Provincial-
Gesetzsammlung
des
Königreichs
Galizien und Lodomerien
für das Jahr 1835.

Herausgegeben
auf allerhöchsten Befehl unter der Aufsicht des k. k.
galizischen Landesguberniums.

Siebenzehnter Jahrgang.

(I. Abtheilung von Pag. 1. bis 593.)

Lemberg, 1837.
Aus der k. k. galizischen Aerarial = Druckerei.

V B

Zbiór Ustaw

prowincyionalnych

dla

Królewstwa

Galicyi i Lodomeryi

z roku 1835.

Wydany
za naywyższym rozkazem pod dozorem c. k. Galicyyskiego Rządu kraiowego.

Rok siedmnasty.

We Lwowie, 1837.
Z ces. król. galicyyskiéy drukarni skarbowéy.

Chronologisches Verzeichniß

der

in der Provincial-Gesetzsammlung des Königreichs Galizien und Lodomerien für das Jahr 1835 enthaltenen

Verordnungen.

Zahl der Verordnung — Seite

Monat Jäner.

Spis chronologiczny

rozporządzeń

w prowincyionalnym Zbiorze Ustaw Królestw Galicyi

i Lodomeryi z roku 1835 zawartych.

Liczba rozporządzenia — Stronica

Miesiąc Styczeń.

Zahl der Verordnung		Seite

Monat Hornung.

Monat März.

Miesiąc Marzec.

Monat Mai.

Miesiąc May.

Zahl der Verordnung | Seite

Miesiąc Czerwiec.

Monat Juli.

Miesiąc Lipiec.

Monat August.

Miesiąc Sierpień.

Miesiąc Październik.

Miesiąc Listopad.

Provincial-Gesetzsammlung
der
Königreiche
Galizien und Lodomerien
für das Jahr 1835.

Zbiór Ustaw
Prowincyionalnych
w Królestwach
Galicyi i Lodomeryi
z roku 1835.

1.

Entrichtung der Verzehrungssteuer von den Schlachtungen, welche Private für Andere, oder zum Theile für den eigenen Hausbedarf, und zum Theile für Andere vornehmen.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat im Einverständniße mit der hohen k. k. vereinten Hofkanzlei, aus Anlaß der vorgekommenen Anfragen zu bemerken befunden, daß bei gemeinschaftlichen Schlachtungen jener Viehgattungen, die in den Tarifsätzen 10 — 15 des Verzehrungssteuer-Gesetzes genannt sind, das ist: bei Schlachtungen, die ein Private entweder ganz für Andere, oder nur zum Theile für seinen Hausbedarf und zum Theile für Andere vornimmt, die Entrichtung der Verzehrungssteuer eben so einzutreten hat, wie es in dem 3ten Absatze des mit hierortigem Kreisschreiben vom 7ten September 1830 Zahl 48643, bekannt gemachten hohen Hofkammer-Decretes vom 22ten Juli 1830 ad a. und b., für den Fall des gänzlichen oder theilweisen Verkaufes der eben bezeichneten Viehgattungen vorgeschrieben ist, von welcher Steuer-Entrichtung nur jener Fall ausgenommen ist, in welchem bei Hochzeiten oder sonstigen gemeinschaftlichen Festen zur gemeinschaftlichen Verzehrung eine Schlachtung vorgenommen wird.

Welches hiemit in Gemäßheit des hohen Hofkammer-Decretes vom 9ten December 1834 Zahl 51489, zur allgemeinen Kenntniß, mit Berufung auf das oberwähnte Kreisschreiben, gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 4. Jäner 1835. Gub. Zahl 262.

1.

Płacenie podatku konsumcyynego od rzezi bydła u osób prywatnych dla drugich, lub poczęści dla własnéy potrzeby domu, poczęści dla drugich przedsiębranéy.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna w porozumieniu się z wysoką c. k. nadworną Kancelaryią, raczyła z powodu wydarzonych zapytań tę uczynić uwagę: iż przy spólnéy rzezi bydła, którego gatunki w taryfie ustawy podatku konsumcyynego pod liczbą porz. 10—15 wymienione są, t. i. przy rzezi, którą prywatny (nie professyionista) albo zupełnie dla drugich, lub tylko w części dla własnéy potrzeby domu, w części zaś dla drugich przedsiębierze, opłata podatku konsumcyynego należy podobnie, iak to w ustępie trzecim dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 22. Lipca 1830, okolnikiem tuteyszym z dnia 7. Września 1830, pod liczbą 48643 ogłoszonego ad a) et b), na przypadek całkowitéy lub częściowéy przedaży dopiéro wspomnionych gatunków bydła przepisano iest; od któréyto opłaty podatku ten tylko wypadek wyłączony, gdy na wesela lub inne uroczystości towarzyskie dla spólnego pożycia rzeź przedsięwziętą bywa.

Co ninieyszém w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 9. Grudnia 1834 pod liczbą 51489, do powszechnéy wiadomości, z odniesieniem się do powyżéy mienionego okolnika, podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 4. Stycznia 1835 do liczby gub. 262.

2.

Die auf Feuerlöschanstalten, Feuersicherheit und Bauten Bezug habenden Vorschriften werden in Erinnerung gebracht, und die Handhabung derselben eingeschärft.

In Folge herabgelangten hohen Hofkanzleidecretes vom 13ten November v. J. Zahl 27610, haben Se. Majestät laut allerhöchsten Cabinetschreibens vom 25. v. M., aus Veranlassung der, besonders in letzterer Zeit Statt gehabten häufigeren Unglücksfälle durch Feuersbrünste in allerhöchst Ihrer landesväterlichen Sorgfalt anzuordnen geruhet, daß die in Beziehung auf die Feuerlöschanstalten und auf die Bauten bestehenden Verordnungen, wenn sie nicht genügen, einer Revision unterzogen, oder, wenn sie etwa in Vergessenheit gerathen wären, zur genauesten Nachachtung wieder in Erinnerung gebracht werden sollen.

Wenn gleich die mit dem Patente vom 28ten Juli 1786 allgemein kund gemachten Feuerlöschordnungen für Landstädte, Märkte, dann für das offene Land (Pillerische Sammlung Pag. 257 et 282, und Republicationen mit den Gub. Decreten vom 4. December 1824 Z. 66210 P. G. Sammlung, und 18. März 1826 Zahl 15941 Prov. G. Sammlung), über deren genaue Handhabung die k. Kreisämter mit aller Strenge zu wachen haben, im Allgemeinen, und insbesondere die Gubernial-Verordnung vom 28. December 1823 Zahl 63159 (P. G. S. Pag. 233) sehr umständlich die Mittel an die Hand geben, auf welche Art die Feuersbrünste verhindert werden können, wie dem Ausbruche überhaupt polizeilicher Seits entgegen gewirkt werden soll, und wie sich bei einer wirklichen Feuersbrunst zu benehmen seye, so bleibt immer

a) eine der wesentlichsten Bedingungen das Vorhandenseyn hinreichender Feuerlösch-Requisiten.

In so ferne es hieran etwa auf dem Lande hie und da noch fehlt, so haben die k. Kreisämter thätigst einzuwirken, damit das, was abgeht, allmählich nachgeschafft, und das Vorhandene stets im guten Zustande erhalten werde, und es überhaupt nie an den erforderlichen Feuerlösch-Requisiten ermangle.

Die k. Kreisämter haben sich demnach von den ihnen unterstehenden Magistraten und Dominien sogleich den dermaligen Bestand der Feuerlösch-Requisiten nach den einzelnen Ortschaften genau nachweisen zu lassen, und wenn solche den Local-Verhältnissen und dem allgemeinen Bedarf nicht angemessen seyn sollten, nach dem 46., 47. und 48. §. der Feuerlöschord-

2.

Ponowienie przepisów odnoszących się do ustanowień w celu gaszenia ognia i zabezpieczenia od pożarów, tudzież do budów, z zaleceniem onych przestrzegania.

W skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworneý z dnia 13. Listopada r. z. pod liczbą 27610 tu nadeszłego, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższym listem gabinetowym z dnia 25. z. m. z powodu nieszczęśliwych wypadków, które szczególniéy w ostatnich czasach dość często wydarzały się przez pożary, z naywyższéy troskliwości Swoiéy rozporządzić, iż przepisy względem ustanowień w celu gaszenia ognia i względem budów trwaiące, ieżeli są niedostatecznémi rostrząśnione, lub ieżeli w niepamięć puszczone zostały, dla ścisłego zachowania ponowione być maią.

Chociaż ogłoszone powszechnie patentem z dnia 28. Lipca 1786 przepisy gaszenia ognia dla miast prowincyynych, miasteczek i wsiów, (Zbiór Pillera stron. 257 i 282 i republiacyie przez dekret gub. z dnia 4. Grudnia 1824 pod liczbą 66210, zbiór Pillera i z dnia 18. Marca 1826 pod liczbą 15941 zbioru ustaw prowincyionalnych), nad którémi c. k. Urzędy cyrkułowe ściśle i surowo czuwać maią, w powszechności i w szczególności rozporządzenie gub. z dnia 28. Grudnia 1823 pod liczbą 63159 (Zbiór ustaw prowinc. stron. 233) nader dokładne podaie środki, iakim sposobem pożarom zapobiédz, iak w ogólności wybuchowi ze strony Policyi przeszkodzono być powinno i iak przy istotném wybuchnieniu pożaru postąpić należy, wszelako pozostaie zawsze

a) nayistotnieyszym warunkiem zapas dostateczny narzędzi do gaszenia ognia.

Jak dalece po wsiach ieszcze co z tych narzędzi tu i ówdzie brakuie, ç. k. Urzędy cyrkułowe dzielnie przykładać się maią, by to, na czém zbywa, powoli przysposobiane, a to, co się znayduie, ciągle w dobrym stanie utrzymywane było, i by w ogólności na potrzebnych narzędziach nie brakowało.

C. k. Urzędy cyrkułowe zatém maią podwładnym Magistratom i Dominiom zalecić, by natychmiast obecny stan narzędzi do gaszenia ognia wedle poszczególnych posad dokładnie wykazały, i gdyby takowe stosunkom mieyscowym i powszechnéy potrzebie nie odpowiadały, podług §§. 46, 47 i 48 porządku ogniowego dla miast i miasteczek z roku 1786,

nung für Landstädte und Märkte vom Jahre 1786, dann nach dem 38. und 39. §. der Feuerlöschordnung für das offene Land vom Jahre 1786 ihr Amt zu handeln.

b) Ist die allmählige Beseitigung feuergefährlicher Objecte eine wichtige Maßregel, und auch in den Feuerlöschordnungen die periodische Feuerbeschau angeordnet.

Die Kreisämter werden demnach angewiesen, sogleich die Einleitung zu treffen, damit diese Feuerbeschau allenthalben alle Jahre auf das genaueste vorgenommen, und daß dasjenige in Vollzug gesetzt werde, was nach Maßgabe des commissionellen Befundes zu geschehen hat.

Es versteht sich daher von selbst, daß die Kreisämter in den unterstehenden Kreisen hinsichtlich dieser Feuerbeschau die genaueste Controlle zu führen haben, und damit endlich auch die Landesstelle die Kenntniß erhalte, was in Folge dieser Feuerbeschau ordnungsmäßig verfügt und bewirkt worden ist, so haben die Kreisämter hierüber alle Jahre mit Ende September der Landesstelle den Bericht zu erstatten, und in diesem letztern die in dieser Beziehung wahrgenommenen Gebrechen, und die dießfalls getroffenen Verfügungen umständlich aufzuführen, gleichzeitig ist dem ersten dießfalls zu erstattenden Berichte ein summarischer Ausweis der sich in den Städten, Märkten und auf den Dominien, nach ihren einzelnen Ortschaften, befindlichen Feuerlösch-Requisiten beizuschließen.

c) Wird den Kreisämtern zur strengsten Pflicht gemacht, darüber zu wachen, daß sich die Ortsobrigkeiten genau nach der Vorschrift benehmen, damit bei neuen Bauten auf Hindanhaltung jeder Feuersgefahr gesehen, und darauf festgehalten werde, daß kein Bau ohne Bewilligung geführt, und daß derselbe so geführt werde, wie es den bestehenden Vorschriften gemäß ist, daher auch die Kreis-Ingenieurs anzuweisen sind, hierüber ununterbrochen die Aufsicht zu führen, und alle wahrgenommenen Unzukömmlichkeiten und Gebrechen allsogleich den Kreisämtern zur weitern Abstellung anzuzeigen; und da das hierortige unterm 28. December 1823 Zahl 63159 erlassene Kreisschreiben in dieser Beziehung eine umständliche Weisung, sowohl auf die Anschaffung und Erhaltung, dann das stäte Vorhandenseyn der Feuerlösch-Requisiten, endlich wie sich bei Herstellungen von Bauten zu benehmen seye, enthält, so wird dieselbe den k. Kreisämtern wiederholt mit dem Beisatze in Erinnerung gebracht, darauf zu sehen, damit solches seinem ganzen Inhalte nach befolgt werde, und da endlich

d) auch die von Sr. Majestät allerhöchst genehmigten, in den einzelnen Provinzen bestehenden Feuerversicherungs-Anstal-

tudzież podług §§. 38 i 39 porządku ogniowego dla wsiów z roku 1786, urząd swóy pełnić maią.

b) Pozwolone uprzątanie przedmiotów szczególnie na niebezpieczeństwo pożaru wystawionych iest ważnym środkiem, a czasowa rewizyia także w przepisach ogniowych nakazana.

Zaléca się przeto Urzędom cyrkułowym, aby natychmiast rozporządziły coroczną rewizyię ogniową wszędzie, iak nayściśléy przedsiębrać się maiącą, i by to do skutku przyprowadzone było, co z rezultatów komissyi nastąpić powinno.

Rozumié się samo z siebie, iż Urzędy cyrkułowe w podległych sobie cyrkułach, co do téy rewizyi iak nayściśleyszą kontrolę prowadzić maią, aby nakoniec i Rząd kraiowy o tém miał wiadomość, co w skutek téy rewizyi z porządku rzeczy rozporządzono i zdziałano zostało. Urzędy cyrkułowe donieść maią o tém Rządowi kraiowemu każdego roku przy końcu Września, a w doniesieniu dostrzeżone w tym względzie braki i poczynione w téy mierze rozrządzenia dokładnie opisać, do piérwszego zaś doniesienia należy wraz dołączyć wykaz sumaryczny sprzętów do gaszenia ognia po miastach, miasteczkach i dominiach, w każdéy poszczególnéy posadzie znayduiących się.

c) Stanowi się dla Urzędów cyrkułowych iako nayściśleyszy obowiązek, czuwać na to, aby Zwierzchności mieyscowe tego przepisu ściśle przestrzegały, by przy nowych budowach na usunienie wszelkiego niebezpieczeństwa ognia uważano i tego się mocno trzymano, by żadna budowa bez pozwolenia, i każda, tak iak stanowią istnieiące przepisy, prowadzoną była; dla czego i cyrkułowym inżynierom zalecić należy nieprzerwany w tém dozór, oraz by o wszystkich dostrzeżonych nieprzyzwoitościach i uchybieniach natychmiast ku ich uchyleniu donosiły, a gdy okolnik tuteyszy z dnia 28. Grudnia 1823 pod liczbą 63159 w tym względzie dokładną zawiéra instrukcyią tak względem sprawienia i utrzymania, tudzież ciągłego zachowywania pod ręką sprzętów ogniowych i zachowywania się przy stawianiu budynków, przeto takowy Urzędom cyrkułowym powtórnie przypomina się z dokładem baczenia na to, by podług całkowitéy treści s[w]oiéy przestrzegany był; a gdy nakoniec

d) i zakłady ogniowe assekuracyyne przez Nayiaśnieyszego Pana nayłaskawiéy dozwolone, w prowincyiach poszcze-

ten von einem wesentlichen Nutzen sind, weil sie den Beschädigten in den Stand setzen, sein Gebäude wieder ehemöglichst herzustellen, und da das Gebäude solid und zweckmäßig hergestellt werden muß, an die Stelle der abgebrannten schlechteren, solide und gegen Feuersgefahr möglichst gesicherte Gebäude treten, und Se. Majestät in dem Eingangs erwähnten allerhöchsten Cabinetsschreiben anzudeuten geruhet haben, daß die Ortsobrigkeiten den Unterthanen ohne allen Zwang, wohl aber mit überzeugender Darstellung der augenfälligen Vortheile, den Beitritt zu solchen Versicherungs-Anstalten mehr als bisher anzuempfehlen, die denselben beigetretenen aber zur gewissenhaften Erfüllung ihrer Stipulationen zu verhalten haben; so haben die k. Kreisämter in dieser Beziehung zur Beförderung dieser gemeinnützigen Anstalt nach Thunlichkeit einzuwirken.

Diese mit dem bezogenen hohen Hofkanzleidecret herabgelangte allerhöchste Entschließung wird demnach den k. Kreisämtern zur Darnachachtung bekannt gegeben.

Gub. Verordnung vom 5. Jäner 1835. Gub. Zahl 76040 ex 1834.

3.

Aufstellung von Wegweisern, in der Form der Meilensäulen, an Puncten, wo sich Strassenzüge theilen, wird angeordnet.

Es gehört zu den Aufgaben einer wohlgeordneten Strassenpolizei, an Puncten, wo sich Strassenzüge theilen, Zeichen aufzustellen, die über die Richtung der Strassen Aufschluß geben.

Zu diesem Ende wird die Strassenbau-Direction beauftragt, die Einleitung zu treffen, daß an jenen Stellen, wo mehrere Staatsstrassen zusammentreffen, Wegweiser in der Form der Meilensäulen und mit der einfachen Bezeichnung des nächsten wichtigeren Hauptortes, zu dem die Straße führt, aufgestellt werden.

Die Kreisämter aber haben dafür zu sorgen, daß die Dominien an jenen Puncten der frequenteren Seitenstrassen, wo sie mit Staatsstrassen zusammentreffen, oder in mehrere Aeste auslaufen, derlei Wegweiser binnen einer festzusetzenden und gehörig zu überwachenden Frist errichten. Die Wahl der Form dieser Wegweiser kann den Dominien überlassen bleiben, wenn nur der Zweck erreicht wird, und die aufgestellten Zeichen nicht leicht Beschädigungen oder der Zerstörung ausgesetzt sind.

Gub. Verordnung vom 7. Jäner 1835. Gub. Zahl 78976 ex 1834.

gólnych zaprowadzone, istotny pożytek przynoszą, ponieważ uszkodzonemu dozwalaią możności, budynek swóy znowu iak nayprędzéy odbudować, a gdy budynek mocno i z celem zgodnie stawiany być musi, na mieysce zgorzałych poślednieyszych trwałe i od ognia zabezpieczone budynki staną, a Nayiaśnieszy Pan w naywyższym liście gabinetowym na początku namienionym zadeklarować raczył, iż Zwierzchności mieyscowe poddanym bez wszelkiego przymusu, ale z przekonywaiącém przełożeniem uderzaiących w oko korzyści, przychylenie się do takowych assekuracyynych zakładów, usilniéy iak dotąd zalecać, a tych, co do tego przystąpili, do sumiennego wypełnienia przyiętych warunków przynaglać maią; przeto Urzędy cyrkułowe maią ile możności iak nayczynniéy użyć wpływu swoiego, aby te powszechnie użyteczne zakłady do wzrostu swoiego doprowadzone były.

To naywyższe postanowienie powołanym dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy nadeszłe, Urzędom cyrkułowym dla zachowania ogłoszone zostaie.

Rozporządzenie gub. z d. 5. Stycznia 1835 pod l. gub. 76040 ex 1834.

3.

Stawianie skazówek drogowych w kształcie słupów milowych na punktach gościńców rozstaynych, nakazane zostaie.

Do zakresu dobrze urządzonéy policyi drogowéy należy i to, aby na punktach drogi rozstaynych wzniesione były znaki, zdolne wskazać kierunek gościńców.

Tym końcem nakazuie się dyrekcyi budowy dróg urządzić, aby w tych mieyscach, gdzie się kilka gościńców skarbowych schodzi, wzniesione były skazówki drogowe w kształcie słupów milowych z prostem napisem naybliższéy ważnieyszéy głównéy posady mieysca, do którego gościniec prowadzi.

Urzędy cyrkułowe zaś starać maią się o to, by Dominia na owych punktach ubocznych a bardziéy uczęszczanych gościńców, gdzie się z gościńcami skarbowémi schodzą, lub się na więcéy gałęzi dzielą, podobne skazówki drogowe w czasie przeznaczyć i dopilnować się maiącym, wystawione były. Kształt tych skazówek zostawiony może być wyborowi Dominiów, by tylko celowi odpowiadał, i by takowe znaki nie łatwo uszkodzone lub zburzone być mogły.

Rozporządzenie gub. z d. 7. Stycznia 1835 pod l. gub. 78976 ex 1834.

4.

Nach welchem Betrage die Quittungen der Beamten gestempelt werden müssen, wenn sie in höhere Gehalte vorrücken, oder in den Pensionsstand gesetzt werden, zu einer Zeit, wo die frühere Besoldung schon behoben und quittirt wurde.

Ueber eine hierorts vorgekommene Anfrage wird den k. Kreiscassen nachträglich zu der Verordnung vom 4. Juli v. J. Zahl 33797, einverständlich mit der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung, bedeutet, daß die Quittungen der Beamten, welche entweder in einen höhern Gehalt einrücken, oder in den Pensionsstand gesetzt werden, zu einer Zeit, wo sie die frühere Besoldung schon behoben und classenmäßig abquittirt haben, ohne Rücksicht auf den bereits quittirten Betrag, nach demjenigen Betrage classenmäßig gestempelt seyn müssen, auf welchen sie lauten.

Gub. Verordnung vom 8. Jäner 1835. Gub. Zahl 5823 ex 1834.

5.

Auflösung des galizischen Gemeindspeicherfondes, und Modalitäten wegen Verwendung oder Rückstellung der Bestandtheile desselben, dann Gründung eines unterthänigen Unterstützungsfondes für verarmte Grundbesitzer.

Laut hohen Hofkanzleidecrets vom 23. August 1821 Zahl 24097, haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 23. und 24. Juli 1821 die Auflösung des hierländigen Gemeindspeicherfonds in der Art auszusprechen geruhet, daß die Bestandtheile desselben theils zur Tilgung der Vorspannsmehrauslage für die Jahre 1818 und 1819 verwendet, theils aber, in so fern selbe den unterthänigen Gemeinden gehören, an ihre Eigenthümer zurückgestellt werden sollen. In Ansehung jener Capitalien und Baarschaften aber, welche aus vergüteten Lieferungen der Grundobrigkeiten von den Jahren 1789 und 1790 entstanden sind, haben sich Se. Majestät die nachträgliche Verfügung vorbehalten, welche sodann mittelst der, laut hohen Hofkanzleidecrets vom 1. August 1826 Zahl 21471 herabgegebenen allerhöchsten Entschließung dahin erfolgte, daß dieses Dominical-Vermögen zur Bildung eines neuen »unterthänigen Unterstützungsfondes«

4.

Podług iakiéy ilości kwity urzędników stęplowane być muszą, gdy ci postępuią do wyższéy pensyi lub pensyionowani zostaią w porze, gdy pensyią dawnieyszą iuż podnieśli i pokwitowali.

Na zapytanie tu przedłożone, c. k. Kassom cyrkułowym dodatkowo do rozporządzenia z dnia 4. Lipca r. z. pod liczbą 33797, zgodnie z c. k. Administracyią dochodów skarbowych odpowiada się: że kwity urzędników, albo do wyższéy płacy postępuiących, albo pensyionowanych w czasie, gdzie płacę służby dawnieyszą iuż podnieśli i stosownie do klassy stęplu pokwitowali, bez względu na ilość iuż zakwitowaną podług klassy téy ilości stęplowane być muszą, na którą są wydane.

Rozporządzenie gub. z d. 8. Stycznia 1835 pod l. gub. 75823 ex 1834.

5.

Zniesienie (rozwiązanie) galicyyskiego funduszu gromadzkich szpiklérzy, i warunki użycia lub zwrócenia części takowy składaiących, tudzież utworzenie poddańczego funduszu wsparcia (zapomogi), dla podupadłych posiadaczów gruntu.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 23. Sierpnia 1821 pod liczbą 24097, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 23. i 24. Lipca 1821 zniesienie tuteyszo-kraiowego funduszu szpichlérzy gromadzkich w ten sposób zawyrokować, że części składaiące takowy, częścią na umorzenie naddatku forszpanowego (supererogaty) za lata 1818 i 1819 użyte, częścią też, ieżeli takowe do poddańczych gmin należą, onych właścicielom zwrócone być powinny. Co zaś do tych kapitałów i gotówek, które z wynagrodzonych dostaw (liwerunków) gruntowych Zwierzchności z lat 1789 i 1790 powstały, względem tych zastrzegł sobie Nayiaśnieyszy Pan dodatkowe rozrządzenie, które potém naywyższą uchwałą dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 1. Sierpnia 1826 oznaymioną, w ten sposób nastąpiło, iż dominikalne mienie na utworzenie nowego

für verarmte unterthänige Grundbesitzer unter bestimmten Modalitäten, welche den Kreisämtern seiner Zeit, so wie dieser Fond in's Leben treten wird, werden bekannt gemacht werden, gewidmet werde.

Da die Prov. Staatsbuchhaltung die zur Vollziehung dieser allerhöchsten Entschließungen nöthigen Vorarbeiten und Liquidationen endlich zu Stande gebracht hat, so wird unter einem die Auflösung des Gemeindspeicherfonds eingeleitet, und auch die dortige Kreiscasse, in so fern selbe nach ihrem Geschäftsumfange hiebei mitzuwirken berufen ist, hiezu laut hier ./. mitgehender Verordnung beauftragt.

Von diesen Einleitungen werden die Kreisämter mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, daß die in der Verordnung an die Kreiscassen besprochenen Verzeichnisse über die neuen Naturallieferungs = Obligationen der Gemeinden, so wie die Obligationen an die Kreiscassen gelangen, den Kreisämtern zur Verständigung der Partheien wegen Behebung dieser Obligationen, und der seit 1. November 1829 bei der Creditscasse ausstehenden Interessen, werden zugestellt werden. Es wird sodann auch die Sache der Kreisämter seyn, eine entsprechende Verfügung an die Dominien zu treffen, damit diese fünfjährigen Interessen, mit Rücksichtnahme auf die allenfälligen Steuerrückstände der Gemeinden, und somit nur nach individuellem Abschlag der letzteren, für die betreffenden Contribuenten ausgefolgt werden.

Als eine wesentliche Vorbedingung der schleunigen Realisirung dieser noch im Jahre 1821 angeordneten, und durch die schwierigen und zeitraubenden Vorarbeiten der Provincial-Staatsbuchhaltung bereits so sehr verzögerten Auflösung des Gemeindspeichersondes, ist nunmehr unstreitig die thätigste Eintreibung der Activrückstände dieses Fondes, weil denselben schon jetzt Zahlungen treffen, die ob Mangel an Baarschaft nicht realisirt werden können, und weil nunmehr, wo die Auflösung schon beginnt, die Passivforderungen mit dem Fortgang derselben stets zunehmen, und die Verlegenheit vermehren müssen.

Man sieht sich demnach veranlaßt, den Kreisämtern die schleunigste Beitreibung sämmtlicher Ausstände des Gemeindspeichersondes, in so ferne selbe fällig und nicht zur gerichtlichen Eintreibung der Kammerprocuratur überwiesen sind, bei eigener Verantwortung zur wesentlichen Pflicht zu machen.

Gub. Verordnung vom 10. Jäner 1835. Gub. Zahl 9049 ex 1834.

poddańczego funduszu zapomogi dla podupadłych poddańczych posiadaczów gruntu, pod pewnémi warunkami, które Urzędom cyrkułowym swego czasu, iak ten fundusz istnieć zacznie, ogłoszone zostaną, obrócone być ma.

Gdy wreszcie prowincyionalna Izba rachunkowa potrzebne do uskutecznienia tych naywyższych uchwał roboty uprzednie i likwidacye ukończyła, więc zarazem zniesienie funduszu szpiklérzów gromadzkich nakazaném zostaie, a oraz także tameczna Kassa cyrkułowa, iak dalece takowa podług zakresu swoiéy czynności przytém do współdziałania powołaną iest, według załączonego tu .|· rozporządzenia rozkaz do tego otrzymuie.

O których rozporządzeniach c. k. Urzędy cyrkułowe z tym dokładem uwiadomione zostaią, że wzmiankowane w wydaném do Kass cyrkułowych rozporządzeniu spisy nowych liwerunkowych obligacyy gromadzkich, w tymże samym czasie, iak obligacyie do Kass cyrkułowych nadéydą, Urzędom cyrkułowym dla zawiadomienia strón względem odebrania tych obligacyy i procentów, od 1. Listopada 1829 w Kassie kredytowéy zaległych, doręczone zostaną. Do Urzędów cyrkułowych należyć będzie także potém, wydać stosowne rozporządzenie do Dominiów, by te pięcletne procenta ze względem na być mogące zaległości podatków gromadzkich, a zatém tylko po indywidualném potrąceniu tychże, dla dotyczących kontrybuentów wypłacone były.

Istotnym uprzednim warunkiem rychłego przyprowadzenia do skutku, tego ieszcze w roku 1821 nakazanego, a przez trudne i czas zabiéraiące roboty uprzednie prowincyionalnéy Izby rachunkowéy, iuż i tak bardzo spóźnionego rozwiązania funduszu szpiklérzów gromadzkich, iest teraz niesprzecznie naydzielnieysze wybiéranie (wyexekwowanie) zaległości czynnych tegoż funduszu, albowiem iuż teraz ciążą na nim płacenia, które dla braku gotowizny realizowane być nie mogą, i że teraz, gdzie rozwiązanie iuż zaczyna się, pretensyie rozwiązania ciągle wzrastać, a trudności pomnażać się muszą.

Rząd widzi się zatém spowodowanym, Urzędom cyrkułowym nayrychleysze wyexekwowanie wszystkich zaległości funduszu szpiklérzów gromadzkich, ieżeli termin płacenia tychże zapadł, i ieżeli takowe dla sądowego wyexekwowania Prokuraturze Kamery przekazane nie są, pod własną odpowiedzialnością w szczególny obowiązek włożyć.

Rozporządzenie gub. z d. 10. Stycznia 1835 pod l. gub. 9049 z r. 1834.

Verordnung an die Kreiskassen.

Da die, mittelst der laut hohen Hofkanzleidecrets vom 23. August 1821 Zahl 24097, herabgelangten allerhöchsten Entschließungen vom 23. und 24. Juli 1821 ausgesprochene Auflösung des allgemeinen Gemeindspeicherfondes, nach bereits zu Stande gebrachten schwierigen Vorarbeiten und Liquidationen der Provincial-Staatsbuchhaltung dermal ihren Anfang nimmt, so ist es nothwendig, die Kreiscassen mit diesem Auflösungsgeschäfte, in so ferne selbe nach ihrem Geschäftskreise hiebei mitzuwirken haben, bekannt zu machen.

Die Auflösung des Gemeindspeicherfondes wird in vier Abtheilungen oder Hauptoperationen durchgeführt werden.

Dieselben umfassen:

I. Die Liquidation der Assecurations-Scheins-Capitalien für die Naturallieferungen aus den Jahren 1789 und 1790;

II. die Liquidation der, von den ad I. erwähnten Naturallieferungs-Capitalien bis Ende October 1829, als dem zur Auflösung des Fondes angenommenen Termine, gebührenden Interessen;

III. die Liquidation der Prägravationsersätze und Strafcapitalien sammt Interessen bis Ende October 1829, endlich

IV. die Liquidation der nach Ausscheidung fremden Eigenthums verbleibenden Reste des Gemeindspeicherfonds-Vermögens, woraus der unterthänige Unterstützungsfond gebildet werden soll.

Die gegenwärtige Einleitung hat, blos die Durchführung der I. Auflösungsoperation betreffend, die Naturallieferungs-Capitalien von den Jahren 1789 und 1790 zum Zwecke, welche nach der obigen allerhöchsten Entschließung, in so fern sie von unterthänigen Lieferpartheien herrühren, an die Unterthansgemeinden als deren Eigenthum zurückgestellt, jene der Dominien und der Geistlichkeit hingegen, zufolge der bezogenen, dann der mit hohem Hofkanzleidecrete vom 1. August 1826 Zahl 21471, bekannt gegebenen allerhöchsten Entschließung vom 22. Juli 1826, zur Bildung des neuen unterthänigen Unterstützungsfondes verwendet werden sollen.

Dem Zahlamte wird zu diesem Ende unter einem aufgetragen, die sogenannten Assecurationsscheine für die unterthänigen Naturallieferungen aus den Jahren 1789 und 1790 auszuscheiden, und hierüber für eine jede Gemeinde oder unterthänige Lieferparthei eine neue zu 2 Percent verzinsliche hierländige

·|·

Rozporządnie do Kass cyrkułowych.

Gdy oznaymionémi dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 23. Sierpnia 1821 pod liczbą 24097, naywyższémi uchwałami z dnia 23. i 24. Lipca 1821, wyrzeczone rozwiązanie (zniesienie) powszechnego funduszu szpiklérzy gromadzkich, po ukończonych iuż trudnych robotach uprzednich i likwidacyiach prowincyionalnéy Izby rachunkowéy, teraz swóy początek bierze, więc potrzeba oznaiomić Kassy cyrkułowe z tém dziełem roswiązania, iak dalece one podług zakresu swoich czynności przytém współdziałać maią.

Rozwiązanie funduszu gromadzkich szpiklérzy uskutecznione będzie w czterech oddziałach czyli głównych operacyiach.

Te obeymuią:

I. Likwidacyię kapitałów, pochodzących z rewersów assekuracyynych za liwerunki zboża z lat 1789 i 1790;

II. Likwidacyię procentów, od wspomnionych pod I. kapitałów liwerunkowych, do końca Października 1829, iako terminu, do rozwiązania funduszu przyiętego, należących;

III. likwidacyię kapitałów pochodzących z wynagrodzenia pregrawacyy (uciemiężeń) i z kar, z procentami do końca Października 1829; nakoniec

IV. likwidacyię pozostaiących, po wyłączeniu cudzéy własności, reszt funduszu gromadzkich szpiklérzy, z których poddańczy fundusz zapomogi utworzony być powinien.

Celem niniéyszego rozporządzenia iest iedynie tylko doprowadzenie do skutku 1széy operacyi rozwiązania, co do kapitałów liwerunkowych z lat 1789 i 1790, które według powyżéy wzmiankowanéy naywyższéy uchwały, ieżeli takowe od poddańczych stron liweruiących pochodzą, gminom poddańczym iako ich własność zwrócone, owe zaś dominiów i duchowieństwa w skutek tak przytoczonéy, iako też dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 1. Sierpnia 1826 pod liczbą 21471 oznaymionéy naywyższéy uchwały z dnia 22. Lipca 1826 na utworzenie nowego poddańczego funduszu zapomogi obrócone być powinny.

Tym końcem nakazuie się zarazem Urzędowi płatniczemu, tak zwane rewersa assekuracyyne za poddańcze liwerunki zboża z lat 1789 i 1790 oddzielić (wyłączyć), i za to dla każdéy gromadzy lub poddańczéy strony liweruiącéy nową, procentu po 2 od sta przynoszącą tuteyszo-kraiową

Obligation vom 1. November 1829 an, als dem zur Auflösung des Speicherfondes angenommenen Termine, auszufertigen, diese Obligationen sodann den Kreiskassen zur Aushändigung an die betreffenden Partheien, zum Behufe der künftigen eigenen Interessen-Behebung aus dem Staatsschatze durch dieselbe, gegen Empfangsschein zuzustellen, zugleich aber ein Verzeichniß der an die Kreiskassen expedirten Obligationen zur Verständigung der Partheien mittelst der k. Kreisämter, anher vorzulegen.

Den k. Kreiskassen wird aber Folgendes aufgetragen:

1) Haben dieselben derlei ihnen vom Zahlamte zukommende Obligationen zu übernehmen, und bis zur Ausfolgung derselben an die Partheien unter doppelter Sperre zu verwahren, den hierüber auszustellenden Empfangsschein aber, dem Zahlamte unmittelbar und zwar allsogleich einzusenden.

2) Werden die k. Kreiskassen diese Obligationen auf gewöhnliche Art, wie es bei den übrigen öffentlichen Staatsobligationen geschieht, zur Interessenzahlung vorschreiben, und sodann an die Vorstände der betreffenden Gemeinden gegen von Seite der Obrigkeit und des Kreisamtes coramisirte Empfangscheine, welche, im Falle die Parthei des Schreibens unkündig ist, auch von zwei Zeugen, deren einer wenigstens schreibkundig seyn muß, zu bestätigen sind, aushändigen.

3) Die Empfangscheine über die den Gemeinden ausgehändigten Obligationen haben die Kreiscassen zu sammeln, und nach Ausgang jedes Monats mittelst eines Verzeichnißes an die Provincial-Staatsbuchhaltung einzusenden, um die Letztern in der Uebersicht der Aushändigung der Obligationen an die Gemeinden zu erhalten.

4) Da der Gemeindspeicherfond die Interessen von den Lieferungs-Assecurationsscheinen nur bis Ende October 1829, als dem zur Auflösung desselben bestimmten Termin, behoben hat, und die weiteren Interessen vom 1. November 1829 bei der Creditskasse aushaften, so treten die Gemeinden im Grunde dieser neuen Obligationen mit 1. November 1829 unmittelbar als Staatsgläubiger in den Genuß der hievon entfallenden Interessen, welche ihnen schon dermal für die seit dem Auflösungstage bereits verflossenen fünf Jahre gebühren, daher auch von den Kreiskassen, unter Beobachtung der in Absicht auf die Interessenzahlung von öffentlichen Obligationen überhaupt bestehenden Vorschriften, auf Rechnung der Creditskasse, mit Rücksichtnahme auf die allenfalls bei der betreffenden Gemeinde vorhandenen Steuerrückstände, vorzüglich auf jene vom 1. November 1831, hierorts zu erfolgen und dem Zahlamte zuzurechnen sind.

Die für die frühere Zeit bis Ende October 1829 von diesen Lieferungs-Capitalien den Gemeinden gebührenden In-

obligacyię, zacząwszy od 1. Listopada 1829, iako przyiętego do rozwiązania funduszu szpiklérzowego terminu, wydać, potém te obligacyie Kassom cyrkułowym dla doręczenia tychże dotyczącym stronom, w celu przyszłego przez strony same uskutecznić się maiącego pobiérania prowizyi ze Skarbu rządowego, za rewersem przesłać, a oraz spis expedyiowanych do Kass cyrkułowych obligacyy, dla zawiadomienia o tém przez Urzędy cyrkułowe strón, tuteyszemu Rządowi przełożyć.

Kassy cyrkułowe zaś otrzymuią następuiący rozkaz:

1) Maią te im od Urzędu płatniczego przesełane obligacyie odebrać, i áż do wydania takowych stronom, pod podwóyném zamknięciem chować, rewers zaś na takowe wydać się maiący, Urzędowi płatniczemu bezpośrednio i to natychmiast posłać.

2) Kassy cyrkułowe zapiszą te obligacyie sposobem zwyczaynym, iak to przy innych publicznych obligacyiach Stanu dzieie się, dla płacenia od nich prowizyi i potém wydadzą takowe przełożonym dotyczących gmin za rewersami, przez Zwierzchność i Urząd cyrkułowy poswiadczonémi (koramizowanémi), które, ieżeli strona pisać nie umié, także przez dwóch świadków, z których przynaymniéy ieden pisać umiéć powinien, potwierdzone być maią.

3) Rewersa na doręczone gminom obligacyie, Kassy cyrkułowe zbiérać i po wyyściu każdego miesiąca z wykazem do prowincyionalnéy Izby rachunkowéy odséłać maią, by takowa ogólny widok i obięcie wydanych gminom obligacyy miała.

4) Gdy fundusz gromadzkich szpiklérzy prowizyie od liwerunkowych rewersów assekuracyynych tylko do końca Października 1829, iako terminu do rozwiązania tegoż funduszu przeznaczonego, odebrał, a dalsze procenta od 1go Listopada 1829 w Kassie kredytowéy zaległy; więc gminy na mocy tych nowych obligacyy, z dniem 1szym Listopada 1829 bezpośrednio, iako wierzyciele Stanu, wypadaiące od tych obligacyy prowizyie pobiérać będą, które onym już teraz za pięć lat. od dnia rozwiązania upłynionych należą, i które zatém Kassy cyrkułowe z zachowaniem przepisów, względem płacenia procentów od publicznych obligacyy ogólnie istnących, na rachunek Kassy kredytowéy, maiąc przytém wzgląd na zaległe snadź u dotyczących gmin podatki, a osobliwie na należące się od 1. Listopada 1831 tu wypłacić i Urzędowi płatniczemu przypisać maią.

Prowizyie, za dawnieyszy czas do końca Października 1829 od tychże kapitałów liwerunkowych gminom należące,

teressen, welche der Gemeindspeicherfond behoben, jedoch den größeren Theil derselben zur Tilgung der Vorspannsmehrauslage für die Jahre 1818 und 1819 verwendet hat, bilden den Gegenstand der II. Auflösungs-Abtheilung, und in dieser Hinsicht wird den Kreiscassen die Weisung später zukommen. Gegenwärtig wird denselben nur noch empfohlen, die denselben hier übertragenen Amtshandlungen, so wie die Obligationen bei denselben einlangen, schleunigst zu vollführen, und selbe an die Gemeinden hinauszugeben.

6.

Behandlung der am 2. Jäner 1835 in der Serie 269 verlosten Obligationen der königl. ungarischen Hofkammer.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 2. d. M. wird, mit Beziehung auf das Kreisschreiben vom 19. November 1829 Zahl 8345 bekannt gemacht, daß die am 2. Jäner 1835 in der Serie 269 verlosten Obligationen der königl. ungarischen Hofkammer, und zwar zu 5 Percent Nummer 3178 mit einem Dreizehntel der Capitals-Summe, und Nummer 5484 mit einem Zehntel der Capitals-Summe, dann vom verschiedenen Zinsenfuße die Nummern 6224 bis einschließig 6856 mit den ganzen Capitals-Beträgen, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue, mit den ursprünglichen Percenten in Conventions-Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 11. Jäner 1835, Präsidial-Zahl 231.

7.

Den Ortsobrigkeiten werden die Vorschriften wegen richtiger Ausfertigung der Marktpreistabellen für das Militär eingeschärft.

Nachdem in letzterer Zeit von Seite des k. k. Militärs wiederholte Beschwerden über unrichtige Notirungen und Nachweisungen der Marktpreise geführt worden sind, so wird den k. Kreisämtern aufgetragen, sämmtliche Ortsobrigkeiten und Magistrate zur genauesten Beobachtung der dießfalls erlassenen und wiederholt erneuerten Bestimmungen, vorzüglich mit Rücksicht auf die in den verschiedenen, besonders für das Militär auszufertigenden Marktpreiszetteln vorkommenden Maaß- und Ge-

które fundusz szpiklérzy gromadzkich odebrał, iednak większą część tychże na umorzenie nadwyżki (supererogaty) forszpanowéy za lata 1818 i 1819 obrócił, są przedmiotem II. oddziału rozwiązania, w którym to względzie do Kass cyrkułowych rozporządzenie późniéy wydane będzie. Teraz pozostaie ieszcze tylko Kassom polecić, by poruczone sobie czynności urzędowe, iak tylko obligacyie do nich nadeydą, nayrychléy uskuteczniały, i obligacyie gminom wydawały.

6.

Postępowanie z obligacyiami królewsko-węgierskiéy Kamery nadwornéy, na dniu 2. Stycznia 1835 w rzędzie 269 wylosowanémi.

Wskutek dekretu wysokiéy c. k. Kamery nadwornéy z dnia 2. b. m. z odniesieniem się do okolnika z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 8345, czyni się wiadomo, że obligacyie królewsko-węgierskiéy Kamery nadwornéy na dniu 2. Stycznia 1835 w rzędzie 269 wylosowane, a mianowicie pięćprocentowe Nr. 3178 z trzynastą częścią summy kapitalnéy i Nr. 5484 z dziesiątą częścią summy kapitalnéy, tudzież Nra. 6224 do 6856 włącznie, różnéy stopy procentowéy, z całą ilością kapitału, stosownie do przepisów naywyższego patentu z dnia 21. Marca 1818, za nowe podług stopy pierwotnéy w monecie konwencyynéy uprocentowane zapisy długu Stanu wymienione zostaną.

Obwieszczenie gub. z dnia 11. Stycznia 1835 do liczby prez. 231.

7.

Zwierzchnościom mieyscowym obostrza się przepis rzetelnego wydawania cen targowych dla woyska.

Ponieważ w czasach ostatnich zaszły powtórne skargi ze strony c. k. woyskowości względem nierzetelnego zapisywania i wykazywania cen targowych, przeto zaleca się Urzędom cyrkułowym, aby wszystkim Zwierzchnościom mieyscowym i Magistratom iak nayściśleysze zachowanie przepisów w téy mierze wydanych i krotnie ponowionych, osobliwie z uwagą na przepisy miar i wag w różnych a szczególniéy w kartach cen targowych dla woyska wydanych,

wichtsbestimmungen anzuweisen, und den Befolg angeordneter Maßen in jedem geeigneten Wege strenge zu überwachen.

Gub. Verordnung vom 12. Jäner 1835. Gub. Zahl 80994 ex 1834.

8.

Den nach der zweiten Classe verehelichten, unter der Civil-Jurisdiction stehenden Soldatenweibern, dürfen keine Pässe, Behufs der Reisen zu ihren Männern, ertheilt werden.

Es hat sich der Fall ergeben, daß das Weib eines nach der 2. Classe verheiratheten, und bei den ersten zwei Feld-Batail-lons eines außer der Provinz stehenden galizischen Infanterie-Regimentes eingetheilten Gemeinen sich mittelst eines über Ein-schreiten des Kreisamtes erlangten Gubernial-Reisepaßes zu ihrem Manne verfügt, und nach ihrer Ankunft beim Regiments-Commando um die Bewilligung zum ferneren Aufenthalte bei ihrem Manne angesucht hat, was aber nicht zugestanden wer-den konnte, weil nach der bestehenden Vorschrift das nach der 2. Classe verheirathete, unter der Civil-Jurisdiction stehende Weib sich nie beim Regimente aufhalten darf.

Die k. Kreisämter erhalten sonach, über Ansinnen des k. k. General-Militär-Commando vom 27. November v. J. Zahl 3823 Q., die Weisung, für solche Weiber um keine Reisepässe einzuschreiten, weil selbe nach dem Eintreffen bei ihren Män-nern, bei dem Verbothe daselbst ihren Aufenthalt zu nehmen, zurückgewiesen, und ohne dem nöthigen Unterhalt nur dem größten Mangel ausgesetzt seyn würden.

Gub. Verordnung vom 13. Jäner 1835. Gub. Zahl 75993 ex 1834.

9.

Strafbestimmung wegen unterlassener Stellung der unter Zollsiegel angewiesenen Baumwoll-Erzeugnisse zu einem Zwischenamte.

Die Vorschrift vom 25. Hornung 1834 §. 40. (kundgemacht am 25. Hornung 1834 Z. 24990) setzt fest, daß die unter Zoll-siegel an ein anderes Amt angewiesenen Sendungen von Baum-woll-Erzeugnissen, auf dem Transporte den für die Durchfuhrs-

zachodzące nakazały, i na zachowanie takowych podług uczynionych rozporządzeń, wszelkiémi stosownémi środkami surowo czuwały.

Rozporządzenie gub. z d. 12. Stycznia 1835 pod l. gub. 80994 ex 1834.

8.

Żonom żołniérskim, podług drugiéy klassy zaślubionym i pod jurysdykcyią cywilną zostaiącym, nie wolno żadnych paszportów na podróż do ich mężów dawać.

Wydarzyło się, iż żona szeregowca podług klassy drugiéy poślubionego, który do piérwszych dwóch batalionów polowych pułku piechoty galicyyskiego nie w prowincyi stoiącego, przydzielony był, za paszportem gubernialnym na wstawienie się Urzędu cyrkułowego uzyskanym, do swego męża udała się i przybywszy do niego komendę pułkową o pozwolenie dalszego bawienia przy mężu prosiła, co iednak dozwolono być nie mogło, ponieważ wedle przepisu trwaiącego, żona podług wtóréy klassy zaślubiona woyskowemu, pod jurysdykcyią cywilną zostaiąca, nigdy przy pułku znaydować się nie może.

C. k. Urzędy cyrkułowe zatém stosownie do żądania c. k. główney Komendy woyskowéy z dnia 27. Listopada r. z. pod liczbą 3823 Q. odbiéraią obiaśnienie, iż za takiémi żonami o paszporty wstawiać się nie maią, gdyż przybywszy do mężów, z uwagi na zakaz bawienia przy nich, byłyby na powrót odkazane, a nie maiąc potrzebnego utrzymania, na naywiększy niedostatek byłyby wystawione.

Rozporządzenie gub. z d. 13. Stycznia 1835 pod l. gub. 75993 ex 1834.

9.

Kary za omieszkane stawienie wyrobów bawełnianych, pod pieczęcią celniczą, do Urzędu pośród położonego wdrożonych.

Przepis z dnia 25. Lutego 1834 §. 40. (ogłoszony dnia 25. Lutego 1834 pod liczbą 24990) stanowi, że posełki wyrobów bawełnianych, pod pieczęcią clową do innego Urzędu wdrożone, na transporcie, istnącym dla przechodu towarów roz-

Güter bestehenden Anordnungen unterliegen. Hieraus folgt, daß, wenn die Stellung einer solchen Sendung auf dem Transporte zu einem Legstätte- oder anderen Zwischenamte, zu welchem die Sendung hätte gestellt werden sollen, unterlassen wurde, die mit den Vorschriften über das Zollverfahren bei der Waaren-Durchfuhr vom 8. April 1829 (kundgemacht am 29. Mai 1829 Zahl 29749) §. 46. festgesetzte Strafbestimmung Anwendung findet. Zur Vermeidung von Mißverständnissen wird dieses nach Anordnung des hohen Hofkammerdecretes vom 16. December 1834 Zahl 47838 mit dem Beisatze erklärt, daß die Strafe für jedes Zwischenamt, bei dem die Sendung hätte gestellt werden sollen, jedoch nicht gestellt wurde, mit Zwei Gulden zu verhängen ist.

Gubernial-Kundmachung vom 13. Jäner 1835. Gub. Zahl 1920.

10.

Bestimmung der Diäten für die Accessisten der Magistrate in den Landstädten.

Mit hohem Hofkanzleidecrete vom 5. December 1834 Zahl 29588 sind die Diäten für die Accessisten der Magistrate in den Landstädten 1ter Classe mit 30 kr., und in jenen der 2ten Classe mit 22 1/2 kr. C. M. festgesetzt worden.

Wovon die k. Kreisämter im Nachhange zu dem mit der hierortigen Verordnung vom 22. November 1811 Zahl 46922 hinausgegebenen Diäten-Schema mit dem Bedeuten verständiget werden, die unterstehenden Magistrate zur genauen Darnachachtung in die Kenntniß zu setzen.

Gub. Verordnung vom 14. Jäner 1835. Gub. Zahl 78930 ex 1834.

11.

Die von den Obrigkeiten oder Partheien binnen acht Tagen nicht behobenen ämtlichen Expeditionen, sind von der Post an die Kreisämter zur zwangsweisen Zustellung zu leiten.

Ueber Einschreiten der k. k. obersten Postverwaltung vom 12. December v. J. Zahl 3663 wird den Kreisämtern aufgetragen, bei sämmtlichen innerhalb des Kreises befindlichen Postämtern die genaue Befolgung der Verordnung vom 6. April 1833 Zahl

porządzeniom podlegaią. Z tąd wypływa, że gdy stawienie takowéy posełki podczas transportu do Komory składowéy lub do innego pośród położonngo Urzędu, do któregoby posełka stawioną być musiała, zaniedbaném zostanie; oznaczenie kary, przepisami o postępowaniu cłowém przy przechodzie towarów z dnia 8. Kwietnia 1829 (ogłoszonémi pod dniem 29. Maia 1829 do liczby 29749) w §. 46. ustanowione, zastosowane być ma. Dla uniknienia nieporozumień, obiaśnia się to ninieyszém podług rozporządzenia dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 16. Grudnia 1834 pod liczbą 47838 z tym dodatkiem, że kara za każdy pośród położony Urząd, do któregoby posełka stawioną być musiała, a iednak stawioną nie była, po dwa ZłR. wyznaczoną być ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 13. Stycznia 1835 do liczby gub. 1920.

10.

Oznaczenie dyurn dla akcessystów magistratualnych po miastach na prowincyi.

Dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 5. Grudnia 1834 pod liczbą 29588, dyurny dla akcessystów magistratualnych po miastach na prowincyi 1széy klassy na kr. 30, a klassy 2giéy na kr. 22 1/2 m. k. ustanowione zostały.

O czém Urzędy cyrkułowe dodatkowo do wykazu dyurn rozporządzeniem tuteyszém z dnia 22. Listopada 1811 pod liczbą 46922 wydanego, z tym dokładem uwiadomione zostaią, iż podwładne Magistraty dla ścisłego zachowania się o tém zawiadomić maią.

Rozporządzenie gub. z d. 14. Stycznia 1835 pod l. gub. 78930 ex 1834.

11.

Expedycyie urzędowe przez Zwierzchności lub strony w ośm dni nieodebrane, poczta Urzędom cyrkułowym dla doręczenia onym przez przymus posełać ma.

Na wstawienie się c. k. głównego poczt zarządu z dnia 12. Grudnia r. z. pod liczbą 3663, zaleca się Urzędom cyrkułowym, aby przy wszystkich w cyrkule znaydniących się Urzędach pocztowych, na ścisłe dopełnienie rozporządzenia

14335, und der inbezogenen früheren, zu überwachen, vermöge welcher ämtliche Expeditionen, wenn sie binnen acht Tagen von den Partheien oder Obrigkeiten nicht behoben werden, von der Post an die Kreisämter zur zwangsweisen Zustellung zu leiten sind, daher bei den periodischen und sonstigen Revisionen der Postämter darauf insbesondere Bedacht zu nehmen, und daß es geschehen sey, in dem Revisionsprotocolle jedesmal ausdrücklich zu bemerken.

Gub. Verordnung vom 14. Jäner 1835. Gub. Zahl 79376 ex 1834.

12.

Bei Berathungen über Rechtsstreite zwischen Obrigkeit und Unterthanen auf Staats- und Fondsgütern ist nur ein politischer Repräsentant beizuziehen.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 19. November 1834 anzuordnen geruhet, daß bei den Berathungen über Rechtsstreite zwischen Obrigkeit und Unterthanen auf Staats- und Fondsgütern nur ein politischer, nicht aber auch ein Cameral-Repräsentant beizuziehen sey.

Gub. Verordnung vom 14. Jäner 1835. Gub. Zahl 81283 ex 1834.

13.

Practicanten landesfürstlicher Behörden sind wegen Vergehen wie wirkliche Staatsbeamte zu behandeln.

Die hohe Hofkanzlei hat über die Anfrage: »Ob beeidete Practicanten in schweren Polizei-Uebertretungsfällen der Gerichtsbarkeit der Kreisämter nach dem §. 284. II. Theils der Strafgesetze, oder aber jener der Ortsobrigkeiten unterstehen?« dem Gubernium mit Decrete vom 19. December 1834 Zahl 29371 bedeutet: daß, da zu Folge des im Einverständniße mit der k. k. obersten Justizstelle und mit der k. k. allgemeinen Hofkammer erlassenen Hofkanzleidecrets vom 7. April 1833 Zahl 7553, in allen jenen Fällen, wo beeidete Concepts- oder Manipulations-Practicanten landesfürstlicher Behörden wegen Vergehen zu entlassen sind, bei den dießfälligen Verhandlungen nach den für die wirklichen Staatsbeamten bestehenden Normen vorzugehen ist; so kann denselben bei schweren Polizei-Uebertretungen allerdings

z dnia 6. Kwietnia 1833 pod liczbą 14335 i wcześnieyszego tymże powołanego, czuwały, na mocy którego expedycyie urzędowe, ieżeliby w 8 dni przez strony albo Zwierzchności odebrane nie były, z poczty do Urzędów cyrkułowych dla doręczenia tychże przez przymus, odsełane być maią; a zatém przy peryiodycznych i innych rewizyiach Urzędów pocztowych z strony cyrkułu szczególniéy na to uwagę zwracać, i że się tak stało, w protokóle rewizyi każdą razą wyraźnie zapisywać należy.

Rozporządzenie gub. z d. 14. Stycznia 1834 pod l. gub. 79376 ex 1834.

12.

Do obrad w sporach prawnych Zwierzchności z poddanymi w dobrach skarbowych i funduszowych tylko reprezentant polityczny przyzwany być ma.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 19. Listopada 1834, raczył rozporządzić, iż do obrad w sporach prawnych Zwierzchności z poddanymi w dobrach skarbowych i funduszowych, tylko reprezentant polityczny, ale nie razem i kameralny przyzwany być ma.

Rozporządzenie gub. z d. 14. Stycznia 1835 pod l. gub. 81283 ex 1834.

13.

Z praktykantami Władz monarchicznych, którzy się przestępstwa dopuszczą, postąpić należy, iak z rzeczywistymi urzędnikami Stanu.

Wysoka nadworna Kancelaryia na zapytanie: czyli przysięgli praktykanci w przypadkach ciężkich przestępstw policyynych, jurysdykcyi Urzędów cyrkułowych według §. 284 II. części ustaw karnych, albo też jurysdykcyi Zwierzchności mieyscowych podlégaia? dekretem z dnia 19. Grudnia 1834 pod liczbą 29371 odpowiedziała: że gdy w skutek dekretu Kancelaryi nadworney z dnia 7. Kwietnia 1833 za porozumieniem się z c. k. naywyższą Instancyią sądową i c. k. powszechną Kamerą nadworną pod liczbą 7553 wydanego, we wszystkich tych razach, gdzie przysięgli koncepttowi lub manipulacyyni praktykanci Władz monarchicznych dla przestępstwa oddaleni być maią, przy takowych rosprawach podług przepisów, dla rzeczywistych urzędników Stanu

auch das ausnahmsweise Verfahren in Untersuchung des Gegenstandes nach dem §. 284. II. Theils des St. G. B. zu Statten kommen.

Wovon die k. k. Kreisämter zur weiteren Verständigung der Ortsobrigkeiten in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 14. Jäner 1835. Gub. Zahl 264.

14.

Aufhebung der Vorschrift vom Jahre 1819 über die Abnahme der Verzugszinsen, und Ausdehnung derselben auf die politischen Fonde und Anstalten, dann auf die ständischen und städtischen Cassen.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 3. Juni 1834 die Aufhebung der in Folge allerhöchster Entschließung vom 9. Juni 1819 erlassenen Vorschrift vom 25. Juni 1819, über die Abnahme der Verzugszinsen, allergnädigst zu genehmigen und zu gestatten geruhet, daß es von der daselbst vorgeschriebenen Einhebungs- und Verrechnungsart der Verzugszinsen abkomme, und solches, jedoch ohne einer allgemeinen Verlautbarung, den Behörden zu ihrer Richtschnur bekannt gemacht werde.

Diese allerhöchste Entschließung ist gegenwärtig mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 4. December v. J. Zahl 29557 auch auf die politischen Fonde und Anstalten, dann auf die ständischen und städtischen Cassen ausgedehnt und bedeutet worden, daß es sonach von der hierortigen Verordnung vom 14. Jäner 1822 Zahl 64115 abzukommen habe.

Die k. Kreisämter werden hievon zur Belehrung der Magistrate mit dem Beisatze verständigt, daß sich diese Aufhebung auf alle Verzugszinsen, welche bis jetzt nicht eingezahlt wurden, erstrecke, daß aber für die Einbringung der auf Aerarial-Steuern und Gefälle Bezug habenden Ausstände, nach den dießfalls bestehenden besondern Vorschriften, so wie für die Eintreibung der den Beamten aus ihrer Verrechnung obliegenden Aerarial-Ersätze im administrativen Wege zu sorgen sey, dann aber, wenn die administrativen Verfügungen nicht hinreichen, oder wenn der Ersatz auf einen Cassedefect, oder einer dolosen Handlung beruht, und überhaupt wenn der Ersatz im gerichtlichen Wege eingetrieben werden muß, von dem den Behörden nach den §§. 994, 995, 1333 und 1334 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zustehenden Rechte auf Verzugszinsen der gehörige

istnacych, postąpić należy; a zatém bez wątpienia służyć może dla nich także przy ciężkich przestępstwach policyynych wyiątkowa procedura w dochodzeniu przedmiotu według §. 284 II. części ustaw karnych.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe dla dalszego zawiadomienia Zwierzchności mieyscowych uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 14. Stycznia 1835 pod liczbą gub. 264.

14.

Uchylenie przepisu z roku 1819 względem pobiérania procentów za zwłokę, i rozciągnienie takowego na polityczne fundusze i zakłady (instytuta), tudzież na stanowe i mieyskie Kassy.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 3. Czerwca 1834 uchylenie przepisu z dnia 25. Czerwca 1819, w skutek naywzższéy uchwały z dnia 9. Czerwca 1819 wydanego, względem pobiérania prowizyi za zwlokę nayłaskawiéy potwierdzić i dozwolić, postanowiony w tym przepisie sposób pobiérania porachowania procentów za zwłokę uchylić, i o tém, iednak bez powszechnego obwieszczenia, Urzędy dla stosowania się uwiadomić.

Tę naywyższą uchwalę rozciągniono teraz dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. Grudnia r. z. pod liczbą 29557 także na polityczne fundusze i instytuta, tudzież na stanowe i mieyskie Kassy, i przytém oznaymiono, że tuteysze rozporządzenie z dnia 14. Stycznia 1822 pod liczbą 64115 uchyloném być ma.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe dla zainformowania Magistratów z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, że to uchylenie na wszystkie prowizyie za zwłokę, które dotąd zapłacone nie zostały, rozciąga się, że iednak o odebranie zaległości, do skarbowych podatków i poborów ściągaiących się, według istnących w tym względzie osobnych przepisów, równie iak o wyexekwowanie należących się od urzędników z ich rachunków, Skarbowi zwrotów (wynagrodzeń) w drodze administracyynéy postarać się należy, w ten czas zaś, gdyby administracyyne rozporządzenia niedostatecznémi były, albo gdyby zwrót na defekcie Kassy, lub na podstępnéy czynności wspiérał się, a w ogólności, gdyby zwrót w drodze sądowéy exekwowanym bydź musiał, trzeba należyty użytek z przynależnego Urzędom prawa, według §§. 994,

Gebrauch zu machen sey. Uebrigens versteht es sich, daß auch die Normalvorschrift vom 18. März 1834 Zahl 47370 außer Wirkung komme.

Gub. Verordnung vom 16. Jäner 1835. Gub. Zahl 81196 ex 1834.

15.

Zoll-Behandlung von Schmalte, nebst Eschel- und Blaustärke, Wasch- und Neublau genannt.

Bei dem Abdrucke des mit Kreisschreiben vom 29. April 1830 Zahl 25880, bekannt gemachten neuen Zolltariffs für einige Handels-Artikel, ist unterlassen worden, bei dem Post-Nro. 51, betreffend den Artikel Schmalte nebst Eschel- und Blaustärke, Wasch- und Neublau genannt, unter den Eingangs-Zollsatz einen doppelten Querstrich zu setzen, und dadurch anzuzeigen, daß nach dem §. 5. der Vorerinnerung zu dem unterm 6. October 1829 Zahl 53574 bekannt gemachten allgemeinen Ein- und Ausfuhrs-Zolltariff dieser Artikel nicht zum Handel, sondern nur zum Privatgebrauche, nach vorläufig von der competenten Behörde erwirkter Bewilligung, eingeführt werden dürfe.

Dies wird hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht.

Gub. Kundmachung vom 17. Jäner 1835. Gub. Zahl 77891 ex 1834.

16.

Die aus den k. k. Staaten nach Frankreich gehenden Erbschaften bleiben vom Abfahrtsgelde befreit.

Zufolge einer von der königl. französischen Bothschaft erhobenen Beschwerde gegen die Anforderung eines 10percentigen Abfahrtsgeldes von Erbschaften, welche aus den k. k. Staaten nach Frankreich gehen, wurde mit hohem Hofkanzleidecrete vom 18. v. M. Zahl 31465|3489, im Einverständniße mit der k. k. allgemeinen Hofkammer, bedeutet, daß vermöge eines in der Ausübung stehenden französischen Gesetzes vom 14. Juli 1819, Fremde, denen in Frankreich eine Erbschaft zufällt, dieselbe ohne Entrichtung irgend einer Exportationsgebühr zu beziehen haben, und daß demnach in Gemäßheit der Bestimmungen des §. 6. des Abfahrtsgeldpatentes vom 14. März 1785 von den aus dem österreichischen Staate nach Frankreich abziehenden Erbschaften,

995, 1333 i 1334 powszechnego kodexu cywilnego zrobić. Wreszcie rozumie się, że przepis normalny z dnia 18. Marca 1834 pod liczbą 47370 także bez skutku zostaie.

Rozporządzenie gub. z d. 16. Stycznia 1835 pod l. gub. 81196 z r. 1834.

15.

Postępowanie celnicze ze szmaltą (lazurkiem) i krochmalikiem niebieskim, z farbą niebieską do bielizny i niebieską zwaną Neublau.

W odciskach nowéy taryfy cłowéy dla niektórych artykułów handlowych, okolnikiem z dnia 29. Kwietnia 1830 pod liczbą 25880 ogłoszonéy, pod liczbą porządkową 51 w artykule: szmalta (lazurek) i krochmalik niebieski, farba do prania (bielizny) i tak zwana Neublau, opuszczono zostało pod cłem wchodowém położyć dwie kreski poprzeczne, by przez to oznaczyć, iż podług §. 5. przeduwagi do powszechnéy taryfy cła wchodowego i wychodowego pod dniem 6. Października 1829 pod liczbą 58574 ogłoszonéy, artykuł ten nie do handlu, tylko dla użytku prywatnego po otrzymaném na to wprzódy od właściwéy instancyi pozwoleniu, wprowadzany być może.

Co ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 17. Stycznia 1835 do l. gub. 77891 ex 1834.

16.

Spuścizny z Państw c. k. do Francyi wyprowadzane od opłaty wyprowadzania maiątku uwolnione zostaią.

W skutek zażalenia przez poselstwo królewsko-francuskie względem żądanéy 10procentowéy opłaty od spadków z państw c. k. do Francyi idących, wniesionego, wysoka nadworna Kancelaryia znośnie z c. k. powszechną Kamerą nadworną dekretem z dnia 18. z. m. pod liczbą 31465|3489 oznaymiła: że na mocy ustawy francuskiéy z dnia 14. Lipca 1819, w wykonywaniu utrzymywanéy, cudzoziemcy, na których we Francyi spada spuścizna, takową bez opłaty iakowéy należytości od wyprowadzenia onéy, odebrać mogą, że zatém stosownie do przepisów §. 6. patentu o wyprowadzaniu maiątków z dnia 14. Marca 1785 od spuścizn z państw austryiackich do Francyi wychodzących, dopóki w prawodaw-

in so lange über diesen Gegenstand in der französischen Gesetzgebung keine Aenderung getroffen wird, weder ein landesfürstliches, noch grundherrliches oder bürgerliches Abfahrtsgeld anzusprechen ist.

Wovon die k. k. Kreisämter zur Darnachachtung in vorkommenden Fällen und zur Verständigung der dortkreisigen Magistrate und Grundobrigkeiten in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 17. Jäner 1835. Gub. Zahl 705.

17.

Behandlung der Gesuche wegen Abschreibung oder Herabsetzung der Erwerbsteuer aus der dem Jahre 1832 vorangehenden Periode.

Zur Beschleunigung und Abkürzung des Geschäftsganges ist in Zukunft, bis auf weitere Weisung, in jenen Fällen, wo es sich entweder um die Abschreibung oder Herabsetzung der Erwerbsteuer aus der dem Jahre 1832 vorangehenden Zeitperiode handelt, immer genau bei jedem einzelnen Gewerbsmanne anzugeben, ob, mit welchem Betrage, und in Folge welcher Gubernial-Verordnung der allgemeine Nachlaß an dieser Steuer Statt fand; oder bestimmt zu bemerken, daß dieses noch nicht geschehen sey. Vom 1. März l. J. angefangen sind dann alle derlei Gesuche, welchen die obangeführte Nachweisung abgehen wird, den Ortsobrigkeiten ohne weitere Amtshandlung zur Vervollständigung zurückzustellen.

Von dieser Verordnung sind sämmtliche Dominien und Magistrate sogleich zur Nachachtung in Kenntniß zu setzen.

Gub. Verordnung vom 18. Jäner 1835. Gub. Zahl 81790 ex 1834.

18.

Vorschrift und Belehrung über die Mittel zur Verhütung und Hindanhaltung der Verheerungen durch Insecten in Nadelwaldungen.

Schädliche Insecten, Borkenkäfer und Kienraupen haben sich seit einigen Jahren in den Waldungen Galiziens dergestalt vermehrt, daß Waldverwüstungen erfolgten, welchen nur durch außerordentliche Kraftaufbiethung Schranken gesetzt werden konnten.

Da die Erfahrung gelehrt hat, daß die früher hier nie in der Art vorgekommene Baumtrockniß durch Borken- oder

stwie francuskiém żadna odmiana nie zaydzie, żadna opłata od wyprowadzenia takowych ani monarchiczna, ani dominikalna (stanowa), ani mieyska żądana być nie może.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zachowania się w zachodzących zdarzeniach i dla zawiadomienia tamecznych Magistratów oraz Zwierzchności gruntowych obwieszczone zostaią.

Obwieszczenie gub. z dnia 17. Stycznia 1835 pod liczbą gub. 705.

17.

Postępowanie z prośbami o odpisanie lub zmnieyszenie podatku zarobkowego przed rokiem 1832 podanémi.

Dla przyspieszenia i skrócenia toku spraw, należy na przyszłość aż do dalszego rozporządzenia w przypodkach, gdzie albo o odpisanie albo zmnieyszenie podatku zarobkowego z czazu rok 1832 poprzedzaiącego rzecz idzie, zawsze przy każdéy prośbie poszczególnego professyionisty dokładnie wyrazić, czyli, w iakiéy ilości i podlug którego rozporządzenia guber. powszechne upuszczanie z tegoż podatku nastąpiło, lub dokładnie powiedzieć, że to ieszcze nie nastąpiło. Poczynaiąc od 1. Marca r. b. wszystkiego rodzaiu proźby, którym powszechne wywody brakować będą, Zwierzchnościom mieyscowym potemu zwrócone być maią dla uzupełnienia tego braku, nie przedsiębiorąc żadnéy dalszéy urzędowéy czynności.

O tém rozporządzeniu wszystkie Dominia i Magistraty natychmiast dla zachowania się, uwiadomione być maią.

Rozporządzenie gub. z d. 18. Stycznia 1835 pod l. gub. 81790 ex 1834.

18.

Przepis i instrukcyia o środkach ochronnych i tamuiących pustoszenie lasów borowych (kolkowych) przez owady.

Szkodliwe owady, chrząszcze zaskóre (korodłuby) i gąsienice borowe zamnożyły się w lasach galicyyskich tak dalece, że ie pustoszyły; co tylko przez nadzwyczayne usiłowania wstrzymaném być mogło.

Gdy doświadczenie nauczyło, że usychaniu drzew przez korodłuby, które przedtém nigdy w tym sposobie nie wyda-

Splintkäfer sowohl, als der bereits mehr bekannte Raupenfraß in den Kiefernstrecken am sichersten und schnellsten nur im Keime zu ersticken ist, so ist es nothwendig geworden, Maßregeln vorzuzeichnen, die dazu geeignet sind, die Waldungen vor Verwüstungen zu schützen.

Die Landesstelle sieht sich daher veranlaßt, nicht nur die Waldbesitzer auf diese schädlichen Insecten aufmerksam zu machen, sondern auch:

a) die allgemeinen Regeln zur Behandlung noch nicht angesteckter Waldungen,
b) die Kennzeichen der vom Borkenkäfer ergriffenen Waldtheile,
c) die Beschreibung und Naturgeschichte einiger dieser Insecten,
d) die Behandlung der davon ergriffenen Waldungen,
e) die Kennzeichen des Raupenfraßes,
f) die Beschreibung und Naturgeschichte der Raupen, und endlich
g) die Behandlung der damit heimgesuchten Kiefernstrecken,

mittelst der angeschlossenen Instruction .|. zur allgemeinen Kenntniß zu bringen, und Folgendes anzuordnen:

1) Wird allen Dominien bei Vermeidung angemessener Polizeistrafen zur Pflicht gemacht, in jedem Falle, wo Borkenkäfer oder Kienraupen in ihren oder den benachbarten Waldungen überhand nehmen, hievon dem betreffenden Kreisamte sogleich die Anzeige zu erstatten.

2) Um versichert zu seyn, daß das Kreisamt zur schnellen Kenntniß über das Umsichgreifen dieses Uebels gelange, sind zu dieser Anzeige an den Waldeigenthümer, das Dominium und das betreffende Kreisamt auch noch jene Individuen verpflichtet, denen die Aufsicht über diese Waldungen übertragen ist.

Im Falle der Verheimlichung der ersten Spuren dieser Uebel, oder der unterlassenen Anzeigen, werden diese Individuen mit einer empfindlichen Strafe belegt, oder nach Umständen selbst unfähig zum ferneren Forstdienste erklärt werden. Waldheger, welche es versäumen, die bezeichnete Anzeige an den Waldeigenthümer und das Dominium zu erstatten, sind mit einer körperlichen Strafe zu ahnden.

3) Da die Unterdrückung dieses Uebels in seinem Keime das sicherste Mittel ist, um demselben Schranken zu setzen, so werden auch die Kreiscommissäre bei ihrer Anwesenheit in den Bezirken Erkundigungen einholen, ob die Instruction genau befolgt werde.

4) Sobald dem Kreisamte eine solche Anzeige zukömmt, so wird dasselbe vor Allem die Sache durch ein sachverständiges

rzało się, równie, iak znanemu iuż więcéy toczeniu robactwa (gąsienic) w borowiznach, naypewniéy i nayprędzéy tylko w samym zarodzie zapobieżono być może, potrzebną więc stało się wskazać środki zdolne ochronić lasy od tego spustoszenia.

Widzi się zatém Rząd kraiowy spowodowanym, nie tylko zwrócić uwagę posiadaczy lasów na te szkodliwe owady, ale oraz w załączonéy tu instrukcyi, .|. podać do wiadomości powszechnéy:

a) ogólne prawidła ochronienia lasów od robactwa, póki się w nich ieszcze nie zapleniło,
b) poznaki, gdy korodłuby rzucą się na lasy,
c) opisanie i historyią naturalną niektórych tego rodzaiu owadów,
d) sposób pielęgnowania lasów, w których się takowe zapleniły,
e) poznaki czerwotoczu (że robactwo las toczy),
f) opisanie i historyią naturalną gąsienic, nakoniec
g) sposób pielęgnowania borowizn, gdy takowe w nich zapleniły się;

i w tym względzie rozporządzić, co następuie:

1) Wkłada się obowiązek na wszystkie Dominia, pod stosowną karą policyyną każdą razą, gdy korodłuby lub gąsienice borowe ich lub sąsiedzkie lasy opanuią, o tém natychmiast dotyczącemu Urzędowi cyrkułowemu donieść.

2) Aby Urząd cyrkułowy mógł tém pewniéy i tém prędzéy dowiedzieć się o szérzeniu się tego złego, obowiązane są także donieść o tém posiadaczom lasów, Dominiom i dotyczącym Urzędom cyrkułowym te osoby, którym dozór lasów powierzony iest.

W razie utaienia piérwszych śladów tego złego, lub omieszkanego doniesienia, osoby te karane będą surowo, lub też podług okoliczności za niezdatnych do dalszéy służby lasowéy uznane zostaną. Leśni zaniedbuiący doniesienie to uczynić właścicielowi lasów i Dominiowi, karą cielesną skarceni być maią.

3) Gdy utłumienie tego złego w samym zarodzie iest naypewnieyszym środkiem dla położenia tamy szérzeniu się onego; przeto także i kommissarze cyrkułowi przy swoich obiazdkach obwodowych wywiadywać się maią, czyli instrukcyia ściśle zachowywaną bywa.

Jak tylko Urząd cyrkułowy doniesienie takowe otrzyma, dochodzić tego ściśle każe przedewszystkiém osobie

Individuum genau erheben lassen, das Nöthige sogleich einleiten, und das Resultat zur Kenntniß der Landesstelle bringen.

Gub. Kundmachung vom 20. Jäner 1835. Gub. Zahl 79335 ex 1834.

Instruction.

I.

Allgemeine Regel zur Behandlung noch nicht angesteckter Nadelwaldungen.

Es wurde schon seit Jahren angeordnet, die Forste in periodische Schläge nach richtigen Grundsätzen einzutheilen. In der Voraussetzung, daß diese Einrichtung bereits überall besteht, wird hiemit Folgendes insbesondere den früher deßhalb erflossenen Verfügungen noch angereihet:

§. 1.

Die in jedem Jahre zur Benutzung kommenden Schläge müssen auf einmal nicht zu dicht abgetrieben, das heißt: durch Hinwegnehmen einer zu großen Anzahl von Stämmen auf einmal dem Einfluße der Elemente nicht zu sehr ausgesetzt werden. Es ist nöthig dafür zu sorgen, daß ein frisch abgetriebener Schlag nur dunkel gestellt werde, nämlich: noch immer so viel Saamenbäume enthalte, um die Sonne nicht zu stark auf den entblößten Boden brennen, und demselben die nöthige Feuchtigkeit entziehen zu lassen. Ferner dürfen die Waldränder nie ganz freigestellt werden, sondern rund um den Schlag muß sich ein 10 bis 15 Klafter breiter Saum oder Forstmantel herumziehen, um die Wirkung der Stürme zu brechen, und den jungen Schlag zu schützen.

Diese Maßregel verbürgt zugleich den schnellsten und sichersten Wiederanflug, und wenn dieser hinlänglich erfolgt ist, so können dann im Winter bei Schnee die zurückgelassenen Saamenbäume ebenfalls benützt, das heißt: der Schlag ganz licht gestellt werden.

§. 2.

Jeder kränkliche Stamm ist an sich für den Forsthaushalt verloren, sein Verbleiben im Walde kann nur nachtheilig seyn. Die Bestände müssen daher immer sorgfältig untersucht, und von altem kranken Holze rein erhalten werden.

Diese kranken Bäume sind aber aus dem Walde zu entfernen (wenn nämlich nicht wirkliche Baumtrockniß schon vorhanden ist, wo eine andere Behandlung eintritt), und überhaupt darf kein liegendes Gehölze unentrindet im Walde zurückbleiben.

w sztuce biegłéy, co potrzeba rozporządzi, i o rezultacie Rząd kraiowy uwiadomi.

Obwieszczenie gub. z dnia 20. Stycznia 1835 do l. gub. 79335 ex 1834.

Instrukcyia.

I.

Powszechne prawidła dla ochronienia lasów borowych od czerwiu, w których takowy ieszcze nie zaplenił się.

Już od wielu lat nakazano zostało, by lasy na wręby peryodyczne, według gruntowych zasad podzielone były. W domniemaniu zatém, że to urządzenie iuż wszędzie istnieie, dodaie się niniéyszém w szczególności do rozporządzeń, w tym względzie dawniéy wydanych, ieszcze co następuie:

§. 1.

Wrębów w każdym roku do spotrzebowania przypadaiących, nie trzeba na raz za mocno przez wycięcie przerzadzać, to iest: **przez wycięcie za wielkiéy liczby pniów** (drzew) naraz na wpływ żywiołów zbytnie wystawiać. Trzeba starać się, by wręb świeżo wycięty, ieszcze dość cienisty był, to iest: **by zawsze ieszcze tyle pniów drzewa nasiennego zostawiono**, aby słońce ogołocony z drzewa grunt nie za nadto paliło, i temuż potrzebnéy wilgoci nie uymowało. Wreszcie nie należy kraiu (ściany) lasu całkiem odkrywać (wycinać), ale owszém trzeba około wrębu od 10ciu do 15tu sążni széroki kray czyli ścianę lasu zostawiać, dla pohamowania skutków burzy i ochronienia nowego zapustu.

Ten sposób postępowania zapewnia oraz nayskorszą i naypewnieyszą zarośl, i gdy takowa dostateczną pokaże się, natenczas można zimową porą, gdy śnieg upadnie, zostawione drzewa nasienne podobnie spotrzebować, t. i. wrąb zupełnie wyciąć.

§. 2.

Każde chore drzewo uważać należy za stracone dla gospodarstwa lasowego i iego zostawienie w lesie może tylko szkody przyczynić, a zatém potrzeba stanu lasów zawsze pilnie doglądać i w takowym żadnego drzewa zbolałego nie cierpieć.

Te chore drzewa zaś należy zawsze z lasu uchylić, (ieśli snadź rzeczywiste schnięcie drzewa iuż nie poiawiło się, w którym razie inny sposób postępowania zachodzi), a w ogólności nie można żadnych leżaków, z kory **nieobnażonych**, w lesie zostawiać.

§. 3.

Alle während dem Winter vorgekommenen Windfälle, Schnee- und Windbrüche, vorzugsweise aber Fichten und Kiefern dieser Art, müssen daher noch vor dem Monate Mai aus dem Walde hinweggeschafft werden.

§. 4.

Die Arbeit in den Holzschlägen muß vom October bis März vor sich gehen, und die Abfuhr des Bauholzes bis zum April beendigt seyn.

§. 5.

Wäre es jedoch unmöglich alles Bauholz bis zu dieser Zeit auszuführen, so muß solches auf jeden Fall entrindet, und der Abfall gleich auf dem Platze verbrannt, oder hinweggeführt werden.

§. 6.

Eben dasselbe hat mit den Stöcken zu geschehen, wenn deren Ausrottung nicht thunlich ist.

§. 7.

Da manche Vogelarten, z. B. Spechte, Baumläufer, Finken, Nachtschwalben, dann Fledermäuse u. s. w. sich von Insecten, oder deren unter der Baumrinde verborgenen Larven nähren, so muß man darauf Bedacht nehmen, diese Vögel nicht zu vermindern.

§. 8.

Das Abästen der stehenden Bäume ist dem Wuchse oder der Gesundheit des Holzes nachtheilig, es ist daher, wo es vermieden werden kann, gänzlich zu unterlassen, im Nothfalle aber dürfen nur einige Aeste mit scharfen Aexten von unten aufwärts handbreit vom Stamme abgehauen werden. Auch darf dieses nur im Winter und Herbste, nie aber zu einer andern Jahreszeit geschehen.

§. 9.

Besonders ist endlich darauf zu sehen, damit die Bäume nicht muthwillig oder nachtheiliger Weise durch Harzreissen, Ringeln, Capellenhauen rc. rc. beschädigt werden, indem alle diese Holzfrevel die Gesundheit des Baumes beeinträchtigen, und üble Folgen dadurch begründen.

§. 10.

Aber am wichtigsten und nothwendigsten ist es, hauptsächlich im Früh- und Spätjahre alle Nadelholzbestände genau zu untersuchen, alle darin vorkommenden Veränderungen zu beobachten, mit den hier nachfolgenden Erscheinungen der Insecten-Beschädigung zu vergleichen, und im Falle, daß dieser Umstand wirklich eintritt, unverzüglich zu jenen Mitteln zu schreiten, welche diese Belehrung an die Hand geben wird.

§. 3.

Wszystkie podczas zimy zdarzone wiatrołomy, to iest od nawalnego śniegu i wiatru połamane drzewa, a osobliwie połamane sosny i choie, muszą ieszcze przed początkiem miesiąca Maia z lasu wywiezione być.

§. 4.

Robota, to iest rąbanie lasu we wrębach, dziać się ma od Października do Marca, a wywiezienie drzewa budownego przed Kwietniem ukończone być musi.

§. 5.

Gdyby iednak wszystek budulec do wspomnionego czasu wywieść nie można było, należy zawsze takowy z kory obnażyć i odpadki (korę) zaraz na mieyscu spalić, lub z lasu wywieść.

§. 6.

Toż samo stać się ma z témi pniami, gdy onych wytracenie (wycięcie i wywiezienie) niemożném staie się.

§. 7.

Ponieważ niektóre ptsctwo, iak to n. p. dzięcioły, kowalki drzewne, zięby, ślepowrony, nietopérze (gacki) i t. p. owadem, albo też iego pod korą drzewa ukrytémi poczwarkamt żywią się, więc trzeba na to mieć baczność, by tych ptaków nie umnieyszać.

§. 8.

Okrzesywanie stoiących drzew, to iest obcinanie gałęzi, iest wzrostowi czyli zdrowiu drzewa szkodliwém, należy zatém takowe, gdzie to uchylić można, całkiem zaniechać; w razie potrzeby zaś można tylko niektóre gałęzie ostrą siekiérą z dołu do góry na dłoń szerokości od pnia obciąć. Lecz i to dziać się może tylko w zimie i iesieni, ale nigdy w innéy porze roku.

§. 9.

Naostaek osobliwie na to uważać należy, by drzew z rospusty, lub w sposób szkodliwy, przez zbiéranie żywicy, obrączkowanie, nacinanie i t. p. nie uszkadzano; gdyż wszystkie te wykroczenia przeciw ustawom lasowym, zdrowiu drzewa szkodzą, i przez to złych skutków przyczyną bywaią.

§. 10.

Lecz nayważnieyszą i naypotrzebnieyszą rzeczą iest, osobliwie na wiosnę i w iesieni wszystkie lasy kolkowe dokładnie przeglądać, na wszystkie w onych zachodzące odmiany uwagę zwracać, z umieszczonémi tu poniżéy poiawieniami uszkodzeń przez owad, porównywać i ieżeli ta okoliczność istotnie zachodzi, niezwłocznie tych środków użyć, które ninieysza instrukcia wskazuie.

II.

Kennzeichen der vom Borkenkäfer angegriffenen Waldtheile.

Die Aeußerungen der Baumtrockniß lassen sich nach ihren Erscheinungen sowohl am Baume selbst, als auch im Walde überhaupt, unter drei verschiedenen Graden beobachten.

Die erste Periode der Ansteckung eines Baumes sowohl, als auch eines ganzen Wald-Districts, ist nur dem geübten Kennerauge sichtbar; die Zeichen derselben sind noch so unbedeutend, daß man sie mit gewöhnlichen Ereignissen verwechselt, und nur eine besondere Aufmerksamkeit kann den wahren Grund davon errathen.

In der zweiten Periode tritt schon eine unverkennbare Veränderung des Zustandes sowohl beim einzelnen Baume, als beim Walde ein, und nur gänzliche Unwissenheit kann noch im Zweifel verweilen.

Die dritte trägt den Stempel der Zerstörung. Der Baum hat zu vegetiren aufgehört, und der Wald ist auf dem Wege es zu thun. Menschliche Kräfte, die in der ersten Periode mit Leichtigkeit, in der zweiten mit energischer Kraftanwendung noch abhelfen konnten, stehen hier nun an der Gränze ihrer Macht.

a) Kennzeichen der einzelnen Ansteckungsgrade am Baume.

In der ersten Periode bemerkt man eine wenig auffallende kränkliche hellere Farbe der Nadeln, ein eben solches Herabneigen derselben. Das Harz zieht sich in langen Fäden am Baume hinunter, und in den Schuppen der Rinde findet man ein braunes schnupftabakähnliches Wurmmehl, unten am Stamme sieht man bei Klafter- und mehr Höhe, jedoch selten, Bohrlöcher in der Rinde, und überhaupt ist das ganze Ansehen noch vollkommen täuschend.

Die zweite ist der Zustand gänzlich veränderter Farbe der Nadeln, welche bei Kiefern nunmehr hellroth, bei Fichten braunroth, und bei Tannen dunkelroth erscheinen, ohne jedoch abzufallen, das Herabfließen der Harztropfen geschieht weit stärker, und häufiges Wurmmehl bedeckt die Schuppen der Rinde und die Wurzel.

In der dritten sind die Nadeln bereits abgefallen, auch die Rinde löst sich stückweise vom Stamme, welcher da, wo er blos ist, mit schwärzlichem Wurmmehl überzogen erscheint, und auch die Säfte haben in fauliger Gährung sich aufgelöst.

II.

Poznaki, gdy czerwienie (korodłuby) na lasy rzucą się.

Pokazania się usychania drzew, daią się po swych ziawieniach tak na drzewie samém, iako też na lesie w ogólności, w trzech przedziałach czyli stopniach spostregać:

Piérwszy przedział zarażenia tak drzewa poiedyńczego, iako też całego obwodu lasu, dostrzédz może tylko wprawne oko znawcy, poznaki tego przedziału są ieszcze tak mało znaczące, że takowe za zwyczayne zdarzenia miano bywaią, i tylko przez szczególną uwagę prawdziwéy tego przyczyny doyść można.

W drugim przedziale następuie znaczna odmiana, tak na poiedyńczych drzewach iak w całym lesie, i tylko zupełna niewiadomość może ieszcze w wątpliwości zostawać.

Trzeci przedział niesie z sobą piętno zniszczenia. Drzewo przestaie roślinieć (wegetować), i las zabiéra się w tęż samą drogę. Siły ludzkie, któreby w piérwszym przedziale z łatwością, a w drugim z mocném natężeniem ieszcze pomódz mogły, nie zdołaią tu żadnéy więcéy dać pomocy.

a) Poznaki poiedyńczych stopni zarazy na drzewie.

W piérwszym stopniu daie się tylko mało uderzaiący w oczy zbolały iaśnieyszy kolor kolek (liścia drzewa borowego), i podobneż na dół zwieszenie tychże spostrzegać. Żywica ciągnie się (płynie) długim pasmem po drzewie na dół, a w łuskach kory znayduiemy brunatny, do tabaki podobny proch czerwiowy (czerwotoczynę), zaś niżéy na pniu o sążeń i więcéy od ziemi w górę, ale iednak rzadko, spostrzegamy wytoczone dziurki w korze; w ogólności całe to ziawisko iest ieszcze zupełnie mamiącém.

W drugim stopniu stan koloru kolek iest całkiem zmieniony, który u choiek (sosen borowych) teraz iasno czerwonym, u sosen brunatno-czerwonym, a u iodeł ciemno-czerwonym pokazuie się, przy czém kolki iednak nie opadaią, żywica sączy kroplami na dół daleko mocniéy, a prochem czerwiowym pokryta iest łuska kory i korzeń.

W trzecim stopniu iuż kolki opadły, nawet kora odlatuie kawałkami od pnia, w mieyscach z kory obnażonych, prochem czerwiu powleczony pokazuie się, a nawet soki w gniłém burzeniu (fermentacyi) rozprzęgły się.

Fällt man einen Stamm in der ersten Periode, so wird man oft lange suchen müssen, bis die Insecten sichtbar werden, bei Fichten meistens um die Mitte der Höhe, bei Tannen im obersten Gipfel, bei den Kiefern entweder ebenfalls ganz oben, oder in der Mitte.

In der zweiten haben sie sich schon durchaus verbreitet, und sind bis tief hinabgestiegen; aber die Kiefer macht eine Ausnahme, selten findet man weniger als 7 — 9 Fuß von der Erde Borkenkäfer.

In der dritten Periode haben sie den Baum schon verlassen, der ihnen keine Nahrung mehr gewähren kann. Im ersten Falle ist das Holz fast noch ganz brauchbar, im zweiten nur zum Brennen, im dritten auch hiezu kaum mehr geeignet.

b) Grade der Ansteckung im Walde.

Unter dem ersten Ansteckungsgrade versteht man, wenn nur einzeln zerstreute Stämme der ersten und zweiten Periode hier und da ohne sichtbaren Zusammenhang vorkommen; beim zweiten sieht man schon harstweise solche Stämme, das ist: 4 bis 6 neben einander, und auch von der dritten Periode werden schon mehrere sichtbar; der dritte Grad biethet strichweise dieselben Erscheinungen, und haufenweise Stämme der dritten Periode dar.

III.

Beschreibung und Naturgeschichte einiger Borkenkäfer-Arten.

Die hervorbringende Ursache der so verderblichen Baumtrockniß sind mehrere Gattungen von Käfern, die zur Ordnung der Kleinkäfer und zur Familie der Splintkäfer gehören.

Diejenigen Arten, die in Galizien meistens gefunden werden, sind:

1) Der gemeine Borkenkäfer (Dermestes typographus), 1/5 Zoll lang, in Fichten.

2) Der Kiefern-Borkenkäfer (Bostrichus pinastri), 1/4 Zoll lang, in Kiefern.

3) Der Kienbohrer (Dermestes pini perda), 1/7 Zoll lang, in Kiefern.

4) Der Kupferstecher-Borkenkäfer (Dermestes chalcographus), 1/12 Zoll lang, in Fichten und Tannen.

5) Der Tannen-Borkenkäfer (Dermestes micrographus), etwas über 1/12 Zoll lang, in Tannen.

6) Der Zeichner-Borkenkäfer (Dermestes poligraphus), von der Größe und oft kleiner als ein Floh, in allen drei Gattungen.

Ściąwszy pień w piérwszym przedziele czyli stopniu, trzeba będzie częstokroć długo szukać, niż owad zoczyć się da, u sosien nayczęściéy koło środka wysokości, u iodeł na samym wierzchołku, a u sosien borowych, albo podobnie całkiem na górze, lub też na środku.

W drugim przedziele iuż czerw wszędzie rozpienił się i aż na sam dół spuścił się, ale co do sosny borowéy zachodzi wyiątek; u téy rzadko kiedy niżéy iak 7 do 9 stóp od ziemi korodłuby (czerwienie) znayduią się.

W trzecim przedziale czerw iuż drzewo opuścił, które mu żadnéy karmy więcéy dawać nie może. W piérwszym razie drzewo iest ieszcze właśnie całkiem użyteczne; w drugim zaś na opał, a w trzecim ledwie i na ten zdatne.

b) Stopnie zarazy w lesie.

Pod piérwszym stopniem zarazy rozumie się, gdy tylko poiedyńcze rozrzucone drzewa piérwszego i drugiego przedziału, tu i ówdzie bez widocznego związku pokazuią się, w drugim stopniu zaś, daią się iuż widzieć częściami po kilka takich drzew w kupie, to iest po 4 do 6 obok stoiących, i także wiele drzew iuż z trzeciego przedziału; a trzeci stopień przedstawia strefami też same ziawiska, i kupami drzewa (puie) trzeciego przedziału.

III.

Opisanie i historyia naturalna niektórych rodzaiów chrząszczów, korodłubami czyli czerwiakami zwanych.

Skutkuiącą przyczyną tak zgubnego usychania drzew są niektóre gatunki chrząszczów, które do rzędu chrząszczyków (zgłobów) a do rodzaiu zgłobów bielowych należą.

Rodzaie tychże, w Galicyi nayczęściey spostrzeganych zgłobów, są następuiące:

1) Korodłub pospolity, także drukarczykiem zwany (Dermestes typographus), 1|5 cala długi, w sosnach.

2) Korodłub borowiec (Bostrichus pinastri), 1|4 cala długości, w sosnach borowych.

3) Korodłub choinowy (Dermestes piniperda), 1|7 cala długości, w choykach czyli sosnach borowych.

4) Korodłub sztycharczyk (Dermestes chalcographus) 1 1|2 cala długi, w sosnach i iodłach.

5) Korodłub iodłowiec (Dermetes micrographus), trochę nad 1|12 cala długi, w iodłach.

6) Korodłub pisarczyk (Dermestes polygraphus), wielkości płéch, a częstokroć i mnieyszy, we wszystkich trzech gatunkach.

7) Der zottige Borkenkäfer (Bostrichus villosus), 1/7 Zoll lang, in Tannen.

Alle diese kleinen, mehr und weniger behaarten Käferchen sind walzenförmig, länglich, mit scharfen behaarten Freßzangen, Flügeln, und bei der ersten, zweiten und vierten Art hinten mit ausgefressen scheinenden Flügeldecken versehen; ehe sie reif sind haben sie eine gelbliche, dann eine braunrothe, und zuletzt eine mehr oder weniger schwarze Farbe; auch findet man den Tannenkäfer mit schwarzem Halsschilde und braunrothen Flügeldecken.

Nur die ersten drei Gattungen bohren ihre Hauptgänge von unten nach aufwärts, die andern fast alle in seitwärts gekrümmten Richtungen, alle aber legen ihre Eier längs diesen Gängen, und die daraus entstehenden Larven fressen sich vom Hauptgange aus springende Bahnen, ohne sich zu durchkreuzen.

Vom Mai bis October ziehen sie in größern und kleinern Schwärmen, je nachdem die Witterung, wie z. B. im Jahre 1827, ihnen besonders günstig ist, umher, und verbreiten sich in oft 2, 3 bis 4 Meilen entfernte Waldungen, wo man früher nie etwas von ihnen gehört hatte, so zwar, daß man genau die Fortpflanzung von Süden gegen Norden wahrnehmen konnte.

Wenn sie sich eingebohrt haben (zwischen Rinde und Holz im Splinte, wozu der Fichtenkäfer, so lange seine Anzahl noch nicht groß ist, liegendes oder kränkliches Saftholz, der kleinste Tannenkäfer aber nur hochragende freie Gipfel vorzieht), und 50 bis 100 Eier gelegt haben, so erfolgen nach 14 Tagen kleine weiße Larven mit gelbröthlichen Köpfen, die die vorzüglich verderblichen Kanäle in die Safthaut fressen, 14 bis 20 Tage fortwachsen, endlich zur Puppe, dann nach 21 Tagen zum Käfer werden, sich durchfressen, und das Werk der Zerstörung von Neuem beginnen.

Zu bemerken ist, daß der Käfer, einmal ausgebildet, nicht mehr wächst, sondern in derselben Größe verbleibt. Uebrigens hält der Borkenkäfer keine so bestimmte Zeit, wie andere Insecten, zu seinen Verwandlungen; man hat ihn als Made, Puppe und Käfer zu allen Jahreszeiten gefunden, und ihn auch nach dem Eierlegen lebend angetroffen.

Die Larven und Puppen sterben, wenn man sie an die freie Luft stellt, der ausgebildete Käfer aber trotzt, außer dem Feuer, allen Elementen. Monate lang im Wasser oder im Eise eingehüllt, betäuben ihn nur, und ein warmer Hauch ist hinlänglich ihn zu beleben.

7) Korodlub kosmaty (Bostrichus villosus), 1/7 cala długi, w iodłach.

Wszystkie te małe, mniéy lub więcéy kosmate chrząszczyki, są walcowate, długawe, ostrémi kosmatémi szczękami (żerowémi obcęgami), skrzydłami, a u piérwszego, drugiego i czwartego rodzaiu, pokrywkami skrzydeł, z tyłu, iakby wykąszonémi opatrzone; niżeli doyrzeią, są koloru żółtawego, potém brunatno-czerwonego, a na ostatek mniéy lub więcéy czarnego, także znayduią się iodłowcy z czarną tarczą na szyi, i brunatno-czerwonémi pokrywkami skrzydeł.

Tylko piérwsze trzy gatunki toczą swe główne dziurki z dołu w górę, zaś właśnie wszystkie inne w kierunkach na boku wężykowatych, lecz wszystkie te owady kładą swoie iayka wzdłuż wydrożonych chodów, a powstaiące z tego poczwarki toczą sobie z wchodu głównego, przeskakuiące tory, nie krzyżuiąc się iednak z drugimi torami.

Od miesiąca Maia do Października krążą one w większych i mnieyszych roiach, ieżeli pora (pogoda), iak n. p. w roku 1827, onym szczególnie posłuży, i rozchodzą się do lasu, częstokroć o 2, 3 do 4ch mil odległych, gdzie o nich dawniéy nie słyszano, a wprawdzie tak, że onych rozplenienie się od południa ku północy dokładnie postrzédz można.

Gdy takowe wwiercą się między korę i drzewo do bielu, (do czego kołodrub sosnowiec, iak długo ieszcze nie iest liczny, leżące lub chorowite drzewo sokowe, zaś naymnieyszy korodlub iodłowiec, tylko wysoko stérczące wolne wierzchołki wybiéra), i 50 do 100 iay zniesą, więc po 14tu dniach wylegaią się małe białe poczwarki z żółto-czerwoniawémi główkami, które nader zgubne dróżki (kanały) w błonie sokowéy toczą, 14 do 20 dni rosną, potém staią się lalkami, a na ostatek chrząszczykami (zgłobami), które przez toczenie z pod kory wydobywaią się, i zaczynaią na nowo pustoszenie lasu.

Namienić należy, że chrząszczyk zostawszy raz ukształconym, więcéy nie rośnie, ale w téy saméy wielkości zostaie. Wreszcie korodlub nie zachowuie tak dokładnie oznaczonego czasu, iak inne owady, do swoich przekształceń; znachodzono go mulem (czerwiem), lalką i chrząszczem we wszystkich porach roku, i postrzegano go żywym po zniesieniu iay.

Poczwarki i lalki giną (umiéraią) wystawiwszy one na otwarte powietrze, lecz ukształcony chrząszczyk, wyiąwszy ogień, stawi się śmiało naprzeciw wszystkim żywiołom. Po całych miesiącach w wodzie i w lodzie zawarty, otrętwieie tylko. a ciepły powiew powietrza iest dostatecznym do ożywienia go.

Im Allgemeinen wird angenommen, daß der Borkenkäfer nur auf die stockenden Säfte der Nadelbäume angewiesen sey, und daß er nur bei großer Vermehrung gesunde Stämme angreife, in Galizien aber hat eine Reihenfolge von Erfahrungen unwiderlegbar dargethan, daß der Borkenkäfer das gesündeste harzreichste Holz, ohne Rücksicht auf Alter, Lage, Boden, Standpunct, Wuchs und Größe, angeht, und nur schüttere sonnige Stellen sichtbar vorzieht. Die Tannenkäfer verschmähen durchaus alles liegende Holz, und ziehen, wie schon gesagt, nur nach den höchsten freiesten Gipfeln.

Ferner hat man bemerkt, daß da, wo Fichten, Tannen und Kiefern beisammen standen, nach und nach alle drei Gattungen der Baumtrockniß erlagen.

IV.

Behandlung der vom Borkenkäfer befallenen Waldungen.

Aus der vorhergehenden, das Wesentlichste enthaltenden Naturgeschichte der Borkenkäfer, so wie aus einer Reihenfolge von Erfahrungen, ließen sich Maßregeln zu ihrer Verminderung herleiten, die jedoch so berechnet werden mußten, um zu jeder Zeit und unter allen Umständen anwendbar zu seyn.

Die gründliche Zerstörung des durch die Baumtrockniß erzeugten Ansteckungsstoffes, hier der Käfer und ihrer Larven, kann mit Sicherheit auf folgende Weise bewirkt werden, welche deßhalb auch fernerhin zur genauen Befolgung angeordnet wird:

1) Fast alle die verschiedenen Borken= oder Rindekäfer, mit nur einzelnen Ausnahmen, leben in oder unter der Rinde der Nadelhölzer, wo sie sich ernähren und vermehren. Jeder Baum, den sie sich erwählen, muß über kurz oder lang zu Grunde gehen, und ist in dem Augenblicke schon, wo sie ihn angehen, für den Forsthaushalt nicht nur verloren, sondern sein Verbleiben im Walde kann nicht mehr geduldet werden.

2) Je eher man einen von Borkenkäfern ergriffenen Stamm fällt, je brauchbarer ist noch dessen Holz.

3) Es ist daher von großer Wichtigkeit, dieses Uebel gleich im ersten Entstehen zu erkennen und zu ersticken; daher jeder Förster und Häger angewiesen und nach dem früher gegebenen Unterrichte belehrt werden muß, auf jede Veränderung in den Nadelbeständen der ihm anvertrauten Waldungen genau Acht zu geben, und jede mit der ihm gemachten Beschreibung über=

Powszechnie przyięto, że korodłub tylko na krzepnące soki drzew kolkowych wskazanym iest, i że tylko przy wielkiém rozplenieniu się na zdrowe drzewa rzuca się, ale w Galicyi ciągle doświadczenia stawią niezbite dowody, że korodłub nayzdrowsze i w żywicę nayobfitsze drzewo, bez względu na wiek, położenie, grunt, stanowisko, wzrost i wielkość napada, i tylko rzadkie, na słońce wystawione mieysca lasu oczywiście nad inne przenosi. Korodłuby iodłowcy zaś wzgardzaią całkiem wszelkiém drzewem leżącém, i udaią się, iak iuż wyżéy powiedziano, na naywyższe i nayoddzielnieysze wierzchołki.

Wreszcie dostrzeżono, że gdzie sosny, iodły i borówki (choyki) razem stoią, zwolna wszystkie trzy gatunki drzewa usychaniu ulegaią.

IV.

Sposób pielęgnowania lasów, w który się korodłuby (czerwiaki) zagnieździły.

Z poprzedzaiącéy historyi naturalnéy korodłubów, zawiéraiącéy w sobie treść istoty, równie iak z ciągłych doświadczeń dały się wnioskować środki i prawidła umnieyszenia onych, które iednak tak wyrachowane być musiały, by ie w każdym czasie i we wszystkich okolicznościach zastosować można.

Zupełne wygubienie powstałego tu przez usychanie drzew pierwiastku zarazy, to iest korodłubów i onych poczwarek, można z pewnością w następuiący sposób uskutecznić, które dla tego także nadal do ścisłego dopełnienia nakazaném zostaie:

1) Wszystkie właśnie te rozmaite czerwiaki czyli korodłuby, z niektórymi tylko wyiątkami, żyią w korze lub pod korą drzew kolkowych, gdzie się też żywią i mnożą. Każde drzewo, które sobie wybierą, musi w krótkim lub dłuższym czasie ginąć, i iuż w tym momencie, gdy na takowe rzucą się, dla gospodarstwa lasowego nie tylko iuż utraconém iest, ale owszém onego zostawienie w lesie więcéy cierpiane być nie może.

2) Im prędzéy pień przez korodłuby napadnięty wyciętym zostanie, tém użytecznieysze iest onego drzewo.

3) Wielkiéy zatém iest wagi, by to złe zaraz w piérwszém powstaniu poznać i wytępić; a zatém każdemu leśniczemu i gaiowemu nakazać, i takowych podług dawniéy wydanéy instrukcyi nauczyć należy, aby na każdą odmianę w drzewach kolkowych, powierzonych sobie lasów pilną baczność mieli, i o każdém ziawisku, zgadzaiącém się z po-

einstimmende Erscheinung sogleich dem Waldeigenthümer und dem Dominium anzuzeigen.

4) Nach erfolgter Anzeige muß jeder Waldeigenthümer die Sache durch einen Kunstverständigen sogleich selbst untersuchen lassen, oder um Delegirung eines solchen das vorgesetzte k. k. Kreisamt ohne Verzug angehen, indem es sich leider nur zu sehr erwiesen hat, daß durch Verheimlichung und Vernachlässigung der ersten Aeußerungen dieses Waldübels nicht allein die zuerst bedroheten, sondern auch viele anstossenden Waldungen unersätzlichen Schaden erleiden mußten.

5) Sobald durch die Untersuchung in loco die Baumtrocknis als vorhanden anerkannt wird, sind sogleich alle davon ergriffenen Stämme zu zählen, und nach der bezeichneten Classification als im I., II. und III. Grade angegriffen zu bezeichnen.

6) Nach diesem Ueberschlage sind die nothwendigen Arbeiter zu bestimmen, und ihnen ein eigener wohlbelehrter Aufseher zuzugeben. Die Handlungen dieser Arbeiter haben in Folgendem zu bestehen, nämlich:

a) Wird jeder Stamm, der die Spuren des Käferangriffes darbiethet, und bei der Abzählung schon bezeichnet wurde, so tief als möglich an der Erde abgeschlagen.

b) Werden alle Aeste hart am Stamme, und der äußerste Gipfel bis zur Dicke eines Handgelenkes abgehauen.

c) Muß die Rinde sowohl vom Stamme, als auch von allen Aesten, die benutzt werden sollen, mit scharfen Aexten behutsam, ohne viel zu zerstreuen, abgestossen, und sammt den schwächeren unentrindeten Aesten, dann dem Gipfel um den zurückgebliebenen Stock nach und nach angehäuft und langsam verbrannt werden.

d) Endlich wird mit scharfen, am besten mit eisernen Rechen die ganze Stelle, wo diese Arbeit geschah, von der Moos- oder Nadeldecke befreit, und solche ebenfalls am Stocke verbrannt; der Beweis, daß alles dieses richtig und nach dieser Vorschrift vollbracht wurde, ist damals hergestellt, wenn der kahle nackte Stamm sammt den eben so entkleideten stärkern Aesten, auf der schwarzen entblößten Walderde ganz allein zurückblieb.

7) Diese Manipulation zerstöret nicht nur Alles, was an Ansteckungsstoff vorhanden war, sondern sie macht den entrasten Boden auch für den Wiederanflug vorzüglich empfänglich, wenn die zurückgebliebene Asche darauf herum gestreut wird.

danem im opisaniem, natychmiast właścicielowi lasu i Dominio donosili.

4) Po nastąpioném doniesieniu, powinien każdy właściciel lasu tę rzecz przez biegłego w sztuce natychmiast sam dochodzić kazać, albo też o delegowanie takowego dotyczący przełożony c. k. Urząd cyrkułowy niezwłocznie prosić, gdyż niestety za nadto przekonano się, że przez utaienie i mnieyzważanie pierwszych poiawień téy klęski lasu, nie tylko naypierwéy zagrożone, ale także wiele ościennych lasów, niepowetowaną szkodę ponieść musiały.

5) Jak tylko przez śledztwo na mieyscu przedsięwzięte, usychanie drzew za obecne uznaném zostanie, należy zaraz wszystkie czerwiem zarażone pnie obliczyć, i podług oznaczonéy klassyfikacyi, iako w I., II. i III. stopniu zarażone oznaczyć.

Podług tego anszlaku należy wyznaczyć potrzebnych robotników, i dodać im dobrze obeznanego dozorcę. Czynności tych robotników zależyć maią na tém co następuie, a mianowicie:

a) Każdy pień maiący w sobie ślady zagnieździenia się korodłubów, który przy obliczeniu już nacechowanym został, wycięty być ma ile możności nizko przy saméy ziemi.

b) Obcina się wszystkie gałęzie przy samym pniu i sam wierzchołek drzewa aż do grubości przegubu u ręki.

c) Należy korę tak z pnia, iako też ze wszystkich gałęzi, które na użytek obrócone być maią, ostrą siekierą ostrożnie, i nie rozrzucaiąc obciesać, i z drobnieyszémi, z kory nie obnażonémi gałęźmi, tudzież z wierzchołkiem, zniosłszy takowe po mału do pozostałego pniaka, na kupę zwolna spalić.

d) Na ostatek ostrémi a naylepiéy żelaznémi grabiami oczyszcza się całe mieysce, gdzie ta robota przedsięwzięta była, z pokrycia mchu lub kolek i pali się takowe podobnie przy pniaku; dowodem, że to wszystko ściśle i podług tego przepisu dopełnioném zostało, iest wtenczas to, gdy goły pień z większémi gałęźmi, z kory obnażonémi, na czarnéy odkrytéy ziemi lasowéy całkiem sam pozostał.

7) Ten sposób postępowania, wygubia nie tylko wszystko, co było zarodem zarazy, ale użyznia także ziemię z trawy obnażoną, osobliwie dla zarośli, ieżeli pozostały popiół po téyże ziemi rozrzucony zostanie.

8) Wenn diese Behandlung im Winter vorgenommen wird, so muß die obere Schneelage mit der Rinde auf's Feuer gebracht werden, weil die Käfer, welche darin zurückbleiben, sonst nicht zu Grunde gehen.

Die Verbrennung um und auf dem Stocke geschieht darum, damit auch an solchen keine Käfer oder Bruten lebend zurückbleiben.

9) Sollte es dagegen im Sommer bei großer Hitze und Dürre geschehen müssen, und das Verbrennen der Rinde rc. rc. ohne augenscheinliche Gefahr nicht zu bewirken seyn, so erübrigt nichts anders, als diesen gesammten Abfall sammt Moos- und Nadelbedeckung des Bodens in tiefe Gruben zu versenken, und wenigstens 2 Schuh hoch mit Erde zu bedecken, da selbst im Wasser, nach den neuerlichsten Erfahrungen, die Borkenkäfer Monate lang, ohne Schaden zu nehmen, fortleben.

10) Bei dieser Reinigung des Waldes müssen immer jene angesteckten Nadelstämme, welche noch grünen, den trockenen, und diese wieder den ganz dürren, wovon die Rinde schon zum Theile abgefallen ist, vorangehen, weil in den ersten der meiste, und in den letztern fast gar kein Ansteckungsstoff mehr vorhanden seyn wird.

11) So lange die Baumtrockniß sich nur im ersten Grade äußert, das heißt: so lange nur noch einzelne, oder höchstens 2 bis 3 angegriffene Stämme neben einander vorkommen, sind an solchen Orten im Frühjahre und dann im Sommer das zweite Mal mehrere gesunde Fichten und Kiefern zu fällen, und mit Allem in so lange liegen zu lassen, bis man bemerkt, daß die Schwärme der Borkenkäfer sich darin abgelagert haben, welches an den Bohrlöchern und den Anfangs weißen, dann bräunlichen pulverähnlichen Spänen zu erkennen ist. Sobald aber dieser Zeitpunct eintritt, müssen alle solche sogenannten Fangbäume unverweilt und pünctlich nach dem 7., 8. und 9. §. dieses Abschnittes behandelt und gereiniget werden. So richtig der Grundsatz ist, daß die Fichten- und Kiefern-Borkenkäfer das liegende, eigentlich das im Safte gefällte Holz vorziehen, und sich in solches vorzugsweise ablagern, eben so vorzüglich genaue Aufsicht und Sachkenntniß gehört dazu, um durch diese Maßregel das Uebel nicht ärger zu machen, weil die Erfahrung gelehret hat, daß die Vermehrung der Borkenkäfer im frisch gefällten Saftholze außerordentlich begünstiget wird.

Wo dieses Mittel daher angewendet wird, muß es mit großer Vorsicht, nicht in allzugroßer Zahl, und mit täglicher Beobachtung des Fortganges der Käferbruten geschehen, um genau jenen Zeitpunct wahrzunehmen, ehe die zuerst entstandene Generation zum Ausfliegen geeignet ist. Bei größerer Ver-

8) Jeżeli ta robota w zimie przedsięwziętą będzie, trzeba wierzchnią warstę śniegu wraz z korą na ogień dać, gdyż korodłuby w śniegu pozostałe, inaczéy nie zginą.

Spalenie kory koło pnia i na tymże, dzieie się dla tego, aby także w pniu żadnych korodłubów, albo czerwiu przy życiu nie pozostało.

9) Gdyby zaś to w lecie, podczas wielkiego upału i posuchy dziać się musiało, i spalenie kory i t. d. bez oczywistego niebezpieczeństwa uskutecznioném być nie mogło; natenczas nie pozostaie nic innego, iak tylko te wszystkie odpadki wraz z mchowém i kolkowém pokryciem ziemi, do głębokich dołów wrzucić, i takowe przynaymniéy na dwie stopy wysoko ziemią przykryć, albowiem podług naynowszych doświadczeń, korodłuby nawet w wodzie po miesiącu i więcéy bez uszkodzenia ciągle żyią.

10) Przy tém czyszczeniu lasu poprzedzać maią zawsze te zarażone drzewa kolkowe, które ieszcze zielenieią, usychaiącym, ale te znowu całkiem uschłym, od których po części iuż kora poodpadała, gdyż w piérwszych naywięcéy zarodu zarazy znayduie się, a w ostatnich właśnie żadnego więcéy nie ma.

11) Jak długo usychanie drzewa w piérwszym tylko stopniu pokaznie się, i tylko ieszcze poiedyńcze, albo naywięcéy od 2 do 3 dni zarażonych spostrzegać się daią; to w tych mieyscach na wiosnę, i potém w lecie powtórnie, po kilka sosen i choiek ściąć kazać i ze wszystkiem tak długo leżące zostawić należy, póki dostrzeżono nie będzie, że roie korodłubów w tychże zagnieździły się, co z czerwotoczu i z trocin, początkowo białych, a potém do proszku brunatnego podobnych, poznać można. Jak tylko zaś ten czas nastąpi, to trzeba ze wszystkiémi témi drzewami (tak zwanémi łapkami), niezwłocznie i punktualnie podług 7., 8. i 9. §. tego rozdziału postąpić i ie oczyścić. Ile ta zasada gruntowna iest, że korodłuby sosnowce, drzewo leżące, a właściwie w soku ścięte nad inne przenoszą i w takowém osobliwie zalęgaią się, tak też szczególnie pilny dozór i dokładna wiadomość rzeczy do tego należy, by przez użycie tych środków, to złe ieszcze nie pogorszyć, albowiem doświadczenie nauczyło, że korodłuby w świeżo ściętém drzewie sokowém nadzwyczaynie rozmnażaią się.

Gdzie zatém ten środek użyty będzie, postąpić należy z wielką ostrożnością w niezbyt wielkiéy liczbie i uważać codziennie na postęp czerwiu zgłóbów, aby dokładnie tego czasu dopilnować, nim piérwsze plemie do wylotu zdatném zostanie. Przy większém zaś szérzeniu się usychania drzew

breitung der Baumtrockniß, im zweiten oder gar im dritten Grade derselben, hat es aber gänzlich zu unterbleiben; denn erstens würde hier eine zu große Anzahl von gesunden Stämmen gefällt werden müssen, um von Wirkung seyn zu können, und zweitens ist es schon dann physisch unmöglich, jene Controlle im Großen zu führen, welche dabei, wie im vorigen §. bewiesen wurde, unerläßlich ist.

12) Bei Untersuchung der die äußeren Spuren der Baumtrockniß darbiethenden Nadeln, besonders der Tannenstämme, wird es sehr oft vorkommen, daß man durchaus keine Käfer zu sehen, und daher eine andere Ursache des Abstehens vorhanden glaubt; demnach dient es zur Wissenschaft, daß die kleinsten dieser Insecten, z. B. Bostrichus chalcographus, micrographus 2c. 2c. dem unbewaffneten Auge in der Rinde selbst durchaus unkennbar sind, und daher erst durch Vergrößerungsgläser beobachtet und erkannt werden müssen.

13) Eben diese sehr kleinen Abarten finden sich eben sowohl in den höchsten Gipfeln und an frei stehenden Aesten der größten Bäume, als in jungen Gehölzen, von der 12 Zoll hohen Pflanze bis zur stärkern Waldlatte, daher alle solche die Baumtrockniß verrathenden Stämmchen gewöhnlich mit Käfern und Bruten überfüllt sind.

Da diese Art der Ansteckung besonders dem Nachwuchs in den Schlägen und bei jungen Schonungen höchst verderblich wird, und daher nicht allein die Gegenwart, sondern auch die Zukunft der Waldungen furchtbar bedrohet, so muß darauf ein besonderes Augenmerk gerichtet, und demselben folgender Massen energisch vorgebeugt werden, nämlich:

a) Alle Pflanzen, deren Holztheile ohnedem zu keinem Gebrauche dienen können, sind, sobald ihre Nadeln roth werden und abfallen, im Ganzen zu verbrennen.

b) Alle Stangen und jungen Stämme bis zur Dicke von 6 Zoll sind in diesem Falle über dem Feuer dergestalt zu rösten, daß die Rinde sammt Allem, was darunter befindlich ist, sicher verbrannt werden möge.

c) Mehr als 7 Zoll starke Stämme sind aber allemal durch Entrinden u. s. w. zu behandeln.

14) Da übrigens, wie schon wiederholt gesagt wurde, fast alle Borkenkäferarten nur unter der Rinde vegetiren, so erhellt daraus von selbst, daß die entrindeten Stämme keinen Ansteckungsstoff mehr enthalten, und demnach im Walde ohne alle Gefahr liegen bleiben können, bis solche zur gelegenheitlichen Benützung geeignet sind.

w drugim, albo nawet w trzecim stopniu, należy tę czynność zupełnie zaniedbać, gdyż po pierwsze, musianoby tu za wielką liczbę zdrowych pni ścinać, chcąc, by to skutkowało; a po drugie staie się to fizycznie niemożném, tę kontrolę, która przy tém, iak w poprzedzaiącym §fie dowiedziono, nieodzownie potrzebną iest, w wielkim zakresie prowadzić.

12) Przy oglądném dochodzeniu przedstawiaiących powierzchowne ślady usychania drzewa kolek, osobliwie na iodłach, zdarzy się bardzo często, że zdawać się będzie, iż żadnych zgłobów nie widać, i że zatém inna przyczyna tego usychania być musi; z tém wszystkiém iednak potrzeba wiedzieć, że naymnieysze z tych owadów, iak n. p. Bostrichus chalcographns (korodłub sztycharczyk), micrographus (iodłowiec) i t. d. gołém okiem w korze, nawet widziane być nie mogą i dopiéro za pomocą szkła powiększaiącego spostrzeżone i poznane być muszą.

13) Też same bardzo drobne rodzaie chrząszczyków znayduią się tak na nadzwyczaynych wierzchołkach i na odległo stoiących gałęziach naywiększych drzew, iako też na młodych drzewkach, od rośliny 12 cali wysokiéy, aż do rosleyszych na łaty zdatnych drzewek; a zatém wszystkie te, usychanie drzewa wydaiące pieńki są zwykle owadem i czerwiem przepełnione.

Ponieważ ten rodzay zarazy szczególnie dorostkowi we wrębach i przy młodych zapnstach (zaroślach) bardzo szkodliwym staie się i nie tylko teraźnieyszości, ale także przyszłości lasów strasznie zagraża, więc trzeba na to szczególną uwagę zwracać i temu w sposób następuiący skutencznie zapobiédz; to iest: należy

a) wszystkie rośliny, których drzewa prócz tego do żadnego użytku służyć nie mogą, iak tylko kolki onych czerwienieią i opadaią, całkiem spalić,
b) wszystkie żerdzie i młode pnie aż do 6 calowéy grubości nad ogniem w ten sposób obpalać, aby kora ze wszystkiém, co pod nią znayduie się, pewnie spalić się mogła;
c) pnie zaś na 7 cali grube należy zawsze z kory obnażyć i t. d. czyścić.

14) Gdy w reszcie, iak to iuż powtarzano, właśnie wszystkie rodzaie korodłnbów tylko pod korą żyią i mnożą się, przeto pokazuie się z tego samo przez się, że pnie z kory obnażone, w sobie żadnego więcéy zarodu zarazy nie zawiéraią, a zatém w lesie bez wszelkiéy obawy zostawione być mogą, pokąd takowe do użytku, przy wydarzonéy sposobności zdatnémi zostaną.

15) Eben so kann dergleichen Holz auch verklaftert werden, nur muß früher die vorgeschriebene Reinigung gehörig vor sich gegangen seyn.

16) Nur in dem Falle, wo das Gehölze zum Verkohlen bestimmt wird, kann alles im Ganzen auf den Meiler gebracht, und auch die Bedeckung des Bodens mit dazu verwendet, und zuletzt ebenfalls mit verbrannt werden, und

17) nur dann, wenn die Reinigungsarbeit im Winter vor sich geht, kann man, besonders in holzärmeren Gegenden, den Unterthanen gestatten, die Gipfeln und stärkern Aeste, nie aber die Stammrinde, zum Brennbedarf im Ganzen nach Hause abzuführen, immer aber werden viele Käfer der kleinern Gattung dadurch verstreut werden; wenn also diese Ausnahme von der Regel geschehen soll, so muß sie von ganz besonderer Vorsicht begleitet seyn.

V.

Kennzeichen des Raupenfrasses.

Nicht allein die Borkenkäfer sind es, welche den Nadelwaldungen verderblich werden, sondern die Kiefernwälder, jene Schutzwehr der Flugsandschollen, in vielen Gegenden die prädominirende, ja in einigen die alleinherrschende Holzgattung, werden noch außerdem von mehreren Raupenarten bedroht, deren unerläßliche Vermehrung jeder menschlichen Kraft zu spotten vermag.

Da die ersten Anzeigen der Raupenvermehrung zwar oft unbedeutend sind, aber nur günstig für sie einwirkende Ursachen dazu gehören, um im nächsten Sommer die größten Verwüstungen zu begründen, da die Nadelholzbäume nicht wie das Laubholz die Eigenschaft haben, zwei Safttriebe in einem Sommer zu bewirken, und besonders, wenn sie im nächsten Jahre noch einmal ihrer Nadeln beraubt würden, durch das eigene verdickte Harz ersticken müssen, so gehört die größte Vorsicht dazu, um die Kienraupen gleich bei ihrer ersten Erscheinung zu unterdrücken.

Man muß daher alle Kiefernforste in jedem Frühjahre genau durchsuchen lassen, ob nicht die ganz jungen oder die ältern vorjährigen Nadeln abgefressen erscheinen, indem dieses eher, als die damals noch kleinen, oft kaum zwischen den Nadeln bemerkbaren Raupen in's Auge fällt.

Sobald man also an den Aesten junger mehr strauchartiger Kiefern, meistens an sonnigen Feldrändern oder auf Feldsträuchern dieser Holzgattung, im Monate Juni unter den Maitrieben die Nadeln rund und den Zweig abgedorrt wahrnimmt,

15) Równie też można takowe drzewo na sągi obrócić, tylko trzeba, by piérwéy przepisane czyszczenie należycie przedsięwziętém było.

16) Tylko w tym razie, gdy drzewo na zwąglenie przeznaczoném zostanie, można wszystko całkiem do mielerza dać, a nawet pokrycie ziemi do tego użyć, i nakoniec razem spalić; a tylko

17) wtenczas, gdy robota w zimie przedsięwziętą zostanie, można w szczególności w okalicach, mniéy w lasy obfituiących, poddanym wierzchołki i grubsze gałęzie, ale nigdy korę z pnia, na paliwo ze wszystkiém do domu brać, lecz zawsze przez to wiele zgłobów drobnieyszego gatunku rozproszonych bywa; gdy więc ten wyiątek od reguły nastąpić musi, wtenczas należy przy tém bardzo troskliwéy ostrożności użyć.

V.

Poznaki, że robactwo (gąsienice) las toczy.

Nie sameto korodłuby szkodliwe są lasom borowym, ale między témi lasy sosnowe, owe to przedmnrze żasypisków, (przezpiaski), ów w wielu okolicach przemagaiący, a w niektórych nawet samopanuiący rodzay drzewa, bywaią oprócz tego zagrożone od wielu gatunków robactwa, którego nieodzowne rozmnożenie się, wszelkiéy sile ludzkiéy oprzéć się w stanie.

Gdy piérwsze poznaki mnożenia się robactwa, częstokroć wprawdzie bywaią nieznaczne i tylko przyczyn dlań pomyślnie działaiących potrzeba, aby następnego lata wielkie spustoszenia sprawiły; gdy drzewa kolkowe nie maiące téy własności, co liściaste, że się w nich dwa razy przez lato pęd soków odbywa, osobliwie gdyby roku następuiącego raz ieszcze liść utraciły, iuż przez zgęstnienie własnéy żywicy obumierać muszą; przeto tém większa w tém potrzebna iest ostrożność, aby robactwo borowe zaraz przy piérwszém poiawieniu się, utłumione zostało.

Potrzeba zatém wszystkie lasy borowe każdéy wiosny dobrze obeyrzéć kazać: czyli kolki zupełnie młode lub i starsze, przeszłoroczne, obiedzone nie zostały; ponieważ to prędzéy wpadnie w oczy, iak same robactwo, ieszcze zbyt małe, które częstokroć między kolkami zaledwo dostrzeżoném być może.

Jak tylko więc na gałęziach młodych i bardziéy krzaczystych sosen, naywięcéy zaś na przylaskach (ścianach) i polnych krzakach tego rodzaiu drzewa na słońce wystawionych, w miesiącu Czerwcu, pomiędzy latoroślami maiowém

so kann man sicher darauf rechnen, daß die Kiefernraupen vorhanden sind, und bei fleißigerem Nachsuchen wird man solche, wenn auch noch in kleinerer Anzahl, in den äußeren Nadelbüscheln bei ihrem gefräßigen Geschäfte antreffen.

Wenn sie dabei nicht gestört werden, so ziehen sie sich später bis in die Gipfeln der höchsten Kiefern, und verbreiten sich über ganze Wälder, welche dann in Abscheu erregender Gestalt Besen gleich dastehen.

Eigentliche Grade der Ansteckung lassen sich beim Raupenfraße nicht so bestimmt angeben, als bei der Baumtrockniß, weil der erstere schneller oft plötzlich von einem in den andern übergeht, und die Umstände weit mehr noch dabei einwirken können, als bei dem letztern.

Im Ganzen könnte, in so fern die Raupen noch niedriges Holz bewohnen, der erste, und sobald sie sich auf hohe Stämme gezogen haben, der zweite Grad angenommen werden.

Ehe man die Maßregel zur Vertilgung dieser gefährlichen Waldfeinde vorzeichnet, folgt aus ihrer Naturgeschichte hier so viel, als zur bessern Erkenntniß der Raupenarten und zur Begründung der Gegenanstalten nothwendig ist.

VI.

Beschreibung und Naturgeschichte der hier vorkommenden Kiefernraupen.

1) Der Kiefernspinner (Phalaena bombix pini).
2) Der Kiefern-Schwärmer (Sphinx pinastri).
3) Die Nonne (Phalaena monacha).
4) Die Föhreneule (Phalaena noctua pini perda).

Die erste, dritte und vierte sind zur Ordnung der Phalänen oder Nachtfalter, die zweite zur zweiten Familie der Schwärmer oder Abendfalter gehörig.

1) Die erste dieser Raupen, sonst auch die große Kiefernraupe genannt, erreicht ausgemessen eine Länge von 3 1/2 — 4 Zoll, ist halbrauh, weißgrau und braun geschäckt, mit zwei blauen Einschnitten über dem zweiten und dritten Ring, nebst darunter stehenden rothen Puncten, und zeichnet sich durch eine besondere Gefräßigkeit aus.

Der Spinner mit zurückgeschlagenen, aufstehenden, braunroth und aschgrau geschäckten Flügeln, mißt von einer Flügelspitze zur andern 3 Zoll, zuweilen etwas mehr, beim Männchen jedoch immer weniger, und so Raupen als Spinner erscheinen in mannigfachen Varietäten. Die länglich gerundete schwärzliche 1 1/4 Zoll lange Puppe, welche 3, 4 bis 6 Wochen in diesem Zustande zubringt, findet sich in einem Gespinnste am gewöhn-

kolki naokoło latorośli uschnięte postrzegać się daią, pewnym być można, że się robactwo zalęgło, a przy pilnieyszém szukaniu znaydziemy ie, iakkolwiek ieszcze w małéy liczbie, na zewnętrznych listkach żéruiące.

Jeżeli się temu nie przeszkodzi, to posuwaią się późniéy aż do szczytów naywyższych sosien i rozszérzaią się na całe lasy, które potém w obrzydliwéy postaci, iak miotły wyglądaią.

Właściwe stopnie szérzenia się, nie można przy toczeniu z taką pewnością oznaczyć, iak przy drzew usychaniu; ponieważ tamto prędzéy i częstokroć raptowniéy z iednego stopnia do drugiego przechodzi i okoliczności bardziéy na to działać mogą, iak przy drzew usychaniu.

W ogólności przyiąć można, że dopóki robactwo niskie drzewiny zaymuie, iest stopień pierwszy, iak tylko zaś ściągnęły się na wysokie, znakiem stopnia drugiego.

Nim przystąpiemy do wskazania środków wygubienia tego lasóm niebezpiecznego wroga, umieszczamy tu z ich historyi naturalnéy tyle, ile do bliższego poznania różnych rodzaiów gąsienic i ugruntowania środków zaradczych, potrzebném będzie.

VI.

Opisanie i naturalna historyia tu wyszczególnionego robactwa borowego (gąsienic).

1) Ćma sosnówka, prządek, (Phalaena bombix pini.)

2) Ćma sosnianka, (Sphinx pinastri).

3) Zakonica, (Phalaena monacha).

4) Sowa sosnianka, (Phalaena noctua piniperda).

Pierwsza, trzecia i czwarta, należą do porządku ćmów nocników, druga do drugiéy rodziny zmierzchników.

1) Pierwszy gatunek tych gąsienic, także wielką gąsienicą sosnianką zwany, która gdy dorośnie ma 3 1/2 — 4 cali długości, iest półkosmatą, iasnoszarą i brunatnonakrapianą, z dwoma niebieskiémi karbami, ponad drugim i trzecim pierścieniem z czerwonémi kropkami pod temiż, odznacza się przez szczególną żerność.

Prządek z cofnionémi w tył powstaiącémi, a brunatnoczerwonémi i popielato nakrapianémi skrzydłami, trzyma od końca iednego skrzydła do końca drugiego 3 cale, a czasom trochę więcéy; samcy zawsze mniéy, i tak gąsienice, iako i prządki ukazuią się w nieiednostaynych kształtach. Lalka krągło-podługowata, czarniawa, 1 1/4 cala długa, 3, 4 do 6 tygodni w téy postaci zostaiąca, trzyma się w siat-

lichsten zwischen den Stammrinden, bald nahe an der Erde, bald höher gegen Osten und Süden zu, und sowohl dieses Gewebe, als die Raupe selbst, darf mit bloßen Händen nicht berühret werden, da die Haare dieser Raupenart in die Haut eindringen, und Jucken, ja selbst Geschwulst verursachen.

Unter der dichten Moosdecke im Winter verborgen, lockt sie die Frühlingswärme hervor, wo sie an Zweigen oder in Baumritzen sich einspinnt und zur Puppe verwandelt.

Im Juni oder Juli erscheint dann der Schmetterling, dessen Weibchen nach und nach im Juni oder Juli 100 bis 200 Eier an mannshohe Stellen oder Stämme im Zweige entweder in die Ritzen, oder oben auf die Rinde anklebt, aus welchen nach 8 bis 12 Tagen kleine Räupchen sich entwickeln, die dann weiter sich ausbilden, und im Herbste ihr Winterlager wieder beziehen.

Zu bemerken ist, daß diese Raupen den jüngsten Trieb immer zuerst entnadeln, und dann zu den ältern Nadeln, so wie vom Baume zu Baume übergehen, wobei sie aber die älteren Stämme vorziehen.

2) Der Kiefernschwärmer. Die schon gezeichnete Raupe dieser Gattung wird 2 3/4 Zoll groß, geschwärzt, mit rothbraunem Rücken, dann grünen und weißen Streifen und rostbraunen Augen, ähnlichen Luftlöchern. Nach 30 Tagen wird sie zu einer 1 1/4 Zoll langen, 1/2 Zoll dicken braunen Puppe, als welche sie im Moos am Fuße der Kiefern überwintert.

Der 3 1/2 Zoll messende Schwärmer ist graubräunlich und schwarzgeschäckt, der Hinterleib hingegen schwarzbraun und weiß gegürtet, und erscheint in den Sommermonaten zu ungleichen Zeiten, jedoch nur einmal.

Im Juni oder Juli klebt das Weibchen seine Eier einzeln aber häufig an die Nadeln der Kiefern, aus denen binnen 10 bis 14 Tagen die sehr kleinen, anfangs zweigeschwänzten Raupen sich entwickeln, welche zwar nur 30 Tage dauern, aber durch ihre große Gefräßigkeit vielen Schaden thun, indem sie besonders die ältern Kiefern schnell zu entnadeln wissen.

3) Die Nonne. Die kurze 1 1/2 bis 1 3/4 Zoll lange, haarige, braungrau und schwarz gemischte, mit blauen Knöpfen besetzte, dick beleibte Raupe dieses Geschlechtes zieht, wo sie geht, einen Faden nach sich, an welchen sie sich herabläßt, wenn man ihren Aufenthaltsort erschüttert. Wie es kalt wird verkriecht sie sich unter das Moos, unter die Baumrinde und die Ritzen der Bäume, wo sie auch ihr Winterlager abhält, aus welchem sie bei der Wärme des Frühlings zum neuen Leben hervorkommt und sehr viele Nahrung zu sich nimmt. Mit Ende Juni oder Anfangs Juli verpuppt sie sich in einem unbedeutenden Ge-

kach, pospolicie między korą pnia, albo niżéy ku ziemi, albo wyżéy ku wschodowi i południowi. Tak tkań iako i sama gąsienica nie może dotknięta być gołémi rękami, ponieważ kosmacizna takich gąsienic wpiia się w skórę i sprawia świérzbienie, nawet nabrzmiałości.

W zimie pod gęstą mchu pokrywą ukryta, wyłazi na ciepło wiośniane, i osnuwaiąc się przy latoroślach lub w szparach drzewa, zamienia się w lalkę.

W Czerwcu lub w Lipcu robi się z tego motyl; samica następuie w Czerwcu albo w Lipcu, kładzie 100 do 200 iay na pniach lub latoroślach, w wysokości człowieka, w szparach lub górą na korze, z których potém w 8 dni lub 12 wykłuwaią się maleńkie gąsienice; te potém daléy kształcą się, i w iesieni ściągaią się znowu na swoie leże zimowe.

Przydać należy, że te gąsienice zawsze naypiérwéy naymłodsze kolki obiadaią, a potém do starszych się biorą i z drzewa na drzewo przechodzą, przyczém także starszym daią pierwszeństwo.

2) Ćma sosnianka. Gąsienica tego gatunku pięknie znaczona, trzyma 2 3/4 cali; z ogonkiem, czerwonobrunatnym grzbietem w paski białe i zielone, i czerwonobrunatnémi do ócz podobnémi dychawkami. Po 30 dniach zamienia się w lalkę 1 1/4 cala długą, 1/2 cala grubą, brunatną i iako taka, zimuie w mchu na odziomkach sosien.

Ćma 3 1/2 cala trzymaiąca, iest siwo-brunatna i czarnopstrokata, tył zaś w czarno-brunatne i białe pręgi, i ukazuie się w miesiącach letnich w nieiednostaynych czasach, wszakże tylko raz ieden.

W Czerwcu albo Lipcu kładzie samica iaia poiedyńczo, ale mnogo na kolkach sosnowych, z których wykłuwaią się w 10 do 14 dni bardzo maleńkie gąsienice o dwóch ogonkach; te wprawdzie tylko 30 dni trwaią, ale przez wielką żerność wiele szkody zrządzaią, ponieważ szczególniéy u starych choin kolki prędko obiadaią.

3) Zakonica. Krótka 1 1/2 do 1 3/4 cala długa, kosmata, brunatno, siwo i czarno mieszana, niebieskiémi guziczkami nasadzona gruba gąsienica tego rodzaiu snuie za sobą nić, którędy idzie i po któréy się spuszcza, gdy się iéy siedzibę wzrusza. Jak zimno nastaie, natenczas kryie się pod mech, korę i w szparach drzewa, gdzie też i zimuie; na wiosnę z tamtąd na nowe życie wyłazi i wiele potrzebuie żywności. Przy końcu Czerwca lub na początku Lipca przeobraża się w słabéy tkaninie w lalkę 3/4 cala długą, która z początku zielona, późniéy brunatno-czerwona, a w końcu

spunste zu einer 3/4 Zoll langen, Anfangs grünen, später braunrothen, endlich noch dunklern Puppe, als welche sie 17 bis 18, ja bis 30 Tage zubringt, auch wohl gar so überwintert. Der 2 1/4 Zoll von einer Flügelspitze zur andern messende Spinner, mit dachförmigen, weiß und schwarz gemahlten und gefleckten Flügeln und rosenroth eingeschnittenem Hinterleibe, erscheint im Nachsommer. Das größere Weibchen legt 60 bis 80, ja bis 150 Eier, zu 5 bis 15 Stück, an die Rinde und Aeste, im Geritze der Bäume u. s. w, aus welchen nach etwa 3 Wochen die jungen Räupchen hervorkommen, welche in Rücksicht auf ihre Nahrung keine Regel halten, jedoch besonders die Kiefernnadeln vorziehen. Auch diese Raupenart ist wegen der brüchigen giftigen Haare nicht räthlich mit bloßen Händen zu berühren.

4) Die Föhreneule. Die unbehaarte grasgrüne Raupe dieser Art ist mit einem weißen Rückenstreife, grasgrünem Bauche und rothbraunem Kopfe versehen, ausgewachsen 1 1/2 bis 2 Zoll lang, und erscheint hier in Galizien im Juni oder Juli.

Im Herbste verwandelt sie sich unter Moos oder Nadeln, oder auch in der Erde in eine glatte schwarze oder rothbraune Puppe, die nach 7 bis 8 Monaten sich zur Eule mit schön gezeichneten dachförmigen, bräunlich rothen und gelblich abwechselnden Flügeln, die unten ockergelb aussehen, entwickelt.

Das größere, mit dickerem Hinterleibe versehene Weibchen klebt 30 bis 50 Eier an die Spitzen der Nadeln, aus welchen nach 10 bis 14 Tagen die kleinen, Anfangs blaßgelben oder grünlichweißen Raupen hervorkommen, die damals kaum zu bemerken sind, sehr bald aber heranwachsen, und bei der Wahl ihrer Nahrung die vorjährigen Triebe der Kiefernnadel vorziehen, die ganz jungen und ältern aber nicht berühren.

Von allen den hier beschriebenen Raupenarten kommt die Föhreneule in Galizien am meisten vor, und hat sich bereits durch sehr bedeutende Beschädigungen bekannt gemacht, seit dem strengen Winter von 1829 auf 1830 aber scheint solche sehr abgenommen zu haben. Die aus der Naturgeschichte dieser Insecten hergeleiteten Mittel zu ihrer Verminderung beziehen sich daher auch insbesondere auf dieselbe, sind aber zugleich für alle andern Geschlechtsverwandten mit berechnet, und haben in ihrem Erfolge sich bis nun zu bewährt.

VII.

Behandlung der vom Raupenfraße heimgesuchten Kieferstrecken.

Die erste und wichtigste aller Regeln zur Verhütung eines verheerenden Raupenfraßes ist Aufmerksamkeit und schnelle ener-

ieszcze ciemnieyszą się staie, i iako taka żyie 17, 18 nawet do 30 dni, a czasem tak przezimuie. Prządek, 2 1/4 cala od iednego końca skrzydła do drugiego trzymaiący, o skrzydłach kształtu dachowego w białe i czarne wężyki znaczonych i cętkowanych, z tyłem różowo karbowanym, poiawia się na późne lato. Samica większa, kładzie iay 60—80 nawet do 150, po 5 do 15 sztuk na korze, gałęziach, w szpary drzew i t. d., z których po iakich 3 tygodniach młode gąsieniczki wychodzą; w pożywieniu nie trzymaią się pewnych reguł, wszelako lubią szczególniéy kolki sosnowe. I ten gatunek gąsienic dla łomnéy, iadowitéy kosmacizny, niebezpiecznie dotykać golémi rękami.

4) Sowa sośnianka. Bezwłosa, trawisto-zielona gąsienica tego rodzaiu ma biały pręg na grzbiecie, brzuch trawisto-zielony i czerwono-brunatną głowę, wyrosła 1 1/2 do 2 cali długa, w Galicyi poiawia się w Czerwcu albo w Lipcu.

W iesieni przeobraża się pod mchem lub między kolkami, albo też i w ziemi w gładką i czarną albo czerwono-brunatną lalkę, która w 7 do 8 miesięcy w tak nazwaną sowę ze skrzydłami pięknie znaczonémi, brunatno-czerwonémi, na przemian żółtawémi, spodem żółtość okry maiącémi, przeobraża się.

Samica większa, z tyłem grubszym, kładzie 30—50 iay na końcach kolek, z których po 10 do 14 dni małe gąsieniczki z początku biało-żółte lub zielenawo białe wykluwaią się, a które wtenczas ledwie dostrzédz można, atoli prędko wzrastaią, a dla żywności z kolek sosnowych przedroczne wybiéraią, młodszych zaś lub starszych nie tykaią.

Z pomiędzy wszystkich tu opisaniach gąsienic poiawia się nayczęściéy sowa sosnica w Galicyi i przez bardzo znaczne szkody, które poczyniła, poznać się dała; od czasu zaś owéy ostréy zimy z roku 1829 na 1830, zdaie się, iż znacznie wytępioną została. Środki zatém z historyi naturalnétych owadów dla zmnieyszenia ich liczby czerpane, odnoszą się szczególniéy do téyże sowy sosnicy, wyrachowane zaś są dla wszystkich innych owadów z tym rodzaiem spowinowaconych i w skuteczności swoiéy dotąd się ciągle sprawdzały.

VII.

Postępwanie z pasami lasu borowego, od gąsienic opanowanémi.

Naypiérwszém i nayważnieyszém ze wszystkich prawidłem do ochronienia lasów od robactwa ie toczącego, iest

gische Abhilfe. Das erste fordert genaue Durchsicht der Kiefernbestände, besonders im Juni, Juli und August jeden Jahres, denn die Erfahrung hat gelehrt, daß besonders die am meisten hier vorkommende Phalaena noctua pini perda oft sehr spät, und selbst noch im Spätsommer zum Vorscheine kömmt. Die Erfahrung bewährt ferner, daß ihr erstes Erscheinen auf jungen, etwas über mannshohen oder strauchartigen Kiefern an sonnigen Feldrändern, an Feldgesträuchen und jungen nicht überschatteten Dickungen vor sich geht, von wo sie aber sehr bald sich zu den Gipfeln der höchsten Kiefern hinaufzieht. Aus dieser Erfahrung und der vorangeschickten Naturgeschichte der Kiefernraupenarten lassen sich daher folgende Maßregeln herleiten, welche deren Vermehrung auf jede ausführbare Weise zu beschränken vermögen.

Man muß nämlich diese Insecten nach ihren Verwandlungs-Perioden beurtheilen, und solche mit den verschiedenen Jahreszeiten zusammenhalten, so wird man auf die rationelle Schlußfolgerung geleitet:

1) daß Frühling und Sommer, wo die Spinner und Raupen in Thätigkeit sind, zu ihrer Vertilgung sich weniger eignen, als der Spätherbst und die erste Zeit nach dem Verschwinden des Schnees im Frühjahre, wo solche als Raupen oder Puppen unter der Moos- oder Nadeldecke ihren Winterschlaf halten;

2) daß ihr Erscheinen nur im Frühlinge und Sommer wahrgenommen werden könne, und vom Eintritte der Wärme angefangen, alle früher bezeichneten Lieblingswohnorte dieser Insecten stets beobachtet werden müssen, um

3) den einzigen günstigen Zeitpunct zur Raupenvertilgung nicht zu verfehlen, wo die Phalaena noctua pini perda noch auf niedrigem Holze sich befindet, die große Kiefernraupe aber und die Nonne ihre Puppenruhe vorhaben; daß endlich

4) aber jener Zeitraum vorzüglich benützt werden müsse, wo die Strenge der Jahreszeit das Insectenleben gänzlich gefesselt hält.

Die hieraus entnommenen und jederzeit bisher bewährten Vertilgungsmittel sind demnach folgende:

1) So lange die Raupen noch am niedrigen Holze sich aufhalten, werden Leute unter Anführung eines vorhin gut belehrten Aufsehers in die Orte abgeschickt, wo diese Insecten gefunden werden, um solche zu vertilgen.

Da aber manche Raupenarten wegen ihrer schädlichen Eigenschaft nicht mit bloßen Händen angegriffen werden dürfen, so ist es am besten, jeden dieser Leute mit zwei 24 Zoll langen, 4 bis 5 Zoll breiten, dünnen, an dem einen Ende zum

uwaga i prędki, dzielny ratunek. Piérwsza wymaga ścisłego przeglądania co rok lasów borowych, osobliwie w Czerwcu, Lipcu i Sierpniu, ponieważ doświadczenie nauczyło, iż szczególniéy sowa sosnica (Phalaena noctua piniperda), częstokroć bardzo późno, a nawet czasem ieszcze pod iesień poiawia się; doświadczenie uczy daléy, że ta ćma naypierwéy poiawia się na młodych sosnach wysokości człowieka, lub krzaczystych, na przylaskach (ścianach) i polnych krzakach na słońce wystawionych, i w gaiach nie bardzo zacienionych, z kąd wszelako zbyt prędko pnie się na szczyty sosien naywyższych. Z tego doświadczenia i historyi naturalnéy powyżéy opisanego robactwa borowego, wywodzimy środki następuiące, które rozmnożeniu się ich wszelkim sposobem tamę podłożyć są w stanie.

Potrzeba naprzód owady te umieć podług peryod ich przeobrażenia się osądzić, i takowe z różnémi porami roku porównywać, a wtenczas potrafimy rozumowane czynić z tego wnioski; iako to:

1) że wiosna i lato, kiedy prządki i gąsienice są czynne, mniey służą do ich wygubienia, iak późna iesień i piérwsza pora po zniknieniu śniegów na wiosnę, kiedy takowe iako gąsienice lub lalki pod mchem lub pokrywą kolek zaumarłe zimuią;

2) że, gdy ich poiawianie się tylko na wiosnę i w lecie dostrzeżoném być może, zaraz od nastania ciepła, wszystkie wyżéy wskazane ulubione siedziby tych owadów ciągle uważane być muszą; aby

3) iednego do wygubienia gąsienic przyiaźnego czasu nie uchybić. kiedy sowa czyli nocnica sosnianka, (Phalaena noctua piniperda) ieszcze odziemne części drzew zaymuie, zaś wielka gąsienica sosnianka i zakonica, iako lalki ieszcze spoczywaią, że nakoniec

4) z owéy peryiody szczególniéy korzystać należy, kiedy ostrość pory roku życie owadów w zupełnéy trzyma więzi.

Środki zatém wygubienia złego wyprowadzone, dotychczas sprawdzaiące się, są następuiące:

1) Dopóki ieszcze gąsienice na niskich drzewach siedzą, wyséła się ludzi pod przewodnictwem dozorcy piérwéy dobrze nauczonego, w mieysca, gdzie te owady znalezione będą, aby ie wytępiali.

Gdy iednak niektóre rodzaie gąsienic dla iadowitości gołémi rękami brane być nie mogą, naylepiéy dać tym ludziom po dwie deszczółek 24 cali długich, 4 — 5 cali szerokich a cienkich, na iednym końcu do uięcia przyrządzonych

Umfassen eingerichteten schindelartigen Bretchen zu versetzen, mit welchen die gewöhnlich in Haufen beisammen sitzenden Raupen durch Zusammenschlagen getödtet werden.

Von allen bisher vorgeschlagenen Mitteln ist dieses das leichteste, ausführbarste, und wenn es zur gehörigen Zeit und mit gehörigem Fleiße angewendet wird, das sicherste, so daß die Erfahrung gezeigt hat, wie man dadurch ganz große Waldungen von dem eigentlichen Raupenfraße zu bewahren vermochte.

2) Da eine große Anzahl von Vögeln sich von Raupen und deren Eiern ernähren, so müssen solche geschont, und weder geschossen, noch gefangen werden. Die vorzüglichsten davon sind: die Drosseln, Ammer, Finken und Meisenarten.

3) Sobald man bemerkt, daß Puppen und Cocons (eingesponnene Raupen) am niedrigen Gesträuche vorkommen, so muß solches abgebrochen, auf Haufen gelegt und verbrannt werden; wenn man solche hingegen, wie es oft der Fall ist, unten an dem Stamme findet, so müssen sie gesammelt und ebenfalls verbrannt werden.

4) Sobald man im Sommer, im Juli und August wahrnimmt, daß, besonders Früh und Abends in der Dämmerung, viele graubunte Schmetterlinge oder Nachtfalter in den Kiefern-Waldungen umherfliegen, so werden, wo dieß der Fall ist, an freien Orten, an Waldrändern, auf Gestell-Linien und um die angefressenen Districte Feuer des Abends angezündet, und während der Nacht hellbrennend unterhalten, die Erfahrung hat gelehrt, daß dieses Mittel ebenfalls als eines der besten und erfolgreichsten sich bewährte, weil die Natur dieser Schmetterlinge sie zur Helle hinlockt, daher sie haufenweise hineinfliegen und verbrennen. Auch müssen des Morgens die an den Stämmen festsitzenden weiblichen Schmetterlinge daran getödtet werden.

5) Sobald man im Herbste bemerkt, daß die Raupen nicht mehr auf den Bäumen, und folglich in ihrem Winterlager unter dem Moose, Nadeln oder in der Erde befindlich sind, so ist in den angegriffenen Strecken die Moos- oder Nadelbedeckung des Bodens mit wo möglich eisernen Rechen bis 1 1/2 Zoll tief in dem Waldboden aufzureißen, und (allenfalls den Unterthanen zum Unterstreuen in die Viehstallungen zu gestatten), zu beseitigen, in diese Strecken aber Borstenvieh zu treiben, weil solches die in der Erde zurückgebliebenen Raupen und Puppen auswühlt und vernichtet.

Dieses Eintreiben wird zeitlich im Frühjahre neuerdings wiederholt. Alle diese Mittel werden aber in so lange nur fruchten, als die Raupen nur noch im ersten Grade vorhanden sind, das heißt: noch nicht in solcher Menge, um schon die hohen Bäume erstiegen zu haben. Sollte dieser

na kształt gątów, któremi gąsienice zwyczaynie kupami siedzące wybiia się.

Ze wszystkich środków dotychczas podawanych, iest ten nayłatwieyszym do wykonania a w przyzwoitym czasie i z należytą pilnością użyty, naypewnieyszym (iak to doświadczenie okazało), że tym sposobem wielkie lasy od właściwego obiadania przez gąsienice, całkiem zachowane zostały.

2) Gdy mnóstwo iest ptaków, które gąsienicami i ich iaiami żywią się, przeto takowych ochraniać, a zatém ani strzélać ani łapać nie należy. Naygłówniéy należą do tych: drozdy, trznadle, zięby i sikory sosnowki.

3) Postrzegłszy lalki i orzeszki (gąsienice zasnute) na wielkich krzakach, gałęzie, na których takowe znayduią się, odłamywać, na kupę składać i spalić należy; znaydziemy zaś ie dołem na pniu, iak się to często wydarza, takowe zbiérać i podobnież palić potrzeba.

4) Jak tylko postrzega się w lecie w Lipcu i Sierpniu wiele motylów i ćmów nocników, szczególniéy rano i pod wieczór ze zmiérzchem lataiących w lasach sosnowych, tam gdzie się ukazuią, roznieca się pod wieczór ogień na wolnych mieyscach pod przylaskami na stalugach około mieysc obiedzonych, w nocy iasno palącym się utrzymywany. Doświadczenie nauczyło, że ten środek okazał się równie iednym z naylepszych i nayskutecznieyszych, ponieważ natura tych motylów wabi do iasności światła, tłumami więc zlatuią się do ognia i palą się. Rano trzeba także samice motylicze, na pniach przyczepione, powybiiać.

5) Jak tylko po iesieni postrzegać się daie, że gąsienice iuż nie na drzewach, a zatém w ich zimowych legowiskach pod mchem, kolkami, albo w ziemi znayduią się, tak zaraz w częściach zarażonych pokrywa z mchu lub kolków na ziemi grabiami, ile może być, żelaznemi na 1 1/2 cala głęboko z gruntu lasowego zerwana, (n. p. przez dozwolenie takowéy poddanym na podściółkę bydlęciu w stayniach), uprzątniona być musi; zaś w te mieysca nierogaciznę napędzać, ponieważ ta, pozostałe ieszcze w ziemi gąsienice i lalki wygrzebuie i niszczy.

To pędzenie nierogacizny powtarza się znowu wcześnie na wiosnę; wszystkie atoli pomienione środki tak długo skutkuią, dopóki owad iest ieszcze w piérwszym stopniu, to iest: ieszcze nie w takiéy liczbie, aby się na wysokie drzewa dostał. Gdyby zaś to iuż nastąpić miało, lub

Fall aber schon vorhanden, oder nicht mehr zu verhindern seyn, so muß außer Anwendung der Wachfeuer zur Flugzeit der Schmetterlinge, der Einsammlung und Vernichtung der Cocons, dann Tödtung der Raupen, auf alle mögliche Art, wobei in der Morgenkühle solche von den kleineren Sträuchern abgeschnitten werden können, noch Folgendes geschehen:

6) Es wird nämlich um alle angegriffenen Districte herum die Communication der Bäume durch die Aeste dadurch getrennt, daß die äußerste Einfaßung der mit Raupen besetzten Stämme so zu fällen ist, damit die Gipfel in den angegriffenen Ort hineinzuliegen kommen, wobei zugleich alle durch das Stürzen herabgefallenen Raupen getödtet werden müssen.

7) Wird sodann rund um diesen Verhau ein 1 1/2 Fuß tiefer und zwei Fuß breiter Graben geschlagen, worin zu 5 bis 6 Klafter von einander noch tiefere, 2 bis 2 1/2 Fuß tiefe Löcher anzubringen sind, damit die Raupen, welche aus dem abgesonderten Orte herauswollen, hineinfallen müssen.

8) Gleich früh Morgens, wo solche sodann am schwächsten zu seyn pflegen, und nicht leicht herauskriechen können, werden sodann Leute, die nicht barfüßig seyn dürfen, dazu beordnet, damit sie alle im Graben und in den Gruben befindlichen Raupen unverweilt zertreten.

Es wird hiebei nochmals bemerkt, daß alle diese Mittel nur in so lange ausführbar sind, als die Raupen sich noch nicht zahllos vermehrt haben; man darf daher keinen Augenblick säumen sie anzuordnen, und da solche auf die Natur der Sache gegründet sind, so müssen sie, zur rechten Zeit gebraucht; sich alsdann auch nothwendig jedesmal bewähren.

Auch hat die Erfahrung gelehrt, daß in die von den Raupen angefressenen Districte sodann Borkenkäfer sich einzunisten pflegen, weßhalb auch darauf eine besondere Aufmerksamkeit zu verwenden, und zugleich das Nöthige nach der an ihrem Orte befindlichen Belehrung sofort einzuleiten ist.

Das Fällen der von den Raupen entnadelten Stämme ist jedoch nur dann zweckmäßig, wenn dieser Fall eintreten sollte, sonst ist das nächste Frühjahr zu erwarten, damit man sich überzeugen könne, ob solche nicht doch noch ausschlagen werden.

19.

Welche Beköstigungs-Auslagen für Militär-Wachstuben in Evidenz zu halten sind.

Man ist mit dem k. k. General-Militär-Commando übereingekommen, daß es hinsichtlich jener Wachstuben, welche

temu przeszkodzić nie można, wtedy oprócz podpalenia ognia, gdy motyle lataią, oprócz zbierania i niszczenia orszeszków, tudzież wybiiania gąsienic różnémi sposobami, przyczém pod ranny chłodek takowe z pomnieyszych krzaków otrzęsane być muszą, użyć należy ieszcze następuiących środków:

6) Przerywa się związek między drzewami przez gałęzie we wszystkich zarażonych obwodach lasowych tym sposobem, że wierzchołki drzew gąsienicami obsadzonych tak ścinać potrzeba, by te na mieysce zarażone padały, przyczém wraz wszystkie z témi wierzchołkami spadaiące gąsienice pozabiiać się muszą.

7) Potém naokoło zarębu kopie się rów 1 1/2 stopy głęboki a 2 stóp széroki, w którym na 5 do 6 sążni odległości, ieszcze głębiéy otwory czyli dziury 2 do 2 1/2 stóp głębokie robione być maią, by gąsienice z mieysca oddzielnego wychodzić chcące, w te dziury wpadały.

8) Zaraz na drugi dzień rano, kiedy gąsienice są ieszcze nayslabsze i nie tak łatwo wyłazić mogą, wyséła się ludzi, ale nie boso, aby wszystkie gąsienice w rowie i w tych dziurach znayduiące się natychmiast powydeptywali.

Powtarza się przytém ieszcze ta uwaga, że te wszystkie środki dopóty tylko skutecznie użyć się daią, dopóki się gąsienice ieszcze bez liku nie rozmnożyły; dla tego ani chwili opuszczać nie należy w ich użyciu, a gdy takowe na saméy naturze rzeczy maią swoią zasadę, przeto w czasie użyte, muszą się koniecznie każdego razu skutecznémi okazać.

Nauczyło także doświadczenie, iż w obwody lasowe przez gąsienice nadpsute, potém korodłuby zagnieździć się zwykły, dla czego i na to szczególna uwaga zwrócona i to co potrzeba, podług instrukcyi w swoiém mieyscu daney, natychmiast rozporządzono być ma.

Ścinanie iednak pni przez gąsienice z kołków obłedzonych, wtenczas tylko iest skuteczne, gdyby ten przypadek zachodził; inaczéy naybliższéy wiosny oczekiwać należy, aby się przekonać, czyli takowe przecie iesze latorośli puszczać nie będą.

19.

Które wydatki na utrzymywanie izb straży w ewidencyi utrzymywane być maią.

Z c. k. główną Komendą woyskową zgodzono się na to, iż co do owych izb straży, które szczególniey dla celów woy-

hauptsächlich zu militärischen Zwecken aufgestellt sind, und von welchen nur einzelne Posten für den Dienst der politischen Gerichts- oder Cameral-Verwaltung abgegeben werden, bei der mit hierortiger Verordnung vom 27. August 1832 Zahl 45793 bekannt gemachten Verzichtleistung des Militär-Aerars auf den Ersatz der Auslagen für diese einzelnen Posten, von der durch die politischen Unterbehörden eingeleiteten halbjährigen Ausweisung der Bekößtigungs-Auslagen gänzlich abzukommen habe, daß hingegen für jene Wachstuben, welche hauptsächlich zu nicht militärischen Zwecken bestehen, deren Bekößtigungs-Auslagen jedoch vom Militär-Aerar bestritten werden, die halbjährigen Bekößtigungs-Ausweise zum Behufe der Rückvergütung von den Militär-Unterbehörden, und zwar je nachdem diese Rückvergütung entweder das Cameral-Aerar oder die Gefällscasse betrifft, abgesondert zu liefern seyen.

Indem man hievon die k. Kreisämter mit dem Beisatze in die Kenntniß setzt, daß das k. k. General-Militär-Commando dießfalls das Nöthige an die betreffenden Truppenkörper erlassen hat, werden dieselben zugleich von der mit hierortiger Verordnung vom 29. Mai 1833 Zahl 28950 angeordneten halbjährigen Einsendung der Wachstuben-Auslagen-Ausweise für die Zukunft hiermit gänzlich enthoben.

Gubernial-Verordnung vom 21. Jäner 1835. Gub. Zahl 804.

20.

Billards dürfen nicht in abseitigen Nebenzimmern aufgestellt werden, damit sie der Polizei-Aufsicht nicht entgehen.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 17. November v. J. anzuordnen geruhet, strenge darauf zu halten, daß die Billardhälter die Localität dergestalt einrichten, daß dieselben von den Behörden leicht überwacht werden können, und keine Gelegenheit darbiethen, sich Ausschweifungen oder andern Unordnungen im Verborgenen zu überlassen.

In dieser Hinsicht wird den k. k. Kreisämtern in Gemäßheit des hohen Hofkanzleidecretes vom 25. November v. J. Zahl 29777|2626 zur Pflicht gemacht, genau darauf zu sehen, daß die Billards nicht in abseitigen Nebenzimmern, wodurch selbe der Polizei-Aufsicht entzogen würden, aufgestellt, oder sonst daselbst verbothene Spiele, einschichtige Zusammenkünfte und andere gesetzwidrige Handlungen sich erlaubt werden.

Wornach die weitere erforderliche Verfügung zu treffen ist.

Gubernial-Verordnung vom 22. Jäner 1835. Gub. Zahl 2524.

skowych ustanowione są, a z których tylko poiedyńcze posterunki dla służby administracyi polityczney, sądowey albo kameralney dawane bywaią, ponieważ skarb woyskowy podług obwieszczonego rozporządzenia tuteyszego z dnia 27. Sierpnia 1832 pod liczbą 45793, wynagrodzenia za wydatki na te poiedyńcze posterunki zrzekł się, od półrocznych wykazów kosztu utrzymania przez podwładne Instancyie polityczne wprowadzonych, całkiem odstąpiono być ma, zaś co do izb straży, które szczególniey nie dla celów woyskowych utrzymywane są, a których koszta utrzymania skarb woyskowy zastępuie, wykazy półroczne tych wydatków, celem zwrócenia onych, przez podwładne Instancyie woyskowe, i to ieżeli ten zwrót Skarbu kameralnego lub Kassy skarbowych dochodów dotycze się, osobliwie podawane być maią.

Zawiadamiaiąc o tém c. k. Urzędy cyrkułowe z tym dokładem, że c. k. główna Komenda woyskowa, co w téy mierze potrzeba do przyzwoitych korpusów woyska rozporządziła, uwalnia się ie razem na przyszłość od posełania co pół roku wykazów wydatku na izby straży, rozporządzeniem tuteyszém z dnia 29. Maia 1833 pod liczbą 28950, nakazanych.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Stycznia 1835 pod liczbą gub. 804.

20.

Nie wolno bilarów stawiać w izbach ustronnych, aby nie uszły baczności policyyney.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 17. Listopada r. z. rozporządzić raczył, by na to surowo uważano, iż utrzymuiący bilary, lokalność tak urządzać maią, aby Urzędy takowe łatwo nadzierać mogły, i by te lokalności nie podawały żadney sposobności do pokryiomych rozpust lub innych nieporządków.

Tym końcem wkłada się na c. k. Urzędy cyrkułowe stosownie do dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 25. Listopada r. z. pod liczbą 29777|2626, obowiązek baczenia na to, aby bilary w izbach ustronnych, gdzieby dozoru policyi uyść mogły, stawiane, albo też inne gry zakazane, schadzki stronnicze, lub też inne nieprawne czynności pozwalane sobie nie były.

Podług czego dalsze potrzebne rozporządzenia wydane być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 22. Stycznia 1835 pod l. gub. 2524

21.

Unter welchen Modalitäten bereits dienende Soldaten gegen Stellung eines andern Mannes entlassen werden können.

In der Anlage .|. erhalten die k. k. Kreisämter ein Exemplar der mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 18. December v. J. Zahl 31930 herabgelangten Verordnung des k. k. Hofkriegsrathes vom 6. December v. J. Zahl 3257 K., in Betreff der Entlassung bereits dienender Soldaten gegen Offert, zur weiteren Bekanntmachung und eigener Darnachachtung.

Gubernial-Verordnung vom 23. Jäner 1835. Gub. Zahl 2309.

.|.

Verordnung des k. k. Hofkriegsrathes an sämmtliche Länder- und Gränz-General-Commanden ddo. 6. December 1834 K. 3257.

Als Se. Majestät im Jahre 1827 den in den conscribirten Erblanden gestellten Rekruten die Wohlthat der Stellvertretung zu verleihen geruhten, haben Allerhöchstdieselben zugleich die Eigenschaften der Vertreter in Rücksicht auf das Alter, so wie auf ihre physische und moralische Angemessenheit genau bestimmt.

Seitdem sind Zweifel entstanden, wie sich zu benehmen sey, wenn die bereits dienenden Soldaten aus besonders rücksichtswürdigen Gründen die Entlassung gegen Offert, das ist gegen Stellung eines andern Mannes, ansuchen.

Man findet dießfalls Folgendes festzusetzen:

1) Entlassungen gegen Offerte sind nicht wie die Stellvertretung für Rekruten ohne Unterschied gestattet, sondern müssen jedesmal besonders angesucht werden, und können von den Militär-Behörden nach Maß der von den politischen Behörden angeführten und bestätigten Gründe bewilligt oder verweigert werden, da es das Interesse des Dienstes nicht zuläßt, dienende Leute, auf welche bereits Arbeiten und Kosten verwendet worden, allgemein zu entlassen.

2) Bereits dienende Soldaten können nicht ohne Bekleidung entlassen werden; der Entlaßwerber gegen Offert hat daher auch künftig, wie es von jeher vorgeschrieben war, das Montoursgeld zu erlegen, welches von Rekruten, weil sie noch keine ärarische Montour erhalten haben, nicht gefordert wird.

21.

Pod iakiémi warunkami mogą zostaiący iuż w służbie żołniérze, za postawieniem innego człowieka za siebie, z służby uwolnieni być.

W anexie .|. otrzymuią c. k. Urzędy cyrkułowe egzemplarz udzielonego dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 18. Grudnia r. z. pod liczbą 31930, rozporządzenia c. k. nadwornéy Rady woiennéy z dnia 6. Grudnia r. z. pod liczbą 3257 K., względem uwalniania zostaiących iuż w służbie żołniérzy za ofertą, dla dalszego obwieszczenia i własnego stosowania się.

Rozporządzenie gub. z dnia 23. Stycznia 1835 pod l. gub. 2309.

.|.

Rozporządzenie c. k. nadwornéy Rady woiennéy, do wszystkich kraiowych i granicznych Komend ieneralnych, z dnia 6. Grudnia 1834 pod l. K. 3257.

Gdy Nayiaśnieyszy Pan w roku 1827 rekrutom, w konskrybowanych dziedzicznych kraiach stawionym, dobrodzieystwo zastępstwa udzielić raczył, oznaczył oraz dokładnie tenże Nayiaśnieyszy Pan przymioty zastępców tak co do ich wieku, iako też ich fizycznéy i moralnéy zdatności.

Odtąd powstały wątpliwości o tém, iak postąpić należy, gdy zostaiący iuż w służbie żołniérze z szczególnych i względu godnych przyczyn o uwolnienie z służby za ofertą, to iest za postawieniem za siebie innego człowieka proszą.

W tym względzie zatém stanowi się, co następuie:

1) Uwolnienia ze służby za ofertą, nie są iak zastępstwa za rekrutów bez różnicy dozwolone, owszem potrzeba o takowe zawsze osobno prosić, i Władze woyskowe mogą w miarę przyczyn, przez polityczne Władze przytoczonych i potwierdzonych, takowe pozwolić lub odmówić; gdyż interes służby tego nie dozwala, by ludzi w służbie zostaiących, na których iuż trudy i koszta obrócono, powszechnie z służby uwalniano.

2) Zostaiący w służbie żołniérze, bez odzieży ze służby uwolnieni być nie mogą, a zatém proszący o uwolnienie także w przyszłości, iak to iuż dawniéy przepisano, złożyć mają pieniądze za mundur, czego od rekrutów z przyczyny, że ci munduru skarbowego ieszcze nie otrzymali, nie wymaga się.

3) In Allem übrigen, was das Depositum, dann die physischen und moralischen Eigenschaften der Vertreter für bereits dienende Entlaßwerber betrifft, sind die von Sr. Majestät für die Vertreter überhaupt festgesetzten Vorschriften auf das genaueste zu beobachten.

Das k. k. General-Commando wird hiemit zur Wissenschaft, so wie zur Verständigung der unterstehenden Truppenkörper und der feldkriegskommissariatischen Beamten in Kenntniß gesetzt.

22.

Bestimmungen in Betreff der zeitlichen Steuerbefreiungen für neu erbaute Häuser.

Die hohe Hofkanzlei hat mit Decret vom 30. December v. J. Zahl 4080 zu bestimmen befunden, daß rücksichtlich der zeitlichen Steuerbefreiungen für neu erbaute Häuser, so wie es in allen Provinzen, wo in dieser Beziehung nicht besondere ausgedehntere Begünstigungen gesetzlich in Wirksamkeit stehen, der Fall ist, auch in Galizien der §. 16. des allerhöchsten Haussteuer-Patentes vom 1. September 1788 angewendet werde; dem zufolge den Länderstellen das Befugniß eingeräumt wurde, die Steuerbefreiung derjenigen, welche neue Häuser erbauen, dergestalt festzusetzen, daß die kürzeste auf drei Jahre beschränket, die längste auf zwölf Jahre erweitert, in der Bestimmung der mehreren oder wenigeren Freijahre selbst aber, nur auf die Größe und Kostbarkeit des Baues und auf das Lokalbedürfniß der Bedacht genommen, und durch die Steuerbefreiung derjenigen Gattung von Gebäuden, an deren Dasein am meisten gelegen ist, auch die meiste Ermunterung gegeben werde.

Welches mit Beziehung auf die wegen Begünstigung des Häuserbaues sowohl in den Städten, als auf dem Lande erflossenen gedruckten Kreisschreiben vom 25. Juli 1783, und vom 9. August 1784 hiemit allgemein bekannt gemacht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 27. Jäner 1835. Gub. Zahl 2787.

23.

Technische Manipulation, bezüglich auf Bauholz, Dachstühle und Dippelböden.

In der Residenzstadt Wien, wo der größte Theil des auf Dachstühle und Dippelböden erforderlichen Bauholzes aus Baiern

3) We wszystkiém inném, tak co do depozytu, iako też fizycznych i moralnych przymiotów zastępców, dla zostaiących iuż w służbie, i o uwolnienie proszących żołnierzy, zachowane być maią nayściśléy przepisy, przez Nayiaśnieyszego Pana dla zastępców w ogólności ustanowione.

O czém wyżwspomnione Komendy dla wiedzy równie, iak i dla zawiadomienia podrzędnych korpusów woyska i urzędników polnego woiennego Kommissaryiatu uwiadomione zostaią.

22.

Przepisy czasowego uwolnienia nowo wystawionych domów od podatkowania.

Wysoka c. k. nadworna Kancelaryia dekretem z dnia 30. Grudnia r. z. pod liczbą 4080 postanowiła: iż względem czasowych uwolnień od podatków z domów nowo wybudowanych, iak we wszystkich prowincyiach, gdzie w téy mierze nie ma szczególnych rozciągleyszych ulżeń prawomocnie działaiących, tak i w Galicyi §. 16. naywyższego patentu o podatkach z domów z dnia 1. Września 1788, zastosowany być ma; w skutek czego Rządy kraiowe upoważnione zostały, uwolnienie od płacenia podatków dla tych, co nowe domy stawiaią, tym sposobem ustanowić, iż naykrótsze na lat trzy ograniczać się, naydłuższe do lat dwunastu rozciągać się ma; w oznaczeniu zaś mnieyszéy lub większéy ilości lat wolnych, tylko na obiętość i kosztowność budowy i na potrzeby mieyscowe wzgląd miany być powinien, by przez uwolnienie od podatkowania tego rodzaiu budowli, na których, aby stanęły, naywięcéy zależy, iak naywiększa zachęta dana była.

Co odnośnie do okolników drukowanych względem wspierania budowań domów, tak w miastach iak i po wsiach, pod dniem 25. Lipca 1783 i 9. Sierpnia 1784 wydanych, ninieyszém powszechnie ogłoszoném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 27. Stycznia 1835 do liczby gub. 2787.

23.

Postępowanie techniczne około drzewa budowlanego, zrębów dachowych i pował z samych belków.

W rezydencyionalném mieście Wiédniu, gdzie naywiększa część drzewa na zręby dachowe i powały z Bawaryi wodą

zu Wasser bezogen werden muß, haben sich die Fälle schon öfter ergeben, daß die Dippelböden in wenigen Jahren nach ihrem Auflegen dem Verderben unterlagen, und mit Zerstörung des Baustandes wieder herausgenommen, und durch neue ersetzt werden mußten, weil dazu überständiges, oder zur unrechten Zeit geschlagenes Holz, dessen Kennzeichen nicht sicher sind, verwendet wurde.

Um den für den öffentlichen Baufond daraus erwachsenden Nachtheilen thunlichst zu begegnen, ist zwar in neuerer Zeit für solche Zimmerarbeiten eine mehrjährige Haftung bedungen worden; die niederösterreichische Provincial-Baudirection hat aber auch folgende Maßregeln zur Erreichung der Dauerhaftigkeit der Dippelböden und einer größeren Concurrenz an Bauholzlieferanten und Bauunternehmern in Antrag gebracht:

1) Daß kein bedeutender, insbesondere kein solcher Bau, bei welchem eine größere und stärkere Holzgattung benöthiget wird, in demselben Jahre ausgeführt werden dürfe, wenn nicht wenigstens schon im Monate Jäner die Lieferung des Dippelbaum- und des Dachstuhlgehölzes veraccordirt worden ist.

2) Daß jede Licitation für große und kostspielige Bauwerke (es versteht sich von selbst, so weit dieß mit den administrativen Bestimmungen vereinbarlich ist), wenigstens ein halbes Jahr vor dem Licitationstage bekannt gemacht, und die Einsicht in die Pläne und Vorausmaße während dieser Zeit gestattet werde.

3) Daß folgende technische Manipulation, bezüglich auf die Dippelböden, beobachtet werde:

a) Nach jeder vom Baumeister hergestellten Mauergleiche können zwar die Dippelbäume wie bisher aufgezogen, jedoch soll jedes einzelne Stück nur vorläufig in einer Entfernung von einigen Zollen von einander gelegt, und am Auflager mit wenigstens einen Zoll dicken Holzkeilen unterstützt werden, damit dieselben bis zur Zeit ihrer förmlichen Einlegung und Dippelung von allen Seiten einem ergiebigen Luftzuge ausgesetzt seyen.

b) Die sonach für einen bestimmten Raum übrig bleibende Anzahl Dippelbäume ist quer über die übrigen, jedoch ebenfalls durch Holzstückchen unterstützt, zu legen.

c) Mit diesem Auflegen ist durch alle Stockwerke fortzufahren, sodann das Dach aufzusetzen und zu bedecken, unter welcher Bedeckung demnach die Bäume selbst, wenn sie noch nach ihrem Aufziehen beregnet worden wären, wieder gehörig austrocknen können.

d) Weil aber bei dieser Manipulation die nach der bisherigen Uebung durch das förmliche Einlegen der Dippelbäume und Ziehen der Mauerschließen gewonnene Solidität, oder das

prowadzona być musi, wydarzyło się nieraz, że powały, w niewiele lat po ich zaciągnieniu zepsuciu podpadły, z uszkodzeniem stanu budowy znowu wyięte i nowemi zastąpione być musiały, ponieważ do tego, użyto drzewa przestarszałego lub nie w swoim czasie ściętego, którego poznaki nie są pewne.

Dla zapobieżenia ile możności szkodóm dla publicznego funduszu budowniczego ztąd wynikaiącym, wymówiono wprawdzie w czasach późnieyszych, ręczenie za lat kilka; atoli Dyrekcyia budownicza prowincyionalna Austryi niższéy podała ieszcze następuiące środki dla osiągnienia trwałości pował i większéy konkurencyi dostaw materyiału i przedsiębierców budowlanych:

1) Aby żadna budowa znacznieysza, a w szczególności żadna taka, która większego i mocnieyszego gatunku drzewa potrzebuie, nie była w iednym roku wyprowadzona, ieżeli iuż przynaymniéy w Styczniu dostawa drzewa na powałę i na wiązanie dachu zamówioną nie została.

2) Aby każda licytacyia dla dużych i kosztownych gmachów (rozumie się, ieżeli to z przepisami administracyynémi iest zgodne), przynaymniéy na półroku przed dniem licytacyi ogłoszoną, i przeyrzenie abrysów i ansziagów przez ten czas dozwolone było.

3) Aby następuiące techniczne postępowanie co do pował, zachowane było:

a) Po wyprowadzeniu przez budowniczego wszystkich murów równo, może wprawdzie powała, iak dotąd bywało, zaciągniętą zostać; wszelako każdy poiedynczy belek poprzedniczo w odległości kilku cali od drugiego położyć i na pokładzie klinami przynaymniéy na cal grubémi popodpiérać należy, aby do czasu formalnego onych zaciągnienia i spoienia kołkami ze wszystkich strón na dostateczny przeciąg powietrza wystawione były.

b) Zbywaiąca od mieysca przeznaczonego ilość belków, położona ma być w poprzek na tamtych, wszakże toż samo klinami popodpiérana.

c) Belki te podobnież układać należy na wszystkich piątrach, a dopiéro dach postawić i pokryć, pod którém pokryciem belki takowe, gdyby ie nawet po zaciągnieniu dészcz zmoczył, znowu należycie wyschnąć mogą.

d) Ponieważ zaś przy tém postępowaniu trwałość, czyli moc nowo wyprowadzonéy budowy podług dotychczasowego zwyczaiu, przez formalne zaciągnienie belków

Zusammenhalten des neu aufgeführten Gebäudes vor der Hand verlohren geht, so müssen zur Erlangung der nothigen Spannung die Scheidemauern zugleich mit den Hauptmauern aufgeführt, und die Mauerschließen provisorisch geschlagen werden.

e) Wenn bei den in den Mittelmauern angebrachten Rauchfängen auch Dippelbaum-Wechsel angebracht werden müssen, so haben die Räume ganz frei zu bleiben, und es dürfen derlei zuletzt eingelegte, so wie die auf den Wechseln aufliegenden Dippelbäume nur schwäbisch gedippelt werden. Endlich

f) die vollkommene Legung und Dipplung der Dippelbäume darf in keinem Falle vorgenommen werden, bevor nicht der leitende Baubeamte, nachdem er sich von der gehörigen und vollständigen Trockenheit des Holzes überzeugt haben wird, die Zustimmung hiezu gegeben hat.

Diese Verfahrungsart wird daher in Gemäßheit des hohen Hofkanzleidecrets vom 12. Jäner l. J. Zahl 131 den k. Kreisämtern, zur Verständigung der Kreis-Ingenieure zum Behufe der thunlichen Bedachtnahme bei den öffentlichen Gebäuden in den Fällen, wo hieraus dem öffentlichen Baufonde ein Vortheil zugehen könnte, bekannt gegeben.

Gubernial-Verordnung vom 29. Jäner 1835. Gub. Zahl 5280.

24.

Gedruckte Gegenscheine müssen den Gränzkämmerern zum Behufe der Taxabfuhren auf ihr Verlangen von den Kreisämtern unentgeltlich erfolgt werden.

Nach einer durch die k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung anher mitgetheilten Eröffnung eines k. k. Landrechts, erleiden die durch die Gränzkämmerer bewirkt werdenden Taxabfuhren an die k. Kreiscassen eine wesentliche Verzögerung und Erschwerung dadurch, daß die Gränzkämmerer mit den, durch das hohe Hofkammerdecret vom 31. Jäner 1833 Zahl 5290, bei Zahlungen vorgeschriebenen gedruckten Gegenscheinen nicht versehen, somit genöthiget sind, zur Ausfertigung von derlei Gegenscheinen mit jedem, oft sehr unbedeutenden Taxbetrage, von ihren größtentheils außer der Kreisstadt, oft in beträchtlicher Entfernung befindlichen Stationen sich zur Kreiscasse zu begeben. Hieraus folgt, daß dieselben nur mehrere Taxbeträge zugleich abführen, wodurch immer eine Verzögerung in der Befriedigung des Taxgefälls und öftere häufig unnöthige Betreibungen veranlaßt werden.

i ankrów osiągnięta, przez ten czas utraca się, przeto dla uzyskania potrzebnéy siły ściągaiącéy, dzielnice z głównym murem razem wyprowadzone i ankrami tymczasowie ściągnięte być muszą.

e) Jeżeli przy kominach, gdy te w murach środkowych wyprowadzone są, porobić wypadnie takowe przekłady (weksle), mieysca zostawione być maią całkiem otwarte, a belki na ostatku osadzone, równie iak te, które na przekładzinach położone zostaną, tylko na sposób szwabski spaiane być powinny. Nakoniec

f) zupełne zaciągnienie i spoienie belków kołkami nie może nigdy prędzéy przedsięwzięte być, aż dopóki urzędnik budową kieruiący po przekonaniu się, że drzewo należycie i zupełnie wyschło, na to nie zezwoli.

Ten więc sposób postępowania stosownie do dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 12. Stycznia r. b. pod liczbą 131 c. k. Urzędom cyrkułowym dla zawiadomienia inżyniérów cyrkułowych, aby ile możności przy budowach publicznych na to baczyli, w przypadkach, gdzieby z tąd dla funduszu publicznego budownictwa korzyść wyniknąć mogła, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 29. Stycznia 1835 pod l. gub. 5280.

24.

Drukowane kontrakwity należy komornikom granicznym w celu odwożenia tax na ich żądanie, przez Urzędy cyrkułowe bezpłatnie wydawać.

Podług odezwy iednego Sądu szlacheckiego, Rządowi tuteyszemu przez c. k. Administracyią przychodów kameralnych udzielonéy, ciérpią uskuteczniane przez komorników granicznych odwożenia tax do c. k. Kass cyrkułowych istotną zwłokę i trudność przez to, że komornicy graniczni przepisanémi dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 31. Stycznia 1833 pod liczbą 5290 kontrakwitami drukowanémi opatrzeni nie są, a zatém przymuszeni bywaią, z każdą, częstkroć bardzo mało znaczącą kwotą taxalną, dla wydania wspomnionych kontrakwitów, ze swoiéy, nayczęściéy nie w mieście cyrkułowym, a częstokroć w znacznéy odległości od tegoż położonéy stacyi, do Kassy cyrkułowéy udawać się. Z tąd wypływa, że komornicy tylko zebrawszy kilka kwot taxalnych, zarazem odwożą, co zawsze bywa przyczyną zwłoki w zaspokoieniu Skarbu taxalnego, a częstokroć wcale niepotrzebnych przynagleń.

Um diesem Uebelstande zu begegnen, werden die k. Landrechte unter Einem angegangen, die unterstehenden Gränzkämmerer anzuweisen, daß sie die k. Kreisämter unter Angabe des muthmaßlichen Bedarfs um einen angemessenen Vorrath der gedachten Gegenscheine ansuchen, die k. Kreisämter aber werden beauftragt, denselben den angesucht werdenden Bedarf gegen Empfangsbestätigung unverweilt zu erfolgen, und im Falle dieselben mit dieser Drucksorte nicht versehen wären, sich um Ueberkommung eines entsprechenden Vorrathes, mit Beziehung auf den hierortigen Erlaß vom 7. März 1833 Zahl 10228, an die Provincial-Staatsbuchhaltung zu wenden.

Gub. Verordnung vom 29. Jäner 1835. Gub. Zahl 79895 ex 1834.

25.

Taufen, Trauungen und Beerdigungen, welche vom Civil-Seelsorger an Militärpersonen vollzogen werden, sind in die jährlichen Uebersichten der Gebornen, Getrauten und Gestorbenen aufzunehmen.

Die von den Kreisämtern nach Anordnung des Patentes vom 21. Hornung 1784, jährlich einzusendenden Uebersichten der Getrauten, Gebornen und Gestorbenen haben das Resultat der von den Pfarrern und Rabbinern beim Kreisamte einzulangenden Trauungs-, Geburts- und Sterbregister zu enthalten, und nach dem mit Kreisschreiben vom 16. September 1784 Zahl 21771 bekannt gemachten höchsten Befehle sind alle angestellte Seelsorger verpflichtet, eine jede von ihnen getaufte, getraute oder begrabene Militärperson in ihren Pfarregistern einzutragen.

Man muß daher annehmen, daß die bemerkten kreisämtlichen Uebersichten, aus welchen die Landes-Hauptzusammensätze verfaßt werden, auch die von der Civil-Geistlichkeit an Militärpersonen bewirkten derlei Functionen, dieselben mögen nun an Individuen des effectiven Pensions-, Invaliden- oder Beurlaubten-Standes vollzogen worden seyn, enthalten.

Um sich jedoch von der Vollständigkeit der Landes-Hauptzusammensätze, welche alle im Laufe eines Militärjahres im ganzen Lande Getrauten, Gebornen und Gestorbenen enthalten sollen, zu deren Verfaßung von Seite des k. k. Feldsuperiorates aber nur die von den Militär-Seelsorgern an Militärpersonen

Aby tey niedogodności zapobiédz, wezwane zostaią za iednym razem c. k. Sądy szlacheckie o zawiadomienie podwładnych komorników granicznych, by ci do c. k. Urzędów cyrkułowych, podawszy onym mniemaną potrzebę, o stosowny zapas wspomnionych kontrakwitów udawali się; c. k. Urzędom cyrkułowym zaś nakazano zostaie, by komornikom żądaną przez nich potrzebną ilość kontrakwitów za potwierdzeniem rewersalném niezwłocznie wydawały, a na przypadek, gdyby Urzędy cyrkułowe tym gatunkiem drukowanych papiérów opatrzone nie były, o dostanie stosownego zapasu tychże, odnośnie do tuteyszego rozporządzenia z dnia 7. Marca 1833 pod liczbą 10228, do prowincyionalnéy Izby rachunkowéy udawały się.

Rozporządzenie gub. z d. 29. Stycznia 1835 pod l. gub. 79895 z r. 1834.

25.

Chrzty, śluby i pogrzeby, dotyczące się osób woyskowych, przez cywilnych duchownych dopełnione, wciągane być maią do rocznych wykazów narodzonych, zaślubionych i zmarłych.

Wykazy zaślubionych, narodzonych i zmarłych, które Urzędy cyrkułowe podług przepisu patentu z dnia 21. Lutego 1784 corocznie przysełać powinny, maią zawiérać w sobie rezultat metryk ślubu, chrztu i pogrzebu, przez parochów i rabinów do Urzędu cyrkułowego podawać się maiących; a podług naywyższego rozkazu, okolnikiem z dnia 16. Września 1784 pod liczbą 21771 ogłoszonego, są wszyscy na parafiach umieszczeni duchowni obowiązanymi, każdą przez nich ochrzczoną, zaślubioną, lub pogrzebaną osobę woyskową, do swoich metryk parafialnych zapisywać.

Przyiąć zatém należy, że wzmiankowane wykazy cyrkularne, z których kraiowe główne ogóly ułożone zostaią, w sobie także uskutecznione, przez duchowieństwo cywilne na osobach woyskowych, takowe obrzędy (funkcyie), bądźby dopełnienie takowych tyczyło się osób ze stanu czynnego, lub też ze stanu pensyionistów, inwalidów albo urlopników, zawiéraią.

Aby iednak o dokładności kraiowych głównych ogółów, w których wszyscy w biegu roku woyskowego w całym kraiu zaślubieni, narodzeni i zmarli zawiérać się powinni, a do których ułożenia ze strony c. k. superioratu polnego tylko śluby, chrzty i pogrzeby przez duchownych

vollzogenen Trauungen, Taufen und Beerdigungen ausgewiesen worden, die volle Gewißheit zu verschaffen, wird den k. k. Kreisämtern aufgetragen, die Pfarrer, Pastoren und Rabbiner, mit Beziehung auf die obigen Vorschriften, zur Aufnahme des Resultates der an Militärpersonen bewirkten Functionen in die an's Kreisamt jährlich einzusendenden Uebersichten der Getrauten, Gebornen und Gestorbenen noch eigends anzuweisen, und bei Einsendung der eigenen Uebersichten an die Provincial-Staatsbuchhaltung jedesmal zu bestätigen, daß diese Aufnahme wirklich Statt gefunden habe.

Gub. Verordnung vom 1. Februar 1835. Gub. Zahl 78716 ex 1834.

26.

Die vom Unterrichtsgelde befreiten Schüler, welche ihre Studien in Lemberg fortsetzen, müssen sich beim Eintritte mit den Befreiungs-Decreten ausweisen.

Die Fälle sind sehr häufig, daß Studierende, welche bereits die Befreiung von der Entrichtung des Unterrichtsgeldes an einer hierländigen Lehranstalt erhalten haben, und zur Fortsetzung ihrer Studien nach Lemberg kommen, sich nicht gleich bei ihrem Eintritte in die Studien mit den Befreiungsdecreten ausweisen, sondern erst nach Monaten und wenigstens kurz vor oder während der Prüfungszeit die Landesstelle mit ihren Gesuchen um Bestätigung der früher genossenen Befreiungen für das folgende Schuljahr belästigen. Zur Beseitigung dieses Unfuges und der hieraus entstehenden Schreibereien wird den Directoraten aufgetragen, mit Anfang eines jeden Schuljahres den Studierenden an der dortigen Lehranstalt bekannt zu machen, daß diejenigen vom Unterrichtsgelde befreiten Schüler, welche in die Lage kommen sollten, ihre Studien in Lemberg fortsetzen zu müssen, ihre Befreiungsdecrete gleich beim Eintritte in die Studien, oder in den ersten 14 Tagen des begonnenen Schuljahres oder Semesters, in der k. k. Universitätskanzlei vorzuweisen, und zugleich die Studienzeugnisse aus dem letztverflossenen Jahrgange beizubringen haben, wo sodann wegen Bestätigung ihrer Befreiungen das Nöthige wird veranlaßt werden.

Später vorkommende derlei Gesuche werden nicht mehr berücksichtiget, sondern platterdings zurückgewiesen werden.

Gubernial-Verordnung vom 3. Hornung 1835. Gub. Zahl 5373.

woyskowych, co do woyskowych osób, dopełniono, wykazanémi zostały, zupełne mieć zapewnienie, c. k. Urzędom cyrkułowym nakazano zostaie, zalecić ieszcze osobno parochom, pastorom i rabinom z odwołaniem się do powyższych przepisów, by ci rezultat dopełnionych na osobach woyskowych obrzędów, w tabelach zaślubionych, narodzonych i zmarłych, corocznie do Urzędu cyrkułowego przesełać się maiących, umieszczali, a przy odsełaniu własnych wykazów do prowincyionalnéy Izby rachunkowéy zawsze potwierdzić, że to umieszczenie rzeczywiście nastąpiło.

Rozporządzenie gub. z d. 1. Lutego 1835 pod l. gub. 78716 z r. 1834.

26.

Uczniе od dydaktru uwolnieni, nauki we Lwowie daléy biorący, na wstępie dekretem uwalniaiącym wykazać się maią.

Wydarza się bardzo często, że uczniе którzy uwolnienie płacenia dydaktru w iakim instytucie naukowym kraiowym iuż otrzymali i dla dalszéy nauki do Lwowa przbywaią, nie zaraz na wstępie do nauk, dekretem uwalniaiącym wykazywać się zwykli, ale dopiéro w kilka miesięcy a przynaymniéy przed lub pod sam czas egzaminów Rząd kraiowy prośbami o potwierdzenie dawniéy używanego uwolnienia na rok szkolny następuiący, zatrudniaią. Dla uchylenia tego bezprawia i wypływaiącéy z tąd pisaniny, zaleca się Dyrektoratom, by z początkiem każdego roku szkolnego uczniom szkół ich zarządu obwieszczali, iż uczniе od dydaktru uwolnieni, którzy naukom daléy we Lwowie poświęcać się muszą, dekreta uwalniaiące zaraz przy wstępie do nauk lub w piérwszych dniach 14tu rospoczątego roku szkolnego albo półrocza w c. k. Kancelaryi uniwersyteckiéy okazali, a razem i świadectwa szkolne z roku upłynione złożyli, poczém względem potwierdzenia ich uwolnień co potrzeba przedsięwzięto będzie.

Na prośby późnieysze względu nie będzie i takowe wrącz odmówione zostaną.

Rozporządzeuie gub. z dnia 3, Lutego 1835 pod liczbą gub. 5373.

27.

Die aus einer im Quiescentenstande geschlossenen Ehe herstammenden Beamtens-Waisen erhalten nur dann eine Pension, wenn der Vater später wieder in die active Dienstleistung getreten ist.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 26. November 1834 festzusetzen geruhet, daß die Waisen, die aus einer im Quiescentenstande geschloßenen Ehe herstammen, in Hinkunft keine Pension zu erhalten haben, wenn nicht etwa der Vater derselben später wieder in die active Dienstleistung getreten ist.

Diese allerhöchste, mit hohem Hofkammerdecrete vom 4. December v. J. Zahl 51176|2855 anher bekannt gegebene Entschließung wird den k. Kreisämtern im Nachhange der hierortigen Verordnung vom 4. November 1796 Zahl 29592, womit die allerhöchste Bestimmung, bezüglich der Gatinnen solcher Quiescenten, hinsichtlich deren Eignung zur Erlangung einer Pension, eröffnet wurde, mit dem Auftrage bekannt gegeben, hiernach nicht nur das unterstehende Personale der Kreisämter und der Kreiscassen, sondern auch die im Kreise vorfindigen Magistrate zu gleichem Zwecke zu verständigen, und hierauf auch bei Einbeförderung derlei Pensionsgesuche den gehörigen Bedacht zu nehmen.

Gubernial-Verordnung vom 6. Februar 1835. Gub. Zahl 261.

28.

Die für die Verbrennung pestgefährlicher Gegenstände aus dem Cameral-Aerar zu leistenden Entschädigungsbeträge müssen in einem besonderen Ausweise ersichtlich gemacht werden.

Nachträglich zu den den k. Kreisämtern mit der hierortigen Weisung vom 21. Jäner 1831 Zahl 1904 bekannt gegebenen Vorschrift, in Absicht auf die bei einer zu besorgenden Pestansteckung für die Verbrennung pestgefährlicher Gegenstände aus dem Cameral-Aerar zu leistende Entschädigung, wird denselben in Folge hohen Hofkammerdecretes vom 6. Jäner 1835 Zahl 161 verordnet, bei vorkommenden Fällen die Beträge, welche jenen Bestimmungen gemäß als Entschädigung für die vertilgten

27.

Sieroty po urzędnikach, pochodzące z małżeństwa w stanie kwiescencyi zawartego, otrzymuią tylko wtenczas pensyię, ieżeli oyciec późniéy znowu w czynnéy służbie zostawał.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 26. Listopada 1834 postanowić, że sieroty, które z zawartego w stanie kwiescencyi małżeństwa pochodzą, w przyszłości żadnéy pensyi otrzymać nie maią, ieżeli snadź ich oyciec późniéy znowu do czynnéy służby nie był wstąpił.

O któréy dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. Grudnia r. z. pod liczbą 51176|2855 Rządowi tuteyszemu oznaymionéy naywyższéy uchwale, c. k. Urzędy cyrkułowe dodatkowo do tuteyszego rozporządzenia z dnia 4. Listopada 1796 pod liczbą 29592, którém naywyższe postanowienie względem żón kwiescentów takowych, a mianowicie względem onych uprawnienia do otrzymania pensyi oznaymione iest, z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, by według tego nie tylko podrzędnych urzędników, przy Urzędach i Kassach cyrkułowych umieszczonych, ale także Magistraty w cyrkule znayduiące się w równym celu zawiadomić, i na to także przy przesełaniu proźb o pensyię należyty wzgląd mieć.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Lutego 1835 pod liczbą gub. 261.

28.

Wynagrodzenia ze Skarbu kameralnego za spalenie rzeczy o zapowietrzenie podeyrzanych, osobnémi wykazami wyszczególnione być muszą.

Dodatkowo do przepisu rozporządzenia z dnia 21. Stycznia 1831 pod liczbą 1904, c. k. Urzędom cyrkułowym względem wynagrodzenia ze Skarbu kameralnego za spalenie rzeczy podczas obawianéy zarazy morowéy o zapowietrzenie podeyrzanych, obwieszczonego, nakazuie się tymże w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 6. Stycznia 1835 pod liczbą 161, aby w razach zachodzących ilości, które podług owych przepisów, iako wynagrodzenie

Objecte zu leisten sind, in einem Ausweise ersichtlich zu machen, und mit der dießfälligen Verhandlung anher vorzulegen.

Gubernial=Verordnung vom 7. Februar 1835. Gub. Zahl 3587.

29.

Instruction für die Apotheker, dann Ordnung und Gesetze für das Apotheker-Gremium in Lemberg, und für die Filial-Gremien in Galizien.

Die mit hohem Hofkanzleidecret vom 1. v. M. Zahl 982 herabgelangte neue Instruction für die Apotheker, so wie die Ordnung und Gesetze für das Apotheker=Gremium in Lemberg und für die Filial=Gremien in Galizien, werden den Kreisämtern in der Anlage .|. mit dem Auftrage zugemittelt, sowohl den Kreisphysicus, als die Apotheker im Kreise damit zu betheilen, und denselben zugleich die genaueste Beachtung und Befolgung dieser Instruction und dieser Gremial=Ordnung, so wie derselben Bekanntmachung an die Subjecte und Lehrlinge in den Apotheken zu eben diesem Zwecke anzubefehlen, worauf die k. Kreisämter und die Kreisphysici zu sehen haben.

Gubernial=Verordnung vom 10. Februar 1835. Gub. Zahl 6004.

.|.

Instruction für Apotheker.

§. 1.

Die Apotheker auf dem Lande sind dem Kreisamte, in den Städten auch dem Magistrate unmittelbar untergeordnet.

§. 2.

Niemand kann zu dem Besitze einer Apotheke gelangen, um derselben selbstständig vorzustehen, oder als Provisor eine Apotheke dirigiren, der sich nicht mit einem, von einer erbländischen Universität erhaltenen Diplome, entweder als Doctor der Chemie, oder als Magister der Pharmacie ausweiset. Zur Ausübung dieses Rechtes in der Hauptstadt Wien muß dieses Diplom von der Wiener Universität ausgestellt seyn.

§. 3.

Die Provincial-Pharmacopöe bestimmt die einfachen Arzeneikörper, die bereiteten und zusammengesetzten Arzeneimittel, welche in einer Apotheke vorfindig seyn müssen.

za rzeczy zniszczone wypłacone być maią, wykazem wytknięte z przedsięwziętym w téy mierze aktem tu przedłożone zostały.

Rozporządzenie gub. z dnia 7. Lutego 1835 pod liczbą gub. 3587.

29.

Instrukcyia dla aptékarzów, tudzież ustanowa i statuta dla gremium aptékarskiego we Lwowie, i dla filialnych gremiów w Galicyi.

Nowa instrukcyia dla aptékarzów, dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 1. z. m. pod liczbą 982 nadesłana, równie iak ustawa i statuta dla gremium aptékarskiego we Lwowie i dla filialnych gremiów w Galicyi, Urzędom cyrkułowym z tym dodatkiem w anexie .|. załączone zostaią, by takowémi tak fizyka cyrkułowego, iak i aptékarzów w cyrkule obdzielić, i tymże oraz nayściśleysze zachowanie i dopełnienie téy instrukcyi i ustanowy, tudzież obwieszczenie takowych subiektom i terminuiącym w aptékach w tymże celu nakazać, na co c. k. Urzędy i fizycy cyrkułowi uważać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 10. Lutego 1835 pod liczbą gub. 6004.

.|.

Instrukcyia dla aptékarzy.

§. 1.

Aptékarze na prowincyi podlégaią bezpośrednio Urzędowi cyrkułowemu, a w miastach także Magistratowi.

§. 2.

Nikt nie może przyyść do posiadania aptéki, by takowéy samoistnie naczelniczyć, albo iako prowizor aptéką zawiadywać, kto się dyplomatem, od iednéy z dziedziczno-kraiowych wszechnic (uniwersytetów) otrzymanym, iako doktor chimii, albo iako mistrz sztuki aptékarskiéy (magister pharmaciae) nie wywiedzie. Do wykonywania tego prawa w stołecznêm mieście Wiédniu, potrzeba dyplomatu od wiédeńskiéy wszechnicy wydanego.

§. 3.

Ustanowa prowincyionalna aptékarska przepisuie iednostayne, tudzież preparowane i złożone léki, które w aptéce znaydować się muszą.

§. 4.

Nach den in dieser gegebenen Vorschriften wird sich der Apotheker bei den Bereitungen und Zusammensetzungen der Arzeneien, und in Hinsicht des Verkaufspreises nach der vorgeschriebenen Taxe unabweichlich richten.

§. 5.

Aller Vorrath muß in guter Qualität und in solcher Menge vorhanden seyn, daß der ordentliche Absatz dadurch gedeckt ist.

§. 6.

Gefäße, Utensilien, Behältnisse und die Aufbewahrungsorte müssen von der Art seyn, daß die Arzeneien weder davon schädliche Eigenschaften annehmen und Veränderungen erleiden können, noch derselben Verderbniß durch erstere befördert wird.

§. 7.

Allenthalben muß die größte Ordnung, Genauigkeit und Reinlichkeit beobachtet werden.

§. 8.

Die Aufschriften an Gefäßen und Behältnissen, in welchen Arzeneien aufbewahret werden, müssen mit Buchstaben deutlich und verständlich angeschrieben seyn.

§. 9.

Die Schubladen dürfen keine Unterabtheilungen haben, weil dabei die aufzubewahrenden Materialien zu leicht vermengt werden. Aus gleichen Ursachen müssen die Unterabtheilungen in Schränken nicht mit einem gemeinschaftlichen, sondern mit eigenen, und also abgesonderten Deckeln versehen seyn.

§. 10.

Heftig wirkende giftartige Arzeneien werden sowohl in der Officin nebst den dazu gehörigen Utensilien, als auch in der Material-Kammer und auf dem Kräuterboden, zusammen in einem abgesonderten gemeinschaftlichen Orte, in einem versperrten Kasten aufbewahrt, wozu der Schlüßel unter Tags in der Apotheke sich befindet, bei der Nacht aber von dem Patron oder Provisor selbst, oder von dem Nachtwache habenden Gehilfen verwahrt wird.

§. 11.

Was verdorben oder kraftlos geworden ist, wird weggeworfen.

§. 12.

Die Apotheker werden sich in Gremien vereinigen, wovon das Gremium, welches in Lemberg besteht, das Haupt-, die übrigen aber in den Kreisen des flachen Landes die Filial-Gremien bilden, wie dieses in der allgemeinen Apotheker-Ordnung bestimmt ist.

§. 4.

Aptékarz stosować się będzie nieodstępnie podług zawartych w téyże przepisów, przy preparowaniach i składaniach lékarstw, a względem ceny przedaży podług przepisanéy taxy.

§. 5.

Wszelki zasób znaydować się powinien w dobrym gatunku i w takiéy ilości, by zwyczayny odbyt przez to zasłonionym był.

§. 6.

Naczynia, sprzęty, schowalnie i mieysca schowania, muszą być takie, aby lékarstwa od onych, ani szkodliwych własności przybiérać, i odmianom podpaść nie mogły, ni też zepsucie lékarstw przez takowe przyspieszoném nie było.

§. 7.

Wszędzie zachowane być maią naywiększy porządek, naywiększa pilność i czystość.

§. 8.

Napisy na naczyniach i schowalniach, w których lékarstwa chowane bywaią, literami wyraźnie i zrozumiale wypisane być powinny.

§. 9.

Szuflady nie mogą mieć żadnych przedziałów, gdyż przez to chowane tam materyiały łatwo zmieszane być mogą. Z tychże samych przyczyn przegrody w szafach nie powinny mieć wspólnego wieka, ale osobnémi, a zatém oddzielnémi nakrywkami opatrzone być.

§. 10.

Mocno skutkuiące truciznowe léki wraz z należącémi do tego sprzętami, chowane być maią tak w oficynie, iako też w składzie materyiałów i na strychu zielnym razem w oddzielném spólném mieyscu, w skrzyni zamkniętéy, od czego klucz przez dzień w aptéce znaydować się, w nocy zaś przez pryncypała lub prowizora samego, albo też przez pomocnika w nocy stróżuiącego chowany być ma.

§. 11.

Co zepsutém albo bezskuteczném zostanie, ma być wyrzucone.

§. 12.

Aptékarze połączą się w gremia, z których gremium we Lwowie istnące, gremium główne, inne zaś w cyrkułach na prowincyi, gremia filialne tworzyć będą, iak to w powszechnéy ustanowie aptékarskiéy przepisano.

§. 13.

Selbst der eigene Vortheil macht es dem Apotheker zur Pflicht, sich mit immerwährendem Fleiße an Erweiterung der zu seinem Fache gehörigen Kenntnisse und an seiner fortschreitenden Ausbildung zu arbeiten, und sich zu bemühen, in moralischer Hinsicht von einer vortheilhaften Seite bekannt zu seyn.

§. 14.

Wird ein Besitzer einer Apotheke mit einer unheilbaren Krankheit behaftet, die ihn verhindert in der Apotheke die gehörige Aufsicht zu führen, oder stirbt er, so muß in derselben so bald als möglich ein Provisor angestellt werden, wofür die Vorsteher, denen der Todesfall allsogleich anzuzeigen ist, Sorge zu tragen haben.

§. 15.

Arzeneien müssen für Jedermann, bei Tag und Nacht, mit Bereitwilligkeit, Redlichkeit, ohne unnöthigen Verzug und mit der gehörigen Signatur bezeichnet, abgereicht werden. Bemerkt der Arzt auf der Vorschrift, daß es Eile habe, so hat die Abreichung in der möglichst kürzesten Zeit zu geschehen.

§. 16.

Gelind wirkende unschädliche Arzeneimittel dürfen nach dem Handverkauf aus der Apotheke abgegeben werden.

§. 17.

Schon in kl.iner Menge sehr wirksame Arzeneikörper aber, und überhaupt heftig wirkende Stoffe, die Brechmittel, starke Purgiermittel, Queckfilber-Präparate, Opiate, so wie überhaupt alle diejenigen, welche in der allgemeinen Arzenei-Taxe mit einem † bezeichnet sind, dürfen nie, als nach ärztlichen Vorschriften abgereicht werden. Bei wirklichen Giften hat sich der Apotheker nach den deßwegen bestehenden Vorschriften genau zu richten; Personen, welche Frucht abtreibende oder giftartige Mittel zum Handverkauf verlangen, müssen in geheim der politischen Stelle angezeigt werden.

§. 18.

Nur ärztliche Vorschriften (Recepte), welche von den dazu berechtigten Aerzten und Wundärzten unterzeichnet sind, dürfen in Apotheken verfertiget werden.

§. 19.

Nie darf ein Apotheker über ein Recept oder über den Arzt, der dasselbe verordnete, gegen die Person, welche die Arzeneien abholt, sich Bemerkungen erlauben.

§. 13.

Nawet własna korzyść obowiązuie aptékarza, aby z nieustaiącą pilnością nad rozpostarciem należących do iego zawodu wiadomości, i nad postępami w swoiém wykształceniu pracował i usilnie o to starał się, by go we względzie obyczayności z dobréy strony znano.

§. 14.

Jeżeli właściciel aptéki nieuléczoną chorobą złożonym zostanie, która mu należytego dozorowania nad aptéką nie dozwala, albo ieżeli umrze, natenczas potrzeba w téyże aptéce, ile tylko można, zaraz prowizora ustanowić; o czém przełożeni, którym przypadek śmierci natychmiast doniesiony być ma, staranie mieć powinni.

§. 15.

Lékarstwa wydawane być maią dla każdego dniem i nocą, z chęcią, szczérością, bez niepotrzebnéy zwłoki i należytą syngaturą oznaczone. Jeżeli lékarz na recepcie uwagę zrobi, że prędko potrzeba, więc wydanie lékarstwa w czasie, ile możności naykrótszym, nastąpić powinno.

§. 16.

Zwolna skutkuiące, nieszkòdliwe lékarstwa można bez recepty przedawać i z aptéki wydawać.

§. 17.

Lecz mocno skutecznych lékarstw nawet w małéy ilości, a zgoła silno skutkuiących leków, iak to: na wymioty, tudzież mocne lékarstwa na przeczyszczenie, preparaty z żywego srébra, opiaty, a w ogólności wszystkich tych, co w powszechnéy taxie lékarskiéy krzyżykiem † znaczone są, nie można nigdy, iak tylko za prepisami (receptami) lékarza wydawać. Co do istotnych trucizn, stosować się ma aptékarz ściśle podług istnących w téy mierze przepisów; o tych osobach, które kupować chcą lékarstwa dla spędzenia płodu, albo iadowite (trucizńorodne), należy sekretnie Urzędowi politycznemu donieść.

§. 18.

Tylko za przepisami (receptami), które od upoważnionych do tego lékarzy i chyrurgów podpisane są, można lékarstwa w aptékach robić.

§. 19.

Nigdy nie powinien aptékarz sobie pozwalać, nad receptą, lub lékarzem, który takową przepisał, ku osobie odbiéraiącéy lékarstwo uwagi robić.

§. 20.

Es ist dem Apotheker strenge verbothen, geheime Einverständnisse mit den Aerzten und Wundärzten zum Nachtheile der Kranken und kaufenden Personen zu unterhalten.

§. 21.

Bei Verfertigung der Arzeneien wird sich der Apotheker immer genau und gewissenhaft nach der Vorschrift des Arztes richten. Es ist ihm daher nie erlaubt, von der Vorschrift desselben im Geringsten abzugehen, oder von Arzeneikörpern, die ihm gleichwirkend scheinen, eines dem anderen nach Willkühr zu substituiren.

§. 22.

Wäre ein Recept unleserlich geschrieben, oder ihm unverständlich, so darf dasselbe nie eher verfertiget werden, als bis er vom Arzte darüber Aufklärungen eingeholet hat.

§. 23.

Vermuthet er in der Vorschrift des Arztes einen Irrthum, der dem Leben des Kranken nachtheilig werden könnte, so hat er seine Meinung vor der Verfertigung des Receptes dem verordnenden Arzte allein in Freundschaft zu eröffnen. Wäre dieses aber wegen großer Entfernung oder Abwesenheit des Arztes für jetzt unmöglich, und hat der Apotheker die Ueberzeugung, daß in der Vorschrift des Arztes ein Irrthum unterlaufen sey, der dem Leben des Kranken nachtheilig seyn könnte, und kann er sich nicht mehr mit dem verordnenden Arzte berathen, so muß er sich noch vorerst, wenn es möglich ist, mit einem anderen Arzte hierüber berathen; wäre aber auch dieses unmöglich, so ist es ihm erlaubt, ja es ist Pflicht, beides so abzuändern, daß es den gewöhnlichen Verordnungen vernünftiger Aerzte entspreche. Der Apotheker wird aber dieses, sobald es nur möglich ist, dem Arzte, von dem die Verordnung herrührte, auf eine geziemende Art und ohne Aufsehen zu erregen, bekannt machen.

§. 24.

Lehrlingen soll die Verfertigung heftiger Arzeneimittel nie überlassen werden.

§. 25.

Bei den vorschriftsmäßigen Untersuchungen der Apotheke wird der Apotheker mit Anstand sich benehmen, und den Anordnungen der Visitatoren Folge leisten. Glaubt er sich in diesen gekränkt, so ist der zweifelhafte Arzeneikörper unter zweifaches Siegel zu legen, und an die medicinisch-chirurgische Lehranstalt der Provinz zur Untersuchung zu senden.

§. 20.

Ostro zakazano iest aptékarzowi mieć tayne porozumienia się z lékarzami lub chyrurgami na szkodę chorego i osób kupuiących.

§. 21.

Przy robieniu lékarstw stosować się ma aptékarz zawsze ściśle i sumiennie podług przepisu lékarza. Nigdy mu zatém nie iest wolno, od przepisu lékarza bynaymniéy zboczyć, albo z léków, które mu się iednakowo skutkuiącémi być zdaią, iedno zamiast drugiego podstawić.

§. 22.

Gdyby recepta nieczytelnie napisaną, albo mu niezrozumiałą była, więc nie powinien nigdy takowéy prędzéy wygotować, aż póki od lékarza obiaśnienia téyże nie zasięgnie.

§. 23.

Jeżeli sądzi, że w recepcie lékarza myłka zaszła, któraby życiu chorego uszczerbek przynieść mogła; natenczas powinien swoie zdanie przed wygotowaniem recepty, lékarzowi, co receptę wydał, sam po przyjacielsku oświadczyć. Gdyby zaś to dla wielkiéy odległości lub niebytności lékarza pod tenże czas niemożném było, a aptékarz przekonanym był, że w przepisie (recepcie) lékarza myłka, życiu chorego szkodzić mogąca zaszła, i gdyby od lékarza, co receptę pisał, w téy mierze rady zasiągnąć nie mógł, więc powinien ieszcze przed zrobieniem lékarstwa, ieżeli to być może, w tym względzie od innego lékarza rady zasiągnąć; a gdyby i to być nie mogło, więc wolno aptékarzowi, a nawet iest to iego obowiązkiem, iedno i drugie tak odmienić, by zwyczaynym przepisom roztropnych lékarzy odpowiadało. Lecz aptékarz powinien o téy odmianie, ile możności zaraz, lékarzowi receptę przepisuiącemu, w sposób przyzwoity i bez rozgłoszenia donieść.

§. 24.

Uczniom (terminuiącym) robienie mocno skutkuiących lékarstw nigdy poruczone być nie powinno.

§. 25.

Podczas przepisanych rewizyy aptéki, aptékarz przyzwoicie zachować się, i rozporządzeniom wizytatorów posłusznym być ma. Jeżeliby zaś sądził, że przy rewizyi niesłusznie postąpiono, więc należy lékarstwo, wątpliwość wzniecaiące, dwiema pieczęciami opieczętowane, medycynalno-chyrurgicznemu Wydziałowi naukowemu prowincyi, do rozpoznania przełożyć.

§. 26.

Der Apotheker ist verbunden, jeden Arzt der k. k. Staaten, welcher in die Apotheke kommt, von der Güte und Qualität des einen oder anderen Arzeneimittels zu überzeugen, und dasselbe auf sein Verlangen vorzuzeigen.

§. 27.

Kuren innerlicher oder äußerlicher Gebrechen zu unternehmen, ist Apothekern nie und unter keinerlei Vorwand erlaubt.

§. 28.

Ein musterhafter Zustand der Apotheke, richtige, genaue und gewissenhafte Bedienung der Partheien soll das einzige Mittel des Apothekers seyn, seiner Apotheke Ruf und Zuspruch zu verschaffen. Niedere Ränke, Verläumdungen seiner Amtsbrüder, Bestechungen, Abwendigmachung geschickter Gehilfen anderer Apotheker u. s. w., deren sich Besitzer von Apotheken bedienen könnten, um zu obigem Zwecke zu gelangen, sind sträfliche Handlungen.

§. 29.

Der Apotheker oder Provisor ist für die Verrichtungen seiner Gehilfen und Lehrlinge verantwortlich; er wird daher über dieselben eine genaue Aufsicht führen.

§. 30.

Der Besitzer oder Vorsteher einer Apotheke wird über den sittlichen Lebenswandel seiner untergeordneten Gehilfen und Lehrlinge strenge wachen, denselben mit Leutseligkeit und Anstand begegnen, und derselben wissenschaftliche Ausbildung durch freundschaftliche Erinnerung, guten Rath, Mittheilung passender Bücher u. s. w. nach Möglichkeit befördern.

§. 31.

Niemand kann als ordentlicher Gehilfe in einer Apotheke angenommen werden, wenn er nicht ein ordentliches, von einem inländischen Gremium ausgestelltes Freisprechungs-Zeugniß (sogenannten Lehrbrief) über die vorschriftmäßig vollbrachte Lehrzeit besitzt. Hat er schon als Gehilfe in einer anderen Apotheke gedient, so muß er von dem Besitzer oder Vorsteher derselben ein Zeugniß des Wohlverhaltens während der dortigen Dienstzeit aufzuweisen haben.

§. 32.

Die Lehrzeit der Lehrlinge dauert vier Jahre.

§. 33.

Um in die Lehre aufgenommen zu werden, muß der Jüngling 14 Jahre alt seyn, eine gute Gesundheit und hinreichende Kräfte haben, er muß mit gutem Erfolge die drei Classen der Normalschule vollendet, an einer öffentlichen Lehranstalt der österreichischen Staaten die vier Grammatical-Classen ordent-

§. 26.

Aptékarz powinien każdego lékarza c. k. Państw, do aptéki przychodzącego, o dobroci i gatunku iednego lub drugiego lékarstwa przekonać, i temuż na iego żądanie lékarstwo pokazać.

§. 27.

Niewolno aptékarzowi nigdy przedsiębrać dla kogo kuracyy wewnętrznych lub zewnętrznych.

§. 28.

Dla aptékarza, chcącego swoią aptékę w dobréy wziętości (opinii) utrzymać, iedynym iest środkiem wzorowy stan aptéki, tudzież trefne, ściśle i sumienne usłużenie stronom. Podie intrygi, oszczerstwa kolegów, przekupstwa, odmawiania zdatnych pomocników od innych aptékarzy i t. p., którychby właściciele apték użyć mogli, są czynnościami kary godnémi.

§. 29.

Aptékarz albo prowizor odpowiedzialnym iest za czynności swoich pomocników i uczniów, a zatém powinien nad nimi przyzwoity dozór mieć.

§. 30.

Właściciel lub przełożony aptéki, czuwać ma ściśle nad obyczaynem sprawowaniem się podrzędnych pomocników i uczniów, z tymiż po ludzku i przyzwoicie obchodzić się, i o ich naukowe wykształcenie, przyiacielskiemi napomnieniami, dobrą radą, udzielaniem im stosownych do ich zakresu książek i t. p., według możności usilnie starać się.

§. 31.

Nikt za porządnego pomocnika (subiekta) w aptéce przyiętym być nie może, kto przyzwoite, od kraiowego gremium wydane świadectwo wyzwolenia), czyli tak zwaną kartę terminowania) na czas do terminowania przepisany, nie ukaże. Jeżeli iuż w innéy aptéce za pomocnika służył, więc powinien od właściciela lub przełożonego téyże, świadectwo swoiego dobrego sprawowania się, podczas pełnionéy tamże służby ukazać.

§. 32.

Czas terminowania dla uczniów trwa cztéry lata.

§. 33.

Chcąc być do terminu przyiętym, trzeba aby uczeń 14 lat miał, był dobrego zdrowia i miał dostateczne siły, trzeba, by trzy klassy szkół normalnych z dobrym postępem zdał, tudzież by w publicznym zakładzie naukowym w Państwie austryiackiém cztéry klassy gramatykalne należycie przeszedł,

lich absolvirt, und aus allen vorgeschriebenen Lehrgegenständen wenigstens die erste Fortgangs-Classe erhalten haben; nicht minder wird er sich von seinen Lehrern und Vorgesetzten mit Zeugnissen über sein bisheriges gutes und sittliches Betragen ausweisen.

§. 34.

Der Eigenthümer oder Vorsteher der Apotheke wird mit väterlicher Sorgfalt über die Sitten des Lehrlings wachen, und dafür Sorge tragen, daß dieser so viel als möglich gute Fortschritte in Erlernung der Apotheker-Kunst und den dazu gehörigen Hilfskenntnissen mache. Derselbe darf daher keineswegs zu den Arbeiten eines Dieners oder einer Magd des Hauses, sondern einzig dazu verwendet werden, was auf die Apotheker-Kunst Bezug hat.

§. 35.

Die Aufnahme und Freisprechung der Lehrlinge geschieht nach den in der neuen Apotheker-Ordnung .|· festgesetzten Bestimmungen.

.|·

Ordnung und Gesetze

für das Apotheker-Gremium in der Provincial-Hauptstadt Lemberg und für die Filial-Gremien in den Kreisen Galiziens.

In der Provinz Galizien haben, nebst dem Apotheker-Haupt-Gremium zu Lemberg, von nun an in Gemäßheit des hohen Hofkanzleidecretes vom 17. November 1831 Zahl 19413, und Gubernial-Verfügung vom 13. Jäner 1832 Zahl 70744, in jedem der Kreise Galiziens ein Filial-Gremium zu bestehen, in welcher Beziehung nachstehende Ordnung festgesetzt wird:

I.

Von dem Haupt-Gremium.

§. 1.

Das Gremium in der Stadt Lemberg ist als das Haupt-Gremium zu betrachten.

§. 2.

Dieses Gremium besteht aus zwei Vorstehern und allen Apothekern der Stadt und Vorstädte, die eine öffentliche Apotheke entweder selbst, oder mittelst eines Provisors betreiben, dann aus den Apothekern im Lemberger Kreise, so lange ihre Anzahl nicht gestattet, ein abgesondertes Filial-Gremium zu bilden.

i ze wszystkich przedmiotów naukowych przynaymniéy pierwszą klassę w postępie otrzymał, i niemniéy powinien tenże uczeń zaświadczeniami swoich nauczycieli i przełożonych ze swoiego dotychczasowego dobrego i obyczaynego powodzenia wywieść się.

§. 34.

Właściciel lub przełożony aptéki czuwać będzie z oycowską troskliwością nad obyczaiami terminuiącego, i o to starać się, by uczeń ile możności dobre postępy w wyuczeniu się sztuki aptekarskiéy i w wiadomościach pomocnych téyże sztuki czynił. Nie można zatém terminuiącego do robót sługi, lub dziéwki domowéy, ale iedynie tylko do takich użyć, które do sztuki aptékarskiéy odnoszą się.

§. 35.

Przyięcie i wyzwolenie terminuiących dziać się ma podług przepisów, w nowéy ustanowie aptékarskiéy zawartych.

Ustanowa i statuta
dla gremium aptékarskiego w prowincyionalném główném mieście Lwowie, i dla filialnych gremiów w cyrkułach Galicyi.

Stosownie do dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 17. Listopada 1831 pod liczbą 19413 i rozporzadzenia gub. z dnia 13. Stycznia 1832 pod liczbą 70744, istnieć maią w prowincyi Galicyi odtąd, oprócz głównego gremium aptékarskiego we Lwowie, także filialne gremia we wszystkich cyrkułach Galicyi, t. i. iedno takowe gremium w każdym cyrkule, w którym to względzie następuiąca ustawa przepisaną zostaie:

I.

O główném gremium.

§. 1.

Gremium w mieście Lwowie uważane być ma iako gremium główne.

§. 2.

To gremium składa się z dwóch przełożonych i z wszystkich aptékarzy miasta i przedmieść, którzy publiczne aptéki albo sami, albo przez prowizorów utrzymuią, tudzież z aptékarzy w cyrkule lwowskim, iak długo ich liczba nie dozwala utworzenia oddzielnego gremium filialnego.

§. 3.

Zwischen den Apothekern in der Stadt und in den Vorstädten ist kein Unterschied, sondern jeder von ihnen hat bei dem Gremium den Platz einzunehmen, der ihm von der Zeit an gebührt, als er eine öffentliche Apotheke angetreten hat; die angestellten Provisoren aber erhalten ihren Gremial-Platz nach den wirklichen Apothekern, und unter sich nach der Zeit, als sie eine Provisors-Stelle ordnungsmäßig übernommen haben.

§. 4.

Es sind jährlich zwei Haupt-Gremial-Versammlungen abzuhalten, und zwar im Monate Mai und October an dem ersten Dienstag dieser Monate; ist an diesem Tage ein Feiertag, so hat die Versammlung den nächstfolgenden Tag Statt zu finden. Bei dieser Versammlung haben alle Lemberger Apotheker und Provisoren zuverlaßig zu erscheinen, und sollte der eine oder der andere durch wichtige Gründe davon abgehalten werden, so hat er bei Zeiten hievon den Vorstehern die Anzeige zu machen, und einen standhältigen Grund seines Ausbleibens anzugeben.

§. 5.

Das Gremium oder der Versammlungsort in Lemberg ist immer bei dem Vorsteher, weßwegen stets einer derselben daselbst zu wohnen hat.

§. 6.

Muß bei jeder Versammlung des Haupt-Gremiums der Notar der medicinisch-chirurgischen Lehranstalt beigezogen werden, welcher als Gremial-Commissär bei den Versammlungen den Vorsitz führt.

§. 7.

Die Vorsteher des Gremiums werden von den gesammten Mitgliedern, im Beisein des Notars der medicinisch-chirurgischen Lehranstalt als Gremial-Commissärs, mittelst verschloßener Wahlzetteln gewählt, wo sodann, im Falle dabei einige Anstände obwalten sollten, die Anzeige an den Stadtmagistrat zu geschehen hat.

§. 8.

Die einmal gewählten Vorsteher haben in ihrem Amte, wenn sie den vorgeschriebenen Pflichten vollkommen entsprechen, durch drei Jahre zu verbleiben. Vor dem Ende des dritten Jahres muß sodann eine neue Wahl vorgenommen werden, wobei es jedoch keinem Anstande unterliegt, die durch drei Jahre gewesenen Vorsteher wiederholt zu wählen.

§. 3.

Między aptékarzami w mieście i na przedmieściach nie ma żadnéy różnicy, ale owszem każdy z nich zaiąć ma w gremium to mieysce, które mu od tego czasu, iak publiczną aptékę obiął, należy; ustanowieni zaś prowizorowie otrzymuią swe mieysca w gremium po rzeczywistych aptékarzach, a między sobą podług czasu, iak mieysce prowizora według porządku obieli.

§. 4.

Co rok odbywać się maią dwa główne zgromadzenia gremialne, to iest: w miesiącu Maiu i Październiku pierwszego wtorku tych miesięcy; a gdyby w tym dniu święto było, więc zgromadzenie w nayblizszym dniu nastąpić powinno. Na tém zgromadzeniu bywać maią nieuchybnie wszyscy lwowscy aptékarze i prowizorowie, a ieżeliby ieden lub drugi z nich dla ważnych przyczyn obecnym być nie mógł, wiec o tém zawczasu przełożonym donieść, i gruntowną przyczynę niemożności bycia swego podać ma.

§. 5.

Gremium czyli mieysce zgromadzenia we Lwowie iest zawsze u przełożonego, dla tego też zawsze ieden z nich tamże mieszkać powinien.

§. 6.

Na każde zgromadzenie głównego gremium wezwanym być powinien notaryusz medyczno-chyrurgicznego zakładu naukowego, który iako gremialny komissarz na zgromadzeniach prezyduie.

§. 7.

Przełożeni gremium, obiérani będą od wszystkich spółczłonków w obecności notaryusza medyczno-chyrurgicznego zakładu naukowego, iako gremialnege komissarza, przez zwinięte kartki wyborowe, gdzie potém, ieżeliby przy tém iakie wątpliwości lub trudności zachodziły, doniesienie do Magistratu miasta uczynić należy.

§. 8.

Raz obrani przełożeni, ieżeli przepisanych obowiązków zupełnie dopełniaią, pozostać maią przez trzy lata na swoim Urzędzie. Przed końcem zaś trzeciego roku przedsięwziąć należy nowy wybór, przyczém wszelako nie podlęga żadnéy przeszkodzie, obrać powtórnie byłych przez trzy lata przełożonych.

§. 9.

Bei dem Erlöschen oder der Heimsagung eines Personal-Befugnißes sind die dießfälligen in Gewerbssachen ergangenen höchsten Verordnungen genau zu beobachten.

II.

Von den Filial-Gremien.

§. 10.

In jedem Kreise von Galizien hat ein Filial-Gremium zu bestehen, wenn nicht die Umstände nothwendig machen, die Apotheker mehrerer Kreise durch besondere Verfügungen in ein Filial-Gremium zu vereinigen.

§. 11.

Jedes solche Filial-Gremium besteht aus einem Vorsteher, aus einem Stellvertreter desselben, und allen Apothekenbesitzern, dann jenen Provisoren, welche in einer öffentlichen Apotheke eines Kreises angestellt sind.

§. 12.

Ist eben so wie bei dem Haupt-Gremium kein Unterschied zwischen den Apothekenbesitzern, und es gilt von der Rangordnung unter den Mitgliedern der Filial-Gremien das, was bei dem Haupt-Gremium erwähnt worden ist.

§. 13.

Soll bei jedem Filial-Gremium jährlich wenigstens eine Hauptversammlung im Monate September, und zwar 14 Tage, oder wenn es die Verhältnisse der Dislocation, oder andere wichtige Umstände erheischen, auch noch früher vor der Versammlung des Haupt-Gremiums in Lemberg Statt haben.

§. 14.

Jeder Versammlung des Haupt-Gremiums in Lemberg können die Vorsteher der Filial-Gremien, oder im Verhinderungsfalle deren Stellvertreter oder andere Apotheker aus den Kreisen als Abgeordnete beiwohnen. Es bleibt aber auch jedem Landapotheker unbenommen, den Sitzungen des Haupt-Gremiums beizuwohnen.

§. 15.

Jeder Gremial-Versammlung eines Filial-Gremiums muß der Kreisarzt oder derjenige Districtsarzt (wo ein solcher besteht) beigezogen werden, in dessen jeweilig bestimmten Sanitäts-District der Gremial-Vorsteher seinen Sitz hat. Der Districts- oder Kreisarzt hat als Gremial-Commissär bei dieser Versammlung den Vorsitz zu führen.

§. 16.

Der Versammlungsort der Filial-Gremien ist bei dem Kreis-Gremial-Vorsteher.

§. 9.

Przy zgaśnięciu albo zrzeczeniu się prawa osobistego należy wydane w tym względzie w rzeczach przemysłu naywyższe rozporządzenia ściśle zachowywać.

II.
O gremiach filialnych.

§. 10.

W każdym cyrkule w Galicyi istnieć ma gremium filialne, ieżeli okoliczności tego wymagać nie będą, aptékarzów kilku cyrkułów przez oddzielne rozporządzenia w gremium filialne połączyć.

§. 11.

Każde takowe gremium filialne składa się z przełożonego (starszego), z iego zastępcy i ze wszystkich posiadadaczów apték, tudzież z tych prowizorów, którzy w publicznéy aptéce cyrkułu postanowieni są.

§. 12.

Równie iak w główném gremium, nie ma żadnéy różnicy między posiadaczami apték, podobnież i co do stopnia rangi między spółczłonkami gremiów filialnych służy to samo, co przy gremium głównem powiedziano.

§. 13.

W każdém gremium filialném powinno rocznie przynaymniéy iedno zgromadzenie główne w miesiącu Wrześniu, a wprawdzie o cztérnaście dni, albo ieżeli tego odległość lub inne ważne okoliczności wymagaią, także ieszcze wcześniéy przed zgromadzeniem głównego gremium we Lwowie nastąpić.

§. 14.

Na każdém zgromadzeniu głównego gremium we Lwowie mogą przełożeni filialnych gremiów, albo w razie przeszkody, tychże zastępcy lub inni aptékarze z cyrkułów iako deputowani obecnymi być. Jednak niezbronno także każdemu aptékarzowi z prowincyi, na posiedzeniach głównego gremium bywać.

§. 15.

Do każdego gremialnego zgromadzenia gremium filialnego wezwanym być musi fizyk cyrkułowy, albo ten lékarz obwodowy, (gdzie takowy istnieie), w którego każdocześnie wyznaczonym obwodzie sanitalnym przełożony gremialny swóy pobyt ma. Lékarz obwodowy albo fizyk cyrkułowy ma na tém zgromadzeniu prezydować.

§. 16.

Mieysce zgromadzenia gremiów filialnych iest u cyrkułowego gremialnego przełożonego.

§. 17.

Die Wahl des Vorstehers geschieht im Beiseyn des jeweiligen Gremial-Commissärs durch sämmtliche Mitglieder eines Filial-Gremiums durch Wahlzetteln. Jedes Mitglied des Gremiums hat daher zu dieser Wahl den Namen desjenigen, auf welchen seine Stimme fällt, so wie den Namen eines Substituten, bereits schriftlich mitzubringen; das öffentliche Sammeln und Aufschreiben der Stimmen bei der Gremial-Versammlung selbst, wodurch sehr oft der ganze Zweck einer strengen Wahl vereitelt wird, ist nicht gestattet. Ein jeder im Kreise befindliche Apotheker, mit Ausnahme der Provisoren, kann zum Vorsteher eines Filial-Gremiums seines Kreises gewählt werden. Sollten sich bei dieser Wahl Anstände zeigen, so ist davon die Ortsobrigkeit oder das k. k. Kreisamt in Kenntniß zu setzen.

§. 18.

Der von einem Filial-Gremium gewählte Vorsteher und dessen Stellvertreter haben, wenn sie ihre Pflichten vorschriftsmäßig erfüllen, wie die Vorsteher bei dem Haupt-Gremium drei Jahre in ihrem Amte zu verbleiben. Vor Ablauf des dritten Jahres wird dann zu einer neuen Wahl geschritten, wobei jedoch der früher bestandene Vorsteher und dessen Substitut abermals gewählt werden können.

§. 19.

Die Apotheker sind unmittelbar den Magistraten und Ortsobrigkeiten ihres Bezirkes, so wie dem betreffenden Districts- oder Kreisarzte, jeder nach der Verfassung und instructionsmäßigen Wirksamkeit untergeordnet, in zweiter Instanz aber den betreffenden k. k. Kreisämtern.

III.

Pflichten der Vorsteher des Haupt-Gremiums und der Filial-Gremien.

§. 20.

Die Vorsteher als ordentliche Vorgesetzte müssen sowohl die Gremial-Ordnung, als auch die gemeinschaftliche Einigkeit der Mitglieder zum Wohl des Publicums erhalten; sie müssen die Streitigkeiten, welche unter den Mitgliedern, oder zwischen einem Mitglied und seinem Gehilfen oder Lehrling entstehen, freundschaftlich untersuchen und nach Billigkeit entscheiden. Läßt es sich auf diese Art nicht thun, so fordert es ihre Pflicht, solche Fälle der gehörigen Behörde anzuzeigen, und von da die Entscheidung und den Spruch zu erwarten.

§. 17.

Wybór na przełożonego dzieie się w obecności będącego na ten czas komissarza gremialnego, przez wszystkich spółczłonków filialnego gremium, przez kartki wyborowe. Każdy członek tegoż gremium ma zatém na ten wybór imię tego, za którym głosuie, równie iak i imię zastępcy iuż z sobą na piśmie przynieść; publiczne zbiéranie i spisywanie głosów na samém zgromadzeniu gremialném, przez co bardzo często cały zamiar ścisłego wyboru udaremnionym bywa, nie iest dozwolone. Każdy w cyrkule znayduiący się aptékarz, wyiąwszy prowizorów, może być obrany przełożonym gremialnym swoiego cyrkułu. Gdyby przy tym wyborze iakie wątpliwości lub trudności zachodziły, natenczas należy o tém Zwierzchność mieyscową lub c. k. Urząd cyrkułowy uwiadomić.

§. 18.

Obrany przez filialne gremium przełożony i iego zastępca, pozostać maią iak przełożeni głównego gremium, przez trzy lata na swoim urzędzie, ieżeli obowiązków swoich według przepisu dopełniaią. Przed końcem trzeciego roku zatém przystąpi się do nowego wyboru, przyczém iednak dawnieyszy przełożony i iego substytut znowu obrani być mogą.

§. 19.

Aptékarze są bezpośrednio Magistratom i Zwierzchnościom mieyscowym swoiego obwodu, równie iak i dotyczącemu lékarzowi obwodowemu, albo fizykowi cyrkułowemu podwładni (subordynowani), a w drugiey Instancyi dotyczącym c. k. Urzędom cyrkułowym.

III.

Obowiązki przełożonych głównego gremium i gremiów filialnych.

§. 20.

Przełożeni, iako zwyczayni starsi, utrzymywać powinni porządek w gremium i spólną iedność członków dla dobra publiczności, i zachodzące między członkami, lub między spółczłonkiem i iego pomocnikami albo terminuiącymi spory po przyiacielsku załatwiać i według słuszności rozstrzygać. A gdyby na ten sposób takowe załatwić nie można było, więc wymaga po nich ich obowiązek, o takowych wypadkach należnéy władzy donieść, i od téy rozstrzygnienia i wyroku oczekiwać.

§. 21.

Nebst einer genauen und verläßlichen Sammlung aller auf das Apothekerwesen Bezug nehmenden Sanitäts-Verordnungen haben die Vorsteher drei Protocolle zu führen, eines für die Mitglieder des Gremiums, eines für die Gehilfen und eines für die Lehrlinge. Im ersten muß in buchstäblicher Ordnung von jedem Mitgliede der Zu- und Taufname vorkommen, dann der Standort, die Zeit des erhaltenen Prüfungs-Diploms, die Zeit des Antrittes des Gewerbes und des Eintrittes in das Gremium. Im zweiten muß in derselben Ordnung der Zu- und Taufname des Gehilfen angezeigt seyn, dann der Standort, Geburtsort, das Alter und die Religion, die Zeit des abgelegten Tyrocinii, die Zeit des Eintritts und die Zeit des Austritts aus dem Dienste. Im dritten der Zu- und Taufname des Lehrlings, des Lehrherrn, der Standort, Geburtsort, das Alter und die Religion, der Tag der Aufnahme in die Lehre, die Namen jener, die bei der Aufnahme gegenwärtig waren, der Tag der Freisprechung, die Namen derjenigen, die den Lehrling geprüft und zu einem Apothekergehilfen tauglich erklärt haben.

§. 22.

Müssen die Vorsteher des Haupt-Gremiums und der Filial-Gremien die Gremial-Einkünfte sorgfältig verwahren, ordentlich in ein Protocoll eintragen, dafür verantwortlich seyn, und sowohl über diese als auch über die Gremial-Ausgaben jährlich, und zwar beim Haupt-Gremium in der zweiten jährlichen Versammlung, bei den Filial-Gremien aber in der im Monat September abgehaltenen Haupt-Versammlung richtige Rechnung über Empfang und Ausgabe des verflossenen Jahres legen, solche mit den gehörigen Beilagen bestätigen, unter dem Vorsitze des Gremial-Commissärs der ganzen Versammlung umständlich vortragen, und wenn Umstände oder Einwendungen gemacht werden, sie vom Gremial-Commissäre und den Vorstehern und von allen anwesenden Mitgliedern unterfertigt, längstens vier Wochen nach abgehaltener Gremial-Versammlung, und zwar in Lemberg dem Stadtmagistrate, auf dem Lande aber dem betreffenden k. k. Kreisamte zur Amtshandlung übergeben. Die Gremialkasse selbst muß stets in der Wohnung des Vorstehers aufbewahrt, und beim Haupt-Gremium mit zwei verschiedenen Schlößern, wozu jeder der zwei Vorsteher seinen eigenen Schlüßel hat, bei Filial-Gremien aber dann unter die Gegensperre gesetzt seyn, wenn der Gremial-Commissär oder der Substitut des Vorstehers im Wohnorte des Letzteren seinen Sitz hat, oder davon nicht weit entfernt ist.

§. 21.

Przełożeni powinni obok trafnego i dokładnego zbioru wszystkich do aptékarstwa ściągaiących się rozporządzeń sanitalnych, trzy protokóła prowadzić, t. i. ieden dla gremialnych członków, drugi dla pomocników (subiektów), a trzeci dla terminuiących. W piérwszym z tychże wpisane być maią w porządku alfabetycznym imię i nazwisko każdego spółczłonka, tudzież stanowisko, czas otrzymanego dyplomatu, czas obięcia professyi i wstąpienia do gremium. W drugim należy w tymże samym porządku umieścić imię i nazwisko każdego pomocnika, tudzież stanowisko, mieysce urodzenia, wiek i religię, czas skończonego terminowania, czas wstąpienia do służby i wystąpienia z téyże. Nakoniec w trzecim protokóle imię i nazwisko terminuiącego, tudzież przyncypała, stanowisko, mieysce urodzenia, wiek i religia, dzień przyięcia do terminowania, imiona tych, którzy podczas przyięcia obecnymi byli, dzień wyzwolenia i imiona tych, co ucznia terminuiącego examinowali i na pomocnika aptékarskiego zdolnym uznali.

§. 22.

Przełożeni głównego gremium i gremiów filialnych powinni dochody gremialne troskliwie chować, do protokólu porządnie wciągać, za takowe odpowiadać i tak z tych iako też z wydatków gremialnych rocznie, a wprawdzie w gremium głównem na drugiem roczném zgromadzeniu, w filialnych zaś gremiach na odprawioném w miesiącu Wrześniu głównem zgromadzeniu dokładne rachunki z percepty i wydatku roku zeszłego składać, takowe należytémi allegatami udowodniać pod prezydencyią gremialnego komissarza całemu zgromadzeniu okolicznie przełożyć, i ieżeli wątpliwości lub zarzuty czynione będą, takowe przez kommissarza gremialnego i przełożonych, tudzież wszystkich obecnych członków podpisane, naydaléy w cztéry tygodnie po odprawioném zgromadzeniu gremialném, a wprawdzie we Lwowie do Magistratu mieyskiego, a na prowincyi do należnego c. k. Urzędu cyrkułowego dla czynności urzędowéy odesłać. Kassa gremialna musi zawsze w pomieszkaniu przełożonego znaydować się, i w gremium głównem dwoma oddzielnémi (różniącémi się) zamkami, do których każdy z dwóch przełożonych swój osobny klucz mieć powinien, w gremiach zaś filialnych w ten czas pod kontrolę wzięta być, gdy komissarz gremialny lub zastępca przełożonego w mieyscu pobytu tegoż przełożonego mieszka, lub nie w wielkiéy iest odległości.

§. 23.

Bei der Gremial-Versammlung haben die Vorsteher folgende Gegenstände in Verhandlung zu nehmen:

1) Sind die während des verflossenen Quartals oder Jahres bei dem Personal-Stande der Gremial-Mitglieder, so wie der Gehilfen und Lehrlinge vorgefallenen Veränderungen in gedrängter Kürze anzugeben.

2) Alle im Einreichungs-Protocolle in der benannten Zeit vorgekommenen Verhandlungen in einer kurzen Uebersicht den Anwesenden bekannt zu machen, die erlassenen Verordnungen aber nach ihrem ganzen Inhalte vorzulesen.

3) Bei Filial-Gremien ist der Stand der Gremialkasse mit Rücksicht auf das Ergebniß am Schluße des letzten Gremial-Jahres zur Kenntniß zu bringen, die Einhebung der dießjährigen Gremial-Empfänge, so wie die Eintreibung der Ausstände zu vermitteln.

4) Die Beilegung der zwischen den Mitgliedern des Gremiums allenfalls vorgekommenen Uneinigkeiten und Behelligungen, in so weit nämlich ihre Beseitigung nach dem Wirkungskreise des Gremiums zuläßig ist, zu veranlassen, jene Anstände aber, welche eine Verfügung vom höheren Orte erheischen, gründlich zu erheben, und sodann die betreffenden Behörden zum Behufe der Amtshandlung in Anspruch nehmen zu können.

5) Die Berathschlagung, auf welche Weise die ohne Verschulden verunglückten Mitglieder des Gremiums oder hilfsbedürftigen Witwen und Waisen ehemaliger Congremialen, wohl auch wie bedrängte und verdienstlich gewordene Apothekergehilfen zu unterstützen, und wie überhaupt auf die nutzbringendste Art die disponible Gremial-Barschaft zu verwenden sey.

6) Die Wahl oder Bestätigung der Gremial-Vorsteher, so wie von Seite der Filial-Gremien die Besprechung über die Abzuordnenden zur Haupt-Gremial-Versammlung.

7) Sind die zur Aufnahme und zur Prüfung, dann bei den Filial-Gremien zur Vorprüfung bestimmten Lehrlinge vorzustellen, und es ist deren Aufnahme, Prüfung oder Vorprüfung vorzunehmen.

§. 24.

Ueber die Abhaltung dieser Gremial-Versammlung wird sowohl von Seite des Haupt-Gremiums, als auch von den Filial-Gremien ein ordentliches Sitzungs-Protocoll geführt. In diesem sind vorerst die Namen der Anwesenden zu verzeichnen, auf der einen Spalte des Bogens die verhandelten Gegenstände,

§. 23.

Na zgromadzeniu gremialnéym maią przełożeni wziąć pod rozwagę następuiące przedmioty:

1) Podane być maią w krótkości zaszłe w upłynionym kwartale lub roku odmiany w stanie osobistym spółczłonków gremialnych, równie iak pomocników i uczniów terminniących.

2) Uwiadomić obecnych w krótkości o wszystkich przez podawczy protokół w wspomnionym czasie przeszłych rozpraw, wydane zaś rozporządzenia tymże w całéy treści przeczytać.

3) W gremiach filialnych należy stan kassy gremialnéy z względem na rezultat przy końcu ostatniego roku gremialnego do wiadomości podać, pobór tegorocznych percept gremialnych i wyexekwowanie zaległości załatwić.

4) Załatwienie zaszłych snadź między członkami gremialnymi nieiedności i sporów, iak daleko takowych usunięcie do zakresu działań gremialnych należy, przedsięwziąć, zaś o owych trudnościach, któreby rozporządzenia wyższéy władzy potrzebowały, gruntowną sprawę zdać, aby potém przynależną władzę względem czynności urzędowéy zawiadomić i do spółdziałania wezwać można.

5) Naradzenie się, na iaki sposób spółczłonków gremialnych bez swéy winy w nieszczęście popadłych, lub też potrzebuiące pomocy wdowy i siéroty byłych spółczłonków, tudzież iak urzędowych i zasłużonych pomocników aptékarskich wspiérać, i iak w ogólności na sposób nayskuteczniéyszy pozostaiącą do dyspozycyi gotowiznę gremialną użyć należy.

6) Wybór albo potwierdzenie przełożonych gremialnych, równie też ze strony gremiów filialnych ułożenie się względem deputowanych, do głównego zgromadzenia gremialnego odesłać się maiących.

7) Przedstawić (prezentować) uczniów do przyięcia na termin i do examinowania, a w gremiach filialnych do uprzedniego examinu, i przedsięwziąć onych przyięcie, examin lub uprzedni popis.

§. 24.

Względem odbycia tych zgromadzeń gremialnych prowadzony będzie tak przez główne gremium, iako też przez filialne gremia porządny protokół posiedzeń. W tym należy naypiérwéy imiona obecnych spisać, na iednéy połowie strony arkusza, byłe w rozprawie przedmioty, a na drugiéy

auf der Nebenspalte aber das hierüber Beschloßene oder Veranlaßte anzugeben, jedem Gegenstande ein eigener Absatz zu widmen, und letzterer durch fortlaufende Zahlen ersichtlich zu machen.

Bei den angenommenen geprüften oder vorgeprüften Lehrlingen muß jedoch bemerkt werden, ob sie die vorgeschriebenen Eigenschaften besitzen, und ob bei denselben alles dasjenige genau beobachtet wurde, was die Gremial-Ordnung in dieser Beziehung vorschreibt.

§. 25.

Nach geschlossener Gremial-Versammlung ist das Sitzungs-Protocoll von dem Gremial-Commissäre, den Vorstehern und allen anwesenden Mitgliedern zu unterfertigen, und bei den Gremial-Acten aufzubewahren.

§. 26.

Wenn von einer Behörde an das Gremium ein Auftrag gelangt, so müssen bei dem Haupt-Gremium die Vorsteher ohne Verweilen die Gremial-Mitglieder zur Versammlung einladen, das Aufgetragene kund machen, und sogleich in Vollziehung zu bringen trachten.

Bei den Filial-Gremien hat der Vorsteher die Kundmachung solcher Aufträge mittelst Currende, oder auf eine andere passende Art zu veranlassen. Jede Verzögerung oder Nichtbefolgung fällt dem Vorsteher allein zur Last, es wäre denn, daß sie nach gemeinschaftlicher Berathung für nöthig finden, eine Vorstellung zu machen.

§. 27.

Wenn der Besitzer einer Apotheke mit einer langwierigen Krankheit und zwar so behaftet ist, daß er sein Gewerbe schlechterdings nicht übersehen und besorgen kann, dann müssen beim Haupt-Gremium in Lemberg die Vorsteher in seiner Officin öfters nachsehen, bei dem Filial-Gremium aber muß hievon dem betreffenden Gremial-Commissäre die Anzeige erstattet werden, welcher sodann das Erforderliche zu veranlassen oder zu verfügen wissen wird.

Finden die Vorsteher oder der Gremial-Commissär, daß ein Gehilfe vorhanden ist, der Treue, Thätigkeit und hinlänglich Kenntnisse das Geschäft gehörig fortzusetzen besitzt, so steht es ihnen zu, diesen mit Vorwissen des kranken Apothekers indessen als Provisor anzustellen; wäre aber keiner der vorhandenen Gehilfen zum Provisor tauglich, so müssen sie dem Besitzer anrathen, einen ordentlichen Provisor zu halten, folgt er aber ihrem Rathe nicht, so ist es ihre Pflicht, dieses des Publicums wegen der Behörde anzuzeigen.

§. 28.

Eben so müssen bei dem Haupt-Gremium die Vorsteher jene Gremial-Glieder vorrufen und ermahnen, welche zum

obok położonéy, to, co uchwalono lub rozporządzono, umieścić, dla każdego przedmiotu własny ustęp zostawić, takowy liczbami porządkowémi poznaczyć.

Przy uczniach przyiętych, examinowanych lub do uprzedniego popisu przypuszczonych, trzeba iednak zanotować, czy takowi przepisane przymioty posiadaią, i czy przy nich wszystko ściśle zachowane było, co ustanowa gremialna w tym względzie przepisuie.

§. 25.

Po zamknięciu zgromadzenia gremialnego należy protokół posiedzeń przez komissarza gremialnego, przez przełożonych i wszystkich obecnych członków podpisać, i w gremialnych aktach schować.

§. 26.

Gdy od iakiego Urzędu do gremium nakaz przyydzie, przełożeni w gremium głównem maią niezwłocznie członków gremialnych na gromadzenie zaprosić, im co nakazano ogłosić, i natychmiast o dopełnienie nakazu starać się.

W filialnych zaś gremiach, ma przełożony obwieszczenie takowych rozkazów przez kurendę, lub na inny iaki przyzwoity sposób rozporządzić. Każda zwłoka lub niedopełnienie pada tylko na samego przełożonego, wyiąwszy, ieżeli za spólném naradzeniem się za potrzebne uznano, przedstawienie zrobić.

§. 27.

Jeżeli posiadacz aptéki długą chorobą a wprawdzie tak uiętym iest, że nad swoią professyią na żaden sposób dozoru mieć, i oną trudnić się nie może, natenczas obowiązani są przełożeni głównego gremium we Lwowie do iego oficyny często nadglądać, w filialnym zaś gremium należy o tém dotyczącemu komissarzowi gremialnemu donieść, a ten będzie wiedział zarządzić lub rozporządzić co potrzeba.

Uznaią przełożeni albo komissarz gremialny, że znayduie się taki pomocnik, co iest wiernym, czynnym i posiadaiącym dostateczne wiadomości do dalszego należytego prowadzenia zarządu, więc maią prawo, tego za wiedzą chorego aptékarza tymczasowie za prowizora postanowić, ieżeliby zaś z pomiędzy obecnych pomocników żaden na prowizora zdatnym nie był, więc powinni posiadaczowi aptéki doradzać, by porządnego prowizora trzymał, a nie posłucha ten ich rady, natenczas są obowiązani o tém ze względu na publiczność Urzędowi donieść.

§. 28.

Podobnie też powinni w głównem gremium przełożeni tych członków gremialnych przyzwać i napomnieć, którzy

Nachtheile des Publicums ihr Gewerbe vernachlässigen. Bei den Filial-Gremien sollen derlei Mitglieder dem Gremial-Commissäre zur Ermahnung angezeigt werden; fruchtet diese Ermahnung nichts, so ist die weitere Anzeige vom Vorsteher oder Gremial-Commissäre an die betreffende Behörde zu erstatten.

§. 29.

Wenn der Besitzer einer Apotheke stirbt, dann müssen die Vorsteher der Witwe und den Waisen mit Rath und That beistehen, und die Oberaufsicht über die Apotheke so lange verwalten, bis ein ordentlicher Provisor angestellt ist. Ist aber die Verwaltung der Apotheke durch den Vorsteher des Filial-Gremiums oder des nächsten Congremialen nicht möglich, so hat der Vorsteher auf so lange einen geeigneten Gehilfen hinzustellen, bis ein ordentlicher Provisor angestellt werden kann.

§. 30.

Die Vorsteher sollen gegenwärtig seyn, wenn einem Provisor eine Apotheke zur Führung übergeben und er den Gehilfen vorgestellt wird, wobei sie den Provisor sowohl als die Gehilfen genau mit den von ihnen zu erfüllenden Pflichten bekannt zu machen haben. Bei dieser Gelegenheit ist auch der neu eintretende Provisor anzuweisen, sich in die gehörige Kenntniß aller obrigkeitlichen Verordnungen zu setzen, welche auf das Apothekerwesen Bezug haben.

IV.

Pflichten der Apotheken-Besitzer und Provisoren.

§. 31.

Niemand kann eine öffentliche Apotheke antreten, der sich nicht mit einem auf einer erbländischen Universität erhaltenen Diplome eines Doctors der Chemie, oder eines Magisters der Pharmacie ausweiset, und von der dazu berufenen öffentlichen Behörde ein ordentliches Personal-Gewerbs-Befugniß erwirkt hat.

§. 32.

Alle Apotheker in der Hauptstadt Lemberg müssen sich dem hier bestehenden Haupt-Gremium, die aus den Kreisen aber den betreffenden Kreis-Gremien einverleiben lassen, wofür sie die Einverleibungsgebühr zu erlegen haben. Geschieht der Erlag dieser Gebühr binnen zwei Monaten vom Tage der geschehenen Einverleibung nicht, so ist der Rückständler der Behörde zur executiven Eintreibung derselben anzuzeigen.

Sind in einem Kreise so wenig Apotheker, daß mit denselben kein Kreis-Filial-Gremium gebildet werden kann, so wird mit Bewilligung der Landesstelle ein Filial-Gremium mit den Apothekern eines angränzenden Kreises gebildet.

z niedogodnością publiczności swą professyę zaniedbuią. W gremiach filialnych należy takich członków komissarzowi gremialnemu dla napomnienia wskazać; a nie pomoże nic to napomnienie, więc o tém przełożony lub komissarz gremialny dalsze doniesienie dotyczącéy Władzy zrobić ma.

§. 29.

Gdy posiadacz aptéki umrze, muszą przełożeni wdowę i siéroty radą i czynnością wspiérać, i nadzór nad apteką tak długo mieć, póki porządny prowizor postanowionym nie zostanie. Jeżeliby zaś zawiadowanie apteką przez przełożonego gremium filialnego lub nayblizszego spółczłonka niemożném było, więc ma przełożony tak długi czas zdolnego pomocnika tam dać, póki porządny prowizor postanowionym nie będzie.

§. 30.

Przełożeni powinni być przytomni, gdy prowizorowi aptéka w zawiadowanie oddaną i ten pomocnikom przedstawiony będzie, przy czém przełożeni tak prowizora iak pomocników z obowiązkami, przez nich dopełnić się maiącémi, obeznać maią. Przy téy okazyi zalecić także należy nowowstępuiącemu prowizorowi, by się ze wszystkiémi urzędowémi, do aptékarstwa ściągaiącémi się rozporządzeniami należycie obeznał.

IV.

Obowiązki posiadaczów apték i prowizorów.

§. 31.

Nikt nie może publicznéy aptéki obiąć, kto się nie wywiedzie otrzymanym od iednéy z dziedziczno-kraiowych wszechnic dyplomatem doktora chimii, lub mistrza sztuki aptékarskiéy (magister pharmaciae), i nie uzyska od należnéy do tego publicznéy Władzy zwyczaynego prawa na professyę osobistą.

§. 32.

Wszyscy aptékarze w główném mieście Lwowie wcieleni być muszą do istnącego tu głównego gremium, z cyrkułów zaś do należnych gremiów cyrkułowych, za co należytość wcielenia złożyć maią. Gdyby ta należytość w dwóch miesiącach od dnia nastąpionego wcielenia złożoną nie została, natenczas wskazać należy restancyaryusza Urzędowi dla wyexekwowania téyże.

Jeżeli w którym cyrkule tak mało aptékarzy, że z nich cyrkułowego filialnego gremium utworzyć nie można, więc za pozwoleniem Rządów kraiowych gremium filialne z aptékarzami cyrkułu ościennego utworzone zostanie.

§. 33.

Jeder Apotheker muß nach der bestehenden Pharmacopoea austriaca seine Apotheke zum Wohle des Publicums immer mit Arzeneien von bester Qualität und vorschriftsmäßiger Bereitung vollständig eingerichtet erhalten, und die Armen wie die Reichen bei Tag und Nacht mit gleicher Redlichkeit und Sorgfalt bedienen.

§. 34.

Der Apotheker muß sich bei Hindangabe der Arzeneien genau an die vorgeschriebene Taxe halten, widrigens er, wenn er überwiesen wird, daß er diese festgesetzte Taxe überschritten hat, nach den bestehenden Gesetzen bestraft würde.

Bei dem Verkaufe unter der gesetzlichen Taxe muß aber neben dem herabgesetzten Preise auch der nach der Taxe entfallende Betrag mit deutlichen Ziffern geschrieben werden, wobei es sich übrigens von selbst versteht, daß auch bei dem Verkaufe der Arzeneien unter der Taxe dieselben in der im §. 33. angeordneten guten Qualität zu liefern sind.

§. 35.

Noch strenger werden nach den gesetzlichen Bestimmungen diejenigen Apotheker bestraft, welche Arzeneien von schlechter Qualität, oder nicht nach dem in dem Recepte bezeichneten Maße oder Gewichte verabreichen, oder mit ärztlichen Personen jeder Cathegorie zum Nachtheile des Publicums geheime Einverständnisse pflegen.

§. 36.

Jeder Apotheker ist verpflichtet seine untergeordneten Gehilfen und Lehrlinge mit Anständigkeit zu behandeln, sie zur gehörigen Ordnung, Thätigkeit und sittlichem Lebenswandel strenge zu verhalten; nebstdem muß er sie in Allem, was sowohl mechanisch als wissenschaftlich zur Ausübung der Apothekerkunst erforderlich und nothwendig ist, vollständig unterrichten, und darf keinen zu einem Fache in der Apotheke anstellen, wenn er nicht von seinen Fähigkeiten ganz überzeugt ist.

§. 37.

Muß jeder Apotheker oder Provisor für die Amtsfehler seiner Untergeordneten haften und Bürge seyn.

§. 38.

Erfordert es das Wohl des allgemeinen Gesundheitsstandes, daß die öffentlichen Apotheker unter sich einig und verträglich leben, und daß einer dem andern bei vorkommenden Fällen redlich beistehe.

§. 39.

Soll kein Apotheker dem Anderen durch öffentliche Beschimpfung, durch arglistige Arzeneiverschleuderung, durch Ab-

§. 33.

Każdy aptékarz powinien podług istnącéy ustawy pharmacopoea austriaca swoią aptékę dla dobra publiczności, zawsze naylepszémi lékarstwami i przepisanémi preparatami doskonale opatrzoną i urządzoną utrzymywać, i tak ubogim iak bogatym w dzień i w nocy z równą szczérością i troskliwością usłużnym być.

§. 34.

Aptékarz winien przy przedawaniu lékarstw ściśle trzymać się przepisanéy taxy, w przeciwnym albowiem razie, gdy go się przekona, że ustanowioną taxę przekroczył, podług istnących praw byłby ukaranym.

Przy przedaży zaś niżéy taxy przepisanéy, trzeba obok zmnieyszonéy ceny także kwotę, podług taxy wypadaiącą, wyraźnémi liczbami położyć, przyczém wreszcie samo z siebie rozumie się, że i przy przedaży lékarstw niżéy taxy, takowe w przepisanym w §fie 33. dobrym gatunku wydawane być maią.

§. 35.

Jeszcze surowiéy ukarani będą według prawnych postanowień ci aptékarze, którzy lékarstwa złego gatunku, albo nie podług przepisanéy w recepcie miary i wagi deią, albo z lékarskiémi osobami każdéy kategoryi ze szkodą publiczności tayne porozumienia maią.

§. 36.

Każdy aptékarz powinien z swoimi podręcznymi pomocnikami i uczniami przyzwoicie obchodzić się, onych do należytego porządku, czynnności i obyczaynego sprawowania się ostro powściągać, a przytém tychże we wszystkiém co tak mechanicznie iako też umieiętnie do wykonywania sztuki aptékarskiéy potrzebném iest, dokładnie nauczać, i żadnego do iakiego wydziału w aptéce nie obracać, ieżeli o iego zdolnościach zupełnie przekonanym nie iest.

§. 37.

Każdy aptékarz lub prowizor musi za błędy w urzędzie swoich podręcznych odpowiadać i ręczyć.

§. 38.

Dobro powszechnego stanu zdrowia wymaga tego, by publiczni aptékarze z sobą w iedności i zgodnie żyli, i by ieden drugiemu w wydarzonych razach szczérze pomagał.

§. 39.

Żaden aptékarz nie powinien drugiemu przez publiczną obelgę, przez chytre marnotrawienie lékarstw, przez

wendigmachung eines fähigen Gehilfen, durch Bestechung der Hausofficiere, der Dienstbothen oder durch Ränke Kundschaften entziehen. Gegen die Uebertreter dieses Verbothes soll von der betreffenden Behörde mit angemeßener Strafe vorgegangen werden.

§. 40.

Muß jeder Apotheker, wenn er vom Vorsteher von Amtswegen vorgefordert wird, ohne Verweigerung und zur bestimmten Zeit erscheinen, oder sich über das eingetretene Hinderniß standhältig ausweisen, hauptsächlich müssen sie aber alle insgesammt und unausbleiblich jeder Gremial-Versammlung beiwohnen, oder sich im Nichterscheinungsfalle nach der im §. 4. bereits enthaltenen Weisung benehmen.

§. 41.

Macht es die bürgerliche Ordnung nothwendig, daß jeder Apotheker oder Provisor, wenn er einen Gehilfen aufnimmt oder entläßt, oder ein Lehrling bei ihm eintritt, oder er selben nach vollendeter Lehrzeit freisprechen will, solches vorläufig den Vorstehern gehörig anzeige, damit das Nöthige in die Protocolle eingetragen und die vorgeschriebenen Gesetze vollzogen werden.

§. 42.

Ist sich im Uebrigen in Allem und Jeden genau nach der unter einem bekannt gemachten Instruction für Apotheker zu benehmen.

V.

Pflichten der Gehilfen.

§. 43.

Muß jeder, der bei einem bürgerlichen Apotheker als ordentlicher Gehilfe eintreten will, das Freisprechungszeugniß beibringen. Hat er aber schon vorher bei einem Apotheker als Gehilfe gedient, so muß er nebst dem Freisprechungs-Zeugniße auch von diesem das Zeugniß der Fähigkeit und seines Wohlverhaltens vorzeigen; mangelt ihm dieses, so kann er in keinen andern Dienst genommen werden, weil der Dienstherr nur jenen Gehilfen das Zeugniß verweigern darf, welche nachläßig, untreu, sittenlos oder dienstunfähig sind.

§. 44.

Sobald ein Gehilfe seinen Dienst angetreten hat, so ist er schuldig, seinem Dienstherrn zu jeder Zeit mit Eifer, Treue und Rechtschaffenheit zu dienen, und dessen Ermahnungen die gebührende Folge zu leisten. Niemals soll er aber die wesentliche Pflicht außer Acht lassen, seinem Principalen allenfalls entdeckte

odmówienie zdolnego pomocnika, lub przez przekupienie oficyantów domowych albo służebnych, lub przez podstępy, biorących u niego lekarstwa odstręczać. Przeciw przestępcom tego zakazu powinna Władza przynależna stosowną karę wymierzyć.

§. 40.

Każdy aptékarz, gdy od przełożonego z mocy urzędu przyzwanym będzie, powinien niesprzecznie w czasie wyznaczonym stawić się, albo też o zaszłéy przeszkodzie stawienia się, przełożonego z przytoczeniem gruntownych przyczyn uwiadomić; osobliwie zaś muszą wszyscy aptékarze ogólnie i nieuchybnie na każdém zgromadzeniu gremialném obecnymi być, albo też w razie niemożności bycia, podług zawartego iuż w §fie 4tym przepisu zachować się.

§. 41.

Już sama ustawa cywilna wymaga tego, by każdy aptékarz albo prowizor, przyymniąc lub oddalaiąc pomocnika, albo gdy ucznia do terminowania przyymuie, lub tegoż po skończoném terminowaniu wyzwolić chce, poprzedniczo o tém należyte doniesienie przełożonym zrobił, by to, co potrzeba do protokołów wciągnąć, i przepisane prawa wypełnić.

§. 42.

Wreszcie zachować się należy ściśle we wszystkiém podług ogłoszonéy zarazem instrukcyi dla aptékarzy.

V.

Obowiązki pomocników (subjektów).

§. 43.

Każdy, kto u aptékarza mieyskiego iako porządny pomocnik przyiętym być chce, musi ukazać atestat wyzwolenia. Jeżeli zaś iuż wprzód u iakiego aptékarza za pomocnika służył, więc oprócz atestatu wyzwolenia ukazać powinien także dane mu od tegoż zaświadczenie zdolności i sprawowania się swego. W braku takowego nie może do żadnéy innéy słnżby być przyiętym, albowiem pryncypał tylko takim pomocnikom atestatu odmówić może, którzy są opieszałymi, niewiernymi, nieobyczaynymi albo do słnżby niezdolnymi.

§. 44.

Jak tylko pomocnik swą służbę obiął, powinien swoiemu pryncypałowi zawsze gorliwie, wiernie i poczciwie służyć. Lecz nie powinien nigdy istotnego obowiązku, donoszenia natychmiast swoiemu pryncypałowi o spostrzeżonych snadź zepsutych preparatach, lub innych bezskutecz-

verdorbene Präparate oder andere unwirksam gewordene Arzeneistoffe allsogleich anzuzeigen, und nicht zu dispensiren, und er selbst darf auf Geheiß seines Patrons weder bei Bereitung, noch bei Dispensirung der Arzenei vorschriftswidrige oder gar betrügerische Handlungen ausüben.

§. 45.

Sollte der Gehilfe nach einiger Zeit finden, daß ihm dieser Dienst nicht anständig ist, so muß er solches, wenn er austreten will, sechs Wochen vorher seinem Dienstherrn melden, eben so muß der Dienstherr seinem Gehilfen die Entlassung sechs Wochen vorher ankündigen.

§. 46.

Sollten aber gegründete Ursachen vorkommen, welche erfordern, daß der Gehilfe vor der bestimmten Zeit austrete, oder sollte der Dienstherr Ursache haben, seinen Gehilfen eher zu entlassen, so muß ein solcher Fall, wenn sich der Principal und Gehilfe nicht gütlich vergleichen, in Lemberg dem Haupt-Gremium angezeigt werden, dessen Vorsteber mit Zuziehung noch zweier bürgerlicher Apotheker, unter Vorbehalt der Berufung auf eine öffentliche Behörde, entscheiden. Bei den Filial-Gremien aber ist ein solcher Vorfall den betreffenden Magistraten oder Ortsobrigkeiten, mit Vorbehalt der Berufung auf das Kreisamt, zur Entscheidung anzuzeigen.

§. 47.

Ist jeder Apotheker-Gehilfe verpflichtet, in Abwesenheit seines Principals für die größtmögliche Ordnung im Geschäftsgange Sorge zu tragen, und wenn sich Lehrlinge in einer Apotheke befinden, über das sittliche Betragen derselben genau zu wachen, sie sorgsamst zur Arbeit und in freien Stunden zum Studium nützlicher, auf das Apothekerwesen Bezug habender Bücher anzuhalten, und auch bei vorkommenden Fällen ihnen das Gelesene mit Liebe und Freundlichkeit zu zeigen und zu erläutern.

§. 48.

Will ein Apotheker-Gehilfe bei der medicinischen Facultät die vorgeschriebene Patronatsprüfung machen, so hat er sich dießfalls den in dem allgemeinen Studien-Plane für das Studium der Pharmacie bestehenden Vorschriften zu unterziehen.

VI.

Von den Lehrlingen.

§. 49.

Die Lehrzeit ist auf vier Jahre festgesetzt.

némi zostałych lékarstwach, z pamięci wypuszczać, i takowych nie dyspensować (rozdawać), i nic powinien nawet na rozkaz swoiego patrona ani w przygotowaniu, ni też w dyspensowaniu lékarstwa dopuszczać się czynności, przepisom przeciwnych, a tém bardziéy do oszukania zmierzaiących.

§. 45.

Gdyby pomocnik po nieiakim czasie uznał, że mu ta służba niedogodna, powinien o tém, ieżeli wystąpić chce, sześciu tygodniami wprzód swoiego pryncypała zawiadomić; równie też powinien pryncypał swoiemu pomocnikowi sześciu tygodniami naprzód służbę wypowiedzieć.

§. 46.

Jeżeliby zaś ważne przyczyny zachodziły, które odprawienia się ze służby pomocnika przed oznaczonym czasem wymagaią, albo gdyby pryncypał przyczynę miał, swoiego pomocnika wcześniéy odprawić; natenczas należy o tym wypadku, ieżeli pryncypał i pomocnik w dobroci nie ułożą się, we Lwowie głównemu gremium donieść, którego przełożony, przybrawszy ieszcze dwóch aptékarzy mieszczan, z zastrzeżeniem odwołania się (rekursu) do Instancyi publicznéy rozstrzygnie. W gremiach filialnych zaś należy o takowym wypadku dotyczącym Magistratom lub Zwierzchnościom mieyscowym, z zastrzeżeniem odwołania się do Urzędu cyrkułowego, dla rozstrzygnienia donieść.

§. 47.

Każdy pomocnik aptékarski iest obowiązany, pod niebytność swego pryncypała mieć staranie o utrzymanie ile możności w naylepszym porządku interesów, i ieżeli ucznie terminuiący w aptéce znayduią się, na ich obyczayne sprawowanie się pilnie uważać, onych naytroskliwiéy do roboty, a w godzinach wolnych do czytania użytecznych i do aptékarstwa ściągaiących się książek zachęcać i zniewalać, a w zachodzących także wypadkach im to, co czytali, uprzeymie i łagodnie pokazać i obiaśnić.

§. 48.

Jeżeli pomocnik aptékarski w wydziale lékarskim (fakultecie medycyny) przepisany examen patronacki zdać chce, więc ulégać ma w tym razie istnącym dla studium sztuki aptékarskiéy przepisom w powszechnym planie nauk zawartym.

VI.

O terminuiących.

§. 49.

Czas terminowania ustanowiono na lat cztéry.

§. 50.

Kein Apotheker darf für sich einen Lehrling aufnehmen, sondern es muß die Aufnahme eigentlich bei dem Gremium geschehen, und diesem der Aufzunehmende vorgestellt werden.

§. 51.

Bei dieser Aufnahme haben die Vorsteher im Beiseyn des Gremial-Commissärs, nebst andern zwei Gremial-Mitgliedern, und bei den Filial-Gremien wenigstens eines Mitgliedes zu untersuchen, ob der Jüngling das Alter von wenigstens vierzehn Jahren habe, ob er hinlängliche Kräfte und Gesundheit, natürliche Fähigkeit und Anlage zur Erlernung der Apothekerkunst besitze? Der aufzunehmende Lehrling hat ferners durch Zeugnisse zu beweisen, daß er nach mit gutem Erfolge vollendeten Normal-Schulen an einer öffentlichen Lehranstalt der österreichischen Staaten die vier Grammatikal-Classen ordentlich absolvirt, und aus allen vorgeschriebenen Lehrgegenständen wenigstens die erste Fortgangsclasse erhalten habe. Von allen diesen Bedingungen soll keine Ausnahme gestattet werden.

§. 52.

Der Lehrherr muß nun anzeigen, unter welchen Bedingnissen er den Lehrling annehme. Findet man diese Bedingnisse billig, und sind beide Theile damit zufrieden, so muß der Lehrherr dem Vorsteher in Gegenwart des Lehrlings mit dem Handschlage angeloben, daß er für den zweckmäßigen Unterricht und das sittliche Betragen des Lehrlings väterlich sorgen wolle.

§. 53.

Müssen die Vorsteher dem neu aufgenommenen Lehrlinge sowohl die schuldige Achtung gegen seinen Lehrherrn und die Gehilfen, als auch die Treue, Sittlichkeit, den anhaltenden Fleiß und willigen Gehorsam mit anständigem Ernste anempfehlen.

§. 54.

Nachdem nun der Lehrherr diesen Lehrling ordentlich übernommen hat, so muß er ihn gleich Anfangs an die gehörige Ordnung und Reinlichkeit gewöhnen. Er muß ihm die leichtesten und einfachsten Verrichtungen gleich Anfangs deutlich erklären und vorzeigen, ihn stets mit Geduld und Gelindigkeit zurechtweisen, und sofort stufenweise zu höheren Verrichtungen überführen, niemals aber weiter schreiten lassen, ehe er in den ersten Fächern die gehörige Fertigkeit erlangt hat.

§. 55.

Damit aber der Lehrling zu keinem empirischen, sondern zu einem wissenschaftlichen Apotheker gebildet werde, ist es unumgänglich nothwendig, daß er angehalten werde, fleißig in den auf die Pharmacie Bezug habenden wissenschaftlichen Ge-

§. 50.

Żaden aptékarz nie może dla siebie ucznia przyymomać, lecz takowe przyięcie właściwie w gremium dziać się, i temu przyiąć się maiący uczeń przedstawionym być ma.

§. 51.

Przy tém przyięciu, przełożeni w przytomności komissarza gremialnego wraz z innymi dwóma członkami gremialnymi, a w gremiach filialnych z przywołaniem przynaymniéy iednego członka dochodzić maią, czyli młodzieniec przynaymniéy cztérnaście lat, i czy tenże dostarczaiące siły i zdrowie, naturalną zdolność i chęć do nauczenia się sztuki aptékarskiéy ma? Uczeń, przyiętym być maiący, ma wreście zaświadczeniami udowodnić, że po skończonych z dobrym postępem szkołach normalnych, w publicznym instytucie naukowym Państw austryiackich cztéry klassy gramatykalne należycie zdał, i ze wszystkich przepisanych przedmiotów naukowych przynaymniéy piérwszą klassę otrzymał. Od wszystkich tych warunków żadnego wyiątku dozwalać nie należy.

§. 52.

Pryncypał powinien oświadczyć, pod iakimi warunkami ucznia do terminowania przyymuie. Jeżeli te warunki za słuszne uznane, i obie strony tém zadowolnione zostaną, powinien pryncypał przełożonemu w przytomności ucznia podaniem ręki przyrzéc, że o stosowne nauczenie i obyczayne sprawowanie się ucznia, oycowską troskliwość miec chce.

§. 53.

Przełożeni powinni wtedy nowo-przyiętemu uczniowi tak winny szacunek dla swego pryncypała i pomocników, iako też wierność, obyczayność, wytrwałą pilność i chętne posłuszeństwo z przyzwoitą powagą zalecić.

§. 54.

Po należytém przyięciu ucznia, ma go pryncypał zaraz z początku do należytego porządku i do ochędostwa przyzwyczaiać. Powinien mu nayłatwieysze i nayprościeysze roboty zaraz z początku dobitnie obiaśnić i pokazać, zawsze go cierpliwie i z łagodnością informować, i tak daléy stopniowo do wyższych zatrudnień prowadzić, ale nigdy dalszego postępu nie pozwalać, póki w piérwszych wydziałach zręczności nie nabędzie.

§. 55.

Chcąc zaś ucznia nie na empirycznego, ale uczonego aptékarza wykształcić, potrzeba koniecznie, aby go do pilnego uczenia się przedmiotów naukowych, do sztuki aptékarskiéy ściągaiących się, iako to: historyi naturalnéy, wia-

genständen, als: Naturgeschichte, Waarenkunde, Chemie und practische Apothekerkunst zu studieren, wozu ihm von Seite seines Lehrherrn die nöthige Anweisung zu ertheilen, und ihm hiezu täglich wenigstens zwei Stunden zu überlassen sind.

§. 56.

In jeder Apotheke, in der Lehrlinge gehalten werden, sollen die nöthigen Lehr- und Handbücher über oberwähnte Gegenstände, und ein pharmaceutisches Herbarium vorhanden seyn. Unter diesen Lehrbüchern sollen alle diejenigen seyn, nach welchen auf den k. k. inländischen Universitäten Vorlesungen über diese Gegenstände gehalten werden, weil ein sich der Apothekerkunst widmender Jüngling im Abgang dieser Bücher und Herbarien aller Gelegenheit beraubt seyn würde, sich so auszubilden, wie dieses bei dem gegenwärtigen Stande der Apothekerkunst nothwendig ist.

§. 57.

Soll der Lehrer seinen Zögling öfters in der Woche über Alles, was derselbe erlernt hat, genau prüfen, und was ihm nicht verständlich ist, deutlich erklären.

§. 58.

Im dritten und vierten Jahre kann der Lehrling zu einem Fache, zu welchem er tauglich ist, in der Apotheke verwendet werden, und zeigt derselbe dann hinlängliche Erfahrung und Fertigkeit, so können ihm nach und nach wichtigere Arbeiten anvertraut werden, bis er dann alle Fächer durchwandert hat.

§. 59.

Findet nun der Lehrherr nach vollendeter Lehrzeit, daß sein Zögling die nöthigen theoretischen und practischen Kenntnisse besitze, um als tauglicher Apotheker-Gehilfe anerkannt zu werden, so stellt er ihm sowohl über seine Fähigkeiten, als auch über sein sittliches Betragen während der Lehrzeit, ein schriftliches Zeugniß aus.

§. 60.

Mit diesem Zeugnisse versehen, wendet sich der Lehrling in der Hauptstadt an die Vorsteher des Gremiums, und auf dem Lande an den Vorsteher des Filial-Gremiums, und bittet mündlich oder schriftlich um die Vornahme seiner Prüfung und Fähigkeitssprechung. Die Vorsteher haben sodann in dem Aufnahms-Protocolle genau nachzusehen, ob der Candidat die gehörige Zeit in dieser Lehre gestanden hat, und finden sie auch bei der Untersuchung seines Zeugnisses, daß Alles in Ordnung sey, so bestimmen sie im Einverständniße mit dem betreffenden Gremial-Commissäre Tag und Stunde zur Ablegung seiner Prüfung.

domości towarów, chimii i praktyczney sztuki aptékarskiéy kierowano, do czego mu ze strony pryncypała iego, potrzebne wdrożenie dawać, i codzień przynaymniéy dwie godziny pozwalać należy.

§. 56.

W każdéy aptéce, gzie ucznie terminuią, znaydować się powinny książki naukowe i doręczne, o wyżéy wspomnionych przedmiotach, i aptékarski zielnik (herbarium). Między témi książkami powinny być wszystkie te, podług których w c. k. kraiowych wszechnicach przeczytania (prelekcyie) udzielane bywaią, gdyż młodzieniec oddaiący się sztuce aptékarskiéy, w braku tych książek i zielników wszelkiéy sposobności byłby pozbawionym, wykształcić się tak, iak tego przy terazniéyszym stanie sztuki aptékarskiéy potrzeba wymaga.

§. 57.

Nauczyciel (pryncypał) powinien swoiego ucznia częściéy w tygodniu, że wszystkiego, czego się tenże nauczył, ściśle examinować, i to, czego nie zrozumiał, dokładnie obiaśniać.

§. 58.

W trzecim i czwartym roku można ucznia w aptéce do wydziału, do którego zdatnym iest, użyć, i ieśli ón wtedy dostateczne doświadczenie i zręczność pokaże, więc można mu powoli ważnieysze roboty poruczyć, aż póki potóm przez wszystkie wydziały nie przeydzie.

§. 59.

Uzna-li pryncypał po skończonym czasie nauki (terminie), że uczeń iego potrzebne wiadomości teoryczne i praktyczne posiada, by za zdolnego pomocnika aptékarskiego uznanym był, więc wyda mu tak na iego zdolności, iako też na iego obyczayne sprawowanie się, świadectwo na pismie.

§. 60.

Opatrzony takiém świadectwem uczeń, uda się w główném mieście do przełożonego gremialnego, a na prowincyi do przełożonego gremium filialnego, i prosić będzie ustnie lub na pismie, o przedsięwzięcie z nim examinu i wyzwolenie (przyznanie zdolności iego). Przełożeni maią zatém w protokóle przyięcia dokładnie przeyrzéc, czyli kandydat przez należyty czas terminował, a gdy, przeyrzawszy także i iego świadectwo, uznaią, że wszystko w porządku; natenczas za porozumieniem się z dotyczącym komissarzem gremialnym, wyznaczą dzień i godzinę do złożenia examinu.

§. 61.

Die Prüfungen sind in der Hauptstadt von dem Gremial-Commissäre, den beiden Vorstehern und noch zwei Gremial-Gliedern, auf dem Lande aber von dem Gremial-Vorsteher und dem Gremial-Commissäre, mit Zuziehung noch eines Gremial-Gliedes vorzunehmen, auch hat der Lehrherr des Zöglings wo möglichst gegenwärtig zu seyn. Ist der Lehrherr selbst Vorstand, so muß noch ein anderer Apotheker anstatt seiner beigezogen werden.

§. 62.

Die Lehrlinge haben sich außer der bei dem Kreis-Gremium bestandenen Vorprüfung, worüber ihnen ein Zeugniß mit dem Beisatze auszufertigen ist, daß sie die Pharmacie vorschriftmäßig erlernt haben, noch der strengen Prüfung bei dem Haupt-Gremium zu unterziehen, jedoch ist es den Lehrherrn aus dem Filial-Gremium frei gestellt, ihren Lehrling auch von dem Filial-Gremium, zu welchem selbe gehören, freisprechen zu lassen.

Zur Fähigsprechungs-Prüfung der Lehrlinge, welche zur Ueberprüfung an das Haupt-Gremium in Lemberg nicht gesendet werden, ist nebst den §. 61 vorgeschriebenen Prüfungen noch ein Gremial-Mitglied, folglich sind nebst den Gremial-Vorstehern noch zwei andere Gremial-Mitglieder beizuziehen.

§. 63.

Zeigt der Lehrling durch seine Antworten, daß er die nöthigen theoretischen und practischen Kenntnisse zur Ausübung der Apothekerkunst besitze, so kann er von der Lehre freigesprochen und als Apothekergehilfe erklärt werden. Die Beendigung der Lehrzeit ist von dem Tage an zu rechnen, an welchem der Lehrling die Vorprüfung abgelegt hat, und es ist dieser Tag dem Lehrzeugniße anzumerken; über die bei dem Haupt-Gremium bestandene Prüfung aber wird demselben ein von allen Examinatoren unterfertigtes Zeugniß ausgestellt.

§. 64.

Sollte aber aus den Antworten eines Lehrlings ein solcher Mangel an Kenntnissen wahrgenommen werden, daß ihm mit Sicherheit die Zubereitung der Arzeneien nicht anvertraut werden kann, so ist er auf längere Zeit in die Lehre zurück zu weisen, und er hat eine wiederholte Prüfung zu bestehen.

VII.

Von den Gremial-Gebühren.

§. 65.

Da es zur Bestreitung des Honorars für den Gremial-Commissär und die Vorsteher, dann zur Besoldung eines als

§. 61.

Examina przedsięwzięte być maią w mieście głównem przez komissarza gremialnego, obudwóch starszych (przełożonych) i ieszcze dwóch członków gremialnych; na prowincyi zaś przez komissarza gremialnego i przełożonego gremialnego, z przyzwaniem ieszcze iednego członka gremialnego, przyczém także pryncypał ucznia według możności obecnym być powinien. A ieżeli pryncypał sam iest przełożonym, więc trzeba innego aptékarza miasto niego przyzwać.

§. 62.

Ucznie muszą oprócz poprzedniego, w gremium cyrkułowém złożonego examinu, na co im zaświadczenie z tym dodatkiem wydane być ma, że ciż sztuki aptékarskiéy według przepisu nauczyli się, ieszcze pod ścisły examen w głównem gremium podciągnąć się, atoli iednak zostawiona iest wolność nauczycielom (pryncypałom) z gremium filialnego, swoich uczniów przez gremium filialne, do którego należą, dać wyzwolić.

Do examinu wyzwolenia uczniów, którzy do powtórnego examinu do gremium głównego we Lwowie poséłani nie będą, potrzeba oprócz przepisanych w §. 61szym examinatorów, ieszcze iednego członka gremialnego, a zatém oprócz gremialnych przełożonych ieszcze dwóch innych członków gremialnych przybrać.

§. 63.

Jeżeli uczeń swoiémi odpowiedziami udowodni, że potrzebne wiadomości teoryczne i praktyczne do wykonywania sztuki aptékarskiéy posiada, więc można go z terminowania wyzwolić, i za pomocnika aptékarskiego uchwalić. Skończenie czasu terminowania rachowane być ma od dnia, w którym uczeń examen uprzedni złożył, i ten dzień należy w świadectwie nauki położyć; na examen zaś w głównęm gremium złożony, wydane będzie zaświadczenie przez wszystkich examinatorów podpisane.

§. 64.

Gdyby z odpowiedzi taki brak wiadomości dostrzeżono, że mu przygotowanie lékarstw z pewnością poruczone być nie mogło; natenczas należy go na dłuższy czas do terminowania nazad odesłać, i będzie musiał pod powtórny examen podciągnąć się.

VII.

O należytościach gremialnych.

§. 65.

Gdy na opędzenie honorarii dla komissarza gremialnego i przełożonych, tudzież na płacę człowieka za

Ansager dienenden Individuums, so wie für Gerichts-Taxen, Kanzlei-Spesen, Postgeld ꝛc. nöthig ist, daß sowohl das Haupt-, als auch die Filial-Gremien Einkünfte haben, so wird zur Deckung derselben Nachfolgendes festgesetzt:

Soll in der Hauptstadt jeder Apotheker, der als Eigenthümer einer Apotheke von dem Gremium aufgenommen wird, bei seiner Einverleibung die Summe von 50 fl. Conventions-Münze, in den Provincial-Städten 25 fl. Conventions-Münze und auf dem Lande 12 fl. 30 kr. Conventions-Münze zu der respectiven Gremial-Kasse entrichten.

§. 66.

Soll jede Witwe, wenn sie nach dem Ableben ihres Ehegatten die Apotheke fortführt, in der Hauptstadt 25 fl. Conventions-Münze, in den Provincial-Städten 12 fl. 30 kr. Conventions-Münze, und auf dem Lande 7 fl. 30 kr. Conventions-Münze zu der Kasse desjenigen Gremiums erlegen, zu welchem die Apotheke gehört. Diese von den Witwen zu bezahlenden Gebühren gelten ein für allemahl, und sie haben weiter nichts als den im folgenden Paragraphe zu bestimmenden jährlichen Betrag zu entrichten, wenn gleich in der Person ihres Provisors eine Veränderung vorgehen sollte.

§. 67.

Wenn es sich zwei Monate vor Ablauf eines jeden Jahres zeigen sollte, daß der Bedarf für die Ausgaben desselben Jahres durch die eingegangenen Einverleibungs-Gebühren nicht gedeckt wäre, so haben die Vorsteher das zur Bestreitung dieser Ausgaben nöthige Quantum durch Repartition von den sämmtlichen Gremial-Gliedern mittelst Consignation einzubringen, wobei aber die Gehilfenzahl als Basis anzunehmen ist.

§. 68.

Die Vorsteher haben mit Ende eines jeden Jahres in der Hauptstadt dem Magistrate, und auf dem Lande den Kreisämtern die sowohl mit erstgedachter Consignation, als auch einem Verzeichniße der Einverleibungs-Gebühren, so wie mit sämmtlichen Ausgabs-Quittungen belegte Rechnung vorzulegen.

§. 69.

Die gewöhnlichen Ausgaben eines Gremiums sollen in folgenden bestehen:

a) jährliches Honorar für den Commissär des Haupt-Gremiums 20 fl. C. M.,
b) jährliches Honorar für jeden Vorsteher desselben 10 fl. C. M.

Bei den Filial-Gremien bezieht:

a) der Gremial-Commissär jährlich 20 fl. C. M.,
b) jeder Vorsteher 10 fl. C. M.

oznaymiciela służącego, równie iak i na taxy sądowe, potrzeby kancelaryyne, na opłatę poczty i t. d. potrzeba wymaga, by dla zasłonienia tych wydatków tak gremium główne, iako też gremia filialne dochody miały, przeto stanowi się w tym względzie, co następuie:

W głównem mieście powinien każdy aptékarz, który za właściciela aptéki przez gremium przyiętym zostanie, przy swoiém wcieleniu summę 50 ZłR. w monecie konw., w miastach zaś prowincyionalnych 25 ZłR. w mon. konw., a na wsiach 12 ZłR. 30 kr. w mon. konw. do dotyczącéy kassy gremialnéy zapłacić.

§. 66.

Każda wdowa, ieśli po śmierci swego małżonka aptékę daléy utrzymuie, złożyć ma w głównem mieście 25 ZłR., w miastach prowincyionalnych 12 ZłR. 30 kr., a na wsi 7 ZłR. 30 kr. w mon. konw. do kassy tego gremium, do którego aptéka należy. Te od wdów opłacić się maiące należytości służą raz na zawsze, i nie maią daléy nic, iak tylko w następuiącym paragrafie wyznaczyć się maiącą roczną kwotę płacić, chociażby w osobie onych prowizora odmiana zayść miała.

§. 67.

Gdyby przed wyyściem dwóch miesięcy każdego roku okazało się, że potrzeby na wydatki tegoż roku, wpłynionémi należytościami za wcielenie, zasłonione by nie były; natenczas przełożeni potrzebną do opędzenia wydatków ilość, przez repartycyę na wszystkich członków gremialnych rozłożyć, i takową podług konsygnacyi od nich odebrać maią; lecz przy tém liczba pomocników za posadę wziętą być ma.

§. 68.

Przełożeni powinni z końcem każdego roku, w mieście głównem Magistratowi, a na prowincyi Urzędom cyrkułowym rachunek złożyć, do którego tak wspomnioną konsygnacyę, iako też reiestr wpłynionych należytości za wcielenie, tudzież wszystkie kwity wydatkowe załączyć należy.

§. 69.

Zwyczayne wydatki gremialne maią być następuiące:

a) roczne honorarium dla komissarza gremium głównego 20 ZłR. mon. konw.,
b) roczne honorarium dla każdego przełożonego gremialnego 10 ZłR. mon. konw.

W gremiach filialnych pobiérać ma:

a) Gremialny komissarz rocznie 20 ZłR. mon. konw.,
b) każdy przełożony 10 ZłR. mon. konw.

Dagegen haben sowohl bei dem Haupt-Gremium, als auch bei den Filial-Gremien alle vorkommenden Geschäfte und Prüfungen ohne weiteren Bezug von Gebühren zu geschehen.

§. 70.

Sämmtlichen Gliedern sowohl des Haupt-Gremiums als der Filial-Gremien wird die genaue Befolgung dieser Ordnung nachdrücklich eingeschärft, und es haben die Vorsteher der Gremien über die pünctliche Beobachtung derselben sorgfältig und unter ihrer eigenen Haftung zu wachen, und es ist jedem aufgenommenen Mitgliede ein gedrucktes Exemplar dieser Gremial-Ordnung bei der Aufnahme zu übergeben.

Uebrigens haben sich sowohl die Apotheker als ihre Gehilfen die Vorschriften der §§. 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 119, 120, 121, 122, 123 und 124 des St. G. B. II. Thl. immer vor Augen zu halten, welche wörtlich folgendermassen lauten.

§. 100.

Der Verkauf verbothener Arzeneimittel ist sowohl an dem Eigenthümer, an dem Provisor der Apotheke, als an dem Gesellen (Subjecte) zu bestrafen. Hat der Eigenthümer nicht davon gewußt, daß ihm also nur Mangel der schuldigen Aufsicht zur Last fallt, so ist derselbe zu einer Strafe von 25 bis 50 Gulden, bei dem zweiten Falle von 50 bis 100 Gulden zu verurtheilen. Bei dem dritten Uebertretungsfalle wird ihm die Führung der Apotheke benommen und ein Provisor bestellt.

§. 101.

Hat der Eigenthümer von dem verbothenen Verkaufe gewußt, so ist derselbe bei dem ersten Uebertretungsfalle mit einer Strafe von 50 bis 100 Gulden, im zweiten von 100 bis 200 Gulden zu bestrafen, und wäre durch das gegebene Arzeneimittel Jemand zu Schaden gekommen, noch besonders, nach den mehr oder minder wichtigen Folgen, zum strengen Arreste von einem bis sechs Monaten zu verurtheilen.

§. 102.

Wenn dem Provisor bei der Aufsicht Nachlässigkeit zur Last kommt, ist derselbe das erste Mal mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monat, das zweite Mal mit Entfernung von seinem Dienste zu bestrafen. Hatte er von dem Verkaufe der verbothenen Arzenei Kenntniß, so ist er mit strengem Arreste von einem bis sechs Monaten zu bestrafen, und für unfähig zu erklären, ferner in einer Apotheke zu dienen.

§. 103.

Der Apothekergesell (Subject), welcher verbothene Arzeneien mit Vorwissen seines Herrn verkauft, ist mit Arrest von einem bis drei Monaten; dafern es ohne Kenntniß seines Herrn

Lecz za to wszystkie tak w gremium główném, iako też w gremiach filialnych zachodzące interesa i examina bez dalszego pobiérania należytości sprawowane być maią.

§. 70.

Wszystkim członkom tak głównego gremium, iako też gremiów filialnych ścisłe dopełnienie niniéyszéy ustanowy ostro nakazaném zostaie, a przełożeni gremiów nad punktualném zachowaniem téyże troskliwie i pod własną odpowiedzialnością czuwać maią, i każdemu przyiętemu członkowi podczas przyięcia, drukowany exemplarz téy ustanowy gremialnéy dać należy.

Wreszcie tak aptékarze, iako też ich pomocnicy, przepisy §§fów 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 119, 120, 121, 122, 123 i 124 księgi ustaw karnych IIgiéy części w pamięci mieć powinni, które dosłownie w sposób następuiący opiewaią:

§. 100.

Przedaż lékarstw zakazanych tak na właścicielu aptéki i prowizorze, iako też na aptékarczyku (subjekcie) ukarana będzie. Jeżeli właściciel o tém nie wiedział, a zatém tylko brak należnego dozoru na nim cięży, tenże na karę od 25 do 50 ZłR., za drugim razem od 50 do 100 ZłR. skazanym będzie. Za trzecim razem przestępstwa, utrzymywanie aptéki onemuż odebrane, i prowizor postanowiony zostanie.

§. 101.

Jeżeli właściciel o przedaży zakazanéy wiedział, natenczas za piérwszym przestępstwa razem karą od 50 do 100 ZłR., za drugim od 100 do 200 ZłR. ukaranym być powinien, i gdyby kto z przyczyny danego lékarstwa uszczerbek na zdrowiu poniósł, ieszcze osobno podług skutków więcéy lub mniéy ważnych na areszt ścisły od iednego do sześciu miesięcy skazanym będzie.

§. 102.

Kiedy prowizor winnę opieszałości w dozorze na siebie ściągnie, za pierwszą razą aresztem od trzech dni do miesiąca, a za drugą oddaleniem ze służby ukarany być ma. Jeżeliby zaś o przedaży lékarstw zakazanych wiedział, natenczas ścisłym aresztem od iednego do sześciu miesięcy ukaranym, i za niezdolnego do służenia nadal w aptéce uznanym być powinien.

§. 103.

Aptékarczyk (subjekt), za wiedzą swego pryncypała lékarstwa zakazane przedaiący, aresztem od iednego do trzech miesięcy; ieżeli zaś to bez wiedzy iego pana stało

geschah, nach Beschaffenheit der Umstände mit strengem Arrest von drei bis sechs Monaten zu bestrafen. Dem Urtheile ist bei einem zweiten Uebertretungsfalle beizusetzen: daß dem Sträflinge sein Lehrbrief abgenommen werden, und er weiters als Apothekergesell zu dienen nicht mehr fähig seyn soll.

§. 104.

Wenn die Arzenei falsch, wenn solche aus Materialien, die ihre Arzeneikraft bereits verloren haben, verfertiget, in einem unreinen, der Gesundheit wegen seiner Bestandtheile, oder wegen anderer vorausgegangenen Mischungen nachtheiligen Gefäßen verarbeitet oder verwahret wird, ist der Apothekergesell, der Eigenthümer oder Provisor der Apotheke, in so fern einem oder dem andern von deu Letztern Mangel der gehörigen Aufsicht zur Last gelegt werden kann, straffällig. Jeder Arzt, dem ein Fall dieser Art bei einem Kranken vorkommt, ist unter eigener Verantwortung der Obrigkeit davon die Anzeige zu machen verpflichtet.

§. 105.

Der Apothekergesell ist das erste Mal mit Arrest von einer Woche, das zweite Mal mit eben so langem verschärften Arreste zu bestrafen. Bei dem dritten Falle ist er zu verurtheilen, so lange wieder als Lehrling zu dienen, bis er bei einer neuen Prüfung Beweise zureichender Kenntnisse und der in Bereitung der Arzeneien erforderlichen Genauigkeit gegeben hat.

§. 106.

Der Eigenthümer der Apotheke wird das erste Mal um fünfzig, bei Wiederholung um hundert Gulden bestrafet. Dafern Fälle dieser Art sich öfters ereignen, ist selbem auf unbestimmte Zeit ein Provisor zu setzen.

§. 107.

Ein Provisor soll bei einem solchen Falle mit Arrest von einer Woche, das zweite Mal mit Verschärfung des Arrestes mit Fasten bestraft, bei öfteren Fällen von dem Provisor-Dienste entfernt werden.

§. 108.

Wenn in der Apotheke Arzeneien verwechselt, oder unrichtig ausgegeben werden, ist derjenige, welcher sie ausgegeben hat, mit Arrest von einer Woche, bei unterlaufender größerer oftmaliger Unaufmerksamkeit mit Verlängerung des Arrestes bis zu drei Monaten, auch mit Verschärfung desselben zu bestrafen.

§. 119.

Bei den Apothekern und denjenigen Handelsleuten, so zum Handel mit Giftwaaren ordentlich berechtiget sind, ist jede Unterlassung der Vorsichtigkeiten, welche durch die Verordnungen

się, podług składu okoliczności od trzech do sześciu miesięcy ukaranym być ma. W wyroku za drugim razem przestępstwa dołożyć należy, że popadłemu w karę, zaświadczenie z nauki (z terminu) odebrać należy, i że takowy nadal do służby aptékarczyka zdolnym nie iest.

§. 104.

Jeżeli lékarstwo fałszywie, albo z takich materyiałów, które swoią moc lékarską iuż utraciły, wygotowane zostanie, albo w nieczystém, z przyczyny części, z których się składa, lub innych poprzednich mieszanin, zdrowiu szkodliwém naczyniu robione lub chowane będzie; natenczas tak aptékarczyk, iako też właściciel aptéki lub prowizor, iak dalece ieden lub drugi z nich winę nienależytego dozoru na siebie ściągnał, karze ulégaią. Każdy lékarz, który podobny przypadek u iakiego chorego spostrzeże, obowiązanym iest pod własną odpowiedzialnością o tém Zwierchności donieść.

§. 105.

Aptékarczyk za piérwszym razem ukaranym być powinien aresztem iednego tygodnia; a za drugim razem również tak długim zaostrzonym aresztem. Za trzecim razem skazany być ma, aby znowu tak długo w aptéce za ucznia terminuiącego służył, póki na nowym popisie (examinie) dowodów dostatecznych wiadomości i potrzebnéy w przygotowaniu lékarstw dokładności nie okaże.

§. 106.

Właściciel aptéki za piérwszą razą pięćdziesięciu, za powtórzeniem stu Złot. R. ukaranym zostanie. Gdyby zaś przypadki tego rodzaiu częściéy się wydarzały, dodany mu ma być prowizor na czas nieoznaczony.

§. 107.

Prowizor w takowym przypadku aresztem iednego tygodnia, za drugą razą aresztem przez post zaostrzonym, ukarany, a za częstszémi zdarzeniami ze służby prowizora oddalony być powinien.

§. 108.

Jeżeli lékarstwa w aptéce przemienione, albo nie tak, iak należało, wydane zostaną; natenczas ten, co one wydał, aresztem iednego tygodnia, przy zachodzącéy zaś większéy i częstszéy niebaczności przedłużeniem aresztu do trzech miesięcy, a nawet zaostrzeniem tegoż ukarany być ma.

§. 119.

Co do aptékarzy i tych kupców, którzy do prowadzenia handlu truciznami należycie uprawnieni są, należy karać każde opuszczenie ostrożności, rozporządzeniami wzglę-

bei dem Giftverkaufe vorgeschrieben werden, als eine schwere Polizei-Uebertretung zu bestrafen.

§. 120.

Wenn daher Jemanden, der sich nicht nach Vorschrift durch obrigkeitlichen Schein ausweiset, Gift, unter was immer für einem Vorwande er solches verlanget, verabfolgt wird, ist die Bestrafung das erste Mal fünfzig Gulden, das zweite Mal der Verlust des Gewerbes.

§. 121.

Wird bei der Untersuchung gefunden, daß über den Giftverkauf entweder das vorgeschriebene Vormerkbuch gar nicht geführet, oder nicht auf die Art, wie die darüber bestehende Verordnung vorschreibt, geführet wird, so wird die Verabsäumung das erste Mal mit fünfzig Gulden, das zweite Mal mit hundert Gulden, bei weiterer Fortsetzung mit dem Verluste des Gewerbes bestrafet.

§. 122.

Wenn in der gehörigen Absonderung der Giftwaaren von den übrigen, wenn in Bezeichnung der Gefäße, oder in der Verschließung derselben Nachlässigkeiten entdecket werden, bleibt derjenige, welcher der Handlung oder Apotheke vorsteht, dafür verantwortlich. Die bloße Versäumung der gehörigen Vorsichtigkeit wird bei der ersten Betretung mit fünf und zwanzig Gulden bestrafet, und diese Strafe bei ferneren Betretungen zu verdoppeln seyn.

§. 123.

Hätte eine solche Verabsäumung die Folge nach sich gezogen, daß eine wirkliche Verwechslung mit Giftwaaren geschehen, und Jemand dadurch am Leben oder Gesundheit zu Schaden gekommen, so ist die Bestrafung nach dem im folgenden Paragraphe bestimmten Grade auszumessen.

§. 124.

Bei Gewerben, welche Gebrauch von Gift oder giftartigen Materialien machen, ist der Meister, oder wer sonst die Leitung auf sich hat, schuldig, dieselben stets unter seiner Verwahrung zu halten. Die Bestrafung, dafern er diese Vorsichtigkeit verabsäumet, und Jemand dadurch zu Schaden kommt, ist Arrest von einer Woche bis drei Monate, die nach Beschaffenheit der Umstände auch durch Fasten zu verschärfen seyn wird.

dem przedaży trucizn przepisanych, iako cięzkie przestępstwo policyyne.

§. 120.

Kiedy więc komu wydana będzie trucizna, pod iakimkolwiek pozorem takowey żądaiącemu, który się według przepisu, świadectwem od Zwierzchności wydaném nie wywiedzie; kara za pierwszą razą iest pięćdziesiąt ZłR., a za drugą utrata professyi.

§. 121.

Jeżeli się przy śledztwie okaże, iż przepisana książka do zapisywania przedaży trucizny albo wcale nie iest prowadzoną, albo nie tym sposobem, iak istnące rozporządzenie przepisuie, opuszczenie takowe za pierwszą razą pięćdziesięciu ZłR., za drugą razą stu ZłR., a za dalszém przestępstwem utratą professyi ukarane zostanie.

§. 122.

Kiedy niedbalość iakowa, bądź w należytém odłączeniu trucizny od innych towarów, bądź w oznaczeniu naczyń lub w zamykaniu okaże się, zostaie ten, co handlem lub aptéką iako przełożony zawiaduie, za to odpowiedzialnym. Samo zaniedbanie przyzwoitéy ostrożności za pierwszém dostrzeżeniem dwudziestu pięciu ZłR. ukarane, a za dalszém dostrzeżeniem taż kara podwoioną zostanie.

§. 123.

Gdyby zaś opuszczenie takowe ten skutek za sobą pociągnęło, że towary truciznowe istotnie zamienione zostały, i kto przez to na życiu lub zdrowiu uszczerbek poniósł, natenczas kara podług stopni w następuiącym paragrafie postanowionych wymierzoną być ma.

§. 124.

Co do professyi, w których trucizna lub materyiały iadowite, (rodzaiu trucizny), używane bywaią, obowiązkiem iest maystra lub kogokolwiekbądź zawiaduiącego, takowe zawsze w swoiém mieć schowaniu. Kara, ieśliby ostrożność była zaniedbaną, i kto przez to uszczerbek poniósł, iest areszt od iednego tygodnia do trzech miesięcy, który podług okoliczności także postem zaostrzony być powinien.

30.

Bestimmungen wegen Vornahme der Provincial-Prüfung mit Bewerbern um eine in einer andern Provinz erledigte Fiscal-Adjunctenstelle im Delegationswege.

Um künftig in Fällen, wo in einer Provinz mit Bewerbern um eine in einer andern Provinz erledigte Fiscal-Adjunctenstelle die zu deren Erlangung vorgeschriebene Provincial-Prüfung im Delegationswege vorgenommen werden soll, ein gleichmäßiges Verfahren zu bewirken; hat die allgemeine Hofkammer im Einvernehmen mit der k. k. obersten Justizstelle folgende Bestimmungen festgesetzt:

1) Derlei Delegationen können nur bei besonderen Provincial-Fiscal-Prüfungen, und nur über vorläufig eingeholte Genehmigung der allgemeinen Hofkammer, Statt finden.

2) Ist diese Genehmigung erfolgt, so hat die k. k. Landesstelle derjenigen Provinz, für welche der Candidat geprüft werden soll, von der zur Vornahme der Fiscal-Prüfungen daselbst bestehenden Commission die Prüfungsfragen gehörig verfassen zu lassen, und solche sodann der Landesstelle, welche die Prüfung im Wege der Delegation vorzunehmen hat, versiegelt einzusenden.

3) Die Amtshandlung der delegirten Behörde hat im Wesentlichen in der Fürsorge zu bestehen, daß diese Fragen von den Candidaten in einem ihrer Amtszimmer schriftlich, ohne irgend einem fremden Einfluß, beantwortet werden. Zu diesem Ende bedarf es keiner Beiziehung von Appellationsräthen, wohl aber ist der ganze Act, nämlich die Eröffnung der Fragen und deren Beantwortung, unter die Aufsicht eines Mittelrathes zu stellen.

4) Das solchergestalt zu Stande gekommene Prüfungs-Elaborat ist sodann ohne Beifügung eines Gutachtens, sondern blos mit Angabe der auf die Arbeit verwendeten Zeit an die Landesstelle, welche die Fragen eingesendet hat, zu übermachen, von wo aus gemeinschaftlich mit dem k. k. Appellationsgerichte der Provinz der Erfolg der Prüfung zu beurtheilen, und das Zeugniß hierüber auszufertigen seyn wird.

Gubernial-Erledigung vom 11. Februar 1835. Gub. Zahl 3233.

30.

Przepisy względem przedsiębrania examinów prowincyionalnych z ubiegaiącymi się o opróżniony urząd adjunkta fiskalnego, w drodze delegacyi.

Aby na przyszłość w przypadkach, gdzie w iakiéy prowincyi z ubiegaiącymi się o urząd adjunkta fiskalnego, w innéy iakiéy prowincyi opróżniony (zawakowany), przepisany dla dostąpienia tegoż urzędu examen prowincyionalny, w drodze delegacyi przedsięwzięty być musi, iednakowość w postępowaniu osiągnąć, powszechna Kamera nadworna, za porozumieniem się z naywyższym Trybunałem sprawiedliwości, następuiące wydała przepisy:

1) Wzmiankowane delegacyie maią tylko przy poszczególnych prowincyionalnych examinach fiskalnych, i tylko za uprzednio uzyskaném zezwoleniem powszechnéy Kamery nadwornéy mieysce mieć.

2) Za nastąpioném w téy mierze zezwoleniem, ma c. k. Rząd kraiowy téy prowincyi, dla któréy kandydat examinowanym być powinien, przez istnącą tamże, do przedsiębrania examinów fiskalnych przeznaczoną Komissyę, pytania (zadania) popisowe należycie ułożyć, i takowe potém temu Rządowi kraiowemu, który examen w drodze delegacyi przedsiębrać ma, pod pieczęcią przesłać.

3) Czynność urzędowa Instancyi delegowanéy zasadzać się ma, co do istoty, na staranności, by te pytania przez kandydatów w iednéy z izb urzędowych tychże na pismie, bez wszelkiego wpływu obcego, rozwiązane zostały. W tym celu nie potrzeba więc przybrania do tego radźców appellacyynych, wszelakoż trzeba, by cały akt, to iest: rozpieczętowanie pytań i rozwiązanie tychże pod nadzór radźcy gremialnego podciągnięte były.

4) Dokonane tym sposobem wypracowanie popisowe, należy potém bez dodania opinii, i iedynie tylko z wyszczególnieniem czasu na to użytego, przesłać do tego Rządu kraiowego, który pytania posłał, a ten ostatni potém spólnie z c. k. Sądem apellacyynym prowincyi rezultat examinu rozpoznać, i na takowe świadectwo wydać ma.

Rezolucyia gub. z dnia 11. Lutego 1835 pod liczbą gub. 3233.

31.

Wie sich hinsichtlich der Vorspanns-Anweisung und Vergütung der Reisekosten zu benehmen sey, wenn Ortsobrigkeiten des Verbrechers beinzichtigte Individuen an das Strafgericht abliefern.

Mit dem Kreisschreiben vom 23. Mai 1806 Zahl 19222, wurde die Modalität bestimmt, nach welcher sich die Ortsobrigkeiten in Fällen, wo dieselben betretene Verbrecher, oder die eines Verbrechens beinzichtigten Individuen einziehen, verwahren und zur weiteren Untersuchung an das betreffende Strafgericht abliefern sollen, zu benehmen haben.

Der §. 4. dieses Kreisschreibens bestimmt, daß die zur Ablieferung des Verhafteten nöthige Vorspann im Grunde des §. 527. des Straf-Gesetzbuches I. Theils von den Gemeinden unentgeltlich zu leisten sind.

Der §. 5. desselben bedeutet, daß die Auslagen auf Atzung des unbemittelten Verhafteten, und der Lohn der sie begleitenden Wächter dem Criminalfonde zur Last fallen, die Ortsobrigkeiten hingegen, welche die Transporte einleiten, sind verpflichtet, ihre Beamten oder sonstige vertraute Aufseher unentgeltlich, d. i. auf ihre eigene Kosten beizugeben. In dieser Verpflichtung liegt auch die weitere von Seite der absendenden Ortsobrigkeit, daß, wenn für den aufsichthabenden Beamten eine eigene Fuhr nothwendig wird, selbe blos auf herrschaftliche Unkosten beigegeben, sohin auch der Criminalfond weder für die Hin- noch Rückreise in Anspruch genommen werde.

Da man aber bisher sehr oft wahrgenommen hat, daß sich die Kreisämter bei Anweisung der Vorspann für dergleichen Transporte nicht nach der oben citirten Vorschrift benehmen, so findet man denselben dieses Kreisschreiben, so wie das spätere vom 21. November 1817 Zahl 61652, hinsichtlich der dießfälligen Ablösung von 4 zu 4 Meilen (Pill. Samml. Nro. LXIV), mit dem Bedeuten in Erinnerung zu bringen, den von den Dominien beigegebenen aufsichthabenden Individuen keine unentgeltliche Vorspann anzuweisen, indem sie nöthigenfalls ihre Fuhr von der Herrschaft bekommen sollen, sohin auch von dieser die etwa bei Distanzen über 4 Meilen im Orte der Ablösung für den Beamten gestellte Vorspann gleich baar bezahlt werden muß, was eben so erforderlichen Falls in der Rückreise zu geschehen hat. Auch sind ihre Reisekosten-Verrechnungen zur Rectificirung anher gar nicht vorzulegen, sondern dieselben damit an ihre Do-

31.

Jak względem assygnowania przeprzęgu (forszpanu) i wynagrodzenia kosztów podróży, gdy Zwierzchności mieyscowe osoby o zbrodnię obwinione do Sądu karzącego odstawiaią, postępować należy.

Okolnikiem z dnia 23. Maia 1806 pod liczbą 19222 ogłoszono przepis, podług którego Zwierzchności mieyscowe w tych przypadkach, gdy przydybanych zbrodniów lub osoby o zbrodnię obwinione aresztować, w areszcie trzymać, i dla dalszego śledztwa do należnego Sądu karzącego odstawiać muszą, postępować maią.

Paragraf 4ty tegoż okolnika wskazuie, że potrzebny do odstawienia aresztanta przeprząg na mocy §fu 527. księgi ustaw karnych części Iszéy gromady bezpłatnie dawać powinny.

Paragraf 5ty tegoż samego okolnika opiewa, że wydatki na żywność niezamożnego aresztanta i płacę dla dozorców eskortuiących, fundusz kryminalny ponosić powinien, Zwierzchności zaś mieyscowe, które transportami zarządzaią, są obowiązane, do tego swoich urzędników lub innych poufnych nadzorców bezpłatnie t. i. na swóy własny koszt dodawać. Ten obowiązek obeymuie także dalszą powinność odséłaiącéy Zwierzchności mieyscowéy, że gdy dla nadzoruiącego urzędnika osobnéy podwody trzeba będzie, takowa iedynie na koszt dominikalny dodaną być ma i że zatém fundusz kryminalny do ponoszenia kosztów podróżnych tam i nazad pociąganym być nie może.

Gdy zaś dotąd bardzo często spostrzegano, że Urzędy cyrkułowe przy assygnowaniu podwód dla takowych transportów podług wyżéy przytoczonego przepisu nie postępowali, więc uznano za potrzebne, przywieść tymże wspomniony okolnik, równie iak i późnieyszy z dnia 21. Listopada 1817 pod liczbą 61652, względem przepisanego w tym względzie wzaiemnego wyręczeuia (zlozowania) co cztéry mile, (ob. zbiór Pillera za liczbą LXIV.) z tym dodatkiem na pamięć, że dodanym od dominiów dozoruiącym osobom, bezpłatnéy podwody assygnować nie należy, gdyż te w razie potrzeby podwodę od dominiów otrzymać powinny, a zatém także dominium, za daną snadź dla urzędnika przy odległościach nad 4 mile w mieyscu zluzowania podwodę, zaraz w gotowiźnie zapłacić powinno, co także w potrzebnym razie na powrót dziać się ma. Tudzież nie potrzeba ich rachunków podróżnych wcale

minien zu weisen. Die Reisekosten-Berechnungen der von den Stadtmagistraten delegirten städtischen Beamten aber sind in die Verhandlung zu nehmen, und die denselben anzuweisende Vorspann muß die betreffende Stadtkasse zahlen, und diese Auslage wird daher zugleich mit den Diäten der städtischen Beamten bei der Stadtkasse angewiesen werden.

Hiernach haben sich die Kreisämter in vorkommenden Fällen zu benehmen, wobei denselben noch in Erinnerung gebracht wird, daß die Gemeinden nur dann zur Leistung der unentgeltlichen Vorspann zur Transportirung der eines Verbrechens beinzichteten Individuen verpflichtet sind, wenn die Letzteren ohne Vermögen, somit nicht im Stande sind, die Vorspanns-Auslagen aus Eigenem zu bestreiten. Hierdurch wird die hierortige Verfügung vom 12. September 1825 Zahl 45103 (Prov. Gesetzsammlung vom Jahre 1825 Pag. 168), womit angeordnet wurde, daß die Gemeinden für die transportsführenden Commissäre in der Hin- und Rückreise die Vorspann unentgeltlich zu leisten haben, außer Kraft gesetzt.

Gub. Verordnung vom 13. Februar 1835. Gub. Zahl 4035.

32.

Das Kreisschreiben vom 18. März 1803, wegen der Stempelclasse nach der persönlichen Eigenschaft des galizischen Adels, wird aufgehoben.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat mit hohem Decrete vom 21. v. M. Zahl 1761, das auf das Hofdecret vom 17. Februar 1803 Zahl 3998|618 sich gründende Gubernial-Kreisschreiben vom 18. März 1803 Zahl 6683 aufgehoben und erklärt, daß der galizische Adel, in so ferne selbem der Ritterstand zusteht, der 8. Stempelclasse zugewiesen werden müsse, übrigens aber über die bisherige Anwendung der 7. Classe für denselben hinausgegangen werde.

Welches hiemit zur allgemeinen Darnachachtung bekannt gegeben wird.

Gubernial-Kundmachung vom 13. Februar 1835. Gub. Zahl 8616.

33.

Strassenbau-Contracte sind künftig in drei Exemplarien auszufertigen.

Von allen Contracten, welche über die Lieferung von Materialien oder Arbeiten zur Construction, Restauration oder Con-

tu do sprostowania przesélać, tylko onych z takowémi do należnych dominiów odesłać. Rachunki zaś urzędników mieyskich, przez Magistraty delegowanych, należy pod rozwagę wziąć, i za podwodę, dla tychże assygnowaną, musi dotycząca kassa mieyska zapłacić, a zatém ten wydatek wraz z dyurną dla urzędników mieyskich w Kassie mieyskiéy assygnowanym zostaie.

Podług czego Urzędy cyrkułowe w razach wydarzonych zachować się maią, a przytém przypomina się onym ieszcze i to, że gminy tylko wtenczas do dawania bezpłatnéy podwody do transportowania osób o zbrodnię obwinionych obowiązane są, ieżeli te osoby maiątku nie maią, a zatém w stanie nie są, wydatki za podwodę z własnego opędzać. Niniéyszém znosi się tuteysze rozporządzenie z dnia 12. Września 1825 pod liczbą 45103 (Zbiór ustaw prowinc. z roku 1825 stron. 168), którém postanowiono było, że gminy dla prowadzących transport komissarzów do podróży tam i nazad podwodę bezpłatnie dawać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Lutego 1835 pod liczbą gub. 4035.

32.

Okolnik z dnia 18. Marca 1803 względem klassy stęplu podług osobistéy własności szlachty galicyyskiéy, uchylony zostaie.

Wysoka c. k. Kamera nadworna dekretem z dnia 21. z. m. pod liczbą 1761, uchyliła okolnik gubernialny z dnia 18. Marca 1803 pod liczbą 6683 na dekrecie nadwornym z dnia 17. Lutego 1803 pod liczbą 3998|618 zasadzaiący się, i zadeklarowała: iż szlachta galicyyska, iak dalece należy do stanu rycerskiego, do 8méy klassy stęplu przydzielona być ma, wreszcie zaś użycie dotąd, klassy 7méy dla téyże pobłażoném zostaie.

Co niniéyszém dla ścisłego zachowania powszechnie ogłoszoném zostaio.

Obwieszczenie gub. z dnia 13. Lutego 1835 do liczby gub. 8616.

33.

Kontrakty o budowę dróg na przyszłość w trzech exemplarzach wydawane być maią.

Wszystkie kontrakty zawierane na dostawę materyiałów lub dostarczanie robót do budowy, naprawy lub utrzymania

servation von Straßen, Brücken, Kanälen, Wasserschutzwerken, Aushilfsarbeiten u. dgl. werden abgeschlossen werden, sind künftig drei gleichlautende Exemplarien auszufertigen. Das eine ungestempelte Exemplar wird dem Unternehmer der Lieferung oder Arbeiten zu erfolgen, das zweite ungestempelte Pare dem betreffenden Strassen-Commissariate, und das dritte gestempelte Exemplar der k. k. Prov. Staatsbuchhaltung zuzustellen seyn.

Hiernach haben sich die Kreisämter zu benehmen.

Gub. Verordnung vom 14. Februar 1835. Gub. Zahl 4763.

34.

Wie sich die Kreiskassen wegen Evidenzhaltung und Einsendung der Ausweise über die der Verjährung unterliegenden Activen an die Kammerprocuratur zu benehmen haben.

Um die aus der Kürze der gesetzlichen Verjährungsfrist für das Aerar und die politischen Fonde zu besorgenden Nachtheile, insbesondere bei jährlichen Abgaben, Renten oder Zinsen, welche nach dem §. 1480 des allg. bürgerl. Gesetzbuches nach dem Verlaufe von drei Jahren verjährt sind, zu beseitigen, wurden die k. k. Kreiskassen im Grunde des hohen Hofkammerdecretes vom 18. September 1825 Zahl 25993/2776, mit der Verordnung vom 20. December 1825 Zahl 64387 verpflichtet, die an dieselbe abzuführenden jährlichen Geldabgaben oder Leistungen in gehöriger Evidenz zu halten, und nach fruchtloser Verstreichung der zu ihrer Abtragung bestimmten Frist, die verbleibenden Ausstände der k. Kammerprocuratur und dem Kreisamte zur Amtshandlung gegen den saumseligen Schuldner auszuweisen.

Nach einer Anzeige der k. Kammerprocuratur vom 31. December v. J. Zahl 7948 wird diese Vorschrift von den k. Kreiskassen nicht gehörig beobachtet.

Man findet sich demnach veranlaßt, den k. Kreiskassen die genaue Befolgung der eingangsbezogenen Vorschrift mit dem Beisatze hiemit in Erinnerung zu bringen, daß man dieselben für jeden, durch Unterlassung der hiedurch vorgeschriebenen Maßregel für das Aerar und die politischen Fonde entstehenden Schaden verantwortlich und ersatzpflichtig erklären würde.

Damit aber die vorgeschriebenen Rückstands-Ausweise der k. Kammerprocuratur zum entsprechenden Gebrauche bei der hierauf zu begründenden Amtshandlung geeignet seyen, sind dieselben

a) mit Beseitigung der sich häufig ereignenden Schreibfehler, welche, besonders wenn sie bei den Namen der Schuldner

gościńców, mostów, kanałów, tam wodnych, robót pomocniczych i. t. p., na przyszłość w trzech exemplarzach równobrzmiących wydawane być maią. Jeden exemplarz nie stęplowany przedsiębiercy dostawy lub robót wydanym, drugi niestęplowany dotyczącemu Komissaryiatowi drogowemu, a trzeci stęplowany exemplarz c. k. prowincyionalnéy Izbie rachunkowéy doręczonym zostanie.

Podług tego c. k. Urzędy cyrkułowe zachować się maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 14. Lutego 1835 pod liczbą gub. 4763.

34.

Jak Kassy cyrkułowe w utrzymywaniu ewidencyi i w przeséłaniu do Prokuratury Kamery wykazów aktywów zadawnieniu podlégaiących, postępować maią.

Dla zapobieżenia szkodóm Skarbowi publicznemu i politycznemu funduszowi z krótkości terminu prawnego zadawnienia, a szczególniéy przy rocznych daninach, poborach dochodów i prowizyi, podług §. 1480 powsz. ustawy cyw. po trzech latach zadawniaiących się, zagrażaiącym; c. k. Kassy cyrkułowe na mocy dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 18. Września 1825 pod liczbą 25993|2776, rozporządzeniem z dnia 20. Grudnia 1825 pod liczbą 64387 zobowiązane zostały, opłaty pieniężne lub daniny rocznie do nich oddawane w należytéy ewidencyi utrzymywać, a po bezskuteczném upłynieniu terminu ku ich zapłaceniu oznaczonego, pozostaiące zaległości c. k. Prokuraturze Kamery i Urzędowi cyrkułowemu dla pełnienia urzędu względem opieszałych dłużników, wykazać.

Podług doniesienia c. k. Prokuratury Kamery z dnia 31. Grudnia r. z. pod liczbą 7948, przepis ten przez c. k. Kassy cyrkułowe należycie zachowywanym nie bywa.

Powód iest zatém c. k. Kassom cyrkułowym przypomnieć niniezszém ścisłe zachowanie przepisu na wstępie powołanego z tym dokładem, iż za wszelką szkodę przez zaniedbanie środków tymże przepisanych dla Skarbu i funduszów politycznych wyniknąć mogące, one odpowiedzialnémi i do wynagrodzénia obowiązanémi uznane zostałyby.

Aby zaś przepisane wykazy zaległości c. k. Prokuraturze Kamery do odpowiednego użytku przy czynności urzędowéy na tychże gruntuiącéy się, posłużyły, takowe

a) z wystrzeganiem się myłek pisemnych, które się często wydarzać zwykły, i szczególnie tam, gdzie nazwiska

und der Hypotheken vorkommen, die Amtshandlung der Kammerprocuratur ungemein erschweren, und häufig zeitraubende und nachtheilige Schreibereien um nachträgliche Aufklärungen und Auskünfte verursachen, somit sorgfältig zu vermeiden sind, stets richtig und verläßlich zu verfassen. Ferner sind in diesen Ausweisen folgende Merkmahle genau anzuführen:

b) der Name des Gläubigers, d. i. des Fondes oder der Körperschaft, welcher die Summe gehört;

c) der Name des ursprünglichen und des dermaligen Schuldners;

d) die Hypothek in ihrem ganzen Umfange;

e) die Verschreibungs-Urkunde nach der Seria, oder dem Tage, Monate und Jahre ihrer Ausstellung, und

f) die Consignations- und die permanente Zahl, dann die Vorschreibungs-Verordnung.

Bei den Ausweisen über die erfolgten Vorschüsse ist der Gegenstand und die Anweisungs-Verordnung genau anzugeben.

Um in Zukunft bei Verfassung der mehrerwähnten Ausweise eine entsprechende Gleichförmigkeit zu erzielen, werden den Kreiskassen im Anschluße ./. Abdrücke der Formularien, nach denen sie zu verfassen seyn werden, zugestellt.

Gub. Verordnung vom 15. Februar 1835. Gub. Zahl 2026.

Posten-Zahl	Namen der	Gegenstand und Anweisung des Vorschußes	Dessen Ausgabe						Anmerkung
			Monat und Jahr	Journal-Artikel	Convent. Münze		Wiener-Währung		
					fl.	kr.	fl.	kr.	

Liczba porząd.	Nazwisko	Przedmiot i assygnacyia przedpłaty	Tychże rozchód						Uwaga.
			Miesiąc i rok	Artykuł dziennika	M. K.		W. W.		
					ZR.	kr.	ZR.	kr.	

Posten = Nrus.	Nrus: der Consignation und permanenten Zahl	Namen		Datum Instrumenti	Hypothek	Capitals-Summe		Anmerkung	Pag. des Vormerk-buches
		Debitoris	Creditoris			fl.	kr.		

Liczba porządkowa	Liczba spisu i liczba stała	Nazwisko		Data dokumentu	Hypoteka	Summa kapitału		Uwaga.	Stronica książki prenotacyi
		Dłużnika	Wierzyciela			ZR.	kr.		

dłużników i hypotek zachodzą, urzędowanie Prokuraturze Kamery niezmiernie utrudniaią, i do licznych czas zabieraiących i szkodliwych pisanin o dodatkowe wyiaśnienia i wiadamości powód daią, a zatém troskliwie unikane być powinny, maią zawsze ułożone być dokładnie i tak, aby się na nie spuścić można; daléy w tych wykazach przytoczyć należy:

b) nazwisko wierzyciela t. i. funduszu lub korporacyi, do któréy summa należy,

c) nazwisko pierwotnego i teraźnieyszego dłużnika,

d) hypotekę w całéy obiętości,

e) dokument zapisowy, podług święta albo dnia, miesiąca i roku, w których wydany został,

f) liczbę spisu i liczbę stałą, niemniéy rozporządzenie na wpisanie.

W wykazach na uczynione przedpłaty umieszczony ma bydź dokładnie przedmiot i rozporządzenie assygnacyyne.

Aby na przyszłość przy układaniu tylerzeczonych wykazów stosowną uzyskać iednokształtność, domieszcza się kassom cyrkułowym w załączeniu .|' exemplarze formularzów, podług których układane być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Lutego 1835 pod liczbą gub. 2026.

35.

Erneuerung des Verboths, ärarische Montoursstücke zu kaufen, verkaufen oder einzutauschen.

Nach Eröffnung des hiesigen General-Militär-Commando vom 17. Jäner l. J. R. 516, sind seit kurzer Zeit mehrere Uebertretungen des Verboths, ärarische Montoursstücke zu kaufen, verkaufen oder einzutauschen, vorgekommen.

Den k. Kreisämtern wird daher, bezüglich auf die hierortige Verordnung vom 25. Mai 1829 Zahl 31446, aufgetragen, die hierüber bestehenden, und mittelst der Kreisschreiben vom 13. October 1797 und 20. Jäner 1809 kund gemachten Vorschriften, wornach derjenige, welcher ein ärarisches Fassungsstück durch Kauf, Tausch oder Schenkung an sich gebracht hat, dasselbe, er mag vom Civile oder Militär seyn, rückstellen, oder wenn er sich in dessen Besitze nicht mehr befindet, den wahren Werth desselben ersetzen muß, überdieß aber strenge bestrafet wird, neuerdings zu republiciren, das Publicum, besonders aber die Juden, zur genauen Befolgung dieser Vorschriften anzuweisen, und ihrerseits die Befolgung derselben zu überwachen.

Von Seite des k. k. General-Militär-Commando ist an die unterstehenden Truppen und Militär-Behörden bereits das Nöthige erlassen worden, um diesen Unfügen Schranken zu setzen, und die bestehenden Gesetze in ihrer Kraft zu erhalten.

Gub. Verordnung vom 17. Februar 1835. Gub. Zahl 7106.

36.

Das Zoll-Bolletantenamt in Moszczanica wird gänzlich aufgehoben.

Im Nachhange zu dem Kreisschreiben vom 10. October v. J. Zahl 60055, womit die Regulirung der Zollämter an der ausländischen Gränze Galiziens und der Bukowina bekannt gemacht wurde, wird zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß an die Stelle des aufgehobenen Zoll-Bolletantenamtes in Moszczanica kein Gränzzollamt für den täglichen Verkehr daselbst in Wirksamkeit getreten sey, sondern solches gänzlich aufgehört habe.

Gub. Kundmachung vom 19. Februar 1835. Gub. Zahl 9900.

35.

Zakaz rzeczy z mundurów skarbowych kupować, przedawać lub zamieniać, ponowiony zostaie.

Podług oznaymienia główney Komendy woyskowéy tuteyszéy z dnia 17. Stycznia r. b. R. 516, wydarzyło się przed niedawnym czasem wiele przekroczeń zakazu kupowania, przedawania lub zamieniania rzeczy z mundurów skarbowych.

Dla czego c. k. Urzędom cyrkułowym odnośnie do rozporządzenia tuteyszego z dnia 25. Maia 1829 pod liczbą 31446 nakazuie się, przepisy w téy mierze istnące, a okolnikami z dnia 13. Października 1797 i 20. Stycznia 1809 ogłoszone, podług których ten, co rzecz żołniérzom ze Skarbu dawaną, przez kupno, zamianę lub darowiznę nabywa, bądź cywilny lub woyskowy, takową zwrócić, lub gdyby iuż więcéy w iego rękach nie znaydowała się, istotną wartość takowéy zapłacić, a nadto surowo ukaranym być musi, na nowo poobwieszczały, publiczność, a szczególniéy żydów do ścisłego zachowania tych przepisów wezwały, i ze swoiéy strony na dopełnienie tychże baczność miały.

Ze strony c. k. główney Komendy woyskowéy potrzebne rozporządzenia do podwładnych woysk i woyskowych Instancyy wydane zostały, aby tym bezprawiom tamę położono i trwaiące ustawy w mocy swoiéy utrzymane były.

Rozporządzenie gub. z dnia 17. Lutego 1835 pod liczbą gub. 7106.

36.

Urząd boletuiący cłowy w Moszczanicy całkiem ustaie.

W dodatku do okolnika z dnia 10. Października r. z. pod liczbą 60055, którym regulacyia Urzędów cłowych na pograniczu Galicyi i Bukowiny ogłoszoną została, podaie się do powszechnéy wiadomości, że na mieyscu zniesionego Urzędu boletuiącego cłowego w Moszczanicy, tamże żaden graniczny Urząd cłowy dla codziennego handlu nie istnieie, ale owszém takowy całkiem ustał.

Obwieszczenie gub. z dnia 19. Lutego 1835 do liczby gub. 9900.

37.

Den Ortsobrigkeiten wird die Vorschrift wegen Strafamtshandlung für Beschädigung der Strassen-Alleen, und Viehweiden an den Strassen-Terassen in Erinnerung gebracht.

Mit dem hierortigen Decrete vom 27. Juni 1823 Z. 33864 ist den Kreisämtern aufgetragen worden, die für Beschädigung der an den Staatsstrassen gepflanzten Alleenbäume, oder das Viehweiden an den Strassen-Terassen eingegangenen Strafbeträge mit Ende eines jeden Jahres hieher auszuweisen.

Da derlei Ausweise seit längerer Zeit nicht eingelangt, die in der Frage stehenden Strassenfrevel aber bisher nicht ganz unterdrückt worden sind, so haben die Kreisämter den Ortsobrigkeiten die bezogene Vorschrift in Erinnerung zu bringen, und die dießfälligen Ausweise einzusenden.

Gub. Verordnung vom 19. Februar 1835. Gub. Zahl 1704.

38.

Israelitische Gymnasial-Schüler dürfen mit Prämien betheilt werden.

Aus Anlaß der von einem Local-Directorate rege gemachten, und vom hiesigen Provincial-Directorate bei Gelegenheit des vorjährigen Hauptprüfungs-Berichtes anher gestellten Anfrage, wie sich in dem Falle zu benehmen sey, wenn ein Studierender des mosaischen Glaubensbekenntnisses der ausgezeichneteste Schüler seiner Classe ist, und ob ihm daher der Schulpreis zuerkannt werden solle, ungeachtet derselbe den Hauptgegenstand, nämlich die Religion, nicht studiert? hat die hohe Studien-Hofcommission, der man diesen Fall zur hohen Entscheidung unterlegte, mit dem herabgelangten Decrete vom 13. Jäner l. J. Zahl 8108 anher bedeutet: daß ein israelitischer Gymnasialschüler, er möge die Grammatical- oder Humanitäts-Classen besuchen, allerdings ein Prämium erhalten kann, wenn er den, bezüglich des Religionsunterrichtes der israelitischen Gymnasialjugend bestehenden Vorschriften entsprochen hat, und in Rücksicht der übrigen Lehrfächer und der Sitten es verdient.

37.

Przypomina się Zwierzchnościom mieyscowym przepis względem wymierzania kary za uszkodzenie drzew koło gościńca sadzonych, i pasienie bydła po brzegach gościńca.

Tuteyszym dekretem z dnia 27. Czerwca 1823 pod liczbą 33864, Urzędom cyrkułowym nakazano zostało, by sztrofy za uszkodzenie drzew, przy gościńcach skarbowych sadzonych, lub za pasienie bydla na brzegach gościńca, wpłynione, z końcem każdego roku tuteyszemu Rządowi wykazywały.

Gdy zaś takowe wykazy od dawnego czasu nie są przysełane, i wspomnione bezprawia we względzie gościńców dotąd całkiem niewykorzenione; przeto Urzędy cyrkułowe wspomniony przepis Zwierzchnościom mieyscowym przypomnieć, i przepisane wykazy przesełać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Lutego 1835 pod liczbą gub. 1704.

38.

Uczniowie gymnazyalni wyznania moyżeszowego mogą premia otrzymywać.

Z powodu przez ieden z Dyrektoratów mieyscowych wznieconego, a przez tuteyszy prowincyionalny Dyrektorat przy zdaniu sprawy z przeszłorocznego głównego popisu, uczynionego pytania, iak w tym razie postąpić należy, gdy student wyznania moyżeszowego naybardziey caluiącym iest uczniem swey klassy, i czyli mu zatém nagroda szkolna przyznaną być powinna, chociaż takowy głównego przedmiotu, t. i. religii nie uczy się? wysoka nadworna Komissyia nauk, któréy tę okoliczność do wysokiego rozpoznania przełożono, dekretem pod dniem 13. Stycznia r. b. za liczbą 8108 zapadłym oznaymiła, że gymnazyialny uczeń wyznania izraelskiego, czy takowy do klass gramatykalnych lub humaniorów chodzi, wszelako nagrodę otrzymać może, ieżeli przepisom istnieiącym dla gymnazyialnéy młodzieży wyznania izraelskiego co do nauki w religii zadosyć uczynił, i we względzie innych przedmiotów naukowych i obyczaiów na takową zasłużył.

Welches den k. Gymnasial-Directoraten zur weiteren Bekanntmachung und künftigem Benehmen hiemit bekannt gegeben wird.

Gubernial-Verordnung vom 20. Februar 1835. Gub. Zahl 6003.

39.

Erhebung des Consularamtes zu Gallacz zu einem wirklichen Consulate.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 5. d. M. das k. k. Consularamt zu Gallacz zu einem wirklichen Consulate zu erheben, und den dortigen Starosten Demeter Atanaskovicz zum k. k. Consul daselbst allergnädigst zu ernennen geruhet.

Wovon die Kreisämter in Gemäßheit des hohen Hofkammer-Präsidial-Decretes vom 14. d. M. Zahl 746 zur Wissenschaft und Verständigung des Handelsstandes in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 25. Februar 1835. Gub. Zahl 11304.

40.

In welcher Art Witwen verstorbener Handelsleute die Handlung fortführen können.

Nach den österreichischen Gewerbs- und Handelsgesetzen wird den Witwen verstorbener Handelsleute die Fortführung der Handlung auf die Dauer ihrer Lebenszeit, und in so lange sie nicht zur zweiten Ehe schreiten, gestattet.

Die Witwe bedarf daher zur Fortsetzung der Handlung keines eigenen Befugnisses, und da ihr dieses Recht schon durch das Gesetz zugestanden ist, so hat sie auch nichts weiter zu thun, als den aufrechten Stand der Handlung bei der Ortsobrigkeit nachzuweisen, und nach beendigter Abhandlung der Verlassenschaft ihres Gatten bei dem Merkantil- und Wechselgerichte um die Protocollirung der Firma mit dem Beisatze: »des seligen N. N. Witwe« einzuschreiten.

Die Ertheilung eines neuen Befugnißes auf ihren eigenen Namen, ohne dem erwähnten Beisatz, würde die Nachweisung aller im Gesetze zur Erlangung einer Handlung vorgeschriebenen Erfordernisse voraussetzen, und die Witwe zur Vermuthung berechtigen, daß ihr die Fortführung der Handlung auch dann gestattet sey, wenn sie zur zweiten Ehe schreitet.

Co c. k. Dyrektoratom gymnazyialnym dla dalszego obwieszczenia i przyszłego zachowania się ogłoszoném zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Lutego 1835 pod liczbą gub. 6003.

39.

Wyniesienie Urzędu konzularnego w Gałaczu do rzeczywistego konzulatu.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 5. b. m. raczył c. k. Urząd konzularny w Gałaczu na stopień rzczywistego konzulatu wynieść, i starostę tamecznego Demetrego Atanaskowicz, c. k. konzulem tamże nayłaskawiéy mianować.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe stosownie do dekretu prezydialnego c. k. Kamery nadwornéy z dnia 14. b. m. pod liczbą 746, dla wiadomości i obwieszczenia stanu kupieckiego, zawiadomione zostaią.

Uwiadomienie gub, z dnia 25. Lutego 1835 pod l. gub. 11304.

40.

W iakim sposobie wdowy po zmarłych kupcach handel daléy prowadzić mogą.

Podług austryiackich ustaw o zarobku i handlu, wdowom po zmarłych kupcach pozwolono iest prowadzić daléy swóy handel dożywotnie lub dopóki powtórnie do stanu małżeńskiego nie wstąpią.

Wdowa zatém nie potrzebuie żadnego osobnego uprawnienia, aby handel daléy prowadziła, a gdy iéy to prawo iuż przez samą ustawę przyznaném iest, przetoż nic więcéy uczynić, iak tylko utrzymuiący się stan handlu przed Zwierzchnością mieyscową wykazać, i po skończonéy pertraktacyi spuścizny mężowskiéy u Sądu handlowego i wexlowego o zaprotokółowanie firmy z dopisem: »wdowa po zmarłym N. N.« prosić.

Udzielenie nowego uprawnienia na iéy własne imię, bez pomienionego dopisu, pociągnęłoby za sobą potrzebę wykazania wszystkich do pozyskania wolności handlu, prawem przepisanych warunków i nadałoby wdowie prawo domniemania, że iéy wolno prowadzić daléy swóy handel i wtenczas, kiedyby powtórnie szła zamąż.

Dieß vorausgelassen, wird nun dem Merkantil- und Wechselgerichte und dem Lemberger Magistrate, im Einverständniße mit dem k. k. Appellationsgerichte, bedeutet, daß den Witwen verstorbener Handelsleute, wenn sie von dem ihnen gesetzlich zustehenden Rechte, während der Dauer des Witwenstandes die Handlung ihres Gatten fortzusetzen Gebrauch machen wollen, keineswegs die Firma auf ihren eigenen Namen zu gewähren, sondern, wenn sie den aufrechten Stand der Handlung nachweisen, auch sonst die gesetzlichen Bedingungen eintreten, von der Ortsobrigkeit angewiesen seyen, bei dem Merkantil- und Wechselgerichte die bestehende Firma mit dem Zusatze: des seligen N. N. Witwe, protocolliren zu lassen.

Gubernial-Verordnung vom 28. Februar 1835. Gub. Zahl 8737.

41.

Nähere Bestimmungen wegen Anlegung der Cautionen, Vadien und Depositen im Staatsschulden-Tilgungsfonde.

Nach den bestehenden Bestimmungen für die Anlegung von Cautionen, Vadien und eigentlichen fremden Depositen im allgemeinen Staatsschulden-Tilgungsfonde sollen Beträge von und über 1000 fl. C. M. wenigstens durch einen Zeitverlauf von 6 Monaten, und mindere Beträge wenigstens durch eine Jahresfrist seiner Benützung überlassen bleiben.

Diese Rücksicht hat man zwar bei Würdigung derjenigen Beträge, welche zu diesem Behufe in den vorgeschriebenen Solarquartal-Verzeichnissen ausgewiesen werden, und bei den Verfügungen in Betreff derjenigen Posten, die dazu ausersehen und geeignet befunden werden, immer vor Augen; allein leider wird oft jener Zweck dadurch vereitelt, daß solche Geldbeträge nicht schnell genug zur Abfuhr an das Zahlamt, und deßwegen auch nicht in dem vorhergesehenen Zeitpuncte zur Uebernahme bei der Tilgungsfonds-Hauptkasse gelangen, und die Folge solcher Verspätungen ist, daß manche angelegte Beträge vorzeitig und vor dem Ablaufe der für ihre Benützung im allgemeinen Tilgungsfonde berechneten Frist von 6 oder 12 Monaten aufgekündigt werden müssen, weil der Zeitpunct ihrer Rückzahlung an den Eigenthümer, der bei der Entscheidung ihrer Anlegbarkeit, und bei den Verfügungen zu ihrer Abfuhr allerdings jenen Fristen entsprach, ihnen dann nicht mehr entspricht, wenn die wirkliche Geldübernahme bei der Tilgungsfonds-Hauptkasse Monate lang zurückgesetzt wird.

Um nun diesem Uebelstande zu begegnen, wird den k. Kreiskassen verordnet, alle Cautions-, Vadiums- und Depositenbe-

To przełożywszy, deklaruie się Sądowi handlowo-wexlowemu i Lwowskiemu Magistratowi za porozumieniem się z c. k. Sądem appellacyynym, że wdowom po zmarłych kupcach, chcącym robić użytek z prawa dalszego prowadzenia handlu mężowskiego póki będą wdowami przyznanego, firma na ich własne imię dozwolona być nie ma, ale gdy utrzymuiący się stan handlu wykażą, i inne prawne warunki zachodzą, Zwierzchność mieyscowa odkazać ie ma do Sądu handlowo-wexlowego o zaprotókołowanie firmy trwaiącey z dopisem: Wdowa po zmarłym N. N.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Lutego 1835 pod liczbą gub. 8737.

41.

Dokładnieysze przepisy względem umieszczenia kaucyy wadiów i depozytów na funduszu umarzaiącym długi Stanu.

Podług przepisów dotąd trwaiących dla umieszczenia kaucyy, wadiów i właściwych obcych depozytów na powszechnym funduszu umarzaiącym długi Stanu, ilości 1000 ZłR. i większe, przynaymniey przez 6 miesięcy, a mnieysze, przynaymniey przez rok do użytkowania z nich zostawione być maią.

Wprawdzie wzgląd ten miany iest zawsze na uwadze przy rozpoznawaniu owych ilości, które tym końcem w przepisanych spisach ćwierćrocznych wykazywane bywaią, i przy rozporządzeniach dotyczących się owych pozycyy, które do tego wybrane i za stosowne uznane będą; atoli ów cel chybiony bywa częstokroć przezto, iż takowe ilości pieniężne nie dosyć prędko do Urzędu płatniczego oddawane są, i z teyże przyczyny także i do główney kassy funduszu umarzaiącego dla onych odebrania w czasie zapowiedzianym nie przychodzą, któreto opóźnienie taki ma skutek, iż nieiedna ilość tak złożona przedwcześnie i przed upłynieniem terminu 6 lub 12 miesięcy dla użycia iey w powszechnym funduszu umarzaiącym wyrachowanego, wypowiedziana być musi, ponieważ chwila odpłacenia iey właścicielowi, która przy rozstrzygnieniu przyięcia i przy rozporządzeniach względem wypłaty, owym terminom zgoła odpowiadała, potém iuż nie odpowiada, kiedy istotne odebranie w główney kassie funduszu umarzaiącego, miesiącami opóźnionėm zostanie.

Dla zaradzenia więc tey niedogodności, nakazuie się c. k. kassom cyrkułowym wszelkie ilości kaucyy, wadiów

träge, welche entweder aus der eigenen Baarschaft der Kreiskasse zur Anlegung im Tilgungsfonde bestimmt, oder zu diesem Behufe von Gefälls- und Stadtkassen an dieselbe geleitet werden, immer gleich nach dem Empfange des Decretes, und beziehungsweise auf letztere gleich nach ihrer Einzahlung durch die Gefälls- oder Stadtkassen an das Provincial-Hauptzahlamt abzusenden.

Eine weitere, die schnellere und richtige Erfüllung der Zwecke der Anlegung hindernde Unzukömmlichkeit, die man aus den bisherigen Verhandlungen wahrgenommen hat, besteht darin, daß die nach dem Solarjahre abgetheilten vierteljährigen Verzeichnisse der Kreiskassen, und insbesondere jene der Stadtkassen, bei den k. Kreisämtern nicht sogleich in Verhandlung genommen, sondern oft Monate lang unerledigt gelassen, daher oft mit einer auffallenden Verspätung an die Landesstelle abgeschickt; dann daß sie nicht immer mit allen in der Instruction vom 20. Februar v. J. vorgezeichneten Anführungen der Umstände, welche zur Beurtheilung der Anlegbarkeit oder Unanlegbarkeit eines ausgewiesenen Geldbetrages nothwendig sind, und mit dem bestimmten Gutachten darüber, und der näheren Begründung des dafür oder dagegen gestellten Antrages versehen werden.

In der ersten Beziehung wird den k. Kreisämtern die unverzügliche Behandlung solcher Geschäftsstücke, und die richtige Einsendung jener Verzeichnisse gleich nach dem Ablaufe eines jeden Solarquartals mit dem Beisatze empfohlen, in den Fällen, wo ein oder der andere Stadtmagistrat mit einer solchen Eingabe rückständig seyn sollte, deßwegen allein mit der Einsendung der übrigen schon eingelangten Ausweise nicht zurückzuhalten, indem die rückständige und zu betreibende Eingabe auch nachgetragen werden kann, und es dem Dienste nicht zusagt, daß wegen des Ausstandes derselben die Einsendung der den k. Kreisämtern schon vorliegenden Ausweise anderer Stadtkassen und Magistrate ungebührlich lang verspätet werde; in der zweiten Beziehung aber wird dem Kreisamte aufgetragen, auf die genaue und umständliche Verfassung solcher Ausweise und auf die gehörige Begutachtung jeder darin vorkommenden Geldpost, in Beziehung auf ihre Eignung zur Anlegung im Tilgungsfonde, oder ihre Ausschließung davon, entsprechende Sorgfalt zu wenden, und auch darauf zu sehen, daß es von Seite der Stadtkassen und Stadtmagistrate wirklich geschehe.

Uebrigens wird den Kreiskassen empfohlen, die vorgeschriebenen vierteljährigen Ausweise über die bei denselben erliegenden

i depozytów, które albo z własnéy gotowizny Kassy cyrkułowéy, dla lokowania na funduszu umarzaiącym przeznaczone, lub tym końcem z kass Administracyi dochodów i mieyskich do téyże przesełane będą, zawsze zaraz po odebraniu dekretu, a względnie co do kass dochodowych i mieyskich, zaraz po ich wyliczeniu przez też kassy do głównego prowincyionalnego Urzędu płatniczego odsełać.

Druga niedogodność przeszkadzaiąca prędkiemu i dokładnemu dopięciu celów ilości lokowanych, która się z dotychczasowych rospraw urzędowych postrzédz dała, iest ta, iż spisy ćwierćroczne kass cyrkułowych podług roku słonecznego podzielone, a osobliwie spisy kass mieyskich, przez c. k. Urzędy cyrkułowe, nie zaraz urzędownie podzielone, a osobliwie spisy kass mieyskich, przez c. k. Urzędy cyrkułowe, nie zaraz urzędownie przedsiębrane, ale częstokroć miesiącami niewyrobione zalégaiąc, nieraz z wielkém opóźnieniem do Rządu kraiowego odsélane bywaią, i że nie zawsze przepisanémi instrukcyią z dnia 20. Lutego r. z. wywodami okoliczności do osądzenia: czyli umieszczenie wykazanéy ilości pieniężnéy dozwolone być może, potrzebnémi, i stanowczą opinią oraz dokładnieyszém utwierdzeniem wniosku za, lub przeciwko temu uczynić się maiącego, opatrzone są.

Odnośnie co do punktu piérwszego, zaleca się Urzędom cyrkułowym niezwłoczne załatwienie takich sztuk urzędowych i punktualne odsełanie owych spisów zaraz po upłynieniu każdego kwartału roku słonecznego z tym dokładem, aby w przypadkach, gdzieby który Magistrat z podaniem takowém opóźniał się, z przesełaniem innych iuż nadeszłych wykazów, z tego iedynie powodu nie zatrzymywać się, ponieważ podanie zalegaiące, na które nalégać należy, dodatkowo dosłane być może, a służba na tém ciérpi, gdy dla takowéy zaległości, posłanie wykazów od innych kass mieyskich i Magistratów w c. k. Urzędach cyrkułowych iuż znayduiących się, nieprzyzwoicie długi czas opóźniane zostaie; co do punktu drugiego, nakazuie się Urzędom cyrkułowym o to stosowne mieć staranie, aby te wykazy ściśle i dokładnie układane były, i by do każdéy poczty pieniężnéy, w wykazach tych wytkniętéy, co do iéy własności, czyli do umieszczenia na funduszu umarzaiącym dopuszczona lub odrzucona być ma, przyzwoita opiniia dołączona była, i na to także baczyć, aby ze strony kass mieyskich i Magistratów tosamo istotnie dopełnione było.

Wreście poleca się kassom cyrkułowym przepisane ćwierćrozne wykazy leżących tamże kaucyy, wadiów i ob-

10 *

Cautionen, Vadien und fremden Depositen immer gleich nach dem Ablaufe eines jeden Solarquartals, mit allen zur Beurtheilung ihrer Anlegbarkeit oder Unanlegbarkeit im Tilgungsfonde erforderlichen Daten versehen, den Kreisämtern zur Begutachtung und Einsendung an die Landesstelle zu übergeben, zugleich aber auch die vorgezeichnete besondere Ausweisung jener Register und Kassereste, die nicht dazu geeignet sind, und ohne definitiver Bestimmung Jahre lang schon bei den Kreiskassen erliegen, zum Behufe ihrer Abfuhr an das Zahlamt, ihrer reellen Einstellung, oder ihrer Zurückzahlung an den Eigenthümer, oder ihrer sonst sich aus früheren Verhandlungen ergebenden endlichen Abthuung nicht zu verabsäumen.

Gubernial=Verordnung vom 2. März 1835. Gub. Zahl 13366.

42.

Die Ortsobrigkeiten und Kreisämter werden verpflichtet, die Befolgung der Mühlordnung zu überwachen.

Mehrere in der neuesten Zeit zur Kenntniß der Landesstelle gelangten Uebertretungen der Mühlordnung haben die Ueberzeugung geliefert, daß das allerhöchste Mühlpatent vom 1. December 1814 G. Z. 49534 (Frz. Gesetze B. XLII. Pag. 149, Pillerische Sammlung Nro. XXXI.), und die mit dem gedruckten Kreisschreiben vom 3. November 1815 Zahl 44759 bekannt gemachten Mühltariffe nicht gehandhabt werden.

Die Kreisämter werden daher erinnert, den genauesten Befolg der Mühlordnung durch die Ortsobrigkeiten, nach den §§. 19. und 25. des besprochenen Patentes, überwachen zu lassen, und auch ihrerseits gelegenheitlich zu überwachen und insbesondere darauf zu dringen, daß der mit dem oberwähnten Kreisschreiben vom 3. November 1815 Zahl 44759 bekannt gegebene Mahltariff in den Mühlen nach Vorschrift zu Jedermanns Einsicht aufgehangen werde.

Gub. Verordnung vom 9. März 1835. Gub. Zahl 7815.

cych depozytów zawsze zaraz po upłynieniu każdego ćwierćrocza słonecznego wszystkiémi datami do osądzenia, czyli na funduszu umarzaiącym umieszczone być mogą lub nie? potrzebnémi, opatrzyć, takowe Urzędom cyrkułowym dla dania opinii i przesłania Rządowi kraiowemu podać, a razem i przepisany wykaz osobliwy owych depozytów i reszt kassowych, które do tego nie są uwłaściwione i bez pewnego oznaczenia latami iuż w kassach cyrkułowych zalegaią, końcem odesłania ich do Urzędu płatniczego nieopóźniać się z ich rzeczywistém dostawieniem lub odpłaceniem właścicielowi, lub innéni ostateczném zarządzeniem, któreby się z poprzedniczych czynności urzędowych okazać mogło.

Rozporządzenie gub. z dnia 2. Marca 1835 pod liczbą gub. 13366.

42.

Zwierzchności mieyscowe i cyrkułowe Urzędy zobowiązane zostaią, czuwać na dopełnianie przepisów młynowych.

Wiele przekroczeń porządku młynowego, które w ostatnich czasach do wiadomości Rządu kraiowego doszły, przekonały; że naywyższy patent młynowy z dnia 1. Grudnia 1814 pod licz. gub. 49534, (Ustawy Ces. Franc. T. XLII, stron. 149 Zbiór Pillera Nr. XXXI.) i taryfa mielnicza okolnikiem z dnia 3. Listopada 1815 pod liczbą 44759 ogłoszona. zachowywane nie są.

Upomina się więc Urzędy cyrkułowe, aby Zwierzchnościom mieyscowym czuwanie nad ścisłém zachowaniem porządku młynowego podług §§. 19. i 25. wspomnionego patentu zaleciły, i same przy sposobności tego doglądały, w szczególności zaś na to nastawać maią, by taryfa mielnicza powyżrzeczonym okolnikiem z dnia 3. Listopada 1815 pod liczbą 44759 ogłoszona, podług przepisu w młynach, dla każdego do przeczytania wywieszoną była.

Rozporządzenie gub. z dnia 9. Marca 1835 pod liczbą gub. 7815.

43.

Seiner k. k. Majestät Regierungs-Antritt und Bestätigung sämmtlicher Organe der Staatsverwaltung in ihren Stellen, Aemtern und Würden.

Ferdinand der Erste,
von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn, Böhmen, der Lombardie, Venedig, Galizien, Lodomerien und Illyrien, Erzherzog von Oesterreich rc. rc.

Liebe Getreue!

Es hat Gott dem Allmächtigen gefallen, Se. Majestät den Kaiser und König, Unseren hochverehrten innigstgeliebten Herrn Vater, aus dem irdischen Seyn abzurufen.

Allerhöchstdieselben sind heute um drei Viertel auf 1 Uhr Morgens verschieden.

Mit dem Gefühle des tiefsten Schmerzes über den Verlust des erlauchten Verklärten, dessen Weisheit das Glück seiner Völker mitten in den Stürmen der Zeit fest begründet hat, dessen Gerechtigkeit ein mächtiger Schutz für jedes Recht und ein kräftiger Schild gegen jede Willkühr war, und dessen Tugenden allen Zeiten als Vorbild dienen, folgen Wir dem hohen Berufe auf der Bahn fortzuschreiten, die Er so weise bezeichnet und so beharrlich verfolgt hat.

Wir besteigen den Uns angestammten Thron mit dem festen Entschluße, den Gesinnungen Unseres Herrn Vaters getreu, wie Er, im frommen Vertrauen auf Gott, das Glück und die Wohlfahrt Unserer Völker auf dem Wege des Rechtes zum Zwecke aller Unserer Bestrebungen und Anstrengungen zu machen.

Indem Wir nun alle Organe Unserer Staatsverwaltung in ihren Stellen, Aemtern und Würden bestätigen, fordern Wir dieselben, und namentlich das k. k. Landesgubernium auf, Uns in Unseren Bemühungen ihren pflichtmäßigen Beistand zu leisten, und ihrem Eide gemäß, dessen feierliche Erneuerung Wir denselben erlassen, sich ihrer Bestimmung nach den bestehenden Vorschriften mit Gewissenhaftigkeit und Eifer zu weihen.

Uebrigens habet Ihr allen Euch unterstehenden Behörden und den dortländigen Ständen diese Unsere Willensmeinung auf das schleunigste bekannt zu machen, und insbesondere im Einvernehmen mit den Ordinarien zu verfügen, damit für Wailand

43.

Obięcie rządów przez Jego c. k. Mość i potwierdzenie wszystkich organów administracyi kraiowéy w ich posadach, urzędach i dostoieństwach.

FERDYNAND PIERWSZY,

z Bożéy łaski Cesarz Austryiacki, Król Węgierski, Czeski, Lombardyi, Wenecyi, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi, Arcy-Xiążę Austryiacki i t. d., i t. d.

Mili Nam Wierni!

Podobało się Bogu Wszechmogącemu, Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla Jegomości, Naszego wielce uwielbionego i nayukochańszego Oyca, powołać z życia doczesnego.

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król Jegomość rozstał się z tym światem dziś rano o trzech kwandransach na piérwszą.

Z uczuciem głębokiego żalu po stracie dostoynego Zmarłego, którego mądrość, szczęście ludów Swoich pośród burz czasu ustaliła, którego sprawiedliwość potężną obroną wszelkiego prawa i silną tarczą przeciw każdéy dowolności była, i którego cnoty po wszystkie czasy za wzór służyć będą. Idziemy za zaszczytném powołaniem postępowania tymże torem, który On tak mądrze zakreślił i na którym tak wytrwale zostawał.

Wstępuiemy na dziedziczny Nasz tron z tém stałém postanowieniem, aby wiernie zasadom Nayiaśnieyszego Oyca Naszego, i podobnie iak On, w pobożném zaufaniu w Bogu, szczęście i pomyślność ludów Naszych w drodze prawa, zrobić celem wszystkich Naszych starań i usiłowań.

Potwierdzaiąc zatém wszystkie Władze Naszéy Administracyi rządowéy w ich stanowiskach, urzędach i godnościach, Wzywamy takowe, a mianowicie c. k. Rządy kraiowe, by Nam w Naszych usiłowaniach stosownie do swoich obowiązków dopomagały i podług swéy przysięgi, od któréy uroczystego odnowienia one uwalniamy, swoiemu powołaniu według istnących przepisów sumiennie i gorliwie poświęcały się.

Wrzeszcie macie wszystkim sobie podwładnym Urzędom i tamteyszo-kraiowym Stanom tę Naszą wolę iak nayspiesniéy ogłosić, a w szczególności za porozumieniem się z Arcybiskupami i Biskupami rozporządzić, by za ś. p. Nay-

Se. Majestät den Höchst-Verblichenen Kaiser und König die gewöhnlichen Exequien, heilige Messen und Andachten allenthalben in den Städten und auf dem Lande fleißig gehalten werden, so wie auch zugleich jede mit der allgemeinen Trauer unvereinbarliche Belustigungsart sogleich einzustellen ist.

Welch Allem Ihr Alle genau nachzuleben wissen werdet.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am zweiten Monatstage März im Eintausend Achthundert fünf und dreißigsten, Unserer Reiche im Ersten Jahre.

Ferdinand m. p.

(L. S.)

Anton Friedrich Graf Mittrowsky von Mittrowitz und Nemischl,
Oberster Kanzler.

Carl Graf von Inzaghy,
Hofkanzler.

Franz Freiherr von Pillersdorf,
Kanzler.

Johann Limbek Ritter von Lilienau,
Vice-Kanzler.

Nach Seiner k. k. Majestät höchst Eigenem Befehl:

Franz von Nadherny,
Hofrath.

Dieses allerhöchste Rescript wird in Folge hohen Hofkanzlei-Präsidial-Schreibens vom 4. d. M. allgemein kund gemacht.

Gubernial-Kundmachung vom 9. März 1835. Gub. Zahl 14921.

44.

Neuer Tabak-Verschleiß-Tariff.

Seine Majestät haben allerhöchst geruht zu genehmigen, daß der aus der Beilage ./. ersichtliche neue Tabak-Tariff mit 1. April 1835 in Wirksamkeit trete.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkammer-Präsidial-Erlasses vom 23. Februar l. J. Zahl 1069 hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 11. März 1835, Präsidial-Zahl 1758.

Tabak-Verschleiß-Tarif,

welcher für nachbenannte Schnupf- und Rauchtabak-Gattungen in Folge Allerhöchster Entschließung vom 29. Jäner 1835 in Galizien, vom 1. April 1835 an, in Wirksamkeit zu treten hat.

Tariffs-Nro.	Schnupftabak	Verkauf aus der Haupt-Niederlage an die Verschleißer im Großen, und von diesen an die Verschleißer im Kleinen, dann an die Consumenten im Großen			Verkauf von den Verschleißern an die Consumenten im Kleinen		
		Das	fl.	kr.	Das	fl.	kr.
1	Extra fein Sevilla in ¼pfündigen Büchsen . . .	Pfund leicht Gewicht	10	—	. . .	—	—
2	Rapé de Paris, echter, in 1pfündigen Dosen . .	detto	4	30	. . .	—	—
3	St. Omer, echter, in 1pfündigen Dosen . . .	detto	3	30	. . .	—	—
4	Façon d'Espagne, in ¼pfündigen Büchsen . . .	Pf. schwer Gew.	3	24	Loth	—	7
5	Wiener Rapé, 1te Sorte (im blauen Papier), in 1pfündigen Dosen	detto	2	54	detto	—	6
6	Façon St. Omer, in 1pfündigen Dosen . . .	detto	2	24	detto	—	5
7	Trientiner (Gingé, Radica grossetta e sottile di lusso), in ½pfündigen Karten	detto	2	24	detto	—	5
8	Wiener Rapé, 2te Sorte (im gelben Papier), in 1pfündigen Dosen	detto	2	22	detto	—	5
9	Carrada di lusso, Rapé Punta Virginia, in 1pfündigen Dosen	Pf. leicht Gew.	2	—	. . .	—	—
10	Scaglia soprafina di lusso, in ½pfündigen Karten	Pf. schwer Gew.	1	56	Loth	—	4
11	Schwarz-Gebeizter in ½ oder ganzpfündigen Dosen	detto	1	34	. . .	—	—
12	Debreer, Levanter und Tiroler, in ½pfündigen Karten	detto	1	28	Loth	—	3
13	Galizier (Albanier) und rapirter, in ½ oder ganzpfündigen Dosen	detto	1	26	detto	—	3
14	Galizisch-Gebeizter, ledig	detto	—	55	detto	—	2

Tariffs-Nro.	Rauchtabak	Verkauf aus der Haupt-Niederlage an die Verschleißer im Großen, und von diesen an die Verschleißer im Kleinen, dann an die Consumenten im Großen			Verkauf von den Verschleißern an die Consumenten im Kleinen		
		Das	fl.	kr.	Das	fl.	kr.
	Gesponnene Rauchtabake:	Pfund					
1	Varinas-Knaster in Rollen	schwer Gewicht	7	—	¼ Pfund	1	55
2	Halb-Knaster (Gesellschafts-Tabak)	detto	1	30	detto	—	25
3	Hanauer	detto	—	32	detto	—	9
4	Zigarren: extrafeine, 4zöllige in gelb politirten Ahorn-Kistchen zu . . .	100 Stück	3	—	1 Stück	—	2
		50 "	1	30			
	Zigarren: feine, 3⅔zöllige in politirten Nußbaum-Kistchen zu	100 "	2	—	. . .	—	—
		50 "	1	—	. . .	—	—
	Zigarren: ordinäre, lange und kurze, ledig .	100 "	1	28	1 Stück	—	1
	Geschnittene Rauchtabake:	Pfund					
5	Geschnittener Knaster (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	leicht Gewicht	3	30	¼ Pfund	—	56
6	Echter Holländer Krull (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	3	—	detto	—	48
7	Portoricco-Knaster (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	2	30	detto	—	40
8	Sonn und Mond (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	1	32	detto	—	26
9	Gingé (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	1	12	detto	—	20
10	Echter Türkischer (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	1	12	detto	—	20
11	Extra fein Dreikönig (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	1	12	detto	—	20
12	Echter Ungar (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	—	54	detto	—	15
13	Mittelfeiner Dreikönig (in ½ und ¼pfündigen Packeten)	detto	—	40	detto	—	11
14	Sonn und Mond (in kleinen Briefen)	100 Stück	7	50	1 Stück	—	5
15	Portoricco-Knaster (in kleinen Briefen)	detto	6	10	detto	—	4
16	Virginier (Zapfenberger) (in kleinen Briefen)	detto	6	10	detto	—	4
17	Echter Türkischer (in kleinen Briefen)	detto	4	44	detto	—	3
18	Extra feiner Dreikönig (in kleinen Briefen)	detto	4	44	detto	—	3
19	Mittelfeiner Dreikönig (in kleinen Briefen)	detto	3	6	detto	—	2
20	Ungarisch-Geschnittener in größeren Briefen . .	detto	3	—	detto	—	2
21	Ungarisch-Geschnittener in kleineren Briefen . .	detto	1	30	detto	—	1
22	Ordinär Geschnittener in Briefen	detto	1	30	detto	—	1

Tarif für die Paß-Taxen.

		Das	In C. M. fl.	In C. M. kr.
Ausländische Schnupf- und Rauchtabak-Fabricate	ohne Unterschied der Benennung	Pfund	3	—
Ungarische Schnupf- und Rauchtabak-Fabricate	ohne Unterschied der Benennung	detto	2	—
Alle rohen ausländischen Tabakblätter	ohne Unterschied der Benennung	detto	2	—
Alle rohen ungarischen Tabakblätter	ohne Unterschied der Benennung	detto	1	—

(Beilage zur Sign. 10. Pag. 152. ex 1835.)

Taryfa przedaży tabaki i tytuniu,

która w skutek naywyższéy uchwały z dnia 29. Stycznia 1835, w Galicyi zacząwszy od 1. Kwietnia 1835, swoią prawną moc otrzymać ma.

Liczba taryfy	Tabaka	Przedaż téyże: z głównego składu dla trafikantów (ferlegerów) hurtowo, a przez tych znowu dla trafikantów cząstkowo, tudzież dla konsumentów hurtowo			Przedaż téyże: od trafikantów dla konsumentów cząstkowo		
		funt	ZłR.	kr.	lót	ZłR.	kr.
1	Przednia Sewilla w paczkach $\frac{1}{4}$funtowych . .	funt lekkiéy wagi	10	—	. . .	—	—
2	Rapé de Paris (rapa paryska) prawdziwa, w ołówkach czyli puszkach 1funtowych .	detto	4	30	. . .	—	—
3	St. Omer, prawdziwa, w 1funtowych puszkach	detto	3	30	. . .	—	—
4	Façon d'Espagne w $\frac{1}{4}$funtowych puszkach	cięzkiéy wagi	3	24	łót	—	7
5	Rapa wiédeńska 1szy gatunek (w sinym papiérze) w $\frac{1}{4}$funtowych ołówkach . . .	detto	2	54	detto	—	6
6	Façon St. Omer, w 1funtowych ołówkach	detto	2	24	detto	—	5
7	Trydentyńska tabaka (Ginge, Radica grosseta e sottile di lusso) w $\frac{1}{2}$funtowych paczkach	detto	2	24	detto	—	5
8	Rapa wiédeńska, 2gi gatunek, (w żółtym papiérze) w 1funtowych ołówkach . . .	detto	2	22	detto	—	5
9	Carrada di lusso, Rapé Punta Virginia w 1funtowych paczkach . .	lekkiéy wagi	2	—	. . .	—	—
10	Scaglia soprafina di lusso, w $\frac{1}{2}$funtowych paczkach	cięzkiéy wagi	1	56	łót	—	4
11	Czarno baycowana tabaka w $\frac{1}{2}$ i całofuntowych ołówkach	detto	1	34	. . .	—	—
12	Debreyska, Lewancka i Tyrolska w $\frac{1}{2}$funtotych paczkach	detto	1	28	łót	—	3
13	Galicyiska (Albanka) i tarta (rapowana), w $\frac{1}{2}$ albo cało-funtowych ołówkach . . .	detto	1	26	detto	—	3
14	Tabaka galicyyskiego beycu, beczkowa . .	detto	—	55	detto	—	2

Liczba taryfy	Tytuń		Przedaż téyże: z głównego składu dla trafikantów (ferlegerów) hurtowo, a przez tych znowu dla trafikantów cząstkowo, tudzież dla konsumentów hurtowo			Przedaż téyże: od trafikantów dla konsumentów cząstkowo		
			funt	ZłR.	kr.	funt	ZłR.	kr.
	Tytunie skręcane.							
1	Knaster Warynas w skrętach		funt cięzkiéy wagi	7	—	$\frac{1}{4}$ funta	1	55
2	Pół-Knaster (tytuń towarzyski)		detto	1	30	detto	—	25
3	Hanauski		detto	—	32	detto	—	9
4	Cygaro: bardzo przedni, 4calowy w polityrowanych pudełkach iaworowych po		100 sztuk	3	—	1 szt.	—	2
			50 -	1	30			
	Cygaro: czelny, 3 $\frac{2}{3}$calowy w polityrowanych pudełkach orzechowych po		100 -	2	—	. . .	—	—
			50 -	1	—	. . .	—	—
	Cygaro: pospolity, długi i krótki, bez pudełek . . . :		100 -	1	28	1 sztuka	—	1
	Tytunie kraiane.							
5	Kraiany Knaster	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	funt lekkiéy wagi	3	30	$\frac{1}{4}$ funta	—	56
6	Prawdziwy holenderski Krull	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach		3	—	detto	—	48
7	Portoryko-Knaster	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	2	30	detto	—	40
8	Słońce i miesiąc	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	1	32	detto	—	26
9	Ginge	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	1	12	detto	—	20
10	Prawdziwy turecki . . .	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	1	12	detto	—	20
11	Bardzo przedni 3ch Królów .	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	1	12	detto	—	20
12	Prawdziwy węgierski . . .	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	—	54	detto	—	15
13	Sredni 3ch Królów	w $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ funtowych paczkach	detto	—	40	detto	—	11
14	Słońce i miesiąc	w małych paczkach	100 sztuk	7	50	1 sztuka	—	5
15	Portoryko-Knaster	w małych paczkach	detto	6	10	detto	—	4
16	Wirginski (Zapfenberski) . .	w małych paczkach	detto	6	10	detto	—	4
17	Prawdziwy turecki	w małych paczkach	detto	4	44	detto	—	3
18	Przedni 3ch Królów . . .	w małych paczkach	detto	4	44	detto	—	3
19	Sredni 3ch Królów	w małych paczkach	detto	3	6	detto	—	2
20	Węgierski kraiany w większych paczkach . .		detto	3	—	detto	—	2
21	Węgierski kraiany w mnieyszych paczkach .		detto	1	30	detto	—	1
22	Prosty kraiany w paczkach		detto	1	30	detto	—	1

Taryfa tax za paszporty.

		funt	w M. K. ZłR.	w M. K. kr.
Zagraniczne wyroby tabaki i tytuniu	bez różnicy nazwy	funt	3	—
Węgierskie wyroby tabaki i tytuniu	bez różnicy nazwy	detto	2	—
Wszystkie surowe tytunie zagraniczne w liściu (w papuszkach)	bez różnicy nazwy	detto	2	—
Wszystkie surowe tytunie węgierskie w papuszkach	bez różnicy nazwy	detto	1	—

iaśnieyszego Cesarza i Króla w Bogu spoczywaiącego, zwyczayne exekwie, Msze święte i nabożeństwo wszędzie w miastach i po wsiach należycie odprawione były; a zarazem by wszystkie z powszechną żałobą niezgodne zabawy natychmiast zakazane zostały.

Według czego wszyscy ściśle zachować się maią.

Dan w Naszém cesarskiém główném i rezydencyionalném mieście Wiédniu dnia 2. miesiąca Marca, tysiąc ośmset trzydziestego piątego, a panowania Naszego w piérwszym roku.

Ferdynand m. p.

(L.S.)

Antoni Frydryk Hrabia Mittrowsky de Mittrowiz i Nemischl,
Naywyższy Kanclerz.

Karol Hrabia Inzaghy,
Nadworny Kanclerz.

Franciszek Baron de Pillersdorf,
Kanclerz.

Jan Limbeck Kawaler de Lilienau,
Wice-Kanclerz.

Za naywyższym własnym rozkazem Jego c. k. Mości:
Franciszek de Nadherny.
Radźca nadworny.

Któryto naywyższy reskrypt w skutek listu prezydyialnego wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. b. m. powszechnie ogłoszonym zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Marca 1835 do liczby gub. 14921.

44.

Nowa taryfa przedaży tabaki i tytoniu.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naylaskawiéy przyzwolić, by taryfa tabaki i tytoniu w anexie .|. załączona, z 1szym dniem Kwietnia 1835 w działanie weszła.

Którato naywyższa uchwała w skutek prezydyalnego rozporządzenia wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 23. Lutego r. b. pod liczbą 1069, ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaną zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 11. Marca 1835 do liczby prez. 1758.

45.

Behandlung der am 2. März 1835 in der Serie 404 verlosten Capitalien der älteren Staatsschuld.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 2. dieses Monates wird, mit Beziehung auf das Kreisschreiben vom 19. November 1829 Zahl 8345 bekannt gemacht, daß die am 2. März d. J. in der Serie 464 verlosten Aerarial-Obligationen der Stände von Böhmen und Nieder-Oesterreich, nämlich die böhmisch-ständische Aerarial-Obligation zu Vier Percent Nummer 164856 mit einem Zweiunddreißigstel der Capitals-Summe, dann die niederösterreichisch-ständischen Aerarial-Obligationen vom Recesse vom 30. April 1767 zu Vier Percent, von Nummer 13952 bis einschließig Nummer 15939, und zu Drei Percent Nummer 14874 mit den ganzen Capitals-Beträgen, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue, mit Vier und Drei Percent in Conventions-Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.

Gub. Kundmachung vom 12. März 1835. Präsidial-Zahl 1977.

46.

Formulare, nach welchem die Ortsobrigkeiten die Pferdfutter-Preise zur Bemessung der Postrittgebühren nachzuweisen haben.

Die k. Provincial-Staatsbuchhaltung hat anher angezeigt, daß ihre Amtshandlung bei der periodischen Berechnung der Pferdefutter-Preise zur Bemessung der Postrittgebühren durch die Ungleichförmigkeit der kreisämtlichen Ausweisungen erschwert, und deßhalb die von hohen Orten immer dringend benöthigte Zusammenstellung verzögert werde. Damit diesem Uebelstande bleibend abgeholfen werde, wurde von der k. Prov. Staatsbuchhaltung ein Formulare entworfen, welches den k. k. Kreisämtern hierneben .|. mit dem Beisatze zugestellt wird, sogleich nach Erhalt des gegenwärtigen Auftrages die Einleitung zu treffen, damit die betreffenden Ortsobrigkeiten angewiesen werden, die mit Ende d. M. für das nächst vorgehende Semester abzugebenden Nachweisungen schon nach diesem Formulare einzureichen, auf deren termin- und formulargemäßen Einreichung die Kreisämter zu dringen, und sodann die Resultate in ihren Ausweisen nach dem nämlichen Formulare, mit Bedachtnahme auf die Andeutungen der Buchhaltung in der ersten Rubrik, zusammenzufassen haben werden.

Gubernial-Verordnung vom 12. März 1835. Gub. Zahl 14004.

Ausweis

über die in den Marktorten des Kreises N. (in der Stadt N.) in den Monaten N. bis N. 183 bestandenen Pferdefutter-Preise.

Benanntlich:	Monat N. 183						Monat N. 183						Monat N. 183						Monat N. 183						Monat N. 183						Monat N. 183					
	Mitteldurchschnittspreis in Conventions-Münze																																			
	n. öst. Metzen		n. öst. Centner				n. öst. Metzen		n. öst. Centner				n. öst. Metzen		n. öst. Centner				n. öst. Metzen		n. öst. Centner				n. öst. Metzen		n. öst. Centner				n. öst. Metzen		n. öst. Centner			
	Hafer		Heu		Stroh		Hafer		Heu		Stroh		Hafer		Heu		Stroh		Hafer		Heu		Stroh		Hafer		Heu		Stroh		Hafer		Heu		Stroh	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Die Marktorte haben die Markttage:																																				
Die Kreisämter haben die Marktorte in dieser Colonne anzusetzen.																																				
Summa . .	8	—	6	—	4	—	7	52	5	44	4	8	8	16	6	24	4	16	8	24	6	20	4	12	7	56	6	8	4	8	8	8	5	52	3	48
Hiernach entfällt der Mitteldurchschnittspreis mit	1	—	—	45	—	30	—	59	—	43	—	31	1	2	—	48	—	32	1	3	—	47 2/4	—	31 2/4	—	59 2/4	—	46	—	31	1	1	—	44	—	28 2/4
Hier ist die Ziffer nur aproximirt angesetzt.																																				

Anmerkung. Zur genauen Darnachachtung: a) Von einem jeden Markttage ist der Mitteldurchschnittspreis, so wie er nach mehreren Ankaufspartheien entfällt, in Conventions-Münze zu Metzen, oder einem halben Koretz, und zu einem Wiener Centner anzugeben, und zu diesem Behufe 138 galizische Pfund auf 1 Wiener Centner zu berechnen. b) Wo ähnliche Ausweise über alle Lebensmittel dem Kreisamte überreicht werden, hat die ad a) bemerkte Eintragung der Preise eines jeden Markttages in dem gegenwärtigen Ausweise zu unterbleiben, und ist nur der Durchschnitt eines jeden Monates einzutragen, als Anmerkung aber der Tag und die Geschäftszahl des an das Kreisamt überreichten umfaßenderen Ausweises genau zu beziehen; daher c) nebst den von der Buchhaltung angegebenen Rubriken noch eine mehr, mit der Ueberschrift Anmerkung, zu eröffnen.

(Beilage zur Sign, 10. Pag. 154. ex 1835).

Formularz. .|·

W Y K A Z

cen obroku dla koni na targach cyrkułu N. (w mieście N.) w miesiącach N. do N. 183

Mianowicie:	Miesiąc N. 183						Miesiąc N. 183						Miesiąc N. 183						Miesiąc N. 183						Miesiąc N. 183						Miesiąc N. 183					
	Cena średnia w monecie konwencyynéy																																			
	niż. aust. maca		niż. aust. cetnar				niż. aust. maca		niż. aust. cetnar				niż. aust. maca		niż. aust. cetnar				niż. aust. maca		niż. aust. cetnar				niż. aust. maca		niż. aust. cetnar				niż. aust. maca		niż. aust. cetnar			
	owsa		siana		słomy		owsa		siana		słomy		owsa		siana		słomy		owsa		siana		słomy		owsa		siana		słomy		owsa		siana		słomy	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
W miastach targowych bywaią targi:																																				
Urzędy cyrkułowe umieścić maią w téy rubryce mieysca targowe:																																				
Summa . .	8	—	6	—	4	—	7	52	5	44	4	8	8	16	6	24	4	16	8	24	6	20	4	12	7	56	6	8	4	8	8	8	5	52	3	48
Podług tego wypada średnia cena	1	—	—	45	—	30	—	59	—	43	—	31	1	2	—	48	—	32	1	3	—	47$\frac{2}{4}$	—	31$\frac{2}{4}$	—	59$\frac{2}{4}$	—	46	—	31	1	1	—	44	—	28$\frac{2}{4}$
Tu położono tylko zbliżoną liczbę																																				

Uwaga. Dla ścisłego zachowania: a) Z każdego targowego dnia należy cenę średnią (przecięcia), iaka podług więcéy partyy nakupu wypada, w mon. kon. za macę, pólkorca, lub cetnar wied. położyć, i w tym względzie 138 funtów galic. na 1 cetnar wied. porachować. b) Gdzie podobne wykazy wszystkich wiktuałów Urzędowi cyrkułowemu podawane bywaią, tam przytoczone ad a) wpisanie cen każdego dnia targowego w ninieyszym wykazie staie się niepotrzebném, i trzeba tylko cenę średnią każdego miesiąca wciągnąć, w uwadze zaś na dzień i liczbę podanego do Urzędu cyrkułowego okolicznego wykazu należycie odnieść się, a zatém wypada c) oprócz rubryk przez Izbę rachunkową podanych, ieszcze iedną więcéy z napisem: Uwaga otworzyć.

45.

Postępowanie z wylosowanémi na dniu 1szym Marca 1835 w rzędzie 464 kapitałami dawnieyszego długu Stanu.

W skutek dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 2. b. m. i odnośnie do okolnika z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 8345 ogłasza się, że wylosowane na dniu 2gim Marca r. b. w rzędzie 464 obligacyie skarbowe Stanów czeskich i niższo-austryiackich, a mianowicie: skarbowa obligacyia Stanów czeskich cztéry procentowa pod liczbą 164856 z trzydziestą drugą częścią kapitału, tudzież obligacyie skarbowe Stanów niższo-austryiackich recessu z dnia 30. Kwietnia 1767 cztéry procentowe, od liczby 13952 do włącznie liczby 15939 i trzy procentowe pod liczbą 14874 w całym kapitale, stosownie do przepisów naywyższego patentu z dnia 21. Marca 1818 za nowo, cztéry i trzy procentu w monecie konwencyynéy przynoszące obligacyie Stanu wymieniane zostaną.

Obwieszczenie gub. z dnia 12. Marca 1835 do liczby prez. 1977.

46.

Formularz, podług którego Zwierzchności mieyscowe, ceny obroku dla koni (owsa i siana), w celu wymierzenia należytości za iazdę pocztą wykazywać maią.

C. k. prowincyionalna Izba rachunkowa doniesła Rządowi tuteyszemu, że iéy czynność urzędowa przy peryiodycznem wyrachowaniu cen obroku dla koni, przez nieiednostayności cyrkularnych wykazów utrudniona, i dla tego zawsze nagle przez wysoki Rząd żądany ogólny wykaz spóźniony bywa. Aby tę niedogodność stale usunąć, ułożyła król. prowincyionalna Izba rachunkowa formularz, który c. k. Urzędom cyrkułowym w anexie .|. z tym dodatkiem udzielony zostaie, że zaraz za otrzymaniem niniejszego rozkazu rozporządzić należy, by dotyczące Zwierzchności mieyscowe z końcem tego miesiaca wykazy, na naybliżéy nadchodzące półrocze wygotować się maiące, inż podług tego formularza podali, na których podanie w terminie i podług formularza Urzędy cyrkułowe nalégać, i potém rezultaty w swoich wykazach podług tegoż samego formularza, ze względem na skazówki Izby rachunkowéy w rubryce piérwszéy, zebrać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 12. Marca 1835 pod liczbą gub. 14004.

47.

Quittungen über strafgerichtliche Depositen sind stempelfrei.

Den Kreisämtern wird hierneben ein Exemplare ./. der von der k. k. vereinten Gefällen-Verwaltung im Grunde hohen Hofkammerdecretes an alle Bezirks-Verwaltungen unter dem 23. December 1834 Zahl 36208 ergangenen Verordnung, vermöge welcher Quittungen über strafgerichtliche Depositen stempelfrei erklärt werden, mit dem Auftrage mitgetheilt, diese Verordnung sämmtlichen unterstehenden Obrigkeiten bekannt zu geben.

Gub. Verordnung vom 13. März 1835. Gub. Zahl 6712.

./.

Verordnung der k. k. galizischen vereinten Cameral-Gefällen-Verwaltung an sämmtliche k. k. Cameral-Bezirks-Verwaltungen vom 31. December 1834.

Mit Decret vom 11. d. M. Zahl 47525/3720 hat die hohe Hofkammer, aus Anlaß einer Anfrage der k. k. obersten Justizstelle, Folgendes hieher eröffnet:

Das Hofdecret vom 19. Mai 1825 Zahl 18935/1368 (Schwarz. Sammlung Nro. 868) erklärt zwar die Quittungen über ein bei Gericht erliegendes Depositum in dem Falle, wenn solches der Parthei ohne Verbindlichkeit des Rückerlages ausgehändigt wird, nach der ausdrücklichen Bestimmung des allerhöchsten Stempelpatents vom 5. October 1802 §. 29. Lit. w. für stempelpflichtig.

Dagegen sind nach dem wörtlichen Inhalte des §. 9. Lit. x. dieses Patentes alle Criminalacten von dem Gebrauche des Stempels ganz befreit.

Da die Quittungen über die aus den Criminal-Depositen-Aemtern zu erhebenden Gelder oder kostbaren Sachen unter die Criminalacten, d. i. unter die im Laufe einer Criminal-Untersuchung vorkommenden, von Amtswegen zu verhandelnden Schriften-Expeditionen gehören, so unterliegt es keinem Zweifel, daß solche in Gemäßheit des §. 9. Lit. x. des Stempelpatentes keines Stempels bedürfen.

Was der k. k. Cameral-Bezirks-Verwaltung, zu Folge des Erlasses der k. k. Tabak- und Stempelgefällen-Direction vom 27. November 1834 Zahl 1565, zur Wissenschaft mitgetheilt wird.

47.

Kwity na depozyta kryminalne są od stęplu wolne.

W załączeniu .|• otrzymuią c. k. Urzędy cyrkułowe exemplarz rozporządzenia, przez c. k. połączoną Administracyię dochodów w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadworney do wszystkich Administracyy powiatowych pod dniem 23. Grudnia 1834 i liczbą 36208 wydanego, podług którego kwity na depozyta kryminalne za wolne od stęplu uznane są, z tym rozkazem, by to rozporządzenie wszystkim podwładnym Zwierzchnościom ogłoszone zostało.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Marca 1835 pod liczbą gub. 6712.

.|•

Rozporządzenie c. k. połączonéy Administracyi przychodów kameralnych, do wszystkich c. k. kameralnych Administracyy powiatowych z dnia 31. Grudnia 1834.

Wysoka nadworna Komora, z powodu uczynionego od c. k. naywyższéy Instancyi sprawiedliwości pytania, oznaymiła dekretem swoim z dnia 11. b. m. pod liczbą 47525|3720 co następuie:

Dekretem nadwornym z dnia 19. Maia 1825 za liczbą 18935|1368 (Zbiór Schwarz. Nr. 868), uznane są wprawdzie kwity na depozyt w Sądzie złożony w tym razie, gdy takowy bez obowiązku zwrócenia wydanym zostaie, podług wyraźnego przepisu naywyższego patentu stęplowego z dnia 5. Października 1802 §. 29. lit. w. za wolny od steplu.

A podług dosłownéy treści §. 9. lit. x. tegoż patentu, są wszystkie akta kryminalne od użycia stęplu całkiem uwolnione.

Gdy zatém kwity na pieniądze lub kosztowne rzeczy, które z kryminalnych depozytowych Urzędów odebrane być maią, do aktów kryminalnych, t. i. do expedycyy pism, w biegu kryminalnego śledztwa zachodzących i z urzędu do rozpraw wziąć się maiacych, należą, więc nie podlega żadnéy wątpliwości, że takowe stosownie do §. 9. lit. x. patentu stęplowego, żadnego stęplu nie potrzebuią.

Co c. k. kameralnym Administracyiom powiatowym na mocy rozporządzenia c. k. Dyrekcyi przychodów tabakowych i stęplowych z dnia 27. Listopada 1834 za liczbą 1565 do wiadomości podaném zostaie.

48.

Viehmärkte an der moldauischen Gränze zur Erleichterung des Viehhandels nach Galizien.

Die moldauische Regierung hat zur Erleichterung des Viehhandels die Veranlassung getroffen, daß an der Gränze des Fürstenthums zu Mamornitza, Tirgu-nou und Kornoluntsi Viehmärkte gehalten werden.

Zu Markttagen sind bestimmt:

für Mamornitza: der 24. Juli alten Styls (5. August neuen Styls), 25. August a. St. (6. September n. St.), 28. September a. St. (10. October n. St.) und 22. October a. St. (3. November n. St.);
für Tirgu-nou: der 15. April alten Styls (27. April neuen Styls), 15. Mai a. St. (27. Mai n. St.), 1. Juni a. St. (13. Juni n. St.), 29. Juni a. St. (11. Juli n. St.), 15. August a. St. (27. August n. St.) und 8. September a. St. (20. September n. St.), dann für
Kornoluntsi: der 20. Juli alten Styls (1. August neuen Styls).

Diese Verfügung ist allgemein kund zu machen.

Gub. Verordnung vom 13. März 1835. Gub. Zahl 7791.

49.

Die Ausfertigung der ersten Abschriften von Testamenten und Verlassenschafts-Inventarien auf classenmäßigem Stempel darf nicht von Amtswegen geschehen.

Den k. Kreisämtern wird hierneben ein Exemplare ./. der im Grunde hohen Hofkammerdecretes vom 5. Jäner l. J. Zahl 630. unterm 29. Jäner l. J. Zahl 2406 an sämmtliche Cameral-Bezirks-Verwaltungen, in Absicht auf die Beibringung gestempelter Abschriften der Verlassenschafts-Inventarien und Testamente bei den Abhandlungs-Behörden, ergangenen Verordnung mit dem Auftrage zugestellt, sämmtliche Obrigkeiten hievon zu verständigen.

Gub. Verordnung vom 15. März 1835; Gub. Zahl 14906.

48.

Targi bydła na multańskiéy granicy dla ułatwienia handlu bydłem do Galicyi.

Rząd multański postanowił w celu ułatwienia handlu bydłem, by na granicy Xięstwa w Mamornicy, Tigunowie i w Kornoluntsi targi bydła odbywały się.

Dniami targowémi ustanowione są:

dla Mamornicy (Mamornitza) 24. Lipca podług starego kalendarza (5. Sierpnia podług nowego kalendarza); 25. Sierpnia p. st. k. (6. Września p. n. k.), 28. Września p. st. k. (10. Października p. n. k.) i 22. Października p. st. k. (3. Listopada p. n. k.);

dla Tirgunowa (Tirgu-nou) 15. Kwietnia podług starego kalendarza (27. Kwietnia podług nowego kalendarza), 15. Maia p. st. k. (27. Maia p. n. k.), 1. Czerwca p. st. k. (13. Czerwca p. n. k.), 29. Czerwca p. st. k. (11. Lipca p. n. k.). 15. Sierpnia p. st. k. (27. Sierpnia p. n. k.) i 8. Września p. st. k. (20. Września p. n. k.), nakoniec

dla Kornoluntsi 20. Lipca podług starego kalendarza (1. Sierpnia podług nowego kalendarza).

Któreto postanowienie powszechnie obwieszczone być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Marca 1835 pod liczbą gub. 7791.

49.

Wydawanie piérwszych kopiy z testamentów i inwentarzów spadkowych na stęplu przyzwoitym, z urzędu nastąpić nie może.

C. k. Urzędom cyrkułowym przeséła się na mocy dekretu wsokiéy Kamery nadworney z dnia 5. Stycznia r. b. za liczbą 630, w anexie ./. exemplarz rozporządzenia, dnia 29. Stycznia r. b. pod liczbą 2406 do wszystkich kameralnych Administracyy powiatowych, względem podawania stęplowanych kopiy inwentarzów spadkowych i testamentów do Instancyy pertraktuiących, z tym dodatkiem, by o tém wszystkie podwładne Zwierzchnośc uwiadomiły.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Marca 1835 pod liczbą gub. 14906.

·|·

Verordnung der k. k. galizischen vereinten Cameral-Gefällen-Verwaltung an sämmtliche Cameral-Bezirks-Verwaltungen vom 29. Jäner 1835.

Die wohllöbliche k. k. Tabak- und Stempelgefällen-Direction hat mit Erlaß vom 17. Jäner l. J. Zahl 88 hieher bekannt gegeben, daß die hohe k. k. allgemeine Hofkammer, über Einvernehmen der k. k. obersten Justizstelle, mit Decret vom 5. desselben Monats Zahl 630|54 Folgendes eröffnet hat:

Die Ausfertigung der ersten Abschriften von Testamenten und Inventarien auf classenmäßigen Stempel hat nicht von Amtswegen zu geschehen. Damit aber die Behebung der Abschriften der genannten Urkunden nicht dadurch zum Nachtheile des Stempelgefälles entbehrlich gemacht werde, daß die Gerichtsbehörden bei der Abhandlungspflege den Partheien die Einsicht der Originalien gestatten, und wenn die Abhandlungsgesuche nicht gehörig instruirt sind, sich bei ihrer Erledigung mit den Registratursacten behelfen, wird die k. k. oberste Justizstelle den k. k. Appellations-Gerichten auftragen, mit aller Strenge darauf zu sehen, daß dieser Mißbrauch der Abhandlungs-Behörden, wenn er wahrgenommen werden sollte, sogleich abgestellt, ihnen die genaue Beobachtung der bestehenden Vorschriften eingeschärft, und deren Nichtbefolgung gehörig geahndet werde.

Wovon die k. k. Cameral-Bezirks-Verwaltung mit dem Auftrage verständiget wird, daß die zur Kenntniß gelangenden specifischen Fälle des vorerwähnten gesetzwidrigen Benehmens hieher anzuzeigen sind, um die Abhilfe treffen zu können.

50.

Pharmacopoea austriaca, nach welcher sich Aerzte, Wundärzte und Apotheker zu benehmen haben.

Mit hohem Hofkanzleidecrete vom 22. December v. J. Zahl 32219 ist angeordnet worden, die im Jahre 1834 erschienene Pharmacopoea austriaca, 4. verbesserte Auflage, jenen, die es betrifft, zur Darnachachtung bekannt zu machen.

Die k. Kreisämter haben daher das sämmtliche öffentliche und Privat-Sanitätspersonale, dann die Apotheker im Kreise,

Rozporządzenie od c. k. galicyyskiéy połączonéy Administracyi przychodów skarbowych pod dniem 29. Stycznia 1835 i liczbą 2406 do wszystkich c. k. kameralnych Administracyy powiatowych wydane.

C. k. Dyrekcyia przychodów stęplowych i tabakowych oznaymiła tu rozporządzeniem z dnia 17. Stycznia r. b. pod liczbą 88, że wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna, za porozumieniem się z c. k. naywyższą Instancyią sprawiedliwości, dekretem z dnia 5. b. m. pod liczbą 630/54 oznaymiła, co następuie:

Wydanie piérwszych kopiy testamentów i inwentarzów na stęplu przyzwoitym, nie ma z urzędu nastąpić. Aby zaś wzięcie kopiy wspomnionych dokumentów z uszczerbkiem Skarbu stęplowego przez to zbędném nie stało się, że Sądy w sprawach spadkowych stronom przeyrzenie oryginałów dozwalaią, i ieżeliby prożby w sprawach spadkowych należycie instruowane nie były, przy rozpoznaniu takowych prożb aktów registratury używaią, więc wyda rozkaz c. k. naywyższa Instancyia sądowa do wszystkich c. k. Sądów apellacyynych, z wszelką ostrożnością na to uważać, by to nadużycie Instancyj pertraktuiących, ieżeliby gdzie dostrzeżoném zostało, natychmiast uchylone, onym ścisłe zachowanie istnących przepisów zaostrzone i niedopełnianie tychże należycie ukarane było.

O czém c. k. kameralne Administracyie powiatowe z tym rozkazem uwiadomione zostaią, że o doszłych do ich wiadomości poszczególnych przypadkach wspomnionego bezprawia tu donosić maią, aby takowym zaradzić można.

50.

Ustanowa aptékarska (pharmacopoea austriaca), podług którey lékarzy, chyrurdzy i aptékarze zachować się maią.

Dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 22. Grudnia r. z. pod liczbą 32219 nakazano zostało, by wyszła w 1834 roku czwarta poprawiona edycyia ustanowy pharmacopoea austriaca tym, kogo się to dotyczé, dla zachowania ogłoszoną była.

C. k. Urzędy cyrkułowe maią zatém wszystkich publicznych i prywatnych lékarzy i chyrurgów, tudzież apté-

mit dem Beisatze in die Kenntniß zu setzen, daß sich in Hinkunft nach dieser Pharmacopoea von Aerzten, Wundärzten und Apothekern zu benehmen, und von Letztern ihre Apotheke darnach einzurichten ist. Auch ist diese neue Pharmacopoea in Lemberg bei dem k. k. General-Taxamte auf Schreibpapier um den Betrag von 1 fl. 44 kr., und auf Druckpapier um den Betrag von 1 fl. 34 kr. C. M. zu erhalten.

Da in der, für die Wohlthätigkeits-Anstalten, bei Epidemien und andern Vorfällen, wobei ein öffentlicher Fond in das Mitleiden tritt, zur Beobachtung bekannt gemachten Ordinations-Norm vom 28. August 1813 Zahl 30518, republicirt unter dem 19. October 1831 Zahl 55971, den Aerzten und Wundärzten bedingt gestattet ist, die in der Pharmacopoea enthaltenen Arzeneikörper in eigenen Magistralformeln zu verordnen, so haben diese Ordinations-Normen und die hieher gehörigen erflossenen Weisungen ihre weitere volle Anwendung.

Gub. Verordnung vom 17. März 1835. Gub. Zahl 13858.

51.

Formulare zur Verfassung der jährlichen Hauptübersichten über schwere Polizei-Uebertretungen.

Um die in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 1. August 1822 Zahl 20495, und der dießfälligen Gubernial-Verordnung vom 6. September 1822 Zahl 47206, alljährig einzusendenden, die vorgefallenen schweren Polizei-Uebertretungen betreffenden Haupt-Uebersichtstabellen so viel als möglich in Uebereinstimmung mit jenen zu bringen, welche in Folge des Justizhofdecretes vom 1. Hornung 1822 Zahl 1834 von den Criminalgerichten hinsichtlich der Verbrechen eingesendet werden, und um in Betreff der schweren Polizei-Uebertretungen selbst eine nähere Uebersicht zu erhalten, hat die hohe Hofkanzlei mit Decret vom 30. Jäner 1835 Zahl 26743|2329 angeordnet, nebst der vorgeschriebenen Tabelle noch einen zweiten Ausweis alljährig vorzulegen, in welchem über die Hauptsumme der schweren Polizei-Uebertretungen die in dem zuliegenden Formulare .|. ersichtlichen Rubriken aufzunehmen und gehörig auszufüllen sind.

Wovon die Kreisämter zur eigenen Darnachachtung und gehörigen Belehrung der unterstehenden Dominien und Magistrate in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 18. März 1835. Gub. Zahl 10918.

A u s w e i s

über die Hauptsumme der schweren Polizei-Uebertretungen im Solarjahre

Namen des Kreises	Gesammtzahl der untersuchten Individuen			Von dieser Gesammtzahl wurden				Anmerkung
	mit Verhaft	ohne Verhaft	Zusammen	verurtheilt	losgesprochen	aus Abgang rechtlicher Beweise auf Aufhebung der Untersuchung erkannt	aus verschiedenen Ursachen die Untersuchung nicht beendet	

(Beilage zur Sign, 11. Pag. 162. ex 1835).

·|·

W Y K A Z

Summy ogólnéy ciężkich przestępstw policyynych w roku solarnym

Nazwisko cyrkułu	Ogół osób badanych			Z téy ogólnéy liczby				Uwaga.
	uwięzionych	bez uwięzienia	razem	skazano	uwolniono	dla braku prawnych dowodów zawyrokowano śledztwo uchylić	Z różnych przyczyn śledztwa nieukończono	

karzy w cyrkule o tém z tym dodatkiem uwiadomić, że lékarze, chyrurdzy i aptékarze na przyszłość podług téy ustanowy zachować się, a aptékarze według téyże swoie aptéki urządzić maią; niemniéy też, że tę nową ustanowę (pharmacopoea) we Lwowie w c. k. głównym Urzędzie taxalnym na papiérze kléiowym (do pisania) za kwotę 1 ZłR. 44 kr., a na papiérze wodnym (drukarskim) za 1 ZłR. 34 kr. w mon. konw. dostać można.

Gdy w ustawie ordynacyynéy z dnia 28. Sierpnia 1813 za liczbą 30518, dla zakładów dobroczynności przy epidemiach i innych wypadkach, w których fundusz publiczny do udziału pociągany bywa, dla zachowania ogłoszonéy, i pod dniem 19. Października 1831 za liczbą 55971 republikowanéy, lékarzom i chyrurgom zapisywanie (ordynowanie) lékarstw, w ustanowie aptékarskiéy (pharmacopoea) zawartych, w własnych magistralnych formułach, warunkowo dozwoloném iest, przeto te ustanowy ordynacyyne, i należące do tego wydane rozporządzenia, nadal zupełnie zastosowane być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 17. Marca 1835 pod liczbą gub. 13858.

51.

Formularze głównych rocznych wykazów co do cięžkich przestępstw policyynych.

Aby główne wykazy względem zaszłych ciężkich przestępstw policyynych, które w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 1. Sierpnia 1822 pod liczbą 20495 i rozporządzenia gubernialnego w téy mierze pod dniem 6. Września 1822 pod liczbą 47206 wydanego, corocznie przesełane być maią, ile możności z owémi zgadzały się, które stosownie do dekretu Sądu nadwornego z dnia 1. Lutego 1822 pod l. 1834, od Sądów karnych co do popełnionych zbrodni przesełane bywaią, i by co do samychże ciężkich przestępstw policyynych dokładnieyszą mieć ewidencyią; wysoka c. k. Kancelaryia nadworna dekretem z dnia 30. Stycznia 1835 pod liczbą 26743 rozporządziła, aby oprócz przepisanéy tabeli drugi ieszcze wykaz corocznie przedłożony był, w którym względem ogólnéy summy ciężkich przestępstw policyynych, rubryki w dołączonym formularzu .|. wytknięte, porobione i należycie wypełnione być maią.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe dla własnego zachowania i przyzwoitego zainformowania podwładnych Dominiów i Magistratów, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 18. Marca 1835 pod liczbą gub. 10916.

52.

Duldungs-Consense und Wohlverhaltungs-Zeugnisse für Unterthanen, sind stempelfrei zu behandeln.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat aus Anlaß einer vorgekommenen Anfrage, mit Decret vom 10. Februar 1835 Zahl 5402 entschieden, daß die Duldungs-Consense und Wohlverhaltungs-Zeugnisse, welche den Unterthanen zum Behufe des zeitweiligen Aufenthaltes auf einem andern Dominium ausgestellt werden, stempelfrei zu behandeln sind.

Welches im Grunde hohen Hofkanzleidecretes vom 21. Februar l. J. Zahl 4360 hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 18. März 1835. Gub. Zahl 16360.

53.

Wie die gegen die Geistlichkeit vorkommenden Klagen bei den Kreisämtern zu behandeln sind.

Aus Anlaß eines vorgekommenen Falles, daß die Untersuchung der gegen einen Geistlichen eingeklagten Disciplinar-Vergehen jahrelang verzögert, und sowohl Disciplinar-Vergehen, als auch schwere Polizei-Uebertretungen von einer gemischten geistlichen politischen Commission vorgenommen wurden, findet man den Kreisämtern, zur Beseitigung ähnlicher Vorfälle, in ersterer Beziehung die Normal-Vorschrift vom 25. December 1812 Zahl 42897 in Erinnerung zu bringen, in letzterer Beziehung aber zu bedeuten, daß bei vorkommenden Klagen gegen die Geistlichkeit diejenigen Beschwerdepuncte, welche als schwere Polizei-Uebertretungen nur den Gegenstand einer kreisämtlichen Untersuchung bilden, stets auszuscheiden, und nur vom Kreisamte, ohne Zuziehung eines geistlichen Mitcommissärs, zu erheben seyen.

Gubernial-Verordnung vom 19. März 1835. Gub. Zahl 9356.

54.

Wie sich bei dem Austritte oder Ableben der Triviallehrer in Absicht auf den Bezug der Schuleinkünfte zu benehmen sey.

Da man wahrgenommen hat, daß sich bei dem Austritte oder Ableben eines Triviallehrers, in Absicht auf den Bezug und die

52.

Pozwolenia toleracyi (przebywania w mieyscu) i świadectwa dobrego sprawowania się dla poddanych są wolne od stęplu.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna z powodu uczynionego zapytania dekretem z dnia 10. Lutego 1835 pod liczbą 5402 zawyrokowała, iż pozwolenia toleracyi i świadectwa dobrego zachowania się, które poddanym dla czasowego pobytu w innèm dominium dawane bywaią, od stęplu wolne być maią.

Co na mocy dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 21. Lutego r. b. pod liczbą 4360 ninieyszém do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 18. Marca 1835 do liczby gub. 16360.

53.

Jak postępować ze skargami na duchowieństwo do Urzędów cyrkułowych wniesionémi.

Z powodu wydarzonego przypadku, iż śledztwo względem wykroczeń dyscyplinarnych przeciwko duchownemu zaskarżonych, przez długi czas wlekło się, i tak co do wykroczeń dyscyplinarnych iako i ciężkich przestępstw policyynych przez złożoną komissyię duchowno-polityczną przedsięwzięte było, dla uchylenia podobnych wypadków pod względem piérwszym, przypomina się Urzędom cyrkułowym przepis normalny z dnia 25. Grudnia 1812 pod liczbą 42897, pod drugim względem zaś zaleca się, aby przy zachodzących skargach na duchowieństwo, owe punkta, które iako ciężkie przestępstwa policyyne, tylko przedmiot śledztwa Urzędu cyrkułowego stanowią, zawsze oddzielone, i bez przyzwania spółkomissarza duchownego, tylko przez Urząd cyrkułowy dochodzone było.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Marca 1835 pod liczbą gub. 9356.

54.

Jak postępować we względzie pobiérania dochodów szkół trywialnych, gdy nauczyciel wystąpi albo umrze.

Gdy dostrzeżono, że przy wystąpieniu, lub w razie śmierci nauczyciela trywialnego, we względzie pobiérania i oddzie-

Abtheilung der Schuleinkünfte, nicht immer und nicht bei allen Trivialschulen nach den in der politischen Schulverfassung enthaltenen Bestimmungen benommen werde, so wird den Kreisämtern zur künftigen Darnachachtung bedeutet, daß laut hohen Studien-Hofcommissionsdecretes vom 5. Juli 1828 Zahl 3515, sich die Vorschriften der politischen Schulenverfassung Abschnitt X. und XIV. §§. 208. und 296. auf alle Trivialschulen ohne Unterschied, sie mögen aus einem öffentlichen Fonde, oder anders woher dotirt seyn, beziehen, daß demnach bei Trivialschulen keine Intercalarien bestehen, und daß die Schuleinkünfte bis zur Wiederbesetzung der Lehrersstelle entweder die Witwe, mit der Verpflichtung den Provisor zu erhalten, oder der angestellte Provisor, wenn keine Witwe vorhanden ist, ganz zu beziehen habe, daß aber auch in keinem Falle den Schulen oder einem andern öffentlichen Fonde bei solchen Erledigungen und Supplirungen von Schuldiensten eine Auslage oder Supplirungsgebühr für einen Provisor aufgebürdet werden dürfe, indem die Schuleinkünfte immer dieselben bleiben und fortfließen, die Schulen mögen definitiv besetzt seyn, oder provisorisch versehen werden.

Gubernial-Verordnung vom 19. März 1835. Gub. Zahl 10114.

55.

Den Basilianer Kloster-Conventen wird die ordnungsmäßige, gesetzlich vorgeschriebene Gebahrung mit ihren Einkünften und Capitalien eingeschärft.

In mehreren Fällen wurde bemerkt, daß die Basilianer-Convente in Betreff der Gebahrung ihrer Einkünfte und Capitalien sich gesetzwidrige Eigenmächtigkeiten erlauben, welche insbesondere darin bestehen:

a) daß dieselben Ueberschüsse oder Ersparnisse ihrer Einkünfte nicht gehörig anzeigen, selbe in ihren Rechnungen gar nicht oder nicht deutlich ausweisen, und solche als sogenannte Consumtiv-Capitalien, ohne Berichtserstattung und Einholung der Genehmigung, selbst an Private, vielleicht oft ohne gesetzliche Sicherheit darleihen, wodurch Verluste und Geschäftsverwicklungen herbeigeführt werden, daß ferner

b) die Ersparnisse eines Convents ohne Anzeige und Genehmigung für einen andern Convent verwendet werden, wodurch die so nothwendige Evidenz des Vermögensstandes jedes einzelnen Klosters und der Gesammtheit der Basilianer-Convente verloren geht.

lenia dochodów szkolnych, nie zawsze i nie we wszystkich szkołach trywialnych podług przepisów polityczney ustanowy szkolney postępowano bywa, przeto wskazuie się c. k. Urzędom cyrkułowym dla przyszłego zachowania, iż podług dekretu wysokiey Komissyi nadworney nauk z d. 5. Lipca 1828, przepisy polityczney szkół ustanowy w oddziałach X. i XIV. §§. 208 i 296 na wszystkie szkoły trywialne bez różnicy, czyli z funduszu publicznego lub z kąd inąd uposażone są, rościągaią się, że zatém w szkołach trywialnych nie ma żadnych interkalariów, i że dochody szkolne do czasu obsadzenia mieysca nauczycielskiego albo wdowa z obowiązkiem utrzymywania prowizora, lub ustanowiony prowizor, ieżeli wdowa nie zostaia, całkiem pobiérać ma, że zaś także w żadnym razie szkołom lub innemu funduszowi publicznemu w przypadkach takowego opróżnienia lub zastępowania mieysca służby szkolney łożenie wydatku lub należytości zastępniczey dla prowizora, narzuconą być nie może, ponieważ dochody szkolne zawsze te same zostaią i ciągle wpływaią, czyliby szkoły stałym nauczycielem obsadzone, lub tymczasowym opatrzone były.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Marca 1835 pod liczbą gub. 10114.

55.

Klasztorom OO. Bazylianów, obostrza się nakaz porządnego, prawnie przepisanego zarządzania ich dochodami i kapitałami.

Przy wielu sposobnościach dostrzeżono zostało, iż zgromadzenia klasztorne Bazylianów w zarządzeniu dochodami i kapitałami swoiémi, dopuszczaią się dowolności prawu przeciwnych, które poszczególnie zasadzaią się na tém:

a) że nadwyżków i pieniędzy oszczędzonych ze swoich dochodów albo wcale nie wykazuią albo niedokładnie, i takowe iako kapitały tak zwane konsumcyyne bez zdania sprawy i zezwolenia same osobom prywatnym a może nieraz bez prawnego bezpieczeństwa wypożyczaią, przeto wynikaią straty i zawikłania w interesach, że

b) pieniądz oszczędzony klasztoru iednego bez doniesienia i zezwolenia dla drugiego klasztoru obracaią, przezco ewidencyia tylo potrzebna względem stanu iścizny każdego poszczególnego klasztoru i całego zakonu Bazylianów ginie.

Die gr. k. Consistorien haben daher die unterstehenden Basilianer-Convente an die ordnungsmäßige, gesetzlich vorgeschriebene Gebahrung ihrer Einkünfte und Capitalien anzuweisen, insbesondere aber denselben die Beobachtung der dießfälligen Vorschriften des Kreisschreibens vom 9. September 1791, des Patentes vom 18. October 1792 und der Verordnung vom 9. December 1820 Zahl 49993, mit dem Beisatze einzuschärfen, daß im Nichtbefolgungsfalle mit Sperrung der Temporalien und deren Administrirung durch eigends hiezu aufgestellte Personen vorgegangen werden müßte.

Gubernial-Verordnung vom 20 März 1835. Gub. Zahl 12460.

56.

Ausländer, die sich in den österreichischen Staaten einem Gewerbe, einer Fabriks- oder Handels-Unternehmung widmen, unterliegen der Erwerbsteuer gleich den Staatsbürgern.

Da über die Frage: ob auch Ausländer der Erwerbsteuer unterliegen? Zweifel vorgekommen sind, so hat die hohe Hofkanzlei mit Decret vom 13. November 1827 Zahl 1970, in Betreff der Anwendung der im Gesetze dießfalls gegründeten Bestimmungen, Folgendes herabgegeben:

Der §. 9. des Erwerbsteuer-Patentes vom 31. December 1812 enthält die ausdrückliche Bestimmung, daß ohne einem Erwerbsteuerscheine Niemand eine der Erwerbsteuer unterliegende Beschäftigung, sie mag sonst frei betrieben werden können oder nicht, und der Steuerpflichtige mag schon hiezu berechtigt seyn, oder die Verleihung erst erwirken wollen, in Ausübung bringen dürfe.

Von dieser gesetzlichen Bedingung sind Ausländer keineswegs ausgenommen, sie treten gleich den Staatsbürgern, sobald sie sich in denjenigen Provinzen des österreichischen Staates, wo die Erwerbsteuer eingeführt ist, einem Gewerbe, einer Fabriks- oder Handelsunternehmung, oder anderer Gewinn bringenden Beschäftigung dieser Art widmen, ihre Berechtigung mag den bestehenden Handels- und Gewerbsgesetzen gemäß auf einem Paße, Befugniße oder Privilegium beruhen, in die Wirksamkeit des Gesetzes; sie müssen daher in diesem Falle nach denselben Grundsätzen, welche für Staatsbürger festgesetzt sind, der Erwerbsteuer unterzogen, und nach Beschaffenheit ihres Er-

A zatém Konsystorze grec. katol. zalecić maią podwładnym klasztorów Bazylianów, aby dochodami i kapitałami swoiémi porządnie i iak prawem przepisano iest, zarządzali, a w szczególnosci onym zachowanie istnących w téy mierze przepisów okolnika z dnia 9. Września 1791, patentu z dnia 18. Października 1792 i rozporządzenia z dnia 9. Grudnia 1820 pod liczbą 49993 surowo nakazać z tym dokładem, iż w razie przeciwnym ich dochody zamkniętémi, i przez osoby umyślnie ku temu ustanowione, administrowane byó musiałyby.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Marca 1835 pod liczbą gub. 12460.

56.

Cudzoziemcy, trudniący się w austryiackich Państwach przemysłem (zarobkowością), albo przedsiębierstwem fabryki lub handlu, podlegaią równie iak kraiowcy podatkowi zarobkowemu.

Gdy z zapytania, czyli także i cudzoziemcy podatkowi zarobkowemu podlégaią? wątpliwości zaszły, przeto wysoka nadworna Kancelaryia dekretem z dnia 13. Listopada 1827 pod liczbą 1970 względem zastosowania przepisów, w tym względzie na ustawie opartych, wydaia co następuie:

Paragraf 9ty patentu o podatku zarobkowym z dnia 31. Grudnia 1812 zawiéra w sobie wyraźny przepis, że bez karty podatku zarobkowego nikt żadnym przemysłem, podatkowi zarobkowemu podlégaiącym, bądź by takowy wolno wykonywanym bydź mógł, lub nie, i bądźby kontrybuent do tego iuż uprawnionym był, albo też dopiéro nadanie prawa sobie wyiednać chciał, zaymować się nie może.

Od tego prawnego warunku cudzoziemcy na żaden sposób wyięci nię są, oni podlégaią téy ustanowie, równie iak obywatele kraiowi, iak tylko się w tych prowincyiach Państwa austryiackiego, w których podatek zarobkowy zaprowadzony iest, iakiemu przemysłowi, przedsiębierstwu fabryki lub handlu, albo innemu sposobowi podobnego i zysk przynoszącego zarobkowania oddaią, bez różnicy, czy ich uprawnienie podług istnących ustaw handlowych i zarobkowych na paszporcie, pozwoleniu, lub przywileiu opartém iest; a zatém powinni w tym przypadku weding tychże samych zasad, które dla kraiowców przepisane są, do opłaty

werbszweiges der betreffenden Beschäftigungs-Abtheilung eingereihet werden.

Wornach sich in vorkommenden Fällen zu achten ist.

Gub. Verordnung vom 24. März 1835. Gub. Zahl 79240 ex 1834.

57.

Die Handhabung der Vorschriften hinsichtlich des Religions-Unterrichtes der Kinder, welche öffentliche Schulen nicht besuchen, wird eingeschärft.

Im Grunde der allerhöchsten Entschließung vom 15. December v. J., welche mit dem hohen Studien-Hofcommissionsdecrete vom 31. Jäner l. J. Zahl 8254 anher bekannt gemacht wurde, ist die genaue Handhabung der unterm 8. Juni 1813 erlassenen, und mit dem hohen Studien-Hofcommissionsdecrete vom 18. Juni 1813 Zahl 1312 bekannt gegebenen allerhöchsten Entschließung über den Religions-Unterricht der Kinder, welche öffentliche Schulen nicht besuchen, und insbesondere des weiblichen Geschlechtes; dann der Hofverordnung vom 19. Juli 1815 Zahl 1625, gemäß welcher die politischen Obrigkeiten den Seelsorgern die kräftigste Unterstützung zu leisten haben, wenn diese zur Beförderung des Religions-Unterrichtes, oder zur Hindanhaltung ärgerlicher Unsittlichkeit den obrigkeitlichen Beistand anrufen, mit dem Bedeuten in Erinnerung gebracht worden, daß Se. k. k. Majestät sich hiebei ausdrücklich nicht nur der eifervollen Thätigkeit der Consistorien, der Schulen-Oberaufsicht und des Curatclerus versehen, sondern auch zugleich den betreffenden Behörden die Festhaltung der obigen Vorschrift, wie auch die Unterstützung der Ersteren in vorkommenden Fällen zur strengen Pflicht zu machen befunden haben.

Welches den k. Kreisämtern, mit Beziehung auf die hierortigen Erlässe vom 9. Juli 1813 Zahl 24870 und 1. September 1815 Zahl 33605, zur Wissenschaft, Nachachtung und weiteren Kundmachung mit dem Beisatze bekannt gegeben wird, daß man die Republicirung der gedachten Vorschrift für die Geistlichkeit der Provinz unter Einem mittelst der betreffenden Ordinariate veranlaßt habe.

Gubernial-Verordnung vom 24. März 1835. Gub. Zahl 10175.

podatku zarobkowego pociągnieni, i w miarę swego sposobu zarobkowania, do rzędu dotyczącego zatrudnienia wcieleni być.

Według czego w wydarzonych wypadkach stosować się należy.

Rozporządzenie gub. z d. 24. Marca 1835 pod l. gub. 79240 z r. 1834.

57.

Zachowywanie przepisów względem dawania nauki w religii dzieciom, które do publicznych szkół nie chodzą, zaostrzoném zostaie.

Na mocy naywyższego postanowienia z dnia 15. Grudnia r. z., dekretem wysokiéy nadwornéy Komissyi nauk z dnia 31. Stycznia 1835 pod licz. 8254 tuteyszemu Rządowi oznaymionego, przypomniano zostało ścisłe zachowywanie naywyższéy uchwały, pod dniem 8. Czerwca 1813 zapadłéy, i dekretem nadwornéy Komissyi nauk z dnia 18. Czerwca 1813 pod liczbą 1312 ogłoszonéy, względem dawania dzieciom nauki w religii, które do publicznych szkół nie chodzą, tudzież rozporządzenia nadwornego z dnia 19. Lipca 1815 pod liczbą 1625, podług którego Zwierzchności polityczne duchownych naymocniéy wspiérać maią, gdy ci dla powiększenia nauki w religii, albo dla wstrzymania gorszącéy nieobyczayności, Zwierzchność o pomoc wzywaią, z tym dodatkiem, że Jego c. k. Mość przytém wyraźnie nie tylko po gorliwém działaniu Konsystorzów, władzy nadzorczéy szkół i duchowieństwa parafialnego spodziéwa się, ale oraz także dotyczącym Władzom ścisłe pełnienie powyższego przepisu, równie iak i wspiéranie piérwszych w wydarzonych przypadkach w ścisły włożyć obowiązek raczył.

Co c. k. Urzędom cyrkułowym odnośnie do tuteyszych rozporządzeń z dnia 9. Lipca 1813 pod liczbą 24870 i 1. Września 1815 pod liczbą 33605 dla wiedzy, zachowania i dalszego obwieszczenia z tym dodatkiem ogłoszone zostaie, że za iednym razem republikacyia wspomnionego przepisu dla duchowieństwa prowincyi przez dotyczące ordynaryaty zaleconą została.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Marca 1835 pod liczbą gub. 10175.

58.

Nähere Bestimmungen in Absicht auf die Registerführung und Gefälls-Controlle bei Einhebung der allgemeinen Verzehrungssteuer vom Bier, nebst einigen Erläuterungen der Verzehrungssteuer-Vorschriften.

Zur Beseitigung der Anstände, welche sich bei der Einhebung der allgemeinen Verzehrungssteuer vom Bier, in Absicht auf die Verrechnung des allerhöchst bewilligten fünfpercentigen Einlasses, in den Bräuregistern ergeben haben, und zur näheren Bestimmung der gefällsämtlichen Controlle überhaupt, wird im Nachhange zu dem Circulare vom 11. Hornung 1833 Zahl 8822, gemäß hohen Hofkammerdecretes vom 31. December 1834 Zahl 46856, Folgendes angeordnet:

§. 1.

Die Eintragung der ganzen Menge, auf welche das Gebräude angemeldet wurde, in das Erzeugungs-Register, hat zu dem in der oberwähnten Circular-Verordnung bemerkten Zeitpuncte, nämlich jederzeit vor dem Beginnen des Ablassens des Gebräudes aus dem Kühlstocke, zu geschehen.

Die Abfälle und die Schwendung, die sich an dieser Menge des Gebräudes ergeben, sind mit der Menge, in der dieselben Statt fanden, in das Register einzutragen, diese Menge mag dem fünfpercentigen Einlasse gleich kommen, denselben überschreiten, oder geringer als dieser Einlaß seyn. Die Abfälle und die Schwendung, die sich zufolge des Bräuverfahrens bis zur Vollendung der Gährung ergeben, können vereint in das Register eingetragen werden, jedoch hat dieses nicht später, als mit dem Zeitpuncte, in welchem die Gährung vollendet ist, zu geschehen. Andere Abfälle sind stets in dem Zeitpuncte, in welchem dieselben sich als erfolgt darstellen, in das Register einzutragen.

In welchem Zeitpuncte die Gährung des Bieres in gefällsämtlicher Hinsicht als vollendet angesehen wird, ist in dem der gegenwärtigen Vorschrift beigefügten, die näheren Bestimmungen über deren Anwendung enthaltenden Anhange .|. bezeichnet.

§. 2.

Erreichen die Abfälle und die Schwendung nicht den zwanzigsten Theil der ganzen angemeldeten Menge des Gebräudes, so wird von der auf diese Art an dem bewilligten fünfpercentigen Einlasse ersparten und steuerfrei gebliebenen Biermenge die Steuer nachträglich nicht eingehoben. In der Regel wird jedoch angenommen, daß die Abfälle und die Schwendung nach vollen-

58.

Dokładnieysze przepisy prowadzenia reiestrów i kontroli Urzędów dochodowych przy pobiéraniu powszechnego podatku konsumcyynego od piwa, z niektóremi obiaśnieniami przepisów dla podatku konsumcyynego.

Celem uchylenia trudności wydarzonych przy pobiéraniu powszechnego podatku konsumcyynego od piwa, co do wyrachowania dozwolonego nayłaskawiéy upuszczenia pięć procentu od wpustu w reiestrach browarniczych, i dla dokładnieyszego oznaczenia kontroli Urzędów dochodowych w ogólności; dodatkowo do okolnika z dnia 11. Lutego 1833 pod liczbą 8822, a stosownie do dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 31. Grudnia 1834 pod licz. 46856 stanowi się, co następuie:

§. 1.

Zapisywanie do reiestrów wyrobu całéy ilości, na którą warka opowiedzianą była, w porę, pomienionem rozporządzeniem okólnem oznaczoną, a mianowicie zawsze przed samém spuszczaniem warki z kilsztoka nastąpić powinno.

Ubytki (odchody) i rozléwki przy téy ilości warki wydarzaiące się wraz z ilością, w któréy nastąpiły, do reiestru zaciągnione być maią, czyliby ilość tychże wolnemu od opłaty pięćprocentowemu wpustowi wyrównywała, takowy przenosiła, lub też od tegoż mnieyszą była. Odchody i rozléwki w ciągu warzenia aż do końca fermentacyi wydarzaiące się, mogą pospołu do reiestrów być zaciągnione, wszakże to nie późniéy, iak w chwili skończonéy fermentacyi stać się ma. Inne ubytki zawsze w chwili, kiedy się wydarzą, do reiestrów zaciągać należy.

Chwila, w któréy fermentacyia piwa we względzie urzędowym, iako ukończona uważaną będzie, wskazana iest w dodatku do przepisu ninieyszego .|. dołączonym, zawieraiącym dokładnieysze oznaczenia w zastosowaniu onegoż.

§. 2.

Jeżeli ubytki i rozléwki nie wynoszą dwudziestéy części całéy ilości opowiedzianéy warki; od ilości piwa tym sposobem na dozwolonym pięćprocentowym od opłaty wolnym wpuście, uzyskanéy, podatek dodatkowo pobiérany nie będzie. Przyymuie się iednak za prawidło, iż ubytki i rozléwki po skończoney fermentacyi, nie wynoszą nigdy mniéy, iak

deter Gährung nie weniger als drei Percent der ganzen angemeldeten Menge des Gebräudes betragen. Sollte daher nach vollendeter Gährung eine größere Menge, als sich nach Abzug von drei Percent ergiebt, vorgefunden werden, so ist der dieses Maß überschreitende Ueberschuß als durch Ueberbrauung entstanden zu behandeln, und die Strafbemessung nach den §§. 39 und 41 des Verzehrungssteuer-Gesetzes zum Grunde zu legen.

§. 3.

In keinem Falle ist gestattet, die von dem Kühlstocke abgelassene Biermenge auf irgend eine Art, somit auch nicht durch Nachfülle mit Wasser, zu vermehren. Findet eine solche Vermehrung Statt, so ist, wofern die Menge der beigemischten Flüssigkeit erhoben ist, die Strafe nach Vorschrift der §§. 39 bis einschlüßig 41 des Verzehrungssteuer-Gesetzes zu bemessen, in dem Falle aber, wo die Menge der beigemischten Flüßigkeit nicht ausgemittelt werden kann, tritt die im §. 34 bezeichnete fixe (Ordnungs-) Strafe, welche nach Maßgabe der Umstände bis zehn Gulden, und zwar mit Rücksicht auf den §. 37, im doppelten Betrage bemessen werden kann, in Anwendung.

§. 4.

Wird die Eintragung der Abfälle und der Schwendung in das Register zur vorgeschriebenen Zeit unterlassen, so ist die im §. 34 Lit. e. des Verzehrungssteuer-Gesetzes bestimmte Strafe zu verhängen, welche Strafbestimmung auch dann in Anwendung zu kommen hat, wenn eine der Anordnungen, welche in den vorstehenden §§. enthalten, und nicht mit einer besondern Hinweisung auf eine andere Strafbestimmung verbunden sind, nicht beobachtet werden.

§. 5.

Nach den Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer darf außer dem angemeldeten und versteuerten Gebräude weder Nachsudbier, noch sonst ein Nebengetränk von was immer für einer Art und unter was immer für einer Benennung, ohne vorschriftsmäßige Anmeldung und Versteuerung erzeugt werden, widrigens die in den §§. 38 bis einschlüßig 41 des Verzehrungssteuer-Gesetzes enthaltenen Strafbestimmungen so in Anwendung zu bringen sind, wie solche bei einer nicht gehörig angemeldeten und versteuerten Biererzeugung einzutreten haben. Um jedoch eine ausgedehntere Benützung der in dem Maischbottiche nach abgeflossener Bierwürze zurückgebliebenen Malzhülsen oder Treber nicht zu hindern, wird den Bierbräuern unter Beobachtung folgender Bedingungen gestattet, hierauf einen Aufguß mit Wasser vorzunehmen:

a) Von der vorhabenden Benützung der Treber ist zugleich mit der Gebräude-Anmeldung die Anzeige zu machen und

trzy procentu od całéy ilości opowiedzianéy warki. Gdyby zatém po skończonéy fermentacyi większa ilość okazała się, iak po odtrąceniu trzech procentu wypaść powinna, tedy nadwyżek, ów wymiar przenoszący, tak uważany będzie, iakby z przewarzenia urosł, a kara podług §§. 39. i 41. ustawy podatku konsumcyynego wymierzoną być ma.

§. 3.

W żadnym razie nie wolno ilości piwa z kilsztoku spuszczonéy, iakimkolwiek sposobem, a zatém ani dolćwaniem wody pomnażać. Za takowe pomnożenie, skoro ilość przymieszanego płynu docieczona zostanie, kara podług przepisu §. 89. włącznie do §. 41. ustawy podatku konsumcyynego wymierzoną być ma; ieżeliby zaś ilość płynu przymieszanego wykrytą być nie mogła, kara porządkowa (stała) §. 34. oznaczona, którą w miarę okoliczności aż do dziesięciu ZłR., a zwłaszcza z uwagą na §. 37. w dwóynasób wymierzyć można, zastosowana być ma.

§. 4.

Jeżeli ubytki i rozléwki w przepisanym czasie do reiestru zapisane nie będą, kara w §. 35. e. ustawy podatku konsumcyynego oznaczona, wymierzona być ma; któratо kara i wtenczas nastąpić powinna, ieżeli które rozporządzenie, poprzedniczémi §§fami osobno innéy kary niestanowiącémi obięte, zachowane nie będzie.

§. 5.

Podług przepisów dla powszechnego podatku konsumcyynego, nie wolno oprócz warki opowiedzianéy i podatkiem obłożonéy, ani podpiwku, ani innego napoiu, iakiegobądźkolwiek gatunku i nazwiska robić bez opowiedzenia i zaakcyzowania prawem przepisanego; w przeciwnym razie kary §§. 38. włącznie do 41. ustawy podatku konsumcyynego oznaczone, wymierzone być maią takie, iakieby przy nienależytém opowiedzeniu i zaakcyzowaniu warzenia piwa nastąpić miały. Aby zaś nie tamować rozciągleyszego użycia słodu czyli młóta w kadzi zaciernicy, po spuszczeniu przyprawy piwnéy pozostałego, pozwala się piwowarom takowe naléwać do pewnego użytku wodą, atoli pod dopełnieniem następuiących warunków:

a) Od obmyślonego użytkowania z młóta, należy wraz z opowiedzeniem warki donieść i wymienić, czyli naléw

anzugeben, ob der Treber-Aufguß zum Viehtranke, zur Branntwein-Erzeugung oder zu sonst einem, die Erzeugung eines Nebengetränkes nicht bezielenden Zwecke verwendet werden wolle, von welchem Umstande dann auch in der Zahlungs-Bollete über das gleichzeitig angemeldete Gebräude die Anmerkung aufzunehmen ist.

b) Der Aufguß auf die Treber darf nur mit kaltem Wasser vorgenommen, und nicht mehr auf den Bräukessel gebracht werden.

c) Dieser Treber-Aufguß ist in der von der Gefällsbehörde zu bestimmenden Zeit in eigene dazu gewidmete Gefäße zu bringen, und daselbst mit andern Abfällen von der Biererzeugung, wie Geläger, Hefen oder ähnlichen Bestandtheilen zu vermengen, und diese Flüßigkeit zu einer andern als der angemeldeten Bestimmung unbrauchbar zu machen. Bei Unterlassung der Befolgung einer oder der andern der in diesem §. enthaltenen Vorschriften wird der Vorgang als eine unerlaubte Erzeugung von Nebengetränken angesehen, wornach die oben angedeuteten Strafbestimmungen des Verzehrungssteuer-Gesetzes in Anwendung zu bringen sind.

§. 6.

Zur Erläuterung der, die Benützung der Bräugeräthe betreffenden Vorschriften des Verzehrungssteuer-Gesetzes, insbesondere der §§. 14, 15, 17, 38, 39, 40, wird Folgendes bemerkt:

Bei dem Beginnen des Bräuverfahrens, nämlich in dem Zeitpuncte, wo die Unterzündung des Bräukessels Statt findet, muß die gelöste, mit der Empfangs-Bestätigung versehene Zahlungs-Bollete sich bereits in der Gewerbsstätte und in den Händen des Gewerbs-Unternehmers oder derjenigen Person, welche an dessen Stelle Rede und Antwort zu geben hat, befinden, und es ist sich auf Verlangen der Gefällsbestellten stets unverzüglich mit der Bollete auszuweisen.

§. 7.

Sollte die Unterzündung vor dem angemeldeten Zeitpuncte Statt gefunden haben, so ist das auf dem Bräukessel vorgefundene Wasser, gleich andern Grundstoffen, als der steuerbare Gegenstand anzusehen, nach welchen, wie die Vorschrift des §. 38 des Verzehrungssteuer-Gesetzes anordnet, das Erzeugniß zu veranschlagen ist, um hiernach die als Strafe geltende fünffache Steuergebühr zu bemessen. Kann jedoch die Menge des Wassers oder anderer Grundstoffe nicht ausgemittelt werden, so ist die in dem §. 34 und 37 des Verzehrungssteuer-Gesetzes bezeichnete fixe (Ordnungs-) Strafe bis 10 fl. im doppelten Betrage in Anwendung zu bringen.

młóta na napóy dla bydła, na gorzałkę lub na inny iaki cel, bez zamierzenia robić z tego inny iaki napóy, użytym być ma; któratо okoliczność także w bilecie opłatnym na opowiedzianą wraz warkę, dopisana będzie.

b) Młóto zimną wodą nalewać można, i iuż więcéy na burtak piwny nabiiać ie nie wolno.

c) Ow nalew młóta zlany ma być do właściwych na to przeznaczonych naczyń, w czasie przez Urząd dochodowy postanowić się maiącym, i tamże z innémi odchodami od piwa, iakoto z drożdzami, osadą, lub tym podobnémi rzeczami zmiészanym, aby tego płynu do innego iak opowiedziano było, przeznaczenia użyć nie można. W razie omieszkanego dopełnienia, któregokolwiek z tych w §fie ninieyszym zawartych przepisów, postępek takowy iako niepozwolone warzenie innych napoiów uważany, i kary powyżéy wytknięte ustawy podatku konsumcyynego w wymierzeniu zastosowane być maią.

§. 6.

Dla obiaśnienia przepisów ustawy podatku konsumcyynego o użyciu naczynia browarnego, a w szczególności przepisów §§. 14, 15, 17, 38, 39, 40, dodaie się, co następuie:

Przy rozpoczęciu warzenia piwa, mianowicie w chwili, kiedy się pod kotłem ogień podpala, bilet opłatny, wykupiony, z poświadczeniem odebrania znaydować się powinien w warsztacie a to w rękach przedsiębiercy piwowarstwa, lub tego, co na mieyscu iego odpowiadać ma, aby na każde żądanie umocowanego ze strony Instancyi dochodowéy, tym biletem bezwłocznie wykazać się można.

§. 7.

Gdyby podpał nastąpił przed czasem opowiedzenia, woda w kotle warzalnym dostrzeżona, zarówno z innémi pierwiastkowémi płodami, iako przedmiot podatkowi podlegaiący, uważana być ma, podług którego, iak to przepis §. 38. ustawy podatku konsumcyynego nakazuie, produkt oszacować należy i z tego pięcioraką ilość należytości podatkowéy, iako karę wymierzyć. Gdyby iednak ilość wody lub innych pierwiastkowych płodów wyrachowana być nie mogła, kara stała (porządkowa), §§fami 34. i 37. ustawy podatku konsumcyynego do 10 ZłR. oznaczona, w podwóynéy ilości wymierzona być ma.

§. 8.

Zur Vermeidung eines Zweifels über die Bestimmung des §. 34 Lit. f. des Verzehrungssteuer=Gesetzes wird bemerkt, daß unter den daselbst enthaltenen Uebertretungsfällen, wodurch die gefällsämtliche Controlle und Revision erschwert oder vereitelt wird, bei den Bierbräuern wie bei andern verzehrungssteuerpflichtigen Gewerbs=Unternehmern auch die verweigerte Vorzeigung der Register, Bolleten, Bräurechnungen und anderer zur Controllirung dienenden Erfordernisse, die Abwesenheit des Gewerbs=Unternehmers, ohne Jemanden bestellt zu haben, welcher bei einer Revision in dessen Namen beizuwohnen hat, so wie jede Handlung der Parthei oder eines Dritten, welche die Hinderung oder Vereitlung einer gefällsämtlichen Controllirung zum Gegenstande hat, begriffen sey, somit die daselbst vorgezeichnete Strafbestimmung hierauf ebenfalls ihre Anwendung finde.

§. 9.

Bei Bemessung derjenigen Strafen, welche mit dem fünffachen Betrage der Steuergebühr ausgesprochen werden, ist jederzeit, es mag der Straffall sich auf das offene Land, oder auf eine geschlossene Stadt, und auf die Verzehrungssteuer vom Biere, oder von andern dieser Steuer unterzogenen Gegenständen beziehen, nicht blos der Betrag der gemeinen Verzehrungssteuer, sondern auch der allenfalls bestehende Gemeindezuschlag der Strafbemessung zum Grunde zu legen.

Gubernial=Kundmachung vom 28. März 1835. Gub. Zahl 15565.

Anhang.

Anleitung über die Anwendung und Ausführung einiger in den vorerwähnten Bestimmungen enthaltenen Puncte.

Zum §. 1. Als der Zeitpunct, in welchem die bei einem Biergebräude sich ergebenden Abfälle und die Schwendung in die Register eingetragen werden sollen, wird der Moment der Vertheilung der Fässer in der Spielkammer dergestalt bestimmt, daß unmittelbar vor deren Vornahme diese Eintragung zu geschehen hat.

Wie die oberwähnten Abfälle in die Register einzustellen, und wie überhaupt in Folge der gegenwärtigen Bestimmungen zu legen sind, geben die anliegenden Formularien A. und B. die Andeutung.

Zum §. 5. In jenen Fällen, wo von der zugestandenen Benützung der in dem Maischbottiche nach abgeflossener Bier=

§. 8.

Dla uchylenia wątpliwości co do przepisu §. 34. lit. f. ustawy podatku konsumcyynego dodaie się, iż pod wykroczeniami tamże wyszczególnionémi, przez które kontrola i rewizyia urzędowa utrudnioną lub zniweczoną zostaie, tak u piwowarów, iako i innych przedsiębierców, professyy podatkowi konsumcyynemu podlégaiących, rozumié się także wzbranianie się okazania reiestrów, biletów, rachunków browarniczych i innych do kontrolowania potrzebnych rzeczy; nieobecność przedsiębiercy, bez zostawienia umocowanego, który przy rewizyi w imieniu tegoż obecnym być ma, równie iak każda czynność strony, lub trzeciéy osoby maiącéy wpływ do zatamowania lub udaremnienia kontroli urzędowéy, że zatém kara tymże §fem oznaczona, równie i za te wykroczenia wymierzona być ma.

§. 9.

Wymierzaiąc kary, w pięciorakiéy ilości podatku ustanowione, czyli przypadek naznaczenia kary tyczé się wsiów lub podatkiem konsumcyynym obiętego miasta, podatku tegoż od piwa, lub innych téy opłacie podlégaiących artykułów, nie tylko ilość powszechnego podatku konsumcyynego, ale także dodatku gminnego, gdzie taki ustanowiony iest, wymiarowi kary zawsze za posadę służyć powinna.

Obwieszczenie gub. z dnia 28. Marca 1835 do liczby gub. 15565.

D o d a t e k.

Instrukcyia zostosowania i wykonywania niektórych punktów, poprzedniczémi przepisami obiętych.

Do §. 1. Jako pora, w któréy odchody i rozléwki przy warzeniu piwa zdarzaiące się, do reiestrów zapisywane być powinny, stanowi się chwila zaszpuntowania beczek w szpilce tym sposobem, iż bezpośrednie przed szpuntowaniem zapisywanie to uskutecznione być ma.

Jak pomienione odchody w reiestrach umieszczane i iak w ogólności w skutek niniéyszych przepisów, reiestra prowadzone, oraz rachunki browarnicze dawane być maią, wskazuią formularze tu pod A. i B. dołączone.

Do §. 5. W przypadkach, gdy piwowar z dozwolonego korzystania ze słodu czyli młóta w kadzi zaciernéy po spu-

würze zurückgebliebenen Malzhülsen oder Trebern, durch den kalten Wasseraufguß kein Gebrauch gemacht werden will, liegt dem Bräuer ob:

a) so wie der letzte Bieraufguß zur endlichen Aufkochung in den Bräukessel geschafft worden ist, den Zapfen (Pfaff genannt) in dem Maischbottiche ganz herauszunehmen, damit die den Malzhülsen anhängende Flüssigkeit in den Grand abtropfe.

Diese Flüssigkeit ist vor dem Ueberschlagen des letzten Bier-Absudes auf den Kühlstock in das für die flüssigen Abfälle bestimmte gefällsämtliche Gefäß aus dem Grand zu schaffen und mit den übrigen Abfällen zu vermengen, dann

b) die Malzhülsen oder Treber, bevor der Bräukessel von dem zur Reinigung der Gewerbs-Vorrichtungen gewärmten Wasser geleert wird, aus dem Einmaischbottich und außerhalb jener Abtheilung des Bräulocals, in welchem der Bräukessel sich befindet, wegschaffen zu lassen

Zum §. 6. — 8. In die nach dem 12. §. des Verzehrungssteuer-Kreisschreibens vom 5. Juli 1829 Zahl 5039 zu überreichende Localitäts-Beschreibung hat jeder Bräuer die zu seinem Gewerbsbetriebe gehörigen Erzeugungs- und Aufbewahrungs-Localitäten, dieselben mögen von ihm eigenthümlich besessen, gemiethet, oder demselben unentgeltlich überlassen seyn, und sich in dem Orte der Erzeugung, oder außerhalb desselben befinden, genau aufzunehmen, widrigens jede Verheimlichung den in den §§. 36 und 37 des Verzehrungssteuer-Gesetzes ausgedrückten Strafen unterliegen würde.

In Bezug des 14. §. des Verzehrungssteuer-Gesetzes und der zu diesem §. im Anhange enthaltenen Bestimmungen wird den steuerpflichtigen Partheien die freie Wahl überlassen, im Falle des Mißlingens oder der Unterbrechung eines Gebräudes, entweder bei der Steuerbezirks-Obrigkeit, oder dem nächsten Gefälls-Commissäre die Anzeige hievon zu machen.

A.

Provinz

Erzeugungs- und Ausstoß-Register

von dem

in sub Consc. Nro. liegenden Bräuhause

des

für den Monat 18

Post-Nro.	Empfang	Bier		
		Fässer	Quantität	
		Stück	Eimer	Maß
1	Laut Register für den Monat October 1834 war mit 1ten November am Lager vorräthig	10	22	20
	8ten November 1834.			
2	Laut Zahlungsbollete Nro. 12, ddo. 6ten November 1834, erzeugt	44	99	—
	18ten November 1834.			
3	Laut Zahlungsbollete Nro. 36, ddo. 16ten November 1834, erzeugt	44	99	—
	29. November 1834.			
4	Laut Zahlungsbollete Nro. 98, ddo. 25ten November 1834, erzeugt	44	99	—
	Summe des Empfanges mit Ende November 1834 . .	142	319	20
	Hievon wurde laut Register verausgabt	100	225	—
	Somit zeigt sich mit Ende November 1834 ein Vorrath am Lager	42	94	20

Post-Nro.	Datum Tag	Datum Monat und Jahr	Ausgabe in größeren Quantitäten über einen Eimer	Bier Fässer Stück	Bier Quantität Eimer	Bier Quantität Maß
1	3	Novem. 1834	An den Schänker Anton Peszyk . .	6	13	20
2	—	detto	" " " Johann Grzymała .	3	6	30
3	—	detto	" " Herrn Tiefenthal . . .	1	2	10
4	9	detto	An Abgängen und Zufülle bei dem laut Bollete Nro. 12 erzeugten Bier . .	2	4	20
5	10	detto	An Factor Isaak Schmek als Deputat .	½	1	5
6	—	detto	Zum eigenen Hausbedarf . . .	½	3	15
7	—	detto	An den Schänker Carl Hartmann . .	10	22	20
8	—	detto	" " " Schaja Traun . .	5	11	10
9	—	detto	" " Herrn Szafranowski . . .	1	2	10
10	—	detto	" " Schänker Johann Reichmann .	10	22	20
11	—	detto	" " " Martin Lustig . .	10	22	20
12	—	detto	Zum eigenen Hausbedarf . . .	4	9	—
13	—	detto	An Abgängen und Zufülle bei dem laut Bollete Nro. 36 erzeugten Bier . .	2	4	20
14	—	detto	An den Schänker Anton Peszyk . .	12	27	—
15	—	detto	" " " Johann Grzymała .	13	27	—
16	—	detto	" " " Schaja Traun . .	6	13	20
17	—	detto	" " Herrn Rożycki . . .	1	2	10
18	30	detto	An Abfällen und Zufülle bei dem laut Bollete Nro. 98 erzeugten Bier . .	2	4	20
19	19	detto	An den Schänker Anton Darigerl . .	5	11	10
20	—	detto	An die eigene Schänke	6	13	20
			Summe der Ausgaben . .	100	225	—

·|·

A.

Prowincya

Rejestr wyrobu i wydatku ze szpilki

z browaru znayduiącego się w pod Nrem. konskr.

za miesiąc

Liczba porządk.	Przychód	Piwo		
		beczki	ilość	
		sztuki	wiader	miar
1	Podług reiestru za miesiąc Październik 1834, stało na dniu 1. Listopada zapasem na składzie . . .	10	22	20
	8. Listopada 1834.			
2	Podług biletu opłaty Nro. 12. z dnia 6. Listopada 1834, wyrobiono	44	99	—
	18. Listopada 1834.			
3	Podług biletu opłaty Nro. 36. z dnia 16. Listopada 1834, wyrobiono	44	99	—
	29. Listopada 1834.			
4	Podług biletu opłaty Nro. 98. z dnia 25. Listopada 1834, wyrobiono	44	99	—
	Ogół przychodu z końcem Listopada 1834	142	319	20
	Z tego podług reiestru wydano	100	225	—
	A tak okazuie się z końcem Listopada 1834 zapas na składzie	42	94	20

Liczba porządk.	Data: Dzień	Data: Miesiąc i rok	Rozchód w ilości większéy nad wiadro	Piwo: beczki: sztuki	Piwo: ilość: wiader	Piwo: ilość: miar
1	3	Listopad.1834	Szynkarzowi Antoniemu Peszyk . . .	6	13	20
2	—	detto	- Janowi Grzymała . .	3	6	30
3	—	detto	- JP. Tiefenthal . .	1	2	10
4	9	detto	W odchodach i doléwkach przy warce iako bilet Nro. 12. . . .	2	4	20
5	10	detto	Faktorowi Izaakowi Szmek deputatu .	½	1	5
6	—	detto	na własną domową potrzebę . .	½	3	15
7	—	detto	Szynkarzowi Karolowi Hartmann .	10	22	20
8	—	detto	- Szaja Traun . . .	5	11	10
9	—	detto	JP. Szafranowskiemu	1	2	10
10	—	detto	Szynkarzowi Janowi Reichmann .	10	22	20
11	—	detto	- Marcinowi Lustig . .	10	22	20
12	—	detto	na własną domową potrzebę . .	4	9	—
13	19	detto	W odchodach i doléwkach przy warce iako bilet Nro. 36. . . .	2	4	20
14	—	detto	Szynkarzowi Antoniemu Peszyk . .	12	27	—
15	—	detto	- Janowi Grzymała . .	15	27	—
16	—	detto	- Szaja Traun . . .	6	13	20
17	—	detto	- JP. Różyckiemu . .	1	2	10
18	30	detto	W odchodach i doléwkach przy warce iako bilet Nro. 98. . . .	2	4	20
19	19	detto	Szynkarzowi Antoniemu Darigerl .	5	11	10
20	—	detto	na własny szynk	6	13	20
			Ogół rozchodu .	100	225	—

:|:

B.

Provinz

Brau-Rechnung

von dem

in sub Consc. Nro. liegenden Bräuhause

des

für das te Militär-Quartal 18

Post-Nro.	Empfang	Bier		
		Fässer	Quantität	
		Stück	Eimer	Maß
	Mit Ende des 4ten Quartals verblieb nach der am 31ten October 1834 überreichten Rechnung am Lager vorräthig . .	10	22	20
1	Im Laufe des Monats November 1834 wurden laut der, dem Erzeugungs-Register angeschlossenen Bolleten Nro. 12, 36 und 98, und des beiliegenden Ausweises, erzeugt . .	132	297	—
2	Im Monat December 1834 wurden laut Bolleten Nro. 102, 141 und 160, und des beiliegenden Ausweises, erzeugt . .	132	297	—
3	Im Monat Jäner 1835 wurden laut Bolleten Nro. 192, 261 und 280, dann des beiliegenden Ausweises, erzeugt . .	132	297	—
	Summe des Empfanges für das 1te Militär-Quartal 1835 .	406	913	20
	Hievon die jenseitige Ausgabe mit	404½	910	5
	Sonach verbleibt mit Ende des 1ten Quartals 1835 ein Vorrath	1½	3	15

Post-Nro.	Datum		Ausgabe	Bier		
	Tag	Monat und Jahr		Fässer	Quantität	
				Stück	Eimer	Maß
1			Laut Ausgabs-Register für den Monat November 1834 wurden an Abgängen und Zufülle verausgabt	6	13	20
			verkauft	92	207	—
			zum eigenen Gebrauche verwendet . .	$1\frac{1}{2}$	3	15
			als Deputat verabreicht . . .	$\frac{1}{2}$	1	5
2			Laut Ausgabs-Register für den Monat December 1834 an Abgängen und Zufülle verausgabt	$6\frac{1}{2}$	14	25
			verkauft	160	360	—
			zum Hausbedarfe verwendet . . .	3	6	30
			als Deputat verabreicht	1	2	10
3			Laut Ausgabs-Register für den Monat Jäner 1835 an Abgängen und Zufülle verausgabt	6	13	20
			verkauft	126	213	20
			zum eigenen Gebrauche verwendet . .	1	2	10
			als Deputat verabreicht	1	2	10
			Summe der Ausgabe im 1ten Militär-Quartal 1835 . . .	$404\frac{1}{2}$	910	5

:|:

B.

Prowincya

Rachunek browarny

z browaru w pod liczbą konskr. należącego

do N. N.

za piérwsze ćwierćrocze roku woyskowego 18

Liczba porządk.	Przychód	Piwo beczki sztuki	ilość wiader	miar
	Z końcem 4go ćwierćrocza 1834 podług rachunku na dniu 31. Października 1834 oddanego, pozostało zapasem na kętnarach	10	22	20
1	W ciągu Listopada 1834, podług załączonych do reiestru wyrobu biletów Nro. 12, 36 i 98 oraz załączonego wykazu uwarzono	132	297	—
2	W Grudniu 1834 podług biletów Nro. 102, 141 i 160, tudzież załączonego wykazu uwarzono . . .	132	297	—
3	W Styczniu 1835 podług biletów Nro. 292, 261 i 280 tudzież załączonego wykazu	132	297	—
	Ogół przychodu na 1sze ćwierćrocze roku woyskowego 1835	406	913	20
	Potrąciwszy z tego rozchód strony poprzedzaiącéy . .	404½	910	5
	Zostaie z końcem 1go ćwierćrocza roku woyskowego 1835, zapasem	1½	3	15

Liczba porządk.	Data		Rozchód	Piwo		
	Dzień	Miesiąc i rok		beczki	ilość	
				sztuki	wiader	miar
1			Podług reiestru wydatku czyli rozchodu za Listopad 1834 w odchodach i dolewkach rozeszło się . .	6	13	20
			sprzedano	92	207	—
			na własną potrzebę użyto . . .	1½	3	15
			na deputat wydano	½	1	5
2			Podług reiestru wydatku za Grudzień 1834 w odchodach i dolewkach rozeszło się	6½	14	25
			sprzedano	160	360	—
			na potrzebę domową użyto . .	3	6	30
			na deputat wydano	1	2	10
3			Podług reiestru wydatku za miesiąc Styczeń 1835 w odchodach i dolewkach rozeszło się	6	13	20
			sprzedano	126	213	20
			na własny użytek obrócono . .	1	2	10
			na deputat wydano	1	2	10
			Ogół rozchodu w 1szym cwierćroczu woyskowém 1835 . .	404½	910	5

szczeniu przyprawy piwnéy pozostałego, przez nalew zimnéy wody, użytku robić nie chce, obowiązkiem iego:

a) iak tylko ostatni nalew piwny do ostatecznego zagotowania się, na kocioł puszczony został, czop kadzi zalewnéy całkiem wyiąć, by płyn w słodzinach ieszcze zatrzymuiący się do reszty ściekł na kętnar.

Płyn ów, nim ieszcze ostatni wywar piwa na kilsztok wylany zostanie, spuścić należy z kętnara do naczynia na płynne odchody przeznaczonego, i urzędownie cechowanego i zmieszać z drugiémi odchodami; potém

b) słodziny czyli młóto, nim ieszcze kocioł z wody na czyszczenie sprzętów browarnych zgrzanéy wypróżniony zostanie, z kadzi zaciernicy wybrane i do innego oddziału w browarze, a nie tam, gdzie się kocioł znayduie, wyniesione być ma.

Do §. 6—8. W opisaniu lokalności podług §. 12. okolnika o podatku konsumcyynym z dnia 5. Lipca 1829 pod licz. 5039 podać się maiącém, obowiązany każdy piwowar wszystkie zabudowania (lokalności) piwowarne i schowy do prowadzenia professyi należące, czyliby iego własnością były, lub takowe naymował, albo bezpłatnie wypuszczone miał sobie, i czyliby w mieyscu browaru, lub w innem znaydowały się, dokładnie wykazać, w przeciwnym razie, każde zataienie podlégać będzie karom w §§. 36 i 37. ust. podat. konsumc. wyrażonym.

Co do §. 14. ust. pod. konsumc. i przepisów do tego §. w dodatku zawartych, zostawia się wolny wybór stronom do podatku obowiązanym; w razie zepsucia się warki, lub iakiéy w tém przeszkody, donieść o tém Zwierzchności obwodu podatkowego, lub nayblizszemu komissarzowi dochodowemu.

59.

Wie sich hinsichtlich der edictaliter vorgeladenen, aber nicht erschienenen Rekrutirungs-Flüchtlinge bei der Conscription zu benehmen sey.

Aus Anlaß einer Anfrage eines Werbbezirks-Commando, ob die edictaliter vorgeladenen, und innerhalb der bestimmten Zeitfrist sich nicht stellenden Recrutirungs-Flüchtlinge von der Population abgeschrieben werden dürfen, ist man mit dem k. k. General-Militär-Commando in dem Beschluße übereingekommen, daß diejenigen Rekrutirungs-Flüchtlinge, welche, nach dem Auswanderungs-Patente vom Jahre 1832, als Auswanderer anerkannt werden, in der Conscription zwar mit Namen und Qualification verzeichnet bleiben, in der Classification jedoch gelöscht werden sollen, um einerseits die Verzeichnisse dieser Flüchtlinge zu lichten, andererseits aber bei jeder Conscriptions-Revision der Nachfrage über ein solches Individuum begegnen zu können.

Die k. Kreisämter haben daher die Dominien hiernach zu verständigen, und dieselben zugleich anzuweisen, daß sie gegen jene abwesenden Rekrutirungs-Flüchtlinge, welche sich nach der gesetzlichen Vorschrift hiezu eignen, das Verfahren nach dem Auswanderungs-Patente stets einleiten sollen, um selbe aus der Vormerkung bringen zu können.

Gubernial-Verordnung vom 31. März 1835. Gub. Zahl 15765.

60.

Abhandlungs-Behörden dürfen den Partheien die Einsicht der Testamente und Verlassenschafts-Inventarien nicht gestatten.

Ueber Einschreiten des k. k. Appellationsgerichtes vom 5. Hornung l. J. Zahl 2110 wird den k. k. Kreisämtern im Nachhange zu der Verordnung vom 15. v. M. Zahl 14906, in der Anlage ./. die Abschrift des dießfälligen Appellationsgerichts-Erlasses an die Gerichts-Behörden mit dem Auftrage zugestellt, hievon sämmtliche Dominien zur Wissenschaft und Benehmung zu verständigen.

Gub. Verordnung vom 2. April 1835. Gub. Zahl 11043.

59.

Jak podczas spisu (konskrypcyi) zbiegłych ludzi przed rekrutacyią, edyktalnie cytowanych, ale niestawiących się, postępować należy.

Z powodu zapytania przez iedną z komend powiatowych werbowniczych uczynionego, czy ludzi przed rekrutacyią zbiegłych, edyktalnie powołanych, ale iednak niestawiących się, ze spisu ludności odpisać (wymazać) należy, porozumiano się z c. k. naczelną Komendą woyskową i uchwalono, by ci ludzie przed rekrutacyią zbiegli, którzy podług patentu emigracyynego z roku 1832 iako wychodźcy uznani, w spisie (konskrypcyi) wprawdzie po imieniu i kwalifikacyi zapisani zostaną, atoli w kwalifikacyi wymazani być muszą, aby z iednéy strony wykazy takowych zbiegów iasnymi zrobić, a z drugiéy strony przy każdéy spisowéy rewizyi pytaniom o takiego zbiega spotkać można.

C. k. Urzędy cyrkułowe maią zatém dominia podług tego uwiadomić, i onym zarazem nakazać, ażeby z tymi nieobecnymi, przed rekrutacyią zbiegłymi ludźmi, którzy podług przepisu za takowych uznani zostaną, podług patentu emigracyynego postąpili, aby tychże ze spisu wymazać można.

Rozporządzenie gub. z dnia 31. Marca 1835 pod liczbą gub. 15765.

60

Instancyiom pertrakcyynym nie wolno dawać stronom testamentów i inwentarzy spadkowych do przeyrzenia.

Na wstawienie się c. k. Sadu appellacyynego z dnia 5. Lutego r. b. pod liczba 2110, udziela się c. k. Urzędom cyrkułowym dodatkowo do rozporządzenia z dnia 15. z. m. pod liczbą 14906 tu załączony odpis ./. rozporządzenia apellacyynego, wydanego do Instancyy sądowniczych, a to z nakazem, by o tém wszystkie dominia dla wiadomości i zachowania się obwieściły.

Rozporządzenie gub. z dnia 2. Kwietnia 1835 pod l. gub. 11043.

.|.

Erlaß des k. k. Appellations-Gerichtes vom 5. Hornung 1835 Zahl 2110 an die Gerichts-Behörden.

Laut herabgelangten hohen Hofdecrets vom 17. Jäner l. J. zur Hofzahl 304|29 hat die k. k. allgemeine Hofkammer, im Einverständnisse mit der k. k. obersten Justizstelle, durch Verordnung vom 5. Jäner 1835 Zahl 630, der k. k. Tabak- und Stempelgefällen-Direction bedeutet, daß die Ausfertigung der ersten Abschriften von Testamenten und Inventarien auf classenmäßigem Stempel nicht von Amtswegen zu geschehen habe. Damit aber die Behebung der Abschriften von den genannten Urkunden nicht dadurch zum Nachtheile des Stempelgefälls entbehrlich gemacht werde, daß die Gerichts-Behörden bei der Abhandlungspflege den Partheien die Einsicht der Originalien gestatten, und wenn die Abhandlungsgesuche nicht gehörig instruirt sind, sich bei ihrer Erledigung mit den Registratursacten behelfen, so wird dieses k. k. Appellationsgericht zu Folge des Eingangs bezogenen hohen Auftrages mit aller Strenge darauf sehen, daß dieser Mißbrauch der Abhandlungs-Behörden, wenn er wahrgenommen werden sollte, abgestellt werde, und wird die Nichtbefolgung der bestehenden Vorschriften gehörig ahnden.

61.

Chyrurgische Officinen unterliegen in Absicht auf das Rasiren der Erwerbsteuer.

Im Anschluße .|. erhalten die k. Kreisämter ein Exemplare der Normalvorschrift, betreffend die vom Erwerbe des Rasirens gebührende Erwerbsteuer, zur ungesäumten Bekanntgebung derselben an alle dortkreisigen Magistrate und Dominien.

Gubernial-Verordnung vom 2. April 1835. Gub. Zahl 14165.

.|.

Mit hohem Hofkanzleidecret vom 24. Februar 1835 Zahl 559 ist über die aus Anlaß eines besonderen Falles vorgekommene Frage: »Ob chyrurgische Officinen in Absicht auf das Rasiren der Erwerbsteuer unterliegen?« bedeutet worden, daß der Erwerb, welcher im Rasiren gesucht wird, nach den in der Einleitung des Erwerbsteuer-Patentes und im §. 1. desselben unter III. Lit. e. enthaltenen Bestimmungen allerdings der Erwerbsteuer unterliege, es mag derselbe von Wundärzten, die nach

.|.

Rozporządzenie c. k. Sądu appellacyynego z d. 5. Lutego 1835 pod liczbą 2110, do Instancyy sądowniczych.

Podług wysokiego dekretu nadwornego z dnia 17. Stycznia r. b. pod liczbą nadworną 304/29, c. k. powszechna Kamera nadworna w porozumieniu z c. k. naywyższą Instancyią sprawiedliwości, mocą rozporządzenia z dnia 5. Stycznia 1835 pod liczbą 630, wskazała c. k. Dyrekcyi dochodów tabaki i stęplu, iż wydawanie piérwszych odpisów (kopiy) testamentów i inwentarzów na stęplu klasyczném, nie zaś z urzędu dziać się ma.

Aby zaś branie kopiy pomienionych dokumentów nie stało się z uszczerbkiem dochodu stęplowego niepotrzebném przez to, że Instancyie sądownicze stronom podczas pertraktacyi pozwalaią przeziérać piérwopisy, a ieżeli prośby pertraktacyyne nie należycie urządzone są, podczas rozstrzygania aktami z registratury sobie zaradzaią, przeto Sąd c. k. appellacyyny w skutek powołanego na początku wysokiego rozporządzenia z całą surowością na to baczyć będzie, by to nadużycie Instancyy pertraktuiących, gdyby dostrzeżone być miało, uchylone i niezachowywanie trwaiących przepisów należycie skarcone zostało.

61.

Oficyny chyrurgiczne (cyrulickie) co do golenia, podlégaią podatkowi zarobkowemu.

W annexie .|. otrzymuią c. k. Urzędy cyrkułowe po iednym exemplarzu przepisu normalnego względem podatku zarobkowego od professyi golarnéy należącego się, aby takowy Magistratom i Dominiom swoich cyrkułów bezzwłocznie ogłosiły.

Rozporządzenie gub. z dnia 2. Kwietnia 1835 pod l. gub. 14165.

.|.

Dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 24. Lutego 1835 pod l. 559, na zapytanie z powodu poszczególnego wypadku uczynione, »czyli oficyny chyrurgiczne co do golenia podatkowi zarobkowemu podlégaią«, oznaymiono zostało; iż zarobek, szukany w goleniu podług przepisów we wstępie patentu o podatku zarobkowym i tegoż §fie 1szym pod III. lit. e. zawartych, ze wszech miar podatkowi zarobkowemu podléga, czyliby zarobkowość ta przez chyrurgów, którzy

dem §. 2. des Erwerbsteuer-Patentes nur in so weit von der Erwerbsteuer ausgenommen sind, als sie sich mit der Heilung der Menschen und Thiere beschäftigen, oder von anderen Personen in der Art betrieben werden, daß er diesen Letzteren ein selbstständiges Daseyn verschafft.

Diese hohe Weisung wird den Ortsobrigkeiten zur genauen Richtschnur mit dem Auftrage bekannt gemacht, wegen Besteuerung derjenigen Individuen, welche sich in dem Bereiche der Ortsobrigkeiten mit dem Rasirgewerbe befassen, ohne der Erwerbsteuer bis jetzt unterzogen worden zu seyn, das Amt nach dem Kreisschreiben vom 10. März 1813 Zahl 3361 ungesäumt zu handeln, so wie auch in Zukunft diese Gewerbsbeschäftigung der Erwerbsteuer immer zu unterziehen.

62.

Der Geistlichkeit wird unter strenger Ahndung verbothen, Invaliden ohne Bewilligung des k. k. General-Militär-Commando zu trauen.

Nach Eröffnung des k. k. General-Militär-Commando vom 4. v. M. Zahl 1474 R. haben sich seit einiger Zeit mehrere Fälle ergeben, daß Invaliden-Gemeine ohne Bewilligung des k. k. General-Militär-Commando geheirathet, und somit systemmäßig sich der Invaliden-Versorgung verlustig gemacht haben.

Die Consistorien werden daher mit Beziehung auf die Gubernial-Verordnung vom 2. März 1830 Zahl 8974 angewiesen, der unterstehenden Curatgeistlichkeit die bestehende Vorschrift, daß Invaliden-Soldaten eben so wie alle in der activen Dienstleistung stehende Militär-Personen ohne Bewilligung des k. k. General-Militär-Commando sich nicht verehelігen, folglich auch nicht getraut werden dürfen, mit dem Beisatze nachdrücklichst in Erinnerung zu bringen, daß die Uebertreter derselben nicht nur einer Strafe unterliegen, sondern auch zur Versorgung der betreffenden Invaliden im Falle ihrer Erwerbs-Unfähigkeit werden verhalten werden.

Gubernial-Verordnung vom 3. April 1835. Gub. Zahl 15316.

63.

Erläuterung der Vorschrift vom 5. April 1834, wegen Verpachtung städtischer Gefälle, bezüglich der Stempelgebühr bei den Contracten.

In dem 26. Puncte der mit der Gubernial-Verordnung vom 5. April 1834 Zahl 9010 hinausgegebenen, bei Verpachtung

podług §. 2. patentu podatku zarobkowego tak dalece od tego podatku wyiętymi są, gdy się léczeniem ludzi lub zwierząt zatrudniaią, albo też przez inne osoby tym sposobem prowadzoną była, iż onym byt samoistny nadaie.

To wysokie rozporządzenie ogłasza się Zwierzchnościom mieyscowym dla ścisłego zachowania się z tym nakazem, aby względem nałożenia tegoż podatku na osoby, które w ich obwodzie golarstwem się zatrudniaią, nie będąc dotąd do opłaty podatku zarobkowego pociągniętémi, urząd wedle okolnika z dnia 10. Marca 1813 pod liczbą 3361 bezzwłocznie pełniły, równie iak na przyszłość, by tę gałęź zarobkowania zawsze do opłaty podatku zarobkowego podciągały.

62.

Zakazuie się duchowieństwu pod surową karą zaślubiać inwalidów bez pozwolenia c. k. główney Komendy woyskowéy.

Podług oznaymienia c. k. główney Komendy woyskowéy z dnia 4. z. m. pod liczbą 1474 R., wydarzało się od nieiakiego czasu wiele razy, iż inwalidzi szeregowi bez pozwolenia c. k. główney Komendy woyskowéy pożenili się, i tém samém systemizowane opatrzenie inwalidzkie utracili.

A zatém Konsystorze z odwołaniem się do rozporządzenia gub. z dnia 2. Marca 1830 pod liczbą 8974, przypomnieć maią z zaostrzeniem podwładnemu duchowieństwu parafialnemu przepisy, że woyskowi inwalidzi podobnie iak wszystkie osoby woyskowe w czynney służbie zostaiące, bez pozwolenia c. k. główney Komendy woyskowéy żenić się, a zatém i zaślubionymi być nie mogą, a to z tym dokładem, że przestępuiący nie tylko karze ulegną, ale nadto do opatrzenia osób takowych, gdyby zarabiać sobie w stanie nie byli, pomuszeni zostaną.

Rozporządzenie gub. z dnia 3. Kwietnia 1835 pod l. gub. 15316.

63.

Obiaśnienie przepisu z dnia 5. Kwietnia 1834 względem wypuszczenia dochodów mieyskich co do należytości stęplowéy od kontraktów.

W dwudziestym szóstym punkcie protokołów licytacyynych rozporządzeniem gub. z dnia 5. Kwietnia 1834 pod l. 9010

der städtischen Gefälle zu gebrauchenden Licitations-Protocolle ist festgesetzt worden: »daß von den zwei gleichlautenden Contracts-Exemplarien ein Exemplar dem Pächter, welcher den Stempelbetrag für das andere Exemplar, das in den Händen der Stadt bleibt, zu entrichten hat, hinausgegeben werden wird.«

Nach dem Sinne der gedruckten Directiven über die Verpachtung städtischer Gefälle vom 13. März 1813 Abschnitt IV. §. 5. müssen jedoch von Contracten zwischen städtischen und anderen Gemeinden und Partheien beide Exemplarien mit dem classenmäßigen Stempel versehen seyn, wovon die Gemeindekasse für ihr Exemplar und der Contrahent für das seinige die Gebühr zu entrichten hat.

Diesem zufolge wird sonach der 26. Punct dieses Licitations-Protocolls-Formulars folgendermaßen abgeändert:

»Hievon wird ein Exemplar dem Pächter, welcher hiefür den Stempelbetrag zu entrichten hat, hinausgegeben werden, für das zweite Contracts-Exemplar hat die Stadtkasse die Stempel-Auslage zu tragen.«

Hiernach haben die k. Kreisämter sogleich die denselben mitgetheilten Formularien zu berichtigen, sich hiernach bei allen städtischen Angelegenheiten zu benehmen, und gleichmäßig die dortkreisigen Magistrate und Stadtkämmereien anzuweisen.

Gubernial-Verordnung vom 6. April 1835. Gub. Zahl 19911.

64.

Uebereinkunft zwischen der k. k. österreichischen Regierung und den großherzoglich Sachsen-Weimar-Eisenach-, dann herzoglich Sachsen-Koburg- und Gotha-, wie auch herzoglich Sachsen-Altenburg'schen Regierungen, wegen gegenseitiger unentgeltlicher Justizpflege in Criminalsachen.

Zwischen der k. k. österreichischen Regierung und den großherzoglich Sachsen-Weimar-Eisenach-, dann herzoglich Sachsen-Koburg- und Gotha-, wie auch herzoglich Sachsen-Altenburgschen Regierungen ist in Betreff der gegenseitigen unentgeltlichen Justizpflege in Criminalsachen die Uebereinkunft dahin getroffen worden, daß jeder von dem Gerichte des einen an das Gericht des andern Staates gestellten Requisition tax- und kostenfrei

wydanych, przy wypuszczaniu w dzierzawę dochodów mieyskich użytémi maiących, postanowiono iest: »iż z dwóch równobrzmiących exemplarzów kontraktu ieden exemplarz dzierzawcy, który ilość stęplową za drugi exemplarz w rękach miasta pozostaiący, zapłacić ma, wydany zostanie«.

W myśl drukowanych przepisów o wypuszczaniu dochodów mieyskich z dnia 13. Marca 1813 oddział IV. §. 5. przy kontraktach między gminami mieyskiémi i innémi a stroną zawartych, obadwa exemplarze stęplem klasyczném opatrzone być maią, z których kassa gminy należytość stęplu za swóy, a kontrahent znowu za swóy exemplarz odpłacić ma.

W skutek tego punkt 26. formularza tych protokółów licytacyynych odmienia się sposobem nastepuiącym:

»Z tego ieden exemplarz dzierzawcy, który »za to ilość stęplową zapłacić ma, wydany zo»stanie, za drugi exemplarz kontraktu, kassa »mieyska wydatek na stępel ponieść obowiązana.«

Podług tego Urzędy cyrkułowe maią natychmiast udzielone sobie formularze sprostować, tym sposobem we wszystkich sprawach mieyskich postępować, i podobnież Magistratom i Kameraryiom swoich cyrkułów, zalecić.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Kwietnia 1835 pod l. gub. 19911.

64.

Konwencyia między c.k. austryiackim Rządem i Rządami Wielkiego Xięstwa Sasko-Weimarsko-Eisenachskiego, tudzież Xięstwa Sasko-Koburgskiego i Gothaskiego, i Xięstwa Sasko-Altenburgskiego, względem wzaiemnego bezpłatniego wymiaru sprawiedliwości w sprawach kryminalnych.

Między c. k. austryiackim Rządem i Rządami Wielkiego Xięstwa Sasko-Weimarsko-Eisenachskiego, tudzież Xięstwa Sasko-Koburgskiego i Gothaskiego, i Xięstwa-Sasko-Altenburgskiego, zawartą została konwencyia, względem wzaiemnego bezpłatniego wymiaru sprawiedliwości w sprawach kryminalnych, w ten sposób, że każdey rekwizycyi od Sadu iednego, do Sądu drugiego Państwa uczynioney, bez oplaty

entsprochen werden sollte, mit Ausnahme folgender gegenseitig zu erstattender baaren Auslagen, und zwar: für die Atzung mit Inbegriff von Arzt- und Curkosten, Lagerstroh, Wäsche und nothdürftigen Kleidungsstücken, für den Transport der Verbrecher bis zu ihrer Auslieferung an die gegenseitigen Criminal-Gerichte, für Bothenlohn und Postporto, endlich für Zeugengebühren, unter welchen letzteren nur solche verstanden werden, die einem Zeugen, der vom Taglohn lebt, und wegen der Vorforderung seiner Person zu Gericht den Verdienst entbehren muß, zu leisten sind, und mit dem gewöhnlichen Taglohn ersetzt werden.

Gubernial-Erledigung vom 8. April 1835. Gub. Zahl 16483.

65.

Wie sich hinsichtlich der Ausfolgung des Vermögens an großjährig gewordene, beim Militär dienende Individuen zu benehmen sey.

In der Anlage .|. wird den Kreisämtern das von dem k. k. Appellationsgerichte erlassene Circulare, hinsichtlich der Ausfolgung des Vermögens an großjährig gewordene, beim Militär vom Feldwebel und Wachtmeister abwärts dienende Individuen, mit dem Bedeuten zugestellt, damit die Dominien und Magistrate zu betheilen.

Gubernial-Verordnung vom 9. April 1835. Gub. Zahl 7589.

.|.

Umlaufsschreiben des k. k. galizischen Appellationsgerichts vom 26. Jäner 1835 Zahl 903.

Mit hohem Hofdecrete vom 31. December 1834 zur Hofzahl 7662/523 wurde dem k. k. galizischen Appellationsgerichte bedeutet: es sey von Seite des k. k. Hofkriegsrathes dem obersten Gerichtshofe zur Kenntniß gebracht worden, daß mehrere Civil-Unterbehörden das bei ihnen erliegende Vermögen von Militär-Individuen, vom Feldwebel und Wachtmeister abwärts, denselben nach erreichter Großjährigkeit zu übergeben beabsichten, und wegen Bewerkstelligung dieser Uebernahme die einschlägigen Militärgerichte angeben.

Da sonach die allgemeine Vorschrift des hohen Hofdecretes vom 25. Juni 1795 Nro. 237 der J. G. S. den ersten Instanzen theils nicht bekannt zu seyn, theils von ihnen nicht beobachtet zu werden scheint, so werden zufolge des eingangsbezogenen

tax i kosztów zadosyć uczyniono być powinno, z wyięciem następuiących, wzaiemnie wynagrodzić się maiących wydatków, a mianowicie: za żywienie z porachowaniem kosztów na lékarza i kuracyię, za słomę na posłanie, za bieliznę i koniecznie potrebną odzież, za transport zbrodniarzy aż do wydania tychże obustronnym Sądom kryminalnym, za zapłatę dla posłańców i pocztową należytość, nakoniec za należytości dla świadka, pod którémi tylko takie rozumieią się, które świadkowi, co z dziennego zarobku żyie, i dla powołania go do Sądu zarobek ten utracić musi, uiszczone być maią, i zwykłą zapłatą dzienną wynagrodzone będą.

Rezolucyia gub. z dnia 8. Kwietnia 1835 pod liczbą gub. 16483.

65.

Jak postępować z maiątkiem osób woyskowych, gdy doszli wieloletności.

W annexie .|. udziela się Urzędom cyrkułowym okólnik c. k. Sądu appellacyynego względem wydawania maiątku osobom woyskowym od feldwebla i wachmistrza wstecz, którego exemplarzy między Dominia i Magistraty rozdzielone być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 9. Kwietnia 1835 pod l. gub. 7589.

.|.

Okólnik c. k. Sądu appellacyynego z dnia 26. Stycznia 1835 pod liczbą 903.

Wysokim dekretem nadwornym z dnia 31. Grudnia 1834 pod liczbą nadworną 7662|523. c. k. galicyyskiemu Sądowi appellacyynemu oznaymiono zostało, że ze strony c. k. nadworney Rady woienney naywyższy Trybunał Sprawiedliwości zawiadomiony został, iż różne Instancyie cywilne podwładne, maiątki osób woyskowych od feldwebla i wachmistrza wstecz u nich złożone, tymże po dostąpieniu doletności, maią zamiar wydawać i by odebrane były, o to dotyczące Sądy woyskowe wzywać.

Gdy tym sposobem powszechny przepis wysokiego dekretu nadwornego z dnia 25. Czerwca 1795 pod liczbą 237 Zbióru Ust. Sąd. piérwszym Instancyiom zdaie się częścią być nieznanym, częścią zaś przez takowe niezachowywanym,

höchsten Auftrages sämmtliche Magistrate und Ortsobrigkeiten zur genauen Beobachtung des angeführten Hofdecretes mit dem weiteren Anhange hiemit angewiesen, daß das Vermögen großjährig Gewordener, die beim Militär vom Feldwebel und Wachtmeister abwärts dienen, insofern es nicht den Eigenthümern ausgefolgt werden kann, fortan von der Civilbehörde auf eben solche Art zu verwahren und zu verwalten sey, wie es bis zur Erreichung der Großjährigkeit verwahret und verwaltet worden ist.

66.

Wie sich wegen Ausfertigung von Reisepässen an türkische Unterthanen zu benehmen sey, welche das österreichische Gebieth betreten.

Die niederösterreichische Regierung hat der k. k. allgemeinen Hofkammer die Anzeige erstattet, daß bei der Ausfertigung von Reisepässen an türkische Unterthanen, welche das österreichische Gebieth betreten, ein ungleichförmiges Verfahren, insbesondere rücksichtlich der Zeitbestimmung ihrer Giltigkeit, Statt finde, und unter Darstellung der Unzukömmlichkeiten, welche aus diesem Verfahren entspringen, die Bitte gestellt, damit den betreffenden k. k. österreichischen Behörden die Handhabung der dießfalls von der k. k. allgemeinen Hofkammer, im Einvernehmen mit der k. k. geheimen Hof- und Staatskanzlei erlassene, den k. Kreisämtern mit Gubernial-Verordnung vom 10. October 1806 Zahl 41915 bekannt gegebenen Normalvorschrift enthaltenen Bestimmungen in Erinnerung gebracht werde, wornach jeder türkische Unterthan (der bei seinem Eintritte in die österreichischen Staaten mit einem, von der betreffenden türkischen Obrigkeit ausgestellten Erlaubnißscheine versehen seyn muß), von der betreffenden österreichischen Gränzbehörde einen Paß zu erhalten hat, der niemals auf eine längere Zeit, als auf 6 Monate, bestimmt auf jene Provinz, wo derselbe seinen Handel zu treiben gedenkt, ausgestellt werden darf.

Da die k. k. geheime Hof- und Staatskanzlei hierüber die k. k. Internunciatur und die beiden Agentien in der Moldau und Wallachei auf die Befolgung der bezogenen Normalvorschrift verwiesen hat, so wird den k. Kreisämtern in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 14. März d. J. Zahl 5017, gleichfalls erinnert, sich genau hiernach zu benehmen.

Gubernial-Verordnung vom 11. April 1835. Gub. Zahl 18940.

przeto w skutek powołanego na początku naywyższego rozporządzenia, zaleca się wszystkim Magistratom i Zwierzchnościom mieyscowym ściśle zachowanie rzeczonego dekretu nadwornego z tém dołożeniem, iż maiątek osób w woysku służących od feldwebla i wachmistrza wstecz, którzy doletniémi zostali, ieżeli właścicielom wydany być nie może, przez cywilne Instancyie i nadal tym samym sposobem przechowywany i administrowany być ma, iak do czasu osiągnienia pełnoletności przechowany i administrowany był.

66.

Jak postępować przy wydawaniu paszportów poddanym tureckim, wkraczaiącym na ziemię austryiacką?

Rząd niższo-austryiacki doniósł c. k. powszechnéy Kamerze nadwornéy, iż przy wydawaniu paszportów poddanym tureckim wkraczaiącym na ziemię austryiacką, nieiednakowe postępowanie zachowywane bywa, szczególniéy co do oznaczenia czasu ich ważności; a przedstawiwszy nieprzyzwoitości wynikaiące z takowego postępowania, dopraszał się, aby dotyczącym c. k. austryiackim Instancyiom utrzymanie przepisów normalnych w téy mierze od c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy za porozumieniem się z c. k. tayną Kancelaryią Dworu i Stanu wydanych, c. k. Urzędom cyrkułowym rozporządzeniem gubernialném z dnia 10. Października 1806 pod liczbą 41915 ogłoszonych, z zaostrzeniem ponowione było; podług czego każdy poddany turecki, (który wkraczaiąc w Państwa austryiackie, certyfikatem pozwolenia przez właściwą Zwierzchność turecką wydanym, opatrzony być musi) od austryiackiéy Instancyi granicznéy paszport otrzymać ma, który nigdy na dłużéy iak na miesięcy, sześć, z wyrażeniem prowincyi, w któréy swóy handel prowadzić zamyśla, wydanym być nie może.

Gdy c. k. tayna Kancelaryia Dworu i Stanu w téy mierze, tak c. k. Internuncyiaturę, iako też obie Ajencyie w Multanach i Wołoszczyznie do przestrzegania powołanego przepisu normalnego odkazała, przeto w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. Marca r. b. pod liczbą 5017, upomina się c. k. Urzędy cyrkułowe, aby się podobnież podług tego zachowały.

Rozporządzenie gub. z dnia 11. Kwietnia 1835 pod l. gub. 18940.

67.

Die Erklärung der Unfähigkeit zum weiteren Betriebe eines verzehrungssteuerpflichtigen Unternehmens ist von der notionirenden Cameral-Behörde auszusprechen.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat mit hohem Decrete vom 14. v. M. Zahl 11221, aus Anlaß der Anfrage einer vereinten Cameral-Gefällen-Verwaltung, im Einverständniße mit der k. k. vereinten Hofkanzlei, zu bemerken befunden, daß im Grunde des §. 46 des Verzehrungssteuer-Gesetzes, welcher vorschreibt, daß bei den Erkenntnissen über die Vergehen gegen die Vorschriften der allgemeinen Verzehrungssteuer und deren Bestrafung, nach den allgemeinen, für die Gefällsnotionen bestehenden Anordnungen vorzugehen sey, die im §. 41. dieses Gesetzes in gewissen Fällen Statt findende Erklärung der Unfähigkeit zum weiteren Betriebe eines steuerpflichtigen Unternehmens von der notionirenden Cameral-Behörde auszusprechen, und in die dießfällige Notion aufzunehmen, und sobald die Letztere in Rechtskraft erwachsen, oder im gesetzlichen Wege bestätiget worden ist, an die betreffende politische Behörde das Ersuchen zu stellen sey, das Erkenntniß in dieser Beziehung in Vollzug zu setzen.

Wovon die Kreisämter zum Amtsgebrauche in vorkommenden Fällen in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 12. April 1835. Gub. Zahl 19613.

68.

Die montanistischen Aerarial-Industrie-Anstalten haben die jährlich zu bemessenden Erwerbsteuerquoten künftig an die Perceptions-Obrigkeiten in Baarem zu entrichten.

Laut hohen Hofkanzleidecretes vom 15. März l. J. Z. 865|St. hat das seit dem Jahre 1828, in Folge des Uebereinkommens der k. k. allgemeinen Hofkammer mit der k. k. vereinigten Hofkanzlei, bestehende Verfahren, nach welchem die Erwerbsteuer-Quoten von den montanistischen Aerarial-Industrie-Werken und Anstalten bisher für jedes Verwaltungsjahr nicht im Baaren, sondern im Wege der Quittungen-Verwechslung berichtigt wurden, durch die dabei jährlich nothwendig gewordenen

67.

Uznanie niezdolności do dalszego prowadzenia przedsiębierstwa podatkowi konsumcyynemu podległego, zależy od wyroku Instancyi kameralnéy nocyią wydaiącéy.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 14. z. m. pod liczbą 11221, z powodu zapytania przez pewną Admistracyią połączonych dochodów kameralnych, uczynionego, zgodnie z c. k. połączoną Kancelaryią nadworną zrobiła tę uwagę, iż na zasadzie §. 46. ustawy podatku konsumcyynego, który stanowi, iż przy wyrokowaniu o wykroczeniach przeciwko przepisom powszechnego podatku konsumcyynego i tychże karaniu, podług powszechnych rozporządzeń dla nocyy dochodowych, postępować należy, uznanie niezdolności do dalszego prowadzenia przedsiębierstwa podatkowi konsumcyynemu podlégaiącego, podług §. 41. téyże ustawy w pewnych przypadkach mieysce maiące, przez Instancyią kameralną nocyionuiącą wyrzeczone, i w takowéy nocyi umieszczone, a gdy ta mocy nabierze, lub drogą prawną potwierdzoną zostanie, do przyzwoitéy Instancyi polityczńéy żądanie wniesione być ma, by wyrok w tym względzie do skutku przywiedła.

O czém Urzędy cyrkułowe dla użytku urzędowego w wydarzaiących się przypadkach zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 12. Kwietnia 1835 pod l. gub. 19613.

68.

Zakłady skarbowe gorniczego przemysłu, maią na przyszłość ilości podatku zarobkowego corocznie wymierzyć się maiącego, składać gotowiźną u Zwierzchności poborowych.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Marca r. b. pod liczbą 865|P., postępowanie od roku 1828 w skutek porozumienia się c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z c. k. połączoną Kancelaryią nadworną, istnące, podług którego ilości podatku zarobkowego, z fabryk i zakładów skarbowych gorniczego przemysłu, dotąd za każdy rok administracyyny nie w gotowiźnie, ale tylko przez wymianę kwitów płacone były, zrządziło tyle zachodu i myłek i do

sehr verwickelten Rechnungs-Durchführungen auf so viele Umstände und Irrungen geführt, und so vielfache nachträgliche Anzeigen und Berichtigungen zur Folge gehabt, daß der dabei beabsichtigte Vortheil keineswegs mit der dadurch herbeigeführten Vermehrung der Geschäfte und Schreibereien im Verhältniße steht.

In Rücksicht dessen hat daher die k. k. allgemeine Hofkammer, im Einvernehmen mit der k. k. Hofkammer im Münz- und Bergwesen, Behufs der Vereinfachung des Dienstes beschlossen, daß für die Folge, und zwar schon vom Verwaltungsjahre 1835 angefangen, die montanistischen Aerarial-Industrie-Anstalten die denselben im gewöhnlichen Wege jährlich zu bemessenden Erwerbsteuerquoten an die einschlägigen Perceptions-Obrigkeiten in Baarem zu entrichten, und in der Rechnung der ihnen unterstehenden Kassen in Ausgabe zu stellen haben.

Hievon werden die Kreisämter mit Beziehung auf die hierortige Verordnung vom 7. September 1829 Zahl 52915, zur weiteren Veranlassung, in so fern im Kreise derlei Industrial-Unternehmungen bestehen, oder in der Folge errichtet werden sollten, in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 14. April 1835. Gub. Zahl 18938.

69.

Wie sich der Landes-Augenarzt hinsichtlich der Ordinationen für Arme auf Kosten des Domesticalfondes, dann die Ortsobrigkeiten und Apotheker wegen Erfolgung der Arzeneien zu benehmen haben.

Der landesständische Ausschuß hat unterm 26. März v. J. Zahl 218 dem Landes-Augenarzt aufgetragen, nur für jene Kranke auf Kosten des Domesticalfondes unentgeltlich zu ordiniren, welche ihre Dürftigkeit durch ein Zeugniß, oder eine Bestätigung der Ortsobrigkeit und des Seelsorgers glaubwürdig nachweisen, die dießfälligen Armuthsbestätigungen aber sodann mit den Recepten dem Apotheker zu übermachen, welcher dafür zu sorgen haben werde, daß auf dem Recepte auch die Bestätigung der Ortsobrigkeit, und zwar zu Lemberg des betreffenden Grundamts, über die richtige Abnahme der Arzeneien beigerückt werde, wie dieß bei Arzenei-Fassungen in Epidemiefällen verordnet ist.

Wovon die Kreisämter zur Verständigung der Dominien und der Apotheker in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 15. April 1835. Gub. Zahl 19258.

tylu dodatkowych doniesień i sprostowań dało powód przez rachunki, które przy tém każdego roku nader zawikłanémi stawały się, iż korzyść z tego względu zamierzona względem pomnożenia się czynności urzędowych i pisaniny żadnego nie ma stosunku.

Z tego więc względu c. k. powszechna Kamera nadworna porozumiawszy się z c. k. Kamerą nadworną w rzeczach mennictwa i górnictwa, uchwaliła w celu upoiedyńnia służby, iż na przyszłość, a mianowicie iuż od roku administracyynego 1835 poczynaiąc, zakłady skarbowe przemysłu górniczego ilości podatku zarobkowego, onym drogą zwyczaynącze corocznie wymierzone, u dotyczących Zwierzchności poborowych gotowizną płacić, i w raruchunku kass podwładnych do rubryki roschodu zaciągnąć maią.

O tém zawiadamia się c. k. Urzędy cyrkułowe z odniesieniem się do rozporządzenia tuteyszego z dnia 7. Września 1829 pod liczbą 52915 do dalszego rozporządzenia, ieżeli w którym cyrkule podobne przedsiębierstwa przemysłowe znayduią się, lub następnie utworzone być miałyby.

Rozporządzenie gub. z dnia 11. Kwietnia 1835 pod l. gub. 18938.

69.

Jak okulista kraiowy przy zapisywaniu (ordynowaniu) lékarstw dla ubogich na koszt funduszu domestykalnego, tudzież Zwierzchności mieyscowe i aptékarze względem wydawania lékarstw postępować maią.

Wydział Stanów kraiowych nakazał pod dniem 26. Marca r. z. za liczbą 218 okuliście kraiowemu, by tenże tylko dla takich chorych, na koszt funduszu domestykalnego bezpłatnie lékarstwa przepisywał, którzy swoie ubóstwo świadectwem albo potwierdzeniem Zwierzchności mieyscowéy i duchownego wierzytelnie udowodnią, i aby takowe poświadczenia ubóstwa potém wraz z receptami aptékarzom przesélane były, którzy potém o to postarać się maią, aby na recepcie także potwierdzenie Zwierzchności mieyscowéy, a mianowicie we Lwowie dotyczącego Urzędu łantwóytowskiego, co do rzeczywistego odebrania lékarstw iako to przy podczas epidemii przepisane iest, dodane było.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zawiadomienia dominiów i aptékarzy uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Kwietnia 1835 pod l. gub. 19258.

70.

Erneuerung der Vorschriften hinsichtlich der Weidenpflanzungen an den Ufern der Flüsse, dann der daran liegenden Sand- und Schotterbänke, zur Schützung der Grundstücke.

Bereits unterm 9. März 1785 Z. 11760 wurde den Kreisämtern in Folge der mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 20. April 1785 bekannt gemachten allerhöchsten Entschließung bedeutet:

1) daß die Erhaltung der Ufer, wo es nicht um wichtigere oder kostbarere Arbeiten gegen das Eindringen des Stromes zu thun ist, den Dominien und anliegenden Gemeinden obliege, und diese auch dafür zu sorgen haben, damit nicht aus Fahrläßigkeit durch Einstürzung der Baume, oder sonst eine Gefährlichkeit in dem Rinnsal in ihrer Gegend entstehe, und jenes, so Schaden verursachen könnte, zeitlich, wo es mit geringen Kosten geschehen kann, gehoben werde;

2) daß hingegen in den besonderen Fällen, wo die Behebung des Uebels oder die Abwendung der Schädlichkeit einen größeren Aufwand erfordert, und wo zur Erhaltung des Rinnsals, oder Ausräumung der von dem Strome hergeführten Stöcke besondere Arbeiten nöthig wären, den betreffenden Gemeinden von Fall zu Fall ein Beitrag ex camerali bewilliget werden könne; endlich

3) daß die Kreisämter die Dominien zur genauen Unterhaltung der Ufer zu verhalten, und die Anpflanzungen der Wasserweiden sogleich einzuleiten haben.

Obgleich diese Anordnung unterm 2. Juni und 16. Juli 1797 Zahl 13286 und 17057 in Erinnerung gebracht wurde, so bewähren doch häufige Beschwerden über die an den schiff- und flößbaren Flüssen bestehenden Schifffahrtshindernisse, daß die Befolgung dieser Verordnungen wenig oder gar nicht überwacht werde.

Damit nun der mit dieser allerhöchsten Entschließung beabsichtigte doppelte Zweck, nämlich der Schutz der Grundstücke gegen das Eindringen des Stromes, gleichzeitig aber auch die Sicherheit der Schifffahrt und Floßbarkeit an den hierländigen Flüssen zur Belebung des inneren Verkehrs erreicht und festgehalten werde, werden die Kreisämter angewiesen die Eingangs bezogene allerhöchste Entschließung sammt den nachgefolgten Verordnungen ihrem ganzen Umfange nach den Dominien sogleich bekannt zu machen, und die genaue Befolgung derselben sorgfältig zu überwachen.

70.

Ponowienie przepisów co do sadzenia wiérzb na brzegach rzék i przy nich znayduiących się zaspach piasku i szutru, dla ochrony gruntów.

Jeszcze pod dniem 9. Marca 1785 pod liczbą 11760, wskazano zostało Urzędom cyrkułowym w skutek naywyższego dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 20. Kwietnia 1785 ogłoszonego,

1) że utrzymanie brzegów, gdzie nie idzie o ważnieysze lub kosztownieysze roboty przeciwko wzdziéraniu się rzéki, iest rzeczą dominiów i przyległych gmin, które o to starać się maią, by nic z zaniedbania przez walenie się drzew, lub inne iakie niebezpieczeństwo w korycie ich okolicy nie powstało, i to, coby szkodę zrządzić mogło, zawczasu, dopóki ieszcze małém kosztem obeyść się można, uchylone było;

2) że przeciwnie w poszczególnych razach, gdzie uchylenie złego, lub odwrócenie szkodliwości wymagaią większego nakładu i gdzie dla utrzymania koryta lub wyczyszczenia z kłód (pniów) przez wodę naniesionych, szczególnieyszych robót potrzeba byłoby, gminom dotyczącym wyznaczona być może za każdą razą nieiaka pomoc z funduszu kameralnego;

3) że Urzędy cyrkułowe dominia do pilnego utrzymywania brzegów zobowiązywać, i sadzenie wiérzb wodnych natychmiast rozporządzić maią.

Chociaż rozporządzenie to pod dniem 2. Czerwca i 16. Lipca 1797 pod liczbą 13286 i 17057 ponowione zostało, wszelako liczne skargi względem przeszkód doświadczonych w żegludze na rzékach spławnych dowodzą, że nad dopełnianiem tego rozporządzenia mało, lub wcale żadnego nie ma nadzoru.

Aby więc ów dwoiaki cel naywyższém postanowieniem zamierzony, mianowicie: obrona gruntów przeciwko wdziéraniu się rzéki, równocześnie zaś także zabezpieczenie spławności (defluidacyi) dla statków lub tratew na rzékach kraiowych dla ożywienia handlu wewnętrznego, osiągnione i utrzymane były, wskazuie się Urzędom cyrkułowym, powołane na początku naywyższe postanowienie wraz z następuiącémi rozporządzeniami podług ich całkowitéy osnowy, natychmiast dominiom obwieścić, i nad ścisłém onych dopełnianiem pilnie czuwać.

Die Wasserbaudirection wird aber gleichzeitig beauftragt, die Wasserbau-Ingenieure zur gemeinschaftlichen Mitwirkung mit den Kreisämtern anzuweisen, worüber die Kreisämter in der Regel das Amt zu handeln, in jenen besonderen Fällen aber, wo die Behebung des Uebels mit einem besonderen Aufwande verbunden, oder besondere Vorrichtungen dazu erforderlich wären, die Anzeige hieher zu erstatten haben werden.

Nachdem übrigens die Bepflanzung der Ufer, dann der daran liegenden Sand- und Schotterbänke zur Hindanhaltung der Ausschweifungen der Flüsse und Beschädigungen der Ufer, und der denselben zunächst liegenden Grundstücke wesentlich beiträgt, so wird der Wasserbaudirection aufgetragen, die Wasserbau-Ingenieure anzuweisen, die zu bepflanzenden Stellen und die Art der vorzunehmenden Bepflanzung den Kreisämtern von Zeit zu Zeit bekannt zu machen, welche mit Rücksicht auf die in dieser Beziehung bestehende Vorschrift vom 30. Mai 1800 Zahl 15330, die Dominien und sonstigen Grundbesitzer hierzu zu verhalten haben, wogegen ihnen auch die Benützung dieser Pflanzungen auf eine dem Zwecke zusagende Art überlassen bleiben wird.

Gubernial-Verordnung vom 16. April 1835. Gub. Zahl 1349.

71.

Bestimmungen über die Bezüge städtischer Beamten, welche zur Substitution erledigter städtischer Dienstplätze außer ihrem Dienstorte verwendet werden.

Seine Majestät haben mit herabgelangter allerhöchsten Entschließung vom 26. März l. J. allergnädigst zu bestimmen geruhet, daß die mit der allerhöchsten Entschließung vom 24. März 1828 erflossenen Bestimmungen über die Bezüge landesfürstlicher Beamten, welche zur einstweiligen Versehung eines erledigten Dienstplatzes außer ihrem Dienstorte abgesendet werden, auf die städtischen Beamten, welche zur Substitution erledigter städtischer Dienstplätze außer ihrem Dienstorte verwendet werden, nicht in Anwendung zu bringen wären.

Der substituirende städtische Beamte hat in solchen Fällen nur den ganzen Gehalt, die Nebenbezüge und Emolumente, welche mit dem Posten, den er vertritt, verbunden sind, ferner die Vergütung der Hin- und Rückreise und während der Dauer derselben die Diäten nach der ihm eigenen Diensteclasse aus den Renten der Stadt zu beziehen, in welcher derselbe die Substitution leistet. Dagegen hat dessen Gehalt und sonstiger Bezug, der mit seinem ordentlichen Dienstposten verbunden ist, bei der betreffenden Stadt aufzuhören.

Dyrekcyia budów wodnych atoli odbiéra równocześnie nakaz, inżyniérom budów wodnych zalecić, aby spólnie z Urzędami cyrkułowémi działali, w czém Urzędy cyrkułowe z porządku urząd pełnić, w owych zaś poszczególnych wypadkach, gdzie uchylenie złego z osobliwym nakładem połączone lub osobne urządzenia do tego potrzebne są, o tém Rządowi kraiowemu donieść maią.

Gdy wreście obsadzenie brzegów drzewami i znayduiących się przy nich zasep piasku i szutru do wstrzymania wylewu rzék i ochrony brzegów, oraz przytykaiących do tychże gruntów od uszkodzenia, istotnie przyczynia się, przeto zaleca się Dyrekcyi budów wodnych, nakazać inżyniérom swoim, aby mieysca osadzić się maiące i sposób maiącego się przedsięwziąć sadzenia od czasu do czasu Urzędom cyrkułowym wskazywali, które z uwagą na przepis w téy mierze istnący z dnia 30. Maia 1800 pod licz. 15330 do tego dominia i innych posiadaczy ziemi zobowiążą, za co im także użytkowanie z tych plantacyy w sposobie celowi odpowiednym dozwolone będzie.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Kwietnia 1835 pod l. gub. 1349.

71.

Przepisy względem poborów dla urzędników mieyskich do zastąpienia opróżnionych mieysc służby mieyskiéy, za mieyscem ich służby użytych.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższém postanowieniem z dnia 26. Marca r. b. nayłaskawiéy rozporządzić: iż przepisy naywyższą uchwałą z dnia 24. Marca 1828 wydane o poborach urzędników monarchicznych, którzy do tymczasowego zastępowania opróżnionego mieysca służbowego za mieyscem ich służby wysłéani bywaia, do urzędników mieyskich do zastąpienia opróżnionych mieysc służby mieyskiéy za mieyscem ich służby użytych, zastosowane być nie maią.

Zastępuiący urzędnik mieyski w takich przypadkach tylko całą pensyią z poborami i emolumentami postronnémi, które do mieysca zastępowanego przywiązane są, tudzież wynagrodzenie podróży tam i nazad przedsięwziętéy, i dyiurnę za czas trwaiącéy podróży podług klassy iego właściwéy służby, pobiérać ma z dochodów miasta, w którém takowe mieysce zastępuie. Za to zaś pensyia i użytki z iego właściwą służbą połączone w mieście dotyczącém ustać maią.

In den möglichst zu vermeidenden Fällen, wo der substituirte Dienstplatz mit geringeren Bezügen, als der ordentliche des substituirenden städtischen Beamten verbunden wäre, findet kein besonderer Diätenbezug Statt, sondern es ist in diesen Fällen eine, die ordentlichen Genüsse des substituirenden Beamten thunlichst ausgleichende Remuneration nach Ausgang der Substitution aus den Renten der Stadt anzuweisen, für welche dieselbe geleistet wurde.

Diese mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 31. März l. J. Zahl 7836 anher eröffnete allerhöchste Entschließung wird den k. Kreisämtern, in Bezug auf das mit der hierortigen Verordnung vom 28. Juni 1828 Zahl 42123 kundgemachte hohe Hofkanzleidecret vom 4. Juni 1828 Zahl 12874, zur eigenen Wissenschaft und Darnachachtung, dann zur Verständigung der dortkreisigen Städte und Stadtkämmereien bekannt gemacht.

Gubernial=Verordnung vom 20. April 1835. Gub. Zahl 22388.

72.

Behandlung der suspendirten Beamten, rücksichtlich des Quartiers oder des Quartiergeldes.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 10. Februar 1835, in Beziehung auf die Behandlung suspendirter Beamten, rücksichtlich des Quartiers oder Quartiergeldes, Folgendes wörtlich festzusetzen geruhet:

»Mit der Suspension der Gehalte hat allerdings, wie bereits in dem Quartiergelder=Normale vom Jahre 1819 festgesetzt wurde, auch jene vom Quartiergelde, in so fern der Bezug desselben in die Zeit der Suspension fällt, Statt zu finden.«

»Wenn ein solcher Beamte im Genuße eines Natural-Quartiers sich befindet, so ist der suspendirte Beamte zwar bis zur definitiven Entscheidung seines Schicksals darin zu belassen, es ist aber bei Bemessung der Alimentation, für welche den Behörden nach Meiner Entschließung vom 16. Februar 1828 die Ausmittlung zwischen dem von Mir festgesetzten Maximum und Minimum überlassen ist, auf diesen Umstand, so wie überhaupt auf den Grundsatz Rücksicht zu nehmen, daß die Alimentation mit den dem suspendirten Beamten etwa bleibenden Genüssen zwei Drittheile seiner Besoldung nicht überschreite.«

Diese mit den Decreten der hohen k. k. allgemeinen Hofkammer vom 24. Februar l. J. Zahl 7198|618, und der hohen k. k. vereinigten Hofkanzlei vom 24. März l. J. Z. 6407|1054 bekannt gegebene allerhöchste Entschließung wird den k. k. Kreis-

W przypadkach ile możności unikać się maiących, gdzie zastępowane mieysce służby z mnieyszémi poborami połączone iest, niż mieysce właściwe zastępuiącego urzędnika mieyskiego, osobny pobór dyurn mieysca nie ma, lecz w takim razie nagroda zwyczaynym użytkom urzędnika zastąpionego ile możności wyrównywaiąca, po skończoném zastępstwie z dochodów miasta, dla którego to zastępstwo służyło, wyznaczona być ma.

To naywyższe postanowienie mocą dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 31. Marca r. b. pod liczbą 7836 tu oznaymione, c. k. Urzędom cyrkułowym z odniesieniem się do dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. Czerwca 1828 pod liczbą 12874, tuteyszém roozporządzeniem z dnia 28. Czerwca 1828 pod liczbą 42123 ogłoszonego, dla własnéy wiadomości i zachowania, tudzież dla zawiadomienia miast i kameraryy w ich cyrkułach znayduiących się, obwieszczone zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Kwietnia 1835 dod l. gub. 22388.

72.

Postępowanie z urzędnikami suspendowanymi co do kwatér lub dodatku kwatérowego.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższém postanowieniem z dnia 10. Lutego 1835, względem postępowania z urzędnikami suspendowanymi co do kwatér lub dodatku kwatérowego postanowić, co następuie:

»Zamknięciem pensyi także i zamknięcie dodatku kwatérowego, iak to iuż w ustanowie dodatku kwatérowego z roku 1819 przepisano iest, nastąpić ma, ieżeli wypłata takowego podczas suspendowania zapadnie.«

»Jeżeli urzędnik używa kwatéry w naturze, taki suspendowany urzednik zostawiony być ma wprawdzie w téy kwatérze aż do ostatecznego rozstrzygnienia losu iego, atoli przy wymierzaniu alimentacyi, w czém Instancyiom podług postanowienia Moiego z dnia 16. Lutego 1828, wymiar między ustanowionēm przeze Mnie maximum i minimum zostawiony iest, na tę okoliczność, równie iak w ogólności na tę zasadę uważać należy, by alimentacyia wraz z użytkami suspendowanemu urzędnikowi może pozostaiącémi dwóch trzecich części iego płacy nie przechodziła.«

To naywyższe postanowienie dekretami wysokiéy c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 24. Lutego r. b. pod licz. 7198|618 i c. k. połączonéy Kancelaryi nadworney z dnia 24. Marca r. b. pod liczbą 6407|1054 ogłoszone, c. k. Urzę-

ämtern zur Wissenschaft und Darnachachtung mit dem Beisatze bekannt gemacht, daß nach dem Inhalte des letztbezogenen Decretes der hohen k. k. vereinigten Hofkanzlei diese allerhöchste Vorschrift eben so, wie jene vom 16. Februar 1828, welche mit dem hierortigen Erlaße vom 6. Juni 1828 Zahl 39919, in Folge hohen Hofkammerdecretes vom 17. Mai 1828 Z. 11757|1333, bekannt gemacht worden ist, für alle aus dem Cameralfond besoldete, so wie für die gesammten landesfürstlichen, öffentlichen Fonds=, ständische und städtische Beamte und Diener zu gelten habe, daher das k. k. Kreisamt dieselbe allerhöchste Vorschrift nicht nur dem gesammten unterstehenden Personale, sondern auch sämmtlichen unterstehenden Magistraten und Stadtkämmereien bekannt zu geben, und über deren genaueste Befolgung in derlei vorkommenden Fällen zu wachen haben wird.

Gubernial=Verordnung vom 21. April 1835. Gub. Zahl 21636.

73.

Wie die in die Gränzwache tretenden, und aus derselben entlassenen Individuen bei der Conscription in Evidenz zu halten sind.

Aus Anlaß der durch die persönliche Vorrufung der Individuen der Gränzwache bei der Conscriptions=Revision in einer Provinz sich ergebenden Anstände, ist die vereinigte Hofkanzlei, im Einvernehmen mit dem k. k. Hofkriegsrathe und der allgemeinen Hofkammer, in dem Beschluße übereingekommen, daß die Gränzwach=Mannschaft bei Conscriptions=Revisionen keineswegs persönlich zu erscheinen habe, sondern daß nur ein genaues Nationale der Mannschaft eines jeden Gränzwachpostens verfaßt, und an die betreffende Werbbezirks=Obrigkeit eingesendet werde.

Nachdem die k. k. allgemeine Hofkammer hiernach die entsprechende Weisung an die Cameral=Gefällen=Verwaltungen erlassen hat, wurde von der gedachten Hofstelle zum Behufe der gehörigen Evidenzhaltung der in die Gränzwache eintretenden, und aus derselben entlassenen Individuen noch die weitere Verfügung getroffen:

a) daß von dem aus der Population erfolgten Eintritte eines jeden Individuums in die Gränzwache künftig jederzeit ungesäumt das betreffende Kreisamt, zur weiteren Bekanntgebung an das Werbbezirks=Commando und an das Dominium, verständiget; dann

b) daß auf die nämliche Weise die aus der Gränzwache erfolgte Enthebung oder Entlassung eines jeden noch militär=

dom cyrkułowym dla wiadomości i zachowania z tym dokładem obwieszcza się, iż podług treści powołanego ostatniego dekretu wysokiéy c. k. połączonéy Kancelaryi nadwornéy ten naywyższy przepis, iak ów z dnia 16. Lutego 1828, który uwiadomieniem tuteyszém z dnia 6. Czerwca pod licz. 39919 w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 17. Maia 1828 pod liczbą 11757|1333 ogłoszony był, dla wszystkich z funduszu kameralnego opłacanych, iak dla wszystkich monarchicznych z funduszów publicznych opłacanych stanowych i mieyskich urzędników i sług obowiązuiącym iest, a zatém c. k. Urzędy cyrkułowe ten naywyższy przepis nie tylko wszystkim podwładnym urzędnikom i sługom, ale także wszystkim podwładnym Magistratom i Kameraryom mieyskim obwieścić, i na iak nayściśleysze tegoż zachowanie w wydarzaiących się podobnych przypadkach, czuwać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Kwietnia 1835 pod l. gub. 21636.

73.

Jak osoby wstępuiące do straży graniczney i z téyże uwolnione, podczas konskrypcyi w ewidencyi utrzymywane być maią?

Z powodu zawad wydarzonych w pewnéy prowincyi przez osobiste powołanie osób straży graniczney do rewizyi konskrypcyynéy, c. k. połączona Kancelaryia nadworna w porozumieniu z c. k. nadworną Radą woienną i powszechną Kamerą zgodziła się na postanowienie, iż ludzie straży granicznéy do rewizyi konskrypcyynéy bynaymniéy osobiście stawać nie maią, lecz tylko dokładny wykaz rodowitości ludzi każdego posterunku ułożonym i do przyzwoitéy obwodowéy Zwierzchności werbowniczéy odesłanym być ma.

C. k. powszechna Kamera nadworoa wydawszy stosowne do tego rozporządzenie do Administracyy dochodów skarbowych, rozporządziła daléy dla należytego utrzymania ewidencyi osób do straży granicznéy wkraczaiących i z téyże dymissyionowanych, ieszcze co następuie:

a) iż o wkroczeniu każdéy osoby z ludności do straży granicznéy, na przyszłość każdego razu bezzwłocznie przyzwoity Urząd cyrkułowy dla dalszego obwieszczenia komend werbowniczych i dominiów zawiadomionym, tudzież

b) tym samym sposobem uwolnienie czyli dymissyia ze służby straży granicznéy każdéy do woyska lub milicyi

Ausweis

Nro. 2.

Post-Nro.	Benennung der Artikeln	Maßstab der Verzollung	Eingangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Eingange zu geschehen hat	Ausgangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Ausgange zu geschehen hat
1	Agt- oder Bernstein, roher, in Stücken unter einem Lothe	1 Ct. netto	2	30	—	Legstätte	—	12	2	Gränzämt.
2	— —, roher, in Stücken von einem Lothe und darüber	1 Pf. netto	—	12	—	detto	—	4	—	detto
3	Blutegel	1 Ct. spor.	3	20	—	Gränzämt.	1	40	—	detto
4	Cacao-Bohnen und Cacao-Schalen .	1 Ct. netto	10	—	—	Hauptlegst.	—	6	1	detto
5	Eisendraht und Stahldraht	detto	12	—	—	detto	—	5	—	detto
	Anmerkung: Den Verfertigern von Clavier-Drahtsaiten und von Weberkämmen ist der Bezug des ausländischen Eisen- und Stahldrahtes zum Bedarfe ihrer Fabrication gegen Bewilligung der Länderstellen und Entrichtung eines Eingangszolles von 4 fl. für den Zentner gestattet.									
6	Fleisch, frisches	1 Ct. spor.	—	25	—	Gränzämt.	—	1	—	detto
	Anmerkung: Außer diesem Eingangszolle ist für das frische Fleisch auch die Verzehrungssteuer zu entrichten.									
7	Garn von angorischen Ziegen und Kamehlhaaren, flach und ungefärbt . .	1 Ct. netto	5	—	—	detto	—	25	—	detto
8	Gewürznelken oder sogenannte Mutternelken	1 Ct. spor.	20	—	—	Hauptlegst.	—	12	2	detto
9	Gummi elasticum (Federharz, Kautschuck), roh	1 Ct. netto	5	—	—	Legstätte	—	12	2	detto
10	— — Fabricate aus demselben, als: Blasen, Blätter, Fäden u. dgl., auch Gewebe, welche ganz aus Kautschuckfäden bestehen	detto	25	—	—	detto	—	50	—	detto
	— — Gewebe aus derlei Fäden mit Beimischung von Baumwolle, Lein,									

Post-Nro.	Benennung der Artikeln	Maßstab der Verzollung	Eingangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Eingange zu geschehen hat	Ausgangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Ausgange zu geschehen hat
	Schafwolle oder Seide, sind wie Baumwoll-, Lein-, Schafwoll- oder Seidenwaaren zu behandeln.									
11	Klauen, ohne Unterschied	1 Ct. spor.	—	2	—	Gränzämt.	—	50	—	Comz. Zoll.
	— — nach Ungarn	detto	—	—	—	detto	—	1	—	detto
12	Knoppern und Knoppernmehl, wie auch Ackerdoppen, türkische Eicheln oder sogenannte Valonien	detto	—	4	—	Gränzzollamt	—	18	—	Gränzzollamt
	— — nach Ungarn	detto	—	—	—	detto	—	1	—	detto
	Anmerkung: Es ist auch gestattet, diese Gegenstände nach dem n. österr. Metzen zu erklären. — In einem solchen Falle ist die Revision nach dem Maßstabe der Erklärung vorzunehmen, und es sind dann von dem Knoppernmehle zwei auf die gewöhnliche Weise gestrichene n. österr. Metzen; von den Knoppern, Valonien und Ackerdoppen aber drei gestrichene n. österr. Metzen auf einen Wiener Centner zu rechnen.									
13	Muscatblüthe (macis) und Muscatnüsse .	1 Pf. spor.	—	24	—	Hauptlegst.			1	Gränzämt.
14	Nickel (das Metall) in Körnern und in schwammiger Gestalt	1 Ct. spor.	6	40	—	Legstätte	—	25	—	detto
	— — legirt mit andern Metallen, sogenannten Packfong (auch Weißmetall, weißer Messing) und die hieraus verfertigten Waaren sind wie Metall-Compositionen und derlei Waaren zu behandeln.									
15	Tabakblätter aller Art, derlei Gebitz und Stengel	detto	15	—	—	Hauptlegst.	—	20	—	detto
	— — aus Ungarn	detto	—	25	—	detto	—	20	—	detto
16	Tabakfabricate als: Rauchtabak in Rollen und geschnitten, dann									
17	Schnupftabak, gerieben und in Stangen, auch Tabakmehl und Tabakstaub . .	detto	40	—	—	detto	—	5	—	detto
	— — aus Ungarn	detto	—	50	—	detto	—	5	—	detto
	Anmerkung: Die Einfuhr so wie die Durchfuhr der Tabakblätter und der									

Post.-Nro.	Benennung der Artikeln	Maßstab der Verzollung	Eingangs-Zoll			Zollstätten, bei denen die Verzollung im Eingange zu geschehen hat	Ausgangs-Zoll			Zollstätten, bei denen die Verzollung im Ausgange zu geschehen hat
			fl.	kr.	dr.		fl.	kr.	dr.	
	Tabakfabricate aus dem Auslande und aus Ungarn nach den deutschen und italienischen Provinzen, kann nur gegen vorläufige Bewilligung der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltungen geschehen. Im Falle der Einfuhr sind außer den Eingangszöllen auch die vorgeschriebenen Paßtaxen zu entrichten. Reisende, die aus dem Auslande oder aus Ungarn kommen, dürfen vom Blätter- oder fabricirten Tabak eine Quantität von fünf Wiener Pfunden ohne der gedachten vorläufigen Bewilligung mit sich führen, und bei gehöriger Anmeldung gegen Bezahlung des Zolles und der Paßtaxe bei dem Gränzzollamte hereinbringen. Der Vorrath über fünf Pfund kann zurückgesendet, oder bei dem Gränzamte zum nachträglichen ordnungsmässigen Bezuge, welcher innerhalb s e c h s Monaten zu geschehen hat, hinterlegt werden. Für die ungarischen Tabakblätter, welche in die Aerarial-Fabriken geliefert werden, ist eine Ausgangs-Dreißigstgebühr von 1 1/2 kr. für den Wiener-Centner bestimmt. — Die Tabakblätter und Tabakfabricate in der Versendung aus den deutschen und italienischen Provinzen nach Ungarn hingegen sind sowohl von dem Ausgangszolle, als von der Eingangs-Dreißigstgebühr gänzlich befreit.									
18	Vanille	1 Pf. netto	2	—	—	Hauptlegst.	—	4	—	Gränzämt.
19	Weinstein, roher	1 Ct. spor.	—	12	2	Gr.Zollam.	—	25	—	detto
	— —, nach Ungarn	detto	—	—	—	detto	—	6	1	detto
20	— — präparirter oder Weinsteinrahm	detto	5	—	—	Legstätte	—	6	1	detto
21	Wurzeln, als: Curcumey-, Alant- oder färbende Ochsenzunge-Wurzel, Krapp oder Färberröthe, und weiße Seeblumen-Wurzel	detto	—	25	—	Commerc. Zollamt	—	5	—	detto
22	— — Alraun-, Brech-, Columba-, Galgant-, Gift-, Jalappen-, Mehrocana-, Rhabarber-, Rhapontica-, Scha-									

)( )(

Post-Nro.	Benennung der Artikeln	Maßstab der Verzollung	Eingangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Eingange zu geschehen hat	Ausgangs-Zoll fl.	kr.	dr.	Zollstätten, bei denen die Verzollung im Ausgange zu geschehen hat
	tania-, Salepp-, Sassavarill-, Senega-, Schlangen-, Turpitz-, Zippern- und Zitterwurzel	1 Ct. spor.	5	—	—	Legstätte	—	25	—	Gränzämt.
23	Wurzeln, alle übrigen in dem Tariffe nicht besonders genannten Wurzeln . . .	detto	1	40	—	detto	—	5	—	detto
	Anmerkung: Für die in diese 3 Zollsätze gehörigen Wurzeln sind auch, wenn sie im gemahlenen Zustande vorkommen, dieselben Zölle zu entrichten.									
24	Zinn, rohes, dann altes gebrauchtes und Bruchzinn	detto	4	10	—	Commerc. Zollamt	—	12	2	detto
25	Zündhütchen	1 Pf. spor.	2	40	—	Legstätte	—	—	1	detto
	— — aus Ungarn	detto	—	15	—		—	—	1	detto

S P I S.

Nro. 2.

Licz. porządkowa	Miano Artykułów	Wymiar oclenia	Cło wchodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie na wchodzie nastąpić ma	Cło wychodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie ocle nie podczas wychodu nastąpić ma
1	Agt czyli bursztyn surowy w sztukach niżéy łóta	1cet.netto	2	30	—	komora składowa	—	12	2	urz. gran.
2	— —, surowy w sztukach od łóta i więcéy	1fnt.netto	—	12	—	detto	—	4	—	detto
3	Piiawki	1cet.spor.	3	20	—	urz. gran.	1	40	—	detto
4	Kakao i łupy kakaowe	1cet.netto	10	—	—	)głów.urz.	—	6	1	detto
5	Drut żelazny i stalowy	detto	12	—	—	)składowy	—	5	—	detto
	Uwaga: Fabrykantom strón z drutu do klawikordów i grzebieni tkackich, dozwala się pobór drutu żelaznego i stalowego z zagranicy na potrzebę ich fabrykatów za pozwoleniem Rządów kraiowych i opłatą cła wchodowego po 4 ZR. od cetnara.									
6	Mięso surowe	1cel.spor.	—	25	—	urz gran.	—	1	—	detto
	Uwaga: Oprócz tego cła wchodowego za mięso surowe opłacony być ma także podatek konsumcyyny.									
7	Przędza z kóz angoryyskich i włosa wielbłądziego gładka i niefarbowana	1cet.netto	5	—	—	detto	—	25	—	detto
8	Goździki korzenne, czyli tak zwane maciczne	1cet. spor.	20	—	—	głów. skł.	—	12	2	detto
9	Guma elastyczna (żywica sprzężysta, kauczuk) surowa	1cet.netto	5	—	—	kom. skła.	—	12	2	detto
10	— —, wyroby z tegoż, iako to: pęcherze, listy, nitki i t. p. także tkaniny robione całkiem z nitek kauczukowych	detto	25	—	—	detto	—	50	—	detto
	— —, tkaniny z takichże nitek z przymieszaniem bawełny, nici lnianych, wełny albo jedwabiu,									

Licz. porządkowa	Miano Artykułów	Wymiar oclenia	Cło wchodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie na wchodzie nastąpić ma	Cło wychodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie podczas wychodu nastąpić ma
	uważane być maią iako towary bawełniane, lniane, wełniane lub jedwabne.									
11	Kopyta bez różnicy	1 cet.spor.	—	2	—	urz. gran.	—	50	—	urz. cł.ko.
	— — do Węgier	detto	—	—	—	detto	—	1	—	detto
12	Dębianki i mąka z nich, także galas, turecka żołądź czyli tak zwane walonie	detto	—	4	—	urz. cł gr.	—	18	—	urz. cł gr.
	— — do Węgier	detto	—	—	—	detto	—	1	—	detto
	Uwaga: Wolno także te artykuły na półmacki niż. aust. deklarować. W takim razie przegląd towarów podług deklaracyi przedsięwzięty być powinien, a wtenczas dwa półmacki niż. aust. mąki z dębianek sposobem zwyczaynym strychowane, a trzy podobnież strychowane dębianek, galasu i waloniów na cetnar wiedeński rachować należy.									
13	Kwiat muszkatowy i gałki muszkatołowe	1 fnt.spor.	—	24	—	głów. komora skł.	—	1	—	urz. gran.
14	Nikel (krusiec) w ziarnkach i gąbkach	1 cet.spor.	6	40	—	kom. skł.	—	25	—	detto
	— — z przysadą innych kruszców, zwany Pakfong (także białokrusiec, biały mosiądz) i wyroby z tegoż, iak kompozycie kruszcowe uważane być maią.									
15	Liście tytuniowe, tychże korzonki i badyle	detto	15	—	—	głów. komora skł.	—	20	—	detto
	— — z Węgier	detto	—	25	—	detto	—	20	—	detto
16	Wyroby z tego, iako to: tytoń do palenia w zwitkach i kraiany, tudzież									
17	Tabaka tarta i w karotach, także mąka i proch tabakowy	detto	40	—	—	detto	—	5	—	detto
	— — z Węgier	detto	—	50	—	detto	—	5	—	detto
	Uwaga: Wprowadzanie i przewóz liści tytuniowych, tudzież wyrobów z tych-									

Licz. porządkowa	Miano Artykułów	Wymiar oclenia	Cło wchodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie na wchodzie nastąpić ma	Cło wychodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie podczas wychodu nastąpić ma
	że z zagranicy i z Węgier do prowincyy niemieckich i włoskich, tylko za poprzedniczém pozwoleniem c. k. Administracyi dochodów skarbowych nastąpić może. W razie onych wprowadzania, oprócz cła wchodowego, także przepisane taxy paszportowe opłacane być maią. Podróżni z zagranicy lub z Węgier przybywaiący, mogą z liści lub wyrobów tytuniowych prowadzić z sobą ilość pięciu funtów wiédeńskich bez rzeczonego pozwolenia i za przyzwoitém opowiedzeniem się, oraz opłaceniem cła i taxy paszportowéy w Urzędzie cłowym granicznym, takowe przywieść. Zapas nad pięć funtów może być na powrót cofniony, lub w Urzędzie granicznym dla dodatkowego czyli następnego odebrania go sposobem przepisanym złożony, co iednak w ciągu sześciu miesięcy nastąpić powinno. Dla liści tytuniowych węgierskich, które do fabryk skarbowych dostawiane bywaią, należytość wychodowa trzydziestowa na 1 1/2 kr. od cetnara wiédeńskiego, ustanowiona iest. Liście zaś i wyroby tytuniowe przeséłane z prowincyy niemieckich i włoskich do Węgier, tak od cła wychodowego iako i od opłaty wchodowéy trzydziestowéy są całkiem wolne.									
18	Wanilia	1 fnt. netto	2	—	—	głów. komora skł.	—	4	—	urz. gran.
19	Waysztyn czyli winnik surowy . .	1 cet. spor.	—	12	2	urz. cł. gr.	—	25	—	detto
	— — do Węgier	detto	—	—	—	detto	—	6	1	detto
20	— — preparowany, czyli kremortartari	detto	5	—	—	kom. skła.	—	6	1	detto
21	Korzenie, iako to: kurkuma (imbir żółty) oman, albo czerwieniec, iezyk wołowy, reta, korzeń grzybienia białego	1 cet. spor.	—	25	—	urz. cło. komerc.	—	5	—	detto
22	— — pokrzyk, korzeń womitowy, kolumba, galgant, korzeń iadowity,									

Licz. porządkowa	Miano Artykułów	Wymiar oclenia	Cło wchodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie na wchodzie nastąpić ma	Cło wychodowe Zł	kr	d.	Komory cłowe, gdzie oclenie podczas wychodu nastąpić ma
	ialapa, mehrokrana, rhebarbarum, rhapontyka, szatania, salep, sasaparylla, indyczka wirginiańska, sitowiec (serpentyna), turpic, kozia stopa, szczaw kędzierzawy . . .	1 cet. spor.	5	—	—	kom. skła.	—	25	—	urz. gran.
23	Korzenie, wszystkie inne w taryfie niewymienione korzenie	detto	1	40	—	detto	—	5	—	detto
	Uwaga: Od tych w 3 pozycyiach wytkniętych korzeni, gdyby i mielone były, to samo cło opłacać się ma.									
24	Cyna surowa, tudzież stara i na łomanie	detto	4	10	—	urz. cł. ko.	—	12	2	detto
25	Kapsułki zapalne	1 fnt. spor.	2	40	—	kom. skła.	—	—	1	detto
	— — z Węgier	detto	—	15	—		—	—	1	detto

beamten, welche ihren Gatten im Pensions- oder Quiescentenstande geheirathet haben, keine Abfertigung mit dem vierteljährigen Betrage des von dem Gatten in der Dienstes-Activität bezogenen Gehaltes zu erhalten haben, doch wollen Allerhöchstdieselben es in Ansehung jener Fälle, wo sich bisher anders benommen worden ist, bei dem Geschehenen bewenden lassen.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat diese allerhöchste Entschließung unterm 8. v. M. Zahl 12045|574 mit dem Bedeuten anher eröffnet, daß nach selber auch die Witwen, welche ihre Männer als bereits provisionirte mindere Diener geeheligt haben, zu behandeln kommen.

Diese allerhöchste Entschließung wird demnach den k. k. Kreisämtern zur Wissenschaft und Nachachtung bei vorkommenden Abfertigungsgesuchen derlei Witwen bekannt gegeben.

Gubernial-Verordnung vom 7. Mai 1835. Gub. Zahl 25377.

88.

Wie Supplenten der Lehrämter hinsichtlich der Reise- und Zehrungskosten zu behandeln sind.

Die hohe Studien-Hofcommission hat mit dem Decrete vom 4. April d. J. Zahl 1713 über die hierortige Anfrage: wie sich rücksichtlich der Reise- und Zehrungskosten für Supplenten zu benehmen sey? erwidert, daß solche Individuen, die kein Amt bekleiden, und in keinem Dienstrange stehen, wenn sie außer ihrem Wohnorte zur Versehung eines Lehramtes verwendet werden, hinsichtlich der Reisevergütung nach der Diätenclasse des supplirten Lehramtes zu behandeln seyen.

Wovon die Consistorien, Studien- und Gymnasial-Directorate zur Wissenschaft in die Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 8. Mai 1835. Gub. Zahl 23617.

89.

Siebenbürgen wird in Ansehung seiner nach der Bukowina einzuführenden Weine bis auf weitere allerhöchste Anordnung bei demjenigen belassen, was hierwegen bis zum 1. November 1829 bestanden hat.

Seine k. k. Majestät haben mittelst allerhöchster Entschließung vom 6. d. M. zu gestatten geruhet: »daß Siebenbürgen in An-

kraiowéy obowiązanéy osoby, c. k. Urzędom cyrkułowym oznaymioną być ma.

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 22. Marca r. b. pod liczbą 6215|411 dla własnéy wiadomości i zachowania, tudzież dla dalszego uwiadomienia i przekazania dominiów, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Kwietnia 1835 pod l. gub. 20640.

74.

Wyznaczenie kongrui dla wykształconych w Czerniowieckim teologicznym instytucie naukowym parochów obrządku gr. n. un. na Bukowinie.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 24. z. m. pod liczbą 7330, raczył Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 19. Marca r. b. dla wykształconych w Czerniowieckim teologicznym instytucie naukowym parochów obrządku gr. n. un. na Bukowinie, kongruę w 300 ZłR. m. k., a to względnie zapewnienia tego, co im do ich uposażenia aż do téy ilości brakować będzie, z buwinskiego funduszu religiynego obrządku gr. n. un. nayłaskawiéy pozwolić.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Kwietnia 1835 pod l. gub. 21314.

75.

Odmiany w taryfie cła powszechnéy obecnie trwaiącéy.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 23. Marca r. b. pod liczbą 11117, i 17. Kwietnia r. b. pod liczbą 16913, oznaymiła: iż częścią na zasadzie naywyższych postanowień, częścią w skutek porozumienia się z innémi c. k. nadwornémi Instancyiami w taryfie cełł powszechnéy teraz obowiązuiącéy, niektóre odmiany poczynione zostały.

W załączonym tu spisie .|. zawiéraią się te nowe postanowienia.

Co stosownie do pomienionych wysokich dekretów niniéyszém z tym dokładem do powszechnéy wiadomości podane zostaie, iż działanie nowych opłat cłowych od kakao i łupin kakaowych pozyc. 4., goździków poz. 8., kwiatu i gałek muszkatułowych poz. 13., i wanilii poz. 18., dopiéro z dniem 1. Czerwca r. b., co do innych zaś artykułów z dniem ogłoszenia poczynać się ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 25. Kwietnia 1835 do l. gub. 24654

76.

Bestimmung der Strafen für das unbefugte Tragen von Ordenszeichen und Ehrendecorationen.

In Gemäßheit allerhöchster Entschließung vom 16. März l. J. sind auf das unbefugte Tragen von Ordenszeichen und Ehrendecorationen ohne Unterschied, sie mögen inländische oder ausländische seyn, die nämlichen Strafbestimmungen anzuwenden, welche durch die allerhöchste Entschließung vom 28. November 1826, laut des hohen Hofkanzleidecretes vom 2. November 1827 Zahl 27344, auf Adels-Anmassungen festgesetzt, und hierlandes mittelst Kreisschreibens vom 24. November 1827 Zahl 77865 bekannt gemacht worden sind.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 24. März 1835 Zahl 6862/1127 zur allgemeinen Wissenschaft und Nachachtung bekannt gegeben wird.

Guberuial-Kundmachung vom 25. April 1835. Gub. Zahl 21315.

77.

Akatholische und israelitische Gymnasial-Schüler müssen sich über den von ihren Predigern und Religionslehrern erhaltenen Religions-Unterricht bei den Präfecten ausweisen.

Man hat aus mehreren Verhandlungen die unangenehme Ueberzeugung geschöpft, daß die gesetzlichen Bestimmungen, vermöge deren die akatholischen und israelitischen Gymnasial-Schüler den Unterricht in ihrer Religion von ihren Predigern und Religionslehrern zu erhalten, und sich hierüber bei dem Gymnasial-Präfect auszuweisen haben, nicht beobachtet werden.

Da dieser Zweig des Unterrichtes der Staatsverwaltung nicht gleichgültig seyn kann, so wird den Gymnasial-Directoraten hiemit zur Pflicht gemacht, strenge darauf zu halten, daß die dießfalls im III. Abschnitte §. 23. c. der gedruckten Sammlung der Gymnasial-Vorschriften enthaltenen Bestimmungen genau befolgt werden.

Vor allem müssen die Directorate selbst mit dem guten Beispiele beginnen, und in dieser Absicht durch die Präfecten den akatholischen Predigern oder Rabbinern, in deren Bezirk

76.

Ustanowienie kar, za nieprawne noszenie znaków orderowych i honorowych ozdób.

Stosownie do naywyższego postanowienia z dnia 16. Marca r. b. kary za nieprawne noszenie znaków orderowych i honorowych ozdób bez różnicy, czyliby takowe były kraiowémi lub zagranicznémi, nałożone maią być te same, które naywyższém postanowieniem z dnia 28. Listopada 1826, podług brzmienia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 2. Listopada 1827 pod liczbą 27344, za przywłaszczenie sobie szlachectwa ustanowione są, i tu w kraiu okolnikiem z dnia 24. Listopada 1827 pod liczbą 77865, ogłoszone zostały.

Któreto naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 24. Marca 1835 pod liczbą 6862j1127, dla powszechnéy wiadomości ogłoszone zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 25. Kwietnia 1835 do l. gub. 21315.

77.

Ucznie gymnazyialni wyznania akatolickiego i moyżeszowego, przed prefektami wykazać się muszą, że od swoich kaznodziei i nauczycieli religii, naukę religii odebrali.

Z wielu rospraw to niemiłe przekonanie powzięte zostało, iż przepisy prawem ustanowione, na mocy których ucznie gymnazyialni wyznania akatolickiego i moyżeszowego naukę w religii od swoich kaznodziei i nauczycieli religiynych odbiérać i w téy mierze przed prefektami gymnazyiów wykazać się maią, zachowywane nie bywaią.

Gdy ta gałęź nauki dla administracyi rządowéy oboiętną być nie może, przeto stanowi się prefektom gymnazyialnym za obowiązek, by surowo na to nastawali, aby przepisy w téy mierze w oddziale III. §. 23. c. drukowanego zbioru ustaw gymnazyialnych obięte, ściśle przestrzegane były.

Przedęwszystkiém Dyrektoraty powinny same dobrym przodkować przykładem i w tym celu kaznodzieiom akatolickim lub rabinom, w których obwodzie gymnazyium znay-

das Gymnasium sich befindet, die Namen der akatholischen und israelitischen Schüler mit dem Ersuchen mittheilen, die Zeugnisse über den Fleiß und Fortgang, welchen die betroffenen Schüler in ihrer Religion gemacht haben, dem Gymnasial-Präfecten nach Verlauf eines jeden Semesters zuzustellen.

Gubernial-Verordnung vom 26. April 1835. Gub. Zahl 24153.

78.

Wie sich die Dominien und Ortsobrigkeiten gegen die der Lustseuche verdächtigen Weibspersonen zu benehmen haben.

Das k. Militär-General-Commando hat unter dem 19. v. M. Zahl 1997 K. hieher eröffnet, daß wegen dem Fortschreiten der Zunahme der mit der Lustseuche behafteten Kranken in den Militär-Spitälern, dasselbe unter Einem, um dem Publicum zur Entdeckung der mit der Lustseuche behafteten weiblichen Individuen möglichst behülflich zu seyn, an alle Truppenkörper den gemessenen Befehl erlasse, jeden mit der Lustseuche behafteten Mann mit aller Strenge zur Angabe jener Weibsperson zu verhalten, mit welcher er Verkehr hatte. Die Truppen-Commandanten werden sodann diese Individuen den betreffenden Obrigkeiten im Dienstwege mittheilen, damit selbe ohne Zögerung die Untersuchung solcher Weibspersonen und deren Uebergabe in das Civil- oder Militär-Spital veranlassen können.

Die k. Kreisämter haben daher sämmtlichen Dominien und Obrigkeiten, mit Beziehung auf die zur Auffindung und Tilgung der Lustseuche erflossenen früheren häufigen Verfügungen, wohin besonders jene vom 9. März 1807 Zahl 18528, dann vom 17. October 1824 Zahl 54463, vom 26. Juli 1825 Zahl 35609, und vom 27. Juli 1827 Zahl 36303 gehören, unter strenger Ahndung aufzutragen, daß selbe mit ununterbrochener Aufmerksamkeit und mit Benützung der polizeilichen Maßregeln den Gesundheitszustand der Bewohner ihres Bezirkes beobachten, nach Umständen auch die im erwähnten Erlaße vom Jahre 1807 §. 1. angedeuteten Revisionen, jedoch stets mit der erforderlichen schonenden Umsicht vornehmen zu lassen, vorzüglich aber sich über jene liederlichen und wegen ihrem Lebenswandel verdächtigen Weibspersonen die ärztliche Ueberzeugung zu verschaffen haben, damit sowohl solche Personen zu einem ordentlichen Lebenswandel zurückgeführt, als auch, wenn sie etwa mit einem syphilitischen Uebel befallen, gefunden werden, allsogleich und ohne Aufschub in das nächste Militär- oder Civil-Spital

duie się, uczniów wyznania akatolickiego i moyżeszowego po imieniu przez prefektów podać z wezwaniem, aby świadectwa pilności i postępu takowych uczniów w ich religii prefektóm gymnazyiów po każdém skończoném półroczu doręczyć nie omieszkiwali.

Rozporządzenie gub. z dnia 26. Kwietnia 1835. pod l. gub. 24153.

78.

Jak postępować maią dominia i Zwierzchności mieyscowe z kobiétami o zarazę weneryczną podeyrzanémi.

C. k. główna Komenda woyskowa oznaymiła pod dniem 19. z. m. pod liczbą 1997 K., iż z powodu wzmagania się w szpitalach woyskowych liczby chorych, chorobą weneryczną zarażonych, dla dania ile możności pomocy Instancyiom politycznym w wyśledzeniu białogłów wenerycznych, wydała wraz do wszystkich korpusów woyska stosowny rozkaz, by każdego weneryią zarażonego żołniérza z całą surowością przymuszały do wykazania téy białogłowy, z którą miał czynność. Dowódzcy woysk wskażą potém takowe osoby właściwym Zwierzchnościom drogą służby, by te bezwłocznie dochodzenie stanu zdrowia tych białogłów i onych do cywilnego lub woyskowego szpitalu oddanie rozporządzić mogły.

C. k. Urzędy cyrkułowe zatém wszystkim dominiom i Zwierzchnościom z odniesieniem się do licznych rozporządzeń dawnieyszych w celu wyśledzenia i utłumienia zarazy wenerycznéy wydanych, (do których w szczególności należą owe z dnia 9. Marca 1807 pod liczbą 18528, z dnia 17. Października 1824 pod liczbą 54463, z dnia 26. Lipca 1825 pod liczbą 35609 i 27. Lipca 1827 pod liczbą 36303), pod surową karą zalecić maią, by z nieustanną pilnością i użyciem środków policyynych stan zdrowia mieszkańców obwodu swoiego uważały, także podług okoliczności przeglądy w pomienioném rozporządzeniu z roku 1807 §. 1. wskazane, wszakże każdą razą z potrzebną ochroną i przezornością przedsiębrać kazały, szczególniéy zaś o tych rospustnych i ze swego sposobu życia podeyrzanych białogłowach przekonanie od lékarza pozyskać maią, by i te osoby do porządnego życia zwrócone i gdyby może zarażonémi znalezione były, natychmiast i bez ociągania się do naybliższego szpitalu woyskowego lub cywilnego za kartą odkazuiącą, w któréy nazwi-

mit einer schriftlichen Anweisung, in welcher der Name und Wohnort der Kranken aufgeführt ist, unter Begleitung zur Heilung abgeführt werden.

Was endlich jene Weibspersonen betrifft, welche in Folge der im Eingange berührten militärischer Seits getroffenen Veranlassungen von einem Truppen-Commando der Ortsobrigkeit als der Lustseuche nach der Aussage eines Soldaten verdächtig angezeigt wurden, so wird nach vorläufig eingeholter Ueberzeugung von dem Lebenswandel solcher nahmhaft gemachter Personen, und auf eine ihrem etwa noch guten Rufe unnachtheilige Art die Nachforschung zu pflegen, und im Falle, wo sich diese Anzeige durch eine ärztliche genau vorzunehmende Untersuchung bestätiget, dasjenige vorzukehren seyn, was die bestehenden Verordnungen im Zusammenhalt der Umstände als angemessen erheischen.

Gubernial-Verordnung vom 28. April 1835. Gub. Zahl 18422.

79.

Bestimmung der Taxe der in der neuen Pharmacopöe neu aufgenommenen Arzeneikörper.

Da in der in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 23. December 1834 Zahl 32219, mit hierortiger Verordnung vom 17. v. M. Zahl 13858 eingeführten Pharmacopoea austriaca, vierter Auflage, sowohl einfache, als zusammengesetzte und zubereitete Arzeneikörper vorkommen, welche in der dritten Ausgabe der Pharmacopöe, und in der am 28. Juni 1822 Zahl 34168 bekannt gemachten dazu gehörigen Medicamenten-Taxe nicht enthalten sind, so wird in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 19. Hornung l. J. Zahl 4043 die beigeschlossene Taxe .|. für diese neu hinzugekommenen Arzeneikörper, welche mit 1. Juni l. J. in Wirksamkeit zu treten hat, mit dem Beisatze kund gemacht, daß alles das, was in dem angeführten Kreisschreiben vom 28. Juni 1822 §. 1., 2, 3., 4., 5., 6., 7. und 8. im Allgemeinen angeordnet, oder auch in der demselben beigefügten Taxe anmerkungsweise festgesetzt ist, auch fernerhin und überhaupt in Beziehung auf die neue vierte Auflage der Pharmacopöe, somit auch in Absicht auf die aus der ältern Pharmacopöe in die neue wieder übertragenen und unverändert gebliebenen Arzeneimitteln, so wie derselben Taxirung zu gelten habe.

Gubernial-Kundmachung vom 28. April 1835. Gub. Zahl 23412.

Taxe

der in der österreichischen Pharmacopöe vierter Ausgabe neu aufgenommenen einfachen, zusammengesetzten und zubereiteten Arzeneikörper.

	Pondus Gewicht	Preis in Conv. Münze			
		fl.	kr.	dr.	
† Acetatis morphii.	granum	—	6	—	Essigsaures Morphin.
† — plumbi basici.	uncia semis	—	4	—	Basisch essigsaures Blei.
Aceti antiseptici.	—	—	2	2	Aromatischer Essig.
† — colchici.	—	—	1	—	Zeitlosen = Zwiebel = Essig.
† Acidi hydrocianici.	—	—	17	2	Kyanwasserstoff = Säure.
† — phosphorici communis.	—	—	7	1	Gemeine Phosphorsäure.
† — pyro lignosi.	—	—	1	2	Holzsäure.
† Aquae amygdalorum amararum concentratae.	—	—	4	—	Concentrirtes Bitter = Mandelwasser.
† — — — dilutae.	—	—	1	—	Verdünntes — —
— aromaticae spirituosae.	—	—	1	2	Geistig = aromatisches Wasser.
— castorei.	—	—	19	2	Bibergeil = Wasser.
— cinamomi spirituosae.	—	—	2	1	Geistiges Zimmet = Wasser.
— petroselini.	—	—	1	—	Petersilwurzel = Wasser.
Bicarbonatis Sodae.	—	—	10	3	Doppelt kohlensaure Soda.
† Bulbi colchici.	—	—	1	—	Zeitlosen = Zwiebel.
Carbonatis ferri.	—	—	30	—	Kohlensaures Eisen.
Chloreti calcis.	—	—	1	2	Chlor = Kalk.
Corticis radicis granatorum.	—	—	4	2	Granatwurzel = Rinde.
Electuarii aromatici.	—	—	3	1	Aromatische Latwerge.
† — — cum opio.	—	—	4	—	— — mit Opium.
Emplastri de Meliloto.	—	—	3	3	Meloten = Pflaster.
— Saponati.	—	—	3	—	Seifen —
Extractum chelidoni majoris.	drachma una	—	2	1	Schöllkraut = Extract.
— filicis maris aetherici.	—	2	32	—	Aetherischer Farrenkrautwurzel = Extract.
† — nucis vomicae alcohol.	—	—	51	—	Geistiges Krähenaugen = Extract.
— ratanhiae.	—	—	15	2	Ratanhia = Extract.
† Foliorum stramonii.	uncia semis	—	1	—	Stechapfelblätter.
† — toxicodendri.	—	—	5	2	Gift = Sumach = Blätter.
Fuliginis splendentis.	—	—	1	—	Glanzruß.
Helmintochorton.	—	—	1	1	Wurmmoos.
Herbae matricariae floridae.	—	—	2	—	Mutterkraut.
— polygalae amarae.	—	—	1	2	Bittere Kreuzblumen.
† Hydrojodatis lixivae.	drachma una	—	20	—	Jodkalium.
† Lactucarii.	gran. unum	—	1	1	Lactucarium.

	Pondus Gewicht	Preis in Conv. Münze fl.	kr.	dr.	
† Morphii.	gran. unum	—	5	—	Morphin.
† Muriatis auri et sodae.	—	—	1	—	Salzsaures Gold-Oxyd-Natron.
Olei hyosciami cocti.	uncia semis	—	2	3	Gekochtes Bilsenkraut-Oehl.
Phosphatis ferri.	drachma una	—	24	—	Phosphorsaures Eisen-Oxyd.
— Sodae.	uncia semis	—	28	—	— Natron.
Pulpae Cassiae.	—	—	20	—	Cassienmark.
† Pulveris baccarum Cubebae.	—	—	4	2	Kubeben-Pulver.
— boli armenae.	—	—	1	—	Bolus, armenischer.
† — nucis vomicae.	—	—	1	—	Krähenaugenpulver.
— Sachari lactis.	—	—	2	—	Milchzucker.
Radicis artemisiae.	—	—	2	—	Beifuß-Wurzel.
— galangae.	—	—	1	2	Galgant —
† — hellebori albi.	—	—	1	—	Weiße Nießwurzel.
— petroselini.	—	—	1	1	Petersilien-Wurzel.
— ratanhiae.	—	—	4	—	Ratanhia —
Resina elemi.	—	—	4	2	Elemiharz.
— mastiches.	—	—	6	—	Mastix.
— Olibani.	—	—	2	—	Weihrauch.
† Secalis cornuti.	—	—	3	—	Mutterkorn.
† Seminum colchici.	—	—	1	3	Zeitlosen-Saamen.
† — stramonii.	—	—	2	—	Stechapfel —
Spiritus carvi.	—	—	2	—	Kümmelgeist.
Sulphatis cinchoniae.	gran. unum	—	5	—	Schwefelsaures Cinchonin.
Tartari boraxati.	uncia semis	—	4	2	Boraxweinstein.
Tincturae aromaticae	—	—	6	2	Aromatische Tinctur.
— — acidae.	—	—	2	2	Saure aromatische Tinctur.
† — Colchici seminum.	—	—	2	—	Zeitlosen-Tinctur.
† — Jodii.	drachma una	—	8	—	Jod- —
— lixivae.	uncia semis	—	5	2	Kali- —
† — Opii compositae.	—	—	31	2	Zusammengesetzte Opium-Tinctur.
— ratanhiae.	—	—	3	2	Ratanhia-Tinctur.
† Unquenti hydrargyrii fortis.	—	—	20	—	Verstärkte Quecksilber-Salbe.
— nervini.	—	—	6	—	Nerven-Salbe.
— simplicis.	—	—	2	—	Einfache —
— sulphurati.	—	—	2	3	Schwefel- —
— terebinthinati.	—	—	1	2	Terpenthin-Salbe.

sko i mieysce zamieszkania chorėy wytknięte być ma, pod strażą na kuracyię odesłane być mogły.

Co się zaś tycze owych białogłów, które w skutek rozporządzeń wyżėy namienionych ze strony woyskowości przedsięwziętych, od komendy woyskowėy iako podėyrzane o weneryią z zeznania żołniérza, Zwierzchności mieyscowėy wskazane zostaną, przekonawszy się poprzedniczo o sposobie życia takowėy po nazwisku wskazanėy osoby i to sposobem iėy może ieszcze dobremu imieniowi nieszkodliwym, tego dochodzić i w razie, gdyby doniesienie to w skutek ścisłego przez lékarza przedsięwziętego rozpoznania sprawdziło się, to przedsięwziąć należy, co rozporządzenia istnące w miarę zachodzących okoliczności, iako stosowne wymagaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Kwietnia 1835 pod l. gub. 18422.

79.

Ustanowienie taxy lékarstw, do nowėy ustawy aptékarskiéy przyiętych.

Gdy w czwartym nakładzie zaprowadzonėy w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornėy z dnia 23. Grudnia 1834 do liczby 32219, tuteyszém rozporządzeniem z dnia 17. Marca r. b. pod liczbą 13858 austryiackiéy ustanowy aptékarskiéy (Pharmacopoea austriaca) tak iednostayne, iako też składane i preparowane artykuły lékarstw znayduią się, które w trzecim nakładzie téyże ustanowy, i w ogłoszonėy pod dniem 28. Czerwca 1822 pod l. 34168 do tego należącéy taxie leków zawarte nie są; więc na mocy dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornėy z dnia 19. Lutego r. b. pod l. 4043 załączona tu taxa ./. tych nowo dodanych lékarstw, która z dniem 1. Czerwca r. b. prawną moc otrzymać ma, z tym dodatkiem ogłoszoną zostaie, że wszystko, co w przytoczonym okolniku z dnia 28. Czerwca 1822 w §§. 1, 2, 3. 4, 5, 6, 7, i 8 w ogólności nakazano, albo też w załączonėy do tegoż okolnika taxie w uwagach postanowiono iest, także nadal, a w ogólności odnośnie do nowego czwartego nakładu ustanowy aptékarskiéy, a zatém także co do lékarstw, z dawnieyszéy ustanowy aptékarskiéy do nowėy znowu przeniesionych i nieodmienionych, iako też co do taxowania tychże, służyć ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 28. Kwietnia 1835 do l. gub. 23412.

80.

Behandlung der zum Landwehrdienste vorgeforderten, jedoch flüchtig gewordenen Individuen.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 16. März d. J. über die Frage: wie die zum Landwehrdienste vorgeforderten, jedoch flüchtig gewordenen Individuen, bei ihrer Ergreifung behandelt werden sollen? folgende Bestimmungen zu erlassen geruhet:

1) Die zur Landwehr vorgeforderten und nach der Vorforderung flüchtig gewordenen Individuen sollen edictaliter mit dem Beisatze vorgeladen werden, daß, wenn sie den festgesetzten Termin fruchtlos verstreichen lassen, sie nach ihrer Habhaftwerdung nicht in die Landwehr, sondern in die Linie auf drei Jahre eingereihet werden.

2) Solche Individuen sollen nach ihrer Ergreifung, und zwar zu jeder Zeit, auch wenn keine Landwehr-Aufstellung Statt hätte, zum Liniendienste auf drei Jahre abgegeben werden.

3) Sollte ein solches Individuum zu gar keinem Dienste in der Linie tauglich seyn, so ist dasselbe in die Landwehr mit einer Dienstverlängerung von drei Jahren über die gesetzliche Verpflichtung einzureihen.

4) Ist aber der Mann in den Liniendienst seiner Tauglichkeit nach eingereihet worden, so fängt nach zurückgelegten drei Jahren seine Landwehr-Verpflichtung an, in welche er sodann aufgenommen wird, wenn er nicht etwa schon das Normalalter überschritten hat.

5) Jene Individuen, welche vor ihrer Vorforderung zur Landwehr schon vom Hause abwesend waren, und daher der Vorforderung nicht Folge leisten konnten, werden ebenfalls edictaliter citirt, und wenn sie den Termin fruchtlos verstreichen lassen, von diesem Augenblicke zwar nicht wie die sub 1) Bezeichneten für die Linie, wohl aber mit einer Verlängerung von drei Jahren über die gesetzliche Verpflichtung für die Landwehr gewidmet.

Diese allerhöchste Entschließung wird in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 21. März d. J. Zahl 6863 zur allgemeinen Richtschnur hiemit bekannt gemacht.

Gubernial-Kundmachung vom 29. April 1835. Gub. Zahl 20631.

80.

Postępowanie z ludźmi do milicyi kraiowéy (landwery) powołanymi, a wszelako zbiegłymi.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 16. Marca r. b. na zapytanie: iak z ludźmi, do milicyi kraiowéy powołanymi, a iednak zbiegłymi, za ich schwytaniem postąpić będzie należało? następuiące przepisy wydać:

1) Ludzie do milicyi kraiowéy powołani, a po wezwaniu zbiegli, powinni edyktalnie z tym dodatkiem być przypozwani, że gdyby ci przepisanemu terminowi bezskutecznie upłynąć dali, za ich schwytaniem, nie do milicyi kraiowéy, ale do woyska liniowego oddani będą.

2) Takowi ludzie powinni za ich schwytaniem i to w każdym czasie, nawet gdyby stawienie milicyi kraiowéy mieysca nie miało, do służby liniowéy na trzy lata być oddani.

3) Gdyby zaś takowy człowiek do żadnéy służby w woysku liniowém nie zdał się, więc należy go do milicyi kraiowéy z trzyletniém przedłużeniem służby nad prawny obowiązek wcielić.

4) A ieżeli tenże według swoiéy zdatności do służby liniowéy oddany został, natenczas po wysłużonych trzech latach zaczyna się iego obowiązek służenia w milicyi kraiowéy, do któréy też, ieśli snadź iuż normalnego wieku nie przekroczył, przyiętym zostanie.

5) Ci zaś ludzie, co przed swém powołaniem do milicyi kraiowéy iuż z domu oddalili się byli, a zatém powołaniu temu zadosyć uczynić nie mogli, będą równie edyktalnie wezwani, i ieżeli terminowi bezskutecznie upłynąć dadzą, od tegoż momentu wprawdzie nie do woyska liniowego, (iak pod 1. oznaczeni), ale wszelako z przedłużeniem trzech lat nad obowiązek prawem przepisany, do milicyi kraiowéy wcieleni.

Ta naywyższa uchwała w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 21. Marca r. b. pod l. 6863, dla powszechnego zachowania ninieyszém ogłoszoną zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 29. Kwietnia 1835 do l. gub. 20631.

81.

Abgeänderte Eignungs-Bedingnisse für den Eintritt in die Gränzwache.

Seine Majestät haben mit der allerhöchsten Entschließung vom 9. April 1835 zu gestatten geruhet, daß Leute, welche die nachstehenden Erfordernisse ausweisen, in den Dienst der Gränzwache, mit dem, zufolge §. 86. der Verfassung der Gränzwache, für die Mannschaft vom Führer abwärts die zeitliche Befreiung vom Militärdienste verbunden ist, aufgenommen werden dürfen.

Der Bewerber muß:

a) die österreichische Staatsbürgerschaft besitzen;

b) einen rüstigen, vollkommen gesunden Körperbau haben;

c) unverehelIgt, und in so weit es sich um Witwer handelt, kinderlos seyn;

d) im Lebensalter über neunzehn, und nicht über dreißig Jahre stehen, daher künftig auch Leute, obschon sie ein Alter unter zwei und zwanzig Jahren baben, wenn sie nur das neunzehnte Lebensjahr bereits zurücklegten, in den Dienst der Gränzwache eintreten können. Diejenigen, welche aus dem activen Dienste der k. k. Armee unmittelbar, oder doch vor Ablauf eines Jahres, nach Erlangung des Militär-Abschiedes zur Gränzwache übertreten, genießen die Begünstigung, daß dieselben bis zum vollendeten Alter von 35 Jahren aufgenommen werden dürfen;

e) der Aufzunehmende muß der in dem Lande üblichen oder verwandten Sprachen, auf jeden Fall aber im lombardisch-venetianischen Königreiche der italienischen, in den übrigen Provinzen der deutschen Sprache kundig, dann

f) in dem Gebrauche der Waffen unterrichtet seyn, und sich über eine tadelfreie Sittlichkeit und seinen früheren Lebenswandel befriedigend ausweisen. Insofern derselbe im öffentlichen Civil- oder Militärdienste stand, hat er insbesondere nachzuweisen, daß er sich in diesem Dienste stets tadellos benahm, mit Ehre aus demselben trat, und während des Militärdienstes mit keiner Strafe belegt wurde. Bloße Compagniestrafen für geringere Vergehen sind allein nicht als ein Hinderniß der Aufnahme zu betrachten.

Welches hiemit im Grunde des Decretes der hohen k. k. allgemeinen Hofkammer vom 22. April l. J. Zahl 16114, zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 2. Mai 1835. Gub. Zahl 26783.

81.

Odmienione warunki usposabiaiące, aby przyiętym być do straży graniczney.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 9. Kwietnia 1835 pozwolić raczył: by ludzie, którzy z następuiących warunków wykażą się, do służby straży graniczney, do którey na mocy §. 86. ustanowy dla straży graniczney, dla osób służących od przewodźcy (führera) wstecz czasowe uwolnienie służenia w woysku przywiązane iest, przyiętymi być mogli.

Ubiegaiący się o tę służbę, powinien:

a) mieć austryiackie obywatelstwo,

b) mocną, zupełnie zdrową budowę ciała,

c) być bezżennym, a ieżeli iest wdowcem, tedy bezdzietnym,

d) nie młodszym, iak lat dziewiętnaście i nie starszym nad trzydzieści, a zatém na przyszłość ludzie, aczkolwiek młodsi iak lat dwadzieścia dwa, skoro lat dziewiętnaście przeżyli, do służby straży graniczney wstąpić mogą. Ci, co z czynney służby c. k. woyska prosto, lub iednak przed upłynieniem roku, po otrzymaney z woyska dymissyi do straży graniczney przechodzą, maią tę korzyść, iż do skończonych lat 35 przyymowani być mogą.

e) Ten, co ma być przyięty, powinien posiadać ięzyk w kraiu używany lub z tymże spokrewniony, w każdym razie zaś, w królestwie lombardzko-weneckim ięzyk włoski, w innych prowincyiach ięzyk niemiecki, tudzież

f) z użyciem broni być obeznanym i wykazać się dostatecznie z nienagannych obyczaiów i dawnieyszego zatrudnienia. Jeżeli zostawał w publiczney służbie cywilney albo woyskowey, ma w szczególności wykazać, że się w tey służbie ciągle bez nagany sprawował, z takowey z honorem wystąpił, a w ciągu służby woyskowey nigdy karanym nie był. Kary, tylko kompaniyne za mnieysze przestępstwa, za przeszkodę do przyięcia uważane być nie maią.

Co ninieyszém na zasadzie dekretu wysokiey c. k. powszechney Kamery nadworney z dnia 22. Kwietnia r. b. pod liczbą 16114, do powszechney wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 2. Maia 1835 do liczby gub. 26783.

82.

Journale, Rechnungs-Abschlüsse und Bilanzen der politischen Fonde und Anstalten sind künftig nur in der Währung der Conventions-Münze zu führen.

Um bei dem Verrechnungsgeschäfte der politischen Fonde und Anstalten die möglichste Einfachheit und klarste Uebersicht zu befördern, hat die hohe vereinigte Hofkanzlei, im Einvernehmen mit der k. k. allgemeinen Hofkammer, dem k. k. General-Rechnungs-Directorium und der k. k. Studien-Hofcommission beschlossen, für die Darstellung der Gebahrung der Fonde und Anstalten in den Rechnungs-Abschlüssen und Bilanzen fortan nur die Währung der Metall-Münze zu bestimmen, und mit hohem Decrete vom 26. März d. J. Zahl 4902 anbefohlen, daß, weil diese Maßregel als zweckmäßig erkannt wurde, solche auch auf die Verrechnung der politischen Fonde und Anstalten im Allgemeinen ausgedehnt werde.

In Folge dessen wird angeordnet, daß von nun an, wie es bei der k. k. politischen Fonds-Hauptkasse schon mit Ende des Jahres 1829 eingeleitet wurde, alle Journale der politischen Fonde und Anstalten, nur in der Währung der Conventions-Münze in der Art geführt werden, daß die baar eingehenden Einlösungsschein-Beträge blos innerhalb der Colonne angedeutet, und erst nach erfolgter Reduction mit 250 Percent auf Conventions-Münze in die Geld-Colonne ausgesetzt werden, wornach sodann die übrige Verrechnung und Verbuchung in der einzigen Währung der Conventions-Münze keinem Anstande unterliegen wird, es sich aber hierbei von selbst verstehe, daß die Untertheilung der Schuldpapier-Colonne in in Wiener-Währung verzinsliche, wo solche vorkommen, fortan beizubehalten sey.

Hiernach ist sich von nun an genau zu benehmen, und an alle Magistrate die erforderliche Weisung zu erlassen.

Gubernial-Verordnung vom 4. Mai 1835. Gub. Zahl 24105.

82.

Dzienniki (żurnale), rachunków zamknięcia i bilansy politycznych funduszów i instytutów, w przyszłości tylko w walucie monety konwencyynéy prowadzone być maią.

Aby w rzeczach rachunkowości politycznych fundnszów i zakładów, ile można naywiększą iednostayność i nayiaśnieyszą ewidencyię otrzymać, wysoka c. k. połączona Kancelaryia nadworna porozumiawszy się z c. k. powszechną Kamerą nadworną, tudzież z c. k. głównym Dyrektoratem rachunkowém i c. k. nadworną Komissyią uank, postanowiła, by dla wykazania zarządu funduszami i instytutami, w zamknięciach rachunków i w bilansach na przyszłość tylko walutę monety kruszcowéy przepisać, i nakazała wysokim dekretem z dnia 26. Marca r. b. pod liczbą 4902, że gdy ten przepis za stosowny uznanym został, takowy także na prowadzenie rachnnków politycznych funduszów i zakładów powszechnie rozciągnąć.

W skutek więc tego nakazuie się, aby odtąd, iak to już w c. k. polityczn-éy funduszowéy kassie głównéy z końcem roku 1829 zaprowadzono iest, wszystkie dzienniki politycznych funduszów i zakładów tylko w walucie monety konwencyynéy tym sposobem prowadzone były, że w gotowiźnie wpływaiące kwoty w rewersach wykupnych tylko w kolumnie wskazane, a dopiéro po nastąpionéy rednkcyi po 250 za 100 na monetę konwencyyną w rubryce pieniężnéy wykazane być maią, gdzie potém dalsze przeprowadzenie rachunku i wpisanie do książek w iednéy walucie monety konwencyynéy, żadnéy trudności podlégać nie będzie, lecz przy tém rozumié się samo z siebie, że podziałka rubryki zapisów długu na uprocentowane w walucie wiédeńskiéy, gdzie takowe okażą się, i nadal zatrzymaną być ma.

Podług czego więc odtąd ściśle zachować się, i do wszystkich Magistratów potrzebne rozporządzenie wydać należy.

Rozporządzenie gub. z dnia 4. Maia 1835 pod liczbą gub. 24105.

83.

Dominien dürfen der Einrückung einberufener Urlauber keine Hindernisse in den Weg legen, und haben dafür zu sorgen, daß dieselbe stets schleunig geschehe.

Ueber Ansuchen des k. k. General = Militär = Commando vom 28. März d. J. Zahl 885 Q., erhalten die k. Kreisämter den Auftrag, sämmtlichen Dominien wiederholt zu bedeuten, daß sie bei sonstiger strenger Ahndung sich ja nicht beigehen lassen, der Einrückung einberufener Urlauber Hindernisse in den Weg zu legen, sondern, daß sie vielmehr die Einrückung stets schleunig anzuordnen, und nöthigen Falls in der bestimmten Zeit selbst zu bewirken haben.

Auch werden die Kreisämter zur Vermeidung eigener Verantwortlichkeit, mit Beziehung auf die Gubernial = Verordnungen vom 27. Jäner 1830 Zahl 2372 und vom 14. Juli 1831 Zahl 33374 angewiesen, die Befolgung der an die Dominien wegen Einrückung der Urlauber erlassenen Aufträge jedesmal genau zu überwachen, und deren Außerachtlassung unnachsichtlich zu bestrafen.

Gubernial = Verordnung vom 5. Mai 1835. Gub. Zahl 20085.

84.

Die von ihrem Diöcesan = oder Ordens = Vorsteher entlassenen Theologen dürfen vor ihrer Wiederaufnahme in eine Diöcese oder Ordens = Gemeinde zur Wiederholung von Prüfungen nicht zugelassen werden.

Laut hohen Studien = Hofcommissions = Decretes vom 12. März 1835 Zahl 1620 haben Se. k. k. Majestät mittelst allerhöchster Entschließung vom 8. März l. J. allergnädigst zu verordnen geruhet, daß die von ihrem Diöcesan = oder Ordens = Vorsteher entlassenen Theologen vor deren Wiederaufnahme in eine Diöcese oder Ordens = Gemeinde zur Wiederholung von Prüfungen nicht zuzulassen seyen.

Wovon die Consistorien und Studien = Directorate zur Wissenschaft und genauen Darnachachtung, und weiteren Verständigung der in der Diöcese befindlichen Ordens = Vorsteher in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial = Verordnung vom 5. Mai 1835. Gub. Zahl 18496.

83.

Dominia nie maią ważyć się przeszkadzać wkroczaniu powołanych urlopników owszem o to starać się maią, aby takowe zawsze z pospiechem nastąpiło.

Na wezwanie c. k. główney Komendy woyskowey z dnia 18. Marca r. b. pod liczbą 885 Q., c. k. Urzędy cyrkułowe odbieraią nakaz wszystkim dominiom powtórnie nakazać, by pod surową karą nie ważyły się stawiać przeszkody wkroczeniu powołanych urlopników, ale owszem wkroczenie takowe zawsze prędko nakazać, a w razie potrzeby w oznaczonym czasie same uskuteczniać maią.

Zaleca się przytém Urzędom cyrkułowym dla uniknienia własney odpowiedzialności przy odniesieniu się do rozporządzeń gubernialnych z dnia 27. Stycznia 1830 pod licz. 2372 i 14. Lipca 1831 pod liczbą 33374, aby dopełnienia nakazów względem wkroczenia urlopników dominiom dawanych zawsze ściśle pilnować, a niezachowanie takowych bezwzględnie karać.

Rozporządzenie gub. z dnia 5. Maia 1835 pod liczbą gub. 20085,

84.

Teologowie, ze swoich dyecezyy albo od przełożonych iakiego zakonu uwolnieni, nie mogą przed swoiém powtórném przyięciem do iakiey dyecezyi lub do iakiego towarzystwa zakonnego, do powtarzania examinów przypuszczeni być.

Podług dekretu wysokiey Komissyi nadworney naukowey z dnia 12. Marca r. b. pod liczbą 1620, raczył Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 8. Marca r. b. nayłaskawiey postanowić: że teologowie ze swych dyecezyy albo od przełożonych iakiego zakonu uwolnieni, przed swoiém przyięciem do iakiey dyecezyi lub do iakiego zakonu, do powtarzania examinów przypuszczeni być nie mogą.

O czém Konsystorze i Dyrektoraty naukowe dla wiedzy, ściślego zachowania i zawiadomienia dalszego, znayduiących się w dyecezyi przełożonnych zakonnych uwiadomieni zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 5. Maia 1835 pod liczbą gub. 18496.

85.

Studierende müssen sich bei dem Eintritte in die philosophischen Studien mit den Gymnasial-Absolutorien, oder sämmtlichen Studien-Zeugnissen ausweisen.

Es ist zur hierortigen Kenntniß gelangt, daß die, wegen Beibringung der Gymnasial-Absolutorien, oder der sämmtlichen Studien-Zeugnisse aus den zurückgelegten Jahrgängen, schon mit dem hohen Studien-Hofcommissions-Decrete vom 4. Februar 1826 Zahl 637 ausgesprochene, und dem k. Directorate in Folge hohen Studien-Hofcommissions-Decretes vom 19. April 1834 Zahl 1223 unterm 3. Juni 1834 Zahl 27516 bekannt gemachte Vorschrift von den ausgetretenen Schülern der II. Humanitätsclasse zu Anfang des laufenden Schuljahres nicht beobachtet wurde, weil die wenigsten in die Philosophie übergetretenen Gymnasial-Schüler von dieser Verordnung etwas wissen wollten, oder zur Entschuldigung den Vorwand vorbrachten, daß die Gymnasial-Präfecte die Ausstellung der Zeugnisse über sämmtliche vorhergehende Studiencurse, so wie die Ausfertigung der gedachten Absolutorien, aus verschiedenen Ursachen verweigert haben sollen.

Da nun die Außerachtlassung dieser Vorschrift in vielfacher Beziehung höchst nachtheilig erscheint, indem hiedurch die Geschäftsführung vervielfältigt und erschwert, die gute Ordnung gestört, so wie den Studierenden durch Beanständigung ihrer Aufnahme mancher Nachtheil zugeführt wird, so wird den Gymnasial-Directoraten die oben gedachte Vorschrift mit dem Bedeuten in Erinnerung gebracht, daß die Gymnasial-Präfecte neuerdings anzuweisen sind, diese Vorschrift den Schülern der II. Humanitätsclasse mit Schluß eines jeden Schuljahres, so wie bei der Erhebung der Zeugnisse gehörig bekannt zu machen, und sich selbst genau darnach zu achten.

Gubernial-Verordnung vom 6. Mai 1835. Gub. Zahl 20072.

86.

Grundsätze hinsichtlich der Bauconcurrenz für Trivial- und Pfarrschulen, in Fällen wo das Schul- und Meßnerhaus vereinigt ist.

Mit dem hohen Studien-Hofcommissions-Decrete vom 29. März 1835 Zahl 1867 wurde, in Folge der allerhöchsten Entschließung vom 19. März 1835, zur Beseitigung jedes Miß-

85.

Uczniе idący na nauki filozoficzne, absolutoriami gymnazyialnémi lub świadectwami ze wszystkich nauk, wykazać się obowiązani.

Doszło do wiadomości Rządu kraiowego, że przepis względem składania absolutoryiów gymnazyialnych lub wszystkich świadectw szkolnych z odbytych kursów ieszcze dekretem wysokiéy Komissyi naukowéy z dnia 4. Lutego 1826 pod liczbą 637 wyrzeczony, i c. k. Dyrektoratowi w skutek dekretu wysokiéy Komissyi nauk z dnia 19. Kwietnia 1334 pod licz. 1223 pod dniem 3. Czerwca 1834 pod licz. 27516 oznaymiony, przez uczniów z drugiéy klassy humaniorów wyszłych na początku biegącego roku szkolnego zachowanym nie był, z téy przyczyny, że mało który z uczniów gymnazyialnych do filozofii przechodzących o tém rozporządzeniu chciał wiedzieć, lub na usprawiedliwienie swoie tego pretextu używał, iakoby prefekci gymnazyialni świadectwa ze wszystkich poprzedniczych kursów szkolnych, lub rzeczone absolntoria wydawać z rozmaitych przyczyn nie chcieli.

Gdy niedopełnianie rzeczonego przepisu iest z wielu względów wielce szkodliwe, ponieważ przez to bieg czynności urzędowych pomnożonym i utrudnionym, dobry porządek nadwerężonym, iako i uczniom przez utrudnienia w przyięciu owych nieiedna szkoda wyrządzona zostaie, przeto Dyrektoratom gymnazyialnym przypomina się wyżrzeczony przepis z tym dokładem, iż prefektom gymnazyiów powtórnie zalecić należy, by ów przepis uczniom drngiéy klassy humaniorów z końcem każdego roku szkolnego, równie iak przy odbiéraniu zaświadczeń należycie ogłaszali, i sami się ściśle podług tego zachowywali.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Maia 1835 pod liczbą gub. 20072.

86.

Zasady względem konkurencyi do budowania szkół trywialnych i parafialnych tam, gdzie dóm szkolny i dla kościelnego połączony iest.

Mocą dekretu wysokiéy Komissyi naukowéy z dnia 29. Marca 1835 pod liczbą 1867, a w skutek naywyższego postanowienia z dnia 19. Marca 1835, uchylaiąc wszelkie nie-

verständnißes bedeutet, daß die in die politische deutsche Schulverfassung §. 360 aufgenommene Verordnung der Studien-Hofcommission vom 17. März 1815 Zahl 574, in Bezug auf die Erbauung eines Weinkellers, Kuhstalles, für die Schullehrer nur an die nieder-österreichische Regierung erlassen worden sey, und sich daher auf die übrigen Provinzen nicht beziehe, und daß die Tendenz dieser Verordnung nicht dahin gehe, als ob durch dieselbe bereits früher bestandene, auf was immer für einen rechtlichen Titel beruhende Verpflichtungen aller oder einiger Bau-Concurrenten zu Herstellungen von Wirthschaftsgebäuden für Schullehrer aufgehoben wurden.

In Beziehung auf die Bauconcurrenz in den Fällen, wo das Schul- und Meßnerhaus vereiniget ist, hat die hohe Studien-Hofcommission ferner bemerkt, es müße gemäß der oben angeführten allerhöchsten Entschließung vom 19. März 1835 der Grundsatz zur Richtschnur genommen werden, daß, wo der Genuß eines der Kirche gehörigen Hauses, ohne oder mit Wirthschaftsgebäuden, zur Dotation des Meßners gehört, wenn mit dem Dienste dieses Meßners auch jener des Lehrers verbunden, und wenn die Schule selbst in diesem Hause, wie immer, und insbesondere durch dessen Erweiterung untergebracht wird, die der Kirchen-Concurrenz obliegende Verbindlichkeit zur Herstellung der Meßnergebäude nicht erlösche, und auf die Schulconcurrenz als übergangen zu behandeln sey.

Wobei es sich von selbst verstehe, daß es nicht darauf abgesehen sey, als ob bei Schulgebäuden die Kirchen-Concurrenz auch dann theilweise einzutreten hätte, wenn dem Lehrer lediglich der Meßnerdienst beigegeben wird, ungeachtet mit diesem Dienste kein Recht auf den Genuß von Wohnungs- und Wirthschaftsgebäuden verbunden war und ist.

Von welcher allerhöchsten Entschließung die k. Kreisämter zur Wissenschaft in vorkommenden Fällen, zur Nachachtung und gehörigen Bekanntgebung an die betreffenden Obrigkeiten, in deren Umkreise sich Trivial- und Pfarrschulen befinden, in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 7. Mai 1835. Gub. Zahl 22389.

87.

Witwen der Staatsbeamten und Diener, welche ihren Gatten im Pensions- oder Quiescentenstande geheirathet haben, erhalten nicht mehr die Abfertigung.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 14. März l. J. festzusetzen geruhet, daß die Witwen der Staats-

porozumienia oznaymiono zostało, iż rozporządzenie komissyi nadworney nauk z dnia 17. Marca 1815 pod liczbą 574 w ustanowie szkół polityczney niemieckiey §. 360. umieszczone, co do stawiania piwnicy na wino, stayni na krowy, dla nauczycieli, tylko do Rządu niż. austr. wydane zostało, że zatém takowe na inne prowincyie nie rościąga się, i że dążność tego rozporządzenia nie zamierza ku temu, iakoby przez nie dawnieysze zobowiązania się wszystkich lub niektórych konkuruiących do stawienia budynków gospodarskich dla nauczycieli, na iakimbądź prawnym tytule zasadzaiącym się, uchylonémi zostały.

Co do konkurencyi w przypadkach, gdzie dóm szkolny i dla kościelnego razem połączony, wysoka nadworna Komissyia nauk zrobiła dalszą uwagę, iż stosownie do naywyższego postanowienia powyżey przytoczonego z dnia 19. Marca 1835, ta zasada za prawidło przyięta być powinna, że, gdzie użytek domu do kościoła należącego, bez budynków gospodarskich lub z témiż do uposażenia parocha należy, ieżeli ze służbą parocha także służba nauczyciela połączona iest, i ieżeli sama szkoła w tymże domie, iakkolwiekbądź a w szczególności przez tegoż rozprzestrzenie umieszczona została, obowiązek stawienia budynków dla kościelnego do konkurencyi kościołowey należący, nie gaśnie i tak uważany być nie ma, iakby przeszedł na konkurencyię szkolną.

Przy czém rozumie się samo z siebie, iż nie ten iest zamiar, iakoby przy budynkach szkolnych konkurencyia kościołowa wtenczas także cząstkowa zachodzić miała, ieżeli nauczycielowi tylko służba kościelnego dodaną będzie, pomimo, że do tey służby żadne prawo do użytkowania z budynków mieszkalnych i gospodarskich przywiązane nie było i nie iest.

O którémto naywyższém postanowienie c. k. Urzędy cyrkułowe dla wiadomości i zachowania się w zachodzących przypadkach, niemniey dla należytego ogłoszenia przyzwoitym Zwierzchnościom, w których obrębie szkoły trywialne i parafialne znayduią się, obwieszczone zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 7. Maia 1835 pod liczbą gub. 22389.

87.

Wdowy po urzędnikach stanu i sługach, które szły za mężów pensyionowanych lub kwieskowanych, odprawy wdowiey odbiérać nie będą.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 14. Marca r. b. postanowić raczył: iż wdowy urzędników stanu idących

beamten, welche ihren Gatten im Pensions- oder Quiescentenstande geheirathet haben, keine Abfertigung mit dem vierteljährigen Betrage des von dem Gatten in der Dienstes-Activität bezogenen Gehaltes zu erhalten haben, doch wollen Allerhöchstdieselben es in Ansehung jener Fälle, wo sich bisher anders benommen worden ist, bei dem Geschehenen bewenden lassen.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat diese allerhöchste Entschließung unterm 8. v. M. Zahl 12045|574 mit dem Bedeuten anher eröffnet, daß nach selber auch die Witwen, welche ihre Männer als bereits provisionirte mindere Diener geeheligt haben, zu behandeln kommen.

Diese allerhöchste Entschließung wird demnach den k. k. Kreisämtern zur Wissenschaft und Nachachtung bei vorkommenden Abfertigungsgesuchen derlei Witwen bekannt gegeben.

Gubernial-Verordnung vom 7. Mai 1835. Gub. Zahl 25377.

88.

Wie Supplenten der Lehrämter hinsichtlich der Reise- und Zehrungskosten zu behandeln sind.

Die hohe Studien-Hofcommission hat mit dem Decrete vom 4. April d. J. Zahl 1713 über die hierortige Anfrage: wie sich rücksichtlich der Reise- und Zehrungskosten für Supplenten zu benehmen sey? erwidert, daß solche Individuen, die kein Amt bekleiden, und in keinem Dienstrange stehen, wenn sie außer ihrem Wohnorte zur Versehung eines Lehramtes verwendet werden, hinsichtlich der Reisevergütung nach der Diätenclasse des supplirten Lehramtes zu behandeln seyen.

Wovon die Consistorien, Studien- und Gymnasial-Directorate zur Wissenschaft in die Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 8. Mai 1835. Gub. Zahl 23617.

89.

Siebenbürgen wird in Ansehung seiner nach der Bukowina einzuführenden Weine bis auf weitere allerhöchste Anordnung bei demjenigen belassen, was hierwegen bis zum 1. November 1829 bestanden hat.

Seine k. k. Majestät haben mittelst allerhöchster Entschließung vom 6. d. M. zu gestatten geruhet: »daß Siebenbürgen in An-

za mężów iuż pensyionowanych albo kwieskowanych, odprawy w ilości ćwierćroczney płacy przez męża w czynney służbie byłego pobieraney, odbierać nie maią, wszakże Nayiaśnieyszy Pan chce w owych przypadkach, gdzie dotąd inaczey postępowano, zostawić przytém, co się iuż stało.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna udzieliła te naywyższe postanowienie pod dniem 8. z. m. pod liczbą 12045|574 z tém oznaczeniem, iż podług tego także wdowy, które mężów iako iuż prowizyionowanych sług mnieyszego stopnia poślubiły, uważane być maią.

To więc naywyższe postanowienie c. k. Urzędom cyrkułowym dla wiadomości i zachowania w razach podanych prośb o odprawę wdów takowych, obwieszczone zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 7. Maia 1835 pod liczbą gub. 25377.

88.

Jak zastępcy nauczycieli co do kosztów podróży i żywności uważani być maią.

Wysoka nadworna Komissyia naukowa dekretem z dnia 4. Kwietnia r. b. pod liczbą 1713 na zapytanie Rządu tego, iak postępować z kosztami podróży i żywności zastępców nauczycieli zachować się należy, odpowiedziała, że takie osoby, które żadnego urzędu nie piastuią i żadnego nie maią stopnia służbowego, gdy za mieyscem mieszkania swoiego, dla zastępowania urzędu nauczycielskiego użytémi będą, co do wynagrodzenia podróży podług klassy dyurny urzędu zastąpionego, używane być maią.

O czém Konsystorze i Dyrektoraty szkół i gymnazyiów dla wiadomości obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 8. Maia 1835 pod liczbą gub. 23617.

89.

Co do wprowadzania siedmiogrodzkich win do Bukowiny, aż do dalszego naywyższego rozporządzenia przy tém pozostać należy, co w tym względzie do 1. Listopada 1829 istniało.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 6. b. m. raczył dozwolić, by co do wprowadzania win siedmiogrodz-

sehung seiner nach der Bukowina einzuführenden Weine, bis auf weitere allerhöchste Anordnung bei demjenigen belassen werde, was hierwegen bis zum 1. November 1829 bestanden hat.«

Da nun die Siebenbürger Weine bei ihrer Einfuhr nach der Bukowina bis zum gedachten Zeitpuncte, nebst der gänzlichen Dreißigst-Befreiung von der Ausgangsgebühr in Siebenbürgen, welche sie auch dermal genießen, der weitern Begünstigung sich zu erfreuen hatten, daß sie bei der Einfuhr in die Bukowina nur einem Eingangszolle von Einem Kreuzer für den Centner Sporco unterlagen, so wird diese mit hohem Hofkammer-Decrete vom 22. April 1835 Zahl 15575|475 anher eröffnete allerhöchste Entschließung mit dem Beifügen allgemein kund gemacht:

1) daß die Einhebung des Zolles von 1 kr. pr. Centner Sporco mit dem Tage Statt finden werde, an welchem den Zollämtern hievon die ämtliche Nachricht zugekommen seyn wird, und

2) daß alle Beschränkungen, welche in Ansehung der in Frage stehenden Begünstigung vor dem 1. November 1829 bestanden haben, und welche dahin gerichtet waren, daß nur wirklich Siebenbürger Weine, und nur wenn sie mit der Bestimmung für den Verbrauch in der Bukowina eingeführt wurden, der günstigeren Zollbehandlung unterlagen, und daß daher nicht nur die Ungar-Weine, welche allenfalls über Siebenbürgen nach der Bukowina gebracht werden möchten, sondern auch die Siebenbürger Weine im Zuge nach Galizien von dieser Begünstigung ausgeschlossen waren, mit dem Wiedereintritte der gedachten günstigen Behandlung wieder Statt zu finden haben, und von den Zollbehörden strenge zu handhaben seyen.

Gubernial-Kundmachung vom 8. Mai 1835. Gub. Zahl 27895.

90.

Bestimmungen wegen der zeitlichen Befreiung von der Gebäudesteuer.

Seine k. k. Majestät haben wegen Bewilligung einer zeitlichen Befreiung von der Gebäudesteuer mit allerhöchster Entschließung vom 10. Februar d. J. für die Zukunft folgende Bestimmungen festzusetzen befunden:

1) Zeitliche Steuerbefreiungen von der Gebäudezinssteuer finden in der Hauptstadt sammt Vorstädten Statt:

a) wenn ein Gebäude ganz neu hergestellt wird, und früher noch gar nicht bestanden hat;

kich do Bukowiny, aż do dalszego naywyższego rozporządzenia przy tém pozostało, co w tym względzie do 1. Listopada 1829 istniało.

Gdy więc siedmiogrodzkie wina przy wprowadzeniu onych do Bukowiny aż do wspomnionego czasu, obok zupełnego uwolnienia od opłaty trzydziestego cła wychodowego, którego i teraz używaią, dalszego ulżenia doznawać maią, że w przywozie do Bukowiny, tylko cłu wchodowemu po iednym kraycarze od cetnara sporco podlégaią; a zatém ta dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 2. Kwietnia 1835 pod liczbą 13575j475, Rządowi tuteyszemu oznaymiona naywyższa uchwała z tym dodatkiem powszechnie ogłoszoną zostaie, że

1) pobiéranie cła po 1 kr. od cetnara sporco z tym dniem zacznie się, w którym Urzędy cłowe o tém urzędową wiadomość otrzymaią; i że

2) wszystkie ograniczenia, które we względzie wzmiankowanego ulżenia przed 1. Listopada 1829 istniały, i które do tego dążyły, by tylko istotnie siedmiogrodzkie wina, i tylko, gdy takowe z przeznaczeniem dla spotrzebowania onych na Bukowinie sprowadzone zostały, lżeyszemu ocleniu podlégały, i by zatém nie tylko wina węgierskie, któreby snadź przez ziemię siedmiogrodzką do Bukowiny prowadzone były, ale także wina siedmiogrodzkie w transporcie do Galicyi od tego ulżenia wyłączone były, z odnowionem nastąpieniem wspomnionego ulżenia znowu mieysce miéć, i przez Urzędy cłowe ściśle zachowane być powinny.

Obwieszczenie gub. z dnia 8. Maia 1835 do liczby gub. 27895.

90.

Przepisy o doczasowém uwolnieniu od podatku z domów.

Jego c. k. Mość raczył z powodu uchwalonego doczasowego uwolnienia od podatku z domów naywyższym rozkazem z dnia 10. Lutego r. b. postanowić na przyszłość przepisy następuiące:

1) Czasowe uwolnienie od podatku z czynszów domowych służy dla głównego miasta z przedmieściami:

a) ieżeli budowa całkiem nowo stawiona i piérwéy wcale tam nie była;

b) wenn das Gebäude zwar früher bestanden hat, wegen seiner Schadhaftigkeit aber ganz niedergerissen und neu aufgebaut werden mußte;

c) wenn ein bestehendes Gebäude durch den Bau auf einer noch unverbauten Area oder durch das Aufsetzen eines noch nicht bestandenen Stockwerkes in der Art erweitert oder vergrößert wird, daß dadurch ein neues steuerbares Object zuwächst.

In allen übrigen Städten wird eine zeitliche Steuerbefreiung von der Gebäudezins- und Gebäudeclassensteuer nur in den oben sub b) und c) bezeichneten Fällen zugestanden, auf dem flachen Lande hingegen findet keine Steuerbefreiung Statt, so wie eine solche auch für Reparaturen schon bestehender Gebäude, wenn diese wegen ihrer Schadhaftigkeit nicht ganz niedergerissen und neu aufgebaut werden, nirgendwo einzutreten hat.

2) Die in dem ersten Puncte näher angegebene Steuerbefreiung soll in den Fällen ad a) zehn, in den Fällen ad b) acht, und eben so in den Fällen ad c) acht Jahre, jedoch in den Fällen ad c) nur für jenen Betrag, welcher für den Erweiterungsbau an der Gebäudezins- und Classensteuer pro rata entfallen würde, Statt finden.

3) Diese zeitliche Steuerbefreiung von der Gebäudezins- und Classensteuer hat sich nur auf die landesfürstliche ordentliche und außerordentliche Gebäudesteuer zu beschränken, und begründet somit keinen Anspruch auf die Befreiung von anderen öffentlichen oder Gemeindelasten, welche der Hauseigenthümer rücksichtlich des Gebäudes gesetzlich oder verfassungsmäßig zu tragen hat.

4) Zur Erwirkung der zeitlichen Befreiung von der Gebäudesteuer muß derjenige, der darauf Anspruch machen zu können glaubt, in der nachfolgend ausgedrückten, für jeden Fall geltenden Präclusivfrist sich bei seiner vorgesetzten Behörde darum bewerben, welche darüber die gehörige Erhebung zu pflegen, und im vorschriftsmäßigen Wege die Entscheidung der Landesstelle einzuholen hat, gegen welche dem Bewerber, wenn er sich damit nicht zufrieden stellt, die Berufung an die vereinigte Hofkanzlei offen bleibt.

5) Die Gesuche um zeitliche Steuerbefreiung für neue Bauten sind unabhängig von dem Umstande, ob der förmliche Bewohnungsconsens bereits erwirkt wurde oder nicht, und für jede für sich vollendete Abtheilung eines Gebäudes inner 6 Wochen nach vollendetem oder benütztem, oder zur Benützung geeignetem Baue um so gewisser einzubringen, als der zeitlichen Befreiung keine Folge zu geben seyn würde, wenn sich bei der

b) ieżeli budowa wprzódy tam stała, ale była tak popsuta, iż całkiem zwaloną i na nowo wystawioną być musiała;

c) ieżeli iaka iuż stoiąca budowa przez zabudowanie na mieyscu ieszcze niezabudowaném, lub przez wyprowadzenie piątra, którego ieszcze nie było, w ten sposób rozprzestrzenioną czyli powiększoną zostanie, iż przez to, nowy przedmiot podatkowi podlégaiący urasta.

We wszystkich innych miastach czasowe uwolnienie od podatku z czynszów domowych i podatku klassycznego z domów, tylko w przypadkach powyżéy pod lit. b. i c. wskazanych przyznane zostaie; na wsiach atoli uwolnienie od takowego podatku żadnego mieysca nie ma, równie, iak takowe uwolnienie za reperacyie iuż istnieiących budowli, które dla zepsutego ich stanu zupełnie zwalone i na nowo wystawione są, nigdzie mieysca mieć nie może.

2) Uwolnienie podatkowe w piérwszym punkcie dokładniéy określone rozciągać się ma: w przypadkach ad a) na lat dziesięć, ad b) na ośm, i podobnież ad c) na ośm; wskakże w przypadkach ad c) od téy tylko ilości podatkowéy, któraby wypadła w podatku z czynszów domowych i klassycznym pro rata od gmachu dobudowanego.

3) To czasowe uwolnienie od podatku z czynszów domowych i klassycznego, ograniczone ma być tylko na podatku z domów monarchicznym zwyczaynym i nadzwyczaynym, nie nadaie zatém prawa do uwolnienia od innych publicznych lub gminnych ciężarów, które właściciel domu co do swoiéy budowli, z mocy prawa, lub ustanowy, ponosić obowiazany.

4) Dla uzyskania czasowego uwolnienia od podatku z domów, ten, co sądzi mieć prawo do tego, starać się o to ma w terminie nieodzownym niżéy ustanowionym, i w każdym razie służyć maiącym, u swoiéy przełożonéy Instancyi, która w téy mierze przyzwoicie dochodzić ma stanu rzeczy i w dzodze przepisanéy dopraszać się Rządu kraiowego o rozstrzygnienie, od którego proszący, gdyby się takowém nie kontentował, do połączonéy Kancelaryi nadwornéy powołać się, otwarte ma pole.

5) Prośby o czasowe uwolnienie podatkowe dla nowo wystawionych budów, nie zawisły od téy okoliczności, czyli formalne pozwolenie zamieszkiwania iuż uzyskane zostało, lub nie? i dla każdéy części budowy iuż ukończonéy w ciągu 6 tygodni, po skończoném lub użytém, albo też do użycia iuż służącém wybudowaniu, tém pewniéy wniesione być maią, ile że w przeciwnym razie to czasowe uwolnie-

über das Steuerbefreiungs-Gesuch Statt findenden Erhebung ergiebt, daß der Bau, für welchen eine zeitliche Steuerbefreiung angesucht wird, zur Zeit der Einbringung des Gesuches schon länger als 6 Wochen thatsächlich bewohnt oder benutzt, oder schon länger als 6 Wochen nach dem Ausspruche der competenten Behörde bewohnbar oder in der Art benützbar war, daß es dazu keines obrigkeitlichen Consenses bedurfte.

6) Von dieser Begünstigung sind übrigens diejenigen, welchen Seine Majestät aus besonderer Gnade eine Bauführung an einem Orte, wo sie nach der allgemeinen Vorschrift verbothen ist, gestatten, und die zeitliche Steuerbefreiung nicht ausdrücklich zugestehen sollten, ausgeschlossen.

Diese allerhöchsten Bestimmungen werden in Folge Decretes der hohen Hofkanzlei vom 24. Februar d. J. Zahl 562 mit dem Bedeuten zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß dieselben von dem Zeitpuncte ihrer Kundmachung in Wirksamkeit zu treten haben, und daß hiedurch die bisher hierlandes bestandenen Vorschriften über die zeitlichen Gebäudesteuerbefreiungen und über die Bedingungen ihrer Erwirkung aufgehoben werden.

Gub. Verordnung vom 8. Mai 1835. Gub. Zahl 28101.

91.

Gegenseitige Bestätigung der portofreien Dienst-Correspondenz bei der Auf- und Abgabe, sowohl von der betreffenden Behörde oder Parthei, als auch von den Postbeamten.

Zu Folge der bestehenden Vorschriften, welche in der Instruction vom 18. October 1822 über die Behandlung der portofreien Dienst-Correspondenzen erneuert wurden, soll die Auf- und Abgabe solcher Correspondenzstücke in den Post-Journalien sowohl von der betreffenden Behörde oder Parthei, als auch von den Postbeamten gegenseitig bestätiget werden.

Aus Anlaß specifischer Fälle hat man jedoch die Wahrnehmung gemacht, daß sich mehrere Behörden blos darauf beschränken, die Dienst-Correspondenzen von der Post zwar mittelst Journals zu übernehmen, ohne jedoch solche mit dem Journal zu vergleichen, und ohne die richtige Uebernahme in den Post-Journalien zu bestätigen.

nie dozwoloneby nie było, gdyby podczas śledztwa z powodu prośby o takowe uwolnienie przedsięwziętego, okazało się, iż budowa dla którey czasowe uwolnienie podatkowe proszone, w czasie wniesioney prośby, dłużey iak przez 6 tygodni rzeczywiście zamieszkana albo używaną, lub dłużey, iak od 6 tygodni podług wyroku przyzwoitey Instancyi, do zamieszkania lub w tym sposobie do użycia zdatną być mogła, iż na to pozwolenia Zwierzchności wcale potrzeba nie było.

6) Od tego dobrodzieystwa wreszcie wyięci są ci, którym Jego c. k. Mość ze szczególnieyszey łaski pozwoli stawiać budowę w mieyscu, gdzie podług powszechnych przepisów takowa zakazana iest, a doczasowego uwolnienia podatkowego wyraźnie nie udzieli.

Te naywyższe postanowienia, podane zostaią do popowszechney wiadomości w skutek dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 24. Lutego r. b. pod liczbą 562, z tym dokładem, iż takowe od chwili ich ogłoszenia obowiązywać poczynaią, i że przez to przepisy dotąd w kraiu trwaiące, względem czasowego uwolnienia domów od podatku czynszowego i warunków do wyiednania tegoż, uchylone zostaią.

Obwieszczenie gub. z dnia 8. Maia 1835 do liczby gub. 28101.

91.

Wzaiemne poświadczenie korespondencyi służbowey od opłaty pocztowego wolney, przy podawaniu tychże, tak przez dotyczące Instancyie i strony, iako też przez urzędników poczty.

Podług istnieiących przepisów, które w instrukcyi z dnia 18. Października 1822 o postępowaniu z korespondencyiami służbowémi od opłaty pocztowego wolnémi, ponowione zostały, podawanie i odbiéranie takich korespondencyy poświadczone być ma w dziennikach (dyiaryiuszach) poczty, nawzaiem tak przez dotyczące Instancyie albo strony, iakoteż przez urzędników poczty.

Z powodu poszczogólnych wydarzeń, postrzeżono iednak zostało, że wiele Instancyy ogranicza się tylko na tém, że wprawdzie korespondencyie służby z poczty przez dyiaryiusz odbiéraią, atoli takowych z dyiaryiuszem nie porównywaią, aniteż rzetelnego odebrania w dyiaryiuszach poczty nie poświadczaią.

Da durch dieses Manipulations-Verfahren Unterschleife möglicher gemacht worden sind, und die nothwendige Controlle mittelst der Post-Journalien vereitelt wird, so wurden sämmtliche Postämter von der Oberpostverwaltung angewiesen, die denenselben zur Weiterbeförderung übergeben werdenden Dienst-Packete mit dem Post-Journal der Behörden stets gehörig zu vergleichen, und deren Uebernahme zu bestätigen, wie auch darauf zu sehen, daß die Bestellung oder die richtige Abgabe der Dienstpackete an das betreffende Amt, von dem betreffenden mit der Führung des Post-Journals beauftragten Amts-Individuum im Post-Journale bestätiget werde.

Wovon die Kreisämter mit dem Bedeuten verständigt werden, daß zur Führung der Post-Journalien bei den Behörden verläßliche Beamten zu bestimmen, und auf die vorschriftsmäßige Führung derselben gehörig zu sehen sey.

Gub. Verordnung vom 11. Mai 1835. Gub. Zahl 1371.

92.

Bestimmungen hinsichtlich der Remuneration für Nähr- oder Pflegeältern der Findelkinder.

Dem Magistrat wird in Erledigung seines Berichtes vom 21. October 1834 Zahl 20617, über die angetragene Abänderung und Modificirung der Remuneration für die Nährältern, welche die übernommenen Findlinge auf das erste und fünfte Lebensjahr gebracht haben, und wegen des Bekleidungsbeitrages bedeutet, daß man nach Einvernehmung der k. Staatsbuchhaltung dem gestellten Antrage nicht beipflichten könne, sondern aus der Betrachtung, daß ein neugebornes Kind unstreitig in den ersten Wochen und Monaten seiner Pflegemutter die größte Pflege und Sorge verursacht, welche sich alsdann verhältnißmäßig vermindert, zu bestimmen finde, daß jenen Pflegeältern die ganze jährliche Remuneration a 2 fl. M. M. decursive für jene Kinder gezahlt werde, welche sie unter dem Alter eines halben Jahres in die Pflege übernommen, und zur Erreichung des ersten Lebensjahres gebracht haben; dagegen sollen jene Pflegeältern, welche ein Kind nach schon zurückgelegtem halben Lebensjahre in die Pflege übernehmen, und zur Erreichung des ersten Lebensjahres bringen, die halbe Remuneration a 1 fl. M. M. decursive nach abgelaufenem ersten Lebensjahre erhalten. In eine weitere Untertheilung ist nicht einzugehen, und nach dieser Bestimmung ist die Remuneration an die Pflegeältern vom 1. November 1834 zu bezahlen, welche Zahlung als eine systemisirte Gebühr, gleich den Verpflegsgebühren, von der Stadtkasse zu

Gdy przez takie postępowanie oszukaństwa możliwszémi stały się, i potrzebna kontrola za pomocą dyiaryiuszów poczty unadaremnioną zostaie, przeto wszystkie Urzędy pocztowe odebrały zlecenie od zwierzchniczego poczt zarzadu: iż pakiety onym do dalszego przeséłania podawane, zawsze z dyaryiuszem poczty należycie porównywane, ich odebranie poświadczone, iako też i na to patrzano być ma, aby rzetelne oddanie pakietów służbowych dotyczącemu Urzędowi przez urzędnika prowadzeniem dyiaryiusza poczty trudniącego się, w dyiaryuszu poswiadczone było.

O czém Urzędy cyrkułowe z tém dokładem zawiadomione zostaią, że do prowadzenia dyiaryiuszów poczty, godni zaufania urzędnicy przy Instancyiach wyznaczeni być maią, i na porządku prowadzenie tychże, należycie baczyć należy.

Rozporządzenie gub. z dnia 11. Maia 1835 pod liczbą gub. 1371.

92.

Postanowienia względem nagrody dla trudniących się wychowaniem i pielęgnowaniem podrzutków.

Magistratowi w odpowiedź na iego relacyię z dnia 21. Października 1834 pod liczbą 20617, względem proponowanéy odmiany i modyfikacyi nagrody dla karmicieli, którzy wziętych na wychowanie podrzutków do piérwszego i piątego roku życia doprowadzili, i względem dodatku na odzież oznaymia się, że Rząd za wyrozumieniem c. k. Izby rachunkowéy na uczynioną propozycyę zezwolić nie może, ale owszem zważywszy, że nowo narodzone dziécię niesprzecznie w piérwszych tygodniach i miesięcach swoiéy karmicielce naywiększego pielęgnowania i starania przyczynia, które potém proporcyionalnie zmnieyszaią się, postanowić potrzebném uznaie, by tym karmicielom całoroczna nagroda po dwa ZlR. m. k. z dołu za te dzieci płaconą była, które oni przed wiekiem mniéy, iak półrocznym na wychowanie wzięli, i do doyścia piérwszego roku życia doprowadzili; zaś ci karmiciele, którzy dziecie po skończonym piérwszym pół roku życia na wychowanie biorą i do końca piérwszego roku życia dochowaią, połowę nagrody po 1 ZlR. m. k. z dołu po skończonym piérwszym roku życia otrzymnią. W dalsze podziały wchodzić nie potrzeba, i podług tego postanowienia karmicielom podrzutków nagroda zaczawszy od 1. Listopada 1834 płacona być ma, które to płacenie iako należytość systemizowana, równie iak należytości za wychowanie przez kassę

leisten und zu behandeln ist, ohne daß die Vorlegung von jährlichen Ausweisen mehr nothwendig wird.

Hinsichtlich der Remuneration nach zurückgelegtem fünften Lebensjahre, und des Bekleidungsbeitrags findet man in der bisherigen Uebung und Gepflogenheit keine Aenderung eintreten zu lassen, weil auf diese Gebühren ohnehin nur noch jene Pflegältern Anspruch haben, deren Kinder vor dem 1. November 1829 in die Verpflegung getreten sind, wie dieß in der hierortigen Weisung vom 11. Jäner 1831 Zahl 1041 ausdrücklich bestimmt wird, nach welcher, mit Ausnahme der Remuneration nach dem ersten Lebensjahres, alle sonstigen Nebenbezüge aufhören.

Ueberdieß sind diese Auslagen für den Findelfond nicht von Belang, da sich dieselben bei obigem Umstande durch die Erreichung des Normalalters, durch den Tod oder Adoptirung jährlich vermindern, ohne daß ein Zuwachs Statt finden kann, somit in kurzer Zeit ganz aufgehört haben werden.

Gubernial-Verordnung an den Lemberger Magistrat vom 11. Mai 1835. Gub. Zahl 21697.

93.

Bestimmung des Gerichtsstandes der Gränzwache-Individuen bei schweren Polizei-Uebertretungen derselben.

Aus Anlaß der von einer Landesstelle gemachten Anfrage, in Betreff des Gerichtsstandes der Gränzwache bei schweren Polizei-Uebertretungen, haben Se. k. k. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 9. April l. J. zu bestimmen geruhet, daß bei schweren Polizei-Uebertretungen, deren die Individuen der Gränz- und Gefallenwache beschuldigt werden, der §. 284. und 285. des II. Theils des Strafgesetzbuches ihre Anwendung zu finden haben.

Wovon die k. k. Kreisämter zur weiteren Verständigung der Ortsobrigkeiten, zufolge des hohen Hofkanzleidecretes vom 16. April 1835 Zahl 9337/783, in Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 12. Mai 1835. Gub. Zahl 25721.

94.

Behörden und Beamten wird zur strengsten Pflicht gemacht, in Unterthans-Angelegenheiten stets genau nach Recht und Gesetz zu verfahren.

Zufolge einer allerhöchsten Entschließung, welche unterm 24. Hornung d. J., aus Anlaß einer in der Provinz Niederöster-

mieyską uiszczane i uważane być ma, nie potrzebuiąc iuż więcéy rocznych podawać wykazów.

Co do nagrody po skończonym piątym roku życia, i względem dodatku na odzież nie widzi Rząd potrzeby, by w dotychczesnym zwyczaiu na iaką odmianę zezwolić, gdyż prócz tego do tych należytości tylko ieszcze ci karmiciele prawo maią, których dzieci przed 1. Listopada 1829 do opatrzenia przyięte zostały, iak to w tuteyszém rozporządzeniu z dnia 11. Stycznia 1831 pod liczbą 1041 wyraźnie postanowiono, podług którego, wyiąwszy nagrodę po piérwszym roku życia, wszystkie inne poboczne pobiérania ustaią.

Wrzeszcie są te wydatki dla funduszu podrzutków mało znaczącémi, gdyż się takowe przy powyższéy okoliczności przez osiągnienie wieku normalnego, przez śmierć lub adopcyię co rok umnieyszaią, a nie mogąc mieć przyrostu, wkrótce całkiem ustaną.

Rozporządzenie gub. do Magistratu Lwowskiego z dnia 11. Maia 1835 pod liczbą gub. 21697.

93.

Oznaczenie jurysdykcyi dla osób straży graniczney w razach ciężkiego przestępstwa policyynego.

Z powodu zapytania przez pewien Rząd kraiowy uczynionego względem jurysdykcyi dla osób straży graniczney w razach ciężkiego przestępstwa policyynego, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 9. Kwietnia r. b. postanowić: że w ciężkich przestępstwach policyynych, o które osoby straży graniczney i dochodowey obwinione są, §§. 284. i 285. części II. ustawy karnéy zastosowane być maią.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe dla dalszego zawiadomienia Zwierzchności mieyscowych, w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 16. Kwietnia 1835 pod liczbą 9337|783 obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 12. Maia 1835 pod liczbą gub. 25721.

94.

Władzom i urzędnikom wkłada się w nayściśleyszy obowiązek, by w sprawach poddańczych zawsze ściśle podług prawa i ustaw postępowali.

Stosownie do naywyższego postanowienia, które pod dniem 24. Lutego r. t. z powodu rozprawy zaszléy w prowincyi

reich vorgekommenen Verhandlung erflossen ist, hat die hohe Hofkanzlei der Landesstelle und den Unterbehörden, dem Allerhöchsten Befehle gemäß, zur strengsten Pflicht gemacht, daß, so wie in allen Angelegenheiten, so insbesondere in den Unterthans-Verhältnissen ohne Vorliebe oder Abneigung stets genau nach Recht und Gesetz verfahren werde.

Hievon werden die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 26. März d. J. Nro. 5101|556 zur genauesten Darnachachtung und Anweisung jener Beamten, die vorzüglich in Unterthans-Angelegenheiten verwendet zu werden bestimmt sind, in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 14. Mai 1835. Gub. Zahl 23354.

95.

Bestimmung der Verpflegs- und Heilkosten für die in die Militär-Spitäler aufgenommenen syphilitischen Civil-Kranken.

Laut der Eröffnung des k. k. galizischen General-Commando vom 30. März 1835 Zahl 2298 hat der k. k. Hofkriegsrath mit dem Rescripte vom 16. März 1835 befunden, zur Vergütung der Verpflegs- und Heilkosten für die in die Militär-Spitäler aufgenommenen syphilitischen Civilkranken, vom 1. Mai 1835 angefangen, den Pauschalbetrag von 24 kr. C. M. täglich pr. Kopf festzusetzen.

Die Kreisämter werden hievon zur Wissenschaft und Verständigung der Dominien, welche mit 1|3 der Kosten für derlei mittellose Kranke in's Mitleiden treten, in die Kenntniß gesetzt.

Nachdem bei diesem hohen Pauschalbetrage die Behandlung syphilitischer Civilkranken in Militär-Spitälern kostspieliger wird, als dieß bisher der Fall war, so werden die Kreisämter selbst die Nothwendigkeit einsehen, daß von der Befugniß, solche Kranke in Militär-Spitälern heilen zu lassen, nur wo es unausweichlich erscheint, Gebrauch zu machen sey. In Orten, wo sich entsprechende Civil-Heilanstalten befinden, sind ohnehin syphilitische Kranke ausschließend nur an diese zu weisen. Allein auch aus andern Ortschaften ist nach genau zu erwägenden Umständen die Absendung derselben in ein selbst etwas mehr entlegenes Civil-Spital dem allenfalls näher liegenden Militär-Spitale thunlichst vorzuziehen.

niższéy Austryi zapadło, wysoka Kancelarya nadworna w skutek naywyższego rozkazu włożyła na Rząd kraiowy i Urzędy podwładne nayściśleyszy obowiązek, by równie, iak we wszystkich sprawach, a w szczególności w stosunkach poddanych, bez stronności i niechęci zawsze ściśle według prawa i ustawy postępowano.

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 26. Marca r. b. pod liczbą 5101|556 dla nayściśleyszego zachowania i nakazania tym urzędnikom, którzy osobliwie do użycia onych w sprawach poddańczych przeznaczeni są, uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 14. Maia 1835 pod liczbą gub. 23354.

95.

Przepis względem kosztów kuracyi i utrzymania chorych cywilnych na chorobę weneryczną, przyiętych do szpitalów woyskowych.

Podług oznaymienia od c. k. naczelnéy Komendy woyskowéy w Galicyi z dnia 30. Marca 1835 za liczbą 2298, uznała c. k. nadworna Rada woienna za potrzebne, reskryptem z dnia 16. Marca 1835 dla wynagrodzenia kosztów utrzymania i kuracyi chorych cywilnych. w chorobę weneryczną popadłych i do szpitalów woyskowych przyiętych, zacząwszy od 1. Maia 1835 po 24 kr. w m. k. na dzień od osoby ustanowić.

Urzędy cyrkułowe zatém uwiadomione zostaią o tém dla własnéy wiedzy i zawiadomienia dominiów, które z 1|3 częścią kosztów za takich ubogich chorych przyczynić się maią.

Ponieważ przy ustanowieniu téy ceny za kuracyię wenerycznych chorych cywilnych w szpitalach woyskowych, kuracyia takowych kosztownieyszą była, iak to dotąd wydarzało się; więc Urzedy cyrkułowe sami tę potrzebę uznaią, że z prawa, by takich chorych w szpitalach woyskowych kurować kazać, tylko tam, gzie konieczna potrzeba okaże się, użytek zrobic należy. W mieyscach zaś, gdzie odpowiedne temu celowi zakłady cywilne znayduią się, należy prócz tego wenerycznych chorych wyłącznie tylko do tych zakładów odsełać. Lecz z innych mieysc wypada podług okoliczności, ściśle rozważyć się maiących, by odsełanie takich chorych do szpitalu cywilnego, aczkolwiek trochę bardziéy odległego, iak szpital woyskowy może bliżéy położony, ile możności pierwszeństwo miało.

Sollte es übrigens den k. Kreisämtern in den unterstehenden Kreisen nicht an Gelegenheit fehlen, die vorkommenden syphilitischen Civilkranken in Local-Spitälern und sonstigen Civil-Anstalten, gegen eine wohlfeilere Vergütung heilen zu lassen, so gewärtigt man hierüber die Anzeige, mit der Nachweisung des Heil- und Verpflegskostenbetrages, auf welchen derlei Kranke in diesen Anstalten täglich zu stehen kommen, um daraus das Verhältniß des von dem Militär-Aerar angesprochenen Pauschalbetrages gegen die in den dortkreisigen Civil-Heilanstalten bestehende tägliche Beköstigung eines derlei Kranken näher beurtheilen zu können.

Gubernial-Verordnung vom 18. Mai 1835. Gub. Zahl 21583.

96.

Untersuchungen über Waldbrände müssen strenge gepflogen werden.

Aus einem der k. k. Hofkammer montanistischer Abtheilung vorgelegten Untersuchungsacte über einen im Juni 1834 entstandenen Waldbrand hat Hochdieselbe wahrgenommen, daß eine über das Entstehen dieses Waldbrandes gemachte Angabe in ihrer Spur nicht genügend beachtet und untersucht worden war.

Da dieser Umstand die Besorgniß erregt, daß den Ursachen der Waldbrände nicht gehörig nachgeforscht wird, so wird den k. Kreisämtern, zufolge des hohen Hofkanzleidecretes vom 15. April l. J. Zahl 8960, aufgetragen, die Untersuchungen über entstandene Waldbrände mit aller Strenge zu pflegen, damit die Thäter entdeckt und abgestraft werden können.

Gubernial-Verordnung vom 20. Mai 1835. Gub. Zahl 25729.

97.

Wie sich hinsichtlich der Armuthszeugnisse für jene Augenkranke zu benehmen ist, welche der Landes-Augenarzt auf Kosten des Domesticalfondes ordinirt.

Was man hinsichtlich der Armuthszeugnisse der im Wege der öffentlichen Anstalt zur Behandlung kommenden Augenkranken unter Einem zur Verständigung des Landes-Augenarztes an

Gdyby wreszcie k. Urzędom cyrkułowym w podwładnych im cyrkułach na sposobności nie brakowało, aby poiawiaiących się cywilnych chorych na weneryię w szpitalach mieyscowych, i innych zakładach cywilnych za tańszą zapłatę kurować kazać; przeto Rząd tuteyszy oczekuie doniesienia o tém, wraz z wykazaniem kwoty, na kuracyię i utrzymanie takich chorych tamże codziennie łożyć się maiącéy, aby z tąd stosunek ilości, przez woyskowy Skarb za takich chorych żądanéy, z dziennym kosztem, iaki w tameczno-cyrkułowych zakładach cywilnych za takiego chorego istnieie, dokładniéy rozpoznać można.

Rozporządzenie gub. z dnia 18. Maia 1835 pod liczbą gub. 21589.

96.

Śledztwa o pożarach lasów ostro przedsięwzięte być maią.

Wysoka c. k. Kamera nadworna wydziału górniczego, dostrzegła z przedłożonego Jéy aktu śledztwa, względem powstałego w miesiącu Czerwcu 1834 pożaru lasu, że uczynione o powstaniu tegoż pożaru doniesienie, co do wskazanéy w oném poszlaki, nie było dostatecznie zważaném i dochodzoném.

Ponieważ ta okoliczność troską nabawia, że przyczyny pożarów lasu należycie śledzone nie są, przeto c. k. Urzędom cyrkułowym w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Kwietnia r. b. pod liczbą 8960 rozkazuie się, śledztwa względem powstałych pożarów lasów z wszelką surowością przedsiębrać, by sprawców odkryć i ukarać można.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Maia 1835 pod liczbą gub. 25722.

97.

Jak względem świadectw ubóstwa dla tych chorych na oczy postępować należy, dla których okulista kraiowy na koszt funduszu domestykalnego lékarstwa przepisuie.

Co względem świadectw ubóstwa chorych na oczy, którzy do publicznego instytutu dla kuracyi dostaią się, pod dniem dzisieyszym dla uwiadomienia okulisty kraiowego Wydziału

den landständischen Ausschuß erläßt, werden die Kreisämter zur eigenen Darnachachtung aus der Anlage ./. entnehmen.

Gub. Verordnung vom 20. Mai 1835. Gub. Zahl 23857.

./.

So nothwendig es einerseits auch ist, solche Maßregeln zu ergreifen, durch welche verhindert wird, daß nicht außer wahrhaft armen, auch andere zahlungsfähige Augenkranke den Domesticalfond in Anspruch nehmen, sohin denselben eigentlich mißbrauchen, so ist es doch andererseits auch gewiß, daß das Wohl der Augenkranken durch derlei Modalitäten nicht gefährdet werden sollte. Beide Zwecke lassen sich aber ganz füglich durch folgende Beobachtung vereinigen:

1) Die Bestätigung der Armuth durch die Ortsobrigkeit und den Pfarrer in Lemberg und auf dem Lande ist wohl unerläßlich, weil sonst nicht beurtheilt werden kann, ob für einen Kranken die Arzenei entgeltlich oder unentgeltlich ordinirt werden soll. Ein jeder Kranke hat sich von Haus aus mit einer solchen Bestätigung zu versehen, die der Augenarzt von ihm übernimmt, und hiernach die Arzeneien unentgeltlich ordinirt. Mit der letzten Verschreibung ist alsdann dem betroffenen Apotheker das Armuthszeugniß zum Rechnungsbeleg zuzustellen. Bringt ein Augenkranker, besonders aus einer beträchtlichen Entfernung, kein derlei Zeugniß mit, so kann er wohl nicht füglich auf einen weiten Weg und mit Gefahr der Verschlimmerung seines Zustandes hilflos zurückgewiesen werden, sondern der Augenarzt hat für denselben die Arzeneien einstweilen gegen nachträgliche Bestätigung seiner Armuth zu ordiniren, und dieses auf dem Recepte zu bemerken. Sollten bis zu dem Zeitpuncte, wo der Augenarzt sein Geschäft in der bestimmten Station, und sohin auch mit der Apotheke abschließt, noch solche Armuthszeugnisse nicht nachgetragen, und daher zur Vervollständigung der Apothekerrechnung abgängig seyn, so hat der Augenarzt die betreffenden Patienten mit ihren Zuständigkeitsraten namentlich zu verzeichnen, und die Consignation demjenigen Kreisamte, in dessen Bezirk er seinen Standpunct hatte (und zu welchem ohnehin auch die Apotheke gehören wird), mit Einbegleitung und zu dem Ende zu übergeben, damit sich dieses die abgängigen Zeugnisse entweder selbst, oder im Correspondenzwege durch die andern Kreisämter verschaffe, solche sodann der Apotheke zum Rechnungsbeleg zustelle, und nach Umständen die etwa auszuscheidenden Zahlungsfähigen und Pflichtigen, von welchen die Beträge seiner Zeit im gewöhnlichen Wege einzutreiben kommen, ersichtlich mache.

Stanów kraiowych wydaném zostaie, powezmą z załączonego annoxu .|. Urzędy cyrkułowe dla własnego stosowania się podług tegoż.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Maia 1835 pod liczbą gub. 23857.

.|.

Ile też z iednéy strony potrzebném iest, takich środków użyć, którémi by zagrodzono było, aby prócz prawdziwie ubogich, także i inni płacić mogący chorzy na oczy, ciężarem funduszu domestykalnego nie byli, a właściwie togoż nie nadużywali, tyle też z drugiéy strony iest pewna, że dobro chorych na oczy przez te modalności ciérpiéć nie powinno. Wszelako te obadwa zamiary bardzo łatwo przez następuiące zachowanie poiednać się daią:

1) Poświadczenie ubóstwa przez Zwierzchność mieyscową i parocha, tak we Lwowie iak i na prowincyi iest koniecznie potrzebném, gdyżby inaczéy rozpoznać nie można było, czy lékarstwo dla chorego za opłatą, lub bezpłatnie ordynowane być ma? każdy zatém chory opatrzyć się ma z domu takowém świadectwem, które okulista od niego odbiera i podług tego lékarstwa bezpłatnie zapisuie. Z ostatnią receptą należy potém aptékarzowi wręczyć świadectwo ubóstwa dla załączenia tegoż do rachunku. Jeżeli chory na oczy, osobliwie w wielkiéy odległości, takiego świadectwa z sobą nie przyniesie, takowego nie można wprawdzie w tak daleką drogę, i z niebezpieczeństwem pogorszenia iego zdrowia bez pomocy nazad odséłać, ale owszem powinien okulista dla tego chorego tymczasem lékarstwa, za dodatkowém poświadczeniem iego ubóstwa, ordynować, i to na recepcie zanotować. Gdyby do tego czasu, w którym okulista swoią czynność w wyznaczonéy stacyi, a zatém także z aptéką kończy, ieszcze te dodatkowe świadectwa ubóstwa nie nadeszły, a zatém do uzupełnienia rachunku aptékarskiego nie dostawały, natenczas ma okulista dotyczących pacyentów z ich przydarzonémi słabościami imiennie spisać, i takowy spis (konsygnacyię) temu cyrkułowemu Urzędowi, w którego obwodzie okulista miał stanowisko, (i do którego prócz tego aptéka należyć będzie), z konkomitatywą w tym celu podać, by tenże Urząd cyrkułowy albo sam, lub w drodze korespondencyi przez inne Urzędy cyrkułowe, o niedostaiące świadectwa postarał się, takowe potém aptéce, dla załączenia onych do rachunku doręczył, i podług okoliczności wykazał tych chorych, którzy snadź mogą lub są obowiązani, koszta léczenia zapłacić, od których potém te należytości swego czasu w drodze zwykłéy, odzyskane być maią.

Hiedurch werden die Bedenken einer ungebührlichen Belastung des Domesticalfondes eben so beseitigt werden, als die zweckwidrige Belästigung der Patienten, und es wird auch der Augenarzt, außer der obigen Consignation, keine weiteren zeitraubenden Schreibereien dabei haben.

2) Der Apotheker muß allerdings nach den bestehenden Vorschriften auf dem Recepte den Tag und die Stunde der geschehenen Expedition bestätigen, die richtige Verabfolgung und Fassung aber hat lediglich die im Orte der Apotheke bestehende Obrigkeit auf dem Recepte zu beglaubigen, weil es unzulässig ist, daß ein Kranker um diese Bestätigung sich nach Hause an seine Obrigkeit begebe; dieß gilt auch für die Juden. Diese Bestätigung kann von jenem Individuum bei der Ortsobrigkeit eingeholt werden, welches mit dem Recepte um die Arzenei in die Apotheke geht.

98.

Material- und Arbeitspreis-Tabellen müssen der Fortifications-Genie-Districts-Direction mit Ende November jeden Jahres eingesendet werden.

Das k. k. General-Militär-Commando hat unterm 17. April d. J. Zahl 2525 K. anher eröffnet, daß zufolge Anzeige der hiesigen Fortifications-Genie-Districts-Direction eines der vorzüglichsten Hindernisse der spätern Einsenduug der jährlichen Bauanträge für die verschiedenen hierländigen Militär-Gebäude-Verwaltungsbezirke, in der sehr späten Ueberkommung der von den Dominien einzusendenden, und von den Kreisämtern zu bestätigenden Preis-Tabellen für die betreffenden Stationen seinen Grund habe.

Damit dieses so wichtige Document sowohl zur rechten Zeit, als auch im Einklange mit den Orts- und sonstigen Verhältnissen verfaßt, und von den Kreisämtern einer besonderen Aufmerksamkeit gewürdiget werde, auch der hiesigen Fortifications-Genie-Districts-Direction zur bestimmten Zeit zukomme, wird den Kreisämtern über Ansuchen des k. k. General-Militär-Commando aufgetragen, die Ortsobrigkeiten zu verhalten, gleich nach vollendeter Ernte, wo sich die Preise der Lebensmittel bereits regulirt haben, die Preistabellen auf das gewissenhafteste und genaueste zu verfaßen, und selbe zuverläßig im Laufe des Monats October jeden Jahres den k. k. Kreisämtern einzusenden.

Dieselben haben dagegen diese Tabellen ohne Verzug gehörig zu prüfen und zu adjustiren, und mit Ende November jeden

Przezto usunięte zostaną równie tak wątpliwości o nienależném obciążeniu funduszu domestykalnego, iako też nieodpowiedne zamiarowi naprzykrzania się pacyentom, a okulista, prócz powyższego spisu, nie będzie miał żadnéy dalszéy, czasu zabiéraiącéy pisaniny.

2) Aptékarz powinien zawsze podług istnących przepisów, na recepcie dzień i godzinę uskutecznionéy expedycyi potwierdzić, lecz rzeczywiste wydanie i odebranie lékarstwa ma tylko Zwierzchność, w mieyscu aptéki znayduiąca się na recepcie poświadczyć, gdyż to dozwoloném być nie może, by chory o takowe poświadczenie do Zwierzchności dziedziny swoiéy udawał się; toż samo służy także dla żydów. To poświadczenie zasiągnąć można u Zwierzchności mieyscowéy od téy osoby, która z receptą do aptéki po lékarstwo idzie.

98.

Tabelle cen roboty i materyiałów dla fortyfikacyynéy i inżynierskiéy Dyrekcyi powiatowéy przeséłane być maią z końcem Listopada każdego roku.

C. k. naczelna Komenda woyskowa oznaymiła tu pod dniem 17. Kwietnia r. b. za liczbą 2525 K., że podług doniesienia tuteyszéy fortyfikacyynéy i inżynierskiéy Dyrekcyi powiatowéy nayszczególnieysza przyczyna późnego przeséłania planów budowniczych dla różnych tuteyszokraiowych powiatów administracyi budowli woyskowych, na zbyt spóźnioném otrzymaniu tabeli cen dla dotyczących stacyy, które to tabele przez Dominia podawane, a przez Urzędy cyrkułowe stwierdzane być powinny, zasadza się.

Aby więc ten tak ważny dokument w należytym czasie, i zgodnie ze stosunkami mieyscowémi i innémi ułożony, a przez Urzędy cyrkułowe z szczególną uwagą oceniony, także tuteyszéy fortyfikacyynéy i inżynierskiéy Dyrekcyi powiatowéy w przepisanym czasie przeséłanym był, nakazuie się zatém, na żądanie c. k. naczelnéy Komendy woyskowéy, Urzędom cyrkułowym, Zwierzchnościom mieyscowym ostro zalecić, by zaraz po skończonych żniwach, gdzie iuż ceny żywności (wiktuałów) uregulowały się, tabelle cen naysumienniéy i naydokładniéy ułożyły, i takowe niezadwodnie w biegu miesiąca Października każdego roku do c. k. Urzędów cyrkułowych odséłały.

Urzędy zaś cyrkułowe maia te tabelle natychmiast należycie rozpoznawać, sprawdzić i z końcem Listopada każ-

Jahres gehörig bestätigt der Fortifications=Genie=Districts=Direction zur Gebrauchnahme pünctlich einzusenden.

Gub. Verordnung vom 21. Mai 1835. Gub. Zahl 24942.

99.

Nachträgliche Bestimmungen hinsichtlich der Besetzung der politischen und Justizbeamtenstellen bei den Privat=Herrschaften mit ganz tadellosen Individuen.

Ueber die aus Anlaß der allerhöchsten Entschließung vom 22. März 1828, hinsichtlich der Anstellung der zur Besorgung der politischen Geschäftsführung und Justizpflege bestimmten Beamten bei Privatherrschaften gemachten Anfragen, und zwar:

1) wie sich bei denjenigen, eines Verbrechens schuldig befundenen, oder von demselben aus Mangel rechtlicher Beweise losgesprochenen, oder überhaupt nicht ganz tadellosen Individuen zu achten sey, welche vor der Kundmachung des allerhöchsten Befehles bereits als Mandatare (politische Geschäftsführer) oder Justiziäre auf einem Dominium angestellt sind, aber von diesem Dienste austreten, und bei einem andern Dominium in einen solchen Dienst eintreten wollen?

2) Ob die Individuen, welchen ein solches Hinderniß der Anstellung als Justiziäre oder politische Geschäftsführer auf Privatherrschaften im Wege steht, sich um die Behebung dieses Hindernißes, mithin um die Erklärung ihrer Anstellungs=Fähigkeit bewerben dürfen, und welche Behörden zur Entscheidung hierüber zu ermächtigen wären?

haben Se. k. k. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 14. März l. J. zu verordnen geruhet:

ad 1) Daß solchen Individuen der Uebertritt in einen ähnlichen Dienstplatz zu einer andern Herrschaft nicht zu beanständen sey, jedoch in der Voraussetzung, wenn sie sich nach der Kundmachung der allerhöchsten Entschließung vom 22. März 1828 keine Makel zugezogen haben.

ad 2) Haben Se. Majestät die Appellationsgerichte und Länderstellen zu den in der Frage stehenden Dispensen von einem solchen Hindernißе zur Anstellung der Individuen als Justiziäre oder politische Geschäftsführer auf Privatherrschaften, in rücksichtswürdigen Fällen, unter gehöriger Ueberwachung der Hofstellen, welche im Berufungswege wie in andern ähnlichen Angelegenheiten zu verfahren haben, allergnädigst zu berechtigen geruhet.

dego roku należycie potwierdzone, fortyfikacyyney i inżynierskiey Dyrekcyi powiatowey dla iey użytku punktualnie przesełać.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Maia 1835 pod liczbą gub. 24942.

99.

Dodatkowe przepisy względem osadzenia mieysc urzędników politycznych i sądowych w dominiach prywatnych, ludźmi całkiem nienagannymi.

Na zapytania, z powodu naywyższey uchwały z dnia 22. Marca 1828, co do mianowania i postępowania urzędników, do zawiadowania sprawami politycznemi i sądowniczemi przeznaczonych, w państwach prywatnych, wzniecone, a mianowicie:

1) Jak z takimi, którzy zbrodni winnymi stali się, albo dla braku prawnych dowodów uwolnieni zostali, albo w ogólności zupełnie nienagannymi są, postąpić należy, i którzy przed obwieszczeniem naywyższego rozkazu iuż iako mandatarynsze (politycznі reprezentanci dominikalni), albo iako justycyaryusze w iakim dominium umieszczeni są, ale ze służby tegoż dominium występuią, i w innem dominium takąż służbę przyiać chcą?

2) czy ci, którym takowa przeszkoda umieszczenia za justycyaryusza, lub politycznego reprezentanta dominikalnego, w państwach prywatnych na zawadzie iest, o zniesienie tey przeszkody, a zatem o uznanie ich zdolności do umieszczenia za takowych starać się mogą, i które Władze do rozpoznania w tym względzie upoważnić należy:

raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 14. Marca r. b. postanowić, że

ad 1) takim ludziom przeniesienie się na podobny Urząd do innego dominium zbronnem być nie może, iednakże z zastrzeżeniem, że takowi po obwieszczeniu naywyższey uchwały z dnia 22. Marca 1828 żadney zmazy (makuły) na siebie nie ściągnęli; że

do 2) Nayiaśnieyszy Pan Sądy appellacyyne i Rządy kraiowe do dania kwestyonowanych dyspens od takowey przeszkody, do umieszczenia podobnych ludzi za justycyaryuszów lub politycznych reprezentantów dominikalnych, w państwach prywatnych, w przypadkach na wzgląd zasługuiących, pod przyzwoitym nadzorem Władz nadwornych, które w drodze odwołania się (rekursu), równie iak w innych podobnych sprawach, postępować maią, nayłaskawiey upoważnić raczył.

Welches im Grunde des hohen Hofkanzleidecretes vom 20. März 1835 Zahl 6675, und im Nachhange des Kreisschreibens vom 22. April 1828 Zahl 24966, den Kreisämtern mit dem Bedeuten bekannt gemacht wird, den 2. Absatz auf die gewöhnliche Art den Dominien bekannt zu geben.

Gub. Verordnung vom 26. Mai 1835. Gub. Zahl 20974.

100.

Die samstägigen Abend-Andachten werden wieder gestattet.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 8. Mai d. J. die allerhöchste, mit Hofdecret vom 17. März 1791 Zahl 201 §. 2. Nro. 7. kundgemachte Beschränkung der samstägigen Abend-Andachten dahin abzuändern geruhet, daß diese Andachten, wenn und wo es die Bischöfe für angemessen finden, auch mit Segen gehalten werden können.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 12. Mai 1835 Zahl 12111, den Ordinariaten des lateinischen Ritus zur Wissenschaft und Nachachtung bekannt gegeben wird.

Gub. Verordnung vom 28. Mai 1835. Gub. Zahl 31430.

101.

Beladene Wägen aus Galizien und der Bukowina, welche die neue Borgoer Haupt-Commercial- und Franzensstraße in Siebenbürgen betreten, müssen mit eisernen oder hölzernen Radschuhen versehen seyn.

Das k. k. General-Militär-Commando in Hermanstadt hat nach einer Eröffnung vom 6. Mai l. J. Zahl 1479 die Verfügung getroffen, damit alle jene Individuen, welche, vom 1. September 1835 angefangen, aus Galizien und beziehungsweise aus der Bukowina, die neue Borgoer Haupt-Commercial- und Franzensstraße mit beladenen Wägen ohne hölzernen oder eisernen Radschuhen betreten, ohne weiters von den betreffenden Wachen oder Strassen-Auffsehern gleich bei dem Gränzadler angehalten und zurückgewiesen werden.

Welches hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 28. Mai 1835. Gub. Zahl 31664.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 20. Marca 1835 za liczbą 6675, i odnośnie do okolnika z dnia 22. Kwietnia 1828 za liczbą 24966, Urzędom cyrkułowym z tym dodatkiem obwieszczono zostaie, by drugi ustęp dominiom, sposobem zwykłym obwieszczony był.

Rozporządzenie gub. z dnia 26. Maia 1835 pod liczbą gub. 20974.

100.

Sobotnie nabożeństwa wieczorne znowu dozwolone zostaią.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 8. Maia r. b. raczył naywyższe, dekretem nadwornym z dnia 17. Marca 1791 za liczbą 201 §. 2. Nr. 7. ogłoszone ograniczenie sobotnich nabożeństw wieczornych w ten sposób odmienić, że te nabożeństwa, ieżeli i gdzie to Biskupi za stosowne uznaią, także z pobłogosławieniem odprawiane być mogą.

Która to naywyższa uchwała w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 12. Maia 1835 pod liczbą 12111, ordynaryatom obrządku łacińskiego do wiadomości i zachowania ogłoszoną zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Maia 1835 pod liczbą gub. 31430.

101.

Obładowane wozy z Galicyi i Bukowiny, które na nowy Borgoski handlowy i Franciszkowy gościniec główny wieżdżaią, żelaznymi lub drewnianymi hamulcami opatrzone być muszą.

C. k. główna Komenda woyskowa w Hermansztadzie podług odezwy z dnia 6. Maia r. b. pod l. 1479, wydała rozporządzenie, aby wszystkie te osoby, które zacząwszy od dnia 1. Września 1835 z Galicyi, a odnośnie z Bukowiny na nowy Borgoski handlowy i Franciszkowy gościniec główny z obładowanémi wozami bez żelaznych albo drewnianych hamulców wstępuią, bezwzględnie przez dotyczące straże lub dozorców drogowych zatrzymane i nazad zawrócone zostały.

Co ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Maia 1835 pod liczbą gub. 31664.

102.

Formular zur Verfaßung der Sanitäts-Berichte.

Unter dem 29. v. M. Zahl 8639 hat die hohe Hofkanzlei, um eine Gleichförmigkeit über den Stand der Sanitäts-Individunen zu erzielen, und die beabsichtigte Uebersicht zu erlangen, das anliegende Formulare ./. eines solchen Ausweises mit der Weisung dieser Landesstelle zugemittelt, daß hiernach nicht nur für die Zukunft in den Haupt-Sanitäts-Berichten der Stand der Sanitäts-Individuen ersichtlich zu machen, sondern auch über den gegenwärtigen Stand derselben der nach diesem Formulare verfaßte Ausweis vorzulegen, wobei in der Anmerkung auch anzusetzen ist, ob die Wundärzte und Hebammen eine Anstellung, und welche haben, oder nur privatisiren.

Die k. Kreisämter haben daher die Kreisärzte zur Darnachachtung und Benützung dieses Formulars bei Verfaßung der Haupt-Sanitäts-Berichte anzuweisen.

Gubernial-Verordnung vom 28. Mai 1835. Gub. Zahl 30890.

W Y K A Z

znayduiących się w terytorium urzędników zdrowia i apték.

Nazwanie prowincyi	Imię i stanowisko Radzcy gubernialnego (rządowego) i Protomedyka	Nazwanie	Obiętość przestrzeni	Liczba mieszkańców	Stan praktykuiących lékarzy w cyrkule a mianowicie				L i c z b a					Uwaga.
		C y r k u ł u			Imię i stanowisko fizyków cyrkułowych	Imię i stanowisko fizyków powiatowych	Imię i stanowisko lékarzy mieyskich i woyskowych	Liczba innych lékarzy praktykuiących	okulistów	Weterynaryiuszów	chyrurgów	akuszerek	apték	
									w C y r k u l e					

A u s w e i s

über die in dem Gebiethe des befindlichen Sanitäts-Individuen und Apotheken.

Namen der Provinz	Des Gubernial- (Regierungs-) Rathes und Protomedicus Namen und Standort	Namen	Flächeninhalt	Einwohnerzahl	Stand der practischen Aerzte des Kreises, und zwar:				Z a h l d e r					Anmerkung
		d e s K r e i s e s			Kreisphysiker Namen und Standort	Bezirksphysiker Namen und Standort	Stadt- und Armee-Aerzte Namen und Standort	Zahl der sonstigen practischen Aerzte	Augenärzte	Thierärzte	Wundärzte	Hebammen	Apotheker	

102.

Formularz do ułożenia raportów sanitalnych.

Wysoka Kancelaryia nadworna, chcąc iednostayność wykazywania stanu urzędników zdrowia zaprowadzić, i zamierzoną ewidencyę otrzymać, przesłała tuteyszemu Rządowi kraiowemu pod dniem 29. z. m. za liczbą 8639 załączony tu formularz. takowego wykazu z tym dodatkiem, że podług tegoż nie tylko na przyszłość w głównym raporcie sanitalnym stan urzędników zdrowia wykazywanym, ale także względem teraźnieyszego stanu tychże, ułożony podług tego formularza wykaz przedłożonym, a przytém w uwadze dodano być ma, czyli chirurdzy i akuszerki postanowienie maią i iakie, albo tylko prywatyzuią.

C. k. Urzędy cyrkułowe maią o tém fizyków cyrkułowych dla stosowania się podług tego, i użycia tego formularza przy ułożeniu głównych raportów sanitalnych uwiadomić.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Maia 1835 pod liczbą gub. 30890.

403.

Nachträgliche Bestimmung zu dem allerhöchsten Auswanderungs-Patent vom 24. März 1832.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 29. v. M. zu verordnen geruhet, daß die Bestimmung des §. 3. Lit. e. des Auswanderungs-Patentes vom 24. März 1832, wegen des mit dem Auswanderungs-Gesuche vorzubringenden Beweises der erfüllten Militär-Verpflichtung, ihre Anwendung auf die Verpflichtung zur Landwehr nur auf jene Landwehrpflichtigen zu finden habe, welche den Landwehr-Bataillons schon förmlich eingereiht sind.

Welche allerhöchste Entschließung zufolge des hohen Hofkanzleidecretes vom 7. Mai d. J. Zahl 11269/841, zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 28. Mai 1835. Gub. Zahl 31928.

404.

Bestimmungen über die Form und Bestätigungsart der Subarrendirungs-Contracte.

In der Anlage ./. erhalten die k. k. Kreisämter ein Exemplar der mit hohem Hofkanzleidecrete vom 5. Mai d. J. Zahl 11167 anher gelangten, im Einverständniße mit der k. k. allgemeinen Hofkammer, von dem k. k. Hofkriegsrathe über die Form und Bestätigungsart der Subarrendirungs-Contracte an das hierländige k. k. General-Militär-Commando erlassenen Weisung mit dem Auftrage, sich nach den daselbst enthaltenen Bestimmungen genau zu benehmen.

Gub. Verordnung vom 29. Mai 1835. Gub. Zahl 31152.

./.

Auszug

aus einer Verordnung des k. k. Hofkriegsrathes an die General-Commanden, ddo. 19. April 1835. A. 1825.

Es ist aus dem Anlaße mehrerer vorgekommenen Fälle, daß ratificirte Contracts-Parien, welche mehr als Einen Bogen enthalten, nicht vorschriftsmäßig mittelst Faden und Amtssiegel verbunden waren, um möglichen Verfälschungen und

103.

Dodatkowe postanowienie do naywyższego patentu o emigracyi z dnia 24. Marca 1832.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 29. z. m. raczył postanowić, że przepis §. 3. lit. e. patentu emigracyynego z dnia 24. Marca 1832 względem dowodu dopełnionego obowiązku do służby woyskowéy, który z podaniem prożby o emigracyę złożony być powinien, co do obowiązku służenia w milicyi kraiowéy (landwerze), tylko do tych ludzi, w milicyi kraiowéy służyć obowiązanch, zastosowanym być ma, którzy do batalionów téy milicyi iuż formalnie wcieleni są.

Którato naywyższa uchwała w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 7. Maia r. b. pod l. 11269|841, do powszechnéy wiadomości podaną zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 28. Maia 1835 do liczby gub. 31928.

104.

Przepisy o formie i sposobie potwierdzania kontraktów subarendacyynych.

W annexie .|· udziela się Urzędom cyrkułowym przesłany tu dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 5. Maia r. b. pod liczbą 11167 exemplarz rozporządzenia, od c. k. nadwornéy Rady woiennéy, za porozumieniem się z c. k. powszechną Kamerą nadworną, względem formy i sposobu potwierdzania kontraktów subarendacyynych do tuteyszéy c. k. naczelnéy Komendy woyskowéy wydanego, z tym rozkazem, by podług zawartych tamże przepisów ściśle zachowywać się.

Rozporządzenie gub. z dnia 29. Maia 1835 pod liczbą gub. 31152.

·|·

W y c i ą g

z rozporządzenia c. k. nadwornéy Rady woiennéy do głównych Komend, z dnia 19. Kwietnia 1835 pod liczbą A. 1825.

Z powodu częściéy wydarzonych przypadków, że potwierdzone Paria kontraktów, które z więcéy iak iednego arkusza składaią się, przeciw przepisowi nicią i pieczęcią związane nie były, nadworna Rada woienna dla zapobieże-

sonstigen Inconvenienzen zu begegnen, von dem Hofkriegsrathe mit dem Rescripte L. 1079 vom 4. April 1833 angeordnet worden, daß von Seite der betreffenden Militär-Behörden auf die vorschriftsmäßige Verbindung der Bögen der ratificirten Contracte, oder der die Stelle der Contracte vertretenden Behandlungs-Protocolle, mittelst eines durchgezogenen Fadens, dessen beiden Ende bei den Protocollen mit dem Amtssiegel der Behörde, in deren Locale die Behandlung abgeführt wurde, bei den Contracten aber mit dem Amtssiegel der den Contract abschließenden Behörden sowohl, als mit dem Siegel des Contrahenten zu befestigen sind, genau gesehen und dabei Rücksicht genommen werde, daß die Ratifications-Clausel nicht auf einem besonders angehefteten Bogen beizufügen nöthig sey.

Da man nun die Außerachtlaßung dieser Vorschrift mehrfältig, und insbesondere bei den eingereicht werdenden genehmigten Subarrendirungs-Contracten, welche, statt auf die oben vorgeschriebene Art, mittelst Buchbinderpapp verbunden sind, wahrgenommen hat, und diese der Behörden unwürdige Form von derlei Documenten den Uebelstand herbeiführte, daß sie zum Anlaß, die gesetzliche Kraft solcher nicht vorschriftsmäßig ausgefertigten Contracte in Zweifel zu setzen, genommen wurde, so wird die genaue und strenge Handhabung dieser Vorschrift erneuert mit dem Bemerken in Erinnerung gebracht, daß die betreffenden Amtsvorsteher, welche sich hierinfalls eine Abweichung erlauben sollten, nicht nur des Unbefolges wegen scharf zu ahnden, sondern auch für alle nachtheiligen Folgen verantwortlich zu machen sind, wenn in der Form vorschriftswidrig ausgefertigte Behandlungs-Protocolle oder Contracte im Falle eines Rechtsstreites von den Gerichten als der gesetzlichen Kraft ermangelnd erklärt werden sollten. Rücksichtlich der Subarrendirungs-Contracte, welche stets von Seite der Kreisämter zu vidiren sind, wird insbesondere erinnert, daß diese Vidirung ohne Ausnahme unter der eigenhändigen Unterschrift des jezeitigen Kreis-Vorstehers, und mit Beifügung des kreisämtlichen Amtssiegels, zu geschehen hat.

105.

Wie die eingebrachten Verpflegs-Gebühren für die in dem allgemeinen Krankenhause in Wien verpflegten Individuen in den Provinzen nachzuweisen sind.

Zur Vereinfachung des Geschäftes der Verrechnung der an die Wiener-Krankenhauskasse eingesendeten Verpflegskosten,

nia wyniknąć z tąd mogącym sfałszowaniom i innym nieprzyzwoitościom, reskryptem z dnia 4. Kwietnia 1833 pod l. 1079 L. rozporządziła, by ze strony dotyczących Władz woyskowych na przepisane zeszycie i przypieczętowanie arkuszy kontraktów ratyfikowanych, albo protokołów licytacyynych przeciągnioną nicią, któréy oba końce u protokółów pieczęcią urzędową téy Władzy, w któréy lokale licytacyia odprawiała się, a u kontraktów pieczęcią urzędową Władzy kontrakt zawieraiącey, i pieczęcią kontrahenta przypieczętowane być powinny, ściśle uważano, i oraz na to wzgląd miano, że nie trzeba klauzuły ratyfikacyi na osobno przyszytym arkuszu dodawać.

Gdy więc nieprzestrzeganie tego przepisu wielokrotnie, a w szczególności przy podawanych potwierdzonych kontraktach subarendcayynych, które zamiast na sposób wyżéy przepisany, klaystrem introligatorskim skleione są, dostrzeżono, i dla Władz nieprzystoyna forma takich dokumentów tę nieprzyzwoitość za sobą ściągnęła, że za powód do powątpiewania o prawnéy mocy takowych, nie według przepisów wydanych kontraktów wzięta została; przeto przypomina się na nowo ściste zachowanie tego przepisu z tą przestrogą, że dotyczący zwierzchnicy urzędu, którzy by się w téy mierze zboczenia dopuścili, nie tylko za niedopełnienie ostro skarceni, ale także za wszystkie szkodliwe skutki odpowiedzialnymi być maią, ieżeliby w formie przeciw przepisowi wydane protokóła licytacyyne lub kontrakty, w przypadku processu, przez Sądy za niemaiące mocy prawnéy uznane zostały. Względem kontraktów subarendacyynych, które zawsze przez Urzędy cyrkułowe poświadczone (widowane) być powinny, przypomina się w szczególności, że to poświadczenie bez wyiątku za własnoręcznym podpisem każdoczasowego zwierzchnika cyrkułu i za wyciśnieniem pieczęci Urzędu cyrkułowego dziać się ma.

105.

Jak odzyskane koszta kuracyi za osoby, w powszechnym szpitalu wiedeńskim pielęgnowane, w prowincyiach wykazywać należy.

Dla niednostaynienia rzeczy prowadzenia rachunku, na przesłane do kassy powszechnego szpitalu wiedeńskiego koszta

und zur Herstellung einer bessern Controlle, hat die k. k. nieder-österreichische Regierung die Verfügung getroffen, daß sämmtliche Wiener-Krankenhaus-Verpflegskosten in einem Verzeichniße mit bestimmten vorgeschriebenen Rubriken ersichtlich gemacht werden müssen. Um eine Gleichmäßigkeit in diesem Verfahren zu erzielen, hält es die gedachte Regierung für nothwendig, daß auch die aus andern Provinzen eingesendeten Wiener-Krankenhaus-Verpflegskosten in solchen Verzeichnissen nachgewiesen werden.

Zu diesem Behufe erhielt man hierorts das Formular ./., welches den k. k. Kreisämtern nebenliegend mit dem Auftrage zugestellt wird, sich desselben jederzeit bei Einsendung der Wiener-Krankenhaus-Verpflegskosten zu bedienen.

Gubernial-Verordnung vom 30. Mai 1835. Gub. Zahl 27872.

Verzeichniß

über die eingebrachten Verpflegs-Gebühren für nachbenannte, in dem allgemeinen Krankenhause in Wien verpflegten Individuen.

Posten-Zahl	Laut Note der k. k. nied. österr. Regierung		Kranken-haus-Erhibiten-Nro.	Tauf- und Zuname der Verpflegten	Krankenhaus-Aufnahms-Nro. und Jahrgang	Ist verpflegt worden			Geldbetrag in Conv. Münze				Die vorletzte Zahlung wurde geleistet	Anmerkung
	de dato	Zahl				zu täglichen	von	bis einschlüßig	Einzeln		Zusammen			
									fl.	kr.	fl.	kr.		

(Beilage zur Sig. 16. Pag. 250. ex 1835.)

S P I S

odzyskanych kosztów pielęgnowania za niżéy wymienione, w powszechnym szpitalu wiédeńskim pielęgnowane osoby.

Liczba porząd.	Podług noty c. k. niż. austr. Rządu		Exhibitu szpitalowego Nr.	Imię i nazwisko pielęgnowanych	Nr. pod którym do szpitalu przyięto i bieg roku	Pielęgnowano			Kwota w M. K.				ostatnie płacenie uiszczono	Uwaga.
	z dnia	pod liczbą				na dzień	od	włącznie do	poiedyńczo		razem			
									ZR.	kr	ZR.	kr		

pielęgnowania, i dla zaprowadzenia lepszéy kontroli, rozporządził c. k. niższo-austryiacki Rząd, że wszystkie koszta kuracyi i utrzymania dla szpitalu wiédeńskiego, w spisie oznaczonémi, przepisanémi rubrykami wykazane być muszą. Dla osiągnienia iednostayności w tém postępowaniu, uznaie wspomniony Rząd za potrzebne, aby także przésłane z innych prowincyy koszta pielęgnowania dla szpitalu wiédeńskiego w takichże spisach wykazywane były.

W tym celu przesłany został tuteyszemu Rządowi formularz, który c. k. Urzędom cyrkułowym w annexie .|· z tym rozkazem udzielony zostaie, by się podług tegoż, każdego czasu przy posełaniu kosztów pielęgnowania dla szpitalu wiédeńskiego stosowali.

Rozporządzenie gub. z dnia 30. Maia 1835 pod liczbą gub. 27872.

106.

Systemisirung eines k. k. Consulats zu Danzig.

Seine k. k. Majestät haben die Systemisirung des k. k. Consulats zu Danzig zu bewilligen, und den bisherigen provisorischen Consul daselbst, Eduard Ritter von Henneberg, zum wirklichen k. k. Consul zu ernennen geruhet.

Welche allerhöchste Entschließung im Grunde hohen Hofkammer-Präsidial-Decretes vom 15. Mai d. J. Zahl 2599 zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gub. Kundmachung vom 31. Mai 1835. Gub. Zahl 31930.

107.

In welchen Fällen ausgetretene Militär-Personen im Civildienste nicht angestellt werden dürfen.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 4. April d. J. zu befehlen geruhet, daß ausgetretene Militär-Personen in folgenden drei Fällen, ohne vorhergegangene besondere allerhöchste Bewilligung, im Civildienste nicht angestellt werden dürfen:

a) wenn sie ein Verbrechen begangen, und sich eine gerichtliche Bestrafung zugezogen haben, oder nur ab instantia losgesprochen worden sind;

b) wenn sie auch nur im Disciplinarwege Bestrafungen solcher Vergehen halber erlitten haben, die ihrer Natur nach entehrend, oder von solcher Beschaffenheit sind, daß sie die Angemessenheit des Dienstwerbers zu einer Civil-Anstellung überhaupt, oder zu dem gesuchten Dienste insbesondere offenbar ausschließen, oder auch nur mit Grund bezweifeln lassen;

c) wenn sie durch Cassation ihrer Stellen verlustig, oder blos mit Laufpaß entlassen worden sind.

Hievon werden die k. k. Kreisämter, in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 16. Mai d. J. Zahl 11903|1973, mit dem Bemerken in die Kenntniß gesetzt, daß Seine Majestät es zur Pflicht machen, sich bei Aufnahme ausgetretener Militär-Personen in Civildienste genau nach diesen Vorschriften zu benehmen.

Wovon die Magistrate zu verständigen sind.

Gubernial-Verordnung vom 1. Juni 1835. Gub. Zahl 33262.

106.

Ustanowienie c. k. konzulatu w Gdańsku.

Jego c. k. Mość raczył na ustanowienie c. k. konzulatu w Gdańsku zezwolić i teraznieyszego tymczasowego konzula tamże Edwarda kawalera de Henneberg, rzeczywistym c. k. konzulem mianować.

Ta naywyższa uchwała w skutek prezydyalnego dekretu wysokiéy Kamery nadworney z dnia 15. Maia r. b. za liczbą 2599, ninieyszém do powszechnéy wiadomości podana zostaie.

Uwiadomienie gub. z dnia 31. Maia 1835 pod liczbą gub. 31930.

107.

W których przypadkach osoby, kture z woyska wystąpiły, w służbie cywilnéy umieszczone być nie mogą.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 4. Kwietnia r. b. raczył postanowić, że osoby, które z woyska wystąpiły, w następuiących trzech przypadkach bez uprzedniego szczególnego pozwolenia naywyższego w służbie cywilnéy umieszczone być nie mogą:

a) Jeżeli iaką zbrodnię popełniły, i sądową karę na siebie ściągnęły, albo tylko ab instantia uwolnione zostały;

b) ieżeli, chociaż tylko w drodze karności, kary za takie przekroczenie odniesły, które według swéy natury sławę hańbiącémi, albo takiéy własności są, że sposobność ubiegaiącego się o służbę, do umieszczenia go w służbie cywilnéy w ogólności albo do umieszczenia go na urzędzie, o który prosi w szczególności, oczywiście wyłączaią, albo też tylko słusznie powątpiewać każą,

c) ieżeli przez kasacyę swą służbę utraciły, albo iedynie za lofpasem z téyże uwolnione zostały.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 16. Maia r. b. za liczbą 11903|1973 z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, że Nayiaśnieyszy Pan to w obowiązek wkłada, by przy przyymowaniu do służby cywilnéy osób, z woyska wystąpionych, podług tych przepisów postępowano było.

O czém Magistraty zawiadomione być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 1. Czerwca 1835 pod l. gub. 33262,

108.

Behandlung der am 1. Juni 1835 in der Serie 193 verlosten vierpercentigen Hofkammer-Obligationen.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 1. d. M. wird, mit Beziehung auf die Circular-Verordnung vom 19. November 1829 Zahl 8345, zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß die am 1. Juni 1835 in der Serie 193 verlosten vierpercentigen Hofkammer-Obligationen von Nummer 37022 bis einschlüßig Nummer 37593, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue, mit Vier vom Hundert in Conventions-Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 2. Juni 1835. Präsidial-Zahl 4798.

109.

Nähere Bestimmung wegen Altersnachsicht zum Behufe der Competenz für erledigte Dienstplätze.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 9. April d. J. allergnädigst zu bestimmen geruhet, daß die Altersnachsicht zum Behufe der Competenz niemals für eine ganze Cathegorie von wann immer in Erledigung kommenden Dienstplätzen, sondern immer nur für einen bestimmten, so eben zu besetzenden Dienstposten nachzusuchen sey.

Gubernial-Erledigung vom 2. Juni 1835. Gub. Zahl 31159.

110.

Bedingungen, unter welchen um Altersnachsicht zum Eintritte in die Gymnasial-Studien eingeschritten werden darf.

Die hohe Studien-Hofcommission hat unterm 7. Mai 1835 Zahl 2878 anher bedeutet, daß zufolge allerhöchst erflossenen Befehls, Einschreiten um Bewilligung der Altersnachsicht zum Eintritte in das Gymnasial-Studium von der Studien-Hofcommission nur dann Sr. Majestät unterlegt werden dürfen,

108.

Postępowanie z obligacyiami Kamery nadwornéy cztéryprocentowémi na dniu 1. Czerwca 1835 w rzędzie 193 wylosowanémi.

Wskutek dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadworney z dnia 1. b. m. z odniesieniem się do okolnia z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 8345, podaie się do powszechnéy wiadomości, że obligacyie Kamery nadwornéy cztéryprocentowe, na dniu 1. Czerwca 1835 w rzędzie 193 od liczby 37022, włącznie do liczby 37593 wylosowane, podług przepisów z dnia 21. Marca 1818 za nowe na czéry od sta w monecie konwencyynéy uprocentowane zapisy długu Stanu wymienione będą.

Obwieszczenie gub. z dnia 2. Czerwca 1835 do liczby prez. 4798.

109.

Dokładnieysze postanowienie względem dyspensy wieku, w celu kompetowania o opróżnione mieysca służbowe.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 9. Kwietnia r. b. nayłaskawiéy postanowić, że o dyspensę wieku w celu kompetowania, nigdy na całą kategoryę kiedykolwiekbądź zawakować maiących mieysc służbowych, ale zawsze tylko na pewne, właśnie co osadzone być maiące mieysce, proszono być ma.

Rezolucyia gub. z dnia 2. Czerwca 1835 pod liczbą gub. 31159.

110.

Warunki, pod którymi o dyspensę wieku dla wstąpienia do szkół gymnazyalnych proszono być może.

Wysoka nadworna Komissyia nauk oznaymiła tu pod dniem 7. Maia 1835 za liczbą 2878, że w skutek naywyższego rozkazu, proźby o pozwolenie dyspensy wieku dla wstąpienia do szkół gymnazyalnych, przez nadworną Komisyę nauk tylko wtenczas Nayiaśnieyszemu Panu przedłożone być ma-

wenn hiezu sehr wichtige Gründe vorwalten, und wenn nicht mehr als vier Monat vom Normalalter fehlen.

Wovon die Gymnasial-Studien-Directorate mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt werden, daß, wenn derlei Dispensgesuche, bei denen sich die vorgeschriebenen Bedingungen nicht vereinigt finden, denselben zukommen, dieselben unmittelbar abweislich zu bescheiden seyen.

Gubernial-Verordnung vom 3. Juni 1835. Gub. Zahl 33263.

111.

Abgeänderte Bestimmungen hinsichtlich der Vorkenntnisse und Aufnahme der Bau-Practicanten, dann Modalitäten wegen Prüfung derselben.

Mit hohem Hofkanzleidecrete vom 24. April l. J. Zahl 6055 wurde der Landesstelle eröffnet, daß die Fortschritte der technischen Bildung in der neuern Zeit, und manche Erfahrungen bei der bisherigen Art der Handhabung der, über die Aufnahme der Bau-Practicanten mit dem Hofdecrete vom 16. März 1820 Zahl 7251 (Gubernial-Verordnung vom 18. April 1820 Zahl 17496) ergangenen Vorschriften es nothwendig machen, theils größere Anforderungen an die Bewerber zu stellen, theils größere Vorsichten bei deren Aufnahme zu beobachten, daher auch die ersten drei Absätze jener Vorschrift einigen Abänderungen zu unterziehen.

A. In Beziehung auf die nach dem 1. Absatze jener Vorschrift beizubringenden Schulzeugnisse wäre es zwar allerdings zu wünschen, daß die Forderung, welche sich darin blos auf allgemeine mathematische Lehrer beschränkt, auch auf Studien der eigentlichen Bauwissenschaften ausgedehnt werden könnte; allein da sich der Umfang der gesetzlichen Anforderungen an Bittwerber, in Ansehung ihrer Vorbildung, immer nach dem Umfange der wirklich vorhandenen öffentlichen Lehranstalten richten muß, in dieser aber seit dem Jahre 1820 keine wesentlichen Veränderungen eingetreten sind, so kann einstweilen die bisherige Vorschrift nur in so weit erweitert werden, daß von den Bittwerbern um die Aufnahme zu Bau-Practicanten, welche nicht Zeugnisse von einem politechnischen, oder von einer umfassenderen militärischen Lehranstalt beibringen, auch die Zurücklegung der philosophischen Studien zu fordern ist.

gą, kiedy przy tém bardzo ważne zachodzą przyczyny, i kiedy niewięcéy iak cztéry miesiące do wieku normalnego nie dostaią.

O czém Dyrektoraty nauk gymnazyalnych z tym nakazem uwiadomione zostaią, że ieżeli podobne prożby o dyspensę, przy których przepisane warunki łącznie nie zachodzą, do nich podane będą, takowe bezpośrednio odrzucić maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 3. Czerwca 1835 pod l. gub. 33263.

111.

Odmiana przepisów względem uprzędnich wiadomości i przyymowania praktykantów budowniczych, tudzież modalności względem examinów tychże.

Dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 24. Kwietnia r. b. za liczbą 6055 Rządowi kraiowemu oznaymiono, że postępy technicznego wykształcenia w nowszym czasie, i wielokrotne doświadczenia przy dotychczasowym sposobie przestrzegania przepisów, względem przyymowania praktykantów budowniczych, nadwornym dekretem z dnia 16. Marca 1820 za liczbą 7251 (rozporządzeniem gub. z dnia 18. Kwietnia 1820 pod liczbą 17496) wydanych, potrzebném czynią, by albo większych zdolności od konkurentów wymagano, albo też większych ostrożności w przyymowaniu tychże używano, a zatém by także w piérwszych trzech ustępach tego przepisu niektóre odmiany poczynione były.

A) Co do świadectw szkolnych, które podług piérwszego ustępu tegoż przepisu złożone być maią, życzyć by sobie koniecznie wypadało, by wymaganie, które się w tychże iedynie tylko na powszechnéy matematycznéy nauce ogranicza, także na studia istnących wiadomości o budownictwie rozciągać się mogło; ale że zakres prawnych wymagań od proszących o mieysce, względem ich uprzedniego wykształcenia, zawsze do zakresu rzeczywiście istnących publicznych zakładów naukowych stosować się musi, a w takowych od roku 1820 żadne istotne odmiany nie zaszły, przeto też tym czasem istnący dotąd przepis tylko tak daleco rozszérzonym być może, że od proszących o przyięcie za praktykantów budowniczych, którzy zaświadczeń z politechnicznego, lub z obiętnieyszego woyskowego zakładu naukowego nie złożą, także ukończonych nauk filoficznych wymagać należy.

B. Die Bittwerber um eine Bau-Practicantenstelle haben ferner in ihrem Gesuche, außer der Beibringung ihrer Studien-Zeugnisse, sich auch über ihre sonst erworbenen Kenntnisse, ihre Nationalität, Moralität und über ihre Erhaltungsmittel bis zur Zeit einer künftigen Anstellung mit gehörigen Belegen auszuweisen, und auch Zeichnungen über Bauobjecte zum Beweise ihrer Fähigkeit in der gehörigen Darstellung und Analyse derselben beizubringen.

C. Die Aufnahme der Bau-Practicanten steht nicht der Bau-Direction zu, sondern bleibt blos der Landesstelle vorbehalten, welche über das bei ihr eingereichte, und der Bau-Direction zur Begutachtung zuzufertigende Gesuch zuerst zu entscheiden hat, ob der Bittsteller zur Prüfung bei der Bau-Direction zuzulassen sey.

D. Die Prüfung hat in Aufgaben aus allen drei Baufächern zu bestehen, und nicht so sehr die Theorie, worüber ohnehin die Studien-Zeugnisse vorliegen, als vielmehr die Anwendung des theoretischen Unterrichtes auf practische Fälle zu umfassen, woraus nicht nur die Verwendung und die Fähigkeiten der Candidaten, sondern auch ihre Beurtheilungsgabe, Auffassungsfähigkeit und ihr Darstellungsvermögen in schriftlichen Aufsätzen, somit ihre Eignung für eine künftige Anstellung beim Baudienste wird beurtheilt werden können.

E. Die Prüfungs-Aufgaben sollen in einem Sitze bearbeitet, dann nach verstrichener Prüfungszeit vollendet oder unvollendet dem Baudirections-Beamten, in dessen Gegenwart die Ausarbeitung vorgenommen wurde, mit der Fertigung des Candidaten, übergeben; diese Elaborate sodann dem Bau-Director eingehändigt werden, der solche zu classificiren, und nach ihrem Werthe begutachtet der Landesstelle zu übergeben hat, welche hierauf nach Umständen die Aufnahme oder Zurückweisung beschließen wird. Dem aufgenommenen Bau-Practicanten hat sodann die Baudirection die Angelobung der Verschwiegenheit abzunehmen, und ihm seine Beschäftigung zuzuweisen.

Erst nach Verlauf eines, mit der Zufriedenheit der Direction zurückgelegten Probejahres ist der eigentliche Diensteseid abzulegen. Während des Probejahres kann der Practicant, wenn er den Mangel an Verwendung, Fleiß und Parition, dann guter moralischer Aufführung sich zu Schulden kommen ließe, über vorläufige gehörig begründete Anzeige an die Landesstelle, entlassen werden.

F. Die Fragen und Aufgaben zur Prüfung hat der Bau-Director zu bestimmen, und selbe haben zu bestehen:

B) Proszący o mieysce praktykanta budowniczego załączyć maią do swoich prożb, oprócz zaświadczeń naukowych, także należyty dowody co do innych nabytych wiadomości, swéy narodowości, obyczayności i do sposobu utrzymania swego, aż do czasu przyszłego ich umieszczenia na urzędzie, i złożyć rysunki przedmiotów budowniczych dla udowodnienia swéy zdolności w należytém wyobrażeniu i rozczłonkowaniu tychże.

C) Przyymowanie praktykantów budowniczych nie należy do Dyrekcyi budowniczéy, ale zastrzeżoném zostaie Rządowi kraiowemu, który nasamprzód podaną do niego, i Dyrekcyi budowniczéy dla dania opinii doręczyć się maiącą prożbę rozpoznać ma, czy suplikanta do examinu w Dyrekcyi budowniczéy dopuścić należy.

D) Examen ma składać się z zadań ze wszystkich trzech wydziałów budownictwa, i nie tak bardzo teoryę, na którą prócz tego zaświadczenia naukowe złożone są, iak owszem zastosowanie teoretycznych nauk do praktycznych wypadków obeymować; z których nie tylko applikacyę i zdolności kandydatów, ale także dar rozsądku, poiętność, i onych moc wyobraźni w ułożeniu pisem (w koncepcie), a zatém ich usposobienie na urzędników w budownictwie osądzić będzie można.

E) Zadania przepisowe wypracowane być muszą za iednem siedzeniem, a potém po upłynionym czasie examinu bądź ukończone lub nieukończone urzędnikowi Dyrekcyi budowniczéy, w przytomności którego wypracowanie działo się, z podpisami kandydatów oddane: te wypracowania wręczone być maią dyrektorowi budowniczemu, który takowe klassyfikować, i na też podług onych wartości swoie zdanie dawszy, do Rządu kraiowego odesłać ma, a ten podług okoliczności potém zawyrokuie przyięcie lub odrzucenie. Od przyiętego praktykanta ma potém Dyrekcyia budownicza odebrać przyrzeczenie zamilczenia (sekretu) i wyznaczyć mu zatrudnienie.

Po upłynieniu dopiéro iednego roku próby, z zadowoleniem Dyrekcyi skończonego, należy właściwą przysięgę służbową złożyć. W przeciągu roku próby może praktykant, ieśliby na siebie przez brak aplikacyi, pilności, posłuszeństwa i dobrego obyczaynego sprawowania się winę ściągnał, za uprzedniém należycie udowodnionem doniesieniem Rządowi kraiowemu, oddalony być.

F) Pytania i zadania do examinu ułożyć ma dyrektor budowniczy, a te składać się maią:

a) Aus den Lehrgegenständen des politechnischen Instituts, mit Anwendung auf practische Fälle.

b) Aus der höheren Baukunst, nach dem Lehrcurse der Academie bei St. Anna.

c) Aus der Zeichnungskunde, mittelst Vorlegung der Pläne aus allen Baufächern und einiger Entwürfe der Details für individuelle Objecte aus sämmtlichen Baufächern.

d) Aus dem Conceptfache, mittelst Bearbeitung eines schriftlichen Aufsatzes über einen in das Baufach oder dessen Hilfswissenschaften einschlagenden Gegenstand.

e) Aus den Buchhaltungs-Gegenständen, bezüglich ihrer vor und nach dem Baue erforderlichen Controlle, der einzelnen Bau-Operate, dann der bei Ausführung derselben erforderlichen Manipulations- und Rechnungsführungs-Kenntnisse.

f) Ueber die Entwerfung richtiger Bauvorschläge und die bei selben zu beobachtende Form.

g) Ueber die Verfassung ordentlicher Bauanschläge, mit Ausarbeitung eines auf einen besonderen Fall sich beziehenden Beispiels.

Uebrigens sind auch die mit dem Hofdecrete vom 11. August 1825 Zahl 23466 (Gubernial-Verordnung vom 9. September 1825 Zahl 51772) erlassenen Vorschriften, in so ferne sie durch die gegenwärtige Verfügung keine Abänderung erleiden, bei der Vornahme der Prüfungen mit dem Bau-Practicanten, und wegen Führung des Status-Buches zu befolgen.

G. Die Prüfungs-Elaborate aller aufgenommenen Practicanten sollen in der Registratur der Baudirection ordentlich aufbewahrt werden, um bei jeder späteren Gelegenheit sich über die Fähigkeiten und den Erfolg der vorgenommenen Prüfung die Ueberzeugung verschaffen zu können, wenn es auf die Beförderungen des einen oder des andern Individuums in eine höhere Dienstescathegorie ankommen sollte.

H. Erst nach Verlauf des mit voller Zufriedenheit der Baudirection zurückgelegten Probejahres und abgelegtem Diensteide steht es dem Bau-Practicanten zu, sich um erledigte Dienstplätze zu bewerben, ohne daß es hiezu neuer Prüfungen bedarf, nachdem seine Aufnahms-Prüfung und sein seitheriges bekanntes Benehmen zureichen, um seine Würdigkeit zur Vorrückung gehörig zu beurtheilen.

Wovon die Kreisämter, dann die Landes-, Wasser- und Strassen-Baudirection zur Wissenschaft und Nachachtung verständiget werden.

Gubernial-Verordnung vom 3. Juni 1835. Gub. Zahl 32268.

a) z przedmiotów naukowych instytutu politechnicznego, z zastosowaniem do wypadków praktycznych;
b) z wyższego kunsztu budownictwa, podług kursu naukowego akademii u Ś. Anny;
c) z wiadomości rysunków, przez przedłożenie planów ze wszystkich wydziałów budownictwa i niektórych skreśleń detailowych, dla niedzielnych (indywidualnych) przedmiotów, ze wszystkich wydziałów budownictwa;
d) z konceptu, przez wypracowanie na pismie rozprawy o iakim przedmiocie, do wydziału budownictwa, lub do onego pomocnych wiadomości należącym;
e) z przedmiotów buchhalterycznych, odnośnie do onych kontroli przed zaczęciem budowy i po ukończeniu téyże, do poiedyńczych operatów budowniczych, tudzież do potrzebnych przy wyprowadzeniu tychże operatów wiadomości manipulacyi i prowadzenia rachunków;
f) o ułożeniu trefnych proiektów budowniczych, i o formie, przy tychże zachować się maiącéy;
g) o ułożeniu porządnych anszlaków budowniczych, z wypracowaniem przykładu, ściągaiącego się do szczególnego przypadku.

Wreszcie zachowane być maią przepisy, dekretem nadwornym z dnia 11. Sierpnia 1825 pod liczbą 23466 (rozporządzeniem gub. z dnia 9. Września 1825 pod liczbą 51772) wydane, iak dalece takowe ninieyszém rozporządzeniem odmienione nie są, przy przedsiębraniu examinów z praktykantami budowniczymi i względem prowadzenia księgi statusu.

G) Wypracowania (elaboraty) popisowe wszystkich przyiętych praktykantów, w registraturze Dyrekcyi budowniczéy należycie chowane być powinny, by przy każdém późnieyszém wydarzeniu o zdolnościach i rezultacie przedsięwziętego examinu przekonać się można, gdyby o promocyę iednego lub drugiego do wyższéy kategoryi służbowéy iść miało.

H) Po upłynieniu dopiéro iednego roku próby, z zadowoleniem Dyrekcyi budowniczéy skończonego, i po złożeniu przysięgi służbowéy, wolno praktykantowi budowniczemu o opróżnione mieysca służbowe starać się, niepotrzebuiąc do tego składać nowego examinu, gdyż iego examen przed przyięciem złożony, i iego dotąd wiadome sprawowanie się, są dostatecznémi do należytego osądzenia iego godności do promocyi.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe, tudzież kraiowa Dyrekcyia budownicza, nawigacyi i dróg, dla wiedzy i zachowania uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 3. Czerwca 1835 pod l. gub. 32268.

112.

Bestimmung des Zeitpunctes hinsichtlich der Befreiung von der Gebäudesteuer von den akatholischen Pastors-Wohnungen, Beth- und Schulhäusern.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 2. Mai 1835 zu gestatten geruhet, daß die den akatholischen Pastors-Wohnungen, Beth- und Schulhäusern zugestandene Befreiung von der Gebäudesteuer von dem Zeitpuncte der Einführung des Grundsteuer-Provisoriums eintrete.

Wovon die Kreisämter, mit Beziehung auf die mit der Gubernial-Verordnung vom 18. Juni 1833 Zahl 34984 intimirte Hofkanzlei-Verordnung vom 21. Mai 1833 Zahl 1584, mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt werden, wegen Abschreibung oder Rückvergütung der für jene Gebäude vom Zeitpuncte der Einführung des Grundsteuer-Provisoriums, bis zum Verwaltungsjahre 1833 rückständigen oder gezahlten Gebäudesteuer das Erforderliche zu veranlassen.

Gub. Verordnung vom 4. Juni 1835. Gub. Zahl 31153.

113.

Befreiung der Beamten der Berg- und Salinen-Buchhaltungen von der Militärpflichtigkeit.

Seine k. k. Majestät haben in Absicht auf die, der allerhöchsten Entscheidung unterzogenen Frage: ob die k. k. Beamten der Bergwesens-Buchhaltung militärpflichtig seyen? mit allerhöchster Entschließung vom 29. April l. J. zu bestimmen geruhet, daß die Beamten der dem General-Rechnungs-Directorium unterstehenden Berg- und Salinen-Buchhaltungen von der Militärpflichtigkeit loszuzählen sind.

Zufolge hohen Hofkanzleidecretes vom 14. Mai d. J. Zahl 11267 wird das Kreisamt von dieser allerhöchsten Anordnung im Nachhange zu dem mit hierortiger Verordnung vom 20. April 1829 Zahl 22122 bekannt gemachten, die näheren Bestimmungen wegen Befreiung der Beamten von der Militärpflichtigkeit enthaltenden Hofkanzleidecrete vom 26. März 1829 Zahl 6346 zur eigenen Wissenschaft und Darnachachtung bei der

112.

Oznaczenie czasu względem uwolnienia od podatku budynkowego (domowego), od pomieszkań akatolickich pastorów, modlitewni (zborów) i budynków szkolnych.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 2. Maia 1835 zezwolić, by przyznane pomieszkaniom akatolickich pastorów, tudzież modlitewniom i budynkom szkolnym uwolnienie od podatku budynkowego, od czasu zaprowadzenia prowizoryum podatku gruntowego nastąpiło.

O czém Urzędy cyrkułowe z odwołaniem się do oznaymionego rozporządzeniem gub. z dnia 18. Czerwca 1833 pod liczbą 34984 dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 21. Maia 1833 za liczbą 1584 z tym nakazem uwiadomione zostaią, by względem odpisania lub zwrócenia podatku budynkowego, za wspomnione budynki od czasu zaprowadzenia prowizoryum podatku gruntowego, aż do roku administracyynego 1833 zaległego albo zapłaconego, co potrzeba, rozporządzili.

Rozporządzenie gub. z dnia 4. Czerwca 1835 pod l. gub. 31153.

113.

Uwolnienie urzędników Izb rachunkowych w rzeczach gornictwa i salinów, od obowiązku służenia w woysku.

Jego c. k. Mość raczył na pytanie, pod naywyższe rozwiązanie podciągnione: czyli c. k. urzędnicy górniczéy Izby rachunkowéy w woysku służyć obowiązani są? naywyższą uchwałą z dnia 29. Kwietnia r. b. postanowić, że urzędnicy subordynowanych głównemu Dyrektorium rachunkowemu Izb rachunkowych w rzeczach górnictwa i salinów, od powinności służenia w woysku uwolnieni być maią.

W skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. Maia r. b. za liczbą 11267, uwiadomiony zostaie Urząd cyrkułowy o téy naywyższéy uchwale, w dodatek do ogłoszonego tuteyszém rozporządzeniem pod dniem 20. Kwietnia 1829 pod l. 22122 obwieszczonego, dokładnieysze przepisy względem uwolnienia urzędników od służby woyskowéy zawieraiącego dekretu nadwornéy Kancelaryi z dnia 26. Marca

Conscription und Recrutirung, so wie auch zur weiteren gleichmäßigen Anweisung des Wieliczkaer Stadtmagistrats in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial=Verordnung an das Bochniaer Kreisamt, dann Intimat an die vereinte Cameral=Gefällen=Verwaltung, Salinen= und Salzverschleiß=Administration zu Wieliczka vom 8. Juni 1835. Gub. Zahl 33264.

114.

Jurisdictions=Bestimmung für die Urlauber der ersten Landwehr=Bataillons.

Zufolge der mit hohem Hofkanzleidecrete vom 26. April d. J. Zahl 10597 bekannt gemachten allerhöchsten Entschließung vom 23. April d. J., haben die Beurlaubten der ersten Landwehr=Bataillons, so lange Letztere in der activen Militär=Dienstleistung stehen, unter der Militär=Jurisdiction zu bleiben.

Wovon die Kreisämter zur eigenen Wissenschaft und weiteren Verständigung der Dominien und Magistrate in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial=Verordnung vom 9. Juni 1835. Gub. Zahl 27412.

115.

Grundsätze wegen künftiger Behandlung der Glashütten und Glasfabriken.

Seine k. k. Majestät haben über den von der hohen Hofkammer erstatteten allerunterthänigsten Vortrag, rücksichtlich des bisher in Böhmen eingeführten Glasmacher=Reglements vom 5. October 1767, die, einverständlich mit der k. k. vereinigten Hofkanzlei, in Antrag gebrachte Aufhebung dieses Reglements zu genehmigen geruhet, und der hohen Hofkammer überlassen, die gehörigen Vorschriften für den Betrieb der Glashütten und Glasfabriken nach dem bestehenden Systeme im Fabrikwesen sowohl für Böhmen, als auch für die übrigen Provinzen zu erlassen.

Diesem gemäß sind der Landesstelle mit dem hohen Hofkammerdecrete vom 12. Mai 1835 Zahl 20442 nachstehende Grundsätze für die künftige Behandlung der Glashütten und Glasfabriken zur eigenen Nachachtung und Anweisung der Unterbehörden vorgezeichnet worden:

1829 za liczbą 6346, dla własnéy wiedzy i zachowania się podczas konskrypcyi i rekrutacyi, równie też dla dalszego równomiernego zalecenia Wielickiemu Magistratowi mieyskiemu.

Rozporządzenie gub. do Urzędu cyrkułowego Bocheńskiego, tudzież intymat do połączonéy Administracyi przychodów kameralnych, niemniey do Administracyi salinów i przedaży soli w Wieliczce pod dniem 8. Czerwca 1835 pod l. gub. 33264.

114.

Oznaczenie jurysdykcyi dla urlopników piérwszego batalionu obrony kraiowéy.

W skutek naywyższéy uchwały z dnia 23. Kwietnia r. b. ogłoszonéy dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 26. Kwietnia r. b. za liczbą 10597, pozostać maią urlopnicy piérwszego batalionu obrony kraiowéy (milicyi kraiowéy), iak długo takowi w czynnéy służbie woyskowéy zostaią, pod jurysdykcyą woyskową.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe dla własnéy wiedzy i dalszego zawiadomienia Dominiów i Magistratów uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 9. Czerwca 1835 pod l. gub. 27412.

115.

Zasady względem przyszłego postępowania z hutami i fabrykami szkła.

Jego c. k. Mość raczył na uczynione przez wysoką Kamerę nadworną naypokornieysze przedstawienie, względem istniałego dotąd w Czechach regulaminu hutarskiego z dnia 5. Października 1767, znośnie z c. k. połączoną Kancelaryią nadworną zaproponowane zniesienie tegoż regulaminu zezwolić, i wysokiéy Kamerze nadwornéy poruczyć, by przyzwoite przepisy co do trybu hut i fabryk szkła, podług istnącego systematu dla fabryk w ogólności, tak dla Czech, iako też innych prowincyy wydała.

Stosownie więc do tego, przepisane zostały Rządowi kraiowemu, dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 12. Maia 1835 za liczbą 20442 następuiące zasady, względem przyszłego postępowania z hutami i fabrykami szkła, dla własnego zachowania się, i zalecenia tegoż podwładnym Urzędom:

1) Die Bewilligung zur Errichtung von Glashütten und derlei Landesfabriken bleibt der Landesstelle überlassen.

2) Alle zunftmäßigen Beschränkungen haben bei diesem Zweige der Industrie da, wo sie bisher bestanden, gänzlich aufzuhören.

3) Jedem In- oder Ausländer, gegen welchen keine Polizeibedenken obwalten, darf die Errichtung von Glashütten oder Fabriken, oder deren Erweiterung, ohne die persönliche Erlernung der Glasmacherkunst von demselben zu verlangen, bewilliget werden.

4) Die Aufnahme der Werkführer, der Gehilfen, Arbeiter und Lehrlinge bleibt dem freien Uebereinkommen zwischen denselben und dem Fabriksherrn überlassen, und es werden auch sonst alle hinsichtlich derselben bisher bestandenen Beschränkungen aufgehoben; endlich

5) ist die Glaserzeugung auch sonst in Allem nach denselben Grundsätzen und Gesetzen zu behandeln, welche für die Fabriken im Allgemeinen bestehen.

Gubernial-Verordnung vom 13. Juni 1835. Gub. Zahl 32323.

116.

Bestimmungen hinsichtlich des Uebertrittes aus der Landwehr in die Gränzwache.

Mit dem Kreisschreiben vom 2. v. M. Zahl 26783 sind die im Grunde allerhöchster Entschließung vom 9. April d. J. festgesetzten Eignungsbedingnisse für den Eintritt in die Gränzwache aus der Population bekannt gemacht worden.

Mit der bezogenen allerhöchsten Entschließung wurde auch der Uebertritt in die Gränzwache aus der Landwehr gestattet, und der Hofkriegsrath hat in dieser Beziehung, im Einverständniße mit der k. k. allgemeinen Hofkammer, nachstehende Bestimmungen zu erlassen befunden:

1) Der Eintritt aus den zweiten Landwehr-Bataillons in die Gränzwache, so wie

2) der Eintritt derjenigen Ausgedienten der Linie, welche zuvor bei der jährlichen Musterung oder Revision für das erste Landwehr-Bataillon classificirt, aber noch nicht dahin eingereihet sind, hat unbeschränkt Platz zu greifen.

3) Auch den zu den ersten Landwehr-Bataillons bereits assentirten, selbst während der Aufstellung dieser Bataillons, ist der Uebertritt in die Gränzwache zu gestatten, in so ferne diese

1) Dawanie pozwolenia na założenie hut i fabryk kraiowych szkła, zostawia się Rządom kraiowym;

2) wszystkie cechowe ograniczenia względem téy gałęzi przemysłu ustać maią zupełnie tam, gdzie takowe dotąd istniały;

3) każdemu kraiowcowi lub cudzoziemcowi, przeciwko któremu żadne wątpliwości policyyne nie zachodzą, pozwolone być może założenie hut lub fabryk szkła, albo rozszérzenia tychże, nie wymagaiąc od niego osobistego nauczenia się kunsztu hutarskiego;

4) przyymowanie hutmanów, pomocników, robotników i chłopców terminuiących, zostawia się wolnéy umowie tychże z panem fabryki, i wszystkie w tym względzie dotąd istniałe ograniczenia zniesione zostaią; nakoniec

5) produkcyia szkła uważaną być ma we wszystkiém podług tych samych zasad i ustanowień, iakie dla fabryk w ogólności istnieią.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Czerwca 1835 pod l. gub. 32323.

116.

Postanowienia, względem przeyścia z milicyi kraiowéy do straży granicznéy.

Na zasadzie naywyższego postanowienia z dnia 9. Kwietnia r. b. ogłoszone zostały okolnikiem z dnia 2. z. m. pod l. 26783 przepisane warunki usposobiaiące do wstąpienia z populacyi do straży granicznéy.

Przytoczoném naywyższém postanowieniem dozwolone zostało także przeyście z milicyi kraiowéy do straży granicznéy, a nadworna Rada woienna wydała w tym względzie za porozumieniem się z powszechną c. k. Kamerą nadworną następuiące przepisy:

1) Przeyście z drugich batalionów milicyi kraiowéy do straży granicznéy, równie iak i

2) wstąpienie do téyże ludzi wysłużonych z woyska liniowego, którzy wprzód przy rocznym przeglądzie czyli rewizyi do piérwszego batalionu milicyi kraiowéy klassyfikowani są, ale ieszcze tam przydzieleni nie zostali, ma mieć mieysce bez żadnego ograniczenia.

3) Wszakże i przydzielonym (assentyrowanym) iuż do piérwszych batalionów milicyi kraiowéy ludziom, nawet podczas postawienia tego batalionu, przeyście do straży gra-

Bataillons in ihrer Werbbezirks-Provinz stationirt sind, und nicht zu einem mobilen Corps die Bestimmung haben.

Die Zahl solcher Uebertritte darf jedoch in einem Bataillon jene von 60 Mann nicht übersteigen. In so fern eine größere Zahl von einem Bataillon, oder der Uebertritt von einem außerhalb seiner Werbbezirks-Provinz stationirten, oder zu einem mobilen Corps bestimmten Landwehr-Bataillon in Anspruch genommen werden sollte, ist hierüber von Fall zu Fall die Genehmigung des Hofkriegsrathes einzuholen; endlich

4) hinsichtlich des Uebertritts der Landwehr-Unterofficiere der ersten Landwehr-Bataillons hat es bei den mit dem Kreisschreiben vom 27. Februar 1831 Zahl 7202 bekannt gegebenen Bestimmungen zu verbleiben.

Hievon werden die k. k. Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 14. v. M. Zahl 11482 zur Wissenschaft und schleunigen allgemeinen Kundmachung mit dem Bedeuten in die Kenntniß gesetzt, daß in Folge Ansuchens der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung vom 27. v. M. Zahl 14707 hauptsächlich dafür zu sorgen sey, damit diese Bestimmungen zur Kenntniß der beurlaubten Landwehrmannschaft gelangen.

Gubernial-Verordnung vom 13. Juni 1835. Gub. Zahl 33269.

117.

Wie sich bei Verhandlung über die Gesuche jüdischer Insassen um Darlehen aus städtischen Ueberschußgeldern zu benehmen ist.

Ueber die Frage, ob hierlandes die Israeliten von der Erlangung von Darlehen aus den Ueberschußgeldern der Städte auszuschließen seyen, ist unterm 15. Mai l. J. folgende allerhöchste Entschließung erfolgt:

»Bei der Elocirung städtischer Gelder ist ohne Rücksicht auf das Religionsbekenntniß der Anleihenehmer nur darauf zu sehen, daß der größte gesetzliche Vortheil mit der vollständigsten Sicherheit für die städtischen Renten, die es betrifft, erreicht werde.«

Die k. k. Kreisämter werden von dieser, mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 23. Mai l. J. Zahl 12851, anher eröffneten allerhöchsten Entschließung zur eigenen Wissenschaft und Bekanntmachung an die dortkreisigen Städte und Kämmereien, dann Judengemeinden mit dem Beisatze verständigt, daß bei der Verhandlung über die Einschreiten jüdischer Insassen um Darlehen aus städtischen Ueberschußgeldern mit der größten

niczney dozwolone być ma, iak dalece te bataliony w prowincyi swciego powiatu werbowniczego na leżach są, i nie są przeznaczone do iakiego ruchomego korpusu.

Jednak przeyścia takowe z iednego batalionu liczby 60ciu ludzi przenosić nie mogą. Jeżeliby zaś z iednego batalionu większey liczby, albo przeyścia z batalionu milicyi kraiowey, który nie w prowincyi swego powiatu werbowniczego stacyonuie, albo do korpusu ruchomego przeznaczony iest, żądano, w takich razach potrzeba zawsze pozwolenia od nadworney Rady woienney uzyskać; nakoniec

4) co do przeyścia podoficerów z pierwszego batalionu milicyi kraiowey, pozostać należy przy postanowieniach, okolnikiem z dnia 27. Lutego 1831 pod l. 7202 ogłoszonych.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 14. z. m. za licz. 11482 dla wiedzy i rychłego powszechnego obwieszczenia z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, że w skutek odezwy c. k. Administracyi przychodów kameralnych z dnia 27. z. m. za liczbą 14707 osobliwie o to postarać się potrzeba, by te przepisy do wiadomości urlopowanych ludzi milicyi kraiowey doszły.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Czerwca 1835 pod l. gub. 33269.

117.

Jak z prożbami żydów o pożyczkę z mieyskich pieniędzy przewyżkowych (superaty) postępować należy.

Na zapytanie: czy w kraiu tuteyszym żydzi od otrzzymania pożyczek z pieniędzy przewyszkowych mieyskich (superaty) wyłączeni być maią, zapadła pod dniem 15. Maia r. b. następniąca naywyższa uchwała:

»Przy lokowaniu grosza mieyskiego, bez względu na religię biorących pożyczkę, tylko na to uważać należy, aby naywiększą korzyść z nayzupełnieyszém bezpieczeństwem dla dotyczących dochodów mieyskich osiągnąć.«

O tey, dekretem wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 23. Maia r. b. pod liczbą 12851, tuteyszemu Rządowi oznaymioney naywyższey uchwale c. k. Urzędy cyrkułowe dla własney wiedzy i ogłoszenia miastom, kameraryom i gminom żydowskim, w cyrkułach znayduiących się, z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, że przy rozprawach na podania żydów o pożyczkę z mieyskich superat z naywiększą ostrożnością

Strenge und Genauigkeit vorzugehen sey, und daß insbesondere die Vorsteher der Magistrate und Stadtkämmereien für die genaueste Befolgung der gesetzlichen Vorschriften bei Verfaßung der Schätzungen der zur Hypothek bestimmten Realitäten, und für die vollkommene Richtigkeit und Verläßlichkeit dieser Schätzungen und aller hierauf Bezug nehmenden Angaben persönlich verantwortlich bleiben; dann daß bei der Vorlegung von derlei Gesuchen die k. Kreisämter sich stets auch über die Gewerbs- und Vermögens-Verhältnisse der Bittwerber und ihre Moralität mit aller Genauigkeit und Verläßlichkeit zu äußern, und nur dort, wo aus allen diesen Verhältnissen die vollkommene Sicherheit des städtischen Eigenthums hervorgeht, auf die Bewilligung von Darlehen an Israeliten anzutragen haben.

Gub. Verordnung vom 13. Juni 1835. Gub. Zahl 33885.

118.

Schüblinge und Vagabunden, welche vom Auslande in die k. k. Staaten gebracht werden wollen, dürfen nur dann angenommen werden, wenn sie österreichische Unterthanen sind.

Da neuerdings ein Fall vorgekommen ist, daß sich von den hierländigen Behörden nicht nach den, mit den Gubernial-Erlässen vom 14. Juni 1820 Zahl 23790, dann 11. Mai 1827 Zahl 28245, bekannt gemachten hohen Hofkanzleidecreten vom 30. April 1820 Zahl 12170, und 19. April 1827 Zahl 10945 benommen werde, nach welchen Schüblinge und Vagabunden, welche vom Auslande in die Erbstaaten gebracht werden wollen, von denen nicht erwiesen ist, daß sie österreichische Unterthanen sind, von den Gränzbehörden nicht anzunehmen, sondern gleich zurückzuweisen sind, so werden solche hiemit neuerdings in Erinnerung gebracht, und die k. Kreisämter zu derselben genauesten Beobachtung hiemit angewiesen.

Gubernial-Verordnung vom 15. Juni 1835. Gub. Zahl 25205.

119.

Urlaubsreisen landesfürstlicher Beamten in das Ausland sind rücksichtlich der Gebühren und Taxen so zu behandeln, wie im Inlande.

Nach Eröffnung des hohen Hofkammerdecretes vom 20. Mai l. J. Zahl 13523 haben Se. Majestät mit allerhöchster Ent-

i dokładnością postępować należy, i że w szczególności przełożeni Magistratów i Kameraryy mieyskich za nayściśleysze zachowanie prawnych przepisów przy ułożeniu ocenień (detaxacyy) realności na hypotekę przeznaczonych, i za zupełną rzetelność i dokładność tych detaxacyy i wszystkich do tego ściągaiących się podań, osobiście odpowiedzialnymi zostaią; tudzież że przy przesełaniu takowych prożb, Urzędy cyrkułowe zawsze także względem stosunków professyyuych i maiątkowych, suplikantów, z wszelką ścisłością i dokładnością swe zdanie dać, i tylko tam, gdzie ze wszystkich tych stosunków zupełne bezpieczeństwo własności mieyskiéy wypływa, na pozwolenie pożyczki dla żydów proponować maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Czerwca 1835 pod l. gub. 33885.

118.

Szupasowi i włóczęgi, którzy z zagranicza do c. k. Państwa wysłani być chcą, tylko wtenczas przyięci zostaną, gdy są poddanymi austryiackimi.

Gdy znowu wydarzyło się, że tukraiowe Instancyie nie podług dekretów wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 30. Kwietnia 1820 za l. 12170 i 19. Kwietnia 1827 za l. 10945, które rozporządzeniami gubernialnémi z dnia 14. Czerwca 1820 pod liczbą 23790 i z dnia 11. Maia 1828 pod liczbą 28245 ogłoszone zostały, postępuią; podług których to dekretów szupasowi i włóczęgi (wagabundzi), którzy z zagranicza do dziedzicznych Państw wysłani być chcą, a o których nie ma dowodu, że austryiackimi są poddanymi, przez Urzędy graniczne przyięci być nie powinni, ale owszem zaraz nazad odesłani być maią; przeto przywodzą się na nowo na pamięć te przepisy, a Urzędom cyrkułowym ścisłe zachowanie tychże ninieyszém zaleca się.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Czerwca 1835 pod l. gub. 25205.

119.

Podróże urlopowe monarchicznych urzędników do zagranicza, uważane być maią co do należytości i tax za równe z takiémiż podrożami w swym kraiu.

Podług oznaymienia dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 20. Maia r. b. pod liczbą 13523, raczył Nayiaśnieyszy

schließung vom 4. Mai l. J. anzuordnen geruhet, daß bis zur Einführung einer neuen Taxordnung die landesfürstlichen und ihnen gleichgehaltenen Beamten bei Urlaubsreisen in das Ausland, in Beziehung auf Gebühren und Taxen, nach den Vorschriften zu behandeln sind, welche für Urlaube im Inlande bestehen.

Welches den Kreisämtern mit dem Auftrage mitgetheilt wird, die unterstehenden Stadt-Magistrate hievon in Kenntniß zu setzen.

Gubernial-Verordnung vom 16. Juni 1835. Gub. Zahl 35625.

120.

Militär-Widmung der Gewerbs-Inhaber.

Seine k. k. Majestät haben in Absicht auf die Beiziehung der Gewerbs-Inhaber zur Militär-Dienstpflicht unterm 29. April l. J. nachstehende allerhöchste Entschließung an die k. k. Hofkanzlei herablangen zu lassen geruhet:

»Für die Zukunft, das ist, für die nach der Kundmachung dieser Meiner Entschließung neu eintretenden Gewerbs-Inhaber und bis zur definitiven Festsetzung des Conscriptions- und Recrutirungs-Systems, haben die den Gewerbs-Inhabern bisher zugestandenen Befreiungen von der activen Militär-Dienstverpflichtung ganz aufzuhören, und sind dieselben solchen nach den nämlichen Bestimmungen, wie die übrigen dazu berufenen Classen, einzubeziehen.«

»Dagegen will Ich es in Ansehung der Verpflichtung zur Landwehr, während des Bestandes der dermaligen Landwehr-Einrichtung, bei den Bestimmungen belassen, welche dermal in Beziehung auf die Gewerbsbetriebe bestehen.«

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 14. Mai d. J. Zahl 11268, zur allgemeinen Kenntniß bekannt gegeben wird.

Gubernial-Kundmachung vom 16. Juni 1835. Gub. Zahl 33266.

121.

Unterricht zur Behandlung der Thierseuchen und eines zweckmäßigen diätetischen Verfahrens mit dem Viehe.

Die hohe Hofkanzlei hat in Absicht auf die Verbesserung und auf eine gesunde Erhaltung des Nutzviehes mit Decret vom 13. November 1834 Zahl 27250 die beigeschloßene neue Belehrung ./. für Dominien und Wundärzte, wie auch einen beson-

Pan naywyższą uchwałą z dnia 4. Maia r. b. postanowić; że do zaprowadzenia nowey ustanowy tax z monarchicznymi, i z nimi zarówno uważanymi urzędnikami, przy ich podróżowaniach urlopowych do kraiów obcych, we względzie należytości i tax podług przepisów, istnących dla urlopów w swym kraiu, postępować należy.

Co Urzędom cyrkułowym z tym dodatkiem udzielone zostaie, by o tém podwładne Magistraty mieyskie uwiadomić.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Czerwca 1835 pod l. gub. 35625.

120.

Przeznaczenie właścicieli professyi do woyska.

Jego c. k. Mość raczył w zamiarze pociągnienia właścicieli professyy (professyonistów do powinności służenia w woysku pod dniem 29. Kwietnia r. b. wydać następuiące do c. k. Kancelaryi nadwornéy naywyższe postanowienie:

»Na przyszłość, to iest dla właścicieli professyy nowo nastaiących, po ogłoszeniu tego postanowienia Moiego i do stanowczego ustalenia systematu konskrypcyynego i rekrutacyynego, uwolnienia od powinności służenia w woysku czynném dotąd właścicielom professyy przyznane, całkiem ustać, i ciż pociągnieni być maią do téy służby podług tych samych przepisów, iak i inne do tego powołane klassy.«

»Atoli chcąc względem obowiązku służenia w milicyi kraiowéy, przez czas trwania teraźnieyszego urządzenia milicyi kraiowéy, przy tych samych przepisach zostawić, które teraz, względem professyy istnieią.«

Któreto naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. Maia r. b. pod l. 11268 do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 16. Czerwca 1835 do l. gub. 33266.

121.

Nauka o léczeniu zaraz zwierzęcych i o stosownem dyetetyczném postępowaniu z bydłem.

Wysoka nadworna Kancelarya w zamiarze ulepszenia i utrzymania przy zdrowiu bydła pożytkowego, uznała dekretem z dnia 13. Listopada 1834 pod liczbą 27250, załączoną tu nową instrukcyię ./. dla dominiów i chyrurgów, niemniey

dern Unterricht :|: für den Landmann und Viehbesitzer über die Behandlung der Thierseuchen und eines zweckmäßigen diätetischen Verfahrens mit dem Viehe, zur allgemeinen Kundmachung und Beachtung herabzugeben befunden.

Bei Kundmachung dieser neuen Belehrung werden sämmtliche Obrigkeiten, Sanitätsbeamten, Viehbesitzer und Unterthanen zu einer genauen Beachtung derselben angewiesen, wobei in Folge eines spätern hohen Hofkanzleidecretes vom 30. April 1835 ausdrücklich festgesetzt wird, daß die §§. 35 bis 42 und 102 des alten, mit dem Kreisschreiben vom 14. December 1811 Zahl 52847 bekannt gemachten Unterrichts, insbesondere auf die darin enthaltene Strafbestimmung, noch fortan neben der neuen Belehrung in Wirksamkeit zu bleiben haben.

Gubernial-Kundmachung vom 17. Juni 1835. Gub. Zahl 32267.

·|·

Belehrung

über die

Thierseuchen für Dominien, Wundärzte, Ortsrichter ꝛc. ꝛc.

I. Hauptstück.

Von der Wartung und Pflege der Thiere, als Vorbauungsmittel gegen Krankheiten überhaupt.

§. 1.

Wichtigkeit einer sorgfältigen Pflege der Thiere.

Das beste Mittel, das Nutzvieh stets bei guter Gesundheit zu erhalten, liegt in einer recht sorgsamen Wartung und Pflege, und überhaupt in einer solchen Behandlung des Viehes, wie sie die Natur und Nutzanwendung desselben fordert. Ohne die genaueste Aufmerksamkeit auf die gute Beschaffenheit des Futters und Getränkes, der Weiden und Stallungen, ohne die Beobachtung einer regelmäßigen Fütterungszeit, so wie des Aus- und Eintriebes, wird das Vieh weit häufiger erkranken, und somit dem Landwirthe den Nutzen bei weitem nicht gewähren, den er von demselben mit Recht erwarten könnte.

Krankheiten können sich zwar auch bei der besten Wartung des Viehes durch schädliche Beschaffenheit der Luft und plötzlichen Wechsel der Witterung, so wie auch durch Ansteckung

osobną naukę dla włościanina i posiadacza bydła :|: o léczeniu zaraz zwiérzęcych i stosownem dyetetycznem postępowaniu z bydłem dla powszechnego obwieszczenia i zachowania wydać.

Przy ogłoszeniu téy nowéy instrukcyi zaleca się wszystkim Zwierzchnościom, urzędnikom zdrowia, właścicielom bydła i poddanym, ściśle onéyże zachowywanie, przyczém w skutek późnieyszego dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 30. Kwietnia 1835 wyraźnie stanowi się, iż §§. 35 do 42 i 102 dawnieyszéy instrukcyi okolnikiem z dnia 14. Grudnia 1811 pod l. 52847 ogłoszonéy, a w szczególności co do oznaczenia kar tamże zawartych, ciągle ieszcze obok téy nowéy instrukcyi w mocy swoiéy pozostawać maią.

Obwieszczenie gub. z dnia 17. Czerwca 1835 do l. gub. 32267.

.|.

Instrukcyia o zarazach zwiérzęcych dla Dominiów, Chyrurgów, Sędziów mieyscowych i t. d.

Rozdział I.

O doglądaniu i hodowaniu bydląt iako środkach zapobiegawczych chorobóm w ogólności.

§. 1.

Ważność troskliwego hodowania bydląt.

Naylepszym środkiem utrzymania bydła pożytkowego ciągle przy dobrém zdrowiu, iest troskliwe doglądanie i hodowanie, a w ogólności pielęgnowanie bydła takie, iak iego wymaga przyrodzenie i obrócenie tegoż w pożytek. Gdy nie będzie iak naypilnieyszéy uwagi na dobry gatunek paszy i napoiu, na pastwiska i staynie, na regularne zachowanie pory karmienia, równie iak czasu wyganiania i przypędzania; bydło daleko częściéy chorować, a tém samém rolnikowi daleko mnieyszy pożytek przynosić będzie, iakby się z niego spodziéwać miał prawo.

Choroby mogą wprawdzie i przy naylepszém hodowaniu bydła przez szkodliwy stan powietrza, przez nagłą zmianę pogody, równie, iak przez zarażenie rozszérzyć się. Kiedy

verbreiten. Wenn aber der Landmann die Wirkung der beiden ersteren nicht verhüten kann, so ist es ihm doch oft leicht möglich sein Vieh durch sorgfältige Verwahrung gegen die letztere zu schützen, alle seine Aufmerksamkeit auf gute Wartung, Pflegung, gehörige Fütterung, reinliche Haltung und gesunde Einstallung zu richten, und dadurch gar vielen Krankheiten vorzubeugen, wie im Nachfolgenden weitläufiger angegeben werden soll.

§. 2.

Von dem Aufenthalte der Thiere im Freien und in Stallungen.

Der Aufenthalt in freier Luft, oder der Austrieb auf eine auch nur kurze Zeit ist zur Gesunderhaltung des Viehes zwar nützlich, ja sogar nothwendig, und doch wissen wir, daß gerade Luft und Witterung es sind, welche zuweilen die Thiere krank zu machen vermögen.

Die schädlichen Wirkungen, welche eine plötzlich eintretende Wetterveränderung hervorbringt, können jedoch die Thiere überall treffen, sie mögen im freien Felde, oder in Stallungen sich befinden.

Lang andauernde trockene Sommerhitze, feuchte, heiße (oder schwüle) Witterung, naßkalte nebliche Luft u. s. w. sind schon für sich allein im Stande, mancherlei schwere Krankheiten unter dem Vieh zu verursachen; noch leichter aber geschieht dieses, wenn diese Witterungsarten plötzlich mit einander abwechseln, und wenn Mißwachs und Verderbniß der Futtergewächse dadurch zugleich veranlaßt worden ist, so, daß das Vieh auch an gesundem und nahrhaftem Futter Mangel leiden muß.

Bei naßkalter Frühlings- und Herbstwitterung und in den heißesten Sommertagen ist es immer rathsamer, die Thiere, so viel es die Umstände nur erlauben, in den Ställen zu halten, als sie den vielen Schädlichkeiten, denen sie im Freien ausgesetzt wären, zu überlassen.

In jenen Wirthschaften, wo die beständige Stallfütterung eingeführt ist, und die Thiere nur bei günstiger Witterung auf kurze Zeit ins Freie gelassen werden, nicht um zu weiden, sondern nur um der freien Luft zu genießen, hört man auch wirklich viel weniger vom Viehfall und ansteckenden Krankheiten, als dort, wo die Herden den größten Theil des Jahres auf der Weide zubringen. Dieses hängt nun freilich auch von der Gegend und von der Möglichkeit ab, so viel Futter einzuschaffen, daß das Vieh auch ohne Weide stets vor Mangel geschützt sey.

Die Stallungen aber, in welchen wir unsere Hausthiere halten, sollen an einem trockenen und gesunden Platze stehen, und wenn es möglich ist, eine erhabene Lage haben; sie sollen

więc rolnik skutku dwóch pierwszych wpływów uniknąć nie może, często mu przecież łatwo będzie przez pieczołowite utrzymanie bydła, chronić ie od wpływu zarazy, wszelką uwagę na dobre doglądanie, hodowanie, należyte karmienie, czyste utrzymanie i w zdrowych stayniach mieszczenie zwracaiąc, a przez to wielu bardzo chorobom zapobiédz, iak to następnie obszérniéy wykazać, iest naszym zamiarem.

§. 2.

O przebywaniu bydła w polu i w stayniach.

Przebywanie bydła na otwartém powietrzu, czyli wypędzenie go, acz tylko na krótki czas, iest wprawdzie dla utrzymania bydła przy zdrowiu rzeczą pożyteczną, a nawet potrzebną; wiémy przecież, że właśnie powietrze i zmiana pogody są wpływy, które czasami na bydlęta choroby sprowadzić mogą.

Szkodliwe skutki pochodzące z nagłéy zmiany powietrza, mogą iednak dotknąć bydło wszędzie, czyli się takowe w polu otwartém, lub też w stayniach znayduie.

Długo trwaiąca posucha i upały letnie; wilgotne, gorące (czyli parne) albo mokrozimne, mgliste powietrze i t. d. są iuż same z siebie dostateczne, aby różne pomiędzy bydłem ciężkie zrządzić choroby, lecz tém łatwiéy dzieie się to, gdy ten różny stan powietrza nagle ieden po drugim następuie, i gdy przez to razem nieurodzay i zepsucie roślin pasznych nastąpiły tak dalece, że bydło oraz na zdrowéy i pożywnéy paszy cierpieć musi niedostatek.

W porę mokrozimną, na wiosnę, i w iesieni i pod naywiększe upały lata, dobrze iest zawsze, ile okoliczności dozwolą, trzymać bydło raczéy w stayniach, aniżeli wystawiać ie na tyle szkodliwych wpływów, którymby na otwartém powietrzu podpadało.

W gospodarstwach, gdzie stałe utrzymywanie bydła na paszy w stayniach zaprowadzone i bydło tylko w porę przyiazną na krótki czas w pole puszczane bywa, nie aby się pasło, ale tylko dla użycia świeżego powietrza, słychać istotnie daleko mniéy o odchodzeniu bydła i chorobach zaraźliwych, aniżeli tam, gdzie trzody naywiększą część roku na pastwiskach przepędzaią. Wszakże to naywięcéy zależy od okolicy i możności dostarczenia tyle paszy, aby bydło i bez pastwiska było zawsze od niedostatku zabezpieczone.

Staynie atoli, w których domowe zwiérzęta utrzymuiemy, powinny stać na mieyscu suchém i zdrowém, a ieżeli można, wzgórzystém; maią być obszérne, nie zbyt niskie i

geräumig, nicht allzuniedrig und mit hinreichend großen und genugsamen Fenstern versehen seyn; sie müssen ferner reinlich gehalten werden, dürfen weder zu warm, noch zu dunstig seyn, sondern die Luft muß oft gewechselt und dadurch gereiniget werden. Deßhalb soll jeder Stall Dunströhren oder Luftröhren haben, und Abzugs-Kanäle, um den Harn oder die Jauche abzuführen, besitzen.

Ein guter Pferdestall sollte nicht weniger als 10 Schuh hoch seyn; jeder einzelne Pferdestand muß zur hinreichenden Bequemlichkeit des Thieres wenigstens 5 Fuß breit und 8 Schuh lang seyn, und gegen die Hinterfüße zu ein wenig schräg ablaufen.

Auch der Rindviehstall soll wenigstens 8 Fuß hoch und die Stände an 4 Schuh breit seyn. Helles Tageslicht trägt zur Erhaltung der Gesundheit bei allen Thieren gewiß viel bei, daher sollten die Stallfenster niemals zu klein seyn, sie müssen gut schließen, um im Winter eine mäßige Stallwärme zu erhalten, niemals aber dürfen sie so angebracht seyn, daß die Lichtstrahlen den Thieren gerade in die Augen fallen. Damit es im Sommer nicht zu dunstig werde, sind statt der Glasscheiben die sogenannten Fliegengarne, vor die Fensteröffnung gespannt, sehr vortheilhaft.

Die Schafställe sollen wenigstens 12 Schuh (2 Klafter) hoch, und für das darin zu haltende Schafvieh geräumig genug seyn, so, daß man auf ein Stück einen viereckigen Raum von ungefähr 2 1/2 bis 3 Schuh Länge und eben so viel Breite (oder 1/2 Klafter in das Gevierte) berechnet. Die Fenster werden ungefähr in der Mitte der Stallwand etwa 1 Klafter hoch über den Fußboden angebracht, und müssen für den Winter gut schließen. Gar zu warm dürfen diese Ställe nie gehalten werden, weil dieses dem Schafviehe, welches durch seinen natürlichen Pelz schon geschützt ist, weit nachtheiliger wird, als mäßige Kälte. Wenn das Futter im Dachboden über den Ställen aufbehalten wird, so ist genau darauf zu sehen, daß dieser recht gut verwahrt sey, daß die Läden wohlgefugt über einander gelegt, oder auch mit Lehm beschlagen werden, damit von dem aufsteigenden Stalldunst nichts zum Futter komme, indem dieses dadurch verdorben und dem Vieh eckelhaft und schädlich wird.

§. 3.

Von der Fütterung im Freien und im Stalle.

a) Von den Weiden und Viehtriften.

Nur in solchen Gegenden, wo die Viehzucht der Ackerwirthschaft, des bessern Erträgnißes wegen, vorgezogen werden muß, z. B. in Gebirgsländern, dient die Weide größtentheils zur Fütterung der Thiere; anderswo aber wird bei einer wohl

mieć okna dosyć wielkie i dość liczne; powinny przytém czysto być utrzymywane, i ani zbyt ciepłe, ani zbyt parne, dla tego też często przewietrzane i przez to, powietrze w nich czyszczone. Ku temu potrzebne są w stayni rury, albo otwory od zaduchu, i ścieki na odchód moczu i gnoiówki.

Dobra staynia dla koni przynaymniéy 10 stóp wysoka być powinnaby; każde poiedyńcze stanowisko czyli staynie dla konia, aby stał dość wygodnie, powinno mieć przynaymniéy 5 stóp szérokości, 8 długości, a ku zadnim nogom cokolwiek bydź spadziste.

I dla bydła rogatego staynia przynaymniéy 8 stóp wysoka, a każde stoienie 4 stóp szérokie być powinno. Jasne dnia światło przyczynia się wiele zapewne do utrzymania zdrowia u wszystkich zwiérząt; dla tego okna staienne nigdy zbyt małe, zaś by w zimie umiarkowane ciepło w stayni utrzymać, dobrze zamykalne być powinny; nigdy ie atoli tak urządzać nie należy, aby promienie słońca bydlęciu prosto w oczy wpadały. Aby w lecie nie było zaduchu, dobrze bardzo zamiast szyb szklannych, rozpinać przed oknami rąbki (siatki od much).

Staynie owcze naymniéy 12 stóp (2 sążnie) wysokie i dla owiec tamże mieszczonych dostatnie obszérne być powinny, to iest tak, aby na iedną owcę mieysca czworobocznego 2 1/2 do 3 stóp długiego i tyleż szérokiego, (czyli 1/2 sążnia w czworobok) rachować. Okna daie się w środku ściany na iaki sążeń wysoko nad podłogę, które na zimę dobrze zamykać się powinny. Staynie te nie należy nigdy zbyt ciepło utrzymywać, ponieważ to owcom iuż przez własną wełnę na zimno opatrzonym, daleko szkodliwsze iest od umiarkowanego zimna. Jeżeli pasza trzymana iest na poddaszu nad staynią, dobrze na to uważać, aby należycie zachowaną była, to iest: by skrzynie dobrze spaiane, iedne na drugie kładzione, albo też i gliną oblepione były, by unoszące się do góry wyziewy staienne nie zarażały paszy, która przez to zepsuta, bydlęciu obrzydliwą i szkodliwą staie się.

§. 3.

O pasieniu w otwartém polu i w stayni.

a) O pastwiskach i wygonach.

Tylko w okolicach, gdzie hodowanie bydła dla większego zysku, gospodarstwu rolnemu odbiéra pierwszeństwo (iak n. p. w okolicach górzystych), służy po naywiększéy części pastwisko bydłu za karmę; gdzie indziéy zaś przy do-

eingerichteten Wirthschaft mit Recht nur so viel Raum für den Weideplatz beibehalten, als zur hinreichenden Leibesbewegung und Begattung der Thiere eben nothwendig ist, welche ihr Futter meistens nur im Stalle erhalten. Wo die Weideplätze aber auch zugleich zur vollen Sättigung der Thiere dienen, und diese den größeren Theil der bessern Jahreszeit darauf zubringen müssen, da ist die Beschaffenheit dieser Plätze von wichtigem Belange für die Gesundheit der Thiere.

Ueberhaupt soll die Weide dem Viehstande an Größe angemessen und nicht zu weit vom Orte entfernt seyn; der Weideplatz muß ferner rein gehalten und gut zugerichtet seyn, das ist: er soll, zumal im Frühjahre, vor dem gewöhnlichen Austriebe von dürrem Grase, Disteln und Stauden, so wie öfters im Jahre vom Unrathe der Weidethiere gesäubert werden; stehende Wässer, Sümpfe und Lachen sind abzuleiten und auszutrocknen, und besonders ist dafür zu sorgen, daß durch Lockerung des Bodens und Ausstreuen von Samen wieder gute Gräser nachwachsen. Jede Weide sollte endlich auch schattige Bäume zum Schutz gegen Sonnenhitze und gähe Gewitter haben, und entweder reines fließendes Wasser, oder Brunnen mit den nöthigen Tränktrögen besitzen.

Die besten Pferdeweiden sind mäßig trockene, buschige Anhöhen, welche hochhalmiges süßes Gras und Wasser in der Nähe haben. Hügelige Plätze der Art begünstigen insbesondere die Ausbildung der Füße und Hufe bei den Füllen.

Zur Weide für das Rindvieh sind grasreiche Triften auf Bergen, so wie die niedrigeren Alpen (Almen) ganz vorzüglich geeignet, dagegen sind alle niedrigen, feuchten unb sumpfigen Gegenden, und die moorigen und schilfigen Stellen als höchst nachtheilig zu meiden. Die Wiesenhuthung im Spätherbste kann mehr nur zur Leibesbewegung, als zur Sättigung des Viehes dienen; selten ist es in dieser Jahrszeit mit der Brach- und Stoppelhuthung besser. Die Waldhuthung, mit Ausnahme der lichten hochgrasigen Plätze, ist eher nachtheilig als vortheilhaft.

Auch für die Schafe sind erhabene trockene Weiden am zuträglichsten, naße Weiden aber immer gefährlich. Für veredelte Schafe sind vorzüglich mit kurzem, zartem und gewürzhaftem Grase bewachsene Anhöhen geeignet; für gemeines Vieh ist die mehr hochgrasige gröbere Weide vorzuziehen, jedoch alle sumpfige saure Weide sorgfältig zu vermeiden. Da die Weide auf Wintersaatfeldern nur bei trockenem Froste Statt finden kann, so hat man darauf zu sehen, daß die Saat nicht stark bereift, oder gar mit Schnee bedeckt sey, welches den Schafen häufig nachtheilig wird.

brze urządzoném gospodarstwie, zostawia się bardzo słusznie tyle tylko mieysca na pastwisko, ile własnie dla dostatecznego poruszenia ciała i parowania bydląt staie się potrzeba, które wreście swoią paszę tylko w stayni otrzymuią. Gdzie zaś pastwiska bydłu razem i do zupełnego nasycenia służą, i takowe większą część pory roku tam przepędzać musi, tam położenie i stan mieysc iakowych dla zdrowia bydląt iest ważną rzeczą.

W ogólności pastwisko powinno co do wielkości odpowiadać ilości bydła i niedalekiém być od ich stanowiska; wreście, czysto utrzymywane i dobrze urządzone, to iest; powinno być a zwłaszcza na wiosnę, przed zwyczayném bydła wygonem, ze suchéy trawy, ostu i badylów, iako też równie częściéy do roku z gnoiu bydlęcego oczyszczone; wody stoiące, bagna i moczary, ściągnąć i osuszyć, a szczególniéy o to starać się należy, by przez poruszanie ziemi i zasianie nasion, znowu dobre trawy urosły. Każde nakoniec pastwisko powinnoby mieć cieniste drzewa dla schronienia się bydłu od spiekoty słońca i nawalnéy burzy, tudzież, albo czystą wodę płynącą, albo studnie z potrzebnémi do poienia korytami.

Naylepsze pastwisko dla koni są wzgórza miernie suche, krzaczyste, maiące trawę wysoką i wodę poblisko. Górzyste mieysca tego rodzaiu pomagaią szczególniéy do wykształcenia się nóg i kopyt u źrzebiąt.

Na paszę dla bydła rogatego służą naywłaściwiéy obfite w trawę wygony na górach, iak to są niższe Alpy (Almy); przeciwnie zaś, wszystkie nisko położone, wilgotne i bagniste okolice, równie iak i trzęsawiska trzciną zarosłe, iako bydłu nayszkodliwsze, unikane być powinny. Pasienie po łąkach w późną iesień, bardziéy dla potrzebnego bydłu ruchu, iak dla napasienia go służyć może; rzadko w téy porze roku bywa lepsze pasienie po ugorach i na ścierni. Pasienie w lasach, wyiąwszy mieysca dla światła przystępne i wysoko trawiste, raczéy szkodliwe, iak pożyteczne iest. I dla owiec naydogodnieysze są pastwiska wzniesione i suche; mokre zaś zawsze niebezpieczne. Dla owiec ulepszonego zawodu nayzdatnieysze są wzgórza, zarosłe krótką, cienką i wonną trawą; dla pospolitych, lepsza trawa wysoka i grubsza; wszakże wszystkich moczarnych i kwaśnych pilnie unikać należy. Gdy spasanie zasiewów ozimych tylko przy suchych mrozach być może, przeto baczyć na to należy, aby zasiewy nie były mocno szronem, a może wcale i śniegiem pokryte, co dla owiec iest nader szkodliwém.

b) Von der Fütterung und Tränke des Viehes im Stalle.

Futter und Getränke sind die ersten Nothwendigkeiten zur Erhaltung des Hausviehes. Das Gedeihen desselben hängt aber eben sowohl von der gehörigen Menge, als auch von der Beschaffenheit des Futters und von einer bestimmten Ordnung ab, in welcher es verabreicht wird.

Für Pferde ist unter den Körnern der Hafer das beste Futter, wenn er rein, wohl ausgetrocknet und geruchlos ist; Gerste und Hülsenfrüchte sind der Erfahrung nach viel weniger gedeihlich; ein gutes reines, nicht überschwemmtes oder ausgewässertes Heu ist nächst dem Hafer das beste Beifutter; für sich allein aber giebt es nicht genugsame Nahrung; frisches Heu verursacht bekanntlich Blähungen, Koliken und andere Zufälle. Dasselbe geschieht auch von ungewohnter und allzuhäufiger grüner Fütterung, welche überhaupt wenig nahrhaft ist; am wenigsten aber gestatte man Kleefelder als Weide; sehr nachtheilig kann auch das geschrottene oder gequollene Körnerfutter werden, wenn es in großer Menge gereicht wird. Das nach dem dreimaligen Futter jederzeit zum Getränk gereichte Wasser soll kühl und rein, im Winter jedoch nicht allzukalt, sondern wo möglich etwas überschlagen seyn.

Zur Stallfütterung des Rindes im Sommer eignet sich eine Verbindung vom dürren Futter (Heu, Klee und Stroh) mit dem grünen am besten. Das grüne Futter von natürlichen oder künstlichen Wiesen soll im Schatten etwas übertrocknet, und niemals in großer Menge auf einmal, sondern in kleineren Portionen abgetheilt, vorgelegt werden. Bei naßem Wetter sollte man lieber gar kein Grünfutter einbringen.

Das frische Futter von Wurzeln, Knollengewächsen, als: Erdäpfel, Rüben, soll immer nur mit gehäckseltem Rauchfutter vermischt, oder abwechselnd mit selbem gegeben, niemals für sich ganz allein zur Ernährung verwendet werden, damit der große Magen (Pansen) durch das letztere auch hinreichend ausgedehnt werde. Das Getränk soll mäßig kühl seyn und vor dem Mittagsfutter gereicht werden; niemals gebe man bald nach dem Genuße des Grünfutters zu trinken. Die warmen Tränke, die Siede- und Brühefütterung vermehren die Milch-Erträgniß, nur dürfen sie nie zu warm und nur in Verbindung mit anderem Nebenfutter gegeben werden. Wenn es etwas länger gestanden ist, so geht es leicht in zu starke Gährung über, und wird dann dem Viehe leicht schädlich.

Die Ernährung des Schafviehes im Stalle besteht am besten aus wohl ausgetrocknetem gewürzhaftem Heu, welches auf Anhöhen gewachsen ist. Als Beifutter kann auch Hafer- und Waitzenstroh gegeben werden. In vielen Wirthschaften werden

b) O karmieniu i poieniu bydła w stayni.

Pasza i poienie są piérwsze potrzeby do utrzymania bydła domowego. Aby zaś bydło darzyło się, zależy to, iak od przywoitéy ilości, tak od gatunku paszy i od pewnego porządku, iakim się takowa onemu dawać powinna.

Dla koni z pomiędzy zboża, owies iest naylepszą paszą, gdy iest czysty, dobrze uschły i bezwonny; ięczmień i rośliny strączkowe idą w mnieyszy pożytek z doświadczenia; siano dobre, czyste, nie zamulone lub wymoczone, iest naylepszą paszą poddatkową po owsie; samo atoli iest niedostateczném pożywieniem; siano świéże sprawia powszechnie wzdęcia, kolki i inne słabości. To samo sprawia pasza zielona, gdy zbyt często lub nieprzyzwyczaionemu zwiérzęciu daie się i iest w ogólności mało pożywna; nay mniéy atoli pozwalać koniczyny na paszę; także ziarno szrótowane lub moczone, może być wielce szkodliwém w wielkiéy ilości dawane. Woda po trzykrotném popasie każdą razą do napoienia dawana, powinna być chłodna i czysta, wszakże w zimie nie zbyt zimna, ale cokolwiek wystała.

Na paszę staienną dla bydła rogatego iest naylepsza mieszanina z paszy suchéy (siana, koniczu i słomy) i zielonéy. Paszę zieloną z łąk naturalnych lub sztucznych nieco w cieniu przesuszoną, nigdy na raz w wielkiéy ilości, ale w małych porcyach bydlęciu kłaść należy. Podczas słoty lepiéy paszy zielonéy nie dawać.

Świéża pasza z roślin korzenistych, głąbiastych, iako są: ziemniaki, rzepa, zawsze tylko z siekaną paszą mieszana, albo przemieniana a nigdy całkiem sama na karm dawaną być ma, a to, aby żołądek piérwszy (żwacz), przez sieczkę dostatecznie rozepchał się. Napóy miernie zimny i przed żerem południowym dawać; nigdy zaś nie poić zaraz po spożyciu paszy zielonéy. Napoie ciepłe, pasza zagotowana i zaparzana pomnaża podóy, tylko nie nadto ciepło i zawsze z inną paszą przydatkowa dawana być powinna. Jeżeli cokolwiek dłużéy postoi, przechodzi łatwo w mocną fermentacyią i staie się potém bydlęciu łatwo szkodliwą.

Karma owiec w stayni naylepsza iest z siana dobrego, suchego i wonnego ze wzgórzystych mieysc pochodzącego; poddawać im także można słomy owsianéy i pszeniczney. W wielu gospodarstwach oprócz tych nayzwyczaynieyszych

außer diesen gewöhnlichsten Futterstoffen auch verschiedene Arten von Laub, Knollen- und Wurzelgewächsen, ferner zerstoßene Eicheln und wilde Kastanien von Zeit zu Zeit abwechselnd mit dem Hartfutter, oder mit diesem vermengt, dem Schafvieh mit Vortheil gereicht. Das Getränk darf nicht in zu großer Menge und bald nach dem Futtergenuße gereicht werden; bei trockener Fütterung wird es zwei Mal, bei grünem Futter nur ein Mal zum Saufen zugelassen.

§. 4.

Von dem Weidegang.

Eine übel beschaffene Weide hat den nachtheiligsten Einfluß auf die Gesundheit und Entwicklung der Thiere, und es sey nun, daß der Weidegang zur Erhaltung des Viehes durchaus nothwendig ist, oder daß es bei eingeführter Stallfütterung nur der Bewegung wegen auf die Weide getrieben wird, so ist dabei immer viele Vorsicht nothwendig.

Tiefe, sumpfige, öfteren Ueberschwemmungen ausgesetzte Weideplätze an Morästen und Teichufern bringen viele schlecht beschaffene und selbst giftartige Gewächse hervor; solche Plätze sollten daher durchaus nicht zur Weide gebraucht werden, eben so wenig als dürre, staubige, mit Unrath bedeckte Anger, oder jene sonnigen, sandigen und unfruchtbaren Abhänge, wo nichts als Hauhecheln, Disteln, Scharten, Mannstreu und ähnliche trockene, nahrungslose Kräuter wachsen.

Noch nachtheiliger sind jene wüsten unfruchtbaren Gemeinweiden, wie man sie nahe an Dorfschaften häufig sieht, welche, anstatt mit frischem Grase, mit Gänsekoth und anderem Unrath bedeckt, von Mücken, Bremsen und Stechfliegen aller Art wie überschwemmt sind. Solche schlechte Huthungen sind für das Vieh eine wahre Stätte der Noth und des Elends, und anstatt daselbst Nahrung zu finden, verkümmert es dabei gänzlich.

Man ist schon längst allgemein überzeugt, daß es viel besser ist, solche Gemeinweiden unter die einzelnen Besitzer zu vertheilen, Acker- und Wiesenland daraus zu machen, und so eine bessere Pflege des Viehes durch die Stallfütterung zu erreichen.

So lange Thau und Reif vom Grase nicht abgetrocknet sind, sollte man das Vieh niemals auf die Weide treiben; im Frühjahre und Herbste, wo dieses Abtrocknen erst später geschieht, sollte man daher dem Vieh vor dem Austreiben immer ein trockenes Morgenfutter vorgeben, damit es nicht vom Hunger getrieben beim Hinauskommen gleich über das noch naße Gras herfalle, und selbst Giftpflanzen mitnehme, die es sonst unberührt stehen läßt.

Der Honigthau, der Mehlthau, die Spinnengewebe, wenn sie in großer Menge sich finden, werden der Gesundheit des

pastew, daią także z pożytkiem owocom czasami różne rośliny liściaste, głąbiaste i korzeniste, także tłuczoną żołądź i dzikie kasztany na przemian z twardą paszą lub z tą mieszane. Poienie, ani w wielkiéy ilości, ani zaraz po napasieniu następować nie powinno; po suchéy paszy owce puszcza się dwa razy do wody, a po zielonéy raz tylko.

§. 4.

O wygonie, (pędzeniu) na pastwisko.

Złe pastwistko ma nayszkodliwszy wpływ na zdrowie i rozwiianie się bydląt i dopuśćmy, że wygon bydła dla iego utrzymaniu iest koniecznie potrzebny, albo że przy zaprowadzoném karmieniu w stayni, bydło tylko dla ruchu na pastwisko pędzone zostaie, toć zawsze przy tém potrzeba wiele przezorności.

Głębokie, moczarne, na częste wód wylewy wystawione pastwiska przy bagnach i nad brzegami stawu położone, wydaią wiele złych a nawet iadowitych roślin; takie więc mieysca na pastwiska wcale użytémi być nie powinnyby, równie iak suche, pyłowate, zaśmiecone błonia, albo też owe usłonne, piaszczyste i nieżyzne przechyliska, gdzie nic nie rośnie, iak wilżyna, oset, sierpiki, mikołayki, (płodzienie swoyskie) i inne podobne suche, niepożywne (iałowe) zioła.

Szkodliwszémi ieszcze są owe puste, nieżyzne pastwiska wspólne, iak to ie blisko wsiów widać, które zamiast świeżą trawą, łaynem gęsiém lub innéin pokryte, komarami, bąkami i muchami kołącémi wszelkiego rodzaiu zaroione są. Takie złe pastwiska są prawdziwém siedliskiem biedy i nędzy dla bydla, które zamiast pożywienia znaleść, zupełnie tam wycieńczeie.

Przekonano się też iuż dawno w powszechności, iż daleko lepiéy takowe spólne pastwiska gromadzkie między poszczególnych posiadaczy podzielić, na pola orne i łąki obrócić i tym sposobem pasieniem w stayni bydło lepiéy hodować.

Dopóki rosa i szron na trawie nie obeschnie, nie należałoby nigdy bydła pędzić na paszę; na wiosne i w iesieni, kiedy to obeschnienie dopiéro późniéy następuie, wypadałoby bydlu przed wygonieniem dawać zawsze suchą trawę z rana, by pędzone głodem, wyszedłszy na pastwisko nie dorwało się zaraz mokréy i nie chwytalo roślin iadowitych, które zwyczaynie zostawia nietkniętémi.

Miodunka, czyli rosa miodowa, rdza, czyli mączna rosa i paięczyny, ieżeli w mnogiéy ilości znayduią się, podobnież

Viehes ebenfalls sehr nachtheilig, und sind daher nach Möglichkeit zu vermeiden.

Unter allen Schädlichkeiten, welche das Vieh auf der Weide treffen, sind die durch nachtheilige Witterung verursachten zwar die häufigsten und am wenigsten abzuhalten; ihre schädliche Wirkung kann aber durch Aufmerksamkeit und Sorgfalt des Landwirthes zum Theil vermieden werden.

Er halte seine Thiere zu Hause, wenn die Witterung kalt, regnerisch oder neblich ist, wenn frisch gefallener Schnee im Frühlinge oder Herbste die Weiden bedeckt; er lasse das Vieh im hohen Sommer mit Tagesanbruch auf die Weide, bringe es bis 9 Uhr Vormittags wieder in die gut gelüfteten Ställe zurück, und treibe erst Nachmittags wieder gegen 4 oder 5 Uhr aus.

Gibt es aber auf der Weide schattige luftige Orte zum Unterstand, so sind diese noch besser für das Vieh, damit es sich während der heißen Stunden dort lagern könne.

Ganz besonders werden solche Plätze, die den ganzen Tag der Sonne ausgesetzt sind, den Schafen peinlich, welche dadurch in abmattende Hitze und Schweiß gerathen, so, daß man sieht, wie sie, um wenigstens den Kopf vor der Sonnengluth zu schützen, sich zusammen drängen, und ihn unter dem Bauche des nächst stehenden zu verstecken suchen. Man trachte sie daher in solcher Zeit unter schattige Bäume, oder sonst einen Unterstand zu bringen, oder in der heißesten Tageszeit in den Stallungen zu halten.

Vorzüglich hat man darauf zu sehen, daß sie nicht verhütet werden, welches zu schweren und langwierigen Krankheiten Veranlassung gibt. Das Verhüten geschieht aber am öftesten im Frühjahre, wenn die während des Winters im trockenen und oft kargen Futter genährten, vielleicht hungrigen Schafe nun auf frische, saftige, grasreiche Weideplätze kommen, besonders an Bächen oder Quellen, oder auf der Brache bei zu feuchtem Wetter, wo ein üppiger Graswuchs sich zeigt, oder auf sumpfigen Wiesen, an Gräben und Teichufern, wo allerlei Giftkräuter: Hahnenfuß, Wasserschierling, Osterblume und ähnliche scharfe Gewächse häufig den Boden bedecken.

Bei dem Tränken des Viehes endlich ist darauf zu sehen, daß selbes, wenn es durch Treiben und Jagen stark erhitzt ist, nicht durch Saufen an kalten Quellen sich schnell abkühle; man lasse es auch nicht an solchen Stellen saufen, wo das Wasser von eben geschmolzenem Eis oder Schnee sich angesammelt hat; eben so ist das Wasser, wo Flachs oder Hanf eingeweicht liegt, den Thieren sehr nachtheilig.

Ueberhaupt wird sehr vieles von den Eigenschaften des Viehhirten abhangen, und so wie ein aufmerksamer, ordentlicher

zdrowiu bydła nader szkodliwe, ile możności unikane być maią.

Pomiędzy wszystkiémi szkodliwościami, które spotkać mogą bydle na paszy, pochodzące ze szkodliwego stanu powietrza, są nayczęstsze i naytrudnieysze do ustrzeżenia; atoli szkodliwy wpływ powietrza unikniony być może po części przez uwagę i troskliwość gospodarza.

Kiedy powietrze iest zimne, dżyste albo mgliste, kiedy śnieg świeży na wiosnę lub w iesieni pastwiska pokrył, niech bydło trzyma w domu; niech ie w środku lata równo ze świtem puszcza na pastwisko, a do godziny 9téy przed południem niech ie ma z powrotem w stayniach dobrze przewietrzonych; z południa zaś znowu dopiéro koło 4téy albo 5téy godziny, aby ie wyganiał. Jeżeli zaś na pastwiskach ma mieysce cieniste i na przechód powietrza wystawione, tedy takowe tém lepsze są dla bydła, by tam w godzinach upału, koczować mogło.

Takie mieysca, co przez cały dzień wystawione na upał słońca, są dla owiec szczególną męczarnią, ponieważ natenczas znużaiącego doznaią gorąca i potu, tak, że widać, iak, aby przynaymniéy głowę od spiekoty ochronić, w kupę gromadzą się i głowy pod brzuchy drugich nayblizéy siebie stoiących ukryć szukaią. Natenczas należy ie sprowadzić pod cieniste drzewa lub w inne takie mieysca, albotež w naygorętszą porę dnia trzymać w stayni.

Szczególniéy na to uważać należy, aby owce nie przepasać, co do cięžkich i długotrwałych chorób powód daie. Owce przepasaią się nayczęściéy na wiosnę, gdy przez zimę suchą, częstokroć skąpą paszą karmione a może i wygłodzone, dopadną naraz świéżego, w soczystą trawę obfituiącego pastwiska, osobliwie przy źródłach i nad potokami, lub na ugórach podczas odwilży, gdzie buyna trawa urośnie i lub na moczarnych łąkach nad rowami i brzegami stawów, gdzie różne iadowite chwasty, iako są: iaskier wielki, świnia wesz wodna, czyli szaleń iadowity, czarne ziele czyli zawilec i inne ostre rośliny, ziemię gęsto okrywaią.

Nakoniec przy poieniu bydła uważać na to, aby przez spędzenie i zgnanie mocno zgrzane, poiąc się przy zimnych źródłach, raptownie się nie ochłodziło; nie dawać mu też pić w mieyscach, gdzie się woda z roztopionego lodu lub śniegu nazbiérała; podobnież bydłu szkodliwa iest bardzo woda, gdzie len albo konopie mokną.

W ogólności zależy bardzo wiele od zdatności pastucha, i tak, ile uważny porządny i ostrożny, nie iednego

und behutsamer Hirt manches Unglück vermeiden kann, so wird ein unwissender, eigensinniger oder nachlässiger Mensch nur Schaden und Unheil stiften.

§. 5.

Mittel zur Beförderung der guten Ernährung.

Die gute Ernährung des Viehes hängt nicht blos von der Menge und Güte des Futters, sondern auch von der regelmäßigen Ordnung in dessen Verabreichung, so wie ganz besonders von einer gehörigen Abwechslung der Bewegung und Ruhe ab. Ruhe ist für alle Thiere zur ersten Verdauung des Futters höchst nothwendig, daher läßt man auch den Pferden wenigstens eine Stunde lang nach dem Futter Zeit zur Verdauung, den Wiederkäuern, Rinden und Schafen aber zwei Stunden; während dieser Zeit läßt man sie an einem bequemen schattigen Orte das Futter eindrücken oder wiederkäuen, und vermeidet alles Anstrengen derselben zum Zuge, so wie alles Treiben oder Jagen.

Dagegen ist in der übrigen Zeit Arbeit und mäßige Bewegung zum Gedeihen der Thiere höchst nothwendig, so, daß selbst Melkkühe nicht davon ausgeschlossen sind, und bei gutem Wetter an irgend einen freien Platz hingetrieben werden müssen. Allzuweiter Austrieb, besonders auf harten staubigen Strassen, ermüdet das Vieh zu sehr, so, daß es dadurch ganz matt wird, und bei häufiger Wiederholung abmagern muß.

Als Beförderungsmittel der Verdauung ist die Salzlecke ein allgemein angewendetes Hilfsmittel, welches, besonders bei trockener Fütterung, den Thieren gedeihlich ist. Man reicht das Salz dem Rinde einige Mal die Woche in einem Gemenge von grobem Mehl oder Kleien, oder auch mit etwas Kümmel, Enzian-Pulver, Kalmus u. d. gl. vermischt; den Schafen wird alle Woche ein Mal, oder auch nur eine Woche um die andere etwas Salz in Trögen vorgesetzt, wobei man auf ein erwachsenes Stück ungefähr 2 Loth rechnet. In nassen regnerischen Jahren hingegen, bei anhaltendem Regenwetter, bei schwächlichen, nicht blutreichen und zu Faulkrankheiten geneigten Thieren ist die Salzlecke als nachtheilig zu vermeiden. Auch ist das Aufhängen eines Stückes Steinsalzes im Stalle weniger anzurathen, als das Vorsetzen einer bestimmten Menge, weil ein oder das andere Stück Vieh unaufhörlich dabei ist und allzuviel davon genießt, während andere wieder gar nicht hinzukommen können. Wenn das auf der Weide befindliche Wasser entweder unrein und somit ungesund oder zu kalt ist, so ist es ebenfalls gut, den Thieren zu dem Wasser, welches sie im Stalle bekommen, Steinsalz zuzusetzen, indem sie dann das auf der Weide vorfindige Wasser, als weniger schmackhaft, meistens unberührt lassen.

nieszczęścia uniknąć może, tyle szkody i złego zrządził człowiek nieumieiętny, uparty albo opieszały.

§. 5.

Środki przyczyniaiące się do dobrego karmienia.

Dobre karmienie bydła nie tylko od ilości i gatunku paszy zawisło, ale także od należytego porządku w dawaniu takowéy, tak, iak w szczególności w należytém zachowaniu koleynéy odmiany w ruchu i spoczynku. Spoczynek iest dla wszystkich zwierząt do pierwszego przetrawienia paszy nader potrzebny, dla tego też i koniom zostawia się godzina po wziętym obroku do przetrawienia, a bydłu odżuwaiącemu rogatemu i owcom dwie godziny spokoynego czasu. W tym czasie zostawia się ich w wygodném cienistém mieyscu, aby paszę wtłaczały albo odżuwały i ochrania się ie od wszelkiego natężenia w zaprzęgu, iak od wszelkiego pędzenia i gnania.

Przeciwnie za to, praca i umiarkowane poruszenie prócz pomienionego czasu, do dobrego hodowania bydła są nader potrzebne i tak dalece, że nawet krowy doyne nie są od tego wyłączone; dla tego też w pogodę, nawet w zimie, należy ie wygonić na otwarte mieysce. Wygony zbyt dalekie, osobliwie na twardym, prósznym gościńcu niszczy bydło za nadto, tak, iż przez to, staie się całkiem wątłe a za częstém powtarzaniem i chudnąć musi.

Środkiem popieraiącym strawność powszechnie używanym, iest sól bydlęciu do lizania dawana, która szczególniéy przy suchéy paszy bardzo mu służy. Bydłu rogatemu daie się sól kilka razy w tygodniu mieszana z grubą mąką albo otrębami, albo także z nieco kminu, korzenia goryczkowego, ziela tatarskiego i t. p.; owcóm co tydzień raz, albo też tylko co drugi tydzień, daie się sól w korytach, rachuiąc na iedną owcę starą około dwa łóty. W mokrych i dżystych latach atoli, podczas ciągłéy słoty, bydlętom słabym, niekrwistym i skłonnym do chorób zgniłych, dawania soli do lizania, iako szkodliwéy, wystrzegać się należy. I wieszanie soli kamiennéy kawałkami, w stayni, nie tyle się zaleca, iak udzielanie onéy w pewnéy ilości; ponieważ bydle iedno albo drugie zwykło bez przestanku stać przy tém i używaiąc za nadto, drugiego wcale nie przypuszcza. Jeżeli woda na pastwisku iest albo nieczysta, a zatém nie zdrowa, albo zbyt zimna, dobrze także do wody, którą się bydło w stayni poi, przydawać soli kamiennéy, gdyż wtenczas, mniéy smakuiąc w wodzie na pastwisku mianéy, takowéy nayczęściéy nie łyka.

§. 6.

Von der reinlichen Haltung der Thiere.

Ein ferneres Mittel für das gute Gedeihen der Thiere ist die Beobachtung einer stäten Reinlichkeit. Arbeitsthiere, die dem Schweiße und Staube viel ausgesetzt sind, besonders Pferde, bedürfen eines täglichen Putzens und Striegelns, Zugochsen wenigstens einmal die Woche. Das übrige Hornvieh, besonders aber Melkkühe, sollen allwöchentlich gewaschen, und vom anklebenden Kothe, besonders an den Hinterschenkeln und dem Euter gereiniget, und dann mit Strohwischen bis zum Trockenwerden abgerieben werden. Die Streu soll alle Morgens durchlüftet, nur die reinere und trockene zurückbehalten, und nach wenig Tagen ganz erneuert werden. Die Anhäufung des Düngers in den Ställen wird durch die Luftverderbniß, die sich daraus entwickelt, immer sehr nachtheilig, eben so wie die Ansammlung der Mistjauche unter halbvermoderten, ausgebrochenen und mit keinem Abzuge versehenen Dielen.

Daher müssen Pferde= und Rindställe, besonders in der heißen Jahreszeit, täglich ausgemistet werden, damit auch Mücken und andere Insecten nicht so überhand nehmen.

Dieselbe Reinlichkeit muß sich außerdem auch auf die Krippen, Tröge, Tränkgeschirre u. s. w. erstrecken, um sie vom Schmutz und Unflath zu säubern. Nicht minder verdienen die Umgebung des Stalles, der Hofraum und selbst die Dorfstraße und die freien Plätze die größte Aufmerksamkeit, weil Unreinigkeit derselben, stehende Pfützen und Lachen, die so oft als Dorfschwemme benützt werden, die Luft verpesten.

Sollten die Thiere in die Schwemme getrieben werden, so ist sorgfältig darauf zu sehen, daß sie nicht vorher überjagt und dadurch erhitzt werden, welches zu plötzlichen Erkältungen Anlaß geben könnte. Sind Schafe wegen der Wollschur geschwemmt und gewaschen worden, so sind sie sogleich an einen sonnenwarmen Ort oder in eine luftige Schupfe zu treiben, damit sie da schneller abtrocknen; schon geschorene Schafe müssen in hinlänglich geräumigen, jedoch der Zugluft nicht ausgesetzten Schupfen oder Ställen gehalten werden.

§. 7.

Von der Pflege der Füsse bei den Arbeitsthieren.

Bei den Arbeitsthieren und vorzüglich bei den Pferden ist die Pflege der Füsse, insbesondere der Hufe, von um so größerer Wichtigkeit, als Versäumnisse und Fehler hierin nur gar zu häufig die besten theuersten Thiere unbrauchbar machen. Der Landwirth selbst kann hier schon vielen Uebeln vorbeugen, das Uebrige hängt von der Geschicklichkeit und dem gesunden Menschenver-

§. 6.

O czystém utrzymywaniu bydląt.

Dalszym środkiem, aby się bydło dobrze wiodło, iest ciągłe zachowanie ochędostwa. Bydło robocze wystawione licznie na znóy i kurz, osobliwie konie, potrzebuią codzień chędożenia i czesania zgrzebłem; woły robocze przynaymniéy raz w tydzień. Reszta bydła rogatego, osobliwie zaś krowy doyne, co tydzień myte i z nalepionego gnoiu, szczególniéy na zadzie i wymionach czyszczone i potém słomą aż do sucha obtarte być powinny. Słoma posłanka co rano wietrzona, tylko sucha i czyścieysza zostawiona, a w kilka dni całkiem odmieniona być ma. Kupienie gnoiu w stayniach iest zawsze szkodliwe przez zepsucie powietrza, które się przy tém rozwiia, równie iak zbiéranie się gnoiówki pod pomostem wpół zbutwiałym, powyłamywanym, a ścieku nie maiącym.

Dla tegoteż ze stayni końskich i wołowych należy codziennie osobliwie w gorącą porę roku gnóy wyrzucić, by komary i inne owady tak bardzo nie mnożyły się.

Ta sama czystość zachowana być ma także w żłobach, korytach, cebrach do napoiu i t. d., aby nie były zbrudzone i zaśmiecone. Niemniéy uwagi zasługuią: obwód stayni, dziedziniec, a nawet droga przez wieś i otwarte mieysca, ponieważ nieczystość tychże, stoiące kałuże i bagna tak często do pławienia bydła używane, powietrze zarażaią. Kiedy bydło pławić się ma, pilnie na to uważać, aby poprzedniczo nie było przepędzone i tém samém zgrzane, coby do nagłego oziębienia powód dać mogło. Jeżeli owce dla strzyży pławione i myte były, tedy zaraz ie na mieysce słońcem ogrzane lub do przewiewnéy szopy sprowadzić należy, by tam prędzéy obeschły; owce iuż strzyżone w stayni lub szopie dostatecznie obszernéy, wszakże na przeciąg powietrza niewystawionéy, trzymane być maią.

§. 7.

O pielęgnowaniu nóg u bydła roboczego.

U bydląt roboczych a osobliwie u koni, pielęgnowanie nóg, w szczególności zaś kopyt, iest tém ważnieysze, ile że z zaniedbania i pobłądzenia w tym względzie naylepsze i naykosztownieysze zwiérzęta zbyt często nieużytecznémi czynią. Sam iuż gospodarz może wielu przypadkom w téy mierze zapobiédz, reszta należy od zręczno-

stande des Beschlagschmiedes ab. Die Pferdehufe sind eben sowohl vor zu großer Trockenheit, als vor zu großer Nässe zu verwahren. Man richte die Pferdeständе so ein, daß die Vorderfüsse auf bloßem ungedielten, etwas feucht erhaltenen Lehmboden stehen, oder halte den Stand wenigstens vorne etwas feucht, indem man den Mist hinkehrt, oder naßen Lehm daselbst ausbreitet. Man sorge dafür, daß die Hufe beim Beschlagen nicht an den Winkeln und Eckwanden, an der Sohle und dem Strahle ausgewirkt, daß die Wände nicht hoch gelassen und von außen nicht abgeraspelt werden; an dem Eisen vermeide man zu hohe Stollen, indem durch alles dieses die Hornschuhe vertrocknen, splittrig werden und die Füsse einzwengen, wodurch Zwanghufe und schmerzhafte Fußkrankheiten entstehen. Beständige Nässe, besonders von Mistjauche, macht das Horn der Hufe faul, mürbe, und veranlaßt Voll- und Platthufe. Man halte daher den Stand immer reinlich, daß sich bei den Hinterfüssen nicht zu viel Mist oder Harn ansammelt.

Zu trockene Vorderhufe verbessert man durch Bäder im fließenden Wasser, durch Einschläge und Umschläge mit Kuhmist, Lehm, naßen Werg u. d. gl., vorzüglich bei anhaltender Dürre und stäter Bewegung auf harten trockenen Strassen. Vor dem Beschlagen darf der Huf nicht mehr und nicht weniger niedergeschnitten werden, als es nöthig ist, um die angewachsenen Hufwande gehörig zu verkürzen. Zu schwere, zu weite und zu lange Eisen mit nach den Stollen hingebogenen Armen, plumpen Griff und Stollen sind selbst bei schweren Zugpferden höchst nachtheilig.

Auch die Klauen der Zugochsen bedürfen, wenn diese Thiere zu lange ruhig stehen, ihres Anwachsens wegen, des gehörigen Niederschneidens, noch mehr wird dieses bei Stieren und Melkkühen nöthig, die stets im Stalle stehen.

§. 8.

Von der Verwahrung der Thiere vor Ansteckungsgefahr.

Wer seine Thiere gesund erhalten will, kann in der Vorsicht gegen Ansteckungs-Krankheiten nicht leicht zu weit gehen. Diese Vorsicht fordert strenge Vermeidung aller der Umstände, welche die Einschleppung oder Mittheilung eines ansteckenden Krankheitsstoffes begünstigen können. Schon deßhalb ist die in der Oeconomie so vortheilhafte Stallfütterung von großem Nutzen, weil das Vieh um so sicherer von anderem abgesondert bleibt.

Ein vorsichtiger Landwirth hält seinen Viehstall für alle Fremde verschlossen, die auf irgend eine Weise mit anderem Vieh zu thun haben, es seyen Fleischer, Wollhändler, Gärber

ści i zdrowego rozsądku konowała. Kopyta u konia należy równie od zbyteczney suchości, iak od zbyteczney wilgoci zachowywać. Stoiania dla koni tak urządzić, aby nogi przednie na gołéy, niedylowanéy i cokolwiek wilgotno utrzymywanéy ziemi gliniastéy stały, albo przynaymniéy stoianie z przodu nieco w wilgoci przez podmiatanie gnoiu albo mokréy gliny rozgartnienie, utrzymywać należy. Uważać, aby podkówaiąc kopyto w kątach i narożnych ściankach, na podeszwie i w strzałce podebrane nie było; by ścianki czyli brzegi nie były wysoko zostawione ani zewnątrz opiłowane (obraszplowane); océle u podków, aby nie były wysokie, ponieważ z tego wszystkiego róg wysycha, robi się łupny, nogę obciska, z kąd wykopycenie i inne bolesne nóg choroby powstaią. Ciągła mokrość, osobliwie z gnoiówki, róg gnoi, kruszy i czyni kopyta zrosłémi lub płaskiémi. Czysto więc zawsze stoianie utrzymywać, by pod nogami zadniemi nie zbiérało się wiele gnoiu lub moczu.

Kopyta przednie zbyt suche odwilża się kąpaniem w wodzie płynącéy, obkładaniem lub wkładaniem łayna krowiego, gliny, mokrych kłaków i t. p. osobliwie podczas stałéy posuchy i ciągłym ruchu po twardych i suchych gościńcach. Przed okuciem rogu, ani więcéy ani mniéy nie podbiérać, iak potrzeba, aby narosłe brzegi należycie pozmnieyszać. Za ciężkie, za obszérne i zbyt długie podkowy z ramiączkami ku océlóm nakrzywionémi, z niezgrabném uięciem i océlami, są nawet dla ciężkich koni wozowych nader szkodliwe.

Także racice u wołów pociężnych, gdy długi czas nieczynnie stoią, potrzebuią dla tego, że nadrastaią, należytego zrzynania; tém potrzebnieyszém staie się to u byków i krów doynych, które są zawsze w stayni.

§, 8.

O zachowaniu bydła od niebezpieczeństwa zarazy.

Kto bydło swoie zdrowém utrzymać chce, nie może być dosyć ostrożnym przeciwko chorobom zaraźliwym. Ostrożność ta wymaga ścisłego unikania wszelkich okoliczności mogących ułatwiać wkradnienie lub udzielenie się materyi chorób zaraźliwych. A iuż z tego względu karma w stayniach, w gospodarstwie tyle korzystna, przynosi wielki pożytek, ponieważ bydło tém pewniéy od drugiego oddzielone zostaie.

Przezorny gospodarz trzyma staynię swoią dla obcych zamkniętą, którzy tylko iakimbądź sposobem z inném bydłem do czynienia maią; czy to są rzeźnicy, handluiący

oder Hirten, Schafmeister, Abdecker u. dgl. m. Er stellt kein neu angekauftes Stück in seinen Stall oder unter seine Herde, bevor er sich nicht von der vollkommenen Gesundheit und Unverdächtigkeit derselben überzeugt hat. Eine kluge Gemeinde wird den Hirten der Gemeinherde verpflichtet machen, die Herde von jener der benachbarten Gemeinde ferne zu halten, und kein fremdes Stück mitweiden zu lassen, krank sich zeigende Stücke sogleich von der Herde auszuschließen, und darüber die ungesäumte Meldung zu machen, sich selbst aber nirgends in der Nachbarschaft zu Kuren und Pfuschereien bei krankem Vieh brauchen zu lassen. Die Gemeinde wird auf den Fleischhauer im Orte Aufsicht halten, daß er sein angekauftes Schlachtvieh nicht auf die Gemeinweide schicke. Nähere Bestimmungen werden bei der Belehrung über die Krankheiten selbst angegeben werden.

II. Hauptstück.

Von den gewöhnlichsten Krankheiten und Seuchen der Thiere überhaupt.

§. 9.

Von der genauen Beobachtung der Thiere.

Der emsige Landmann, welcher seine Thiere und ihr Verhalten im gesunden Zustande kennt, und öfters nach ihnen sieht, wird auch ihr Erkranken nicht leicht übersehen; je früher aber eine Krankheit entdeckt wird, desto leichter ist sie auch zu heilen. Allein um eine herannahende oder gegenwärtige Krankheit zu erkennen, ist weit mehr nothwendig, als die bloße Aufmerksamkeit darauf, ob die Thiere fressen oder das Futter versagen, denn oft sind sie schon längere Zeit wirklich krank, ohne daß die Freßlust sich vermindert. Die genauere Beobachtung des kranken Thieres setzt auch den Landmann in den Stand, die Krankheit und ihre Zeichen einem später hinzukommenden Thierarzte deutlich zu schildern, so, daß dieser Letztere sich schnell über das Vergangene unterrichten und die rechten Mittel ergreifen kann. Er wird daher vorzüglich auf folgende Umstände Acht haben:

Ist das erkrankte Thier fett oder mager? festgebaut oder schlapp? Ist es an den Wurzeln der Hörner, an Ohren, Klauen oder Hufen warm, heiß oder kühl? Liegt die Haut fest oder rauscht sie? ist sie (bei Schafen) blaß oder roth? Sind die Haare glänzend oder matt, glatt oder struppig? Schwitzt das Thier oft und wie viel, oder nicht? Zeigen sich Geschwülste oder Blattern? wo? sind sie schmerzhaft oder schmerzlos? Sind die Augen glotzend, feurig, starr, matt, trübe, eingefallen, trocken oder

wełną, garbarze albo pastuchy, owczarze, oprawcy lub t. p. Żadnéy sztuki nowo kupionéy nie stawia prędzéy do swoiéy stayni, lub między swoie bydło, dopóki się o zupełnie dobrym i niepodeyrzanym stanie zdrowia tegoż nie przekona. Roztropna gmina zobowiąże pastucha gromadzkiego, aby trzodę mieyscową, od trzody gminy sąsiednéy trzymał opodal i żadnéy sztuce obcéy spólnie paść się nie dozwolił; aby każde bydlę, skoro się chorém pokaże, natychmiast od trzody odłączył i o tém bezzwłocznie doniósł, sam zaś nigdzie w sąsiedztwie do léczenia bydła chorego i partolenia używać się nie dawał. Gmina czuwać będzie, aby rzeźnik mieyscowy, bydło na rzeź zakupione, na pastwisko gromadzkie nie wyprawiał. Dokładnieysze przepisy wskazane będą przy nauce o samych chorobach.

Rozdział II.

O nayzwyczaynieyszych chorobach i pomorkach bydląt w ogólności.

§. 9.

O pilnem uważaniu bydląt.

Pilny gospodarz, znaiący dokładnie bydło swoie i zachowanie się tegoż, gdy zdrowe, i często na nie poglądaiący, dostrzeże także łatwo, gdy które zachoruie; a im wcześniéy choroba odkrytą zostanie, tém też łatwiéy uléczona być może. Atoli, aby poznać chorobę zbliżaiącą się lub obecną, potrzeba do tego daleko więcéy, aniżeli saméy uwagi na to: czyli bydlęta iedzą, lub też paszę porzucaią; albowiem nieraz bywaią przydłuższy czas iuż chore, chociaż żerności nie tracą. Pilnieysze postrzeganie chorego bydlęcia, podaie także gospodarzom sposobność, dokładniéy opisać chorobę i iéy poznaki późniéy przybywaiącemu konowałowi czyli lékarzowi zwiérząt, przez co ten będzie mógł prędko w tém, co iuż zaszło, oświécić się i przyzwoitych środków użyć. Będzie więc przedewszystkiém uważać na okoliczności następuiące:

Czyli bydle rozchorzałe, tłuste iest albo chude? mocno lub słabo zbudowane? spodem rogów, przy uszach, racicach albo kopytach gorace, cieple lub zimne? Skóra na bydlęciu czy dobrze przylégа, czy téż szeleści, (chrzęszcze)? u owiec, czyli blada albo czerwona? sierść albo wełna, lśni się, albo mdła, gładka, albo też naieżona? bydle czy się poci wiele, często, lub wcale nie? czy pokazuią się nabrzmiałości, albo krosty? gdzie? bolesne, lub bez

thränend? Sind die Augen, das Maul, die innere Nase roth, blaß oder gelblich? Fließt heller oder trüber Schleim aus der Nase? Ist die Schnautze (das Flotzmaul) trocken, oder feucht, oder rissig? Sind die Ohren aufrecht oder gesenkt? Sind die Zähne locker oder knirschend? Ist das Zahnfleisch geschwürig? die Zunge rein oder schmutzig? die Maulhaut glatt oder mit Blasen besetzt? Schüttelt das Thier oft mit dem Kopfe? Streckt es den Hals gerade, oder senkt es ihn tief herab? Steht es mit den Vorderfüssen weit auseinander? Stehet es weit von der Krippe? Stellt es alle vier Füsse näher zusammen unter dem Bauch? Krümmt es den Rücken auf? Legt es sich oft, oder selten, oder gar nicht nieder? Wirft und wälzt es sich öfters? Ist sein Gang munter oder matt schwankend? Wie setzt es dabei die Füsse? Wedelt es öfter mit dem Schweife, ohne daß Fliegen zugegen sind? Zeigt es sich empfindlich oder unempfindlich? Ist an den Hufen oder Klauen nichts Krankhaftes? Zeigt es viel oder wenig Freßlust und Durst? Verschmäht es irgend ein besonderes Futter, während es ein anderes noch zu sich nimmt? Kann es gehörig schlucken oder nicht? Sauft das Thier hastig, langsam und absetzend? Reckt es öfters? Ist der Bauch (Hinterleib) ausgedehnt, angespannt oder schlapp? Sind die Hungergruben leer und vertieft, oder aufgetrieben? Ist der After geschlossen, oder erschlafft, oder hervorgetrieben? Geht der Mist oft oder selten ab, trocken oder feucht, geballt oder flüßig, hell oder dunkel gefärbt, schleimig, blutig oder mit Würmern? Wie geschieht der Absatz des Harns? oft oder selten, viel oder wenig? Ist er trüb oder klar, dunkel oder wasserhell, dünne oder zähe und schleimig? Geben die Melkthiere die gehörige Menge Milch, oder unordentlich, oder versiegt sie? Ist sie wässerig, gelblich, bläulich? Fühlt man die Schläge des Herzens oder nicht? Sind sie stark oder schwach, pochend, wallend, langsam oder schnell? Schlagen die Pulsadern bei Pferden geschwinder als 40 Mal, beim Hornvieh öfter als 50 bis 60 Mal, bei Schafen öfter als 70 bis 80 Mal in einer Minute? Athmet das Thier in der Ruhe langsam oder geschwind, mit Schnaufen, Pfeifen, Seufzen, Röcheln oder Husten? Bewegen sich dabei die Nasenlöcher, die Rippen, Flanken und der Bauch wenig, oder heftig und aufwallend? Ist der Athem kühl oder heiß? Zeigt sich Husten oft oder selten, trocken oder locker, mit oder ohne Auswurf? rc. rc.

Je bestimmter diese und andere Umstände der Art erforscht werden, desto sicherer ist man, die Krankheit gleich in ihrem Anfange zu erkennen.

bolu? oczy sąli w słup postawione, ogniste, martwe, mdło ponuro, zapadłe, suche lub łzawe? oczy, pysk, nozdrza, czy czerwone, blado, albo żółtawe? śłóz z nosa płynacy czysty, czyli mętny? morda czy sucha albo wilgotna, albo popękana? uszy czy podniesione albo zwieszone? zęby czyli ruchome i zgrzyczące? dziąsła czy zbolałe? ięzyk czysty lub brudny? skóra w pysku gładka lub pęcherzowata? bydlo czy często głową potrząsa? szyię, czy wyciąga wprost, lub na dół zwiésza? nogi przednie, czy bardzo rozkracza? czyli daleko stoi od żłobu? czy nogi wszystkie cztéry razem pod brzuch kupi? czy grzbiet garbi często, albo rzadko, pokłada się, albo wcale nie? czy się często rzuca na ziemię i tacza się? chód iego czy żywy albo wątły i chwieiący się? iak przy tém stawia nogi? czyli często miata ogonem, chociaż i much nie ma? czy pokazuie się draźliwém lub nieczułém? czyli w kopytach albo racicach nie ma iakiéy choroby? wiele lub mało pokazuie żerności i pragnienia? czyli odrzuca iaki gatunek strawy, inny ieszcze przyymuiąc? czy może ieszcze dobrze połykać albo nie? czy odżuwa iak powinno, albo rzadko, albo też wcale nie? czyli piie nagle, albo powoli, lub przerywano? czy się często wyciąga? brzuch czyli wydęty, naprężony albo flakowaty? boki czy próżne, zapadłe lub nabiegłe? uyście kiszki odchodowéy, czy zamknięte albo zwolniałe i wydęte? gnóy czy odchodzi często albo rzadko? iestli suchy lub wilgotny, w kłęby, albo rzadki, iasny, albo ciemny, kleiowaty, krwawy albo z robakami? odchodzi mocz często, czyli rzadko, mnogo albo mało? iestli mętny albo czysty? ciemny albo blady, iak woda? cienki albo ciągły i kleiowaty? zwiérzęta doyne, czy należycie daią mléka, albo nieporządnie, albo może przysuszaią? czy mléko wodniste, żółtawe, albo sinawe? bicie serca czyli się czuć daie, albo nie? czy biie mocno albo słabo, tłucze się lub dygocze, zwolna lub prędko? tętna (puls) u koni, czy prędzéy biią iak 40, u bydła rogatego iak 50 do 60 razy, a u owiec, iak 70 do 80 razy na minutę? Bydło w stanie spokoynym czy oddycha powoli, albo prędko? czy przytém furka, (sapie), świszcze, wzdycha, charcze albo kaszle? czy przytém rozdyma nozdrza, robi żebrami, bokami i brzuchem, iak często, czyli gwałtownie i w oczy uderzaiąco? oddech, czy iest zimny lub gorący? czy się pokazuie kaszel częsty, albo kiedyś nie kiedyś, suchy albo wolny, z wyrzutem albo bez niego i t. p.

Im dokładniéy rozpoznane będą te i inne okoliczności tego rodzaiu, tém pewnieyszém być można poznania choroby zaraz na samym początku.

§. 10.

Verschiedenheit der Krankheiten nach ihrer Entstehung und Verbreitung.

Um eine ausgebrochene Krankheit richtig zu beurtheilen, ist es nothwendig, alle Umstände und Ursachen auszumitteln, welche zur Entstehung derselben Veranlassung gegeben haben könnten. In dieser Beziehung ist es entweder:

1) eine solche Krankheit, die viele Thiere zugleich befällt, und aus solchen Schädlichkeiten, die in schlechter Witterung oder übler Beschaffenheit der Gegend ihren Grund haben, entstanden, oder die aus Mangel und Verderbniß des Futters in Jahren, wo Mißwachs eingetreten ist, oder aus schlechter Beschaffenheit des Trinkwassers hervorgegangen ist. In diesem Falle nennt man die Krankheit eine Seuche, von welcher alle Thiere ergriffen werden können, die denselben Schädlichkeiten ausgesetzt sind. Es sind dieses dann wirklich meistens unvermeidliche Landplagen, weil man die Einwirkung jener Schädlichkeiten auf die Thiere nicht verhindern kann. Oder:

2) die Krankheit hängt nicht von solchen allgemeinen Ursachen ab, sondern ist Wirkung eines Ansteckungsstoffes, welcher bei uns gar nicht entwickelt, sondern aus entfernten Ländern durch fremdes von dorther ankommendes Triebvieh mitgebracht wird, und von einem einzelnen Stücke auf eine große Anzahl von Thieren verbreitet werden kann. Solche Seuchen nennt man dann Ansteckungsseuchen (Contagionen). Diese Krankheiten werden aber nicht blos durch kranke Thiere selbst, sondern auch durch ihr Fleisch, ihre Häute und Abfälle, so wie auch durch Kleidungsstücke, Pelzwerk ꝛc. ꝛc., an welchen sich das Ansteckungsgift gehangt hat, in Ortschaften, Herden und Ställe eingebracht.

Diese Ansteckungsseuchen sind große Landplagen, welche aber nicht unvermeidlich sind, wie die erst erwähnten gewöhnlichen Seuchen, weil man durch genaue Vorsicht und strenge Absonderung seines gesunden Viehes die Ansteckung vollkommen vermeiden, und somit die Krankheit auch von demselben gänzlich entfernt halten kann; sie sind aber ungemein gefährlich, wenn die Vorsichtsmaßregeln zur Vermeidung der Ansteckung nicht auf das Sorgfaltigste beobachtet werden, und wo die Ansteckung einmal geschehen ist, es durchaus kein Mittel gibt, die Krankheit in ihrem Verlaufe zu benehmen oder zu unterdrücken. Endlich

3) entstehen viele Krankheiten bei einzelnen Thieren von zufälligen Ursachen, die gerade nur auf dieses Thier gewirkt haben, z. B. von Fehlern in Pflege und Wartung, von heftiger oder lang dauernder Anstrengung, von Verkältungen, von giftigen Kräutern, von äußerlichen Verletzungen u. dgl. Diese Krankheiten können zwar auch äußerst gefährlich, ja tödtlich

§. 10.

Różność chorób według ich powstania i rozszérzenia się.

Aby chorobę wybuchłą niemylnie osądzić, potrzeba wszystkie okoliczności i przyczyny wyśledzić, które do iéy powstania powód dać mogły. Pod tym względem albo iest:

1) taka choroba, która naraz wiele bydląt napada, i ze szkodliwości, w skutek złego powietrza i złego położenia okolicy pochodzących, powstała, albo z niedostatku i zepsucia paszy lat nieurodzaynych, albo też ze złéy wody poynéy wynikła. W takim przypadku choroba nazywa się zarazą (pomorkiem, pomuchą bydła), któréy wszystkie bydlęta na szkodliwości te wystawione, podpadaią. Wtenczas to choroby takie są rzeczywiście klęskami kraiu nayczęściéy nieuchronnémi, ponieważ wpływowi tych szkodliwości na bydlęta przeszkodzić nie można; albo też

2) choroba niezawisła od tych powszechnych przyczyn, ale iest skutkiem materyi zaraźliwéy, która się wcale u nas nie rozwiia, lecz przez obce bydło z dalekich kraiów przychodzące, zaniesioną bywa i z iednéy sztuki na wielką liczbę bydląt rozszérzoną być może. Takie zarazy zowią się zarazami przyrzutnémi (pomórkami zaraźliwémi), (Contagiones). Choroby te atoli nie od samych tylko bydląt chorych, ale także z ich mięsem, skórami i odpadkami, równie, iak z odzieżą, futrami i t. d. do których się iad zarazy przyczepił, do wsiów, trzód i stayni zaniesione być mogą.

Te zaraźliwe pomórki są wielkie plagi kraiu, które wszelako nie są nieuchronnémi, iak owe przód rzeczone zwyczayne pomorki, ponieważ przez zachowanie ścisłéy ostrożności, i odłączenie własnego bydła zdrowego, zarażeniu zupełnie zapobiegnie się, a tém samém i choroba od niego całkiem uchyloną być może; atoli niezmiernie są one niebezpiecznémi, ieżeli środki ostrożności dla uniknienia zarazy nie będą naytroskliwiéy zachowane, ponieważ od niewielu bydląt chorych szypko na całą okolicę rozszérzaią się, a gdzie raz zaraza wybuchła, tam nie ma iuż żadnego środka wstrzymania lub stłumienia choroby w iéy biegu. Nakoniec

3) wiele chorób powstaie u bydląt poszczególnych z przyczyn przypadkowych, które wyraźnie tylko na te bydlęta działały n. p. z uchybień w hodowaniu i pielęgnowaniu, z gwałtownego i długo trwaiącego natężenia, z zaziębienia, z ziół iadowitych, z zewnętrznych uszkodzeń i t. p. Choroby takie mogą wprawdzie stać się bardzo niebezpiecznémi a

werden, allein sie bringen doch, so vielfältig sie auch immer sind, dem Lande bei weitem nicht so viel Schaden, als die seuchenartigen und ansteckenden Krankheiten, welche zu gleicher Zeit eine ganze Herde oder den Viehstand einer ganzen Gegend bedrohen, und oft in kurzer Zeit völlig vernichten. Daher wird auch in dem nachfolgenden Unterrichte hauptsächlich nur von den Seuchen und ansteckenden Krankheiten die Rede seyn, wie selbe zu erkennen, ihrer Entstehung und weiteren Verbreitung vorzubeugen, und wo sie schon wirklich ausgebrochen, einem möglichst glücklichen Ausgange zuzuführen sind.

Die Verbreitung einer Ansteckungsseuche geschieht aber immer nur durch die Gemeinschaft zwischen Kranken und noch Gesunden, entweder durch Zusammenseyn auf der Weide und im Stalle, oder durch Hintreiben des Gesunden an solche Stellen, wo früher krankes Vieh gestanden ist, und wo noch Ueberreste des Futters, wo Mist, Harn, Geifer und andere Auswurfsstoffe der kranken Thiere zurückgeblieben sind: häufig wird aber auch das Ansteckungsgift durch Hirten, Abdecker, Viehhändler, Wollhändler, durch unwissende Curpfuscher und durch andere Leute verschleppt, welche mit den kranken Thieren zu thun hatten, und dann, ohne irgend eine Gefahr zu vermuthen, zu den gesunden gehen. Das Ansteckungsgift wirkt aber oft schon durch den bloßen Hauch und die Ausdünstung, welche selbst durch die Luft auf eine ziemlich beträchtliche Entfernung fortgeleitet werden können, oder die sich auch leicht an andere Dinge, z. B. Kleidungsstücke, Pelze rc. rc. anhängen, und durch längere Zeit, wo sie mit denselben vereinigt bleiben, die ganze gleiche Krankheit bei gesunden Thieren hervorbringen können.

Aber selbst jene Seuchen, welche anfänglich nicht durch Ansteckung verbreitet werden, sondern durch schlechte Jahreszeit und Witterung, verdorbenes Futter u. dgl. entstehen, können in der Folge ansteckend werden und ein Krankheitsgift entwickeln, welches auf völlig gesunde Thiere, die früher keinen solchen Schädlichkeiten ausgesetzt waren, übergehen und dieselbe Krankheit erzeugen kann.

Bei allen diesen Krankheiten ist es aber höchst nothwendig, durch genaue Betrachtung und Nachsuchung aller Umstände mit Bestimmtheit auszumitteln, ob sie wirklich durch Ansteckung sich weiter verbreiten, oder ob es nur gewöhnliche Seuchen sind, weil ihre ganze Behandlung davon abhängt und darnach eingerichtet werden muß, ein Gegenstand, der übrigens größtentheils nur von Kunstverständigen bei thätiger Unterstützung der Behörden und Vieheigenthümer mit Sicherheit ausgemittelt werden kann.

nawet śmiertelnémi, atoli iakkolwiek rozlicznémi są, bynaymniéy iednak kraiowi tyle nie przynoszą szkody, iak choroby pomorowe i zaraźliwe, które naraz całéy trzodzie albo bydłu całéy okolicy zagrażaią, i częstokroć w krótkim czasie one zupełnie niszczą. Dla tego też w instrukcyi ninieyszéy tylko o pomorkach i chorobach zaraźliwych mowa będzie, iak rozpoznawane, ich powstaniu i dalszému szérzeniu się, iak zapobiegano, a gdzie iuż istotnie wybuchły, iak ile możności do szczęśliwego końca doprowadzone być maią.

Lecz pomorek zaraźliwy szérzy się zawsze tylko przez społeczność bydląt chorych z ieszcze zdrowémi, albo gdy razem chodzą po pastwisku, albo razem stoią w stayni, albo gdy zdrowe pędzone są w takie mieysca, gdzie przedtém chore były, i szczątki paszy, gnóy, mocz, ślina i inne wyrzuty z bydląt chorych pozostały; często także iad zarazy zanoszą pastuchy, oprawcy, handlarze bydła, wełny, niewiadomi partacze lekarscy i inni ludzie maiący z chorém bydłem do czynienia, którzy niepomyślawszy nawet o iakiém niebezpieczeństwie, idą potém do bydląt zdrowych. Lecz iad zarazy działa często przez sam oddech i wyziew (transpiracyią), które z powietrzem w znaczną odległość uniesione, a nawet łatwo innych rzeczy iak n. p. odzieży, futer i t. d. czepić się, a przez czas dłuższy z niémi połączone, zupełnie tę samą chorobę i u zdrowych bydląt wzniecić mogą.

Z tém wszystkiém i owe pomorki, co z początku nie rozszérzaią się przez zarażenie, tylko w skutek złéy pory roku i złego powietrza, zepsutéy paszy i t. p. powstaią, mogą następnie stać się zaraźliwémi i rozwinąć iad choroby, przechodzący na zupełnie zdrowe bydlęta, przódy na podobne szkodliwości niewystawione, i tę samą zrodzić chorobę.

Przy tych wszystkich iednak chorobach nader potrzebną iest, pilném uważaniem i śledzeniem wszystkich okoliczności dokładnie wymiarkować, czyli w istocie rozszérzaią się one przez zarazę, lub też są iedynie zwyczaynym pomorkiem, ponieważ całe postępowanie lékarskie od tego urządzone być musi. Jestto wreszcie przedmiot, który po naywiększéy części tylko przez biegłych w sztuce, przy czynnéy pomocy Urzędów i bydła właścicieli, z pewnością wykrytym być może.

§. 11.

Von dem Verhalten der Viehbesitzer während einer Seuche.

Um sowohl sich selbst, als auch andere vor den üblen Folgen der weiteren Ausbreitung einer Seuche zu schützen, muß jeder Viehbesitzer stets mit der größtmöglichsten Aufmerksamkeit auf den Gesundheitszustand seines Viehes Acht haben. Er darf einen plötzlichen, ihm verdächtigen Krankheits- oder Todesfall eines Stückes nicht geheim halten, sondern muß solchen gleich der Ortsobrigkeit anzeigen. Er darf kein krankes oder erst neu angekauftes Stück, das er noch nicht näher kennt, unter seinem übrigen Vieh stehen lassen, und noch viel weniger mit auf die Gemeinweide schicken. Er muß der von der Obrigkeit abgeordneten Person oder dem Arzte, welchem die Untersuchung aufgetragen ist, alle mögliche Auskunft bereitwillig ertheilen, was ihm nur immer von dem gegenwärtigen Zustande der Thiere, von den wahrscheinlichen Ursachen und von dem Verlaufe oder Gange der Seuche bekannt ist. Endlich muß er den angeordneten Sicherungsanstalten zur Verhinderung der Weiterverbreitung sich willig unterziehen und auch bereit seyn, nöthigen Falls ein kleines Opfer zu bringen, wenn die Erhaltung des Wohlstandes seiner Nächsten, oder wohl gar der ganzen Gemeinde davon abhängt. Er wird auch so gewissenhaft seyn, kein seuchendes Thier zum Verkaufe oder zur Schlachtbank anders wohin heimlich wegzuschwärzen, und dadurch Ortschaften und ganze Gegenden in die große Gefahr zu bringen, daß durch diesen Unterschleif auch dort zur Verbreitung der Seuche Gelegenheit gegeben werde.

§. 12.

Uebersicht der Krankheiten, welche in den folgenden Abschnitten vorkommen.

Nach der (im §. 10.) angegebenen Verschiedenheit der Hausthierkrankheiten, nach der Art und Weise ihrer Verbreitung und der Anzahl der zu gleicher Zeit davon ergriffenen Thiere werden hier diese Krankheiten in folgender Ordnung betrachtet:

I. Seuchenartige Krankheiten durch Witterung und Fütterung veranlaßt.

Hierher gehören:

a) Der Milzbrand des Hornviehes, der Pferde, Schafe, Schweine, in seinen verschiedenen Gestalten.
b) Der Zungenkrebs und Rankh.
c) Das Maulweh.
d) Die Krümme oder Klauenseuche.
e) Die Lungenseuche.

§. 11.

O zachowaniu się posiadaczy bydła podczas pomorku.

Aby tak siebie, iak i drugich od złych skutków dalszego szérzenia się choroby zachować, każdy posiadacz bydła musi ciągle z naywiększą uwagą czuwać na stan zdrowia bydła swoiego. Nagłego, iemu podeyrzanego przypadku choroby lub padnienia którego bydlęcia taić nie powinien, ale o takowym Zwierzchności mieyscowéy zaraz donieść ma. Nie powinien chorego, lub dopiéro co kupionego bydlęcia, którego ieszcze dobrze nie zna, pomiędzy drugie bydło stawiać, a tém mniéy na pastwisko spólne wysélać. Osobie lub lékarzowi od Zwierzchności wyprawionemu, któremu dochodzenie rzeczy poruczone, powinien wszelkiego obiaśnienia chętnie udzielić, co tylko mu o stanie bydląt obecnym, o przyczynach prawdopodobnych, i o biegu choroby wiadomo iest. Nakoniec rozporządzonym zakładom zabezpieczaiącym przeciwko dalszemu szérzeniu się, chętnie poddać się ma, i być także gotowym, w razie potrzeby iaką małą ofiarę ponieść, ieżeli utrzymanie dobrego bytu bliźniego, albo i całéy gminy od tego zawisło. Należy być także tyle sumiennym, aby chorego bydlęcia na przedaż lub rzeź w inne mieysce potaiemnie nie przeprowadzać, i przezto całe wsie lub okolice w wielkie niebezpieczeństwo nie wprowadzać, by przez takie przekradanie i tam sposobność rozszérzenia się choroby daną nie była.

§. 12.

Wykaz chorób, o których mowa w następnych oddziałach.

Podług wskazanéy (w §. 10.) różnicy chorób u zwiérząt domowych, podług sposobu ich szérzenia się i liczby zwiérząt w iednymże czasie takowémi dotkniętych, choroby owe w porządku następuiącym uważane tu będą:

I. Choroby pomorkowe z powietrza i paszy pochodzące.

Do tych należą:

a) Zapalenie śledziony, u bydła rogatego, koni, owiec, świń, w różnych postaciach.
b) Gurdziel (rak ięzyka) i ięczmyk.
c) Niemoc pyskowa (grzyby w pysku, afty).
d) Choroba raciczna.
e) Zaraza płucowa.

II. Seuchenartige Krankheiten, die blos durch Ansteckung verbreitet werden:

a) Die Löserdürre oder Rindviehpest.
b) Die Schafpockenseuche.

III. Andere, theils einzeln vorkommende, theils ansteckende, meist langwierige Krankheiten:

a) Trommelseuche.
b) Blutharnen.
c) Fäule der Schafe.
d) Wurmkrankheiten, Egelkrankheit, Lungenwurm.
e) Verdächtige Drüse, Rotz, Hautwurm.
f) Schäbe oder Raude bei Pferden und Schafen.
g) Tollwuth oder Wasserscheue bei Hunden und andern Thieren.

III. Hauptstück.

I. Seuchenartige Krankheiten, die durch Witterung und Fütterung veranlaßt werden.

a) Der Milzbrand oder die Milzseuche.

§. 13.

Vom Milzbrande überhaupt.

Der Milzbrand ist eine eigenthümliche, oft tödtliche, meist schnell verlaufende Krankheit, welche am häufigsten im Spätsommer unter Pferden, Rindern, Schafen und Schweinen herrscht, jedesmal mit einem besondern Leiden der Leber, der Milz und anderen Baucheingeweide verknüpft ist, oft höchst bösartig wird, und nicht selten eine ansteckende Natur annimmt.

Fast in jeder Gegend wird diese Krankheit mit einem andern Namen belegt, wozu die verschiedene Gestalt, die Zeit, in welcher sie erscheint, und andere Umstände Gelegenheit gegeben haben, wie z. B. Milzseuche, Milzweh, Brandbeule, Pestbeule, Sommerseuche, Knotenkrankheit, Tollkrankheit, heimliches Geblüt, wildes Geblüt, Blutseuche, wildes Feuer, fliegendes Feuer, rauschender Brand, gelber Schelm, gelber Knopf 2c., alle diese Namen aber bedeuten im Wesentlichen immer nur eine und dieselbe Krankheit.

Der Milzbrand ist entweder Witterungs- oder Fütterungs-Krankheit, weil die Ursachen welche zu seiner Entstehung füh-

II. Choroby pomorkowe tylko przez zarażenie szérzące się.

a) Księgosusz czyli pomor bydła rogatego.
b) Ospa owcza (ospice).

III. Inne, poczęści poszczególnie wydarzaiące się, poczęści zaraźliwe, naywięcéy długo trwałe choroby.

a) Wzdęcie brzucha wietrzne.
b) Mocz krwawa.
c) Gniła choroba owiec.
d) Choroby robakowe, motylice wątróby i płuc.
e) Gruczoły podeyrzane, nosacizna, tylczak.
f) Parchy u koni i owiec.
g) Wścieklizna czyli wodowstręt u psów i innych bydląt.

Rozdział III.

I. Choroby pomorkowe z powietrza i paszy pochodzące.

a) Zapalenie śledziony czyli zaraza téyże.

§. 13.

O zapaleniu śledziony w ogólności.

Zapalenie śledziony, iest to choroba, często śmiertelna, nayczęściéy prędko swóy bieg kończąca, naywięcéy w późne lato między końmi, wołmi, owcami i świniami panuiąca, zawsze ze szczególnémi boleściami wątroby, śledziony i innych wnętrzności brzucha połączona, która częstokroć staie się nayziadliwszą, i nieraz nabiéra zaraźliwości.

W każdéy prawie okolicy inną téy chorobie daią nazwę, do czego różność kształtu i czasu, w których się obiawia, iak inne okoliczności powód podały, iak zaraza śledziony, spalenie śledziony, palące guzy, guzy morowe, pomor letni, choroba guzowa, szaleństwo, wewnętrzna krew, dzika krew, krwawa zaraza, dziki ogień, lataiący ogień, piekielny ogień, pistnik żółty, żółty guziel etc., atoli te wszystkie nazwy oznaczaią w istocie zawsze iedną i tę samą chorobę.

Zapalenie śledziony iest albo choroba z powietrza, albo z paszy, ponieważ przyczyny, z których powstaie, są

ren, größtentheils in der Luft, der Weide und dem Getränke beruhen. Insbesondere gehören hieher: anhaltende große Hitze und Dürre, oder schwülheiße Sommer- und Herbstwitterung mit abwechselnder Nässe und Kälte, warme dunstige Luft in unreinen, niedrigen, engen und mit unzureichenden Oeffnungen versehenen Ställen, ferner versengtes, dürres, verschlämmtes oder sonst verunreinigtes Futter, Mangel an Getränke oder fauliges Trinkwasser aus stehenden Wässern. So sehen wir den bösartigen Milzbrand gar häufig in wasserreichen oder morastigen und niedrigen Gegenden, und nach Ueberschwemmungen in der heißen Jahrszeit herrschen, wo man ihn deßhalb auch vorzugsweise Sumpf-Fieber nennt.

Der Milzbrand ist eine ungemein häufig vorkommende Krankheit, die durch ihre Bösartigkeit gewöhnlich eine große Anzahl von Thieren tödtet. Unter allen Hausthieren wird das Hornvieh am häufigsten vom Milzbrand befallen, wenn er aber sehr stark und bösartig herrscht, verschont er auch alle übrigen nicht, und Pferde, Schafe, Schweine, Geflügel, ja selbst das Wild wird davon ergriffen, so, daß dann wilde und zahme, Arbeits-, Stall- und Weidethiere von jedem Alter und Geschlechte, am meisten aber und vorzugsweise gerade die gesündesten, stärksten und besten Stücke ihm unterliegen.

Manchmal erscheint er nur einzeln, so, daß fast jedes Jahr ein oder das andere Stück Hornvieh davon getödtet wird; oft aber kommt er als Herdekrankheit oder Seuche vor, die im Sommer entsteht und in der kältern Herbstzeit aufzuhören pflegt; zuweilen aber auch bis zum Anfang des Winters fortdauert, und wohl auch mit dem darauf folgenden Frühlinge auf's Neue wieder zum Vorschein kommt. Häufig ist der Milzbrand mit dem Lungenbrande verbunden, und in diesem wie in vielen andern Fällen zeigt er sich oft so schnell tödtlich, daß er dem Schlagfluße gleicht und mit ihm verwechselt wird.

§. 14.

Milzbrand beim Hornvieh.

Der Anfang des Uebels kündigt sich oft durch den ganz plötzlichen Tod eines oder einiger wenigen Stücke an, welches mit den Namen: Schlag oder Erdsturz bezeichnet wird. Solche Stücke: Zugochsen, Stiere, starke Kühe stürzen während der Anstrengung im Zuge, oder auch vor der Krippe plötzlich zusammen, ohne vorher etwas auffallend Krankes geäußert zu haben, oft fahren ihnen zugleich am Triel, an der Brust und andern Stellen Beulen auf, oder es quillt blutiger Schaum aus Maul, Nase und After, und sie sterben schnell unter Zuckungen. Wenige

po naywiększéy części w powietrzu, paszy i napoiu. W szczególności należą do tego wielkie i ciągłe upały, posuchy, albo parne powietrze w lecie i w iesieni, słotą i zimném przeplatane, ciepłe i zaduchowe powietrze w stayniach nieczystych, niskich, ciasnych i dostateczném i otworami nieopatrzonych, nareszcie spalona, zeschła, namulona, lub innym sposobem zanieczyszczona pasza, brak napoiu albo gniława woda stoiąca do poienia. Widzimy też nader często ziadliwe zapalenie śledziony, panuiące w okolicach obfituiących w wodę, albo w bagnistych i nisko położonych, równie, iak po powodziach w gorącey porze roku, z któregoteż powodu w szczególności, także gorączką moczarową tę chorobę przezywaią.

Zapalenie śledziony iest chorobą nader często ziawiaiącą się, która ziadliwością swoią pospolicie wielką liczbę bydła zabiia. Z pomiędzy wszystkich zwiérząt domowych, zapalenie śledziony napada nayczęściéy bydło rogate. Kiedy zaś nader gwałtowną i ziadliwą iest, nie ochrania także innych, i tak konie, owce, świnie, drób, a nawet dziczyznę napada tak dalece, że potém i dzikie i swoyskie, robocze i staienne i na pastwiskach będące zwiérzęta, każdego wieku i rodzaiu a nayczęściéy i naypiérwéy prawie nayzdrowsze, naymocnieysze i naylepsze téy chorobie podpadaią.

Czasem ziawia się tylko poszczególnie, to iest tak, że prawie każdego roku iedną lub drugą sztukę bydła rogatego zabiia; atoli często przychodzi iako choroba na całe trzody, czyli iako pomór, i wszczyna się w lecie, a w zimnieyszéy porze iesiennéy ustawać zwykła, lub trwa aż do nastania zimy, a nawet z nastaiącą wiosną znowu pokazuie się. Zapalenie śledziony połączone bywa często z zapaleniem płuc i w tym razie, równie iak w wielu innych, staie się często tak prędko zabiiaiącém, że się równa udarowi (apoplexyi) i za taką poczytane bywa.

§. 14.

Zapalenie śledziony u bydła rogatego.

Początek choroby zwiastuie się często zupełnie nagłém odeyściem iednéy lub kilku tylko sztuk; co nazywaią uderzeniem albo powaleniem na ziemię. Takie bydło: woły pociężne, byki, silne krowy, padaią nagle w ciągu pracy, w zaprzęgu, albo i przy żłobie, nie pokazuiąc przódy po sobie żadnéy szczególnéy choroby; częstokroć nabiegaią im wraz guzy na wulu, na piersiach i innych mieyscach, albo sączy się krwawa piana z pyska, nozdrzów i uścia kiszki odchodowéy (orificium anus), i giną prędko śród konwul-

Tage hernach fallen wieder einige Stücke, die jedoch schon vorher einen halben bis ganzen Tag sich krank geäußert haben.

Bei diesem minder raschen Gange der Krankheit bemerkt man nämlich früher große Mattigkeit, Stumpfheit und Betäubung, Zittern der Hinterschenkel und einiger Hautstellen, Hin- und Herschwanken des ganzen Körpers, starres Hervordrängen der rothen und feurigen Augen (was man auch Augstall zu nennen pflegt), ängstliches Athmen, Flankenschlagen, Geschwülste an mehreren Stellen des Körpers; bei längerer Fortdauer und Verbreitung der Seuche machen die einzelnen Krankheitsfälle nun schon einen langsameren Verlauf, der oft die Dauer von mehreren Tagen erreicht.

In einem solchen Falle beginnt auch die Krankheit mit einem deutlich bemerkbaren Froste, welcher sich durch ein, längere oder kürzere Zeit andauerndes, Schütteln oder Zittern des Körpers, besonders der Hinterschenkel, durch Zucken der Haut und durch struppiges Haar erkennen läßt; die Thiere verschmähen das Futter; stellen sich weit von der Krippe ab; bleiben auf der Weide hinter der Herde zurück; stehen ganz traurig, stille und wie betäubt; dabei hängen die Ohren schlaff herab; Hals und Kopf sind gesenkt; die Augen und das Zahnfleisch gelblichroth; die Zunge mit schmutzigem Schleime bedeckt; das innere Maul heiß; Freßlust und Durst vermindert; der Mist ist wenig und zerfällt in trockene kleine Massen; Puls- und Herzschlag sehr unregelmäßig, indem von Zeit zu Zeit einige Schläge ausbleiben; das Athmen ist bauchschlägig, ängstlich, sehr geschwind, mit starkem Spiel der Nasenläppchen und heißem Hauche; die Milch versiegt ganz, oder ist in geringer Menge, gelblich und von unangenehmem Geschmacke. Im Stalle werden die Thiere nicht selten im Anfang der Krankheit äußerst unruhig, ja selbst wie rasend; stampfen mit den Füssen, brüllen beständig und schäumen, oder werfen sich gewaltsam nieder und schlagen mit den Hinterfüssen gegen den Bauch; bald darauf kommen, wiewohl nicht allezeit, Geschwülste und Beulen zum Vorschein; die gewöhnlichsten Stellen dafür sind unter dem Hinterkiefer, am Brustlappen (Triel), vorn an der Brust, am Buge, an den Hüften, an den Weichen, Hinterbacken und Schenkeln; darunter pflegen die am Kopfe, an der Luftröhre, am Euter und Schlauche vorkommenden meistens tödtlich zu werden. Diese Geschwülste wachsen sehr schnell von der Größe eines Hühnereies bis zu der eines Menschenkopfes, ja manchmal werden sie enorm groß, daß sie von der Brust oder dem Schlauche an bis nahe zur Erde herabreichen, und sich auch über ganze Gliedmassen ausbreiten. Anfangs sind sie gewöhnlich schmerzlos und kühl, je mehr sie wach-

syynych podrygów. W kilka dni potém pada znowu kilka sztuk, które iednak iuż na pół dnia lub na cały dzień przód choremi się pokazały.

Przy tym mniéy gwałtownym biegu choroby, postrzegać się daie przódy wielkie osłabienie, otrętwiałość i odurzenie, drzenie zadu i niektórych mieysc na skórze, chwianie się to w tę, to w ową stronę całego ciała, wytrzeszczanie oczu zaczerwienionych i zaognionych (co także oczami słupem stoiącémi nazywać się zwykło); oddech ciężki, robienie bokami, guzy po wielu mieyscach tułówa; kiedy choroba trwa dłużéy i szérzy się, poszczególne przypadki choroby maią iuż bieg wolnieyszy, który częstokroć i do dni kilku przeciąga się.

W takim razie także choroba rozpoczyna się z widoczną wyraźnie droszczą, co poznać po trzęsieniu się czyli drzeniu ciała, króciéy lub dłużéy trwaiącém, osobliwie zadu, po drganiu skóry i naieżonéy sierści; bydlęta odrzucaią paszę, odstępuią daleko od żłobu, na pastwisku zostaią w tyle za trzodą, stoią całkiem smętnie, cicho i iakby w odurzeniu, przytém wątło opuszczaią uszy; szyia i głowa zwieszone; oczy i dziąsła żółtawo-czerwone; ięzyk brudną flegmą powleczony; pysk wewnątrz gorący; żerność i pragnienie zmnieyszone; gnóy skąpy, w suche małe kłębki dzielący się; bicie żył tętnych i serca bardzo nieregularne, z przerywaném od czasu do czasu uderzeniem; oddech przy robieniu brzuchem, ściśniony, bardzo prędki, przy mocném rozdymaniu nozdrzów i tchu gorącém; mléko u krów przysycha, albo go mało daią, żółtawe i nieprzyiemnego smaku. W stayni na początku choroby bywaią bydlęta bardzo niespokoyne, a nawet staią się prawie szalonémi; tupaią nogami, ciągle ryczą i pianę toczą, lub rzucaią się gwałtownie o ziemię i biią zadniémi nogami ku brzuchowi, w krótce potém, chociaż nie zawsze, przychodzą nabrzmienia i guzy, naypospolitsze mieysca obiéraią sobie pod spodnią szczeką na wulu, z przodu na piersiach, na łopatkach, na biodrach, w słabiznach (pachwinach), na pośladkach i udźcach; z pomiędzy tych, na łbie, na kanale oddechowym, na wymionach i na wantuchu, bywaią nayczęściéy śmiertelne. Owe nabrzmiałości, czyli bolaki rosną bardzo prędko od wielkości kurzego iaia, do wielkości głowy człowieka, a nawet czasem staią się tak ogromnémi, że od piersi lub wantucha, aż blisko ziemi sięgaią i na całe rozciągaią się członki. Z początku są one pospolicie bez bolu i zimne; im więcéy rosną, tém zimnieyszémi się staią, a przytém są iuż twarde, iuż miękkie; wszakże wydarza się,

sen, desto kühler werden sie, und sind dabei bald hart, bald weich; doch gibt es auch einzelne Fälle, wo die Beulen gleich beim Auffahren heiß und empfindlich sind. Beim Einschneiden in dieselben fließt ein sulziges gelbes Wasser aus, manchmal nur in Tropfen, manchmal Maßweise; manchmal sind sie speckig, und es kann dann nur durch starkes Drücken etwas weniges von der gelben Sulze herausgepreßt werden; uneröffnet und sich selbst überlassen pflegen sie brandig zu werden; oft sind sie gleich im Anfange wirkliche Brandbeulen, welche ausfallen und tiefe Löcher zurücklassen; zuweilen verschwinden sie plötzlich, dann aber ist die größte Gefahr vorhanden, weil sich nun die ganze Krankheit auf die inneren Eingeweide, z. B. die Lungen, wirft.

Tödtet der Milzbrand das Thier nicht plötzlich, oder nicht gleich in den ersten Paar Tagen, so wird nun der Mist feucht und locker, späterhin ganz dünnflüßig; der Schweiß wird übelriechend; die Geschwülste teigig; die Haut rauscht und knistert beim Anfühlen; die Pulsschläge, deren im gesunden Zustande bei Rindern zwischen 50 bis 60 in einer Minute gezählt werden, sind nun außerordentlich schnell, bis 80 und darüber; der Herzschlag ist pochend. In diesem Zustande kann die Krankheit 3 bis 4 und mehrere Tage bis zum tödtlichen Ausgange hin fortdauern, wo dann der Bauch trommelartig aufgetrieben, die Ohren, die Hörner, das Vordermaul und die Füsse erkalten, der Hauch ebenfalls kühl wird, das Thier vor großer Schwäche zusammen bricht und unter Zuckungen stirbt.

Wo der Milzbrand nicht schnell tödtet, sondern sein Verlauf einige Tage dauert, und am meisten dann, wenn er bösartig ist, entwickelt sich in den kranken Säften des Thieres leicht ein Ansteckungsgift, durch welches dann die Krankheit auf die benachbarten gesunden Thiere im Stalle fortgepflanzt werden kann.

Die Aeser der am Milzbrand gefallenen Thiere gehen gewöhnlich äußerst schnell in Fäulniß über; bei ihrer Eröffnung finden sich Blutstriemen und Blutflecken, wie auch ergossenes Blut und gelbe sulzige Flüssigkeit unter der Haut und in den größeren Höhlungen des Körpers; das Fleisch ist selten von natürlicher Farbe, manchmal bläßer als gewöhnlich, am häufigsten aber bläulichroth oder schwärzlich und wie brandig, immer welk; das Blut ist schwarz und aufgelöst; die Milz viel größer als gewöhnlich, selbst 2 bis 3 Mal so groß und mit schwarzem Blute angeschoppt, an der Oberfläche ungleich und knotig, immer sehr mürbe und zerreiblich; die Leber manchmal wenig verändert, zuweilen aber groß und aufgelockert; die Gallenblase welk, voll dünner bräunlicher Galle; Magen und Gedärme stellenweise entzündet; am Netze, Gekröse und an den Nieren findet man oft gelbe sulzige Flüssigkeit, oder auch schwarzes Blut ausgetre=

że guzy zaraz po nabiegnieniu gorące są i boleiące. Przekroione puszczaią z siebie żółtą, ściętą, iak galareta wodę, czasem tylko kroplami a czasem kwartami; czasem są słoninkowate, a wtenczas tylko za mocném ściśnieniem można cokolwiek żółtéy galarety wydusić; nieotworzone i same sobie zostawione, zwykły w gangrenę przechodzić; częstokroć iuż z samego początku są one prawdziwe guzy gangrenowe (karbunkuły), które wypadaią i głębokie zostawiaią po sobie dziury; czasem raptownie znikaią; a wtenczas iest naywiększe niebezpieczeństwo, ponieważ natenczas cała choroba rzuca się na wnętrzności, n. p. na płuca.

Jeżeli zapalenie śledziony, bydlęcia nagle nie zabiia, lub nie zaraz w piérwszych dwóch dniach gnóy wilgotnieie i wolnieie, a późniéy zupełnie rzadki się staie, pot przykro cuchnący, nabrzmiałości ciastowate, skóra chrzęszczy i trzeszczy za dotknięciem, bicia tętnów (pulsów), których w stanie zdrowia u bydła rogatego na minutę liczy się 50 do 60, są natenczas bardzo prędkie i będzie ich do 80 i przeszło na minutę, a bicie serca tłukące się; w takim stanie choroba 3 i 4 dni trwać może do końca śmiertelnego, gdzie potém brzuch wydęty iak bęben, uszy, rogi, morda i nogi ziębną, dech równie zimny, i bydle z wielkiego osłabienia pada i śród konwulsyi ginie.

Gdzie zapalenie śledziony nie prędko zabiia, ale do kilku dni trwa, a nayczęściéy wtenczas, kiedy choroba iest ziadliwa, rozwiia się w chorobą dotkniętych sokach bydlęcia łatwo iad zarazy, który chorobę na sąsiednie bydło zdrowe w stayniach zanieść może.

Ściérwa bydląt na zapalenie śledziony padłych, przechodzą bardzo prędko w zgniliznę, przy otwiéraniu ich widać krwawe pasy i plamy, iako też rozlaną krew, i żółty, ścięty iak galareta płyn, pod skórą i w większych wydrożeniach tułówa, ściérwo iest rzadko przyrodzonego koloru, czasem bledsze iak zwyczaynie, nayczęściéy zaś sino czerwone, albo szczerniałe i iak gangreną rażone, zawsze wątłe, krew czarna i roztworzona; śledziona większa, iak zwyczaynie, a nawet dwa i trzy razy tak duża i czarną krwią zaszła; powierzchnia iéy nierówna, guzowata, zawsze krucha, i łatwo do roztarcia; wątroba czasem mało co zmieniona, czasem zaś wielka i napuszona; pęchiérz żółciowy flakowaty, napełniony żółcią rzadką brunatną. Żołądki i ielita mieyscami zapalone; na błonie sieciowéy, księgach i nyrkach widać często płyn żółty, iak galareta ścięty, albo także

ten, die Lungen welk, aufgedunsen, vom Bute strotzend, stellenweise brandig, in vielen Fällen aber, wo kein Lungenbrand vorhanden war, blaß und welk; das Herz mit Blutstriemen und Tupfen besetzt, zusammengezogen und leer.

§. 15.

Behandlung des Milzbrandes beim Rinde.

Wenn bei schon ausgebrochener Krankheit schleunige und zweckmäßige Hilfsleistung angewendet wird, so gelingt die Heilung häufig. Im ersten Anfange der Seuche, wo der Milzbrand meist entzündlicher Art, oder mit drohendem Lungenbrande verbunden ist, wird vor Allem ein Aderlaß aus der Halsader erfordert, durch welchen man 6, 8, 12 bis 16 Pfund Blut entleert, so lange bis der ganz verborgene Herzschlag wieder in der Tiefe fühlbar und das Athmen freier wird. Gleich hernach wird durch den Brustlappen ein in Terpenthin getauchtes und mit dem Pulver von spanischen Fliegen stark bestreutes Eiterband der Länge nach von oben nach abwärts mit der Eiterbandnadel durchgezogen, oder in Ermanglung eines solchen Eiterbandes die Gillwurz gesetzt; wenn darauf in dieser Gegend eine große und heiße Geschwulst entsteht, so ist dieses schon ein sehr gutes Zeichen. Täglich muß man 3 bis 4 Mal ein Klystier geben von 2 bis 3 Seitel lauwarmem Wasser, in welchem 6 bis 8 Loth Kochsalz aufgelöst werden; damit wird so lange fortgefahren, bis weicherer Mist abgeht. Innerlich gibt man Eingüsse von 3 bis 4 Loth rohen Weinstein und 1/4 Pfund Kochsalz in einem Seitel Wasser aufgelöst, alle 3 bis 4 Stunden. Haben die Thiere viel Durst, so macht man das Getränke mit etwas Schwefelsäure (Vitriolöhl) oder mit Salzsaure oder Essig gelind säuerlich, oder gibt ihnen Sauerkrautwasser.

Wenn das aus der Ader gelassene Blut zähe, dick und dunkel oder schwarzroth erscheint, und daher der Brand zu befürchten ist, da wird zu dem obigen Einguß auch noch der Salniter in Gaben von 2 Loth zugesetzt; in dessen Ermanglung kann man auch Schießpulver dazu verwenden; ferner die gemeine Schwefelleber zu 1 Quentchen.

Ist die Entzündung durch diese Mittel gebrochen, ist der Herzschlag deutlich in der Tiefe fühlbar, das Athmen leicht und natürlich und das Thier munter, geht der Mist schon lockerer und feucht ab, so fährt man zwar mit den Salzen, jedoch in geringeren Gaben fort, setzt den Eingüssen nun aber schon

czarną krew wystąpioną; płuca wątłe, nabrzmiałe, od nabiegłéy krwi napuszczone, mieyscami gangreną rażone; w wielu zaś przypadkach, gdzie gangrény na płucach nie było, są blade i flakowate; serce krwawémi pręgami i cętkami nasadzone, ściągnięte i próżne.

§. 15.

Postępowanie z zapaleniem śledziony u bydła rogatego.

Jeżeli w chorobie iuż wybuchłéy dana iest prędka i stosowna pomoc, léczenie udaie się często. W pierwszym początku choroby gdzie zapalenie śledziony połączone nayczęściéy z zaognieniem lub grożącą gangreną płuc, przedewszystkiém puszczenie krwi z szyi iest potrzebne, którém 6, 8, 12 do 16 funtów krwi, uiąć należy, dopóki bicie serca zupełnie zataione, znowu się w głębi poczuć nie da i oddech nie będzie wolnieyszym. Zaraz potemu przeciąga się przez wul piersiowy wzdłuż od góry ku dołowi iglicą zawłoka w terpetynie umoczona i proszkiem z muszek hiszpańskich (Cantharides) dobrze posypana, lub w niedostatku takowéy zawłoki, wkłada się korzeń ciemiernika zielonego (Helleborus viridis), kiedy na to zrobi się potém guz wielki i gorący w okolicy tego mieysca, będzie to bardzo dobrym znakiem. Co dzień należy dawać po 3 i 4 razy lewatywę (enemę) z 2 do 3 zaydlików (miarek wiéd. czyli 3 do 4 1/2 naszych kwatérek) letnio ciepłéy wody, i 6 do 8 łótów soli kuchennéy w tey wodzie roztworzonéy. Enema powtarza się dopóty, aż gnóy rzadszy odchodzić będzie. Do zażywania wewnątrz wléwa się bydlęciu co 3 do 4 godzin, 3 do 4 łótów winianu potażu (waysztynu, cremor tartari) i 1/4 funta soli kuchennéy, roztworzonych w zaydliku (1 1/2 kwatérki) wody; ieżeli bydle ma wielkie pragnienie, robi się napóy z nieco kwasu siarczanego (oleiu witryolicznego) albo kwasu solnego, albo też octu, cokolwiek kwaskowato, albo też daie się mu kwas kapuściany.

Jeżeli krew z żyły puszczona pokaże się ciągłą, gęstą i ciemną, albo ciemno czerwoną, i przez to obawiać się gangrény należałoby, natenczas przydaie się do powyższego napoiu salétry po dwa łóty na iedną dozę, w niedostatku salétry, można użyć prochu, także 1/4 łóta pospolitéy wątroby siarczanéy.

Jeżeli zapalenie przez użycie tych środków przerwało się, bicie serca w głębi wyraźnie czuć się daie, oddech lżeyszy i naturalny, bydle rzeźwieysze, odchód gnoiu wolnieyszy i wilgotny, tedy daie się sól ieszcze daléy, ale w mnieyszych dozach i do napoiu dodaie się iuż gorzkich i

bittere und flüchtige Mittel bei, z. B. Enzian-Pulver zu 2 Loth, Angelica-Wurzelpulver zu 1 Loth, Terpenthinöhl zu 1/2 Quentchen und auch Kampher, wo er zu haben ist, zu einem ganzen Quentchen. Zum Klystier bedient man sich anstatt des lauen Wassers einer Brühe von Kamillen oder Heublumen. In diesem Zustande der vorübergegangenen Entzündung ist auch eine Mischung von Weinstein, etwas mit Speichel zerriebenem Kampfer, Wachholderbeeren, Schwefel und Knoblauch mit etwas Wachholdersalse, zu Latwerge gemacht, oder als Einguß mit Kamillenbrühe sehr gut anwendbar. In der Gegend der Rippenweichen, vorzüglich der Milzgegend, macht man mit großem Nutzen gelinde Einreibungen in die Haut von gleichen Theilen (2 Loth) Terpenthin und Lorberöhl.

Zeigt sich aber der Milzbrand entweder gleich Anfangs, oder in seinem ferneren Verlaufe entschieden bösartig, als fauliges oder Sumpf-Fieber, mit großer Lebensschwäche, schwammigem Fleische, schlaffer hängender Haut, wenigem nicht kernigem Fette, trüben wässerigen Augen, Abgang von lockerem und feuchtem Miste, zähem schmutzigem Schleimausfluße aus Nase und Maul, stark pochendem oder dröhnendem Herzschlage, dann ist es rathsam, alle schwächenden Mittel, als: Aderlässe und größere Gaben von abführenden Salzen ganz aus dem Spiele zu lassen, und dagegen sogleich flüchtig gewürzhafte und stärkende Mittel, als: Kampher, Baldrian, Angelica, Terpenthinöhl u. dgl. anzuwenden, und zu den Klystieren Abkochungen von bitterherben gewürzhaften Kräutern, Rinden und Wurzeln (Eichenrinde, Weidenrinde, Kamillen, Salbei, Münze, Weinraute &c.) zu nehmen. Von großem Nutzen ist dann auch das Uebergießen der Thiere mit eiskaltem Wasser, worauf sie dann über den ganzen Körper mit Strohwischen trocken abgerieben werden müssen. Dieses Uebergießen muß aber öfters des Tages geschehen, besonders bei heißer trockener Sommerwitterung.

Da die Beulen und Geschwülste, welche bei dieser Krankheit an verschiedenen Theilen des Körpers auffahren, weder in Eiterung übergehen, noch sich von selbst öffnen, so müssen sie, besonders wenn sie weich und schwappend sind, mit dem Messer durch tiefe Einschnitte vorsichtig eröffnet, die angesammelte gelbe Sulze ausgeleert, die Wunde mit Wermuth-, Ysop- oder Salbeiwasser gewaschen und mit Werg ausgefüllt werden, das vorher mit Terpenthinöhl befeuchtet wurde. Wollen die Beulen nicht recht hervorkommen, oder scheinen sie gar etwas zurückzutreten, so macht man tiefere Einschnitte, welche mit Terpenthinöhl oder mit einer Salbe von Butter und Spanischfliegenpulver bestrichen werden. Immer muß man aber dieses bei den mehr festen und speckigen Geschwülsten thun, in welche Schnit-

ulotnych lekarstw, n. p. proszku goryczkowego (gentiana) po dwa łóty, proszku korzenia dzięgelowego po 1 łócie, oleyku terpentynowego po 1/2 kwintła, także i kamfory, kiedy iest, po całym kwintlu. Do enemy używa się zamiast ciepłéy wody, odwaru rumiankowego, lub z tryn siennych. W tym stanie przeminionego zapalenia dobrze bardzo dawać mieszaninę z winianu potażu, nieco kamfory śliną roztartéy, iagod iałowcowych, siarki i czostku, z trochę powideł iałowcowych na konfekt zrobioną, lub za napóy do wlewania bydlęciu z odwarem rumianku zakłóconą. W okolicy miękiszu podziobrowego (boki) osobliwie w okolicy śledziony, pożytecznie bardzo nacierać skórę oleykiem terpentynowym i wawrzynowym w równych częściach (po 2 łóty) zmieszanym.

Jeżeli zaś zapalenie śledziony albo zaraz z początku, albo w dalszym biegu pokaże się ziadliwém, iako zgniła gorączka, przy wielkiém osłabieniu sił żywotnich, mięsie gąbczastém, mdłéy wiszącéy skórze, tłustości szczupłéy i nieiędrnéy, oczach mdłych i wodnistych, gnoieniu welném i wilgotném, ciągłéy i brudnéy flegmie z nosa i pyska idącéy, mocném tłuczeniu się i dygotaniu serca, natenczas dobrze iest zaniechać wszystkich środków osłabiaiących, iako są: puszczenie krwi i sole laxuiące w większych dozach, a natomiast użyć zaraz ulotno-korzennych i wzmacniaiących środków, iako są: kamfora, baldryian, dzięgiel, oleiek terpentynowy i t. p., a do enem dawać odwary z ziół gorszko-ciérpkich, korzennych, z kór i korzeni (kory dębowéy, wierzbowéy, rumianku, szałwii, mięty, ruty winnéy i t. d.) Nader także pożyteczna iest polewać bydle potém zimną iak lód wodą, poczém ie po całém ciele wiechciami słomy do sucha nacierać należy. To atoli polewanie dziać się ma częściéy przez ciąg dnia, osobliwie w porze lata gorącéy i suchéy.

Gdy guzy i napuchłości w téy chorobie, po różnych częściach ciała nabiegaiące, ani w ropienie przechodzą, ani się same nie otwiéraią, przeto, osobliwie zaś, gdy są miękkie i chłuszczące, nożem głęboko, lecz ostrożnie przekroione być muszą, zebrana żółta galareta wyciśnioną, rana wodą piołunową, izopową albo szałwianą wymyta i kłakami oleykiem terpentynowym napuszczonémi, zatkana być ma. Jeżeli guzy nie chcą dobrze na wiérzch wychodzić, lub zdaie się, że się cokolwiek cofaią, zacięcia robią się głębsze, które potém smarnią się oleykiem terpentynowym lub masłem z kantarydami (muszkami hiszpańskiémi), co zawsze przy guzach twardych i słoninkowych czynić potrzeba, a do zacięciów, aby ie przyprowadzić do stanu zapalenia, inne

te, um sie in Entzündung zu setzen, auch andere scharfe Sachen, z. B. Tabakblätter, eingeschoben werden können. Durch die sehr großen speckigen Geschwülste Haarseile zu ziehen, ist weniger rathsam, viel besser ist die Anwendung des glühenden Eisens; durch dieses einfache Mittel werden die Beulen nicht nur so viel als nöthig eröffnet, sondern auch theilweise zerstört und so gereitzt, daß sie nicht leicht mehr nach Innen zurücktreten. Wenn ganze Gliedmaßen geschwollen sind, so ist zur Zertheilung der Geschwulst das Umbinden eines Sackes voll warmer Asche sehr zuträglich.

Sobald nach 4 bis 5 Tagen etwas lebhafter Freßlust und ein leichter Husten sich einstellen, so ist dieses als ein gutes Zeichen anzusehen. Man gibt dann ein paarmal täglich 2 Loth Enzian-, Kalmus- oder Alantwurzelpulver und etwas Schwefel mit Mehl und Wasser zu Latwerge gemacht, und statt des gewöhnlichen Futters Anfangs nur Kleien- oder Mehltränke, auch Brühfutter von Erdäpfeln u. dgl., indem man erst nach und nach wieder zu dem vorigen Futter übergeht.

Aus niedrigen engen Ställen sind die Kranken gleich Anfangs zu entfernen, und lieber in einer offenen Schupfe, oder in einem kühlen schattigen Orte im Freien stehen zu lassen. Bleiben sie aus Mangel eines andern Raumes in den Ställen, so müssen diese durch Oeffnung der Thüren und Fenster in den kühleren Tagesstunden stets luftig erhalten werden, überdieß kann man noch bei großer Hitze öfters Wasser in den Ställen aufspritzen, oder einige flache und weite Geschirre voll Wasser zur Abkühlung der Luft aufstellen.

Bei großer Bösartigkeit der Seuche und befürchteter Weiterverbreitung derselben ist es jedoch unerläßlich, daß der Landwirth sich nicht mehr auf seine eigene Kenntniß allein verlasse, sondern einen wohlerfahrenen Thierarzt zu Rathe ziehe, welcher die Behandlungsweise und die Mittel, welche dabei angewendet werden sollen, bei den einzelnen Krankheitsfällen mit größerer Sicherheit bestimmen kann. Dieses ist besonders deßhalb nothwendig, weil die genaue Unterscheidung des noch entzündlichen oder schon faulartigen Zustandes, worauf es bei der Behandlung gar sehr ankommt, von dem mit den nothwendigen thierärztlichen Kenntnissen nicht ausgerüsteten Landmanne nicht hinreichend gemacht werden kann.

§. 16.

Vorbauungs- und andere Vorsichtsmaßregeln.

Bei dem Milzbrande, wie bei jeder anderen Seuche haben die Vorbauungsmaßregeln durchaus den Vorzug und viel größeren Werth, als jede thierärztliche Behandlung, weil diese

także ostre rzeczy, iak n. p. liście tytoniu wtykać można. Przeciągać włosiennicę przez duże bardzo i słoninkowate guzy, mniéy iest do radzenia, raczéy użyć rozpalonego żelaza; tym prostym sposobem nie tylko guzy otworzą się, ile potrzeba, ale częściami poginą i tak rozdrażnione zostaną, że nie tak łatwo cofną się wewnątrz. Jeżeli całe członki są nabrzmiałe, dobrze iest dla rozdzielenia nabrzmiałości owiązywać worki, ciepłym popiołem napełnione.

Jak tylko po 4 lub 5 dniach pokaże się większa żerność i lekki kaszel, znakiem dobrym uważać to należy. Wtenczas dawać codzień dwa razy po 2 łóty proszku z korzenia goryczki, ziela tatarskiego lub omanu, nieco siarki z mąką i wodą, na konfekt urządzonych, i z początku zamiast zwyczaynego pożywienia, tylko odwar z otrębów lub mąki za napóy, także iużkę kartoflaną i t. p. dawać, i tylko powoli do dawnéy paszy przystępować.

Chore bydlęta zaraz z początku z niskich, ciasnych stayni wyprowadzić i raczéy w otwartéy szopie albo w mieyscu chłodném cienistém na otwartém powietrzu umieścić ie. Jeżeli dla braku innego mieysca, w stayniach pozostać muszą, takowe przez otwiéranie okien i drzwi w godzinach chłodnieyszych zawsze przewietrzać; oprócz tego podczas wielkiego upału, można staynie częściéy wodą skrapiać i kilka płytkich a szérokich naczyń z wodą dla chłodzenia powietrza postawiać.

Przy wielkiéy ziadliwości choroby i obawie dalszego iéy szérzenia się, iest wszelako rzeczą nieodzowną, aby gospodarz nie spuszczał się więcéy na własne swoie wiadomości, ale doświadczonego należycie lékarza bydlęcego (konowała) do rady wezwał, który sposób postępowania i środki przy tém użyć się maiące w poszczególnych przypadkach choroby z większą pewnością przepisać może, co szczególniéy dla tego potrzebne, ponieważ dokładne rozróżnienie stanu ieszcze zapalnego, albo iuż zgniłego, na czém przy léczeniu wiele zależy, od gospodarza potrzebnémi umieiętnościami weterynaryi nieuposażonego, dostatecznie uczynione być nie może.

§. 16.

Środki zapobiégaiące i ostrożności.

Przy zapaleniu śledziony, iak przy każdéy innéy zarazie środki zapobiégaiące, maią zupełne pierwszeństwo i daleko większą wartość, iak wszelkie lékarskie postępowanie;

Krankheit, wo sie einmal zum Ausbruche gekommen ist, häufig einen so schnellen Verlauf nimmt, daß die Hilfsleistung entweder ganz unmöglich, oder doch durch jede Verspätung erfolglos gemacht wird.

Um der Entstehung des Milzbrandes bei unsern Hausthieren vorzubeugen, werden jene Maßregeln erfordert, welche schon §. 2 bis §. 8. bei der Pflege und Wartung des Viehes erwähnt wurden. Ganz besonders ist auf reine luftige Ställe, auf das Zuhausehalten des Viehes während der Mittagshitze zu achten, stets für reines, frisches und hinreichendes Trinkwasser zu sorgen, Anstrengung zu schwerer Arbeit, Treiben und Jagen des Viehes während der heißen Tageszeit, so wie jede plötzliche Abkühlung nach starker Erhitzung sorgfältigst zu vermeiden; auf gehörige Ruhe beim Wiederkäuen, auf Abhaltung der Herden von sumpfigen oder sehr dürren, wasserarmen, der Sonnenhitze stets ausgesetzten und von schattigen Bäumen oder Unterständen entblößten Weiden, ferner auf öfteres Baden und Schwemmen in kühlen fließenden Wässern zu sehen, und ganz vorzüglich auf die Salzlecke zu halten, wo solche (nach §. 5.) nothwendig geworden ist.

Ist dem ungeachtet der Milzbrand schon bei einem oder dem andern Stücke ausgebrochen, so wird der redliche Landwirth nicht bloß bemühet seyn, diesem nach Möglichkeit Hilfe zu verschaffen, sondern er wird, wenn auch für die Heilung dieses Stückes nichts mehr zu hoffen wäre, doch wenigstens eifrige Sorge tragen, den Fortgang des Uebels auf sein übriges Vieh zu verhindern, und durch augenblickliche Bekanntmachung des Unfalls auch seine Nachbarn vor ähnlichem Unglück zu warnen und zu gleicher Vorsicht aufzufordern.

Sein erstes und wichtigstes Geschäft besteht jetzt darin, alle andern Stücke in der Herde oder im Stalle genau zu untersuchen, ob nicht schon eine entschiedene Anlage zur Krankheit zugegen ist, welche aus der traurigen Stellung des Thieres, der gelblichen Färbung der starren Augen und des Zahnfleisches, aus der schmutzig belegten Zunge, aus dem schleimigen, trockenen oder feuchten Miste, unregelmäßigen Herz- und Pulsschlage, oder ganz unfühlbaren Herzschlage erkannt wird. In diesem Falle, wo schon die Gefahr des Ausbruches der Krankheit droht, ist sogleich eine Vorbauungscur zu unternehmen, um die wirkliche Entwicklung des Uebels noch zu verhüten. Bei wohlgenährten Zug- und Mastochsen, Stieren und starken Kühen macht man daher sogleich Aderlässe von wenigstens 8 bis 10 Pfund (oder bis 2 Maß) Blut, und zieht Eiterbänder oder Gillwurz durch den Troll.

ponieważ ta choroba, gdy raz wybuchnie, częstokroć tak prędki bieg przybiéra, iż pomoc, albo się staie całkiem niepodobną, albo przecież przez każde opóźnienie bezskuteczną.

Aby zapobiédz powstaniu zapalenia śledziony u naszych zwiérząt domowych, potrzebne są owe środki, które iuż w §. 2. do §. 8. o doglądaniu i hodowaniu bydła wymienione zostały. W szczególności przestrzegać należy, aby staynie były czyste i przewietrzane, bydło w upał południowy w domu trzymane, woda do poienia była zawsze czysta, świeża i podostatkiem, aby nakoniec iak naytroskliwiéy chronić bydle od natężenia w cięższéy pracy, pędzenia i gonienia go w porze dnia gorącego; iakoteż od wszelkiego nagłego ochłodzenia po mocném rozegrzaniu się; zostawić go w spokoyności podczas odżuwania; pilnować aby trzody nie szły na pastwiska bagniste lub bardzo suche, w wodę nieobfituiące, na skwar słońca ciągle wystawione i nie maiące drzew cienistych lub mieysc zacienionych, i by częściéy kąpane i pławione były w zimnéy wodzie płynącéy; szczególniéy zaś pamiętać, aby sól lizały, gdzie to (podług §. 5) potrzebném się okaże.

Jeżeli pomimo to, zapalenie śledziony u iednego lub drugiego wybuchnęło, prawy gospodarz nie tylko starać się ma takowemu podług możności zaradzić, ale nadto gdyby nawet do uzdrowienia takiego bydlęcia nie było więcéy nadziei, przynaymniéy o to być troskliwym, aby posuwanie się choroby do reszty bydła przeszkodził i przez doraźne oznaymienie tego przypadku, także sąsiadów o podobnémże nieszczęściu przestrzegł i do równéy ostrożności wezwał.

Piérwszą i nayważnieyszą czynnością iego będzie, wszystkie inne sztuki w trzodzie lub w stayni pilnie opatrzyć, czyli nie ma iuż stanowczego w nich usposobienia do choroby, które ze smutnéy postawy bydlęcia, żółtawych, otrętwiałych oczu i dziąseł, brudnéy osady ięzyka, kleiowatego, suchego albo wilgotnego gnoiu, nieregularnego, lub całkiem przytłumionego bicia serca i tętnów, poznaie się. W razie, gdzie niebezpieczeństwo wybuchnienia choroby iuż grozi, natychmiast kuracyia zapobiegaiąca przedsięwzięta być ma, by istotnego rozwinienia się złego uniknąć. U dobrze tuczonych wołów pociężnych i karmnych, u byków i krów mocnéy tuszy, puszcza się natychmiast krew przynaymniéy po 8 do 10 funtów (do 2 miar wied.) i przeciąga się zawłoka przez wul, albo zakłada się ciemiernik zielony.

Allen Thieren ohne Unterschied aber, wenn bei ihnen auch wegen größerer Schwäche Aderlässe und Eiterbänder nicht angewendet werden, ist täglich eine Arzenei von Kochsalz, Schießpulver, oder Salpeter und Schwefel mit Enzian oder Wermuth zu reichen. Kann man aus dem Aussehen der Thiere, aus ihrer Schlaffheit, aus den veranlassenden Ursachen, z. B. Mangel oder Verderbniß des Futters, schließen, daß bei ihnen mehr die Anlage zum fauligen oder bösartigen Milzbrande, als zum entzündungsartigen zugegen ist, so setzt man dem Salpeter und den übrigen Salzen Angelica, Baldrian, Wachholderbeeren, Kampher, stinkenden Asand, Knoblauch u. dgl. zu.

Zum Getränke mischt man etwas Salzgeist oder Vitriolöhl zu, bis es gelind säuerlich wird; man halte das Vieh ruhig; verschone die Arbeitsthiere, besonders bei heißer Mittagszeit, vor jeder Anstrengung; halte sie an kühlen und schattigen Orten; stelle sie von Zeit zu Zeit in fließendes Wasser, oder begieße sie mit kaltem Wasser täglich mehrmal, und gebe ihnen zur Nahrung ein saftiges oder gut verdauliches Grünfutter, nebstbei auch gesalzene Kleientränke, vermeide aber blos trockenes Heu und Stroh zu geben.

Weil nun aber der Milzbrand unter manchen Umständen, z. B. in engen oder dunstigen Ställen, bei schlecht genährtem unkräftigem Viehe und bei langwierigem Verlaufe selbst ansteckend werden, und sich dadurch auf die benachbarten Thiere verbreiten kann, so ist es der Vorsicht wegen durchaus nothwendig, die Gesunden von den Kranken entfernt zu halten, daher alle wechselseitige Gemeinschaft aufzuheben, wozu eine genaue Stallsperre erfordert wird. Am sichersten ist es, die schon wirklich kranken im Stalle zu lassen, alle noch gesund scheinenden aber bald möglichst zu entfernen und an einem andern Orte unterzubringen, oder wenigstens, wenn dieses nicht leicht angeht, und der Stall nicht sehr voll ist, die beiden Stände neben dem kranken Stücke leer zu halten. Diese Vorsicht ist niemals zu unterlassen, obwohl der Milzbrand auch in vielen Fällen gar nicht ansteckend ist, sondern nur bei solchen Thieren ausbricht, welche den Schädlichkeiten einer nachtheiligen Witterung oder Fütterung ausgesetzt waren.

Weit wichtiger aber noch, als die möglichst strenge Absonderung der Thiere, ist die Vorsicht für die Gesundheit der Menschen selbst; denn bei sehr vielen Milzbrand-Seuchen wirken die Säfte des kranken Viehes auf andere Thiere und auf den Menschen als ein wahres Gift, welches oft tödtliche Zufälle hervorbringt, wenn die Haut mit dem Blute, oder dem Geifer, oder der Jauche eines kranken Thieres benetzt wird, so wie auch der Genuß des Fleisches höchst nachtheilig, ja selbst tödtlich werden

Wszystkim zaś bydlętom bez różnicy, chociażby im dla większego osłabienia krew puszczana i zawłoki użyte nie były, dawać codziennie lékarstwo z soli kuchenney, prochu strzelniczego, lub z salétry i siarki z goryczką albo piołunem. Jeżeli z postaci bydląt, z ich omdlałości, z przyczyn powodowych, n. p. z braku i zepsucia paszy wnioskować można, że więcéy iest u nich skłonności do zapalenia śledziony zgniłego i ziadliwego, a niżeli inflamacyynego, natenczas do salétry i reszty gatunków soli dodaie się dzięgielu, kozliku (baldryan), iagod iałowcowych, kamfory, asafetydy, czostku i t. p.

Do napoiu domieszać nieco kwasu solnego, albo oleyku witryolu, aby cokolwiek był kwaskowaty; bydle utrzymywać w spokoyności; bydło robocze chronić od wszelkiego natężenia, osobliwie w upał południowy; trzymać ie w mieyscach chłodnych i zacienionych; stawiać czasami w wodzie płynącéy, lub codziennie po kilka razy zimną wodą polewać, a na pożywienie dawać czystą, łatwą do strawienia paszę zieloną, przytém także odwar z otrębów; wystrzegać się zaś siana suchego i słomy.

Ponieważ zapalenie śledziony śród niektórych okoliczności n. p. w stayniach ciasnych i zadusznych u bydła źle karmionego i słabego, przy długim nawet biegu może stać się zaraźliwą i przez to na pobliskie bydło rościągać się, przeto dla ostrożności iest koniecznie potrzebną, zdrowe sztuki trzymać w oddaleniu od chorych, a zatém wszelką wzaiemną społeczność uchylić, ku czemu staynie dobrze zamykać należy. Naybezpieczniéy iest, bydlęta istotnie iuż chore w stayni zostawić, wszystkie zaś, co się ieszcze zdrowémi zdaią, ile możności iak nayprędzéy oddalić i w innem mieyscu umieścić, albo przynaymniéy, ieżeli się to nie łatwo da uskutecznić, a staynia nie iest bardzo napełniona bydłem, dwa stoiania przy każdém chorém bydlęciu próżno zostawić. Téy ostrożności nigdy nie zaniedbywać, chociaż zapalenie śledziony w wielu przypadkach nie bywa wcale zaraźliwém i tylko u takich bydląt powstaie, co wystawione były na szkodliwy wpływ powietrza lub paszy.

Daleko ważnieyszą od nayściśleyszego rozłączenia bydląt iest ostrożność dla samego zdrowia ludzkiego; ponieważ w wielu zarazach zapalenia śledziony soki chorego bydlęcia działaią na inne zwierzęta a także i na ludzi, iako iad prawdziwy, który częstokroć śmiertelne przypadłości sprowadza, gdy skóra krwią lub śliną, albo iuchą chorego bydlęcia zbróczoną zostanie, iak równie nader szkodliwém iest pożywanie samego mięsa a nawet śmierci przyczyną

kann. Wer daher an den Händen oder am Gesichte eine noch so kleine wunde Stelle, Hautaufscharfung, Geschwüre oder Hitzblätterchen hat, soll es durchaus vermeiden, mit dem Aufhauen und Abledern der Aeser sich abzugeben, oder sonst auf irgend eine Weise mit ihren Säften zu beschmutzen. Er muß sich hüthen, den kranken Thieren ja nicht in das Maul oder in den After mit bloßer Hand zu langen, und sich von ihnen nicht in's Gesicht hauchen oder geifern zu lassen. Hunde, Katzen und Federvieh müssen von den Krankenställen, dem Aderlaßblute, dem Miste und andern Abfällen sorgfältigst abgehalten werden.

Die Aeser der gefallenen Thiere müssen gleich nach dem Tode an einen abseitigen und entlegenen Ort geschafft, und nicht eher abgeledert und aufgehaut werden, als bis sie ganz erkaltet sind; die Häute müssen sogleich vorsichtig in Kalk, Lauge oder Gerberloh gelegt, wenigstens 24 Stunden darin gelassen, und dann an einem abseitigen Orte getrocknet werden; niemals dürfen sie, bevor dieses geschehen ist, anders wohin geschickt werden. Die Aeser selbst sammt dem Blute und allen übrigen Abfällen müssen an einem von anderen Thieren nicht betretenen Orte wenigstens 6 Schuh tief eingescharrt und wohl bedeckt werden. Die am bösartigen Milzbrande gefallenen Thiere sollen, um jede Gefahr zu vermeiden, sammt der Haut, in welche früher mehrere Schnitte gemacht werden müssen, vergraben werden.

Der Genuß des Fleisches von Milzbrand kranken Thieren ist immer schädlich, und wirkt in vielen Fällen als tödtliches Gift, daher ist auch das Schlachten solcher kranken, oder auch nur der Krankheit verdächtigen Thiere mit Recht auf das Schärfeste verbothen, und der Fleischhauer im Orte in strenger Aufsicht zu halten, daß er keine solchen Thiere zur Schlachtbank bringe. Selbst die Milchnutzung von kranken Kühen ist gefährlich; jeder wird solche daher lieber an einen abseitigen Ort wegschütten, als sich oder seine Mitmenschen dadurch in Gefahr setzen.

Die Ställe, in welchen Thiere erkrankt oder gefallen sind, müssen auf das Sorgfältigste durchlüftet, Krippen und Raufen so wie alles Holz- und Eisenwerk mit Lauge gewaschen, die Erde des Stallbodens etwas abgegraben und mit frischer vertauscht werden; schon verunreinigtes Futter, gebrauchte Stricke, Fetzen u. dgl. müssen verbrannt werden, und erst nach einigen Wochen darf man es wagen, in solche Ställe wieder gesundes Vieh zu bringen.

być może. Kto zatém ma na rękach albo na twarzy, acz naymnieyszą rankę, albo zadarcie skóry, wrzody albo krosty z gorącości krwi, ten wystrzegać się ma koniecznie, aby ściérwa nie rąbał, lub skóry z padliny nie zdéymował, lub, by innym także sposobem sokami padliny nie zbroczył się. Wystrzegać się podobnież ma, aby choremu bydlęciu do pyska, lub otworu stolcowego gołą ręką nie sięgał i nie dawał ochuchać lub oślinić sobie twarzy. Psy, koty i drób należy troskliwie oddalać od stayni chorych bydląt, od krwi upuszczonéy, gnoiu i innych odchodów.

Ściérwa bydląt padłych zaraz, gdy zdechną, na ustronne i oddalone mieysce uprzątnione i nie piérwéy ze skóry obnażone i porąbane być maią, aż póki całkiem nie zastygną. Skóry natychmiast do wapna, ługu albo dębicy garbarskiéy włożone, tamże przynaymniéy 24 godzin zostawione, i potém w mieyscu ustronném wysuszone być maią; dopóki to nie nastąpi, nie wolno nigdy takowych gdzieindziéy przesełać. Ściérwa z krwią i wszystkiémi innémi pozostałościami przynaymniéy na 6 stóp głęboko zakopane i dobrze zasypane być maią w mieyscu, po którém inne zwiérzęta nie chodzą. Bydlęta, które pozdychały na ziadliwe zapalenie śledziony, dla uniknienia wszelkiego niebezpieczeństwa, razem ze skórą, którą wprzódy w różnych mieyscach poprzecinać trzeba, zakopać należy.

Używanie mięsa z bydląt chorych na zapalenie śledziony iest zawsze szkodliwe, a w wielu przypadkach staie się zabiiaiącą trucizną; dla tego też słusznie zakazane iest naysurowiéy bicie bydląt chorych, lub tylko o chorobę podéyrzanych, a rzeźnik pod ścisłym dozorem w mieyscu trzymany być ma, aby takich bydląt do iatek na rzeź nie prowadził. Nawet użytek z mléka krów chorych iest niebezpieczny; każdy zatém takowe raczéy na stronę wylać powinien, niżby siebie albo spółbliźnich przez to na niebezpieczeństwo narażać miał.

Staynie, w których bydlęta pochorowały się, albo wcale pozdychały, naytroskliwiéy wietrzone, żłoby lub iasła i drabiny i wszystkie sprzęty z drzewa albo żelaza ługiem wymyte być powinny; ziemia na podłodze staiennéy cokolwiek skopana i świeża dana być ma; pasza znieczyszczona, postronki używane, szmaty i t. p. spalone być muszą, i dopiéro po kilku tygodniach odważyć się można, do takich staien wprowadzić znowu bydło zdrowe.

§. 17.

Milzbrand bei den Pferden.

Bei Pferden nimmt der Milzbrand einen ähnlichen Verlauf wie bei dem Hornvieh. Er herrscht auch gewöhnlich bei beiden Hausthiergattungen zugleich, zuweilen aber auch bei den Pferden allein. Er geht bei diesen äußerst schnell vorüber, so, daß auch Pferde plötzlich zu Boden stürzen und unter Zuckungen sterben, ohne daß man früher von einem kranken Zustande das Geringste vermuthet hätte; nicht selten aber dauert die Krankheit bis zum tödtlichen Ausgang hin 5, 7 bis 11 Tage. Am gemeinsten ist sie bei schweren Zug- und Wasserpferden, die viel und reichlich gefüttert werden, auch in sehr dunstigen warmen Stallungen, ferner nach sehr heftigen Verkältungen.

Die erkrankten Thiere stehen ganz stille und wie betäubt, das Weiße im Auge und das Zahnfleisch ist gelblich gefärbt, die Zunge schmutzig belegt und oft schon bläulich, der Puls äußerst unordentlich. Gar oft entwickeln sich gerade so wie beim Hornvieh Beulen und Geschwülste, welche ebenfalls gelbes Wasser enthalten, doch kommen sie nicht immer so auffallend zum Vorschein. Häufig tödtet die Krankheit schnell durch Lungenbrand, oder es entsteht eine ungeheure Anschwellung des Kopfes, besonders der Lippen, mit einem röthlichen jauchigen Ausfluße aus beiden Nasenlöchern.

Die ärztliche Behandlung ist ähnlich der beim Hornviehe. Wie bei diesem sind gleich Anfangs Aderlässe von 8 bis 12 Pfund Blut und darüber zu machen, Salzklystiere zu geben, und innerlich Salniter, Kampher und auch Brechweinstein (zu 1/2 Quentchen) zu verabreichen.

Eben so nothwendig ist es auch die gesunden von den kranken Pferden augenblicklich zu entfernen, weil der Milzbrand noch leichter als beim Hornvieh durch Ansteckung von einem Pferde zum andern schleicht. So darf auch das übrig gebliebene Futter, das einmal von den kranken berührt wurde, oder nur über den Krankenställen gelegen ist, keinem gesunden Thiere gegeben, sondern soll lieber verbrannt werden. Später müssen die Ställe, worin Kranke gestanden, auf das Sorgfältigste gelüftet und gereiniget werden. Die Aeser sind, wie schon §. 16 gesagt wurde, zu behandeln.

§. 18.

Milzbrand der Schafe.

Bei Schafen kömmt die Milzseuche unter dem Namen: Blutkrankheit, Blutseuche, Hitze vor, und wird auch Milzblut, große Galle, heiße Sucht, Blutschlag genannt.

§. 17.

Zapalenie śledziony u koni.

Bieg zapalenia śledziony u koni iest podobny iak u bydła rogatego. Pospolicie też choroba ta u obu rodzaiów, bydląt domowych razem panować zwykła, czasem iednak u samych tylko koni. U tych odbywa swóy bieg nader szybko, tak dalece, że i konie nagle padaią i śród konwulsyy zdychaią bez naymnieyszéy poprzedniczo oznaki iakowéy słabości; nie raz iednak choroba ta trwa aż do skonu 5, 7 i 11 dni. Naypowszechnieyszą bywa u ciężkich koni zaprzężnych i do robót wodnych użytych; co dużo i obficie żywione, także co w zadusznych ciepłych stayniach utrzymywane bywaią i po nagłém oziębieniu.

Konie rozschorzałe stoią całkiem cicho i iakby odurzałe, białek oka i dziąsła zażółkłe, ięzyk brudem osadzony i częstokroć iuż sinawy, puls nader nieporządny. Częstokroć pokazuią się tak, iak u bydła rogatego guzy i nabrzmiałości, zawiéraiące równie wodę żółtawą, iednakże nie zawsze pokazuią się tak iawnie. Choroba ta zabiia ie często raptem przez gangrenę płuc, lub niezmiernie głowa nabrzmiewa, osobliwie wargi i z obu nozdrzów płynie iucha czerwoniawa.

Léczenie iest podobne iak u bydła rogatego. Równie iak tam, potrzeba i tu upuścić krwi 8 do 12 funtów i więcéy, enemy z soli dawać, a do zażycia salétry, kamfory, także winianu potażu antimonowego (Tatar. emeticus) po 1/2 kwintla.

Również potrzeba zdrowe konie od chorych natychmiast odłączyć, ponieważ zapalenie śledziony u koni, łatwiéy ieszcze iak u bydła rogatego, przez zarazę od iednego do drugiego wkrada się. Tak też pasza pozostała, która iuż od konia chorego poruszoną była, lub nad staynią chorych koni leżała, zdrowemu dawana być nie może, ale raczéy spaloną być powinna. Późniéy staynie po chorych koniach naytroskliwiéy wietrzone i czyszczone być muszą. Ze ściérwami, iak iuż w §. 16. powiedziano, postąpić należy.

§. 18.

Zapalenie śledziony u owiec.

U owiec zapalenie śledziony zowią (u Niemców) chorobą krwi, pomorem krwi, gorączką, także krwią śledziony, wielką żółcią, chorobą gorącą i apoplexyią krwawą.

Sie findet sich in heißen Sommer- und Herbstmonaten bei sehr gut genährten Schafen auf fruchtbaren Weiden, bei Mangel an frischem Trinkwasser und Salzlecke ein. Im Ganzen kömmt sie jedoch beim Schafe seltener als beim Hornvieh vor.

Der Anfang der Seuche kündigt sich unter Schafherden ebenfalls dadurch an, daß ein oder mehrere Stücke wie vom Schlage getroffen plötzlich dahin fallen. Die später Erkrankenden stehen mit tief gesenktem Kopfe, zitternd oder wie in Betäubung hin- und hertaumelnd, mit starren, hervorgedrängten, gelblich gefärbten Augen, dunkelrother, trockener und heißer Schnauze, trockenem und heißem Maule; der Mist geht selten und trocken ab, und zerfällt in kleine pulverige Kügelchen.

Die vorzüglichsten Mittel bestehen auch hier in Aderlässen zu 4, 6 bis 8 Loth (1/8 bis 1/4 Seitel) Blut, Salz- und Seifenklystieren und innerlich Latwergen von 2 bis 4 Gran Kampher, 2 Loth Kochsalz, 1 Quentchen Salpeter mit Mehl und Wasser. Werden diese Mittel versäumt, so pflegt oft schon binnen einem halben Tag der Brand einzutreten.

Weil nun bei einmal ausgebrochener Krankheit selten etwas Erhebliches mehr zu thun ist, so ist es die dringendste Nothwendigkeit, die ganze Herde vorbauungsweise zu behandeln, wenn die meisten Stücke schon Anlage zur Krankheit zeigen. Dieses geschieht besonders durch reichlichere Salzlecken, welchen bittere Mittel zugesetzt werden; man hält die Schafe bei Reif, Thau und Mehlthau zu Hause, eben so auch bei großer Hitze. Man treibt sie, wo es möglich ist, auf frische gute Weiden, ohne sie dabei zu jagen, zu erhitzen und ihnen hastiges Trinken zu gestatten.

§. 19.

Milzbrand der Schweine.

Bei Schweinen nimmt der Milzbrand gewöhnlich den schnellsten Verlauf, so daß der Tod oft ganz plötzlich und unerwartet eintritt, und daß sie hinfallen, bevor man sie noch für krank gehalten hat.

Diese Krankheit, welche auch wildes Feuer, Brandblut genannt wird, erscheint häufig bei anhaltend trockener, heißer oder schwüler Witterung, in sehr engen, unsauberen, dunstigen Ställen. Bei der Oeffnung der Thiere findet man die inneren Theile vom Brand ergriffen.

Meistens erscheint diese Krankheit als eine Art von Bräune (brandige Halsentzündung), Kribbelkrankheit, Kropf. Dabei sind die Thiere sehr matt, wie betäubt, bewegen sich nur taumelnd, halten den Kopf gesenkt, schütteln öfter mit demselben, stampfen mit den Füssen und zittern über den

Wydarza się w gorących miesiącach lata i iesieni u owiec dobrze karmionych, na żyznych pastwiskach, przy braku świeżéy wody do picia i soli do lizania. W ogólności iednak rzadziéy napada owce, iak bydło rogate.

Początek téy choroby między trzodami owiec obiawia się tym sposobem, że iedna lub kilka sztuk nagle pada, iakby apoplexyią tkniętych. Późniéy zapadaiące stoią spuszczoną głęboko w dół głową, drżące, iakby w odurzeniu, w tę i ową stronę chwieiące się, trzymaiąc oczy w słup, wytrzeszczone i pożółkłe, maią przytém mordę ciemnoczerwoną, suchą i gorącą i pysk suchy i gorący, gnóy odchodzi rzadko i iest suchy w małe bobki rozsypuiący się.

Naygłównieysze środki ratunku są i tu: puszczanie krwi 4, 6, do 8 łótów (1/8 do 1/4 zaydlika), enemy z soli i mydła, i konfekt z dwóch do 4 granów kamfory, 2 łótów soli kuchennéy, i kwintla salétry mąką i wodą zarobionéy, dla zażycia wewnątrz. W razie zaniedbania tych środków, przychodzi częstokroć iuż w pół dnia gangrena.

Ponieważ w razie, gdy choroba iuż wybuchnie, rzadko co skutecznego przedsiębrać można, konieczną więc potrzebą iest, z całą trzodą tylko zapobiegliwie obchodzić się, gdy większa część owiec pokazuie iuż usposobienie do choroby. Środki te zapobiegawcze są w szczególności: sól do lizania z przydaniem gorszkich lékarstw; nie puszcza się owce z domu podczas szronu, rosy i mącznéy rosy, równie iak podczas wielkiego upału. Gdzie można wypędza się ie na świeże, dobre pastwiska, wszakże ich nie goniąc, nie rozgrzéwaiąc, i niedopuszczaiąc, aby się nagle poiły.

§. 19.

Zapalenie śledziony u świń.

Bieg zapalenia śledziony u świń, odbywa się pospolicie nayprędzéy, tak, że śmierć nayczęściéy przychodzi nagle i niespodziéwanie i że padaią, nim ieszcze można było trzymać ie za chore.

Choroba ta, także **ogniem dzikim**, lub **krwią zapaloną**, nazwana, obiawia się licznie podczas ciągłéy gorącéy lub parnéy posuchy, w chléwach ciasnych, nieczystych i zaduszných. Otwiéraiąc te zwiérzęta, znayduiemy wnętrzności gangreną rażone.

Choroba ta ukazuie się nayczęściéy, iako **ślinogorz** (**gangrenowe zapalenie gardła, świérzb, wul**). Zwiérzęta są przytém mdłe, iak zagłuszone, chwieiąc tylko ruszaią się, łeb trzymaią zwieszony, często nim potrząsaią, nogami tupią i drżą na całém ciele; ryło suche i gorące,

ganzen Körper; der Rüssel ist trocken und heiß, die Augen hervorgedrängt und feurig, das Athmen beschwerlich, schnaufend, mit aufgesperrtem Maule und hervorgestreckter Zunge, welche stark angeschwollen ist, das Schlingen ist verhindert, die Maulhaut bräunlichroth, das Grunzen auffallend heiser. Am Halse längs der Luftröhre hinab erhebt sich eine heiße, harte und gespannte Geschwulst, die sich auch nach abwärts über die Brust verbreitet und schnell brandig wird, wie schon die Bleifarbe der Zunge anzeigt. Die Geschwulst wird sehr schnell, oft schon nach 12 Stunden mißfärbig, die Borsten sträuben sich daselbst büschelförmig in die Höhe, der Rüssel wird bläulich, die Thiere athmen mit weit aufgesperrtem Maule immer beschwerlicher und angstvoller. In diesem Grade ist auch wenig Hoffnung, sie zu retten, wohl aber so lange die Krankheit erst im Anfange ist.

In dieser Zeit ist eine Blutentleerung aus der Froschader unter der Zunge oder aus einer andern Blutader höchst dringend, worauf man den Thieren öfter Eingüsse von Wasser oder Milch, oder Gerstenabsud mit Schießpulver oder Salpeter, Weinstein u. s. w. gibt. Man zieht durch den untern Theil der Geschwulst ein mit Lorberöhl bestrichenes Eiterband, und gibt Seifenklystiere. Das Trinkwasser macht man mit saurer Milch, Sauerteigwasser, Essig oder Vitriolöhl säuerlich. Können die Thiere gar nicht schlingen, so spritzt man ihnen das Maul fleißig mit Essig oder mit Wasser aus, zu welchem etwas Vitriolöhl oder Salzsäure (1/2 Loth auf 1 Seitel Wasser) zugesetzt wird. Man macht eine saure Schlecke von Eibisch-, Käspappel- oder Gerstenabsud, und setzt zu 2 Seitel davon ungefähr 1/4 Pfund Honig und 2 Loth Salzsäure hinzu; mit dieser Flüssigkeit wird ein an einem Stocke befestigter Leinwandbauschen durchfeuchtet und zwischen die Zähne gesteckt. Diese Mittel werden längstens alle Stunden ein Mal angewendet, bis die Gefahr gehoben ist.

Den übrigen Thieren, die zwar noch nicht offenbar erkrankt sind, aber schon eine Anlage zu demselben Leiden haben, besonders den wohlgenährten und starken Stücken ist es gut, eine mäßige Aderlaß zu machen und ein Brechmittel zu geben, zu welchem Ende man ihnen vom Pulver der weißen Nießwurz einen Kaffehlöffel voll unter eine Handvoll nassen Schrott oder Kleien vorgibt, oder mit Buttermilch eingießt. Trächtigen Schweinen gibt man nur die Hälfte, Ferkeln das Viertel von dieser Menge. Unter das Futter mengt man etwas Salpeter mit Schwefel, Spießglanz oder Spießglanzleber und bittere Mittel. Die noch gesunden Thiere sind sogleich von den kranken zu entfernen und streng abgesondert zu halten, das Austreiben auf weit entfernte Weiden ist zu unterlassen.

oczy wytrzeszczone i zaognione, oddech ciężki, sapiący, pysk otwarty, ięzyk wywalony, mocno napuchły, połykanie trudne, skóra w pysku brunatno-czerwona, rochczenie nader chrapliwe. W gardle wzdłuż kanału oddechowego (krtani), wznosi się nabrzmiałość gorąca, twarda i naprężona, która także po nad pierś rozszérza się i prędko przechodzi w gangrenę, iako wskazuie kolor ołowiany ięzyka. Nabrzmiałość ta zmienia kolor bardzo prędko, częstokroć po 12 godzinach, sierść ieży się do góry kiściami, ryło sinieie, świnie oddychaią roztwartym pyskiem coraz ciężéy i trwożliwiéy. W tym stopniu też mało iest nadziei uratowania ich, tylko wtenczas, kiedy choroba dopiéro co się rozwinęła.

W téy porze, konieczne iest prędkie puszczenie krwi z żyły podięzyczné (żabówki), albo też i z innéy, poczém daie się tym zwiérzętom do picia wléwaniem do gardła woda albo mléko, albo odwar ięczmienny z prochem strzelbowym lub salétrą, winianem potażu (waisztynem) i t. d. Przez nabrzmiałość spodem przeciąga się fleytuch wawrzeńcowym oleiem napuszczony i daią się enemy z mydła. Woda do poienia zaprawia się kwaśném mlékiem, wodą z kwasu ciaścianego, octem lub oleykiem witryolu, aby była kwaskowata. Gdy świnie całkiem łykać nie mogą, zatryskuie się im do pyska ocet lub woda dość często; do czego przydaie się nieco oleyku witryiolowego lub kwasu solnego (po 1/2 łóta na ieden zaydlik wody). Robi się przytém kwaśna mieszanina z odwaru ślazowego, ślazu gęsiego, lub z ięczmienia, do czego przydaie się na każde 2 zaydliki około 1/2 funta miodu przaśnego i 2 łóty kwasu solnego; w tym cieczu macza się kwacz na patyku umocowany i wtyka się między zęby zwiérzęciu. To robi się mu naypóźniéy co godzina raz, dopóki niebezpieczeństwo nie ustaie.

Innym świniom, które wprawdzie nie są chore widocznie, ale maią iuż usposobienie do téy choroby, osobliwie tym, co są dobrze tuczone i silne, dobrze iest upuścić krwi i dawać na womity; ku czemu daie się w pysk łyżeczka od kawy proszku z korzenia białéy ciemierzycy z garścią razowéy mąki lub otrębów, w wodzie lub maślance. Świniom prośnym daie się tylko połowa tego, prosiętom część czwarta. Do pastwy miesza się cokolwiek salétry z siarką, antimonem, lub wątrobą antimonu, i gorszkie lékarstwa. Zwiérzęta ieszcze zdrowe, natychmiast od chorych odłączene i w oddaleniu trzymane być powinny; pędzić ie na dalekie pastwiska nie należy.

Der Genuß des Aderlaßblutes und anderer Abfälle von kranken oder gefallenen Thieren ist den Schweinen höchst gefährlich, so, daß sie also sorgfältig davon abzuhalten sind. Der Genuß des Fleisches von den Kranken ist selbst dem Menschen höchst gefährlich. Bei der Behandlung und Pflege der Kranken muß man vor Verletzungen der Hände und des Gesichts sehr auf der Hut seyn. Die Aeser der gefallenen Stücke müssen sammt der Haut tief eingescharrt und mit Erde wohl bedeckt werden, ohne daß man das Mindeste davon benützen darf. Die Ställe, in welchen die Kranken früher gestanden sind, müssen gewaschen und längere Zeit gelüftet werden, bevor man es wagen darf, gesunde Thiere daselbst aufzustellen.

b) Der Zungenkrebs und Rankh.

§. 20.

Von den Brandblattern, besonders vom Zungenkrebs und Rankh.

Der Zungenkrebs (Zungenbrand, fliegender Zungenkrebs, Pestblatter) ist eine höchst bösartige und ansteckende Krankheit des Hornviehes, die innen im Maule und besonders auf der Zunge zum Vorschein kommt, an welcher Brandblattern, und aus diesen große um sich fressende Krebsgeschwüre entstehen.

Der Zungenbrand entsteht aus ähnlichen Ursachen wie der Milzbrand, besonders häufig ist er in sumpfigen Gegenden, bei anhaltender Hitze und Dürre, bei Mangel an reinem Trinkwasser, und beim Uebernachten der Herden auf feuchten Weiden. Ist die Krankheit aber einmal aus was immer für Ursachen bei einem Stücke entstanden, so verbreitet sie sich dann oft schnell über eine große Menge von Rindern, so, daß sie ein pestartiges Ansehen gewinnt.

Auch diese Krankheit zeigt sich in den meisten Fällen plötzlich, ohne sich durch vorausgehende Zufälle anzukündigen. Die Thiere werden unruhig und ängstlich, die Augen roth und feurig, die Hitze wird vermehrt; aus dem Maule fließt viel Geifer; die Zunge schwillt an, ist heiß, mit Geifer und Schleim bedeckt; zugleich fahren auf ihrem Rücken, mehr nach oben gegen die Zungenwurzel hin, manchmal auch an ihrem Vordertheile, an ihren Rändern und selbst an andern Stellen des Maules weißliche, gelbliche oder bläuliche Blattern auf, welche von der Größe einer Erbse bis zu der einer wälschen Nuß heranwachsen. Je geringer ihre Anzahl ist, desto bedeutender ist ihre Größe, zuweilen findet sich auch nur eine einzige schwärzlichblaue Blase auf der Zunge. Je schwärzlicher die Blatter erscheint, desto gefährlicher ist sie. Sie enthält eine scharfe Jauche, welche schnell

Pożywanie krwi upuszczonéy lub innych odchodów po chorych lub padłych zwierzętach, iest świniom nader szkodliwe, dla tego troskliwie wstrzymać ie od tego należy. Pożywanie mięsa z chorych świń, iest nawet dla ludzi bardzo niebezpieczne. Przy pielęgnowaniu i léczeniu bydląt chorych, należy uważać, aby sobie rąk lub twarzy nie uszkodzić. Ściérwa zwiérząt padłych wraz ze skórą głęboko zakopane i ziemią dobrze zasypane być maią, aby z nich użytku robić nie można. Chlewy, gdzie przódy chore świnie stały, myte i dłuższy czas wietrzone być powinny, nim się odważyć będzie można, zaprowadzić do nich zdrowe.

b) Gurdziel i Jęczmyk (Świnogorz).

§. 20.

O pryszczelach gangrenowych, osobliwie o Gurdzielu i Jęczmyku.

Gurdziel (kurdziel, rak ięzyka, spalenie ięzyka, morowa krosta), iest to choroba nader ziadliwa i zaraźliwa u bydła rogatego, która w środku pyska osobliwie na ięzyku obiawia się, na którym występuią gangrenowe pryszczele, a z tych robią się wielkie, ięzyk na około toczące wrzody, rakiem zwane.

Spalenie ięzyka powstaie z podobnych przyczyn, iak i zapalenie śledziony, osobliwie poiawia się licznie w okolicach bagnistych, podczas ciągłych upałów i posuchy, gdy niedostatek iest na czystą wodę poyną, i gdy trzody nocuią na mokrych pastwiskach. Jeżeli zaś choroba ta, z iakiéy bądź przyczyny u którego bydlęcia iuż wybuchła, szérzyć się zwykła częstokroć bardzo prędko na wielką liczbę bydląt, tak, że przybiéra charakter zarazy morowéy.

I ta choroba pokazuie się nayczęściéy raptownie, nie zwiastuiąc się wprzódy pewnémi przypadłościami. Bydlęta staią się naprzód niespokoyne i teskne, oczy ich czerwone i zaognione, gorącość pomnożona, z pyska sączy się wiele śliny, ięzyk nabrzmiéwa, iest gorący, śliną i ślózem pokryty; wraz na grzbiecie ięzyka, bardziéy w górę ku korzeniowi tegoż, a czasem i z przodu, na brzegach, a nawet i po innych mieyscach w pysku, nabiegaią białawe, żółtawe, albo sinawe pryszczele wielkości grochu, aż do wielkości włoskiego orzecha. Im mnieysza ich liczba, tém są większe; czasem zrobi się tylko ieden czarnosiny bombel na ięzyku. Im czernieyszy pryszczel, tém niebezpieczniey-szy. Zawiéra w sobie ostrą iuchę, która części ięzyka pod sobą lotem ziada; ieżeli bydlę tę iuchę, gdy bombel pę-

Auch die übrigen wenn gleich gesund scheinenden Thiere derselben Herde muß man gegen den Ausbruch der Krankheit zu schützen suchen. Man wäscht ihnen daher als Vorbauungsmittel das Maul mit Wasser und etwas Salzsäure und Honig aus, doch darf man dabei niemals dasselbe Geräth, z. B. dasselbe Maulgitter anwenden, welches man kurz zuvor schon bei Kranken gebraucht hat, weil dadurch die Krankheit auf die Gesunden geimpft werden würde. Man gibt ihnen ein mit Salzsäure angesäuertes Trinkwasser, und streuet etwas Salz und Wachholderbeeren-Pulver auf das Futter.

Da die Krankheit durch Ansteckung von einem Stücke auf das andere übergeht, und da die Jauche in den Blasen sehr scharf, ja giftig werden kann, so müssen die Gesunden streng von den Kranken abgesondert, und die Höfe oder Ställe, wo die Letzteren stehen, unter Sperre gehalten werden. Der Genuß der Milch und des Fleisches von kranken Thieren ist höchst schädlich, und man hat davon die gefährlichsten, ja tödtliche Krankheiten entstehen sehen. Selbst die Aeser sind mit Haut und Haaren tief zu verscharren. Menschen, welche die Kranken behandeln, ihnen das Maul reinigen, die Blasen ausschneiden 2c. 2c., müssen ihre Hände dabei mit Handschuhen wohl verwahren und öfter waschen. Die gebrauchten Messer und andere Instrumente müssen mit heißer Lauge gewaschen, Stricke aber, wollene Zeuge u. dgl. durchaus nicht mehr verwendet, sondern verbrannt werden.

§. 21.

Das Rankhkorn der Schweine.

Der Rankh oder das Rankhkorn der Schweine ist eine dem Zungenkrebse beim Hornvieh ähnliche Krankheit, wobei an den Furchen des harten Gaumens, auch an der Zunge und an andern Stellen der innern Maulhaut eine rundliche, weiße, erbsengroße Blase oder Blatter auffahrt, welche bald mißfärbig, bräunlich und schwärzlich wird. Dabei sind die Thiere sehr matt, stehen oder gehen mit tiefgesenktem Kopfe, oder liegen fortwährend und verschmähen alles Futter; bald geht dann die Brandblatter in den Brand über, welcher sich immer weiter ausbreitet und schnell den Tod nach sich zieht.

Die Ursachen dieses Uebels sind dieselben, wie bei dem Zungenkrebs; meistens kömmt es im Spätsommer oder Herbste nach der Ernte bei sehr heißem Wetter und Mangel an Trinkwasser zum Vorschein. Die in der Blase enthaltene Flüßigkeit hat eine giftartige Schärfe, und kann bei andern Schweinen durch Ansteckung nicht nur dieselbe Krankheit hervorbringen, sondern auch jedem andern Thiere und dem Menschen selbst höchst gefährlich

Inne także bydlęta z téy saméy trzody, iakkolwiekby się zdrowémi zdawały, starać się bronić od wybuchnienia téy choroby. A zatém iako środka zapobiegaiącego użyć wymywania pyska wodą zmieszaną z nieco kwasu solnego i przaśnego miodu, wszakże przytém nie używać nigdy tego samego narzędzia iak n. p. kratek pyskowych, którego niedawno użyto u bydląt chorych, ponieważ i tym sposobem choroba w zdrowych bydlętach zaszczepiałyby się. Daie im się woda zaprawiona kwasem solnym do picia, a pasza posypuie się nieco solą i proszkiem z iagód iałowcowych.

Gdy ta choroba przez zarazę przechodzi z iednego bydlęcia na drugie, i gdy iucha w pryszczelach iest bardzo ostrą a nawet ziadliwą stać się może, zdrowe od chorych pilne odłączone i podwórza, staynie, w których stoią chore, pod zamknięciem trzymane być maią. Używanie mléka i mięsa z tych chorych bydląt iest nader szkodliwe, i widziano, że z tąd powstały nayniebezpiecznieysze, a nawet śmiertelne choroby. Nawet ściérwa wraz ze skórą i siercią głęboko zakopane być powinny. Ludzie koło bydląt chorych chodzący, im pyski wyczyszczaiący, bomble przecinaiący i t. d., ręce zawsze w rękawiczkach trzymać i często wywymywać powinni. Noże i inne narzędzia przytém używane, ługiem gorącym obmyte, zaś postronki, materyie wełniane i t. p. rzeczy wcale więcéy używane być nie maią, ale spalone być muszą.

§. 21.

Jęczmyk czyli świnogorz.

Jęczmyk czyli świnogorz, iest choroba podobna do kurdziela czyli raka na ięzyku u bydła rogatego, w któréy na zmarszczkach podniebienia twardego, także na ięzyku i po innych mieyscach wewnętrznéy skóry pyskowéy nabiega okrągławy, biały, wielkości grochu bombel, czyli pryszczel, który wnet zmienia kolor, i staie się brunatnym i czarniawym. Natenczas świnie są bardzo omdlałe, stoią lub chodzą z głęboko zwieszoną głową, lub też wciąż leżą i odrzucaią wszelką paszę; wkrótce potém, bombel przechodzi w gangrenę coraz daléy szérzącą się, poczém zaraz i śmierć następuie.

Przyczyny téy choroby są te same, co i w raku iezykowym, nayczęściéy przychodzi na późne lato lub w iesieni po żniwach, podczas bardzo gorącego powietrza i braku wody poynéy. Płyn w bomblu zawarty, ma ostrość iadowitą i u drugich świń nie tylko tę samą chorobę przez zarazę sprowadzić może, ale nawet każdemu innemu bydlęciu i ludziom stać się nayniebezpiecznieyszym, ieżeli cokolwiek z tego płynu

werden, wenn etwas davon auf eine empfindlichere Hautstelle, oder gar in eine offene Wunde gelangt.

Die Heilung der Krankheit erfordert augenblickliche Hilfe, weil sie gar schnell überhand nimmt und dann alle Mühe fruchtlos ist. Man öffnet so schnell als möglich das Maul, macht die Blase auf, reibt sie stark vermittelst eines groben wollenen Lappens mit Essig und Kochsalz, oder Salmiak, oder stark verdünnter Salzsäure ein, und gibt innerlich dem Thiere säuerliche, salzige und bittere Tränke, z. B. Wermuth= oder Salbey=Aufguß mit Essig, Salmiak oder Salzsäure. Allein nur im Anfange, wenn die Brandblatter noch keine bedeutenden Fortschritte gemacht hat, pflegen solche Heilversuche zu gelingen.

Deßhalb ist eine Art Vorbauungscur bei allen übrigen Thieren der Herde zu dieser Zeit nothwendig, wenn sie auch noch keine Krankheit bemerken lassen. Dazu gehört das fleißige Lüften, Reinigen und Kühlhalten der Ställe, das fleißige Schwemmen bei heißer Witterung, das Vermeiden alles Herumjagens bei großer Hitze, während welcher man sie an schattige kühle Orte treiben und daselbst ruhen lassen soll. Man zieht ihnen ein Haarseil vorn an der Brust, und gibt jedem Stücke ein Brechmittel von einem Messerspitzvoll Nießpulver, das man mit saurer Milch, Kleientrank oder Schrott vermischt. Außerdem gibt man ihnen öfter Sauerteigwasser, Buttermilch, saure Milch ꝛc., und täglich etwas Kochsalz, oder eine Mischung von Salpeter und Salmiak in kleinen Gaben zum Futter. Die am Brand gefallenen Thiere müssen sammt der Haut tief eingescharrt werden.

Als ein sehr leichter Grad von Milzbrand, der sich durch Ablagerung des Krankheitsstoffes auf äußere Theile entscheidet, aber nur in den seltensten Fällen gefährlich und fast niemals tödtlich wird, kommen hier einige seuchenartige Krankheiten anzureihen, welche unter dem Namen Maulweh und Klauenweh bekannt, bei verschiedenen Hausthieren vorkommen können.

§. 22.

Maulweh oder Maulseuche und Eiterausschlag.

Das Maulweh (die Mundfäule, die Mundschwämmchen) kömmt am häufigsten beim Hornvieh, oft aber auch bei Pferden, Schafen und Schweinen vor, und besteht in einem blatterähnlichen Ausschlage an den Lippen und im Innern des Maules, welcher sich oft bis gegen den Rachen hin erstreckt.

dostanie się na mieysce skóry czulsze, lub wcale do otwartéy rany.

Uleczenie téy choroby wymaga niezwłoczněy pomocy, ponieważ ona zbyt prędko górę bierze, gdzie potém wszelkie usiłowania są nadaremne. Należy, ilo możności, iak nayrychléy pysk otworzyć, pryszczel przeciąć, takowy grubym płatem wełnianym, umaczanym w occie, soli kuchennéy, salmiaku albo w kwasie solnym dobrze roztworzonym, mocno naciérać i zwiérzęciu napoie kwaskowate, słonawe i gorszkie, n. p. odwar piołunn albo szałwii z octem, salmiakiem, lub też kwasem solnym wewnątrz dawać. Z tém wszystkiém podobne lékarstwa tylko z początku, dopóki pryszczele gangrenowe nie wielkie ieszcze postępy poczyniły, udawać się zwykły.

Z tego więc powodu środki zaradne (prezerwatywy) u wszystkich innych zwiérząt trzody są podtenczas potrzebne, chociaż ieszcze żadnéy chorobie po sobie nie pokazywały. Do tych należą: częste wietrzenie, czyszczenie i w chłodzie utrzymywanie chléwów, częste pławienie podczas gorącéy pory, chronienie wszelkiego pędzenia podczas upałów, podczas których wyprawiać ie na mieysce chłodne, zacienione, aby tamże spoczywały. Przeciąga się im z przodu przy piersi włosiennica (sznurek z włosienia) i daie się każdemu na womity proszek korzenia ciemierzycy na końcu noża, zmieszany z kwaśném mlékiem, odwarem otrębów, albo szrotowym. Prócz tego daie się im często kwas ciastowy, maślanka, kwaśne mléko i t. d., oraz codzień sól kuchenna, lub salétra z salmiakiem zmieszana w małych dozach do karmy. Zwiérzęta padłe na gangrenę, wraz ze skórą głęboko zakopane być muszą.

Jako bardzo lekki stopień zapalenia śledziony, która przez osadzenie się materyi chorobnéy na zewnętrznych częściach rozstrzyga się, i tylko w przypadkach nayrzadszych niebezpieczném a nigdy prawie śmiertelném nie bywa, należą tu niektóre zaraźne choroby, pod nazwą: zarazy pyska i choroby raciczněy znane, które u różnych zwiérząt domowych wydarzyć się mogą.

§. 22.

Niemoc pyskowa czyli grzyby i wyrzuty na wymieniu.

Zaraza pyska (grzyby, afty pyskowe), wydarza się nayczęściéy u bydła rogatego, atoli często także i u koni, owiec i świń, i iest wyrzutem podobnym do ospy na wargach i wewnątrz pyska, częstokroć aż do paszczeki sięgaiącym.

Die Thiere sind dabei matt, traurig, liegen gern und gehen steif daher; die Haut ist trocken, die Haare sind struppig, die Augen geröthet und feucht; die Körperwärme erhöhet; an den Ohren, an den Wurzeln der Hörner und an der Schnauze ist die Hitze besonders groß; aus dem Maule, welches sehr roth und mit Geifer und Schleim erfüllt ist, geht ein heißer oft übel riechender Dunst; die Freßlust ist sehr vermindert, das Wiederkäuen verzögert und unterbrochen; der Mist wird selten abgesetzt; beim Melkvieh ist die Milch wenig, wässerig und bläulich.

Bald darauf, manchmal erst am zweiten bis dritten Tage, kommen an der innern Haut des Maules, an der innern Fläche der Vorderlefzen, an der Zunge, am Gaumen, selbst außen an den Lippen kleine Hirse= oder Erbsengroße weißliche oder gelbliche Blattern hervor, welche am dritten bis fünften Tag nach ihrer Entstehung aufbrechen, eine gelbliche oder bräunliche Flüßigkeit ergießen, oder blos einsinken und am siebenten Tage ganz abtrocknen, wobei die Oberhaut im Umfange dieser Stelle, oft auch von einem großen Theile der Zunge sich abschält, die Thiere sich allmälich erholen und wieder ungehindert zu fressen anfangen.

Dieses ist der gelindeste Gang der Krankheit. Zuweilen aber, wenn diese nicht so ganz gutartig ist, wenn die davon befallenen Thiere früher sehr geschwächt, schlecht genährt und schlaff waren, oder wenn die Krankheit schlecht behandelt wird, nimmt sie einen weit schlimmeren Verlauf; die Blattern werden schmutzig, bräunlich, und gehen nach dem Aufbrechen in häßliche Geschwüre und Schrunden über, die oft über einen großen Theil der innern Maulhaut sich breiten; die Thiere können dann durchaus kein Rauh= und Körnerfutter, selbst kein frisches Gras zu sich nehmen, sogar weiches Futter und Getränk sind ihnen nur mühsam beizubringen, indem ihnen die Schrunden und Geschwüre viele Schmerzen machen, oft kommen noch Durchfälle dazu, und so nimmt Entkräftung und Abzehrung leicht überhand, oder es entsteht ein Faulfieber, welches nicht selten Ursache des Todes wird. Nimmt aber die Krankheit auch nicht diesen schlimmsten Ausgang, so pflegt sie doch, wenn sie bösartig ist, wenigstens ihren gewöhnlichen Verlauf von 7 bis 14 Tagen zu überschreiten, und oft auf mehrere Wochen sich auszudehnen.

Die Ursachen dieser Krankheit liegen wahrscheinlich in der Witterung und in der Beschaffenheit der Weiden, wie beim Milzbrande. Vorzüglich kömmt sie auf niedrigen, moorigen, sumpfigen Weiden vor; oft verbreitet sie sich wie flugweise in kurzer Zeit über die Herden und Meiereien ganzer Länder, ohne

Zwierzęta są przytém mdłe, smętne, chętnie się pokładaią i stoią wyprężone, skóra natenczas sucha, sierść naieżona, oczy zaczerwienione i wilgotne, ciepło ciała powiększone, szczególniéy gorąco wielkie czuć się daie koło uszu, spodem rogów i koło mordy; z pyska, który iest bardzo czerwony, śliny i flegmy pełen, wychodzi para gorąca, często zły odor maiąca: żerność zmnieyszona, odżuwanie opóźniane i przerywane; gnóy rzadko kiedy odchodzący; u bydła doynego mało iest mléka, i to wodniste i sinawe.

Wkrótce potém, a czasem dopiéro dnia drugiego lub trzeciego występuią na wewnętrznéy skórze pyska, na wewnętrznéy płaszczyznie przedniéy wargi, na ięzyku, podniebieniu, nawet zewnątrz na wargach, małe, iak proso, albo iak groch, białawe, lub żółtawe pryszcze, które do trzeciego lub piątego dnia po ukazaniu się pękaią, wydaią z siebie płyn żółtawy lub brunatny, lub też tylko wklęsaią i siódmego dnia całkiem przysychaią, przyczém wiérzchnia skóra w obwodzie tego mieysca częstokroć także ze znacznéy części ięzyka łuszczy się, zwiérzęta powoli do siebie przychodzą i znowu bez przeszkody ieść zaczynaią.

Ten bieg choroby iest nayłagodnieyszy. Czasem iednak ieżeli choroba nie iest całkiem łagodna, ieżeli zwiérzęta na nią zapadaiące, były przedtém bardzo osłabione, źle żywione i mdłe, lub ieżeli choroba źle traktowana; przybiéra bieg daleko gorszy; pryszcze robią się brudne, brunatne, i po pęknieniu przechodzą w szkaradne wrzody i rozpadliny, które częstokroć rozszérzaią się na wielką część wewnętrznéy skóry pyska, natenczas zwiérzęta nie mogą wcale brać do pyska żadnéy paszy, ani kosmatéy, ani siana, a nawet ani świeżéy trawy; miękkiéy nawet paszy i wody tylko z trudnością im dawać przychodzi, ponieważ owe wrzody i rozpadliny, wielkie im sprawuią boleści; częstokroć przyłącza się do tego biegunka, a tak osłabienie i suchoty łatwo górę biorą, alboteż powstaie zgniła gorączka, która nieraz bywa śmierci przyczyną. A chociażby ta choroba nie kończyła się śmiercią, toć przecie, ieżeli iest ziadliwą, zwykła przynaymniéy przekraczać swóy bieg zwyczayny 7 do 14tu dni i częstokroć do kilku tygodni przeciągać sie.

Przyczyny téy choroby znayduią się naypodobniéy do prawdy, w powietrzu i gatunku pastwisk, równie iak zapalenia śledziony, szczególniéy wydarza się tam, gdzie pastwiska są nisko położone, bagniste i moczarne; częstokroć rozszérza się w krótkim czasie, gdyby lotem na trzody i

daß man eine besondere Ursache auffinden kann, als die, welche in der eigenthümlichen Beschaffenheit der Jahreswitterung liegt. Zu manchen Zeiten hat sie sich auch ansteckend bewiesen, und kann sich daher auch durch Ansteckung weiter verbreiten, wenn dieses gleich nur in selteneren Fällen und nur in sehr heißer Jahreszeit zu geschehen pflegt.

Die Heilung des Maulwehes, wenn es einen gutartigen gelinden Verlauf nimmt, geschieht in den meisten Fällen von selbst, und die Krankheit geht, ohne einer besondern Hilfe zu bedürfen, in Genesung über. Ist große Hitze und starke Röthe der Nasen- und Maulhaut, beschleunigtes und schweres Athmen zugegen, so sind Blutentleerungen, Klystiere und einige Gaben von Kochsalz oder Glaubersalz mit etwas Salniter und Schwefel von vorzüglichem Nutzen. Oertlich bedient man sich einer Mischung von Wasser, Honig und etwas Salzsäure zum öfteren Auswaschen des Maules, oder man macht eine Schlecke mit Zusatz von etwas Mehl daraus; mit dieser wird ein an einem Stocke befestigter Leinwandbauschen stark durchfeuchtet und das Maul drei bis vier Mal täglich damit ausgepinselt; die Bläschen brechen dann geschwinder auf und heilen, so, daß das Thier bald wieder im Stande ist, Futter zu sich zu nehmen.

Oft bedarf es aber gar keiner örtlichen Mittel, und die Hauptsache ist dann nur die, dem Viehe ein ganz weiches leicht verdauliches Futter und überstandenes Getränk, auch wohl Brühfutter und Salz zu geben. Größere Blattern kann man öffnen, kleinere läßt man selbst aufbrechen. Sind aber schon Geschwüre zugegen, die eine mißfärbige oder speckige Oberfläche haben, so bepinselt man sie mit Salbey-Absud, welchem Mehl und Kampher zugesetzt wird, und bringt den Thieren, die vor Schmerzen selbst nicht fressen können, öfters Mehl und Kleientränke bei, um sie so lange doch einigermaßen zu ernähren, bis sie wieder Futter zu sich nehmen können.

Können sie auch später noch wegen der abgeschärften, von Haut entblößten Stellen im Maule und wegen der Schmerzen beim Kauen das Hart- und Rauhfutter nicht genießen, so gebe man ihnen weiches, jedoch nahrhaftes Futter, z. B. gekochte Rüben und Kartoffeln, klein gehacktes und abgerührtes Grünfutter, als: feines süßes Gras, Klee, Salat- und Krautblätter ꝛc. ꝛc. Schrott, aufgeweichtes Brot.

Sobald man die Maulseuche an einzelnen Thieren bemerkt, halte man das Vieh bei schlechter Zeit zu Hause, und treibe es nur bei günstiger Witterung auf gute Weiden; man hüthe es vor Thau, Reif, Regen und Wetterwechsel, vor modrigem oder von Insectenbrut verdorbenem und beschmutztem Futter. Man muß die Gesunden so viel als möglich von den

folwarki w całém kraiu; także nie można szczególnéy przyczyny wyszukać innéy, iak tę, która pochodzi z właściwości pory roku. Czasami też okazywała się zaraźliwą, może zatém przez zarazę daléy rozszérzyć się, chociaż to w rzadszych tylko przypadkach i tylko w gorącéy porze roku dziać się zwykło.

Choroba pyskowa, ieżeli przybiéra bieg łagodny, nayczęściéy sama z siebie ustaie i wyzdrowienie przychodzi samo bez szczególnéy pomocy. Jeżeli skóra w nozdrzach i w pysku iest bardzo gorąca i czerwona, oddech ciężki i prędki, bardzo pożytecznémi będą: upuszczenie krwi, enemy, i kilka doz soli kuchennéy albo Glaubera z nieco salétry i siarki. Mieyscowo używa się mieszaniny z wody, miodu przaśnego i nieco kwasu solnego do częstego wymywania pyska, albo robi się z tego konfekt z przydaniem nieco mąki. Tym napuszcza się dobrze kwacz na kiiu osadzony i pomocą tego wyciéra się pysk do cztérech razy codziennie, natenczas pryszcze pękaią prędzéy i goią się tak dalece, że zwiérzę wkrótce znowu paszę pożywać może.

Często iednak nie potrzeba wcale lékarstw mieyscowych (topików), i cała rzecz natém, aby bydlęciu dawać paszę całkiem miękką i do strawienia łatwą, oraz wodę wystałą do poienia, także osypkę (paszę zaparzaną) i sól. Większe pryszczele można otwiérać, mnieyszym dać, aby same się pootwiérały. Jeżeli zaś iuż pokażą się wrzody koloru złego i słoninkowatéy powierzchni, natenczas smaruie się ie odwarem szałwii zaprawnionym mąką i kamforą i daie się bydlętom, co od bolów ieść nie mogą: famułka z mąki i otrębów do pożywania, aby się przynaymniéy iako tako posilać mogły dopóty, póki znowu paszy przyymować nie będą.

Jeżeli i późniéy dla mieysc w pysku przetartych, ze skóry obnażonych a z tąd dla bolu przy żuciu, paszy twardéy i kosmatéy ieść nie mogą, dać im miękką, ale pożywną paszę, n. p. gotowane rzepy i kartofle, drobno posiekaną i poparzoną paszę zieloną, iako są: drobna, słodka trawa, koniczyna, liście sałaciane i kapuściane i t. d., zboże szrótowane i chléb odmiękczony.

Jak tylko postrzeże się niemoc pyskową u niektórych bydląt, trzymać bydło w złą porę w domu i tylko w pogodę wypędzać na dobre pastwiska; chronić ie od rosy, szronu, dżdżu i niestałéy pogody, od paszy zbutwiałéy albo przez robactwo zepsutéy i nieczystéy. Zdrowe bydlęta, ile możności od chorych oddalić, i w ogólności tém troskliwiéy

Kranken entfernen, und überhaupt eine um so sorgfältigere Absonderung beobachten, je langwieriger die Krankheit verläuft. Auch die Stallgeräthe, Geschirre u. dgl., die man bei den Kranken gebraucht, darf man nicht zu den Gesunden bringen.

Der Genuß der Milch, der Butter und des Fleisches von solchen Thieren, welche am Maulweh erkrankt sind, ist der Vorsicht halber zu verbiethen, weil sich oft schädliche Folgen davon zeigten, besonders wenn zur selben Zeit auch der Milzbrand herrscht.

Nicht selten stellt sich mit der Maulseuche zugleich bei den Kühen Hitze und Anschwellung der Eiter ein, auf welchen binnen 24 bis 36 Stunden ein Ausschlag von kleinen Blätterchen oder Bläschen erfolgt, welche dann eitern und vertrocknen, zuweilen aber auch geschwürig werden und dann längere Zeit andauern.

Im ersten Falle ist Warm- und Reinhalten des Eiters oft schon zur Heilung hinlänglich; bei größerer Spannung und Schmerzen dienen erweichende Salben, besonders von Eidotter mit etwas Kampher; länger dauernde nässende Geschwüre behandelt man mit gelind zusammenziehenden Mitteln, Salbey-Absud, Kalkwasser u. dgl.

§. 23.

Krümme und Klauenseuche.

Die Klauenseuche (Fußseuche, Krümme, das Klauenweh) ist eine Krankheit, welche seuchenartig bei Rindern, Schafen und Schweinen vorkommt, und welche durch eine Entzündungsgeschwulst und einen bläschenartigen Ausschlag oberhalb der Klauen (an der Krone) und in der Spalte zwischen denselben sich äußert.

Sie entsteht auf ähnliche Weise wie die Maulseuche, gesellt sich öfter zu dieser, oder erscheint auch für sich allein, und herrscht zu verschiedenen Jahreszeiten, besonders aber im Sommer und Herbste.

Die Vorbothen dieser Krankheit sind gewöhnlich Traurigkeit, verminderte Freßlust, langsameres Wiederkäuen, erhöhte Körperwärme. Nach einem oder zwei Tagen werden die Endtheile eines oder mehrerer Füsse ungemein empfindlich und so schmerzhaft, daß die Thiere auf denselben nicht andauernd zu stehen vermögen, und daher die Füsse wechselweise aufheben und niedersetzen; bei der Bewegung hinken die Thiere, liegen von nun an mehr als sonst, und wenn sie zum Aufstehen und Gehen gezwungen werden, so treten sie mit den kranken Füssen sehr vorsichtig und leise auf. Die Klauen sind besonders an der Krone sehr empfindlich, heiß und angeschwollen; diese Stelle ist beim

przestrzegać, aby odłączone były, im powolnieyszy iest bieg choroby. Także sprzętów staiennych, naczyń i t. d., których używano dla chorych, nie znosić do zdrowych.

Używanie mléka, masła i mięsa z bydląt, na zarazę pyskową rozchorzałych, należy dla ostrożności zabronić, ponieważ nie raz pokazały się z tego szkodliwe skutki, osobliwie gdy podtenczas i zapalenie śledziony panuie.

Częstokroć u krów przyłącza się do niemocy pyskowéy gorącość i nabrzmienie wymion, na których w ciągu 24 do 36 godzin, pokazuie się wyrzut małych pryszczów i bombelków, co potém iątrzą się i przysychaią; czasem zaś wrzodowacieią i dłuższy czas trwać zwykły.

W piérwszym przypadku samo utrzymanie wymion w cieple i w czystości, bywa częstokroć dostateczném do uléczenia téy słabości; przy większém nabrzmieniu i bolach służą rozmiękczaiace maści osobliwie z żółtka i kamfory; balaczki przydłużéy trwaiące, léczy się łagodnie ściągaiącémi środkami, odwarem szałwii, wodą wapienną i t. p.

§. 23.

Choroba raciczna.

Choroba raciczna, (**zaraza kopyt**, **ból kopyt**, **ból nóg**, **kulawizna**, **chromanie**) iest niemoc panuiąca między bydłem rogatym u owiec i świń, obiawiaiąca się nabrzmiałością zapalną i wyrzutem pęchyrzowatym nad racicami i w rozpadlinach (rozszczepach) racicznych.

Powstaie sposobem podobnym, iak niemoc pyskowa; częstokroć przyłącza się do téy, albo też sama tylko obiawia się; panuie w różnych porach roku, szczególniéy zaś w lecie i iesieni.

Oznaki przepowiednie téy choroby są pospolicie następuiące: smętność, zmnieyszona żerność, powolnieysze odżuwanie, ciepło ciała powiększone. W dzień lub we dwa dni, końce iednéy lub więcéy nóg staią się niezmiernie czułe i tak bolesne, że bydlęta nie mogą stać długo, i dla tego nogi na przemian to podnoszą, to spuszczaią; w poruszaniu się kuleią, odtąd więcéy leżą iak bywało, a przymuszone wstać lub chodzić, czynią to z wielką ostrożnością i zwolna. Racice, osobliwie górą, są bardzo czułe, gorące i nabrzmiałe; to mieysce za pociśnieniem lub w stąpaniu iest szczególniéy bolesne; nabiegaią tamże małe krosty,

Drucke und Auftreten besonders schmerzhaft; es fahren daselbst kleine Bläschen auf, die jedoch häufig übersehen werden, und welche am 3. bis 4. Tag vereitern, und besonders bei schlechter oder vernachläßigter Behandlung, gewaltsamen Treiben der Thiere, und wenn die Krankheitsursachen, zumal jene, welche auf die Klauen wirken, nicht beseitiget werden, als Geschwüre um sich greifen und die innere oder Fleischwand so zerstören, daß die Klaue ganz losgeht und abfällt.

Bei Schafen, bei welchen das Klauenweh ungleich häufiger als bei Rindern vorkömmt, stehen die kranken Klauen gewöhnlich weiter aus einander, die Horntheile, besonders gegen den Spalt zu, sind trocken und splittrig; oben im Winkel des Spaltes bemerkt man eine höhere Röthe und ein Nässen dieser Stelle, die bei dem Schafe an diesem Orte befindliche Oeffnung ist sehr erweitert, und mit einem dicken käsartigen Körper verstopft, der sich leicht ausdrücken läßt; oft bemerkt man auch, daß die Horntheile sehr stark angewachsen und verlängert, und die Klauenspitzen auf- oder einwärts verbogen sind. Dabei schleppen sich die Schafe meistens mühsam auf den Vorderknieen fort, wenn die Hinterfüsse gesund sind. Bei großer Hitze entwickeln sich in solchen Geschwüren auch Madenwürmer, und nicht selten wird bei Schafen der Fuß so angegriffen, daß die letzten Gelenksglieder zerstört werden und abfallen.

Das Leiden befällt entweder die Vorder- oder Hinterfüsse, oder alle zugleich, wobei dann die Thiere gar nicht stehen können; zuweilen wird an demselben Stücke ein Fuß nach dem andern ergriffen, so, daß der Verlauf der Krankheit sehr langwierig wird, besonders dann, wenn ein Faulfieber hinzu kömmt, und sich tiefere Geschwüre in den Gelenksgliedern und in den Klauen unter dem Hornschuh ausbilden, welches dann durch eintretende allgemeine Schwäche und faulige Auflösung häufig auch den Tod herbeiführt; im gewöhnlichen Verlaufe aber pflegt die Krankheit binnen 14 Tagen zu endigen.

Die Behandlung des Klauenwehes erfordert gleich im Anfange, wenn man die ersten Anzeichen der Krümme durch das Lahmgehen bemerkt, eine gehörige Reinigung und Untersuchung der Klauen, die Hinwegnahme der abstehenden Hornsplitter und jedes andern fremden Körpers, worauf dann die kranken Thiere ruhig gehalten, in mäßig warmen Ställen gelassen und mit reichlicher Streue versehen werden müssen. Wenn die Hitze am untern Theile des Fußes sehr groß und die Geschwulst sehr gespannt und schmerzhaft ist, so ist es sehr gut, die Klauen öfters in einem lauwarmen Absud von Leinsaamen oder Käsepappel und Heublumen zu baden, oder sie in einen damit befeuchteten Lappen einzuschlagen. Bilden sich aber Geschwüre, so werden sie, damit sie

które iednak często przeoczyć można, a które 3 lub 4 dnia iątrzą się, osobliwie gdy pielęgnowanie iest złe lub zaniedbane, bydlęta gwałtownie pędzone, a przyczyny choroby, zwłasza te, co na racice działaią, nie uchylone są, szérzą się iako wrzody i wewnętrzną czyli mięsną ścianę tak niszczą, iż racica zupełnie odstanie i odpadnie.

U owiec, które nierównie częściéy, iak bydło rogate, na niemoc raciczną zapadaią, chore racice bardziéy są rozwarte, części rogowe, osobliwie ku rozczepowi, są suche i łupne, górą w kącie rozczepu widać większą czerwoność i cieczenie z tego mięsa; otwór w tém mieyscu u owcy iest bardzo rozprzestrzeniony i gęstą sérowatą materyią zapchany, którą łatwo wydusić można, częstokroć postrzega się, że części rogów mocno urosły i przydłużyły się i końce racic do góry i ku środkowi zakrzywione są. Przytém owce wleką się częstokroć mozolnie na przednich kolanach, ieżeli zadnie nogi są zdrowe. Podczas wielkiego gorąca, rozwiiaią się w tych wrzodach, także mule, a nieraz nogi u owiec tak mocno opanowane są, że ostatnie członki stawowe zniszczone bywaią i odpadaią.

Cierpienie napada przednie lub tylnie nogi, albo wszystkie razem; przyczém bydlęta potém wcale stać nie mogą, czasem u iednego bydlęcia zapada iedna noga po drugiéy tak, że bieg choroby niemiernie się przewleka, osobliwie, gdy do tego przyłączy się zgniła gorączka i głębsze bolączki w stawach i racicach pod kopytem otworzą się, które potém w skutek powszechnego osłabienia i zgniłego roztworzenia, częstokroć i śmierć sprowadzaią. W zwyczaynym biegu zwykła się ta choroba kończyć w ciągu dni 14tu.

Léczenie choroby racicznéy zaraz z początku, skoro piérwsze poznaki téyże przez kulawienie bydląt poznane zostanie, wymaga należytego czyszczenia i obeyrzenia racic, uprzątnienia odstaiących drzazek rogowych i każdego obcego ciała, poczém bydlęta chore w spokonności i w stayniach umiarkowanie ciepłych trzymane oraz podostatkiem w słomę podściałową opatrzone być maią. Jeżeli gorąco spodem nogi iest bardzo wielkie i nabrzmiałość bardzo wyprężona i bolesna, dobrze iest kąpać racice w letnim odwarze z nasienia lannego albo malwy i tryn siennych, lub takowe szmatami w tym odwarze umaczanémi obwinać. Jeżeli się zaś wrzody tworzą, aby prędko w dobre ropienie (superacyią) przeszły,

schnell in gute Eiterung übergehen, mit etwas in Terpenthinöhl aufgelösten Kampher, oder mit einer Salbe von Kampher, Eidotter, Terpenthinöhl und Kolophonium-Pulver überstrichen; man bähet oder wäscht dann die Füsse mit einem Salbey- oder Wermuth-Absud.

Sobald jedoch das Geschwür tiefer unter dem Klauenschuh und von den hornigen Wänden bedeckt liegt, und sich dort Eiter angesammelt hat, so muß mit einem Messer so viel von dem Hornschuh weggeschnitten werden, daß der Eiter einen freien Ausfluß bekömmt; auf diese Weise wird oft noch dem gänzlichen Abgehen des Schuhes vorgebeugt. Ist aber die Klaue schon ganz los und das Gelenk gar vom Beinfraß angegriffen, so müßte sie ganz und gar aus dem Gelenke gelöset werden; allein wenn auf diese mühsame Weise die Heilung auch zuweilen gelingt, so erreicht man dadurch doch nur die Erhaltung schwächlicher, abgezehrter Thiere mit steifen, unförmlichen oder sehr verstümmelten Füssen; besser ist es daher sie gleich Anfangs zur Schlachtbank zu verwenden, bevor durch die langwierige Dauer des Leidens Auszehrung und Faulfieber sich einfindet, welches freilich den Genuß des Fleisches gänzlich verbiethet.

Was die noch gesunden Stücke der Herde betrifft, so muß man sie, um den Ausbruch des Uebels bei denselben zu verhüten, so viel möglich vor den früher benannten Schädlichkeiten verwahren; man untersucht öfters die Klauen der Thiere, reinigt sie von fremden Körpern oder Hornsplittern, verkürzt die zu lang angewachsenen oder verkrümmten Klauenspitzen, benäßt bei anhaltender Dürre öfters die Klauen, gibt ihnen eine weiche Streu, hält den Stallboden immer rein, und behandelt sie vorbauungsweise wie beim Milzbrand, welcher nicht selten mit der Klauenseuche zugleich vorzukommen pflegt.

Da die Klauenseuche fast immer der Ansteckung verdächtig ist, so bleibt die Vorsicht jederzeit sehr rathsam, die Gesunden von den schon Erkrankten fern zu halten, und durchaus nicht mit letztern im Stalle oder auf der Weide zusammen kommen zu lassen.

Die Lungenseuche des Hornviehes.

§. 24.

Lungenseuche des Hornviehes.

Die Lungenseuche kömmt häufig als eine Witterungskrankheit des Hornviehes vor, herrscht sowohl bei Kühen und Zugochsen, als auch beim Jungvieh, und richtet große Verwüstungen an. Um sie aber gehörig zu behandeln, ist es vorerst nothwendig, genau zu unterscheiden, von welcher Art und Natur die Krankheit sey.

namazuie się oleykiem terpentynowym z kamforą w nim roztworzoną albo kamforową maścią, żółtkiem z iayka, lub oleykiem terpentynowym z proszkiem kalafonii; potém naparza się i myie nogi odwarem z szałwii lub piołunu.

Jak tylko zaś wrzód leży głębiéy pod rogiem racicznym i rogiem przykryty iest, gdzie się ropa nazbiérała, tyle rogu nożem oderznąć potrzeba, aby ropa dostała wolnego wypływu; tym sposobem zapobiega się częstokroć zupełnemu odpadnieniu rogu. Gdy zaś racica zupełnie odstała i w stawach kość iuż się psuć zaczyna, natenczas wypada racicę od stawu całkiem odiąć, atoli chociaż tym mozolnym sposobem czasem kuracyia taka udaie się, przecież tyle się tylko zyska, że zwiérzęta będą utrzymane, albo słabowite, wycieńczone, maiąc nogi sztywne, niekształtne i kaléki, lepiéy więc zaraz z początku użyć na rzeź, nim przez długi ciąg cierpienia dostaną suchot i zgniłéy gorączki, które oczywiście na żaden sposób używania po nich mięsa nie dopuszczaią.

Co się tyczé zdrowych ieszcze sztuk w trzodzie, aby zapobiégać wybuchnieniu téy choroby, należy ie ile możności od wpływów szkodliwych powyżéy wymienionych ochraniać; należy częściéy obziérać im racice, z obcych ciał i drzazek rogu czyścić końce, ieżeli za długie narosły lub zakrzywiły się, ukrócać, podczas ciągłéy posuchy racice częściéy wodą odwilżać, dawać miękką podściołkę, podłogę w stayni zawsze czysto utrzymywać i środkami zapobieżnémi utrzymywać ie, iak przy zapaleniu śledziony, które nieraz spólnie z chorobą raciczną przychodzić zwykło.

Ponieważ choroba racic zawsze prawie o zarazę podeyrzana iest, dobrze iest zatém być zawsze ostrożnym, aby zdrowe od iuż rozchorzałych trzymać w oddaleniu i zgoła, nie dopuścić, aby z chorémi w stayni lub na pastwisku razem schodziły się.

Zaraza płucowa u bydła rogatego.

§. 24.

Zaraza płucowa u bydła rogatego.

Zaraza płucowa obiawia się często, iako choroba z powietrza u bydła rogatego, i tak u krów, u wołów roboczych, iak między iałownikiem panuie, wielkie spustoszenie w bydle zrządzaiąc. Aby zaś należycie ią léczyć, potrzeba przedewszystkiém dokładnie rozpoznać, iakiego rodzaiu i iakiéy natury ta choroba.

Sehr oft besteht nämlich die Lungenseuche in einer wahren Brust- oder Lungenentzündung; ein andermal ist sie mit Faulfieber, allgemeiner Schwäche und Schlaffheit verbunden, und zuweilen ist sie gar ansteckend, wie bei der krebsartigen Lungenfäule. Diese drei verschiedenen Arten der Lungenseuche werden hier einzeln im Kurzen betrachtet:

Die Lungenseuche mit entzündlichem Fieber oder die Brustentzündung pflegt im Herbste und Anfange des Winters, seltener im Frühjahre zu erscheinen, besonders bei naßkaltem unstätem Wetter, bei starken Reifen und Nebeln, vorzüglich wenn die Thiere zu früh auf die Weide und zu spät Abends nach Hause getrieben, oder sonst plötzlich erkältet werden, am ehesten bei gut genährten und starken Stücken.

Sie beginnt meistens plötzlich ohne Vorbothen mit heftigem Schauer und Zittern, worauf starke Hitze folgt, besonders an den Wurzeln der Hörner und am Grunde der Ohren. Die Haut ist straff anliegend, die Haare während des Fieberschauers struppig; die Augen sind geröthet, strotzend, feurig und trocken; die Haut in der Nase und im Maule hochroth, und so wie die Schnauze heiß und trocken; die Thiere stehen wie betäubt mit gesenktem Kopfe und Halse, entfernt von der Krippe mit weit auseinander gestellten Vorderfüssen; sie legen sich entweder gar nicht, oder nur auf sehr kurze Zeit nieder; das Athemholen ist geschwind, kurz und ängstlich mit Schlagen der Hungergruben; werden sie zur Bewegung genöthigt, so wird das Athmen noch weit beschwerlicher, und dabei ist ihr Gang sehr matt und abgeschlagen. Ist außer der Lunge auch das Rippenfell entzündet, so äußern die Thiere Schmerzen und Furcht vor Berührung der Rippen; öfters krümmen sie den Rücken aufwärts und husten dabei in kurzen Stössen trocken und sichtbar schmerzhaft; sie versagen das Futter meistens gänzlich, sie wiederkäuen nicht, saufen aber hastig in kurzen absatzweisen Zügen; der Mist geht in schwärzlichen trockenen Massen und in geringer Menge ab, der Harn ist ebenfalls gering, sehr dunkel gefärbt, dabei aber dünnflüßig und durchsichtig; bei Melkkühen wird eine dünne wässrige Milch, und zwar auch nur wenig, abgesondert.

Im höchsten Grade der Entzündung, im sogenannten Lungenbrande, sind die innere Nasen- und Maulhaut ganz dunkelblau gefärbt; die Hitze ist brennend, dabei aber die Hörner, Ohren und Klauen abwechselnd kalt, das Athmen ist höchst beschleunigt und mühsam in sehr kurzen Zügen, der Athem mäßig warm oder gar kühl. In diesem Falle ist der Tod wirklich schon nahe, wobei die Thiere mit kalten Schweissen bedeckt zusammenstürzen, noch eine kurze Zeit mühsam mit aufgesperrtem Maule athmen und verscheiden.

Często bowiem choroba płucowa iest prawdziwém zapaleniem piersi czyli płuc; inną razą połączona iest ze zgniłą gorączką, powszechném osłabieniem i omdlałością, a czasem bywa zaraźliwą iak przy gniciu płuc rakowatém. Te trzy różne rodzaie choroby płucowéy rozbierzemy w krótkości poiedyńczo:

Choroba płucowa z gorączką zapalną, (czyli zapalenie piersi) poiawiać się zwykła w iesieni i na początku zimy, a rzadziéy na wiosnę; szczególniéy w porę mokrozimną i niestałą, podczas wielkich szronów i mgły, osobliwie gdy bydlęta zawcześnie na pastwiska wypędzane są, a zbyt późno w wieczór do domu powracaią, lub innym sposobem nagle oziębią się; a nayprędzéy u bydląt dobrze tuczonych i silnych.

Wszczyzna się nayczęściéy raptem bez zapowiednich poznaków, gwałtownym dreszczem i drzeniem, poczém wielka gorącość następuie, osobliwie spodem rogów i uszu. Skóra naprężona, sierść podczas dreszczu gorączkowego naieżona, oczy zaczerwienione, wytrzeszczone, zaognione i suche; skóra w nosie i w pysku mocno czerwona i gorąca, sucha, iak i morda; bydle stoi, iak odurzone, ze zwieszoną głową i szyią; daleko od żłobu nogi przednie rozkraczywszy, albo się wcale nie pokłada, albo tylko na czas bardzo krótki; oddech prędki, krótki i ciężki, przyczém robi bokami; za przymuszeniem go do ruchu, oddech staie się tém uciążliwszy, a chód bardzo słaby i iak u podbitego bydlęcia. Jeżeli oprócz płuc i błona podziobrowa iest zapalona, bydlęta okazuią ból i boiaźń przed dotykaniem ziober, częstokroć garbią grzbiet do góry, dostaią kaszlu w krótkich przedziałach suchego, widocznie bolesnego, nayczęściéy paszę całkiem odrzucaią, nie odżuwaią, atoli nagle piią w krótkich przestankach; gnóy odchodzi czarniawy, suchy i w małéy ilości, mocz to samo skąpy bardzo ciemny, przytém cienko płynący i czysty; krowy doyne daią mléko rzadkie, wodniste i bardzo mało.

W naywyższym stopniu zapalenia, w tak zwanéy gangrenie płucowéy, skóra w nosie i w pysku iest całkiem koloru ciemnosinego, gorąco palące, przytém rogi, uszy i racice na przemian zimne, oddychanie nadzwyczaynie przyspieszone i trudne w krótkich bardzo przestankach, dech miernie ciepły, alboteż wcale chłodny. W tym razie śmierć iest istotnie bliska, przyczém bydlęta zimnym okryte potem padaią, krótki czas ieszcze rozwartym pyskiem z ciężkością oddychaią, a potém życie kończą.

Bei der Eröffnung der gefallenen Stücke findet man sehr ausgedehnte, von schwarzem Blute strotzende und mürbe Lungen; das Rippenfell, oft auch das Zwerchfell (Kronfleisch), ganz oder stellenweise brandig.

Wo aber die Krankheit gemäßigter ist, da tritt schon zu Ende des dritten Tages eine günstige Wendung ein, und drei bis vier Tage nachher entscheidet sie sich gutartig mit lockerem Husten, Auswurfe und trüben Harn; das Athmen wird ruhig und frei; Freßlust und Wiederkäuen stellen sich ein und die Gesundheit kehrt zurück. In weniger glücklichen Fällen, und zwar oft genug, endet die Brustentzündung in langwierige verderbliche Krankheiten der Brusteingeweide, besonders in Auflockerung oder Fleischigwerden der Lungen, in Lungenverhärtung, in Vereiterung, in Brustwassersucht, oder in Verwachsung zwischen Lunge und Rippenfell.

Die Lungenseuche mit allgemeiner Schlaffheit und Schwäche des Körpers, oder die sogenannte faulige Lungenentzündung, erscheint in schlechten Jahrgängen, wo die Fechsung übel bestellt und die Thiere schlecht genährt sind, auch nach Wintern, wo sie Noth gelitten haben, in dunstigen unreinen Ställen, bei schlecht gehaltenem Jungvieh, bei Kälbern, bei sehr alten Stücken, bei schlaffen Melkkühen, bei solchen Thieren, die schon früher ein Brustgebrechen hatten.

Die Krankheit kündet sich vor ihrem Anfange durch gewisse Vorbothen an, als: verminderten Glanz der Haare, Bläße der sichtbaren inneren Häute des Maules, der Nase, der Augen, des Afters; Mattigkeit und Abgeschlagenheit; schlechtes und kümmerliches Aussehen der Thiere; trockenen Husten; Beschwerde beim Liegen u. s. w. Beim wirklichen Ausbruche der Krankheit bemerkt man einen Schauer mit darauf folgender Hitze, besonders an den Hörnern und Ohren; die Haare sind dabei struppig und glanzlos; die Augen matt, trübe und eingefallen; aus Maul und Nase fließt zäher Schleim; die Thiere halten sich nur mühsam stehend, sie athmen ängstlich mit angestrengter Bewegung der Flanken und Hungergruben und bauchstößig, oft von einem dumpfen und schwachen Husten begleitet; wie schon früher die Freßlust, so hört nun allmälig das Wiederkäuen ganz auf; die Milch versiegt; die Hitze des Körpers wird brennend, und viele Theile werden abwechselnd kalt und heiß; die Thiere stürzen oft zu Boden und helfen sich mühsam wieder auf, sie athmen stöhnend und ächzend mit schmerzhaftem gewaltsamen Husten, wobei oft schäumiges Blut aus der Nase quillt.

Im höchsten Grade des Leidens wird der Auswurf eiterig, stinkend, fleckig, und enthält oft ganze Stücke von aufgelösten Häuten der Lunge; es treten noch braunes, aashaft riechendes

Za otworzeniem padliu widać płuca bardzo rozdęte, czarną krwią nabiegłe i kruche; błona podziobrowa, nieraz także i osierdzie (muszkuł przegrodowy), całkiem lub mieyscami gangreną rażone.

Gdzie zaś choroba iest bardziéy umiarkowana, już przy końcu dnia trzeciego, bierze obrót pomyślny, a we trzy, cztéry dni po temu, rozstrzyga się w dobry sposób przez wolny kaszel z wyrzutem i mocz mętny, oddech spokoyny i wolny; żerność i odżuwanie, a z témi i zdrowie powraca. W mniéy szczęśliwych przypadkach a właśnie dosyć często, kończy się zapalenie piersiowe na długotrwałych zgubnych chorobach wnętrzności piersiowych, osobliwie na rozwolnieniu czyli zmięśnieniu płuc, na zatwardnieniu lub zropieniu się tychże, na puchlinie wodnéy w piersiach, albo na zrośnieniu płuc z błoną podziobrową.

Choroba płucowa z powszechną omdlałością i osłabieniem ciała, czyli tak zwane zgniłe płuc zapalenie, poiawia się w złych latach, gdzie zbiór zły i bydlęta źle żywione, także po zimach, gdzie głód cierpiały w zadusznych, nieczystych stayniach, między iałownikiem źle utrzymywanym, między cielętami i bardzo starémi bydlętami, u wątłych krów doynych i u takich bydląt, które iuż piérwéy chorobę w piersiach miały.

Choroba obwieszcza się, nim powstanie, pewnémi poznakami, iako to: przez zmnieyszony połysk włosa (sierści), bladość skóry wewnętrznéy, widocznéy w pysku, w nosie, w oczach, w uściu kiszki odchodowéy; omdlałość i osłabienie, złe i nędzne bydląt wyglądanie, suchy kaszel, przykrość w leżeniu, i t. d. Gdy choroba istotnie iuż wybuchnie, postrzega się dreszcz z następuiącém po temu gorącém, szczególniéy w rogach i uszach; sierść przytém naieżona i bez połysku; oczy mdłe, nieczyste, zapadnięte, z pyska, i nosa płynie ciągła flegma; bydlęta z mozołą tylko trzymaią się na nogach, oddéchaią tęsknie z natężoném robieniem bokami i brzuchem, często przy kaszlu słabym, przytłumionym; iak żerność z początku, tak potém powoli i odżuwanie ustaie; mléko przysycha; gorącość ciała staie się palącém; a wiele części ciała naprzemian to zimne to gorące; często upadaią bydlęta i z mozołą tylko znowu podnoszą się; oddychaią stękaiąc i ięcząc przy bolesnym i gwałtownym kaszlu, przyczém często także krew pienista i z nosa sączy się.

W naywyższym stopniu cierpienia będzie wyrzut ropisty, śmierdzący, płatkowaty i nieraz widać w nim kawałkami oderwaną skórę płucową; przyłącza się ieszcze do tego

Laxiren, oder Verstopfung und Aufblähung des Hinterleibes, Zittern der Gliedmassen hinzu, und unter den Erscheinungen der gänzlichen Entkräftung erfolgt der Tod.

Die Dauer der ganzen Krankheit bis zum Tode ist manchmal nur 5 bis 7 Tage, nicht selten dehnt sie sich jedoch auf 14 Tage bis 3 Wochen aus. In den gefallenen Stücken findet man die Lungen durchaus zerrüttet, verhärtet und aufgelockert, mißfärbig, geschwürig und vereitert, so wie alle übrigen Eingeweide schlaff und welk. Geht auch die Krankheit nicht so schnell in den Tod über, und nimmt sie einen langwierigen Verlauf, so übergeht sie doch auf jeden Fall in knotige Verhärtung und in Vereiterung der Lungen (langwierige Lungenfäule), wozu oft noch Verwachsung der Lunge mit dem Rippenfell und Brustwassersucht kömmt.

Die bösartige Lungenseuche endlich, auch krebsartige Lungenfäule, zeigt sich als eine wahrhaft seuchenartige Krankheit in tiefen sumpfigen Gegenden, besonders zwischen Gebirgen, in engen und dumpfigen oder feuchten Stallen, bei schlechtem, modrigem, überschwemmtem, schlammigem Futter, bei faulem, verdorbenem Trinkwasser aus Sümpfen und Pfützen, bei oftmaliger Verkältung der Thiere durch das Trinken aus kalten Gebirgsquellen und Waldbächen oder des Schneewassers im Frühjahre. In vielen Fällen hat sich diese Krankheit auch als ansteckend bewiesen.

Anfangs nimmt diese Krankheit einen langsamen Gang, hat sie aber einmal überhand genommen, so führt sie schnell und mit großer Heftigkeit zum Untergange des Thieres. Zuerst zeigen sich die Thiere traurig und abgeschlagen, mit bleichen matten Augen, kühlen Ohren und Hörnern, trockener Haut und struppigen rauhen Haaren; sie athmen beschwerlich; dulden keinen Druck auf die Brust; husten oft, trocken, dumpf und krampfhaft; die Freßlust dauert zwar noch fort, aber das Wiederkäuen nimmt sehr ab; der Mist ist trocken. Späterhin nimmt die Mattigkeit und Schwäche auffallend zu; die Augen trüben sich; die Schnauze ist mit Schleim bedeckt; die Zähne werden locker; die Thiere senken den Rücken tief und schmerzhaft ein, wenn man mit der Hand darüber streicht; sie erhalten sich nur zitternd auf den Füssen; sie sind entweder verstopft und haben dabei den Hinterleib stark aufgetrieben, oder misten oft und dünn; sie husten nun immer stärker in höchst gewaltsamen Stössen; Melkkühe geben in diesem Zustande fast gar keine Milch mehr; trächtige Kühe pflegen zu verwerfen.

In der größten Höhe der Krankheit nimmt endlich der Schwäche- oder faulige Zustand so überhand, daß selbst der Geifer und Rotz bösartig werden und einen aashaften Geruch

biegunka brunatna, ściérwem cuchnąca, albo zatwardzenie ze wzdęciem brzucha, drzeniem członków i wśród poznaków zupełnego osłabienie następnie śmierć.

Cała choroba aż do skonu trwa czasem tylko 5 do 7 dni, nieraz iednak przeciąga się do 14 dni a nawet do trzy tygodni. W bydlętach padłych znayduiemy płuca zupełnie popsute, zatwardniałe i rozwolnione, zmiennego koloru, wrzodowate i zropiałe, iak wszystkie inne wnętrzności mdłe i flakowate, a chociaż choroba nie tak prędko w śmierć przechodzi i powolny bieg bierze, przechodzi wszelako w każdym razie w guzowate zatwardniałości i w zropiałość płuc (długotrwałe płuc gnicie), do czego się nieraz zrośnienie płuc z błoną podżebrową i puchlina piersiowa przyłącza.

Zaraza płuc ziadliwa, nakoniec (także zgniłość płuc rakowata), obiawia się, iako prawdziwa pomorowa choroba w głębokich, moczarnych nizinach, osobliwie między górami w ciasnych i dusznych lub wilgotnych stayniach, przy złéy, zgniłéy, powodzią nawiedzionéy i namulistéy paszy, zgniłéy zepsutéy wodzie poynéy, branéy z bagien i kałuż, przy częstém zaziębieniu bydląt poieniem z zimnych źródeł gorzystych i potoków lasowych, lub ze śniegu, pod wiosnę. W wielu przypadkach okazała się ta choroba zaraźliwą.

Z początku przybiéra bieg wolny, lecz gdy raz górę wzięła, dąży prędko i gwałtownie na zgubę bydlęcia. Naprzód okazuią się bydlęta smutnémi i omdlałémi, maią mdłe i zbladłe oczy, uszy i rogi zimne, skórę suchą i sierść ostrą, naieżoną; oddychaią ciężko, nie znoszą żadnego pociśnienia na piersiach, kaszlą często sucho, głosem przytłumionym, kurczowym, wprawdzie ciągle ieszcze iedzą, ale coraz ustaią w odżuwaniu; gnóy suchy. Późniéy wzmaga się niezmiernie osłabienie i omdlałość; oczy smętnieią, morda zaflegmiona, zęby kołyszą się, bydlęta wyginaią w głąb krzyże śród bolu, gdy się ręką wzdłuż po nich powodzi; tylko drzące trzymaią się na nogach, albo ciérpią na zatwardzenie i maią przytém tylną część żywota wzdętą, albo też gnoią często i płynnie; coraz iuż więcéy potém kaszlą z naywiększém sileniem się, krowy doyne w tym stanie nie daią prawie wcale nic mléka, cielne zrzucać zwykły.

W naywyższym stopniu choroby, osłabienie czyli stan gnilizny bierze górę tak dalece, że sama ślina i smark staią się ziadliwemi, i nabieraią cuchnienia ściérwa, skóra po-

annehmen; die Haut ist von Luft aufgetrieben; die Thiere knirschen mit den lockern wackelnden Zähnen und husten mit solcher Anstrengung, daß mit jedem Stoße dünner Koth aus dem After hervorquillt; in diesem letzten Zeitraume der Krankheit liegen die Thiere beständig mit gerade gestrecktem Halse und offenem Maule, unter Lähmung der Glieder und Erkalten der äußeren Theile tritt endlich der Tod ein.

Unter sehr günstigen Umständen und guter Behandlung pflegt die Krankheit zwischen dem achten und vierzehnten Tage in Genesung überzugehen, wobei Anschwellungen an verschiedenen Hautstellen, unter dem Hinterkiefer, unter dem Bauche ꝛc. erfolgen, der Husten allmälig seltener, feuchter und lockerer wird, aus der Nase ein gelblicher klebriger Auswurf sich entleert, und die Freßlust so wie das Wiederkäuen wieder lebhaft sich einstellen.

Bei der Eröffnung der gefallenen Thiere finden sich meistens Verwachsungen der Lungen mit dem Rippen- und Zwerchfell, die Lungen äußerlich mit einer sulzigen oder speckigen Materie überzogen, immer an dem einen oder andern Flügel sehr vergrößert, von ungemein großer Schwere und Härte, beim Durchschneiden von innen stellenweise roth, gelb, braun, bleifärbig, schwärzlich gefleckt, wie marmorirt, mit schwarzem gestocktem Blute angepfropft und versulzt, während der andere Lungenflügel verschrumpft, blaß und welk aussieht; alle übrigen Eingeweide zeigen sich stellenweise vom Brande zerstört oder doch fleckig, der Löser ist weich, mit verdorbenem Futter gefüllt, die Leber ganz mürbe.

§. 25.

Heilung und sonstige Behandlung der Lungenseuche.

Bei der Heilung der Lungenseuche der ersten Art, die in wahrer Lungenentzündung besteht, kömmt es ganz besonders auf die möglichst frühzeitige Hilfeleistung an, weil sie eben in ihrem Anfange noch am leichtesten heilbar ist. Das Erste und Wichtigste ist die Entleerung von sechs bis acht Pfund Blut durch Eröffnung der Halsader; hierauf wird ein mit Terpenthin- und Lorberöhl bestrichenes Eiterband durch den Brustlappen oder Troll gezogen, oder auch nur ein Leder gesteckt; zugleich gibt man Klystiere von sechs bis acht Loth Kochsalz in drei bis vier Seitel Wasser, und zwar im Anfange längstens alle zwei Stunden; innerlich sechs Loth Weinstein und vier Loth Kochsalz mit Kleien, Honig und Wasser zur Latwerge gemacht; wo aber das ausfließende Blut schon dunkel gefärbt aussieht, verbindet man mit dem obigen noch einige Loth Schießpulver oder Salpeter. Am zweiten Tage gibt man diese Mittel nur alle drei Stunden; steigen die Zeichen der Entzündung, die Athmungsbeschwerde,

wietrzem wzdęta, bydlęta zgrzytaią zębami rozwolnionémi i chwieiącémi się, z takim natężeniem kaszlą, że za każdém odkaszleniem płynny gnóy tyłem sączy się; w téy ostatniéy peryiodzie choroby leżą bydlęta wciąż z wyciągnioną wprost szyią i otwartém pyskiem; nakoniec wśród niemocy członków i stygnienia nóg zdychaią.

Śród bardzo przyiaźnych okoliczności i przy dobrém pielęgnowaniu zwykła choroba między dniem ósmym a czternastym przechodzić do stanu ozdrowienia, przyczém różne mieysca w skórze, pod spodnią szczeką, brzuchem i t. d. nabrzmiewać zwykły, kaszel odzywa się coraz rzadziéy, iest wilgotnieyszy i wolnieyszy; z nosa odchodzi wyrzut żółtawy, lépki, a żerność i odżuwanie wracaią do dawnego stanu.

Za otworzeniem bydląt padłych znayduiemy nayczęściéy płuca z błoną podżebrową i myszką przegrodową (diaphragma) zrośnięte, zewnątrz materyą galaretową, słoninkowatą powleczone, iedno lub drugie skrzydło płucowe znacznie większe, nadzwyczaynie ciężkie i twarde, przecięte, wewnątrz mieyscami czerwono, żółto, brunatno, ołowiano sinawo i czarniawo, niby w marmurek nakrapiane, czarną, zsiadłą krwią napełnione i oblepione, gdy przeciwnie drugie skrzydło skurczone, blade i flakowate wygląda, wszystkie inne trzewa okazuią się mieyscami gangreną zepsute, albo przynaymniéy z gangrenowémi plamami, księgi miękkie, zepsutą paszą napchane; wątroba całkiem krucha.

§. 25.

Léczenie i inne postępowanie z zarazą płucową.

Przy léczeniu zarazy płucowéy piérwszego rodzaiu, która iest prawdziwém płuc zapaleniem, idzie naywięcéy o danie ile możności, iak nayprędszego ratunku, ponieważ właśnie tylko ieszcze w samym początku z łatwością uléczona być może.

Piérwszym i nayważnieyszym środkiem iest puszczenie krwi z szyi sześciu do ośmiu funtów, potém daie się zawłoka z umaczanego w oleyku terpentynowym i wawrzeńcowym fleytucha, przez wole nadpiersne przeciągniętego, albo się też kawał skóry wtyka, daie się przytém enemy z sześciu do ośmiu łótów soli kuchenney we trzech lub cztérych zaydlikach (4 1/2 albo 6 kwaterkach naszych) wody roztworzonych, i to z początku naymniéy co dwie godzin; do zażycia wewnątrz daie się winian potażu (waysztyn, cremor tartari) i cztéry łóty soli kuchennéy z otrębami, miodem przaśnym i wodą, na konfekt urządzonych; gdzie ie-

die Körperwärme wieder, so wiederholt man die Aderlässe. Außer dem Eiterband können noch scharfe Einreibungen von Terpenthinöhl, Lorberöhl und Spanischfliegenpulver an den Rippen, hinter und unter den Schulterblättern gemacht werden, die häufig von großem Nutzen sind; das Eiterband wird aber am dritten Tage wieder ausgezogen, um durch allzugroßen Säfteverlust keine zu große Schwäche herbei zu führen. Zur Beförderung der Genesung gibt man bittere und schweflige Mittel.

Neigt sich aber die Entzündung schon zum Brande (Lungenbrand), welches aus den oben angegebenen Zeichen erkannt wird, so muß man so schnell als möglich durch Oeffnung beider Halsadern 10 bis 12 Pfund Blut entleeren: hierauf wendet man schwache Einreibungen zur Seite der Brust, Reibungen mit Strohwischen über den ganzen Körper und die Füsse, und gibt innerlich Salpeter und Kampher (von letzterem 1 Quentchen für Eine Gabe). Doch ist in diesem Falle die Hoffnung zur Genesung des Thieres sehr gering.

Bei der fauligen Lungenseuche dürfen die salzigen Mittel nur im ersten Anfange gegeben werden, wo sie dazu dienen, ein hinlängliches und lockeres Misten hervor zu bringen. Sobald dieses erreicht ist, sind sogleich gewürzhafte Mittel anzuwenden, so wie flüchtigöhlige Einreibungen außen an der Brustgegend. Selten ist jedoch dieses Uebel heilbar, und wenn es auch nicht schnell, d. h. binnen wenigen Tagen tödtlich wird, so endiget es doch meistens in andere unheilbare Brustgebrechen, in Verwachsungen und Verhärtungen der Lunge, in Brustwassersucht und Lungenvereiterung, welche theils ein unheilbares beschwerliches Athmen (Dampf), theils allmälige Auflösung und Zerstörung der Lunge mit Abzehrung des ganzen Körpers zur Folge haben.

Die bösartige Lungenseuche endlich, da sie mit besonderer Schwäche der Lungen so wie des ganzen Körpers verbunden ist, fordert gleich Anfangs flüchtig gewürzhafte und schwefelige Arzeneien, z. B. Wermuth, Engelwurz, Kalmus, Wachholderbeeren (von jedem 2 Loth), Goldschwefel, Terpenthinöhl (von jedem ein Quintel) mit Honig oder Wachholdersalse in einer Latwerge. Außen an der Brust macht man starke Einreibungen, und läßt Dämpfe von einem Käspappel- und Münzen-Aufguß von den Thieren einathmen, indem man ihnen ein Gefäß mit diesem noch heißen dampfenden Aufguß vorstellt. Ist die Krankheit schon etwas weiter vorwärts geschritten, so ist selten mehr etwas auszurichten, weil dann meistens solche Veränderungen

dnak krew płynąca iest iuż ciemnego koloru, dodaie się ieszcze do powyższego konfektu kilka łótów prochu strzelnego albo saletry. Drugiego dnia daie się tych lékarstw tylko co trzy godzin; ieżeli poznaki zapalenia, uciążliwego oddechu i gorąca w ciele znowu wzmagaią się, natenczas powtórnie krew puszczać należy. Oprócz fleytucha ropiącego (zawłoki) robić można także mocne tarcia oleykiem terpentynowym, wawrzeńcowym i proszkiem z muszek hiszpańskich na żebrach, zą i pod łopatkami, co bywa bardzo pożytecznem, atoli fleytuch wyciąga się znowu dnia trzeciego, aby przez zbyt wielką utratę soków nie sprowadzić zbyt wielkiego osłabienia. Dla pomagania wyzdrowieniu daie się lékarstwa gorszkie i siarczane.

Jeżeli zaś zapalenie skłania się do gangreny (płucowéy), która z poznaków wyżéy wskazanych poznać się daie, należy tak prędko, iak tylko można upuścić krwi 10 do 12 funtów z obu żył szyiowych, potém naciéra się ostrémi rzeczami z boku piersi, całe zaś ciało i nogi trze się słomianémi wiechciami i daie się do zażycia wewnątrz saletra i kwintel kamfory na iedną doze. Jednakże mała nadzieia w tym razie, aby bydle wyzdrowiało.

W chorobie płuc zgniłéy, lékarstwa solne tylko w piérwszym początku dawać można; które do tego służą, aby sprawić gnoienie dostateczne i wolne. Jak to osiągnione zostało, używać zaraz lékarstw korzennych, równie i nacierań z oleyków ulotliwych zewnątrz w okolicy piersi. Rzadko iednak to złe wyprowadzić się daie, i chociaż nie prędko, to iest nie w kilku dniach zabiia, toć przecie nayczęściey kończy się innémi niewyléczonémi defektami piersi, zrośnieniem lub zatwardnieniem płuc, puchliną wodną w piersiach i zropieniem płuc, które częścią niewyléczony ciężki oddech (dychawicę) częścią powolne roztworzenie i zniszczenie płuc z konsumpcyią całego ciała, za sobą pociągaią.

Nakoniec choroba płuc ziadliwa, ponieważ ze szczególném osłabieniem płuc i całego ciała połączona iest, wymaga zaraz z początku lékarstw ulotliwo korzennych i siarczanych, n. p. piołunu, dzięglu, ziela tatarskiego, iagód iałowcowych, (każdego po 2 łóty), siarki złotéy, (siarczyku antymonu; s u l p h. a n t i m. a u r a t.) oleyku terpentynowego, (każdego po iednym kwintlu), z miodem przaśnym lub z powidłami iałowcowémi na konfekt. Zewnątrz na piersiach robi się mocne naciéranie i daie się bydlęciu do wziewania para z wymoczenia (infuzyi) malwy i mięty, stawiaiąc przed niém naczynie z tém wymoczeniem ieszcze gorącém i parniącém. Jeżeli choroba cokolwiek iuż naprzód

und Zerrüttungen in der Lunge Statt gefunden haben, welche durchaus keiner Heilung mehr fähig sind. Wenn sich aber das Thier früher erholt, so gibt man noch einige Zeit hindurch während der Wiedergenesung täglich etwas Wermuth, Wachholderbeeren, Anies- oder Fenchelsamen und Schwefel; man verschafft ihnen eine nahrhafte leicht verdauliche Fütterung, im Anfange allenfalls etwas Brühfutter, und bewahrt sie eine Zeit lang vor rauher Luft und vieler Leibesbewegung.

Aus der vorausgegangenen Darstellung wird jeder verständige Landwirth erkennen, wie gefahrvoll diese Seuche für seinen ergriffenen Viehstand sey, welche Umsicht, Kenntniß und Erfahrung erfordert werde, um diese Krankheit nach ihrer Verschiedenheit richtig zu beurtheilen, die zweckmäßigsten Mittel dagegen zu wählen, zu rechter Zeit und in der gehörigen Menge und Mischung, und mit der nöthigen Fertigkeit anzuwenden, und wird sich endlich selbst gestehen müssen, daß er die Heilung nicht zu unternehmen im Stande ist, sondern dieselbe nur einem Sachverständigen, und zwar mit voller Beruhigung anvertrauen könne.

§. 26.

Vorbauung und Verhüthung der Lungenseuche.

Zur Verhütung der Lungenseuche, sie mag nun in Lungenentzündung oder in bösartiger Lungenfäule bestehen, muß alles dasjenige so viel möglich vermieden werden, was schon früher als veranlassende Ursache dieser Krankheit angegeben worden ist. Deßhalb muß man die Thiere in möglichst reinen, geräumigen, luftigen, doch nicht der Zugluft ausgesetzten Ställen halten, bei starkem Thau, Reif und naßkaltem Frühjahrs- und Herbstwetter nicht austreiben, auf Reinlichkeit des Körpers achten, und nach Thunlichkeit für gutes Futter und reines nicht zu kaltes Wasser sorgen.

Sobald aber in der Herde oder in dem Hofe bei einem oder mehreren Stücken die Krankheit schon zum Ausbruche gekommen ist, muß man diese sogleich von den übrigen abgesondert halten, alle noch gesund scheinenden aber der Reihe nach untersuchen. Jene, bei welchen man trockenes Misten, trockene Schnauze, feurige Augen, beschwerliches Athmen und andere Zeichen der bevorstehenden Brustentzündung bemerkt, muß man vor dem völligen Ausbruch der Krankheit zn schützen suchen. Dieses geschieht dadurch, daß man Eiterbänder vorne am Brustlappen zieht, innerlich Kochsalz und Weinstein gibt, und bei einem höheren Grade der Athmungsbeschwerde kleine Aderlässe machen läßt. Dagegen gibt man den schwachen, sehr jungen und

posunęła, rzadko kiedy można ieszcze co dokazać, ponieważ natenczas takie odmiany i zepsucia w płucach pozachodziły, które wcale uléczone być nie mogą. Jeżeli zaś bydle przyydzie piérwéy do siebie, daie się mu ieszcze przez nieiaki czas potrochę piołunu, iagód iałowcowych, nasienia anyżu albo kopru włoskiego i siarki; przysposabia się im pożywna i do strawienia łatwa strawa, z początku w każdym razie cokolwiek paszy parzonéy i chroni się ich iakiś czas od ostrego powietrza i wielkiego poruszenia ciała.

Z powyższego opisu pozna każdy rozumny gospodarz, iak niebezpieczną iest ta choroba dla bydła iego, które na takową zapadło; iakiéy przezorności, nauki i iakiego doświadczenia potrzeba, aby tę chorobę podług rozmaitych iéy obiawień, iak należy, osądzić, iak naystosownieysze przeciwko niéy środki wybrać, takowych w przyzwoitym czasie, w należytéy ilości i przy stosownem połączeniu, oraz z potrzebnym pośpiechem użyć, i sam na koniec przyznać będzie musiał, że nie iest w stanie léczenia swoich bydląt podiąć się, i że tylko biegłemu w sztuce z zupełném zaspokoieniem takowe powierzyć może.

§. 26.

Zapobieganie i ochrona przeciwko chorobie płucowéy.

Dla ochronienia bydła od zarazy płucowéy, czyli ta będzie zapaleniem płuc lub ziadliwém tychże gniciem, należy ile możności tego wszystkiego unikać, co iuż piérwéy iako przyczyny powodowe téy choroby, podaném zostało. Dla tego bydlęta w stayniach ile można czystych, obszernych, przewiewnych; wszakże na ciąg powietrza niewystawionych trzymać, podczas mocnéy rosy, szronu i w porę mokro-zimną na wiosnę lub w iesieni, nie wyganiać, na czystość ciała uważać i w miarę możności starać się o dobrą paszę i czystą nie zbyt zimną wodę.

Skoro zaś między trzodą na pastwisku lub na oborze u iednego lub u więcéy bydląt choroba iuż wybuchnęła, należy takowe natychmiast trzymać w odosobieniu, wszystkie zaś ieszcze zdrowémi się wydaiące po kolei opatrywać. Te, u których postrzeżem gnóy suchy, mordę suchą, oczy zaiskrzone, oddychanie uciążliwe i inne poznaki bliskiego zapalenia piersiowego, starać się należy od zupełnego wybuchnienia choroby ochronić; co się dzieie przeciąganiem fleytuchów z przodu wula piersiowego, dawaniem soli kuchennéy i winianu potażu do zażycia, a przy wyższym stopniu ściśnienia oddechu trochę krwi upuszczeniem. Przeciwnie słabym, bardzo młodym i źle żywionym bydlętom,

übel genährten Thieren, die zu kränkeln anfangen, ein Gemisch von Wachholderbeeren, Wermuth, Schwefel und Kochsalz, und sucht ihnen auch durch gutes nahrhaftes Futter zu Hilfe zu kommen.

Da nun aber die Lungenseuche, und besonders die bösartige, ungeachtet sie nur eine Witterungs- oder Fütterungskrankheit ist, doch manchmal ansteckend werden, und selbst ganz allein durch Ansteckung in einen Stall oder in eine Herde eingeschleppt werden kann, so muß man auch gegen diese Gefahr wachsam seyn. Daher soll man aus Orten, wo die Lungenseuche herrscht, gar kein Vieh ankaufen, und während dieser Zeit neu angekaufte Ochsen und Melkkühe nicht gleich zu den übrigen stellen; die Gesunden müssen von den Kranken gänzlich entfernt gehalten werden; die so abgesonderten kranken Thiere sind aber auch von eigenen Wärtern zu verpflegen, welche dem gesunden Vieh nicht nahe kommen dürfen; auch Tränkgeschirre und andere Stallgeräthschaften dürfen nie ohne vorherige sorgfältige Reinigung bei den Gesunden gebraucht werden, sobald sie nur in der Nähe der Kranken gestanden.

Die Aeser der gefallenen Stücke müssen an einem entlegenen Orte geöffnet, besichtiget und mit derselben Vorsicht, wie beim Milzbrand (§. 16.), tief eingescharrt werden.

Das Vieh, welches von der fauligen oder bösartigen Lungenseuche befallen ist, kann weder zum Genusse geschlachtet, noch die Milch, Butter und die Abfälle von demselben genossen oder verkauft werden, weil sie eine eckelhafte und schädliche Nahrung für den Menschen darbiethen.

Die Ställe, worin die mit bösartiger Lungenseuche behafteten Thiere gestanden, sind sorgfältig zu reinigen und zu durchlüften, Geifer, Mist und andere Abfälle hinweg zu waschen, bevor man es ohne Nachtheil wagen darf, neues Vieh einzustellen.

IV. Hauptstück.

II. Seuchenartige Krankheiten, die durch Ansteckung verbreitet werden.

Die Hornviehseuche, Löserdürre oder Rinderpest.

§. 27.

Von der Löserdürre und ihrer Entstehung überhaupt.

Die Hornviehseuche (gemeine Viehseuche, Löserdürre, Magenseuche, Uebergälle, große Galle, Viehpest, Rinderpest) ist eine der bösartigsten und verheerendsten Viehseuchen, die bei uns meistens durch Ansteckung entsteht und verbreitet wird, bei einem Zusammenfluße schädlich einwirkender Ursachen aber auch ohne voraus gegangene An-

które słabować poczynaią, daie się mieszanina z iagód iałowcowych, piołunu, siarki i soli kuchenney, i stara się pomagać im dobrą i pożywną paszą.

Gdy iednak zaraza płucowa, a szczególniey ziadliwa, pomimo, że iest chorobą iedynie z powietrza i paszy pochodzącą, może czasem stać się zaraźliwą i przez samo zarażenie do stayni lub między trzodę być zaniesioną, przeto i nad tém niebezpieczeństwem czuwać należy. Dla tego z mieysc, gdzie zaraza płucowa panuie, żadnego bydła kupować, i kupione pod tenczas woły i krowy, nie zaraz z innémi stawiać; zdrowe powinny być zupełnie od chorych odsunięte, atoli chore bydlęta tak odosobnione, pielęgnowane być maią od własnych wartników, którzy do bydła zdrowego zbliżać się nie powinni; podobnież naczynia do poienia i inne staienne sprzęty, bez poprzedniczego onych pilnego wyczyszczenia, nigdy dla zdrowych użytémi być nie maią, ieżeli tylko blisko chorych znaydowały się.

Ściérwa bydląt padłych, w odległém mieyscu otworzone, obeyrzane i z tą samą ostrożnością, iak w zapaleniu śledziony (§. 16.) głęboko zakopane być maią.

Bydło na zgniłą lub ziadliwą płuc zarazę zapadłe, ani na żywność bite, ani też mléko, masło i inne odbytki z nich pożywane lub przedawane być nie mogą, ponieważ dla człowieka są obrzydliwym i szkodliwym pokarmem.

Staynie, w których stały bydlęta, cierpiące ziadliwą płuc zarazę, troskliwie czyszczone i wietrzone, ślina, gnóy i inne odchody zupełnie zmyte być maia, nim się odważyć będzie można zdrowe bydło do nich postawić.

Rozdział IV.

II. Choroby pomorowe przez zarażenie szérzące się.

Właściwy pomór na bydło rogate, księgosusza czyli powietrze na bydło.

§. 27.

O księgosuszy i iey powstaniu w ogólności.

Pomór na bydło rogate (pospolity pomór bydła, księgosusza, zaraza żołądka, wielka żółć, powietrze na bydło), iest to iedna z nayziadliwszych i naybardziey wygubiaiących zarazów bydlęcych, która u nas nayczęściey przez zarażenie powstaie i szérzy się; przy zbiegu przyczyn szkodliwie działaiących, ale także i

steckung entstehen kann, und dann mittelst dieser letzteren weiter verbreitet wird.

Die Ansteckung wird gewöhnlich mit fremdem, besonders aus entfernten Ländern kommenden Hornvieh eingebracht, verbreitet sich in jedem Falle schnell nach allen Richtungen, wo Hornvieh sich findet, und kann, wenn nicht die zweckmäßigsten Absonderungs-Maßregeln ergriffen werden, in kurzer Zeit den Viehstand einer ganzen Provinz vernichten, indem stets der größte Theil des erkrankten Viehes getödtet wird.

Diese Krankheit befällt nur das Hornvieh, aber bei diesem ohne Ausnahme junge und alte Thiere, von der verschiedensten Rasse und Körperbeschaffenheit, gut und schlecht genährte, starke und schwächliche, auf der Weide eben so wie im Stalle, wenn sie der Ansteckung Preis gegeben sind.

§. 23.

Kennzeichen und Verlauf der Löserdürre.

In dem Verlaufe der Krankheit lassen sich gewisse Zeiträume beobachten, in welchen sich verschiedentliche, deutlich wahrnehmbare Veränderungen ergeben.

Diese sind folgende: 1) der Zeitraum der Ansteckung oder der Vorbothen des nahen Ausbruches der Krankheit; 2) des Ausbruches der Krankheit selbst; 3) ihrer Zunahme und 4) ihrer Höhe und Abnahme, bis zur Genesung oder zum tödtlichen Ausgange.

Erster Zeitraum. Der erste Zeitraum von der geschehenen Ansteckung, oder von dem durch andere schädliche Einwirkungen gelegten ersten Krankheitskeime, bis zum wirklichen Ausbruche der Krankheit selbst dauert 6 bis 8 Tage. Weil man in dieser Zeit aber Nichts auffallend verändert sieht, so hält man das Vieh gewöhnlich bis zum wirklichen Ausbruche der Krankheit für gesund, hat man aber schon einen Verdacht, daß Ansteckung Statt gefunden hat und gibt auf Thiere sorgfältig Acht, so bemerkt man doch auch schon in dieser Zeit mancherlei Zufälle, welche die voraus gegangene Ansteckung, oder eine sonstige sehr nachtheilige Einwirkung krankheiterzeigender Schädlichkeiten wahrscheinlich machen. Die Thiere stehen nämlich traurig, träge und abgeschlagen, und haben einen schwankenden Gang; kommt man ihnen nahe, so zeigen sie sich oft unbändig, stößig und tobend. Gegen den fünften, sechsten Tag hin hört man sie manchmal in einem dumpfen hohlen Tone, und meist nur in einem einzelnen Stoße husten; das Auge ist glänzend und stierblickend; die Freßlust bald sehr groß, bald wieder sehr gering; die Melkkühe geben abwechselnd bald mehr, bald wieder weit weniger Milch als gewöhnlich; das Haar auf dem Rücken ist

bez poprzedniczego zarażenia powstać może i potém przez takowe daléy rozszérza się.

Zaraza zaniesioną bywa pospolicie przez obce, szczególniéy z dalekich kraiów przychodzące bydło, w każdym razie szérzy się prędko we wszystkich kierunkach, gdzie się bydło rogate znayduie, i ieżeli naystosownieysze środki odosobniania bydła użyte nie zostaną, w krótkim czasie bydło całéy prowincyi wygubić może, ponieważ zawsze naywiększa część bydła rozchorzałego odchodzi.

Choroba ta napada tylko bydło rogate nayrozmaitszego zawodu i budowy ciała, dobrze i źle karmione, silne i słabowite, iak na pastwisku, tak i w stayni, ieżeli na zarażenie wystawione będzie.

§. 28.

Poznaki i bieg księgosuszy.

W biegu choroby uważać się daią pewne przedziały, (peryody), w których rozmaite, wyraźnie poznać się daiące, wydarzaią się odmiany.

Témi są następuiące: 1) peryod zarażenia czyli poznaków zapowiadaiących bliskie wybuchnienie choroby; 2) samego wybuchnienia choroby; 3) téyże wzmaganie się; i 4) peryod naywyższego stopnia i wolnienia choroby, aż do ozdrowienia lub śmiertelnego wypadku.

Peryod piérwszy. Piérwszy przedział od chwili zarażenia się, lub od piérwszego zarodu choroby z innych szkodliwych wpływów wynikłego do rzeczywistego wybuchnienia saméy choroby trwa 6 dni do ośmiu. Ponieważ zaś w tym czasie żadnéy uderzaiącéy zmiany nie postrzegamy, przeto zwyczaynie trzymamy bydle za zdrowe aż do rzeczywistego wybuchnienia choroby, ieżeli zaś iuż mamy iakowe o zarażeniu się bydlęcia podeyrzenie i pilnie go uważamy, iuż i w tym czasie postrzegamy w niém różne przypadłości, z których prawdopodobnie wnosić można, że ie zarażenie lub inne bardzo szkodliwe wpływy chorobę wzniecaiące, poprzedziły. Mianowicie bydlęta stoią smutne, gnuśne i iak zbite, chód ich chwieiący się, za przybliżeniem się do nich, okazuią się często niesfornémi, bodzącémi, zaiuszonémi, około piątego lub szóstego dnia słychać ie, że czasami kaszlą przytłumionćm, głębokiém brzmieniem, a naycześciéy tylko poiedyńczém odkaszliwaniem; oko iaskrawe i wryte; żerność to zbyt wielka, to znown zbyt mała. Krowy doyne daią na przemianę raz więcéy, drugi raz mniéy mléka, iak zwyczaynie; sierść na grzbiecie zie-

gesträubt, und die Berührung in der Gegend der Lendenwirbel wird dem Thiere empfindlich.

Zweiter Zeitraum. Meist mit dem siebenten Tage nach der Ansteckung, oder dem ersten Auftreten der Vorbothen erfolgt der Ausbruch der Krankheit mit heftigem Froste, Erschütterung der Haut und Zittern der Hinterschenkel, worauf bald hernach Hitze eintritt; dabei stampfen die Thiere und schütteln mit dem Kopfe, werden oft wild und knirschen mit den Zähnen. Von nun an wird die Krankheit immer deutlicher; die Thiere lassen Kopf und Ohren hängen, die bald heiß, bald kühl werden; die Augen sind glänzend, geröthet und starr; die Nase trocken und heiß; die Nasenlöcher werden beständig bewegt; das Flotzmaul ist trocken; das innere Maul hochroth, ungemein heiß, und das Zahnfleisch schwammig, aufgedunsen und mit rothen Flecken besetzt; es erfolgt nun öfters ein trockener, kurzer, heftiger und dumpfer Stoßhusten, der dem Tone gleich kommt, wenn ein Mensch mit verhaltenem Munde hustet; der Bauch ist etwas aufgetrieben; die Thiere stellen die Füsse unter demselben zusammen, krümmen sich, schauen sich öfter dahin um, tappen selbst mit dem Maule dahin, wedeln mit dem Schweife und halten ihn immer in der Höhe. Der Leib ist vom Anfange her gewöhnlich verstopft, nun aber erfolgt schnell nach einander wohl alle fünf Minuten mit vielem Zwange der Absatz einer kleinen Menge von schwarzbraunem, trockenem und hartem Miste, welcher wie verbrannt aussieht, und auf dem Boden nicht wie gewöhnlich einen Fladen bildet; der Harn geht selten, wenig und von heller Farbe ab; drückt man oben an der Lendengegend nur wenig, so biegen sie den Rücken schmerzhaft ein. Bei allem dem dauert die Freßlust noch immer fort, manchmal wird das Futter sogar noch mit großer Hastigkeit verschlungen, und im Wiederkäuen bemerkt man auch noch keine Veränderung.

Dritter Zeitraum. Zwei bis drei Tage nach dem eigentlichen Ausbruche der Krankheit, oder am 10ten bis 11ten Tage nach der Ansteckung oder dem Beginnen der vorläufigen Erscheinungen (Vorbothen) hört die Freßlust allmälig auf; die Thiere stellen sich vom Barren entfernt; das Schlingen wird ihnen beschwerlich; das Wiederkäuen geschieht langsam und unordentlich; die Milch wird wenig, wässerig und bläulich; die Augen werden trübe; die vor etlichen Tagen heiße trockene Nase wird feucht und schleimig; das Flotzmaul wird glanzlos, dürr und rissig; das Athmen immer schnaufender und beschwerlicher; durch den schwankenden Gang verrathen sie große Mattigkeit, zuweilen erheben sich unter der Haut Luftgeschwülste, besonders am Rücken, welche beim Anklopfen rauschen und knistern; der Mistabsatz ist unordentlich, bald feucht und locker, bald wieder

żona, a dotknięcie bydlęcia w okolicy pacierzy lędzwiowych iest dla niego bolesne.

Peryod drugi. Nayczęściey siódmego dnia po zarażeniu się, lub po pierwszém objawieniu się poznaków zapowiednich, nadchodzi wybuchnienie choroby gwałtownem zimném, wstrzęsieniem skóry i drzeniem zadu, poczém wkrótce następuie gorąco, przytém bydlęta tupaią i głową potrząsaią, częstokroć staią się dzikiémi i zgrzytaią zębami. Odtąd choroba staie się coraz wyraźnieysza; bydlęta zwieszaią głowę i uszy, które raz są gorące, drugi raz zimne; oczy błyszczące, zaczerwienione i wryte, nos gorący i suchy, nozdrza w ustawiczném poruszeniu; morda sucha, pysk we środku mocno czerwony i niezmiernie gorący, dziąsła gębczaste, napęcniałe i czerwonémi płatkami osadzone; tu przechodzi częściey suche, krótkie, gwałtowne i przytłumione odkaszliwanie, podobne brzmieniu, iakie człowiek przywartémi ustami kaszląc wydaie; brzuch nieco wzdęty, bydlęta kupią nogi pod brzuch, kurczą się, obzieraią do koła ku brzuchowi, nawet pyskiem tam sięgaią; miotaią ogonem i zawsze go do góry trzymaią. Brzuch iest od samego początku zwyczaynie zatkany, teraz atoli przychodzi prędko ieden po drugim, prawie co pięć minut odchód z wielkim przymusem, w małéy ilości, czarnobrunatny, suchy i twardy, iak spalony, i na podłodze tworzy placki nie takie iak zwyczaynie, mocz odchodzi rzadko, mało i iasnego kolorn, za małém pociśnieniem w okolicy lędźwi, grzbiet z boleścią wgina się. Przy tém wszystkiém trwa żernośó ciągle, czasem połykaią paszę z wielkiém łakomstwem, a i w odżuwaniu nie widać ieszcze żadnéy odmiany.

Peryod trzeci. We dwa, trzy dni po właściwém wybuchnieniu choroby, czyli 10go, 11go dnia po zarażeniu się, albo po pierwszych poprzedzaiących zjawiskach (poznakach zapowiednich), żerność powoli ustaie, bydlęta stawiaią się od żłobu z daleka, połykaią z trudnością, odżuwanie powolne i nieporządne; mléka mało, i to wodniste, sinawe. Oczy mętne, nos przed kilkoma dniami gorący, suchy, wilgotnieie i zaflegmia się, morda traci połysk, robi się sucha i popękana; oddech coraz bardziéy sapiący i cięższy, chwieiącym się chodem przekonywaią o wielkiém osłabieniu; czasem wznoszą się pod skórą nabrzmiałości wietrzne; osobliwie na grzbiecie, które zapukawszy chrzęszczą i gruchoczą; odchód gnoiu nieporządny; raz wilgotny i wolny, drugi raz zatwardniały; w pysku i z dziąseł schodzi

Verstopfung; im Maule und am Zahnfleische geht die Haut an manchen Stellen bei geringem Reiben schmierig ab, die Zähne sind locker.

Vierter Zeitraum. In dieser Zeit (ungefähr bis zum zwölften Tage vom ersten Beginnen des Krankheits-Processes an gerechnet), pflegt sich die Krankheit noch in manchen Fällen zur Besserung zu wenden; geschieht dieses aber nicht, so erreicht sie nun ihre größte Höhe. Von nun an hört Freßlust und Wiederkäuen gänzlich auf; das Schlingen ist verhindert oder sehr schmerzhaft; Ohren und Hörner sind abwechselnd heiß und und kalt; die Augen trübe, tief eingesunken, wie abgestorben; aus ihnen so wie aus der Nase triest eine schmutziggraue zähe Feuchtigkeit, aus dem Maule ein schmieriger Geifer. Alle diese Ausflüsse wie auch der Schweiß haben einen widrigen Geruch. Das Athmen ist stöhnend, ächzend, mit heftigem Schnaufen und Flankenschlagen; der Herzschlag bald fühlbar, bald unfühlbar, bei jungen Thieren oft prellend und pochend; der Pulsschlag sehr beschleunigt, bei Kälbern oft 90 bis 100 Schläge in einer Minute; der Hinterleib gespannt und schmerzhaft; der Mist immer flüssiger und aashaft stinkend, zuweilen mit Blut vermischt, wird nur mit sichtbarem Zwange und oft mit Hervortreibung des angeschwollenen Mastdarms abgesetzt; die Haut ist von Luft aufgetrieben und rauscht oder knistert bei der Berührung wie Pergament, die Thiere sind schon so schwach, daß sie sich nicht mehr aufrecht erhalten können, und mehr liegen als stehen. Dieser Zustand kann oft 4 bis 6, ja bis 8 Tage dauern, ehe der Tod eintritt. Bevor dieser erfolgt, vermehren sich alle gedachten Zufälle bis zu ihrem höchsten Grade; Ohren, Hörner und Füsse erkalten gänzlich; Schweiß, Geifer, Nasenausfluß, Mist und Harn, so wie der Athem werden aashaft stinkend; das Athmen selbst geschieht mit der größten Anstrengung, bauchstößig, röchelnd und stöhnend, mit offenem Maule und weit aufgezogenen Nasenlöchern; die Thiere haben ein häßliches und ganz verkümmertes Aussehen; sie sind entweder sehr beängstigt, so daß sie auf dem Boden sich hin und her wälzen, von Zeit zu Zeit gewaltsam aufraffen und gleich wieder zusammen stürzen, oder sie liegen ganz unbeweglich und wie bewußtlos, was besonders bei Kälbern der Fall ist; dabei fließt der jauchige, widrig riechende Mist aus dem hervorgedrängten, angeschwollenen oft brandigen After unwillkürlich ab; gewöhnlich wird der Hals gegen die eine oder andere Seite hin krampfhaft verdreht, oder es treten auch andere allgemeine Zuckungen unmittelbar vor dem Tode ein, welcher indessen bei manchen Stücken, besonders bei Kälbern und Schwächlingen, bei trägem, stillen Dahinliegen und Verdrehen des Halses erfolgt.

skóra w niektórych mieyscach za słabém potarciem; zęby są rozwolnione.

Peryod czwarty. W tym czasie (prawie do dwunastego dnia od piérwszego rozwinienia się choroby rachując), choroba ta zwykła w niektórych przypadkach wziąć obrót lepszy; ieżeli zaś tak nie stanie się, dochodzi do naywyższego stopnia. Odtąd ustaią całkiem, żerność i odżuwanie, połykanie uszkodzone lub z wielkim bolem połączone, uszy i rogi to zimne, to gorące; oczy mętne, głęboko zapadnięte, iak obumarłe, ciecze z nich, równie i z nosa płyn brudnoszarawy i ciągnący się, z pyska ślina kléiowata. Te wszystkie odchody, toż samo i pot, przykre maią cuchnienie, oddech stękliwy, ięczący przy gwałtownym sapaniu i robieniu bokami, bicie serca raz się czuć daie, to znowu go nie czuć; u młodych i słabowitych bydląt częstokroć odskakuiące i tłuczące się; bicie tętnów nader przyspieszone, u cieląt można często do 90 i 100 na iedną minutę naliczyć; tył wyprężony i bolesny, gnóy coraz płynnieyszy i ścierwem cuchnący, czasem ze krwią zmieszany, odchodzi z oczywistém sileniem się, a częstokroć z wystąpieniem kiszki stolcowéy; skóra powietrzem wzdęta, chrzęszczy i łoskota za przyciśnieniem, iak pargamin; bydlęta są iuż tyle osłabione, że się na nogach utrzymać nie mogą i więcéy leżą iak stoią. Taki stan trwać może częstokroć 4, 6, a nawet i 8 dni, nim śmierć nastąpi. Do tego kresu wzmagaią się te wszystkie tu opisane przypadłości aż do naywyższego stopnia; uszy, rogi, nogi ziębną zupełnie; pot, ślina, odchód z nosa, gnóy i mocz, równie iak dech śmierdzą ściérwém i samo oddychanie dzieie się z naywiększém natężeniem z odbiianiem się brzucha, charczeniem i stękaniem, przy roztworzoném pysku i széroko rozdymanych nozdrzach; bydlęta wyglądaią szpetnie, a nawet całkiem nędznie, albo są tak bardzo utęskliwione, że się po ziemi w tę i ową stronę talaią, to znowu gwałtownie zrywaią się i wnet na odwrót padaią, albo leżą całkiem bez poruszenia, iakby sobie nieprzytomne, co się szczególniéy u cieląt wydarza: przytém płynie mimowolnie z wystąpionego nabrzmiałego, częstokroć zapalonego odchodka, gnóy iuchowaty i przykro cuchnący; zwyczaynie bywa szyia na iedną lub drugą stronę kurczowo skręcona, albotež i inne powszechne w całém ciele poruszenia kurczowe następuią bezpośrednio przed śmiercią, która śród tego u niektórych bydląt, osobliwie u cieląt i niedołęgów, przy gnuśném, spokoyném ich leżeniu i szyi przekręceniu nadchodzi.

Bei einem besseren Ausgange der Krankheit erreicht sie diese Höhe gar nicht, sondern geht früher in Genesung über. Die Thiere werden munterer, das Auge wird heller; das Vordermaul wieder feucht und glänzend; der Kopf wird aufgerichtet; das Athmen freier; Schnaufen und Husten lassen nach; statt der früher bestandenen Verstopfung oder statt des Durchfalls tritt bloß weiches Misten ein; die Freßlust wird wieder lebhaft und das Wiederkäuen regelmäßig. Unter diesen Zeichen der rückkehrenden Gesundheit verliert sich allmälig die Mattigkeit und Schwäche; die Haut wird nun meistens mit trockenen, bräunlichen, wie räudigen Schuppen überzogen, die später abfallen.

Zuweilen tritt mit der Genesung auch ein wirklicher, blatterähnlicher Ausschlag am Rücken hervor, der zu Schuppen vertrocknet und sammt den an dieser Stelle befindlichen Haaren abfällt. Trächtige Kühe pflegen im Zeitraume der Zuname der Krankheit zu verwerfen.

§. 29.

Kennzeichen der Rinderpest an gefallenen Thieren.

Die Veränderungen, die man bei Eröffnung der gefallenen Thiere findet, gehören auch zu den verläßlichen Zeichen der voraus gegangenen Löserdürre.

Der Körper ist gewöhnlich sehr abgemagert und eingefallen, die Augen sind in ihrer Höhle tief zurückgezogen; der Mastdarm ist oft auswärts gekehrt, weit hervorragend und brandig, das Fett ist verzehrt; das Fleisch mißfärbig und welk; die Blutadern enthalten dunkles flüssiges Blut, meistens nur in sehr geringer Menge; unter der Haut findet man schwärzlich rothe Puncte vom ausgetretenen Blute; oft ist die Haut von Luft aufgetrieben.

Bei Eröffnung des Bauches bemerkt man sogleich den ungemein rothen und stellenweise brandigen Darm-Canal, am auffallendsten aber am vierten Magen und Zwölffingerdarm (Bandldarm). Der erste Magen oder Wanst ist oft mit vielem grünen Futter vollgepfropft und zeigt hier und da blaßrothe Flecken, dergleichen sich auch am Netze und innen an der Haube oder am zweiten Magen finden, der dritte Magen oder Löser ist hart, sehr stark ausgedehnt und mit Futter voll gestopft, welches in verdorrten dunkelgrünen Schichten zwischen den Blättern des Magens eingeschoben liegt; die innerste Haut dieser Blätter geht mit dem trockenen Futter los und bleibt an diesem kleben, unter welcher die Blätter hellrothe, rothblaue und schwarzgefärbte Flecken zeigen; der vierte Magen (Käsmagen oder Lab) so wie der Zwölffingerdarm ist durchaus nach innen grünblau, schwarz und brandig, nach außen erscheinen nur rothe Stellen,

Kiedy choroba ma się skończyć pomyślnie, nie dochodzi nigdy do tego stopnia, ale pierwey ieszcze przechodzi do stanu wyzdrowienia. Bydlęta staią się rzeźwieyszémi, oczy się wyiaśniaią, morda odwilża się i połyskiwać zaczyna; głowa wyprostowana, oddech wolnieyszy; sapanie i kaszel ustaią, i zamiast poprzedniczego zatwardnienia lub biegunki, sam tylko wolny gnóy odchodzi; żerność wzmaga się i odżuwanie staie się regularne. W środ tych poznaków wracaiącego zdrowia, omdlałość i osłabienie coraz ustępnią, skóra wtenczas pokryta bywa nayczęściey suchą, brunatną i do świerzbu podobną łuską, która poźniey odpada.

Czasem z ozdrowieniem występuie na grzbiecie wyrzut prawdziwy do ospy podobny, który na łuskę usycha i wraz z sierścią w tém mieyscu odpada. Krowy cielne zwykły w peryodzie wzmagania się choroby zrzucać cielęta.

§. 29.

Poznaki pomoru na bydło u bydląt padłych.

Odmiany, które znayduiemy w otworzonéy padlinie, należą do niezawodnych znaków poprzedniczéy księgosnszy.

Tułów bywa zwyczaynie bardzo wynędzniały i zapadnięty, oczy głęboko w iamy wciągnięte; kiszka odchodowa nayczęściey na wierzch wywrócona wystaiąca i spalona, sadło zniszczałe; mięso koloru zmiennego i wątłe; w żyłach krwawych krew ciemna, cienka, pospolicie w maléy bardzo ilości; pod skórą widać czarniawo czerwone kropki z krwi, co wystąpiła, częstokroć skóra bywa od powietrza wzdętą.

Za otworzeniem brzucha postrzegać się daie natychmiast kanał kiszkowy niezmiernie czerwony i mieyscami gangreną rażony, naywięcéy zaś żołądek czwarty tak zwany śliaz i kiszka dwunastnica (dwunastopalcowa). Pierwszy żołądek czyli żwacz, napchany bywa często mnóstwem paszy zielonéy, na którym widać tu i ówdzie blado czerwone plamki; podobnež znayduią się na siatce i wewnątrz czepia, czyli na drugim żołądku; żołądek trzeci, czyli księgi (flaki) iest twardy, mocno rozdęty, i pełen paszą zeschniętą, ciemnozieloną zapchany, która między listami (kartami) żołądka warstwami powtykana leży; wewnątrz skóra tych kart odrywa się wraz z ową zeschniętą paszą, do któréy przylgnęła; na tych kartach czyli listach z owéy skóry obnażonych, widać plamki iasnoczerwone i czerwonosine i czarniawe; żołądek czwarty czyli śliaz, równie iak kiszka dwunastnica, są wewnątrz zupełnie zielono-sine, czarne i spalone, zewnątrz

eben so sind auch die Gedärme immer mißfärbig, und darunter am meisten der Mastdarm. Die Leber findet man mürbe, bläulichroth, fleckig, inwendig gelblich wie Lehmerde; die Gallenblase ist ungewöhnlich groß und enthält eine ungemeine Menge einer dünnen, wässerigen, grünlich schwarzen oder braunen Galle; die Milz ist oft wenig verändert; bei trächtigen Kühen ist der Tragsack entzündet oder selbst brandig.

Die Lungen sind meistens zusammen gefallen, blaß, welk und nur zuweilen aufgelockert, vereitert oder brandig; das Herz weich und welk; die Luftröhre innerlich mißfärbig, oft brandig, mit röthlichem stinkendem Schaum angefüllt; der Kehlkopf, der Rachen, der Magenschlund und selbst die innere Haut der Nasenhöhle sind meist schwärzlichblau, und zeigen oft angeätzte Stellen.

§. 30.

Von dem Ansteckungsgifte der Löserdürre.

Diese Krankheit entsteht zuweilen in einzelnen, von Ortschaften entfernt liegenden Hütten, wohin niemals ein fremdes Vieh kommt, und wo keine Ansteckung auszumitteln ist. Sie mag dann durch folgende Schädlichkeiten herbei geführt werden, die überhaupt dem Gesundheitszustande des Hornviehes nachtheilig zu seyn pflegen, als: enge, feuchte, dunstige, sowohl mit gesundem als vorzüglich mit krankem Vieh überfüllte Ställe, schlechtes Futter oder Futtermangel, Ausdünstungen verwesender organischer Körper, Sumpfluft, anhaltend nasse und schwüle Witterung, stinkende Nebel, öftere Verkühlung, Verhinderung des regelmäßigen Wiederkäuens, Mangel an Bewegung im Freien, oder Erschöpfung der Kräfte bei langem Treiben u. s. w. Bei einem Zusammenwirken mehrerer dieser Schädlichkeiten kann die Löserdürre ohne Zweifel in jedem Lande ursprünglich erzeugt werden; verbreitet sich aber dann durch Ansteckung, das ist: durch Uebertragung des im kranken Körper entwickelten Ansteckungsstoffes auf unmittelbarem oder mittelbarem Wege.

Meistens wird aber das Ansteckungsgift mit dem fremden aus den östlich liegenden Ländern (Ukraine, Podolien, Volhynien, Moldau, Wallachei) eingetriebenen Hornvieh zu uns gebracht, und durch ein einziges angestecktes Thier, bei der geringsten Unvorsichtigkeit, weit im Lande verbreitet.

Das Ansteckungsgift, das sich bald nach dem Ausbruche der Krankheit entwickelt, und mit ihrer Zunahme immer bösartiger und häufiger wird, ist in allen Auswürfen des kranken Thieres enthalten, in der Hautausdünstung, im Geifer, im Rotze, in dem Dunste, der vom frisch gelassenen Blute oder vom

widać tylko czerwone plamy; tak też i ielita, są zawsze odmiennego koloru, a z tych naybardziéy kiszka odchodowa. Wątroba krucha, sinoczerwona, plamista, wewnątrz żółtawa, iak glinka; pęcherz żółciowy iest niezwyczaynie wielki i zawiéra niezmierną moc cieńkiéy, wodnistéy, zielonawoczarnéy i brunatnéy żółci; śledziona bywa często mało co odmieniona; u krów cielnych bywa mieysce maciczne zapalone, a nawet gangreną rażone.

Płuca naycześciéy są sklęsłe, blade, wątłe i tylko czasem nabrzmiałe, zarobione lub gangreną rażone, serce miękkie i wątłe, kanał oddechowy w środku, koloru zmienionego, często gangreną rażony, czerwoniawą, śmierdzącą pianą zapełniony, wiérzch krtani, paszczeka, kanał żołądkowy, a nawet wewnętrzna skóra iamy nosowéy są naycześciéy czarno sine, i maią częstokroć mieysca poranione.

§. 30.

O zaraźliwości iadu księgosuszowego.

Choroba ta powstaie czasami w chatach poszczególnych, od posad w oddaleniu położonych, dokąd nigdy obce bydle nie przychodzi i gdzie żadnéy zarazy dośledzić nie można. Przyczyną więc takowéy będą następniące szkodliwe wpływy, które w ogólności zdrowiu bydła rogatego nieprzyiazne być zwykły; iako to: staynie ciasne, wilgotne, zaduszne, tak zdrowém iak szczególniéy chorém bydłem przepełnione, zła pasza lub téy niedostatek, wyziewy gniiących ciał organicznych, wyziewy z bagien, ciągłe dżdżyste i parne powietrze, mgły śmierdzące, częstsze oziębienie, przeszkoda w regularném odżuwaniu, brak ruchu na otwartém powietrzu, lub wycieńczenie sił przy długiém pędzeniu i t. d. Przy zbiegu więcéy takich wpływów szkodliwych, może księgosusza bez wątpienia w każdym kraiu początkowo powstać; atoli potém rozszérza się przez zarazę, to iest: przez przeniesienie materyi zaraźliwéy w chorém ciele rozwiniętéy, wprost lub pośrednio.

Naycześciéy iednak ów iad zarazy zaniesiony bywa do nas przez obce, z kraiów na Wschodzie położonych (Ukrainy, Podola, Wołynia, Multan i Wołoszczyzny) przypędzone bydło, i przy naymnieyszéy nieostrożności z iednego zarażonego bydlęcia daleko w kray rozszérza się.

Jad zarazy, zaraz po wybuchnieniu choroby rozwiiaiący się, ze wzmaganiem się iéy coraz zjadliwszym i obfitszym robiący się, zawarty iest we wszystkich wyrzutach odchodzących z bydlęcia chorego; w wyziewach (transpiracyi) skóry, w ślinie, w smarkach, w parze wychodzącéy ze krwi

warmen Fleische des eben geschlachteten Viehes aufsteigt, im Dünger und selbst im Hauche des kranken Thieres.

Es hängt sich überdieß auch an Wolle und wollene Zeuge, an Pelzwerk, Haare, Federn, Stroh, Heu, Holz u. dgl., auch an das Fell anderer Hausthiere z. B. der Hunde und Katzen, so, daß es sehr leicht weit und breit verschleppt werden kann, ohne daß dabei das kranke Thier, von dem das Gift ausgeht, aus seinem Stalle gekommen wäre.

Dieses Ansteckungsgift breitet sich endlich mit der Ausdünstung in der Luft selbst aus, wo es schon mehrere Schritte weit und durch Luftzug noch weiter auf gesunde Thiere einzuwirken im Stande ist.

In freier, reiner und warmer Luft wird das Gift, es mag sich wo immer angehängt haben, bald zerstört, d. h. es verliert seine Ansteckungskraft gänzlich, oft schon in weniger als 8 Tagen; bei naßkalter Witterung erhält es sich viel längere Zeit wirksam. Am längsten bleibt es aber unverändert, wenn es vor dem Zutritt der Luft verwahrt ist, z. B. im Dünger, der unter der Erde verscharrt wird. Solcher Dünger im Herbste auf das Feld gebracht, hat oft beim Aufthauen und Aufackern im folgenden Frühjahre durch Ansteckung des zum Ackern dahin gebrachten Hornviehes den Wiederausbruch der Löserdürre veranlaßt.

Die Löserdürre setzt, wenn sie sich ursprünglich entwickelt, nur bestimmte Schädlichkeiten voraus, durch deren ungünstiges Zusammentreffen jener eigenthümliche Krankheits-Proceß zu Stande kommt. Ist sie aber durch Ansteckung bedingt, so kann sie unter den verschiedensten Umständen herrschen und sich ausbreiten. Auch kann sie sich mit andern Krankheiten, die eben zu dieser Zeit herrschen, mit Lungenentzündung, Milzbrand rc. verbinden, wodurch dann die Seuche um so gefährlicher wird.

Das Ansteckungsgift der Löserdürre hat übrigens das Eigene, daß von demselben das Vieh, welches diese Krankheit einmal überstanden oder durchgeseucht hat, sehr selten wieder angesteckt werden kann. Eben so hat das Gift auf die übrigen Hausthiere, das Schaf, das Pferd u. s. w. gar keine Wirkung. Ueberdieß will man auch noch bemerkt haben, daß solches Rindvieh, welches von durchgeseuchtem Vieh abstammet, seltener angesteckt wird und die Krankheit viel leichter übersteht.

§. 31.

Gang und Verbreitung der Rinderpest.

Zur noch sichereren Bestimmung, daß eine unter dem Hornvieh herrschende Seuche auch wirklich die Löserdürre sey, dient die genaue Betrachtung ihres **Ganges** und ihrer **Verbreitung**.

świeżo upuszczonéy lub świeżego mięsa dopiéro co zabitego bydlęcia, w gnoiu a nawet w tchu chorego bydlęcia.

Czepia się nadto także i wełny i materyy wełnianych, futer, włosów, sierści, piérza, słomy, siana, drzewa i t. p., także skór innych zwiérząt domowych n. p. psów, kotów, przezco bardzo łatwo w dalekie strony na około zaniesiony być może, chociaż chore bydle, z którego ten iad wyszedł, ze stayni swoiéy nie wychodziło.

Jad téy zarazy nakoniec rozszérza się przez wyziew w samém nawet powietrzu, gdzie iuż o kilka kroków, a za przeciągiem powietrza daléy ieszcze na zdrowe bydlęta swóy skutek wywierać iest w stanie.

W powietrzu czystém wolném i ciepłém iad ten, gdziekolwiekby się czepił, prędko zniszczeie, to iest: traci zupełnie swoią moc zarażenia, często nawet prędzéy iak w 8 dniach; w porę mokrozimną utrzymuie się daleko dłuższy czas w swoiéy działalności, naydłużéy iednak nie zmienia iéy, ieżeli doń powietrze nie ma przystępu; n. p. w nawozie, pod ziemią zakopanym. Nawóz taki wywieziony w pole na iesień, częstokroć za odtaieniem i odoraniem ziemi na przyszłą wiosnę zrządził, że w bydlętach do orania przyprowadzonych, księgosusza na nowo wybuchnęła.

Księgosuszę, ieżeli się pierwiastkowo rozwiia, poprzedzaią tylko pewne wpływy szkodliwe, przez których zbieg nieprzyiazny, ów właściwy bieg choroby do skutku przychodzi. Ieżeli zaś przez zarażenie sprowadzoną została, może śród nayrozmaitszych okoliczności panować i szerzyć się. Nawet połączyć się może z innémi chorobami, podtenczas panuiącémi, iako to: z zapaleniem płuc, śledziony i t. d., przezco tém niebezpiecznieyszą się staie.

Jad zarazy księgosuszy ma wreszcie tę własność, że bydło, którę tę chorobę raz przebyło lub przetrwało, rzadko bardzo nią powtórnie zarazić się może. Podobnież na inne zwiérzęta domowe, owce, konie, i t. d. iad ten nie wywiera żadnego skutku. Nadto twierdzą niektórzy, iż postrzegali, że bydło rogate od przechorowanego bydła pochodzące, rzadziéy zaraża się i nie równie łatwiéy chorobę przebywa.

§. 31.

Bieg i szérzenie się pomoru na bydło.

Do tém pewnieyszego oznaczenia, że choroba między bydłem panuiąca iest rzeczywiście księgosuszą, służy ściśle uważanie **biegu iéy i szérzenia się.**

In den Gegenden, wo diese bei uns so mörderische Krankheit einheimisch ist, nämlich in einigen Steppenländern des russischen und türkischen Reiches, findet sie sich fast beständig unter den Herden, aber mit einem gelindern Verlaufe und einer bei weitem geringern Sterblichkeit.

Unter den von dort hergetriebenen Viehherden befindet sich oft schon beim Austreiben ein oder das andere wirklich pestkranke Stück, oder es trägt den Ansteckungsstoff noch verborgen in sich. Es kann dann 6 bis 8 Tage mitgehen, ohne daß seine Krankheit eben auffallend wäre; kommt sie endlich zum Ausbruche und wird das Stück auch dann getödtet oder sonst zurück gelassen, so hat es doch inzwischen schon wieder ein oder mehrere Stücke von der Herde angesteckt, bei denen es wieder mehrere Tage dauert, bis ihre Krankheit bemerkt wird. Auf solche Weise kann eine Viehherde, die selbst aus einer Entfernung von Hundert und mehreren Meilen hergetrieben wird, die Rinderpest mitbringen. Daß dabei die Herde in dieser Zeit nicht selbst ganz zu Grunde geht, ist leicht begreiflich, weil die kranken Stücke jedesmal entweder gleich abgethan oder zurückgelassen werden, und weil diese fremden Rinder die Krankheit leichter überstehen; aber eben dadurch verbreitet sich die Rinderpest von Station zu Station in den Gegenden, durch welche die Handelsstraße führt, ja die Straße selbst kann durch den Dünger des kranken Triebviehes so verpestet werden, daß gesundes Vieh, welches bald hernach dieselbe Straße geht, angesteckt werden kann.

Am häufigsten geschieht diese Verbreitung der Rinderpest in Kriegszeiten, wo fremdes Vieh in größerer Menge eingetrieben wird, unter welchem zu einer solchen Zeit beim Ankaufe eben keine sorgfältige Auswahl getroffen werden kann, und wo dann die angestrengten schnellen Märsche, die schlechte Pflege und Nahrung, Mangel an Ruhe beim Wiederkäuen, die Einwirkung atmosphärischer Schädlichkeiten bei Tag und Nacht auf langen Trieben ꝛc. sowohl bei fremdem als einheimischem Vieh zur Entwickelung und Ausbreitung der Seuche Veranlassung geben.

Die Ansteckung aber und die Ausbreitung des Rinderpestgiftes kann auf sehr verschiedene Art geschehen, als: durch Zusammenkommen der gesunden mit pestkranken Thieren, oder durch bloße Berührung der Abfälle von Kranken, der Eingeweide, des Fleisches, der Milch, der rohen Häute, der frischen Hörner, des frischen Talges und Mistes, auch durch das bloße Einathmen der Ausdünstungen von pestkranken Thieren. Ferner geschieht die Ansteckung durch solche Dinge, an welche sich Schleim, Geifer, Rotz, Mistjauche, Harn und Blut u. dgl. von kranken Thieren angeklebt hat, so wie durch solche, in welche sich nur der Dunst oder Schweiß von kranken Thieren gezogen hat, und

W okolicach, gdzie choroba ta, u nas tyle mordercza, iest domowa, mianowicie w stepach Państwa rossyyskiego i ottomańskiego, trwa ona ciągle między stadami, ale ma bieg łagodnieyszy i daleko rzadziéy bywa śmiertelną.

Między stadami z tamtąd przypędzanémi znayduie się częstokroć iuż przy samém wypędzaniu, iedno albo drugie bydle istotnie na tę zarazę chore, albo też materyą zarazy mieści w sobie ieszcze ukrytéy. Tak może 6 do 8 dni iść, nie pokazuiąc ieszcze wyraźnie choroby po sobie; a chociaż choroba i obiawia się i takowe bydle zabite lub zostawione zostanie, to iednak tymczasem zaraziło iuż inne, iedno lub więcéy sztuk ze stada, u których znowu kilka dni przeminie, nim choroba dostrzeżoną zostanie. Tym sposobem stado nawet o sto mil i więcéy pędzone, przynieść z sobą może tę pomorową chorobę. Że przytém stado w owym czasie nie całe wyginie, iest łatwo do poięcia, ponieważ chore bydlęta za każdą razą albo zaraz zabite lub zostawione bywaią, i ponieważ te obce bydlęta chorobę łatwiéy przebędą; ale też właśnie dla tego pomor ten szérzy się od stacyi do stacyi w okolicach, którędy idzie gościniec handlowy, co większa, nawet sam gościniec od gnoiu chorego bydła może być tak zapowietrzonym, że zdrowe wkrótce po chorém tymże gościńcem idące, zarazić się może.

Rozszérzenie się pomoru czyli powietrza na bydło wydarza się naywięcéy w czasach woyny, kiedy obce bydło w większéy ilości przypędzane bywa, między którém w takim czasie właśnie wyboru z ostrożnością czynić nie można, i gdzie prędkie i natężone pochody, zła piecza i żywność, brak spokoynego odżuwania, szkodliwe wpływy powietrzokręgu w dzień i w nocy na długich pogonach i t. d. tak u obcego, iak kraiowego bydła, do rozwinienia i rozszérzenia się choroby téy powód daią.

Zarażenie atoli i rozszérzenie iadu pomorowego może dziać się bardzo różnémi sposobami, iako to: zeyściem się zdrowych bydląt z chorémi, albo samém dotknięciem odpadłości z bydląt chorych, n. p. wnętrzności, mięsa, mléka, skóry surowéy, świeżych rogów, świeżego łoiu lub gnoiu; także samém wciąganiem w siebie przez oddech wyziewów z bydląt chorych. Wreszcie zarażenie nastąpi od takich rzeczy, do których przylgnęła flegma, ślina, smark, gnoiówka, mocz, krew i t. p. z bydląt chorych, lub z takich, które naciągnęły w siebie parę albo pot bydlęcia chorego, a na których iednak przez to nie poznać żadnéy nieczystości, i

die keine merkliche Verunreinigung dadurch erlitten haben; so hat man gesehen, daß die Ansteckung auf Strassen Viehtriften, Weiden und an Bächen erfolgte, wo früher pestkranke Thiere herumgegangen oder sich gelagert hatten, so wie sie durch Heu, Futter und Streustroh, durch Tränktröge, Barren, Raufen und andere hölzerne Stallgeräthe, durch Haare, Pelze, Wolle und Wolldecken (Kotzen), ferner durch umherlaufende kleinere Hausthiere, Hunde, Katzen, Schweine und Geflügel mitgetheilt wird, welche Fleisch, Blut, Dünger und andere Dinge von pestkranken Thieren verschleppen, und in die Nähe der Gesunden bringen. Endlich aber, und das meistens im Anfange, wenn die Krankheit noch nicht recht erkannt ist, und man die schon daran befallenen Thiere gar nicht für verdächtig hält, durch die Menschen selbst, welche von den kranken Thieren zu den gesunden gehen und das Ansteckungsgift in ihren Kleidungsstücken zu diesen übertragen.

Die Gelegenheit zur weiteren Ansteckung von einem einzigen kranken Thiere auf eine große Anzahl gesunder wird bald durch Fleischhauer gegeben, welche ein krankes Stück für die Schlachtbank kaufen, und vorher noch mit dem einheimischen Vieh auf die Gemeinde schicken, bald durch Hirten oder Halter, welche zu Viehcuren in die Nachbarschaft berufen, das an ihren Kleidungsstücken haftende Gift von dort zu ihrer eigenen Herde mitbringen, bald durch das Durchtreiben eines kranken Stückes durch einen Ort, wo es die Straße bemistet, über welche dann das einheimische gesunde Vieh gehen muß.

Die Rinderpest beobachtet bei ihrer Verbreitung, besonders im Anfange, einen ziemlich regelmäßigen Gang. Beim Anfange der Seuche ist es nämlich gewöhnlich der Fall, daß durch das fremde kranke Vieh nur ein einziges oder doch nur einige wenige Stücke von den einheimischen angesteckt werden. Dieses angesteckte Stück kann nun das Gift nicht gleich wieder einem andern mittheilen, weil es erst nach 6 bis 8 Tagen offenbar krank wird, und dann erst der Ansteckungsstoff sich bei demselben zu entwickeln anfängt, es braucht daher von der Zeit seiner geschehenen Ansteckung an wenigstens noch 8 bis 10 Tage, um aus sich selbst neues Ansteckungsgift zu erzeugen; nun erst steckt es das benachbarte oder die zunächst stehenden Stücke an, bei denen der Ausbruch der Krankheit wieder erst nach 6 bis 8 Tagen zu Stande kommt, wo sie nun fähig sind wieder andere Stücke anzustecken; nun aber findet das Erkranken schon viel häufiger Statt, weil mit jedem neu erkrankten Stücke die Gelegenheit zur weiteren Verbreitung der Ansteckung sich vermehrt.

Auf solche Art fällt in einem Stalle oft erst binnen 14 bis 17 Tagen nach der Ansteckung oder sonstigen ursprünglichen Ent-

tak uważano: że zarażenie nastąpiło na gościńcu, na wygonach, pastwiskach i nad potokami, ieżeli tam pierwéy chore bydlęta chodziły lub koczowały; iak równie udziela się przez siano, słomę paszną i mierzwę, przez poiaki, iasła, żłoby, drabiny i inne sprzęty drewniane, przez włos, futra, wełnę, koce wełniane, tudzież przez biegaiące tu i ówdzie zwiérzęta domowe, psy, koty, świnie i drób, które to zwiérzęta rozwlékaią mięso, krew, gnóy i inne rzeczy zapowietrzonych bydlat i blisko do zdrowych zanoszą; nakoniec, i to nayczęściéy w początku, kiedy choroba ieszcze nie dobrze poznana i kiedy bydlęta tą chorobą nawiedzione ieszcze wcale za podeyrzane nie trzymamy, przez samych ludzi, od chorych bydląt między zdrowe idących, przez przeniesienie iadu zarazy we własnych sukniach.

Sposobność do dalszego zarażenia przechodzącego od iednego tylko bydlęcia chorego, do wielkiéy liczby zdrowych, daią raz sami rzeźnicy, chore bydle na rzeź kupuiący, przez posłanie go przódy ieszcze z bydłem swoyskiém na spólne pastwisko; to znowu pastuchy albo wolarze, którzy powołani w sąsiedztwo do léczenia bydła, iad choroby we własnych sukniach uwięziony, z tamtąd między własne stado zanoszą, to nakoniec przepędzeniem chorego bydlęcia przez mieysce, które przechodząc zagnoi, a po którém znowu potém zdrowe bydło iść musi.

Ten pomór na bydło szérząc się, osobliwie w początkach, zachowuie bieg dosyć regularny. Na początku téy zarazy mianowicie wydarza się zwyczaynie, że od obcego bydła chorego, iedno lub kilkoro tylko z bydła domowego zaraża się. Takie bydle zarażone nie może iadu udzielić zaraz drugiemu, ponieważ dopiéro po 6 do 8 dni iawnie chorém zostanie, i dopiéro wtenczas materyia zaraźliwa w niém rozwiiać się poczyna; a zatém od czasu zarażenia się, potrzebuie przynaymniéy 8 do 10 dni, by samo z siebie znowu iad zarazy wydało, i wtenczas dopiéro zaraża bydle obok siebie, lub kilkoro nayblizéy siebie stoiących, u których wybuchnienie choroby znowu dopiéro po 6, 8 dniach do skutku przychodzi, a które wtenczas już usposobione są inne znowu bydlęta zarażać; i tu dopiéro zaczyna więcey bydląt zapadać, ponieważ za każdém rozchorowaniem się nowego bydlęcia, sposobność do dalszego szérzenia zarazy pomnaża się.

Tym sposobem pada częstokroć w iednéy stayni dopiéro we 14—17 dni po zarażeniu się, lub po innem pier-

stehung der Krankheit das erste Stück, binnen 7 Tagen darauf das zweite, dann das dritte, dann aber oft schon alle übrigen zugleich, und wo in einem Stalle einmal die Krankheit ausgebrochen ist, bleibt selten ein Stück verschont, außer jenen, welche schon früher dieselbe Krankheit überstanden oder durchgeseucht haben. So geht die Krankheit von einem Stalle und Hofe in den andern und von Dorf zu Dorf, so daß man den Weg, welchen sie nimmt, ordentlich verfolgen kann. In Orten, wo die Höfe und Stallungen an einander stoßen, verbreitet sich die Seuche viel schneller; in solchen Dorfschaften aber, wo die einzelnen Höfe 20, 30 und mehrere Schritte von einander entfernt sind; und wo die Einwohner weniger Gemeinschaft pflegen, wie es in Gebirgsgegenden der Fall ist, ist auch das Fortschreiten der Seuche mehr verzögert, und sie ist daher leichter aufzuhalten. In nahe an einander gebauten Höfen und Stallungen kann schon die Luft den Ansteckungsstoff von den kranken Thieren zu den gesunden übertragen; in weiter entfernten ist dieses nicht wohl möglich.

Zuweilen verbreitet sich das Uebel viel schneller in einem großen Umkreise, wenn die Ansteckung auf vielen Seiten zugleich geschieht, z. B. durch Fleisch von einem kranken Schlachtochsen, welches von vielen Partheien gekauft und in ihre Häuser gebracht wurde, oder wenn die Ansteckung auf Viehmärkten geschieht.

Durch die genaueste Nachforschung aller Umstände, welche über die Entstehung, den Gang und die Ausbreitung der Seuche Aufschluß geben, wird man mit Rücksicht auf die Veränderungen in den gefallenen Thieren auf die wirkliche Gegenwart der Rinderpest schließen können, auf welche Bestimmung und genaue Unterscheidung von andern damit Aehnlichkeit habenden Seuchen es vornehmlich ankömmt, um das Verfahren zu bestimmen, welches dagegen eingeleitet werden soll.

§. 32.

Von den Maßregeln gegen die Rinderpest überhaupt.

Die Maßregeln sowohl zur Verhütung, als auch zur Unterdrückung der schon ausgebrochenen Rinderpest bestehen in solchen, welche der ursprünglichen Erzeugung der Krankheit, vorzüglich aber der Verbreitung des Ansteckungsgiftes entgegen wirken; auf ärztliche Behandlung und Vorbeugung durch Heilmittel darf dermalen nur wenig gebaut werden.

Die Rinderpest ist eine so bösartige Krankheit, daß meistens neun Zehntel der Erkrankten, oft aber alle daran zu Grunde gehen. Ungeachtet der vielen dagegen angerühmten Mittel ist doch bisher noch kein einziges darunter als verläßlich anerkannt; die kräftigsten Maßregeln bestehen theils in der sorgfälti-

wiastkowém powstaniu téy choroby, napierwéy iedno bydlę, w 7 dni potém drugie, znowu trzecie, potém zaś i częstokroć wszystkie bydło naraz, a gdzie w stayni choroba iuż wybuchnęła, rzadko, aby choć iedno ochronione zostało, oprócz tych, co iuż pierwéy tę zarazę przebyły lub przechorowały. Tym sposobem choroba przechodzi z iednéy stayni i obory do drugiéy, ze wsi do wsi, tak, że za drogą, którą postępuie, można porządnie iść w ślady. Tam, gdzie obory i staynie przytykaią do siebie, choroba szérzy się tém prędzéy; w takich iednak wsiach, gdzie poszczególne obory o 20, 30 i więcéy kroków od siebie oddalone są i gdzie mieszkańcy mniéy żyią społecznie, iak się to w górach dzieie, także i postęp choroby opóźnia się więcéy; dla tego też łatwiéy wstrzymany być może. W oborach i stayniach blisko siebie stawianych, iuż samo powietrze może materyię zaraźliwą od chorych bydląt przenieść do zdrowych; co się w oborach od siebie więcéy odległych stać nie może.

Czasem szérzy się to złe daleko prędzéy w wielkim obwodzie, kiedy zarażenie nastąpi razem na wielu stronach, n. p. przez mięso zabitego na rzeź bydlęcia chorego, które od wielu osób rozkupione i do domów zaniesione było, lub ieżeli zarażenie nastąpi na targach bydlęcych.

Śledząc nayściśléy wszystkie okoliczności, z których mieć można potrzebne wyiaśnienie co do powstania, biegu i rozszérzenia się téy choroby, będzie można wnioskować o rzeczywistém istnieniu téy pomorowéy zarazy przy uważaniu odmian w bydlętach odeszłych, a od stanowczego oznaczenia i ścisłego rozróżnienia iéy od innych chorób bydlęcych z tą podobieństwo maiących, zależyć będzie oznaczenie postępowania, które przeciwko onéy przedsięwzięte być ma.

§. 32.

O środkach przeciwko pomorowi na bydło w ogólności.

Środki tak dla ochronienia się, iako utłumienia pomoru bydlęcego iuż wybuchłego, są te, które pierwiastkowego utworzenia się choroby, osobliwie zaś szérzenia się iadu zarazy nie dopuszczaią, czyli przeciwko tym działaią.

Na pomoc lékarską i zapobieżenie lekarstwami w tym razie mało tylko spuszczać się można.

Pomor na bydło, iest choroba tak iadowita, iż nayczęściéy dziewięcioro z dziesięciu chorych bydląt, często zaś i wszystkie giną. Pomimo tylu zachwalonych środków, żadne przecie dotychczas za niezawodne uznaném nie zostało; naydzielnieysze środki zasadzaią się częścią na tro-

gen Beseitigung und Fernhaltung alles dessen, was auf das Hornvieh schädlich einwirket, in der Reinhaltung der Thiere und Ställe, in der zweckmäßigen Ernährung mit gesundem Futter, in gehöriger Lüftung der Ställe u. s. w., theils in der Vermeidung einer Ansteckung.

Die Verwahrung gegen die Ansteckung, als das sicherste und verläßlichste Mittel, das gesunde Hornvieh vor der einmal ausgebrochenen und Verbreitung drohenden Krankheit zu schützen, geschieht durch gewisse Sicherungsmaßregeln, die entweder zu jeder Zeit beobachtet werden müssen, um ansteckende Krankheiten überhaupt und insbesondere die Rinderpest von unsern Herden abzuhalten, oder es sind solche, welche besonders dann befolgt werden müssen, wenn wirklich die Löserdürre in der Umgegend, im benachbarten Orte oder gar in der Ortschaft selbst schon zum Ausbruche gekommen seyn sollte.

§. 33.

Allgemeine und beständige Maßregeln zur Sicherstellung gegen die Rinderpest.

Die genaue Beobachtung der Verhaltungsregeln, welche hiermit zum Nutzen der Landwirthe und Viehbesitzer angerathen werden, ist von der allergrößten Wichtigkeit, um ihren Viehstand gegen die Löserdürre sowohl, als gegen jede andere Ansteckungskrankheit möglichst zu verwahren.

1) Wo es nur immer möglich ist, sollte der Viehbesitzer dafür Sorge tragen, daß er zu jeder Jahreszeit einen hinlänglichen Vorrath von gutem genußbarem Futter habe, um seine Thiere für den Fall einer herrschenden Viehseuche zu Hause verpflegen zu können, und sie nicht mit allem übrigen Viehe auf die gemeinschaftliche Weide schicken zu müssen.

2) Jedes aus einem fremden Orte angekaufte Stück Melk-, Zug- oder Schlachtvieh darf, zumal wenn im Orte, woher es kömmt, oder in der Umgegend irgend eine Viehkrankheit herrscht, von dem Eigenthümer nie sogleich zu dem schon vorhandenen Vieh in den Stall gestellt, noch viel weniger aber auf die Gemeinweide geschickt werden, sondern es soll in irgend eine abgesonderte Schupfe, oder in den leeren Stand eines Pferdestalles eingestellt und durch 10 Tage lang beobachtet werden, um sich von der bleibenden Gesundheit und Unverdächtigkeit desselben genau zu überzeugen. Die Gemeinde muß besonders auf den Fleischhauer im Orte ein wachsames Auge haben und durchaus nicht zugeben, daß sein angekauftes fremdes Schlachtvieh unter die Gemeinherde komme, vielmehr soll er für seine zum Schlachten angekauften Thiere immer einen eigenen Stall haben, der von seinem Wirthschafts-Viehstalle

skliwém uchyleniu i oddaleniu tego wszystkiego, co na bydło rogate szkodliwy wpływ wywiera, na utrzymywaniu w czystości bydląt i stayni, na przyzwoitém żywieniu ich zdrową paszą, należytém staien wietrzeniu i t. d. częścią zaś na tém, aby zarażenia unikać.

Obrona przeciwko zarażeniu, iako naypewnieyszy i nayniezawodnieyszy środek, aby zdrowe bydło, od choroby iuż wybuchłéy i iéy szérzenia się uchronić, zależy na pewnych środkach ubezpieczaiących, których albo każdego czasu przestrzegać należy, by chorób zaraźliwych w ogólności a w szczególności pomoru bydlęcego do stad naszych nie dopuszczać, albo też na takich, które szczególniéy wtenczas zachować potrzeba, kiedy księgosusza istotnie w okolicy, w posadach sąsiedzkich, albo też wcale w saméy włości mieyscowéy wybuchnęła.

§. 33.

Środki ogólne i ciągłe, dla zabezpieczenia bydła od pomorowéy choroby.

Ścisłe zachowanie prawideł, które ninieyszém ku pożytkowi gospodarzy rolnych i posiadaczy bydła zaleconémi zostaią, iest iak naywiększéy wagi, by ich bydło przeciwko księgoszuszy, iako każdéy innéy chorobie zaraźliwéy zachować.

1) Gdzie tylko być może, staraćby się powinien każdy posiadacz bydła o to: aby w każdéy porze roku miał dostateczny zapas dobréy, do użycia zdatnéy paszy; by w razie panuiącéy zarazy na bydło, mógł swoie w domu pielęgnować i nie musiał ie z innéin bydłem na spólne pastwisko wyprawiać.

2) Każde, z obcego mieysca zakupione bydle doyne, pociężne lub rzeźue, nie powinno zwłaszcza, ieżeli w mieyscu, zkąd przychodzi, lub gdy w okolicy iakowa na bydło choroba panuie, przez właściciela natychmiast stawione być w stayni do bydła tam iuż będącego, tém mniéy wysélane być na spólne pastwisko, ale ie, do iakiéy odosobnionéy szopy lub do próżnéy stayni końskiéy zapędzić, i tam przez 10 dni uważać należy, aby się o trwałém zdrowiu i niepodeyrzałości iego dokładnie przekonać. Gmina czuwać ma szczególniéy na rzeźnika mieyscowego i żadnym sposobem nie dopuszczać, by zakupione przez niego obce bydło dostało się między bydło gminy; raczéy, aby miał zawsze właściwą staynię dla swego na rzeź zakupionego bydła, którą znowu od swego gospodarskiego bydła całkiem odoscbnioną mieć powinien. Jak po większych

ganz abgesondert seyn muß. Wie in größeren Städten und Märkten überall schon die so nützliche Einrichtung der Fleischbeschau getroffen ist, so sollte es auch in den kleineren Ortschaften durchaus nicht vernachlässiget werden, daß beim Schlachten selbst jedesmal ein Sachverständiger, z. B. der Wundarzt oder der Richter zugegen sey, um die inneren Theile des geschlachteten Viehes genau zu besichtigen, damit, wenn Spuren von Löserdürre oder einer andern ansteckenden Seuche sich zeigen, sogleich jene Maßregeln ergriffen werden können, von welchen weiter unten die Rede seyn wird.

3) Dem Viehhirten oder Halter im Orte, und dem Maier oder Oberknechte in Maierhöfen ist das Kuriren des kranken Viehes in der Nachbarschaft durchaus zu untersagen, weil er auf diese Weise leicht ein Ansteckungsgift unter die einheimische Herde bringen kann. Ohne Bewilligung des Orts-Vorstehers soll er kein fremdes Stück Hornvieh unmittelbar vom Eigenthümer in die Herde aufnehmen. Von jeder Erkrankung eines Stückes soll er sogleich dem Eigenthümer und Ortsvorsteher die gehörige Meldung machen, damit dieses dann abgesondert zu Hause gehalten und beobachtet werde.

4) In Orten, wo Viehmärkte abgehalten werden, oder wo solche Viehmärkte auch nur in der nächsten Nachbarschaft Statt finden, ist zur Vermeidung der so leicht möglichsten Ansteckung darauf zu achten, daß man das Vieh nur auf solche Weiden treibe, die von den Marktplätzen entlegen sind, und zwar so, daß es auf dem Wege dahin auch gar nicht einmal vor diesen Plätzen vorbei komme. Wo dieses nicht thunlich ist, soll man das einheimische Vieh zur Marktzeit lieber ganz zu Hause halten. Das zu Markte gebrachte Vieh soll aber weder in die Ställe des Ortes untergebracht, noch zur Huthung mit der Gemeinherde zugelassen werden. Der Marktplatz sollte niemals im Orte selbst, sondern außerhalb desselben auf einem abseits gelegenen Platze seyn, der vom einheimischen Vieh weder als Straße noch als Weide betreten wird.

In Ortschaften, wo Schlachtviehtriebe die Straße passiren, besonders in Kriegszeiten, ist es am sichersten, den Treibern gar nicht den Weg durch die Ortschaft zu gestatten, sondern dazu einen andern außerhalb um dieselbe zu bestimmen. Wo dieses nicht angeht, müßten die Ortseinwohner ihr Vieh so lange in Ställen eingesperrt halten, bis die ganze Triebherde vorüber gegangen und die Straße von allem Unrathe, den das fremde Vieh zurückgelassen hat, gereiniget ist. Die Beseitigung dieses Unrathes muß aber mit großer Vorsicht Statt finden; er muß auf einem mit Pferden bespannten Wagen geladen, und aneinem abseitigen, dem Vieh ganz unzugänglichen Orte an der

miastach i miasteczkach iuż prawie wszędzie zaprowadzona iest tyle pożyteczna rewizyia mięsa, takby też nie należało i w pomnieyszych posadach tego zaniedbywać, aby podczas bicia bydła każdą razą biegły w rzeczy, n. p. chyrurg albo sędzia był przytomny, by wnętrzności bydląt pobitych pilnie obeyrzał i gdyby się ślady księgosuszy, lub inney iakiey zaraźliwey choroby pokazały, środki przedsięwzięte być mogły, o których niżey mowa będzie.

3) Pastuchowi i wolarzowi we wsi, toż samo dwornikowi, lub starszemu parobkowi stałennemu po folwarkach, należy kuracyią bydła chorego w sąsiedztwie całkiem zabronić, ponieważ tym sposobem iad zarazy może łatwo wnieść między bydło domowe. Bez pozwolenia przełożonego mieyscowego, żadnego bydlęcia obcego, prosto od właściciela między stado brać nie powinien. O każdém zachorowaniu bydła natychmiast właścicielowi i przełożonemu mieysca należycie donieść ma, by takowe odosobione w domu trzymane i uważane było.

4) W mieyscach, gdzie odbywaią się targi na bydło, albo gdzie takowe targi tylko w pobliskich sąsiedztwach odbywaią się, należy dla uniknienia łatwego zarażenia, na to baczyć, by na takie tylko pastwiska bydło pędzone było, które od mieysc targowych oddalone są, a zwłaszcza tak, aby na drodze poprzed takowe mieysca ani przechodziło. Gdzie się tak stać nie może, bydło domowe raczéy podczas targu całkiem w domu trzymać. Bydlo na targ przyprowadzone, ani w stayniach tego mieysca umieszczone, ani do pasienia się z bydlem gminy przypuszczone być nie powinno. Mieysce targu nigdy w saméy posadzie, ale po za tę, w mieyscu na ustroniu położoném znaydować się ma, po którém bydło domowe, ani, iak po pastwisku, ani, iak po gościńcu nie chodzi.

3) W posadach, gdzie stada na rzeź przeznaczone przez gościniec idą, osobliwie w czasach woiennych, iest naybezpiecznieyszą pogoniczom nie pozwalać całkiem przechodów przez tę posadę, ale drogę po za takowę do obeyścia przeznaczyć. Gdzie to nie uchodzi, musieliby mieszkańcy posady bydło swoie tak dlugo trzymać w stayniach zamknięte, dopóki całe stado nie przeydzie i gościniec ze wszystkiego gnoiu po obcém bydle zostałego, oczyszczony nie będzie. Wszakże uprzątnienie tego gnoiu dziać się musi z wielką ostrożnością; gnóy należy nabiérać na wóz zaprzężony końmi, i takowy w mieyscu ustronném, dla bydła

Luft ausgebreitet oder tief eingegraben werden; selbst der Knecht, der zu dieser Arbeit gebraucht wurde, muß seine Kleider wechseln und einige Tage lang von dem einheimischen Vieh sich entfernt halten.

6) Wenn eine solche Verdacht erregende fremde Triebherde in der Nähe einer Ortschaft übernachten muß, so sind dazu solche Plätze zu bestimmen, die später vom einheimischen Vieh nicht betreten werden dürfen. Niemand soll zwischen dem einheimischen und fremden Vieh hin- und hergehen; dem Treiber und Händler sollen Lebensmittel und sonstige Bedürfnisse zum Platze hinausgebracht werden, die Gemeinde hat das Recht, das Uebernachten derselben in den Wirthshäusern ganz zu verwehren. Von dem bei der Verpflegung der Triebherde übrig gebliebenen Futter darf nicht das Mindeste für das einheimische Vieh verwendet werden. So lange ein solcher Trieb in der Nähe des Ortes verweilt, müssen verläßliche Wächter aufgestellt bleiben, um zu verhindern, daß kein Stück von der Herde weggeschwärzt, oder Kränklichkeit halber heimlich verkauft werde. Wenn eines zurück bleibt, welches für ermattet ausgegeben wird, so muß es wenigstens 10 Tage ganz abgesondert von allem übrigen Vieh aufgestellt, und derjenige, welcher es zur Wartung übernimmt, von allen Viehställen und allem übrigen Hornvieh der Ortschaft entfernt bleiben; zeigt sich nur die geringste Spur oder ein Verdacht, daß das Stück pestkrank sey, so muß es der Sicherheit wegen, um größeres Unglück zu verhüten, sogleich ohne Schonung erschlagen und tief vergraben werden.

7) In den Einkehrhäusern auf der Straße soll von der Gemeinde zur Zeit einer Viehkrankheit darauf gesehen werden, daß die Wirthe fremde Zugochsen, die bei ihnen eingestellt werden, von ihrem eigenen Viehe entfernt halten, und alle Gemeinschaft zwischen denselben durch Tränkgeschirre, hin- und hergeschlepptes Futter, Zu- und Abgehen der Knechte und Mägde sorgfältig vermeiden, und daß sie den Triebherden auf ihren in der Ortschaft selbst befindlichen Höfen durchaus keine Unterkunft geben.

8) Jede Gemeinde sollte endlich ihres eigenen Wohles wegen darauf bedacht seyn, einen sachkundigen und beglaubigten Mann, der selbst kein Rindvieh besitzt, aus ihrer Mitte aufzustellen, der im Erkrankungsfalle irgend eines Stückes aus der Herde dasselbe in Beobachtung nehme, um, wenn etwas Verdächtiges sich daran zeigt, oder, wenn bald hernach noch ein zweites und drittes neben dem ersten gestandenes Thier erkrankt, der Vorsicht halber allsogleich an die vorgesetzte Behörde die ge-

wcale nieprzystępném na wolném powietrzu rozgarnąć, lub głęboko zakopać; parobek nawet do téy roboty użyty, odzież swoią odmienić i przez kilka dni od domowego bydła stronić musi.

6) Kiedy takowe stado bydła obcego wzbudzaiące podeyrzenie, w pobliskości posady przenocować musi, takie mieysca do tego obrane być powinny, na któreby późniéy bydło domowe przyyść nie mogło; nikt się pomiędzy bydło obce i domowe przechodzić nie powinien; pogoniczowi i handlarzowi należy żywność i inne potrzeby do owego mieysca wynosić, gmina ma prawo zabronić im zupełnie przenocowania w karczmach. Z paszy od stada przypędzonego pozostałéy, nie można bynaymniéy użyć dla bydła domowego. Dopóki takie pędzone stado w pobliskości posady przebywa, należy wyznaczyć stróżów, na którychby się spuścić można, do pilnowania, aby żadne bydle ze stada przekradzione lub dla choroby skrycie przedane nie było. Gdy które zostawione będzie iakoby dla tego, że osłabło, przynaymniéy 10 dni całkiem od reszty bydła odosobione, a ten co ie pilnować ma, od wszystkich staien, i wszystkich innych bydląt posady, w oddaleniu zostawać powinien; ieżeli się pokaże by naymnieyszy ślad, albo podeyrzenie, że to bydle iest zapowietrzone, dla bezpieczeństwa i uniknienia większego nieszczęścia, natychmiast bez względu zabite i głęboko zakopane być musi.

7) W domach zaiezdnych na gościńcu, gmina podczas choroby na bydło, na to baczyć ma, by gospodniki obce woły pociężne, które u nich w stayni umieszczone są, trzymali daleko od własnego bydła i wszelkiéy społeczności między témi przez naczynia poyne, przenoszenia paszy od iednych do drugich, przybliżanie się parobków i dziewek do iednych, i odchodzenie do drugich, troskliwie chronili, i by stadu przypędzonemu na swoich dziedzińcach w mieyscu posady znayduiących się, żadnego całkiem pobytu nie dozwalali.

8) Każda nakoniec gmina dla własnego dobra, na to pamiętać ma, by z grona swoiego wybrać człeka niemaiącego bydła własnego, a w rzeczy biegłego i zawierzytelnionego, któryby w razie zachorowania którego bydlęcia ze stada, takowe mógł postrzegać, by w razie iakowego podeyrzenia, lub ieżeli zaraz potém drugie i trzecie bydło obok pierwszego stoiące zachornie, przypadek ten dla ostrożności, natychmiast Zwierzchności przełożonéy dla przed-

ziemende Meldung zu machen, damit die gegen die wirklich ausgebrochene Seuche erforderlichen Maßregeln eingeleitet werden können.

Nur durch genaue Befolgung der hier angegebenen Regeln wird die Löserdürre am sichersten abgehalten. Der Beweis davon ist schon häufig in jenen herrschaftlichen Meiereien geliefert worden, wo man den Viehstand von der Löserdürre, die im ganzen Umkreise wüthete, völlig unangetastet erhielt, weil man beständig die sorgfältigste Absonderung der darin aufgestellten Thiere beobachtete, nicht nur keine fremden Thiere, sondern auch keinen fremden Menschen in den Stall ließ, welcher seiner Beschäftigung nach mit anderm Hornvieh oder dessen Abfällen zu thun gehabt hatte.

§. 34.

Verhaltungsregeln, wenn die Rinderpest in der Nähe schon zum Ausbruche gekommen ist.

Wenn die Rinderpest in der Nähe einer Ortschaft wirklich zum Ausbruche gekommen ist, so sind folgende Sicherungs-Anstalten mit der strengsten Genauigkeit zu beobachten, welche bei dieser fürchterlichen Seuche um so nothwendiger sind, weil ohne dieselben der Verlust des ganzen Viehstandes beinahe gewiß zu befürchten ist:

1) In der ganzen Gegend, und zwar im Umkreise von mehreren Stunden, soll kein Rindviehmarkt gehalten werden.

2) Es soll durchaus keine fremde Triebherde, noch inländisch angekauftes Hornvieh auf jener Straße transportirt werden, die durch den angesteckten Ort führt.

3) Mit diesem Orte muß aller Verkehr aufgehoben, oder doch möglichst beschränkt werden. Wechselseitige unnöthige Besuche und Zusprüche daselbst und von dorther sind durchaus zu unterlassen, und es ist gar nicht übertriebene Aengstlichkeit, sondern nur nothwendige Vorsicht, alle von dorther kommende Personen als verdächtig anzusehen, indem sie gar leicht in ihren Kleidungsstücken das Ansteckungsgift mitbringen können. Bei durchaus unvermeidlichem Verkehre mit dem Orte, wo die Seuche ausgebrochen ist, ist doch wenigstens darauf zu sehen, daß bloß allein die Pferde, niemals aber Hornvieh zur Bespannung dahin gebraucht werde, und daß die Hunde zu Hause gehalten werden; bei der Zurückkunft müssen die Kleider gewechselt und alle Annäherung zu den einheimischen Thieren einige Tage lang vermieden werden.

4) Das Wichtigste ist, daß von den verdächtigen Orten her weder Hornvieh, es sey gesund oder krank, noch Fleisch, Häute, Hörner, Unschlitt, Milch und andere Abfälle eingebracht

sięwzięcia potrzebnych środków przeciwko istotnie wybuchłéy zarazie, przyzwoicie doniesiony został.

Tylko przez ścisłe zachowanie podanych tu prawideł, księgosusza naybezpieczniéy wstrzymana będzie. Dowody tego mieliśmy iuż liczne po folwarkach pańskich, gdzie bydło od księgosuszy, która w całéy odolicy grasowała, całkiem nienaruszone utrzymano, ponieważ ciągle przestrzegano iak naytroskliwiéy odosobniania umieszczonych tam bydląt i nie tylko żadnego bydlęcia obcego, ale nawet żadnego człowieka do stayni nie wpuszczano, któryby z powołania swoiego z inném bydłem lub iego częściami do czynienia miał.

§. 34.

Prawidła zachowania się, gdy pomór na bydło w pobliskości iuż wybuchnął.

Gdy pomór na bydło w bliskości iakowéy posady istotnie wybuchnął, zachowane być maią, iak nayściśléy następuiące środki zabezpieczenia:

1) W całéy okolicy a mianowicie w obwodzie na kilka godzin drogi żadne targi na bydło odbywać się nie powinny.

2) Żadne obce stado bydła, ani kraiowe zakupione tym gościńcem przeprowadzane być nie może, który ciągnie się przez mieysce zarażone.

3) Z takiém mieyscem wszelki związek zaniechany, lub przynaymniéy ile możności ograniczony być ma. Wzaiemnych niepotrzebnych odwiedzin i uczęszczań tam i z tamtąd, równie całkiem zaniechać potrzeba, iakoteż nie iest to przesadzoną boiaźliwością, ale tylko potrzebna ostrożnością, by wszystkie z mieysca zarażonego przychodzące osoby uważać o zarazę podeyrzanémi, ponieważ bardzo łatwo iad zarazy w odzieży swoiéy przynieść mogą. Jeżeli związku z takiém mieyscem, gdzie zaraza wybuchnęła, na żaden sposób uniknąć nie można, toć przynaymniéy na to uważać potrzeba, by do takiego mieysca zawsze tylko same konie, a nigdy woły zaprzęgane nie były i by zawsze psy w domu trzymać; za powrotem należy suknie odmienić i przez kilka dni strzédz się wszelkiego przybliżenia do bydląt domowych.

4) Nayważnieysza iest, aby z mieysc podeyrzanych ani bydło, bądź zdrowe lub chore, ani mięso, skóry, rogi, łóy, mléko, ani inne części bydlęce, wprowadzane nie były.

werden. Wenn zur Zeit einer herrschenden Seuche Viehhändler, Fleischhauer, Gärber, Hirten und Abdecker sich nicht ausweisen können, daß sie aus ganz unverdächtigen Gegenden kommen und nichts mit sich führen, was zur Ansteckung veranlassen kann, so wäre es am sichersten, sie gar nicht in den Ort einzulassen. Auch Einheimische, die, wie es auf dem Lande nicht selten der Fall ist, als thierärztliche Pfuscher ihren Nachbarn in den nächsten Dörfern bei den pestkranken Thieren zu Hilfe kommen wollen, dürfen für jetzt nicht in ihre Heimath eingelassen werden, außer, wenn man sich versichern kann, daß sie vom einheimischen Vieh sich gänzlich entfernt halten werden.

6) Jedem Landwirthe ist zu seinem Vortheile zu rathen, das Vieh jetzt so viel möglich in den Ställen zu halten, wo man es am sichersten vor Ansteckung zu hüten im Stande ist. Sollte dieses wegen zu geringen Futtervorraths nicht angehen, so vermeide man wenigstens solche Weiden, die an den Grund und Boden der benachbarten angesteckten Ortschaft gränzen, und gebe dem Hirten noch mehrere Wächter bei, um jede Gelegenheit zur Ansteckung um so sicherer gleich entdecken und abwenden zu können.

6) Jedes in dieser Zeit der Gefahr an was immer für einer Krankheit oder aus unbekannt gebliebener Ursache gefallene Stück Hornvieh muß eröffnet und von Sachkundigen besichtiget werden. Zeigen sich an dem Aase Merkmale der Löserdürre, so ist es gewiß, daß die Seuche im Orte eingedrungen sey; die Gefahr ist nun groß, und man muß folgende Regeln mit aller Genauigkeit in Vollzug setzen.

§. 35.

Verhaltungsregeln beim Ausbruche der Rinderpest im Orte selbst.

Hat sich im Orte auch nur ein einziger Erkrankungs- oder Todesfall an der Rinderpest ergeben, so sind alle Anstalten schon so einzuleiten, als wenn der ganze Ort verpestet wäre, weil nur dadurch der Fortgang der Seuche mit Zuverläßlichkeit aufgehalten werden kann.

Deßhalb muß:

1) Um weiteres Unglück zu verhüthen, die Gegenwart der Löserdürre sogleich der Ortsobrigkeit angezeigt werden, welche dann sorgen wird, daß das dießfalls Nöthige geschehe, vor allem aber der Ausbruch der Seuche allen Ortsbewohnern bekannt gemacht, so wie auch den benachbarten Ortschaften die drohende Gefahr anzeigt werde.

2) Muß sogleich der Viehstand des ganzen Ortes von den beorderten Kunstverständigen untersucht werden. Ist schon ein

Jeżeli podczas panuiącéy zarazy, wolarze, rzeźnicy, garbarze, pastuchy i oprawcy, wykazać się nie mogą, że przybyli z okolic całkiem niepodeyrzanych i z sobą nic nie prowadzą, coby zarazę wzniecić mogło; naybezpieczniéy byłoby nie puszczać ich wcale do posady. Nawet i mieyscowi, którzy, iak to się nie raz na wsi wydarza, iako partacze sąsiadom swoim we wsiach nayblizéy położonych léczeniem bydląt zapowietrzonych ratunek dać chcą, do swoiego domu na powrót puszczani być nie powinni, chybaby się zapewnić można, iż od bydła mieyscowego całkiem w oddaleniu zostawać będą.

4) Każdemu gospodarzowi rolnemu radzić wypada dla iego korzyści, aby swoie bydło w owym czasie, ile możności w stayniach utrzymywał, gdzie naybezpieczniéy od zarazy ustrzédz ie można. Gdybyto dla zbyt skąpego zapasu paszy nastąpić nie mogło, toć przynaymniéy niech unika takich pastwisk, które z gruntami sąsiedniéy wsi, gdzie zaraza panuie, graniczą, i niech pastuchowi przyda więcéy stróżów, by każda sposobność do zarażenia tém pewniéy natychmiast odkrytą i uprzątnioną być mogła.

6) Każde bydle w téy porze niebezpieczeństwa, z iakiéybądźkolwiek choroby, lub z niewiadoméy przyczyny padłe, powinno być otworzone i od biegłego w rzeczy opatrzone. Jeżeli się na ściérwie pokażą znaki księgosuszy, natenczas iest pewność, że ta zaraza do pasady wdarła się; natenczas niebezpieczeństwo iest wielkie, gdzie następuiące prawidla iak nayściśléy dopełniać należy.

§. 35.

Prawidła zachowania się gdy pomor na bydło w samém mieyscu posady wybuchnie.

Jeżeli w mieyscu posady iedno tylko bydle zachorowało, lub padło na tę pomorową chorobę, wszystkie środki tak urządzić należy, iak gdyby cała posada zapowietrzoną była, ponieważ tylko tym sposobem postęp zarazy z pewnością wstrzymany być może.

Dla tego należy:

1) Dla uchronienia się od dalszego nieszczęścia, obecność księgosuszy Zwierzchności natychmiast donieść, która postara się, aby to, co w téy mierze potrzebne, uczynione było, przedewszystkiém atoli, aby wybuchnienie téy zarazy wszystkim mieszkańcom obwieszczone, równie iak sąsiednim posadom grożące niebezpieczeństwo oznaymioném zostało.

2) Wszystkie bydło w całéy posadzie przeglądane być musi przez wyznaczonych na to znawców sztuki; ieżeli ie-

oder das andere Stück gefallen, oder auch nur sehr krank, so läßt man es im letzteren Falle auf einen ganz abseitigen und entlegenen Ort bringen (wobei der Wagen mit Pferden bespannt seyn muß) und daselbst erschlagen und eröffnen. Bestätiget sich dadurch die Gegenwart der Rinderpest, so ist der Hof, in welchem das Stück gefallen, als ganz verpestet anzusehen, weil man annehmen kann, daß die Ansteckung schon weiter gegangen sey. Sind aber seit der Ansteckung noch nicht 6 bis 8 Tage verflossen, so ist es wahrscheinlich daß dieses erst erkrankte Stück die benachbarten noch nicht angesteckt habe.

3) In diesem Falle ist die Unterdrückung der Seuche am leichtesten, wenn das kranke Stück sogleich ausgeführt, erschlagen und verscharrt wird. Es kann dann keine weitere Ansteckung erfolgen, weil sich kein Ansteckungsstoff mehr erzeugen kann. Doch muß auch alles übrige sich gesund zeigende Vieh aus dem Stalle entfernt, dieser aber wohl versperrt oder auch vernagelt werden. Das Vieh ist dann an einem entlegenen Orte, z. B. in einer entfernten Schupfe unterzubringen, oder in den Pferdestall des Hofes einzustellen, und 10 Tage lang unter genauester Beobachtung zu halten; zeigt sich binnen 10 Tagen kein neuer Erkrankungsfall, so ist man sicher, daß von der Seuche nichts mehr zu befürchten sey.

4) Sobald aber schon ein Stück gefallen oder im höchsten Grade krank ist, so hat dieses gewiß auch schon mehrere nahe stehende angesteckt. In diesem Falle sollen außer dem in der Krankheit schon weit vorgerückten auch die ihm zunächst stehenden erschlagen, und mit den übrigen auf oben angegebene Weise verfahren werden. In der neuen Unterkunft, wo die verdächtigen Stücke hingebracht werden, ist es am besten, sie einzeln und abgesondert in Entfernungen von mehreren Schritten anzubinden, der nämliche Knecht, der sie hieher gebracht hat, soll sie auch verpflegen, und vor Ablauf der 10 Beobachtungs- oder Contumaz-Tage dem Viehe des Ortes sich nicht nähern, auch mit sonst Niemanden aus dem Orte in Berührung kommen.

5) Ist in einem so angesteckten Hofe ein zahlreicher Viehstand, so wird dieser in Haufen von 5 bis 10 Stücken abgetheilt, und jeder von dem andern durchaus abgesondert gehalten, so, daß jede Abtheilung ihren eigenen Wärter erhält, die nicht in Gemeinschaft mit einander kommen dürfen. Wo keine Stallungen sind, bringe man die Thiere in eine Aue oder Waldung, oder in einen umzäunten Platz. Der Nutzen dieser Einrichtung besteht darin, daß, wenn in einem solchen Viehstande auch schon ein angestecktes Stück sich befindet, die Ansteckung sich dann doch

dno lub drugie bydle iuż padło, albotež tylko bardzo chore, tedy w razie tym drugim, wiezie się w mieysce całkiem ustronne i odległe, (do czego wóz końmi zaprzężony być ma), i tam się bije i otwiéra. Jeżeli przez to obecność zarazy pomorowéy potwierdzoną zostanie, oborę, w któréy to bydle padło, uważać należy, iako całkiem zapowietrzoną, ponieważ dopuścić można, że zarażenie daléy iuż postąpiło. Jeżeli zaś od czasu zarażenia 6—8 dni nie upłynęło, iest podobieństwem, że owo bydlę, co dopiéro zachorowało, było, drugie obok siebie stoiące ieszcze nie zaraziło.

3) W takim razie utłumienie zarazy iest nayłatwieysze, ieżeli chore bydlę natychmiast wyprowadzone, ubite i zakopane będzie. Potém iuż zarażenie nastąpić nie może, ponieważ żaden więcéy zaród zarazy utworzyć się nie może. Przecież i wszystka reszta bydła zdrowém się pokazuiącego, ze stayni wyprowadzona, staynia dobrze zamknięta, a nawet zabita być musi. Wyprowadzone bydło zaś w mieyscu odległém, n. p. w odległéy szopie, albo w stayni końskiéy umieszczone i tam przez 10 dni trzymane i ściśle postrzegane być ma. Jeżeli w tych 10ciu dniach żadne bydle nie zachoruie, pewnym być można, że się téy zarazy więcéy obawiać nie potrzeba.

4) Jak tylko zaś pewnym być można, że bydlę, które padło lub mocno zachorowało, iuż i więcéy blisko siebie stoiących zaraziło; w takim razie, oprócz tych, u których choroba iuż daleko posunęła, i te, co nayblizéy koło tamtych stały, ubite być maią, a z resztą, sposobem wyżéy podanym postąpić należy. W nowém pomieszczeniu, dokąd podeyrzane bydlęta wprowadzone zostały, naylepiéy takowe poiedyńczo i odosobniono w oddaleniu na kilkanaście kroków iedno od drugiego poprzywiązywać; ten sam parobek, co ie tam zaprowadził, także ie pielęgnować powinien, i przed upłynieniem 10ciu dni uważania czyli kontumacyi, do reszty bydła mieyscowego nie zbliżać się i nawet z nikim z mieysca téy posady nie obcować.

5) Jeżeli w takiéy zarażonéy oborze bydło iest liczne, to ie na kupy po 6 do 10 sztuk podzielić i iedno od drugiego całkiem osobno trzymać należy, tak, aby każdy oddział własnego miał wartownika, któryby z drugimi w żadnéy nie mógł być styczności. Gdzie nie ma staien, zapędzić bydło do iakiego gaiu, albo lasu, albo w mieysce płotem ogrodzone. Pożytek urządzenia takowego iest ten, iż gdyby się miedzy takiém bydłem znaydowało istotnie które zarażone, zarażenie natenczas przecie na całe stado rozszé-

nicht auf die ganze Herde verbreiten, sondern nur auf einige wenige übergehen kann, die neben dem Kranken in der besonderen Abtheilung sich befinden.

6) Gibt dann eines dieser Stücke Zeichen der Krankheit, so muß es von den übrigen gleich weggestellt, oder auf wenigstens 15 Schritte weiter geführt und dort angebunden werden; bemerkt man aber, daß die Krankheit wirklich ausgebrochen ist, so muß es in den abgesperrten Stall gebracht werden, welcher zum Spital bestimmt ist, und wo es von einem erfahrenen Thierarzte behandelt werden kann. Die Viehabtheilung, in welcher sich früher das neu erkrankte Stück befand, muß nun unter noch strengerer Absonderung bleiben, bis man sieht, ob nach Verlauf von 10 Tagen nicht neuerdings ein Stück erkrankt ist.

7) Wo immer in einem Orte die Löserdürre zum Ausbruche gekommen ist, dort sind die Viehmärkte durchaus einzustellen, weil dadurch nur Gelegenheit zur Weiterverbreitung des Giftes gegeben wird; auch alle Uebersiedlungen der Einwohner mit ihrem Viehe sind zu dieser Zeit nicht zu gestatten, eben so wenig das gemeinschaftliche oder einzelne Austreiben des Viehes auf Gemeinweiden.

8) Im Seuchenorte und dessen Umgebung soll nur mit Pferden gefahren werden, sämmtliches Hornvieh aber muß so lange in den Ställen versperrt bleiben, bis die Seuche ganz getilgt und die Erlaubniß des Austriebes durch die Obrigkeit bekannt gemacht wird. Die Thüren der Ställe sind aber auch so genau zu verschließen, daß weder Hühner, Hunde, Katzen u. dgl. durchschlüpfen können; auf der Straße herumlaufende Hunde sind einzufangen, einzusperren, an die Kette zu legen, oder zu erschlagen, weil durch diese Thiere das Rinderpestgift leicht verschleppt werden kann.

9) Beim Ausführen der gefallenen Stücke oder beim Ueberstellen des kranken und verdächtigen Viehes an einsame Orte soll so viel möglich ein wenig betretener und abseitiger Weg gewählt werden; aller Unrath, wovon er dabei verunreinigt wird, ist sogleich bei Seite zu schaffen und zu verscharren.

§. 36.

Von der ärztlichen Behandlung und der dabei zu nehmenden Vorsicht.

Bisher ist noch kein einziges sicheres Arzeneimittel zur Heilung oder Verhütung der Löserdürre bekannt. Das einzige und sicherste Vorbauungsmittel ist vollkommene Verwahrung der Thiere vor Ansteckung, was aber nur durch strenge Stallsperre erreicht werden kann, wenn zugleich die Leute, die sie warten und pflegen, von aller Gemeinschaft mit jenen sich enthalten,

rzyć się nie może, tylko kilku bydlętom udzielić, które obok chorych w osobnym oddziale znayduią się.

6) Jeżeli które z tych bydląt daie potém znaki choroby po sobie, zaraz od innych usunione, albo przynaymniéy na 15 kroków daléy postawione i tam uwiązane być ma; ieżeli zaś postrzeże się, że choroba istotnie wybuchnęła; do zamkniętéy stayni, na szpital przeznaczonéy zaprowadzić ie należy, gdzie ie doświadczony lékarz bydląt léczyć może. Oddział bydła, w którym się piérwéy to rozchorzaie bydlę znaydowało, zostawac musi tém ściśléy odosobniony, dopóki nie będzie przekonania, czyli po upływie dni 10 znowu iakie bydlę nie zachoruie.

7) Gdziekolwiekby w iakiéy posadzie zaraza księgosuszowa wybuchnęła, tam targi na bydło całkiem wstrzymane być maią, ponieważ przez to, daie się tylko sposobność dalszemu zszérzaniu się iadu; także wszelkie przenoszenie się mieszkańców z bydłem w tym czasie dozwolone być nie może, równie i spólne lub też poiedyńcze wyganianie bydła na pastwiska gminom spólne.

8) W mieyscu panuiącéy zarazy i okolicy tegoż, tylko końmi ieździć należy; wszystkie zaś bydło rogate tak długo w stayniach zamknięte trzymane być ma, dopóki zaraza całkiem utłumioną i pozwolenie wypuszczenia bydła przez Zwierzchność ogłoszone nie będzie. Drzwi w stayniach atoli tak dobrze zamknięte być muszą, aby ani kury, ani psy, koty i t. p. nie mogły się przecisnąć; psy biegaiące po gościńcu łapać, zamknąć, na łańcuchu uwiązać, lub ubić należy, ponieważ te zwiérzęta łatwo mogą roznieść iad zarazy morowéy.

9) Wywożąc bydlęta padłe, lub przeprowadzaiąc chore i podeyrzane bydło w mieysca samotne, obiérać należy drogę ile możności mało uczęszczaną i ustronną; wszelki gnóy, którym przy téy sposobności zanieczyszczoną zostanie, natychmiast na stronę uprzątnąć i zakopać potrzeba.

§. 36.

O postępowaniu lékarskiém i ostrożności przy tém.

Nie znamy dotychczas ani iednego lékarswa do uléczenia, lub ustrzeżenia się księgosuszy. Jedynym i naypewnieyszym środkiem zapobiegaiącym iest doskonale zachowanie bydląt od zarażenia się, co tylko przez ścisłe zamknięcie staien osiągnione być może, ieżeli razem ludzie wartuiący i pielęgnuiący wstrzymuią się od wszelkiego spo-

welche mit verdächtigem und krankem Viehe, oder mit den schon §. 30. genannten giftfangenden Gegenständen zu thun haben.

Solche Stücke also, von denen man sicher ist, daß sie auf keine Weise angesteckt worden, bedürfen gar keiner andern Behandlung als jener, welche überhaupt zur guten Pflege und Wartung gehört.

Die wirklich verdächtigen oder erkrankten Stücke können nur mit Genehmigung und unter der Oberleitung der hohen Behörde nach zweckmäßig getroffenen Veranstaltungen von einem dazu bestimmten Thierarzte behandelt werden. Dagegen sind alle unberufenen Thierärzte und Pfuscher, die von Stall zu Stall gehen und gar oft die Seuche von einem Dorfe in das andere tragen, ohne Ausnahme abzuweisen, und ihnen weder in angesteckte Ställe, oder zu kranken, noch zu den übrigen unter Sperre gehaltenen Thieren der Zutritt zu gestatten.

Wenn aber auch verdächtige oder solche Stücke, bei denen die Krankheit schon wirklich zugegen ist, unter gehöriger Vorsicht der Behandlung eines erfahrenen Thierarztes übergeben werden, so ist es doch räthlich, jene, die schon mit aashaftem Durchfalle befallen und so schwer krank sind, daß zu ihrer Genesung keine Aussicht mehr vorhanden ist, lieber unter gehöriger Vorsicht wegzuschaffen und auf dem zur Vergrabung der Aeser bestimmten Platze zu tödten und zu verscharren, weil solche Stücke den Stall nur noch mehr verpesten und das Aufkommen der übrigen Thiere erschweren.

§. 37.

Von dem Abledern und Verscharren der gefallenen Thiere.

Die Aeser der an der Rinderpest gefallenen Thiere, so wie auch jene schwer kranken Stücke, die nicht mehr zu gehen im Stande sind, werden ohne Aufenthalt auf einen mit Pferden bespannten Wagen gelegt, und auf einem abseitigen, vom gesunden Vieh auf lange Zeit nicht zu betretenden Wege an einen Platz ausgeführt; der weit genug von der Ortschaft und allen Straßen entfernt, keiner Ueberschwemmung ausgesetzt, und gegen Zutritt des Viehes durch Gräben, Umzäunungen oder Gebüsche hinlänglich versichert ist. Hier sind die Aeser, bei denen die Behörde die Ablederung erlaubt, durch den Abdecker sogleich abzuhäuten, bei welchen dieses aber nicht Statt findet, sammt der Haut, welche durch mehrere Einschnitte ganz unbrauchbar gemacht wird, und sammt dem Blute und den sonstigen Abfällen in eine 6 Fuß tiefe Grube zu verscharren, auf welche die Erde dann festgestampft und mit Dornsträuchern bedeckt werden muß. Man versieht solche Orte überdieß noch mit einem Warnungszeichen, um sie für Jedermann kenntlich zu machen.

leczeństwa z tymi, którzy z bydłem podeyrzaném i chorém, lub z rzeczami iad wciągaiącémi, w §. 30. iuż wymienionémi, do czynienia maią.

Takie zatém bydlęta, o których pewnym być można, że na żaden sposób nie zaraziły się, żadnego innego postępowania nie potrzebuią, iak tego, które w ogólności do dobrego pielęgnowania i hodowania należy.

Bydlęta istotnie podeyrzane, lub rozchorzałe, mogą tylko przez lékarza bydląt (weterynarza), za zezwoleniem i pod nadzorem wysokiey Instancyi i po użytych w téy mierze stosownych środkach, ku temu przeznaczonego, być léczonémi. Przeciwnie, wszyscy niepowołani lékarze bydląt i partacze, od stayni do stayni chodzący i częstokroć zarazę ze wsi do wsi przenoszący, bez wyiątku odprawieni, i przystęp onym ani do stayni zarażonych, ani do bydląt chorych, lub innych pod zamknięciem trzymanych, dozwolonym być nie ma.

A chociaż podeyrzane lub takie bydlęta, w których choroba istotnie iuż obiawiła się, z przyzwoitą ostrożnością pod opiekę doświadczonego lékarza zwierząt oddane zostaną; toć przecie dobrze iest, te, któreby iuż dostały biegunki ścierwem cuchnącéy i tak chore były, że nie ma więcéy nadziei do ich wyzdrowienia, raczéy z należytą ostrożnością uprzątnąć i w mieyscu do zakopania przeznaczoném poubiiać i głęboko zakopać, ponieważ takie bydlęta staynię tylko bardziey zapowietrzaią i ozdrowienie reszty bydląt utrudniaią.

§. 37.

O zdeymowaniu skór z bydląt padłych i ich zakopywaniu.

Ściérwa z bydląt na pomór padłych, równie iak owe ciężko chore bydlęta, co iuż więcéy chodzić nie mogą, kładzie się na wóz końmi zaprzężony i wywozi się na mieysce ustronne, dokąd i którędy zdrowe bydło długi czas iść nie powinno; mieysce to powinno być dosyć odległe od posady i wszystkich gościńców, nie wystawione na wylew wód i rowami, płotami albo krzakami tak zabezpieczone, aby bydło nie miało tam przystępu. Tu ściérwa, z których Zwierzchność pozwoli zdiąć skórę, przez oprawcę ze skóry obnażone być maia; z którémi zaś to nie stanie się, wraz ze skórą w różnych mieyscach poprzeyrzaną, aby do żadnego użytku służyć nie mogła, niemniey z krwią i innémi odpadkami w iamę 6 stóp głęboką zakopane, na téy ziemia dobrze ubita i cierniem pokryta być ma. Mieysca takie opatruie się prócz tego znakami ostrzegaiącémi, aby ie każdy poznawał.

Die Häute müssen nach dem Abledern ohne Verzug in die mit Kalk und Aschenlauge gefüllten Bodungen gelegt werden. In diesen werden sie mit Steinen beschwert, noch besser aber mit einem Schloße versperrt, wenigstens zwei Tage gelassen, dann an einem sicheren Orte der freien Luft durch 8 Tage ausgesetzt, öfter unter dieselben ein Strohfeuer gemacht, und hierauf zum Besten der verunglückten Eigenthümer in Verwahrung gebracht. Früher als 4 Wochen nach vollkommen beendigter Seuche dürfen sie nicht verkauft werden. Auf gleiche Weise wird auch mit anderen brauchbaren Abfällen, z. B. Unschlitt, Hörner ꝛc. ꝛc. verfahren; das erstere muß auf dem Verscharrungsplatze noch ausgeschmolzen und in reinen Gefässen aufbewahrt, die Hörner einige Tage in Salzwasser gelegt und dann getrocknet werden.

§. 38.

Von der Reinigung der von dem Peststoffe verunreinigten Ställe.

Selbst nach wirklich beendigter Seuche sind die Anstalten zur Reinigung der angesteckten oder verdächtigen Ställe und Höfe eben so dringend nöthig, als zur Zeit der herrschenden Seuche; um vor aller weiteren Ansteckungsgefahr sicher zu seyn. Oft kömmt nämlich noch nach Monaten und halben Jahren die Seuche neuerdings zum Ausbruche blos dadurch, daß noch wirksames Ansteckungsgift in Ställen, am Dünger ꝛc. sich festgehalten hatte.

Um diese Gefahr ganz zu vermeiden, sind folgende Maßregeln genau in Vollzug zu setzen:

1) Nachdem der Stall, worin auch nur ein einziges krankes Stück sich befand, von allem Vieh geleert worden ist, werden die Fenster geöffnet, damit die Luft wenigstens durch 10 bis 14 Tage lang die Ställe nach allen Richtungen durchstreiche. Alte und schlechte hölzerne Futterbarren und Raufen werden verbrannt, die noch brauchbaren überall abgehobelt, mit heißer Lauge gewaschen und zehn Tage lang zum Trocknen der Luft ausgesetzt. Steinerne Futterbarren werden blos mit heißer Lauge gut abgewaschen und dann mit Sand abgescheuert. Bei hölzernen Fußböden werden die Dielen ausgehoben; die zerbrochenen und morschen zerhackt und verbrannt, die brauchbaren auf beiden Seiten abgehobelt und mit Lauge gewaschen, die Erde unter diesem Fußboden, oder wenn letzterer blos aus Erde besteht, wird so tief ausgegraben, als die Mistjauche sich darin verseigt hat. Nach vollkommener Durchlüftung des Stalles wird frische Erde eingeführt, fest gestampft und wieder mit den gereinigten oder neuen Dielen belegt. War der Fußboden von Steinplatten oder Ziegeln, so werden diese ausgehoben, ebenfalls mit

Skóry po ich zdzięciu bezzwłocznie w kadzie wapnem i ługiem popiołowym napełnione, włożyć należy. Tam kamieniami przyłożone, a ieszcze lepiey zamknięte, przynaymniey przez dwa dni zostawione, potém na otwarte powietrze w mieyscu pewném przez ośm dni wystawione, pod niémi często ogień ze słomy podpalany, a potém takowe na rzecz nieszczęśliwych właścicieli schowane być maią. Prędzey, iak we cztery tygodnie po ustałey zupełnie zarazie przedawać nie można. Podobnymże sposobem z innémi użytecznémi odbytkami, n. p. z łoiem, rogami i t. d. postąpić należy; łóy ieszcze w mieyscu zakopania przetopionym i w czyste naczynia schowanym, rogi przez kilka dni w słonéy wodzie namoczone i wysuszone być muszą.

§. 38.

O czyszczeniu stajen zarazą zanieczyszczonych.

Nawet po skończonéy istotnie zarazie, urządzenia do wyczyszczenia zarażonych lub podeyrzanych stayni i obór są równie tak pilne i konieczne, iak kiedy zaraza ta grassowała, aby się od wszelkiego dalszego niebezpieczeństwa zarażenia zapewnić. Częstokroć bowiem po kilku miesiącach i w pół roku, zaraza ta wybucha na nowo, iedynie z téy przyczyny, że ieszcze iad zarazy czynny w stayniach, w nawozie i t. d. trzymał się.

Dla zupełnego uniknienia niebezpieczeństwa, zachowane być maią ściśle następuiące ieszcze środki:

1) Gdy iuż staynia, w którey bądź tylko iedno bydlę chore znaydowało się, ze wszelkiego bydła wypróżnioną została, otwiéra się okna, aby powietrze przynaymniey przez 10 do 14 dni stavnią na wszystkie strony przewiało. Stare i złe iasła; złoby i drabiny pali się; służące ieszcze do użytku, wszędzie wyhéblowane, ługiem gorącym wyparzone i wymyte i przez dziesięć dni na powietrze, aby wyschły, wystawione być maią; złoby kamienne tylko ługiem gorącym dobrze wymyte, a potém piaskiem wyszorowane być powinny. Gdzie pomosty drzewiane, to dyle wyiąć, połamane i zbótwiałe porąbać i spalić, a owe do użytku ieszcze będące, z obu strón obhéblować i ługiem wymyć należy; ziemia pod takim pomostem, lub gdy sama ziemia bez pomostu stanowi podłogę, takowa wykopuie się tak głęboko, iak się w nią gnoiówka wpiła. Po doskonałem przewietrzeniu stayni, nawozi się świeża ziemia, ubiia się mocno, i znowu z czyszczonémi lub nowémi dylami pokrywa się. Jeżeli podłoga była płytami kamiennémi lub cegłami wybru-

heißer und starker Lauge gewaschen und an der Luft getrocknet, die Erde unter denselben gleich der vorigen behandelt. Die gemauerten Stallwände müssen abgekehrt, abgekratzt und mit Kalk dicht übertüncht; hölzerne Wände aber abgehobelt, mit heißer Lauge abgewaschen und nach dem Trocknen ebenfalls mit Kalk übertüncht werden.

2) Alle bei dem kranken Vieh gebrauchten Stallgeräthe sind sorgfältig zu reinigen; Ketten und anderes Eisenwerk wird geglüht, oder doch mit heißer Lauge gewaschen; Stroh, Stricke, Decken, leinene Lappen, so wie alle Kleidungsstücke, welche die Leute bei der Beschäftigung mit dem Vieh an sich gehabt haben, sind zu verbrennen, oder, wenn sie noch brauchbar sind, wenigstens mehrmals in Lauge zu waschen und 14 Tage lang an einem warmen Orte zu durchlüften.

3) Auch das Holzwerk der Heuböden über den Stallungen ist wohl zu reinigen. Das daselbst aufbewahrte Futter muß weggeführt, an einem entlegenen Orte 14 Tage lang durchlüftet, und dann nur zur Fütterung für Schafe und Pferde verwendet werden. In den entleerten Heuböden darf man erst nach 14 Tagen wieder neues Futter unterbringen.

4) Der Dünger aus angesteckten Ställen so wie die ausgegrabene Erde wird mittelst eines mit Pferden bespannten und gut verwahrten Wagens an einen abgelegenen Ort ausgeführt, vergraben und mit Erde verstampft. Die zum Ausführen gebrauchten Wägen sind auf dieselbe Weise, wie die Stallgeräthe, zu reinigen, die Pferde aber zu waschen und einige Tage hindurch so viel möglich in freier Luft zu lassen. Die beim Ausführen des Düngers verunreinigten Straßen sind hinter dem Wagen her zu reinigen und einige Wochen lang von keinem Rindervieh zu betreten.

5) Auch die Menschen, die mit kranken Thieren und den Aesern beschäftiget waren, oder sich nur mit giftverdächtigen Stoffen verunreinigt haben, müssen sich Gesicht und Hände mit Essig und Seifenwasser waschen, die Kleider wechseln, und dürfen erst dann wieder anderen Menschen und Thieren sich nähern.

6) Zur besseren Reinigung der Ställe, Geräthschaften u. s. w. sind endlich auch die salzsauren Räucherungen zu empfehlen. Man vermischt nämlich 2 Theile Kochsalz und 1 Theil gepülverten Braunstein in einem irdenen Geschirre, setzt etwas Wasser hinzu, um eine breiartige Mischung zu erhalten, und gißt nach und nach 1 Theil Vitriolöhl (Schwefelsäure) dazu; die aufsteigenden Dämpfe erfüllen bald den ganzen Stall, dessen Fenster und Thüren man verschließen und sich aus demselben entfernen muß. Für einen gewöhnlichen kleineren Viehstall sind 4

kowana, takowe dobywa się i podobnież gorącym i mocnym ługiem wymywa i suszy na powietrzu; z ziemią pod tą podłogą będącą, postępuie się tak iak z tamtą. Ściany w stayni murowane trzeba obetrzéć, oskrobać i wapnem grubo otynkować; drewniane zaś odheblować, gorącym ługiem obmyć, a po wyschnieniu także wapnem pobielić.

2) Wszystkie sprzęty staienne iak naytroskliwiéy czyszczone być maią; łańcuchy i inne żelaziwo wypala się, lub przynaymniéy ługiem gorącym wymywa się; słoma, postronki, koce, lniane płachty, iak wszystkie odzienie z ludzi, którzy ie chodząc koło bydła nosili, spalić, lub ieżeliby ieszcze były do noszenia, przynaymniéy kilka razy w ługu wymyć i przez 14 dni na ciepłém mieyscu wietrzyć.

3) Także wszelkie drzewo w powale siennéy nad stayniami dobrze wyczyścić należy. Pasza tam przechowywana z tamtąd uprzątnioną, w odległém mieyscu przez 14 dni wietrzoną, a potém na karmę dla owiec i koni użytą być ma. Na owe wyprzątnione powały czyli góry sienne, nie prędzéy także, iak we 14 dni świéże znowu siano składać można.

4) Gnóy ze stayni zarażonych, równie iak wykopana ziemia wywozi się w ustronne mieysce wozem końmi zaprzężonym i dobrze opatrzonym; tam zakopuie się i ziemią nakopaną dobrze pokrywa i ubiia się. Wozy do wyprowadzenia gnoiu i ziemi użyte, tym samym sposobem, iak sprzęty staienne czyszczone, konie zaś myte i wciąż przez kilka dni, ile okoliczności dozwolą, na otwartém powietrzu zostawione być powinny. Drogi podczas wywożenia gnoiu zapaskudzone, za wozem czyścić należy i przez kilka tygodni żadne bydło tam stąpić nie powinno.

5) Także i ludzie, co z chorémi bydlętami i ich ściérwami do czynienia mieli, lub się tylko rzeczami, o zarażenie iadowitością choroby podeyrzanémi, powalali, twarz, ręce octem i wodą mydlaną myć i odzież odmienić powinni, i wtenczas dopiéro znowu do drugich ludzi i bydląt zbliżyć się mogą.

6) Dla lepszego wyczyszczenia staien, sprzętów i t. d. zaleca się nakoniec kadzenie kwasami solnémi; bierze się mianowicie 2 części soli kuchennéy i miésza się z iedną częścią proszku braunsztynowego w naczyniu glinianém, dolewa się nieco wody, aby z tego zrobić gatunek famuły i dolewa się po trochę iedną częścią oleyku witryolu (kwasu siarczanego); para wznosząca się napełni wkrótce całą staynię, któréy drzwi i okna pozamykać a samemu z tamtąd wyyść należy. Dla zwyczaynéy pomnieyszéy stayni dosyć iest

Loth Kochsalz, 2 Loth Braunstein und 2 Loth Vitriolöhl hinreichend. (Die Räucherungen mit Wachholderholz, Wachholderbeeren 2c. sind nicht so wirksam und der Feuersgefahr wegen mißlich.)

7) Wenn binnen 20 Tagen nach dem Todesfalle oder der Genesung des letzten kranken Thieres kein neues Stück mehr erkrankt und ein völliger Stillstand eingetreten ist, so ist auch die Seuche als beendigt anzusehen, und es können nun die verdächtigen in der Sperre gestandenen Stücke in ihre Ställe zurück gebracht werden, nachdem sie zuvor gewaschen oder geschwemmt und dann abgetrocknet worden sind.

Die Tilgung der Rinderpest gelingt aber zuverläßlich in kurzer Zeit und mit sehr wenig Opfern, wenn alle Ortsbewohner aus eigenem guten Willen und in der sicheren Hoffnung des guten Erfolges alles dasjenige genau beobachten, was zur Absonderung und Sperre gehört; wenn kein Erkrankungsfall verschwiegen, sondern zur Warnung für die übrigen Viehbesitzer sogleich bekannt gemacht wird; wenn man gleich im Anfange mit der größten Vorsicht vorgeht, und das Eingeben von Arzeneien, welches ohnehin nur zur Ausbreitung der Seuche beiträgt, übrigens aber gegen die Ansteckung fruchtlos bleibt, ganz und gar unterläßt, indem das einzige Heil hier blos in der strengsten Absonderung der Kranken von den Gesunden gesucht werden darf.

Die Pocken- oder Blatternseuche der Schafe.

§. 39.

Zufälle und Verlauf der Schafpockenseuche.

Die Schafpocken bestehen in einer dem Schafviehe allein eigenthümlichen höchst ansteckenden Ausschlagskrankheit, die in unsern Gegenden blos durch Ansteckung sich verbreitet, und die Schafe, einige wenige Fälle ausgenommen, blos ein einziges Mal in ihrem Leben befällt. Nach Umständen erscheint sie entweder gutartig oder bösartig, und im letzteren Falle pflegt sie sehr große Verwüstungen unter den Schafherden anzurichten. Gutartig ist die Pockenkrankheit gewöhnlich dann, wenn sie bei trockener mäßig warmer Witterung unter ganz gesunden, gehörig ausgebildeten, im Lande einheimischen und solchen Schafen ausbricht, die auf trockenen guten Weiden und in reinen, geräumigen, luftigen Ställen gehalten werden.

In ihrem regelmäßigen Verlaufe lassen sich folgende vier Zeiträume unterscheiden; 1) jener der Ansteckung, 2) des Ausbruches, 3) der Eiterung oder Reife und 4) der Abtrocknung.

4 łóty soli kuchennéy, 2 łóty braunstynu i 2 łóty oleyku witryolu. Nakadzenia drzewem lub iagodami iałowcowémi i t. p. nie są tyle skuteczne i dla niebezpieczeństwa ognia, niedoradne.

7) Jeżeli w ciągu 20 dni po padnieniu lub ozdrowieniu ostatniego chorego bydlęcia, żadne więcéy nowe nie zachoruie i choroba zupełnie zastanowiła się, za skończoną uważana być ma; a wtenczas iuż podeyrzane pod zamknięciem trzymane bydlęta, do swoich staien na powrót zaprowadzone być mogą, przódy iednak obmyte, lub pławione i obsuszone.

Utłumienie iednak téy pomorowéy choroby powiedzie się w krótkim czasie niezawodnie i przy bardzo małéy liczbie ofiar, ieżeli wszyscy mieszkańcy posady mieyscowéy z własnéy dobréy woli i pewnéy nadziei dobrego skutku to wszystko ściśle zachowywać będą, co do rozłączenia i zamknięcia bydląt należy; ieżeli żadnego wypadku choroby nie zamilczą, ale dla ostrzeżenia drugich posiadaczy bydła, takowy natychmiast obwieszczą; ieżeli zaraz z początku z naywiększą ostrożnością postępować i z dawaniem lékarstw, co prócz tego tylko do rozszérzenia zarazy przyczynia się, wreście zaś od zarazy nie broni, zupełnie wstrzymywać się będą, ponieważ tylko w iak nayściśleyszém rozłączeniu bydląt chorych od zdrowych, iedynego środka ratunku szukać należy.

Ospa czyli ospica u owiec.

§. 39.

Przypadłości i bieg ospicy u owiec.

Ospa owcza czyli **ospica** iest to choroba wysypkowa tylko samym owcom właściwa i w naywyższym stopniu zaraźliwa, w naszych okolicach tylko przez zarażenie się szérząca, która owce, z wyiątkiem rzadkich przypadków, raz iedynie w ich życiu napada. Podług okoliczności obiawia się ona, albo **łagodną**, albo też **ziadliwą**; w ostatnim razie zwykła między owcami bardzo wielkie zrządzać wyniszczenia. Łagodną iest ospica pospolicie natenczas, gdy wybuchnie podczas suchego, miernie ciepłego powietrza, między zupełnie zdrowémi, należycie wykształconémi, w kraiu swoyskiémi i takiémi owcami, które na suchych, dobrych pastwiskach i w czystych, obszernych, przewiewnych stayniach utrzymywane były.

W porządnym biegu téy choroby, rozpoznawać się daią następuiące cztéry **peryody**: 1) peryod **zarażenia się**; 2) **wybuchnienia**; 3) **nabierania** czyli **ropienia się** albo **doyrzewania** i 4) **przysychania**.

Der Zeitraum der Ansteckung erstreckt sich vom Augenblicke, wo das Blatterngift von Schafen aufgenommen worden ist, bis zum Hervorkommen des Ausschlages, gewöhnlich 6 Tage; jedoch bemerkt man meist erst in den letzten drei Tagen die Zeichen der geschehenen Ansteckung. Diese bestehen darin, daß die Schafe etwas steif gehen und besonders an den Hinterschenkeln wie lahm zu seyn scheinen, daß ihre Stellung matt und traurig ist, die Augenlieder anschwellen, die Augen thränen und die Freßlust sich vermindert.

Der Zeitraum des Ausbruches fängt am 7. Tage mit einem oft kaum bemerkbaren Fieberanfalle an; die Körperwärme ist jetzt merklich erhöhet, besonders an den Ohren und der Schnautze; die Augen sind mit vielen rothen Adern durchzogen; alle haarlosen Stellen sehr geröthet, heiß und trocken; Freßlust und Wiederkäuen verschwinden; der Mist ist trocken und wenig; die Thiere stehen mit mehr unter den Bauch gestellten Füssen, senken den Kopf sehr tief, hinken an den Hinterfüssen. Ihr Athmen ist beschleunigt; es fließt ein heller weißlicher Schleim aus der Nase, und an allen Stellen des Körpers, wo die Haut nur mit wenig Wolle bedeckt ist, fahren rothe Flecken auf. Alle diese Stellen, besonders aber der Vorkopf, sind dann auch angeschwollen. Die Hautausdünstung wird reichlich und verbreitet einen eigenen süßlichen Geruch. Der Ausbruch dieser Flecken dauert einige Tage lang, wobei sie sich allmälig in Pocken erheben, die nun zu eitern anfangen. Diese Periode beginnt am 10. bis 11. Tage nach der Ansteckung und dauert bei 4 Tage.

Die erhobenen, mit einem rothen Rande umgebenen Pocken werden nunmehr unter Erleichterung aller Krankheitszufälle weißlich oder gelblich, füllen sich mit einer dünnen klaren gelblichen Flüssigkeit. Die Haut zwischen ihnen ist beträchtlich angeschwollen; dabei stellt sich schon wieder einige Freßlust ein.

Mit dem 14. bis 15. Tage beginnen die Pocken schon abzutrocknen, und zwar jene zuerst, die die ersten im Ausbruche waren, der Eiter wird gelb, verdickt sich und vertrocknet zu einem Schorfe oder Borke, nach deren Abfallen eine kahle röthliche Hautstelle zurückbleibt, die sich bald mit Wolle bewächst.

Zwischen den einzelnen Pockenstellen geht ebenfalls viel Wolle aus. Eßlust und Wiederkäuen stellen sich jetzt vollkommen wieder ein, und die Genesung erfolgt um so geschwinder, je geringer die Menge der Pocken gewesen ist.

Die **bösartigen Blattern** oder die Pockenkrankheit mit Faulfieber verbunden, hat einen viel schwereren und gefährlicheren Verlauf. Sie kommen bei alten oder schwächlichen, kranken und schlecht genährten Schafen, bei sehr jungen Sauglämmern, bei welchen leicht das Maul so verschwillt, daß sie nicht

Peryod **zarażenia się**, trwa od chwili, gdzie iad ospy do owcy przyiął się, aż do wystąpienia na wierzch wyrzutu, zwyczaynie przez 6 dni; wszelako znaki zdarzonego zarażenia się nayczęściey dopiéro w ostatnich trzech dniach postrzegać się daią. Témi są: że owce nieco stężałémi nogami chodzą, a szczególniéy na zadnich nogach niby chromać zdaią się, że postać ich iest mdła i smutna, powieki nabrzmiewaiące, oczy łzawe i żerność zmnieyszona.

Peryod **wybuchnienia** zaczyna się dnia 7go od napadu gorączki częstokroć zaledwo poznać się daiącey, cieplo ciała natenczas iuż znacznie powiększone, osobliwie koło uszu i mordy, oczy wieloma żyłkami czerwonémi powleczone; wszystkie mieysca wełną nieporosłe mocno zaczerwienione, gorące i suche; żerność i odżuwanie znikaią, gnóy (bobki) suchy i mało go; owce stoią trzymaiąc nogi więcey pod brzuch skierowane, głowę nisko bardzo pochylaią, na zadnich nogach chwieią się. Oddech ich przyspieszony, z nosa płynie iasny, białawy śłóz czyli flegma i na wszystkich mieyscach, gdzie skóra mało co wełną pokryta, występnią czerwone plamki. Te wszystkie mieysca, osobliwie zaś przód głowy, wtenczas także nabrzmiewaią. Pot czyli transpiracya skóry iest obfita i puszcza z siebie właściwą woń słodkawą. Plamki te występuią przez kilka dni, przyczém wznoszą się powoli w krosty czyli ospę i wtenczas ropić poczynaią się. Ta peryoda zaczyna dnia 10. lub 11. po zarażeniu się, i trwa cztéry dni.

Krosty wypełnione i czerwoną obwódkę maiące, robią się potém białawe lub żółtawe śród ulgi we wszystkich przypadłościach choroby i napełniaią się cienkim, czystym, żółtawym płynem. Skóra między témi iest znacznie nabrzmiała; przytém pokazuie się znowu potroche pożądliwość do iadła.

Dnia 14go lub 15go zaczynaią krosty iuż przysychać, a zwłaszcza te naypierwéy, które naypiérwéy wystąpiły; ropa żółknieie, gęstnieie i skorupieie, czyli zasycha na strupy; po odpadnieniu tych, zostaią czerwoniawe plesze na skórze, które znowu prędko wełną porastaią.

Pomiędzy poszczególnémi mieyscami krost wypada równie wiele wełny. Żerność i odżuwanie wracaią teraz zupełnie, a ozdrowienie tém prędzey następuie, im mniey krost było.

Ospica ziadliwa, czyli ospa ze gniłą gorączką połączona, ma bieg daleko trudnięyszy i niebezpiecznieyszy. Taka ospa wydarza się u starych, albo słabowitych, chorych lub źle żywionych owiec, u iagniąt bardzo młodych ieszcze ssących, którym pyski tak napuchaią, że ssać nie

saugen können, und bei edlem Schafvieh aus warmen Gegenden vor, welches noch nicht lange im Lande ist.

Eine feuchte, kalte, neblichte Witterung, sehr dürre oder sumpfichte Weiden, Nahrungsmangel, übel beschaffene Ställe, überhaupt alle Umstände, welche den früheren Gesundheitszustand der Schafe verschlimmern, können dazu beitragen, daß die bei ihrem Ausbruche gutartigen Pocken in bösartige sich umwandeln.

Ihr Ausbruch ist dann verzögert, der Kopf schwillt dabei sehr an, der Herzschlag ist pochend und selbst auf der rechten Seite fühlbar, der Ausfluß aus der Nase ist zähe, gelb und trübe, der Mist ist weich und zuletzt ganz dünn, und das Thier geht schnell zu Grunde, manchmal schon bevor noch die Pocken hervorgekommen sind.

Die bösartigen Pocken erscheinen röthlichblau, flach und eingesunken, ohne sich recht zu erheben, sie sind mit einem bläulichen Rande umgeben, fließen mit den benachbarten zusammen, und enthalten gar keinen oder nur einen schlechten scharfen Eiter, dann sind sie aber auch meist tödtlich. Bei der Eröffnung der gefallenen Thiere findet man häufig die innere Fläche des Magens, der Gedärme und die Oberfläche der Lungen mit Brandfleckchen besetzt, eben so den Kehlkopf, die Luftröhre und den Magenschlund; im Herzbeutel ist gewöhnlich Wasser, und in den Eingeweiden vielfältige Zerstörungen.

Auch jene Pocken, die mit einem minder bösartigen und blos fauligen Fieber verlaufen, richten viele Verwüstungen an, denn sie verbreiten sich an den Augenliedern, an der Nase und an dem Vordermaule, an verschiedenen Gelenken des Fußes, und arten in tief fressende Geschwüre aus, so, daß oft die Augen zerstört werden, ganze Stücke der Vorderlippe zernagt werden und abfallen, die Gelenke bis auf den Knochen hinein angefressen werden, und die Thiere durch solche unheilbare Schäden allen Werth verlieren.

Bei rauher naßkalter Witterung erscheinen zuweilen die Pocken groß, flach, ausgebreitet, hart und mit weniger Lymphe gefüllt, diese haben dann einen viel längern und unregelmäßigen Verlauf.

Von den wahren Schafpocken sind die **unechten** oder sogenannten **Steinpocken** wohl zu unterscheiden. Diese kommen meistens bei rauher Frühlingswitterung vor, erheben sich nur zur Größe eines Hirsekorns, ohne ein merkliches Uebelbefinden des Thieres hervor zu bringen; sie vertrocknen schon vom 3. bis 5. Tage nach ihrem Ausbruche, und sind niemals ansteckend, aber auch nicht vor der wahren Schafpocke schützend.

mogą, nareście u owiec lepszego zawodu ciepłych okolic, które nie długo w kraiu znayduią się.

Powietrze wilgotne, zimne, mgliste, pastwiska zbyt suche, bagniste; niedostatek pożywności, źle opatrzone staynie, owo zgoła, wszelkie okoliczności, które poprzedniczy stan zdrowia u owiec pogorszaią, mogą się do tego przyczyniać, że ospa w rozwinieniu łagodna, w ziadliwą przemienić się może.

Wtenczas wybuchnienie choroby przeciąga się, głowa przytém mocno napucha, bicie serca tłuczące, nawet z prawéy strony czuć się daie, płyn z nosa klejki, żółty i mętny, gnóy miękki na ostatku całkiem rzadki, i bydle ginie prędko, czasem prędzéy ieszcze, nim krosty wystąpić mogły.

W ospicy iadowitéy są krosty sinoczerwoniawe, płaskie i zapadnięte, i nie nabieraią dobrze; obwódka sinawa, krosty bliżéy siebie będące zléwaią się razem z sobą, i nie maią wcale żadnéy lub tylko złą i ostrą ropę, ale też wtenczas bywaią nayczęściéy śmiertelne. Przy otworzeniu owiec padłych widać na wewnętrznéy płaszczyznie żołądka, kiszkach i na powierzchni płuc, liczne plamy gangrenowe, to samo i w górnéy części gardła, krtani i w kanale żołądkowym; w błonie sercowéy (osierdziu) iest zwyczaynie woda, a we wnętrznościach wielorakie zniszczenia.

Nawet i ta ospa, która odbywa się przy mniéy ziadliwéy i tylko zgniłéy gorączce, zrządza wiele zniszczenia; ponieważ rozszérza się na powieki, na nos i mordę, na różne przeguby nóg i przechodzi w ziadliwe wrzody, tak dalece, że przez to owce tracą oczy, wargi przednie stoczone kawałkami odgniwaią i odlatuią, stawy aż do kości ziedzone zostaią i owce przez takie niewyléczone uszkodzenia całą wartość tracą.

Podczas ostrego i mokro-zimnego powietrza ukazuią się czasem te krosty wielkiémi, płaskiémi, rozprzestrzenionémi, twardémi i małoco limfą napełnionémi, natenczas bieg téy choroby iest daleko dłuższy i nieregularnieyszy.

Od prawdziwéy ospy owczéy, rozróżnić należy ospę nieprawdziwą, t. i. fałszywą czyli tak zwaną ospę wietrzną. Ta przychodzi nayczęściéy w ostrą porę wiosny, wzrastaiąc tylko do wielkości ziarnka prosowego, nie sprawuiąc widocznéy w oczach słabości i iuż do 3. lub 5. dnia po obiawieniu się, przysycha i nie iest nigdy zaraźliwą ale też i od prawdziwéy ospy nie broni.

§. 40.

Von dem Ursprunge und dem Ansteckungsgifte der Schafpockenseuche.

Die Schafpockenseuche scheint eben so wie die Löserdürre (§. 30.) ursprünglich aus einem wärmeren Himmelsstriche herzustammen, wo sie allein entwickelt, und in unsere Gegend nur durch fortschreitende und fortbestehende Ansteckung gebracht und unterhalten wird.

Sie gehört daher nicht unter jene Krankheiten, die durch schlechte sumpfige Weide, durch Mehlthau und Reif, durch Futterverderbniß, durch üble Witterung u. s. w. verursacht wird, sondern es ist vielmehr eine tausendfältig bewiesene Sache, daß sie auch unter den allergünstigsten Umständen in eine Herde einreißen und die gesündesten Schafe ergreifen kann, sobald nur Gelegenheit zur Ansteckung vorhanden war.

Manche Schäfereien bleiben 10 bis 20 und mehrere Jahre ganz davon befreit, in vielen andern pflegt sie sich fast alle 3 bis 4 Jahre wieder einzufinden, wobei sie immer, bei nicht gehinderten Ansteckungswegen, große Gegenden und ganze Provinzen nach allen Richtungen durchstreift.

Das Gift entwickelt sich in dem Körper eines pockenkranken Schafes, und ist nicht nur in der Pockenflüssigkeit selbst, sondern auch in der Ausdünstung der Kranken und in allen Auswurfsstoffen derselben enthalten.

In Dunstgestalt hängt es sich an verschiedene andere Körper, durch die es gleichfalls weiter verbreitet werden kann, z. B. an Holzwerk und die Geschirre des Stalles, an die Kleidungsstücke des Schäfers und anderer Personen, die den Thieren nahe kommen. Am allerleichtesten an Wolle und wollene Zeuge und Pelzwerke.

Es ist aber auch höchst flüchtig, und verbreitet sich als Dunst mittelst der Luft auf geraume Strecken weit, so, daß oft schon Schafherden blos dadurch angesteckt wurden, daß man sie über Weiden oder Strassen trieb, wo kurz vorher pockenkranke Schafe gewesen waren. Wo immer diese Seuche in einer Herde einreißt, verschont sie wenig Thiere, so daß gewöhnlich kaum 1 Stück von 50 der Ansteckung widersteht, mit Ausnahme solcher, die schon früher einmal geblattert hatten.

Die natürliche Ansteckung geschieht am gewöhnlichsten dadurch, daß die Schafe das dunstförmige Gift einathmen; bei der davon entstehenden Krankheit aber kömmt es auf die Beschaffenheit dieses Giftes und die Anlage der Thiere an; je bösartiger und heftiger nämlich die Krankheit war, von welcher die Ansteckung ausging, und je kränklicher die Thiere selbst vor der Ansteckung sind, desto gefährlicher werden die Pocken; daher sie

§. 40.

O źródle czyli pierwiastkowém powstaniu iadu zaraźliwego ospy owczéy.

Choroba ospy owczéy, zdaie się, że równie iak księgosusza (§. 30), piérwiastkowo z ciepłeyszéy strefy pochodzi, gdzie iedynie rozwiia się i w nasze okolice, i tylko przez ciągle postępuiące i ciągle trwaiące zarażenie zaniesioną bywa i utrzymuie się.

Nie należy więc do owych chorób, które ze złych bagnistych pastwisk, z rosy mączney i szronu, z zepsutéy paszy i t. d. pochodzą, ale raczéy iestto tysiącznem doświadczeniem sprawdzoną rzeczą, iż nawet śród nayprzyiaźnieyszych stosunków, między trzodę wdziérać się i nayzdrowsze owce opanować może, skoro tylko do zarażenia znaydzie sposobność.

Niektóre owczarnie bywaią po 10 i po 20 lat lnb więcéy od niéy całkiem wolne; wiele innych zwykła prawie co 3, 4 lata znowu nawiédzać, przyczém zawsze, nie maiąc sobie drogi zarażenia zagrodzonéy, przechodzi we wszystkich kierunkach rozległe okolice i całe prowincyie.

Jad rozwiia się w ciele choréy na ospę owcy, i nie tylko w materyi w ospie zawartéy, ale nawet w wyziewach (w transpiracyi, w pocie) owcy i we wszystkiém, co owca z siebie wyrzuca, znayduie się.

W postaci pary czepia się różnych innych ciał, przez które podobnież daléy rozszérzać się może, n. p. drzewa i naczyń staiennych, odzieży owczarza i innych osób blisko owiec chodzących, nayłatwiéy zaś wełny, wyrobów wełnianych i futer.

Lecz iad ten iest także bardzo ulotliwy, i iako para rozpościéra się za pomocą powietrza na obszérne okolice tak dalece, że częstokroć całe trzody owiec zarażaią się iedynie przez to, iż pędzone są pastwiskami i drogami, na których się cokolwiek piérwéy owce chore na ospę znaydowały. Gdziekolwiek się ta zaraza między trzodę wdarła, mało z niéy owiec ochrania, tak, że pospolicie zaledwo iedna sztuka z 50ciu zarażeniu oprzéć się zdoła, wyiąwszy te, co iuż piérwéy na ospę chorowały.

Zarażenie naturalne dzieie się nayposp olicićy tym sposobem, że owce ten iad w kształcie pary tworzący się, przez oddech w siebie wciągaią; przy wszczynaniu się atoli téy choroby z tego powodu, zależy wiele od gatunku tego iadu i usposobienia bydlęcia; im bowiem iadowitszą i gwałtownieyszą była choroba, z któréy zarażenie powstało, i im słabowitsze były same owce przed zarażeniem się, tém

in mancher Jahreszeit, und besonders bei schlechter Beschaffenheit der Nahrung, so mörderisch zu seyn pflegen, da in der Herde ohnehin gewöhnlich viele Kränkler sind, die an der Fäule, Egelkrankheit, Lungenfäule, Drehsucht u. s. w. leiden.

So wie das Schafpockengift durch die Ansteckung sich vervielfältigt und verbreitet, so können auch die an sich gutartigsten Pocken durch das Zusammendrängen der Kranken in sehr niedrigen engen heißen Schafställen in hohem Grade bösartig werden.

§. 41.

Behandlung und Sicherungs-Maßregeln.

Das Blattern-Fieber, der Ausbruch der Blattern, ihre Eiterung und Abtrocknung sind einzig und allein das Werk der Natur, sie müssen ihren Lauf regelmäßig vollenden, bevor die Genesung eintreten kann, und diese kann durch kein uns bekanntes Mittel befördert oder beschleunigt werden. Daher ist in der gutartigen Pockenseuche die ärztliche Behandlung sehr unbedeutend, oder man bedarf vielmehr gar keines Heilmittels. Man gibt den Thieren blos die gewöhnliche Salzlecke; und wo der Mist sehr trocken abgeht, gibt man das Kochsalz reichlicher, auch in Klystieren.

Man reicht den Kranken etwas gutes Kleeheu, Hafer, Wicke, oder, wenn ihnen das Maul mehr verschwollen ist, Mehltränke.

Weil aber selbst die gutartigste Seuche doch häufig, wenn Lämmer, Schwächlinge, Kränklinge und dergleichen in der Herde angesteckt werden, in einzelnen Fällen bösartig und dann die weitere Ansteckung um so gefährlicher werden kann, besonders, wenn zugleich die Witterung nachtheilig ist, so besteht die erste und wichtigste Regel darin, daß man nicht nur die Pockenkranken überhaupt von den übrigen trennt, sondern auch diejenigen, welche schon früher Schwächlinge und Kränkler waren, abgesondert hält, wozu eine genaue Besichtigung der Thiere gehört, indem man sie eines nach dem andern aus dem Stalle läßt und durchsucht. Alle, an denen noch nichts Krankhaftes zu bemerken ist, bringe man in andere Ställe unter, bei günstiger Witterung auch im Freien zwischen Hurten, des Nachts aber wenigstens unter einer gedeckten Schupfe. Die Kranken kann man entweder im Stalle lassen, wo sie bisher waren, oder, wenn man sie an einen andern Ort stellt, so muß derselbe doch immer luftig, geräumig, und weder zu kalt noch zu warm seyn.

Jene Stücke, bei denen bösartige Pocken erscheinen, oder bei denen sich ein hoher Grad des Faulfiebers mit Rotz und Durchfall entwickelt hat, muß man entweder ganz separat stellen, oder lieber auf einen entlegenen Ort ausführen, erschlagen

niebezpiecznieyszą będzie ospa; dla tego też w inney porze roku, osobliwie przy złéy żywności, tyle morderczą być zwykła, gdyż podówczas, przócz tego, bywa pospolicie między trzodą wiele słabych owiec, które cierpią na zgniłą chorobę, motylicę, zawrót i t. p.

Jak się iad ospy owczéy przez zarażenie mnoży i rozszérza, tak równie ospa sama z siebie naylepsza przez ściśnienie chorych w owczarni bardzo niskiéy, ciasnéy i parnéy, dużo ziadliwą stać się może.

§. 41.

Léczenie i środki ochraniaiące, czyli zabezpieczaiące.

Gorączka ospia, wysypanie się iéy, ropienie czyli nabiéranie i przysychanie, są tylko działaniem natury; bieg swóy regularny odbyć muszą, nim przyydzie do wyzdrowienia, które żadnym wiądomym nam środkiem pomocnym przyspieszone być nie może. Dla tego też przy ospie dobrego gatunku pomoc lékarska iest bardzo mało znaczącą, czyli raczéy nie potrzeba do niéy żadnego lékarstwa. Daie się tylko owcom iak zwyczay sól do lizania, a ieżeli gnoienie iest bardzo suche, daie się sól kuchenna w obfitości przez enemę.

Daie się chorym nieco dobréy koniczyny, owsa, wyki, a ieżeli pysk więcéy napuchniony, famułka z mąki za napóy.

Ponieważ zaś częstokroć i naylepszego rodzaiu ospa, kiedy nią iagnięta, słabowite i chorowite owce zarażone zostaną, w poszczególnych przypadkach ziadliwą, a potém późnieysze zarażenie się tém niebezpiecznieyszém stać się może, osobliwie gdy i powietrze iest szkodliwe; tedy piérwszém nayważnieyszém prawidłem iest, aby nie tylko owce chore na ospę w ogólności od drugich oddzielić, ale także, aby te, co iuż przódy słabémi lub chorémi były, trzymać oddzielnie, do czego ścisłe oglądanie owiec należy, wyprowadzaiąc iednę po drugiéy ze stayni i rewiduiąc. Wszystkie, na których ieszcze nic chorobnego nie postrzega się, zaprowadza się do innych staien, w porę przyiaźną także i na otwarte mieysce między hurty (szałasze); przez noc atoli, trzyma się ie przynaymniéy pod krytą szopą. Chore, albo w stayni zostawić można, gdzie dotąd zostawały, lub ieżeli się ie na inne mieysce przenosi, takowe zawsze przewiewne, obszerne i ani za zimne, ani za ciepłe być ma.

Owce, u których pokaże się ospa ziadliwa, lub u których rozwinęła się w wysokim stopniu zgniła gorączka ze sapką i biegunką, albo całkiem osobno postawić, lub w odległe mieysce wyprowadzić, zabić i głęboko zakopać, ile,

und tief verscharren, da ihre von Blattern ganz zerstörte Haut ohnehin keinen Werth hat. Bei vielen der schweren Kranken kann man, besonders wenn sie vom Werthe sind, noch stärkende und flüchtige Arzeneien versuchen, vorzüglich Wachholderbeeren, Baldrian, Angelica, Kampher und geröstetes Mehl. Doch ist die Heilung oft so mißlich, daß unter diesen Umständen leicht ein Drittheil und darüber von den Kranken zu Grunde geht.

Die noch brauchbaren Häute der gefallenen Thiere müssen auf einem wohl verschlossenen Dachboden, oder an sonst einem abseitigen Orte, wenigstens 14 Tage lang aufgehängt bleiben. Die Wärter des kranken Schafviehes und alle, die ihm nahe gekommen, auch nur in den Stall getreten sind, müssen durchaus von den gesunden Stücken der Herde fern bleiben.

Zur Abhaltung der Ansteckung müssen jeder Zeit gewisse Vorsichtsmaßregeln beobachtet werden, die bei veredelten Schäfereien am allernöthigsten sind.

Solche Herden sind von allen fremden Schafen, z. B. dem Stechviehe der Fleischhauer, weit entfernt zu halten, selbst die zu ihnen gehörigen Hunde darf man nicht mit jenen der anderen fremden Herde sich verlaufen lassen. Ihre Weiden dürfen von den letzteren niemals betreten werden, kein fremdes, neu angekauftes Stück darf der Herde zugesellt werden, bevor es nicht 8 bis 14 Tage lang in einer Art von Contumaz gehalten worden.

Den Fleischhauern, Wollaufkäufern im Kleinen, und überhaupt allen unbekannten, fremden Menschen ist der Eintritt in die Schafställe, das Anfühlen und Taxiren der Schafe, das Scheiteln ihrer Wolle durchaus nicht zu gestatten, wenn man nicht ganz versichert ist, daß sie früher bei keiner verdächtigen Herde gewesen waren.

Am nothwendigsten aber sind solche Anstalten und die strengste Aufsicht zur Zeit, wo in der Nachbarschaft die Seuche herrschte.

Vorbauungs-Curen sichern die Schafe durchaus nicht vor der Krankheit, weil es gar keine Arzeneien gibt, die gegen die Ansteckung schützen könnte; jedoch ist es gut zu solchen Zeiten fleißige Salzlecken und besseres Futter zu reichen, damit die Thiere, im Falle sie von der Ansteckung getroffen werden, die Krankheit leichter überstehen.

§. 42.

Von der Schafpockenimpfung überhaupt.

Die Vorsichtsmaßregeln gegen die Schafpockenseuche mögen noch so strenge befolgt, die Absonderungs- und Sicherungs-Anstalten noch so genau ausgeführt werden, so ist dieses doch niemals von jenem sichern Erfolge, wie bei der Rinderpest; denn das Ansteckungsgift der Schafpocken ist zu viel flüchtig, als daß

że skóra z nich, prócz tego od ospy całkiem zepstus, żadnéy nie ma wartości. U wielu owiec ciężko choruiących, osobliwie, gdy są kosztowne, doświadczać można lékarstw wzmacniaiących, ulotliwych, osobliwie iagód iałowcowych, baldryianu, dzięgielu, kamfory i mąki prażonéy. Wszelako léczenie bywa często tak niepewne, że śród tych okoliczności nieraz trzecia część i więcéy chorych owiec ginie.

Skóry padłych owiec ieszcze do użycia, powiesić należy przynaymniéy na 14 na dni strychu dobrze zamkniętym lub w inném mieyscu ustronném. Wartniki chorych owiec i wszyscy do nich przybliżaiący się, gdy nawet tylko do stayni wkroczyli, powinni od zdrowych owiec zostawać oddaleni.

Dla wstrzymania sposobności zarażenia się, zachowane być maią każdego czasu pewne środki oztrożności, które w owczarniach ulepszonych są naypotrzebnieyszémi.

Trzody takie od wszystkich obcych owiec, n. p. od rzeźniczych przeznaczonych na zakłócie, daleko odłączone trzymać należy, nawet psy do nich należące, nie można dopuścić, aby się z psami obcéy trody zbiegały. Na ich pastwiska obce trzody nigdy stąpić i żadna obca świéżo zakupiona owca między trzodę dana być nie powinna, dopóki przez 8 do 14tu dni w nieiakiéy kontumacyi trzymana nie będzie.

Rzeźniki, zakupuiący wełnę na drobną sprzedaż, i w ogólności wszyscy nieznaiomi obcy ludzie, wstępu do owczarni, do macania i szacowania owiec, macania ich wełny, równie dopuszczeni być nie powinni, ieżeli zupełnéy pewności nie ma, że przedtém u żadnéy podeyrzanéy trzody nie byli.

Naypotrzebnieyszémi iednak są te urządzenia i nayściśleyszy dozor w czasie, kiedy zaraza ta w sąsiedztwie panuie.

Léki zapobiegaiące nie chronią bynaymniéy owiec od téy choroby, ponieważ nie ma wcale żadnego lékarstwa, któreby od zarażenia się chronić mogło; wszakże dobrze iest w takim czasie dawać często sól do lizania i lepszą paszę; by owce, gdyby się zaraziły, chorobę łatwiéy przetrwały.

§. 42.

O szczepieniu owczéy ospy w ogólności.

Jakkolwiekby środki ostrożności przeciwko zarazie ospy owczéy ściśle zachowane, przepisy odosobnienia i zabezpieczenia dokładnie wykonanémi były, toć przecie wszystko to nie iest tak pewne swoiego skutku, iak w księgosuszy bydła rogatego; ponieważ iad zarazy w ospie owczéy iest za

man gegen dasselbe durchaus und jederzeit sich verwahren könnte, besonders da gewisse Jahrgänge die Wanderung der Seuche über ganze ausgebreitete Landstriche zu begünstigen, ja beinahe unvermeidlich zu machen scheinen; dazu kömmt noch, daß die Seuche auch selbst unter günstigen Umständen ein Zehntheil der Herde hinrafft, trächtige Schafe zum Verlammen bringt, einen großen Verlust an der Wolle verursacht, edle fremde Zuchtschafe und Säuglämmer am heftigsten angreift, unter üblen Umständen aber, die gerade die gewöhnlichsten sind, ein Fünftel, ja oft die Hälfte der Herde zu Grunde richtet.

Daher war das Bedürfniß eines sicheren Bewahrungsmittels gegen diese verheerende Seuche schon längst fühlbar, und dieses hat man endlich in der Impfung der Schafpocken, nach der Art, wie sie jetzt in allen ansehnlichen Schäfereien deutscher und ungarischer Länder der österreichischen Monarchie betrieben wird, gefunden.

Der wesentliche Nutzen bei der künstlichen Impfung der Schafpocken besteht darin:

Erstens. Daß die auf solche Weise durch Impfung oder durch künstliche Ansteckung hervorgebrachte Krankheit leichter verläuft, als die vom Einathmen des Giftes entstandene, in so fern man nur ein recht gutartiges Pockengift dazu verwendet, und nur gesunde Thiere damit geimpft werden.

Zweitens. Daß dieser künstlichen Ansteckung die ganze Herde zu gleicher Zeit unterworfen werden kann, wodurch die Seuche gleichförmig sich beendigt, und nicht viele Wochen lang schleichend sich verbreitet, in welcher Zeit vielfältige äußere Umstände dieselbe bösartig machen können.

Drittens. Daß die Schafe, die die geimpften Pocken überstanden haben, nie mehr angesteckt werden, und also für die Zukunft von der Seuche ganz gesichert sind.

Die unsicherste Impfung ist die sogenannte Nothimpfung, welche zu einer Zeit unternommen wird, wo die Seuche schon durch natürliche Ansteckung in die Herde sich eingeschlichen hat, und wo die Absonderung zur Sicherung der Gesundheit wenig mehr fruchtet, weil die Ansteckung schon auf zu viele Stücke sich verbreitet hat; hier kommt es darauf an, den Gang der Seuche abzukürzen, wozu man solche Schafe wählt, bei denen die Krankheit am gelindesten verläuft, und welche die wenigsten, dabei erhobene und reife, mit klarer gelblichen Lymphe gefüllten Pocken haben, und impft damit mehrere ganz gesunde

nader ulotliwym, aby można przeciwko niemu całkiem i w każdym czasie zachować się, osobliwie, że niektóre lata zdaią się sprzyiać wędrowaniu zarazy po całych rozległych krainach, i prawie robić ią nieuchronną; do tego przyczynia się, że ta zaraza nawet śród przyiaźnych okoliczności, dziesiąta część trzody sprząta, kotne owce do zrzucenia przywodzi, wielką szkodę w wełnie przynosi, obce wyborne owce maciorki i iagnięta ssące naysilniéy dotyka, a śród złych okoliczności, które prawie są nayzwyczaynieyszémi, piątą część a częstokroć połowę trzody niszczy.

Z tego więc powodu dawno iuż uczuć się dała potrzeba pewnego środka obrony przeciwko téy pustoszącéy zarazie, i takowy znaleziono nakoniec w szczepieniu ospy owczéy, w sposób, iak się takowe obecnie we wszystkich znakomitszych owczarniach niemieckich i węgierskich kraiów Monarchii Austryiackiéy wykonywa.

Istota pożytku ze sztucznego szczepienia ospy owczéy zasadza się na tém:

Po piérwsze: że choroba tym sposobem przez zaszczepienie, czyli sztuczne zarażenie wzniecona, bieg swóy odbywa łatwiéy, iak przez wściągnienie w siebie oddechem iéy iadu powstała, ieżeli tylko do tego iad czyli materya ospy iak należy dobrego rodzaiu użytą, i tylko zdrowe owce takowym zaszczepione będą.

Powtóre: że tego sztucznego zarażenia użyć można w iednymże czasie dla całéy trzody, przezco choroba iednostaynie odbywać i kończyć, a nie przez wiele tygodni wlekąc sie, rozszérzać się będzie, przez który to czas wielorakie zewnętrzne okoliczności, takową w ziadliwą przemienić mogą.

Po trzecie: że owce, które ospę szczepioną przetrwały, iuż się nią więcéy nie zarażą; i tym sposobem na przyszłość od téy zarazy zupełnie zabezpieczone zostaną.

Nayniepewnieyszém szczepieniem, iest tak zwane szczepienie z potrzeby, to iest, gdy szczepienie w takim czasie przedsięwzięte będzie, kiedy się ospa iuż przez naturalne zarażenie między trzodę wtargnęła, i gdzie oddzielanie owiec dla zabezpieczenia im zdrowia mało co pomaga, ponieważ zaraza między zbyt wiele owiec rozszérzyła się; tu idzie o to, aby bieg choroby skrócić, ku czemu się takie owca wybiera, u których bieg choroby iest nayłagodnieyszy i które maią naymniéy krost, a to wypukłych i doyrzałych, czystą, żółtawą limfą napełnionych; taką limfą szczepi się kilkanaście całkiem zdrowych owiec, z których

Stücke, von denen man am 11. bis 12. Tag, wenn gute Pocken entstehen, schon einen großen Theil der Herde impfen kann.

Immer gehen aber bei dieser Impfung noch sehr viele Stücke verloren, weil der Impfstoff noch nicht gemildert ist, und weil sehr viele Stücke vor der Impfung schon auf dem gewöhnlichen Wege angesteckt sind, so, daß die Krankheit mit derselben Heftigkeit ausbricht, die der natürlichen Ansteckung eigen ist. Daher ist nur jene Impfung als zuverläßiges Verwahrungsmittel anzuempfehlen, welche vorbauungsweise und mittelst besonderer Vorbereitung geschieht und die Schutzimpfung genannt wird.

§. 43.

Von der Schutzimpfung der Schafpocken und dem dabei nöthigen Verfahren insbesondere.

Die Schutzimpfung, wenn sie vollkommen gelingen soll, muß zu einer Zeit unternommen werden, wo weder in der Herde selbst, noch in der Nachbarschaft die Pockenseuche herrscht. Sie muß ferner an gesunden Schafen geschehen, und es soll immer nur ein schon höchst gemildertes Impfgift dazu gebraucht werden, nämlich solches, welches durch mehrere fortgesetzte Impfungen mit der aus Impfblattern erhaltenen Materie (Lymphe) endlich so sehr gemildert geworden ist, daß es nur eine einzige Blatter an der geimpften Stelle hervorbringt, deren Ausbruch und Reife mit gar keinen erheblichen Krankheitszufällen verbunden ist, und die dennoch die Thiere vor jeder künftigen Ansteckung sicher stellt.

Um einen solchen milden Impfungsstoff zu gewinnen und Jahr aus Jahr ein zu unterhalten, sind Anstalten nothwendig, die nur in sehr ansehnlichen Schäfereien getroffen werden können.

Man wählt bei einer natürlich herrschenden Pockenseuche ein recht gutartig blatterndes Stück aus, das nur wenig Blattern hat, dessen Freßlust noch ziemlich lebhaft ist, und das weder ängstlich athmet noch aus der Nase rotzt.

In die erhobensten und klärsten Blattern sticht man mit einer feinen pfriemenförmigen und an der flachen Seite gefurchten Impfnadel einige Mal leicht ein, so, daß der helle gelbliche Saft ausfließt, den man mit einer Flocke, von Baumwolle oder reiner Schafwolle auffängt, und zwischen zwei Glasplättchen oder in einem Glasröhrchen, welches mit Wachs verklebt wird, einige Tage verwahren kann.

Mit diesem gutartigen Impfstoffe werden vier bis sechs andere, aber von der Herde entfernte gesunde Stücke geimpft, mit dem durch diese künstliche Impfung erhaltenen Gifte aber=

do dnia 11. lub 12., ieżeli ospa dobrą będzie, już znaczna część trzody zaszczepioną być może.

Zawsze iednak przy tém szczepieniu wiele bardzo owiec ieszcze ginie, ponieważ materya szczepiona ieszcze nie iest złagodzona i ponieważ wiele bardzo owiec ieszcze przed szczepieniem drogą zwyczayną zarażonych bywa, tak dalece, że choroba z tą samą gwałtownością wybucha, która naturalnemu zarażeniu się iest właściwą. Takie więc tylko szczepienie, iako niezawodny środek ubezpieczaiący zaleca się, które dzieie się sposobem zapobiegaiącym przez osobne przygotowanie, a które szczepieniem obronném nazywamy.

§. 43.

O szczepieniu obronném ospy owczéy i potrzebném przytém postępowaniu w szczególności.

Szczepienie obronne, ieżeli się ma udać doskonale, przedsięwzięte być powinno w porę, kiedy ani w saméy trzodzie, ani w sąsiedztwie ospa nie panuie. Przedsięwzięte być musi na owcach zdrowych i zawsze należy do tego używać materyi czyli iadu ospy, ile możności naybardziéy złagodzonego, to iest takiego, którego przez kilkunastokrotne ciągłe szczepienie materyi (limfy) z osp szczepionych otrzymany, nakoniec tak złagodzonym został, iż tylko iedną krostę w mieyscu szczepioném wyrzuca, któréy wysypanie się i doyrzenie z żadnémi szczególnémi przypadłościami połączone nie było, a która przecie chroni owcę na przyszłość od wszelkiego zarażenia się.

Dla uzyskania tak łagodnéy materyi do szczepienia i takowéy od roku do roku przechowywania, potrzebne są zakłady, które tylko w bardzo znakomitych owczarniach zaprowadzone być mogą.

Wybiéra się podczas panuiącéy ospy naturalnéy owca maiąca krosty dobrego gatunku, tych naymniéy i dosyć ieszcze żerności, która przytém, ani tęskliwie nie oddycha, ani iéy z nosa nie płynie.

W naypełnieysze i nayczyścieysze krosty wkłuwa się lekko igła szydłowata cienka ze strony płaskiéy żłóbkowana kilka razy tak, że sok czysty żółtawy wypłynie, który zachwytuie się kosmykiem bawełnianym lub z czystéy wełny owczéy, i który między dwiema szybkami sklannémi, lub w sklannéy rurce woskiem zalepionéy, przez kilka dni zachować można.

Tą dobrego gatunku materyią szczepi się cztéry do sześciu innych zdrowych, ale od trzody oddalonych owiec; tym z tego sztucznego szczepienia uzyskanym iadem, zno-

mals 4 bis 6 Stücke andere, und so fort bis zur 6. oder 8. Wiedererzeugung der Pockenkrankheit, indem man zur Weiterimpfung immer nur die am wenigsten kranken Stücke und die schönsten Pocken auswählt, von denen man neuerdings das Pockengift aufsammelt, um damit wieder einige ganz gesunde Stücke zu impfen; denn je weiter diese Fortimpfung geführt wird, desto milder werden die dadurch erzeugten Pocken, und desto weniger an der Zahl, bis nach einer mehrmaligen Wiedererzeugung nur eine einzige große Blatter an der geimpften Stelle (Mutterpocke) und sonst keine mehr zum Vorscheine kömmt. Diese, einen höchst gemilderten Blatternstoff enthaltene Pocke zeigt sich am 3. bis 4. Tage nach der Impfung als ein rothes Fleckchen an der Stelle des Impfstiches, das bis zum 7. bis 8. Tage zu einer Pocke sich erhebt, welche mit einem ausgebreiteten rothen Hof umgeben ist. Diese Pocke fängt sich am 6. bis 10. Tag zu füllen an, wird erhaben, ansehnlich groß, in der Mitte gelblich durchscheinend; vom 15., 17. bis 21. Tag vertrocknet sie.

Um sich diesen milden Impfungsstoff jederzeit verschaffen zu können, ist es freilich nothwendig eine solche Impfung beständig fortzusetzen, indem man nämlich 8 bis 14 Tage lang den eingesammelten Impfstoff aufbewahrt, und dann damit von neuem einige Stücke impft, so, daß ungefähr alle Monate die Impfung wiederholt wird. Man ist dadurch in den Stand gesetzt, zu jeder beliebigen Zeit, und zwar damals, wo gerade alle Umstände diesem Unternehmen am günstigsten sind, besonders bei heiterer und gemäßigter Herbstwitterung, die ganze Herde, von Jahr zu Jahr aber immer im Frühling die Nachzucht zu impfen, und so den ganzen Viehstand vor der Pockenseuche vollkommen zu schützen. Die Erfahrung hat gelehrt, daß bei einem gehörigen Impfverfahren von 1000 sonst ganz gesunden Stücken selten auch nur ein einziges durch die geimpften Blattern zu Grunde geht. Dabei ist kein Wollverlust, wie bei den natürlichen Pocken, und noch dieser große Vortheil, daß auch edle spanische Schafe und trächtige Mütter die Impfung ohne alles besonders merkliche Erkranken leicht überstehen.

Zur Schutzimpfung einer Herde Schafe ist es nicht nöthig, das Impfgift erst zu sammeln, sondern man holt die Stücke, an welchen die Impfpocken eben gehörig reif geworden sind,, herbei, läßt sie auf einem starken niedrigen Tische fest halten, und taucht bei jeder Impf-Operation die Nadel in die mit einigen Stichen geöffnete Pocke ein. Der Impfer muß sich hinter dem Thiere so stellen, daß der Luftzug keine vom Impfgifte verdünstende Theile den zu impfenden Thieren zuführe, und sticht die in das Impfgift getauchte Nadel ganz wagerecht unter die Oberhaut an der unteren kahlen Fläche des Schweifes, einen Dau-

wu innych 4 do 6ciu sztuk i tak daléy, aż do szóstego albo ósmego reprodukowania (odnawiania) choroby ospy, wybiéraiąc zawsze do dalszego szczepienia same naymniéy chore owce i naypiękniejsze krosty, z których na nowo iad ospy zbiéra się i tym znowu kilku zdrowym owcom szczepi się; albowiem im daléy to ciągłe szczepienie prowadzone będzie, tém łagodnieysza będzie tym sposobem zrządzona ospa i tém mniéy na liczbę iéy będzie, aż póki po kilkokrotném odnawianiu iéy, iedna tylko wielka krosta w mieyscu zaszczepioném (ospa maciorka), i żadna więcéy nie pokaże się. Krosta owa, zawiéraiąca materyią ospy nader złagodzoną, pokazuie się 3go lub 4go dnia po zaszczepieniu iako plamka czerwona w mieyscu zakłucia, która do 7go lub 8go dnia wzbierze na krostę széroką i czerwoną obwódką opatrzoną. Ta krosta zaczyna się wypełniać 6go do 10go dnia, robi się wypukłą, znacznie dużą, środkiem żółtawo przecinaiącą się, od dnia 15go, 17go do 21go przysycha.

Aby tę łagodną materyię szczepienia zawsze mieć można, potrzeba wprawdzie szczepienie takowe ciągle prowadzić; mianowicie takową uzbiéraną materyią 8 do 14 dni przechowuiąc i tą na nowo kilka sztuk owiec zaszczepiaiąc, tak, iżby prawie co miesiąc szczepienie powtarzane było. Tym sposobem można każdego czasu, a właściwie wtenczas, kiedy wszystkie okoliczności temu działaniu naylepiéy sprzyiaią, osobliwie w pogodną i umiarkowaną porę iesienną, całą trzodę od roku do roku, ale zawsze przychówek na wiosnę szczepić, i tym sposobem cały stan bydła owczego od ospy zupełnie ochronić. Doświadczenie nauczyło, iż przy należytém postępowaniu ze szczepieniem, z 1000 byłych całkiem zdrowych owiec, rzadko kiedy, by iedna owca w skutek szczepienia zginęła. Nie ma przytém żadnéy straty na wełnie, iak iest przy ospie naturalnéy, a nadto ta korzyść, że nawet przednie owce hiszpańskie i kotne maciory szczepienie bez wszelkiéy szczególnie znacznéy choroby przebywaią.

Dla zaszczepienia owcom ospy obronnéy, nie potrzeba iadu piérwéy konserwować, ale owce, u których ospa szczepiona właśnie, należycie doyrzała, sprowadza się, na niskim mocnym stole mocno trzyma się i przy każdéy operacyi szczepienia zanurza się iglica w krostę kilku zakłuciami otworzoną. Szczepiący stanąć ma z tyłu owcy tak, by przeciąg powietrza żadnych cząstek z iadu szczepionego ulotnionych do owiec szczepić się maiących nie naprowadzał, i wtenczas iglicę w iadzie ospy do szczepienia zanurzoną wpuszcza całkiem prostopadle w powierzchnią skóry spodniéy,

men breit vom After, rechter- oder linkerseits der Schwanzwirbelknochen ein, und zwar so leicht, daß nicht die mindeste blutige Verletzung entstehe. Hierauf wird die Nadel unter der Oberhaut umgewendet, daß die Rinne zu unterst gekehrt wird, und unter einem leichten Druck mit dem Daumen wieder hervor gezogen, womit die Impfung vollendet ist. Aus einer einzigen Pocke können viel über 100 Stücke geimpft werden. Ein geübter Impfer aber vermag mit einem Gehilfen in einem halben Tage ganz leicht 500 Stücke zu impfen.

So wie ein Stück geimpft ist, wird es sogleich aus dem Stalle in einen reinen freien Ort oder in eine Schupfe gelassen, um den Ausdünstungen des Pockengiftes nicht ausgesetzt zu seyn.

Alle Impflinge werden von dem noch nicht geimpften Theile der Herde abgesondert gehalten, bei gutem Wetter auf besonderen reinen Triften, oder in besonderen Ställen oder Schupfen. Außer guter Nahrung und der Salzlecke bedürfen sie keines andern Mittels, und auch die entzündeten und zu Pocken sich bildenden Impfstellen bedürfen keiner weiteren Behandlung.

Am 3., 4. Tage nach der Impfung untersucht man bei allen die Impfstellen und jene Stücke, wo kein entzündetes Fleckchen daselbst sich zeigt, werden von den übrigen entfernt und gezeichnet, um sie neuerdings zu impfen.

Vor der Schutzimpfung aber sind alle Schwächlinge, lungen- und leberfaule oder anbrüchige Thiere u. dgl. auszumustern, oder wo dieses nicht angeht, doch wenigstens zu zeichnen, damit man dieselben, wenn sie schlechte Pocken bekommen, von den übrigen absondere und überhaupt nicht verleitet werde, den schlechten Ausgang bei solchen Stücken der Impfung selbst zur Last zu legen.

Wenn die Impfung regelmäßig gemacht wird, so werden nie üble Folgen zu befürchten seyn, und es bleibt nun nach vielfältiger Ueberzeugung gewiß, daß die Impfung zur gehörigen Zeit und unter den nothwendigen Vorsichten angestellt, das Schafvieh auf die leichteste und einfachste Weise vor den Verheerungen der Pockenkrankheit durchaus und für immer sicher stellt.

V. Hauptstück.

Verschiedene einzeln (sporadisch) vorkommende, theils ansteckende, meist langwierige Krankheiten.

§. 44.

Von der Trommelsucht oder dem Aufblähen.

Die **Trommelsucht** (**Trommelseuche**, **Blähseuche**, das **Aufblähen**) ist ein beim Rinde wie beim Schafe

łysćy płaszczyzny ogona na wielki palec szérokości od uścia kątnicy, po prawéy, lub po lewéy stronie kości pacierzowéy od ogona, i to tak płytko, aby, acz naymniéy krwi nie pokazało się. Potém iglica pod powierzchnią skórą obraca się, aby rowek ku spodowi skierowany był i za lekkićm przyciśnięciem wielkiego palca znowu się wyymuie, na czém szczepienie kończy się. Z iednéy tylko krosty można daleko więcéy iak 100 owiec zaszczepić, a wprawny operator iest w stanie przy pomocy drugiego, w połowie dnia łatwo bardzo 500 owiec zaszczepić.

Jak tylko iedna owca zaszczepioną zostanie, zaraz ze stayni prowadzi się w czyste i otwarte mieysce lub do szopy, aby na wyziewy iadu ospy wystawioną nie była.

Wszystkie owce zaszczepione, od reszty trzody nieszczepionéy oddzielnie trzymane będą, w pogodę, na osobnych czystych wygonach, lub w osobnych stayniach albo szopach. Oprócz dobréy paszy i soli do lizania, nie potrzebnią innych rzeczy, a nawet zapalone i ospę wysypuiące mieysca, nie potrzebuią żadnego dalszego pielęgnowania.

Dnia 3go, 4go po zaszczepieniu, ogląda się u wszystkich owiec mieysca szczepione i te owce, u których nie pokazuie się żadna plamka zapalona w tém mieyscu, oddalone być maią od drugich i znaczone, aby ie znowu szczepić.

Atoli przed szczepieniem obronném wszystkie owce słabowite, na zgniłość płuc lub wątroby cierpiące, lub nadpsute i t. p. wybrakować, lub gdzie to być nie może, przynaymniéy poznaczyć należy, by takowe, gdyby złych krost dostały, od drugich odłączone były. a w ogólności, aby nie być spowodowanym zły koniec choroby u takich owiec, szczepieniu przypisywać.

Jeżeli szczepienie porządnie odbywać się będzie, nie ma potrzeby nigdy obawiać się złych skutków i z wielokrotnego doświadczenia iest pewna, że szczepienie w przyzwoitym czasie i z potrzebną ostrożnością przedsięwzięte, zabezpieczy owce nayłatwieyszym i nayprościeyszym sposobem od pustoszeń ospy, zupełnie i na zawsze.

R o z d z i a ł V.

Różne poszczególnie (sporadice) wydarzaiące się, częścią zaraźliwe, nayczęściéy długotrwałe choroby.

§. 44.

O puchlinie wietrznéy, czyli wzdęciu brzucha.

Puchlina wietrzna (wzdęcie brzucha, wzdęcie wietrzne, obżarcie, zaraza wietrzna), iestto

häufig vorkommendes jähling es Erkranken, wobei der Pansen oder große Futtermagen, und mit diesem der ganze Hinterleib, durch Gährung des Futters so gewaltig und schnell von Luft aufgetrieben wird, daß die Thiere sehr bald dadurch in Todesgefahr gerathen.

Die Ursache des Uebels ist im gewöhnlichsten Falle der übermäßige Genuß von verschiedenem, besonders sehr frischem und saftigem Futter, z. B. von jungem Getreide, von Wasserrispen, von Kohlblättern, bethautem Grase, vorzüglich aber vom Bastardklee, rothem Wiesenklee u. dgl. vor der Blüthe, und wenn die Thiere gleich darauf hastig saufen.

Die Zeichen dieses Leidens sind auffallend genug, um das plötzliche Eintreten desselben sogleich zu erkennen. Ganz gesunde Thiere, die bisher ihr Futter sehr gierig gefressen haben, hören plötzlich davon auf; sie werden traurig und still, wiederkäuen auch nicht mehr; der Leib wird zusehends größer und besonders auf der linken Seite des Bauches aufgetrieben; die Weichen- und Hungergruben spannen sich an, und geben beim Anklopfen der Hand einen trommelartigen Ton.

Die sogenannten Milchadern an der untern Seite des Bauches und die Halsblutadern schwellen ungemein an, der After wird hervorgetrieben, der Schweif gehoben und vom Körper weg gebogen.

Die Thiere stellen die Füsse eng zusammen, senken den Kopf sehr tief, bewegen sich nur sehr mühsam, die Augen sind glotzend, das Athmen ist beschwerlich, kurz, ängstlich, mit gewaltsamer Erweiterung der Nasenlöcher.

Nimmt dann die Aufblähung überhand, so zittern die Thiere beständig, geifern, stöhnen, schwanken und trippeln hin und her, und oft schon binnen einer halben oder einer Stunde fangen die äußerlichen Theile an zu erkalten, die Thiere brechen zusammen, wo dann sehr bald darauf der Tod entweder durch Erstickung oder durch Zerberstung des großen Magens erfolgt.

Die Schnelligkeit, mit welcher diese Krankheit daher kommt und dem Leben der Thiere Gefahr droht, macht auch die schleunigste Hilfe nöthig, welche einzig und allein darin besteht, daß die in großer Menge entwickelte und eingeschlossene Luft aus dem Pansen (großen Magen, Wampe) heraus geschafft werde.

Eine Menge von Mitteln, welche man dazu vorgeschlagen und sehr angerühmt hat, bleiben doch gewöhnlich fruchtlos, weil sie der oben genannten Forderung nicht entsprechen.

Das Ausräumen des Mastdarmes mit der Hand und die Anwendung von Salz-Klystieren sind zwar nothwendig, sie können aber für sich allein die blähsüchtigen Thiere nicht retten.

raptowna choroba u bydła rogatego i owiec często wydarzaiąca się; gdzie żwacz (piérwszy żołądek) i cały brzuch przytém, przez kiśnienie paszy tak prędko i gwałtownie od powietrza wzdęty zostaie, iż przez to bydlęta w niebezpieczeństwo życia wpadaią.

Przyczyną téy choroby naypospolitszą iest nieumiarkowane użycie paszy różnego gatunku, osobliwie bardzo świéżéy i soczystéy, n. p. świéżego zboża, wikliny wodnéy (trawy wiechowéy, mielca), liści kapuścianych, trawy zroszonéy, osobliwie zaś z koniczyny białéy (mieszanéy nieprawdziwéy), koniczyny czerwonéy i t. p. nim te zakwitną, i gdy bydlęta zaraz potém nagle piią.

Znamiona téy choroby są dosyć wyraźne, aby raptowne wszczęcie iéy natychmiast poznać. Bydlęta zupełnie zdrowe, które dotąd żarłocznie iadły, na raz tę żerność całkiem utracaią, staią się smutne i ciche, także nie odżuwaią, tułuw widocznie powiększa się, osobliwie lewa strona brzucha wzdęta, słabizny i boki, (iamy biodrzne) tak się napręźaią, że zapukawszy ręką, odgłos bębna wydaią.

Tak zwane żyły mléczne w spodnim boku brzucha i żyły krwawe na szyi, nabiegaią niezmiernie, kiszka stolcowa wydyma się, ogón podniesiony, od tułuwa na bok skręcony.

Bydlęta ściskaią nogi mocno w kupę, głowę nisko bardzo pochylaią, poruszaią się tylko z mozołą, oczy wytrzeszczone, oddech cięźki, krótki, stękliwy, z silném rozdymaniem nozdrzów.

Jeżeli wzdęcie bierze górę; bydlęta drzą nieustannie, ślinią się, stękaią, chwicią się i deptaią w tę i ową stronę, i iuż częstokroć w godzinę lub w pół godziny poczynaią nogi i uszy ziębnąć, bydlęta padaią; poczém bardzo prędko zdychaią albo przez uduszenie, albo przez rozpęknienie wielkiego żołądka (żwacza).

Pośpiech więc, z iakim ta choroba przychodzi i życiu bydląt zagraża, spiesznéy także pomocy potrzebuie, która na tém iedynie zasadza się, aby powietrze w piérwszym żołądku rozwinione i zamknięte, z tegoż (piérwszego żołądka, żwacza) wypędzone było.

Mnóstwo lékarstw, które ku temu podawano i niezmiernie zachwalono, zostaie przecież zwyczaynie bezowocne, ponieważ potrzebom wyżpomienionym nie odpowiadaią.

Wypróżnianie kiszki stolcowéy ręką i użycie enem z soli, są wprawdzie potrzebne, ale same nie uratuią wzdętych bydląt.

Auch Eingüsse von Aschenlauge und Kalkmilch (die aus 1 Pfund frisch gebrannten Kalk und 6 Maß siedenden Wassers bereitet wird), die Seifenauflösung (2 Loth Seife in 1/2 Maß Wasser aufgelöst), welche die angesammelte Luft in sich aufnehmen und so das Leiden heben sollen, sind im geringeren Grade des Aufblähens zu versuchen, allein in schweren Fällen haben sie selten den erwünschten Erfolg, und sind überhaupt höchst mühsam und nicht ohne Gefahr für das Thier beizubringen. In diesem Falle ist das einzige sichere und verläßlichste Mittel der Bauchstich, wo mittelst des Troicarts oder Zapfspießes eine künstliche Oeffnung in den Pansen gemacht und durch selbe die Luft entleert wird.

Die Handhabe oder das Heft dieses Instrumentes ist wie an einem Bohrer geformt, 3 Zoll lang, die Klinge 7 Zoll lang, 1/2 Zoll breit, abgerundet, an der Spitze auf 1/2 Zoll zweischneidig; eine blecherne Scheide muß ganz genau an der Klinge sich anschließen, so, daß nur die Spitze der letzteren hervor steht. Diese Scheide ist oben mit einer ringförmigen Platte versehen, und hat nach der Länge mehrere Seitenlöcher.

Man stellt sich nun mit diesem Instrumente an die rechte Seite des Rindes, und stößt es mit der rechten Hand in die linke Hungergrube 2 — 3 Zoll tief ein, gerade in der Mitte zwischen dem hervorstehenden Winkel des Darm- oder Hüftbeines und der letzten Rippe, und etwa 3 — 4 Zoll von dem Rückgrade abwärts (wo die größte Ausdehnung an dieser Seite schon den Ort zur Operation anzeigt), weil an dieser Stelle der Pansen unmittelbar anliegt, und zieht nun die Klinge heraus, während man die Scheide in der gemachten Oeffnung festhält. Sogleich tritt die Luft pfeifend durch die Scheide aus, die man nun etwas tiefer eindrückt und so lange darin läßt, bis der Leib hinlänglich zusammen gefallen ist. Die Wunde bestreicht man, um die Mücken abzuhalten, mit etwas Wagentheer, und sie schließt sich von selbst nach einigen Tagen. Man wiederholt dieses Anzapfen so oft das Thier nach der Operation neuerdings aufgebläht wird, gibt dem Thiere noch eine Zeit lang hernach salzige und bittere Mittel, und reicht ihnen erst nach einigen Stunden wieder ihr gewöhnliches Futter.

Bei aufgeblähten Schafen wird der Bauchstich auf dieselbe Weise und an derselben Stelle gemacht, nur muß für diese Thiere hier ein kleinerer Troicart genommen werden. Im Nothfalle ist zur Operation jedes Messer zu gebrauchen.

Dieses gefahrvolle Uebel kann jedoch mit ziemlicher Sicherheit verhüthet werden, wenn eine große Vorsicht bei der Stallfütterung und die gehörige Aufsicht beim Weidegang beobachtet wird.

Także i wlewanie ługu popielnego i rozcieku wapna (z 1 funta świéżo palonego wapna i 6 miar wody wrzącéy) robionego, rozcieku mydła (2 łóty mydła w 1/2 miary wody roztworzonych), które to rozcieki, namnożone powietrze w siebie wciągać i tym sposobem cierpienie uchylić maią, przy małym stopniu wzdęcia doświadczane być może, atoli w cięższkich przypadkach rzadko kiedy pożądany osiągnęły skutek, i w ogólności z naywiększą trudnością i nie bez niebezpieczeństwa bydląt użyte być mogą. W takim razie, iedynym iest pewnym i nayniezawodnieyszym środkiem przekłucie brzucha, gdzie szwaycą (iglicą trzygraniastą, (troicart) robi się sztuczny otwór w żwaczu, którym powietrze wypuszcza się.

Rękoieść czyli trzonek tego narzędzia iest taki, iak u świdra, 3 cale długi; żeleść 7 cali długa a 1/2 cala széroka zaokrąglona, na końcu 1/2 cala obostrzona; pochewka blaszana musi ściśle do żelezca przystawać, tak, by tylko sam koniec żelezca widać było. Pochewka ta opatrzona iest górą obrączką i ma po bokach wzdłuż kilka dziurek.

Z tym tedy instrumentem staie się po prawéy stronie bydlęcia i prawą ręką uderza się nim w lewą iamę biedrzną na 2 do 3 cali głęboko prosto w środek pomiędzy wystaiące kąty kości kiszkowéy i biedrznéy i ostatniego ziobra, na iakie 3 do 4 cali od krzyżów wstecz, (gdzie naywiększe rozdęcie z téy strony samo iuż wskazuie mieysce do przekłucia), ponieważ w tém mieyscu żwacz bezpośrednio leży; potém żeleść wyciąga się zatrzymuiąc pochewkę w otworze brzucha; zaraz wtenczas powietrze wychodzi gwiżdżąc pochewką, która się natenczas cokolwiek głębiéy wypycha i dopóty się tam zostawia, aż brzuch dostatecznie opadnie. Rana smaruie się mazią, aby się komary nie czepiały, a potém sama się w kilka dni zamyka. To wypuszczanie powietrza powtarza się tyle razy, ile po każdéy operacyi bydle na nowo wzdęcia dostanie, potém daie się bydlęciu przez czas nieiaki lékarstwa solne i gorszkie i dopiéro w kilka godzin daie się mu znowu pasza zwyczayna.

U owiec wzdętych przekłuwa się brzuch tym samym sposobem i w tém samém mieyscu, tylko używa się mnieyszéy szwaycy trzygraniastéy. W potrzebie użyć można do téy operacyi każdego noża.

Ta iednak pełna niebezpieczeństwa choroba może być dość bezpiecznie unikniona, zachowuiąc wielką ostrożność w paszy staiennéy i przyzwoity dozór przy wyganianiu na pastwiska.

Man halte nämlich das Vieh, besonders im Frühlinge, nachdem es im Winter beim Rauhfutter nur kümmerlich genährt worden, vor allzusaftigen und fetten Triften, von jungen Saaten und zu üppigen Stoppelweiden, und besonders von Kleefeldern ab. Man lasse sie, wenn sie doch auf solche Weidegänge kommen, auf denselben fleißig umher treiben, nicht zu viel genießen und ja nicht schnell darauf saufen. Man lege ihnen im Stalle alles Grünfutter nur in kleinen Mengen und dafür öfters vor, oder lasse es mit Häckerling oder Heu vermengen. Der frische Klee darf vor der Blüthe nicht zur Fütterung verwendet werden, und das Vieh immer erst einige Stunden nach dem Genusse des Grünfutters zur Tränke zugelassen werden.

§. 45.

Harnruhr und Blutharnen.

Die Harnruhr (das Lauterstallen) ist eine bei Pferden, Rindern und Schafen vorkommende Krankheit, bestehend in einem besondern Leiden der Harnblase, wobei der Harn oft und in größerer Menge als gewöhnlich abgeht, so daß seine Menge die des genossenen Getränkes bei weitem übertrifft, woraus dann allmälig Entkräftung und Abzehrung entsteht.

Die Ursachen dieses Uebels sind meistens solche Schädlichkeiten, welche die Thiere auf dem Weidegang treffen, öftere Verkältung und Unterdrückung der Hautausdünstung durch naßkaltes und rauhes Wetter, ungewohnter Genuß von hartem und salzigem Wasser, am häufigsten aber der Genuß scharfer und harntreibender Gewächse auf Weiden. Aus dieser letztern Ursache werden manchmal wirklich ganze Schafherden von der Harnruhr befallen, so daß diese Krankheit wie eine Seuche herrschen kann.

Die hauptsächlichsten Zufälle dieser Krankheit aber sind folgende:

Die Thiere strahlen sehr oft und viel, sind an der Lendengegend empfindlich, gehen mit mehr entfernten Hinterfüssen, oder setzen sie beim Harnen weit auseinander.

Dieses geschieht entweder sehr oft, alle 5 bis 10 Minuten, aber in sehr geringer Menge, oder in längern Zwischenzeiten und dann in sehr großer Menge; nicht selten geht auch der Harn unwillkührlich ab. Der Harn selbst ist meistens hell, fast ganz geruchlos und wässerig. Je länger dieser Harnfluß dauert, desto mehr Durst äußern die Thiere. Allmahlig tritt Abzehrung und ein schleichendes Fieber ein. Bei naßkaltem Wetter zeigt sich das Leiden viel heftiger und das Harnen ist noch häufiger, als bei warmer und trockener Witterung. Dann zeigen sich die Thiere auch wie betäubt und schwindlich, daß sie sogar taumeln und niederstürzen, ohne drehköpfig zu seyn.

Mianowicie bydło na wiosnę, kiedy pospolicie z zimy suchą paszą nędznie karmione wychodzi, wstrzymywać należy od pasienia się na pastwiskach zbyt soczystych i tłustych; świeżo zeszłych siewach, buynych ścierniskach, osobliwie na polach koniczyny. Jeżeli przecie przyydą na takie wygony, dobrze i tam przeganiać ie i nie dopuszczać, aby się wiele pasły i zaraz potém prędko piły. Kłaść im wszelką paszę zieloną w stayni tylko w małéy ilości, a za to częściéy, lub mieszać im takowę z sieczką albo z sianem. Swieżéy koniczyny przed okwitnieniem na paszę używać nie można, i bydło zawsze dopiéro w kilka godzin po użyciu paszy zielonéy poić.

§. 45.

Ciekączka moczu i moczenie krwawe.

Ciekączka moczu (płynienie moczu), iest to choroba u koni, bydła i owiec wydarzaiąca się, która zasadza się na szczególném cierpieniu pęchérza, przy którém mocz odchodzi często i w większéy ilości, iak zwyczaynie, tak dalece, że ilość moczu o wiele przewyższa ilość używanego napoiu, z czego potém zwolna osłabienie i suchoty powstaią.

Przyczyną téy choroby, są nayczęściéy takie szkodliwości, które bydlęta na pastwiskach spotykaią; częstsze oziębienie i zatrzymanie się transpiracyi skóry przez powietrze mokrozimne i ostre, niezwykły użytek twardéy i słonéy wody; nayczęściéy zaś używanie ostrych mocz pędzących roślin na pastwiskach. Z téy ostatniéy przyczyny ta ciekączka moczu napada czasem istotnie całe trzody owiec, tak dalece, że choroba ta na sposób zarazy panować może.

Naygłównieysze przypadłości atoli téy choroby są następuiące:

Bydlęta moczą bardzo często i wiele, w okolicy lędzwi są bardzo czułe, chodząc rozkraczaią więcéy tylnie nogi, lub podczas moczenia siadaią rozkraczone.

Dzieie się to albo zbyt często co 5 — 10 minut, ale w małéy bardzo ilości, albo w dłuższych przedziałach czasu, ale w wielkiéy bardzo ilości; nieraz także odchodzi mocz mimowolnie (samociecz). Mocz bywa nayczęściéy iasny, prawie całkiem bez odoru i wodnisty. Im dłużéy trwa to płynienie moczu, tém więcéy pragnienia okazuią bydlęta. Coraz więcéy przychodzi wycieńczenie i ukryta gorączka. W porę mokrozimnę cierpienie to iest mocnieysze a moczenie ieszcze częścieysze, iak podczas suchego i ciepłego powietrza. Potém są bydlęta iak odurzone i zagorzałe, że się nawet chwieią i padaią nie cierpiąc zawrotu głowy.

In den gefallenen oder zur Untersuchung getödteten Thieren findet man gewöhnlich einen kränklichen Zustand der Nieren und Harnblase, welcher auf vorausgegangene Entzündung dieser Theile schließen läßt.

Die Heilung des Uebels fordert die Entfernung jener Schädlichkeiten, welche die Krankheit verursachten. Die Anwendung von Arzeneimitteln ist selten von Erfolg.

Wichtiger ist daher die Sorge zur Verhütung des Uebels. Diese besteht darin, daß man die Giftpflanzen auf der Weide ausrottet, daß man den Thieren, ehe sie auf die Weide getrieben werden, etwas trockenes Futter im Stalle reicht, damit sie nicht zu hungrig hinauskommen, und bei naßkalter Witterung sie ganz zu Hause hält.

Das Bluthharnen erscheint nicht selten bei Rindern und Schafen, und zuweilen in so hohem Grade, daß es lebensgefährlich wird. Dabei ist gewöhnlich die Lendengegend sehr empfindlich, das Geschröte bei männlichen Thieren sehr aufgezogen, bei Kühen der Eiter sehr gespannt und empfindlich, die Milch ist vermindert, es ist Harnverhaltung und schmerzhafte Bemühung zum Harnen, abwechselnd mit dem Abgange eines mit Blut vermischten Harns, Kolikschmerzen, Zwang beim Misten u. s. w. dabei.

Meistens entsteht das Uebel nach dem Genuße der Erlen-, Pappeln-, Eichenblätter und Knospen, der jungen Sprossen von Fichten, dann einiger scharfen Pflanzen, als des wilden Rosmarins, der Zeitlose, des Hahnenfußes u. dgl., wie auch der sauren und schilfigen Gräser, die auf Moorwiesen vorkommen; auch von dem Verschlingen scharfer Insecten beim Genuße des Laubes verschiedener Gesträuche, z. B. der Maikäfer und spanischen Fliegen, kann diese Krankheit entstehen.

Zur Heilung sind hier bei Zeiten schleimige Mittel sowohl innerlich als äußerlich in Klystieren anzuwenden, z. B. Absüde von Leinsamen, Schwarzwurzel, Eibisch, Käsepappel, Gerste, dann Mehltränke u. dgl. mehr.

Bei dem Bluthharnen sowohl als bei der Harnruhr ist es nothwendig den Genuß der schädlichen Giftpflanzen dadurch zu verhüten, daß man immer den Thieren jedesmal vor dem Austreiben im Stalle ein Morgenfutter reiche, weil sie dann auf der Weide gewiß nicht über alles so begierig herfallen, sondern unter den Gewächsen eine bessere Auswahl machen und die ihnen schädlichen scharfen Giftkräuter vermeiden.

Hat man in Erfahrung gebracht, daß das Bluthharnen von verschluckten scharfen Insekten, z. B. Maikäfern, spanischen Fliegen herrührt, so gibt man dagegen innerlich den Kampher in einen Schleim aufgelöst zu einem Quentchen für jede Gabe in Mehltränken.

W bydlętach padłych lub dla rozpoznania zabitych, widać zwyczaynie chorobliwy stan nérek i pęchérza, zkąd o poprzedniczém zapaleniu tych części wnioskować można.

Léczenie téy choroby wymaga uchylenia owych szkodliwości, które chorobę sprowadziły. Używanie lékarstw rzadko bywa skutecznem.

Ważnieysze zatém iest staranie uchronienia się od téy choroby, a tém iest wypleniać rośliny iadowite na pastwiskach, dawać bydlętom w stayni nieco suchéy paszy, nim na pastwisko wyganiane będą, by tam nie przychodziły zbyt wygłodniałe, i w porę mokrozimną całkiem ie w domu trzymać.

Moczenie krwawe wydarza się dosyć często u bydła rogatego i u owiec, a czasem w tak wysokim stopniu, że iest niebezpieczne. Przytém bywa pospolicie okolica lędźwi bardzo czuła; iądra u bydląt samców bardzo naciągnięte, u krów wymiona bardzo naprężone i czułe, mléko uszczuplone; przy téy słabości iest zatrzymanie moczu i bolesne silenie się do moczenia z odchodem moczu na przemian z krwią pomieszanego, kolki, silenie się do gnoienia i t. d.

Nayczęściey choroba ta powstaie z pożywania liści olchowych, topolowych, dębowych i pąkowia, młodych latorośli sosnowych, tudzież niektórych ostrych roślin, iako: rozmarynu dzikiego, zimokwitu (późnéy sasanki), kurzéy stopy (iaskierca) i t. p., iako też trawy kwaśnéy i szuwarowatéy, które na łąkach moczarnych rosną; także z połykania ostrych owadów gryząc liść po różnych chaszczach, n. p. chrabąszczów i muszek hiszpańskich, choroba ta powstać może.

Do léczenia używać należy zawczasu lékarstw kléiowatych tak wewnętrznie, iak i zewnątrz przez enemy; n. p. odwarów siemienia lnianego, żywokostu, ślazu, nasienia topolowego, ięczmienia, tudzież z pamuły mącznéy, i t. d.

Tak przy moczeniu krwawém, iak i ciekączce moczu, potrzeba od pożywania szkodliwych, iadowitych roślin przez to chronić, aby zawsze bydlętom przed każdém wyganianiem na pastwisko dawać w stayni ranną paszę, ponieważ natenczas na pastwisku pewnie iuż wszystkiego tak chciwie dopadać nie będą, ale między roślinami lepszy wybór czynić a szkodliwe im, ostre i iadowite zioła pomiiać.

Po przekonaniu się, że mocz krwawa pochodzi z połknienia ostrych przegubów, n. p. chrabąszczów maiowych, muszek hiszpańskich i t. p. daie się na to kamfora w iakiéy kleiowatości rozpuszczona po kwintlu na każdą dozę w polewce mącznéy.

§. 46.

Von der Faulsucht oder Fäule der Schafe.

Die Fäule (Bleichsucht, Wassersucht, Faulfressen, Faulichwerden) ist eine der gewöhnlichsten und gefährlichsten, oft über ganze Herden ausgebreitete schleichende Krankheit der Schafe mit allmäliger Auflösung und Verwässerung des Blutes, und bis zur gänzlichen Entkräftung zunehmende Schwäche.

Solche faulkranke Schafe sind schon aus der Entfernung kenntlich; sie bleiben hinter den übrigen zurück, gehen träge, matt und schwankend mit wackelndem Kopfe und hängenden Ohren, äußern beim Anfassen und Niederhalten wenig Widerstand; fressen und wiederkäuen sehr langsam. Ihre Hungergruben sind leer und vertieft, die Augen matt, bleich, die Augenlieder angeschwollen, die Schaautze so wie die innere Maulhaut blaß, die Zunge so wie das Zahnfleisch welk, die Haut aufgedunsen, weich, schwammig, bei gescheitelter Wolle blaß, die Wolle verliert die Kräuselung, ist weich und sitzt so wenig fest, daß sie beim geringsten Zupfen in großen Flocken ausgeht. Bei jedem Drucke auf das Kreutz geben die Thiere gleich nach und sinken zusammen, dabei misten sie weich und später ganz dünn. Das Uriniren geschieht selten, der Harn ist braun und geht in geringer Menge ab, der Durst wird stets größer, die Freßlust immer geringer, dabei magert der Körper bei Zunahme des Uebels allmälig ab, nur der Bauch ist aufgetrieben und schwappend, aus der Nase fließt ein schmutziger Rotz, am Halse unter der Kinnlade erhebt sich eine wässrige kalte Geschwulst (Kropf), welche gegen den Abend hin immer zunimmt und gewöhnlich den nahen Tod verkündigt, welcher mit Lähmung, lang vorhergehender Kälte der Füsse und ohne alle Zuckungen eintritt, indem sie gleichsam auslöschen.

In dem gefallenen oder bei einem im hohen Grade der Krankheit geschlachteten Stücke findet man die Haut schlaff und wässerig, das Fleisch welk und mißfärbig, das Blut ist blaßroth wie Fleischwasser und in geringer Menge; alle Eingeweide sind äußerst bleich, weich, häufig mit Wasserblasen und Blasenwürmern besetzt, in der Brust, besonders aber im Hinterleibe, findet man viel ausgetretenes Wasser, häufig ist die Lunge und die Leber angegriffen, und oft sind Leberegeln und Lungenwürmer mit in Gesellschaft.

Die gewöhnlichste Ursache dieser Krankheit ist die Verhuthung, nämlich das Weiden auf sumpfigen fetten Grasplätzen, vorzüglich im Sommer nach häufigen Regengüssen, wo die Schafe gierig eine große Menge von wässrigem, wenig nahr-

§. 46.

O chorobie gniłey czyli gniliźnie owiec.

Gnilizna (blada choroba, puchlina wodna; i t. d. iest to choroba owcza, iedna z nayzwyczaynieyszych i nayniebezpiecznieyszych, częstokroć na całe trzody rozpościeraiąca się, potaiemna, z wolném roztwarzaniem i zwodnianiem krwi i słabością aż do zupełnego sił wyniszczenia wzmagaiącą się, połączona.

Takie na gniliznę chore owce, poznać iuż z daleka; zostaią w tyle za drugiémi, idą leniwo, mdło i chwieiąc się, kołysaiąc głową i uszy opuściwszy, chwytane i zatrzymywane, mało pokazuią oporu, iedzą i odżuwaią bardzo powoli. Jamy biedrne są próżne, zapadnięte, oczy mdłe, blade, powieki nabrzmiałe, morda iak i wewnętrna skóra pyskowa blada, ięzyk i dziąsła flakowate, skóra nadęta, miękka, gąbczasta, za rozdzieleniem wełny widać że blada, traci kędzierzawość; miękka i tak słabo w skórze siedząca, że za naymnieyszém podskubnieniem wielkiémi kosmami wyciąga się. Za każdém pociśnieniem krzyżów poddaią się owce zaraz i padaią, przytém gnoią miękko, a późniéy zupełnie rzadko; moczą tylko kiedy niekiedy; mocz brunatny i w małéy ilości odchodzi; pragnienie coraz większe, żerność zaś coraz mnieysza, przytém chudną nieznacznie ze wzmaganiem się choroby, brzuch tylko nadęty i bulkoczący, z nosa płynie brudny smark, na szyi i pod szczęką nabiéra wodnisty zimny guz (wole), zawsze na wieczór powiekszaiący się, który pospolicie bliski zgon zapowiada; z odięciem władzy członków i poprzedzaiącém oziębieniem nóg, wszakże bez żadnych poruszeń kurczowych (konwulsyy) nadchodzi tak, że tylko gasną.

W owcy padłéy, lub dla wysokiego stopnia choroby zabitéy, znaydziemy skórę mdłą i wodnistą, mięso flakowate i zmienionego koloru, krew bladoczerwoną, iak woda z opłókanego mięsa i w małéy ilości; wszystkie wnętrzności są blade, kruche, gęstémi, wodnistémi pęcherzykami i glistami osadzone; w piersi, osobliwie w tyle, wiele wody wystąpionéy; częstokroć rażone są płuca i wątroba, a częstokroć także znayduiemy przytém motylice na wątrobie i płucach.

Naypospolitszą przyczyną téy choroby bywaią złe pastwiska, mianowicie, pasienie na trawnikach błotnistych i tłustych, osobliwie w lecie po rzęsistych ulewach, kiedy owce napołykaią w wielkich ilościach paszy zielonéy,

haftem Grünfutter verschlingen, aus welchem nur ein schlechtes wässriges Blut erzeugt wird. Auch geben Thau, Nebel, Reife und Mißbrauch der Salzlecke dazu Gelegenheit. Aber auch die Stallfütterung im Winter, der anhaltende Genuß eines verdorbenen, dumpfen, sauren und von vielen Regen ausgewässerten Heues und Mooses; eines verdorbenen schlechten Wassers aus Pfützen, Lacken, Brunnen und Trögen; dann der lange Aufenthalt in niedrigen, engen, dumpfen und unreinen Ställen, so wie viele voraus gegangene und übel geendete Krankheiten können zur Entstehung der Faulsucht Anlaß geben.

Am häufigsten befällt diese Seuche die Lämmer, dann alle schwächlichen und übel gepflegten Stücke.

Die **Heilung** ist nur im ersten Anfange der Krankheit zu erwarten.

Man gibt den Kranken gewürztge bittere Mittel mit etwas Salz, um die Anschoppungen zu entfernen, etwa für ein Stück 1 Loth Wermuth oder Enzian und gestoßenen Knoblauch, 2 Loth Kochsalz, 10 Tropfen Terpenthinöhl auf 2 Gaben, mit Mehl zur Lattwerge, Lämmern gibt man halb so viel. Auch Klystiere von Kamillen und Heublumen = Absud.

Sind die groben blähenden Futterreste entleert, so gibt man den kranken Stücken gutes nahrhaftes Futter, Hafer oder Haferschrott, gutes Bergheu, gebrochene Eicheln oder wilde Kastanien u. dgl.

Als Arzenei kann eine Lecke von Kalmus, Wachholderbeeren, Wermuth, Knoblauch zu gleichen Theilen gemacht, und von dieser Mischung ungefähr 2 Loth auf ein Stück berechnet werden; man setzt wohl auch einige Gran Eisenvitriol für jede Gabe, und nach einigen Tagen weißgebrannte Knochen und etwas Schwefel hinzu. Zur Erleichterung der gleichmäßigen Austheilung kann etwas Kleien oder Hafer hinzu gesetzt werden.

Hat die Fäule aber einmal einen hohen Grad erreicht, so ist selten mehr etwas durch die beste Behandlung auszurichten. Ueberhaupt wird zum Gelingen der Heilung die Vermeidung der vorbenannten Schädlichkeiten unerläßlich; wo Wirthschafts = oder anderweitige Verhältnisse dieses nicht thunlich machen, dort ist jedes Arzeneimittel, wenn nicht ganz fruchtlos, doch von einem sehr unsicheren und zweifelhaften Erfolge.

In der Vermeidung der schlechten Weiden, in Verbesserung des schlechten Futters, Trinkwassers und der Ställe, Beschrankung der Salzlecke für schwache Herden und während einer feuchten kalten Witterung, in der Auswahl gesunder starker Zuchtschafe, besteht auch die **Vorbauung** gegen dieses verheerende Uebel.

wodnistéy, a mało pożywnéy, z któréy krew tylko zła i wodnista robi się. Także rosa, mgła, szron i nadużywanie soli do lizania, podaią sposobność do tego. Lecz i karma staienna w zimie, ciągłe używanie siana i mchu zepsutego, zatęchłego, kwaśnego i z mnogich deszczów wymokłego; zepsutéy i złéy wody z kałuż, moczar, studzien i poiaków; niemniéy długi pobyt w stayniach niskich, ciasnych, zaduszaych i nieczystych; równie iak wiele poprzedniczych, a źle ukończonych chorób, może powód dać do gnilizny.

Nayczęściéy napada owa choroba iagnięta, tudzież wszystkie owce słabowite i źle pielęgnowane.

Uléczenia tylko w samym początku spodziéwać się można.

Daie się chorym owcom lékarstwa korzenne, gorszkie z nieco soli, dla uchylenia zatkania wnętrzności; dla iednéy owcy daie się 1 łót piołunu albo goryczki i tłuczonego czosnku, 2 łóty soli kuchennéy, 10 kropel oleyku terpentyuowego, to wszystko na dwie dozy mąką na famułę urządzone. Jagniętom daie się połowa tego. Także enemy z odwaru rumianku i tryn siennych.

Kiedy grube, wzdymaiące szczątki paszy wyprowadzone zostaną, daie się chorym owcom dobra pożywna pasza, owies i szrót owsiany, dobre siano górskie, tłuczone żołędzie, dzikie kasztany i t. p.

Jako lékarstwo robić można łakótkę z tatarskiego ziela, iagód iałowcowych, piołunu i czosnku w równych częściach, i z téy mieszaniny około 2 łóty na iedną owcę wydzielić; dodaie się także do tego kilka granów witryiolu żelaza na każdą dozę, a w kilka dni kości na biało palonéy z nieco siarki. Dla łatwieyszego i iednakiego wydzielania, dodać można cokolwiek otrębów lub owsa.

Jeżeli zaś gnilizna doszła do wysokiego stopnia, rzadko już kiedy i przy naylepszém léczeniu pomódz można. W ogólności, aby się léki udały, unikanie wprzód rzeczonych szkodliwości iest nieodzowne; gdzie stosunki gospodarstwa lub inne, tego uczynić nie dozwolą, tam każde lékarstwo, ieżeli nie całkiem bezskuteczne, to skutek iego bardzo iest niepewny i wątpliwy.

Wystrzéganie się złych pastwisk, poprawienie złéy paszy, wody poynéy i staien, ograniczenie soli do lizania dla trzód słabych, i podczas wilgotnego, zimnego powietrza; nareszcie dobór zdrowych i mocnych owiec maciorek, są środkami zaradczémi przeciwko téy wypleniaiącéy chorobie.

Wurmkrankheiten.

§. 47.

Die Egelkrankheit, Egelseuche.

Die Egelseuche (Leberfäule, Anbrüchigkeit) ist eine meistens beim Schafe auch beim Hornviehe vorkommende langwierige Krankheit, wobei die Egelwürmer oder Egelschnecken in großer Menge in der Leber sich erzeugen, und meistens Gelbsucht und Wassersucht dazu kömmt.

Diese böse Seuche richtet in manchen, besonders nassen Jahren unter dem Wollviehe ungeheure Verwüstungen an, da sie nach und nach ganze Herden aufreibt. Die Thiere verlieren die Gesundheit nicht plötzlich, sondern fangen allmälig an zu kränkeln; sie lecken gerne an Mauerwänden, saufen viel und oft, und liegen meistens auf der linken Seite; sie sind matt und ohne Lebhaftigkeit, magern dabei allmälig ab, jedoch bleibt der Hinterleib, besonders rechter Seits, stark angedostet. Die Haut ist blaß oder weißgelb und teigig, das Zahnfleisch und die Zunge welk und gelblich; das matte Auge ist von klebrigen Thränen befeuchtet, meistens halb geschlossen; am inneren Augenwinkel zeigt sich eine gelbliche Färbung; die Freßlust ist gering, das Wiederkäuen zögernd, der Durst stark, die Schafe verschlingen häufig Kalk und nasse Erde; klopft man mit der Hand an den Hinterleib, so bemerkt man in demselben ein Schwappen, wie von ergossenem Wasser.

Der Mistabsatz geschieht selten und träge, dabei ist der Mist locker, feucht, in zusammenhängenden Massen und von blasser Farbe. Bald hernach verändert sich die Krankheit wie bei der Fäule (§. 46.); Wassergeschwülste entstehen am ganzen Körper, vorzüglich am Halse (Kropf). Die Bewegung ist matt und träge, die Schafe legen sich oft nieder und holen schwer Athem. Ein dünnes sehr häufiges Misten tritt ein, und binnen wenigen Tagen erfolgt der Tod.

In den gefallenen und eröffneten Thieren werden alle jene Erscheinungen ersichtlich, die schon früher bei der Fäule (§. 46.) angeführt wurden. Außer diesen findet man eine sehr große aufgelockerte mißfärbige Leber, nicht selten zwei Mal so groß als im gesunden Zustande, welche oft ganz dunkel gefärbt und schon äußerlich mit verschiedenen harten Knoten und Wasserblasen besetzt ist, nach innen zu, besonders in den Gallengängen, ist sie mit Egelwürmern angefüllt.

Diese Würmer sind von verschiedener Größe und Farbe, weiß, braunroth oder graulich gesprengt; sie sind flach oder blattförmig, verkehrt eyrund, vorne mit zwei kleinen Löchern oder Mundöffnungen versehen, die ausgewachsenen bei einem Zoll

Choroby robakowe.

§. 47.

Choroba motylicza, motylicza zaraza.

Zaraza motylicza (gnilizna wątroby), iestto choroba długotrwała, nayczęściey u owiec, ale i u bydła rogatego wydarzaiąca się, w któréy motylice opoie i motylice ślimaki w niezmiernem mnóstwie tworzą się w wątrobie, i do któréy nayczęściey przyłącza się żółtaczka i wodna puchlina. Ta ziadliwa choroba w niektórych latach, osobliwie w mokrych, zrządza między owcami ogromne pustoszenia, gdyż po kolei całe trzody wyplenia. Zwierzęta te nie tracą zdrowia raptownie, ale zaczynaią powoli chorowicieć, chętnie liżą mur, piią wiele i często, i nayprospoliciey leżą na lewym boku; są mdłe i bez żywości, przytém coraz więcéy spadaią z tuszy, iednakże zad, osobliwie z prawéy strony nabrzmiały. Skóra blada, albo bladożółtawa i iak ciasto, dziąsła i ięzyk flakowate, żółtawe; oko mdłe; łzą lepką zawilżone, nayczęściey na pół przywarte; w kącie oka środkowym pokazuie się żołtawość; żerność słaba, odżuwanie powolne, pragnienie wielkie; owce łykaią obficie wapno i mokrą ziemię; pukawszy ręką w zad, odzywa się w nim bulkotanie, iak od przeléwaiącéy się wody. Gnóy odchodzi rzadko kiedy i leniwo, iest przytém wolny, wilgotny, w masach zlepionych i koloru bladego. Wkrótce potém zmienia się choroba iak przy gniliźnie (§. 46); pęchérze wodniste pokazuią się na całém ciele, osobliwie na szyi, (wola). Ruch owiec iest omdlały i leniwy, pokładaią się często i z trudnością oddychaią. Przychodzi potém płynny i bardzo częsty odchód gnoiu, a w kilka dni i zgon.

W owcach padłych i otworzonych, widać te wszystkie poznaki chorobne, które wyżey w §. 46. o gniliźnie przytoczone były. Oprócz tego znaydziemy wątrobę nader wielką, napuszoną, czasem dwa razy tak wielka, iak być powinna w stanie zdrowym, często zupełnie ciemnego koloru i iuż zewnątrz twardémi guzami i wodnistémi pęcherzykami nastrzępiona; we środku, osobliwie w kanałach żółciowych, napełniona iest motylicami opoiami.

Robaki te są rozmaitéy wielkości i różnego koloru, białe, brunatnoczerwone, lub siwonakrapiane; są płaskie, listkowate, iaykowate na nice, z przodu z dwiema dziurkami czyli otworami pyskowémi; doyrzałe, są cal długie, a trzecią część cala szérokie; młodsze, od iednéy do czterech linij długie i bardzo wąskie. Często także pęchéra

lang und ein drittel Zoll breit, die jüngern ein bis vier Linien lang und sehr schmal. Meist ist auch die Gallenblase sehr ausgedehnt, und mit solchen Würmern und mit einer flüßigen, ausgearteten, wenig bittern Galle überfüllt.

Diese Würmer, die sich nur allein in der Leber und der Gallenblase, oder den Gallengängen finden, werden auch da erzeugt, keineswegs aber, wie man ehemals glaubte, von den Thieren beim Trinken aus Sümpfen und Pfützen verschlungen.

Auch bei ganz gesunden Thieren und in guten Jahrgängen findet man solche Würmer, wiewohl in geringer Zahl, sie nehmen aber in nassen Jahrgängen außerordentlich zu.

Die Krankheit bricht nur langsam herein, ist im Anfange schwer erkennbar; gewöhnlich äußert sie sich zuerst im Herbste deutlich, im nachfolgenden Frühlinge aber greift sie so schnell um sich, daß sie in kurzer Zeit einen großen Theil der Herde zu Grunde richtet. Die edlen Schafherden und deren Abkömmlinge werden am leichtesten davon ergriffen.

Von den unzähligen Mitteln, die man bisher gegen diese Krankheit angerühmt hat, ist jedoch kein einziges verläßlich, welches im Stande wäre, das einmal schon im höheren Grade entwickelte Uebel aus dem Grunde zu heilen.

Aus dieser Ursache würden die Vorbauungsmittel, um die Entstehung der Krankheit wo möglich ganz zu verhüthen, von viel größerem Werthe als alle Heilungsversuche der schon ausgebrochenen Krankheit seyn.

Da sie sich nun in niedrigen sumpfigen Gegenden, auf moorigen Triften und nassen Weiden, bei schlechtem, saurem, modrigem, halb getrocknetem Futter in nassen Jahrgängen am häufigsten als Seuche entwickelt, so ist es auch wohl sehr schwer dieser Krankheit entgegen zu wirken; wenn die Fechsung schlecht ausgefallen ist, wenn man kein besseres Futter herbeischaffen, und die Thiere auf keine besseren, als eben auf solche Weideplätze führen kann, durch welche die Veranlassung zur Entstehung dieses Uebels gegeben wird.

Wo es möglich ist, müßte man den Herden unter solchen Verhältnissen einer schlechten Weidenahrung mit anderem nahrhaften Futter, als: Hafer, Wicken, gerösteten Körnern zu Hilfe kommen. Diese aber, so wie eigentliche Arzeneimittel, können nur im ersten Beginnen der Krankheit noch etwas fruchten, wo das Auge matt und gelb zu werden anfängt und die Verdauung noch so ziemlich im guten Stande ist.

Die Mittel, die da mit Nutzen gebraucht werden, sind vorzüglich die bitteren, die eisenhältigen und die flüchtig-öhligen, z. B. eine Mischung von vier Pfund Wermuth, vier Pfund Kalmuspulver, zwei Pfund glänzenden Ofenruß, zwei Pfund

żółciowy iest bardzo rozdęty i takiemiż glistami oraz żółcią płynną zwyrodnioną i małoco gorszką napełniony.

Robaki te, które się tylko w wątrobie i pęchérzu żółciowym znayduią, tam też się i tworzą, ale ich nie połykaią bydlęta poiąc się z bagien i kałuż, iak przedtém mniemano.

Także i u bydląt zupełnie zdrowych, i za zdrowych lat, zdarzaią się w bydlętach takie robaki, acz w mnieyszéy liczbie; atoli w latach mokrych nadzwyczaynie się wzmagaią. Choroba ta wkrada się tylko zwolna, z początku trudna do poznania; pospolicie obiawia się naypiérwéy w iesieni, ale w następuiącą wiosnę szérzy się tak prędko, że w krótkim czasie wielką część trzody niszczy. Trzody owiec przednieyszego zawodu i z nich pochodzące owce nayprędzéy dotyka.

Z pomiędzy niezliczonych lékarstw, które dotąd na tę chorobę zachwalano, nie ma ani iednego, któreby niezawodném było, któreby zdołało złe iuż do wyższego stopnia rozwinięte, z fundamentu uléczyć.

Z téy przyczyny środki zapobiegawcze, dla zupełnego ile możności ustrzeżenia się, aby choroba nie wylęgła, są daleko większéy wagi, iak wszystkie lékarskie doświadczania, do wyprowadzenia iuż wybuchłéy choroby.

Gdy zatém choroba ta nayczęściéy w nizinach bagnistych, na trzęsawinach i mokrych pastwiskach, przy złéy, kwaśnéy, zgniłéy, niedoschłéy paszy w latach mokrzystych, iako zaraza wylęgać zwykła; przeto też trudno bardzo chorobie téy zapobiegać, gdy zbiory źle wypadły, gdy lepszéy paszy dostać i owce nie na lepsze, ale właśnie na takie tylko pastwiska prowadzić można, które powodem są do powstania téy choroby.

W takich stosunkach, to iest przy braku dobrych pastwisk wypadłoby trzodom inną pożywną paszą, iak iest owies, wyka, lub prażoném ziarnem, zaradzać. Lecz i te, iako właściwe środki lékarskie, mogą tylko w piérwszych początkach choroby cokolwiek ieszcze być pożytecznémi, kiedy mianowicie oczy zaczynaia dopiéroco mdławieć i żółknąć, a trawienie ieszcze iest dosyć dobre.

Lékarstwa w tym razie z pożytkiem używane, są szczególniéy gorszkie, zawiéraiące żelazo i ułotliwe oleyne, n. p. mieszanina ze cztérech funtów piołunu, cztérech funtów proszku ziela tatarskiego, dwóch funtów połyskuiącéy się sadzy kominowéy, dwóch funtów białéy kości palonéy,

weiß gebrannte Knochen, ein halbes Pfund Hirschhorn- und ein halbes Pfund Terpentinöhl, ein Viertel Pfund Eisenvitriol. Von diesem Pulver wird jedem Stücke täglich ein und ein halbes bis zwei Loth, Lämmern ungefähr die Hälfte mit Mehl und Wasser in Lattwergen, oder als Lecke mit Haferschrott beigebracht.

Dasselbe Mittel kann auch der ganzen Herde, unter welcher einzelne Stücke schon erkrankt sind, als Vorbauungs-Cur gegeben werden. So wie man zu diesem Zwecke auch die Tabaks- und Weinrebenasche, die Pottasche, allerlei herbe Baumrinden, Hopfen, Malzschrott, Kalkwasser (2 bis 3 Löffel voll) mit einigen Tropfen Steinöhl empfiehlt. Auf alle diese Mittel kann man sich jedoch, wie schon gesagt, niemals mit Zuversicht verlassen. Ohne gleichzeitige Verbesserung der Nahrung und Weide können sie schon gar nicht nützen. Man sucht daher, wo es möglich ist, die niedrigen nassen Weideplätze mit hohen, grasreichen, trockenen Triften zu vertauschen, oder, wo dieses nicht angeht, den Austrieb auf solche Weiden nach Möglichkeit zu beschränken, und statt des grünen Futters öfter auch gewürzhaftes Heu, Eicheln, Kastanien zu füttern, und braun geröstete Körner, Roggen, Gerste, Hülsenfrüchte unter das Futter zu geben. Der häufige Gebrauch der Salzlecke muß vermieden werden.

Wo aber die Egelkrankheit unter einer Herde einmal eingerissen ist, da wird, bei der Unzuverlässigkeit aller dagegen anzuwendenden Mittel, der verständige Landwirth nicht verabsäumen, die kränkelnden Schafe im Herbste auszubracken und der Schlachtbank zu übergeben, weil es unklug wäre, den ganzen Winter hindurch Futter an solche Kränklinge zu verschwenden, welche im nächsten Frühjahre höchst wahrscheinlich zu Grunde gehen.

Eben so sorgfältig wird er sich in Acht nehmen, ja keine egelkranken Schafe aufzukaufen und solche Thiere zur Viehzucht zu verwenden, da eine vielfältige Erfahrung gelehrt hat, daß die von solchen Schafen fallenden Lämmer nicht nur die größte Neigung zur gleichen Krankheit, sondern oft auch diese selbst schon mit auf die Welt bringen. Uebrigens berechtiget das Gesetz den Käufer egelkranker Schafe zur Rücklage, wenn er binnen zwei Monaten nach dem Kaufe die Gegenwart dieser Krankheit an den Thieren entdeckt.

§. 48.

Wurmige Lungenseuche der Schafe.

Die Lungenwürmerseuche besteht in einer langwierigen mit Auszehrung verbundenen Krankheit der Lämmer, bei welcher eine besondere Erschlaffung und Verschleimung in der

pół funta oleyku rogu ieleniego i pół funta terpentynowego, ćwierci funta witryolu żelaza. Proszku tego daie się każdéy owcy codziennie po pół i do dwóch łótów, a iagniętom około połowy tego w famułce z mąki i wody; lub za łakoć z owsem szrótowanym.

To samo lékarstwo można także i całéy trzodzie, między którą kilka sztuk owiec iuż się pochorowało, iako środek zapobiegaiący, zażyć dawać. W tym samym celu zaleca się równie popiół z tytuniu i winorośli, potaż, wszelakie ciérpkie kory drzew, chmiel, słód szrótowany, wodę wapienną (po 2 do 3 łyżek pełnych) z kilką kropli oleiu skalnego (Petroleum). Z tém wszystkiém na te wszystkie środki, iak iuż powiedziano, nigdy z pewnością spuszczać się nie można. Bez polepszenia równoczesnego paszy, i lepszych pastwisk, wcale skutkować nie będą mogły. Starać się więc wypada, aby, ile tylko to stać się może, pastwiska niskie, moczarne, zamienić na wygony trawiste i suche, lub, gdzie się to uczynić nie da, w wyganianiu owiec na podobne pastwiska, ile możności ograniczyć, a zamiast paszy zielonéy, częściéy także karmić sianem wonném, żołędzią, kasztanami, równie prażonemi na rumiano ziarnami, żyto, ięczmień i rośliny strączkowe między paszę mieszać. Częstego zaś dawania soli do lizania wystrzegać się należy.

Gdzie zaś choroba motyliczna iuż raz między trzodę wdarła się, tam przy niepewności środków na to użyć się maiących, gospodarz rozumny nie zaniedba owce słabowite w iesieni wybrakować i na rzeź oddać, ponieważ nierozsądnie byłoby dla takich niedołęgów przez cała zimę paszę marnotrawić, które zachodzącéy wiosny podług wszelkiego podobieństwa zginą.

Równie będzie się miał na wielkiéy ostrożności, by nie kupił owiec zamotyliczonych i takowych nie używał do chowu, gdyż rozliczne doświadczenie nauczyło, że iagnięta po takich owcach, nie tylko maią, iak naywiększe usposobienie do podobnéy choroby, ale często nawet z sobą na świat przynoszą. Wreszcie ustawy nadaią kupuiącemu owce zamotyliczone prawo żądania zwrotu pieniędzy, ieżeli w przeciągu dwóch miesięcy po kupnie obecność téy choroby w owcach odkryie.

§. 48.

Choroba płuc robakowa u owiec.

Choroba płuc robakowa, iestto długotrwała choroba iagniąt z wycieńczeniem połączona, w któréy krtań czyli kanał oddychalny i płuca, są szszególniéy wiotkie i za-

Luftröhre und Lunge Statt findet, und wobei lange, feine und fadenförmige Würmer sich darin erzeugen, und in Knoten und knäuelartigen Verflechtungen daselbst anhäufen.

Diese Würmer, die sogenannten Lungenwürmer, Luftröhrenkratzer, verstopfen zum Theil die Luftröhre und viele Seitenzweige derselben gänzlich, dabei haben die Thiere beständig einen trockenen Husten, wobei jedoch manchmal ganze Klumpen von Schleim, welcher eine Menge Fadenwürmer enthält, ausgeworfen werden; die Schafe magern zusehends ab, sie reiben sich mit der Schnauze an den Wänden und Rauffen im Stalle, der Augenstern ist stark und erweitert und starr, das Weiße im Auge bläulich, die innere Nasen- und Maulhaut blaß und schleimig, die Haut und Wolle, die Mistentleerung verhalten sich so wie bei faulsüchtigen Schafen. Häufig sterben solche Thiere plötzlich durch Erstickung; geschieht dieses aber nicht, so verfallen sie in ein Faulfieber und Auszehrung, welche ihrem Leben bald ein Ende macht.

Obwohl erwachsene Schafe von dieser Krankheit nicht frei sind, so sind ihr doch am häufigsten Säuglämmer und Jährlinge unterworfen.

Bei der Eröffnung der gefallenen oder getödteten Stücke erhält man oft erst vollkommen Gewißheit über diese Krankheit, wenn nicht früher schon bei ihrem Leben durch das Husten ein Theil dieser Würmer ausgeworfen wird, wie es zuweilen der Fall ist.

Außer den schon früher erwähnten Erscheinungen (§. 46.) findet man ergossenes Wasser in der Brusthöhle, welke und erschlaffte Lungen, auf deren Oberfläche Knoten, welche Schleim und eine Menge der früher benannten Fadenwürmer enthalten, die man auch in der Luftröhre und ihren Zweigen häufig antrifft.

Die Zeit, wo diese Seuche am gewöhnlichsten herrscht, ist der Spätwinter und Frühling bei naßkaltem Wetter und überhaupt bei kühlen und nassen Jahrgängen. Die einmal ausgebildete Krankheit ist so wenig heilbar, als die Egelseuche, und um so viel verderblicher als diese, weil die Thiere gewöhnlich schneller daran zu Grunde gehen und weil sie meistens Lämmer befällt, so, daß die Nachzucht dadurch aufgerieben wird. Die Anwendung der Arzeneimittel ist gewöhnlich ohne Erfolg.

Will man jedoch Heilmittel versuchen, so können sie höchstens im Beginnen der Krankheit von einem Erfolge seyn, und es können in diesem Falle die bei der Egelkrankheit benannten angewendet werden, denen man noch für ein Stück 1/2 Loth von dem Pulver von gedörrten Ameisenhaufen beisetzt.

flegmione, przytém zalegaią się tam cienkie robaczki w kształcie nitek i zbieraią się w uploty tworzące guzy i kłębki.

Robaki te, **płucowémi**, także z niemieckiego, **skrobaczkami krtaniowémi** nazywane, zatykaią w części krtań i wiele bocznych iéy odnóg zupełnie, przytém owce cierpią nieustanny kaszel, w którym iednak czasami wyrzucaią kłębkami flegmę zawieraiącą w sobie mnóstwo tych niciastych robaków; owce chudną widocznie, trą mordę o ściany i drabiny sienne w stayniach, źrzenica mocno rozprzestrzeniona i wryta, białek oka sinawy, skóra w nosie i w pysku blada, zaflegmiona, skóra, wełna i odchód gnoiu są takie, iak u owiec na gniliznę chorych. Owce takie giną często bardzo raptownie przez uduszenie; ieżeli zaś nie tym sposobem, to wpadaią w zgniłą gorączkę i suchoty, w których prędko życie kończą.

Chociaż owce dorosłe od téy choroby nie są wolne, toć przecie naywięcéy podlégaią iéy iagnięta ssące i łońszczaki (roczniaki).

Nayczęściéy dopiéro za otworzeniem owiec padłych lub zabitych odbieramy zupełną pewność o téy chorobie, ieżeli iuż piérwéy za życia, nie wyrzucały z siebie część tych robaków kaszląc, iak się to czasem wydarzać zwykło.

Oprócz obiawień iuż piérwéy (w §. 46.) namienionych, znayduiemy rozlaną wodę w iamie podpiersiowéy, wiotkie i flakowate płuca, a na ich powierzchni guzy, zawiéraiące flegmę i mnóstwo niciastych robaczków, o których wyżéy mówiono było, a których także w krtani i iéy odnogach pełno bywa.

Późna iesień i wiosna przy mokro zimném powietrzu, a w ogólności w chłodnych i mokrych latach, iest porą, w któréy ten pomorek naypospoliciéy panuie. Choroba ta, gdy się iuż raz utworzyła, tyle iest trudna do uléczenia, ile motylica i o wiele zgubnieysza niż ta, ponieważ owce na tę chorobę zwyczaynie daleko prędzéy zdychaią i naywięcéy iagnięta na nią zapadaią tak dalece, że przez to cała młodzież wyplenioną bywa. Używanie lékarstw bywa pospolicie bez skutku.

Jeżeli zaś przecie léków doświadczać chcemy, to naywięcéy chyba w samych początkach choroby skutecznémi być mogą i w tym razie używać można tych samych, które w zarazie motyliczné, zalecone zostały, a do których dodaie się ieszcze po pół łóta proszku z ususzonego mrowiska na iedną owcę.

Die Verwahrung der gesunden Schafe vor diesem Uebel besteht in der Befolgung jener Regeln, welche bei der Faulseuche angeführt worden sind.

Eben so, wie bei der Egelseuche, gibt das Gesetz dem Käufer solcher Schafe zwei Monate Zeit zur Rücklage, und der Verkäufer muß die Kränklinge zurück nehmen, wenn das Uebel vor Verlauf dieser Gewährzeit erkannt wird.

§. 49.

Rotzkrankheit und Hautwurm der Pferde.

Die Rotzkrankheit oder Ritzigkeit der Pferde ist eine langwierige und im hohen Grade ansteckende Krankheit, welche entweder nach voraus gegangener Drüse oder Strengel sich von selbst entwickelt, oder durch Ansteckung von damit behafteten Pferden auf andere gesunde übertragen wird.

Das erstere geschieht gar häufig bei jungen Pferden, wo selbst die gutartigen Drüsen und der einfache Strengel durch verschiedene ungünstige Umstände sich so sehr verschlimmern können, daß daraus ein schleichendes und bösartiges Uebel entsteht. Der Ausfluß aus der Nase, der früher gelb, dicklich und gleichförmig war, wird jetzt wie geronnen und mit klumprigen käseartigen Flocken vermischt, die innere Nasenhaut wird mit röthlichen Streifen und Tupfen gefleckt, die vielleicht früher heiße schmerzhafte Drüsengeschwulst unter den Ganaschen, die in den häufigsten Fällen der Art immer an einer oder der andern Seite sitzt, und daher einseitig ist, wird nun schmerzlos, hart und schwer beweglich; sobald nun der Ausfluß aus der Nase klebrig wird, und an die Ränder der Nasenlöcher als ein schmutziger Schorf sich anlegt, so ist die Drüse schon als verdächtig zu erklären, welche gar leicht in den Rotz übergehen kann.

Dieser böse Ausgang ist besonders dann zu fürchten, wenn die drüsigen Pferde dämpfig athmen und ein struppiges Haar haben. Allmälig wird ein schnaufendes Geräusch beim Athemholen immer deutlicher hörbar, die innere Nasenhaut wird welk, schmutzig und mißfärbig; der an Farbe grünliche, aschgraue oder bräunliche und zähe Ausfluß legt sich schorfig immer mehr an den Rand der Nasenlöcher an, und ist häufig nur einseitig, hart, unbeweglich und ganz schmerzlos; erst später kommen dann die Rotzgeschwüre in der Nase zum Vorscheine, oft aber sitzen sie so hoch oben, daß man sie beim Leben des Thieres nicht sehen kann.

Ochronienie zdrowych owiec od téy choroby, zasadza się na zachowaniu owych prawideł, które w rozprawie o gniliźnie przytoczone były.

Równie, iak w chorobie motyliczney, tak i tu dozwalaią ustawy nabywcy takich owiec dwa miesiące czasu do żądania zwrotu pieniędzy, a przedawca obowiązany iest owce na powrót przyiąć, ieżeli ta choroba przed upłynieniem owego zastrzeżonego czasu poznaną zostanie.

§. 49.

Nosacizna i tylczak, (glisty skórne) u koni.

Nosacizna, czyli **wozgrzywość**, **wozgrza**, **wypryskiwanie**, także **ciekące zołzy** u koni, iest to choroba długotrwała i w wysokim stopniu zaraźliwa, która po poprzedniczych gruczołach lub guzach (zołzach) sama z siebie się rozwiia, albo przez zarazę od koni nosatych (zołzuiących, wozgrzywych) do innych zdrowych przenosi się.

Choroba ta prosto z gruczołów rozwiia się bardzo często u młodych koni, gdzie nawet gruczoły łagodne lub ieden tylko guz, przez różne nieprzyiaźne okoliczności tak dalece pogorszyć się mogą, że się z tego potaiemna i ziadliwa choroba utworzy. Płynienie z nosa piérwéy żółte, gęstawe i iednostayne, staie się, iakby zsiadłe, krupuiącémi się sérowatémi kawałkami flegmy pomieszane, skóra w nosie czerwoniawémi pręgami i cętkami nastrzępiona, gruczoł, który piérwéy był może gorący i bolesny pod szczęką (gardłem), a który nayczęściéy w chorobie tego rodzaiu, na iednéy lub drugiéy stronie osiada, a zatém tylko iednostronnym iest, staie się bezbolesnym, twardym i trudnym do poruszenia; iak tylko więc płyn z nosa lepkim staie się i na brzegach nozdrzów, iako brzydki strup osiada, gruczoł już iako **podeyrzany**, łatwo w nosaciznę przeyść mogący, uważać należy.

Tak złego wypadku wtenczas szczególniey obawiać się należy, gdy konie gruczołowate, iak dychawiczne oddychaią i sierść maią szorstką. Coraz więcéy słychać będzie sapiącego charczenia w oddechu, skóra w nosie robi się wątła, brzydka i zmiennego koloru; płyn zielonkowaty, popielatosiwy, albo brunatny i ciągnący się, osiada strupami, coraz więcéy na brzegach nozdrów i często tylko z iednéy strony, albo przynaymniéy w iednem nozdrzu obficiéy, iak w drugiém. Gruczoł także bywa nayczęściéy tylko po iednéy stronie, twardy, nieruchomy i bezbolący; późniéy dopiero pokazuią się w nosie wrzody, często iednak siedzą w górze tak wysoko, że ich za życia bydlęcia widzieć nie można.

Auch ohne alle vorausgegangene Krankheit anderer Art bei bisher vollkommen gesund gewesenen Pferden kann der Rotz durch Ansteckung mit dem Rotzgifte sich entwickeln. Wenige Tage nach einer solchen Ansteckung stellen sich schon allerlei Krankheitszufälle ein, verlorne Freßlust, Traurigkeit, schneller Athem, die sich aber später wieder zu verlieren pflegen. Die Ganaschendrüsen schwellen an, und diese Geschwülste sind gewöhnlich einseitig, festsitzend und hart. Innen an der Nasenhaut zeigen sich bald rothe Tupfen und Streifen, Anfangs ein klarer wässeriger Ausfluß, der aber bald gelblich oder grün wird, aber noch immer durchsichtig bleibt. Nun entstehen auch schon kleine Bläschen in der Nasenhaut, vorzüglich an der Scheidewand herab, welche bald aufbrechen und sich in Geschwüre mit aufgeworfenen Rändern und blaßem speckigem Grunde verwandeln. Wird das Athmen nun auch schnaufend, so beweiset dieses, daß solche Rotzgeschwüre auch höher hinauf in der Nasenhöhle sitzen, in welchem Falle die Krankheit schon durchaus unheilbar bleibt.

Wenn auch die Pferde in diesem Zustande an ihrem übrigen Körper nichts Krankhaftes äußern, die Freßlust und Verdauung lebhaft, und alle übrigen Verrichtungen wie bei Gesunden sind, so ist ihr Nasenausfluß dennoch schon ansteckend.

Das noch örtliche Uebel nimmt nun allmälig so zu, daß nicht allein die ganze Schleimhaut, sondern selbst die Knochenblätter der Nasen- und Stirnhöhlen von der Rotz-Materie angegriffen werden. Der Nasenausfluß wird nun sehr trüb, aschfärbig, schmierig, mit Blutstreifen und kleinen schwärzlichen Puncten, die von angegriffenen Knochen herrühren und widrig riechen.

Die mißfärbigen krebsartigen Geschwüre (Schanker) in der Nasenschleimhaut vermehren und vergrößern sich täglich, die Haare sträuben sich auf, allenthalben entstehen wässerige Geschwülste und oft Wurmbeulen.

Die verhärteten Drüsenknoten unter den Ganaschen sind jedoch nicht bei allen rotzigen Pferden zugegen, und es bedarf daher bei der Beurtheilung der des Rotzes verdächtigen Pferde eine um so genauere Untersuchung, als von betrügerischen Menschen so häufig alle mögliche Mittel angewendet werden, um das Uebel zu verheimlichen.

Bei der Eröffnung rotziger Pferde nach dem Tode ergeben sich selbst in zweifelhaften Fällen häufig die überzeugendsten Beweise von dem Daseyn dieser Krankheit durch die Zerstörungen, welche, nach den verschiedenen Graden des Uebels, bald hoch oben, in der inneren Haut der Nasenhöhle, in den Muschelbeinen, in den Stirn- und Kinnladenhöhlen, in den Halsdrüsen und in der Luftröhre sich vorfinden. Die Geschwüre, der

Lecz i bez wszelkich poprzedniczych chorób innego rodzaiu u koni dotąd zupełnie zdrowémi będących, może rozwinąć się nosacizna przez zarażenie się iéy iadem. W kilka dni po takiém zarażeniu się, obiawiaią się wszystkie téy choroby przypadłości: stracona żerność, smętność i prędki oddech, które iednak poźniéy ustawać zwykły. Gruczoły podgardlane nabrzmiewaią, a te są zwyczaynie tylko po iednéy stronie mocno usadowione i twarde. W środkowéy skórze nosa pokazuią się niebawem czerwone cętki i pręgi, z początku płyn czysty i wodnisty, który potém atoli zaraz żółknieie albo zielenieie, ale zawsze ieszcze przeźroczystym będzie. Lecz dopiéro nastaią także małe pęcherzyki na skórze w nosie, osobliwie w przedziałce nozdrzów ku spodowi, które prędko wyskakuią i zamieniaią się we wrzody z wystaiącémi brzegami i bladą słoninkowatą ropą w środku. Jeżeli także oddech przytém sapiący, dowód, że te wrzody zołzowate siedzą wyżéy w iamie nozdrzowéy; w którymto razie choroba iest całkiem nie do uléczenia.

A chociaż konie w tym stanie na innych częściach korpusu nic chorobliwego nie pokazuią, iedzą i trawią dobrze, i wszystkie inne czynności naturalne w nich, iak w zdrowych koniach odbywaią się, toć przecie płyn z ich nosa ciekący, iest zaraźliwym.

Choroba ta aczkolwiek dotąd ieszcze mieyscowa, wzmaga się powoli tak dalece, że nie tylko cała skóra śliniasta, ale nawet kości iam nosowych i czoła od téy ropy zołzistéy psuć się będą. Płyn z nosa robi się mętny, popielaty, mazisty, maiący prążki krwawe i małe brunatne cętki, które z nadpsutych kości pochodzą i nieprzyiemnie cuchną.

Wrzody zmienionego koloru rakowate (szankier) w skórze nosowéy śliniastéy pomnażaią się i powiększaią codziennie, sierść ieży się, wszędzie robią się wodniste napuchłości, a często także guzy robakowe.

Zatwardniałe guzy gruczołowe, podgardłowe, nie u wszystkich koni zołzowatych znayduią się, dla tego też przy osądzeniu koni o nosaciznę podeyrzanych, tém ściśleysze rozpoznawanie iest potrzebne, ileże ludzie zdradliwi używaią pełno wszelakich środków do ukrycia téy choroby.

Przy otworzeniu koni z nosacizny padłych, w wątpliwych nawet przypadkach, mamy często przekonywaiące dowody o bytności téy choroby w zniszczeniach, które w miarę różnych stopni złego, to w wewnętrznéy skórze iamy nosowéy wysoko w górze, to w kościach muszlowatych, to w iamach czoła i szczęk, równie iak w gruczołach podgardłowych i w krtani znayduią się; wrzody, prochnienie ko-

Beinfraß, der in Klumpen angesammelte Eiter findet sich jedoch oft nur an einer Seite des Kopfes, in welchem Falle der Ausfluß auch nur aus einer Nasenhöhle Statt findet.

Sehr häufig zeigen sich auch Zerrüttungen aller Eingeweide, die in der Brust- und Bauchhöhle liegen. Gar oft werden nämlich die Lungen knotig, mit kleinen griesartigen Körnern erfüllt, die Gekrösdrüsen in der Bauchhöhle verhärtet und geschwürig angetroffen. Von der Nasenhöhle aus setzen sich die Geschwüre nicht selten auch gegen den Rachen und die Luftröhre hinab fort, so, daß sich auch in der letzteren vom Eiter angefressene und aufgelockerte Stellen finden.

§. 50.

Von den Vorsichtsmaßregeln zur Verhüthung der Rotzansteckungen.

Bei der Nutzlosigkeit aller Mittel, welche bisher gegen die ausgebildete Rotzkrankheit angewendet worden sind, und bei der Leichtigkeit, mit welcher diese verderbliche und unheilbare Krankheit von einem Pferde auf das andere übergehen kann, wird eine sorgfältige Aufsicht zur Verhüthung der Weiteransteckung erfordert, welches auch wirklich durch besonders darüber bestehende Gesetze öffentlich angeordnet und strenge gehandhabt wird.

Die Ansteckung eines gesunden Pferdes erfolgt, wenn die Rotz-Materie, der Eiter oder Schleim des kranken mit der inneren Nasenhaut des gesunden in unmittelbare Berührung kommt; ferner wenn das Gift in eine andere aber wunde Stelle der Haut geräth. Am häufigsten geschieht die Ansteckung der Pferde dadurch, daß sie mit einem rotzigen aus einem Barren fressen, aus demselben Eimer getränkt werden, und dabei ihre Nase von dem Ausflusse des kranken berührt wird.

Aber nicht nur die Rotz-Materie allein, sondern auch das Blut, der Harn, der Speichel und der Schweiß von rotzigen Pferden sind verdächtig. Wenn aber diese Flüssigkeiten einige Zeit der Luft und Wärme ausgesetzt sind, so verlieren sie ihre Ansteckungskraft gänzlich.

Außer den Stallgeräthschaften können Geschirre, Decken, Trensen ꝛc. von rotzigen Pferden zur Ansteckung gesunder Pferde Gelegenheit geben, bei welchen sie gebraucht werden, wenn sie mit frischem Rotzeiter besudelt sind.

Um nun aller Entstehung des Rotzes durch Ansteckung entgegen zu wirken, erfordert die Vorsicht durchaus kein rotziges Pferd zu dulden. Rotzige oder des Rotzes verdächtige Pferde dürfen weder mit andern auf die Weide gelassen, noch in Ställen, wo gesunde Pferde stehen, aufgestellt, noch mit solchen jemals zusammen gespannt werden; vielmehr ist jedes Pferd, an welchem die Rotzigkeit aus mehreren Kennzeichen erwiesen werden

ści, ropa kłębami nakupiona, znayduią się iednak tylko po iednéy stronie głowy, w którymto razie płyn z iednéy tylko iamy nosowéy idzie.

Nader też często pokazuią się zniszczenia wszystkich trzewów w piersiach i w iamie brzuchowéy położonych; bardzo bowiem często znaydziemy płuca guzowate, zapełnione kostkami kształtu drobnych krupek, zawałki (gruczoły) książkowe w iamie brzuchowéy zatwardniałe. Z iamy nosowéy osiadaią także wrzody nieraz ku paszczece i krtani, iak dalece, że w krtani znayduiemy mieysca od ropy nadpsute, wrzodowate i kruche.

§. 50.

O środkach ostrożności dla zapobieżenia zarażeniu się nosacizną.

Przy nieskuteczności wszystkich środków, których dotąd przeciwko wykształconéy iuż nosaciznie używano i łatwości, z iaką ta zgubna i nieuleczona choroba od iednego konia do drugiego przechodzić może, pilny dozór dla ustrzeżenia dalszéy zarazy potrzebnym iest, co też w saméy istocie ustawami w téy mierze w szczególności wydanémi rozporządzono zostało i ściśle utrzymuie się.

Zarażenie konia zdrowego dzieie się, gdy materyia zołzowa, ropa, albo flegma z konia chorego styka się bezpośrednio z wewnętrzną skórą nosa konia zdrowego; także, kiedy iad choroby dostaie się w inne, ale ranne mieysce skóry. Nayczęściéy zarażaią się konie przez to, gdy razem z zołzniącym z iednego żłobu iedzą, z iednego cebra piią, a przytém nosem dotykaią się płynu nosacizny.

Ale nie sama tylko materyia zołzowa, także i krew, mocz, ślina i pot koni zołzuiących iest podeyrzanym. Gdy zaś te płyny wystawione są nieiaki czas na powietrze i ciepło, tracą siłę zarażenia zupełnie.

Oprócz sprzętów staiennych, także porządki rzemienne, koce, tręzle i t. d. z koni zołzuiących do zarażenia koni zdrowych sposobność dać mogą, ieżeli dla nich użyte będą, a świeżą ropą zołzową są powalane.

Aby więc wszelkiemu powstaniu nosacizny przeszkadzać, sama ostrożność wymaga koniecznie, aby żadnego nosatego konia nie cierpieć. Konie nosate, albo o nosaciznę podeyrzane, nie mogą z drugiémi na pastwisko być puszczane, ani stać w stayni ze zdrowémi, ani też kiedykolwiek razem chodzić w zaprzęgu; owszem każdy koń, po którym z wielu poznaków nosacizna dowiedziona być może,

kann, sogleich dem Wasenmeister zur Vertilgung zu übergeben. Pferde, bei denen die Rotzkrankheit noch nicht ganz ausgebildet ist, oder die bloß an verdächtigen Drüsen leiden, sollen der thierärztlichen Behandlung übergeben werden, und während derselben so lange von allen übrigen gesunden streng abgesondert bleiben, bis sich der Ausgang in Besserung oder in Rotz entschieden hat. Daher müssen solche verdächtige Pferde durchaus ihre eigenen Wärter, Decken, Striegel, Tränkgeschirre, Halfter u. dgl. haben, die bei anderen Pferden nicht gebraucht werden dürfen.

Bei Einkehrhäusern sollen die Barren und Tränkeimer sorgfältigst gereiniget werden, so oft andere Pferde einzustellen kommen. Der Stall, in welchem ein mit Rotz oder verdächtigen Drüsen behaftetes Pferd gestanden, ist an den Mauerwänden frisch mit Kalk zu übertünchen, die Raufen, Barren, Streubäume, Tränkgeschirre sind mit heißer Lauge rein zu waschen, Holzwände so viel als möglich abzuhobeln, die Streu zu verbrennen oder unter den Dünger zu scharren, das Eisenwerk auszuglühen und alles durch längere Zeit wohl zu durchlüften, wo nur immer ein Ansteckungsstoff haften könnte, bevor man es wagen kann, gesunde Pferde wieder darin unterzubringen.

Die Zeit, binnen welcher nach dem Kaufe eines solchen Pferdes die Wandlungs- oder Rücklage vor Gericht geführt werden kann, ist gesetzmäßig auf fünfzehn Tage bestimmt.

§. 51.

Vom Hautwurm der Pferde.

Der **Wurm** (**Hautwurm, fliegender Hautwurm**) ist ein, so wie der Rotz, nur dem Pferdegeschlechte eigenes ansteckendes Uebel, welches aus an einander gereiheten Beulen oder Knoten und Geschwüren in der Haut erkennt wird, die an verschiedenen Stellen des Körpers zum Vorscheine kommen.

An Pferden, bei welchen dieses Uebel sich allmälig ausbildet, bemerkt man im Anfange keine auffallende Krankheitserscheinungen, erst nach und nach vermindert sich die gewöhnliche Munterkeit des Thieres, seine Augen werden matter, seine Haare aufgesträubt, die haarlosen Stellen (innere Nasen- und Maulhaut) blässer, im inneren Augenwinkel sammelt sich zähe klebrige Thränenfeuchtigkeit.

Die sogenannten Wurmbeulen kommen dann einzeln oder häufiger, wie an einer Schnur an einander gereiheter Knoten zum Vorscheine, und zeigen sich am Kopfe, an der Vorderlippe, an den Seitentheilen des Gesichtes, am Halse, an den Schenkeln, dem Geschröte oder dem Eiter. Die ersteren kommen immer entweder an dem Kopfe, oder an der inneren Seite der Hinterfüsse zum Vorscheine, von wo aus sie sich weiter verbrei-

oprawcy na sprzątnienie go oddany być ma. Konie, u których nosacizna ieszcze się całkiem nie ukształciła, lub które tylko na podeyrzane gruczoły choruią, oddane być maią lékarzowi weterynaryi do léczenia i przez ten czas tak długo od wszystkich innych zdrowych ściśle odłączonémi zostać, dopóki się choroba wyzdrowieniem lub przeyściem w nosaciznę nie rozstrzygnie. Z tego powodu takie podeyrzane konie muszą mieć całkiem osobnych wartowników, osobne koce, zgrzebła, naczynia do poienia, uździenice i t. p., których dla innych koni używać nie można.

W domach zaiézdnych żłoby i cebry poyne iak naylepiéy czyszczone być powinny, ile razy tylko inne konie postawić przychodzi. W stayni, gdzie koń nosaty, lub na podeyrzane gruczoły cierpiący, stał, ściany murowe świéżém wapnem pociągnąć, drabiny, żłoby, dyle, naczynia poyne gorącym ługiem do czysta wymyć, ściany drzewiane ile możności odhyblować; podściał spalić lub zgarnąć do nawozu; żelaziwo wypalić i wszystko przez czas dłuższy wywietrzyć, gdzieby tylko materyia zaraźliwa tkwić mogła, nim się można będzie odważyć znowu w téy stayni zdrowe konie umieścić.

Czas, w którym po zrobionym kupnie konia takowego podać można do Sądu skargę o odmianę lub zwrót pieniędzy, prawnie na piętnaście dni ustanowiony.

§. 51.

Tylczak u koni.

T y l c z a k czyli r o b a k z a s k ó r n y, także l a t a i ą c y, iest to choroba zaraźliwa; podobnież iak nosacizna, koniom tylko właściwa, która poznaie się po guzach czyli bolakach i wrzodach w skórze rzędami siedzących, a po różnych mieyscach korpusu obiawiaiących się.

Po koniach, u których choroba ta powoli się rozwiia, nie postrzegamy z początku żadnych w oko wpadaiących obiawień; dopiéro zwolna niknie zwyczayna w nich żywość, oczy wątleią, sieśrć ieży się, mieysca bezwłose (skóra w nosie i morda) bledneią, w kątach oczu środkowych zbiéra się materya ciągła, lépka i łzawa.

Tak zwane bolaki robakowe przychodzą potém poiedyńczo, lub kupami, iak guzy na sznurku iedne przy drugich uporządkowane i pokazuią się na łbie, na górnéy wardze, po bokach lica, na szyi, na udach, na mosznach lub wymionach. Piérwsze występuią zawsze albo na łbie, albo na zadnich nogach; na spodniéy stronie od brzucha, zkąd daléy szérzą się. Nieraz przed wszczęciem się tych

ten. Nicht selten gehen der Entstehung dieser Wurmbeulen ausgebreitete Anschwellungen an verschiedenen Theilen des Körpers, an der Brust, am Bauche, an den Füssen voraus, die bald verschwinden und wieder auf das neue hervor kommen. Diese Geschwülste sind im Anfange schmerzhaft, und wenn sie sammt den Wurmbeulen sehr schnell nach einander hervor kommen und sich über den Körper verbreiten, so nennt man dieses Uebel den fliegenden Hautwurm.

Nach mehreren Wochen pflegen die Anfangs harten Wurmbeulen weich zu werden, brechen auf, und verwandeln sich in kleine, runde, mißfärbige, etwas vertiefte Geschwüre mit wulstig speckigen Rändern, aus welchen meistens eine dünne, scharfe, mißfärbige Jauche hervorkömmt, die an den Geschwürrändern oder wo sie sonst hinfließt, sich speckartig anlegt und die Haare zusammenklebt. Oft dringen diese Wurmgeschwüre tief in die Haut, greifen die knorpeligen und sehnichten Theile an, und so wie sie sich mehr ausbreiten, schwellen die Füsse, besonders werden die Hinterschenkel oft ganz plump und unförmlich; bald zeigen sich auch harte Drüsenknoten unter den Ganaschen, ein langwieriger verdächtiger Nasenausfluß und ein schnaufendes dämpfiges Athmen.

Auf solche Weise entwickelt sich aus dem Hautwurm sehr häufig der Rotz; besonders gefährlich sind diejenigen Wurmbeulen, welche am Halse, an der Vorderlippe und an den Bug- und Leistendrüsen entstehen.

Die Ursachen, welche dieses gefährliche Uebel hervorbringen, sind mannigfaltig und nicht selten dieselben wie beim Rotz. Es entsteht bei alten entkräfteten Beschälern; bei dem Aufenthalte in sehr unreinlichen dumpfigen Ställen, bei schlechter Nahrung, sumpfigen Weideplätzen; bei langwieriger und ausgebreiteter schlechter Eiterung oder Verschwürung äußerer und innerer Theile; bei fortwährender Kränklichkeit und allgemeiner Schwäche, oder auch bei völlig gesunden Pferden durch Ansteckung mittelst des Eiters aus Wurmgeschwüren.

Häufig geschieht es, daß rotzige Pferde wurmig werden, eben so oft geht der Wurm voraus, und es kommt dann in der Folge der Rotz hinzu.

Wenn der Wurm in keinem allzu hohen Grade zugegen ist, die Wurmbeulen nur an einigen einzelnen Stellen, nicht über den ganzen Körper verbreitet und mit keiner anderen Krankheit verbunden sind, gelingt die Heilung noch durch Anwendung schicklicher innerlicher Mittel und Zerstörung der Wurmbeulen, welche Behandlung aber nur mit Verläßlichkeit von einem Thierarzte besorgt werden kann.

guzów robakowych, pokazuią się obszerne nabrzmiałości na różnych częściach korpusu, na piersiach, na brzuchu, na nogach, które prędko nikną i znowu wychodzą; nabrzmiałości te z początku są bolesne, a ieżeli razem z guzami robakowémi prędko bardzo iedne po drugich występuią i po korpusie rozszérzaią się, chorobę taką nazywaią robakiem zaskórnym lataiącym.

W kilka tygodni zwykły te z początku twarde bolaki robakowe mięknieć, pękaią i przemieniaią się w małe, okrągłe, zmiennego koloru i nieco głębokie wrzody z wałkowatémi, słoninkowatémi brzegami, z których nayczęściey cienka, ostra, brzydka iucha dobywa się; na brzegach wrzodu, lub tam gdzie spływa, osiada i na kształt słoniny krzepnie, sierść w kapę zlepiaiąc. Częstokroć te wrzody robakowe wpiiaią się głęboko w skórę, zarażaią części chrząstkowe i ścięgniste (suche żyły) i tak, iak się coraz więcéy rozszérzaią, napuchaią nogi; osobliwie uda zadnie robią się całkiem niezgrabne i niekształtne; pokazuią się także pod szczękami twarde guzy gruczołowe, długotrwały, podeyrzany odchód z nosa, i sapiący dychawiczny oddech.

Tym sposobem rozwiia się z tylczaka bardzo często nosacizna, szczególniéy zaś niebezpiecznémi są owe robaki skórne, które robią się na szyi, na wierzchnéy wardze i na gruczołach między łopatkami i w pachwinach.

Przyczyny tę niebezpieczną chorobę sprowadzaiące, są rozmaite, a nieraz i te same co przy nosaciznie. Wszczyna się ona u starych osłabionych stadników; u koni trzymanych w stayniach bardzo nieczystych i zadusznych, przy złéy żywności, moczarnych pastwiskach; przy długiém i rozszérzoném ropieniu się lub wrzodowaceniu zewnętrznych lub wewnętrznych części, przy ciągłéy chorowitości i ogólném osłabieniu, albo też i u koni zupełnie zdrowych, przez zarażenie się ropą z wrzodów robakowych.

Wydarza się dość często, że konie nosate na tylczaka zachoruią, równie też często wydarza sie, że tylczak poprzedza a do niego potém nosacizna przychodzi.

Jeżeli tylczak nie osiągnął zbyt wielkiego stopnia, guzy robakowe tylko w niektórych poszczególnych mieyscach a nie po całym korpusie rozszérzone znayduią się, i nie są z żadną inną chorobą połączone; leki udać się ieszcza mogą używaiąc stosownych lékarstw wewnętrznych i niszcząc owe robakowe guzy; którato iednak kuracya tylko przez weterynarza, tak, aby się na to spuścić można, podiętą być może.

Da der Wurm eine ansteckende Krankheit ist, so müssen dabei dieselben Vorsichtsmaßregeln eintreten, wie bei dem Rotze. In so fern als er jedoch noch eber heilbar ist als dieser, so wird man die Thiere nicht tödten dürfen, wenn nicht schon Rotz damit verbunden ist, sondern für die genaueste Absonderung von anderen Pferden während der ärztlichen Behandlung sorgen.

Indem Rotz und Hautwurm nicht nur ansteckend, sondern auch **erbliche** Krankheiten sind, so wird sich jeder Pferdezüchtler vor dergleichen Beschälern und Zuchtstutten hüten, indem er Gefahr lauft, daß die Füllen dieselbe Anlage zu Rotz und Wurm ererbt haben, und dann später bei ihnen in die wirkliche Krankheit übergeht.

Wenn ein Pferd nach dem Kaufe als wurmig erkannt wird, so ist dem Käufer zur Wandlungsklage ein gesetzlicher Termin von 30 Tagen eingeräumt.

Schäbe oder Räude.

§. 52.

Schäbe der Pferde.

Die **Schäbe** (**Krätze, Räude**) ist eine ansteckende Krankheit, bestehend in einem **Hautausschlag**, der durch Schuppen, Bläschen und kleine nässende Geschwüre an einzelnen Stellen der Hautoberfläche sich zu erkennen gibt, welche ein beständiges Jucken verursachen, so, daß die Pferde wo immer und so oft sie nur können, an allen Wänden, Streubäumen, Barren und an den neben ihnen stehenden Pferden sich reiben, oder sich selbst mit den Zähnen daran kneipen.

Die Haut scheint an den räudigen Stellen oberflächlich trocken, wie bestaubt, unter diesen staubähnlichen Schuppen aber finden sich kleine nässende Geschwüre, die, indem sie abtrocknen, wieder neue weiße Schuppen bilden; dadurch wird die Haut rauh, aufgedunsen und haarlos. Diese kahlen Flecken breiten sich mehr und mehr aus, ja es erscheinen sogar an einzelnen Stellen flache fressende Geschwüre, wobei die Pferde abmagern, ihre Füsse anschwellen, und sie an Auszehrungs- und Faulfieber zu Grunde geben.

Die gewöhnlichsten Stellen, an denen sich die Schäbe zeigt, sind: am Kopfe, unter den Schopfhaaren, an der Stirn, unter den Mähnen, an den Schultern, an der inneren Seite der Hinterfüsse und am Schweife.

Die Schäbe entwickelt sich häufig bei Pferden von selbst durch Unreinlichkeit, große Vernachlässigung in der Pflege und Wartung, besonders in dem Putzen der Pferde und durch Hunger.

Gdy tylczak iest chorobą zaraźliwą, przeto te same środki ostrożności przeciwko niemu zachowane być muszą co i przy nosaciznie. Jak dalece zaś prędzéy ieszcze od nosacizny uléczonym być może, nie potrzeba będzie bić zwiérząt, ieżeli się doń nosacizna nie przyłączyła, ale tylko starać się potrzeba o nayściśleysze odłączenie od drugich koni przez czas lékarskiego postępowania.

Gdy nosacizna i tylczak nie tylko są choroby zaraźliwe ale i dziedziczne (na potomność takich koni przechodzące), przeto każdy koniarz strzédz się będzie stadników i klacz stadnych na to choruiących, albowiem spodziéwać się ma, że źrebięta tę samę skłonność do nosacizny i robaka odziedziczyły, która poźniéy w rzeczywistą chorobę przechodzi.

Gdy koń po kupnie, iako chory na robaka poznanym zostanie, nabywcy prawny termin do skargi o wymianę na 30 dni dozwolony.

Świérzb czyli parchy.

§. 52.

Świerzb koński.

Świérzb (**parchy, krosty, mucha, krzyczyca, strupy**) iest zaraźliwa choroba, iest to **wyrzut na skórze** daiący się poznać przez łuskę, pęcherzyki i małe wodniste pryszcze mieyscami na powierzchni skóry rozsiane; które ciągle sprawuią świerzbienie tak dalece, że koń taki, gdzie tylko i ile tylko może, trze się o wszystkie ściany, dyle, słupy, żłoby i o koni obok siebie stoiących, albo też sam siebie zębami głodze.

Skóra w mieyscach parszywych zdaie się powierzchownie sucha, niby zaprószona; pod témi do prochu podobnémi łuskami atoli znayduią się małe, sączące się pryszczele, które gdy przysychaią nową tworzą białą łuskę; z tego robi się skóra szerstką, nabiegłą i łysą. Plisze bezwłose coraz się więcéy rozszérzaią, a nawet mieyscami pokazuią się płaskie gryzące wrzody, przyczém konie chudną i na zgniłą i trawiącą gorączkę zdychaią.

Pospolicie pokazuią się parchy czyli świerzby na głowie pod czupryną, na czole, pod grzywą, na łopatkach, na zadnich nogach ze środka i na ogonie.

Świérzb rozwiia się u koni nayczęściéy sam z nieczystości i wielkiego zaniedbania w hodowaniu i pilnowaniu, osobliwie w chędożeniu koni także przez głód.

Häufiger noch wird die Schäbe durch Ansteckung auf sonst gesunde gut gehaltene Pferde übertragen, wenn schäbige Pferde längere Zeit in engen Ställen beisammen stehen, sich an ihnen reiben, oder mit ihnen zusammen gespannt werden, oder die Geschirre der Inficirten auf gesunde Pferde gelegt werden.

Die Schäbe ist zwar ein hartnäckiges und langwieriges Uebel, sie wird jedoch im Anfange, besonders die durch die Ansteckung entstandene, durch Einreibungen scharfer Salben von Lorber- und Terpenthinöhl, auch wohl in Verbindung mit dem Spanischfliegenpulver (Lorber- und Terpenthinöhl von jedem 2 Loth, Spanischfliegenpulver 1 Quintel), so wie durch den innerlichen Gebrauch von bitteren, gewürzhaften und schwefeligen Mitteln und durch bessere Nahrung, mit Sicherheit zur Heilung gebracht.

Immer aber müssen die Kranken von den Gesunden abgesondert gehalten, und alles Stallgeräthe, ferner die Decken, Striegel, Bürsten, Geschirre, welche bei den schäbigen verwendet werden, dürfen bei gesunden Pferden ja nicht in Gebrauch kommen, wenn sie zuvor nicht auf das Sorgfältigste gereinigt worden sind.

§. 53.

Die Schafräude.

Viel häufiger als bei dem Pferde kommt die Räude bei den Schafen vor, unter welchen sie um so größere Verwüstungen anzurichten pflegt, da durch ein einziges krankes Stück das langwierige Uebel über eine ganze Herde verbreitet werden kann. Diese Verbreitung geschieht in den meisten Fällen durch Ansteckung, nicht selten aber entwickelt es sich auch durch verschiedene andere Ursachen von selbst.

Die gemeinste Art ist die trockene oder dürre Räude, die so oft in niedrigen, engen, mit Dunst und Unrath erfüllten Ställen herrscht, und sich im Winter häufiger als zu jeder andern Jahreszeit zeigt (daher sie auch Stallräude genannt wird).

Nicht selten ist sie die Folge des Mangels, oder der sehr schlechten kärglichen Nahrung, in welchem Falle sie die Hungerräude genannt wird.

Räudige Schafe erkennt man durch das Betragen der Thiere schon aus der Ferne; sie kratzen sich bald da bald dort mit den Füssen, reiben und scheuern sich überall, wo sie einen festen Körper finden; sie kneipen und benagen ihre Haut überall, wo sie nur hinreichen können, indem sie mit dem Maule hastig an verschiedenen Stellen hin- und herfahren. Mehrere Stellen zeigen sich schon kahl, an andern hängt die losgegangene Wolle

Częściéy ieszcze przenosi się świérzb przez zarażenie na zdrowe, wreszcie i dobrze utrzymywane konie, ieżeli konie parszywe dłuższy czas w ciasnych stayniach razem z niémi stoią, o zdrowe się trą, lub razem z niémi zaprzęgane bywaią, lub gdy szory z parszywych albo zarażonych koni na zdrowe wkłada się.

Świérzb iest wprawdzie upartą i długo ciągnącą się chorobą, wszelako w początkach, osobliwie gdy przez zarażenie się powstanie, nacieranie ostrémi maściami z oleyku wawrzeńcowego i terpentynowego (po dwa łóty z każdego) i proszku z muszek hiszpańskich (iednego kwintla) równie iak dawaniem do zażycia wewnątrz lékarstw gorszkich, korzennych i siarkowych, oraz lepszém żywieniem może byó z pewnością wyprowadzonym.

Zawsze atoli należy konie chore od zdrowych osobno trzymać i wszystkie sprzęty staienne niemniéy koce, zgrzebła, szczotki, szory, które do parszywych użytémi będą, do koni zdrowych nigdy używać nie należy, dopóki iak naydoskonaléy wyczyszczone nie zostaną.

§. 53.

Parchy owcze.

Częściéy daleko wydarzaią się parchy u owiec, iak u koni, między którémi tém większe wypustoszenia zrządzać zwykły, gdy z iednéy tylko owcy parszywéy ta długo wlekąca się choroba, na całą trzodę rozszérzyć się może. Nayczęściéy zaś to szérzenie się, dzieie się przez zarażenie; nieraz atoli sama z siebie za wpływem różnych innych przyczyn rozwiia się.

Pospolity rodzay tych parchów iest świérzb suchy, co tak często panuie w stayniach niskich, ciasnych, zaduchem i gnoiem napełnionych, i częściéy w zimie, iak w innych porach roku poiawia się, z kąd go także świérzbem staiennym nazywaią.

Nieraz bywa skutkiem niedostatku, alboteż bardzo złego i skąpego pożywienia, natenczas zowią świérzbem głodowym.

Owce parszywe poznać można iuż z daleka po ich zachowaniu się; skrobią się one nogami to w iedne, to w drugie mieysce, trą się i szórnią wszędzie, gdzie tylko co twardego dopadną, głodzą i szczypią się wszędzie po skórze, gdzie się tylko dosięgnąć mogą ryiąc po rożnych mieyscach skóry w tę i ową stronę skwapliwie; w wielu mieyscach pokazuie się iuż skóra łysą, na innych wisi iuż ze

zupfig hervor, oder läßt sich durch den leichtesten Zug auszupfen, die darunter befindliche Haut ist blaß, mit weißlichen Schuppen oder kleinen röthlichen Knötchen besetzt, die bald wieder in Schuppen abtrocknen, die Haut ist dabei aufgedunsen, wärmer und empfindlicher als anders wo. Wenn sich die Räude mehr verbreitet, so werden diese kahlen Flecke immer mehr, bis der größte Theil der Hautfläche schuppig, rauh und schrundig wird, und die Thiere dabei zusehends abmagern.

Die nasse oder fette Räude (Krätze, auch Regenfäule genannt) verursacht ein noch viel stärkeres Jucken in der Haut, so, daß die kranken Schafe sich noch viel stärker und öfter, als bei der trockenen Räude, an allen Widerständen reiben und scheuern, und in die Haut kneipen. Bei absichtlicher Berührung und Reibung dieser Stellen während der Untersuchung äußern die Schafe Wohlbehagen, dabei bewegen sie schnell die Zunge (bebbern), schlagen mit den Zähnen und stampfen mit den Füssen.

Am Halse und an den Schultern sind diese Thiere von dem häufigen Kratzen mit den Hinterfüssen immer mit Koth, Staub und Erde beschmutzt.

Die räudigen Stellen sind meistens am Rücken, am Buge, an der inneren Fläche der Schenkel, an der untern Fläche des Schweifes. Die Wolle ist da bleich, rauh, glanzlos, verfilzt und verworren, und geht so leicht aus, daß manche Stellen ganz kahl werden. Die Haut daselbst ist mißfärbig und welk, mit teigigen und wässerigen Anschwellungen, aus welchen eine dünne Feuchtigkeit sickert, welche die Wolle verklebt und bald zu einer Rinde oder Borke vertrocknet; daraus entstehen endlich größere, bräunliche, schwielige und schrundige Flecken und Grinder, unter denen jauchige oft tief fressende Hautgeschwüre ihren Sitz haben, welche selbst bis zu den bändrigen und knorpeligen Theilen hinein greifen. Die Schafe, ungeachtet sie in diesem Zustande noch lange bei guter Freßlust bleiben, magern doch allmälig ab, verfallen in Husten, in Zehrfieber, oft auch in tödtliche Lungenentzündungen.

Die nasse Räude beobachtet man am häufigsten bei lang andauernder, regnerischer und kalter Witterung (daher auch ihr Name Regenfäule), und in diesem Falle ist sie weit hartnäckiger und auch schwerer heilbar, als die blos durch Ansteckung entstandene, weil dabei immer auch eine innere Krankheit, und besonders eine allgemeine Uebelsäftigkeit mit zugegen ist.

Die Ansteckung selbst scheint aber vorzüglich durch die kleinen Milben (Krätzmilben) zu geschehen, welche sich in den nässenden Hautstellen befinden, und durch ihre reichliche Brut außerordentlich vermehren.

skóry wytargana wełna kosmami, lub się za naylżeyszém pociągnieniem wyiąć daie; skóra pod taką wełną iest blada, biaława łuską lub małémi czerwoniawémi pryszczelami pokryta, które prędko znowu przysychaiąc w łuskę przetwarzaią się; skóra przytém nabrzmiała, goręcieysza i dotkliwsza, iak w innéim mieyscu. Gdy się parchy więcéy szérzą, coraz więcéy robi się tych łysin, aż naywiększa część powierzchni skóry będzie łuskowata, szerstka i popękana, a owce przytém widocznie niszczeią.

Świérzb mokry czyli tłusty (parchy mokre), sprawia większe ieszcze świérzbienie, tak, że chore na to owce daleko mocniéy i częściéy, iak przy suchych parchach o wszystkie opory trą się, czuchraią i szczypią. Dotykaiąc lub skrobiąc ie tam umyślnie podczas ich opatrywania, okazuią owce przyiemne uczucie, przytém ruszaią prędko ięzykiem, kłapią zębami i nogami tupaią.

Na szyi i na łopatkach powalane są one zawsze błotem, prochem i ziemią od częstego czuchrania się zadniémi nogami.

Mieysca parszywe są nayczęściéy na grzbiecie, na przegubach, na spodniéy płaszczyznie udów i spodem ogona. Wełna w tych mieyscach iest spełzła, bez połysku; zmierzwiona i skołtunowaciała i tak łatwo wyłazi, że niektóre mieysca są całkiem łyse. Skóra w tych mieyscach zmienia kolor i iest flakowata, maiąca nabrzmiałości ciastowate i wodniste, z których cienka wilgoć sączy; ta wełnę zlepia, która usycha na skórę; z tego nakoniec robią się większe, brunatne, zatwardniałe, porozpadane plesze i strupy, między którémi iuszkowate, częstokroć głęboko gryzące wrzody siedlisko swoie maią i aż do ścięgnistych i chrząstkowatych części dostaią się. Owce, pomimo tego, że w tym stanie długi ieszcze czas dobrze iedzą, chudną iednak coraz bardziéy, zapadaią na kaszel, gorączkę trawiącą, a częstokroć i na śmiertelne zapalenie płuc.

Parchy mokre postrzegamy nayczęściéy w porę długi czas ciągle dżdżystą i zimną, (zkąd także Niemcy nazywaią gnilizną dżdżową), a w takim razie są także daleko upartsze i trudnieysze do wyléczenia, iak te, co z zarażenia powstały, ponieważ przytém zawsze i wewnętrzna choroba, szczególniéy powszechne zepsucie soków zachodzi.

Samo zarażenie atoli zdaie się, że szczególniéy przez małe moliki (świérzbowe) powstaie, które zalęgaią się w sączących się mieyscach skóry powierzchniéy i przez obfity zapłód takowe nadzwyczaynie pomnażaią.

Diese Milben entstehen in der kranken Haut des Thieres von selbst, und wenn sie auf die Haut eines gesunden Schafes gerathen, so benagen sie dieselbe, nisten sich ein, und bald darauf kommen Bläschen, nässende Stellen, Schuppen und Borken, und alle jene krankhaften Veränderungen in der Haut zum Vorschein, wie sie oben beschrieben wurden.

Daß übrigens die Räude erblich ist, haben unzählige Erfahrungen jetzt schon erwiesen, und aus diesem Grunde sind alle räudigen Mutterschafe und Widder von der Nachzucht gänzlich auszuschließen, wenn sie auch sonst von den edelsten und besten wären.

Die Mittel, welche man zur Heilung der Räude gewöhnlich empfiehlt, sind Waschungen mit Kalkwasser, Seifensieberlauge, Gerberlohe, Seifenwasser, Vitriolwasser, Tabak-Absud u. dgl., wovon besonders das letztere in leichteren Fällen von gutem Erfolge ist. Solche Waschungen aber sind vorzüglich bei der trockenen oder Hungerräude nützlich, wenn man den Thieren zugleich eine bessere Wartung und Pflege gönnt. Man wäscht dann die einzelnen räudigen Stellen mit einem starken Tabakblätter-Absude, dem man etwas Pottasche oder Schwefelleber und Terpenthinöhl zusetzen kann. Selbst bei der nassen Räude reicht man mit einer blos örtlichen Einreibung in die kranken Hautstellen aus, welche aus einer Mischung von zwei Theilen Hirschhornöhl und ein Theil Terpenthinöhl besteht.

Wenn aber die Räude nicht blos in einigen wenigen und einzeln stehenden Verdickungen, Borken und Geschwüren bestehet, sondern weiter über einen großen Theil der Haut sich ausgebreitet hat, dann müssen mehr durchgreifende und auf die ganze Haut einwirkende scharfe Mittel in Anwendung kommen, die aus Laugensalzen und brenzlichen Oehlen zusammen gesetzt werden.

Man nimmt 4 Pfund frisch gebrannten Kalk, 5 Pfund Pottasche, 3 Pfund Schwefel, welche mit 20 Maß Wasser abgerührt werden, hierauf setzt man 4 Pfund Hirschhornöhl, oder 2 bis 3 Pfund Steinöhl und 4 Pfund Wagentheer hinzu, rühret das Gemische in einer großen hölzernen Wanne wohl durch, und gißt 2 Eimer Rinderharn (Mistjauche), oder auch gleichviel Menschenharn hinzu nebst 4 Eimer Wasser.

Diese Mischung ist dann für 100 Schafe hinreichend. Es muß jedoch gleich so viel davon bereitet werden, daß alle räudige Schafe kurz nach einander in das Bad gebracht werden können.

Die Art und Weise, wie dieses zu geschehen hat, ist am besten folgende:

Te móliki wylęgaią się w chorych mieyscach skóry u owiec same od siebie, a gdzie się do skóry owcy zdrowéy dostaną, gryzą ią, poczém wkrótce występuią pęcherzyki, mieysca sączące się, łuski i skorupy i te wszystkie chorobne odmiany w skórze poiawiaią się, iak wyżéy opisano.

Że zaś parchy są dziedziczne, niezliczone doświadczenia teraz iuż o tém przekonały, dlategoteż wszystkie parszywe owce maciorki i barany z chodowania wyłączone być maia, choćby też naylepszego i nayprzednieyszego zawodu były.

Środki do léczenia parchów pospolicie zalecane, są następuiące: mycie wodą wapienną, ługiem mydlarkim, dębnicą garbarską, wodą mydlaną, wodą z witryolem, wywarem tytoniu i t. p., z których ostatni środek w razie lekkiéy choroby, dobry skutek przynosi. Takie atoli mycia bywaia szczególniéy w parchach suchych czyli głodowych pożytecznémi, ieżeli razem i doglądanie i pielęgnowanie owiec będzie lepsze. Myie się poszczególne mieysca parchami zarażone mocnym odwarem z liści tytuniowych, do którego przydać można nieco potażu, albo siarczanéy wątroby (hepar sulphuris) i oleyku terpentynowego. Nawet w mokrych parchach trafia się osiągnąć celu przez same nacieranie chorych mieysc skóry mieszaniną z dwóch części oleyku z roku ieleniego i iednéy części oleyku terpentynowego.

Jeżeli zaś parchy nie ograniczaią się na kilku poszczególnie wyszłych zrwardniałościach, strupach i wrzodach, ale się takowe na wielką część skóry rozpostarły, natenczas użyć potrzeba lékarstw ostrych, bardziéy przenikaiących i na całą skórę działaiących, złożonych z soli ługowych i oleyków wypalaiących.

Bierze się 4 funty świéżo palonego wapna, 5 funty potażu, 3 funty siarki, które roztwarza się mieszaiąc w 20 miarach (30 kwartach) wody; do tego przydaie się potém 4 funty oleyku ieelniego rogu, 2 do 3 funtów oleyku skalnego (oleum pertrae) i funt ieden mazi wozowéy; miesza się to wszystko dobrze w dużéy drewnianéy kadzi i doléwa się do tego 2 wiadra moczu bydlęcego (gnoiówki), alboteż (wszystko iedno) i moczu człowieczego, oprócz 4 wiader wody.

Ta mieszanina wystarczy dla 100 owiec. Lecz tyle potrzeba od razu przygotować, aby wszystkie owce parszywe zaraz iedne po drugiéy do téy kąpieli brać można.

Sposób, iakim przy téy kąpieli postępować, iest naylepszy następuiący:

Zwei Männer fassen das Schaf, um es in das Bad zu tauchen, bei den Vorder- und Hinterfüssen, jedoch so, daß während des Bades der Kopf und besonders die Augen von der Flüssigkeit nicht berührt und bespritzt werden, heben es dann wieder heraus und halten es so lange über der Wanne empor, bis die meiste Flüssigkeit wieder abgelaufen ist. Man stellt es dann wieder auf die Füsse, kratzt die schrundigen und schorfigen Stellen mit einer steifen Bürste oder einem anderen Instrumente auf, die geschorenen Stücke aber reibt man mit einer Pferdebürste; die gewaschenen Stücke bringt man dann bei gutem Wetter in's Freie an die Sonne, oder in eine sehr geräumige Schupfe, reicht ihnen gutes Futter, eine Lecke von Wermuth, Schwefel und Salz, und verwahrt sie einige Zeit vor Regen und nasser Kälte. Oft muß man 5 bis 7 Tage nachher diese Waschung wiederholen. Bei manchen Stücken wird sie einen Monat nachher zum dritten Male nothwendig.

Die besten Mittel aber, die Räude von unseren Herden hindanzuhalten, sind: möglichste Reinlichkeit, gute Pflege, Verwahrung vor anhaltender Nässe und Sicherstellung vor der Ansteckung; daher ist es auch unerläßlich, angekaufte neue Stücke nicht eher in die Herde zu bringen, so lange man sie nicht aufs genaueste untersucht und sich überzeugt hat, daß sie nicht räudig sind.

Bei jeder Spur einer sich zeigenden Räude sind die gesunden Stücke sogleich von den Kranken zu entfernen, an einen anderen Ort unterzubringen, und wenn die Kranken geheilt sind, erst dann wieder zu der übrigen Herde zu lassen, wenn man von deren Bestand der Heilung und von der Reinigung von allen Borken und Schuppen vollkommen überzeugt seyn kann.

Die Weiden, auf welche räudige Schafe getrieben wurden, dürfen von gesunden Schafen durch mehrere Wochen nicht betreten werden; die Ställe, worin sie gestanden, sind auf das sorgfältigste zu reinigen, die Mauerwände auf einen Schuh Höhe abzukratzen, mit neuem Mörtel zu versehen und mit Kalk zu übertünchen; das Holzwerk entweder abzuhobeln, oder mit heißer Lauge zu waschen und mit Terpenthinöhl zu überstreichen. Der Dünger sammt der darunter befindlichen Erde ist wegzuschaffen und zu vergraben, und der Stall mit frischer Erde zu versehen.

Der gesetzmäßig bestimmte Zeitraum für die Wandlungsklage nach dem Ankaufe räudiger Schafe ist, wie bei den Pocken, 8 Tage.

Dwóch ludzi bierze owcę za przednie i zadnie nogi, aby ią w kąpieli zanurzyć, iednakże tak, aby iey podczas kąpania łba, osobliwie oczu tą kąpielą nie pomaczać, ani pobryzgać, potém wyymuie się znowu owcę i trzyma się ią tak długo nad wanną, póki z niéy ten rozciek po naywiększéy części nie spłynie. Owca stawia się znowu na nogi, mieysca rozpadnięte i strupiaste odciéra się ostrą szczotką lub innem narędziem, owce zaś strzyżone trze się szczotką końską. Owce wykąpane i wymyte wyprowadza się potém w pogodę na świéże powietrze na słońce, lub do obszérnéy szopy, daie się im dobréy paszy i konfekt z piołunu, siarki i soli do lizania, zachowuiąc ie przecz czas nietaki od dżdżu i mokrego zimna. Nieraz potrzeba mycie to przez 5 do 7 dni powtarzać. U niektórych owiec mycie takowe po trzeci raz w miesiąc po temu, staie się potrzebném.

Naylepszym atoli środkiem ochronienia trzód naszych od parchów, iest zachowanie, ile możności iak naywiększéy czystości, dobre pielęgnowanie, chronienie od ciągłéy mokrzawy i zabezpieczenie od zarażenia się; dla tegoteż nieodzowną iest rzeczą, by zakupione nowe owce nie piérwéy między trzodę puszczać, dopóki się w nich iak naydoskonaléy nie rozpatrzemy i nie przekonamy się, że nie są zaparszywione.

Jak tylko się, by naymnieyszy ślad parchów pokaże, natychmiast chore owce od zdrowych odłączone i w innem mieyscu umieszczone być maią, i gdy chore wyléczone zostaną, do reszty trzody wtenczas dopiéro przypuszczone być mogą, kiedy zupełnie przekonanym być można o ukończonéy kuracyi i że ze wszystkich strupów i łusek oczyszczone zostały.

Na pastwiska, na które owce parszywe pędzone bywały, zdrowe przez kilkanaście tygodni chodzić nie mogą; staynie, w których stały, naydoskonaléy czyszczone być maią; ściany murowane na kilka stóp wysoko zeskrobane, świéżo wapnem narzucone i wybielone być powinny; drzewo staienne zheblować, albo ługiem gorącym wymyć i oleykiem terpentynowym pociągnąć należy. Gnóy wraz z ziemią pod tymże znayduiącą się uprzątnąć i zakopać, a staynią świéżą ziemią wysypać.

Czas prawem oznaczony do skarzenia o wymianę po zakupieniu owiec parszywych, równie iak przy ospicy, rozciąga się do dni ośmiu.

§. 54.

Die Wuth bei Hunden und anderen fleischfressenden Thieren.

Die Wuth (Hundswuth, Wasserscheue) ist eine allgemein bekannte, höchst furchtbare und schnell verlaufende Krankheit, bei welcher in dem Speichel der davon ergriffenen Thiere ein eigenthümlicher Ansteckungsstoff sich befindet.

Bei Hunden und anderen fleischfressenden Thieren (Füchsen, Wölfen, Katzen) kann sich die Wuth sowohl von selbst, als auch durch Ansteckung entwickeln.

Die wahrscheinlichsten Ursachen, welche zur Selbstentwicklung der Wuth Gelegenheit geben, sind: öftere und bedeutende Witterabwechslungen, welche eine plötzliche Unterdrückung der Hautausdünstung veranlassen, so, daß die Wuth in manchen Jahrgängen sehr häufig, in anderen wieder seltener erscheint; ferner die heftigen Aufwallungen von Zorn oder Grimm, vorzüglich während der Brunstzeit, wo die Hunde sich am grimmigsten herum beißen; boshafte und bissige Hunde, sodann solche von sehr vermischter oder bastardirter Abkunft scheinen ebenfalls zur Entwicklung der Wuthkrankheit geneigter als andere zu seyn, so auch verzärtelte Schoßhunde häufiger als solche, die mehr im Freien und bei einfacher Kost leben.

Die Ansteckung gesunder Thiere durch wuthkranke wird durch eine Art von Impfung vermittelt, indem bei dem Biße des wüthenden Hundes der Speichel oder Geifer in die Wunde dringt. Die bloße Besudlung von behaarten oder mit einer dichten Oberhaut bedeckten Theilen bewirkt keine Ansteckung. Obgleich in den häufigsten Fällen nur durch den Biß allein die Ansteckung zu erfolgen pflegt, so hat leider die Erfahrung gelehrt, daß auch die bloße Beleckung eines mit einer zarten Oberhaut bedeckten Theiles durch einen wüthenden Hund hinreichend war, diese schreckliche Krankheit herbei zu führen.

Schon vor dem wirklichen Ausbruche der Krankheit kann man verschiedene Veränderungen an den Hunden wahrnehmen, aus welchen sich jedoch die Wuth keinesweges sicher und mit Bestimmtheit erkennen läßt, wenn man nicht weiß, daß der Hund von einem anderen wüthenden Thiere gebissen worden ist, und ihn deßhalb genauer beobachtet.

Der Augenstern ist auch im hellsten Lichte, ungewöhnlich groß, der Blick dabei verändert, scheu und wild, die Schnauze meist trocken. Die Hunde sind mürrisch und scheu, verschmähen alle Speisen und Getränke, in dem letzteren plätschern sie blos mit der Zunge herum, ohne jemals etwas davon hinabzuschlingen. Gerne verkriechen sie sich in einen dunkeln Winkel, wo sie

§. 54.

Wścieklizna u psów i innych zwierząt mięsożernych.

Wścieklizna (**wścieklizna psia, wodowstręt**) iest to choroba powszechnie znana, straszna i prędko bieg swóy odbywaiąca, przy któréyto właściwy zaród zarażenia zawarty iest w ślinie zwierząt, które opanowała.

U psów, iako też u innych mięsożernych zwierząt, (lisów, wilków, kotów) rozwinąć się może wścieklizna tak sama od siebie, iako i przez zarażenie.

Przyczyny naypodobnieysze do prawdy, które sposobność podaią do rozwinienia się wścieklizny samey od siebie, są te: częstsze i znacznieysze zmiany powietrza sprawuiące raptowne przytłumienie transpiracyi w skórze tak dalece, że wścieklizna w niektórych latach bardzo często, w innych znowu rzadziéy poiawia się; nareście gwałtowne poruszenia z gniewu albo z zapalczywości, szczególniéy podczas grzania się, kiedy się psy nayzapalczywiéy między sobą zaiadaią; nakoniec psy złośliwe i kąsaiące tudzież mieszańce czyli bękarty zdaią się także do rozwinienia wścieklizny skłonnieyszémi od innych, równie, iak pieszczone pieski pokoiowe częściéy od tych, co więcéy na otwartém powietrzu i prostémi strawami żyią.

Zarażenie się zdrowych zwierząt od wściekłych dzieie się sposobem zaszczepienia, ponieważ za ukąszeniem puszcza pies wściekły ślinę do zrobionéy rany. Samo obślinienie części włosem zarosłych, lub gęstą błoną przyskorną pokrytych, żadnego zarażenia nie zrządza. Chociaż nayczęściéy tylko przez samo ukąszenie zarażenie następować zwykło, przecież niestety doświadczenie nauczyło, że także i samo polizanie części delikatną błoną przyskórną pokrytéy od psa wściekłego, dostateczném było, zrządzić tę okropną chorobę.

Jeszcze przed istotném wybuchnieniem téy choroby, postrzegać można na psach różne zmiany, z których wszelako wścieklizna z pewnością i oznaczeniem bynaymniéy poznawać się nie daie, ieżeli nie wiadomo, że pies od drugiego wściekłego zwierzęcia ukąszony został i ieżeli z tego powodu ściśléy uważany nie będzie.

Zrzenica oka, nawet przy nayiaśnieyszém świetle, iest nadzwyczaynie wielka, wzrok przytém zmieniony, lękliwy i dziki, morda naypospoliciéy sucha. Psy są podtenczas ponure i lękliwe, porzucaią wszelką strawę i napoie, w napoiu pluskaią tylko ięzykiem na około, nic nie połykaiąc. Chętnie kryią się po ciemnych kątach, gdzie czas niejaki

eine Zeitlang stille liegen, ohne auf den Zuruf ihres Herrn zu achten. Von Zeit zu Zeit knurren sie oder bellen wohl auch noch, bei jeder Bewegung schwanken sie auf den Hinterfüssen sehr, lassen dabei meistens den Schweif hängen, ohne ihn einzubiegen.

Die wirkliche Wuth entwickelt sich oft schon am dritten Tage nach diesen ersten Krankheitsäusserungen, welche nicht selten ganz übersehen werden. In dieser Zeit kommen die Hunde aus ihrem finstern Schlupfwinkel hervor, reißen sich wohl auch los, wenn sie angebunden waren, und laufen auf der Straße wie mit geblendeten Augen gerade aus, mit gestrecktem Halse, halbgesenktem Kopfe und vom After weggehaltenen Schweife, zuweilen im Zickzack oder im Kreise herum, bald ermüdet setzen sie sich auf den Hintertheil und schleppen sich an einen dunklen Ort hin, von dem sie bald auf das Neue fortrennen. Sind sie eingesperrt, so rasen sie in ihrem Gefängniße herum.

Man bemerkt nun schon eine sehr auffallende und eigenthümliche Veränderung in ihrer Stimme. Ihr Bellen, welches mit in die Höhe gerichtetem Halse und Kopfe geschieht, besteht nur in einigen wenigen Lauten, die in ein kurzes winselndes Geheul sich endigen, und eine große Heiserkeit oder Trockenheit der Kehle verrathen. Sie beißen wild um sich herum, zerraufen das Stroh ihres Lagers, zernagen mit dem größten Ingrimm alles Holzwerk, den Strick, womit sie angebunden sind; beißen in ihre Kette, in das Mauerwerk, schnappen in die Luft und selbst in ihren eigenen Körper. Im Laufe fallen sie Alles, was ihnen in den Weg kommt, mit Bissen an, ja sie zerfleischen wohl auch ihren eigenen Körper, wohin sie immer mit den Zähnen langen können. Ist nun die Wuth ganz ausgebrochen, so ist die Maulhaut dunkelroth, das Maul mit Schleim und Geifer gefüllt, die Zunge hängt angeschwollen aus demselben hervor, das Auge ist starr, geröthet, der Blick wild, die Haare über den ganzen Leib struppig. Meist sind sie jetzt schon wasserscheu, manche plätschern jedoch mit der Zunge im Wasser, ohne etwas davon zu genießen. Beim Anblick hellglänzender Gegenstände, auch wenn sie von den Sonnenstrahlen getroffen werden, verfallen sie in Raserei.

Zuweilen liegen diese wuthkranken Thiere wie unbeweglich in einem Winkel, leiden an Wasserscheu und andern Zufällen der Wuthkrankheit, jedoch ohne zu beißen. Diesen Zustand nennt man die stille Wuth.

Unter solchen Zufällen, welche ohne bekannte Ursache bald in die heftigste Wuth ausarten, und bald wieder durch längere ruhige Zwischenräume unterbrochen werden, nimmt die Ermattung nach 24 bis 48 Stunden, vom Ausbruche der Wuth an, immer mehr überhand, die Hunde können sich kaum aufrecht er-

cicho leżą nie bacząc na zawołanie ich pana. Czasami warczą, a nawet i szczekaią, za każdém poruszeniem chwieią się bardzo na zadnich nogach, nayczęściéy przytém ogón spuszczaią prosto, to iest nie zginaiąc go.

Rzeczywista wścieklizna rozwiia się częstokroć już trzeciego dnia po tych piérwszych poiawieniach chorobnych, które nieraz całkiem pomiiane bywaią. W tym czasie wychodzą psy ze swoich ciemnych kryiówek, nawet czasem zrywaią się, ieżeli uwiązane były i biegną gościńcem wprost, iakby z zaćmionémi oczami, wyciągniętą szyią, na pół schylonèm łbem i ogon od uyścia kątnicy odsadzaiąc; czasem biegną wężykiem lub w około, to znowu zmordowane siadaią na zadnich nogach i wleką się tak w iakie ciemne mieysce, z którego na nowo zrywaiąc się prędko, daléy biegną. Jeżeli zamknięte są, to biegaią szalenie na około po swoiém więzieniu.

Już się poznaie uderzaiąca bardzo i właściwa zmiana w ich głosie. Ich szczekanie, które wydaią z siebie wyciągnąwszy do góry szyię i głowę, składa się tylko z kilku odgłosów kończących się krótkiém skowyczącém zawyciem, z których poznać wielkie ochrypnienie i suchość w krtani. Kąsaiąc na około siebie z dzikością, rozszarpuią słomę swoiego podściału, gryzą z naywiększém roziuszeniem wszelkie drzewo i postronek, na którym przywiązane są; gryzą łańcuchy swoie i mur, ciągną w siebie powietrze i siebie samych wąchaią. W biegu kąsaią wszystko co im w drodze na zawadzie, ba, często nawet siebie samych ranią kąsaniem do żywego, gdzie tylko zębami dosięgnąć mogą. Kiedy iuż wścieklizna całkiem wybuchnęła, skóra pyska iest natenczas ciemno czerwona, pysk flegmą i śliną napełniony, ięzyk nabrzmiały z pyska wywieszony, oko w słup stoiące (wywrócone), zaczerwienione, wzrok dziki, włos na całém ciele naieżony. Wtenczas już maią nayczęściéy wstręt od wody, niektóre iednak pluskaią ięzykiem po wodzie, takowéy iednak nie piiąc. Na widok rzeczy iaskrawych, także dotknięte promieniami słońca, wpadaią w szaleństwo.

Czasami leżą psy wściekłe po kątach, iakby nieporuszone, cierpią wstręt od wody i inne przypadłości wścieklizny, ale iednak nie kąsaią. Taki stan choroby nazywa się w ś i e k l i z n ą s p o k o y n ą.

W takich przypadłościach (symptomatach), które bez wiadoméy przyczyny w naygwałtownieyszą wściekłość raptownie promieniaią się i wkrótce znowu w dłuższych przedziałach uspokoieniem przerywane bywaią, osłabienie bierze po 24 do 48 godzin od wybuchnienia wścieklizny,

halten, sondern schwanken und zittern; das Geifern verliert sich, das Maul wird immer trockener, schwärzlich = oder bläulichroth, die Zunge bleifärbig, die Augen und das ganze Gesicht höchst entstellt, die Thiere sind selbst blind; die sehr heisere Stimme lassen sie nur selten mehr hören; der Unterkiefer hängt entweder wie gelähmt herab, so, daß das Maul gar nicht geschlossen werden kann, oder es ist Kinnladenzwang zugegen; endlich erfolgen Anfälle von Krämpfen und Würgen im Halse, mit welchen gewöhnlich am vierten Tage nach dem Ausbruche der Wuth, und oft schon früher, der Tod eintritt.

Im Ganzen erstreckt sich der Verlauf der offenbaren Krankheit auf eine Woche. Im gewöhnlichen Falle treten die Zufälle der Krankheit erst in drei Wochen nach dem Biße, manchmal etwas früher, manchmal auch später ein.

§. 55.

Wuth bei den übrigen Hausthieren.

Die Wuth bei den von Pflanzen sich nährenden Thieren, den Pferden, Rindern, Schafen, Schweinen und Ziegen scheint, allen bisherigen Erfahrungen nach, bloß allein durch den Biß eines wüthenden Hundes, Fuchses, Wolfes u. s. w. hervorgebracht zu werden, aber niemals wie bei diesen letztern ursprünglich und von selbst sich bilden.

So ereignet es sich nicht selten, daß mehrere Hausthiere zugleich in die Wuth verfallen, wenn wüthende Hirten = oder Bauernhunde auf Landstrassen, auf Weiden und Viehtriften herumrennen, oder sonst wo immer im Freien unter die Herde oder in die Viehställe gerathen, wo sie dann die großen Hausthiere, Pferde und Rinder gewöhnlich in die Füsse, oder auch in die Ohren und andere Theile beißen.

Vor dem Ausbruche der Wuth, welcher oft bald nach dem Biße, manchmal erst 3 bis 4 Wochen nach dem Biße erfolgt, sind solche Thiere sehr unruhig und ängstlich, verschmähen das Futter und Getränk, indem sie sich so viel als möglich vom Barren entfernen; wie bei dem Hunde sind ihre Augen bald glotzend und geröthet, der Blick scheu und wild, das Maul voll Geifer und Schaum, die Stimme sehr heiser und das Haar struppig, sie stehen traurig mit gesenktem Kopfe und Ohren, nach längerer Ruhe fahren sie plötzlich wie aufgeschreckt zusammen, schütteln Hals und Kopf, schwanken im Kreutze hin und her und zittern heftig an den Gliedern, oder werfen und wälzen sich auf dem Boden. Sehr oft tritt ein fruchtloser Zwang zum Misten ein; viele sind wasser = und lichtscheu, andere nicht.

co raz więcéy górę; pies taki ledwie się iuż na nogach trzymać może, tylko chwieie się i drzy; ślinienie ustaie, pysk coraz więcéy suchy, brunatno lub siniawo czerwony, język koloru ołowianego, oczy i całe lica strzasznie zmienione, nawet psy są ślepe; głosu ich bardzo chrypliwego, mało iuż kiedy usłyszyć można, szczęka spodnia albo obwisła, iakby niemocą rażona, tak iż pyska wcale zamknąć nie można, albo też obie szczeki są razem ścięte; nakoniec przychodzą napady kurczowe i duszenie w gardle, w których pospolicie dnia czwartego po wybuchłéy wściekliźnie a często nawet prędzéy zdychaią.

Ogółem rozciąga się cały bieg choroby iawnéy do tygodnia. Przypadłości téy choroby nastaią pospolicie dopiéro we trzy tygodnie po ukąszeniu, czasem zaś cokolwiek prędzéy a czasem i późniéy.

§. 55.

Wścieklizna u innych zwierząt domowych.

Wścieklizna u zwierząt żywiących się roślinami, iako to: u koni, bydła rogatego, owiec, nierogacizny i kóz, zdaie się podług mianych dotąd doświadczeń, że iedynie tylko przez pokąsanie od wściekłego psa, lisa, wilka i t. p. sprowadzana bywa; ale nigdy u tych zwierząt pierwiastkowo sama od siebie nie tworzy się.

I tak się też nie raz wydarza, że więcéy zwiérząt domowych razem na wściekliźnę zapada, gdy psy pasterskie lub chłopskie po drogach, pastwiskach i wygonach biegaią, lub gdziekolwiek, na otwartém powietrzu lub w stayniach między trzody wpadną, gdzie zwyczaynie te domowe zwiérzęta, konie i bydło rogate w nogi, albo też także w uszy i w inne części kąsać zwykły.

Przed wybuchnieniem wścieklizny, co częstokroć wkrótce po ukąszeniu, czasem zaś dopiéro we 3 do 4 tygodni następuie, zwiérzęta takie są bardzo niespokoyne i smętne, odrzucaią paszę i napóy, usuwaiąc się ile możności iak naydaléy od żłobu; tak, iak psy dostaią ócz zaraz wytrzeszczonych i zaczerwienionych, wzroku lękliwego i dzikiego, w pysku pełno śliny i piany, głos bardzo chrypliwy i włos naieżony; stoią smutno z obwisłą głową i uszami, postawszy czas dłuższy spokoynie, zrywaią się raptem iak przestraszone, szyią i łbem potrzęsaią, krzyżami kołysaią w tę i ową stronę i drzą na członkach, albo też rzucaią się i taczaią po ziemi. Często bardzo przychodzi nadaremne silenie się do gnoienia, wiele z nich ma wstręt od wody i światła, inne znowu nie lękaią się tego.

Manche dieser Thiere sind gleich im Anfange so rasend, daß sie wild um sich herum beißen, oftmals zusammenstürzen, und bald unter heftigen Zuckungen und Krämpfen verscheiden.

Wüthendes Rindvieh hört man sehr oft brüllen mit einem dumpfen und heisern Laute; die Zunge wird dunkelroth und dann schwärzlich; im Hinterleibe hört man ein beständiges Knurren und Poltern; das Zittern fängt gewöhnlich an den gebissenen Gliedmassen zuerst an, und verbreitet sich von da aus über alle übrigen Theile des Körpers.

Wüthende Pferde beißen und schlagen rasend um sich her, und zerfleischen ihren eigenen Körper, wenn ihnen kein anderer Gegenstand vorkömmt. Zwischen dem 4. und 7. Tage erfolgt gewöhnlich der Tod.

Verhütungs- und Vorbauungs-Maßregeln.

Da alle und selbst die gerühmtesten Arzeneimittel zur Heilung der einmal ausgebrochenen Wuth bisher völlig zweifelhaft und nutzlos geblieben sind, so sind wenigstens die strengsten Maßregeln zur Verhütung ihrer weiteren Verbreitung durch Ansteckung und Mittheilung des Giftes von kranken auf gesunde Thiere höchst nothwendig, wofür auch allenthalben durch strenge Gesetze gesorgt ist.

Zur Verhütung der Selbstentwickelung der Wuth bei Hunden wird sich wohl aus dem Grunde nicht leicht ein Mittel finden lassen, weil uns die Art und Weise dieser Entwickelung zu wenig bekannt ist, und oft von unbekannten Einwirkungen der Luft und Witterung abzuhängen scheint, die sich nicht verhindern lassen.

Das Entmannen (Castriren, Schneiden) der Hunde, das Tollwurmschneiden und andere abergläubisch angewandte Operationen können den Ausbruch der Wuth gewiß nicht verhüten. Wünschenswerth aber ist es, daß alle überflüssigen und blos aus Liebhaberei gehaltenen Hunde allgemein vermindert, und das freie Umherlaufen derselben durchaus untersagt würde. Besonders soll man zur Brunstzeit auf die Hunde Acht haben, ihr häufiges Zusammenkommen und Herumbeißen möglichst verhüten, jeden wuthverdächtigen Hund sogleich in genaue Verwahrung bringen und abgesperrt unter Aufsicht halten; bissige Hunde sind stets an der Kette zu halten, und zur Zeit, wo in der Gegend oder in dem Orte nur Ein wüthender Hund sich gezeigt hat, müssen alle Hunde eine Zeitlang in sicherer Verwahrung gehalten und beobachtet werden, die auf dem Lande frei laufenden und herrnlosen Hunde aber getödtet werden.

Niektóre z takich zwiérząt staią się zaraz w samym początku tak szalonémi, że z dzikością wszystko na około siebie kąsaią, wielokrotnie rzucaią się o ziemię i wnet śród gwałtownych poruszeń konwulsyynych i kurczów zdychaią.

Wściekłe bydło rogate słychać często bardzo ryczące głosem przytłumionym i chrypliwym. Język staie się ciemno czerwony, a potém czarniawy; w brzuchu słychać nieustanne bulkotanie i hurkotanie; drzenie zaczyna się zwyczaynie naprzód od członków ukąszonych i od tych rozchodzi się po wszystkich innych częściach korpusu.

Konie wściekłe kąsaią i biią szalenie wszystko, co ich otacza i gryzą do żywego samych siebie, ieżeli nie maią przed sobą innego przedmiotu. Między 4tym a 7mym dniem po wybuchnieniu choroby pospolicie zdychaią.

Środki uchronne i zapobiegawcze.

Gdy wszystkie środki lékarskie, naybardziéy nawet sławione do wyprowadzenia raz iuż wybuchłéy wścieklizny dotąd zupełnie wątpliwémi i bezskutecznémi okazały się, toć przynaymniéy zachowanie nayściśleysze środków uchronnych, zapobiegaiących dalszemu szérzeniu się przez zarażenie i udzielenie się iadu od zwiérząt chorych tym co są zdrowe, iest koniecznie potrzebne, o co też postarano się przez surowe prawa przepisy.

Dla uchronienia wścieklizny samotwornéy u psów, nie łatwo znaydzie się środek z téy przyczyny, ponieważ sposób tego samotwornego rozwiiania się za mało nam znany i częstokroć od niewiadomych wpływów powietrza i pogody zawisnąć zdaie się, którym przeszkodzić nie można.

Wytrzebienie czyli kastrowanie psów, wyrzynanie mniemanego robaka pod iężykiem i inne zabobonne operacyie, od wybuchnienia wścieklizny zapewne nie uchronią. Życzyćby atoli należało, aby wszystkie psy zbyteczne i tylko z zamiłowania trzymane, zupełnie wytępiane i samowolne bieganie ich całkiem zabronione było. Osobliwie podczas grzania się psów, na nich uważać należy i ile można przestrzegać, aby się kupami nie zbiegały i nie zaiadały się; każdego psa o wściekliznę podeyrzanego natychmiast ściśle zamknąć i tak pod zamknięciem mieć oko na niego; psy kąsaiące zawsze na łańcuchu trzymane być powinny, a w czasie, gdzieby w okolicy lub samém mieyscu **ieden** tylko wściekły pies pokazał się, wszystkie psy iakiś czas pod bezpieczném zamknięciem trzymane i uważane, owe zaś co samopas po wsi biegaią i są bez pana, zabite być powinny.

Jene Hunde aber, die wirklich schon von einem wüthenden oder der Wuth verdächtigen Hunde gebissen wurden, sind sogleich zu erschlagen.

Das Einsperren und genaue Beobachtung ist bei allen Hunden ohne Unterschied nothwendig, welche einen Menschen gebissen haben, weil es dann darauf ankömmt sich zu überzeugen, ob sie wirklich wüthend gewesen seyen oder nicht.

Alle frei umherlaufende Hunde sind sogleich zu erschlagen, oder zu erschießen und die Aeser einzuscharren; alles Stroh, das ihnen zum Lager diente, das Holz, das sie benagt oder sonst mit ihrem Geifer besudelt haben, muß verbrannt; das eiserne Geräthe, z. B. die Kette, an der sie angelegt waren, muß ausgeglüht werden.

Wenn auch die kalt gewordenen Aeser keine Ansteckungsgefahr drohen, so muß man sich doch sorgfältig hüten, mit wunden Händen oder Fingern daran zu greifen.

Zur Sicherung der übrigen Hausthiere ist es auf Dörfern und Maiereien höchst nothwendig, sobald ein wüthender Hund irgendwo im Freien sich gezeigt hat, die Viehställe wohl zu verschließen, und ganz besonders die Herde auf der Weide in Acht zu nehmen, damit kein einziger fremder Hund derselben nahe komme.

Ist jedoch ein wüthender oder der Wuth verdächtiger Hund unter eine Herde gerathen, und hat auf mehrere Stücke gebissen, so ist es unerläßlich alle Thiere der Herde an der Oberfläche des Körpers genau zu untersuchen, insbesondere an den Füssen, Ohren, Schweif und Schnautze. Die Verletzten werden von der übrigen Herde abgesondert, sogleich behandelt und unter Aufsicht gehalten.

Jede Bißwunde, auch die kleinste, welche sich findet, wird sogleich mit Salzsäure, oder in deren Ermangelung mit Essig und Kochsalz wiederholt ausgewaschen, und die spanische Fliegensalbe eingerieben, so lang und so oft, bis die Wunde stark geeitert hat, worauf man sie zuheilen läßt. Wo die Stelle des Bisses erlaubt, da wird die Bißwunde mit einem knopf- oder kolbenförmigen rothglühenden Eisen bis in den Grund gebrannt. Leistet man diese Hilfe augenblicklich nach dem Biße, so werden die Thiere in den meisten Fällen dadurch vor dem Ausbruche der Krankheit verwahrt.

Sind Thiere vor längerer Zeit, ohne daß man es in Erfahrung gebracht hat, gebissen worden, und die Wuth nun schon im Ausbruche, so sind die Erkrankten sogleich abzusondern, und an Ketten befestigt in sicherer Verwahrung zu halten und zu beobachten.

Owe zaś psy, co rzeczywiście od psa wściekłego, lub o wścieczenie się podeyrzanego, pokąsane były, natychmiast zabite być maią.

Zamykanie i pilne uważanie potrzebne iest bez różnicy dla wszystkich psów, które ludzi pokąsały, ponieważ o to idzie, aby się przekonać, czyli istotnie były wściekłe lub nie.

Wszystkie samopas biegaiące psy zaraz zabiiać, albo zastrzelić potrzeba, a ściérwa ich zakopać; wszystką słome, która im za podściał służyła, drzewa, które głodały, lub śliną pokalały, spalić a sprzęt żelazny, iak są łańcuchy, na których więzione były, wypalić.

Chociaż ściérwa zastygłe nie grożą niebezpieczeństwem zarażenia, wszelako z wielką uwagą wystrzegać się trzeba, aby skaléczonémi lub zadraśniętémi rękami albo palcami takowych nie dotykać się.

Dla bezpieczeństwa reszty zwiérząt domowych, potrzebą iest konieczną po wsiach i folwarkach, iak tylko gdzie pies wściekły na otwartém mieyscu pokazał się, staynie dobrze pozamykać, a naygłówniéy trzody na pastwiskach pilnować, aby się do niéy żaden pies obcy nie przybliżył.

Jeżeli się zaś przecie pies wściekły, lub o wścieczenie się podeyrzany, między trzodę dostał i kilkoro bydła pokąsał, tedy nieodzowną iest rzeczą wszystkie bydlęta z trzody na powierzchni ogladnąć, osobliwie nogi, uszy, ogón i mordę. Uszkodzone od reszty trzody odłączone, natychmiast léczone i pod okiem trzymane być maią.

Każda rana z ukąszenia, acz naymnieysza, gdzie się tylko znaydzie, wymywa się kwasem solnym lub w niedostatku, octem i solą kuchenną kilkakrotnie, i naciéra się maścią z muszek hiszpańskich tak długo, aż rana mocno ropić się zacznie, poczém da się iéy zagoić. Gdzie mieysce ukąszenia dozwala, tam rana żelazem grubo w końcu zaokrągloném i w ogniu rozżarzoném aż do dna wypala się. Jeżeli ten ratunek daie się zaraz iednéy chwili po ukąszeniu, zwiérzęta nayczęściéy przez to od rozwinienia się choroby zachowane bywaią.

Jeżeli zwiérzęta dawniéy iuż pokąsane były, o czém nie wiedziano, a wścieklizna iuż się rozwiia, natychmiast od reszty odłączone, na łańcuchu umocowane, w mieyscu bezpieczném trzymane i uważane być maią.

Sobald nun einige bestimmtere Merkmale der Krankheit, Kopfschütteln, Mangel an Freßlust und Durst, öfteres Brüllen, Toben und Rasen, Lichtscheue ꝛc. eintritt, so ist die Gegenwart der Wuth schon gewiß, wenn auch keine merkliche Wasserscheue zum Vorscheine gekommen ist; um so gewisser, wenn man weiß, daß ein wüthender Hund, Wolf, Fuchs unter die Herde oder in den Stall gerathen sey.

In diesem Falle müssen die Kranken sogleich mit der Keule erschlagen, oder besser erschossen werden. Die Aeser werden sogleich an einen entlegenen Ort ausgeführt und mit der Haut verscharrt; die Ställe müssen wohl gereinigt werden, bevor man wieder gesundes Vieh in dieselben einstellt; mit allen Dingen, die in der Umgebung des kranken Thieres waren, und von dessen Auswurfsstoffen verunreinigt seyn könnten, muß man der Vorsicht wegen so verfahren, wie bei wüthenden Hunden.

Da, dem früher Gesagten zu Folge, die Heilung der ausgebrochenen Wuth auch bei Rindern, Schafen und Schweinen eben so wie bei dem Hunde und bei dem Menschen durch kein Mittel gelungen ist; so hat man zur Verhütung des Ausbruches ganz vorzüglich auf die schnellste und eingreifendste äußere Behandlung der Bißwunde zu sehen, wovon beinahe ganz allein die Heilung abhängt, und diese örtliche Behandlung der von wuthkranken Thieren hervorgebrachten Verletzungen ist auch beim Menschen das einzige verläßliche Hilfsmittel, um dem Ausbruch der Krankheit und der Wuth zuvor zu kommen.

Der Genuß des Fleisches, der Milch und anderer Abfälle von getödteten wuthkranken Thieren ist mit Recht allenthalben auf das Strengste verbothen.

:|:

Unterricht für den Landmann

über ein

zweckmäßiges diätetisches Verfahren mit dem Vieh.

Von der Wartung und Pflege der Thiere, als Vorbauungsmittel gegen Krankheiten überhaupt.

(Siehe §. 1. bis 10. der vorhergehenden Belehrung für Dominien ꝛc. Pag. 280 — 306).

Jak tylko niektóre pewnieysze poznaki téy choroby, iako to: trzęsienie łbem, brak żerności i pragnienia, częstsze ryczenie, zapalczywość i szaleństwo, wstręt od światła i t. d. poiawia się, obecność wścieklizny iuż nie iest wątpliwa, chociażby ieszcze wyraźnego wstrętu od wody nie postrzegano, a tém iest pewnieysza, ieżeli wiadomo, że się był wściekły pies, wilk, lis między trzodę lub do stayni dostał.

W tym przypadku chore bydlęta natychmiast pałką ubić, albo lepiéy ieszcze zastrzelić należy. Padliny zaraz na ustronne mieysce wywieść i ze skórą zakopać; staynie zaś dobrze wyczyścić, nim znowu zdrowe bydło postawione będzie; ze wszystkiémi rzeczami, które otaczały chore bydlę i materyą przez nie wyrzucaną powalane być mogły, należy dla ostrożności tak postąpić, iak z rzeczami po psach wściekłych.

Gdy, iak się iuż przódy rzekło, léczenie wybuchłéy wścieklizny, także i u bydła rogatego, u owiec i świń, podobnie iak u psów i u ludzi, żadnym środkiem lékarskim nie udało się; przeto unikaiąc powstania wścieklizny, przestrzegać należy szczególniéy léczenia ukąszonéy rany zewnętrznego, aby takowe było iak nayrychleysze i naydosadnieysze, gdyż uléczenie całkiem prawie od tego zawisło; iakoż to mieyscowe léczenie rany od zwiérząt wściekłych zadanéy, iest także u ludzi iedynym środkiem ratunku, na którym polégać można, że się rozwinieniu choroby i wścieklizny zapobieży.

Używanie mięsa, mléka lub innych części z ubitych bydląt wściekłych iest zewszech miar bardzo słusznie, iak naysurowiéy prawem zakazane.

:|:

Nauka dla włościanina o stosownném dyetetyczném postępowaniu z bydłem.

O doglądaniu i hodowaniu bydląt iako środkach zapobiegawczych chorobóm w ogólności.

(Obacz §. 1. do §. 10. poprzedniczéy Instrukcyi dla Dominiów i t. d., począwszy od stronicy 281 aż włącznie do 307.)

122.

Uebereinkunft zwischen der k. k. österreichischen und der herzoglich Sachsen-Meiningenschen Regierung wegen gegenseitiger unentgeltlicher Justizpflege in Criminal-Angelegenheiten.

Zwischen der k. k. österreichischen und der herzoglich Sachsen-Meiningen'schen Regierung ist in Betreff der gegenseitigen unentgeltlichen Justizpflege in Criminal-Angelegenheiten die Uebereinkunft dahin getroffen worden, daß in allen und jeden Criminal-Angelegenheiten auf Requisition sowohl von den k. k. österreichischen, als auch von den betreffenden herzoglich Sachsen-Meiningenschen Justizbehörden die gegenseitige Rechtshilfe tax- und kostenfrei zu leisten sey, mit Ausnahme folgender gegenseitig zu erstattender baaren Auslagen, und zwar: für die Atzung mit Inbegriff von Arzt- und Curkosten, Lagerstroh, Wäsche und nothdürftigen Kleidungsstücken, für Transport der Verbrecher bis zu ihrer Auslieferung an die gegenseitigen Criminalgerichte, für Bothenlohn und Postporto, endlich für Zeugen-Gebühren, unter welchen letzteren jedoch nur solche verstanden werden, die gemäß §. 529. I. Theils des österreichischen Strafgesetzbuches einem Zeugen, der vom Taglohn lebt, und wegen Vorforderung seiner Person zu Gericht den Verdienst entbehren muß, mit dem gewöhnlichen Taglohne zu leisten und zu ersetzen sind.

Gubernial-Erledigung vom 18. Juni 1835. Gub. Zahl 31939.

123.

Einhebungs- und Verwaltungsart der allgemeinen Verzehrungssteuer in dem Verwaltungsjahre 1836.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat mit Decret vom 13. Mai 1835 Zahl 21619 verordnet, die Verhandlungen zur Sicherstellung des Verzehrungssteuer-Gefäll-Erträgnisses für das Verwaltungsjahr 1836 in der Art vorzunehmen, welche für dasselbe Geschäft im verflossenen Jahre vorgeschrieben war, die Abfindungen und Pachtungen aber nur für die Dauer eines Jahres, jedoch mit dem Beisatze zu schließen, daß die dießfälligen Verträge, wenn sie drei Monate vor Ablauf des Verwaltungsjahres von der einen oder andern Seite nicht aufgekündigt werden, auf ein weiteres Jahr unter gleicher Bedingung giltig seyn sollen.

122.

Konwencyia między c. k. Austryiackim, i xiążęcym Sasko-Meiningenskim Rządem, względem wzaiemnego bezpłatnego wymiaru sprawiedliwości w sprawach kryminalnych.

Między c. k. Austryiackim z iednéy, a Rządem xiążęcym Sasko-Meiningen z drugiéy strony, zawartą została konwencya względem wzaiemnego bezpłatniego wymiaru sprawiedliwości w sprawach kryminalnych w ten sposób, że we wszystkich i wszelkich sprawach kryminalnych na rekwizycyę tak c. k. Austryiackich, iako też Sasko-Meiningenskich Instancyy sądowych, wzaiemna sprawiedliwość bez opłaty tax i kosztów wymierzana być ma, wyiąwszy następuiące. wzaiemnie w gotowiźnie zwrócić się maiące wydatki, iako to: za żywienie z wliczeniem kosztów na lékarza i kuracyę, za słomę na posłanie, za bieliznę i koniecznie potrzebną odzież, za transport zbrodniarzy aż do ich wydania obustronnym Sądom kryminalnym, za zapłatę posłańcom i należytość pocztową, nakoniec za należytości dla świadka, pod którémi iednak tylko takie rozumieią się, które podług §. 529. Iszéy części austryiackiego kodexu kryminalnego takiemu świadkowi, co z dziennego zarobku żyie, i dla powołania go do Sądu, zarobek tracić musi, zwykłą zapłatą dzienną uiszczone i wynagrodzone być maią.

Obwieszczenie gub. z dnia 18. Czerwca 1835 pod l. gub. 31939.

123.

Pobieranie powszechnego podatku konsumcyynego i zarządu tymże w roku administracyynym 1836.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 13. Maia 1835 pod liczbą 21619 postanowiła, by układy dla zabezpieczenia poboru podatku konsumcyynego na rok administracyyny 1836 na sposób, w tymże przedmiocie w roku zeszłym przepisany, przedsięwzięte, kontrakty zaś ugodne i dzierżawne tylko na ieden rok, iednak z tym dodatkiem zawierane były, że gdyby takowe kontrakty w trzy miesiące przed końcem roku administracyynego ni od iednéy, ani też od drugiéy strony wypowiedziane nie były, takowe na dalszy rok pod równym warunkiem walor mieć powinny.

Dieses wird mit Beziehung auf die in dieser Hinsicht erflossenen hierortigen Kreisschreiben vom 5. Juli 1829 Zahl 5039, 7. September und 15. October 1830 Zahl 48643 und 62027, 15. Februar 1833 Zahl 9713, 4. Jäner 1835 Zahl 262, und vom 28. März 1835 Zahl 15565 mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß das im §. 10. des Verzehrungssteuer-Kreisschreibens vom 5. Juli 1829 Zahl 5039 vorgeschriebene Ansuchen um den gefällsämtlichen Erlaubnißschein von den im 5. und 6. §. des erwähnten Kreisschreibens angeführten Gewerbs-Unternehmern im Wege der Steuerbezirks-Obrigkeiten bis Ende August 1835 zu machen sey.

Gubernial-Kundmachung vom 19. Juni 1835. Gub. Zahl 37178.

124.

Bestimmung des Alters für Actuare bei Untersuchungen in schweren Polizei-Uebertretungen.

Nachdem die Actuare bei schweren Polizei-Uebertretungs-Untersuchungen dazu berufen sind, nöthigenfalls die Richtigkeit der aufgenommenen Protocolle zu bezeugen, und nachdem ein glaubwürdiger Zeuge das achtzehnte Jahr zurückgelegt haben muß, so ist auch für die Actuare bei Untersuchungen in schweren Polizei-Uebertretungen das Alter von achtzehn Jahren erforderlich.

Dieses wird den k. Kreisämtern in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 8. Mai 1835 Zahl 10514/879 zur eigenen Darnachachtung und gehörigen Belehrung der Dominien und Magistrate bekannt gegeben.

Gubernial-Verordnung vom 19. Juni 1835. Gub. Zahl 31437.

125.

Bestimmungen rücksichtlich der Bemessung und Einstellung der Reisepauschalien für Staats-, ständische und städtische Beamte.

Seine k. k. Majestät haben rücksichtlich der Bemessung und Einstellung der Reisepauschalien für sämmtliche Staatsbeamte mit allerhöchster Entschließung vom 10. Februar 1835 Folgendes festzusetzen befunden:

»Da die Reisepauschalien für den Zweck gewährt sind, damit die für den Zweck erforderlichen Bereisungen in der Zeit,

Co odnośnie do wydanych w tym względzie tuteyszych okolników z dnia 5. Lipca 1829 pod liczbą 5039, 7. Września i 15. Października 1830 pod liczbą 48643 i 62027, 15. Lutego 1833 pod liczbą 9713, 4. Stycznia 1835 pod liczbą 262 i z dnia 28. Marca 1835 pod liczbą 15565 z tym dodatkiem do powszechnéy wiadomości podaném zostaie, że przepisana w §. 10. okólnika o podatku konsumcyynym z dnia 5. Lipca 1829 pod liczbą 5039 prośba o urzędowy certyfikat pozwolenia, przez oznaczonych w 5. i 6. §. wspomnionego okolnika przedsiębierców professyynych, w drodze Zwierzchności obwodu podatkowego do końca Sierpnia 1835 podana być ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 19. Czerwca 1835 do l. gub. 37178.

124.

Ustanowienie wieku dla aktuaryuszów przy badaniach (indagacyach) w ciężkich przestępstwach policyynych.

Ponieważ aktuaryusze przy badaniach w ciężkich przestępstwach policyynych do tego powołani są, by w razie potrzebnym dokładność spisanych protokółów poświadczali, a że świadek wiary godny, ośmnasty rok skończony mieć musi, przeto też dla aktuaryuszów przy badaniach w ciężkich przestępstwach policyynych wiek ośmnastoletni iest potrzebny.

Co c. k. Urzędom cyrkułowym w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 8. Maia 1835 za liczbą 10514|879 dla własnego stosowania się i należytego zawiadomienia Dominiów i Magistratów ogłoszone zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Czerwca 1835 pod l. gub. 31437.

125.

Przepisy względem wymiaru i zastanowienia podróżnych pauszaliów (ryczałtów) dla kraiowych, stanowych i mieyskich urzędników.

Jego c. k. Mość raczył względem wymiaru i zastanowienia podróżnych pauszaliów dla wszystkich urzędników Państwa naywyższą uchwalą z dnia 10. Lutego 1835 postanowić, co następuie:

»Ponieważ pauszalia podróżne w tym zamiarze dozwolone są, by potrzebne dla służby obiazdżki w tym czasie,

für welche sie festgesetzt sind, auch wirklich vollzogen werden, so ist darauf zu sehen, daß die Bereisung in der vorgeschriebenen Art und Zeit jedenfalls geschehe.«

»Unterläßt der mit einem solchen Pauschale versehene Beamte die Bereisungspflicht in der vorgeschriebenen Zeit aus Nachlässigkeit oder einem unzureichenden Rechtfertigungsgrunde, so ist das Pauschale für die Zeit, in welcher die Bereisung vorschriftmäßig hätte geschehen sollen, einzuziehen, oder wenn es bereits bezogen worden wäre, zurückzuerstatten.«

»Wäre aber ein solcher Beamte legal verhindert, und der ihn supplirende Beamte in dem Falle die vorgeschriebene Bereisung an seiner Stelle vorzunehmen, so ist das Pauschale nach Maßgabe, als diese Bereisung des substituirten Beamten eintreten mußte, einzuziehen, und der ihn supplirende Beamte, rücksichtlich seiner Bereisungsgenüsse, nach den bestehenden Vorschriften zu behandeln.«

Diese allerhöchste Entschließung, welche zu Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 7. Mai 1835 Zahl 10213 auch für die politischen Fondsbeamten zu gelten, so wie auch bei allen ständischen und städtischen Beamten ihre Anwendung zu finden hat, wird den k. Kreisämtern zur Wissenschaft und Darnachachtung in vorkommenden Fällen bekannt gemacht.

Gub. Verordnung vom 19. Juni 1835. Gub. Zahl 31946.

126.

Erläuterung des 3. Punctes im Patente vom 26. Juli 1784, wegen Beschränkung des Schuldenmachens der Unterthanen.

Seine k. k. Majestät haben über die in Verhandlung gekommene Frage, ob das mit dem Patente vom 26. Juli 1784 in Galizien erlassene Verboth der Ueberlassung unterthäniger Gründe in obligatorischen Besitz, und wegen Beschränkung des Schuldenmachens der hierländigen Unterthanen aufzuheben sey? mit allerhöchster Entschließung vom 27. Mai 1835 zu befehlen geruhet, es sey außer der mit der allerhöchsten Entschließung vom 15. April 1833 angeordneten Abänderung in dem für Galizien erflossenen Patente vom 26. Juli 1784 keine Aenderung vorzunehmen, sondern nur die Obrigkeiten ohne Veranlassung einer allgemeinen Kundmachung zu belehren, daß der im 3. Puncte dieses Patentes ausgedrückte Betrag von 5 fl. Rheinisch oder 20 fl. polnisch in der Valuta der Conventions-Münze zu verstehen sey.

na który ustanowione są, także istotnie dopełnione były; a zatém na to uważać należy, by obiazdźka sposobem i w czasie przepisanym zawsze przedsięwziętą była.«

»Jeżeli urzędnik takowém pauszale opatrzony, powinność obieżdżania w czasie przepisanym z opieszałości, albo z niedostateczney przyczyny usprawiedliwienia opuści, natenczas należy pauszale za czas, w którym obiazdźka podług przepisu nastąpić była powinna, zatrzymać, albo gdyby takowe iuż odebrane było, nazad zwrócić.

»Gdyby zaś takowemu urzędnikowi legalna przeszkoda (obiazdźki) nie dozwaliła, a zastępuiący go urzędnik w tym przypadku przepisaną obiazdźkę miasto niego przedsiębrał, naówczas pauszale w miarę tego, iak ta obiazdźka substytuowanego urzędnika nastąpić musiała, zatrzymane, a względem należytości podróżnych dla zastępuiącego go urzędnika podług istnących przepisów postąpiono być ma.«

Ta naywyższa uchwała w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 7. Maia 1835 za liczbą 10213 także dla urzędników funduszowych politycznych służyć, i równie też do wszystkich stanowych i mieyskich urzędników zastosowaną być ma, c. k. Urzędom cyrkułowym dla wiedzy i zachowania w zachodzących przypadkach ogłoszoną zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Czerwca 1835 pod l. gub. 31946.

126.

Obiaśnienie 3go punktu patentu z dnia 26. Lipca 1784, względem ograniczenia zadłużania się poddanych.

Jego c. k. Mość raczył na uczynione zapytanie, czy wydany dla Galicyi patentem z dnia 26. Lipca 1784 zakaz wypuszczania gruntów poddańczych w zastawną dzierżawę (obligacyyne posiadanie) i względem ograniczenia zadłużenia się tuteyszo-kraiowych poddanych uchylony być ma? naywyższą uchwałą z dnia 27. Maia 1835 postanowić, że oprócz nakazaney naywyższą uchwałą z dnia 15. Kwietnia 1833 odmiany w wydanym dla Galicyi pod dniem 26. Lipca 1784 patencie żadney inney przedsiębrać nie należy, ale tylko Zwierzchności, nierozporządzaiąc powszechnego ogłoszenia, zainformować, że wyrażona w 3cim punkcie tegoż patentu kwota 5 ZR., czyli 20 Zł. polskich w walucie monety konwencyyney rozumiéć się ma.

Hievon werden die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 1. Juni 1835 Zahl 14158/890 und mit Bezug auf das Gubernial-Kreisschreiben vom 13. Mai 1833 Zahl 27175 zur eigenen Wissenschaft und Belehrung der unterstehenden Ortsobrigkeiten nach dem obgedachten allerhöchsten Befehle in der Allerhöchst vorgezeichneten Art in die Kenntniß gesetzt.

Gub. Verordnung vom 19. Juni 1835. Gub. Zahl 37379.

127.

Gebäude, welche den Bischöfen zu ihren Wohnungen überlassen werden, sind in Bezug auf die Gebäudesteuer wie die Pfarrhöfe zu behandeln.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 15. Mai d. J. allergnädigst zu bestimmen geruhet, daß die den Bischöfen zu ihren Wohnungen überlassenen Gebäude, in Bezug auf die Gebäudesteuer wie die Pfarrhöfe zu behandeln seyen, und nur in jenen Fällen, wo ein Theil davon vermiethet ist, dieser letztere der Hauszinssteuer zu unterziehen sey.

Von dieser allerhöchsten Entschließung werden die betreffenden Kreisämter und der Lemberger Magistrat in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 20. v. M. Zahl 1750 mit dem Bemerken in die Kenntniß gesetzt, daß diese allergnädigst ausgesprochene Befreiung seit dem Militärjahre 1820 zu beginnen habe, und daß zum Behufe der Abschreibung der auf den Gebäuden haftenden Haussteuern, solche seit 1820 bis inclusive 1835 nach der in der Verordnung der bestandenen Grundsteuer-Regulirungs-Provincial-Commission vom 7. December 1827 Zahl 5903 enthaltenen Andeutung hieher auszuweisen sind.

Gub. Verordnung vom 21. Juni 1835. Gub. Zahl 35149.

128.

Bestimmung wegen Ausfertigung der Transito-Pässe für Tabak-Quantitäten.

Zufolge allerhöchster Entschließung vom 16. Mai l. J. wurde den k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltungen die Ermächtigung ertheilt, in rücksichtswürdigen Fällen Transito-Pässe für Tabak-Quantitäten, welche auch das in dem 4. Paragraphe des Ta-

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 1. Czerwca 1835 za liczbą 14158/890 i odnośnie do okolnika gub. z dnia 13. Maia 1833 pod liczbą 27175 dla własnéy wiedzy i obiaśnienia Zwierzchności mieyscowych podług wyżéy wspomnionego naywyższego rozkazu, w sposób przez Nayiaśnieyszego Pana przepisany, uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Czerwca 1835 pod l. gub. 37379.

127.

Zabudowania Biskupom na mieszkanie oddane, co do podatku z domów zarówno z budynkami parafialnémi uważane być maią.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 15. Maia r. b. nayłaskawiéy przepisać raczył, iż zabudowania Biskupom na mieszkanie oddane, co do podatku z domów zarówno z budynkami parafialnémi uważane być maią, i tylko w tych przypadkach, gdzie część iaka wynaięta iest, takowa podatkowi z domów podpaść ma.

O tém naywyższém postanowieniu dotyczące Urzędy cyrkułowe i Magistrat Lwowski w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 20. z. m. pod liczbą 1750, z tą uwagą zawiadomione zostaią, iż to nayłaskawiéy wyrzeczone uwolnienie od roku woyskowego 1820 poczynać się ma, i że końcem odpisania podatku z domów, na tych zabudowaniach ciążącego, takowy od r. 1820 włącznie do 1835 podług oznaczenia w rozporządzeniu byłéy Komissyi prowincyynéy do urządzenia podatku gruntowego z dnia 7. Grudnia 1827 za liczbą 5903 zawartego, Rządowi kraiowemu wykazany być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Czerwca 1835 pod l. gub. 35149.

128.

Przepisy względem wydawania paszportów przechodowych dla pewnych ilości tytuniu i tabaki.

W skutek naywyższego postanowienia z dnia 16. Maia r. b udzielona została moc c. k. Administracyiom dochodów skarbowych: w przypadkach godnych względu paszporty przechodowe także na ilości tytuniu i tabaki, które i naymniey-

hakpatens vom Jahre 1784 ausgesprochene geringste Gewicht von 4 Centner Blätter, 2 Centner fabricirten, oder 1 Centner spanischen Tabak nicht erreichen, gleich unmittelbar ausfertigen zu lassen.

Welche allerhöchste Bestimmung im Grunde hohen Hofkammerdecretes vom 25. Mai l. J. Zahl 22585 hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gub. Kundmachung vom 25. Juni 1835. Gub. Zahl 36533.

129.

Wie sich wegen Uebernahme österreichischer Unterthanen zu benehmen sey, welche von Seite Baierns als Schüblinge in ihre Heimath abgeschoben werden.

Es hat sich der Fall ergeben, daß ein k. baierischer militärpflichtiger Unterthan, welcher, ohne die Auswanderungs-Bewilligung und Militär-Entlassung von Seite Baierns erwirkt zu haben, nach Oesterreich kam, sich die Stelle eines Unter-Aufsehers bei dem k. k. Tabak-Gefälle zu erschleichen wußte, und späterhin mit einer k. k. Unterthaninn vereheligte, wegen eines von ihm verübten Verbrechens abgestraft und zur Abschiebung in seine Heimath bestimmt, jedoch von Seite Baierns nicht übernommen wurde, ungeachtet wiederholt und selbst im diplomatischen Wege vorgestellt worden war, daß derselbe bei dem Abgange der vorläufigen Entlassung von Seite seiner vaterländischen Regierung durch den erlangten Gefällsdienst die österreichische Staatsbürgerschaft eben so wenig, als durch seine Vereheligung mit einer Inländerinn erworben habe.

Damit nun der österreichische Staat, welcher unter gleichen Verhältnissen nach den bestehenden Vorschriften die Uebernahme von Schüblingen nicht verweigern könnte, gegen die Nachtheile geschützt werde, die ihn bei der Verschiedenheit der Verwaltungs-Grundsätze beider Staaten einseitig treffen würden, wurde von der hohen Hofkanzlei, im Einverständniße mit der k. k. geheimen Hof- und Staatskanzlei, mit Decret vom 17. Mai d. J. Zahl 12491|1889 angeordnet, künftig in Fällen, wo unter analogen Verhältnissen österreichische Unterthanen von Seite Baierns in ihre Heimath abgeschoben werden wollten, durch Verweigerung der Uebernahme das reciproke Verfahren gegen Baiern in Anwendung zu bringen, wenn solch' eine Uebernahme in den

széy wagi w §. 4. patentu tabakowego z roku 1784 wyrzeczonéy, iako to 4 cetnarów liści, 2 cetnarów fabrykowanego, albo 1 cetnar tabaki hiszpanki nie dochodzą, zaraz bezpośrednio wydawać kazać.

Któreto naywyższe postanowienie na zasadzie dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 25. Maia r. b. pod liczbą 22585, ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 25. Czerwca 1835 do l. gub. 36533.

129.

Jak względem odbiérania (przyymowania) austryiackich poddanych, którzy ze strony Bawaryi iako szupasowi do swoiéy dziedziny odsełani bywaią, postępować należy.

Wydarzyło się, że król. bawarski poddany, do woyskowéy służby obowiązany, który nie wyiednawszy sobie ze strony Bawaryi pozwolenia na emigracyę, i uwolnienia go od woyska, do Austryi przybył, tu dla siebie mieysce podstrażnika przy c. k. dochodzie tabakowym uzyskać potrafił, potém z c. k. poddanką ożenił się, a dla popełnionéy zbrodni karę odbywszy, do odesłania go z szupasem do swoiéy oyczyzny przeznaczonym będąc, wszelakoż ze strony Bawaryi przyięty nie został, chociaż krotnie, a nawet w drodrze dyplomatycznéy przedstawiono było, że ten człowiek dla braku uwolnienia go ze strony iego oyczystego Rządu ani przez otrzymanie służby skarbowéy, ni też prez ożenienie się z tuteyszo kraiową poddanką, austryiackiego obywatelstwa bynaymniéy nie nabył.

Aby więc Rząd austryiacki, którylby przy iednakowych stosunkach podług istnących przepisów przyięcia szupasowych wzbraniać się nie mógł, od niekorzyści, któreby go przy różności zasad administracyynych obudwóch Państw, iednostronnie spotkały, zasłonionym był, wysoka Kancelaryia nadworna, za porozumieniem się z c. k. tayną Kancelaryią Dworu i Stanu, dekretem z dnia 17. Maia r. b. za liczbą 12491|1389 postanowiła, by na przyszłość w przypadkach, gdzieby przy podobnych stosunkach, poddanych austryiackich ze strony Bawaryi do ich oyczyzny z szupasem odesłać chciano; przez zaprzeczenie przyięcia, wzaiemne postępowanie przeciw Bawaryi zastosowane było, ieżeliby ta-

vorkommenden einzelnen Fällen nach Beschaffenheit der Umstände dem Interesse des österreichischen Staates nicht entsprechen sollte.

Wovon die Kreisämter zur genauen Darnachachtung in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial=Verordnung vom 1. Juli 1835. Gub. Zahl 33886.

130.

Erläuterung zu dem Auswanderungs-Patente vom 24. März 1832, hinsichtlich der Behandlung der an Ausländer verehelichten Inländerinnen.

Bei Kundmachung des neuen Auswanderungs=Patentes vom 24. März 1832 hat man in Ansehung der Heirathen k. k. Unterthaninnen mit Ausländern, in Berücksichtigung des §. 19. dieses Patentes, des §. 32 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, und des Kreisschreibens vom 13. Jäner 1815 Zahl 765 höhern Ortes die Anfragen gestellt:

a) ob der §. 19. des Auswanderungs=Patentes vom 24. März 1832 auf die schon bestehenden Ehen österreichischer Unterthaninnen mit einem Ausländer zurückzuwirken habe? und

b) ob auch diejenigen Inländerinnen, welche um die Bewilligung zur Verehelichung mit einem Ausländer, dann um die Beibelassung der österreichischen Staatsbürgerschaft ansuchen, und sich nicht in das Ausland begeben, die österreichische Staatsbürgerschaft verlieren?

Hierüber ist mit hohem Hofkanzleidecrete vom 10. Juni d. J. Zahl 14836/1107 die allerhöchste Entschließung Sr. Majestät vom 3. Juni d. J. bekannt gegeben worden, daß

ad a) die Frage wegen der Rückwirkung der im §. 19. des neuen Auswanderungs=Patentes enthaltenen Bestimmung von selbst entfalle, da eine österreichische Unterthaninn durch ihre Verehelichung mit einem Ausländer, zu Folge der §§. 32. und 92. des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, schon immer die österreichische Staatsbürgerschaft verlor, und die mit Kreisschreiben vom 13. Jäner 1815 Zahl 765, im Grunde hohen Hofkanzleidecretes vom 10. December 1814 Zahl 17138/1702, bekannt gemachte allerhöchste Entschließung, wegen der von einer inländischen Braut eines Ausländers im Falle des Bedarfs besonders anzusuchenden Auswanderungs=Bewilligung, nur als eine Maßregel anzusehen war, um die den Auswandernden in Beziehung auf die Vermögens=Exportation obliegenden Verbindlichkeiten sicher zu stellen.

kowe przyięcie w wydarzonych poszczególnych przypadkach interesowi Państwa austryiackiego nie odpowiadało.

O czém Urzędy cyrkułowe dla ścisłego zachowania uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 1. Lipca 1835 pod liczbą gub. 33836.

130.

Obiaśnienie do patentu o emigracyi z dnia 24. Marca 1832, względem postępowania z kraiankami zaślubiaiącémi się z cudzoziemcami.

Przy obwieszczeniu nowego patentu o emigracyi z dnia 24. Marca 1832, uczyniono z tąd zapytania do wyższéy Instancyi względem zaślubień c. k. poddanek z cudzoziemcami, zwracaiąc uwagę na §. 19. tego patentu, na §. 32. powszechnego kodexu cywilnego, i na okolnik z dnia 13. Stycznia 1815 pod liczbą 765:

a) czy §. 19. patentu emigracyynego z dnia 24. Marca 1832 na istnące iuż małżeństwa austryiackich poddanek z cudzoziemcami wstecznie działać ma, i

b) czy także i te kraianki, które o pozwolenie do zaślubienia się z cudzoziemcem, tudzież o zatrzymanie obywatelstwa austryiackiego proszą, i za granicę nie udaią się, austryiackie obywatelstwo tracą?

Na te pytania oznaymiona została dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 10. Czerwca r. b. za liczbą 14886|1107 naywyższa uchwała Nayiaśnieyszego Pana z dnia 3. Czerwca r. b., że

ad a) pytanie względem wstecznego działania przepisu zawartego w §. 19. nowego patentu emigracyynego, samo z siebie upada, gdyż austryiacka poddanka przez swoie zamęście z cudzoziemcem, w skutek §§. 32. i 92. powszechnego kodexu cywilnego iuż zawsze obywatelstwo austryiackie utraciła, a naywyższa uchwała, okolnikiem z dnia 13. Stycznia 1815 pod l. 765, na mocy dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 10. Grudnia 1814 za liczbą 17138|1702 ogłoszona, względem pozwolenia emigracyi, o które tuteyszokraiowa oblubienica iakiego cudzoziemca prosić ma, tylko iako środek uważaną być miała, by zabezpieczyć powinności, przez emigruiącą względem wyprowadzenia maiątku dopełnić się maiące.

Es kann aber auch von einer Bestrafung der vor dem neuen Auswanderungs-Patente an Ausländer verehelichten und ohne Bewilligung ausgewanderten österreichischen Unterthaninnen wegen der Auswanderung ferner keine Rede seyn.

ad b) Daß gegen eine gesetzliche Bestimmung, wie jene ist, daß die Gattinn dem Stande des Mannes zu folgen habe, kein Vorbehalt Statt finde, daß daher eine österreichische Unterthaninn, welche sich mit einem Ausländer verheirathet, das österreichische Staatsbürgerrecht sich auf keine Weise vorbehalten könne.

Die k. Kreisämter haben diese Belehrung zur Richtschnur für vorkommende Fälle zu nehmen.

Gubernial-Verordnung vom 1. Juli 1835. Gub. Zahl 38267.

131.

Die Verpachtung der Klöster- und Pfarr-Realitäten darf nur mit Bestätigung des Ordinariats geschehen.

Nach dem den Consistorien unterm 14. Jäner 1817 Z. 60146 bekannt gegebenen hohen Hofkanzleidecrete vom 6. December 1816 Zahl 25382 ist festgesetzt worden, daß »die Verpachtung einer Kloster-Realität nur unter Beistimmung des ganzen Convent-Capitels, und in jedem Falle nur mit Bestätigung des Ordinariats geschehen könne.«

Mittelst allerhöchster Entschließung vom 6. April 1821 haben Se. Majestät diese Bestimmung aufrecht zu erhalten, und in Betreff des Befugnißes der geistlichen Gemeinden und Pfründner zur Abschließung der Verpachtungs- und Vermiethungs-Verträge, die mit dem gedruckten Kreisschreiben vom 11. Mai 1821 Zahl 23803 bekannt gemachten Vorschriften festzusetzen geruhet.

Um den hierlandes, ungeachtet dieser gesetzlichen Bestimmungen, so oft Statt gefundenen illegalen Contracten bei Verpachtung von Kloster-Realitäten zu begegnen, haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 29. Mai 1835 anzuordnen geruhet, daß bei Verpachtung der Kloster- und Pfarr-Realitäten in Galizien, nebst den dießfalls bereits bestehenden Normallen, auch diejenige mit dem bezogenen hohen Hofkanzleidecrete erlassene Weisung, wornach derlei Contracte in jedem Falle nur mit Bestätigung des Ordinariats geschehen sollen, fernerhin als eine solche Bedingung anzusehen ist, von welcher die Rechtskraft der einzugehenden Verträge abhängig wird.

Wszakże i o ukaraniu austryiackich poddanek za emigracyią, które przed nowym patentem emigracyynym z cudzoziemcami zaślubiły się, i bez pozwolenia z kraiu wyniesły się, nadal mowy mieć nie może;

ad b) że przeciw prawnéy ustanowie, iaką ta iest, że małżonka za stanem męża iść ma, żadne zastrzeżenie mieysca nie ma, że zatém poddanka austryiacka, która z cudzoziemcem zaślubi się, prawa obywatelstwa austryiackiego żadną miarą zastrzegać nie może.

C. k. Urzędy cyrkułowe wziąć maią to obiaśnienie za prawidło w wydarzonych przypadkach.

Rozporządzenie gub. z dnia 1. Lipca 1835 pod liczbą gub. 38267.

131.

Wydzierżawienie realności klasztornych i parafialnych, tylko za potwierdzeniem ordynaryatu dziać się może.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 6. Grudnia 1816 za liczbą 25382, Konsystorzom pod dniem 14. Stycznia 1817 za liczbą 60146 ogłoszonego, postanowiono zostało: że »wydzierżawienie realności klasztornéy tylko za przyzwoleniem całéy kapituły konwentu i w każdym razie tylko za potwierdzeniem Ordynaryatu dziać się może.«

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 6. Kwietnia 1821 tę ustanowę w swéy mocy utrzymać, i względem uprawnienia duchownych korporacyy i prebendarzy do zawiérania kontraktów dzierżawy i naymu, ogłoszony okolnikiem drukowanym z dnia 11. Maia 1821 pod liczbą 23803, przepis ustanowić.

Dla zagrodzenia więc nieprawnym zawieraniom kontraktów, które mimo tych prawnych przepisów, przy wydzierżawieniu realności klasztornych tak często wydarzały się, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 29. Maia 1835 postanowić, że przy wydzierżawieniu realności klasztornych i parafialnych w Galicyi, oprócz istnących iuż w tym względzie normaliów, także wydany wyżéy wspomnionym dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy przepis, podług którego takowe kontrakty w każdym przypadku tylko za potwierdzeniem Ordynaryatu zawiérane być powinny, na przyszłość iako warunek uważanym być ma, od którego moc prawna kontraktów zawrzeć się maiących, zależyć będzie.

Diese allerhöchste Schlußfassung ist sogleich zur öffentlichen Kenntniß zu bringen, und die genaue Befolgung derselben zu überwachen.

Gubernial-Verordnung vom 5. Juli 1835. Gub. Zahl 38783.

132.

Herabsetzung des Koscherfleisch-Aufschlags in Galizien und in der Bukowina, vom 1. November 1835 anzufangen.

Mit der allerhöchsten Entschließung vom 30. April d. J. geruhten Seine k. k. Majestät allergnädigst zu bewilligen, daß der Koscherfleisch-Aufschlag in Galizien und in der Bukowina bei dem Rind-, Kalb-, Lamm-, Schöpsen- und Ziegenfleisch auf die Hälfte, nämlich von drei Kreuzer auf Einen und Einen halben Kreuzer vom galizischen Pfunde herabgesetzt, dagegen bei dem Federviehe in dem bisherigen Ausmaße beibehalten werde.

Welche allerhöchste Bestimmung, die vom ersten November 1835 in Wirksamkeit zu treten hat, zu Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 13. Juni l. J. Zahl 15126/942 zur allgemeinen Wissenschaft bekannt gegeben wird.

Gubernial-Kundmachung vom 5. Juli 1835. Gub. Zahl 40875.

133.

Bestimmungen wegen Umlegung der Aufnahmstaxen für Findlinge, deren Mütter zahlungsunfähig sind, auf die Gemeinden.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 18. April und 29. Mai 1835 zu bestimmen geruhet, daß die Aufnahmstaxen für Findlinge, deren Mütter zahlungsunfähig sind, auf sämmtliche Gemeinden jenes Kreises, in welchem die Mutter oder das Kind, wenn der Geburtsort der Mutter nicht ausgemittelt werden könne, geboren worden ist, oder die Mutter das Decennium vollstreckte, umgelegt, und daß die Aufnahmsgebühren für außer den Linien des Ortes, wo sich die Gebähr- und Findelanstalt befindet, aber in der nämlichen Provinz geborne Kinder, nach der für die Provinz festgesetzten geringsten Classe abgenommen werden sollen, dann daß die Aufnahmstaxe für weggelegte Kinder bei zahlungsunfähigen Müttern und Verwandten nach der geringsten hierlandes bestehenden Classe mit zehn Gulden auf gleiche Art auf sämmtliche Gemeinden des Kreises umgelegt werde, in welchem das weggelegte Kind gefunden wurde.

Tę naywyższą uchwałę należy niezwłocznie do publiczney wiadomości podać, i nad ścisłém dopełnieniem téyże czuwać.

Rozporządzenie gub. z dnia 5. Lipca 1835 pod liczbą gub. 38783.

132.

Zniženie poboru od mięsa koszernego w Galicyi i na Bukowinie, zacząwszy od 1. Listopada 1835.

Naywyższém postanowieniem z dnia 30. Kwietnia r. b raczył Jego c. k. Mość naylaskawiéy zezwolić, by pobór od mięsa koszernego w Galicyi i na Bukowinie, co do mięsa wołowego, cielęcego, iagnięcego, skopiego i koziego na połowę, to iest, z trzech kraycarów na półtora kraycara od galicyyskiego funta znižony, zaś tenže pobór od ptactwa (drobiu) w teraźnieyszym wymiarze zatrzymany był.

Którето naywyższe postanowienie od 1. Listopada 1835 w działalność weyść maiące, w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 13. Czerwca r. b. pod liczbą 15126|942 do powszechnéy wiadomości podane zostaié.

Obwieszczenie gub. z dnia 5. Lipca 1835 do liczby gub. 40875.

133.

Przepisy rozkładania na gminy tax przyięcia podrzutków, których matki nie są w możności płacenia takowych.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 18. Kwietnia i 29. Maia 1835 przepisać raczył: że taxy przyięcia podrzutków, których matki lub płacić obowiązani krewni opłacać takowych nie są w możności, rozłożone były na wszystkie gminy tego cyrkułu, w którym matka lub dziécię, ieżeli mieysce urodzenia matki wyśledzione być nie može, urodziło się, lub w którym matka dziesięć lat zamieszkała, i že należytość od przyięcia dzieci po za linią mieysca domu podrzutków lub połogów, ale w téyže saméy prowincyi urodzonych, podług naynižszéy klassy dla téyże prowincyi ustanowioney, odebrana być ma, niemniéy, że taxa przyięcia za dziécię podrzucone, gdy matki lub krewni sami płacić nie są w stanie, podług naynižszéy klassy w tym kraiu na dziesięć ZłR. ustanowionéy iednakim sposobem na wszystkie gminy cyrkułu, w którym podrzucone dziécię znalezione zostało, rozłożona być ma.

Von diesen allerhöchsten Entschließungen werden die Kreisämter über die herabgelangten hohen Hofkanzleidecrete vom 21. Mai l. J. und 11. Juni l. J. Zahl 12850 und 14823 im Nachhange der hierortigen Normalweisung vom 10. März 1832 Zahl 10637 mit dem Bedeuten zur Wissenschaft und weiteren Kundmachung verständiget, daß in Folge dieser allerhöchsten Entschließungen es nunmehr von jener in der bezogenen Normalweisung enthaltenen Bestimmung, wornach jene Taxen von der Geburts- oder letzten Aufenthaltsgemeinde der Mutter einzubringen waren, abkomme, und die Umlegung jener Taxen vom Tage der bezogenen allerhöchsten Entschließung auf die betroffenen Kreisgemeinden über die quartaligen Gebührsausweise zu geschehen hat.

Diese Umlegung haben die k. k. Kreisämter gleich nach Erhalt eines jeden Quartalsausweises ganz in jener Art und Weise auf sämmtliche Gemeinden des Kreises nach dem Steuergulden der unterthänigen Contribuenten zu bewirken, und bei den k. k. Kreiskassen in die Vorschreibung zu bringen, wie dieß mit der hierortigen Vorschrift vom 22. März 1831 Zahl 10163 für die Heil- und Verpflegskosten des allgemeinen Krankenhauses angeordnet ist. Weil aber die Findelaufnahmstaxen eine weit mindere Quote als die Verpflegskosten des Krankenhauses bilden, so ist die Umlegung jener Taxen nur nach dem Dividenten eines Viertelkreuzers M. M. von einem Steuergulden zu bewirken, und hiernach auch die Einhebung durch die Bezirksobrigkeiten und Abfuhr an die k. Kreiskassen zu veranlassen.

Gubernial-Verordnung vom 6. Juli 1835 Gub. Zahl 35914.

134.

Behandlung der obrigkeitlichen Beamten, welche sich die Ansichbringung von Forderungen an Gerichtsinsassen jener Obrigkeit, bei der sie angestellt sind, zum Geschäfte machen.

Laut hohen Hofkanzleidecrets vom 10. Juni l. J. Zahl 14822 haben Seine Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 29. Mai l. J. zu bestimmen geruhet, daß obrigkeitliche Beamte, welche es sich zum Geschäfte machen, Forderungen an Gerichtsinsaßen jener Obrigkeit, bei der sie angestellt sind, an sich zu bringen, von ihren Dienstplätzen entfernt werden sollen. Auf die Befolgung dieser Verordnung haben die k. k. Kreisämter zu machen.

O tém naywyższém postanowieniu Urzędy cyrkułowe w skutek nadeszłych dekretów wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 21. Maia r. b. i 11. Czerwca r. b. pod liczbami 12850 i 14823, dodatkowo do tuteyszego normalnego przepisu z dnia 10. Marca 1832 pod liczbą 10637 z tym dokładem dla wiadomości i dalszego ogłoszenia obwieszczczone zostaią, iż w skutek tego naywyższego postanowienia od ustanowy owym powołanym normalnym przepisem obiętéy, iż pomieniono taxy od gminy, w któréy się matka urodziła, lub w któréy ostatnią razą zamieszkała, odebraną być ma, odstąpiono zostało, i rozkład tąk rzęczonych, od dnia powołanego naywyższego postanowienia, na gminy właściwego cyrkułu podług ćwierćrocznych wykazów należytości, uczynionym być powinien.

Rozkład ten c. k. Urzędy cyrkułowe, zaraz po otrzymaniu każdego wykazu ćwierćrocznego, zupełnie tym sposobem na wszystkie gminy cyrkułu, podług reńskiego podatkowego kontrybucyi poddańczéy (rustykalnéy) uskutecznić, i w kassach cyrkułowych takowy zapisać dać maią, iak to rozporządzeniem tuteyszém z dnia 22. Marca 1831 pod liczbą 10163 względem kosztów léczenia i utrzymania w powszechnym szpitalu przepisano iest. Ponieważ zaś taxy przyięcia podrzutków daleko mnieyszą ilość wynoszą, iak koszta utrzymania w szpitalu powszechnym, rozkład tax rzeczonych tylko podług dzielnika ćwierćkraycara w m. k. od reńskiego podatkowgo uczyniony, i podług tego także pobór przez Zwierchności obwodowe i odstawa do c. k. Kass cyrkułowych rozporządzone być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Lipca 1835 pod liczbą gub. 35914.

134.

Postępowanie z urzędnikami Zwierzchności, zaymuiącémi się nabywaniem pretensyy do podległych owéy Zwierzchności, przy któréy są umieszczeni.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 16. Czerwca r. b. pod liczbą 14822, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 29. Maia r. b. postanowić: iż urzędnicy Zwierzchności, zaymuiący się nabywaniem pretensyy do podległych owéy Zwierzchności, przy któréy są umieszczeni, z mieysc służby swoiéy uchyleni być maią. Na dopełnienie tego rozporządzenia czuwać maia Urzędy cyrkułowe.

Die Bezirks- und grundobrigkeitlichen Oberbeamten, so wie die Vorsteher der Magistrate sind zur Anzeige solcher Fälle zu verpflichten, und wenn sie zu ihrer Kenntniß kommen, ist gehörig das Amt zu handeln. Die Kreisämter haben diese allerhöchste Entschließung auf die gewöhnliche Art kund zu machen.

Gubernial-Kundmachung vom 7. Juli 1835. Gub. Zahl 39926.

135.

Ersatzleistungen für Entlassungen im Gnadenwege haben künftig nicht sogleich, sondern bei der nächsten Recrutirung zu geschehen.

In der Erwägung, daß die bei Entlassungen im Gnadenwege dem betreffenden Dominium bisher obgelegene allsogleiche Ersatzleistung durch ein anderes Individuum aus dessen Bevölkerung im Falle einer solchen Entlassung sehr häufig den Anlaß zu Unzukömmlichkeiten und Gehässigkeiten zwischen dem Entlassenen und dem für ihn gestellten Ersatzmanne und deren Familien herbeigeführt hat, ist die vereinigte hohe Hofkanzlei mit dem k. k. Hofkriegsrathe übereingekommen, daß bei Entlassungen im Gnadenwege künftig der Ersatz nicht sogleich geleistet, sondern bis zur nächsten Recrutirung verschoben, und bis dahin den betreffenden Dominien als Schuld (Recrutirungsrückstand) vorgeschrieben werde, es wäre denn, das Dominium hätte gleich bei der Entlassung im Gnadenwege etwa durch eine Ex Officio-Stellung den Ersatz geleistet.

Hievon werden die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 29. Mai 1835 Zahl 12892 zur künftigen genauen Darnachachtung und Anweisung der Stellungsobrigkeiten in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 7. Juli 1835. Gub. Zahl 40127.

136.

Die Geistlichkeit, welche zur Activität auf den Landtagen oder im ständischen Ausschuße berufen ist, wird von der Bedingung des Ritterstandes und des Indigenats losgezählt.

Laut hohen Hofkanzleidecrets vom 15. Mai d. J. Zahl 12118 haben Seine Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 8.

Nadurzędnicy obwodowi i Zwierzchności mieyscowe iako przełożeni Magistratów obowiązani są, donieść o podobnych zdarzeniach, a gdy o nich powezmą wiadomość, należycie Urząd swóy pełnić maią. Urzędy cyrkułowe to nayważsze postanowienie zwyczaynym sposobem obwieszczą.

Rozporządzenie gub. z dnia 7. Lipca 1835 pod liczbą gub. 39926.

135.

Zastępstwa za dymissyie (uwolnienia woyskowe) w drodze łaski, na przyszłość nie zaraz, ale podczas naybliższego naboru nastąpić maią.

Z uwagi, że zastąpienie inną osobą, przy dymissyiach w drodze łaski, do którego uskutecznienia z własnéy ludności właściwe Dominium dotąd bezzwłocznie obowiązane było, w razie takowéy dymissyi bardzo często między uwolnionym i stawionym za niego zastępcą, i między rodzinami obudwóch do nieprzyzwoitości i nienawiści powód dawało; połączona c. k. Kancelaryia nadworna wraz z c. k. nadworną Radą woienną zgodziły się na to, by przy dymissyiach w drodze łaski na przyszłość, zastępstwo nie natychmiast dane, ale do naybliższego naboru rekrutów odroczone, i takowe dotyczącemu Dominium iako dług (zaległość naborowa), przypisane było; chybaby Dominium zaraz przy uwolnieniu w drodze łaski przez stawienie innego ex officio zastępstwo to uskuteczniło.

O tém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 29. Maia 1835 pod l. 12892 dla ścisłego na przyszłość zachowania i odkazania Zwierzchności stawiących w zachodzących przypadkach, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 7. Lipca 1835 pod liczbą gub. 40127.

136.

Duchowieństwo do czynnéy służby na seymach lub w wydziale stanowym powołane, od warunku należenia do stanu rycerskiego i indygenatu uwolnione zostaie.

Podług brzmienia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Maia r. b. za liczbą 12118, raczył Nayiaśnieyszy Pan

Mai d. J. aus besonderer Huld für die Geistlichkeit im Königreiche Galizien die Personen des geistlichen Standes, welche zur Activität auf den Landtagen oder im ständischen Ausschuße berufen sind, von der Bedingung des Ritterstandes und des Indigenats allergnädigst loszuzählen geruhet.

Gubernial=Erledigung vom 7. Juli 1835. Gub. Zahl 35958.

137.

Bestimmungen hinsichtlich der Abfertigung der ordinären Posten in Lemberg, und Aufgabe der Briefschaften und Amtscorrespondenz.

Die k. k. Ober=Postverwaltung hat mit Bericht vom 3. d. M. Zahl 2602 anher angezeigt:

In Folge hoher Hofkammer=Präsidial=Anordnung vom 7. Mai d. J. Zahl 398 habe die k. k. Ober=Hof=Postverwaltung mit Decret vom 13. Mai d. J. Zahl 5355 sämmtlichen Ober=Postverwaltungen die pünctlichste Abfertigung der ordinären Posten zu den festgesetzten Abgangsstunden auf das nachdrücklichste empfohlen, mit dem Bedeuten, daß der Abgang derselben nie und unter keinem Vorwande aufgehalten werden dürfe.

Um dieser Verordnung nachzukommen, muß sich die Ober=Postverwaltung an die für die Expedition der ordinären Posten festgesetzten Schlußstunden auf das pünctlichste halten, daher sobald die Schlußstunde schlägt, die postämtliche Manipulation, nämlich die Sortirung, Kartirung und Packetirung der Briefschaften vornehmen, was zur Folge hat, daß jene Briefe, welche erst nach der Schlußstunde zur Aufgabe gebracht werden würden, bis zur nächsten Post zurückbleiben müssen. Es müssen demnach die mit der Post zu befördernden Briefe, wenn sie nicht bis zur nächsten Post liegen bleiben sollen, zuverläßig vor der Schlußstunde aufgegeben werden.

Den Behörden wird daher die von der k. k. Ober=Postverwaltung verfaßte Zusammenstellung der Schlußstunden der ganzen Woche hierneben .|. zu dem Ende zugestellt, die innausgewiesenen Schlußstunden bei der Abfertigung ihrer Amtscorrespondenzen auf das genaueste einzuhalten, (welches bisher nach Angabe der Ober=Postverwaltung nicht von allen Behörden beobachtet worden seyn soll), damit auf diese Art jedem dienstnachtheiligen Liegenbleiben der Amtspackete bis zum nächsten Posttage vorgebeugt werde.

Gub. Verordnung vom 8. Juli 1835. Gub. Zahl 41372.

Ausweis

über den Abgang der ordinären Posten von Lemberg, und die Stunden, bis zu welchen posttäglich die Aufgabe der Briefschaften erfolgen muß.

Tage der Woche	Routen, auf welche die ordinären Posten abgefertigt werden.	Schlußstunde oder Zeit, bis zu welcher die Aufgabe erfolgen muß
Montag	Brodyer, d. i. nach Brody über Zloczow	7 Uhr Früh.
	Podolische, d. i. nach Czernowitz über Zloczow, Tarnopol, Czortkow und Zaleszczyk, auch nach Brzezan	7 " "
	Russische, nach Radziwillow, Petersburg, Odessa . . .	7 " "
	Wiener, nach Wien, über Przemysl, Rzeszow, Tarnow, Bochnia, Wadowice	3 " Abends.
Dienstag	Wiener, über Przemysl, Rzeszow u. s. w., wie am Montag	5 Uhr Abends.
	Samborer, nach Rudki, Sambor, Sanok und Drohobycz	5 " "
	Zolkiewer, nach Zolkiew, Rawa und Polen	5 " "
Mittwoch	Bukowinaer, nach Czernowitz, Siebenbürgen und Moldau, über Stryi, Stanislawow und Kolomea	11 Uhr Früh.
	Brodyer und russische, wie am Montag	11 " "
	Wiener, über Przemysl, Jastenica, Krosno, Jaslo, Sandec, Bielitz, vereint mit der	
	Ungarischen, nach Dukla, Eperies, Kaschau u. s. w.	3 " Abends.
Donnerstag	Brodyer, nach Zloczow und Brody	11 ½ Uhr Früh.
	Wiener, über Przemysl, Rzeszow, wie am Dienstag . .	5 " Abends.
Freitag	Brodyer, Podolische, Russische und nach Brzezan, wie am Montage	7 Uhr Früh.
	Wiener, über Przemysl, Tarnow, Podgorze, mit dem Eilwagen	5 " Abends.
	Samborer, nach Sambor und Sanok	5 " "
Samstag	Bukowinaer, nach Czernowitz, über Stryi, wie am Mittwoch, auch nach Drohobycz und Sambor	11 Uhr Früh.
	Wiener, über Przemysl, Jastenica, Jaslo ꝛc., wie am Mittwoch, vereint mit der	
	Ungarischen, nach Dukla, Eperies und Kaschau	3 " Abends.
	Zolkiewer, nach Zolkiew, Rawa und Polen	5 " "
Sonntag	Brodyer, nach Zloczow, Brody	11 ½ Uhr Früh.
	Wiener, über Przemysl, Rzeszow und Tarnow u. s. w. .	5 " Abends.

(Beilage zur Sign. 32. Pag. 498. ex 1835.)

WYKAZ

czasu, w którym odchodzą zwyczayne poczty ze Lwowa, i godzin, do których codziennie listy na pocztę oddawane być muszą.

Dnie w tygodniu	Trakty pocztowe, na które poczty zwyczayne odsełane (expedyowane) zostaią	Czas, czyli godzina, do którey listy na pocztę oddane być muszą
Poniedziałek	Brodzka poczta, t. i. do Brodów na Złoczów . . .	7 godz. rano
	Podolska - t. i. do Czerniowiec na Złoczów, Tarnopol, Czortków i Zaleszczyki, tudzież do Brzeżan.	7 - -
	Rossyyska poczta, t. i. do Radziwiłowa, Petersburga, Odessy	7 - -
	Wiédeńska poczta do Wiédnia, na Przemyśl, Rzeszow, Tarnow, Bochnię, Wadowice	3 - w wieczór
Wtorek	Wiédeńska poczta na Przemyśl, Rzeszow i t. d. iak w Poniedziałek	5 godz. w wieczór
	Samborska poczta do Rudek, Sambora, Sanoka i Drohobycza	5 - -
	Żółkiewska poczta do Żółkwi, Rawy i do Polski .	5 - -
Środa	Bukowińska do Czerniowiec, do Ziemi Siedmiogrodzkiéy i do Multan, na Stryy, Stanisławów i Kołomyię	11 godz. rano
	Brodzka i Rossyyska poczta, iak w Poniedziałek . .	11 - -
	Wiédeńska poczta na Przemyśl, Jasienicę, Krosno Jasło, Sandec, Bielsko (Bielitz) połączona z	
	Węgierską pocztą do Dukli, Eperies, Koszowa i t. d.	3 - w wieczór
Czwartek	Brodzka poczta do Złoczowa i Brodów	11 ½ godz. rano
	Wiédeńska - na Przemyśl, Rzeszow, iak we Wtorek	5 - -
Piątek	Brodzka, Podolska, Rossyyska poczta i do Brzeżan, iak w Poniedziałek	7 godz. rano
	Wiédeńska poczta na Przemyśl, Tarnow, Podgórze szybkowozem	5 - w wiecz[ór]
	Samborska poczta do Sambora i Sanoka	5 - -
Sobota	Bukowińska poczta do Czerniowiec na Stryi, iak we Srodę, tudzież do Drohobycza i Sambora . . .	11 godz. rano
	Wiédeńska poczta na Przemyśl, Jasienicę, Jasło i t. d. iak we Srodę połączona z	
	Węgierską pocztą do Dukli, Eperies, Koszowa . .	3 - w wiecz[ór]
	Żółkiewska poczta, do Żółkwi, Rawy i Polski . .	5 - -
Niedziela	Brodzka poczta, do Złoczowa, Brodów	11 ½ godz. rano
	Wiédeńska poczta, na Przemyśl, Rzeszow, Tarnow i t. d.	5 - w wiecz[ór]

naywyższą uchwałą z dnia 8. Maia r. b. ze szczególnéy łaski dla duchowieństwa galicyyskiego, osoby stanu duchownego do czynnéy służby na seymach lub w wydziale stanowym powołane, od warunku należenia do stanu rycerskiego i indygenatu nayiaskawiéy uwolnić.

Uwiadomienie gub. z dnia 7. Lipca 1835 pod liczbą gub. 35958.

137.

Przepis, względem expedyowania zwyczaynych poczt ze Lwowa, i oddawania listów, i korrespondencyy urzędowych na pocztę.

C. k. Administracya pocztowa, podaniem z dnia 3. b. m. pod liczbą 2602 doniosła tu, co następuie:

W skutek prezydyalnego rozporządzenia wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 1. Maia r. b. za liczbą 398 zaleciła naydobitniéy c. k. zwierzchnicza nadworna Administracyia poczt dekretem z dnia 13. Maia r. b. pod l. 5355, wszystkim zwierzchniczym Administracyom pocztowym naypunktualnieysze expedyowanie poczt w godzinach przepisanych, z tym dodatkiem, że odeyście (expedyowanie) poczt nigdy i pod żadnym pozorem wstrzymaném być nie może.

Aby temu przepisowi zadosyć uczynić, c. k. Administracyia pocztowa trzymać się musi naypunktualniéy przepisanych dla expedycyi zwyczaynéy poczty godzin zamknięcia; a zatém iak tylko takowa godzina wybiie, przedsiębrać musi manipulacyę urzędową, t. i. rozgatunkowanie, układanie i pakietowanie listów, za czém następuie, że te listy, któreby po téy godzinie na pocztę oddane były, aż do przyszłéy poczty pozostać muszą. Potrzeba zatém aby korrespondencye, które pocztą expedyowane być maią, chcąc by takowe do przyszłéy poczty nie zaległy, pewnie przed godziną zamknięcia na pocztę oddane były.

C. k. Instancyom i Urzędom udziela się zatém ułożony przez c. k. Administracyę pocztową wykaz godzin w całym tygodniu na ten koniec, by się podług wykazanych tamże godzin zamknięcia nayściśléy stosować, (co dotąd podług doniesienia Administracyi pocztowéy nie przez wszystkie Urzędy zachowywane być miało), aby tym sposobem szkodliwemu dla słuby zaléganiu pakietów urzędowych zapobiedz.

Rozporządzenie gub. z dnia 8. Lipca 1835 pod liczbą gub. 41372.

138.

Studien-Adjuncten dürfen nicht Privat-Unterricht ertheilen.

Laut hohen Studien-Hofcommissionsdecretes vom 9. Juni l. J. Zahl 3552 haben Se. k. k. apostolische Majestät zu befehlen geruhet, daß Studien-Adjuncten zur Ertheilung von Privat-Unterricht nicht zu ermächtigen seyen.

Wovon die k. k. Directorate zur Wissenschaft in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 8. Juli 1835. Gub. Zahl 39930.

139.

Maßregeln zur Ueberwachung der Erzeugnisse und des Umsatzes von Zucker aus inländischen Stoffen.

Zum Schutze der einheimischen Betriebsamkeit und des Staatsschatzes gegen Bevortheilungen, zu denen die Zuckererzeugung aus inländischen Stoffen gemißbraucht werden könnte, hat die k. k. allgemeine Hofkammer, im Einverständniße mit der k. k. vereinten Hofkanzlei, mit hohem Decrete vom 27. Mai 1835 Zahl 43732, folgende Bestimmungen festzusetzen befunden, welche vom 1. September l. J. an in Wirksamkeit zu treten haben.

I.

Von den Unternehmungen (Zuckersiedereien) zur Erzeugung von Zucker aus inländischen Stoffen.

1.

Errichtung von Zuckersiedereien in der Nähe der Gränze.

1) Die Errichtung von Zuckersiedereien, in denen Zucker aus Runkelrüben oder andern inländischen Stoffen erzeugt, oder der aus inländischen Stoffen gewonnene Rohzucker geläutert (raffinirt) wird, in der Entfernung einer österreichischen Meile von der ausländischen Gränze, oder von der Zolllinie gegen ein vom Zollverbande ausgeschlossenes Gebieth, unterliegt den Bestimmungen, welche über die Errichtung von Fabriken in der gedachten Entfernung von der ausländischen Gränze überhaupt bestehen.

2.

Bezeichnung der Zuckerhüte.

2) Die erlassenen Anordnungen, zufolge welchen die aus inländischem Rohzucker erzeugten Zuckerbrote mit der vor-

138.

Adjunkci szkół, prywatnéy nauki dawać nie mogą.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy naukowéy z dnia 9. Czerwca r. b. pod liczbą 3552, raczył Jego c. k. apostolska Mość rozkazać, aby adjunktów nauk szkolnych do dawania nauki prywatnéy nie upoważniać.

O czém c. k. Dyretoraty szkół dla informacyi zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 8. Lipca 1835 pod liczbą gub. 39930.

139.

Przepisy względem czuwania nad fabrykacyią i odbytem (obrotem) cukru z płodów kraiowych.

Dla zabezpieczenia przemysłu kraiowego, i Skarbu rządowego od ukrzywdzeń, do którychby fabrykacyia cukru z płodów kraiowych nadużytą być mogła, postanowiła c. k. powszechna Kamera nadworna za porozumieniem się z c. k. połączoną Kancelaryią nadworną wysokim dekretem z dnia 27. Maia 1835 pod liczbą 43732, następuiące wydać rozporządzenia, które zacząwszy od 1. Września r. b. w działalność weyść maią.

I.

O przedsiębierstwach (fabrykach cukru) do wyrabiania cukru z płodów kraiowych.

1.

Założenie cukrowarni (fabryk cukru) blisko granicy.

1) Założenie cukrowarni (fabryk cukru), w których cukier z buraków lub innych płodów kraiowych wywarza się, albo cukier surowy, z płodów kraiowych zyskany, czyści się (rafinuie się), w odległości iednéy mili austryiackiéy od granicy cudzoziemskiéy, albo linii cłowéy ku powiatowi, od związku celnego wyłączonemu, podlega tym przepisom, które względem założenia fabryk w wspomnionéy odległości od granicy cudzoziemskiéy w ogólności istnieią.

2.

Znaczenie głów cukru.

2) Wydane rozporządzenia, w skutek których głowy cukru, z kraiowego cukru surowego wyrobione, przepi-

schriftmäßigen Bezeichnung versehen seyn müssen, werden aufrecht erhalten.

3.

Aufbewahrung ausländischen Zuckers in Zuckersiedereien aus einheimischen Stoffen.

3) Die Beschäftigung der Erzeugung oder Läuterung inländischen Rohzuckers schließt die Berechtigung weder zur Verarbeitung ausländischer Zucker-Erzeugnisse, noch zum Handel mit Zucker-Erzeugnissen, dieselben mögen inländischen oder ausländischen Ursprunges seyn, in sich. Zuckermehl, Zuckerraffinat oder Zuckersyrup ausländischen Ursprunges dürfen in den zur Gewerbsstätte einer Zuckersiederei aus inländischen Stoffen gehörigen Unterkünften und Räumen nicht aufbewahrt werden. Unter dieser Bestimmung sind auch die in den Fabriksgebäuden befindlichen, zum Absatze der Zucker-Erzeugnisse bestimmten Kaufläden und Verschleiß-Niederlagen begriffen.

Die vom Auslande herrührenden Zucker-Erzeugnisse, welche gegen dieses Verboth in den zu einer Zuckersiederei aus inländischen Stoffen gehörenden Unterkünften oder Räumen abgelegt oder aufbewahrt werden, sind als vorschriftwidrig von dem Auslande eingebracht zu behandeln, und unterliegen den auf die Einschwärzung dieser Erzeugnisse aus dem Auslande festgesetzten Strafbestimmungen.

Eine Abweichung von diesem Grundsatze findet blos in dem Falle Statt, in welchem die Bedingungen der Verarbeitung ausländischer und einheimischer Zuckerstoffe in derselben Zuckersiederei vorhanden sind (§§. 37. bis 40).

4.

Buchführung. Verbindlichkeit zur Führung von Gewerbsbüchern.

4) Ueber den Gewerbsbetrieb der mit einem Fabriks-Befugniß versehenen Unternehmungen, die sich mit der Verfertigung von Zucker-Erzeugnissen aus inländischen Stoffen, oder mit der Läuterung (Raffinirung) des aus inländischen Stoffen gewonnenen Rohzuckers beschäftigen, sind geordnete Gewerbsbücher zu führen.

Hauptgrundsatz über die Art der Buchführung.

5) Die Gewerbsbücher müssen deutlich und zergliedert Alles enthalten, was sich auf die Anschaffung und Verwendung der zum Gewerbsbetriebe erforderlichen Stoffe, dann den Absatz der erzeugten Fabrikate und der verbliebenen Abfälle bezieht.

sanem znaczeniem opatrzone być muszą, zostaią w swéy mocy zachowane.

3.

Chowanie cukru zagranicznego w warzelniach cukru z płodów kraiowych.

3) Trudnienie się warzeniem lub rafinowaniem kraiowego cukru surowego nie obeymuie w sobie uprawnienia, ni do wyrabiania produktów z cukru zagranicznego, ni też do handlu produktami cukru, bądźby takowe z kraiu swego lub zagranicznego pochodziły. Mąka cukrowa, rafinat cukru albo syrup cukrowy pochodzenia zagranicznego, w lokałach i obeyściach, należących do fabryki cukrowarnéy z płodów kraiowych, chowane (składane) być nie mogą. Tém postanowieniem obięte są także znayduiące się w budynku fabrycznym do przedaży produktów cukru przeznaczone sklepy i składy,

Z produktami cukru z zagranicy pochodzącémi, które wbrew temu zakazowi w lokałach i obeyściach, należących do warzelni cukru z płodów kraiowych, złożone lub schowane będą, iako z sprowadzonémi przeciw przepisom z zagranicy, postąpić należy, i takowe produkta podlégaią karom, na przemycenie tychże z zagranicy ustanowionym.

Zboczenie od téy zasady ma mieysce tylko w tym razie, w którym warunki względem wyrabiania zagranicznych płodów cukrowych w téyże cukrowarni (§§. 37. do 40) zachodzą.

4.

Prowadzenie książek. Obowiązek prowadzenia książek fabrycznych (professyynych).

4) Względem prowadzenia fabryki przedsiębiorstw, uprawnieniem fabryczném opatrzonych, i wyrabianiem produktów cukru z płodów kraiowych, lub czyszczeniem (rafinowaniem) cukru surowego, z płodów kraiowych zyskanego, trudniących się, należy uporządkowane książki fabryczne utrzymywać.

Główna zasada, względem sposobu prowadzenia książek.

5) Książki fabryczne zawiérać maią w sobie wyraźnie i rozczłonkowane wszystko to, co się do zasobu i użycia (przysposobienia i spotrzebowania) materyiałów, do opędzenia fabryki potrzebnych, tudzież do przedaży wyrobionych fabrykatów, i pozostałych reszt (odpadków) ściąga.

Eintragung der Anschaffungen.

6) Jede Anschaffung muß täglich, sogleich nachdem dieselbe geschah, mit Angabe der Person, von welcher der Gegenstand erworben wurde, eingetragen werden. Ist der beigeschaffte Gegenstand mit einer schriftlichen Urkunde versehen, so ist dieselbe im Buche zu berufen.

Die Verwendung der Stoffe und der gewonnenen Erzeugnisse.

7) Die Verwendung der verarbeiteten Stoffe und die Menge, dann Gattung der aus derselben gewonnenen Erzeugnisse ist in dem Sudbuche darzustellen. Unmittelbar vor dem Beginnen des Sudes ist die Menge und Gattung der zur Verarbeitung gelangenden Stoffe einzutragen. Jeder Sud wird mit einer Zahl in fortlaufender Reihenfolge bezeichnet. Die Menge und Gattung der gewonnenen Erzeugnisse ist nach der Beendigung des Sudes, und zwar längstens in dem Zeitpuncte der Vollendung der Erzeugnisse, im kaufrechten Zustande aufzuführen, wenn es nicht thunlich seyn sollte, beides vor diesem Zeitpuncte mit Verläßlichkeit anzugeben. In Raffinerien soll die Zahl der Brote längstens binnen vier und zwanzig Stunden nach der Beendigung des Sudes eingetragen werden. Die Eintragung des Gewichtes kann später in dem gedachten Zeitpuncte der Erreichung des kaufrechten Standes erfolgen.

Darstellung des Absatzes.

8) Ueber den Absatz der verfertigten Zucker-Erzeugnisse ist ein Verkaufstagebuch zu führen. In demselben soll jede Abtretung oder Versendung, über welche eine Verkaufs- oder Bezugsnote auszustellen ist, vor der Ausfertigung der Letztern eingetragen werden.

Die im Kleinverkaufe abgesetzten Mengen, über welche die Ausstellung eigener Verkaufsnoten nicht angeordnet ist, können, wenn nicht auf Verlangen des Käufers eine Verkaufsnote ausgestellt wird, summarisch längstens am Schluße einer jeden Woche in das Verkaufsbuch eingetragen werden.

Verkauf in einer von der Siederei getrennten Niederlage.

9) Betreibt der Inhaber einer Zuckersiederei den Verkauf der Erzeugnisse in einer von dem Gebäude der Siederei getrennten Niederlage, so soll nach denselben Grundsätzen für die Letztere ein abgesondertes Verkaufstagebuch geführt werden. Die aus der Siederei an die Verkaufs-Niederlage übergebenen Mengen sind in den Büchern der Erstern in Ausgabe, und in den Büchern der Niederlage in Empfang zu stellen.

Zapisywanie przysposobionych zapasów.

6) Każde przyspobienie zapasu należy co dzień, zaraz po nastąpioném przysposobieniu, z podaniem osoby, od któréy przedmiot nabytym został, zapisać. Jeżeli nabyty przedmiot dokumentem na piśmie opatrzony iest, więc trzeba na ten w książce powołać się.

Spotrzebowanie materyiałów i użycie zyskanych produktów.

7) Spotrzebowanie wyrobionych materyiałów, i mnogość tudzież gatunek zyskanych wyrobów z tychże, należy w książce cukrowarnéy wykazać. Bezpośrednio przed zaczęciem warzenia należy mnogość i gatunek wchodzących w robotę materyiałów wciągnąć. Każda warka oznaczona będzie liczbą, porządkiem idącą. Ilość i gatunek zyskanych produktów należy po skończonéy warce, a mianowicie naydaléy w chwili zupełnego ukończenia produktów, na kupczy (do przedaży zdatny) stan wykazać, ieżeliby nie można było iedno i drugie przed tą chwilą z dokładnością podać. W rafineryiach powinna być wciągniona liczba główna naydaléy w dwadzieścia cztéry godzin po skończeniu warki. Zapisanie wagi może późniéy w wspomnionéy chwili osiągnienia stanu kupczego nastąpić.

Wykazanie przedaży.

8) Co do przedaży gotowych produktów cukru, należy dziennik przedaży prowadzić. W tym dzienniku powinno każde odstąpienie lub przesełanie, na które notę przedaży lub nabycia wydać trzeba, przed wydaniem takowéy zapisane być.

Ilości w drobnéy przedaży pozbyte, na które wydawanie osobnych not przedaży nakazaném nie iest, wciągnione być mogą, ieżeli na żądanie kupuiącego nota przedaży wydana nie będzie, summarycznie naydaléy przy końcu każdego tygodnia, do książki przedaży.

Przedaż w składzie, od cukrowarni oddzielnym.

9) Jeżeli właściciel cukrowarni przedażą produktów w składzie, od budynku warzelni oddzielnym, trudni się, więc podług tych samych zasad oddzielny dziennik przedaży dla składu prowadzony być ma. Ilości, z warzelni do składu przedaży dane, należy w książkach warzelni do rozchodu, a w książkach składu do percepty wpisać.

5.

Ausstellung von Verkaufs= oder Bezugsnoten. In welchen Fällen dieselbe geschehen muß.

10) Wird von einer Zuckersiederei ein Zucker=Erzeugniß an einen Gewerbetreibenden veräußert oder versendet, so muß eine schriftliche Verkauf= oder Bezugsnote über dasselbe ausgestellt werden.

Begriff der Gewerbetreibenden.

11) Als Gewerbetreibende sind diejenigen zu betrachten, welche sich mit der Erzeugung oder Läuterung von Roh= oder Raffinatzucker oder Zuckersyrup beschäftigen, welche Zucker=Erzeugnisse als einen Stoff zur Hervorbringung oder Bereitung anderer Gegenstände des Verbrauches verwenden, als: Zuckerbäcker, Chocolademacher, Caffehsieder, Erzeuger versüßter geistiger Flüßigkeiten u. dgl.; endlich welche mit Zucker=Erzeugnissen Handel treiben.

Verbindlichkeit anderer Personen zur Einholung schriftlicher Deckungen.

12) Andere Personen werden in Absicht auf die Verbindlichkeit, sich über die von Zuckersiedereien erworbenen Zucker=Erzeugnisse aus inländischen Stoffen mit schriftlichen Verkaufs= oder Bezugsurkunden zu versehen, Gewerbetreibenden gleich geachtet, wenn die Menge der gedachten Zucker=Erzeugnisse ihren Bedarf auffallend überschreitet.

Innere Erfordernisse der Verkaufs= oder Bezugsnoten.

13) Die Verkaufs= oder Bezugsnoten müssen deutlich ausdrücken:

a) Die Gattung und das Gewicht der Gegenstände, die veräußert oder versendet werden; dann, so fern es sich um Zucker in Hüten oder Broten handelt, die Zahl derselben und das Fabrikszeichen, mit dem solche versehen sind.

b) Die Berufung des Blattes oder Artikels im Gewerbsbuche, wo die Veräußerung oder Absendung eingetragen ist, in so fern dem Aussteller der Urkunde die Führung von Gewerbsbüchern obliegt, oder er, auch ohne diese Verbindlichkeit, Gewerbsbücher führt.

c) Den Namen, Zunamen, Wohnort und die Beschäftigung sowohl des Ausstellers der Verkaufs= oder Bezugsnote, als auch desjenigen, an den der Gegenstand abgetreten wird.

d) Den Tag, Monat und das Jahr der Ausstellung.

5.
Wydawanie not przedaży lub nabycia. W których przypadkach takowe nastąpić ma.

10) Jeśli od cukrowarni produkt cukru professyoniście przedany lub posłany zostanie, na takowy nota przedaży lub nabycia na pismie wydaną być powinna.

Obięcie nazwy professyonistów.

11) Za professyonistów uważani być maią ci, którzy warzeniem albo rafinowaniem cukru surowego, rafinatu lub syrópu cukrowego zaymuią się, tudzież którzy z produktów cukru iako materyiału, do robienia lub preparowania innych przedmiotów na spotrzebowanie użytek robią, iako to: cukiernicy, czekuladnicy, kawiarnicy, fabrykańci osłodzonych spirytusowych płynów i t. p. nakoniec którzy produktami cukru handluią.

Obowiązek innych osób do brania osłon na pismie.

12) Inne osoby uważane będą, co do obowiązku, opatrzenia się pisemnémi kartami przedaży lub nabycia na produkta cukru z płodów kraiowych, od cukrowarni nabyte, za równo z professyonistami, ieżeli mnogość wspomnionych produktów ich potrzebę znacznie przewyższa.

Co noty przedaży lub nabycia, w sobie koniecznie zawiérać maią.

13) Noty przedaży lub nabycia zawiérać w sobie maią wyraźnie:
a) gatunek i wagę przedmiotów przedanych lub przesélanych, i ieżeli się to cukru w głowach tycze, liczbę tychże i znak fabryczny, którym takowe opatrzone są;
b) odwołanie się do listku lub artykułu w książce fabrycznéy, gdzie przedaż lub posełka zapisane są, iak dalece wydaiący te karty, do prowadzenia książek fabrycznych obowiązanym iest, albo ieżeli nie będąc do tego obowiązanym, takowe książki prowadzi;
c) imię, nazwisko, mieysce pobytu i zatrudnienie tak wydaiącego noty przedaży lub nabycia, iako też i tego, komu przedmiot odstąpionym zostaie;
d) dzień, miesiąc i rok, w którym wydanie nastąpiło,

Insbesondere, wenn der Gegenstand aus dem Orte versendet wird.

14) Wird der Gegenstand aus dem Orte der Aufbewahrung versendet, so muß die Verkaufs- oder Bezugsnote nebst den in dem vorhergehenden Absatze angeordneten Angaben noch enthalten:

e) Die Zahl und Zeichen der Kisten, Päcke oder andern Behältnisse, wenn die Waare nicht offen und unverpackt versendet wird.

f) Die Strasse, auf welcher die Sendung geschehen wird.

g) Den Zeitraum, innerhalb welchem die Waare im Orte der Bestimmung eintreffen soll.

h) Den Namen, Zunamen, Wohnort und Beschäftigung desjenigen, durch den die Versendung geschieht.

Enthält der Frachtbrief alle hier vorgezeichneten Erfordernisse, so kann derselbe statt der Bezugsnote verwendet werden, und es ist die besondere Ausstellung einer solchen Note nicht erforderlich.

Aeußere Erfordernisse.

15) Die Verkaufs- oder Bezugsnoten sollen von dem Aussteller oder demjenigen, der von ihm zu dieser Gattung Geschäfte bestellt ist, eigenhändig unterschrieben werden. Wäre der Aussteller des Schreibens unkündig, oder nicht vermögend seinen Namen zu unterschreiben, so hat er sein gewöhnliches Handzeichen beizusetzen, und ein Zeuge, der sich als solcher, dann als Namensfertiger zu unterzeichnen hat, den Namen und Zunamen des Ausstellers zu unterschreiben. Die Zahlen, welche den Tag der Ausstellung, die Menge der versendeten Gegenstände und den zum Eintreffen im Orte der Bestimmung vorbehaltenen Zeitraum ausdrücken, sind mit Worten zu schreiben.

Auf wen die Note zu lauten hat.

16) Die Bezugs- oder Verkaufsnote muß unmittelbar auf die Person des Besitzers der Waare, oder, falls sich dieselbe im Transporte an einen andern Ort befindet, auf den Namen desjenigen, an den solche gerichtet ist, lauten.

Anwendung der Verkaufsnoten im Transporte oder im Orte der Bestimmung.

17) Die Verkaufs- oder Bezugsnote hat den Gegenstand, über den dieselbe ausgestellt wurde, zu begleiten und kann nur auf der in dieser Urkunde zum Transporte ausgedrückten Strasse, dann nach dem Eintreffen im Orte der Bestimmung in dem Letztern als Deckung angenommen werden, in so fern die Anordnungen über das bei der

Osobliwie, gdy przedmiot z mieysca posełany iest.

14) Jeżeli przedmiot z mieysca schowania (składu) posełanym zostaie, natenczas nota przedaży lub nabycia, oprócz podań, w poprzedzaiącym punkcie przepisanych, ieszcze co następuie, w sobie zawierać powinna:

e) Liczbę i znaki skrzyń, pak lub innych naczyń, ieżeli towar otwarcie i niezapakowany posełanym nie zostaie;

f) gościniec, którym towar posela się;

g) czas, w którym towar na mieyscu przeznaczenia stanąć ma;

h) imię, przezwisko, mieysce pobytu i zatrudnienie tego, przez kogo towar posłany.

Jeżeli list frochtowy wszystkie tu przepisane warunki zawiéra, więc może takowy miasto noty nabycia użyty być, i wydanie osobnéy karty nabycia nie iest potrzebne.

Zewnętrzne warunki.

15) Karty czyli noty przedaży lub nabycia podpisane maią być własnoręcznie przez wydaiącego, albo tego, kto od niego do tego rozdzaiu interesów ustanowionym iest. Gdyby wydaiący pisać nie umiał, albo swoiego imienia podpisać nie mógł, natenczas na tenże zwyczayny znak swéy ręki położyć, a świadek, który iako takowy, tudzież iako podpisuiący imię wydaiącego podpisać się ma, imię i nazwisko wydaiącego podpisze. Liczby wyrażaiące dzień wydania, mnogość posłanych przedmiotów, i czas, do przybycia na mieysce przeznaczenia zastrzeżony, słowami wypisać należy.

Na kogo nota opiéwać ma.

16) Nota nabycia lub przedaży powinna bezpośrednie na osobę właściciela towaru, albo ieżeli takowa przy transporcie na innem mieyscu znayduie się, na imię tego, do którego adresowaną iest, opiéwać.

Użycie not przedaży na transporcie, albo w mieyscu przeznaczenia.

17) Nota przedaży lub nabycia towarzyszyć ma przedmiotowi, na który wydaną została, i tylko na gościńcu, w tymże dokumencie do transportu wyrażonym, a po przybyciu na mieysce przeznaczenia, w takowém za osłonę przyiętą być może, iak dalece rozporządzenia względem postępowania podczas wyprawy na

Absendung auf dem Transporte, und nach dem Einlangen im Orte der Bestimmung einzuhaltende Verfahren beobachtet wurden.

6.
Stellung der inländischen Zucker-Erzeugnisse zu Gefällsämtern. Im Orte der Absendung.

18) Werden Zucker-Erzeugnisse aus inländischen Stoffen von der Zuckersiederei, welche dieselben verfertigte, an Jemanden, der mit einer schriftlichen Verkaufs- oder Bezugsnote versehen seyn muß (§§. 10 bis 12), aus einem Orte, in welchem ein Zollamt oder ein anderes zu den Amtshandlungen der Waarencontrolle ermächtigtes Gefällsamt aufgestellt ist, versendet, so soll der zur Absendung bestimmte Gegenstand zu diesem Amte gebracht, daselbst angesagt, und der vorgeschriebenen Amtshandlung unterzogen werden. Die Ansage kann in den Fällen, in denen der Erzeuger nicht in die Reihe der zur Führung von Gewerbsbüchern verpflichteten Personen gehört (§. 4.), und er die Waare unmittelbar aus der Erzeugungsstätte zu dem Amte bringt, mündlich geschehen. In andern Fällen vertritt der Frachtbrief oder die Bezugsnote die Stelle der Erklärung.

Verfahren des Amtes.

19) Das Amt untersucht die Gattung und das Gewicht der zur Absendung bestimmten Erzeugnisse, legt dieselben, wenn gegen deren inländischen Ursprung kein Zweifel obwaltet, unter ämtlichen Verschluß (Zollsiegel), stellt über die gepflogene Amtshandlung die Bestätigung aus, und weiset die Sendung, wenn im Orte der Bestimmung oder in dessen Nähe ein Gefällsamt oder eine Abtheilung der Gefällen-Aufsicht aufgestellt ist, an jenes oder diese, in andern Fällen aber an die Obrigkeit zur Abnahme der Siegel an.

Im Transporte.

20) Ist in dem Orte, aus welchem Zucker-Erzeugnisse aus inländischen Stoffen von der Zuckersiederei, die solche verfertigte, an Jemanden, der mit einer schriftlichen Verkaufs- oder Bezugsnote versehen seyn muß, versendet werden, ein zur Vornahme der Amtshandlungen bei den Versendungen der Zucker-Erzeugnisse ermächtigtes Gefällsamt nicht aufgestellt, nimmt jedoch die Sendung eine Richtung, in welcher ein solches Amt besteht, so muß dieselbe zu diesem Amte, und wenn mehrere solche Aemter an der einzuschlagenden Straße bestünden, zu dem nächsten dieser Aemter gestellt werden. Bei diesem Amte wird auf die in den vorhergehenden Absätzen (§§. 18 und 19) bestimmte Art verfahren. Diese Anordnung erstreckt sich aber nicht auf Gegenstände, welche durch die Fahrpost aus einem Orte, in welchem

drodze posełki, i po przybyciu na mieysce przeznaczenia, zachowane były.

6.

Stawienie wyrobów cukru kraiowego do Urzędów poborowych.

W mieyscu wysełki

18) Gdy produkta cukru z płodów kraiowych od cukrowarni, która takowe wyrobiła, do kogo takiego, co pisemną kartą przedaży lub nabycia opatronym być musi (§§. 10 do 12) z mieysca, w którém Urząd cłowy, albo inny do czynności urzędowych kontroli towarów upoważniony Urząd poborowy postanowionym iest, posełane będą; natenczas powinien przedmiot, do wysełki przeznaczony, być do tegoż Urzędu stawionym, tam opowiedzianym i pod urzędową czynność podciągnionym. Opowiedzenie może w tych razach, w których fabrykant do rzędu osób, do prowadzenia książek fabrycznych obowiązanych, nie należy (§. 4), i ón towar prosto z fabryki do Urzędu stawi, ustnie nastąpić. W innych zaś razach zastępuie mieysce oświadczenia list frochtowy, albo karta nabycia.

Postępowanie Urzędu.

19) Urząd dochodzi gatunku i wagi produktów, do posełki przeznaczonych, kładzie na nich, ieżeli przeciw onych kraiowemu pochodzeniu żadna wątpliwość nie zachodzi, pieczęć Urzędu cłowego, wydaie stwierdzenie o dopełnionéy czynności urzędowéy, i przekazuie posełkę ieżeli w mieyscu przeznaczenia, lub onego bliskości Urząd poborowy, albo oddział nadzoru poborowego postanowiony iest, iednemu albo drugiemu z tychże, w innych zaś przypadkach do Zwierzchności dla odięcia pieczęci.

Podczas transportu.

20) Jeżeli w mieyscu, z którego wyroby cukrowe z płodów kraiowych do cukrowarni, co takowe wyrobiła, do kogo takiego, co notą przedaży lub nabycia na pismie opatrzonym być musi, posełane zostaią, Urzędu poborowego, do czynności urzędowych przy posełkach produktu cukru upoważnionego nie ma, atoli posełka taki kierunek bierze, w którym takowy Urząd istnieie; więc musi także do tego Urzędu, albo ieżeliby więcéy takich Urzędów na drodze, którą posełka iść ma, znaydowało się, do nayblizszego z tychże Urzędów stawioną być. W tym Urzędzie postąpi się z posełką na sposób w poprzedzaiących punktach (§§. 18. i 19.) przepisany. Lecz to rozporządzenie nie rozciąga się na przedmioty, które pocztą wozową z mieysca, gdzie żadnego, do

sich kein zu den Amtsandlungen bei Versendungen ermächtigtes Amt befindet, versendet werden.

Bei dem Eintreffen im Orte der Bestimmung.

21) Befindet sich endlich in dem Orte, nach welchem die von einer Siederei abgesendeten Zucker-Erzeugnisse bestimmt sind, ein zu den Amtshandlungen bei Versendungen ermächtiges Gefällsamt, so sollen dieselben bei dem Eintreffen in diesem Orte und vor der Ablegung zu dem Amte gestellt werden, und es ist von dem Letztern auf die für die Absendungen vorgeschriebene Weise (§§. 18 und 19) zu verfahren. Ward die Sendung unter Zollsiegel an das Amt angewiesen, so nimmt dasselbe solche ab, und ertheilt darüber die Bestätigung.

Behandlung der nach Ungarn bestimmten, oder aus Ungarn kommenden Zucker-Erzeugnisse.

22) Die Zucker-Erzeugnisse aus inländischen Stoffen, welche nach Ungarn oder Siebenbürgen bestimmt sind, und bei der Absendung oder im Transporte der Amtshandlung eines Amtes, zufolge der obigen Bestimmungen unterzogen werden, sind unter Zollsiegel an das Zollamt der Zwischenlinie, über welches der Austritt in die ungarischen Provinzen geschehen soll, anzuweisen. Gelangen Zucker-Erzeugnisse aus inländischem Stoffe zu einem Zollamte der Zwischenlinie aus den ungarischen Provinzen, so verfährt dasselbe, nebst der Vollziehung der für die Einfuhr aus Ungarn bestehenden Bestimmungen auf die für die Absendung einheimischer Zucker-Erzeugnisse vorgezeichnete Art (§. 19).

Vorschrift für die unter Zollsiegel angewiesenen Zucker-Erzeugnisse für den Transport.

23) Die unter Zollsiegel an ein anderes Amt angewiesenen Sendungen von Zucker-Erzeugnissen aus einheimischen Stoffen unterliegen auf dem Transporte den für die Durchfuhrgüter bestehenden Anordnungen (Vorschrift vom 8. April 1829 §§. 27. bis 33).

Abnahme der Zollsiegel.

24) Wurde die Sendung an eine Abtheilung der Gefällen-Aufsicht oder an die Obrigkeit zur Abnahme der Zollsiegel angewiesen, so darf die Waare nicht abgelegt werden, ehe nicht von derselben die Zollsiegel abgenommen wurden.

Versendung der Zucker-Erzeugnisse an eine Verkaufs-Niederlage, Gewerbsstätte oder zu Markte.

25) Den Bestimmungen über die Ausstellung von Bezugsnoten oder Frachtbriefen, dann über die Stellung zu Gefälls-

czynności urzędowych przy posełkach upoważnionego Urzędu nie ma, posełane zostaią.

Za przybyciem na mieysce przeznaczenia.

21) Gdy nakoniec w mieyscu, do którego posłane od cukrowarni produkta cukru przeznaczone są, Urząd poborowy, do czynności urzędowych przy posełkach upoważniony znayduie się, natenczas takowe przybywszy do tego mieysca, ieszcze przed wyładowaniem do Urzędu stawione być maią, który z onémi na sposób dla przesełek przepisany (§§. 18. i 19.) postąpi. Jeżeli posełka do Urzędu pod pieczęcią cłową assygnowana iest, więc takowy odeymuie pieczęć i wydaie na to poświadczenie.

Postępowanie z produktami cukru do Węgier przeznaczonémi albo z Węgier przychodzącémi.

22) Wyroby cukru z płodów kraiowych, które do Węgier lub Siedmiogrodzkiéy Ziemi przeznaczone są, i przy odsełaniu albo na transporcie pod czynność urzędową w skutek powyższych przepisów podciągnione zostaną, assygnowane być maią pod pieczęcią cłową do Urzędu cłowego linii międzygranicznéy, przez który wyyście do prowincyy węgierskich nastąpić powinno. Gdy produkta cukru z płodów kraiowych, do Urzędu cłowego linii międzygranicznéy z prowincyy węgierskich przyydą, natenczas postąpi sobie takowy, przy dopełnieniu przepisów, dla wprowadzania z Węgier istnących, na sposób, dla posełek wyrobów cukru kraiowego przepisany. (§. 19.)

Przepis dla wyrobów cukru do transportu pod pieczęcią celniczą assygnowanych.

23) Posełki wyrobów cukru z płodów kraiowych, pod pieczęcią cłową do innego Urzędu przekazane, podlegaią na transporcie istnącym rozporządzeniom dla towarów przechodowych. (Przepis z dnia 8. Kwietnia 1829 §§. 27. do 33.)

Odięcie pieczęci cłowéy.

24) Gdy posełka do oddziału nadzoru poborowego, albo do Zwierzchności dla odięcia pieczęci cłowéy assygnowaną iest, natenczas nie można towaru piérwéy wyładowywać, póki z niego pieczęć cłowa odiętą nie będzie.

Przesełanie wyrobów cukru do składu przedaży, do fabryki albo na targ.

25) Przepisom, o wydawaniu nót nabycia albo listów frochtowych, tudzież o stawieniu do Urzędów poborowych,

ämtern sind auch die Fälle unterworfen, in denen der Inhaber einer Zuckersiederei seine Zucker-Erzeugnisse aus inländischen Stoffen in eine ihm gehörende, an einem andern Orte befindliche Verkaufs-Niederlage, Siederei, oder zu Markte bringt, oder durch einen Bestellten sendet.

Die versendeten Erzeugnisse müssen mit einem nach den obigen Bestimmungen (§§. 13 bis 17) verfaßten Frachtbriefe versehen seyn, und falls die Bedingungen, unter denen die Stellung zu Gefällsämtern angeordnet ist (§§. 18 bis 22) vorhanden sind, zu denselben gehörig gestellt werden.

Benehmen im Falle der Veräußerung eines Theiles der nicht unter Zollsiegel gelegten Ladung.

26) Wird ein Theil der Ladung von Zucker-Erzeugnissen aus inländischem Stoffe auf dem Wege an den Ort der Bestimmung abgesetzt, und befindet sich die Sendung nicht unter Zollsiegel, so hat der Verkaufer sich von dem Empfänger der abgesetzten Erzeugnisse eine schriftliche Bestätigung ertheilen zu lassen, in welcher die Menge und Gattung des abgesetzten Gegenstandes, dann der Tag und Ort der Veräußerung auszudrücken ist. Diese Bestätigung kann auch auf dem Rücken des Frachtbriefes angesetzt werden.

Verkauf auf Märkten.

27) Geschah der Absatz eines Theiles der nicht unter Zollsiegel gelegten Ladung im Kleinverschleiße auf einem Markte, und befindet sich im Orte kein zur Vornahme der Amtshandlungen bei Versendungen ermächtigtes Gefällsamt, so ist die abgesetzte Menge auf dem Frachtbriefe deutlich zu bemerken. Lautet der Letztere nicht blos auf die Sendung auf den Markt, sondern auch auf die Rückkehr, so dient solcher auch für den Zurücktransport zur Ausweisung.

Aemter, die zu den Amtshandlungen bei Versendungen ermächtigt sind.

28) Zur Vollziehung der Amtshandlungen bei den Versendungen einheimischer Zucker-Erzeugnisse aus Siedereien sind die Gränzzollämter, die Hauptzollämter, die Zoll-Legstätten und überhaupt die Aemter, die zu dem Controllverfahren bei den Versendungen der Baumwoll-Erzeugnisse bestellt sind, ermächtigt. In so fern andere Gefällsämter zu diesen Amtshandlungen ermächtigt werden sollten, so wird dieses mittelst besonderer Kundmachungen zur allgemeinen Kenntniß gebracht werden.

Diese Bestimmung erstreckt sich aber nicht auf diejenigen Organe, welche bloß zur Abnahme der Zollsiegel, und nicht zur Vollziehung der übrigen durch die gegenwärtige Vorschrift (§§.

podlegaią także przypadki, gdy właściciel cukrowarni, swoie produkta cukru z płodów kraiowych, do składu przedaży, do niego należącego, i w innem mieyscu znayduiącego się, do warzelni, albo na targ wiezie, lub przez umocowanego poséła.

Posłane wyroby muszą listem frochtowym, podług powyższych przepisów (§§. 13. do 17.) ułożonym, być opatrzone; i ieżeli warunki, pod którémi stawienie do Urzędów poborowych nakazane iest, (§§. 18. do 22.) zachodzą, do tychże należycie stawione.

Postępowanie w przypadku przedaży iakiéy części ładunku, pieczęcią cłową nieopatrzonego.

26) Jeżeli iaka część nieopatrzonego pieczęcią cłową ładunku wyrobów cukru z płodów kraiowych w drodze idącéy ku mieyscu przeznaczenia sprzedaną zostanie; natenczas przedawca ma sobie wydać kazać przez nabywcę sprzedanych wyrobów na pismie potwierdzenie, w którém ilość i gatunek sprzedanego przedmiotu, tudzież dzień i mieysce przedaży wyrażone być powinny. To potwierdzenie napisaném być może na tylnéy stronie listu frochtowego.

Przedaż na targach.

27) Jeżeli przedaż iakiéy części ładunku, pieczęcią cłową nieopatrzonego, w małych ilościach na targu lub iarmarku nastąpiła, a w mieyscu upoważnionego do przedsięwzięcia czynności urzędowych przy posélkach Urzędu dochodowego nie ma; więc trzeba sprzedaną ilość na liście frochtowym wyraźnie zapisać. Jeśli list frochtowy nie tylko na posélkę idącą na targ, ale także na powrót opiéwa, więc służy takowy za dowód także dla powracaiącego transportu.

Urzędy, do czynności urzędowych przy posélkach upoważnione.

28) Do pełnienia czynności urzędowych przy posélkach wyrobów cukru kraiowego z warzelń, upoważnione są graniczne Urzędy cłowe, tudzież główne Urzędy i Składy cłowe, a w ogólności te Urzędy, które do kontrolowania przy posélkach wyrobów bawełnianych postanowione są. Gdyby inne Urzędy poborowe do tych czynności urzędowych upoważnione zostały, więc to przez osobne obwieszczenia do powszechnéy wiadomości podaném będzie.

To postanowienie atoli nie rozciąga się na te Urzędy (Urzędników), które iedynie tylko do zdięcia pieczęci cłowéy, ale nie do pełnienia innych, niniejszym przepisem

33 *

19, 20 und 21) festgesetzten Amtshandlungen ermächtigt werden, welche daher auch nicht als Aemter anzusehen sind, zu denen die Zucker-Erzeugnisse bei der Absendung oder im Transporte gestellt werden müssen.

Gebührenfreie Vollziehung der Amtshandlungen.

29) Die Amtshandlungen über die Sendungen der einheimischen Zucker-Erzeugnisse aus den Zuckersiedereien, in denen dieselben verfertigt wurden, sind durchgehends unentgeltlich zu vollziehen. Aus Anlaß derselben wird keine wie immer geartete Gebühr eingehoben.

II.

Von den Zuckersiedereien, in denen Rohzucker, sowohl einheimischen als auch ausländischen Ursprunges verarbeitet wird.

1.
Bewilligung dieser vereinten Verarbeitung.

30) Die Beschäftigung der Läuterung ausländischen Rohzuckers umfaßt nicht die Berechtigung zur Verarbeitung inländischen Rohzuckers, oder zum Handel mit Zucker-Erzeugnissen, dieselben mögen einheimischen oder ausländischen Ursprunges seyn. Um neben der Läuterung ausländischen Rohzuckers auch eine der erwähnten Beschäftigungen treiben zu können, wird eine besondere Bewilligung der Cameral-Gefällen-Verwaltung erfordert.

2.
Bedingung des Ortes.

31) Rohzucker ausländischen und einheimischen Ursprunges darf in derselben Zuckersiederei, nur wenn sich die Letztere in dem Standorte eines Hauptzollamtes, einer Zoll-Legstätte, oder eines andern zur Ausstellung rother Freibolleten ermächtigten Amtes befindet, verarbeitet werden. Nebst den für die Verarbeitung ausländischen Zuckermehles, und den Absatz der Erzeugnisse aus demselben bestehenden Vorschriften sind hierbei die nachfolgenden Bestimmungen zu beobachten:

3.
Anmeldung des Bezuges jeder Menge einheimischen Rohzuckers.

32) Jede Menge einheimischen Rohzuckers, den die Zuckersiederei zur Verarbeitung bezieht, muß zu dem im Orte befindlichen Zollamte vor der Ablegung in der Fabrik gebracht, und demselben die Verkaufsnote vorgelegt werden.

(§§. 19, 20 i 21) postanowionych czynności urzędowych upoważnione są, i które zatém za te Urzędy uważane być nie maią, do których produkta cukru przy wysełaniu, albo podczas transportu stawione być muszą.

Bezpłatne pełnienie czynności urzędowych.

29) Czynności urzędowe przy posełkach produktów cukru kraiowego z cukrowarni, w których te produkta wyrobione zostały, bez wyiątku bezpłatnie pełnione być maią. A zatém z powodu tychże żadna iakakolwiekbądź należytość pobiéraną nie będzie.

II.
O cukrowarniach (fabrykach cukru), w których cukier surowy, tak kraiowego, iako też zagranicznego pochodzenia, wyrabia się.

1.
Pozwolenie tego połączonego wyrabiania.

30) Trudnienie się rafinowaniem zagranicznego cukru surowego nie obeymuie uprawnienia do przerabiania kraiowego cukru surowego, ni do handlu produktami cukrowémi, bądź by te kraiowego lub zagranicznego pochodzenia były. Aby oprócz rafinowania zagranicznego cukru surowego, także wspomnionémi zatrudnieniami zaymować się można było, na to potrzeba osobnego pozwolenia Administracyi przychodów kameralnych.

2.
Warunek mieysca.

31) Cukier surowy zagranicznego i kraiowego pochodzenia może w téy saméy cukrowarni tylko wtenczas wyrabianym być, kiedy takowa w mieyscu siedziby głównego Urzędu cłowego, Składu celnego, albo innego do wydawania czerwonych biletów wolnych upoważnionego Urzędu znayduie się. Oprócz przepisów, dla wyrabiania zagraniczney mąki cukrowéy, i przedaży wyrobów z téyże istnących, zachowane być maią przytém ieszcze następuiące przepisy:

3.
Opowiedzenie nabycia każdéy ilości kraiowego cukru surowego.

32) Każda ilość kraiowego cukru surowego, który cukrowarnia do wyrabiania nabywa, powinna do znayduiącego się w mieyscu Urzędu cłowego przed wyładowaniem w fabryce stawioną i temuż nota przedaży ukazaną być.

4.
Führung des Gewerbsbücher.

33) Ueber den Geschäftsbetrieb der Zuckersiederei sind geordnete Gewerbsbücher zu führen.

Dieselben haben den Bezug und die Verwendung des inländischen Rohzuckers, gleich jenem des ausländischen Zuckermehles, deutlich darzustellen. In dem Sudbuche soll die zur Verwendung gelangende Menge des einheimischen Rohzuckers getrennt von jener des ausländischen Zuckermehles ersichtlich gemacht werden.

5.
Verboth des Verkaufes von Zuckermehl oder gestossenem Zucker.

34) Für Zuckersiedereien, in denen ausländischer oder einheimischer Rohzucker verarbeitet wird, erstreckt sich das Verboth des Verkaufes von Zuckermehl oder gestossenem Zucker auch auf den inländischen Rohzucker und auf die aus denselben erzeugten Raffinate.

6.
Absatz der aus inländischem Rohzucker gewonnenen Erzeugnisse.

35) Bei dem Absatze und der Versendung der in Zuckersiedereien, welche sowohl einheimischen, als auch ausländischen Rohzucker verarbeiten, aus inländischem Rohzucker gewonnenen Zucker-Erzeugnisse, sind durchgehends dieselben Vorschriften zu beobachten, welche für den Absatz und die Versendung der aus inländischem Zuckermehle hervorgebrachten Erzeugnisse bestehen.

III.
Gemeinschaftliche Bestimmungen.

Bedingungen des Handelsverkehres mit inländischem Zucker.

36) Die allgemeinen Anordnungen über die Bedingungen, unter denen Handel treibenden Personen der weitere Absatz der von ihnen bezogenen, vom freien Verkehre ausgenommenen Waaren gestattet ist, beziehen sich auch auf den Verkehr mit Zuckermehl, raffinirtem Zucker oder Zuckersyrup aus inländischen Stoffen.

Begriff der Zucker-Erzeugnisse.

37) Unter Zucker oder Zucker-Erzeugnissen überhaupt wird Zuckermehl, Zucker-Raffinat und Zuckersyrup verstanden.

Dauer, binnen welcher die Bezugsnoten zur Ausweisung annehmbar sind.

38) Die Verkaufs- oder Bezugsnoten, welche im Grunde der gegenwärtigen Vorschrift ausgestellt werden, die-

4.

Prowadzenie książek fabrycznych.

33) Względem prowadzenia cukrowarni, należy uporządkowane książki utrzymywać.

Te maią w sobie nabycie i użycie kraiowego cukru surowego, równie iak i zaguanicznéy mąki cukrowéy wyraźnie zawierać. W książce cukrowarnéy powinna ilość do użycia przychodząca kraiowego cukru surowego, od ilości zagranicznéy mąki cukrowéy oddzielnie wykazaną być.

5.

Zakaz przedaży mąki cukrowéy lub cukru tłuczonego.

34) Dla cukrowarzelń, w których zagraniczny albo kraiowy cukier surowy przerabiany bywa, rozciąga się zakaz przedawania mąki cukrowéy, albo tłuczonego cukru, także na kraiowy cukier surowy, i na wyrobione z tego rafinaty.

6.

Przedaż produktów, zyskanych z kraiowego cukru surowego.

35) Przy przedaży i posélce produktów z kraiowego cukru surowego w cukrowarniach, które tak kraiowy, iak i zagraniczny cukier surowy przerabiaią, uzyskanych, zachować należy bez wyiątku te same przepisy, które dla przedaży i posélki produktów, z kraiowéy mąki cukrowéy wyrobionych, istnieią.

III.

Powszechne przepisy.

Warunki obiegu handlowego cukrem kraiowym.

36) Powszechne rozporządzenia tyczące się warunków, pod któremi osobom handel prowadzącym, dalsza przedaż przez nich nabytych, od wolnego handlu wyiętych towarów pozwoloną iest, ściągaią się także do handlu mąką cukrową, rafinowanym cukrem, albo syrupem cukrowym z płodów kraiowych.

Co się rozumie pod wyrobami (produktami) cukru.

37) Pod nazwą cukru, czyli wyrobów (produktów) cukru, rozumie się w ogólności mąka cukrowa, rafinata cukru i syrup cukrowy.

Czas, w którym noty nabycia za dowód przyięte być mogą.

38) Noty przedaży czyli nabycia, które na mocy niniejszego przepisu wydawane będą, służą tylko

nen nicht länger als durch sechs Monate, vom Tage der Ausstellung an gerechnet, zur Deckung. Eine Verlängerung dieser Frist darf unter denselben Bedingungen, unter denen die Erstreckung der Dauer für die Giltigkeit von Bolleten über die vom freien Verkehre ausgenommenen Waaren zulässig ist, zugestanden werden.

Bedingungen der Annahme der Bezugsnoten.

39) Bezugs- oder Verkaufsnoten, welche nicht mit den festgesetzten Erfordernissen versehen sind, sollen zur Deckung von Zucker-Erzeugnissen nicht angenommen werden. Auch enthält die Verbindlichkeit zur Stellung der gedachten Erzeugnisse zu Gefällsämtern, dann die Beobachtung der für den Transport vorgezeichneten Bestimmungen eine Bedingung, ohne welche die zur Ausweisung des Ursprunges oder Bezuges beigebrachten Urkunden nicht beachtet werden sollen. Zur Ausweisung während des Transportes von einem Orte an den andern können insbesondere Urkunden nicht dienen, die mit dem Zustande der Waarensendung nicht übereinstimmen, oder rücksichtlich deren der Zeitraum, binnen welchem der Weg zufolge derselben zurückgelegt werden sollte, verstrichen ist, und die Verspätung nicht vollständig gerechtfertiget wird.

Beweiskraft der Urkunden.

40) Hieraus ist aber nicht zu folgern, daß jede Urkunde, die mit den vorgeschriebenen Erfordernissen versehen ist, als Beweis des Ursprunges oder Bezuges angenommen werden müsse. Insbesondere wird durch die Bestimmung einer Frist, nach deren Ablauf die Urkunden bei den zu leistenden Nachweisungen nicht mehr beachtet werden können, denselben bis zum Ende dieser Frist keine andere oder ausgedehntere Beweiskraft beigelegt, als solchen nach deren inneren Beschaffenheit ohnehin zukömmt.

Unterlassung der Buchführung oder Unregelmäßigkeiten in derselben.

41) Sollte eine zur Führung der Gewerbsbücher verpflichtete Person dieselbe gänzlich unterlassen, die Bücher nicht ununterbrochen während des Gewerbsbetriebes führen, oder in der Art der Führung die Vorschrift nicht genau beobachten, so wird gegen dieselbe, wenn nicht der Fall zur Anwendung einer andern schwereren Strafbestimmung geeignet ist, von der Cameral-Gefällen-Verwaltung eine den Umständen angemessene Geldstrafe, die jedoch nicht unter fünf Gulden zu stehen, und Ein hundert Gulden nicht zu übersteigen hat, verhängt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 9. Juli 1835. Gub. Zahl 38770.

przez sześć miesięcy za osłonę, rachuiąc od dnia wydania tychże. Przedłużenie terminu takowych przyznaném być może pod témi samémi warunkami, pod któremi przedłużenie czasu na ważność biletów na towary, od wolnego handlu wyięte, dozwoloném iest.

Warunki przyięcia not nabycia.

39) Noty nabycia lub przedaży, które przepisanémi warunkami opatrzone nie są, za osłonę wyrobów cukrowych przyięte być nie powinny. Równie też obowiązek stawienia wspomnionych wyrobow do Urzędów poborowych, i zachowanie rozporządzeń dla transportu przepisanych, zawiéra warunek, bez którego na dokumenta, dla udowodnienia pochodzenia lub nabycia złożone, zważano być nie powinno. Do udowodnienia podczas transportu z iednego mieysca na drugie, nie mogą w szczególności takie dokumenta służyć, które ze stanem posełki towarów nie zgadzaią się, albo według których czas, w którym droga w skutek tychże odbytą być powinna, upłynął, a spóźnienie dokładnie usprawiedliwione nie iest.

Moc dowodu dokumentów.

40) Lecz z tego wnosić nie należy, że każdy dokument, przepisanémi przynależytościami opatrzony, za dowód pochodzenia lub nabycia przyiętym być musi. Osobliwie przez wyznaczenie terminu, po którego wyyściu, na dokumenta przy składaniu dowodów więcéy zważano być nie może, takowym aż do końca tego terminu, żadna inna lub rozciągleysza moc przyznaną nie będzie, iak onym podług ich wnętrznéy osnowy prócz tego przynależy.

Zaniedbanie prowadzenia książek, lub nieregularności w tychże.

41) Gdy osoba, do prowadzenia książek fabrycznych obowiązana, takowe całkiem zaniedbała, książki nie bez przerwy podczas opędzenia fabryki prowadziła, albo w sposobie prowadzenia przepisu ściśle nie zachowywała, natenczas takowa, ieżeli ten przypadek do zastosowania innéy cięższéy kary kwalifikowany nie iest, od Administracyi przychodów kameralnych stosowną do okoliczności karą pieniężną, która mniéy iak pięć Złotych Reńskich wynosić, a sta Złotych Reńskich przenosić nie powinna, obłożoną zostanie.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Lipca 1835 do liczby gub. 38770.

140.

Behandlung der am 1. Juli 1835 in der Serie 31 verlosten fünfpercentigen Banco-Obligationen.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 2. d. M. wird, mit Beziehung auf die Circular-Verordnung vom 19. November 1829 Zahl 8345 zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß die am 1. Juli 1835 in der Serie 31 verlosten fünfpercentigen Banco-Obligationen, Nummer 23122 bis einschließig Nummer 23805, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue mit Fünf vom Hundert in Conventions-Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 11. Juli 1835. Präsidial-Zahl 5786.

141.

Bestimmung in Betreff der Erbrechte bei Concurs-Verhandlungen.

Seine k. k. Majestät haben durch allerhöchste Entschließung vom 27. April 1835 zu erkennen befunden, daß die Anordnung des Hofdecretes vom 11. September 1784 Nro. 336 der josephinischen Gesetzsammlung Lit. b., und des 145. §. der galizischen, so wie des 137. §. der italienischen Gerichtsordnung, auch auf ein dem Cridatar noch vor der Beendigung der Concurs-Verhandlung und so lange während derselben alle angemeldeten Gläubiger mit ihren liquidirten Forderungen nicht völlig befriedigt worden sind, angefallenes Erbrecht oder Vermächtniß zu verstehen sey, daher dem Massaverwalter das Befugniß zustehe, zu einer solchen Erbschaft die Erbserklärung mit dem Vorbehalte des Inventars zu überreichen und das Vermächtniß anzunehmen.

Welches in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 16. Mai l. J. Zahl 12227 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 15. Juli 1835. Gub. Zahl 35150.

140.

Postępowanie z wylosowanémi na dniu 1. Lipca 1835 w rzędzie 31szym pięćprocentowémi obligacyiami banku.

W skutek dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 2. b. m. i odnośnie do okólnika z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 8345 podaie się do powszechnéy wiadomości, że wylosowane na dniu 1. Lipca 1835 w rzędzie 31 pięćprocentowe obligacyie banku, od liczby 23122 do włącznie liczby 23805, podług przepisów naywyższego patentu z dnia 21. Marca 1818, za nowe, pięć procentu od sta w monecie konwencyynéy przynoszące obligacyie Stanu wymieniane będą.

Obwieszczenie gub. z dnia 11. Lipca 1835 do liczby przez. 5786.

141.

Przepis względem praw dziedzictwa przy rozprawach zbiegu wierzycieli.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 27. Kwietnia 1835 postanowić, że rozporządzenie dekretu nadwornego z dnia 11. Września 1784 za liczbą 336 zbioru Józefińskiego ust. sąd. lit. b. i §. 145, galicyyskiéy, tudzież §. 137. włoskiéy ustawy sądowéy, także na dziedzictwo lub zapis, które na krydataryusza ieszcze przed skończeniem sprawy zbiegu wierzycieli, i iak długo podczas téyże wszyscy nadgłoszeni wierzyciele w swoich likwidowanych pretensyach zupełnie zaspokoieni nie są, spadną, rozciągać się ma, a zatém rządzcy maiątku (kuratorowi massy) prawo przynależy, do takowego dziedzictwa deklaracyię z zastrzeżeniem inwéntarza podać i zapis spuścizny przyiąć.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 16. Maia r. b. pod liczbą 12227, do publicznéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 15. Lipca 1835 do liczby gub. 35150.

142.

Behandlungsart der von Beamten und Dienern im Pensionsstande erzeugten Kinder, hinsichtlich der Pension, Provision und Erziehungsbeiträge.

Seine Majestät haben in Beziehung auf die von Beamten im Pensionsstande erzeugten Kinder mit allerhöchster Entschließung vom 13. Mai 1835 folgende Norm festzusetzen geruhet:

Die Waisen, welche aus einer im Pensionsstande geschlossenen Ehe herstammen, haben, wenn der Vater nicht später wieder angestellt wurde, gleich der Witwe, weder Pension noch Provision, und auch keine Erziehungsbeiträge zu erhalten.

Dagegen haben die aus einer von dem Beamten oder minderen Diener während seiner Dienstesactivität eingegangenen Ehe abstammenden Kinder ohne Unterschied, sie mögen während der Dienstesactivität, oder in dem nachgefolgten Pensionsstande des Vaters geboren worden seyn, wenn anders nicht in sonstiger Beziehung ein gesetzliches Hinderniß entgegensteht, ohne Unterschied gleich der Witwe in der Regel auf diejenige Betheilung gleichen Anspruch, die pensions- und provisionsfähigen Witwen und Waisen nach den bestehenden Vorschriften zu Statten kömmt.

Hievon werden die Kreisämter im Nachhange zu dem unterm 6 Hornung d. J. Zahl 261 bekannt gemachten hohen Hofkammerdecret vom 4. December v. J. Zahl 51176|2855, im Grunde des hohen Hofkammerdecrets vom 26. Mai d. J. Zahl 21604|1075, mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt, hiernach das Kreisamts- und Kreiskasse-Personale, wie auch die im Kreise vorfindigen Magistrate zu verständigen, und hierauf bei vorkommenden Fällen den gehörigen Bedacht zu nehmen.

Gubernial-Verordnung vom 16. Juli 1835. Gub. Zahl 36928.

143.

Bestimmung wegen Zustellung der Urtheile über schwere Polizei-Uebertretungen.

In Folge der mit hohem Hofkanzleidecrete vom 2. Juni 1835 Zahl 14154 herabgelangten allerhöchsten Entschließung vom 27. Mai l. J. wird den k. Kreisämtern mit Bezug auf das hierortige Decret vom 4. December 1833 Zahl 70538, zur Nachachtung in vorkommenden Fällen und Belehrung der Magistrate

142.

Sposób postępowania z dziećmi urzędników i sług urzędowych w stanie pensyionowania tychże spłodzonémi, co do pensyi, prowizyi i dodatku na wychowanie dla tychże.

Nayiaśnieyszy Pan względem dzieci urzędników w stanie ich pensyionowania spłodzonych, raczył naywyższą uchwałą z dnia 13. Maia 1835 przepis następuiący ustanowić:

Sieroty pochodzące z małżeństwa w stanie pensyi zawartego, ieżeli oyciec późniéy do czynnéy służby przywróconym nie został, zarówno z wdową, ani pensyi, ani prowizyi, ani nawet dodatku na wychowanie dostać nie powinny.

Za to zaś dzieci, z małżeństwa przez urzędnika lub poniższego sługę, podczas czynnéy służby zawartego, pochodzące, bez różnicy, czyliby w czasie służby czynnéy lub następnie w stanie pensyionowania oyca urodziły się, ieżeli iakowa prawna przeszkoda z innego względu temu nie zagradza, maią z reguły zarówno z wdową równe prawo do tych udziałów, które wdowom i sierotom do pensyi lub prowizyi kwalifikowanym, z mocy istnących przepisów służą.

O tém Urzędy cyrkułowe, dodatkowo do dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 4. Grudnia r. z. pod liczbą 61176|2855, pod dniem 6. Lutego r. b. pod liczbą 261 ogłoszonego, na mocy dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 26. Maia r. b. pod liczbą 21604|1075 i tym nakazem zawiadamia się, by o tém urzędników własnych i Kass cyrkułowych, niemniéy i Magistraty w ich cyrkułach będące zawiadomić, i w zachodzących zdarzeniach wzgląd przyzwoity zachować.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Lipca 1835 pod liczbą gub. 36928.

143.

Przepis doręczania wyroków w ciężkich przestępstwach policyynych.

W skutek naywyższego postanowienia z dnia 27. Maia r. b. dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 2. Czerwca 1835 pod liczbą 14154 udzielonego, c. k. Urzędom cyrkułowym z odniesieniem się do tuteyszego dekretu z dnia 4. Grudnia 1833 pod liczbą 70538 wskazuie się dla zachowa-

und Dominien bedeutet, daß das Urtheil über schwere Polizei-Uebertretungen außer der im Gesetze angeordneten Kundmachung an den Beschuldigten von Amtswegen nur demjenigen, welchem nach der Anordnung des §. 398 des Strafgesetzbuches II. Theils Ersatz oder Entschädigung zugesprochen worden ist, zuzustellen sey. Da übrigens dieses Urtheil für den Beschädigten ein wirksames Recht begründen muß, so darf ihm die Zustellung nur zu der Zeit geschehen, als dasselbe keinem weiteren Rechtszuge mehr unterliegt.

Gubernial-Verordnung vom 16. Juli 1835. Gub. Zahl 35672.

144.

Absolutorien für die austretenden Gymnasial-Schüler werden eingeführt.

Um die genaue Befolgung der mit hierortiger Verordnung vom 3. Juni 1834 Zahl 27516 bekannt gegebenen hohen Vorschrift vom 19. April 1834 Zahl 1223 zu erleichtern, und zugleich eine Gleichförmigkeit zu erzielen, hat man beschlossen, für die austretenden Gymnasial-Schüler nach dem beiliegenden Formulare .|. Absolutorien einzuführen und in Druck legen zu lassen.

Indem man wegen Vorlegung dieser Austritts-Zeugnisse bei der hiesigen k. k. Aerarial-Druckerei unter Einem das Nöthige veranlaßt, werden die Directorate hievon mit dem Bedeuten verständigt, daß diese Absolutorien so wie die sonstigen Druckpapiere unmittelbar bei der hiesigen k. k. Aerarial-Druckerei zu bestellen, und hiefür die den Directoraten bekannt gegeben werdenden Vergütungspreise zu leisten sind.

Wornach die Directorate die Gymnasial-Präfecte anzuweisen haben.

Gubernial-Verordnung vom 18. Juli 1835. Gub. Zahl 37739.

Lecturis Salutem!

Praesentibus hisce liters testor

in C. R. Gymnasio
gymnasialia absolvisse, atque in sequentes classes relatum esse.

Et quidem	Semstri	E Moribus	E Applicatione	E doctrina Religionis	E studio linguae latinae et Stylo	E graecae linguae studio	E Geographia et Historia	Ex Arithmetica et Algebra	Adnotatio.
Anno In prima Grammaticae classe	Imo.								
	IIdo.								
Anno In secunda Grammaticae classe	Imo.								
	IIdo.								
Anno In tertia Grammaticae classe	Imo.								
	IIdo.								
Anno In quarta Grammaticae classe	Imo.								
	IIdo.								
Anno In prima Humanitatis classe	Imo.								
	IIdo.								
Anno In secunda Humanitatis classe	Imo.								
	IIdo.								

In quorum fidem has ei manu mea subscriptas et sigillo C. R. Gymnasii munitas dedi.

Datum in Gymnasio die Mensis 18

Vidi

c. r. Director Gymnasii.

Praefectus.

(Beilage zur Sign. 33. Pag. 526. ex 1835.)

nia w zachodzących przypadkach i oświécenia Magistratów i Dominiów, że wyrok na ciężkie przestępstwa policyyne, oprócz obwieszczenia obwinionemu, prawem z Urzędu nakazanego, temu tylko, komu podług rozporządzenia §. 398. ust. karnéy części II. zwrot czyli wynagrodzenie przyznane zostało, doręczony być ma. Gdy wreście wyrok ów dla uszkodzonego stanowić powinien prawo w skutku działalne, doręczenie mu takowego wtenczas tylko nastąpić może, kiedy iuż żadnym dalszym krokom prawnym nie podléga.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Lipca 1835 pod liczbą gub. 35672.

144.

Zaprowadzenie absolutoriów, dla uczniów występuiących ze szkół gymnazyialnych.

Chcąc ścisłe dopełnienie wysokiego przepisu z dnia 19. Kwietnia 1834 za liczbą 1223, tuteyszém rozporządzeniem z dnia 3. Czerwca 1834 pod liczbą 27516 ogłoszonego, ułatwić, i oraz iednokształtność osiągnąć, uchwalono zostało, dla uczniów występuiących z gymnzyiów, absolutoria podług załączonego wzoru.|*zaprowadzić, i takowe drukować kazać.

Gdy zatém względem druku tych absolutoriów, w tuteyszéy c. k. drukarni skarbowéy zarazem, co potrzeba, rozrządzono, Dyrektoraty o tém z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, że te absolutoria równie iak inne papiéry drukowe bezpośrednio w tuteyszéy c. k. drukarni skarbowéy obstalowane, i za takowe, ceny wynagrodzenia, o których Dyrektoraty uwiadomione zostaną, uiszczone być maią.

Podług czego Dyrektoraty prefektów gymnazyialnych zawiadomić maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 18. Lipca 1835 pod liczbą gub. 37739.

145.

Die Correspondenz zwischen der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung und den Patrimonial-Gerichten wird portofrei erklärt.

Die hohe k. k. allgemeine Hofkammer hat mit Decret vom 26. Juni l. J. Zahl 24667 der k. k. Landesstelle bedeutet:

Hochselbe habe sich bestimmt gefunden, die Correspondenz zwischen der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung und den Patrimonial-Landgerichten, Magistraten und Dominien in streng ämtlichen Gefällsgegenständen, was auf der Addresse mit den Worten »officioser Gefällsgegenstand« ausdrücklich zu bemerken ist, sowohl bei der Auf- als Abgabe gegen Journalisirung portofrei zu erklären.

Diese Befreiung von Entrichtung der Briefportogebühren darf sich jedoch keineswegs auf Verhandlungen in Partheisachen erstrecken, worüber von Seite der Behörden genau zu wachen seyn wird.

Hievon werden die Kreisämter zur Verständigung sämmtlicher Dominien und Magistrate in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 20. Juli 1835. Gub. Zahl 42453.

146.

Subarrendirungs-Behandlungs-Commissionen dürfen nicht bloße Grundbuchs-Extracte ohne Intabulations-Bestätigungs-Clausel und ohne Widmungs-Erklärung für Cautionen annehmen.

Aus Anlaß der heuer Statt gehabten Visitation der westlichen Verpflegs-Magazine wurde bei einem derselben das Gebrechen entdeckt, daß von der Subarrendirungs-Behandlungs-Commission bloße Grundbuchs-Extracte ohne Intabulations-Bestätigungs-Clausel und ohne Widmungs-Erklärung unstatthaft für Cautionen giltig angenommen worden sind.

Da insbesondere den politischerseits delegirten Commissions-Gliedern bei den Subarrendirungs-Behandlungen die Beurtheilung der Verläßlichkeit und Eignung der Bewerber zur Concurrenz zusteht, so werden die Kreisämter über Ansuchen des

145.

Korespondencyia między c. k. Administracyią dochodów skarbowych, a Sądami patrymonialnémi, od opłaty poczty wolną ogłoszona zostaie.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z d. 26. Czerwca r. b. za liczbą 24667, oznaymiła c. k. Rządowi kraiowemu:

Jako spowodowaną została, korespondencyię między c. k. Administracyią dochodów skarbowych, a Sądami patrymonialnémi na wsiach, Magistratami i Dominiami, w przedmiotach dochodu ściśle urzędowych, co na adresie słowami: »przedmiot dochodu urzędowy« wyraźnie wskazać należy, tak przy podawaniu, iak i odbiéraniu takowéy do dziennika pocztowego zapisać się maiącéy, uznać od opłaty pocztowéy wolną.

To uwolnienie od opłacenia należytości listowéy, nie może się bynaymniéy rozciągać na rozprawy w rzeczach strón, na to Instancyie ściśle uważać maią.

O tém Urzędy cyrkułowe dla zawiadomienia Magistratów i Dominiów obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Lipca 1835 pod liczbą gub. 42453.

146.

Komissyie subarendacyiami zawiaduiące, samych wyciągów z ksiąg gruntowych, bez klauzuły intabulacyię potwierdzaiącéy i bez deklaracyi na przedmiot, za kaucyię przyymować nie mogą.

Z okoliczności przedsięwziętéy w tym roku wizytacyi zachodnich magazynów żywności, odkryto w iednym ten błąd, że Komissyia subarendacyią zawiaduiąca gołe wyciągi z ksiąg gruntowych bez klauzuły intabulacyię poświadczaiącéy i bez deklaracyi na przedmiot niedorzecznie w mieysce kaucyi służyć maiace, za ważne przyymowała.

Gdy szczególniéy członkom komissyi ze strony polityczněy do rozpraw subarendacyynych wyznaczonym, sądzenie o niezawodności i usposobieniu ubiegaiących się do subarendowania przystoi, przeto Urzędy cyrkułowe na we-

k. k. General-Commando vom 25. Juni l. J. Zahl 2756 Lit. S. angewiesen, die zum Beitritt bestimmt werdenden Individuen dahin zu beauftragen, damit solche mangelhafte Documente zurückgestossen und nicht angenommen werden.

Gub. Verordnung vom 21. Juli 1835. Gub. Zahl 40733.

147.

Bestimmung, wenn die Stollgebühren von Akatholiken an katholische Geistliche in Galizien und der Bukowina zu entrichten sind.

Seine k. k. Majestät haben über die in Verhandlung gekommene Frage: »ob und von welchen akatholischen Religionspartheien den katholischen Pfarrern in der Bukowina die Stola gebühre?« mit der allerhöchsten Entschließung vom 23. Mai d. J. zu befehlen geruhet, daß die Stollgebühren von Akatholiken an katholische Geistliche sowohl in Galizien als in der Bukowina nur dann zu entrichten sind, wenn diese für dieselben eine Function verrichten, wofür eine Stollgebühr festgesetzt ist.

Hieraus fließt von selbst die Folge, daß dem katholischen Pfarrer auch für die ihm nach dem allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche obliegende Eheverkündigung nichtkatholischer Glaubensgenossen die Stola gebührt, jedoch ohne Abbruch der Rechte des nichtkatholischen Seelsorgers.

Die dieser Bestimmung entgegenstehenden Anordnungen erscheinen demnach außer Kraft gesetzt.

Wovon die Kreisämter zur genauen Nachachtung im Grunde hohen Hofkanzleidecretes vom 14. v. M. Zahl 13794 mit dem Bedeuten in Kenntniß gesetzt werden, daß die Belehrung der betreffenden Curat-Geistlichkeit hierüber unter Einem mittelst der Consistorien eingeleitet werde.

Gubernial-Verordnung vom 21. Juli 1835. Gub. Z. 40301.

148.

Maßregeln zur Ueberwachung der Bobinet-Fabrication, der Rothgarnfärberei und des Bezuges roher Baumwolle für die Garnspinnerie.

Zur Vollstreckung der Vorschrift vom 25. Hornung 1834 (kundgemacht am 27. April 1834 Zahl 24990), über die Maßregeln zur Ueberwachung der Verfertigung und des Umsatzes von

zwanie c. k. główney Komendy woyskowéy z d. 25. Czerwcą r. b. pod liczbą 2756 lit. S. odkazane zostaią, by osobom do Komissyi przeznaczonym zaleciły, aby dokumenta z takiémi brakami odrzucone i nigdy przyymowane nie były.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Lipca 1835 pod liczbą gub. 40733.

147.

Kiedy należytości obrzędowe (jura stolae) przez akatolików, duchownym katolickim w Galicyi i na Bukowinie opłacane być maią.

Jego c. k. Mość na zapytanie wzięte pod rosprawę: czyli i od których strón religii akatolickiéy duchownym katolickim na Bukowinie opłata obrzędowa należy? raczył naywyższém postanowieniem z dnia 23. Maia r. b. rozkazać: iż należytości obrzędowe przez akatolików duchownym katolickim tak w Galicyi, iako i na Bukowinie wtenczas tylko płacone być maią, kiedy ci dla tamtych sprawuią czynność duchowną, za którą jus stolae ustanowione iest.

Z tąd wypływa wniosek sam przez się, że parochowi katolickiemu także od zapowiedzi ślubu wyznawców wiary niekatolickiéy, do których powszechną ustawą cywilną obowiązany, opłata należy, wszakże bez uszczerbku praw duchownego niekatolickiego.

Rozporządzenia zatém ninieyszemu przepisowi przeciwne, tém samém w swoiéy mocy ustaią.

O czém Urzędy cyrkułowe dla ścisłego zachowania na zasadzie dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 14. z. m. pod liczbą 13794 z tym dokładem zawiadomione zostaią, że instrukcyia w téy mierze dla dotyczącego duchowieństwa parafialnego, wraz przez Konsystorze dana będzie.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Lipca 1835 pod liczbą gub. 40301.

148.

Środki czuwania i dozorowania nad fabrykacyią bobinety, nad farbierniami przędy czerwonéy, i nad nabyciem surowéy bawełny dla fabryk przędzalnych.

Dla dopełnienia przepisu z dnia 25. Lutego 1834 (ogłoszonego pod dniem 27. Kwietnia 1834 za liczbą 24990), o środkach dozorowania nad wyrabianiem i obrotem płodów

Baumwoll-Erzeugnissen, wird in Gemäßheit der Verordnung der hohen k. k. allgemeinen Hofkammer vom 17. Juni d. J. Zahl 3478 Folgendes bekannt gemacht:

1) Die Gewerbs-Unternehmungen, in denen Spitzengrund (Bobinet oder Tul Anglais) verfertigt, oder Baumwollgarn englisch oder türkisch roth gefärbt wird, unterliegen, in Absicht auf die Führung der Gewerbsbücher und die übrigen mit derselben verbundenen Verpflichtungen, den Anordnungen der Vorschrift vom 25. Hornung 1834 §§. 5. bis 8., dann 57. bis 60. (kundgemacht am 25. April 1834 Zahl 24890), und des Hofkammerdecrets vom 17. Juni 1834 Zahl 25991, §. 1. 2. und 3. (kundgemacht am 10. Juli 1834 Zahl 42462); hierbei sind aber die Bestimmungen, welche in den gedachten Anordnungen für die Baumwollgarn-Spinnerei rücksichtlich der Bolleten über die von denselben bezogene rohe Baumwolle enthalten sind, auf die Deckungs-Urkunden über die zur Verfertigung von Spitzengrund oder zur Rothgarnfärberei bezogenen Baumwollgarne anzuwenden.

2) Rothgarnfärber, die nicht mit einer Fabriksbefugniß versehen sind, können über ihr Ansuchen von der Führung der Gewerbsbücher losgezählt werden.

In diesem Falle werden sie gegen Nachweisung der von ihnen bezogenen Menge weißer Garne, und gegen Einziehung der dießfälligen Deckungs-Urkunden, mit ämtlich vorbereiteten Verkaufsnoten für eine dieser Nachweisung entsprechende Menge gefärbter Garne in angemessenen Zeiträumen betheilt werden. Sie dürfen sich bei dem Absatze der von ihnen englisch oder türkisch roth gefärbten Baumwollgarne keiner andern, als der ihnen erfolgten Verkaufsnoten bedienen, in denen sie den Namen des Erwerbers, den Tag der Ausstellung, die Fein-Nummer der Garne und den Ort, an den dieselben gesendet werden, ausfüllen, wie auch ihre Namensfertigung beifügen.

3) Werden in einer Gewerbs-Unternehmung zur Erzeugung von Spitzengrund, oder in einer Rothgarnfärberei nebst Baumwollgarnen auch andere Stoffe, z. B. Seide oder Leingarn verarbeitet; so muß die mit diesen Stoffen Statt findende Gewerbsausübung in den Gewerbsbüchern getrennt von den Verkaufsbüchern über die Baumwollerzeugnisse in vollständiger Uebersicht gehalten werden.

4) In den Bezugsnoten, welche über roth gefärbtes Baumwollgarn ausgestellt werden, ist stets bestimmt anzugeben, ob dieselben englisch oder türkisch roth gefärbt seyen.

bawełnianych, obwieszcza się w skutek dekretu wysokiéy c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 17. Czerwca r. b. pod liczbą 3478, co następuie

1) Przedsiębierstwa fabryk, w których tło koronkowe (bobineta, albo tiul angielski) wyrabiane, lub przędze bawełniane, na sposób angielski lub turecki czerwono farbowane bywaią, podlégaią co do prowadzenia książek fabrycznych, i innych z témże połączonych obowiązków, rozporządzeniom przepisu z dnia 25. Lutego 1834 §§. 5. do 8., tudzież 57. do 60. (ogłoszonego pod dniem 25. Kwietnia 1834 za liczbą 24990), i dekretu Kamery nadwornéy z dnia 17. Czerwca 1834 pod liczbą 25891, §§. 1, 2 i 3 (obwieszczonego pod dniem 10. Lipca 1834 za liczbą 42462); ale przytém zastosowane być muszą przepisy, które względem biletów, na bawełnę surową, przez te przedsiębierstwa nabytą, w wspomnionych rozporządzeniach dla przędzalni bawełnianych zawieraią się, do dokumentów osłonnych, względem przędz bawełnianych, do wyrabiania tła koronkowego, albo do farbowania przędzy na czerwono, nabytych.

2) Farbiarze, przędze na czerwono farbuiący, którzy uprawnieniem fabryczném opatrzeni nie są, mogą na prośbę od prowadzenia książek fabrycznych uwolnieni być.

W tym razie obdzieleni będą w stosownych przedziałach czasu, za złożeniem dowodu na ilość białéy przędzy, którą nabyli, i za odebraniem będących w tym względzie dokumetnów osłonnych, przygotowanémi urzędownie notami nabycia na odpowiadaiącą temu dowodowi ilość przędz fabrycznych. Ci zatém przy przedaży prządz bawełnianych, przez nich na sposób angielski lub turecki czerwono farbowanych, nie mogą użyć żadnych innych, iak wydanych sobie nót przedaży, w których imię nabywcy, dzień wydania, numer cieńkości prządz i mieysce, do którego posłane zostaią, wypełnione, i te przez nich imieniem i nazwiskiem podpisane być maią.

3) Gdyby w iakiém przedsiębierstwie fabryczném, wyrabiaiącém tła korónek, albo w farbierni, przędzę na czerwono farbuiącéy, oprócz prządz bawełnianych, także inne materyiały, iak n. p. iedwabna lub lniana przędza przerabiane były; więc natenczas trzeba prowadzenie fabryki témi materyiałami, w książkach fabrycznych oddzielnie od książek przedaży wyrobów bawełnianych, w zupełnéy ewidencyi utrzymywać.

4) W notach nabycia, na przędzę czerwono farbowaną wydawanych, należy zawsze wyraźnie wymienić, czy takowa na sposób angielski lub turecki czerwono farbowana iest.

5) Die Erzeuger von Spitzengrund und die Rothgarnfärber, welche in genauerer Beobachtung der gegenwärtigen Anordnung die Gewerbsbücher gehörig führen, die Bezugsnoten über ihre Erzeugnisse ausstellen, und die Deckungs-Urkunden über die von ihnen verarbeiteten Baumwollgarne vorschriftmäßig vorlegen, werden der im §. 24. der Vorschrift vom 25. Hornung v. J. ausgesprochenen Verbindlichkeit, bei jeder Veräußerung ihrer Erzeugnisse die Bolleten oder Bezugsnoten über die verarbeiteten weißen Baumwollgarne beizubringen, enthoben.

6) In Absicht auf die weitern Abtretungen der roth gefärbten Garne, oder der aus denselben verfertigten Waaren sind hingegen die in der Vorschrift vom 25 Hornung (25. April) v. J. §§. 24. und 25. für die Beibringung der Bolleten und Bezugsnoten über die Baumwollgarne vorgezeichneten Bestimmungen auf die Bezugsnoten, welche die Rothgarnfärbereien, der gegenwärtigen Anordnung gemäß, über die rothgefärbten Garne ausstellen, anzuwenden.

7) Auch in Absicht auf den Zeitraum, während welchem die von den Rothgarnfärbereien in Gemäßheit der gegenwärtigen Anordnung ausgestellten Bezugsnoten über rothgefärbte Garne zur Deckung der Garne, oder der aus denselben verfertigten Waaren zu dienen haben, werden diese Bezugsnoten jenen der inländischen Baumwollgarnspinnereien gleich gestellt. (Vorschrift vom 25. Hornung, (25. April) 1834 §. 48.)

8) Die Fabrication von Spitzengrund schließt nicht die Berechtigung zum Bezuge von ausländischen Spitzengrund und zum Handel mit ausländischen Spitzengrund in sich. Deßgleichen umfaßt das Gewerbe der Rothgarnfärberei nicht die Befugniß, englisch oder türkisch rothgefärbtes Garn aus dem Auslande zu beziehen, oder mit den ausländischen rothgefärbten Garnen Handel zu treiben.

Unter keinem Vorwande darf:

a) ausländischer Spitzengrund in den zur Gewerbsstätte für die Erzeugung von Spitzengrund, oder

b) im Auslande roth gefärbtes Baumwollgarn in den zur Gewerbsstätte einer Rothgarnfärberei gehörenden Räumen aufbewahrt werden; —

unter dieser Bestimmung sind auch die in den Fabriksgebäuden befindlichen, zum Absatze der Gewerbs-Erzeugnisse bestimmten Kaufladen oder Niederlagen begriffen. Hierdurch wird aber den Inhabern oder Miteigenthümern von Bobinet-Fabriken oder Rothgarnfärbereien, in so fern sie zu dem Handel mit Spitzengrund oder rothgefärbtem Baumwollgarne, oder zur Verarbeitung von rothgefärbtem Baumwollgarne, nach den bestehenden Gewerbsvorschriften berechtigt sind, der Bezug und die Verwen-

5) Fabrykanci tła korónkowego i farbiarze, przędzę na czerwono farbuiący, którzy w ściśleyszém zachowaniu ninieyszego rozporządzenia książki fabryczne należycie prowadzą, karty nabycia na swoie wyroby wydaią, i dokumenta osłonne na przędze bawełniane, przez nich wyrabiane, stosownie do przepisu podaią, uwolnieni będą od wyrzeczonego w §. 24. przepisu z dnia 25. Lutego r. z. obowiązku, przy każdéy przedaży swoich wyrobów, składania biletów lub nót nabycia, na przerobione białe przędze bawełniane.

6) Względem dalszych zaś odstąpień przędzy czerwono farbowanéy, albo towarów z téyże wyrobionych, zastosowane być maią rozporządzenia, w przepisie z dnia 25. Lutego (25. Kwietnia) r. z. §§. 24. i 25. dla składania biletów i kart nabycia na przędze bawełniane zawarte, do nót nabycia, które farbiernie przędze na czerwono farbuiące, stosownie do ninieyszego rozporządzenia, na przędze czerwono farbowane wydaią.

7) Także co do czasu, przez który wydane przez farbiernie przędz czerwonych, stosownie do ninieyszego rozporządzenia, noty nabycia na czerwono farbowane przędze, dla osłony przędz lub towarów z tychże wyrobionych, służyć maią, uważane będą takowe za równo z notami nabycia kraiowych przędzalni bawełnianych. (Przepis z dnia 25. Lutego (25. Kwietnia) 1834 §. 48.)

8) Fabrykacyia tła korónkowego nie obeymuie uprawnienia do nabycia zagranicznego tła korónkowego, ni też do handlu zagraniczném tłem koronkowém. Równie też nie obeymuie professyia farbierni czerwonych przędz, uprawnienia, przędzę na angielski lub turecki sposób czerwono farbowaną, z zagranicy sprowadzać, albo zagraniczną, czerwono farbowaną przędzą handlować.

Pod żadnym pozorem nie można:

a) zagranicznego tła korónkowego w lokałach, do fabryki dla wyrabiania tła koróukowego należących, albo
b) zagranicznéy, czerwono farbowanéy przędzy w lokałach, do fabryki farbierni przędzy czerwonéy należących, chować;

tym przepisem objęte są także sklepy lub sklady, w budynku fabrycznym znayduiące się, i do przedaży wyrobów fabrycznych przeznaczone. Lecz przez to właścicielom lub współwłaścicielom fabryki bobinetowéy lub farbierni przędzy czerwonéy, ieżeli do handlu tłem korónkowém, albo czerwono farbowaną przędzą bawełnianą, lub do przerabiania czerwono farbowanéy przędzy bawełnianéy, podług istnących dla fabryk przepisów uprawnieni są, nabycie i użycie wspo-

dung der gedachten Gegenstände für diesen Handels- oder Gewerbsbetrieb nicht untersagt. Derselbe muß aber getrennt von der Gewerbs-Unternehmung, für die das bemerkte Verboth gilt, und zwar: der Handel mit Spitzengrund getrennt von der Fabrication dieser Waarengattung, jener mit rothgefärbten Baumwollgarnen hingegen getrennt von der Rothgarnfärberei und außer dem Gebäude, in welchem die gedachte Gewerbs-Unternehmung Statt findet, ausgeübt werden. Ueber denselben ist, geschieden von den durch die gegenwärtige Anordnung vorgeschriebenen Gewerbsbüchern, regelmäßig Buch zu führen.

9) Diese Bestimmungen (1. bis 8.) treten von dem Zeitpuncte, in welchem Gewerbs-Unternehmungen zur Verfertigung von Spitzengrund und die Rothgarnfärbereien mit ämtlich vorbereiteten Gewerbsbüchern betheilt werden, in Wirksamkeit. Es wird hierüber in den Ländern, in denen eines oder mehrere der genannten Gewerbe getrieben werden, von der Cameral-Gefällen-Verwaltung, und im lombardisch-venetianischen Königreiche vom Cameral-Magistrate erlassen werden. Die an Stoffen oder verfertigten Erzeugnissen in dem Zeitpuncte der Wirksamkeit bei den Spitzengrundfabriken und Rothgarnfärbereien vorhandenen Vorräthe sind ämtlich aufzunehmen.

10) Die Bestimmung der Vorschrift vom 25. Hornung 1834 §. 40. erstreckt sich auch auf die rohe Baumwolle, welche unter Zollsiegel in einen andern Ort versendet wird.

Gubernial-Kundmachung vom 22. Juli 1835. Gub. Zahl 42687.

149.

Behandlung österreichischer Unterthanen, die sich in der Türkei aufhalten.

Aus Anlaß der von der k. k. Internunciatur zu Constantinopel in Anregung gebrachten Frage, wegen Anwendung des allerhöchsten Auswanderungs-Patentes vom 24. März 1832 auf die in der Türkei sich befindenden österreichischen Unterthanen, hat die k. k. vereinigte Hofkanzlei, im Einvernehmen mit der k. k. geheimen Hof- und Staatskanzlei, mit der k. k. obersten Justizstelle, mit dem k. k. Hofkriegsrath, mit der k. k. Hofcommission in Justizgesetzsachen und mit der k. k. allgemeinen Hofkammer, zu bestimmen befunden, daß die in der Türkei sich aufhaltenden k. k. österreichischen Unterthanen, auch wenn sie nicht mit inländischen Pässen versehen sind, so ferne sie sich nicht vor oder bei ihrer Entfernung aus den österreichischen Staaten einer dieser Voraussetzung entgegenstehenden Gesetzübertretung schuldig gemacht

mnionych przedmiotów dla handlu albo dla opędzenia fabryki nie iest zabronione. Atoli takowy musi oddzielnie od przedsiębierstwa fabryki, dla którego wzmiankowany zakaz służy, a wprawdzie: handel tłem korónkowém oddzielnie od fabrykacyi tego gatunku towaru, handel zaś czerwono farbowaną przędzą bawełnianą oddzielnie od farbierni przędzy czerwonéy i nie w tym budynku, w którym wspomnione przedsiębierstwo fabryki istnieie, być prowadzony. Na takowy należy osobną, od przepisanych ninieyszém rozporządzeniem fabrycznych, książkę utrzymywać.

9) Te przepisy (1 do 8) wstępuią w działalność od téy chwili, iak przedsiębierstwa fabryczne do wyrabiania tła korónkowego i farbiernie czerwonéy przędzy, urzędownie przygotowanémi książkami obdzielone zostaną. O czém w tych kraiach, gdzie iedna lub więcéy takich fabryk istnieie, Administracyia poborów kameralnych, a w lombardzko-weneckiém Królestwie Magistrat kameralny wyda uwiadomienie. Zapasy w materyiałach albo w gotowych wyrobach w czasie działalności, w fabrykach tła korónkowego i w farbierniach znalezione, należy urzędownie spisać.

10) Oznaczenie przepisu z dnia 25. Lutego 1834 §. 40, rozciąga się także na surową bawełnę, która pod pieczęcią cłową, do innego mieysca poséłaną będzie.

Obwieszczenie gub. z dnia 22. Lipca 1835 do liczby gub. 42687.

149.

Postępowanie z poddanymi austryiackimi w Turcyi przebywaiącymi.

Z powodu zapytania przez c. k. Internuncyiaturę w Konstantynopolu wznieconego, względem zastosowania naywyższego patentu emigracyynego z dnia 24. Marca 1832 do poddanych austryiackich w Turcyi bawiących, c. k. połączona Kancelaryia nadworna w porozumieniu z c. k. tayną Kancelaryią Dworu i Stanu, z c. k. naywyższym Trybunałem Sprawiedliwości, c. k. nadworną Radą woienną, c. k. nadworną Komissyią w rzeczach prawodawstwa, i c. k. powszechną Kamerą nadworną, postanowiła: iż poddani austryiaccy w Turcyi przebywaiący, chociażby w kraiowe paszporta opatrzeni nie byli, ieżeli tylko przed lub podczas oddalenia się swoiego z Państw austryiackich nie stali się winnymi przekroczenia prawa, temu domniemaniu przeciwnego, za

haben, als befugt Abwesende anzusehen sind, und daß in Ansehung derjenigen, die sich erst künftig nach der Türkei begeben, die allgemeinen Paß-Vorschriften zu gelten haben.

Wovon die k. Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 4. Juni l. J. Zahl 13010 zur Wissenschaft und Darnachachtung bei vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 23. Juli 1835. Gub. Zahl 41678.

150.

Die Steuerbezirksobrigkeiten haben die Sendungen an Verzehrungssteuergeldern bei der postämtlichen Aufgabe zu frankiren, und die Porto-Auslage selbst zu tragen.

Aus einer vorgekommenen Verhandlung hat die hohe allgemeine Hofkammer ersehen, daß von Seite der Steuerbezirksobrigkeiten bei Einsendung der Verzehrungssteuergelder an die Gefällskassen mittelst der Fahrpost sich verschiedenartig benommen werde.

Bei dem Umstande, daß mittelst der Verordnnng vom 3. December 1829 Zahl 9601 den Steuerbezirksobrigkeiten für die Haftung und Mühewaltung bei der Einhebung und Abfuhr der Verzehrungssteuergelder, so wie für die übrigen auf die Verzehrungssteuer Bezug nehmenden Amtshandlungen, eine Belohnung von 2 Percent von den eingehobenen Steuerbeträgen bewilligt worden ist, bei deren Bemessung die durch die Abfuhr entstehenden Porto-Auslagen nicht unberücksichtigt geblieben sind, dann in der weitern Erwägung, daß die Steuerbezirks-Obrigkeiten gleichfalls die Porto-Gebühren für die mittelst der Fahrpost geleisteten Abfuhren an den directen Steuern baar vergüten müssen, wofür sie den nämlichen Percentenbezug genießen, findet sich die allgemeine Hofkammer, um einerseits den bisher bestandenen unrichtigen Vorgang abzustellen, andererseits ein gleichförmiges Benehmen zu erzielen, veranlaßt, ausdrücklich zu bestimmen, daß künftighin alle Steuerbezirksobrigkeiten die Sendungen an Verzehrungssteuergeldern bei der postämtlichen Aufgabe zu frankiren, und die Porto-Auslage selbst zu tragen haben.

Wovon die Kreisämter zur Verständigung der Steuerbezirksobrigkeiten in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 23. Juli 1835. Gub. Zahl 44280.

prawnie nieobecnych uważani być maią, i że względem tych, co dopiéro na przyszłość do Turcyi udawać się maią, powszechne przepisy paszportowe służyć będą.

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. Czerwca r. b. pod liczbą 13010 dla wiadomości i zachowania się w wydarzaiących się przypadkach, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 23. Lipca 1835 pod liczbą gub. 41678.

150.

Zwierzchności obwodów podatkowych posełki pieniężne podatku konsumcyynego, podaiąc na pocztę, frankować i wydatek na portoria same ponosić maią.

Z aktów pewnéy rozprawy dostrzegła wysoka powszechna Kamera nadworna, że Zwierzchności obwodów podatkowych posełaiąc pieniądze podatku konsumcyynego do kass dochodowych pocztą, rozmaicie zachowuią się.

Z uwagi, że rozporządzeniem z dnia 3. Grudnia 1829 pod liczbą 9601, Zwierzchnościom obwodów podatkowych za ręczenie i pracę w pobiéraniu i oddawaniu pieniędzy podatku konsumcyynego, równie iak za inne do podatku konsumcyynego odnoszące się czynności urzędowe, nagroda 2 0/0 od wybranych pieniędzy podatkowych, dozwoloną została, przy wymierzaniu któréy wydatki na opłatę poczty z powodu odsełania takowych wynikaiące nie były przepomniane, niemniéy zważaiąc daléy, że Zwierzchności podatkowe należytość portorium pocztowego także za posełki podatków stałych przez pocztę wozową, gotowizną zwracać obowiązane, od których tego samego procentowego poboru używaią, spowodowaną została wysoka powszechna Kamera nadworna raz dla uchylenia dotychczasowego mylnego postępowania, z drugiéy strony zaś dla osiągnienia iednokształtności w tém postępowaniu, wyraźnie postanowić, iż na przyszłość wszystkie Zwierzchności podatkowe posełki pieniężne podatku konsumcyynego podaiąc na pocztę, frankować, i wydatek na portorium pocztowe same ponosić maią.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zawiadomienia Zwierzchności podatkowych, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 23. Lipca 1835 pod liczbą gub. 44280.

151.

Von dem aus den k. k. Staaten nach Frankreich abziehenden Vermögen darf weder ein landesfürstliches, noch grundherrliches oder bürgerliches Abfahrtsgeld abgenommen werden.

Nachträglich zu der unterm 17. Jäner d. J. Zahl 705 bekannt gemachten Hofverordnung vom 18. December v. J. Zahl 31465, wegen Freilassung der aus den k. k. Staaten nach Frankreich abziehenden Erbschaften vom Abfahrtsgelde, wurde mit hohem Hofkanzleidecrete vom 9. Juni d. J. Zahl 14552, im Einverständniße mit der k. k. allgemeinen Hofkammer bedeutet: daß, nachdem vermöge der in Frankreich bestehenden gesetzlichen Vorschriften das aus Frankreich in andere Staaten abziehende Vermögen von was immer für einer Art durchaus keiner Exportationsabgabe unterliegt, das nämliche Verfahren (in Gemäßheit des §. 6. des Abfahrtsgeldpatentes vom 14. März 1785) auch gegen Frankreich zu beobachten, und daß somit, in so lange in dieser Beziehung keine Aenderung der dortigen gesetzlichen Anordnungen Platz greift, von dem aus den k. k. Staaten nach Frankreich abziehenden Vermögen von was immer für einer Art weder ein landesfürstliches, noch grundherrliches oder bürgerliches Abfahrtsgeld abzunehmen ist.

Wovon die Kreisämter zur Darnachachtung in vorkommenden Fällen und zur Verständigung der dortkreisigen Magistrate und Grudobrigkeiten in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 24. Juli 1835. Gub. Zahl 40353.

152.

Behandlung degradirter oder aus Verschulden übersetzter Beamten, in Fällen, wo sie die Dienststellen, zu den sie degradirt oder übersetzt werden, in Ermanglung einer Erledigung nicht sogleich antreten.

Seine Majestät haben unterm 22. Mai d. J. folgende allerhöchste Entschließung herabgelangen zu lassen geruhet:

Mit der Degradirung und der aus Verschulden verfügten Uebersetzung eines Beamten ist dessen früheres Dienstverhältniß

151.

Od maiątków z Państw c. k. do Francyi wywożonych ani monarchiczna ani jurysdykcyionalna, lub mieyska opłata od wywiezienia pobiérana być nie może.

Dodatkowo do rozporządzenia nadwornego z dnia 18. Grudnia r. z. pod liczbą 31465, pod dniem 17. Stycznia b. r. pod liczbą 705 ogłoszonego, o uwolnienie od opłaty wychodowéy spadków z Państw ces. królewskich do Francyi wychodzących, dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 9. Czerwca r. b. pod liczbą 14552, za porozumieniem się z c. k. powszechną Kamerą nadworną oznaymiono zostało: że, gdy na mocy prawnych przepisów we Francyi istnących, maiątek iakiegobądź rodzaiu z Francyi do innych Państw wychodzący, żadnéy zupełnie opłacie exportacyynéy (od wywiezienia) nie podléga, wzaiemne postępowanie (zgodnie z §. 6. patentu o opłatach od wywożonych maiątków z dnia 14. Marca 1785), także względem Francyi zachowane, że zatém tak długo, dopóki w téy mierze żadna odmiana w tamteyszych prawnych rozporządzeniach nie nastąpi, od maiątków z Państw c. k. do Francyi wywożonych iakiegobądź rodzaiu, ani monarchiczna ani jurysdykcyionalna lub mieyska taxa wywozowa pobiérana być nie ma.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zachowania w wydarzaiących się przypadkach, i zawiadomienia Magistratów i Zwierzchności gruntowych w swoich cyrkułach obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Lipca 1835 pod liczbą gub. 40353.

152.

Postępowanie z urzędnikami degradowanymi, lub dla przewinienia przeniesionymi, gdy mieysca służby, na które degradowanymi lub przeniesionymi zostali, dla braku opróżnienia, zaraz obiąć nie mogą.

Nayiaśnieyszy Pan raczył pod dniem 22. Maia r. b. następuiące naywyższe postanowienie udzielić kazać:

Z degradacyią, lub dla przewinienia rozporządzoném przeniesieniem urzędnika, dawnieysza służba iego uważana

als nicht mehr bestehend zu betrachten. Kann ein solcher Beamter die Dienststelle, zu der er degradirt oder auf die er übersetzt ward, in Ermanglung einer Erledigung nicht sogleich antreten, so ist er nach den für den Fall der Quiescirung bestehenden Vorschriften jedoch in der Art zu behandeln, daß bei Bemessung der Quiescentengebühr derjenige systemmäßige Genuß zum Anhaltspuncte zu dienen hat, welcher mit der Dienststelle, zu der er degradirt, oder auf die er übersetzt ward, verbunden ist; da übrigens diese Behandlung in Uebersetzungsfällen ein Verschulden des Individuums voraussetzt, so versteht es sich von selbst, daß sie nicht einzutreten hat, und daß nur die in Absicht auf Dienstverwechslungen im Allgemeinen bestehenden Vorschriften in Anwendung zu kommen haben, wenn die Uebersetzung der Verwandtschaft willen Statt findet, oder weil das Individuum wegen phisischer Gebrechen, oder wegen Mangel intellectueller Fähigkeiten für den Dienstplatz nicht tauglich ist, oder weil in dessen persönlichen Verhältnissen ein ihm nicht zur Schuld kommendes Bedenken liege, welches dessen Uebersetzung räthlich macht. (Hofkammerdecret vom 22. Juni 1835 Zahl 23330).

Gubernial-Erledigung vom 26. Juli 1835. Gub. Zahl 42922.

153.

Das Stamm-Vermögen der politischen Fonde und Anstalten darf zum Ankauf und Herstellung der Gebäude verwendet werden.

Zufolge Eröffnung der hohen Hofkanzlei vom 3. Juni l. J. Zahl 13243 haben Se. Majestät unterm 15. Mai l. J. allerhöchst zu entschließen geruhet, daß, in so ferne diejenigen politischen Fonde und Anstalten, welche zwar eigene Einkünfte haben, jedoch im Falle der Unzulänglichkeit derselben nach dem angenommenen Systeme auf die Unterstützung aus dem Staatsschatze Anspruch haben, außer Stande sind, den Kaufschilling der für ihre Zwecke anzukaufenden Gebäude, oder die Kosten der für ihre Zwecke erforderlichen neuen Bauten, worunter Se. Majestät nicht nur die Errichtung neuer Gebäude für neu entstandene Bedürfnisse, sondern auch die gänzliche oder theilweise neue Aufführung unbrauchbar gewordener und die Erweiterung bestehender Gebäude verstanden wissen wollen, aus ihren eigenen Einkünften zu bestreiten, von jetzt an hiezu das auf die vortheilhafteste Art zu verwerthende Stammvermögen des Fondes, den es betrifft, in so ferne dasselbe nicht aus verlosbaren öffentlichen Obligationen besteht, zu verwenden sey.

ma być, iako iuż więcéy nie istnąca. Gdyby urzędnik taki, służby, do któréy zdegradowanym lub przeniesionym został, dla braku opróżnienia zaraz obiąć nie mógł, z takowym podług przepisów na przypadki kwieskowania istnących, wszakże w ten sposób postąpić należy, iż wymierzaiąc należytość kwiescencyi ów systematyczny pobór służyć ma za posadę, który przywiązany iest do służby, do któréy zdegradowanym lub przeniesionym został. Ponieważ wreście takowe postępowanie w razie przeniesienia poprzedzać musi przewinienie urzędnika, rozumi się więc samo z siebie, że gdy przeniesienie się z powodu zachodzącego pokrewieństwa, lub, że urzędnik dla braku sił fizycznych, albo zdolności umysłowych, do służby sprawowanéy niezdatnym iest, albo też, że z osobistych stosunków iego wypływa iakowa przeszkoda, nie z winy iego pochodząca, która doradza, aby przeniesionym został, postępowanie rzeczone mieysca mieć nie powinno, i że tylko przepisy względem nadawania mieysc służby w ogólności istniciące, zastosowane być maią. (Dekret Kamery nadwornéy z dnia 22. Czerwca 1835 za l. 23330.

Uwiadomienie gub. z dnia 26. Lipca 1835 pod liczbą gub. 42922.

153.

Ićcizna funduszów i instytutów politycznych, na zakupywanie i stawianie budow użyta być może.

Podług oznaymienia wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 3. Czerwca r. b. za liczbą 13243, raczył Nayiaśnieyszy Pan pod dniem 15. Maia r. b. nayłaskawiéy postanowić: iż iak dalece fundusze i zakłady polityczne, własne dochody maiące, wszakże w razie ich niedostateczności podług przyiętego systematu, żądać wsparcia ze Skarbu publicznego, uprawnione, ceny kupna za budowy dla ich potrzeb nabywać się maiące, albo wydatków na nowe budowy w ich celu potrzebne, pod którémi Nayiaśnieyszy Pan, nie tylko wystawienie budow nowych dla nowo zrodzonych potrzeb, ale także i całkowite lub częściowe odbudowanie przez czas nieużytecznémi zrobionych, i rozprzestrzenienie istnących budow, rozumiane mieć chce, z własnych dochodów opędzić nie są w stanie, odtąd iścizna dotyczącego funduszu w sposób naykorzystnieyszy zrealizowana, iak dalece takowa nie składa się z obligacyy publicznych losowanémi być mogących, ku temu użyta być ma.

Se. Majestät machen jedoch den zuständigen Behörden zur strengsten Pflicht, Gebäude-Einkäufe und neue Bauführungen für die gedachten Fonde und Anstalten nur auf die Fälle des erwiesenen Bedarfes und der dringenden Nothwendigkeit zu beschränken. In Ansehung der Bedeckung des zur Conservation der Gebäude solcher Fonde und Anstalten erforderlichen Aufwandes ist sich fortan nach der bisherigen Uebung zu benehmen.

Hievon werden die Kreisämter und Consistorien zur Wissenschaft und Nachachtung in vorkommenden Fällen verständigt.

Gubernial-Verordnung vom 27. Juli 1835. Gub. Zahl 41437.

154.

Behandlung der mit Militärpension betheilten, in Civildienste übertretenen Individuen, hinsichtlich des Rücktrittes in die Militärpension, wenn sie wegen Disciplinar-Vergehen degradirt werden.

Ueber die aus Anlaß eines besondern Falles der allerhöchsten Entscheidung unterzogene Frage: »ob einem mit Militärpension betheilten, in den Civildienst eingetretenem Individuum, wenn es wegen eines Disciplinar-Vergehens degradirt wird, das ihm sonst vorbehaltene Recht des Rücktrittes in die Militärpension, oder des ungeschmälerten Bezuges derselben noch ferner eingeräumt bleiben oder genommen werden solle?« ist die allerhöchste Entschließung vom 5. Juni l. J. folgenden wörtlichen Inhaltes herabgelangt:

»Mein Wille ist, daß in Civildienste übergetretene ehemalige pensionirte Offiziere, wenn sie auch während derselben im Disciplinarwege die Strafe der Degradirung erlitten haben, bei ihrer neuerlichen Versetzung in den Ruhestand, nie einen gegen den Betrag der früher genossenen Militärpension geringeren Ruhegenuß erhalten sollen, dieser Ruhegenuß mag nun vor zurückgelegten zehn Civil-Dienstjahren des betreffenden Individuums wieder aus der Militärkasse, oder nach Verlauf derselben aus der Civilkasse flüssig zu machen seyn, und ist diese Meine Bestimmung außer den Offizieren auch auf andere in Civildienste übergetretene Militär-Individuen auszudehnen.«

»Einem solchen Offizier kann jedoch der Rücktritt in die frühere Pension erst bei eintretender Untauglichkeit zu ferneren Civildiensten gestattet werden.»

Hofkammerdecret vom 19. Juni 1835 Zahl 25409.

Gub. Erledigung vom 27. Juli 1835. Gub. Zahl 42689.

Wszakże Nayiaśnieyszy Pan wkłada naysurowszy obowiązek na dotyczące Instancyie, by zakupowanie budow i stawiania nowych dla rzeczonych funduszów i zakładów tylko na udowodnionéy potrzebie i nagłéy konieczności dozwolone były. Co do opędzenia wydatku, na utrzymanie budow takowych funduszów i zakładów potrzebnego, i nadal podług dotychczasowego zwyczaiu zachować się należy.

O tém obwieszcza się Urzędy cyrkułowe i Konsystorże dla wiadomości i zachowania się w wydarzaiących się przypadkach.

Rozporządzenie gub. z dnia 27. Lipca 1835 pod liczbą gub. 41437.

154.

Postępowanie z osobami, pensyią woyskową obdarzonémi, które do służby cywilnéy przeszły, co do wrócenia do pensyi woyskowéy, ieżeli dla przestępstwa in disciplinaribus, degradowanémi zostali.

Na zapytanie, z powodu szczególnego wypadku pod naywyższe rozstrzygnienie oddane: »czyli osobie pensyią woyskową obdarzonéy, która do służby cywilnéy wstąpiła, gdy dla przestępstwa in disciplinaribus degradowaną zostanie, prawo przedtém dla takowéy zastrzeżone wrócenia do pensyi woyskowéy, lub nieuszczuplonego poboru téyże, nadal dozwolone lub cofnione być ma? nadeszła naywyższa uchwała z d. 5. Czerwca r. b. dosłownéy treści następuiącéy:

»Jest wolą Moią, aby oficerowie pensyionowani, którzy do służby cywilnéy przeszli, chociażby nawet w ciągu takowéy in disciplinaribus, karze degradacyi podpadli, przy nowém przeniesieniu ich do stanu spoczynku, nigdy mnieyszéy nie mieli pensyi spoczynkowéy, iak była ilość pensyi woyskowéy, którą przedtém pobierali, czyliby ta spoczynkowa pensyia przed skończeniem lat 10 służby cywilnéy znowu z kassy woyskowéy, lub też po upłynieniu tychże z kassy cywilnéy wypłaconą być miała; które to postanowienie Moie oprócz oficerów, także na inne woyskowe osoby do służby cywilnéy przeszłe, rozciągać się ma.«

»Wszakże takiemu oficerowi wrócenie do pensyi dawnieyszéy, dopiéro wtenczas dozwolone być może, kiedy do dalszéy służby cywilnéy niezdatnym się stanie.« Dekret Kamery nadwornéy z dnia 19. Czerwca 1835 pod l. 25409.

Uwiadomienie gub. z dnia 27. Lipca 1835 pod liczbą gub. 42689.

155.

Landwehrmänner dürfen sich, so lange sie zum activen Dienste berufen sind, nicht verehelinen.

Laut hohen Hofkanzleidecretes vom 25. Juni d. J. Zahl 15350 haben Se. k. k. Majestät über einen allerunterthänigsten Vortrag des Hofkriegsrathes, womit sich die allerhöchste Bestimmung erbethen wurde, wie sich in Bezug auf die Ertheilung der Heirathsbewilligung für die Landwehr-Mannschaft bei den dermaligen Verhältnissen zu benehmen sey? mit allerhöchster Entschließung vom 15. Mai l. J. zu befehlen geruhet: daß den Landwehrmännern für die Zeit, als sie zum activen Dienste berufen sind, besonders rücksichtswürdige Fälle ausgenommen, die Heirathsbewilligung einzustellen sey.

Wovon die Kreisämter zur weiteren Verständigung der Dominien und Magistrate in die Kenntniß gesetzt werden.

Uebrigens erhalten die Consistorien aller drei Ritus und die Superintendentur den Auftrag, hiernach die Curat-Geistlichkeit zu belehren.

Gub. Verordnung vom 28. Juli 1835. Gub. Zahl 41433.

156.

Die Stempeltaxe auf Stärkemehl und Haarpuder wird aufgehoben.

Die k. k. hohe Hofkanzlei hat mit Decret vom 15. d. M. Zahl 18061 bedeutet: »Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 5. Juni l. J. anzuordnen geruhet, daß die mit dem Patente vom 15. October 1802 eingeführte Stempeltaxe auf Stärkemehl und Haarpuder aufzuheben seye.«

Welches nach der weiteren Anordnung des hohen Hofkanzleidecretes mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird, daß diese Stempeltaxe vom 1. August l. J. aufzuhören habe.

Gubernial-Kundmachung vom 29. Juli 1835. Gub. Zahl 45981.

155.

Landwerzystom, póki do służby czynnéy powołani są, zaślubiać się nie wolno.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 25. Czerwca r. b. pod liczbą 15350, raczył Jego c. k. Mość na naypokornieysze przedstawienie nadwornéy Rady woiennéy z prośbą o naywyższe postanowienie, iak względem udzielenia pozwoleń na ożenienie się landwerzystów, w obecnych stosunkach zachować się należy? naywyższém postanowieniem z dnia 15. Maia r. b. rozkazać: iż pozwolenie żenienia się landwerzystom przez czas, póki do czynnéy służby powołani są, wyiąwszy przypadki na szczególny wzgląd zasługuiące, wstrzymane być ma.

O czém Urzędy cyrkułowe dla dalszego zawiadomienia Dominiów i Magistratów, obwieszcza się.

Wreście Konsystorze wszystkich trzech obrządków i Superintendentura ewanielicka maią nakaz oświecić w tém Duchowieństwo parafialne.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Lipca 1835 pod liczbą gub. 41433.

156.

Taxa stęplowa, na krochmal i puder, zniesioną zostaie.

C. k. wysoka nadworna Kancelaryia dekretem z dnia 15. b. m. pod liczbą 18061 oznaymiła, »że Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 5. Czerwca r. b. postanowić raczył, iż taxa stęplu, patentem z dnia 15. Października 1802 na krochmal i puder zaprowadzona, zniesioną być ma.«

Co podług dalszego rozporządzenia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z tym dodatkiem do powszechnéy wiadomości podaném zostaie, że wspomniona taxa stęplowa od dnia 1. Sierpnia r. b. ustać ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 29. Lipca 1835 do liczby gub. 45981.

157.

Behandlung der Kinder, welche von einer von Tisch und Bett geschiedenen Gattinn zehn Monate nach gerichtlicher Scheidung geboren worden.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 20. Mai l. J. Folgendes zu bestimmen geruhet:

Die Kinder, welche von einer von Tisch und Bett geschiedenen Ehegattinn zehn Monate nach gerichtlicher Scheidung geboren worden, sind nur dann für ehelich zu halten, wenn gegen den Ehemann der Mutter der in dem §. 163. des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches geforderte Beweis geführt, oder wenn sonst bewiesen wird, daß in dem Zeitraume, in welchem nach dem §. 138. die Zeugung geschehen konnte, der Ehemann und die Mutter, obgleich ohne dem Gerichte die Anzeige zu erstatten, in die Gemeinschaft zurückgetreten waren.

Gegenwärtige Vorschrift ist auch auf alle noch nicht rechtskräftig entschiedene, oder noch der gerichtlichen Entscheidung zu unterziehende Fälle anzuwenden.

Die vor Kundmachung dieser Vorschrift bereits rechtkräftig gewordenen gerichtlichen Entscheidungen bleiben in voller Kraft.

Welches in Folge des hohen Hofkanzleidecrets vom 25. Juni 1835 zur Zahl 16389 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial=Kundmachung vom 29. Juli 1835. Gub. Zahl 43080.

158.

Dem Sanitäts=Personale wird die genaue Befolgung der Vorschriften hinsichtlich der Leichenbeschau eingeschärft.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 27. Mai l. J., laut hohen Hofkanzleidecrets vom 14. v. M. Zahl 14155, zu befehlen geruhet, daß dem Sanitäts=Personale die Vorschriften der Leichenbeschauordnung, gemäß welchen die bestellten Todtenbeschauer, wenn sie Anstände vernehmen oder Kennzeichen entdecken, welche auf eine Vergiftung oder eine äußere Gewaltthätigkeit schließen lassen, das Begräbniß des besichtigten Leichnams zu verschieben, oder auf eine gerichtliche Leichenbeschau anzutragen haben, dann die Vorschrift vom Jahre 1814 (in Galizien vom Jahre 1815) der gerichtlichen Leichenbeschau=Instruction in Erinnerung zu bringen sey, vermög wel-

157.

Postępowanie z dziećmi, które z małżonki od stołu i łoża separowanéy, w dziesięć miesięcy po sądowéy separacyi zrodzone zostały.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 20. Maia r. b. postanowić, co następuie:

Dzieci, które z separowanéy od stołu i łoża małżonki w dziesięć miesięcy po seperacyi sądowéy zrodzone zostaną, tylko wtenczas za zrodzone z prawego łoża uznane być maią, ieżeli naprzeciw małżonka matki, dowód w §. 163. powszechnego kodexu cywilnego wymagany, złożonym, albo gdy udowodniono zostanie, że w czasie, w którym podług §. 138. spłodzenie nastąpić mogło, małżonek i matka, aczkolwiek bez uczynionego Sądowi doniesienia, do spólnego pożycia nazad powrócili.

Ninieyszy przepis zastosowany być ma także do wszystkich przypadków, które ieszcze prawomocnie rozstrzygnione nie są, albo które ieszcze pod sądowe rozstrzygnienie podciągnione być maią.

Sądowe wyroki, które przed obwieszczeniem ninieyszego przepisu iuż mocy prawa nabyły, pozostaią w swéy zupełnéy mocy.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 25. Czerwca 1835 pod liczbą 16380, do publicznéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 29. Lipca 1835 do liczby gub. 44080.

158.

Urzędnikom zdrowia ścisłe zachowanie przepisów co do oglądania trupów, surowo zalecone zostaie.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższém postanowieniem z dnia 27. Maia r. b. stosownie do brzmienia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. z. m. za liczbą 14155 rozkazać, iż urzędnikom zdrowia przepisy porządku oglądania trupów, podług których ustanowieni oglądacze zmarłych, ieżeli o powątpiewaniu dowiedzą się, lub dostrzegą ślady, z których o struciu lub użytéy zewnątrz gwałtowności wnioskować można, pogrzeb oglądanego trupa odłożony lub wniosek do oglądu sądowego uczyniony być ma, tudzież przepis instrukcyi sądowego oglądania trupów z roku 1814 (w Galicyi od roku 1815 trwaiący) na nowo przypomniane

cher jeder Arzt oder Wundarzt die unerläßliche Pflicht auf sich hat, alle ihm bekannt gewordenen Verwundungen oder andere Verletzungen von einiger Wichtigkeit, auf die der Tod erfolgte, ferner alle Todesfälle, wo der Verdacht einer zufälligen oder vorsetzlichen Vergiftung Statt findet, dann was immer für eine andere schon bekannte oder nur vermuthete gewaltsame Todesart sobald als möglich der nächsten obrigkeitlichen Behörde anzuzeigen.

Es ist daher diese allerhöchste Entschließung mit Bezug auf die mit dem Kreisschreiben vom 16. Juni 1815 Zahl 21256 bekannt gemachte Instruction für gerichtliche Leichenbeschau, dann auf das Kreisschreiben vom 25. März 1827 Zahl 14611, ferner auf die unter dem 17. September 1832 Zahl 28098 erflossene Weisung für die aufgestellten Todtenbeschauer den sämmtlichen öffentlichen und Privatärzten und Wundärzten im Kreise, folglich auch den aufgestllten Todtenbeschauern und dem Sanitäts-Personale in den Kranken-Anstalten, zur genauesten Befolgung unter Androhung einer strengen Ahndung, selbst mit Hinweisung auf den 2. Theil des Strafgesetzbuches ungesäumt bekannt zu machen.

Gubernial-Verordnung vom 31. Juli 1835. Gub. Zahl 40858.

159.

Bestimmungen rücksichtlich der Führung der Trau- und Taufbücher, insbesondere wegen Eintragung der Zeugen und Pathen, dann der Väter unehelicher Kinder.

Hinsichtlich der verhandelten Frage: ob nicht einige Modificationen in Ansehung der Bestimmungen über die Eintragung der Pathen und Zeugen in die Tauf- und Trauungs-Register, so wie bei der Eintragung der Väter unehelicher Kinder in die Taufbücher einzutreten hätten, haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 20. Juni d. J. zu verordnen geruhet:

Daß in Ansehung der Unterschrift der Zeugen und Pathen es bei der allerhöchsten Vorschrift vom 20. Februar 1784 zu bleiben habe.

Wenn übrigens bei der eigenhändigen Eintragung der Pathen und Zeugen sich eine Undeutlichkeit zeigt, welche in Folge der Zeit zu Ungewißheiten und Irrungeu Anlaß geben könnte, dann soll der Name des Pathen oder Zeugen von Jemanden, welcher eine gut leserliche Schrift hat (Pfarrer, Cooperator, Schullehrer), mit Beisetzung seines eigenen Namens gleichsam als Uebersetzer, leserlich mit dem Beisatze: lies — beigeschrieben werden.

być maią, w skutek którego każdy lékarz albo chyrurg ma nieodzowny obowiązek o zranieniach lub innych uszkodzeniach większéy wagi, po których śmierć nastąpiła, a o których dowiedział się, niemniéy o wszystkich przypadkach śmierci, w których podeyrzenie przypadkowego lub umyślnego otrucia zachodzi, nareście o iakimbądź innym rodzaiu śmierci gwałtownéy, iak można naypredzéy do naybliższéy Zwierzchności donieść.

To zatém naywyższe postanowienie z odniesieniem się do instrukcyi oględu sądowego, okolnikiem z dnia 16. Czerwca 1815 za liczbą 21256 ogłoszonéy, tudzież do okolnika z d. 25. Marca 1827 za liczbą 14611, niemniéy do instrukcyi pod dniem 17. Września 1832 za liczbą 28098 dla ustanowionych oglądaczów umarłych wydanéy, wszystkim publicznym i prywatnym lékarzom i chyrurgom po cyrkułach, a zatém i ustanowionym oglądaczom umarłych i urzędnikom zdrowia szpitalowym, dla iak nayściśleyszego zachowania, z zagrożeniem surowego ukarania a nawet odkazaniem do części II. ustawy karnéy, bezzwłocznie ogłoszone być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 31. Lipca 1835 pod liczbą gub. 40858.

159.

Przepisy prowadzenia książek ślubów i chrztów, a w szczególności zapisywania świadków i kumów, tudzież oyców dzieci łoża nieprawego.

Na zapytanie wzięte pod rozprawę: czyliby iakowe odmiany w przepisach zaciągania kumów (kmotrów) i świadków do metryk chrztu i ślubów, iako też zapisywania oyców dzieci łoża nieprawego do metryk chrztu, nie były potrzebne, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 20. Czerwca r. b rozporządzić:

Że co do podpisania się świadków i kumów, (chrzestnych rodziców) pozostać ma przepis z dnia 20. Lutego 1784 w swoiéy mocy.

Jeżeli wreście we własnoręcznem podpisaniu się kumów i świadków widać niewyraźność, mogącą z czasem do niepewności lub błedów dać powód, nazwiska kumów lub świadków, osoba czytelne i wyraźne pismo maiąca (paroch, kooperator, nauczyciel szkolny) z dołożeniem własnego nazwiska, iakoby tłómacz czytelnie wypisać ma z dodatkiem: czytay: —

Se. Majestät haben ferner zu befehlen geruhet: daß, wie es hie und da sehr üblich ist, künftig von den Trau- und Taufbüchern zwei reine Copien genommen, von den Pfarrern mit den Originalien genau collationirt, von den Bezirks-Vicaren oder Dechanten bei den canonischen Visitationen genau revidirt, und als auf diese Art beglaubigte Abschriften gefertiget, und daß, während das Original sorgfältig aufbewahrt wird, eine dieser beglaubigten Copien an das Ordinariat eingesendet werde, damit im Falle, daß ein Exemplar wie immer zu Grunde geht, noch ein dasselbe ersetzendes Pare vorhanden sey.

Hinsichtlich der Eintragung des Vaters eines unehelichen Kindes in das Taufbuch geruhten Se. Majestät zu verordnen, daß sich zwar in der Regel nach den bestehenden Gesetzen zu benehmen sey, sollte der uneheliche Vater des Kindes sich aber bei der Taufe oder später in das Taufbuch als solcher schriftlich eintragen wollen, so ist ihm dieß in Gegenwart des Seelsorgers und eines Zeugen jederzeit und unweigerlich zu gestatten.

Wovon die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 27. Juni d. J. Zahl 16406 zur Verlautbarung an die Ortsobrigkeiten und Nachachtung in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 1. August 1835, Gub. Zahl 43591.

160.

Bei Entlaß-Verhandlungen im Concertationswege muß künftig die Zeit ersichtlich gemacht werden, welche der Entlaßwerber in der Dienstleistung zugebracht hat.

Da bei den Entlaß-Verhandlungen im Concertationswege die Zeit, welche der Entlaßwerber wirklich in der Dienstleistung zugebracht hat, bisher nicht ersichtlich gemacht wurde, so hat das General-Commando unterm 17. Juli l. J. Q. 727 sämmtliche Werbbezirks-Commanden angewiesen, für die Zukunft jedesmal, sowohl in dem gemeinschaftlichen Commissions-Protocolle, als auch in der Entlassungs-Consignation ersichtlich zu machen, seit wann und wie lange ein Entlaßwerber bei seinem Truppenkörper sich in der Dienstleistung befindet.

Wovon die Kreisämter auch zur eigenen Wissenschaft und Darnachachtung in die Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 1. August 1835. Gub. Zahl 44639.

Nayiaśnieyszy Pan raczył daléy rozkazać, by, iak to mieyscami iest bardzo używane, na przyszłość dwa czyste odpisy (kopie) metryk chrztu i ślubów sporządzone, przez parocha z orygiuałami dokładnie sprawdzone, przez wikaryiuszów lub dziekauów powiatowych przy wizytacyiach kanonicznych ściśle przeglądane i iako tym sposobem wierzytelne odpisy podpisane były, z którychto wierzytelnych odpisów, gdy tymczasem oryginał troskliwie zachowany być ma, ieden do Ordynaryiatu posłany być ma dla tego, aby w przypadku zaginienia iakimkolwiek sposobem iednego exemplarza, znaydował się ieszcze ieden, zupełnie taki na zastąpienie tamtego.

Co do zapisywania oyca dziecięcia łoża nieprawego, do metryki chrztu, raczył Nayiaśnieyszy Pan rozporządzić: iż wprawdzie z porządku rzeczy do ustaw w téy mierze istnących stosować się należy; gdyby zaś oyciec nieślubny dziecięcia podczas chrztu lub późniéy do metryki chrztu iako oyciec zapisać się chciał, tedy mu to w obecności pastérza i iednego świadka każdego czasu bezsprzecznie dozwolić należy.

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 27. Czerwca r. b. za l. 16406, dla obwieszczenia Zwierzchnościom mieyscowym i zachowania się w wydarzonych przypadkach, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 1. Sierpnia 1835 pod l. gub. 43591.

160.

Przy rozprawach o uwolnienie z woyska w drodze koncertacyi, wyrazić należy na przyszłość czas, przez proszącego o uwolnienie, w służbie strawiony.

Gdy przy rozprawach względem uwolnienia od woyska w drodze koncertacyi, czas, przez proszącego o uwolnienie w czynnéy służbie strawiony, dotąd wyrażanym nie bywał, przeto główna Komenda woyskowa zaleciła pod dniem 17. Lipca r. b. Q. 727 wszystkim Komendom werbowniczym, by na przyszłość za każdym razem, tak w spólnym protokóle komissyi, iako też w spisie uwolnionych wpisano było, odkąd i iak długo proszący o uwolnienie w swoim korpusie służbę pełnił.

O czém także Urzędy cyrkułowe dla własnéy wiadomości i zachowania, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 1. Sierpnia 1835 pod l. gub. 44639.

161.

Die im 1. und 2. Theile des Straf-Gesetzbuches vorkommenden Geldbeträge werden auf den vollen in dem Gesetze ausgedrückten Betrag in Conventions-Münze festgesetzt.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 23. Juni l. J. die in dem ersten und zweiten Theile des Straf-Gesetzbuches vorkommenden Geldbeträge auch für die Provinzen, in welchen Papiergeld im Umlaufe ist, auf den vollen in dem Gesetze ausgedrückten Betrag in Conventions-Münze mit der näheren Bestimmung festzusetzen geruhet: daß diese Vorschrift, in so fern sie die Strafen erhöhet, nur für die nach Kundmachung derselben unternommenen strafbaren Handlungen, in so fern sie aber dem Beschuldigten günstiger ist, als das bisherige Gesetz, auch für die vergangenen Fälle, worüber noch nicht rechtskräftig entschieden ist, zu gelten habe.

Welche allerhöchste Bestimmung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 8. Juli 1835 Zahl 17734, zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 3. August 1835. Gub. Zahl 44653.

162.

Erblose Verlassenschaften können nach Verstreichung der Edictalfrist sogleich eingezogen werden.

Zur Beseitigung der erhobenen Zweifel über die Rechte des Fiscus in Rücksicht der demselben nach dem §. 760 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zufallenden Verlassenschaften, haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 20. Juni 1835 die Kundmachung folgender Gesetzes-Erläuterung anzuordnen geruhet:

»Erblose Verlassenschaften können, wenn die vorschriftsmäßige öffentliche Vorladung der Erben ohne Erfolg geblieben, und die zur Anmeldung der Erbrechte festgesetzte Edictalfrist verstrichen ist, von dem Fiscus sogleich eingezogen werden. Den Erben bleibt unbenommen, auch nach der Einziehung der Verlassenschaft noch ihre Ansprüche darauf, so lange sie nicht durch Verjährung erloschen sind, geltend zu machen. Der Fiscus hat sowohl in Rücksicht der Früchte eingezogener erbloser Verlassen-

161.

Ilości pieniężne, w 1széy i 2giéy części księgi ustaw karnych zachodzące, ustanowione zostaią na całkowitą w ustawie wyrażoną kwotę w monecie konwencyynéy.

Jego c. k. Mość raczył naywyższą uchwałą z dnia 23. Czerwca r. b. ilości pieniężne, w 1széy i 2giéy części księgi ustaw karnych zachodzące, także na prowincyie, w których pieniądz papiérowy w obiegu iest, na całkowitą w ustawie wyrażoną kwotę w monecie konwencyynéy z dokładnieyszém oznaczeniem postanowić, że ten przepis, iak dalece takowym kary podwyższone zostaią, tylko dla przedsięwziętych, po obwieszczeniu tego przepisu kary godnych czynności, a ieżeli takowy przepis dla obwinionego względnieyszym iest, iak dotychczasowe prawo, więc także dla przeszłych przypadków, względem których ieszcze prawomocnie rozstrzygniono nie iest, służyć ma.

Któreto naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 8. Lipca 1835 za liczbą 17734, do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 3. Sierpnia 1835 do l. gub. 44653.

162.

Spadki (sukcessyie) bez dziedzica, mogą po wyyściu terminu edyktalnego, natychmiast obięte być.

Dla usunięcia wszczętych wątpliwości co do praw król. Fiskusa, względem przypadaiących mu podług §. 760 powszechnego kodexu cywilnego puścizn; raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 20. Czerwca 1835, obwieszczenie następuiących obiaśnień prawa postanowić:

»Spadki, dziedzica nie maiące, ieżeli przepisane publiczne przypozwanie dziedziców (sukcessorów) bezskutecznem zostanie, i termin edyktalny, do zgłoszenia się z prawami dziedzictwa ustanowiony, upłynie, może Fiskus natychmiast obiać. Dziedzicom zostawia się atoli wolność, nawet po obięciu spadku, ieszcze swoich praw do tegoż, iak dalece takowe przez zadawnienie (preskrypcyę) nie zgasły, dochodzić. Fiskus ma za sobą, tak co do użyt-

schaften, als der freien Verfügung über das Erbschafts = Vermögen, alle Rechte eines redlichen Besitzers.«

»Diese Vorschriften gelten auch für die dem Invaliden- oder Gränz = Proventen = Fonde nach den Gesetzen zufallenden erblosen Verlassenschaften.«

Welches in Gemäßheit des Decretes der hohen k. k. vereinigten Hofkanzlei vom 8. Juli l. J. Zahl 17520 hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial = Kundmachung vom 3. August 1835. Gub. Zahl 45983.

163.

Hinausgabe neuer Interessen = Coupons zu den 5percentigen Staatsschuldverschreibungen vom 7. Juni 1823.

In Gemäßheit eines hohen Hofkammerdecretes vom 5. Juni l. J. Zahl 22216 wird dem Cameral-Zahlamte Folgendes bedeutet:

Die Coupons der 5percentigen in C. M. Staatsschuldverschreibungen vom 7. Juni 1823 gehen mit 1. Juli l. J. zu Ende, und es tritt die Nothwendigkeit ein, zu diesen Obligationen neue Interessen = Coupons hinauszugeben. Die neu hinauszugebenden Couponsbögen umfassen einen Zeitraum von 13 Jahren, und der erste Coupon ist bei jeder Obligation mit dem Verfallstermine »1. Jäner 1836,« der letzte Coupon mit dem Verfallstermine »1. Juli 1848« versehen. Ferner liegt jedem Couponsbogen eine Anweisung auf weitere Zinsen = Coupons (Talons) bei.

Da beschlossen wurde, die Hinausgabe dieser neuen Couponsbögen, welche nur gegen Producirung der Original-Obligationen Statt zu finden hat, nicht auf die k. k. Universal-Staats- und Banco = Schuldenkasse allein zu beschränken, sondern auch durch alle Credits = Abtheilungen vornehmen zu lassen, so wird dem Cameral = Zahlamte aufgetragen, die neuen Couponsbögen zu jenen Obligationen, welche bei der zahlämtlichen Credits-Abtheilung zur Belegung mit denselben angemeldet werden, auszufolgen, und sich dabei genau nach jenen Bestimmungen zu benehmen, welche in der mit hohem Hofkammerdecrete vom 30. Mai 1828 Zahl 20578 herabgelangten, dem Cameral = Zahlamte mit Landes = Präsidial = Erlaße vom 19. Juni 1828 Zahl 4761 mitgetheilten Instruction bei der Hinausgabe der neuen

ków z obiętych bezdziedzicznych puścizn, iako też co do zawiadowania maiątkiem spadkowym wszystkie prawa rzetelnego posiadacza.«

»Te przepisy służą także dla bezdziedzicznych puścizn, na fundusz inwalidów lub granicznych prowentów spadaiących.«

Co na mocy dekretu wysokiéy połączonéy c. k. Kancelaryi nadwornéy z dnia 8. Lipca r. b. za liczbą 17520, ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 3. Sierpnia 1835 do l. gub. 45983.

163.

Jak Kassy, co do rozporządzonego wydawania nowych kuponów na prowizyie do 5 0J0 zapisów długu Stanu z dnia 17. Czerwca 1823, zachować się maią.

Stosownie do dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 5. Czerwca r. b. pod liczbą 22216, oznaymuie się kameralnemu Urzędowi płatniczemu co następuie:

Kupony zapisów długu Stanu z dnia 7. Czerwca 1823 5procentowych w m. k., kończą się z d. 1. Lipca r. b., zkąd wypływa potrzeba wydania nowych kuponów na prowizyie do tychże obligacyy. Nowe arkusze kuponowe wyyść maiące, rozciągaią się na lat 13, a tak piérwszy kupon iest przy każdéy obligacyi z terminem zapadaiącym »1go Stycznia 1836«, a kupon ostatni z terminem zapadaiącym »1go Lipca 1848.« Do każdego wreszcie arkusza kuponowego dołączona iest assygnacyia na dalsze kupony procentowe (talony.)

Ponieważ uchwalono zostało, aby wydawanie tych nowych arkuszów kuponowych, które tylko za okazaniem obligacyy oryginalnych nastąpić ma, nie na saméy tylko c. k. powszechnéy Kassie długów Stanu i banku ograniczało się, ale także przez wszystkie oddziały kredytowe przedsięwzięte było, przeto zaleca się kameralnemu Urzędowi płatniczemu, nowe arkusze kuponowe do owych obligacyy, które w oddziale kredytowym Urzędu płatniczego, dla opatrzenia ich témi arkuszami zapowiedziane będą, wydawać, i przytém ściśle podług tych przepisów zachować się, które w instrukcyi dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 30. Maia 1828 pod liczbą 20578, kameralnemu Urzędowi płatniczemu rozporządzeniem prezydyialném z dnia 19.

Couponsbögen zu den 5percentigen C. M. Staatsschuldenverschreibungen vom Jahre 1816 und 1817 vorgezeichnet wurden.

Zugleich hat das Cameral-Zahlamt die Einleitung zu treffen, daß in der Liquidation der Credits-Abtheilung eine geschriebene Kundmachung des Inhaltes angeheftet werde, daß die neuen Couponsbögen der 5percentigen C. M. Staatsschuldverschreibungen vom 7. Juni 1823, deren Coupons am 1. Juli 1835 zu Ende gehen, bei dieser Credits-Abtheilung gegen Producirung der Original-Obligationen behoben werden können.

Gubernial-Verordnung an das Cameral-Zahlamt und die Kreiskassen vom 6. August 1835. Gub. Zahl 40867.

164.

Die im Bezuge eines Diurnums stehenden Waisen haben auf die Dauer dieses Bezuges auf die Erziehungsbeiträge keinen Anspruch.

Mit hohem Hofkammerdecrete vom 29. Mai l. J. Z. 22539 ist aus Anlaß eines speciellen Falles anher bedeutet worden, daß, da in Folge der allerhöchsten Entschließung vom 1. Juni 1804 der gleichzeitige Bezug eines Diurnums und eines Quiescenten-Gehaltes, oder einer Pension oder Provision nicht zuläßig ist, und da Erziehungsbeiträge pensionirten und provisionirten Witwen zum Behufe des Unterhaltes und der Erziehung ihrer Kinder verliehen werden, dieser Grund aber bei Waisen, welche in einem ihre unentbehrlichen Bedürfnisse deckenden eigenen Erwerb stehen, wegfällt, so kann in Folge des Grundsatzes, daß der gleichzeitige Bezug einer Pension, Provision und eben so eines in die nämliche Cathegorie gehörigen Erziehungsbeitrages mit einem Activitätsgenuße nicht Statt findet, ein im Bezuge eines Diurnums stehender Waise in so lange, als dieser Bezug dauert, in dem Fortbezug des Erziehungsbeitrags nicht belassen, jedoch beim Aufhören des Diurnums ihm der Erziehungsbeitrag, so fern er sonst noch darauf Anspruch hat, wieder flüßig gemacht werden.

Wovon die Unterbehörden mit Beziehung auf das mit der Gubernial-Verordnung vom 15. April 1825 Zahl 20745 bekannt gemachte hohe Hofkanzleidecret vom 5. April 1825 Zahl 10230, und im Nachhange zu dem unterm 22. Juli v. J. Zahl 44413 kundgemachten hohen Hofkammerdecrete vom 17. April v. J. Zahl 15457 zur Wissenschaft und Darnachachtung in die Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 6. August 1835. Gub. Zahl 46354.

Czerwca 1828 pod l. 4761 udzieloney, dla wydawania nowych arkuszów kuponowych do 5procentowych, na m. k. opiewaiących zapisów długu Stanu od roku 1816 i 1817 oznaczone są.

Urząd płatniczy kameralny ma wraz urządzić, aby w likwidaturze oddziału kredytowego, pisemne obwieszczenie w téy treści przybite było: że nowe arkusze kuponowe 5procentowych zapisów długu Stanu w m. k. z dnia 7. Czerwca 1823, których kupony z dniem 1. Lipca 1835 kończą się, w tymże oddziale kredytowym za okazaniem obligacyy oryginalnych, odebrane być mogą.

Rozporządzenie gub. do Urzędu płatniczego kameralnego i Kass cyrkułowych z dnia 6. Sierpnia 1835 pod liczbą gub. 40867.

164.

Siéroty, pobiéraiący dzienną płacę (dyurnę), nie maią prawa przez czas pobiérania téyże, do przydatków edukacyynych.

Dekretem wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 29. Maia r. b. za liczbą 22539, z powodu poszczególnego przypadku tuteyszemu Rządowi oznaymiono zostało, że gdy w skutek naywyższéy uchwały z dnia 1. Czerwca 1804, równoczesne pobiéranie dyurny i płacy kwiescentowskiéy, albo pensyi lub prowizyi dozwolone być nie może, a przydatki edukacyyna pensyionowanym lub prowizyionowanym wdowom na utrzymanie i wychowanie ich dzieci wydzielane bywaią, ten zaś powód przy siérotach, którzy własny zarobek, ich niezbędne potrzeby zabezpieczaiący maią, ustaie; więc podług zasady, że równoczesne pobiéranie pensyi lub prowizyi, a tém samém należącego do téyże kategoryi przydatku edukacyynego, z pobiéraniem płacy za czynną służbą, mieysca nie ma, siérota pobiéraiący dyurnę, iak długo takową pobiéra, w ciągłém pobiéraniu przydatku edukacyynego pozostać nie może; wszelakoż za ustaniem dyurny, temuż przydatek edukacyyny, ieżeli do takowego ieszcze snadź prawo ma, znowu assygnowanym być powinien.

O czém Urzędy podwładne odnośnie do rozporządzenia gubernialnego z dnia 15. Kwietnia 1825 za liczbą 20745, którém dekret wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 5. Kwietnia 1825 za liczbą 10230 ogłoszony został, tudzież dodatkowo do ogłoszonego pod dniem 22. Lipca r. z. za l. 44413 wysokiego dekretu Kamery nadwornéy z dnia 17. Kwietnia r. z. za liczbą 15457, dla wiedzy i zachowania się uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Sierpnia 1835 pod l. gub. 46354.

165.

Bestimmungen wegen Austritt der Durchfuhrgüter auf den Gränzgewässern zwischen der Lombardie und den königlich-sardinischen Staaten.

Durch einen mit dem königlich-sardinischen Hofe geschlossenen, am 11. Juli d. J. in Wirksamkeit getretenen Staatsvertrag wurde Folgendes festgesetzt:

a) Der Austritt der Durchzugsgüter, welche von der See oder aus dem Auslande durch den österreichischen Kaiserstaat nach den königlich-sardinischen Staaten, oder durch diese Staaten in den Erstern durchgeführt werden, ist erst dann als vollbracht anzusehen, wenn die Durchfuhrsendung bei dem jenseitigen Amte, an das dieselbe zum Eintritte in das dortländige Gebieth gewiesen wurde, binnen der durch die Bollete vorgezeichneten Zeitfrist wirklich eingelangt ist, und hierüber dem Austrittsamte der Beweis zukömmt.

b) Von dieser Bestimmung ist blos der Fall ausgenommen, in welchem die überwiegende Gewalt eines zufälligen Ereignisses hindert, die Waare zu dem jenseitigen Amte, an das dieselbe gewiesen wurde, binnen der vorgezeichneten Zeitfrist zu stellen, jedoch muß dieses Ereigniß binnen der bemerkten Frist angezeigt und vorschriftmäßig gerechtfertiget werden.

c) Die Aemter, über welche der Eingang und Austritt von Durchzugsgütern Statt finden darf, sind: in der Lombardie: Laveno, Angera, Sesto, Calende, Boffalora, Borgo, Ticino, Spessa; auf jenseitigem Gebiethe: Intra, Arona, Castelletto, S. Martino Ticino, S. Martino Siccomario, S. Pier d'Arena.

d) Wird eine Durchzugswaare bei einem der k. k. Zollämter mit der Bestimmung erklärt, nicht in das k. sardinische Gebieth, sondern auf den Gränzgewässern nach einem andern Staate gebracht zu werden, so weiset das Zollamt die Waarensendung an das letzte Zollamt an, welches sich in der erklärten Richtung an dem äußersten Endpuncte des dießseitigen Staatsgebiethes befindet.

Diese Bestimmungen werden mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht:

1) Daß die mit der Unterfertigung der Waaren-Erklärung oder durch eine besondere Urkunde übernommene Haftung die

165.

Przepisy względem wychodu towarów przechodowych na wodach granicznych między Lombardyią a Państwami królestwa Sardyńskiego.

Przez traktat Stanu z Dworem król. Sardyńskim zawarty, od dnia 11. Lipca r. b. obowiązuiący, postanowiono zostało, co następuie:

a) Wychód towarów przechodowych, które od morza, albo z zagranicy przez kraie Cesarstwa Austryiackiego do Państw królestwa Sardyńskiego, lub przez te do Państw austryiackich przeprowadzone będą, wtenczas dopiéro za dokonany uważany być ma, ieżeli posełka przechodowa (transport na transito) do Urzędu po tamtéy stronie, do którego takowa dla wkroczenia na ziemię kraiu tamteyszego odkazaną była, w przeciągu czasu biletem oznaczonego, rzeczywiście nadeszła, a dowód na to przystoi Urzędowi wychodowemu.

b) Od tego przepisu wyłącza się iedynie ten przypadek, w którym przemagaiąca siła przypadkowego wydarzenia przeszkodzi towar stawić w przepisanym czasie do Urzędu po tamtéy stronie, do którego był odkazany, iednakże zdarzenie to w przeciągu pomienionego czasu wskazane, i podług przepisów usprawiedliwione być musi.

c) Urzędy, przez które wchód i wychód towarów przechodowych dozwolony iest, są: w Lombardyi: Laveno, Angera, Sesto Calende, Boffalora, Borgo Ticino, Spessa; w terytoryium po drugiéy stronie: Instra Arona, Castelletto, S. Martino Ticino, S. Martino Siccomario, S. Pier d'Arena.

d) Jeżeli towar przechodowy w którym c. k. Urzędzie cłowym z tém oznaczeniem opowiedziany iest, że nie do Państw król. Sardyńskich, ale wodami granicznémi do innego Państwa dostać się ma; Urząd celniczy odkazuie posełkę do ostatniego Urzędu, który na ostatecznym punkcie końcowym terytorium Państwa po téy stronie w kierunku opowiedzianym znayduie się.

Przepisy te podane zostaią do powszechnéy wiadomości z tym dokładem, że:

1) ręczenie przyięte przez podpis, oznaymienie towarów lub przez osobny dokument, obeymuie obowiązek, to-

Verbindlichkeit umfaßt, die Waare in dem unter a) aufgeführten Falle zu dem jenseitigen Amte, über das dieselbe in das dortländige Gebieth einzutreten hat, in dem unter d) berührten Falle aber zu dem Amte, an das dieselbe angewiesen wird, binnen der vorgezeichneten Frist zu stellen, und daß dieses geschehen sey, zu erweisen; dann

2) daß rücksichtlich der Durchfuhrsendungen, auf die sich der erwähnte Staatsvertrag bezieht, gestattet ist, die Haftung für die ganze Strecke des Durchzuges durch das österreichische Staatsgebieth, oder für einen Theil desselben bis zu einer Zoll-Legstätte oder einem Haupt-Zollamte zu übernehmen, daß aber diese Beschränkung der Haftung nie blos bis zu einem der Austrittsämter, und mit Ausschluß der unter a) und d) festgesetzten weitern Verbindlichkeit, Statt finden darf. Eine auf diese Art beschränkte Haftung, Bürgschaftserklärung oder andere Sicherstellung wird nicht angenommen;

3) daß rücksichtlich der Durchfuhrsendungen, die vor der Wirksamkeit des Staatsvertrages aus dem österreichischen Staatsgebiethe nicht ausgetreten sind, die Sicherstellung nachträglich für die erwähnte weitere Verbindlichkeit ergänzt werden muß, und daß, bis dieses geschieht, der Waare der Austritt, oder, wenn sich dieselbe bei einem Hauptzollamte oder einer Zoll-Legstätte befindet, der Transport bis zu dem Austrittsamte nicht gestattet werden darf.

Guberuial-Kundmachung vom 6. August 1835. Gub. Zahl 47549.

166.

Legalisirung der von Gattinnen verrechnender Beamten einzulegenden Verzichtsreverse hat von Seite der politischen Behörden zu geschehen.

Die hohe allgemeine Hofkammer hat mit Decret vom 11. Juli l. J. Zahl 30583 auf eine von der k. k. Landesstelle gemachte Anfrage entschieden, daß bei den von den Gattinnen verrechnender Beamten vorschriftsmäßig einzulegenden Verzichtsreversen, mit Rücksicht auf die Bestimmung und auf die Natur dieser Urkunde, die Legalisirung von Seite der politischen Behörde genüge.

Hievon werden die Kreisämter zur Darnachachtung in vorkommenden Fällen in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 6. August 1835. Gub. Zahl 46582.

war w przypadku pod a) przytoczonym do Urzędu po drugiéy stronie, przez który towar w terytorium kraiu drugiego wkroczyć ma, w razie zaś pod d) wskazanym, do Urzędu, do którego przekazanym będzie, w czasie oznaczonym stawić, i że się tak stało, udowodnić; tudzież

2) że co do przesełek, do których odnosi się rzeczona umowa, pozwolono ręczenie za całą przestrzeń przechodu przez terytorium Państwa Austryiackiego, lub za część takowey, aż do którego Urzędu składowego lub głównego celniczego przyymować; że atoli to ograniczenie zaręczenia iedynie do którego z Urzędów wychodowych i z wyłączeniem dalszego pod a) i d) ustanowionego zobowiązania się, nigdy mieysca mieć nie może. Ręczenie, deklaracyia porękoiemna lub inne zabezpieczenie, tym sposobem ograniczone, przyymowane nie będzie;

3) że co do przesełek, które przed nastąpieniem działalności umowy Stanu z ziemi Państwa Austryiackiego nie wyszły, zabezpieczenie dodatkowo dla dalszego rzeczonego zobowiązania się, uzupełnione być ma, i że, dopóki się to nie stanie, dla towaru wychód, lub ieżeli ten przy głównym Urzędzie celniczym albo składowym zachodzi, transport do Urzędu wychodowego dozwolonym być nie może.

Obwieszczenie gub. z dnia 6. Sierpnia 1835 do l. gub. 47549.

466.

Legalizacyia rewersów zrzeczenia się, które żony urzędników, do składania rachunku obowiązanych, wydać maią, dziać się ma ze strony Instancyy politycznych.

Wysoka powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 17. Lipca r. b. za liczbą 30583, na uczynione przez c. k. Rząd kraiowy pytanie wyrzekła, że co do rewersów zrzeczenia się, które żony urzędników obowiązanych do składania rachunków, według przepisu złożyć maią, ze względu na przeznaczenie i naturę tych dokumentów, legalizacyia ze strony Instancyy politycznych iest dostateczną.

O czém Urzędy cyrkułowe dla stosowania się w wydarzonych razach uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Sierpnia 1835 pod l. gub. 46582.

167.

Behandlung der am 1. August 1835 in der Serie 102 verlosten fünfpercentigen Banco = Obligationen.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 2. d. M. wird, mit Beziehung auf die Circular = Verordnung vom 19. November 1829 Zahl 38345, bekannt gemacht, daß die am 1. August d. J. in der Serie 102 verlosten fünfpercentigen Banco = Obligationen, von Nummer 93569 bis einschließig Nummer 94924, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue mit Fünf vom Hundert in Conventions = Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.

Gubernial = Kundmachung vom 9. August 1835. Präs. Zahl 6824.

168.

Strafurtheile wegen Brandanlegung müssen im Orte des verübten Verbrechens bekannt gemacht werden.

Das k. k. Appellationsgericht hat bei Ueberreichung der Geschäfts = Ausweise sämmtlicher Strafgerichte für das vergangene Jahr 1834 Sr. k. k. Majestät, hinsichtlich der wahrgenommenen Vermehrung des Verbrechens der Brandlegung den Antrag gemacht, damit die dießfalls ergehenden Strafurtheile im Orte des begangenen Verbrechens bekannt gemacht werden.

Laut Eröffnung des Appellationsgerichtes vom 21. Juli l. J. Zahl 12785 haben Se. Majestät diesen Antrag mit hohem Hofdecret vom 1. Juli l. J. Zahl 3850 zu genehmigen geruhet.

Den Kreisämtern wird daher aufgetragen, die an dieselben gelangenden, wegen Brandlegung gefällten Strafurtheile im Orte des verübten Verbrechens durch das Dominium und den Pfarrer, durch den Letzteren nach beendigtem Gottesdienste auf eine den Gemeinden verständliche Art von der Kanzel bekannt machen, und den Tag der geschehenen Kundmachung sowohl von dem betreffenden Dominium, als auch vom Ortspfarrer jedesmal bestätigen zu lassen.

Gubernial = Verordnung vom 10. August 1835. Gub. Zahl 47577.

167.

Postępowanie z wylosowanémi na dniu 1. Sierpnia 1835 w rzędzie 102, pięćprocentowémi obligacyiami banku.

W skutek dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 2. b. m. z odniesieniem się do okólnika z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 38345, czyni się wiadomo, że obligacyie banku pięćprocentowe, na dniu 1. Sierpnia r. b. w rzędzie 102 od liczby 93569 włącznie do liczby 94924 wylosowane, podług przepisów naywyższego patentu z dnia 21. Marca 1818, za nowe, po pięć od sta w monecie konwencyynéy uprocentowane zapisy długu Stanu wymieniane będą.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Sierpnia 1835 do liczby prez. 6824.

168.

Wyroki karne, za podłożenie ognia, obwieszczone być maią w mieyscu popełnionéy zbrodni.

C. k. Sąd appellacyyny, podaiąc wykazy czynności wszystkich Sądów karnych za rok 1834, z powodu dostrzeżonego mnożenia się zbrodni podpalania przełożył Nayiaśnieyszemu Panu wniosek, by zapadaiące w téy mierze wyroki karne w mieyscu popełnionéy zbrodni obwieszczane były.

Podług oznaymienia Sądu appellacyynego z dnia 21. Lipca r. b. za liczbą 12785, raczył Nayiaśnieyszy Pan wniosek ten dekretem nadwornym z dnia 1. Lipca r. b. za l. 3850 zatwierdzić.

Zaleca się przeto Urzędom cyrkułowym, wyroki karne za podpalenie zapadłe, do nich dostaiące się, w mieyscu popełnionéy zbrodni przez dominium i parocha, a przez tego po skończonéy służbie Bożéy sposobem zrozumiałym z ambony gminom ogłosić, i dzień rzeczywistego ogłoszenia tak przez właściwe dominium, iak przez parocha mieyscowego każdą razą poświadczyć kazać.

Rozporządzenie gub. z dnia 10. Sierpnia 1835 pod l. gub. 47577.

169.

In wie ferne eine Entschädigungsklage als unstatthaft anzusehen sey, weil die Strafbehörde über die Anzeige des derselben zum Grunde liegenden Factums eine Untersuchung einzuleiten nicht befunden hat.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 27. Mai l. J. über die Frage: in wie ferne eine Entschädigungsklage als unstatthaft anzusehen sey, weil die Strafbehörde über die Anzeige des derselben zum Grunde liegenden Factums eine Untersuchung einzuleiten nicht befunden hat, folgende Vorschrift zu genehmigen geruhet:

1) Durch die Bestimmungen der §§. 522, 523, 524, 525 des I., und 398 des II. Theils des Strafgesetzbuches, dann der §§. 1338, 1339, 1340 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, und der durch das Justizhofdecret vom 6. März 1821 Zahl 1743 kund gemachten allerhöchsten Entschließung vom 29. August 1820, ist das Recht desjenigen, der durch eine strafbare Handlung beschädiget worden ist, seine Entschädigung oder Genugthuung bei dem Civilgerichte im ordentlichen Rechtswege zu suchen, nicht auf die Fälle beschränkt worden, in welchen derselbe entweder mit dem von der Strafbehörde zuerkannten Betrage nicht zufrieden ist, oder durch das Strafurtheil zum ordentlichen Rechtswege verwiesen wird, sondern seine Klage im ordentlichen Rechtswege findet, auch in allen übrigen, in diesen Gesetzen ausdrücklich nicht bezeichneten Fällen Statt, sobald die Strafbehörde entweder über die Untersuchung ein wie immer lautendes Urtheil gefällt hat, oder von der Untersuchung aus was immer für einem Grunde abgestanden ist, oder erklärt hat, daß keine Untersuchung einzuleiten sey.

2) Wenn der Beschuldigte wegen seiner Flucht oder Abwesenheit nicht vor die Strafbehörde gestellt werden kann, und bei Verbrechen auch der Fall des Edictalverfahrens nach dem §. 490 des I. Theils des Strafgesetzbuches nicht eintritt, ist ebenfalls über die hierüber von der Strafbehörde abzugebende Erklärung die Entschädigungsklage im ordentlichen Rechtswege zuzulassen.

Welches in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 4. Juli 1835 Zahl 15962 zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 10. August 1835. Gub. Zahl 46353.

169.

Jak dalece skarga o wynagrodzenie uważana być ma za niezdolną względu z powodu, że Instancyia Sądu karnego na doniesienie czynu, téyże za posadę służącego, potrzeby śledztwa karnego nie uznała.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższém postanowieniem z d, 27. Maia r. b. na zapytanie, iak dalece skarga o wynagrodzenie uważana być ma za niezdolną względu, gdy Instancyia Sądu karnego na doniesienie czynu, téyże za posadę służącego, potrzeby śledztwa karnego nie uznała, uchwalić przepis następuiący

1) Przepisami §§. 522, 523, 524, 525 Iszéy a 398 IIgiéy części ustawy karnéy, tudzież §§. 1338, 1339, 1340 powszechnéy ustawy cywilnéy i naywyższém postanowieniem z dnia 29. Sierpnia 1820, przez dekret nadworny Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6. Marca 1821 pod liczbą 1743 obwieszczonem, prawo tego, co przez uczynek karygodny uszkodzonym został; szukania wynagrody lub zadosyćuczynienia u Sądu cywilnego w drodze zwyczaynéy, nie ogranicza się na owych przypadkach, w których albo nie poprzestaie na ilości przez Sąd karny przyznanéy, albotež wyrokiem karnym do zwyczaynéy drogi prawa odkazanym iest, ale skarga iego ma także mieysce we wszystkich innych w tych ustawach nie oznaczonych wyraźnie przypadkach, skoro Instancyia Sądu karnego albo wyrok względem śledztwa iakkolwiek opiewaiący wydała, albo też od śledztwa z iakiego bać powodu odstąpiła lub zadeklarowała, że śledztwo przedsięwzięte być nie ma.

2) Jeżeli obwiniony dla ucieczki lub nieobecności, do Sądu karnego stawiony być nie może, a w razie zbrodni, także powołanie edyktalne podług §. 490 części I. ustawy karnéy, mieysca nie ma, na deklaracyią w téy mierze przez Sąd karny wydać się maiącą, skarga o wynagrodzenie podobnież w zwyczaynéy drodze prawa dopuszczoną być ma.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 4. Lipca 1835 pod liczbą 15962, do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 10. Sierpnia 1835 do liczby gub. 46353.

170.

Bürgschafts-Urkunden, welche Aerarial-Pächter, Lieferanten und Bau-Unternehmer beibringen, müssen gerichtlich legalisirt seyn.

Es sind mehrere Fälle vorgekommen, daß die mit allen durch die bestehenden Gesetze zur Giltigkeit einer Urkunde vorgeschriebenen Erfordernissen versehenen, und auf den verhypotecirten Realitäten verbücherten Urkunden, welche von den Aerarial-Pächtern, Lieferanten und Bau-Unternehmern beigebracht werden, nach Verlauf mehrerer Jahre von den Ausstellern für unächt erklärt, die Ausstellung derselben und die Unterschrift, als auch der Umstand, daß der Eigenthümer der Hypothek und Cautionsverschreiber von der erfolgten Verbücherung verständiget worden sind, in Abrede gestellt wurden. Hiedurch wird das hohe Aerar nicht selten in Processe verwickelt, und es entstehen auch für dasselbe nicht selten Nachtheile, welche durch das bisher Statt gehabte Verfahren nicht beseitigt werden konnten.

Um nun diesen Uebelstand mit Erfolg abzuwenden, findet man im Einverständniße mit der k. k. Gefällen-Verwaltung und dem k. k. General-Commando die Norm festzusetzen, daß künftighin alle von Aerarial-Pächtern, Lieferanten und Bau-Unternehmern beizubringenden Bürgschafts-Urkunden von der gerichtlichen Personal-Gerichtsbarkeit legalisirt seyn müssen.

Welches den Kreisämtern zur Wissenschaft und Nachachtung bekannt gegeben wird.

Gubernial-Verordnung vom 11. August 1835. Gub. Zahl 40130.

171.

Bestimmung wegen Dispens-Ertheilung von dem vorgeschriebenen Alter zum Eintritt in das Gymnasium.

Laut hohen Studien-Hofcommissionsdecrets vom 25. Juli l. J. Zahl 4057 haben Se. k. k. Majestät mittelst allerhöchster Entschließung vom 27. Juni d. J. die Localdirectionen der Gymnasien allergnädigst zu ermächtigen geruhet, vom Maximum oder Minimum des zum Eintritte in das Gymnasium vorgeschriebenen Alters bis zu drei Monaten, und Länderstellen bis zu sechs Monaten zu dispensiren, wenn nach genauer Prüfung aller einschlägigen Verhältnisse die frühere oder spätere Zulassung eines Knaben zum Gymnasialstudium als rathsam, und

170.

Dokumenta kaucyi, przez skarbowych dzierzawców liwerantów i przedsiębierców budow składane, muszą być sądownie legalizowane.

Wydarzały się przypadki, że kaucyie, wszystkiemi przez istnące prawa dla ważności dokumentu przepisanémi przynależytościami opatrzone, i na zahypotekowanych realnościach intabulowane, które przez skarbowych dzierzawców, liwerantów i przedsiębierców budowli składane bywaią, po wyyściu kilku lat przez wydawców za nieważne oświadczone, wydanie tychże i podpis, tudzież okoliczność, że właściciel hypoteki, i zapisniący kaucyę o nastąpionéy intabulacyi uwiadomieni byli, zaprzeczone zostaią. Przezco Skarb częstokroć w procesa wplątanym bywa, i często także szkody ponosi, które przez istnące dotąd postępowanie usunięte byó nie mogły.

Aby więc téy niedogodności skutecznie zapobiédz, uchwalono za porozumieniem się z c. k. Administracyią przychodów i c. k. jeneralną Komendą za prawidło postanowić, że na przyszłoś wszystkie, od skarbowych dzierzawców, liwerantów i przedsiębierców budowli składać się maiące dokumenta kaucyi, przez sądową osobistą jurysdykcyę legalizowane być maią.

Co Urzędom cyrkułowym dla wiedzy i zachowania ogłoszoném zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 14. Sierpnia 1835 pod l. gub. 40130.

171.

Przepis względem udzielenia dyspensy od wieku, przepisanego dla wstępu do gymnazyium.

Podług dekretu wysokiéy nadwornéy Komissyi naukowéy z dnia 25. Lipca r. b. pod l. 4057, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 27. Czerwca r. b. upoważnić Dyrekcyie mieyscowe gymnazyiów, od naymnieyszego i naywyższego wieku dla wstępu do gymnazyium przepisanego, do trzech miesięcy, a Rządom kraiowym do sześciu miesięcy uwalniać, ieżeli po ścisłém rozpoznaniu wszystkich do tego należących stosunków, wcześnieysze lub późnieysze przypuszczenie chłopca do nauk gymnazyialnych,

dem Gedeihen des Unterrichtes auch beim Vorrücken in die höheren Studien nicht abträglich befunden wird.

Wenn der Abgang am Normalalter oder die Ueberschreitung desselben über sechs Monate bis zu Einem Jahre beträgt, und die eben bemerkten Bedingungen eintreten, so sind die Dispensgesuche zur hochortigen Entscheidung vorzulegen.

Welches den Gymnasial-Directoraten, mit Bezug auf das Kreisschreiben vom 22. December 1832 Zahl 67983, und die Normalvorschrift vom 19. December 1826 Zahl 72695 Abschnitt II. Absatz 3., zur Wissenschaft, Nachachtung und weiteren Verständigung der Gymnasial-Präfecte, welche die Aufnahme besorgen, hiemit bekannt gegeben wird.

Gub. Verordnung vom 12. August 1835. Gub. Zahl 49383.

172.

Ob in Fällen, wo nach den Gesetzen zwar eine Pränotation, aber keine Intabulation Statt findet, anstatt der angesuchten Intabulation die Pränotation zu bewilligen sey.

Ueber die Frage, ob in Fällen, wo nach den Gesetzen zwar eine Pränotation, aber keine Intabulation Statt findet, anstatt der angesuchten Intabulation die Pränotation zu bewilligen sey? ist dem nieder-österreichischen Landrechte und dem Magistrate der Stadt Wien durch allerhöchste Entschließung vom 13. April und Hofdecret vom 6. August 1830 die Belehrung ertheilt worden, daß, da zufolge der Bestimmung des §. 2. des Patents vom 14. Februar 1804 Nro. 652 der J. G. S. der Parthei frei steht; entweder nur die Intabulation allein, oder allein die Pränotation anzusuchen, oder das Gesuch auf beide alternativ dahin zu stellen, daß, wofern die Intabulation nicht, wohl aber die Pränotation Statt finden könnte, die letztere bewilliget werde, es die Pflicht der Parthei sey, ihr Gesuch nach dieser Vorschrift einzurichten, und daher der Landtafel- und Grundbuchs-Behörde in keinem Falle, folglich auch dann nicht gestattet sey, eine von der Parthei nicht ausdrücklich angesuchte Pränotation zu bewilligen, wenn in dem Gesuche nur die Intabulation begehrt ist, dieselbe aber nicht Statt finden kann.

Dieser Vorschrift wird hiemit zu Folge weiterer allerhöchsten Entschließung vom 19. Juni 1835, für die mit Landtafeln und Grundbüchern versehenen Provinzen, die Kraft eines allgemein verbindlichen Gesetzes beigelegt.

pożytecznėm, a postępowi w nauce, także za posunieniem się do wyższych szkół, szkodliwém uznane nie będzie.

Gdy brak wieku przepisanego lub przekroczenie tegoż sześć miesięcy przechodzi i dosięga roku, a te same zachodzą warunki, prośby o dyspensę do wyższego rozstrzygnienia przełożone być maią.

Co Dyrektoratom gymnazyiów odnośnie do okolnika z dnia 22. Grudnia 1832 pod liczbą 67983 i przepisu normalnego z dnia 19. Grudnia 1826 pod liczbą 72695 oddziału II. ustępu 3., dla wiadomości i zachowania, oraz dalszego zawiadomienia prefektów gymnazyialnych, uczniów przyymuiących, ninieyszém obwieszczzno zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 12. Sierpnia 1835 pod l. gub. 49383.

172.

Czy w tych przypadkach, gdzie podług praw wprawdzie ma mieysce prenotacyia ale nie intabulacyia, miasto proszonéy intabulacyi prenotacyię pozwolić wypada.

Na zapytanie, czy w przypadkach, gdzie podług ustaw wprawdzie ma mieysce prenotacyia ale nie intabulacyia, zamiast proszonéy intabulacyi, prenotacyia dozwoloną być ma? wydana została informacyia niższo-austryiackiemu Sądowi szlacheckiemu i Magistratowi miasta Wiédnia przez naywyższą uchwałę z dnia 13. Kwietnia i dekret nadworny z dnia 6. Sierpnia 1830, że gdy podług przepisu §. 2. patentu z d. 14. Lutego 1804 pod liczbą 652 zbioru ustaw sądowych stronie wolność zostawiona, albo tylko iedynie o prenotacyię, lub iedynie tylko o intabulacyię prosić, albo też prożbę o obydwie alternative (to iest o iedną lub drugę) w ten sposób podać, że ieżeliby nie intabulacyia, więc wszelako prenotacyia mieysce mieć mogła, a zatémby ta ostatnia pozwoloną była, przeto do strony należy, prożbę swoia podług tego przepisu ułożyć, i że zatém Urzędowi nad Tabulą kraiową, albo ksiąg gruntowych, w żadnym przypadku, a zatém i wtenczas wolno nie iest pozwalać stronie prenotacyię, o którą takowa wyraźnie nie prosiła, gdy w prośbie tylko intabulacyi żądano, a takowa mieysca mieć nie może.

Temu przepisowi wskutek dalszéy naywyższéy uchwały z dnia 19. Czerwca 1835 nadaie się ninieyszém dla prowincyy, tabulami kraiowémi i księgami gruntowémi opatrzonych, moc prawa powszechnie obowiązuiącego.

Welches in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 9. Juli l. J. Zahl 17735 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 12. August 1835. Gub. Zahl 46036.

173.

Bestimmung hinsichtlich der Strafbarkeit solcher Drohungen, die nicht etwa zu Folge der Bestimmungen des ersten Theils des Strafgesetzbuches als Verbrechen zu betrachten und zu bestrafen sind.

Um den Zweifeln und Anständen zu begegnen, welche sich hinsichtlich der Strafbarkeit solcher Drohungen ergeben haben, die nicht etwa zu Folge der Bestimmungen des ersten Theils des Strafgesetzbuches als Verbrechen zu betrachten und zu bestrafen sind, haben Seine k. k. Majestät am 19. Juni 1835 zu entschließen geruhet:

§. 1.

Wer mittelbar oder unmittelbar, schriftlich oder mündlich, oder auf andere Art, mit oder ohne Angabe seines Namens mit Mord, schwerer Verwundung oder Verletzung, Gefangennehmung, Raub, Brandlegung, Zerstörung von Wasserwerken oder mit anderen bedeutenden Beschädigungen des unbeweglichen oder beweglichen Eigenthums in der Absicht drohet, um von dem Bedrohten eine Leistung oder Unterlassung zu erzwingen, begehet, in so fern sich die That nicht etwa schon in Gemäßheit der Bestimmungen des ersten Theils des Strafgesetzbuches als ein Verbrechen darstellt, das Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit, wenn die Drohung geeignet ist, dem Bedrohten mit Rücksicht auf die Verhältnisse und die persönliche Beschaffenheit desselben gegründete Besorgniß einzuflößen, ohne Unterschied, ob die erwähnten Uebel gegen den Bedroheten selbst, dessen Familie und Verwandte, oder gegen andere unter seinen Schutz gestellte Personen gerichtet sind, und ob die Drohung einen Erfolg gehabt hat, oder nicht.

§. 2.

Dasselbe Verbrechen begeht, wer die in dem vorgehenden Paragraphe bezeichnete, und auf die dort angegebene Art zur Erregung gegründeter Besorgnisse geeignete Drohung auch blos in der Absicht anwendet, um einzelne Personen, Gemeinden oder Bezirke in Furcht und Unruhe zu versetzen.

§. 3.

Die Strafe ist Kerker oder auch schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre. Unter erschwerenden Umständen,

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworné z dnia 9. Lipca r. b. pod liczbą 17735, do publicznéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 12. Sierpnia 1835 do liczby gub. 46036.

173.

Przepisy o podléganiu karze pogróżek, które snadź nie maią iuż oprócz tego podług przepisów piérwszéy części ustawy karnéy, iako zbrodnie być uważane i karane.

Dla uchylenia wątpliwości i przeszkód wydarzaiących się, co do karania pogróżek, które snadź podług przepisów piérwszéy części ustawy karnéy iuż oprócz tego iako zbrodnie uważane i karane być nie powinny, raczył Nayiaśnieyszy Pan pod dniem 19. Czerwca 1835 postanowić:

§. 1.

Kto pośrednio lub bezpośrednio, pisemnie lub ustnie, lub też innym sposobem z podaniem lub bez podania nazwiska swego, zabóystwem, ciężkiém ranieniem, lub skaléczeniem, uwięzieniem, rabunkiem, podpaleniem, zburzeniem budów wodnych, lub innémi uszkodzeniami własności ruchoméy lub nieruchoméy, w tym zamiarze grozi, aby na zagrożonym dopełnienie lub zaniechanie czegoś wymusić, ieżeli uczynek iuż podług przepisów piérwszéy części ustawy karnéy, iako zbrodnia się nie okaznie, popełnia występek gwałtu publicznego, ieżeli pogróżka iest tego rodzaiu, że zagrożonego z uwagą na iego stosunki i osobistą właściwość, słuszną obawą nabawić może, a to bez różnicy, czyli złe wymienione ściąga się do samego zagrożonego, iego rodziny i krewnych, lub do innych osób pod iego opiekę danych, i czyli pogróżka swóy skutek wzięła lub nie.

§. 2.

Ten sam występek popełnia ten, co pogróżki w paragrafie poprzedniczym wytknięte i sposobem tamże wskazanym do wzniecenia słusznéy obawy usposobionéy, używa, choćby w tym iedynie celu, by osoby poszczególne, gminy lub obwody wprawić w trwogę i niepokóy.

§. 3.

Kara na to, iest więzienie, albo nawet ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do roku. Przy okolicznościach

nämlich, wenn mit Mord oder Brandlegung gedrohet, oder wenn die Drohung wiederholt wird, wenn die angedrohete Beschädigung den Betrag von Tausend Gulden Conventions-Münze, oder der Schade, welcher aus der zu erzwingenden Handlung oder Unterlassung hervorgehen würde, den Betrag von Dreihundert Gulden Conventions-Münze übersteigt, oder wenn die Drohung gegen eine obrigkeitliche Person wegen ihrer Amtshandlungen, oder gegen ganze Gemeinden oder Bezirke gerichtet wäre, ist die Strafe mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu bemessen.

§. 4.

Ist die Drohung der unmittelbare Anfang oder Versuch eines andern Verbrechens, so haben die auf dieses Verbrechen oder dessen Versuch verhängten Strafen einzutreten.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 8. Juli l. J. Zahl 17516 zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gub. Kundmachung vom 12. August 1835. Gub. Zahl 47605.

174.

Miethkutscher dürfen sich bei erkauften Wägen der darauf gemahlten adelichen Wappen der früheren Besitzer nicht bedienen.

Es ist die Frage entstanden, ob, wenn wahrgenommen wird, daß ein Miethkutscher sich eines erkauften Wagens unter Beibehaltung des darauf gemahlten adeligen Wappens des früheren Besitzers bedient, die Behörden recht daran seyen, den Miethkutscher zur Beseitigung des Wappens zu verhalten.

Laut hohen Hofkanzleidecrets vom 16. Juni 1835 Zahl 12490 haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 8. Juni zu befehlen geruhet, daß die Polizei-Behörden in der Abstellung von dergleichen Unziemlichkeiten nicht zu beirren seyen.

Gubernial-Erledigung vom 13. August 1835 Gub. Zahl 41401.

175.

Bei Bestimmung der Erbsteuer-Verbindlichkeit sind nur die Erbtheile der einzelnen Köpfe in Betrachtung zu ziehen.

Es ist aus Anlaß eines speciellen Falles, wo eine Erbschaft sich unter die Geschwister des Erblassers und zugleich unter die Kin-

obciążaiących, mianowicie, ieżeli zabóystwem albo podpaleniem grożono, lub gdy pogróżka powtarzaną była, gdy zagrożone uszkodzenie ilość tysiąca ZłR. m. k. lub szkoda, która z wymuszonéy czynności lub zaniechania takowéy byłaby wynikła, ilość trzechset ZłR. przenosi, lub gdy pogróżka na osobę zwierzchniczą za sprawowanie urzędu, lub na całe gminy albo powiaty wymierzoną byłaby, kara ciężkiém więzieniem od roku do lat pięciu wymierzoną być ma.

§. 4.

Jeżeli pogróżka iest bezpośrednim początkiem lub zamachem do innéy zbrodni, kary na takową zbrodnię lub takowy zamach ustanowione, nastąpić maią.

Którego naywyższe postanowienie, w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 8. Lipca r. b. pod liczbą 17516, do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 12. Sierpnia 1835 do l. gub. 47605.

174.

Naiemni powoźnicy (fiakry) u kupionych powozów używać nie mogą malowanych na tychże szlacheckich herbów posiadaczów dawnieyszych.

Zaszło pytanie, czy ieżeli dostrzeżono zostanie, że powoźnik naiemny (fiakier) kupionego powozu z zatrzymaniem malowanego na powozie szlacheckiego herbu posiadacza dawnieyszego używa, Urzędy słuszną maią przyczynę, zmusić naiemnego woźnicę do uchylenia herbu?

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 16. Czerwca 1835 za liczbą 12490, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 8. Czerwca rozkazać, że Urzędom policyynym w uchyleniu podobnych nieprzyzwoitości przeszkadzać nie należy.

Rezolucyia gub. z dnia 13. Sierpnia 1835 pod liczbą gub. 41401.

175.

Przy wymierzaniu należytości podatku spadkowego, tylko na dziedzizny (części spadkowe) poiedynczych głów wzgląd miany być powinien.

Z powodu poszczególnego przypadku, gdzie dziedzictwo między rodzeństwo spadkodawcy (testatora) i oraz między dzieci

der verstorbener Geschwister vertheilte, die Antheile der Geschwister aber mehr, jene der Kinder der verstorbenen Geschwister hingegen weniger als 100 fl. betrugen, die Frage vorgekommen, ob bei Bemessung der Erbsteuer die Erbtheile nach Stämmen oder nach Köpfen zu betrachten seyen?

Seine Majestät geruhten hierüber mit allerhöchster Entschließung vom 13. Juli l. J. den in den §§. 2. und 12. des Erbsteuerpatentes gegründeten Antrag zu genehmigen, daß bei Bestimmung der Erbsteuer-Verbindlichkeit nur die Erbtheile der einzelnen Köpfe in Betrachtung zu ziehen seyen, vorausgesetzt, daß die Erbschaft den jure repraesentationis eintretenden Erben vom Erblasser unmittelbar zufällt.

Gubernial-Erledigung vom 14. August 1835. Gub. Zahl 48091.

176.

Wie sich zu benehmen ist, wenn der Mißhandelte in Fällen des 241. §. des Strafgesetzbuches II. Theils sein Gesuch um Bestrafung des Beleidigers widerruft.

Aus Anlaß einiger gegen die Beobachtung der zu Folge allerhöchster Entschließung vom 31. December 1832 mit hohem Hofkanzleidecrete vom 10. Jäner 1833 Zahl 171, und rücksichtlich mit Gubernial-Verordnung vom 12. März 1833 Zahl 6884 kundgemachten, den §. 241 des Strafgesetzbuches II. Theils erläuternden Vorschrift erhobenen, zur allerhöchsten Kenntniß Sr. Majestät gebrachten Anstände, haben Allerhöchstdieselben mit allerhöchster Entschließung vom 15. Juni l. J. Folgendes anzuordnen geruhet:

Wenn der Mißhandelte im Falle des 241. §. des Strafgesetzbuches II. Theils sein Gesuch um Bestrafung des Beleidigers noch vor der Kundmachung des Urtheils an den Untersuchten widerruft, hat es von jeder weitern Untersuchung sowohl, als auch von jeder Wirkung des etwa bereits gefällten Urtheils abzukommen. Findet dagegen ein solcher Widerruf erst nach erfolgter Kundmachung des, wenn auch noch nicht rechtskräftigen Urtheiles Statt, so kann derselbe nur als Grund zur Milderung der Strafe bei den höheren Behörden angesehen werden.

zmarłego rodzeństwa podzielone zostało, części zaś rodzeństwa więcéy, a części dzieci zmarłego rodzeństwa mniéy iak 100 ZłR. wynosiły, urosło pytanie: czy przy wymiarze podatku spadkowego, dziedzizny podług pokoleń albo podług głów zważane być maią?

Nayiaśnieyszy Pan raczył w tym względzie naywyższą uchwałą z dnia 13. Lipca r. b. proiekt zasadzaiący się na §§ch 2. i 12. patentu o podatku spadkowym potwierdzić, że przy wymiarze należytości podatku spadkowego tylko dziedzizny (schedy) poiedynczych głów zważane być maią, dopuściwszy to, że dziedzictwo na następuiących prawem reprezentacyynėm (jure repraesentationis), dziedziców, od testatora bezpośrednio spada.

Rezolucyia gub. z dnia 14. Sierpnia 1835 pod liczbą gub. 48091.

176.

Jak postąpić należy, ieżeli skrzywdzony w przypadkach §fu 241. księgi ustaw karnych IIgiéy części swoią proźbę o ukaranie krzywdziciela odwołuie.

Z powodu niektórych, przeciw zachowaniu przepisu, w skutek naywyższéy uchwały z dnia 31. Grudnia 1832, dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 10. Stycznia 1833 za liczbą 171, a właściwie rozporządzeniem gub. z d. 12. Marca 1833 pod liczbą 6884 ogłoszonego i §. 241 kodexu kryminalnego IIgiéy części obiaśniaiącego, wszczętych, i do wiadomości N. Pana doszłych wątpliwości, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 15. Czerwca r. b. postanowić, co następuie:

Jeżeli skrzywdzony w przypadku §. 241 kodexu kryminalnego IIgiéy części, swoią prośbę o ukaranie krzywdziciela, ieszcze przed ogłoszeniem wyroku badanemu, odwołuie, natenczas należy od wszelkiego dalszego badania, równie iak i od wszelkiego skutku snadź zapadłego iuż wyroku odstąpić. Jeżeli zaś takowe odwołanie dopiéro po nastąpionėm ogłoszeniu wyroku, aczkolwiek ieszcze nieprawomocnego, podane zostanie, wtedy takowe tylko iako powód do złagodzenia kary w wyższych Instancyiach uważaném być może.

Woven die Kreisämter zur Nachachtung und Belehrung der Dominien und Magistrate in Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 15. August 1835. Gub. Zahl 42923.

177.

Wie sich hinsichtlich der Erbsteuer von dem beweglichen Vermögen der Militärpersonen zu benehmen ist.

Seine Majestät haben über eine allerunterthänigste Anfrage wegen Auslegung des §. 27. des Erbsteuerpatentes mit allerhöchster Entschließung vom 13. Juli l. J. anzuordnen geruhet, daß es in der Anwendung jenes §. bei den militärischen Verlassenschaften bei dem bisher üblichen Verfahren zu belassen sey, wornach auch von dem beweglichen Vermögen einer Militärperson, so wie von dem unbeweglichen, die Erbsteuer nur dann zu entrich'en ist, wenn dasselbe sich in einem der Erbsteuer unterliegenden Erblande befindet.

Gubernial-Erledigung vom 15. August 1835. Gub. Zahl 47627.

178.

Bestätigungsart der in Reiseparticularien aufgerechneten Gebühren für Handlanger, Fuhrleute und Arbeiter.

Aus Anlaß eines speciellen Falles hat die hohe Hofkanzlei mit Decret vom 2. Juli l. J. Zahl 16414 zu verordnen befunden, in Zukunft in allen jenen Reiseparticularien, in welchen Handlanger, Fuhrleute und Arbeiter aufgerechnet werden, alle diese Individuen immer namentlich und mit Angabe der verwendeten Tage anzusetzen, und daß sie die aufgerechneten Gebühren wirklich erhalten haben, ist von ihnen selbst, wenn sie aber des Schreibens nicht kündig sind, von einem unpartheiischen Namensfertiger bestätigen zu lassen.

Wovon die Kreisämter zur Darnachachtung und weiteren nöthigen Bekanntmachung verständigt werden.

Gubernial-Verordnung vom 19. August 1835. Gub. Zahl 43810.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zachowania i zainformowania Dominiów uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Sierpnia 1835 pod l. gub. 42923.

177.

Jak względem podatku spadkowego od maiątku ruchomego osób woyskowych postępować należy.

Nayiaśnieyszy Pan raczył na uczynione naypokornieysze zapytanie, względem wykładania §. 27. patentu o podatku spadkowym, naywyższą uchwałą z dnia 13. Lipca r. b. rozporządzić, że względem zastosowania tego §. do woyskowych spadków, przy dotąd zwykłém postępowaniu pozostać należy, podług czego zatém od r u c h o m e g o maiątku osoby woyskowéy, podobnie iak od nieruchomego, podatek spadkowy tylko wtenczas opłacony być powinien, ieżeli takowy w prowincyi dziedziczněy, podatkowi spadkowemu podlégaiący, znayduie się.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Sierpnia 1835. pod l. gub. 47627.

178.

Sposób poświadczania należytości rzemieślniczych, woźniczych i robotniczych, umieszczanych w rachunkach podróżnych.

Z powodu poszczególnego wydarzenia, wysoka nadworna Kancelaryia dekretem z dnia 2. Lipca r. b. pod licz. 16414 rozporządziła: iż w tych wszystkich rachunkach podróżnych, gdzie rzemieślnicy, woźnice i robotnicy porachowani bywaią, wszyscy tacy ludzie, po imieniu i z wytknięciem strawionych dni przy robocie, umieszczeni być maią, a iako porachowane należytości istotnie odebrali, przez nich samych, a gdyby pisać nie umieli, przez osobę bezstronną ich imię podpisuiącą, poświadczono być ma.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zachowania i dalszego potrzebnego obwieszczenia, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Sierpnia 1835 pod l. gub. 43810.

179.

Den wegen Mangel rechtlicher Beweise aus der strafgerichtlichen Haft entlassenen mittellosen Individuen werden Zehrgelder zur Rückkehr in ihre Heimath gegen Ersatz bewilligt.

Im Grunde hohen Hofdecretes vom 14. Juli l. J. Zahl 15533 fand die vereinigte hohe Hofkanzlei, im Einvernehmen mit der k. k. obersten Justizstelle zu gestatten, daß den wegen Mangel rechtlicher Beweise aus der strafgerichtlichen Haft entlassenen mittellosen Individuen, wie dieß seit dem Jahre 1811 in Hinsicht auf die nach überstandener Strafdauer aus der Criminal-Haft entlassenen mittellosen Individuen schon gestattet ist, ein Zehrpfennig zur Bestreitung der Auslagen der Rückkehr in ihre Heimath gegen Rückersatz aus dem Criminalfonde vorschußweise erfolgt werde.

Von der Betheilung mit solchen Vorschüssen sollen übrigens jene Individuen ausgeschlossen bleiben, welche aus dem Sitze des Strafgerichtes in ihre Heimath mittelst des Schubs gewiesen werden, weil in diesem Falle für ihre Verpflegung auf die durch das Schubgesetz vorgeschriebene Art gesorgt werden muß.

Endlich sollen die Dominien und Magistrate für die schleunige Einbringung dieser vorgeschossenen Zehrgelder an den Criminalfond von Seite der Ersatzpflichtigen zwar zu sorgen haben, aber nicht gehalten seyn, diese Vorschüsse aus Eigenem zu ersetzen.

Hievon werden die Kreisämter zur eigenen Wissenschaft mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, auf die schleunige und sorgfältige Hereinbringung der Wegzehrgelder von den Ersatzpflichtigen bei vorkommenden Fällen thunlichst einzuwirken.

Gub. Verordnung vom 21. August 1835. Gub. Zahl 46047.

180.

Gesuche um Beurlaubung dienender Soldaten haben Dominien nicht bei der Militärbehörde, sondern bei dem betreffenden Kreisamte zu überreichen.

Laut Eröffnung des k. k. General-Militär-Commando vom 2. Juli d. J. Zahl 285 Q., sollen sich häufig Fälle ereignen,

179.

Osobom niezamożnym, dla braku dowodów prawnych z aresztu kryminalnego uwolnionym, dozwolone zostaie za wynagrodzeniem strawne dla powrotu do ich dziedziny.

W skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. Lipca r. b. za liczbą 15533, uznała wysoka Kancelaryia nadworna za porozumieniem się z c. k. naywyższym Trybunałem sprawiedliwości za potrzebne, pozwolić, by osobom niezamożnym, dla braku dowodów prawnych z aresztu kryminalnego wypuszczonym, iako to iuż od roku 1811 względem niezamożnych osób, po odbytéy karze z więzienia kryminalnego uwolnionych, dozwolono iest, strawne dla opędzenia wydatków na powrót do swoiéy dziedziny za nastąpić maiącém zwróceniem, z funduszu kryminalnego przedpłatnie dawane było.

Od obdzielenia przedpłatą takową wyłączone być powinny te osoby, które z siedziby Sądu kryminalnego do swoiéy dziedziny szupasem odsełane bywaią, gdyż w tym razie o ich opatrzenie na sposób, ustanową szupasową przepisany, staranie miane być powinno.

Wreszcie powinny Dominia i Magistraty o prędkie zapłacenie tych przedpłatnych strawnych do funduszu kryminalnego ze strony osób do zwrócenia obowiązanych wprawdzie starać się, wszelako do powrócenia tych przedpłat z własnego grosza przymuszani być nie maią.

O czém Urzędy cyrkułowe dla własnéy wiedzy z tym dodatkiem uwiadomione zostaią, by w wydarzonych przypadkach do prędkiego i troskliwego odzyskania pieniędzy na strawne danych, od obowiązanych do zwrócenia dzielnie przyczyniali się.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Sierpnia 1835 pod l. gub. 46047.

180.

Prośby o urlopowanie żołniérzy w służbie zostaiących, Dominia nie do Władz woyskowych, ale do należnego Urzędu cyrkułowego podawać maią.

Podług odezwy c. k. jeneralnéy Komendy woyskowéy z d. 2. Lipca r. b. za liczbą 285 Q., często przypadki wydarzac

daß die Dominien um Beurlaubung dienender Soldaten unmittelbar bei dem k. k. General-Militär-Commando einschreiten, und die Nothwendigkeit derselben bei Hause dringend schildern, während sich diese nach eingeholter Ueberzeugung sehr oft nicht bewährt.

Ohnehin werden, wenn die Familien-Verhältnisse eines dienenden Soldaten dessen Anwesenheit bei Hause erheischen, die Gesuche um Entlaßung im Concertationswege nur beim Kreisamte überreicht, und weiter im vorgeschriebenen Wege verhandelt.

Um nun der Behelligung des k. k. General-Militär-Commando mit unstatthaften Gesuchen um Beurlaubungen der Soldaten für die Zukunft Einhalt zu thun, wird den Kreisämtern aufgetragen, die Dominien anzuweisen, Gesuche um Beurlaubung dienender Soldaten auch nur bei den k. k. Kreisämtern zu überreichen.

Die k. k. Kreisämter haben derlei Gesuche mit aller Genauigkeit zu würdigen, und nach geschöpfter Ueberzeugung von der Grundhältigkeit sodann unmittelbar an die betreffenden Truppenkörper weiter zu leiten, widrigens aber zurückzuweisen.

Gubernial-Verordnung vom 22. August 1835. Gub. Zahl 42206.

181.

Verfahren bei der Abgabe und Vertheilung der Armenbücher, dann Formularien zur Evidenzhaltung des Verschleißes und der Rechnungslage.

Um das Verfahren bei der Abgabe und Vertheilung der Armenbücher in einen geregelten Gang zu bringen, wird den Kreisämtern im Grunde hohen Studien-Hofcommissionsdecrets vom 21. März und 30. Juni d. J. Zahl 934 und 3839 Folgendes bedeutet:

1) In der hierortigen Verordnung vom 9. Februar d. J. Zahl 4201 ist bemerkt worden, daß die Schulbücher-Unterverleger halbjährig einen Ausweis über die abgenommenen, verkauften und noch vorräthigen Bücher vorzulegen haben, um nach denselben die Armenbücher zu bemessen, welche die k. k. Schulbücher-Verschleiß-Administration dann spesenfrei an die Unterverleger oder Kreisämter schicken wird.

się maią, że Dominia o urlopowanie żołnierzy w służbie zostaiących bezpośrednio do c. k. jeneralnéy Komendy z prośbą udaią się, i o konieczněy potrzebie bycia tychże w domu przedstawiaią, gdy tymczasem po zasiągnieniu wiadomości ta potrzeba częstokroć nie sprawdza się.

A prócz tego, ieżeli stosunki familiyne żołniérza w służbie zostaiącego, bytności tegoż w domu wymagaią, prośby o uwolnienie ze służby w drodze koncertacyi tylko do Urzędu cyrkułowego podawane, i tak daléy w drodze przepisanéy rozpoznawane być mogą.

Aby więc naprzykrzaniu się c. k. jeneralnéy Komendzie woyskowéy bezzasadnémi prośbami o urlopowania żołniérzy na przyszłość tamę położyć, rozkazuie się Urzędom cyrkułowym, Dominiom zalecić, by prośby o urlopowanie żołniérzy w służbie zostaiących, także tylko do c. k. Urzędów cyrkułowych podawane były.

C. k. Urzędy cyrkułowe maią zatém takowe prośby z wszelką dokładnością oceniać, i przekonawszy się o zasadności tychże, takowe potém bezpośrednio do dotyczących korpusów woyskowych daléy odséłać, w przeciwnym zaś razie odrzucać.

Rozporządzenie gub. z dnia 22. Sierpnia 1835 pod l. gub. 42206.

181.

Postępowanie przy oddawaniu i rozdawaniu książek dla ubogich, tudzież formularze dla utrzymywania w ewidencyi przedaży i rachunku.

Aby postępowanie przy oddawaniu i rozdawaniu książek dla ubogich do porządnego toku przyprowadzić, wskazuie się c. k. Urzędom cyrkułowym na mocy dekretu wysokiéy Komissyi nadwornéy naukowéy z d. 21. Marca i 30. Czerwca r. b. pod liczbą 934 i 3839, co następuie:

1) W rozporządzeniu tuteyszém z dnia 9. Lutego r. b. pod liczbą 4201, namieniono iest, że podskładniki (subferlegry) książek szkolnych podawać maią co pół roku wykazy książek odebranych, sprzedanych i ieszcze zapasem zostałych, by podług tego ilość książek dla ubogich wymierzyć, które potém c. k. zarząd przedaży książek szkolnych bezpłatnie podskładnikom lub też Urzędom cyrkułowym prześle.

Im Anschluße .|. wird den Kreisämtern nun ein Formulare zur Zustellung an die im Kreise befindlichen Unterverleger übermittelt, nach welchem diese halbjährigen Ausweise zu verfassen seyn werden.

2) Bei der Vertheilung der Armenbücher haben die Kreisämter einzuschreiten, und dabei die Vorschriften der §§. 321, 322, 423, 424 und 425 der politischen Verfassung der deutschen Schulen genau zu beobachten, und sich davon keine Abweichungen erlauben.

Die Rechnungen über die Armenbücher sind nach dem mitfolgenden Formulare :|: zu verfassen, und der Provincial-Staatsbuchhaltung unmittelbar zur weiteren Amtshandlung zuzusenden.

Gub. Verordnung vom 22. August 1835. Gub. Zahl 42948.

Ausweis

über die aus dem Verschleiße für die Zeit vom   bis
entfallenden 25percentigen Armenbücher.

Zur unentgeltlichen Abgabe geeignete Bücher	Anfänglicher Vorrath von	In diesem Semester sind dazu gekommen	Zusammen	Hievon wurden in diesem Semester verkauft	Daraus entfallende Armenbücher	Vorrath mit Ende dieses Semesters
A B C Täfelchen						
Evangelien						
Landerzählungen						
Stadterzählungen						
Kleine Katechismen						
Lesebuch, kleines						
Lesebuch für II. Classe Stadtschulen						
detto detto Landschulen						
Landnamenbüchlein						
Stadtnamenbüchlein						
Elementarz						
Krótki katechizm						

·]· Formularz 1.

W Y K A Z

książek dla ubogich ze składu za czas do
po 25 procentu przyypadaiących.

Książki do rozdania bezpłatnego	Zapas początkowy	W tym półroczu przybyło	Razem	Z tego w tym półroczu przedano	Z tąd przypadaiące książki dla ubogich	Zapas z końcem tego półrocza
Tablice abecadłne						
Ewangelie						
Powieści dla wsiów						
Powieści dla miast						
Katechizmy krótkie						
Książka do czytania mała						
Książka do czytania dla 2. klasy mieyskiéy						
Książka do czytania dla 2. klasy wieyskiéy						
Elementarz mieyski						
Elementarz wieyski						
Elementarz						
Krótki katechizm polski						

:|:

Formulare 2.

Empfang

Post-Nro.	Gegenstand	A. B. C. Täfelchen	Namenbücheln für Landschulen	Namenbücheln für Stadtschulen	Kleine			Lesebuch			Evangelien	Schulgesetze
					Katechismen	Erzählungen für Landschulen	Erzählungen für Stadtschulen	I. Theil	II. Theil für Landschulen	II. Theil für Stadtschulen		
1	Rest vom											
2	Erhalten laut hohen Decretes vom											
	Empfang . .											
	Davon ab die Ausgabe mit											
	Rest . . welcher in die neue Rechnung übertragen wird											

Ausgabe

Post- und Beilags-Nro.	Zeit der Abgabe	Namen der betheilten Schulen	A. B. C. Täfelchen	Namenbüchel		Kleine			Lesebuch			Evangelien	Schulgesetze
				für Land- Schulen	für Stadt- Schulen	Katechismen	Erzählungen für Landschulen	Erzählungen für Stadtschulen	I. Theil	II. Theil für Land- auch für II. Cl. Schulen	II. Theil für Stadtschulen		

Formularz 2.

Przychód													Rozchód													
Liczba porządkowa	Przedmiot	Tablice abecadlne	Elementarze dla szkół wieyskich	Elementarze dla szkół mieyskich	Małe			Książki do czytania			Ewanielie	Ustawy szkolne	Liczba porządkowa i annexu	Czas oddania	Nazwiska obdarzonych uczniów	Tablice abecadlne	Elementarz dla szkół		Małe			Książki do czytania			Ewanielie	Ustawy szkolne
					Katechizmy	Powieści dla szkół wieyskich	Powieści dla szkół mieyskich	Część I.	Część II. dla szkół wieyskich	Część II. dla szkół mieyskich							wieyskich	mieyskich	Katechizmy	Powieści dla szkół wieyskich	Powieści dla szkół mieyskich	Część I.	Część II. dla szkółwieyskich 2 klas szkół	Część II. dla szkół mieyskich		
1	Reszta z																									
2	Otrzymano podług wysokiego dekretu z dnia																									
	Przychód . .																									
	Potrąciwszy z tąd rozchód w																									
	Reszta . . która do nowego rachunku przeniesioną zostaie.																									

W załączeniu .|· więc poséła się Urzędom cyrkułowym formularze, dla doręczenia podskładnikom w cyrkule znayduiącym się, podług których owe półroczne wykazy układane być maią.

2) Przy rozdawaniu książek dla ubogich, wdać się maią Urzędy cyrkułowe w tę czynność, i przytém przepisy §§. 321, 322, 423, 424 i 425 ustanowy polityczney, dla szkół niemieckich, ściśle zachować i żadnych zboczeń sobie nie pozwalać.

Rachunki z książek dla ubogich układane być maią podług dołączonego formularza :|: i prowincyyney Izbie rachunkowéy dla dalszego urzędowego sprawowania bezpośrednio dosłane.

Rozporządzenie gub. z dnia 22. Sierpnia 1835 pod l. gub. 42948.

182.

Aeußere Einrichtung der zollämtlichen Ausfertigungen.

Die Gestalt, in welcher vom 1. November d. J. an die Bolleten und andere zollämtliche Ausfertigungen eingerichtet seyn werden, wird, zu Folge der Verordnung der hohen k. k. allgemeinen Hofkammer vom 17. Juli d. J. Zahl 38830 in der Beilage .|. (13 Stück) zur allgemeinen Kenntniß gebracht.

In denselben wird für die Gegenstände, welche zum Transporte an einen andern Ort bestimmt sind, stets die Straße, welche mit der Waarensendung an den Ort der Bestimmung eingeschlagen werden soll, und die Zeitfrist, binnen welcher dieselbe an dem Orte der Bestimmung einzutreffen hat, nach vorläufiger Vernehmung des Waarenführers, und mit Rücksicht auf die obwaltenden Umstände, ausgedrückt werden.

Von der Angabe der Straße werden die Ausfuhrgüter ausgenommen, welche nicht in die Reihe der für den innern Verkehr einer Controlle unterliegenden Waaren gehören, und deren Austritt die Parthei nicht auszuweisen verpflichtet ist.

Die Bollete oder Versendungskarte soll den Gegenstand, über den dieselbe ausgestellt wurde, auf der vorgezeichneten Straße bis an den Ort der Bestimmung begleiten, und dient demselben für den Transport weder außer der bemerkten Straße, noch nach Ablauf des vorgezeichneten Zeitraumes zur Ausweisung, wenn nicht erwiesen wird, daß ein zufälliges Ereigniß hinderte, die bestimmte Straße oder Zeitfrist einzuhalten.

Die Bollete oder Versendungskarte, die sich nicht bei dem im Transporte vom Amte an den Ort der Bestimmung begriffenen Gegenstande befindet, soll, wenn dieselbe später beigebracht, und ein zufälliges Ereigniß, das die Bollete oder Versendungskarte von der Ladung trennte, nicht erwiesen wird, nicht beachtet werden.

Die Bestimmungen über die Baumwollgarn-Bolleten und Bezugskarten für den Verkehr im Kleinen bleiben in Wirksamkeit.

Die Ersatz-Bolleten treten an die Stelle der bisherigen rothen Freibolleten, und werden roth gedruckt werden.

Die Dauer, für welche die Ersatz-Bolleten zur Ausweisung verwendbar sind, wird mit demjenigen Zeitraume bestimmt, welcher von der Dauer der beigebrachten, und der der Ausstellung der Ersatzbollete zum Grunde gelegten Bollete zur Zeit der Ausfertigung der Erstern noch nicht abgelaufen ist.

Gubernial-Verordnung vom 25. August 1835. Gub. Zahl 51923.

Formulare 1.

Eingangs-Bollete für den inländischen Verkehr.

Land: N. N.

Haupt-Zollamt: Grund.

Nr. 19 am 11. November 1835

um neun Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung und Conf.-Anweis-Bollete Nr. 1, den 1. Novemb. 1835 des Amtes Rann, bezieht Joseph Ritter die nebenstehenden Waaren an sich selbst zu Grund durch den Frächter ——— mittelst ——— bespannt mit ———

Einfuhr-Zahlungs-Bollete.

Benennung der Waaren	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
Drei Fässer Istrianer Wein, im Grunde des beim Amte Rann erliegenden, auf eine größere Quantität lautenden Ursprungszeugnißes von Pola Nro. 20, den 20. September 1835, mit dem günstigen Zolle von Einem Gulden vom Wiener Centner . . .	+							
	1	729	609	6 Eimer	—	—	18	12
	2	725	604	6 detto	—	—		
	3	366	303	3 detto	—	—		
Zwei Faß Raffinat-Zucker in Broten ausländischer Erzeugung	X							
	7	165	148	—	—	—	66	9
	9	180	167	—	—	—		
Eine Kiste Süßholzsaft .	X 15	240	211	—	—	—	17	35
	6	2405	2042	—	—	—		
					Zoll . . .		101	56
					Waggeld .		—	47
					Zettelgeld .		—	18
					Zusammen .		103	1

Sage: Sechs Päcke von Zwei tausend vier hundert fünf Pfund Sporco, und Zwei tausend zwei und vierzig Pfund Netto, mit Einhundert drei Gulden 1 kr. an Zoll- und Nebengebühren.

N. N.

N. N.

Land: N. N.

Commercial-Zollamt: Rann.

Nr. 49 am 22. November 1835

um drei Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung sendet Johann Maurer aus Altdorf

die nebenstehenden Waaren an Joseph Egger zu Geding

durch den Frächter Michael Amann

mittelst 1 Frachtwagen, bespannt mit zwei Pferden.

Einfuhr-Zahlungs-Bollete.

Benennung der Waaren	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
Eine Tonne Häringe . .	IM.	140	104	—	—	4	2	48
Einen Ballen Stockfische .	WM.	97	96	—	—	—	1	56 2/4
Zwei Kisten Kurkumey in Wurzeln	(Nr. 7 (Nr. 10	290 190	200 150	—	—	8	1	45
Zehn Bund Faßreife, als gemeine Holzwaare . .	—	—	—	Werth 20 fl.	—	—	1	—
	4	657	550	20 fl.	—	12	7	29 2/4
					Waggeld .		—	17
					Zettelgeld .		—	4
					Siegelgeld .		—	12
					Zusammen .		8	2 2/4

Sage: Vier Päcke von Sechs hundert sieben und fünfzig Pfund Sporco, und Fünf hundert fünfzig Pfund Netto, mit zwölf Bleisiegeln und acht Gulden 2 2/4 kr. an Zoll- und Nebengebühren.

N. N. Einnehmer.
N. N. Controllor.

Land:

Zollamt:

Nr. am 18

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung

die nebenstehenden Waaren zu durch den Frächter mittelst bespannt mit

Einfuhr-Bollete.

Benennung der Waaren	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	zurücklegen binnen	ist zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Im inneren Zollgebiethe:									

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	zurücklegen binnen	ist zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Frühauf und Felsberg .	zwei Stunden								
Im inneren Zollgebiethe:									
Tolfs . . . . Hard . . . . Geding	) in weiteren zwölf Stunden	Geding, bei dem Verzehrungssteuer-Commissariate	ein und zwanzigsten November zwölf Uhr Mittags	—	Entsiegelt und zwölf Blei abgenommen. N. N. V. St. Commissär.				

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	zurücklegen binnen	ist zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Im inneren Zollgebiethe:									

Formularz 1.

Wchodowy bilet dla handlu zagranicznego.

Kray: N. N.

Główny Urząd cłowy: Grund..

Nr. 19. dnia 11. Listop. 1835.

o godzinie (przed południem.) dziewiątéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia i kons. przekazniącego biletu Nr. 1. z dnia 1. Listopada 1835 Urzędu Rann nabywa Józef Ritter obok położone towary dla siebie samego w Grund przez froktarza ——— za——— zaprzężon

Bilet opłaty cła wchodowego.

Nazwa towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	Zapłacona kwota pieniężna: kr.
Trzy beczki wina istryyskiego, na mocy znaydującego się w Urzędzie Rann na więkkszą ilość opiewaiącego świadectwa pochodzenia z Poli Nr. 20. z dnia 20. Września 1835 z względnieyszém cłem po iednemu ZłR. od cet. wiéd.	+							
	1	729	609	6 wiader	—	—	18	12
	2	725	604	6 dto.	—	—		
	3	366	303	3 dto.	—	—		
Dwie beczki cukru rafinatu w głowach, fabrykat zagraniczny . . .	╳							
	7	165	148	—	—	—	66	9
	9	180	167	—	—	—		
Skrzynia lukrecyi smażonéy	X 15	240	211	—	—	—	17	35
	6	2405	2042	—	—	—		

Mówię! Sześć pak zawieraiących dwa tysiące cztérysta pięć funtów sporco, i dwa tysiące cztérdzieści dwa funtów netto za opłatą sta trzech Złr. 1 kr. cła i innych należytości.

	Złr.	kr.
Cła . . .	101	56
Wagowego .	—	47
Cedułkowego	—	18
Razem .	103	1

N. N.

N. N.

Kray: N. N.

Handlowy Urząd: Rann.

Nr. 49. dnia 22. Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) trzeciéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia posełа Jan Maurer z Altdorfu

obok położone towary do Józefa Egger w Geding przez froktarza Michała Amann

na 1 bryce, zaprzężonéy parą koni

Bilet opłaty cła wchodowego.

Nazwa towarów	Znaki liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	Zapłacona kwota pieniężna: kr.
Jedna beczka śledzi . .	IM.	140	10	—	—	4	2	48
Jedna bela sztokfiszu . .	WM.	97	96	—	—	—	1	56 2/4
Dwie skrzynie imbiéru żółtego w korzeniu . . .	(Nr. 7	230	200		—	8	1	45
	(Nr. 10	190	150					
Dziesięć wiązek (buntów) obręczy na beczki iako prosty towar drzewny .	—	—	—	wartości 20 Złr.	—	—	1	—
	4	657	559	20 Złr.	—	12	7	29 2/4

Mówię! Cztéry paki zawiéraiące sześćset pięćdziesiąt siedm funtów sporco i pięćset piędziesiąt funtów netto z 12tu pieczęćmi ołowianémi, za opłatą ośmiu złr. 2 2/4 kr. cła i innych należytości.

	Złr.	kr.
Wagowego .	—	17
Cedułkowego	—	4
Pieczętnego .	—	12
Razem .	8	2 2/4

N. N. Poborca.
N. N. Kontrolor.

Kray: N. N.

Urząd cłowy

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia

obok położone towary

w przez

froktarza

na zaprzężon

Bilet cła wchodowego.

Nazwa towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	Zapłacona kwota pieniężna: kr.

Ta posełka musi prostą drogą iść na	tę odbyć w	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia podług	daléy odeszła dzień i godz	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano – Przedmiot i czas odpisania	po odpisaniu zostaie – ilość	
W okręgu granicznym:								
W wewnętrznym terytoryium obwodu cłowego:								

Ta posełka musi prostą drogą iść na	tę odbyć w	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia podług	daléy odeszła dzień i godz	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano – Przedmiot i czas odpisania	po odpisaniu zostaie – ilość	
W okręgu granicznym:								
Frühau i Felsberg	dwóch godzinach							
W wewnętrznym terytoryium obwodu cłowego:								
Tolfs . . . .) Hard . . . .) Geding . . . .)	w dalszych dwunastu godzinach	Gedinga w Komissaryiacie podatku konsumcyynego	Dwudziestego pierwszego Listopada o godzinie dwunastéy południowéy	—	Odpieczętowano i zdięto dwanaście ołowianych pieczęci N. N. komissarz pod. kons.			

Ta posełka musi prostą drogą iść na	tę odbyć w	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia podług	daléy odeszła dzień i godz	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano – Przedmiot i czas odpisania	po odpisaniu zostaie – ilość	
W okręgu granicznym:								
W wewnętrznym terytoryium obwodu cłowego:								

Formulare 2.

Eintritts-Bestätigungen im inländischen Verkehre.

Bestätigung-Nr. 193.

Vom Commercial-Zollamte Pillerau
am fünfzehnten December 1835
um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Philipp Kretschmann, zu Pöll,
hat die beim Amte Neuß,
unter Essito-Nro. 156 am 14ten December 1835
beamtshandelten Feilschaften anher zur Consumo-Behandlung gestellt.

An Essito wurden entrichtet Ein Gulden 48 kr.

N. N.

Bestätigung-Nro.

Vom Amte
am 183 um
Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

hat die beim Amte
unter Essito-Nro. am 183
beamtshandelten Feilschaften anher zur Consumo-Behandlung gestellt.

An Essito wurden entrichtet

Bestätigung-Nro.

Vom Amte
am 183 um
Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

hat die beim Amte
unter Essito-Nro. am 183
beamtshandelten Feilschaften anher zur Consumo-Behandlung gestellt.

An Essito wurden entrichtet

Eingangs-Bolleten im inländischen Verkehre.

Land: N. N. Com. Zollamt: Pillerau.

Nro. 193 am fünfzehnten December 1835 um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Eingangs-Bollete im inländischen Verkehre.

Laut Ausfuhrs-Bollete des kön. ung. Dreißigst-Amtes Neuß vom 14. Decem. 1835 Nro. 156 empfängt Philipp Kretschmann, zu Pöll,

	Bezeichnung der Behältnisse	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
		Pfund	Pfund			
Vierzig Säcke Weitzen	1 in 40 K.	6480	—	81 Metzen		
Ein Faß gelbes Wachs . .	W.	150	—			
Zusammen . .	41	6630	—	81	20	46

Sage: Ein und vierzig Behältnisse, Sechstausend Sechshundert und dreißig Pfund Sporco, zwanzig Gulden 46 kr.

N. N.

Land: Zollamt:

Nr. am um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Eingangs-Bollete im inländischen Verkehre.

Laut Bollete
des Amtes vom Nr.
empfängt zu

Bezeichnung der Behältnisse	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
	Pfund	Pfund			

Land: Zollamt:

Nr. am um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Eingangs-Bollete im inländischen Verkehre.

Laut Bollete
des Amtes vom Nr.
empfängt zu

Bezeichnung der Behältnisse	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
	Pfund	Pfund			

Diese mit zwei Bleisiegeln von Neuß verwahrte Sendung,
die der Frächter Jacob Sebaldt auf einem Wagen, bespannt
mit drei Pferden, führt, hat die Straße einzuschlagen
über Murach und Glocknitz nach Viltring;
daselbst einzutreffen binnen vier Stunden, und ist zu
stellen zu dem Posten der Gefällen-Wache zu Viltring.
Ist daselbst eingetroffen am fünfzehnten December 1835 um halb zwei Uhr Nachmittags.

N. N.
Oberaufseher.

Diese mit verwahrte Sendung,
die der auf bespannt
mit führt, hat die Straße einzuschlagen
über nach
daselbst einzutreffen binnen und ist zu
stellen zu
Ist daselbst eingetroffen am

Diese mit verwahrte Sendung,
die der auf bespannt
mit führt, hat die Straße einzuschlagen
über nach
daselbst einzutreffen binnen und ist zu
stellen zu
Ist daselbst eingetroffen am

Formularz 2.

Wchodowe potwierdzenia w handlu kraiowym.

Potwierdzenia Nr. 193.

Od handlowego Urzędu cłowego Pilerau

dnia piętnastego Grudnia 1835

o godzinie (przed południem.) dziesiątéy (po południu.)

Filip Kretschmann w Poell

dostawił tu manipulowane w Urzędzie Neuss pod Essito Nr. 156. dnia 14. Grudnia 1835 towary dla pociągnienia onych pod cło konsumowe.

Cła wychodowego zapłacono ieden Złr. 48 kr.

Potwierdzenia Nr.

Od Urzędu

dnia 183

o go- dzinie (przed południem.) (po południu.)

dostawił tu, manipulowane w Urzędzie

pod Essito Nr. dnia 183 towary, dla podciągnienia onych pod cło konsumowe.

Cła wychodowego zapłacono.

Potwierdzenia Nr.

Od Urzędu

dnia 183

o go- dzinie (przed południem.) (po południu.)

dostawił tu, manipulowane w Urzędzie

pod Essito Nr. dnia 183 towary, dla podciągnienia onych pod cło konsumowe.

Cła wychodowego zapłacono

Wchodowe bilety w handlu kraiowym.

Kray: N. N. Handlowy Urząd cłowy w Pilerau.

Nr. 193. Dnia piętnastego Grudnia 1835 o godzinie dziesiątéy (przed połud.) (po południu.)

Bilet wchodowy dla handlu kraiowego.

	Znaki naczyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	kr.
Podług biletu wchodowego, król. węg. trzydziestowego Urzędu Neuss z dnia 14. Grudnia 1835 Nr. 156, odbiéra Filip Kretschmann w Pöll cztérdzieści worów pszenicy	I w 40 K.	6480	—	81 mac		
Jednę beczkę żółtego wosku .	W	150	—	—		
Razem . .	41	6630	—	81	20	46

Mówię! Cztérdzieści i iedno naczyń; Sześć Tysięcy sześćset trzydzieści funtów Sporco, Dwadzieścia Złotych Reń. 46 kr.
N. N.

Kray: Urząd cłowy w

Nr. dnia o godzinie (przed południem.) (po południu.)

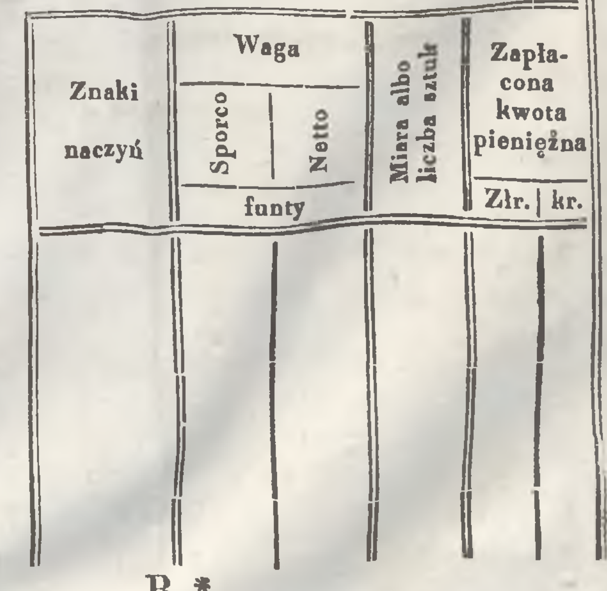
Bilet wchodowy dla handlu kraiowego.

	Znaki naczyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	kr.
Podług biletu Urzędu z dnia Nr. odbióra w						

Kray: Urząd cłowy w

Nr. dnia o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Bilet wchodowy dla handlu kraiowego.

	Znaki naczyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Zapłacona kwota pieniężna: Złr.	kr.
Podług biletu Urzędu z dnia Nr. odbióra w						

Ta dwiema pieczęciami ołowianémi z Neuss opatrzona posélka, którą frochtarz Jakob Sebaldt na wozie zaprzężonym trzema końmi prowadzi, iść ma drogą na Murach i Glocknitz do Viltringa, tamże stanąć w cztérech godzinach, i stawioną ma być do stanowiska straży poborowéy w Viltring.

Przybyła tamże dnia piętnastego Grudnia 1835 o pół do drugiéy społudnia.

N. N.
Nadstrażnik.

Ta

opatrzona posélka, którą

na zaprzężon

prowadzi, iść ma drogą na do

tamże stanąć w

i stawioną być ma do

Przybyła tamże dnia

Ta

opatrzona posélka, którą

na zaprzężon

prowadzi, iść ma drogą na do

tamże stanąć w

i stawiona być ma do

Przybyła tamże dnia

Formulare 3.

Eingangs-Bollete für Weide-, Appreturs- oder Losungs-Gegenstände.

Land: N. N. — Zollamt: Nann.

Weide-Eingangs-Bollete.

Nro. 1 am achten Jäner 1835

um neun Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung sendet Jonas Kirchmann, aus Rodaun, an Fried. Kautz, zu Hütterbach, durch Carl Sauer, aus Mudrich, mit ———— bespannt mit ———— Pferden zur Fütterung auf drei Monate.

Die Sicherstellung wurde geleistet mit ein und dreißig Gulden 18 Kreuzer.

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco	Gewicht Netto	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs-	Zahl der angelegten Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
		Pfund	Pfund		Siegel	Siegel	fl.	kr.
Weiße Schafe	—	—	—	zehn				
Schwarze Schafe . . .	—	—	—	zwei				
Rothfärbige Kühe . . .	—	—	—	fünf				
Schwarze Kühe	—	—	—	drei				
Schäckige Kälber unter einem Jahre	—	—	—	vier	—	—	31	18
Braune Kälber über ein Jahr	—	—	—	zwei				
Braune Pferde	—	—	—	zwei				
Sage: Zwanzig acht Stück	—	—	—	28	—	—	31	18

Franz Grim, Einnehmer.

Land: N. N. — Zollamt: Nann.

Appreturs-Eingangs-Bollete.

Nr. 2 am neunten Jäner 1835

um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung sendet Peter Gorich, aus Gießbach, an Joseph Erdling, zu Gamnig, durch Anton Nord, aus Siegnitz, mit einem Wagen, bespannt mit zwei Pferden zur Bleiche auf sechs Monate.

Die Sicherstellung wurde geleistet durch die Bürgschafts-Erklärung.

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco	Gewicht Netto	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs-	Zahl der angelegten Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
		Pfund	Pfund		Siegel	Siegel	fl.	kr.
Ein Pack ungebleichte Bettleinwand	A	145	138	ein Stück	—	zwei		
Zwei Pack ungebleichter Bett- und Zwillich	B	249	241	zwei Stück	—	zwei		
	C	141	133		—	zwei	—	10
Drei Kisten ungebleichte Packleinwand . . .	D	84	80	drei Stück	—	ein		
	E	93	89		—	ein		
	F	75	72		—	ein		
Sage: Sechs Colli mit neun Bleisiegeln und Siebenhundert achtzig sieben Pfund Sporco, und Siebenhundert fünfzig drei Pfund Netto.	6	787	753	6	—	9	—	10

Franz Grim, Einnehmer.

Land: — Zollamt:

. . . . . Eingangs-Bollete.

Nr. am 18

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung sendet aus an zu durch aus mit bespannt mit Pferden zur auf

Die Sicherstellung wurde geleistet

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco	Gewicht Netto	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs-	Zahl der angelegten Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
		Pfund	Pfund		Siegel	Siegel	fl.	kr.

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über Salich, Landau und Horn im Gränzbezirke, dann Adelbach im inneren Zollgebiethe,

hat den Gränzbezirk zu verlassen binnen zwei Stunden, einzutreffen im Orte der Bestimmung zu Güttenbach

binnen drei Stunden,
ist zu stellen zu Güttenbach bei dem Posten der Gefällen-Wache
und hat zu dem gefertigten Amte
zurück zu gelangen bis achten April 1835.

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Eintreffens und Zurückbezuges
am	laut Bolleten-Nro.	Gegenstand	Menge	
				Hier eingetroffen, Gefällenwache Guttenbach vom achten Jäner 1835. Ferdinand Gut, Aufseher.
10. März 1835	120	Kühe, schwarze	drei Stück	Franz Grim, Einnehmer.
14. März 1835	131	Kälber, braune Pferde, braune Schafe, weiße	zwei „ zwei „ zehn „	Franz Grim, Einnehmer.
8. April 1835	182	Schafe, schwarze Kühe, rothfärbige Kälber, schäckige	zwei „ fünf „ vier „	Franz Grim, Einnehmer.

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über Rinnsal, Morsch und Wittrich im Gränzbezirke, dann Bodung und Weinberg im inneren Zollgebiethe,

hat den Gränzbezirk zu verlassen binnen einer Stunde, einzutreffen im Orte der Bestimmung zu Gammig

binnen einem Tage,
ist zu stellen zu ——————
und hat zu dem gefertigten Amte
zurück zu gelangen bis neunten Juni 1835.

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Eintreffens und Zurückbezuges
am	laut Bolleten-Nro.	Gegenstand	Menge	
25. April 1835	274	Sackleinwand, und zwar: die Colli D. und F.	mit hundert fünfzig neun Pfund	Franz Grim, Einnehmer.
12. Mai 1835	301	Sackleinwand den Collo E. Bettleinwand den Collo A.	mit neunzig drei Pfund mit hundert vierzig fünf Pfund	Franz Grim, Einnehmer.
7. Juli 1835	410	Bettzwillich die Colli B. und C.	mit drei hundert neunzig Pfund	Franz Grim, Einnehmer.

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über

hat den Gränzbezirk zu verlassen binnen
Stunden, einzutreffen im Orte der Bestimmung zu

binnen

ist zu stellen zu

und hat zu dem gefertigten Amte

zurück zu gelangen bis 183

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Eintreffens und Zurückbezuges
am	laut Bolleten-Nro.	Gegenstand	Menge	

Formularz 3.

Bilety wchodowe na pastwisko, rzeczy do apretowania i towary losowe.

Kray: N. N. — Urząd cłowy Rann.

Bilet wchodowy na pastwisko.

Nr. 1. d. ósmego Stycznia 1835.

o godzinie (przed południem.) dziewiątéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia poséła Jonasz Kirchmann z Radaun do Frydryka Kautz w Gütterbach przez Karola Sauer z Mudrich na ———— zaprzężon ———— końmi na paszę trzymiesięczną.

Zabezpieczenie dano w trzydziestu iednym złr. 18. kr.

Nazwisko przedmiotów.	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość uiszczona: Złr.	Ilość uiszczona: kr.
Owce białe	—	—	—	dziesięć				
Owce czarne	—	—	—	dwie				
Krowy kasztanowate . .	—	—	—	pięć				
Krowy czarne	—	—	—	trzy	—	—	31	18
Cielęta pstrokate niżéy roku	—	—	—	cztéry				
Cielęta gniade wyżéy roku	—	—	—	dwoie				
Konie gniade	—	—	—	dwa				
Mówię: Dwadzieścia ośm sztuk	—	—	—	28	—	—	31	18

Franciszek Grim, Poborca.

Kray: N. N. — Urząd cłowy Rann.

Bilet wchodowy na towary do apretowania.

Nr. 2. d. dziewiąt. Stycz. 1835.

o godzinie (przed połudaiem.) dziewiątéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia poséła Piotr Gorich z Giesbach do Józefa Erdling w Gammig, przez Antoniego Nord z Signitz na wozie zaprzężonym dwoma końmi, do bléchu na sześć miesięcy.

Zabezpieczenie dano oświadczeniem porękoiemskiém.

Nazwisko przedmiotów.	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość uiszczona: Złr.	Ilość uiszczona: kr.
Paka płótna niebielonego	A	145	138	sztuka	—	dwie		
Dwie paki płótna niebielonego na pościel i cwilichu	B	249	241	dwie sztuk	—	dwie		
	C	241	133		—	dwie	—	10
Trzy skrzyżnie płótna niebielonego pakułowego .	D	84	80	trzy sztuk	—	iedna		
	E	93	89		—	iedna		
	F	75	72		—	iedna		
Mówię: sześć pak, z dziewięciu pieczęciami ołowianémi, siedmset ośmdziesiąt siedm funtami sporco a siedmset piędziesiąt trzy netto.	6	787	753	6	—	9	—	10

Franciszek Grim, Poborca.

Kray: N. N. — Urząd cłowy

Bilet wchodowy . . . .

Nr. dnia 183

o go- (przed południem.) dzinie (po południu.)

poséła z

do w

przez z

na zaprzężon.

końmi

na do

Zabezpieczenie dano

Nazwisko przedmiotów.	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: lakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość uiszczona: Złr.	Ilość uiszczona: kr.

Posélka ta ma iść przez Sattlich, Landau i Horn w okręgu granicznym, daléy przez Adelbach wewnątrz obwodu cłowego

Okrąg graniczny opuścić we dwie godziny, stanąć w mieyscu przeznaczenia w Güttenbach

w przeciągu trzech godzin

stawiona być ma w Güttenbach u posterunku straży dochodowéy

i powrócić do podpisanego Urzędu do dnia 8. Kwietnia 1835.

Z tych powróciło				Poświadczenie nadeyścia i powrotu
dnia	iako bilet Nro.	Przedmiot	Ilość	
				Nadeszły. Straż dochodowa Guttenbach dnia ósmego Stycznia 1835.
10. Marca 1835.	120	Krowy czarne	sztuk trzy	Ferdynand Gut, Nadzorca. Franciszek Grim, Poborca.
14. Marca 1835.	131	Cielęta gniade Konie gniade Owce białe	- dwie - dwie - dziesięć	Franciszek Grim, Poborca.
8. Kwietnia 1835.	192	Owce czarne Krowy kasztanowate Cielęta pstrokate	- dwie - pięć - cztéry	Franciszek Grim, Poborca.

Posélka ta ma iść przez Rinnsal, Morsch i Wittrich w okręgu granicznym, daléy przez Bodung i Weinberg wewnątrz obwodu cłowego

opuścić okręg graniczny w godzinę, stanąć w mieyscu przeznaczenia w Gammig

w dniu iednym

stawiona być ma ——————

i powrócić do podpisanego Urzędu do dnia dziewiątego Czerwca 1835.

Z tych powróciło				Poświadczenie nadeyścia i powrotu
dnia	iako bilet Nro.	Przedmiot	Ilość	
25. Kwietnia 1835	274	Płótno worowe mianowicie: paki D. i F.	funtów sto pięćdziesiąt	Franciszek Grim, Poborca.
12. Maia 1835.	301	Płótno worowe paka E.	funtów dziewięćdziesiąt trzy	
		Płótno na pościel paka A.	funtów czterdzieści pięć	Franciszek Grim, Poborca.
7. Lipca 1835.	410	Cwillich na pościel paki B. i C.	funtów trzysta dziewięćdziesiąt	Franciszek Grim, Poborca.

Posélka ta ma iść przez

opuścić okręg graniczny w godzinie

stanąć w mieyscu przeznaczenia w

w godzinie

stawiona być ma w

i powrócić do podpisanego Urzędu do

Z tych powróciło				Poświadczenia nadeyścia i powrotu
dnia	iako bilet Nro.	Przedmiot	Ilość	

Einfuhr-Anweisungs-Bollete.

Land: N. N. — Zollamt: Rann.

Nr. 1. am ersten Novemb. 1835

um acht Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut mitfolgender schriftlicher Erklärung
sendet Carl Reyer et Compagnie, aus Trum,
an Joseph Ritter, zu Grund,
durch den Frächter Anton Mayer, aus Flitsch, mittelst Frachtwägen, bespannt mit drei Pferden.
Wird angewiesen an das Haupt-Zollamt Grund,
zur Einfuhr-Verzollung.

Die Sicherstellung wurde geleistet durch die Haftungs-Erklärung für die Strecke bis Grund.

Die Bestätigung des Amtes über die richtige Abstellung ist auf jedesmaliges Verlangen beizubringen.

Eingangs-Anweisungs-Bollete.

Benennung der Waaren:

Drei Fässer Istrianer Wein, wofür im Grunde des hier erliegenden, auf eine größere Quantität lautenden Ursprungs-Zeugnisses von Pola Nr. 20, den 20. September 1835, der günstige Zoll mit Einem Gulden vom Wiener Centner abzunehmen ist . .

Zwei Faß Raffinat-Zukker in Broten, ausländische Erzeugung . . . .

Eine Kiste Süßholzsaft

Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.
+							
1	729	609	6 Eimer	2	—		
2	725	604	6 detto	2	—		
3	366	303	3 detto	2	—		
W							
7	165	148	—	—	4		
9	180	167	—	—	4		
X 15	240	211	—	—	4		
6	2405	2042	—	6	12		

Sage: Sechs Colli mit Zweitausend Vierhundert fünf Pfund Sporco, und Zweitausend vierzig zwei Pfund Netto, dann sechs Wachs- und zwölf Bleisiegeln.

	fl.	kr.
Zettelgeld . .	—	6
Wachssiegel .	—	6
Bleisiegel . .	—	12
Zusammen .	—	24

N. N.

N. N.

Land: — Zollamt:

Nr. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung
sendet
aus
an zu
durch den Frächter
aus mittelst
bespannt mit

Wird angewiesen an
zur

Die Sicherstellung ist geleistet für die Strecke bis

Die Bestätigung des Amtes über die richtige Abstellung ist auf jedesmaliges Verlangen beizubringen.

Eingangs-Anweisungs-Bollete.

Benennung der Waaren:

Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.

Land: — Zollamt:

Nr. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung
sendet
aus
an zu
durch den Frächter
aus mittelst
bespannt mit

Wird angewiesen an
zur

Die Sicherstellung ist geleistet für die Strecke bis

Die Bestätigung des Amtes über die richtige Abstellung ist auf jedesmaliges Verlangen beizubringen.

Eingangs-Anweisungs-Bollete.

Benennung der Waaren:

Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Blei-	Entrichteter Geldbetrag fl.	kr.

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen binnen	hat einzutreffen zu	hat einzutreffen bis	ist eingetroffen zu	ist eingetroffen laut	ist eingetroffen am	ist weiter abgegangen am	ist weiter abgegangen Stunde	Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Trichau und Felsberg . . .	zwei Stunden								Legstätte in Murau
Im inneren Zollgebiethe:									
Folss) Geding) Murau)	fünf Tagen	Murau bei der Legstätte	neunten November 1835.	Murau	Waar. Prot. 185	neunt. Nov. 1835	zehnten Nov. 1835	um acht Uhr Vorm.	Haupt-Zollamt Grund
Harz) Eichthal) Grund)	drei Tagen	Grund bei dem Haupt-Zollamte	zwölften November 1835.	Grund	Waar. Prot. 130	eilften Nov. 1835	—	—	Haupt-Zollamt Grund

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen binnen	hat einzutreffen zu	hat einzutreffen bis	ist eingetroffen zu	ist eingetroffen laut	ist eingetroffen am	ist weiter abgegangen am	ist weiter abgegangen Stunde	Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Im inneren Zollgebiethe:									

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen binnen	hat einzutreffen zu	hat einzutreffen bis	ist eingetroffen zu	ist eingetroffen laut	ist eingetroffen am	ist weiter abgegangen am	ist weiter abgegangen Stunde	Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
Im Gränzbezirke:									
Im inneren Zollgebiethe:									

Formularz 4.

Bilet wchodowy przekazuiący.

Kray: N. N. Urząd cłowy: Rann.

Nr. 1. dnia 1. Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) ósméy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia poséła Karol Reier i komp. z Turn do Józefa Ritter w Grund przez frochtarza Antoniego Maier z Flitsch, brykami frochtowémi po trzy konie zaprzężonémi. Przekazuie się do głównego Urzędu celniczego w Grund dla oclenia wchodowego

Zabezpieczenie dano oświadczeniem porękoiemskiém za przestrzeń do Grund.

Poświadczenie Urzędu na rzetelną przystawę okazane być ma na każde żądanie.

Bilet wchodowy przekazuiący.

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna niszczona: Złr.	Ilość pieniężna niszczona: kr.
		funty	funty		pieczęci	pieczęci		
Trzy beczki wina Istryyskiego, od których na mocy zaświadczenia pierwiastkowego z Poli, tu załączonego i na większą ilość brzmiącego Nr. 20. dnia 20. Września cło ułożone w ilości iednego złotego reńskiego od cetnara wiédeńskiego odebrane być ma	+ 1	729	609	6 wiader	2	—		
	2	725	604	6 dto.	2	—		
	3	366	303	3 dto.	2	—		
Dwie beczki cukru rafinowanego w bochnach pochodzenia zagranicznego.	W 7	165	148	—	—	4		
	9	180	167	—	—	4		
Skrzynia soku lukrecyi .	X 15	240	211	—	—	4		
	6	2405	2042	—	6	12		

Mówię: Sześć pak z dwoma tysiącami cztérysta pięć funtów syropu i dwoma tysiącami cztérdzieści dwa netto, tudzież sześcią pieczęciami na laku a dwunastu na ołowiu.

N. N. N. N.

	Złr.	kr.
Cedułkowego	—	6
Pieczętnego .	—	6
Stęplowego .	—	12
Razem .	—	24

Bilet wchodowy przekazuiący.

Kray: N. N. Urząd cłowy:

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia

poséla

z w

do

przez frochtarza

z na

końmi

Przekaznie się do

w

Zabezpieczenie dano

za przestrzeń do

Poświadczenie Urzędu na rzetelną przystawę okazane być ma na każde żądanie.

Bilet wchodowy przekazuiący.

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość miara albo liczba sztuk	Liczba przałożonych pieczęci: na laku	Liczba przałożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna niszczona: Złr.	Ilość pieniężna niszczona: kr.
		funty	funty		pieczęci	pieczęci		

Bilet wchodowy przekazuiący.

Kray: Urząd cłowy:

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia

posóla

z w

do

przez frochtarza

z na

końmi

Przekazuie się do

w

Zabezpieczenie dano

za przestrzeń do

Poświadczenie Urzędu na rzetelną przystawę okazane być ma na każde żądanie.

Bilet wchodowy przekazuiący.

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
		funty	funty		pieczęci	pieczęci		

T a p o s é ł k a										Podpis urzędników przybycie posélki poświadczaiących
iść ma prostą drogą		ma stanąć		stanęła			odeszła daléy			
przez	tę odbyć w	w	do	w	podług	dnia	na dniu	o godzinie		
W okręgu granicznym:										
Trichau i Felsberg	dwóch godzin									Urząd składowy w Murau
Wewnątrz obwodu cłowego:										
Folfs) Geding) . . . . Murau)	w pięciu dniach	Murau w Urzędzie składowym	dziewiąt. Listopada 1835	Murau	protok. towar. 185	dziewt. Listop. 1835	dziewt. Listop. 1835	ósméy przed połud.		Główny Urząd cłowy w Grund
Hang) Eichthal) . . . . . . Grund)	w trzech dniach	Grund w głównym Urzędzie cłowym	dwunast. Listopada 1835	Grund	protok. towar. 130	iedenastego Listop. 1835	—	—		Główny Urząd cłowy w Murau

T a p o s é ł k a									Podpis urzędników przybycie posélki poświadczaiących
iść ma prostą drogą		ma stanąć		stanęła			odeszła caléy		
przez	tę odbyć w	w	do	w	podług	dnia	na dniu	o godzinie	
W okręgu granicznym:									
Wewnątrz obwodu cłowego:									

T a p o s é ł k a									Podpis urzędników przybycie posélki poświadczaiących
iść ma prostą drogą		ma stanąć		stanęła			odeszła daléy		
przez	tę odbyć w	w	do	w	podług	dnia	na dniu	o godzinie	
W okręgu granicznym:									
Wewnątrz obwodu cłowego:									

Durchfuhrs-Bollete.

Land: N. N. — Zollamt: Rann.

Durchfuhr-Bollete.

Nr. 1. am 5. Novemb. 1835

um 9 Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet laut schriftlicher Erklärung Joseph Wigand, aus Nürnberg in der Schweiz,

an Christ. Hammer, zu Elsingen in Sachsen,

durch den Frächter Mathias Braun, aus Würzthal,

mittelst einem Wagen bespannt mit 2 Pferden.

Wird angewiesen an das Commercial-Zollamt Denewitz zur Austritts-Amtshandlung.

Der Durchfuhrzoll wurde hierorts entrichtet.

Die Sicherstellung wurde geleistet durch Bürgschaft des Handlungshauses Koll, in Schainz,

für die Strecke bis zum Austritte.

Benennung der Waaren:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco-	Gewicht: Netto-	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.
		Pfund	Pfund					
Eine Kiste Seidenwaaren	W	120	108	—	—	4		
Drei Päcke Baumwolle	1 D	90	81	—	—	5		
	2	150	140	—	—	3		
	3	70	63	—	—	2		
Eine Kiste Schafwollwaaren	H	75	65	—	—	4		
Ein Faß Wein mit Ueberfaß	K	600	—	5 Eimer	—	4		
Zusammen . .	6	1105	457	5	—	22	3	16 2/4

Sage: Sechs Päcke mit zwanzig zwei Bleien und Eintausend Einhundert und fünf Pfund Sporco, und Vierhundert fünfzig sieben Pfund Netto, vorschriftmäßig beschaut.

N. N. Einnehmer.
N. N. Controllor.

Land: — Zollamt:

Durchfuhr-Bollete.

Nro. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet laut

Erklärung

aus

an zu

durch den Frächter

aus

mittelst

bespannt mit Pferden.

Wird angewiesen

Der Durchfuhrzoll wurde

Die Sicherstellung wurde geleistet

für die Strecke bis

Benennung der Waaren:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco-	Gewicht: Netto-	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.
		Pfund	Pfund					

Diese Sendung									
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen zu	einzutreffen bis	zu	laut	am	am	Stunde	
Im Gränzbezirke:									
Ach und Schneeberg	Drei Stunden	Rising, Zoll-Legstätte	fünften November 1835	Rising	507 Waaren-Protocoll	vierten November 1835	fünften November 1835	vier Uhr Nachmittag	Zoll-Legstätte Rising. N. N.
Im inneren Zollgebiethe:									
Talberg, Windenau und Rising	vier und zwanzig Stunden	Altau, Haupt-Zollamt	dreizehnten November 1835	Altau	610 W. P.	dreizehnten November 1835	zwanzigsten November 1835	drei Uhr Nachmittag	Haupt-Zollamt Altau. N. N.
Buchberg, Altau	acht Tagen								
Windischgrätz, Ellbogen, Leitomischel und Denewitz	sechs Tagen	Commercial-Zollamt Denewitz zum Austritte	sechs und zwanzigsten November 1835	Denewitz	1004 T. Aus.	fünf und zwanzigsten November 1835	fünf und zwanzigsten November 1835	drei Uhr Nachmittag	N. N.

Diese Sendung									
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen zu	einzutreffen bis	zu	laut	am	am	Stunde	
Im Gränzbezirke:									
Im inneren Zollgebiethe:									

F o r m u l a r z 5.

B i l e t p r z e c h o d o w y.

Kray: N. N. — Urząd cłowy Rann.

Bilet przechodowy.

Nr. 1. dnia 5. Listopada 1835

o godzinie (przed połud.) dziewiątéy (po południu.)

Poséła podług pisanego oświadczenia Józef Wigand z Norymbergi w Szwaycaryi do Krystiana Hammer w Elsingen w Saxonii

przez frochtarza Macieia z Würzthal na iednéy bryce zaprzężonéy dwoma końmi.

Przekazuie się do Urzędu komercyionalnego w Denewic dla urzędowania wychodowego.

Cło przechodowe tu w Urzędzie zapłacone zostało.

Zabezpieczenie dane przez porękoymią domu handlowego Roll w Schainc,

na przestrzeń aż do wychodu.

Nazwisko towarów.	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość miara albo liczba sztuk	Licz. przyłożonych pieczęci: na laku	Licz. przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	kr.
Skrzynia z towarami iedwabnémi . . .	W	120	108	—	—	4		
Trzy paki bawelny (	1 D	90	81	—	—	5		
(	2	150	140	—	—	3		
(	3	70	63	—	—	2		
Skrzynia towarów wełnianych	H	75	65	—	—	4		
Beczka wina . . .	K	600	—	5 wiader	—	4		
Razem . .	6	1105	457	5	—	22	3	$16\frac{2}{4}$

Mówię: Sześć pak z dwudziestoma dwiema pieczęciami ołowianémi i tysiącem sto pięć funtów Sporco a czterechset pięćdziesiąt siedm funtów Netto, podług przepisów przeglądano.

N. N.
Poborca.

N. N.
Kontrollor.

Kray: N. N. — Urząd cłowy

Bilet przechodowy.

Nr. dnia 183

o godzinie (przed połud.) (po południu.)

Poséła podług

oświadczenia

z

do w

przez frochtarza

z

na

końmi

Przekazuie się

Cło przechodowe

Zabezpieczenie dane

Na przestrzeń do

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość miara albo liczba sztuk	Licz. przyłożonych pieczęci: na laku	Licz. przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	kr.

Ta posełka										Podpis urzędników przybycie poświadczaiących
iść ma prostą drogą		stanąć		przybyła			odeszła daléy			
przez	tę odbyć w	ma w	ma do	do	podług	dnia	dnia	o godz.		
W okręgu granicznym: Ach i Schneeberg	trzech godzin	Rising Urząd składowy	piątego Listopada 1835	Rising	507 protokół towarów	czwart. Listopada 1835	piątego Listopada 1835	czwart. z połud.		Urząd składowy w Rising N. N.
Wewnątrz obwodu clowego: Talberg, Windenau i Rising	dwudziestu cztérech godzin	Altau główny Urząd clowy	trzynastego Listopada 1835	Altau	610 pr. tow.	trzynastego Listopada 1835	dwudziestego Listopada 1835	trzeciéy z połud.		główny Urząd w Altau N. N.
Buchberg, Altau	ośmiu dniach									
Windischgrätz, Ellbogen, Leitomischel i Denewitz	sześciu dniach	Urząd clowy handlowy Denewitz dla wychodu	dwudziestego szóstego Listopada 1835	Denewitz	1004 Wyk. T.	dwudziestego piątego Listopada 1835	dwudziestego piątego Listopada 1835	trzeciéy z połud.		N. N.

Ta posełka										Podpis urzędników przybycie poświadczaiących
iść ma prostą drogą		stanąć		przybyła			odeszła daléy			
przez	tę odbyć w	ma w	ma do	do	podług	dnia	dnia	o godz.		
W okręgu granicznym:										
Wewnątrz obwodu clowego:										

Formulare 6.

Ausfuhrs - Bollete.

Land: N. N.

Commercial = Zollamt Rann.

Ausfuhrs - Zahlungs = Bollete.

Nro. 19 am ersten Nov. 1835

um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet Friedrich Plank, aus Witek, nach Poliep an Abrah. Merpurg, laut schriftlicher Erklärung durch den Frächter Andreas Kollmann, aus Witek, mit einem Frachtwagen, bespannt mit vier Pferden.

Wird angewiesen an . . . .
zur . . . .

Benennung der Waaren:	Zeichen und Zahl der Päcke oder Behältnisse	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs- Siegel	Zahl der angelegten Blei- Siegel	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.
Sechs Fässer mit Eisengeschmeide, als: Sensen und Sicheln	PJ. 7 incl. 12	1710	1400	—	—	—	1	$25\frac{2}{4}$
Drei Kisten Gußstahl .	13.14.15.	840	720	—	—	—	1	$13\frac{2}{4}$
	9	2550	2120	—	—	—	—	—
					Zoll		2	39
					Zettelgeld . .		—	3
					Waggeld . .		—	51
					Zusammen .		3	33

Sage: Neun Colli mit Zweitausend Fünfhundert fünfzig Pfund Sporco, und Zweitausend Einhundert zwanzig Pfund Netto, dann drei Gulden 33 kr.

N. N.
N. N.

Land: N. N.

Haupt-Zollamt Grund.

Ausfuhrs - Zahlungs - Bollete.

Nro. 20 am ersten Nov. 1835

um eilf Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet Casp. Hell, aus Grund, nach Mainau an Theod. Hoppe, laut schriftlicher Erklärung durch den Frächter Joh. Petz, aus Tachau, mit einem Frachtwagen, bespannt mit drei Pferden.

Wird angewiesen an das Commercial = Amt Rann zur Austritts = Amtshandlung.

Benennung der Waaren:	Zeichen und Zahl der Päcke oder Behältnisse	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs- Siegel	Zahl der angelegten Blei- Siegel	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.
Fünf Kisten Galanterie- und Krämereiwaaren . .	K. H. 12 bis 16	1820	1700	) Werth) zwölf) hundert) Gulden	—	20	5	—
Vier Ballen Baumwollwaaren, ohne Beimischung eines fremden Stoffes . .	7 bis 10	880	700	32 Stück	—	8	3	40
	9	2700	2400	—	—	28	8	40
					Zettelgeld . .		—	4
					Waggeld . .		—	54
					Siegelgeld .		—	28
					Zusammen .		10	6

Sage: Neun Colli mit Zweitausend Siebenhundert Pfund Sporco, und Zweitausend Vierhundert Pfund Netto, mit 28 Bleisiegeln, wofür an Zoll = und Nebengebühren Zehn Gulden 6 kr. entrichtet wurden.

N. N.
N. N.

Land:

Zollamt:

Ausfuhrs - Zahlungs - Bollete.

Nro. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet aus
nach an
laut Erklärung
durch den Frächter
aus mit
bespannt mit

Wird angewiesen an
zur

Benennung der Waaren:	Zeichen und Zahl der Päcke oder Behältnisse	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Wachs- Siegel	Zahl der angelegten Blei- Siegel	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.

Diese Sendung									Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen		zu	laut	am	am	Stunde	
		zu	bis						
Im inneren Zollgebiethe:									
Im Gränzbezirke:	sieben Stunden	(Austritt (Wellberg	ersten November 1835						

Diese Sendung									Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen		zu	laut	am	am	Stunde	
		zu	bis						
Im inneren Zollgebiethe:									
Auhof . . . . . .) Geding . . . . .) Hord . . . . . .) Tolss . . . . . .)	vier Tagen	*Rann,* Commercial-Zollamt	*fünften* November 1835	*Rann*	Certificaten-Register Nr. 19	vierten Nov. 1835	vierten Nov. 1835	zwölf Uhr Mittags	N. N.
Im Gränzbezirke:									
Felsberg . . . . .) Frühau . . . . . .)	drei Stunden	Ansage-Posten Frühau		Frühau		vierten Nov. 1835	vierten Nov. 1835	drei Uhr Nachmittags	N. N.

Diese Sendung									Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen		zu	laut	am	am	Stunde	
		zu	bis						
Im inneren Zollgebiethe:									
Im Gränzbezirke:									

Formularz 6.

Bilet wychodowy.

Kray: N. N.

Urząd cłowy handlowy Rann.

Bilet wychodowy opłatny.

Nr. 19. dnia piérwszego Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) dziesiątéy (po południu.)

Poséła Frydryk Plank z Witek do Polcipia do Abrahama Marburg podług pisemnego oświadczenia przez frochtarza Andrzeia Kollmann z Witek na wozie frochtowym cztérma końmi.

Przekazuie się do . . . .
w . . . .

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak i skrzyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	kr.
Sześć beczek żelaza kutego, iako to: kosy i siérpy	P. J. 7. incl. 12.	1710	1400	—	—	—	1	$25\frac{2}{4}$
Trzy skrzynie lanéy stali	13. 14. 15.	840	720	—	—	—	1	$13\frac{2}{4}$
	9	2550	2120	—	—	—	—	—
Mówię: Dziewięć skrzyń z dwoma tysiącami pięćset pięćdziesiąt funtów sporco i dwoma tysiącami sto dwadzieścia funtów netto i trzema złr. 33 kr.					Cło . . .		2	39
N. N.					Cedułowe .		—	3
N. N.					Wagowe . .		—	51
					Razem .		3	33

Kray: N. N.

Główny Urząd cłowy Grund.

Bilet wychodowy opłatny.

Nr. 20. dnia piérwszego Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) iedenastéy (po południu.)

Poséła Kasper Hel z Grund do Mainau, do Teodora Hoppe podług pisemnego oświadczenia przez frochtarza Jana Petz z Tachau na wozie frochtowym trzema końmi.

Przekazuie się do Urzędu handlowego Rann dla urzędowania wychodowego.

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak i skrzyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	kr.
Pięć skrzyń galanteryy i towarów kramarskich .	B. II. 12. do 16.	1820	1700	) dwieście) złotych) reńskich	—	20	5	—
Cztéry bele bawełnianych towarów bez przymieszanéy innéy materyi	7. do 10.	880	700	32 sztuk	—	8	3	40
	9	2700	2400	—	—	28	8	40
Mówię: Dziewięć skrzyń z dwoma tysiącami siedmset funtów sporco i dwoma tysiącami cztérysta funtów netto, ze 28 pieczęciami ołowianémi; za cło i boczne należytości 10 złr. 16 kr. zapłacono.					Cedułowe		—	4
N. N.					Wagowe . .		—	54
N. N.					Pieczętnego .		—	28
					Razem .		10	6

Kray: N. N.

Urząd cłowy:

Bilet wychodowy opłatny.

Nr. dnia 183

o godzinie (przed połndniem.) (po- południu.)

Poséła z
do do
Podług oświadczenia
przez frochtarza
z na
końmi

Przekazuie się

Nazwisko towarów:	Znak albo liczba pak i skrzyń	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	kr.

T a p o s é ł k a										Podpis urzędników przybycie poświadczających
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy			
		stanąć								
przez	odbyć ią w ciągu	w	do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie		
Wewnątrz obwodu cłowego:										
W okręgu granicznym:	siedmiu godzin	na wychodzie Wellberg	piérwszego Listopada 1835							

T a p o s é ł k a									Podpis urzędników przybycie poświadczających
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy		
		stanąć							
przez	odbyć ią w ciągu	w	do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie	
Wewnątrz obwodu cłowego:									
Aubof . . . . . .) Geding . . . . . .) Hord . . . .) Tolfs . . . .)	cztérech dni	Rann Urzędzie cłowym handlowym	piątego Listopada 1835	Rann	Reiestr certyfikat Nr. 19.	czwartego Listop. 1835	czwartego Listop. 1835	dwunastéy w południe	N. N.
W okręgu granicznym:									
Felsberg . . . . . .) Frühau . . . . . .)	trzech godzin	Posterunku opowiednim w Frühau	—	Frühau		czwartego Listop. 1835	czwartego Listop. 1835	trzeciéy z południa	N. N.

T a p o s é ł k a									Podpis urzędników przybycie poświadczających
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy		
		stanąć							
przez	odbyć ią w ciągu	w	do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie	
Wewnątrz obwodu cłowego:									
W okręgu granicznym:									

Ausgangs-Bollete für Weide-, Appreturs- oder Losungs-Gegenstände.

Land: N. N. — Zollamt: Rann.

Losungs-Ausgangs-Bollete.

Nro. 200 am fünfzehnten Jäner 1835

um vier Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung sendet Gottlieb Mons, aus Ganidorf, an Fr. Zio, Handelsmann zu Hörstadt, durch Carl Blum, aus Waldens, mit einem Wagen, bespannt mit zwei Pferden, zur Marktlosung auf vier Wochen.

Die Sicherstellung wurde geleistet durch die Haftung der Erklärung.

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.
Eine Kiste schafwollenes blaues Tuch . . .	Nro. 1	218	210	—	—	—	)	
							)—	1
Ein Pack Molton . .	Nro. 2	148	140	—	—	—	)	
	2	366	350	—	—	—	—	1

Sage: Zwei Colli mit drei Hundert sechzig sechs Pfund Sporco, und drei Hundert fünfzig Pfund Netto.

Carl Fridau,
Einnehmer.

Land: — Zollamt:

. . . . Ausgangs-Bollete.

Nro. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung
sendet aus
an zu
durch aus
mit bespannt
mit
zur auf

Die Sicherstellung wurde geleistet

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.

Land: — Zollamt:

. . . . Ausgangs-Bollete.

Nr. am 18

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung
sendet aus
an zu
durch aus
mit bespannt
mit
zur auf

Die Sicherstellung wurde geleistet

Benennung der Gegenstände:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über

hat auszutreten binnen einer halben Stunde

ist zu stellen zu ——————

und hat zu dem gefertigten Amte zurück zu gelangen bis fünfzehnten März 1835.

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Ueberschreitens der Gränze und des Zurückbezuges
am	laut	Gegenstand	Menge	
14. März 1835	Bezugskarte Nro. 50	Schafwollenes blaues Tuch	Zweihundert achtzehn Pfund, und zwar: der Collo 1.	Gesehen Gränz-Aufsichts-Station Weiters. Franz Groll, Aufseher. Carl Fridau, Einnehmer.
15. März 1835	Versendungs-Nro. 50	Molton	Hundertvierzig acht Pfund, und zwar: der Collo 2.	Carl Fridau, Einnehmer.

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über

hat auszutreten binnen Stunden

ist zu stellen zu

und hat zu dem gefertigten Amte zurück zu gelangen bis 183

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Ueberschreitens der Gränze und des Zurückbezuges
am	laut	Gegenstand	Menge	

Diese Sendung muß die Straße einschlagen über

hat auszutreten binnen Stunden

ist zu stellen zu

und hat zu dem gefertigten Amte zurück zu gelangen bis 183

Hievon wurde zurückgebracht				Bestätigung des Ueberschreitens der Gränze und des Zurückbezuges
am	laut	Gegenstand	Menge	

Formularz 7.

Bilet wychodowy na pastwisko, do apretowania towaru i na towary losowe.

Kray: N. N. — Urząd cłowy Rann.

Bilet losowy wychodowy.

Nr. 200 dnia piętnastego Stycznia 1835.

o godzinie (przed południem.) czwartéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia posėła Bogumił Moses z Ganidorf do Franciszka Zio, kupca w Hörstadt, przez Karola Blum z Waldens na bryce dwoma końmi na los targowy na cztéry tygodnie.

Zabezpieczenie dane zaręczeniem oświadczenia.

Nazwisko towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: łakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
Skrzynia sukna niebieskiego z wełny owczéy	Nr. 1.	218	210	—	—	—	)	
Paka multonu	Nr. 2.	148	140	—	—	—	)—)	1
	2	366	350	—	—	—	—	1

Mówię: dwie skrzynie z trzechset sześćdziesiąt sześć funtów sporco i trzysta pięćdziesiąt funtów netto.

Karol Fridau,
Poborca.

Kray: N. N. — Urząd cłowy

. . . **Bilet wychodowy.**

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia
posėła z
do w
przez w
na
końmi
na na

Zabezpieczenie dane

Nazwisko towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: łakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.

Kray: N. N. — Urząd cłowy

. . . **Bilet wychodowy.**

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia
posėła z
do w
przez w
na
końmi
na na

Zabezpieczenie dane

Nazwisko towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: łakowych	Liczba przyłożonych pieczęci: ołowianych	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.

Ta posélka iść ma prostą drogą przez

Wyyść w przeciągu pół godziny

Stawiona być w —————

i powrócić do podpisanego Urzędu

do dnia piętnastego Marca 1835.

Z tego powróciły:				Poświadczenie, przeyścia granicy i przywiezienia na powrót
dnia	podług	towary	Ilość	
14. Marca 1835.	karty nabycia Nr. 50.	sukno niebieskie wełniane	dwieście ośmnaście funtów, a mianowicie: skrzynia 1.	Widziano: Stacyia dozoru granicznego Weiters, Franciszek Grol, Dozorca. Karol Fridau, Poborca.
15. Marca 1835.	Nru. przesełki 42.	Molton.	sto czterdzieści osm funtów, a mianowicie: skrzynia 2.	Karol Fridau, Poborca.

Ta posélka iść ma prostą drogą przez

Wyyść w przeciągu godzin

Stawiona być w

i powrócić do podpisanego Urzędu

do 183

Z tego powróciły:				Poświadczenie, przeyścia granicy i przywiezienia na powrót
dnia	podług	towary	Ilość	

Ta posélka iść ma prostą drogą przez

Wyyść w przeciągu godzin

Stawiona być w

i powrócić do podpisanego Urzędu

do 183

Z tego powróciły:				Poświadczenie, przeyścia granicy i przywiezienie na powrót
dnia	podług	towary	Ilość	

Formulare 8.

Anweisungs-Bollete für den inländischen Verkehr.

Land: N. N. — Commercial-Zollamt: Born.

Nro. 100, am dreizehnten März 1835

um neun Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut schriftlicher Erklärung sendet Johann Klaudius, aus Hollau, an Johann Roßi, zu Rann, durch den Frächter Sigmund Schuller, aus Burbaum, mittelst eines Frachtwagens, bespannt mit zwei Pferden.

Wird angewiesen an das Amt Rann, durch Baiern.

Die Sicherstellung wurde geleistet für die Strecke bis Rann durch die Haftungs-Erklärung.

Anweisungs-Bollete für den inländischen Verkehr.

Benennung der Waaren:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.
Acht Kisten grobe Schlosser-Arbeit.	Nro.							
	7	350	300					
	8	360	350					
	9	340	300					
	10	350	300	—	—	16	—	17
	11	330	270					
	12	360	310					
	13	370	320					
	14	340	300					
	8 Colli	2800	2450					

Sage: Acht Colli mit Zweitausend Achthundert Pfund Sporco, und Zweitausend Vierhundert fünfzig Pfund Netto, nebst sechzehn Bleisiegeln.

N. N. Einnehmer.
N. N. Controllor.

Land: — Zollamt:

Nro. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung

sendet aus

an zu

durch den Frächter

aus mittelst

Wird angewiesen an das Amt

Die Sicherstellung wurde geleistet für die Strecke bis

Anweisungs-Bollete für den inländischen Verkehr.

Benennung der Waaren:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.

Land: — Zollamt:

Nro. am 183

um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Erklärung

sendet aus

an zu

durch den Frächter

aus mittelst

Wird angewiesen an das Amt

Die Sicherstellung wurde geleistet für die Strecke bis

Anweisungs-Bollete für den inländischen Verkehr.

Benennung der Waaren:	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht: Sporco (Pfund)	Gewicht: Netto (Pfund)	Werth, Maß oder Stückzahl	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichteter Geldbetrag: fl.	Entrichteter Geldbetrag: kr.

Diese Sendung										
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen zu	bis	zu	laut	am	am	Stunde	
Im Gränzbezirke:									
Horn Enge	zwei und einer halben Stunde	Rann	fünfzehnten März 1835	Rann	Bezugskarte Nro. 51	fünfzehnten März 1835	—	—	N. N. Einnehmer
Außer dem Gränzbezirke:									
durch Baiern nach Rann	zwei Tagen								

Diese Sendung									
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen zu	bis	zu	laut	am	am	Stunde	
Im Gränzbezirke:									
Außer dem Gränzbezirke:									

Diese Sendung									
muß die gerade Straße		hat		ist eingetroffen			ist weiter abgegangen		Unterschrift der die Bestätigung über das Eintreffen ertheilenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	einzutreffen zu	bis	zu	laut	am	am	Stunde	
Im Gränzbezirke:									
Außer dem Gränzbezirke:									

Formularz 8.

Bilet przekazuiący dla kraiowego obiegu.

Kray: N. N. — Urząd cłowy: Born.

Nr. 100 dnia trzynastego Marca 1835.

o godzinie (przed południem.) dziewiątéy (po południu.)

Podług pisemnego oświadczenia poséła Jan Klaudius z Hollau do Jana Rossi w Rann przez frochtarza Zygmunta Schuller z Buxbaum na wozie frochtowym parą koni przekazuie się do Urzędu Rann przez Bawaryią.

Zabezpieczenie dane na przestrzeń do Rann przez oświadczenie porękoiemskie.

Bilet przekazuiący dla kraiowego obiegu.

Nazwa towarów:

Nazwa towarów	Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
		funty	funty		pieczęci	pieczęci		
Ośm skrzyń grubéy roboty ślusarskiéy.	Nr. 7	350	300	—	—	16	—	17
	8	360	350					
	9	340	300					
	10	350	300					
	11	330	270					
	12	360	310					
	13	370	320					
	14	340	300					
	8 skrzyń	2800	2450					

Mówię: Ośm skrzyń z dwoma tysiącami ośmset funtów sporco i dwoma tysiącami czterysta pięćdziesiąt funtów netto prócz szesnastu pieczęci ołowianych.

N. N.
Poborca.

N. N.
Kontrollor.

Kray: N. N. — Urząd cłowy:

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia

poséła z

do w

przez frochtarza z

na

przekazuie się do Urzędu

Zabezpieczenie dane na przestrzeń do

Bilet przekazuiący dla kraiowego obiegu.

Nazwa towarów:

Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
	funty	funty		pieczęci	pieczęci		

Kray: N. N. — Urząd cłowy:

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oświadczenia

poséła z

do w

przez frochtarza

na

przekazuie się do Urzędu

Zabezpieczenie dane na przestrzeń do

Bilet przekazuiący dla kraiowego obiegu.

Nazwa towarów:

Znaki lub liczba pak	Waga: Sporco	Waga: Netto	Wartość, miara albo liczba sztuk	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Ilość pieniężna niszczona: Złr.	Ilość pieniężna niszczona: kr.
	funty	funty		pieczęci	pieczęci		

T a p o s é ł k a										
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy		Podpis urzędników przybycie poświadczających
przez	odbyć ią w ciągu	stanąć w	stanąć do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie	
W okręgu granicznym: Horn Enge Po za okręgiem granicznym: przez Bawaryią do Rann.	dwóch godzin i pół	Rann	piętnastego Marca 1835	Rann	karty nabycia Nr.51	piętnastego Marca 1835	—	—	N. N. Poborca.

T a p o s é ł k a										
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy		Podpis urzędników przybycie poświadczających
przez	odbyć ią w ciągu	stanąć w	stanąć do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie	
W okręgu granicznym: Po za okręgiem granicznym:									

T a p o s é ł k a										
iść ma prostą drogą		ma		stanęła			odeszła daléy		Podpis urzędników przybycie poświadczających
przez	odbyć ią w ciągu	stanąć w	stanąć do	w	podług	dnia	dnia	o godzinie	
W okręgu granicznym: Po za okręgiem granicznym:									

Durchfuhrs - Austritts - Bollete.

Land: N. N. Zollamt: Rann.

Durchfuhrs = Austritts = Bollete.

Nro. 10825 am zwanzigsten October 1835, um drei Uhr (Vor=) (Nach=) Mittags.

Ueber die laut Durchzugs = Bollete des Amtes Optschina, Zahl 6508 vom 20. September 1835,

von Schuller aus Triest, an Popper nach Baiern, bestimmten Waaren:

	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.
Eine Kiste Schafwollwaaren	X	75	65	—	—	—
Eine Kiste Seidenwaaren	+	120	108	—	—	—
Drei Colli Baumwollwaaren . .	X 1	90	81)			
	= 2	150	140)	—	—	—
	= 3	70	63)			
Ein Faß Wein . .	W	600	580	—	—	—
		1105	1037		2	$28\frac{2}{4}$
Waggebühr . .					—	30
Zusammen . .					2	$58\frac{2}{4}$

Sage: Fünf Collien mit Eintausend Einhundert und fünf Pfund Sporco.

Der Zoll wurde entrichtet: allhier.

Die baare Sicherstellung mit 500 fl. hier bezahlt.

N. N. Einnehmer.

N. N. Controllor.

Land: Zollamt:

Durchfuhrs = Austritts = Bollete.

Nro. am 183 um

Uhr (Vor=) (Nach=) Mittags.

Ueber die laut Durchzugs = Bollete des Amtes Zahl vom 183

von
aus
an
nach
bestimmten Waaren:

Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.

Der Zoll wurde entrichtet

Die baare Sicherstellung mit fl.

Durchfuhrs - Austritts - Bollete.

Land: N. N. Zollamt: Rann.

Durchfuhrs = Austritts = Bollete.

Nro. 10825 am zwanzigsten October 1835, um drei Uhr (Vor=) (Nach=) Mittags.

Ueber die laut Durchzugs = Bollete des Amtes Optschina, Zahl 6508 vom 20. September 1835,

von Schuller aus Triest, an Popper nach Baiern, bestimmten Waaren:

	Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.
Eine Kiste Schafwollwaaren	X	75	65	—	—	—
Eine Kiste Seidenwaaren	+	120	108	—	—	—
Drei Colli Baumwollwaaren . .	X 1	90	81)			
	= 2	150	140)	—	—	—
	= 3	70	63)			
Ein Faß Wein . .	W	600	580	—	—	—
		1105	1037		2	$28\frac{2}{4}$
Waggebühr . .					—	30
Zusammen . .					2	$58\frac{2}{4}$

Sage: Fünf Collien mit Eintausend Einhundert und fünf Pfund Sporco.

Der Zoll wurde entrichtet: allhier.

Die baare Sicherstellung mit 500 fl. hier bezahlt.

N. N. Einnehmer.

N. N. Controllor.

Land: Zollamt:

Durchfuhrs = Austritts = Bollete.

Nro. am 183 um

Uhr (Vor=) (Nach=) Mittags.

Ueber die laut Durchzugs = Bollete des Amtes Zahl vom 183

von
aus
an
nach
bestimmten Waaren:

Zeichen oder Zahl der Päcke	Gewicht Sporco (Pfund)	Gewicht Netto (Pfund)	Maß oder Stückzahl	Entrichteter Geldbetrag fl.	Entrichteter Geldbetrag kr.

Der Zoll wurde entrichtet

Die baare Sicherstellung mit fl.

Diese Sendung

muß die Straße einschlagen	hat über die Gränze auszutreten bis	ist wirklich ausgetreten und entsiegelt worden am	Unterschrift der Individuen, welche diese Bestätigung ertheilen
über den Aviso=Posten Nro. 2 nach Baiern.	fünf Uhr Nachmittag am zwanzigsten October 1835	zwanzigsten October 1835 vier Uhr Nachmittag	N. N. N. N.

Diese Sendung

muß die Straße einschlagen	hat über die Gränze auszutreten bis	ist wirklich ausgetreten und entsiegelt worden am	Unterschrift der Individuen, welche diese Bestätigung ertheilen
über den Aviso=Posten Nro. 2 nach Baiern.	fünf Uhr Nachmittag am zwanzigsten October 1835	zwanzigsten October 1835 vier Uhr Nachmittag	N. N. N. N.

Diese Sendung

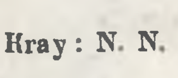
muß die Straße einschlagen über	hat über die Gränze auszutreten bis	ist wirklich ausgetreten und entsiegelt worden am	Unterschrift der Individuen, welche diese Bestätigung ertheilen

Diese Sendung

muß die Straße einschlagen über	hat über die Gränze auszutreten bis	ist wirklich ausgetreten und entsiegelt worden am	Unterschrift der Individuen, welche diese Bestätigung ertheilen

Formularz 9.

Bilet dla przechodu i wychodu.

Kray: N. N. Urząd cłowy: Rann.

Bilet dla przechodu wychodowy.

Nr. 10825 dnia dwudziestego Października 1835

o godzinie trzeciéy (przed południem.) (po południu.)

Na towary podług biletu przechodowego, Urzędu Opczyna pod l. 6508, z dnia 20. Września 1835.

od Schullera z Tryiestu do Poppera w Bawaryi przeznaczone:

	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
Skrzynię towarów wełnianych	×	75	65	—	—	—
Skrzynię towarów jedwabnych	+	120	108	—	—	—
Trzy skrzynie towarów bawełnianych.	W 1	90	81)			
	- 2	150	140)	—	—	—
	- 3	70	63)			
Beczkę wina . . .	W	600	580		—	—
		1105	1037		2	$28\frac{2}{4}$
	Wagowego . .				—	30
	Razem . .				2	$58\frac{2}{4}$

Mówię: pięć skrzyń z tysiącem sto pięć funtów sporco.

Cło opłacone w Urzędzie:

Zabezpieczenie zapłacone gotowizną 500 Złr.

N. N. Poborca.

N. N. Kontrolor.

Bilet dla przechodu i wychodu.

Kray: N. N. Urząd cłowy: Rann.

Bilet dla przechodu wychodowy.

Nr. 10825 dnia dwudziestego Października 1835

o godzinie trzeciéy (przed południem.) (po południu.)

Na towary podług biletu przechodowego, Urzędu Opczyna pod l. 6508, z dnia 20. Września 1835.

od Schullera z Tryiestu do Poppera w Bawaryi przeznaczone:

	Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.
Skrzynię towarów wełnianych	×	75	65	—	—	—
Skrzynię towarów jedwabnych	+	120	108	—	—	—
Trzy skrzynie towarów bawełnianych.	W 1	90	81)			
	- 2	150	140)	—	—	—
	- 3	70	63)			
Beczkę wina	W	600	580		—	—
		1105	1037		2	$28\frac{2}{4}$
	Wagowego . .				—	30
	Razem . .				2	$58\frac{2}{4}$

Mówię: pięć skrzyń z tysiącem sto pięć funtów sporco.

Cło opłacone w Urzędzie:

Zabezpieczenie zapłacone gotowizną 500 Złr.

N. N. Poborca.

N. N. Kontrollor.

Kray: Urząd cłowy:

Bilet dla przechodu wychodowy.

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Na towary podług biletu przechodowego, Urzędu pod liczbą z dnia 183

od z do w przeznaczone:

Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.

Cło opłacone

Zabezpieczenie zapłacone gotowizną

Kray: Urząd cłowy:

Bilet dla przechodu wychodowy.

Nr. dnia 183

o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Na towary podług biletu przechodowego, Urzędu pod liczbą z dnia 183

od z do w przeznaczone:

Znak albo liczba pak	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Miara albo liczba sztuk	Ilość pieniężna uiszczona: Złr.	Ilość pieniężna uiszczona: kr.

Cło oplacone

Zabezpieczenie zapłacone gotowizną

Ta posélka			
iść ma drogą	wyyść ma przez granicę do	wyszła rzeczywiście i odpieczętowaną została	Podpis osób poświadczaiących
przez posterunek awizowy Nr. 2. do Bawaryi	piątéy godziny z południa dnia dwudziestego Października 1835	dwudziestego Października 1835 o godzinie czwartéy z południa	N. N. N. N.

Ta posélka			
iść ma drogą	wyyść ma przez granicę do	wyszła rzeczywiście i odpieczętowaną została	Podpis osób poświadczaiących
przez posterunek awizowy Nr. 2. do Bawaryi	piątéy godziny z południa dnia dwudziestego Października 1835	dwudziestego Października 1835 o godzinie czwartéy z południa	N. N. N. N.

Ta posélka			
iść ma drogą	wyyść ma przez granicę do	wyszła rzeczywiście i odpieczętowaną została	Podpis osób poświadczaiących

Ta posélka			
iść ma drogą	wyyść ma przez granicę do	wyszła rzeczywiście i odpieczętowaną została	Podpis osób poświadczaiących

Zoll-Quittung.

Land: N. N. — Zollamt Grund.

Diese Quittung dient ohne Bollete der Waare nicht zur Deckung.

Zoll-Quittung Nro. 12.

Am vierten November 1835 um drei Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Joseph Ried, Zucker-Raffinerie-Inhaber zu Grund,
entrichtet zur Neben-Bollete Nro. 305, und Verzollungs-Conto-Post-Nro. 960,
für Sechstausend Zweihundert achtzig neun Pfund Sporco weißes gemengtes Zuckermehl

	Gebühr fl.	Gebühr kr.
an Eingangszoll	880	$27\frac{3}{4}$
" Zettelgeld	—	18
" Waggeld	2	5
Zusammen . .	882	$50\frac{3}{4}$

Sage: Achthundert achtzig zwei Gulden $50\frac{3}{4}$ kr.

N. N.

Zoll-Quittung.

Land: — Zollamt:

Diese Quittung dient ohne Bollete der Waare nicht zur Deckung.

Zoll-Quittung Nro.

Am 183 um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

entrichtet

für

Gebühr fl.	Gebühr kr.

Zoll-Quittung.

Land: — Zollamt:

Diese Quittung dient ohne Bollete der Waare nicht zur Deckung.

Zoll-Quittung Nro.

Am 183 um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

entrichtet

für

Gebühr fl.	Gebühr kr.

Zoll-Quittung.

Land: — Zollamt:

Diese Quittung dient ohne Bollete der Waare nicht zur Deckung.

Zoll-Quittung Nro.

Am 183 um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

entrichtet

für

Gebühr fl.	Gebühr kr.

Diese Sendung wird an das Amt zu

mit (Wachs-) (Blei-) Siegeln wohlbewahrt angewiesen, muß die Straße einschlagen im Gränzbezirke, welcher binnen Stunden zu verlassen ist, über

außer dem Gränzbezirke über

und hat im Orte der Bestimmung bis einzutreffen.

Wie oben.

Wie oben.

Wie oben.

Formularz 10.

Kwit celniczy.

Kray: N. N.

Urząd cłowy Grund:

Kwit ten bez biletu towarowi na zasłonę nie służy.

Kwit cłowy Nr. 12.

Dnia czwartego Listopada 1835 o godzinie trzeciéy (przed południem.) (po południu.)
Józef Riedl właściciel rafineryi cukru w Grund,
płaci do biletu przybocznego Nr. 306 i pozycyi rachunku oclenia Nr. 960, za sześć tysięcy dwieście ośmdziesiąt dziewięć funtów sporco białéy mieszanéy mąki cukrowéy

	Należytość ZłR.	Należytość kr.
cła wchodowego	880	$27\frac{3}{4}$
- cedułkowego	—	18
- wagowego	2	5
Razem	882	$50\frac{3}{4}$

Mówię: Ośmset ośmdziesiąt dwa ZłR. $50\frac{3}{4}$ kr.
N. N.

Kwit celniczy.

Kray:

Urząd cłowy:

Kwit ten bez biletu towarowi na zasłonę nie służy.

Kwit cłowy Nr.

Dnia 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)
płaci
za

Należytość ZłR.	Należytość kr.

Kwit celniczy.

Kray:

Urząd cłowy:

Kwit ten bez biletu towarowi na zasłonę nie służy.

Kwit cłowy Nr.

Dnia 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)
płaci
za

Należytość ZłR.	Należytość kr.

Kwit celniczy.

Kray:

Urząd cłowy:

Kwit ten bez biletu towarów na zasłonę nie służy.

Kwit cłowy Nr.

Dnia 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)
płaci
za

Należytość ZłR.	Należytość kr.

Posełka ta odkazuie się do Urzędu w

opatrzona dobrze pieczęciami (na laku) (na ołowiu) iść musi drogą w okręgu granicznym, który w przeciągu

godzin opuścić ma, przez

poza okręg graniczny przez

i stanąć ma w mieyscu przeznaczenia do

Jak wyżéy.

Jak wyżéy.

Jak wyżéy.

Formulare 11.

Ersatz-Bollete.

Land: N. N. — Haupt-Zollamt: Grund.

Nr. 1. am ersten Novemb. 1835

um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es sendet Anton Müller, aus Grund, an Daniel Gutmann, zu Salla, im Grunde der Bollete dieses Hauptzollamtes Nr. 1794 vom 12. Juli, und 1850 vom 31. August d. J.:

durch den Frächter Wenzel Wind, aus Tauern,

mittelst Frachtwagen, bespannt mit zwei Pferden.

Ersatz-Bollete.	Bezeichnung der Päcke oder Behältnisse	Maß oder Stückzahl	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichtete Gebühren: fl.	Entrichtete Gebühren: kr.	Verwendbar zur Ausweisung bis
			Pfund	Pfund	Siegel	Siegel	fl.	kr.	
Ein Faß Kaffeh . .	A. M. Nro. 169	—	189	150	—	2	—	—	zwölften Jäner 1835
Ein Faß Raffinat-Zucker	Nro. 168	—	396	355	—	2	—	(	letzten Februar 1835
Ein Faß ausländischen Zucker-Syrup	Nro. 85	—	438	394	2	—	—	(	
	3	—	1023	899	2	4	—	—	

Sage: Drei Colli mit Eintausend und drei und zwanzig Pfund Sporco, und Achthundert neun und neunzig Pfund Netto, mit vier Blei- und zwei Wachssiegeln.

N. N.

N. N.

Ersatz-Bollete.

Land: N. N. — Haupt-Zollamt: Grund.

Nr. 2. am ersten Novemb. 1835

um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es tritt ab Anton Müller, aus Grund, an Carl Specht, zu Grund, im Grunde der Bollete dieser Hauptlegstätte Nr. 1094 vom 20. August d. J., welche eingezogen wurde

durch den Frächter ——— aus ——— mittelst ——— bespannt mit ———

Ersatz-Bollete.	Bezeichnung der Päcke oder Behältnisse	Maß oder Stückzahl	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichtete Gebühren: fl.	Entrichtete Gebühren: kr.	Verwendbar zur Ausweisung bis
			Pfund	Pfund	Siegel	Siegel	fl.	kr.	
Zwei Faß Kaffeh .	A. M. Nro. 170	—	348	308	—	—		(	zwanzigsten Februar 1835
	Nro. 171	—	456	420	—	—		(	
Für die abermalige Abwage auf Verlangen, an Waggeld	—	—	—	—	—	—	—	15	
	2	—	804	728	—	—	—	15	

Sage: Zwei Colli mit Achthundert vier Pfund Sporco, und Siebenhundert acht und zwanzig Pfund Netto, und 15 kr. Waggeld.

N. N.

N. N.

Ersatz-Bollete.

Land: — Zollamt:

Nr. 3. am ersten Novemb. 1835

um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Es erhält Anton Müller, aus Grund, an ——— zu ——— im Grunde der Bollete vom 20. August d. J. Z. 1094, über den in seinen Händen verbliebenen Rest die gegenwärtige Bestätigung

durch den Frächter ——— aus ——— mittelst ——— bespannt mit ———

Ersatz-Bollete.	Bezeichnung der Päcke oder Behältnisse	Maß oder Stückzahl	Gewicht: Sporco	Gewicht: Netto	Zahl der angelegten Siegel: Wachs-	Zahl der angelegten Siegel: Blei-	Entrichtete Gebühren: fl.	Entrichtete Gebühren: kr.	Verwendbar zur Ausweisung bis
			Pfund	Pfund	Siegel	Siegel	fl.	kr.	
Kaffeh	—	—	230	200	—	—	—	—	zwanzigsten Februar 1835

Sage: Zweihundert und dreißig Pfund Sporco, und Zweihundert Pfund Netto.

N. N.

N. N.

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen bis	Diese Sendung ist zu stellen zu	ist daselbst eingetroffen am / laut	ist weiter abgegangen / Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
Schwarzbach Eisach	dritten November 1835.	der Legstätte in Eisach	zweiten November um drei Uhr Nachmittag	denselben um ein Viertel auf vier Uhr	N. N.				
Kiburg Dorn nach Salla	fünften November 1835.	Haupt-Zollamt Salla	vierten November um fünf Uhr Abends Stellungsbuch Nro. 80.	der Partei ausgefolgt um halb sechs Uhr	Entsiegelt, beschaut und vier Bleie abgenommen. N. N.				

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen bis	Diese Sendung ist zu stellen zu	ist daselbst eingetroffen am / laut	ist weiter abgegangen / Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten

Diese Sendung muß die gerade Straße einschlagen über	Diese Sendung muß die gerade Straße zurücklegen bis	Diese Sendung ist zu stellen zu	ist daselbst eingetroffen am / laut	ist weiter abgegangen / Tag u. Std.	Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Von dieser Bollete wurden abgeschrieben: Gegenstand und Zeitpunct	Menge	nach der Abschreibung verbleibt	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten

Formularz II.

B i l e t z a s t ę p c z y.

Kray: N. N. — Główny Urząd cłowy: Grund.

Nr. 1. dnia piérwszego Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) dziesiątéy (po południu.)

Pesela Antoni Müller z Grund

do Daniela Gutmann w Salla

na mocy biletu tegoż głównego Urzędu cłowego pod liczbą 1794 z dniem 12. Lipca i 1850 z dnia 31. Sierpnia r. b.

przez frochtarza Wacława Wind z Tauern

na wozie frochtowym parą końmi.

Bilet zastępczy.	Znaki pak albo schówków	Miara albo liczba sztuk	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Liczba przyłożonych na pieczęci: laku	Liczba przyłożonych na pieczęci: ołowiu	Należytości opłacone: Zlr.	Należytości opłacone: kr.	Użyty być może dla wykazania się do
Beczka kawy. . .	AM Nr. 169	—	189	150	—	2	—	—	dwunastego Styczn. 1835
detto cukru rafinowanego	Nr. 168	—	396	355	—	2	—		końca Lutego 1835
Beczka syrupu cukrowego zagranicznego	Nr. 85	—	438	394	2	—	—		
	3	—	1023	899	2	4	—	—	

Mówię: Trzy skrzynie z tysiącem dwudziestu trzech funtów Sporco i ośmset dziewięćdziesiąt dziewięć funtów Netto, ze cztérma pieczęciami ołowianémi i dwiema na laku.

N. N.

N. N.

Kray: N. N. — Główny Urząd cłowy: Grund.

Nr. 2. dnia piérwszego Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) dziesiątéy (po południu.)

Odstępuie Antoni Müller z Grund

Karolowi Speth w Grund

na mocy biletu tegoż głównego Urzędu cłowego do l. 1094 z dnia 20. Sierpnia r. b., który mu odebrany został

przez frochtarza——————
z———na———końmi———

Bilet zastępczy.	Znaki pak albo schówków	Miara albo liczba sztuk	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Liczba przałożonych na pieczęci: laku	Liczba przałożonych na pieczęci: ołowiu	Należytości zapłacone: Zlr.	Należytości zapłacone: kr.	Użyty być może dla wykazania się do
Dwie beczki kawy .	AM Nr. 170	—	348	308	—	—			dwudziest. Lutego 1835
	Nr. 171	—	456	420	—	—			
Za powtórne przeważenie, wagowego .	—	—	—	—	—	—	—	15	
	2	—	804	728	—	—	—	15	

Mówię: Dwie skrzynie z ośmset cztéry funtów Sporco i siedmset dwadzieścia funtów Netto i 15 kr. wagowego.

N. N.

N. N.

Kray: — Urząd cłowy:

Nr. 3. dnia piérwszego Listopada 1835.

o godzinie (przed południem.) dziesiątéy (po południu.)

Odbierze Antoni Grund dla
——————w——————

na mocy biletu z dnia 20. Sierpnia r. b. pod liczbą 1094 na resztę w iego rękach pozostałą, niniéysze poświadczenie

przez frochtarza——————
z———na———końmi———

Bilet zastępczy.	Znaki pak albo schówków	Miara albo liczba sztuk	Waga: Sporco (funty)	Waga: Netto (funty)	Liczba przyłożonych na pieczęci: laku	Liczba przyłożonych na pieczęci: ołowiu	Należytości zapłacone: Zlr.	Należytości zapłacone: kr.	Użyty być może dla wykazania się do
Kawy	—	—	230	200	—	—	—	—	dwudziest. Lutego 1385

Mówię: Dwieście trzydzieście funtów Sporco i dwieści funtów Netto.

N. N.

N. N.

T a p o s é ł k a — iść ma prostą drogą: na	odbyć ią do	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano — Towar i okres czasu	po odpisaniu zostaie — ilość	
			podług	dzień i godz				
Schwarzbach Eisach	trzeciego Listopada 1835	Urzędu składowego w Eisach	drugiego Listopada o godzinie trzeciéy z południa	tegoż dnia o kwandransie na godzinę czwartą	N. N.			
Kiburg Dorn do Salla	piątego Listopada 1835	głównego Urzędu cłowego w Salla	czwartego Listopada o godzinie piątéy w wieczór książki przystawienia Nr. 80.	stronie wydano o pół do szóstéy godziny	Odpieczętowano, przeyrzano i cztéry pieczęci ołowianych odięto N. N.			

T a p o s é ł k a — iść ma prostą drogą: na	odbyć ią do	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano — Towar i okres czasu	po odpisaniu zostaie — ilość	
			podług	dzień i godz				

T a p o s é ł k a — iść ma prostą drogą: na	odbyć ią do	ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniaiących: Z tego biletu odpisano — Towar i okres czasu	po odpisaniu zostaie — ilość	
			podług	dzień i godz				

Formulare 12.

Versendungs-Karte.

Land: N. N. K. k. Commercial-Zollamt: Rann.

am fünfzehnten März 1835 um zehn Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Versendungs-Karte Nro. 42.

Gottlieb Mons, Tuchmacher zu Ganidorf, sendet durch Carl Blum, aus Gelsenbusch, an Joseph Schinner, zu Klaufeld, wird angewiesen an die Zoll-Legstätte zu Klaufeld zur Abnahme der Siegel

Eine Kiste Molton . . . .

Sage: Ein Collo mit vier Blei und Einhundert vierzig acht Pfund Sporco, und Einhundert vierzig Pfund Netto.

N. N.
Einnehmer.

Der Kisten und Päcke		Gewicht		Deckung eingezogen über		Der Bezug wurde ausgewiesen bei	Zahl der angelegten		Zur Ausweisung verwendbar bis
Zeichen	und der Stücke	Sporco	Netto	Gattung	Netto-Sporco-Gewicht		Wachs-	Blei-	
	Zahl	Pfund			Pfund		Siegel		
J. S. 1	1	148	140	Zoll-Bollete über Baumwoll-garn. Mule 12	— 60	diesem Amte	—	4	fünfzehnten März 1835
				Watter 20	90				

Versendungs-Karte.

Land: N. N. K. k.

am 183 um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Versendungs-Karte Nro.

sendet durch

an zu

wird angewiesen an

zur

Der Kisten und Päcke		Gewicht		Deckung eingezogen über		Der Bezug wurde ausgewiesen bei	Zahl der angelegten		Zur Ausweisung verwendbar bis
Zeichen	und der Stücke	Sporco	Netto	Gattung	Netto-Sporco-Gewicht		Wachs-	Blei-	
	Zahl	Pfund			Pfund		Siegel		

Versendungs-Karte.

Land: N. N. K. k.

am 183 um Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Versendungs-Karte Nro.

sendet durch

an zu

wird angewiesen an

zur

Der Kisten und Päcke		Gewicht		Deckung eingezogen über		Der Bezug wurde ausgewiesen bei	Zahl der angelegten		Zur Ausweisung verwendbar bis
Zeichen	und der Stücke	Sporco	Netto	Gattung	Netto-Sporco-Gewicht		Wachs-	Blei-	
	Zahl	Pfund			Pfund		Siegel		

Diese Sendung						
muß die gerade Straße		ist			Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.		
Im Gränzbezirke: Hollau, Ach und Sonnenberg	zwei Stunden					Von dieser Bollete wurden abgeschrieben / nach der Abschreibung verbleibt: Menge
Im inneren Zollgebiethe: über Raderfeld, Schier, Amberg und Klaufeld	) weiterer) vier und) zwanzig) Stunden	Klaufeld, Zoll-Legstätte	fünfzehnten März 1835 um sechs Uhr Abends	—	Entsiegelt, Carl Born, Einnehmer.	Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung

Diese Sendung						
muß die gerade Straße		ist			Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.		
Im Gränzbezirke:						Von dieser Bollete wurden abgeschrieben / nach der Abschreibung verbleibt: Menge
Im inneren Zollgebiethe:						Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung

Diese Sendung						
muß die gerade Straße		ist			Unterschrift der die Bestätigung ertheilenden und die Entsiegelung vornehmenden Beamten	Namensfertigung der die Abschreibung vollziehenden Beamten
einschlagen über	zurücklegen binnen	zu stellen zu	daselbst eingetroffen am laut	weiter abgegangen Tag u. Std.		
Im Gränzbezirke:						Von dieser Bollete wurden abgeschrieben / nach der Abschreibung verbleibt: Menge
Im inneren Zollgebiethe:						Gegenstand und Zeitpunct der Abschreibung

F o r m u l a r z 12.

K a r t a p r z e s e ł k o w a.

Kray: N. N.

C. K. Urząd cłowy Rann.

Dnia piętnastego Marca 1835 o godzinie dziesiątéy (przed południem.) (po południu.)

K a r t a p r z e s é ł k o w a Nr. 42.

Bogumił Mons, sukiennik w Ganidorf, poséła przez Karola Blum z Gelsenbusch do Józefa Schinner w Klaufeld; przekazuie się do Urzędu składowego w Klaufeld dla odięcia pieczęci.

Skrzynia multonu . . . .

Mówię: Skrzynia ze cztérma pieczęciami ołowianémi i sto cztérdzieści ośm funt. sporco, i sto cztérdzieści funtami netto.

N. N.
Poborca.

skrzyń i pak: Zna-ki	skrzyń i pak: i sztuk (liczba)	Waga: Sporco (funtów)	Waga: Netto (funtów)	Zasłona odebrana: gatunek	Zasłona odebrana: Netto / Sporco waga (funty)	Nabycie wykazane w	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Użyty być może dla wykazania się do
J. S. 1	1	148	140	Bilet cłowy na przędzę bawełnianą mule 12 Water 20	— 60 90	tymże Urzędzie	—	4	piętnastego Marca 1835

K a r t a p r z e s e ł k o w a.

Kray: N. N.

C. K.

Dnia 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)

K a r t a p r z e s é ł k o w a Nr.

poséła przez

do w

przekazuie się do

dla

skrzyń i pak: Zna-ki	skrzyń i pak: i sztuk (liczba)	Waga: Sporco (funtów)	Waga: Netto (funtów)	Zasłona odebrana: gatunek	Zasłona odebrana: Netto / Sporco waga (funty)	Nabycie wykazane w	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Użyty być może dla wykazania się do

K a r t a p r z e s e ł k o w a.

Kray: N. N.

C. K.

Dnia 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)

K a r t a p r z e s é ł k o w a Nr.

poséła przez

do w

przekazuie się do

dla

skrzyń i pak: Zna-ki	skrzyń i pak: i sztuk (liczba)	Waga: Sporco (funtów)	Waga: Netto (funtów)	Zasłona odebrana: gatunek	Zasłona odebrana: Netto / Sporco waga (funty)	Nabycie wykazane w	Liczba przyłożonych pieczęci: na laku	Liczba przyłożonych pieczęci: na ołowiu	Użyty być może dla wykazania się do

T a p o s é ł k a											
iść ma prostą drogą		ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Z tego biletu	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniających				
przez	odbyć ią w ciągu		podług	dzień i godz			po odpisaniu zostało	odpisano	ilość	Towar i okres odpisania	
W okręgu granicznym: Hollau, Ach i Sonnenberg	dwóch godzin										
Wewnątrz obwodu cłowego: przez Raderfeld, Schier, Amberg i Klaufeld.	) dalszych)dwudziest.) cztérych) godzinach	Klaufeld Urząd składowy	piętnastego Marca 1835 o godzinie szóstéy w wieczór	—	Odpieczętował Karol Born Poborca.						

T a p o s é ł k a											
iść ma prostą drogą		ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Z tego biletu	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniających				
przez	odbyć ią w ciągu		podług	dzień i godz			po odpisaniu zostało	odpisano	ilość	Towar i okres odpisania	
W okręgu granicznym:											
Wewnątrz obwodu cłowego:											

T a p o s é ł k a											
iść ma prostą drogą		ma być stawioną do	tamże przybyła dnia	daléy odeszła	Podpis potwierdzaiących i zdięcie pieczęci przedsiębiorących urzędników	Z tego biletu	Podpis urzędników, odpisanie uskuteczniających				
przez	odbyć ią w ciągu		podług	dzień i godz			po odpisaniu zostało	odpisano	ilość	Towar i okres odpisania	
W okręgu granicznym:											
Wewnątrz obwodu cłowego:											

Land: N. N.

K. k. Commercial-Zollamt Rann.

Nro. 50, am vierzehnten März 1835.

Bezugskarte

für Gottlieb Mons, zu Ganidorf,

über nebenstehende Waaren, im Grunde der Bezugsnote der Baumwollgarn-Spinnerei des Ferdinand Springer, in Lauterbach, vom 14. Mai 1834.

N. N.

Gattung	Menge	Verwendbar zur Ausweisung bis
Baumwollgarn-Mule Fein-Nro. 24.	Zweihundert achtzehn Pfund Netto	vierzehnten März 1835

Land: N. N.

K. k. Commercial-Zollamt Rann.

Nro. 51, am fünfzehnten März 1835.

Bezugskarte

für Joseph Rossi, zu Rann,

über nebenstehende Waaren, im Grunde der Versendungskarte des Amtes Bern, Nro. 100, vom dreizehnten März d. J.

N. N.

Gattung	Menge	Verwendbar zur Ausweisung bis
Runkelrüben-Zucker in Hüten mit dem Fabrikszeichen B/12	Zweitausend achthundert Pfund Sporco, und Zweitausend vierhundert fünfzig Pfund Netto	dreizehnten September 1835

Land: N. N.

K. k.

Nro. am 183

Bezugskarte

für zu

über nebenstehende Waaren, im Grunde der

Gattung	Menge	Verwendbar zur Ausweisung bis

Land: N. N.

K. k.

Nro. am 183

Bezugskarte

für zu

über nebenstehende Waaren, im Grunde der

Gattung	Menge	Verwendbar zur Ausweisung bis

Formularz 13.

Kray: N. N.

C. k. Urząd cłowy handlowy w Rann.

Nr. 50, dnia cztérnastego Marca 1835.

Karta nabycia

dla Bogumiła Mons w Ganidorf

na obok wyrażone towary na mocy noty nabycia przędzalni bawełnianéy Ferdynanda Springer w Lauterbach, z dnia 14. Maia 1834.

N. N.

Gatunek	Ilość	Użyta być może dla wykazania się do
przędza bawełniana Mule przednia Nr. 24.	dwieście ośmnaście funtów Netto	cztérnastego Marca 1835

Kray: N. N.

C. k. Urząd cłowy handlowy w Rann.

Nr. 51, dnia piętnastego Marca 1835.

Karta nabycia

dla Józefa Rossi w Rann

na obok wyrażone towary na mocy karty przesełania Urzędu Bern Nr. 100, z dnia 13. Marca r. b.

N. N.

Gatunek	Ilość	Użyta być może dla wykazania się do
Cukier bórakowy w głowach ze znakiem fabrzcznym B/12	dwa tysiące ośmset funtów Sporco i dwa tysięcy cztérysta pięćdziesiąt funtów Netto	trzynastego Września 1835

Kray: N. N.

C. K.

Nr. dnia 183

Karta nabycia

dla w

na obok wyrażone towary na mocy

Gatunek	Ilość	Użyta być może dla wykazania się do

Kray: N. N.

C. k.

Nr. dnia 183

Karta nabycia

dla w

na obok wyrażone towary na mocy

Gatunek	Ilość	Użyta być może dla wykazania się do

183.

Sposób postępowania z prośbami o uwolnienie ze służby woyskowéy w drodze koncertacyi.

W poszczególnym przypadku, spoźnione zostało uwolnienie ze służby woyskowéy żołniérza, w służbie zostaiącego, przez to, że Urząd cyrkułowy podaną do niego prośbę, o uwolnienie ze służby takowego żołniérza, poprzedniczo Komendzie powiatu werbowniczego dla wynurzenia zdania udzielił; a że tymczasowe urlopowanie tegoż żołniérza zalecone nie zostało, więc dano także do tego powód, że koszta, które Skarbowi woyskowemu z przyczyny nieprawnego stawienia do woyska wynagrodzone być powinny, znacznie powiększyły się.

Aby uniknąć tych nieprzynależności, i zważywszy, że konskrypcyia teraz tylko co trzy lata mieysce ma, przez który to czas w stosunkach rodzinnych takie odmiany zayść mogą, iż ze strony woyskowości konieczność bytności żołniérza w domu dokładnie nie może być więcéy rozpoznawaną; przeto nakazuie się Urzędom cyrkułowym, by przy prośbach o uwolnienie ze słnżby w drodze koncertacyynéy osobliwie takich ludzi, którzy przy swoich korpusach w słnżbie zostaią, i częstokroć w odległych prowincyiach Państwa znaydnią się, po przedsięwziętém przez siebie ścisłém dochodzeniu stosunków proszącego o uwolnienie ze służby, niezasięgaiąc wprzód zdania Komendy powiatu werbowniczego, ani odsełaiąc do zebrania się takich próśb tamże, zaraz wspomnioną Komendę do rozprawy koncertacyynéy wzywali.

Chociażby wreszcie podług przywiedzionego niedawno na pamięć rozporządzeniem gubernialném z dnia 27. Listopada 1832 pod liczbą 67895 przepisu, w tych Urzędach cyrkułowych, w których stanowiska Komendy powiatu werbowniczego nie ma, dla oszczędzenia kosztów podróży rewizora powiatu werbowniczego, rozprawy koncertacyyne, wyiąwszy ważne i nagłe przypadki, nie za każdą poiedyńczą prośbą o uwolnienie ze służby, ale tylko kilka razy w roku przedsiębrane były; wszelakoż i w tym razie pomnożeniu kosztów zapobieżono zostaie, ieżeli podług rozporządzenia gubernialnego z dnia 6. Kwietnia 1832 pod l. 14904|965 Urzędy cyrkułowe, o tymczasowe urlopowanie żołniérza nieprawnie do woyska stawionego do Komendy werbowniczéy udadzą się. Co zatém Urzędy cyrkułowe w każdym wydarzonym przypadku pod własną inaczéy odpowiedzialnością uczynić maią.

Die Werbbezirks-Commanden werden vom k. k. General-Militär-Commando gleichmäßig angewiesen werden.

Gub. Verordnung vom 26. August 1835. Gub. Zahl 43264.

184.

Geldstrafen für die verschiedenen Gattungen kleiner Polizei-Vergehen sind in Conventions Münze zu bemessen und einzuheben.

Die hohe Polizei- und Censurs-Hofstelle hat mit Erlaß vom 29. Juli d. J. angeordnet, daß nach Analogie der mit Kreisschreiben vom 3. August d. J Zahl 44653 kundgemachten allerhöchsten Entschließung vom 23. Juni d. J., zur Erzielung eines gleichförmigen Verfahrens, vom 1. August 1835 auch die für die verschiedenen Gattungen kleinerer Polizei-Vergehen festgesetzten Geldstrafen in Conventions-Münze zu bemessen und einzuheben seyen.

Hievon werden die Kreisämter zur Nachachtung und Verständigung sämmtlicher unterstehenden Dominien und Magistrate in die Kenntniß gesetzt.

Präsidial-Verordnung vom 27. August 1835. Präsidial-Zahl 6783.

185.

Bestimmungen für den freiwilligen Eintritt minderjähriger Individuen in den Militärstand.

Mit den allerhöchsten Entschließungen vom 4. April und 30. Mai d. J. haben Se. Majestät über die Frage: in wie ferne der freiwillige Eintritt minderjähriger Individuen in den Militärstand für die Zukunft als zuläßig zu erklären, und unter welchen Verhältnissen Minderjährige, welche freiwillig in das k. k. Militär eingetreten sind, aus demselben wieder zu entlassen seyen? Folgendes zu entscheiden geruhet:

Der freiwillige Eintritt eines Minderjährigen in die Militärdienstleistung kann nur mit vorläufiger Beistimmung seines Vaters, oder zufolge der Entscheidung des Gerichtes, und wenn er unter Vormundschaft stehet, nur mit vorläufiger Einwilligung der Vormundschaftsbehörde angenommen werden. Es ist jedoch nach der allerhöchsten Absicht Seiner Majestät keineswegs erforderlich, daß von Seite des Militärs in jedem einzelnen Falle Nachweisungen der erlangten Volljährigkeit oder der er-

O czém Komendy powiatów werbowniczych równomiernie przez c. k. jeneralną Komendę woyskową uwiadomione zostai...

Rozporządzenie gub. z dnia 26. Sierpnia 1835 pod l. gub. 43264.

184.

Kary pieniężne za różne małe przestępstwa policyyne w monecie konwencyynéy wymierzane i odbiérane być maią.

Wysoka Instancyia nadworna Policyi i Cenzury rozporządzeniem z dnia 29. Lipca r. b. nakazała: iż z analogii naywyższego postanowienia z dnia 23. Czerwca b. r. okolnikiem z dnia 3. Sierpnia t. r. za liczbą 44653 ogłoszonego, celem osiągnienia iednokształtnego postępowania, od 1. Sierpnia 1835 kary pieniężne za różne pomnieysze przestępstwa policyyne także w monecie konwencyynéy wymierzane i odbiérane być maią.

O tém zawiadamia się Urzędy cyrkułowe dla zachowania i obwieszczenia wszystkich Dominiów i Magistratów.

Rozporządzenie prez. z dnia 27. Sierpnia 1835 pod l. prez. 6783.

185.

Przepisy względem dobrowolnego wstępu małoletnich do stanu woyskowego.

Przez naywyższe postanowienia z dnia 4. Kwietnia i 30. Maia r. b. raczył Nayiaśnieyszy Pan zapytanie: iak dalece dobrowolny wstęp do stanu woyskowego małoletnim na przyszłość za dozwolony uznanym być ma, i w iakich stosunkach małoletni, którzy dobrowolnie do c. k. służby woyskowéy wstapili, z téyże znowu wypuszczeni być maią, rozstrzygnąć, iak następuie:

Wstęp dobrowolny małoletniego do służby woyskowéy, tylko za poprzedniczém przyzwoleniem oyca, albo w skutek zawyrokowania sądowego, a ieżeli pod opieką zostaie, tylko za poprzedniczém zezwoleniem Instancyi opiekuńczéy, przyięte być może. Wszakże podług naywyższego zamiaru Nayiaśnieyszego Pana nie ma potrzeby, aby ze strony woyskowości w każdym poszczególnym razie wywody osiągnionéy letności, lub uzyskanego zezwolenia od oyca, a względnie

langten väterlichen und beziehungsweise vormundschaftlichen Einwilligung abverlangt werden müssen, und es kann daher ein minderjähriger Freiwilliger, wenn die sonstigen Bedingnisse vorhanden sind, ferners zum Militär angenommen werden.

Wenn jedoch Minderjährige mit Verletzung rechtmäßiger väterlicher Gewalt sich engagiren lassen sollten, haben Se. Majestät zu befehlen geruhet, daß in dem Falle, wenn der freiwillige Eintritt eines Minderjährigen in den Militärstand, ohne vorläufige Beistimmung seines Vaters, oder Entscheidung des Gerichtes, oder wenn er unter Vormundschaft stehet, ohne vorläufige Einwilligung der Vormundschaftsbehörde Statt gefunden hat, ein solcher angeworbener Minderjähriger auf Anlangen des Vaters oder Vormundes über Entscheidung des Gerichts sogleich zu entlassen sey.

Diese allerhöchsten Bestimmungen werden in Folge herabgelangten hohen Hofkanzleidecrets vom 16. Juli l. J. Zahl 17604 zur allgemeinen Wissenschaft und Darnachachtung hiemit bekannt gemacht.

Gubernial-Kundmachung vom 27. August 1835. Gub. Zahl 48323.

186.

Errichtung einer provisorischen Hauptzolllegstätte in Podgórze, und Umänderung der Hauptzolllegstätte in Tarnow in eine Legstätte.

Die k. k. allgemeine Hofkammer hat laut hohen Erlaßes vom 18. März d. J. Zahl 10948 die Errichtung einer provisorischen k. k. Hauptzolllegstätte in Podgórze, welche jedoch wie bisher auch die Obliegenheiten eines Gränzzollamtes für den täglichen Verkehr zu erfüllen, und die Vorschriften in Bezug auf das Passantenwesen handzuhaben hat, dann die Umstaltung der Hauptzolllegstätte in Tarnow definitiv in eine Legstätte beschlossen.

Diese hohe Verfügung wird mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß die Wirksamkeit der provisorischen Hauptzolllegstätte in Podgórze und der stabilen Zolllegstätte in Tarnow mit 1. October 1835 beginnen werde.

Gubernial-Kundmachung vom 29. August 1835. Gub. Zahl 52643.

od Instancyi opiekuńczéy żądane być musiało; małoletni zatém ochotnik, ieżeli ma inne potrzebne własności (warunki), do woyska przyięty być może.

Jeżeli zaś małoletni z naruszeniem prawnéy władzy oycowskiéy do woyska zaciągnąć się dali, Nayiaśnieyszy Pan rozkazać raczył, iż w tym razie, gdy dobrowolne weyście małoletniego do stanu woyskowego, bez poprzedniczego przyzwolenia oycowskiego, lub zawyrokowania Sądu, a ieżeli pod opieką zostaie, bez poprzedniczego zezwolenia Instancyi opiekuńczéy nastąpiło, małoletni tym sposobem zaciągnięty, na żądanie oyca lub opiekuna za wyrokiem sądowym natychmiast puszczony być ma.

Te naywyższe postanowienia, w skutek nadeszłego dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z d. 16. Lipca r. b. pod liczbą 17604, dla powszechnéy wiadomości i zachowania ninieyszém obwieszczone zostaią.

Obwieszczenie gub. z dnia 27. Sierpnia 1835. pod l. gub. 48323.

186.

Utworzenie tymczasowego Urzędu głównego w Podgórzu, i zamienienie głównego składu cłowego w Tarnowie na prosty Urząd składowy.

C. k. powszechna Kamera nadworna uchwaliła mocą postanowienia z d. 18. Marca r. b. pod liczbą 10948, utworzenie tymczasowego c. k. Urzędu składowego cłowego w Podgórzu, który atoli, iak dotąd także obowiązki Urzędu cłowego pogranicznego dla codziennego obiegu pełnić i przepisy względem podróżniących i przechodniów zachowywać ma; oraz zamienienie głównego składu cłowego w Tarnowie na prosty Urząd składowy.

To wysokie rozporządzenie podane zostaie do powszechnéy wiadomości z tym dokładem, że działalność tymczasowego głównego Urzędu składowego w Podgórzu i stałego Urzędu składowego cłowego w Tarnowie z dniem 1. Października 1835, początek bierze.

Obwieszczenie gub. z dnia 27. Sierpnia 1835 do liczby gub. 52643.

Zweite Abtheilung
der
Provincial-
Gesetzsammlung
der
Königreiche
Galizien und Lodomerien
für das Jahr 1835.
(Von Pag. 594 bis 917.)

Oddział drugi
Zbioru Ustaw
Prowincyionalnych
w Królestwach
Galicyi i Lodomeryi
z roku 1835.
(Stron. 594 do 917.)

187.

Nähere Bestimmungen über die Widmung des Vermögens der Bischöfe und einzelnen Domcapitularen bei Intestat-Sterbfällen.

Ueber die zur Sprache gebrachte Frage: ob bei Intestat-Sterbfällen der Bischöfe ein, und welcher Theil seines Nachlaßes zur Dotirung des Diöcesan-Seminariums zu widmen sey? wurde mit hohem Hofkanzleidecrete vom 19. Juni 1835 Zahl 14816 Folgendes eröffnet:

Bei Intestat-Verlassenschaften des Säcularclerus, somit auch der Bischöfe, bestehet die allerhöchste Vorschrift, daß 1/3 den Verwandten verabfolgt, 1/3 für die Armen und 1/3 für die Kirche verwendet wird.

Unter Kirche wird dermalen das Gebäude verstanden, in welchem der Beneficiat seine Amtsverrichtung vorzunehmen verpflichtet ist, als Anstalt für gottesdienstliche Handlungen.

Nach dieser Erklärung ist es bei Intestat-Fällen der Bischöfe die Domkirche desselben.

In der ursprünglichen Bestimmung des Vermögens, welches einem Bischofe zum Besitze und Genuße eingeantwortet wird, liegt aber diese Beengung nicht. Die Widmung dieses Vermögens gehört im Allgemeinen für kirchliche Zwecke der ganzen Diöcese, und in besonderen Fällen für diejenigen Zwecke darunter, welche gerade im vorkommenden Augenblicke die dringendsten und wichtigsten sind.

Seine k. k. Majestät geruhten daher jenen gesetzlichen Theilungsmaßstab rücksichtlich der Bischöfe dahin näher zu erklären, daß das 1/3 unter dem Namen Kirchendrittel überhaupt für kirchliche Diöcesanzwecke gewidmet sey. Diesem zu Folge wird daher in jedem einzelnen vorkommenden Falle der besondere kirchliche Zweck, welchem es gewidmet werden soll, in der Art zu bestimmen seyn, daß das Domcapitel sede vacante hiezu den Vorschlag zu erstatten hat, wobei es auf die Bedürfnisse des Diöcesan-Seminariums vor Allem Bedacht zu nehmen haben würde, und worüber alsdann der landesfürstliche Consens zur Verwendung selbst einzuholen ist. Die Anwendung dieser Bestimmungen geruhten Se. k. k. Majestät aber auch hinsichtlich des Kirchendrittels bei Intestat-Verlassenschaften der einzelnen Domcapitularen bei ganz analogen Verhältnissen anzuordnen.

187.

Dokładnieysze przepisy o przeznaczeniu maiątków biskupów i kanoników kapitułowych bez rozporządzenia ostatniéy woli (testamentu) zmieraiących.

Na zapytanie wzięte pod rosprawę, czyli w razie śmierci biskupa bez testamentu, część i iaka tego spuścizny, na uposażenie seminaryium dyecezyi przeznaczona być ma, dekretem wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 19. Czerwca 1835 za liczbą 14816, oznaymiono zostało, co następuie:

Względem spuścizn beztestamentowych duchowieństwa świeckiego, a zatém i biskupów, iest naywyższy przepis, że 1/3 wydana być ma krewnym, 1/3 dla ubogich, a 1/3 dla kościoła obróconą.

Pod kościołem rozumi się w tym razie dóm, w którym beneficyiaryiusz urząd swóy sprawować obowiązany iest, iako zakład dla spraw, do służby bożéy odnoszących się.

Podług tego określenia rzeczy, iest dla biskupów bez testamentu zmieraiących, tegoż kościoł katedralny.

W pierwiastkowém atoli przeznaczeniu maiątku, który biskupowi w posiadanie i użytek oddany zostaie, ograniczenie takowe nie iest zawarte. Przeznaczenie tego maiątku odnosi się w ogólności do celów kościelnych całéy dyecezyi, a w poszczególnych przypadkach i do owych celów między témi, które prawie w zachodzącéy chwili są naynagleyszémi i nayważnieyszémi.

Jego c. k. Mość zatém raczył ów prawem przepisany wymiar podziału dokładniéy tak obiaśnić, iż 1/3 pod nazwą tertia (część trzecia) kościelna, w ogólności dla celów kościelnych, dyiecezalnych przeznaczona iest. W następności więc tego, w każdym poszczególnie wydarzaiącym się wypadku szczególny cel kościelny, któremu poświęcona być ma, należy w ten sposób oznaczyć, że kapituła sede vacante (w razie opróżnionego biskupstwa) w téy mierze propozycyię uczynić ma, przyczém na potrzeby seminaryium dyecezyi przedewszystkiém wzgląd mieć będzie, w czém potém konsens monarchiczny do samego użycia wyiednany być ma. Zastosowanie atoli tych przepisów reczył Jego c. k. Mość także względem Tercyi kościelnéy w spuściznach beztestamentowych, po każdym kanoniku kapitularnym z powodu zupełnego podobieństwa stosunków, rozporządzić.

Von dieser allerhöchsten Schlußfassung Sr. Majestät werden die Ordinariate und Domcapitel zur Wissenschaft mit dem Bedeuten in die Kenntniß gesetzt, daß sich in Zukunft darnach benommen werden wird.

Gubernial-Erledigung vom 30. August 1835. Gub. Zahl 49966.

188.

Behandlung der Juden, hinsichtlich der Verzehrungssteuer-Pachtungen.

Laut herabgelangten hohen Hofkammerdecrets vom 15. Juli l. J. Zahl 29798|1891 haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 2. Juli Folgendes allergnädigst herabgelangen zu lassen geruhet:

»In Galizien, Böhmen, Mähren und Schlesien sind die Juden von den Verzehrungssteuer-Pachtungen weder auszuschließen, noch besonderen Bedingungen zu unterwerfen, der Pacht eines Verzehrungssteuerobjectes soll ihnen aber anderseits auch keine Art von Ausnahme von den in diesen Provinzen bestehenden Gesetzen und Vorschriften über die Juden gewähren, worüber die politischen Behörden zu wachen, und nach Umständen ohne Rücksicht auf die Pachtverhältnisse das Amt zu handeln haben.«

»Bei den Pachtversteigerungen, wo jüdische Concurrenten eintreten, ist ihnen solches ausdrücklich zu erklären, und bei jüdischen Pächtern diese Erklärung auch in die Pachtcontracte aufzunehmen.«

Da von dieser allerhöchsten Entschließung die vereinte Cameral-Gefällen-Verwaltung von der hohen Hofkammer gleichzeitig verständigt worden ist, so werden hievon die k. k. Kreisämter zur genauen Beobachtung der in Betreff der Juden dießfalls bestehenden Vorschriften in Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 30. August 1835. Gub. Zahl 47202.

189.

Kreis-Commissäre haben in Fällen gemeinschaftlicher Commissionen den Rang vor den Cameral-Bezirks-Commissären.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 2. Juli 1835 zu befehlen geruhet, daß in Fällen gemein-

O tém naywyższém postanowieniu Nayiaśnieyszego Pana Ordynaryiaty i Kapituły dla wiadomości z tym dodkładem obwieszczone zostaią, że na przyszłość podług tegoż postępowano będzie.

Rozporządzenie gub. z dnia 30. Sierpnia 1835 pod l. gub. 49966.

188.

Postępowanie z żydami w rzeczach dzierzawy podatku konsumcyynego.

Podług otrzymanego dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Lipca r. b. za l. 29798|1891, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 2. Lipca nayłaskawiéy rozporządzić:

»W Galicyi, w Czechach, Morawie i Szląsku, żydzi od dzierzawienia podatku konsumcyynego ani wyłączeni, ani osobne warunki na nich wkładane być nie maią; atoli z drugiéy strony dzierzawa iakowego przedmiotu podatku konsumcyynego nie ma im na żaden sposób dozwalać wyiatków z pod ustaw i przepisów, w tych prowincyiach względem żydów istnących, na co Instancyie polityczne baczyć i w miarę okoliczności bez względu na stosunki dzierzawne swóy urząd pełnić maią.«

»Podczas licytacyy dzierzawnych, gdzie i żydzi konkuruią, wyraźnie im to oświadczono, a gdy żyd dzierzawcą zostanie, oświadczenie takowe, w kontrakcie dzierzawnym umieszczono być ma.«

Gdy o tém naywyższém postanowieniu połączona Administracyia dochodów skarbowych przez c. k. Kamerę nadworną równocześnie uwiadomioną została, przeto c. k. Urzędy cyrkułowe dla ścisłego zachowania przepisów w téy mierze względem żydów trwaiących, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 30. Sierpnia 1835 pod l. gub. 47202.

189.

Komissarze cyrkułowi maią w razach komissyy wspólnych pierwszeństwo przed kameralnymi komissarzami powiatowymi.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 2. Lipca 1835 rozkazać raczył, że w przypadkach komissyy wspólnych mię-

schaftlicher Commissionen zwischen Kreiscommissären und Commissären der Cameral-Bezirks-Verwaltungen, wenn beide oder doch der Kreiscommissär als Repräsentanten ihrer Behörden oder Chefs erscheinen; die Ersteren den Rang vor den Letzteren, ohne Rücksicht auf die Classe, in welcher die einen oder die anderen stehen, zu nehmen haben.

Hievon werden die Kreisämter im Grunde des hohen Hofkanzleidecretes vom 16. Juli Zahl 17971|1131 zur Darnachachtung in vorkommenden Fällen in Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 31. August 1835. Gub. Zahl 47608.

190.

Bestimmungen über die künftige Besteuerung der gebrannten geistigen Flüssigkeiten.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 14. August d. J. anzuordnen geruhet, daß die allgemeine Besteuerung der gebrannten geistigen Flüßigkeiten bei der Erzeugung in den Provinzen, wo die Verzehrungssteuer besteht, mit Ausnahme Tyrols und Vorarlbergs und des lombardisch-venetianischen Königreiches, dann des Zoll-Ausschlusses im illyrischen Küstenlande, einzutreten habe. Zur Vollziehung dieser allerhöchsten Entschließung werden mit Bezug auf das Gubernial-Circulare vom 5. Juli 1829, zu Folge Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 24. August d. J. Zahl 36678|2316, vorläufig nachstehende Bestimmungen bekannt gemacht, welche mit erstem November d. J. in Wirksamkeit zu treten haben.

§. 1.

Die Erzeugung des Branntweines und Branntweingeistes wird in dem gesammten Umfange dieser Provinz der Entrichtung der Verzehrungssteuer unterzogen, es möge das Erzeugniß zum unmittelbaren Genuße, oder für andere Zwecke bestimmt seyn, und die Erzeugung gewerbsmäßig betrieben werden, oder nicht. Gleichzeitig hat die Besteuerung des Branntweines, Branntweingeistes und der übrigen gebrannten geistigen Flüssigkeiten beim Ausschanke und Kleinverschleiße aufzuhören.

§. 2.

Nach Maß des Rauminhaltes jener Gefäße, welche bestimmt sind, daß in denselben die zur Branntweinbereitung erforderliche Gährung vor sich gehe, ist von jedem niederösterreichischen Eimer des Rauminhaltes derjenigen dieser Gefäße, welche hierzu verwendet werden, in der Hauptstadt sowohl, als auf dem Lande, an Verzehrungssteuer zu entrichten:

dzy komissarzami cyrkułowymi i komissarzami kameralnych Administracyy powiatowych, gdy obadwa, albo przecie komissarz cyrkułowy, iako reprezentanci swoich Instancyy albo przełożonych na komissyię ziezdżaią, pierwsi przed drugimi, bez względu na klassę, w którey iedni lub drudzy zostaią, pierwszeństwo (rangę) mieć powinni.

O czém Urzędy cyrkułowe na mocy dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 16. Lipca r. b. za liczbą 17971j1131, dla stosowania się w zachodzących wypadkach uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 31. Sierpnia 1835 pod l. gub. 47608.

190.

Przepisy względem przyszłego nałożenia podatku na wypalane płyny spirytusowe.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 14. Sierpnia r. b. postanowić raczył, że powszechne nałożenie podatku na wypalane płyny spirytusowe przy wyrobie (fabrykacyi) tychże w prowincyiach, gdzie podatek konsumcyyny istnieie, wyiąwszy Tyrol i Foralberg, tudzież lombardzko-weneckie królestwo i wyłączenie cłowe w illiryyskiém pobrzeżu, nastąpić ma. Dla dopełnienia tey naywyższey uchwały ogłoszone zostaią poprzedniczo, z odniesieniem się do gubernialnego cyrkularza z dnia 5. Lipca 1829, w skutek dekretu c. k. powszechney Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia r. b. pod liczbą 36678j2316, następniące przepisy, które z dniem pierwszym Listopada t. r. w działalność weydą.

§. 1.

Fabrykacyia wódki i spirytusu wódczannego podciągnięta zostaie w całym obwodzie tey prowincyi pod opłatę podatku konsumcyynego, bądźby produkt do bezpośredniczego użytku, albo do innych zamiarów przeznaczony był, i fabrykacyia iako professyia prowadzona była, lub nie. Równocześnie ustać ma opłata podatku od wódki, spirytusu wódczannego i innych wypalanych płynów spirytusowych przy wyszynku i drobney przedaży.

§. 2.

Podług obiętości tych naczyń, które przeznaczone są, by w takowych kiszenie (fermentacyia) do pędzenia wódki potrzebne, przedsięwziętém było, opłacić należy od każdego niszo austryiackiego wiadra obiętości tych naczyń, które do kiszenia (fermentacyi) użyte będą, tak w głównem mieście, iak i na prowincyi podatku konsumcyynego, a mianowicie:

a) bei Anwendung mehliger Stoffe, wozu Erdäpfel, Erdbirnen, alle Getreidearten und Hülsenfrüchte, dann die dazu geeigneten Rübengattungen gerechnet werden, sechs Kreuzer;

b) bei Anwendung von Kernobst, wozu Aepfel, Birnen u. s. f. gezählt werden, dann von Weinträbern, Beerenfrüchten und Bierbrau-Abfällen, der gleiche Betrag von sechs Kreuzern;

c) bei Anwendung von Steinobst, als: Kirschen, Pflaumen u. s. f., dann von Wein, Weinhefen, Wein- oder Obstmost, der Betrag von neun Kreuzern.

§. 3.

Bei gemischter Verwendung von Stoffen, die nach der obigen Bestimmung bei der Versteuerung verschieden belegt sind, wird die Gebühr nach jenem Steuersatze berechnet, der für die höher belegten Stoffe festgesetzt ist.

§. 4.

In den Fällen, wo Abfälle der Zucker-Raffinerien, Zucker-, Erdäpfel- oder Getreide-Syrup, oder andere concentrirte Flüssigkeiten von höherem Zuckergehalte, als jenem der oben (§. 2.) angeführten Stoffe zur Erzeugung von Branntwein oder Weingeist verwendet werden, ist die Steuer nach Menge und Gradhältigkeit des Erzeugnißes, und zwar mit zwei Gulden für jeden niederösterreichischen Eimer mit einem Alkohol-Gehalte, welcher den zwanzigsten Grad der Beaumé'schen Scale bei mittlerer Temperatur (zehn Grade Reaumur ober 0) nicht übersteigt, einzuheben. Bei höheren Graden des Alkohol-Gehaltes ist die Steuer in der Art zu berechnen, daß von fünf zu fünf Graden Mehrgehalt dreißig Kreuzer für den niederösterreichischen Eimer hinzu gefügt werden, so daß z. B. für einen Eimer Weingeist von 25' die Steuer mit 2 fl. 30 kr., für Weingeist von 26' bis einschließlich 30' mit 3 fl. u. s. f. einzuheben ist.

§. 5.

Wenn Branntwein, Branntweingeist oder gebrannte geistige Flüssigkeiten, welche in dem ersten Tarifssatze der allgemeinen Verzehrungssteuer benannt sind, über die Zoll-Linie oder aus Ungarn und Siebenbürgen eingeführt werden, so ist nebst dem jeweiligen Zoll ein Verzehrungssteuer-Zuschlag von zwei Gulden für den niederösterreichischen Eimer einzuheben.

Die Bemessung und Einhebung des Verzehrungssteuer-Zuschlages zu dem jeweiligen Eingangszolle geschieht nach den für die Bemessung und Einhebung dieses Zolles geltenden Be-

a) przy użyciu mącznych płodów, do których kartofle, bulwy, wszystkie rodzaie zboża i płody strączkowe, tudzież zdałe do tego gatunki rzepne należą, po sześć kraycarów,

b) przy użyciu owoców ziarnowych, do których iabłka, gruszki i t. d. policzone są, tudzież wytłoczyn z wina, owoców iagodnych i odchodów browarnych z piwa, podobnie po sześć kraycarów, a

c) przy użyciu owoców pestkowych, iako to: trześni, śliwek i t. d., tudzież wina, lagru winnego i moszczu winnego lub owocowego, po dziewięć kraycarów.

§. 3.

Przy użyciu mieszanych płodów, na które podług powyższego przepisu podatek różnie nałożony iest, porachowaną będzie należytość podług téy pozycyi podatkowéy, która dla płodów większym podatkiem obłożonych, ustanowiona iest.

§. 4.

W tych przypadkach, gdzie odchody rafineryy cukru, syrup cukrowy z kartofli albo zboża, lub inne skoncentrowane płyny, zawieraiące w sobie wyższą treść cukru iak wymienione powyżéy (§. 2.) płody do pędzenia wódki lub spirytusu winnego użyte będą, pobiérany być ma podatek podług ilości i stopniowéy treści produktu, a wprawdzie po dwa ZłR. od każdego niższo-austryiackiego wiadra, w treści alkoholu, dwudziesty stopień skali Beaumego przy średniéy temperaturze (dziesięć stopni Reaumura nad 0) nie przenoszącéy. Przy wyższych stopniach treści alkoholu wyrachować należy podatek w ten sposób, że od pięciu do pięciu stopni większéy treści po trzydzieści kraycarów od niższo-austryiackiego wiadra dodane zostaną, tak, że n. p. od wiadra spirytusu winnego, 25′ trzymaiącego, podatek po 2 ZłR. 30 kr., a od spirytusu winnego od 26′ do włącznie 30′ trzymaiącego, po 3 ZłR. i t. d. pobiérany być ma.

§. 5.

Kiedy wódka, spirytus wódczanny lub wypalone płyny spirytusowe, które w pierwszéy pozycyi taryfy powszechnego podatku konsumcyynego wymienione są, przez linię cłową albo z Węgier i Ziemi Siedmiogrodzkiéy wprowadzone zostaną, natenczas oprócz każdoczesnego cła, także dodatek podatku konsumcyynego, po dwa ZłR. od niższo-austryiackiego wiadra pobiérać należy.

Wymiar i pobór dodatku do podatku konsumcyynego, do każdoczesnego cła wchodowego, dzieie siy podług przepisów, dla wymiaru i poboru tegoż cła służących. Na ten

stimmungen. Es bedarf für diesen Zuschlag nebst der für das Zollverfahren zu überreichenden Waaren-Erklärung keiner besondern Erklärung. Auch wird über den Zuschlag keine besondere Bollete ausgestellt, sondern derselbe in der Zollbollete vereint mit dem Zolle aufgenommen. Ueber das bei der Bemessung und Einhebung der Verzehrungssteuer an der besondern Steuerlinie gegen Tyrol, dann gegen das lombardisch-venetianische Königreich zu beobachtende Verfahren wird eine eigene Bekanntmachung erlassen werden.

§. 6.

Von Entrichtung der Verzehrungssteuer befreit ist:

1) wer aus selbsterzeugten Stoffen zum eigenen Gebrauche und im Verlaufe eines Verwaltungsjahres nicht mehr als Einen niederösterreichischen Eimer Branntwein,

2) wer sich blos mit der Rectification von Branntwein und Branntweingeist auf höhere Grade, so wie mit Bereitung von Rosoglio, Liqueur und anderen mit verschiedenen Stoffen versetzten geistigen Flüssigkeiten aus bereits versteuertem Branntwein oder Branntweingeist beschäftiget; doch ist in diesem Falle jeder Besitzer von Destillir-Apparaten, ohne Unterschied des damit zu machenden Gebrauches, verpflichtet, nach erfolgter Kundmachung der gegenwärtigen Vorschrift, wenigstens vierzehn Tage vor dem Eintritte der Wirksamkeit derselben, und in Zukunft innerhalb acht und vierzig Stunden nach Beischaffung solcher Geräthschaften, den Besitz derselben der Gefällsbehörde anzuzeigen. Wie rücksichtlich der Anmeldung der unter 1) bemerkten Branntweinbrenner vorzugehen ist, wird durch eine abgesonderte Verfügung näher bestimmt werden; ferners ist von Entrichtung der Verzehrungssteuer befreit:

3) die Einfuhr von Branntwein, Branntweingeist und anderer gebrannten geistigen Flüssigkeiten in die Hauptstadt der Provinz, mit Ausnahme des Gemeinde-Zuschlages, welcher nach dem jedesmaligen Ausmaße desselben, und nach Maßgabe des im §. 4. bemerkten Alkohol-Gehaltgrades zu entrichten ist.

§. 7.

Wer Branntwein- oder Weingeist zu erzeugen, wer diesen auf einen höheren Grad zu rectificiren, wer denselben mit Hilfe von Destillir-Geräthen zu einem feineren Genußmittel umzustalten Willens ist, hat wenigstens vierzehn Tage vor dem Eintritte der Wirksamkeit der gegenwärtigen Vorschrift, und in Zukunft wenigstens acht Tage vor dem Beginne des Betriebes, nach Maßgabe des §. 12. der Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer, der Gefällsbehörde eine genaue Beschreibung der zum Betriebe gehörigen Localitäten, nebst den etwa vorhandenen geheimen Communicationen, und eine Uebersicht aller

dodatek oprócz oświadczenia towarów, które dla postąpienia clowego podane być ma, nie trzeba osobnego oświadczenia. Równie też na dodatek nie będzie osobny bilet wydany, tylko takowy w bilecie clowym razem z cłom zapisany. O postępowaniu, które przy wymiarze i poborze podatku konsumcyynego, na osobnéy linii podatkowéy ku Tyrolowi i lombardzko-weneckiemu królestwu zachowane być ma, wydane będzie osobne obwieszczenie.

§. 6.

Od opłaty podatku konsumcyynego iest wolnym:

1) kto ze swoich własnych produktów na własny użytek, i w przeciągu iednego roku admioistracyynego nie więcéy, iak iedno niższo-austryiackie wiadro wódki wypala,

2) kto iedynie przepędzaniem wódki i spirytusu wódczannego na wyższe stopnie, równie iak i preparowaniem rosolisów, likworów i innych różnémi rzeczami zaprawnych płynów spirytusowych, z wódki albo ze spirytusu wódczannego, od których iuż podatek opłacono, trudni się; iednak w tym razie obowiązany iest każdy posiadacz aparatów dystylacyynych bez różnicy użytku, z nich zrobić się maiącego, po nastąpioném obwieszczeniu niniéyszego przepisu, przynaymniéy cztérnastu dniami przed zayściem działalności onegoż, a w przyszłości w cztérdzieści ośm godzin po sprawieniu takich naczyń, o posiadaniu tychże Urzędowi przychodowemu donieść. Jak względem oznaymienia pod 1) wzmiankowanych gorzelników, postąpić będzie należało, przez osobne rozporządzenie dokładniéy oznaczono zostanie; tudzież wolny iest od opłaty podatku konsumcyynego,

3) przywóz wódki, spirytusu wódczannego i innych wypalanych płynów spirytusowych do głównego miasta prowincyi z wyiątkiem dodatku dla gminy, który podług każdoczesnego wymiaru tegoż i podług wspomnionego w §. 4. stopnia treści alkoholu opłacany być ma.

§. 7.

Kto wódkę lub spirytus winny wypalać, kto takowe na wyższy stopień przepędzać, albo kto takowe za pomocą naczyń dystylacyynych na lepszy trunek przerabiać chce, ma przynaymniéy cztérnastu dniami przed zayściem działalności niniéyszego przepisu a w przyszłości przynaymniéy ośmiu dniami przed rozpoczęciem fabryki, podług §. 12. przepisów o powszechnym podatku konsumcyynym podać Urzędowi przychodowemu dokładne opisanie lokałów do opędzenia fabryki należących, z znayduiącémi się może sekretnémi komunikacyiami, i ogólny wykaz wszystkich przy-

Werksvorrichtungen und Aufbewahrungsgefässe, unter welchen insbesondere der Rauminhalt der Geräthschaften, wozu besonders die Maischbottiche, Maischwärmer, Kessel (Blasen), Kühler, dann die Vormaischbottiche, Maischbehälter, Kühlwannen, Hefen- und Spülichgefässe, Lutter- und Branntweinbehälter, und überhaupt alle für die Bereitung der Stoffe und zur Aufbewahrung des Productes bestimmten Gefässe gehören, anzugeben ist, zu überreichen, auch vom Dienstpersonale denjenigen oder diejenigen namhaft zu machen, welche die Aufsicht über die übrigen führen.

§. 8.

In Bezug auf jene Beschreibung ist von der Gefällsbehörde nach den Bestimmungen des Anhanges des Verzehrungssteuer-Circulars vom 5. Juli 1829 zu den §§. 11. und 18. die Untersuchung zu pflegen, und der hierzu abgeordnete Gefällsbeamte hat mit Beiziehung einer obrigkeitlichen Person und in Gegenwart der steuerpflichtigen Parthei, welche hierbei der nöthigen Hilfsleistung sich zu unterziehen hat, den Rauminhalt der Werksvorrichtungen und Geräthschaften, welche auf die gefällsämtliche Controlle einen wesentlichen Einfluß nehmen, gehörig zu erheben, und nach Maßgabe des Befundes die Vorrichtungen und Geräthschaften mit ihrem Rauminhalte und mit fortlaufenden Zahlen auf eine nicht leicht vertilgbare Weise von außen gefällsämtlich zu bezeichnen. Ueber die Resultate der Untersuchung hat derselbe ein umständliches Protocoll aufzunehmen, welches zur Grundlage der gefällsämtlichen Controlle zu dienen hat, und von der Parthei wie von der obrigkeitlichen Person mit zu unterfertigen ist. Uebrigens finden die im §. 13. der Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer enthaltenen Bestimmungen ihre Anwendung.

§. 9.

Gährungsgefässe für mehliche Stoffe unter fünf niederösterreichischen Eimern Rauminhalts, und für nicht mehliche Stoffe von weniger als drei niederösterreichischen Eimern Raumgehalts werden, mit Ausnahme des im §. 6. ad 1 bemerkten Falles der Steuerbefreiung nicht zugelassen, wofern nicht bei Nachweisung besonderer Umstände die Bewilligung der Gefälls-Behörde hiezu ertheilet wird. Diese Bestimmungen finden Anwendung:

1) auf alle Brennereien, welche nach dem 31. October d. J. errichtet und in Betrieb gesetzt werden;

2) auf alle anderen Brennereien vom 1. November 1836 anzufangen. Jedoch ist es untersagt, auch in diesen Brennereien Gährungsgefäße in Anwendung zu bringen, deren Rauminhalt

gotowań (aparatów) fabrycznych i naczyń do zachowania (kuf, beczek), między któremi w szczególności podać należy obiętość naczyń, do których osobliwie kadzie zaciérne, naczynia do grzania zacieru (maiszwermery), kotły, rurnice (refrygeratory), kadzie przedzaciérne, naczynia z zaciérem, wanny do studzenia, naczynia na drożdże i brahę, naczynia do klaru (na lutrynek) i na wódkę, a w ogólności wszystkie do przygotowania materyiałów i do zachowania produktu przeznaczone naczynia należą, tudzież z ludzi w służbie zostaiących, tego lub tych wymienić, którzy nad innymi dozór maią.

§. 8.

Względem tego opisania ma Urząd przychodowy, podług przepisów dodatku do okólnika o podatku konsumcyynym z dnia 5. Lipca 1829, do §§. 11. i 18. śledztwo przedsięwziąć, a urzędnik poborczy, do tego upoważniony, z przybraniem osoby od Zwierzchności, i w przytomności strony podatkuiącéy, która przytém potrzebną pomoc dać powinna, obiętość aparatów warstatowych i sprzętów, które na urzędową kontrolę istotny wpływ maią, należycie dochodzić, i podług rezultatu aparaty i sprzęty z onych obiętością porządkowémi liczbami, na sposób nie łatwo zgładzić się daiący, wewnątrz urzędownie nacechować. O rezultatach śledztwa ułoży dokładny protokół, który za posadę urzędowéy kontroli służyć, i tak przez stronę iak i przez osobę od Zwierzchności wspólnie podpisany być ma. Wreszcie zastosowane tu być maią przepisy, w §. 13. okolnika o powszechnym podatku konsumcyynym zawarte.

§. 9.

Naczynia do kiszenia na płody mączne, mniéy iak pięć niższo-austryiackich wiader obiętości trzymaiące, a na płody niemączne, mniéy iak trzy niższo-austryiackie wiadra obiętości maiące, wyiąwszy przytoczony w §. 6 ad 1 przypadek uwolnienia od podatku, nie będą dozwolone, ieżeli przy dowiedzeniu szczególnych okoliczności, pozwolenie Urzędu przychodowego na to dane nie będzie. Te przepisy zastosowane być maią:

1) do wszystkich gorzelni, które po 31. Października r. b. utworzone zostaną, i robić zaczną;

2) do wszystkich innych gorzelni zacząwszy od 1go Listopada 1836. Wszelakoż nie wolno w tych gorzelniach używać takich naczyń do kiszenia, których obiętość wyżéy

das oben vorgezeichnete Maß nicht erreicht, und welche nicht in der Beschreibung der Brennereien (§. 7. und 8.) aufgeführt sind.

§. 10.

So lange der Betrieb stille steht, werden nach Maßgabe der Bestimmungen des §. 14. der Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer, die Werksvorrichtungen und Gährungsgefässe durch ämtliche Versieglung oder auf andere geeignete Art außer Gebrauch gesetzt; der Brenner ist für die Unversehrtheit der vom Gefällsbeamten angelegten Siegel oder Bezeichnung verantwortlich, wenn anders ein zufälliges Ereigniß, an welchem er keine Schuld trägt, oder fremdes Verschulden einer Person, für welche ihm nicht die Haftung obliegt, nicht nachgewiesen werden kann.

§. 11.

So oft eine steuerpflichtige Parthei den Betrieb zu beginnen gedenkt, hat sie wenigstens vier und zwanzig Stunden vorher das steuerbare Verfahren in der Art, wie es durch eine abgesonderte Kundmachung angeordnet werden wird, der Steuer-Bezirksobrigkeit anzumelden. Die Anmeldung kann sich auch auf mehrere nacheinander folgende Betriebstage erstrecken, darf jedoch den Betriebsumfang eines Monats nicht überschreiten.

§. 12.

Die Verbindlichkeit zur Anmeldung tritt auch bei der nach §. 6. ad 2) bemerkten steuerfreien Rectification des Branntweins, Erzeugung von Rosoglio, Liqueurs und Bereitung anderer mit verschiedenen Stoffen versetzten geistigen Flüssigkeiten aus bereits versteuertem Branntwein und Branntweingeist zum Behufe des Gebrauchs der Destillirgeräthschaften ein, und der Gefällsbehörde steht zu, nach Beschaffenheit der Umstände die Nachweisung der Versteuerung, wofern der Branntwein vom Destillateur selbst erzeugt wurde, und des Bezuges, wenn er denselben auf andere Art an sich gebracht hat, zu verlangen.

§. 13.

Das steuerbare Verfahren wird begonnen:

1) Mit Stoffen, von deren Verwendung die Steuer nach dem Rauminhalte der Gährungsgefässe bemessen wird (§. 2.), wenn

a) Stoffe, die sich in dem zur Maischebereitung geeigneten Zustande befinden, in die Gährungsgefässe gebracht werden, oder wenn

b) Stoffe, die sich nicht in dem zur Maischebereitung geeigneten Zustande befinden, in den Gährungsgefässen demjenigen Verfahren unterzogen werden, das erforderlich ist, um sie in den zur Maischebereitung nöthigen Zustand zu versetzen.

przepisanéy miary nie dosięga, i które w opisanie (§. 7. i 8.) umieszczone nie są.

§. 10.

Jak długo w gorzelniach nic się nie robi, podług oznaczeń §. 14. przepisów, o powszechnym podatku konsumcyynym, aparaty warstatowe i naczynia do kiszenia przez urzędowe zapieczętowanie, albo na inny przyzwoity sposób od użytku wyłączone zostaną; gorzelnik iest za nienadwerężenie pieczęci lub znaków, przez urzędników przychodowych położonych, odpowiedzialnym, ieżeli przypadkowe zdarzenie, za które ón nic niewinien, albo cudza wina osoby, za którą ón odpowiadać nie obowiązany, dowiedzione być nie mogą.

§. 11.

Ile razy strona podatkuiąca robotę w gorzelni rozpocząć zamyśla, powinna przynaymniéy dwudziestu czterma godzinami wprzód o podlégaiącém podatkowi postąpieniu w sposób, iaki osobném obwieszczeniem przepisany zostanie, Zwierzchności obwodu podatkowego oznaymić (zameldować). Oznaymienie może się także na więcéy po sobie następuiących dni roboty rozciągać, wszelakoż przeciągu iednego miesiąca przekraczać nie powinno.

§. 12.

Powinność oznaymienia zachodzi także przy wolném od podatku, podług §. 6. ad 2) wzmiankowaném przepuszczaniu wódki, rdbieniu rosolisów, likworów i preparowaniu innych różnémi rzeczami zaprawionych płynów spirytusowych z wódki i spirytusu wódczannego, od których iuż podatek opłacono, w celu użycia sprzętów dystylacyynych, a Urząd przychodowy ma prawo, podług składu okoliczności żądać udowodnienia opłaty podatku, ieżeli od dystylatora samego wódka pędzona była, a dowodu nabycia, gdy takową na inny sposób nabył.

§. 13.

Postępowanie poborowi podlégaiące iest rozpoczęte:

1) płodami, od których użycia, podatek podług obiętości naczyń fermentacyynych wymierzony zostaie (§. 2.), kiedy

a) płody, będące w stanie, do urządzenia zaciéru zdolnym, do naczyń fermentacyynych przychodzą, lub kiedy

b) płody w stanie do urządzenia zaciéru zdolnym nie będące, w naczyniach fermentacyynych takiemu postępowaniu poddane zostaią, iakiego potrzeba, aby ie do stanu dla urządzenia zaciéru zdolnego doprowadzić;

2) In den Fällen, in welchen die Steuer nach der Menge und Gradhältigkeit des Erzeugnisses bemessen wird.

Mit der Unterzündung der Brennvorrichtung.

§. 14.

Die Gränze der Dauer der Einmaischung vom ersten Einschütten in die Gefässe bis zum ersten Ausheben der reifen Maische, dann die Dauer der Brennzeit wird durch eine nachträgliche Vorschrift näher bestimmt und zur öffentlichen Kenntniß gebracht werden.

§. 15.

Es ist nicht gestattet:

1) das steuerbare Verfahren zu beginnen, dann

2) in den Fällen, wo das steuerbare Verfahren mit dem Einmaischen beginnt, die Brennvorrichtung unterzuzünden, — ohne daß bereits die gelöste, mit der Empfangsbestätigung versehene Steuerbollete, und rücksichtlich des im §. 6. bemerkten Brennens zum eigenen Gebrauche die ämtliche Bestätigung über die geschehene Anmeldung für das vorzunehmende Verfahren sich in dem Betriebslocale und in den Händen des Brenners oder derjenigen Person, welche an dessen Stelle Rede und Antwort zu geben hat, befindet;

3) dürfen die Brennvorrichtung und Maischwärmer nur während der Brennzeit mit den zur Branntwein-Erzeugung bestimmten Stoffen gefüllt seyn, und

4) ist untersagt, in dem Betriebs-Locale des Brenners andere zur Branntweinerzeugung verwendbare Stoffe, in den Wohnungsbestandtheilen desselben hingegen solche Stoffe in dem Zustande der Maische aufzubewahren.

§. 16.

Die Gefällsbehörde ist ermächtigt, den Inhabern von Brennereien, welche in einem ausgedehnteren Betriebe stehen, für die zu entrichtende Steuer einen Credit auf längere oder kürzere Dauer unter Bedingungen, worüber die näheren Bestimmungen in einer abgesonderten Vorschrift bezeichnet und öffentlich werden kundgemacht werden, zu bewilligen.

§. 17.

Die verzehrungssteuerpflichtigen Partheien, welche an der Bewilligung des Credits keinen Theil nehmen, werden der in den Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer enthaltenen Verpflichtung zur Führung von Empfangs- und Ausstoß-Registern enthoben, und die Gefällsbehörde wird anstatt derselben die Aufnahme von Revisionsbefunden einleiten. Die hierauf sich beziehenden Weisungen und Formulare, so wie die Formulare der verschiedenen Arten der Anmeldungen werden abgesondert zur öffentlichen Kenntniß gebracht werden.

2) w razach, gdzie podatek podług iłości i stopnia wyrobu wymierzony zostaie.

Od chwili podpału w aparacie gorzelnianym.

§. 14.

Granica czasu trwania zacieru od pierwszego wdania w naczynia, do pierwszego wybicia zacieru doyrzałego, tudzież czas trwaiącego pędzenia, dodatkowym przepisem dokładniey oznaczone, i do publiczney wiadomości podane zostaną.

§. 15.

Nie wolno iest:

1) rozpoczynać postępowania poborowi podlégaiącego, tudzież

2) w razach, gdzie postępowanie poborowi podlégaiące z zacieraniem poczyna się, aparat gorzelniany podpalać, — gdyby się ieszcze bilet poborowy opłacony, poświadczeniem na odebranie opatrzony, a względnie palenia na własną potrzebę w §. 6. namienionego, urzędowe poświadczenie uczynionego oznaymienia, maiącego się przedsięwziąć postępowania w mieyscu rzemiosła i w rękach palarza, albo osoby, która na iego mieyscu odpowiadać ma, nie znaydowały;

3) aparat gorzelniany i wygrzewacz zacieru, mogą tylko w ciągu pory palenia napełnione być płodami, na wypalenie wódki przeznaczonémi, nakoniec

4) zabroniono iest w mieyscu rzemiosła palarza, inne płody do pędzenia wódki zdatne, w częściach mieszkania tegoż zaś, takowe płody w stanie roboty (meiszu) przechowywać.

§. 16.

Urząd dochodowy umocowany iest właścicielom gorzelni, których wyrób iest znacznieyszy, pozwolić kredyt do opłacenia podatku na czas dłuższy lub krószy pod warunkami, o których dokładnieysze postanowienia oddzielnym przepisem oznaczone, i publicznie obwieszczone będą.

§. 17.

Strony do podatku konsumcyynego obowiązane, które w pozwolonym kredycie udziału mieć nie będą, uwalnia się od obowiązku, w przepisach powszechnego podatku konsumcyynego, zawartego, prowadzenia reiestrów przychodu i wydatku, a Urząd dochodowy zamiast tych nakaże przedsiębrać wywody przeglądu (protokóły rewizyi). Odnoszące się do tego przepisy i formularze, iako też formularze rozmaitych oznaymień (meldunków), oddzielnie do publiczney wiadomości podane zostaną.

§. 18.

Alle in der Kundmachung über die allgemeine Verzehrungssteuer vom 5. Juli 1829 enthaltenen und später nachgefolgten Anordnungen, so wie insbesondere die in den §§. 34 — 41 für die Uebertretungen der Verzehrungssteuer-Vorschriften festgesetzten Strafbestimmungen finden, in so fern sie durch gegenwärtige Vorschrift nicht ausdrücklich abgeändert werden, auch auf die in der Letzteren enthaltenen Bestimmungen, und auf die Fälle der unterlassenen Befolgung oder Uebertretung derselben, volle Anwendung.

§. 19.

Insbesondere wird angeordnet:

Einer Strafe bis zum Betrage von zehn Gulden nach Vorschrift des §. 34. jener Kundmachung unterliegt:

a) wer andere als die erklärten Stoffe zum Betriebe verwendet, wenn die Stoffe zu den mit gleicher Steuergebühr belegten Gattungen gehören;

b) wer in anderen als in den angemeldeten Gefässen, wenn auch von gleichem Rauminhalte, einmaischt, gestampfte oder zerquetschte Stoffe zum Behufe der Branntweinerzeugung einschüttet, oder andere als die angemeldeten Kessel unterzündet, oder wer überhaupt sich einer auch nur theilweisen Unrichtigkeit in der Anmeldung oder einer nachfolgenden Abweichung von derselben schuldig macht;

c) wer sich solcher Gefässe oder Vorrichtungen bedienet, welche nicht die gefällsämtlich vorgeschriebene Bezeichnung erhalten haben, oder wer an denselben Veränderungen vornimmt oder vornehmen läßt, ohne innerhalb von vier und zwanzig Stunden der Gefällsbehörde die Anzeige davon zu erstatten;

d) wer die ämtliche Bezeichnung zerstört oder unkenntlich macht, oder die (§. 10.) durch Andere, oder durch Zufall geschehene Beschädiguung, oder gänzliche Vertilgung zur Erwirkung der Erneuerung binnen 24 Stunden nach hievon erlangter Kenntniß anzuzeigen unterläßt;

e) wer einer der in gegenwärtiger Kundmachung enthaltenen Anordnungen nachzukommen unterläßt, wenn für diese Unterlassung nicht eine besonders festgesetzte Strafbestimmung vorgeschrieben ist.

§. 20.

Einer Strafe, deren Betrag bis fünfzig Gulden bemessen werden kann, ist zu unterziehen:

a) wer ein Brennerei-Unternehmen beginnt, oder an einen anderen Ort überträgt, ohne hievon der Gefällsbehörde die vorschriftsmäßige Anzeige gemacht, und sich mit dem Erlaubnißscheine versehen zu haben;

§. 18.

Wszystkie rozporządzenia w ogłoszeniu powszechnego podatku konsumcyynego z dnia 5. Lipca 1829 zawarte, i późniey wydane, iako też w szczególności oznaczenia kar w §§. 34 — 41. na przestąpienia przepisów padatku konsumcyynego ustanowione, zastosowane być maią, ile przez ninieyszy przepis wyraźnie zmienione nie zostaią, zupełnie także do ustanowień onegoż i do przypadków omieszkanego zachowania lub przekroczenia tychże.

§. 19.

W szczególności wyrzeczono zostaie:

Karze, do ilości dziesięciu ZłR. podług przepisu §. 34. owego ogłoszenia podlega:

a) kto innych płodów do prowadzenia rzemiosła używa, iak ie oznaymił, ieżeli płody należą do gatunku, równą należytością podatku nałożonych;

b) kto w innych a nie oznaymionych naczyniach, iakkolwiek iednakiéy obiętości zaciéra, stempowane lub roztłuczone płody na palenie gorzałki wpuszcza, lub inne, iak opowiedziane kotły podpala, lub kto w ogólności iakowéy nierzetelności acz tylko częściowo w oznaymieniu, lub następnego zboczenia od tegoż, staie się winnym;

c) kto używa takich naczyń lub aparatów, które urzędowéy cechy nie otrzymały, lub w nich czyni odmiany lub czynić każe, nie doniosłszy o tém Urzędowi dochodowemu w przeciągu dwudziestu czterych godzin;

d) kto urzędową cechę niszczy, lub ią nierozpoznalną czyni, lub o uszkodzeniu (§. 10.) przez innych, albo z przypadku zrządzoném, albo też o zupełném zniszczeniu dla odnowienia onéyże w przeciągu 24 godzin, po odebranéy wiadomości donieść zaniedba;

e) kto rozporządzeniu, któremukolwiek z zawartych w ogłoszeniu niniey szém zadosyć uczynić omieszka, ieżeli za takowe omieszkanie oddzielna kara przepisaną nie iest.

§. 20.

Karą, któréy ilość do pięćdziesiąt ZłR. wymierzoną być może, ma być obłożony:

a) kto rozpoczyna przedsiębierstwo gorzelne lub takowe na inne mieysce przenosi, nie doniosłszy o tém Urzędowi dochodowemu iak przepisano, i nie opatrzywszy się na to kartą pozwolenia;

b) wer einen oder mehrere Brennapparate besitzt, und sie ganz oder theilweise verschweigt, obschon er zur Anmeldung derselben verpflichtet ist;

c) der Brenner, dessen Geräthe unter ämtlichen Siegel gelegt wurden, im Falle die Siegel verletzt gefunden werden, woferne er nicht nachzuweisen vermag, daß die Verletzung durch ein zufälliges Ereigniß, an welchem er keine Schuld trägt, oder durch Verschulden einer Person Statt gefunden hat, für welche ihm keine Haftung obliegt, wo sodann im letzteren Falle den Schuldtragenden die Strafe zu treffen hat;

d) der Brenner, welcher Gefässe und Vorrichtungen, die durch das ämtliche Siegel außer Gebrauch gesetzt sind, wenn gleich ohne Verletzung des Siegels zum steuerbaren Verfahren verwendet, oder im Falle, daß Erzeugungsgeräthe durch Hinwegnahme eines wesentlichen Theiles derselben außer Gebrauchsfähigkeit gesetzt wurden, diesen Theil durch ein gleichartiges Stück ersetzt, oder zu ersetzen sucht.

§. 21.

Ist in den angeführten Fällen auch eine Verkürzung des Verzehrungssteuergefälles, oder der Versuch einer Verkürzung eingetreten, so ist nebstbei in Gemäßheit der §§. 38 und 39 der Vorschriften über die allgemeine Verzehrungssteuer die nach der Steuergebühr zu bemessende Strafe in Anwendung zu bringen.

§. 22.

Eine dem fünffachen Verzehrungssteuer-Betrage gleichkommende Strafe nebst der einfachen Gebühr findet Statt, und zwar:

a) von dem gesammten Rauminhalte der nach §. 2. der gegenwärtigen Vorschrift zur Gährung verwendeten Gefässe, und wenn diese nicht nachzuweisen seyn sollten, von der gesammten Menge des Erzeugnißes; wenn das im §. 13. bezeichnete steuerpflichtige Verfahren begonnen hat, ohne daß die nach §. 11. vorgeschriebene Anmeldung gemacht wurde, und nach §. 15. die gelöste, mit der Empfangs-Bestätigung versehene Verzehrungssteuerbollete für das vorzunehmende Verfahren sich in dem Betriebslocale und in den Händen des Brenners oder derjenigen Person befindet, welche an dessen Stelle Rede und Antwort zu geben hat;

b) von der gesammten Menge des zur Recification verwendeten Branntweines oder Branntweingeistes, wenn das Verfahren begonnen wird, ohne daß die im §. 12. bemerkte Anmeldung gemacht wurde, oder wofern sie auch Statt gefunden hat, wenn die in dem gedachten §. bezeichnete Nachweisung vom Destillateur nicht geliefert wird;

b) kto ieden lub więcéy aparatów gorzelnianych posiada, a o nich całkiem lub w części zamilcza, pomimo że do oznaymienia obowiązany iest;

c) palarz, którego naczynia pod urzędową pieczęć wzięte zostały, w przypadku, gdy pieczęcie naruszonémi znalezione będą, ieżeli nie będzie w stanie wykazać, że to naruszenie z przypadkowego zdarzenia bez iego winy lub z winy innéy osoby, za którą ón nie odpowiada, nastąpiło, gdzie wtenczas w razie ostatnim kara winnego dotknąć ma.

d) palarz, który naczyń i aparatów przez urzędowe opieczętowanie z użytku wyiętych, acz bez naruszenia pieczęci, do postępowania poborowi podlegaiącego używa, albo w przypadku, gdy sprzęty produkcyi (wyrobowe) przez uięcie części istotnéy, do użytku niezdolnémi uczynione zostały, część taką przez inną podobną nadstawia lub nadstawić usiłuie.

§. 21.

Jeżeli w przypadkach przytoczonych zaszedł uszczerbek w dochodzie podatku konsumcyynego, lub o zrządzedzenie uszczerbku kuszono się; natenczas oprócz tego stosownie do §§. 38. i 39. przepisów o powszechnym podatku konsumcyynym, kara podług należytości podatku wymierzyć się maiąca, zastosowana być ma.

§. 22.

Kara pięciorakiéy ilości podatku konsumcyynego wyrównaiąca, oprócz poiedyńczéy należytości, zachodzi, mianowicie:

a) od całéy obiętości naczyń podług §. 2. niniejszego przepisu na kiszenie użytych, a gdyby takowe okazane być nie mogły, od całéy ilości wyrobu; kiedy postępowanie poborowi podległe w §. 13. oznaczone rozpoczęło się bez oznaymienia §. 11. przepisanego, i podług §. 15. bilet poboru konsumcyynego opłacony, poświadczeniem na odebranie opatrzony, dla przedsiębrać maiącego postępowania, w mieyscu (lokale) rzemiosła i w rękach palarza, lub osoby, która na iego mieyscu odpowiadać ma, nie znayduie się;

b) od całéy ilości gorzałki albo spirytusu gorzałczannego do przepuszczenia użytych, kiedy postępowanie rozpoczyna się bez oznaymienia w §. 12. wytkniętego, lub gdyby takowe i nastąpiło, ieżeli wytknięte w pomienionym §fie wykazanie przez przepalacza (dystylatora) uskutecznione nie było;

c) von dem Unterschiede des Steuer=Mehrbetrages, um welchen das Gefäll verkürzt oder zu verkürzen gesucht wurde; wenn mehr, als angemeldet und versteuert worden ist, eingemaischt, wenn die von den angemeldeten Maischgefässen überfließende Maische aufgefangen wird, wenn mehr nichtmehlige Stoffe in die Gefässe eingestampft oder eingeschüttet werden, in den Betriebs=Localen eine größere Menge Maische, oder außer den zur Branntweinerzeugung bestimmten Stoffen andere zur Branntweinerzeugung verwendbare Stoffe, oder wenn in den Wohnbestandtheilen des Brenners solche Stoffe im Zustande der Maische aufbewahrt werden, oder endlich wenn derselbe mehr einbrennt, als er angemeldet und versteuert hat;

d) auf gleiche Weise findet nach Maßgabe des Betrages der Verzehrungssteuer=Gebühr, um welchen es sich handelt, die in diesem §. bemerkte Strafe, nebst den für die Ueberschreitung der Zollvorschriften bestehenden Bestimmungen, Anwendung, wenn bei der nach §. 5. zu versteuernden Einfuhr von Branntwein und andern gebrannten geistigen Flüssigkeiten das Gefäll verkürzt oder zu verkürzen versucht wurde.

Dieselbe Bestimmung findet auch auf den nach §. 6. bei der Einfuhr über die Linien der Provinzial=Hauptstadt zu entrichtenden Gemeinde=Zuschlag Anwendung.

§. 23.

Von allen mit dem ersten des Monats November d. J. bei Branntwein=Erzeugern, Handeltreibenden und Kleinverschleißern, welche ihr Unternehmen gewerbsmäßig betreiben, vorhandenen Vorräthen an Branntwein und Branntweingeist, wenn solche die Menge von einem halben niederösterreichischen Eimer übersteigen, ist die Steuer nach dem im §. 4. der gegenwärtigen Vorschrift bezeichneten Ausmaße, und mit Anwendung der im §. 16. in Bezug auf die Steuerborgung erwähnten Vorschrift zu entrichten, wofern nicht die hievon entrichtete tarifsmäßige Verzehrungssteuergebühr durch Zahlungs=Bolleten nachgewiesen werden kann, in welchem Falle für die beigebrachten Zahlungs=Bolleten nach gefällsämtlich eingeholter Ueberzeugung von dem wirklichen Vorhandenseyn der Vorräthe Freibolleten ausgestellt werden.

Zu diesem Ende ist bis 15. des Monats October d. J. von jener Menge der Vorräthe, für welche mit 1. November d. J. die Steuer zu entrichten, oder die Ausstellung von Freibolleten anzusuchen seyn wird, an die Gefällsbehörde des Bezirkes die entsprechende Anmeldung zu machen, widrigenfalls die nach dem 31. des Monats October d. J. betretenen Vorräthe solcher Art

c) od różnicy nadwyżku podatkowego, o którey dochód Skarbu uszczuplony został lub uszczuplić go kuszono się; ieżeli więcey zatarto, iak opowiedziano i podatkiem nałożono zostało; ieżeli spływaiąca z oznaymionych naczyń zaciérnych robota, zbiéraną zostaie; ieżeli więcey płodów niemącznych do naczyń natłoczone lub wdane będzie; w lokałach wyrobowych większa ilość roboty albo oprócz przeznaczonych do palenia gorzałki płodów, inne do palenia téyże zdatne, lub ieżeli w częściach mieszkania palarza takowe płody w stanie roboty przechowane były; albo nakoniec, ieżeli on więcey przepędza iak oznaymił i opłacił;

d) podobnymże sposobem w miarę ilości podatku konsumcyynego, o który rzecz idzie, kara w tymże §fie wymieniona, oprócz kary za przekroczenie przepisów cłowych ustanowioney zastosowaną być ma, ieżeli przy wprowadzeniu gorzałki i innych przepędzanych spirytusowych płynów, podług §. 5. podatkiem nałożyć się maiących, dochód pokrzywdzonym był, lub o pokrzywdzenie kuszono się.

Ten sam przepis stosuie się także do dodatku dla gminy, podług §. 6. przy wprowadzaniu przez liniią głównego miasta prowincyi, opłacać się maiącego.

§. 23.

Od wszystkich z dniem pierwszym miesiąca Listopada r. b. u producentów gorzałki, handluiących, lub drobną przedażą trudniących się, którzy przedsiębierstwo swoie iako rzemiosło prowadzą, znayduiących się zapasów gorzałki i spirytusu gorzałczanego, gdy ilość połowy wiadra niższo-austryiackiego przewyższaią, podatek podług wymiaru w §. 4. przepisu nonieyszego i z zastosowaniem przepisu co do poczekania opłaty podatkowéy w §. 16. wyrażonego, opłacany być ma, ieżeli należytość podatku konsumcyynego podług taryfy za te artykuły opłacona, biletem opłatnym wykazana być nie może, w którym to razie za złożone bilety opłatne po urzędownem przekonaniu się o istotnym stanie zapasów, bilety od opłaty wolne wydane zostaną.

Tym końcem do dnia 15. miesiąca Października r. b. o owey ilości zapasów, za które z dniem 1. Listopada r. b. albo podatek zapłaconym, albo wydanie biletów od opłaty wolnych proszono być ma, obwodowemu Urzędowi dochodowemu stosowne doniesienie uczynić należy; inaczéy zapasy tego rodzaiu po dniu 31. miesiąca Października r. b.

in Strafanspruch zu nehmen, und rücksichtlich der Steuergebühr nach dem im §. 4. der gegenwärtigen Vorschrift angedeuteten Ausmaß zu behandeln seyn werden.

Auch die Vorräthe von Liqueurs, Rosoglio und andern gebrannten geistigen Getränken sind von dem Erzeuger anzumelden, und werden darüber Freibouleten ausgestellt werden.

§. 24.

Die Bestimmungen, nach welchen die Zurückerstattung der Verzehrungssteuer vom Branntwein und Branntweingeist, der in das Ausland, oder nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführt wird, Platz zu greifen hat, werden durch eine abgesonderte Kundmachung zur öffentlichen Kenntniß gebracht werden.

Guberuial-Kundmachung vom 1. September 1835. Gub. Zahl 53274.

191.

Bestimmung wegen Behandlung der Verehelìgungsgesuche activer Landwehrmänner.

Ueber eine aus Anlaß der mit allerhöchster Entschließung vom 15. Mai l. J., mit Ausnahme besonders rücksichtswürdiger Fälle angeordneten, und mit Gubernial-Verordnung vom 26. Juli l. J. Zahl 41433 bekannt gemachten Einstellung der Heiraths-Bewilligungen für die zum activen Dienst berufenen Landwehrmänner vorgekommene Anfrage, welcher Behörde die Beurtheilung der besonderen Rücksichtswürdigkeit eines Falles zustehe, in welchem die Heirathsbewilligung von einem actioen Landwehrmanne angesucht wird? ist die hohe Hofkanzlei mit dem k. k. Hofkriegsrathe in dem Beschluße übereingekommen, folgende Bestimmungen festzusetzen:

1) Ueber die vorkommenden Heirathsgesuche activer Landwehrmänner sind von den betreffenden Werbbezirks-Commanden, im Einvernehmen mit den Kreisämtern, die genauesten Erhebungen zu veranlassen.

2) Wenn das Resultat derselben besondere Rücksicht verdient, und die Militärbehörde mit der politischen Behörde übereinstimmt, hat der betreffende Regiments-Commandant nach dem ihm zustehenden Befugniße die Heiraths-Bewilligung zu ertheilen.

3) Bei entgegengesetzter Ansicht ist der Erhebungsact dem General-Commando vorzulegen, welches im Einverständniße mit der Landesstelle entweder die Heirathsbewilligung zu ertheilen, oder wenn dasselbe dem hierauf gerichteten Antrage der Landesstelle nicht bestimmen sollte, die Entscheidung des k. k. Hofkriegsrathes einzuholen hat.

znalezione, pod karę podciągnięte będą, i co do należytości podatkowéy podług wymiaru w §. 4. przepisu niniéyszego z temiż postąpiono być ma.

Równie też zapasy likworów, rozolisów i innych przepalanych spirytusowych napoiów, przez fabrykanta oznaymione być maią, na co bilety od opłaty wolne wydane zostaną.

§. 24.

Przepisy, podług których zwrócenie podatku konsumcyynego od gorzałki i spirytusu gorzałczannego, za granicę lub do Węgier i Ziemi Siedmiogrodzkiéy wyprowadzonych nastąpić powinno, osobném obwieszczeniem do publicznéy wiadomości podane zostaną.

Obwieszczenie gub. z dnia 1. Września 1835 do l. gub. 53274.

191.

Przepis postępowania z prośbami czynnych landwerzystów o pozwolenie zaślubienia się.

Na zapytanie, z powodu wstrzymania pozwoleń zaślubienia się dla landwerzystów do czynnéy służby powołanych, naywyższém postanowieniem z dnia 15. Maia r. b. z wyiątkiem przypadków na szczególny wzgląd zasługniących, rozporządzonego a uwiadomieniem gubernialném z dnia 26. Lipca r. b. pod liczbą 41433 ogłoszonego, o to wzniecone: któréy Instancyi przystoi osądzenie, że wypadek, w którym czynny landwerzysta o pozwolenie na zaślubienie prosi, na szczególny wzgląd zasługuie? wysoka nadworna Kancelaryia wraz z c. k. nadworną Radą woienną zgodziły się na postanowienie przepisów następuiących:

1) Względem wydarzaiących się próśb o wolność zaślubienia się czynnych landwerzystów, dotyczące Komendy werbownicze, w porozumieniu się z Urzędami cyrkułowemi nayściśleysze śledztwa przedsięwziąć maią.

2) Jeżeli rezultat tych śledztw na szczególny wzgląd zasługuie, i Instancyia woyskowa z polityczną na iedno zgadzaią się, dotyczący dowódzca pułkowy udzielić ma z mocy służącego mu uprawnienia, pozwolenia do zaślubienia się.

3) Gdy zdania są podzielone, protokół śledztwa główney Komendzie przełożony być ma, która za porozumieniem się z Rządem kraiowym albo to pozwolenie żenienia się udzieli, lub gdyby do propozycyi gubernialnéy w téy mierze nie przychylała się, rozstrzygnienia u c. k. nadwornéy Rady woiennéy dopraszać się ma.

Wovon die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 24. Juli l. J. Zahl 19400 zur genauen Darnachachtung in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 3. September 1835. Gub. Zahl 52164.

192.

Portofreiheit der Correspondenz der Curatgeistlichkeit mit den Decanaten.

Die hohe Hofkammer hat mit Decret vom 23. August d. J. Z. 36224 bewilligt, daß der lateinischen und griechisch-katholischen Curatgeistlichkeit in der Bukowina die bereits seit dem Jahre 1775 unangefochten genossene Portofreiheit ihrer Correspondenz mit den Decanaten in streng officiosen Angelegenheiten, wozu auch Schulsachen gehören, belassen werde.

Wovon die Consistorien mit dem Auftrage in die Kenntniß gesetzt werden, hiernach das Weitere an die betreffende Curatgeistlichkeit zu verfügen und derselben mitzugeben, daß die Dienstpackete jedesmal an die Pfarrämter und Localcaplaneien, keineswegs aber an die Person des Pfarrers oder Caplans addressirt und mit der dienstlichen Aufschrift versehen werden müssen, wie auch daß jede Art von Privateinschlüssen strengstens untersagt sey.

Gubernial-Verordnung vom 3. September 1835. Gub. Zahl 53609.

193.

Herabsetzung des Einfuhrzolles für glatten ausländischen Bobbinet.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 10. v. M. zu bestimmen geruhet, daß der Einfuhrszoll für glatten ausländischen Bobbinet (Tüllanglais, Spitzengrund ohne irgend einen eingetragenen Dessein) von 10 fl. auf 5 fl. Conventions-Münze für das Netto Wiener-Pfund herabgesetzt werde.

Dieser herabgesetzte Eingangszoll hat von dem Tage der öffentlichen Kundmachung in Wirksamkeit zu treten.

Welches hiemit in Gemäßheit des hohen Hofkammerdecretes vom 18. August l. J. Zahl 36096 zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 4. September 1835. Gub. Zahl 54116.

O czém Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 24. Lipca r. b. za l. 19400, dla ścisłego zachowania, uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 3. Września 1835 pod l. gub. 52164.

192.

Uwolnienie korespondencyi duchowieństwa parafialnego z dekanatami, od portorium pocztowego.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 23. Sierpnia r. b. za liczbą 36224, dozwoliła, aby wolność od opłaty portorium pocztowego duchowieństwu parafialnemu rzymsko i grecko-katolickiemu na Bukowinie w korespondencyiach z dekanatami ściśle urzędowych, do których także szkolne rzeczy należą, a którey od roku 1775 bezsprzecznie używali, zostawioną była.

O czém Konsystorze zawiadomione zostaią, z nakazem dalsze rozporządzenia dotyczącemu duchowieństwu parafialnemu powydawać i onym wskazać, iż pakiety służbowe do Urzędów parafialnych i kapelaniy mieyscowych, a nigdy do osoby parocha lub kapelana adresowane być, a razem napisem służbowym (w rzeczach służby) opatrzone być maią; niemniéy także, iż wszelkie dołączenia prywatnych pism naysurowiéy zabronione są.

Rozporządzenie gub. z dnia 3. Września 1835 pod l. gub. 53609.

193.

Zniženie cła wchodowego od gładkiego zagranicznego bobinetu.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 10. z. m. rozporządzić raczył, iż cło wchodowe od gładkiego zagranicznego bobinetu (tiulu angielskiego, tła koronkowego bez wrabianych deseniów) z 10 ZłR. na 5 ZłR. mon. kon. od iednego funta wiedeńskiego netto zniżone być ma.

To zniżone cło wchodowe z dniem publicznego ogłoszenia obowiązywać zaczyna.

Co ninieyszém stosownie do dekretu wysokiéy Kamery nadworney z dnia 18. Sierpnia r. b. pod liczbą 36096, do powszechney wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 4. Września 1835 do l. gub. 54116.

194.

Der Gebrauch der Campagne-Uniform wird den Wasserbau-Ingenieurs gestattet.

Zu Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 29. Juli l. J. Zahl 19816 haben Se. Majestät den galizischen Wasserbau-Ingenieurs den Gebrauch der Campagne-Uniform bei ihren Dienstreisen allergnädigst zu gestatten geruhet.

Wovon die Kreisämter und die Wasserbau-Direction zur Wissenschaft in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 5. September 1835. Gub. Zahl 48749.

195.

Einhebung der Erbsteuer, Erwerbsteuer und Judensteuer für das Jahr 1836.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchstem Cabinetsschreiben vom 22. Juni d. J. anzuordnen geruhet, daß die Erbsteuer, die Erwerbsteuer und die Judensteuer, so wie diese Abgaben im laufenden Jahre 1835 bestanden haben, auch für das nächste Verwaltungsjahr 1836 ausgeschrieben, und in derselben Art eingehoben werden sollen.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 12. August 1835 Zahl 2241 zur allgemeinen Wissenschaft mit dem Beisatze kund gemacht wird, daß das Kreisschreiben vom 5. Juli l. J. Zahl 40875, womit der Koscherfleischaufschlag in Galizien und in der Bukowina auf die Hälfte herabgesetzt wurde, dabei in Wirksamkeit treten wird.

Gubernial-Kundmachung vom 9. September 1835. Gub. Zahl 52446.

196.

Alimentations-Ausmaß für Witwen provisionsfähiger, in Untersuchung verfallener, suspendirter und vor Beendigung der Untersuchung verstorbener Individuen.

Die k. k. allgemeine Hofkammer hat mit hohem Decrete vom 17. Juli l. J. Zahl 30163/1527, nachträglich zu dem mit dem

194.

Używanie wicemundurów (polowych) inżynierom budow wodnych dozwolone iest.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 29. Lipca r. b. pod liczbą 19816, raczył Nayiaśnieyszy Pan inżynierom galicyyskim budow wodnych, noszenie mundurów polowych na podróżach ich służby nayłaskawiéy pozwolić.

O czém Urzędy cyrkułowe i Dyrekcyia budow wodnych dla wiadomości obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 5. Września 1835 pod l. gub. 48749,

195.

Pobór podatku spadkowego, zarobkowego i przez żydów, na rok administracyyny 1836.

Jego c. k. Mość raczył naywyższym listem gabinetowym z dnia 22. Czerwca r. b. postanowić, że podatek spadkowy, zarobkowy i podatek przez żydów, iak te podatki w roku bieżącym 1835 istniały, także i na rok administracyyny następuiący 1836 rozpisane, i tym samym sposobem wybierane być maią.

Ktoreto naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 12. Sierpnia 1835 pod liczbą 2241 do powszechnéy wiadomości z tym dodatkiem obwieszczone zostaie, że okólnik z dnia 5. Lipca r. b. za liczbą 40875, którym pobór od mięsa koszernego w Galicyi i na Bukowinie na połowę zmnieyszonym został, obok tego w działalność wstąpi.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Września 1835 do l. gub. 52446.

196.

Wymiar alimentów dla wdów po sługach, do pobiérania prowizyi uwłaściwionych, w śledztwo (inkwizycyię) popadłych, i przed ukończeniem śledztwa zmarłych.

Wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 17. Lipca r. b. za liczbą 30163|1527, dodatkowo do

hierortigen Erlaße vom 24. Juli 1832 Zahl 40161 bekannt gemachten hohen Hofkammerdecrete vom 30. Mai 1832 Zahl 23290|1307 anher bedeutet, daß die Bestimmung, wornach vermögenslosen Witwen der in Untersuchung verfallenen suspendirten und mit Alimentationen betheilten, jedoch noch vor Beendigung der Untersuchung verstorbenen Beamten, in so lange nicht über den Pensionsanspruch der Witwe erkannt werden kann, eine Alimentation mit dem Dritttheile, oder nach Umständen höchstens mit der Hälfte der systemmäßigen Pensionsgebühr verabfolget werden solle, auch auf die Witwen blos provisionsfähiger Individuen Anwendung zu finden habe, und daß übrigens bei Witwen dieser minderen Dienstescathegorien das Minimum der Alimentations-Ausmaß auf täglich vier Kreutzer mit der Beschränkung festgestellt werde, daß, so ferne selbst ihre systemmäßige Provisionsgebühr in einem geeigneten Betrage ausfallen würde, der letztere in einem solchen Falle als Alimentation anzuweisen sey.

Wovon die Kreisämter und übrigen Unterbehörden zur Wissenschaft und Nachachtung in die Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 10. September 1835. Gub. Zahl 50302.

197.

Bestimmungen wegen Entlassung eines Kindes aus der väterlichen Gewalt mit Genehmigung des Gerichtes, und Verleihung eines Gewerbes an Minderjährige.

Zu Folge der allerhöchsten Entschließung vom 3. Juni l. J. ist nach dem Wortlaute der §§. 174 und 252 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches weder zur Entlassung eines Kindes aus der väterlichen Gewalt, mit Genehmhaltung des Gerichtes, noch zur Verleihung eines Gewerbes an Minderjährige, diese mögen nun unter der väterlichen Gewalt, oder unter Vormundschaft stehen, das zurückgelegte zwanzigste Lebensjahr als unerläßliche Bedingung vorgeschrieben.

Die Behörden werden jedoch solche Bewilligungen für Minderjährige, die noch nicht zwanzig Jahre alt sind, nur nach sorgfältiger Ueberzeugung von ihren entsprechenden Eigenschaften und nur in besonders rücksichtswürdigen Fällen zu ertheilen haben.

Welche Vorschrift in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 24. Juli 1835 Zahl 19534 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 13. September 1835. Gub. Zahl 49607.

dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 30. Maia 1832 za liczbą 23290|1307, tuteyszém rozporządzeniem z dnia 24. Lipca 1832 pod liczbą 40161 ogłoszonego, oznaymiła Rządowi tuteyszemu, że postanowienie, podług którego niemaiętnym wdowom po urzędnikach, w śledztwo (inkwizycyię) popadłych, suspendowanych, i alimentacyiami obdarzonych, wszelakoż przed ukończeniem śledztwa zmarłych, iak długo na roszczenie wdowy do pensyi wyrzeczono byó nie może, alimentacyia w trzeciéy części, albo podług okoliczności naywięcéy w połowie systemizowanéy należytości pensyi, dawaną być powinna, także do wdów po tych ludzisch, którzy tylko do pobierania opatrzenia (prowizyi) uwłaściwieni są, zastosowaném być ma, i że zatém co do wdów tych mnieyszych kategoryy służby naymnieyszy wymiar alimentacyi na cztéry kraycary codzień z tém ograniczeniem ustanowiony zostaie, że gdyby nawet onych systemizowana należytość prowizyi w mnieyszéy kwocie wypadała, takowym w tym przypadku wspomniony wymiar, iako alimentacyia assygnowany być ma.

Co Urzędom cyrkułowym i innym podwładnym Instancyiom dla wiedzy i zachowania się ogłoszoném zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 10. Września 1835 pod l. gub. 50302.

197.

Przepisy względem wypuszczenia dziecka z pod władzy oycowskiéy za zezwoleniem Sądu i nadawania professyi małoletnim.

W skutek naywyższego postanowienia z dnia 3. Czerwca r. b., stosownie do brzmienia §§. 174 i 252 powszechnéy ustawy cywilnéy, skończony wiek dwudziesty nie iest ani do wypuszczenia dziecięcia z pod władzy oycowskiéy z przyzwoleniem Sądu, ani do nadawania małoletnim professyi, czyliby ci pod władzą oycowską, lub pod opieką zostawali, iako nieodzowny warunek przepisany.

Wszelako Instancyie takie pozwolenia dla małoletnich, którzy ieszcze 20 lat nie maią, tylko po troskliwém przekonaniu się o ich odpowiednich przymiotach, i tylko w przypadkach na szczególny wzgląd zasługuiących udzielać będą.

Którytto przepis, w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 24. Lipca 1835 pod liczbą 19534, do publicznéy wiadomości podany zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 13. Września 1835 do l. gub. 49607.

198.

Modalitäten wegen Nachsicht oder Nachholung der Comptabilitäts-Wissenschaft für Tagschreiber, welche bei Staatskassen in Verwendung stehen.

Die k. k. hohe allgemeine Hofkammer hat mit Decret vom 31. Juli d. J. Zahl 32514 die Landesstelle ermächtigt, solchen Diurnisten, welche zur Zeit, wo die öffentliche Bekanntmachung der in Ansehung des Studiums der Staatsrechnungs-Wissenschaft mit dem Gubernial-Kreisschreiben vom 18. April 1833 Zahl 22342 bekannt gegebenen allerhöchsten Entschließung vom 22. Hornung 1833 erfolgte, bereits bei einer Staatskasse als Tagschreiber in Verwendung standen, und sonach seither Gelegenheit hatten, sich im Kassefache practisch auszubilden, in einzelnen rücksichtswürdigen Fällen die Nachsicht über den Mangel des Studiums der Comptabilitäts-Wissenschaft zu ertheilen, und dieselben auf diese Weise zur Bewerbung um stabile Kassebedienstungen zu befähigen. Mit Rücksicht auf die im Allgemeinen bestehende allerhöchste Vorschrift soll jedoch auf solche Diurnisten bei der Verleihung eines stabilen Dienstpostens bei Kassen jederzeit nur in so weit Bedacht zu nehmen seyn, als unter den Bewerbern nicht Individuen vorhanden sind, welche, wenn sie auch nicht als Diurnisten bei Kassen in Verwendung stehen, nebst den übrigen Erfordernissen auch die Erlernung der Staatsrechnungs-Wissenschaft gehörig nachweisen, und sonach den Vorzug verdienen.

Hievon werden die Kreiskassen zur Wissenschaft mit dem Bemerken in Kenntniß gesetzt, daß, in so fern Kreiskasse-Tagschreiber im Grunde der vorstehenden hohen Bestimmung die Nachsicht von dem Studium der Staatsrechnungs-Wissenschaft, und damit die Befähigung zur ersten Anstellung im Kassedienste, unter Nachweisung aller vorgeschriebenen Erfordernisse, ansprechen sollten, die dießfälligeu Gesuche im Wege der Kreisämter, denen die gegenwärtige Verordnung zur Einsicht mitzutheilen ist, gutächtlich vorzulegen seyen.

Uebrigens ist darauf zu sehen, daß in Zukunft, so weit es nur immer thunlich ist, Tagschreiber aufgenommen werden, die schon im Besitze des Studiums der Staatsrechnungs-Wissenschaft sind, und daß diejenigen bei den Kreiskassen in Verwendung stehenden, oder in der Folge in Verwendung kommenden Tagschreiber, welche dieses Studium nicht besitzen, und auch eine Nachsicht davon nicht erhalten können, sich dasselbe im

198.

Przepisy względem uwolnienia dyurnistów przy Kassach monarchicznych użytych, od wykazania się z nauki rachunkowéy, lub onéy przez nich następnego nabycia.

Wysoka c. k. Kamera nadworna dekretem z dnia 31. Lipca r. b. za liczbą 32514, upoważniła ten Rząd kraiowy owym dyurnistóm, którzy w czasie, kiedy naywyższe postanowienie z dnia 22. Lutego 1833 względem nauki rachunkowości Stanu okolnikiem gubernialnym z dnia 18. Kwietnia 1833 pod liczbą 22342, publicznie ogłoszone zostało, iuż iako dyurniści przy któréy z kass monarchicznych użytymi znaydowali się, i tém samém od owego do praktycznego wykształcenia się w zawodzie kassowym sposobność mieli, w poszczególnych przypadkach na względ zasługuiących, brak słuchania nauki w umieiętności rachunkowéy pobłażyć, i tym sposobem onych do ubiegania się o stałą służbę kassową ukwalifikować (usposobić), z nwagą iednak na naywyższy przepis w ogólności istnący, że przy nadawaniu stałego mieysca w służbie kassowéy, na takich dyurnistów każdego czasu tylko tak dalece wzgląd mieć należy, ieżeli między kandydatami nie znayduią się tacy, którzy, aczkolwiek przy kassach iako dyurniści nie używani prócz innych warunków, także z nauczenia się rachunkowości Stanu należycie wykazali się, i tém samém na pierwszeństwo zasługuią.

O tém Kassy cyrkułowe dla wiadomości z tym dokładem obwieszczone zostaią, iż gdyby dyurniści przy Kassach cyrkułowych na zasadzie powyższego wysokiego przepisu, uwolnienia od nauki rachunkowości Stanu, a przez to usposobienia do piérwszego stałego mieysca w służbie kassowéy przy wykazaniu wszelkich innych przepisanych warunków dopuszczali się, prośby ich w téy mierze przez Urzędy cyrkułowe, którym rozporządzenie ninieysze do widzenia udzielone być ma, tu z opiniią przedłożone być maią.

Wreście o to starać się należy, aby na przyszłość, ile się to uczynić da, tacy dyurniści przyymowani byli, którzy naukę rachunkowości Stanu iuż posiadaią, i by owi dyurniści w Kassach cyrkułowych użyci lub następnie użytymi byó maiący, którym nauki téy niestaie i uwolnienia takowéy otrzymać nie mogą, takowéy prywatnie nabyli, i z tego examin zdali, lub, aby tacy dyurniści dla możności cho-

Privatwege eigen machen und daraus Prüfung ablegen, oder daß solche Tagschreiber, um das dießfällige Collegium an der lemberger Universität öffentlich besuchen zu können, sich bei Erledigungen von Tagschreiberstellen bei dem Provincial-Cameral-Hauptzahlamte um Verleihung derselben bewerben, in welchen Fällen die Kreiskassen ihre Gesuche, mit einer gewissenhaften Qualifications-Tabelle belegt, unmittelbar an das Provincial-Cameral-Hauptzahlamt einzusenden haben.

Gubernial-Verordnung vom 15. September 1835. Gub. Zahl 49633.

199.

Bei Verleihung von Civil-Ehrenmedaillen ist künftig nur der Ausdruck: »mit dem Bande« oder »der Kette« zu gebrauchen.

Seine Majestät haben laut Eröffnung des k. k. Oberst-Kämmereramts mit allerhöchster Entschließung vom 15. Juli d. J., aus Anlaß der neu auszuprägenden Civil-Ehrenmedaillen Allerhöchst anzuordnen geruhet, daß künftig bei Verleihungen von Civil-Ehrenmedaillen nur der Ausdruck »mit dem Bande« oder »der Kette« zu gebrauchen, und das Wort »Oehr« hinwegzubleiben habe.

Von dieser allerhöchsten Entschließung werden die Unter- und Nebenbehörden hiemit im Grunde des hohen Hofkammerdecrets vom 29. Juli d. J. Zahl 19231|3156 in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 15. September 1835. Gub. Zahl 50455.

200.

Behandlung der Beamten, welche eigenmächtig ihren Dienst verlassen.

Seine k. k. Majestät haben über einen besondern Fall mit allerhöchster Entschließung vom 24. Juni 1835 Folgendes zu befehlen geruhet:

»Wenn ein Beamter, welcher eigenmächtig seinen Dienst verläßt, und der mit Bestimmung einer angemessenen Frist und Androhung des Dienstverlustes veranlaßten amtlichen Aufforderung im Amte zu erscheinen, und sich über seine eigenmächtige Entfernung zu rechtfertigen keine Folge leistet, ist selber erst dann für entlassen aus dem Staatsdienste und seines Gehaltes gänz-

dzenia na publiczne kolegium rachunkowe przy uniwersytecie lwowskim, w razach opróżnionego mieysca na dyurnistę przy prowincyionalnym głównym Urzędzie płatniczym kameralnym, o nadanie sobie takowego mieysca podawali się, w których to przypadkach Kassy cyrkułowe ich prośby sumienną tabellą ich usposobienia opatrzone, bezpośrednio do głównego prowincyionalnego Urzędu płatniczego kameralnego, przesełać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Września 1835 pod l. gub. 49633.

199.

Przy nadawaniu medalu honorowego cywilnego, na przyszłość tylko wyraz „ze wstążką“ lub „z łańcuszkiem“ użyty być ma.

Z powodu nowo bić się maiących medalów honorowych cywilnych, raczył Nayiaśnieyszy Pan podług oznaymienia c. k. naywyższego Urzędu Podkomorskiego, naywyższém postanowieniem z dnia 15. Lipca r. b. rozporządzić, że na przyszłość przy nadawaniu medalów honorowych cywilnych, tylko wyraz »ze wstążką» albo: »z łańcuszkiem« użyty, a słowo: »z uszkiem« opuszczone być ma.

O tém naywyższém postanowieniu wyższe i niższe Instancyie na mocy dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z d. 29. Lipca r. b. za l. 19231|3156, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Września 1835 pod l. gub. 50455.

200.

Postąpienie z urzędnikami, którzy samowładnie służbę swoią opuszczaią.

Jego c. k. Mość raczył z powodu przypadku poszczególnego naywyższą uchwałą z dnia 24. Czerwca 1835 postanowić, co następuie:

»Jeżeli urzędnik, który samowładnie swoią służbę opuszcza, i urzędowemu wezwaniu, z wyznaczeniem stosownego terminu i zagrożeniem utraty służby przez to spowodowanemu, by do Urzędu stawił się, i ze swoiego samowładnego oddalenia usprawiedliwił się, nieposłusznym staie się, takowy bowinien dopiéro wtenczas za oddalonego

lich verlustig zu erklären, wenn diese Strafe durch einen, mit Zuziehung zweier Justizräthe gefaßten Beschluß ausgesprochen worden ist.«

Von dieser allerhöchsten Entschließung werden die Unterbehörden hiemit im Grunde hohen Hofkammerdecrets vom 9. Juli l. J. Zahl 28289/2837 zur Wissenschaft und Darnachachtung in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 16. September 1835. Gub. Zahl 51113.

201.

Bestimmungen wegen Besorgung der Local-Controlle durch die Kreisämter oder Ortsobrigkeiten in Orten, wo Truppen dislocirt, und keine Feldkriegs-Commissariats- oder Militär-Verpflegsbeamte vorhanden sind.

Hierlandes sind mehrere Truppen-Commanden und Rechnungskanzleien in Orten dislocirt, in welchen keine k. k. feldkriegscommissariatischen Beamten angestellt sind, und in welchen daher die Local-Controlle bei mehreren den eingangsgenannten Abtheilungen obliegenden Amtshandlungen durch andere zur Substitution des k. k. Feldkriegs-Commissariates geeignete Behörden bewirkt werden muß.

Zur sogestaltigen Substitution sind vor allen die k. k. Militär-Verpflegsbeamten, und in Orten, wo auch keine solchen sich befinden, die Kreisämter oder Ortsobrigkeiten berufen, die Einwirkung der politischen Behörden kann aber nur für solche Gegenstände in Anspruch genommen werden, bei denen es sich um die Erhebung oder Bestätigung eines notorischen Factums und um einen Augenschein handelt, wozu überhaupt die specielle Kenntniß der militärischen Verwaltungs-Vorschriften nicht erforderlich ist.

Die vorzüglichsten solcher Amtshandlungen bestehen:

a) In der Präsentirung von Beurlaubten und Deserteurs, dann in der Assentirung einzelner Recruten außer einer allgemeinen Stellung, bei welcher ohnehin ein Kreiscommissär intervenirt.

Bei beiden Geschäften wird die Bestätigung des Tages, an welchem solche Leute vorgestellt werden, und von welchem sie daher in die Gebühr treten, so wie die Erhebung, ob alle in den betreffenden Listen angeführten Umstände nach dem eige=

ze służby publiczney, i za utracaiącego całkiem swoią płacę uznanym być, gdy ta kara uchwałą, za przybraniem dwóch Radźców sprawiedliwości postanowioną, wyrzeczona zostanie.«

O którey to naywyższey uchwale Instancyie podwładne w skutek dekretu wysokiey Kamery nadworney z dnia 9. Lipca r. b. za liczbą 28289|2837, dla wiedzy i stosowania się podług teyże uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Września 1835 pod l. gub. 51113.

201.

Przepisy utrzymania kontroli mieyscowey, przez Urzędy cyrkułowe lub Zwierzchności mieyscowe w mieyscach, gdzie woyska rozłożone są, a żadnego nie ma komissarza woiennego lub urzędników magazynu woyskowego żywności.

W tym kraiu iest wiele woyskowych Komend i Kancelaryy rachunkowych, rozłożonych po mieyscach, gdzie nie ma żadnych urzędników c. k. Komissaryiatu woiennego, w których zatém kontrola mieyscowa przy wielu czynnościach urzędowych, do których na wstępie rzeczone oddziały obowiązane są, przez Urzędy do zastępowania c. k. Komissaryiatu woiennego usposobione, uskuteczniana być musi.

Do substytucyi tego rodzaiu przedewszystkiém c. k. urzędnicy woyskowych magazynów żywności, a w mieyscach, gdzieby i tych nie było, Urzędy cyrkułowe albo Zwierzchności mieyscowe powołane są; wpływ atoli Instancyy politycznych, w takich tylko przedmiotach użyty być może, gdzie idzie o wybadanie lub potwierdzenie wiadomego czynu i o naoczne sprawdzenie, do czego w ogólności szczegółowa znaiomość przepisów zarządu woyskowego nie iest potrzebna.

Z tych czynności naygłównieysze zasadzaią się:

a) na przedstawieniu urlopników i zbiegów, assentowaniu poiedyńczych rekrutów oprócz ogólnego stawienia, przy którém prócz tego komissarz cyrkularny znayduie się.

Przy obu tych czynnościach potrzebne iest poświadczenie dnia, w którym ci ludzie przedstawieni będą, i od którego zatém należytość pobierać zaczną, równie iak wywód, czyli wszystkie we właściwych spisach przytoczone

nen Eingeständniße des Mannes richtig angesetzt sind? erforderlich.

b) In der Ausfertigung der Marschrouten für die aus den betreffenden Orten selbst abgehenden einzelnen Officiere und ganzer Transporte bis auf die nächsten Stationen, wo sich feldcommissariatische oder Verpflegsbeamte befinden.

c) In der Bestätigung von Geldauszahlungs-Documenten, bei welchen die Zahlung an den Empfänger in Gegenwart des die Local-Controlle versehenden politischen Beamten Statt finden muß.

d) In der Bestätigung von Entlassungs-Consignationen und Urlaubspässen, bei denen es sich um die Erhebung der Richtigkeit des Tages, bis zu welchem die betreffenden gehörig vorgestellten Leute von Seite ihrer Truppe die Verpflegung mit Geld und Brot, dann die in den Documenten angesetzten Montourssorten richtig erhalten haben, handelt.

e) In Untersuchung der, einzelnen Transenen-Mannschaft etwa nöthigen Schuh-Reparatur oder Montours-Aushilfe und der Revision von Transporten, wobei in jeder Hinsicht die augenscheinliche Ueberzeugung und die durch das Befragen der Mannschaft über die Richtigkeit der in den vorgelegten Listen angeführten Umstände zum Leitfaden dient.

f) Endlich in Concordirung von Abschriften in jenen Orten, wo sich kein Regiments-Auditor, kein Feldkriegs-Commissariat und kein Verpflegsbeamte befindet.

Nachdem solche Amtshandlungen in vielen Orten der Provinz, vorzüglich aber in solchen vorkommen, in welchen sich kein Regiments- oder Bataillonsstab, ein Depot, eine Truppenkanzlei, ein Militär-Spital rc. befinden, und in den wenigsten derselben sich ein zu Substituirung des Feldkriegs-Commissariats berufener Verpflegsbeamte angestellt ist, so wird den k. Kreisämtern über Ansinnen des k. k. General-Commando vom 26. v. M. Zahl 5031 R. aufgetragen, diese Amtshandlungen der Local-Controlle in eintretenden Fällen, und zwar im Orte des Kreisamts selbst, vorzunehmen, außerdem aber durch Magistrate oder Dominien vornehmen zu lassen, und letztere sonach angemessen anzuweisen.

Guberniał-Verordnung vom 16. September 1835. Gub. Zahl 54176.

okoliczności podług własnego zeznania stawionego należycie podane są?

b) na wydawaniu kart podróżnych (marszrutów) dla oficerów, z dotyczących mieysc odchodzących, i całych transportów aż do naybliższych stacyi, gdzie się urzędnicy Komissaryiatu woiennego lub magazynów żywności znayduią;

c) na poświadczeniu dokumentów wypłaconych pieniędzy, przy którém wypłata odbiéraiącemu w obecności urzędnika politycznego kontrolę mieyscową utrzymaiącego, nastąpić powinna;

d) na poświadczeniu spisów dymissyynych i paszportów urlopowych, przy którém o to idzie, aby istotny dzień, do którego dotyczący ludzie należycie przedstawieni od korpusu swoiego żywność w pieniądzach i chlebie, tudzież wyrażone w dokumencie rzeczy mundurowe rzetelnie odebrali, wybadany był;

e) na wybadanie potrzebnego może dla poszczególnych woyskowych przemiiaiąco przebywaiących naprawienia obuwia, lub opatrzenia w mundur, i na rewizyi transportów, przyczém w każdym względzie naoczne i przez wypytanie się tych ludzi o rzetelność okoliczności w przełożonych spisach przywiedzionych, zasiągnione przekonanie za skazówkę służy;

f) nakoniec na sprawdzenie zgodności kopiy w tych mieyscach, gdzie nie ma ani Audytora pułkowego, ani Komissaryiatu woiennego, ani urzędnika woyskowego magazynu żywności.

Gdy takowe czynności urzędowe w wielu mieyscach prowincyi, osobliwie w takich zachodzą, gdzie nie ma sztabu pułkowego lub batalionowego, ani składu woyskowego, ani kancelaryi woyskowéy, ani szpitalu, a naymniéy iest takich mieysc, gdzieby urzędnik magazynowy do zastępowania Komissaryiatu woiennego powołany, postanowionym był, przeto c. k. Urzędom cyrkułowym na wezwanie c. k. głównéy Komendy woyskowéy z dnia 26. z. m. pod liczbą 5031 R. nakazuie się, owe czynności urzędowe kontroli mieyscowéy, w razach wydarzaiących się, a zwłaszcza w samém mieyscu Urzędu cyrkułowego przedsiębrać, oprócz tego zaś Magistratom lub Dominiom przedsiębrać kazać, i to im iak przynależy zalecić.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Września 1835 pod l. gub. 54176.

202.

Individuen der Gränz- und Gefällenwache sind bei einfachen Polizeivergehen, rücksichtlich der Gerichtsbarkeit, als in einem öffentlichen Amte stehende Personen zu behandeln.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 8. Juli d. J. zu bestimmen geruhet, daß die Individuen der Gränz- und Gefällenwache auch bei einfachen Polizeivergehen rücksichtlich der Gerichtsbarkeit, als in einem öffentlichen Amte stehende Personen anzusehen und zu behandeln seyen.

Hievon werden die Kreisämter mit Bezug auf die denselben unterm 12. Mai l. J. Zahl 25721, in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 16. April d. J. Zahl 9337 bekannt gemachte, den Gerichtsstand der Gränzwache bei schweren Polizei-Uebertretungen bestimmende allerhöchste Entschließung vom 9. April 1835 zur Nachachtung und weiteren Verfügung an die Ortsobrigkeiten, zur Wissenschaft, im Grunde hohen Hofkanzleidecretes vom 21. Juli 1835 Zahl 18285, in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 18. September 1835. Gub. Zahl 47630.

203.

Welchen Steuergatnngen die Priorität bei Einbringung von Steuerrückständen in Sequestrationsfällen einzuräumen ist.

Im Nachhange zu den Verordnungen vom 24. August 1832 Zahl 47736 und vom 9. Mai 1833 Zahl 26958 wird den k. k. Kreisämtern eröffnet, die hohe k. k. allgemeine Hofkammer habe mit Decret vom 13. v. M. Zahl 34030 anher bedeutet:

In Bezug auf die Priorität, welche bei Sequestrationen zum Behufe der Einbringung von Steuerrückständen in Collisionsfällen den verschiedenen Steuergattungen einzuräumen ist, wird im Einverständniße mit der k. k. vereinigten Hofkanzlei bemerkt, daß in den Fällen, in welchen wegen Verzehrungssteuer-Rückständen die Sequestration eines Gutes eintritt, zwar die laufenden directen Steuern ohne Störung vor Allem abzutragen sind, jedoch der ganze übrig bleibende reine Ertrag, ohne Rücksicht auf die etwa noch auf dem Gute lastenden Grundsteuer-

202.

W prostych wykroczeniach policyynych, należy z ludźmi od straży graniczney i dochodowey, co do jurysdykcyi, iak z osobami w publicznym urzędzie zostaiącémi, postępować.

Jego c. k. Mość raczył naywyższą uchwałą z dnia 8. Lipca r. b. postanowić, że z ludźmi od straży graniczney i dochodowey, także w prostych wykroczeniach policyynych, co do jurysdykcyi, iako z osobami, w publicznym urzędzie zostaiącémi, postępować należy.

O czém Urzędy cyrkułowe z odniesieniem się do naywyższey uchwały z dnia 9. Kwietnia 1835, stanowiącey jurysdykcyię dla straży graniczney w ciężkich przestępstwach policyynych, onymże w skutek dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 16. Kwietnia r. b. za liczbą 9337, pod dniem 12. Maia r. b. pod liczbą 25721 ogłoszoney, dla zachowania, wiedzy i dalszego ogłoszenia Zwierzchnościom mieyscowym, w moc dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 21. Lipca 1835 za liczbą 18285 uwiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 18. Września 1835 pod l. gub. 47630.

203.

Którym gatunkom podatku przy exekwowaniu zaległości podatkowych w razach sekwestracyi pierwszeństwo przyznane być ma.

Dodatkowo do rozporządzeń z dnia 24. Sierpnia 1832 pod liczbą 47736 i z dnia 9. Maia 1833 pod liczbą 26958, oznaymia się c. k. Urzędom cyrkułowym, że wysoka c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 13. z. m. pod liczbą 34030 tuteyszy Rząd zawiadomiła:

Co do pierwszeństwa, które przy sekwestracyiach w celu odebrania zaległości podatkowych w razach kollizyi różnym gatunkom podatków przyznaném być ma, za porozumieniem się z c. k. połączoną Kancelaryią nadworną zamieszczoném zostaie, że w tych przypadkach, w których dla zaległości podatku konsumcyynego sekwestracyia iakich dóbr zachodzi, wprawdzie bieżące podatki stałe (directe) bez przeszkody nasamprzód zapłacone być maią, wszelakoż cała reszta pozostaiącego czystego dochodu bez względu na

Rückstände, blos zur Abtragung der Verzehrungssteuer-Rückstände zu verwenden sind, wovon lediglich dann eine Ausnahme gemacht werden darf, wenn bei einem bevorstehenden Concurse zu befürchten steht, daß die älteren Grundsteuer-Rückstände unbedeckt bleiben könnten, in welchem Falle die mehr als 3 Jahre ausstehenden Rückstände der directen Steuer vorzugsweise abzutragen seyn werden.

Gubernial-Verordnung vom 19. September 1835. Gub. Zahl 52598.

204.

Bestimmung wegen Ankauf von Conventions-Münze-Staatsschuldverschreibungen für politische Fonde und Anstalten.

Mit Berufung auf den hierortigen Erlaß vom 6. Februar 1830 Zahl 742 wird dem k. Kreisamte bedeutet, daß laut des hohen Hofkanzlei-Erlaßes vom 5. d. M. Zahl 17572, in Folge Einvernehmens mit dem Hofkammer-Präsidium, die Bestimmung getroffen wurde, für diejenigen Geldbeträge, welche zum Ankaufe von Conventions-Münze-Obligationen für politische Fonde und Anstalten bei der Tilgungsfonds-Hauptkasse seit 15. Mai d. J. schon eingelangt sind, oder in der Folge einkommen, 4 1/2 percentige, und wenn diese nicht aufzubringen sind, 4percentige Conventions-Münze-Staatsschuldverschreibungen in so lange einzukaufen, als die 5percentigen Conventions-Münze-Staatsschuldverschreibungen im Börsepreise über Pari stehen.

Der Ankauf dieser Papiere wird übrigens nach wie vor durch die k. k. Direction des Tilgungsfondes und der Staatsschuld bewirkt werden.

Gubernial-Verordnung vom 20. September 1835. Gub. Zahl 52728.

205.

Wie sich hinsichtlich des Installations-Reverses bei der Installation eines neuen Curaten zu benehmen ist.

Aus Anlaß eines vorgekommenen Anstandes wird zur Norm festgesetzt: daß für den Fall, wenn die geistliche Installation eines neuen Curaten gleichzeitig mit der Intromission desselben ad temporalia vorgenommen wird, der vorgeschriebene Installa-

ciążące snadź ieszcze na Dobrach zaległości podatku gruntowego, iedynie tylko na załatwienie zaległości podatku konsumcyynego obróconą być powinna; z czego tylko wtenczas wyiątek zrobić można, ieżeli przy spodziewanym zbiegu wierzycieli (krydzie) obawiać się należy, iżby dawnieysze zaległości podatku gruntowego zasłonione być nie mogły, w którym razie zaległości podatku stałego, nad trzy lata niezapłacone, pierwey odebrane być maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Września 1835 pod l. gub. 52598.

204.

Przepis względem nabywania zapisów długu Stanu w monecie konwencyynéy dla politycznych funduszów i instytutów.

Z odwołaniem się do tuteyszego rozporządzenia z dnia 6. Lutego 1830 za liczbą 742, oznaymia się Urzędowi cyrkułowemu, że podług dekretu wysokiey Kancelaryi nadwornéy z dnia 5. b. m. za liczbą 17572, za porozumieniem się z Prezydium Kamery nadwornéy postanowiono zostało, by za te pieniądze, które na kupno obligacyy w mon. konw. dla politycznych funduszów i instytutów, do głównéy Kassy funduszu umorzenia od 15. Maia r. b. iuż wpłynęły, lub w następności wpłyną, 4 1/2 procentowe, a ieżeliby tych dostać nie można było, 4procentowe zapisy długu Stanu tak długo nabywane były, pokąd 5procentowe zapisy długu Stanu w cenie giełdowéy nad gotówkę (supra pari) stoią.

Nabywanie tych papierów wreszcie dziać się będzie iak i wprzód przez c. k. Dyrekcyię funduszu umorzenia i długów Stanu.

Rozporządzenie gub. z dnia 20. Września 1835 pod l. gub. 52728.

205.

Jak względem rewersu instalacyynego przy instalacyi nowego parocha postąpić należy.

Z powodu zaszłéy wątpliwości stanowi się za prawidło: że w tym przypadku, kiedy duchowna instalacyia nowego parocha razem z intromissyią onegoż do temporaliów przedsięwziętą zostanie, przepisany rewers instalacyi przez dzie-

tions-Revers der Dechant oder der zur Installation delegirte geistliche Commissär von dem neuen Curator abzufordern, solchen vorschriftmäßig zu clausuliren, und sogleich dem zur Uebergabe delegirten politischen Commissär, gegen Bescheinigung und Vorlegung an das Kreisamt, zu übergeben habe; wenn jedoch, was meistens der Fall ist, die geistliche Installation nicht gleichzeitig mit der Temporalien-Uebergabe geschieht, sondern die geistliche Installation vorangeht, der Installations-Commissär diesen Revers vorschriftsmäßig clausulirt an das betreffende Kreisamt abzusenden habe.

Uebrigens ist dießfalls alldasjenige genau zu beobachten, was mit der Normal-Vorschrift vom 13. April 1819 Z. 60898 bestimmt worden ist.

Gubernial-Verordnung vom 21. September 1835. Gub. Z. 51344.

206.

Der an den Schuldner ergangene gerichtliche Auftrag zur Namhaftmachung seiner Güter berechtiget den Executionsführer nicht, von dem Schuldner die Bestätigung seiner Angabe durch den Manifestationseid zu erlangen.

In der Anlage .|. wird den Kreisämtern ein Exemplare der Kundmachung des k. k. Appellations-Gerichtes, womit bestimmt wird, daß der an den Schuldner ergangene gerichtliche Auftrag zur Namhaftmachung seiner Güter, den Executionsführer nicht berechtige, von dem Schuldner die Bestätigung seiner Angabe durch den Manifestationseid zu erlangen, mit dem Bedeuten zugestellt, dieselbe zur Kenntniß sämmtlicher Dominien und Magistrate zu bringen.

Gub. Verordnung vom 21. September 1835. Gub. Zahl 47576.

.|.

Kundmachung
des k. k. Appellationsgerichtes vom 15. Juli 1835 Zahl 12632.

Mit hohem Hofdecrete vom 1. Juli 1835 zur Hofzahl 4109|283 wurde dem k. k. galizischen Appellationsgerichte bedeutet: Seine k. k. Majestät haben über den, im Einvernehmen mit der k. k. Hofcommission in Justiz-Gesetzsachen erstatteten

kana, albo przez delegowanego do instalacyi duchownego komissarza od nowego parocha odebrany, takowy według przepisu klauzułą opatrzony, i natychmiast politycznemu komissarzowi, do intromissyi delegowanemu, za poświadczeniem, do przedłożenia Urzędowi cyrkułowemu oddany być ma, ieżeli iednak, iak to nayczęściéy wydarza się, instalacyia duchowna nie w iednym czasie z oddaniem temporaliów dzieie się, ale duchowna instalacyia wprzód przedsięwzięta zostaie, natenczas ma komissarz instalacyi ten rewers, według przepisu klauzułą opatrzony, do dotyczącego Urzędu cyrkułowego odesłać.

Wreszcie należy w tym względzie to wszystko ściśle zachować, co przepisem normalnym z dnia 13. Kwietnia 1819 pod liczbą 60898, postanowioném zostało.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Września 1835 pod l. gub. 51344.

206.

Nakaz sądowy do dłużnika o wyszczególnienie maiątku swoiego wydany, nie upoważnia exekucyią prowadzącego, potwierdzenia podań od dłużnika przysięgą rzetelnego wyiawienia uzyskać.

W załączeniu .|. otrzymuią c. k. Urzędy cyrkułowe exemplarz obwieszczenia c. k. Sądu appellacyynego, mocą którego przepisano iest, że nakaz sądowy do dłużnika o wyszczególnienie maiątku swoiego wydany, nie uprawnia prowadzącego exekucyią, potwierdzenia podań dłużnika, od tegoż przez przysięgę rzetelnego wyiawienia uzyskać, któreto obwieszczenie wszystkim Dominiom i Magistratom obwieszczone być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Września 1835 pod l. gub. 47576.

.|.

Obwieszczenie
c. k. Sądu appellacyynego z dnia 15. Lipca 1835 pod liczbą 12632.

Wysokim dekretem nadwornym z dnia 1. Lipca 1835 za liczbą nadworną 4109|283, c. k. Sądowi appellacyynemu oznaymiono zostało, co następuie: Jego c. k. Mość na naypokornieysze przedstawienie c. k. naywyższego Trybunału

allerunterthänigsten Vortrag der k. k. obersten Justizstelle, über die Frage: ob der Schuldner, welcher im Executionszuge nach dem §. 348. der allgemeinen (§. 461. der galizischen und §. 448. der italienischen) Gerichtsordnung seine Güter namhaft gemacht hat, verhalten werden könne, die Richtigkeit seiner Angabe in Folge des §. 219. der allgemeinen (§. 293. der galizischen und §. 283. der italienischen) Gerichtsordnung dahin, daß er außer den namhaft gemachten keine Güter besitze, zu beschwören? mit allerhöchster Entschließung vom 19. Juni 1835 allergnädigst zu erklären geruhet, daß der an den Schuldner ergangene gerichtliche Auftrag zur Namhaftmachung seiner Güter den Executionsführer nicht berechtige, von dem Schuldner die Bestätigung seiner Angabe durch den Manifestationseid zu erlangen.

Welche allerhöchste Entschließung sämmtlichen galizischen Justiz-Behörden zur eigenen Darnachachtung bekannt gemacht wird.

207.

Erneuerung der Vorschrift, daß Reparations-Prüfungen nach Jahren durchaus unzuläßig seyen.

Aus Anlaß eines speciellen Falles, wo nämlich einem absolvirten Theologen, der zur Priesterweihe schon zugelassen werden sollte, erst im heurigen Jahre gestattet wurde, die noch im ersten Semester des Schuljahres 1832 erhaltene 2. Classe aus der Erziehungskunde durch eine abermalige Prüfung verbessern zu dürfen, wird in Folge herabgelangten hohen Studien-Hofcommissionsdecrets vom 25. Juli l. J. Zahl 3960, mit Beziehung auf den hierortigen Erlaß vom 27. August 1832 Zahl 46882, den Studien-Directoraten neuerdings in Erinnerung gebracht, daß Reparations-Prüfungen nach Jahren durchaus unzuläßig seyen.

Gubernial-Verordnung vom 21. September 1835. Gub. Zahl 48329.

208.

Eingaben und Urkunden in Geschäften des Religionsfondes sind stempelfrei.

Ueber Ansuchen der k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung wird aus Anlaß eines vorgekommenen Falles den k. k. Kreisämtern zur Nachachtung erinnert, daß die in Geschäften des Religions=

sprawiedliwości łącznie z c. k. nadworną Komissyią prawodawczą uczynione względem zapytania: czyli dłużnik w drodze exekucyi podług §. 348. powszechnéy, (§. 461. galicyyskiéy, a §. 448. włoskiéy) ustawy sądowéy, maiątek swóy wyszczególnił, zniewolonym być może, rzetelność podania swoiego podług §. 219 ustawy sądowéy powszechnéy (§. 293. galicyyskiéy i §. 283. włoskiéy), tak dalece rozciągaiącą się, że oprócz wyszczególnionego maiątku, żadnego innego nie posiada, zaprzysiądz? naywyższém postanowieniem z dnia 19. Czerwca 1835, nayłaskawiéy deklarować raczył, że nakaz sądowy do dłużnika o wyszczególnienie maiątku swoiego wydany, prowadzącego exekucyią nie upoważnia, potwierdzenie podań dłużnika, od tegoż przez przysięgę rzetelnego wyiawienia uzyskać.

Któreto naywyższe postanowienie wszystkim Instancyiom sądowniczym dla zachowania ogłoszone zostaie.

207.

Ponowienie przepisu, że poprawienie examinów po kilku latach, całkiem dozwolone być nie może.

Z powodu poszczególnego przypadku, gdzie ukończonemu (absolwowanemu) teologowi, który iuż do poświęcenia na kapłana przypuszczonym być był powinien, dopiéro w roku teraźnieyszym dozwolono zostało, by otrzymaną ieszcze w piérwszém półroczu roku szkolnego 1832, drugą klassę nauki o wychowaniu przez powtórny examen poprawić mógł, przypomina się na nowo Dyrektoratom nauk w skutek zapadłego dekretu wysokiéy nadwornéy Komissyi nauk z dnia 25. Lipca r. b. za liczbą 3960, odnośnie do tuteyszego rozporządzenia z dnia 27. Sierpnia 1832 pod liczbą 46882, że poprawienia examinów po kilku latach całkiem dozwolone być nie może.

Rozporządzenie gub. z dnia 21. Września 1835 pod l. gub. 48329.

208.

Podania (exhibita) i dokumenta w rzeczach funduszu religiynego, są wolne od stęplu.

Na żądanie c. k. Administracyi dochodów kameralnych, przypomina się z powodu wydarzonego przypadku c. k. Urzędom cyrkułowym do zachowania, że podania i dokumenta,

fondes vorkommenden Eingaben und Urkunden, laut §. 9. Lit. U. des Stempelpatentes vom 5. October 1802 und der nachgefolgten Verordnungen, eben so wie diejenigen Behörden und Aemter, denen die Verwaltung der eingezogenen Stiftungsgüter anvertraut ist, in den diese Verwaltung betreffenden Geschäften stempelfrei sind, welches demnach auch von den Wirthschafts-Verwaltungen der Religionsfonds-Dominien zu gelten hat.

Gub. Verordnung vom 22. September 1835. Gub. Zahl 54892.

209.

Behandlung der Criminal-Sträflinge hinsichtlich der Lagerstätte und Beköstigung.

In Folge einer mit Hofdecret der k. k. obersten Justizstelle vom 7. December 1815 Zahl 1193 den betreffenden k. k. Appellations-Gerichten eröffneten allerhöchsten Entschließung, wurde in Hinsicht auf die durch die §§. 12. und 13. des Gesetzbuches über Verbrechen vorgeschriebene Behandlung der Criminal-Sträflinge eine Milderung in der Art allergnädigst bewilligt, daß

a) die Lagerstätte der Sträflinge mit Strohsäcken, Leintüchern und Strohpölstern, jedoch unter Vorsicht für Sicherheit und Reinlichkeit der Gefängnisse, mit möglichster Sparsamkeit versehen werden, und

b) daß den Züchtlingen an Sonntagen eine Fleischbrühe mit 1/4 Pfund Fleisch, nebst einer Mehlspeise, dann in der Woche drei Mal eine Mehlspeise mit Milch und ein Pfund Brot täglich verabreicht werden könne.

Da nun wahrgenommen wurde, daß die Sträflinge in dieser Hinsicht nicht in allen Provinzen gleich gehalten sind, so haben Se. Majestät mit einer weiteren an die k. k. oberste Justizstelle unterm 20. Juni d. J. erlassenen allerhöchsten Entschließung allergnädigst anzuordnen geruhet, daß die Eingangs erwähnte allerhöchste Vorschrift, bezüglich der Lagerstätte, sogleich in allen Provinzen in Anwendung zu kommen habe, wenn die Sträflinge nicht etwa schon gemäß früherer Verfügung auf diese Art behandelt werden, und daß auch die allerhöchste Bestimmung wegen der Beköstigung mit Berücksichtigung der Landesverhältnisse im Wesentlichen in Erfüllung zu bringen sey, ohne an diese Gattung der Speisen gebunden zu seyn.

Gubernial-Verordnung vom 23. September 1835. Gub. Zahl 47881.

w rzeczach funduszu religiynego zachodzące, podług §. 9. lit. U. patentu stęplowego z dnia 5. Października 1802 i późnieyszych rozporządzeń, równie iak te Instancyie i Urzędy, którym zarząd inkamerowanémi Dobrami funduszowémi poruczony iest, w sprawach ten zarząd dotyczących, od stęplu wolne są, co zatém także o zarządach ekonomicznych dominiów funduszu religiynego rozumieć się ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 22. Września 1835 pod l. gub. 54892.

209.

Obchodzenie się z więźniami kryminalnymi co do łóżek i żywienia ich.

W skutek naywyższego postanowienia, dekretem nadwornym c. k. naywyższego Trybunału sprawiedliwości z dnia 7. Grudnia 1825 za liczbą 1193, dotyczącym c. k. Sądom appellacyynym oznaymionego, złagodzenie w obchodzeniu się z więźniami z mocy §§. 12. i 13. ustawy karnéy na zbrodnie, przepisaném, nayłaskawiéy dozwolone zostało w ten sposób: iż

a) łóżka więźniów siennikami słomą wypchanémi, prześcieradłem i poduszkami ze słomą, wszakże z ostrożnością dla bezpieczeństwa i ochędóstwa więzień, i z iak naywiększą oszczędnością opatrzone były;
b) iż więźnie co Niedziela zupę mięsną z 1/4 funta mięsa oprócz leguminy i trzy razy w tygodniu leguminę z mlékiem i funt chleba codziennie dostawać maią.

Gdy więc dostrzeżono, iż więźnie w tym względzie nie we wszystkich prowincyiach iednakowo są utrzymywani, raczył przeto Nayiaśnieyszy Pan swoiém naywyższém dalszém postanowieniem do c. k. naywyższego Trybunału Sprawiedliwości pod dniem 20. Czerwca r. b. wydaném, nayłaskawiéy rozporządzić, iż naywyższy przepis na wstępie powołany, co do łóżek, natychmiast we wszystkich prowincyiach zachowany być ma, ieżeli więźnie może iuż w skutek dawnieyszego rozporządzenia tego samego sposobu postępowania nie doznaią, i że równie naywyższe postanowienie względem żywienia onych z uwagą na stosunki kraiowe do do istoty rzeczy, bez przywiązywania się do wymienionego gatunku strawy, dopełniane być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 23. Września 1835 pod l. gub. 47881.

210.

Gemeinden ist die Vorspann bei Ablieferung der Verhafteten an die Strafgerichte zu vergüten.

Ueber die in Verhandlung gekommene Frage: wer bei Stellung der Inquisiten an das Strafgericht die Atzungskosten der Verhafteten und den Taglohn der beigegebenen Wächter zu tragen habe, dann wie sich hinsichtlich der bei solchen Ablieferungen nöthigen Vorspann zu benehmen sey? haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 27. Juni d. J. zu befehlen geruhet, daß die Circular-Verordnung des Landesguberniums vom 23. Mai 1806 Zahl 19222, nach welcher bei der Stellung der Inquisiten an die galizischen Strafgerichte die Atzungskosten der Verhafteten und der Taglohn der beigegebenen Wächter von dem Criminalfonde zu tragen sind, aufrecht zu erhalten, und in dieser Beziehung lediglich die Weisung zu erlassen sey, diese Vergütungen mit den in jenem Kreisschreiben bestimmten Beträgen und in jener Währung, in welcher überhaupt dergleichen Vergütungen geleistet werden, anstandslos zu erfolgen.

Zugleich haben Seine Majestät allergnädigst zu gestatten geruhet, daß in Zukunft in Galizien den Gemeinden die Vorspann, bei Ablieferung von Verhafteten an die Strafgerichte, zu vergüten sey.

Welches mit Beziehung auf die oberwähnte hierortige Circular-Verordnung, und in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 28. Juli l. J. Zahl 19471, zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 23. September 1835. Gub. Zahl 50334.

211.

Die für die Advocatur und für eine Fiscal-Adjuncten-Stelle mit gutem Erfolge Geprüften bedürfen zur Erlangung der Wahlfähigkeitsdecrete für das Civilrichteramt keiner besonderen Prüfung.

Ueber eine Anfrage: ob und wie weit die dermal vorgeschriebenen Advocaten-Prüfungen jene für das Civil- und Criminal-Richteramt vertreten können, haben Seine k. k. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 27. Mai l. J. zu bestimmen geruhet: daß der für die Advocatur und für eine Fiscal-Ad-

210.

Za podwodę dla odstawienia aresztantów do Sądów karnych, należy gminom wynagrodzenie.

Na zapytanie pod rozprawę wzięte, kto przy odstawie inkwizytów do Sądu karnego koszta żywienia aresztantów i myto dzienne dodanych wartowników ponosić ma, tudzież iak względem podwód przeprzężnych do takich odstaw potrzebnych postępować należy? raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 27. Czerwca r. b. rozkazać, iż rozporządzenie okolnika Rządu kraiowego z dnia 23. Maia 1806 pod liczbą 19222, podług którego przy odstawie inkwizytów do Sądów karnych galicyyskich, koszta żywienia aresztantów i płaca dla przydanych wartowników przez Sąd karny ponoszone być maią, w swoiéy mocy utrzymane zostaie, i w tym względzie iedynie rozporządzić, aby te wynagrodzenia w ilościach pomienionym okolnikiem oznaczonych w téy walucie, w któréy podobne wynagrodzenia w ogólności dawane być zwykły, bez żadnych trudności wypłacane były.

Nayiaśnieyszy Pan raczył wraz nayłaskawiéy dozwolić, by na przyszłość w Galicyi podwody przeprzężne do odstawy aresztantów do Sądów karnych, gminom wynagrodzone były.

Co z odniesieniem się do pomienionego rozporządzenia okolnego i w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 28. Lipca r. b. pod l. 19471, do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 23. Września 1835 do l. gub. 50334.

211.

Examinowani na Adwokata lub Adjunkta fiskalnego z dobrym skutkiem, nie potrzebuią osobnego zdawać examinu w celu uzyskania dekretu obieralności na sędziego cywilnego.

Na zapytanie, czyli i iak dalece przepisane teraz examina na adwokatów, zastąpić mogą examina na sędziego cywilnego i kryminalnego, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 27. Maia r. b. przepisać: iż examinowany z dobrym skutkiem na adwokata lub na urząd adjunkta

juncten-Stelle mit gutem Erfolge Geprüfte, zur Erlangung der Wahlfähigkeitsdecrete für das Civil- und Criminal-Richteramt zwar keiner besonderen Prüfung für das Civil-Richteramt bedürfe, wohl aber sich über eine ordnungsmäßige einjährige Criminalpraxis ausweisen, und sohin eine besondere Prüfung für das Criminal-Richteramt mit gutem Erfolge bestehen müsse.

Uebrigens geruhten Seine Majestät zu gestatten, daß die Gerichtsbehörden ausgezeichnete Fiscal-Adjuncten und Advocaten, wenn sie auch die formelle Befähigung zum Richteramte nicht erlangt haben, zu Rathsstellen in Antrag bringen dürfen, wenn sie von ihrer vollkommenen Tauglichkeit dazu überzeugt sind.

Welches in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 20. August l. J. Zahl 19813 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Verordnung vom 29. September 1835. Gub. Zahl 54550.

212.

Bestimmungen wegen Vollziehung der Besteuerung der geistigen Flüssigkeiten.

Zur Vollziehung der mit dem Kreisschreiben vom 1. September 1835 Nro. 53274 kundgemachten Bestimmungen über die Besteuerung der geistigen Flüssigkeiten wird in Gemäßheit des Hofkammerdecretes vom 23. September d. J. Zahl 42017|2655, die beiliegende Vorschrift .|. allgemein kund gemacht, und deren genaue Beobachtung angeordnet.

Gubernial-Kundmachung vom 1. October 1835. Gub. Zahl 59582.

.|.

Vorschrift

über die Vollziehung der Bestimmungen wegen der Besteuerung geistiger Flüssigkeiten.

I.

Von den Werkvorrichtungen und deren Verwendung.

§. 1.

Die mit dem mittelst Kreisschreiben vom 1. September 1835 Zahl 53274 allgemein kundgemachten Hofkammerdecrete vom 24. August 1835 Zahl 36678, über die Besteuerung der gebrannten geistigen Flüssigkeiten §. 7. angeordnete Beschrei-

fiskalnego, dla dostąpienia dekretów obieralności na urząd cywilnego i kryminalnego sędziego wprawdzie osobnego examinu zdawać nie potrzebuie, iednakże z iednoroczney stosowney do porządku praktyki sądownictwa kryminalnego wykazać się i osobny examin na urząd sędziego kryminalnego z dobrym skutkiem odprawić musi.

Tudzież raczył Nayiaśnieyszy Pan pozwolić Instancyiom sądowniczym, wyszczególniaiących się Adjunktów fiskalnych i Adwokatów, chociażby formalnego dekretu na sędziego nie mieli, na mieysca Radzców sądowych proponować, ieżeli o ich zupełney zdolności ku temu, przekonane będą.

Co w skutek dekretu wysokiey Kamery nadworney z dnia 20 Sierpnia r. b. pod liczbą 19813, do powszechney wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 29. Września 1835 do l. gub. 54550.

212.

Dopełnienie przepisów względem nakładu podatku na płyny spirytusowe.

Dla dopełnienia przepisów okolnikiem z dnia 1. Września 1835 pod liczbą 53274 ogłoszonych, względem nałożenia podatku na płyny spirytusowe, w skutek dekretu Kamery nadworney z dnia 23. Września r. b. za liczbą 42017|2655 załączony w anexie .|. przepis powszechnie ogłoszonym i ścisłe zachowanie tegoż nakazaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 1. Października 1835 do l. gub. 59582.

.|.

P r z e p i s

o dopełnieniu postanowień względem nałożenia podatku na płyny spirytusowe.

I.

O warstatowych aparatach (urządzeniu gorzelni) i użyciu onych.

§. 1.

Nakazane dekretem Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia 1835 za l. 36678, okolnikiem pod dniem 1. Września 1835 i liczbą 53274 powszechnie ogłoszonym, względem nałożenia podatku na wypalone płyny spirytusowe,

bung der Betriebs-Localitäten und Werkvorrichtungen, ist nach der beiliegenden Form :|: (Muster 1.) zu verfassen.

§. 2.

Die Gährungsgefässe und die Brennvorrichtungen dürfen, wenn gleich dieselben sich nicht unter ämtlichem Verschluße befinden, weder

a) aus der Erzeugungsstätte (dem Betriebslocale) hinweg gebracht, noch

b) zu einem andern Gebrauche als demjenigen, zu welchem dieselben in der angeordneten Beschreibung erklärt worden sind, verwendet

werden, ohne daß vorläufig dieses bei dem Gefällsbeamten, dessen Aufsicht die Brennerei-Unternehmung zugewiesen ist, angezeigt, und über die geschehene Anzeige die schriftliche Bestätigung erlangt wurde.

Diese Anzeige hat schriftlich zu geschehen. Von Seite derjenigen Steuerpflichtigen, welche von der Führung der Empfangs- und Ausstoßregister enthoben sind, kann diese Anzeige auch mündlich eingebracht werden. Die Bestätigung über die erfolgte Anzeige wird in diesem Falle auf dem Revisionsbogen ertheilt. Wo Gefahr am Verzuge haftet, und sich die Ortsobrigkeit näher als der gedachte Beamte befindet, kann die Anzeige auch bei der Obrigkeit geschehen, welche die Bestätigung, daß die Anzeige angebracht worden sey, unter Beirückung des Tages und der Stunde, auf der schriftlichen Anzeige, oder wenn dieselbe mündlich erfolgte, auf dem in den Händen des Steuerpflichtigen befindlichen Revisionsbogen ansetzt.

§. 3.

Nach dem §. 9. Z. 2. des erwähnten Hofdecrets (Kreisschreiben vom 1. September 1835) ist den Brennereien, welche nicht erst nach dem 31. October d. J. errichtet und in Betrieb gesetzt werden, in so fern gestattet, ohne Einholung einer besondern Bewilligung der Gefällsbehörde, bis zum 1. November 1836 Gährungsgefässe, welche das in demselben §. 9 vorgezeichnete Maß nicht erreichen, zu verwenden, als diese Gefässe in der Beschreibung der Brennerei enthalten sind. Gefässe, die nicht in der Beschreibung aufgeführt erscheinen, und erst im Laufe des Verwaltungsjahres 1836 beigeschafft oder in Verwendung genommen werden, sind ohne besondere Bewilligung der Gefällsbehörde nicht zulässig, wenn dieselben nicht das erwähnte Maß erreichen.

§. 4.

In der Regel hat die Bereitung der Maische aus mehligen Stoffen von dem Zeitpuncte der Einschüttung derselben und der Vermischung mit Flüssigkeit (Einteigung) an bis zur Ueber-

opisanie lokałów gorzelnych i aparatów (urządzeń) warstatowych, ułożone być ma podług załączonego wzoru (1.)

§. 2.

Naczyń fermentacyynych i aparatów gorzelnianych nie można, chociaż takowe pod urzędowém zamknięciem nie są, ani

a) z lokału gorzelni (warstatu) wynosić, ni też
b) na inny iaki użytek, iak ten, dla którego takowe w nakazaném opisaniu oświadczone zostały, obrócić,

nie uwiadomiwszy wprzód o tém urzędnika poborowego, którego dozorowaniu gorzelnia poruczona iest, i nie otrzymawszy na to doniesienie pisemnego potwierdzenia.

To doniesienie dziać się ma na piśmie. Ze strony tych kontrybuentów, którzy od prowadzenia reiestrów przychodu i rozchodu uwolnieni są; może to doniesienie (oznaymienie) także ustnie podane być. Potwierdzenie nastąpionego doniesienia w tym przypadku wydane będzie na arkuszu rewizyynym. Gdzie zwłoka niebezpieczeństwem grozi, a Zwierzchność mieyscowa bliżey, iak wspomniony urzędnik znayduie się, można doniesienie także do Zwierzchności podać, która potwierdzenie, że doniesienie uczynione zostało, dołożywszy dzień i godzinę na doniesieniu pisemném, albo ieśli takowe ustnie nastąpiło, na arkuszu rewizyynym w ręku kontrybuenta znayduiącym się, zapisze.

§. 3.

Według §. 9. pod liczbą 2. wspomnionego dekretu nadwornego (okolnika z dnia 1. Września) z roku 1835 dozwolono iest gorzelniom, które nie po 1. Października 1835, dopiéro utworzone zostaną i robić zaczną, bez wyiednania sobie osobnego pozwolenia, u dochodowéy Instancyi użycie do 1. Listopada 1836 naczyń fermentacyynych, które przepisanéy tymże §. 9. miary nie trzymaią, tak dalece, ieżeli te naczynia w opisaniu gorzelni zawarte znayduią się. Sprzęty zaś, które w opisaniu wymienione nie będą i dopiéro w biegu roku administracyynego 1836 sprawione, albo do użycia wzięte zostaną, ieżeli takowe wspomnionéy miary nie trzymaią, bez osobnego pozwolenia poborowéy Instancyi dozwolone nia są.

§. 4.

W regule dziać się ma zaprawienie zaciéru z płodów mącznych, zacząwszy od czasu wsypania tegoż i zmieszania z płynem (rozczynu), aż do dnia na aparat wypalenia,

tragung in die Brennvorrichtung, in denselben Gefässen zu geschehen, und es ist die reife Maische unmittelbar aus diesen Gefässen in die Brennvorrichtung zu übertragen. Vormaischbottiche, Kühlschiffe, Kühlwannen, Maischbehälter, Maischwärmer und überhaupt Gefässe, welche zur Aufnahme oder Aufbewahrung eingemaischter Stoffe vor dem Beginnen der Gährung oder nach der Beendigung der für die Branntwein-Erzeugung erforderlichen Gährung, jedoch vor dem Abbrennen bestimmt sind, dürfen, wenn dieselben in der Beschreibung enthalten sind, mit Beobachtung folgender Anordnungen (§§. 5. bis 11.) nur in denjenigen Brennereien angewendet werden, welche für den regelmäßigen Gebrauch dieser Gefässe gehörig eingerichtet sind.

§. 5.

Aus den Vormaischbottichen, Kühlschiffen, Kühlwannen und überhaupt den Gefässen, die bestimmt sind, eingemaischte Stoffe vor dem Beginnen der Gährung aufzubehalten, sind diese Stoffe, ehe denselben ein Gährungsmittel zugesetzt wird, oder doch unmittelbar nachdem dieses geschah, und in jedem Falle ehe die Gährung beginnt, in die Maischbottiche selbst zu übertragen, daher Maische in gährendem oder reifem Zustande in Vormaischbottichen und überhaupt in den oben bemerkten Gefässen unter keinem Vorwande vorhanden seyn darf.

§. 6.

Auch dürfen in diesen Gefässen eingemaischte Stoffe nicht nach der ersten Hälfte der angemeldeten Maischdauer gefunden werden.

§. 7.

In den Brennereien, in denen die Verwendung von solchen Gefässen gestattet wird, beginnt das steuerbare Verfahren mit dem Einschütten der zur Maische bestimmten Stoffe in diese Gefässe, und nicht erst mit der Uebertragung derselben in die Maischbottiche.

§. 8.

In Maischbehältern, Maischwärmern oder überhaupt den Gefässen, die bestimmt sind reife Maische aufzubehalten, oder zum Abzuge der geistigen Flüssigkeit vorzubereiten, darf nur reife Maische, in keinem Falle aber gährende Maische oder ein eingeteigter noch nicht in die Gährung versetzter Stoff vorhanden seyn. Auch reife Maische darf in diesen Gefässen zu einer Zeit nicht gefunden werden, in welcher zufolge der Anmeldung der Brand vollendet seyn muß.

w tych samych naczyniach, i zaciér doyrzały **bezpośrednio z tychże naczyń** na aparat wypalenia dany być powinien. **Radki przedzacierne, refrygeratory, wanny do studzenia, naczynia do zlewania razem zacierów, wygrzewacze (maiszwermery)** i w ogólności naczynia, które do nabierania albo chowania zatartych płodów **przed początkiem fermentacyi**, albo **po ukończeniu** potrzebnéy do pędzenia wódki fermentacyi, wszelakoż przed wypaleniem przeznaczone są, mogą, ieśli takowe w opisaniu zawarte są, z zachowaniem następuiących przepisów (§§. 5. do 11.) tylko w tych gorzelniach używane być, które do regularnego użycia tych sprzętów należycie urządzone są.

§. 5.

Z kadek przed-zaciérnych, z refrygeratorów, wanien do studzenia i w ogólności z naczyń, przeznaczonych do trzymania w nich zatartych płodów **przed zaczęciem fermentacyi**, należy te płody przed zadaniem fermentu (drożdży lub onych surogatu), albo przynaymniéy bezpośrednio zaraz potém, a w każdym razie przed zaczęciem fermentacyi do właściwych kadek zaciérnych przełożyć, przeto robota w **stanie fermentacyy lub doyrzałości** w kadkach predzaciérnych, a w ogólności w naczyniach powyżéy wspomnionych pod żadnym pozorem znaydować się nie może.

§. 6.

Równie też płody w tych naczyniach zatarte po **piérwszéy połowie oznaymionego czasu trwania zaciéru**, znaydować się nie powinny.

§. 7.

W gorzelniach, w których użycie takich naczyń dozwolone iest, zaczyna się poborowi podlégaiące postępowanie z daniem płodów na zaciér przeznaczonych do tychże naczyń, a nie dopiéro z przełożeniem zaciéru do kadek zaciérnych.

§ 8.

W naczyniach do zléwania razem zaciérów, w wygrzewaczach (maiszwermerach) lub ogólnie w naczyniach, które przeznaczone są do trzymania w nich **doyrzałego zaciéru**, albo do przygotowania tego do pędzenia płynu spirytusowego, może tylko zaciér doyrzały, a w żadnym przypadku **zaciér fermentniący**, albo rozczyniony i do fermentacyi ieszcze nie przywiedziony materyiał znaydować się. Równie też i zaciér doyrzały w tychże naczyniach pod ten czas znaydować się nie może, w którym podług oznaymienia palenie ukończone być powinno.

§. 9.

Zwischen den Gährungsgefässen, den erwähnten Nebengefässen (§. 4.) und der Brennvorrichtung muß in Absicht auf die Menge der in denselben vorhandenen eingeteigten oder gährenden Stoffe, oder reifen Maische vollständige Uebereinstimmung bestehen, dergestalt, daß die Gesammtmenge, mit Einschluß derjenigen, welche dem Statt gefundenen Brande mit Rücksicht auf dessen Dauer bereits unterzogen wurde, die dem angemeldeten Rauminhalte der Gährungsgefässe entsprechende Menge nicht überschreiten darf, und daß in dem Maße, als das Verfahren vorschreitet, auch die Gefässe, aus denen die eingeteigten Stoffe oder die Maische entweder in andere Gefässe, oder in die Brennvorrichtung übergegangen seyn mußten, leer seyn, dagegen aber die Gefässe oder die Vorrichtungen, in welche dieselben überzugehen hatten, solche in der angemessenen Menge und in einem dem Standpuncte, auf dem sich das Verfahren nach der Anmeldung befinden soll, entsprechenden Zustande enthalten müssen.

§. 10.

Es ist untersagt, das Ueberlaufen der Maische durch eine mechanische Vorrichtung an den Gährungsgefässen zu hindern.

§. 11.

Die Uebertretung der in den §§. 5. bis 8. aufgeführten Vorschriften wird als der Versuch einer unangemeldeten Einmaischung angesehen, und unterliegt nach dem der betretenen Menge entsprechenden Rauminhalte der auf die unbefugte Einmaischung gesetzten Strafe (§§. 39., 40. und 41. des Verzehrungssteuer-Gesetzes). Dieselbe Strafe findet auch rücksichtlich der Menge, um welche die vorgefundene Gesammtmenge jene der Anmeldung überschreitet (§. 9.), dann rücksichtlich des Raumes, um den der Inhalt der Gährungsgefässe zur Verhinderung des Ueberlaufens der Maische vergrößert wurde (§. 10.), Anwendung.

II.

Von der Maischdauer und der Brennzeit.

§. 12.

Die Maischdauer, das ist: der Zeitraum, nach dessen Endigung die Maische aus den Gährungsgefässen ausgehoben und in die Brennvorrichtung übertragen werden muß, darf nicht weniger als vier und zwanzig, und nicht mehr als zwei und siebenzig Stunden von dem Zeitpuncte des Einschüttens der zur Branntweinbereitung bestimmten Stoffe in die Maischbottiche, oder in die zur Aufbehaltung der eingeteigten Stoffe vor der Gährung bestimmten Gefässe an gerechnet, betragen. Sollte ein

§. 9.

Między naczyniami fermentacyynémi a wspomnionémi (w §. 4.) naczyniami pobocznémi i aparatem wypalenia, istnieć powinna względem ilości znayduiących się w nich płodów rozczynionych, albo fermentuiących lub doyrzałego zaciéru, zupełna zgodność, a to w ten sposób, że ogół z włączeniem ilości, która na uskutecznione wypalenie wódki, ze względem na onego trwanie, iuż wzięta została, ilości odpowiadaiącéy oznaymionéy obiętości naczyń fermentacyynych przewyższać nie może, i że w miarę tego, iak proces warsztatowy postępuie, także naczynia, z których rozczynione materyiały albo robota lub do innych naczyń, lub do aparatu wypalenia przeyść musiały, wypróżnione być, a na to mieysce naczynia lub aparaty, do których takowe przeyść miały, też w stosownéy ilości i w stanie odpowiadaiącym kresowi (stadium), w iakim proces stosownie do oznaymienia znaydować się powinien, w sobie zawiérać muszą.

§. 10.

Zakaznie się zbieganiu roboty przez aparat mechaniczny u naczyń fermentacyynych zagradzać.

§. 11.

Przestąpienie przytoczonych w §§. 5. do 8. przepisów, uważane będzie za kuszenie się o nieoznaymione zaciéranie, i podlega karze, na nieprawne zaciéranie ustanowionéy, w miarę obiętości, odpowiadaiącéy ilości przydybanóy, (§§. 39, 40 i 41 ustanowy o podatku konsumcyynym.) Taż sama kara zastosowaną będzie do téy ilości, o którą znaleziona ogólna ilość, opowiedzianą (oznaymioną) przewyższa (§. 9.), tudzież do przestrzeni (spatium), o którą obiętość naczyń fermentacyynych dla zagrodzenia zbieganiu roboty powiększoną została.

II.

O trwaniu zaciéru i czasie palenia.

§. 12.

Trwanie zaciéru, to iest, czas, po którego skończeniu się, robota z naczyń fermentacyynych wybraną, i do aparatu wypalania przełożoną (na kocioł nabitą) być musi, nie może mniéy iak dwadzieścia cztéry, i nie więcéy iak siedmdziesiąt dwie godzin wynosić, rachuiąc od czasu wysypania płodów, do pędzenia wódki przeznaczonych, do kadek zaciérnych, albo do naczyń, dla zachowania rozczynionych płodów przed fermentacyią, przeznaczonych. Gdyby

längerer Zeitraum erforderlich seyn, so muß dessen Bewilligung besonders angesucht, und vor dem Beginnen des Verfahrens erwirkt werden. Diese Bewilligung kann nur bei eintretenden besondern Verhältnissen ertheilt werden.

§. 13.

Die Unterzündung der Brennvorrichtung, die sich nicht bereits in einem gehörig angemeldeten Betriebe befindet, hat stets zu der für die Uebertragung der Maische in die Brennvorrichtung angemeldeten Zeit zu geschehen. Dieselbe darf weder früher noch später Statt finden.

§. 14.

Bei der zufolge des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 §. 8. vorzunehmenden Untersuchung der Erzeugungsstätte und der Werksvorrichtungen ist auch auszumitteln, welcher Zeitraum nach der Beschaffenheit der Vorrichtungen bei einer einmaligen Füllung derselben erforderlich ist,

1) um in den Brennereien, in denen nicht gleich unmittelbar aus der Maische Branntwein oder Branntweingeist genommen wird,

a) Lutter (Lauter) aus der Maische, dann

b) Branntwein aus dem Lutter;

2) um in andern Brennereien unmittelbar aus der Maische Branntwein zu ziehen.

Sollte sich dieser Zeitraum in einzelnen Fällen nicht mit Genauigkeit ausmitteln lassen, so ist wenigstens die längste und kürzeste Dauer, welche zu dem Brande bei einer einmaligen Füllung der Brennvorrichtung erforderlich ist, zu bestimmen.

§. 15.

Diese Bestimmung ist nach Vernehmung des Inhabers der Brennerei-Unternehmung zu treffen, und in dem über die Beschreibung der Werksvorrichtungen aufzunehmenden Protocolle für jede einzelne Brennvorrichtung deutlich aufzuführen. Erklärt sich der Inhaber der Brennerei-Unternehmung mit der getroffenen Bestimmung nicht zufrieden, so ist das Gutachten zweier unbefangener beeideter Sachverständigen einzuholen, oder, wenn der die Untersuchung pflegende Beamte es angemessener findet, ein Probebrand in Gegenwart dieses Beamten, oder eines von ihm zu bestimmenden Bestellten, aufzunehmen.

Die Kosten der Beiziehung von Sachverständigen trägt der Staatsschatz, wenn sie die von dem Brennerei-Inhaber angegebene Brenndauer richtig erkennen.

§. 16.

Die nach diesen Anordnungen (§§. 14. und 15.) bestimmte Brenndauer hat dem Brennerei-Inhaber zur Richtschnur zu

dłuższego czasu potrzeba było, natenczas o pozwolenie takowego osobno prosić, i przed zaczęciem procesu takowe sobie wyiednać potrzeba. To pozwolenie może tylko przy zachodzących poszczególnych okolicznościach być dane.

§. 13.

Podpał pod aparatem wypalania (kotłem), który nie już w stanie do pedzenia należycie oznaymionym znayduie się, ma zawsze w czasie, dla nabicia roboty na aparat wypalenia oznaymionym, nastąpić. Takowy nie może ani wcześniéy, ni też późniéy mieysca miéć.

§. 14.

Przy oglądaniu (rewizyi) lokałów gorzelnianych i aparatów warstatowych, które w skutek dekretu Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835 przedsięwzięte być ma, należy także wykryć, iakiego czasu, podług iakości aparatów przy iednokrotném nabiciu na takowe, potrzeba,

1) by w gorzelniach, w których nie zaraz bezpośrednio z roboty (zaciéru) wódka lub spirytus wódczanny idzie,
 a) lutrynek z zaciéru, potém
 b) wódkę z lutrynku odbiérać;

2) by w innych gorzelniach bezpośrednio wódkę z zaciéru wyciagnać można.

Gdyby ten czas, w poszezególnych przypadkach z dokładnością wykrtytym być nie mógł, przynaymniey naydłuższy i naykrótszy przeciąg czasu, którego do iednokrotnego nabicia na aparat wypalenia potrzeba, oznaczyć należy.

§. 15.

To wyznaczenie czasu za wyrozumieniem (percepcyią) właściciela gorzelni nastąpić, i w protokóle, na opisanie aparatów warstatowych spisać się maiącym, dla każdego poiedyńczego aparatu wypalenia wyraźnie umieszczono byó ma. Jeżeli właściciel gorzelni oświadczy, że tém wyznaczeniem nie iest zadowolniony; natenczas zdania dwóch bezstronnych przysięgłych znawców zasiągnąć, albo ieśli dochodzący urzędnik to stosownieyszém uzna, próbę wypalenia w przytomności tegoż urzędnika, albo umocowanego, którego ón wyznaczyć ma, przedsięwziąć należy.

Koszta na przywołanie znawców ponosić będzie Skarb rządowy, ieśli ci podany przez właściciela czas wypalenia za prawdziwy uznaią.

§. 16.

Ustanowiony podług tych przepisów czas wypalenia (§§. 14. i 15.) ma właścicielowi gorzelni za prawidło służyć,

dienen, und er darf von derselben nicht abweichen. Glaubt er bei eintretenden besondern Umständen eine Abweichung ansprechen zu können, so muß dieses in der Anmeldung ausdrücklich erklärt, und es müssen die Gründe der Abweichung angegeben werden. Die Ueberschreitung der vorschriftmäßigen Brenndauer wird nach den §§. 40. und 41. des Verzehrungssteuer-Gesetzes behandelt.

§. 17.

Keine Einmaischung darf in den Monaten October bis einschließig März vor sechs Uhr Morgens und nach zehn Uhr Abends, in den Monaten April bis einschließig September hingegen vor vier Uhr Morgens und nach zehn Uhr Abends geschehen.

§. 18.

Die Brennvorrichtung darf sich weder zum Abbrennen der Maische, noch zum Abtreiben des Lutters vor fünf Uhr Morgens und nach sieben Uhr Abends in Verwendung befinden.

§. 19.

Zu Abweichungen von diesen Bestimmungen (§§. 17. und 18.) muß eine besondere Bewilligung angesucht und vorläufig erwirkt werden. Jedes Verfahren, das außer den erwähnten Stunden ohne erhaltene Bewilligung vorgenommen wird, ist als der Versuch eines unangemeldeten Verfahrens anzusehen, und der vorschriftmäßigen Strafe zu unterwerfen.

§. 20.

Die Bewilligung, den Betrieb bei Tag und Nacht ununterbrochen fortzusetzen, kann Inhabern von Brennereien, die erst nach dem 31. October 1835 errichtet und in Betrieb gesetzt werden, nur bei dem Vorhandenseyn folgender Bedingungen ertheilt werden:

1) dieselben müssen auf Vorrichtungen, durch die Branntwein unmittelbar aus der Maische gewonnen wird, eingerichtet seyn;

2) Gährungsgefässe dürfen von keinem geringeren, als dem im §. 9. des berufenen Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 festgesetzten Rauminhalte in Anwendung kommen;

3) die Erzeugungs- und Ausstoß-Register müssen gehörig geführt werden;

4) der Betrieb muß regelmäßig für jeden Monat vorhinein angemeldet, und

5) nach dieser Anmeldung der Betrieb in der Art eingerichtet werden, daß zwischen der erklärten Menge der Einmaischungen, den Brennvorrichtungen und der Annahme eines bei Tag und Nacht Statt findenden Betriebes das richtige Verhältniß bestehe.

i nie może nó do tego zboczyć. Jeżeli zaś sądzi, że przy zachodzących szczególnych okolicznościach zboczenia domagać się może, należy to w oznaymieniu wyraźnie oświadczyć, i przyczyny zboczenia podać. Przekroczenie przepisanego czasu wypalenia ukarane będzie podług §§. 40. i 41. prawa o podatku konsumcyynym.

§. 17.

Żadnych zaciérów nie można w miesiącach, od Października do włącznie Marca przed szóstą godziną z rana, a po dziesiątéy godzinie w wieczór, zaś w miesiącach od Kwietnia do włącznie Września, przed czwartą godziną z rana, a po dziesiątéy w wieczór robić.

§. 18.

Aparat wypalenia nie powinien ani do wypalenia roboty (zaciéru), ni do przepędzenia lutrynku przed piątą godziną rano, a po siódméy godzinie w wieczór w czynności znaydować się.

§. 19.

Na zboczenia od tych przepisów (§§. 17. i 18.) trzeba o osobne pozwolenie prosić, i takowe sobie wprzód wyiednać. Każdy proces gorzelniany, który nie w godzinach wspomnionych bez otrzymanego pozwolenia przedsięwzięty zostanie, za kuszenie się o nieopowiedziany proces uważanym być, i przepisanéy karze podlégać ma.

§. 20.

Pozwolenie na ciągłe pędzenie w gorzelni **dniem i nocą**, właścicielom gorzelni, które dopiéro po 31szym Października 1835 utworzone zostaną, i w onych pędzić zaczną, pod następuiącémi tylko warunkami udzielone być może:

1) takowe urządzone być muszą na aparaty, za pomocą których wódkę prosto z zaciéru odbiéra się;

2) naczynia fermentacyyne mnieyszéy, iak w §. 9. wspomnionego dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835, oznaczonéy obiętości, użyte być nie mogą;

3) reiestra przychodu i rozchodu należycie prowadzone być muszą;

4) pędzenie regularnie na każdy miesiąc uprzednio oznaymione, i

5) podług tego oznaymienia tym sposobem urządzone być musi, by między oświadczoną ilością zaciérów, i aparatami wypalenia, tudzież przyięciem pędzenia, dniem i nocą dziać się maiącego, ścisły stosunek istniał.

§. 21.

Die im Laufe eines Tages, der Anmeldung gemäß, eingemaischten Stoffe müssen auch an einem Tage auf der Brennvorrichtung abgetrieben werden. Eine Vertheilung der Maische von einem Tage zum Abbrennen auf zwei oder mehrere Tage ist nicht gestattet.

III.

Von dem steuerbaren Verfahren und den Anmeldungen desselben.

1. Allgemeine Bestimmungen über die Anmeldungen.

§. 22.

Die Anmeldungen des steuerbaren Verfahrens haben unmittelbar bei dem Gefällsbeamten oder dem Gefällsamte, welchem die Brennerei in dieser Beziehung zugewiesen wird, zu geschehen. Der Gefällsbeamte oder das Amt, bei dem die Anmeldung geschieht, berechnet die Gebühren, und übernimmt, in so fern derselbe oder dasselbe zur Einhebung der Gebühr ermächtigt ist, die letztere; im entgegengesetzten Falle hat der Steuerpflichtige die ausgefertigte Bollete zur Steuerbezirksobrigkeit, oder wenn hierzu ein nahes Gefällsamt bestimmt wird, zu demselben zu überbringen, und daselbst die gebührende Zahlung zu leisten. Bei der Bestimmung der Beamten oder Aemter, bei denen die Anmeldungen anzubringen, oder die Gebühren zu entrichten sind, wird mit der möglichsten Schonung der Steuerpflichtigen verfahren, insbesonderee aber nach Thunlichkeit darauf Bedacht genommen werden, daß ihnen nicht Gänge an weit entfernte Orte auferlegt werden. In Fällen, in denen sich ein Gefällsamt, an das die Zahlung der Gebühr geleistet werden kann, nicht in der Nähe befindet, ist, so fern es dem Steuerpflichtigen zur Erleichterung gereicht, zu verfügen, daß derselbe die Anmeldung unmittelbar bei der Steuerbezirksobrigkeit anbringe, und bei derselben die Zahlung der Gebühr leiste, dann aber die mit der Zahlungsbestätigung der Steuerbezirksobrigkeit versehene Anmeldung zu einem Gefällsbeamten oder Angestellten, der hierzu wird bezeichnet werden, überbringe. Dieser Beamte oder Angestellte setzt auf dem einen Exemplar der Anmeldung das Wort »Gesehen«, sammt dem Tage und der Stunde, zu welcher dieses geschah, an. Das mit diesem Beisatze und der Empfangsbestätigung der Steuerbezirksobrigkeit versehene Exemplar der Anmeldung vertritt in diesem Falle die Stelle der Verzehrungssteuer-Bollete; dasselbe muß sich daher mit diesen Be-

§. 21.

Zatarte podług oznaymienia w iednym dniu materyiały, muszą także na aparacie wypalenia w iednym dniu wypędzone być. Dzielenie zacieru iednodniowego do pędzenia na dwa lub więcey dni, dozwolone nie iest.

III.

O procesie podatkowi podlegaiącym, i oznaymieniach tegoż.

1) Przepisy względem oznaymień w ogólności.

§. 22.

Oznaymienia procesu podatkowi podlegaiącego, czynione być maią bezpośrednio poborowemu urzędnikowi lub Urzędowi dochodowemu, któremu gorzelnia w tym względzie poruczona iest. Urzędnik poborowy lub Urząd, któremu ozneymienie czyni się, wyrachuie i odbierze należytość, iak dalece takowy do odebrania należytosci upoważniony iest, w przeciwnym zaś razie ma kontrybuent wydany bilet do Zwierzchności obwodu podatkowego, albo ieśli do tego pobliski Urząd poborowy przeznaczony iest, do tegoż zanieść, i tam należące płacenie uiścić. Przy wyznaczeniu urzędników lub Urzędów, którym oznaymienia czynione, albo należytości płacone być maią, z naywiększém ile można szczędzeniem podatkuiących postąpiono, osobliwie zaś ile możności na to uważano będzie, by do mieysc zbyt oddalonych chodzić lub posełać nie byli przymuszeni. W razach, gdzie Urząd poborowy, w którym płacenie należytości uiszczone być może, w bliskości nie znayduie się, należy, ieśli to podatkuiącemu ulgę przyniesie, rozrządzić, by tenże oznaymienie bezpośrednio do Zwierzchności obwodu podatkowego podał i tam należytość płacił, potém zaś oznaymienie, potwierdzeniem płacenia od Zwierzchności obwodu podatkowego opatrzone, do urzędnika poborowego, lub do postanowionego, który do tego wyznaczonym będzie, zaniósł. Ten urzędnik lub postanowiony położy na iednym exemplarzu oznaymienia, słowo »Widział« z dołożeniem dnia i godziny, w którey się to działo. Opatrzony tym dodatkiem i poświadczeniem uiszczonego płacenia Zwierzchności obwodu podatkowego exemplarz oznaymienia, zastępuie w tym razie mieysce biletu podatku konsumcyynego. Ten zatém poświadczeniami urzędnika pobo-

stätigungen des Gefällsbeamten oder Angestellten, und der Steuerbezirksobrigkeit versehen, in dem Betriebslocale befinden, ehe das steuerbare Verfahren begonnen wird. (Hofdecret vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 §. 15).

§. 23.

Die Anmeldungen sind in zwei gleichlautenden Ausfertigungen (Exemplaren), und zwar, wenn dieselben bei der Steuerbezirksobrigkeit eingebracht werden, auf dem hierzu vorgedruckten Papiere zu überreichen.

§. 24.

Geschieht die Anmeldung für einen Zeitraum, der sieben Tage nicht überschreitet, vorhinein, so kann an derselben nachträglich keine Aenderung vorgenommen werden. Umfaßt hingegen die Anmeldung einen längeren Zeitraum als sieben Tage, so können die angemeldeten Einmaischungen und Brände zwar weder der Menge, noch dem Umfange nach verringert, wohl aber durch eine nachträgliche Anmeldung vermehrt werden. Diese nachträgliche Anmeldung muß wenigstens vier und zwanzig Stunden vor dem Zeitpuncte, in welchem das durch dieselbe angemeldete Verfahren zu beginnen hat, bei dem Gefällsbeamten, dem die Brennerei zugewiesen ist, eingebracht werden. In so fern dadurch die in der frühern Anmeldung angegebene Ordnung des Verfahrens und die Verwendung der angemeldeten Geräthe geändert wird, sind in der nachträglichen Anmeldung auch diejenigen Theile der Aelteren zusammenhängend wieder aufzunehmen, welche hiedurch berührt werden.

§. 25.

Sollte durch ein zufälliges Ereigniß der Betrieb einer Brennerei, von welcher die Anmeldung für mehrere als einen Abzug geschah, gehemmt oder unterbrochen werden, so hat der Steuerpflichtige sogleich, und in jedem Falle noch an demselben Tage die Anzeige über dieses Ereigniß an den Gefällsbeamten, dem die Brennerei zur Aufsicht zugewiesen ist, wenn sich aber dieser Beamte nicht in dem Standorte der Brennerei befände, an die in demselben Orte oder in dessen Nähe aufgestellte Abtheilung der Gefällen-Aufsicht (Gefällenwache), so fern aber sich die Ortsobrigkeit näher als eine Abtheilung der Aufsicht befände, an die Ortsobrigkeit zu erstatten. Die Obrigkeit, der eine solche Anzeige zukömmt, hat die Richtigkeit des angegebenen Ereignisses ohne Verzug zu untersuchen, und deu Befund dem Gefällsbeamten, dem die Brennerei zur Aufsicht zugewiesen ist, mitzutheilen.

rowego, lub postanowionego, i Zwierzchności obwodu podatkowego opatrzony exemplarz, znaydować się musi wprzód w lokale gorzelni, nim proces podatkowi podlegaiący rozpoczętym zostanie. (Dekret Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia (okolnik z dnia 1. Września) 1835, §. 15.)

§. 23.

Oznaymienia podawane być maią w dwóch równobrzmiących exemplarzach, a to, ieżeli takowe do Zwierzchności obwodu podatkowego podane będą, na papierze, do tego drukiem przygotowanym.

§. 24.

Kiedy oznaymienie na czas, siedm dni nie przekraczaiący, naprzód podane zostaie, w takowém następnie żadney odmiany przedsiębrać nie można. Jeżeli zaś oznaymienie dłuższy zakres czasu, iak siedm dni obeymnie, natenczas oznaymione zaciéry i wypalenia nie mogą wprawdzie ani w ilości ani w obiętości być uszczuplone, mogą iednak przez dodatkowe oznaymienie być pomnożone. To następne oznaymienie przynaymniey dwudziestu cztérma godzinami przed czasem, w którym oznaymiony proces zacząć się ma, do urzędnika poborowego, pod którego dozór gorzelnia podciągniona iest, podać należy. Gdyby przez to podany w dawnieyszém oznaymieniu porządek procesu, i użycie oznaymionych naczyń odmienione zostały, należy w następném (dodatkowém) oznaymieniu także i te części dawnieyszych oznaymień w związku powtórzyć, które to dotyczyć będzie.

§. 25.

Gdyby przez wydarzenie przypadkowe, pędzenie wódki w gorzelni, która oznaymienie na więcey iak na iedno wypalenie (odebranie wódki) podała, wstrzymaném lub przerwaném zostało, natenczas powinien podatkuiący zaraz i na wszelki przypadek, ieszcze tego samego dnia, o tém wydarzeniu urzędnikowi poborowemu, któremu dozór nad gorzelnią poruczony iest, a gdyby ten w stanowisku gorzelni nie znaydował się, znayduiącemu się w tém samém mieyscu, lub w bliskości onego, oddziałowi straży poborowéy, a ieżeliby Zwierzchność mieyscowa bliżey iak oddział straży znaydowała się, więc Zwierzchności mieyscowey donieść. Zwierzchność otrzymawszy takie doniesienie, ma niezwłocznie o pewności podanego wydarzenia przez dochodzenia przekonać się, i rezultat urzędnikowi poborowemu, któremu dozór gorzelni powierzony iest, przesłać.

2) Steuerbares Verfahren mit mehligen Stoffen.

§. 26.

Die Anmeldung des steuerbaren Verfahrens mit mehligen Stoffen hat nach dem Muster 2 zu geschehen.

In derselben muß angegeben werden:

1) Der Zeitpunct der Einmaischung, dieselbe mag unmittelbar in Maischbottichen, oder in Vormaischbottichen oder andern Nebengefässen geschehen.

2) Die Gattung und Menge der Stoffe, deren Einmaischung Statt finden wird, nach dem landesüblichen Maaße, nach welchem dieselben in dem Verkehre vorzukommen pflegen.

3) Die Nummer und der vollständige Rauminhalt

a) der Maischbottiche und

b) der Brennvorrichtung,

die zu dem angemeldeten Verfahren werden verwendet werden. Die Anmeldung mit einem Theile des Rauminhaltes eines Maischbottiches ist unzulässig, indem die Steuergebühr stets nach dem ganzen Inhalte der Maischbottiche, die in Verwendung kommen, berechnet wird, ohne Unterschied, ob dieselben vollständig gefüllt wurden oder nicht.

4) Der Zeitpunct, in welchem die Maische in die Brennvorrichtung übertragen werden wird, und die Maischbottiche, aus denen solches zu geschehen hat. Dem Steuerpflichtigen bleibt vorbehalten, diesen Zeitpunct in dem Zwischenraume, der sich nach der obigen Anordnung (§. 12.) zwischen der gestatteten kürzesten und längsten Maischdauer ergiebt, zu bestimmen, und hiernach seinen Betrieb einzurichten.

5) Wird nicht gleich unmittelbar aus der Maische Branntwein, sondern vorläufig Lutter gezogen, so muß besonders angegeben werden:

a) der Zeitpunct, wann der Lutter auf die Brennvorrichtung zum Abtreiben gebracht werden wird,

b) die Nummer und der Rauminhalt der Brennvorrichtung, mit welcher dieses Verfahren Statt zu finden hat.

6) Hat die Dauer des Brandes für jede Füllung der Brennvorrichtung nicht von der zu Folge der §§. 14 und 15 getroffenen Bestimmung abzuweichen, so setzt der Anmeldende blos in die hierzu vorgesehene Abtheilung der Anmeldung an, daß die Dauer die vorschriftmäßige sey. Beabsichtigt er hingegen eine Abweichung von der Bestimmung, oder wurde die letztere nur mit einem längsten oder kürzesten Ausmaße getroffen, so hat er die Stundenzahl, die er zu dem Brande verwenden wird, aus-

2) Postępowanie podatkowi podlégaiące, mącznémi płodami.

§. 26.

Oznaymienie podatkowi podlégaiącego postępowania (procesu) z płodów mącznych, podawane być ma podług wzoru (2.)

W takowém wykazać należy:

1) Czas zaciérania badź takowe bezpośrednio w kadkach zaciérnych lub w przedzaciérnych, albo też w innych naczyniach ubocznych dzieie się.

2) Gatunek i ilość materyiałów, na zaciér użyć się maiących, podług zwykłéy w kraiu miary, iaką takowe w obiegu mierzone być zwykły.

3) Numer i całkowita obiętość

a) kadek zaciérnych,

b) aparatu wypalenia,

które do oznaymionego procesu użyte będą. Oznaymienie na obiętość iednéy części kadki zaciérnéy nie iest dozwolone, gdyż należytość podatkowa podług całéy obiętości kadek zaciérnych, do użycia wziętych, wyrachowaną będzie, bez różnicy, czy takowe całkiem napełnione były, lub nie.

4) Czas, w którym robota na aparat wypalenia przełożoną (nabitą) zostanie, i kadzie zaciérne, z których to nastąpić ma. Dla kontrybuenta zastrzeżono iest, ten czas w przedziale, który podług przepisu (§. 12.) między dozwolonem naykrótszém i naydłuższém trwaniem dla zaciéru wypadnie, oznaczyć i podług tego z swoim warstatem zastosować się.

5) Jeżeli nie zaraz prosto z zaciéru wódkę, ale wprzód lutrynek wyciąga się, trzeba osobno podać:

a) czas, kiedy lutrynek na aparat wypalenia do przepędzenia dany zostanie;

b) numer i obiętość aparatu wypalenia, na którym ten proces przedsiębrany być ma.

6) Jeżeli przeciąg czasu palenia dla każdego nabicia na aparat wypalenia od wyznaczonego w §§. 14. i 15. zakresu zbaczać nie ma, położy oznaymuiący w przeznaczonym na to ustępie oznaymienia, że czas trwania z przepisem zgodny. Gdy zaś oznaymuiący od przepisanego zakresu zboczyć zamyśla, albo gdy zakres według naydłuższego i naykrótszego wymiaru wzięty został, natenczas należy liczbę godzin, na wypalenie strawić się maiących, wy-

drücklich anzusetzen, und so weit es sich um eine Abweichung von der allgemeinen Bestimmung handelt, die Gründe in der Anmerkung ersichtlich zu machen (§. 16.)

7) Werden Vormaischbottiche, Maischbehälter und ähnliche Nebengefässe neben den Maischbottichen verwendet, so sind deren Nummer, die Einmaischungen, rücksichtlich deren dieselben in Verwendung kommen werden, und die Tage der Verwendung anzugeben.

8) Am Schluße der Anmeldung wird der Gesammtrauminhalt, nach welchem die Steuer zu berechnen ist, zusammengezogen, und der entfallende Steuerbetrag in dem Falle, wo die Anmeldung bei der Steuerbezirksobrigkeit geschieht, ausgeworfen.

§. 27.

In Anmeldungen, welche für den Lauf eines Kalendermonates vorhinein nach dem beiliegenden Muster (3) geschehen, kann die zergliederte Angabe der Stunde, zu welcher die Einmaischung begonnen und jedesmal die Maische in die Brennvorrichtung übertragen, dann das Abtreiben des Lutters vorgenommen werden wird, unterbleiben, wenn folgende Bedingungen beobachtet werden:

1) Muß die Anmeldung wenigstens drei Tage vor dem Anfange des Monates unmittelbar bei dem Gefällsbeamten, welchem die Brennerei zur Aufsicht zugewiesen ist, angebracht werden.

2) Für jeden Tag, an welchem eine Einmaischung Statt finden wird, ist anzugeben, ob dieselbe Vormittags oder Nachmittags begonnen wird.

3) In den Brennereien, welche von der erwähnten Erleichterung in den Anmeldungen Gebrauch machen, muß, wenn nicht eine besondere Bewilligung zu einer Abweichung ertheilt wurde, die Maische entweder am dritten oder am vierten Tage von jenem, an welchem die Einmaischung geschah, an gerechnet, in die Brennvorrichtung übertragen werden. In diese Maischdauer wird stets der Tag, an welchem die Einmaischung geschah, mit eingerechnet, wornach, wenn die Einmaischung am Montage vorgenommen wurde, das Abbrennen der Maische am Mittwoche oder Donnerstage erfolgen muß. Auf den Umstand, ob am ersten Tage die Einmaischung Vor- oder Nachmittags, früh oder spät vorgenommen worden ist, wird hierbei keine Rücksicht genommen.

4) Dem Steuerpflichtigen bleibt die Wahl zwischen der eben bemerkten längern oder kürzern Maischdauer vorbehalten. Er hat jedoch in der Anmeldung ausdrücklich zu erklären, von welcher beider Bestimmungen er für den Lauf des Monates Gebrauch machen werde, das ist: ob die Maische am dritten, oder

raźnie dołożyć, i iak dalece o zboczenie od powszechnéy ustanowy zakresu czasu rzecz idzie, przyczyny w uwadze wskazać. (§. 16.)

7) Jeżeli kadzie przedzaciérne, naczynia do zléwania zaciérów i podobne oboczne naczynia przy kadkach zaciérnych użyte będą, numera tychże, zaciéry, względem których takowe użyte będą, i dnie onych użycia, wykazać należy.

8) Na końcu oznaymienia ogół obiętości, podług którego podatek wyrachowany być ma, zsumowany, i wypadaiąca ilość podatku, kiedy oznaymienie do Zwierzchności obwodu podatkowego podane będzie, wykazaną zostanie.

§. 27.

W oznaymieniach, które na ieden miesiąc według kalendarza, naprzód podług załączonego wzoru (3.) podane będą, można wykazanie cząstkowe (detaliowane) godziny, w któréy zaciéranie zaczęte, i za każdą razą zaciér do aparatu wypalenia przeniesiony, tudzież przepędzenie lutrynku przedsięwzięte zostanie, wypuścić, ieżeli następuiące warunki dopełnione zostaną:

1) Oznaymienie przynaymniéy trzema dniami, przed początkiem miesiąca, bezpośrednio do urzędnika poborowego, któremu dozorowanie gorzelni poruczone iest, podane być ma.

2) Na każdy dzień, w którym zaciéranie przedsiębraném będzie, podać należy, czy takowe przed podłudniem lub po południu zacznie się.

3) W gorzelniach, które z wspomnionéy ulgi w oznaymieniach użytek robią, musi, ieśli osobnego pozwolenia do zboczenia nie dano, zaciér trzeciego lub czwartego dnia, rachuiąc od dnia, którym zatarto, do aparatu wypalenia dany być. Do czasu trwania zaciéru liczy się zawsze ten dzień, w którym zaciéranie działo się, podług czego, ieżeli zaciéranie w Poniedziałek przedsiębraném było, wypalenie zaciéru we Środę lub Czwartek nastąpić musi. Na okoliczność, czy piérwszego dnia zaciéranie przed południem lub po południu, wcześnie lub późno przedsiębrane było, zważano nie będzie.

4) Podatkuiącemu zostawia się wolność wyboru między dopiéro wspomnionym dłuższym lub krótszym czasem trwania zaciéru. W oznaymieniu iednak wyraźnie oświadczyć powinien, z którego z tych obudwóch wymiarów na przeciąg miesiąca użytek zrobi, to iest, czy robota trzeciego

aber am vierten Tage in die Brennvorrichtung werde übertragen werden. Es ist nicht gestattet, im Laufe des Monates, für den die Anmeldung geschieht, eine verschiedene Maischdauer anzunehmen, außer wenn wegen des Stillstandes der Brennerei an einem Sonn- oder Feiertage das für den dritten Tag nach der Einmaischung angemeldete Abbrennen der Maische für den folgenden Tag erklärt werden muß.

5) Es ist ferner anzugeben, welche Brennvorrichtung an jedem Tage in Verwendung stehen wird, dann zu welcher Art des Betriebes, nämlich ob zum Abbrennen der Maische, oder zum Abtriebe des Lutters.

6) Auch in diesen Brennereien darf weder eine Einmaischung, noch die Benützung einer Brennvorrichtung ohne besondere Bewilligung vor oder nach den mittelst der §§. 17 und 18 festgesetzten Stunden Platz greifen.

7) Sind die angemeldeten Einmaischungen von dem Umfange, daß die Brennvorrichtung zum Abbrennen der Maische oder zum Abtreiben des Lutters an den Tagen, für welche solches angemeldet wurde, mit Rücksicht auf die zur Reinigung und Füllung der Brennvorrichtung erforderlichen Zwischenräume, durch die ganze vierzehnstündige Brenndauer von fünf Uhr Morgens bis sieben Uhr Abends in Gebrauch stehen muß, so bedarf es blos der Angabe, welche Brennvorrichtung an jedem Tage in Verwendung stehen wird, und wie oft dieselbe an jedem angemeldeten Tage gefüllt wird. Dasselbe gilt auch von dem Falle, wenn die Bewilligung zum Betriebe der Brennerei ununterbrochen für Tag und Nacht ertheilt worden ist, und wenn die angemeldeten Einmaischungen von dem Umfange sind, daß die Brennvorrichtungen während des Zeitraumes, für den deren Gebrauch angemeldet wird, ununterbrochen im Gange seyn müssen, um die angemeldete Menge der Maische und des aus derselben gewonnenen Lutters zu verarbeiten.

8) Sind hingegen die angemeldeten Einmaischungen nicht von dem Umfange, daß die Brennvorrichtungen, deren Verwendung angemeldet wird, während der ganzen vierzehnstündigen Brenndauer im Gange zu seyn brauchen, so hat der Anmeldende anzugeben, durch welche Zahl Stunden die Brennvorrichtung an jedem Tage in Verwendung stehen wird, und wie oft er dieselbe an jedem Tage zu füllen beabsichtigt. In einem solchen Falle muß die Verwendung der Brennvorrichtung stets um fünf Uhr früh beginnen. Wünscht der Steuerpflichtige die Brennvorrichtung später in Gebrauch zu setzen, so hat er dieses in der Anmeldung ausdrücklich zu erklären. Der dießfällige Zeitpunct muß aber für den ganzen Monat für den die Anmeldung geschieht, derselbe seyn, indem es nicht gestattet ist, an verschie-

lub czwartego dnia na aparat wypalenia nabitą zostanie. Nie wolno w biegu miesiąca, na który oznaymienie dzieie się, różny czas trwania (ukończenia) zaciéru brać, wyiąwszy, że dla ustania gorzelni w Niedzielę lub Święto, oznaymione na trzeci dzień po zatarciu wypalenia roboty na dzień następuiący, oświadczony być musi.

5) Tudzież oznaymić należy, który aparat wypalenia w każdym dniu użyty będzie, i do iakiego rodzaiu procesu, to iest; czy do wypalenia zaciéru, czy do przepędzenia lutrynku.

6) Ale też i w tych gorzelniach ani zaciéranie, ani użycie aparatu wypalenia bez osobnego pozwolenia przed godzinami, lub po godzinach, które §§. 17. i 18. przepisane zostały, mieysca mieć nie może.

7) Jeżeli oznaymione zaciéry takiéy są obiętości, że aparat do wypalenia zaciéru, albo do przepędzenia lutrynku, w tych dniach, na które takowe oznaymioném zostało, względnie na potrzebne do czyszczenia i naléwania aparatu przedziały czasu (intervalla) przez całe cztérnasto-godzinne trwanie palenia od piątéy godziny rano do siódméy w wieczór użyty być musi; natenczas potrzeba iedynie tylko oznaymienia, który aparat wypalenia każdego dnia w użyciu zostawać będzie, i wiele razy takowy w każdym oznaymioném dniu naléwanym będzie. Toż samo służy i na ten przypadek, gdy pozwolenie do pędzenia gorzelni ciągle, dniem i nocą, dane iest, i gdy oznaymione zaciéry téy są obiętości, że aparaty do wypalenia przez ten czas, na który onych użycie oznaymione iest, ciągle w robocie zostawać muszą, aby oznaymioną ilość zaciéru, i zyskany z tegoż lutrynek przerobić.

8) Jeśli zaś oznaymione zaciéry nie są takiéy obiętości, by aparaty do wypalania, których użycie oznaymione zostaie, przez cały cztérnasto-godzinny przeciąg czasu wypalenia użyte były, natenczas podać ma oznaymuiący, wiele godzin aparat do wypalenia w każdym dniu użytym będzie, i wiele razy na takowy każdego dnia nabiiać zamyśla. W tym razie musi użycie aparatu wypalenia zawsze o piątéy godzinie z rana zaczynać się. Chceli podatkuiący aparatu wypalenia późniéy użyć, powinien to w oznaymieniu wyraźnie oświadczyć. Lecz ten termin na cały miesiąc, na który oznaymienie czyni się, tenże sam być musi, nie wolno bowiem w tych lub owych dniach w różnych godzinach palenia przedsiębrać. Tudzież z tego powodu trwanie palenia

denen Tagen zu verschiedenen Stunden den Brand vorzunehmen. Auch darf aus diesem Anlaße die Brenndauer nicht über die siebente Abendsstunde verlängert werden. Von der Angabe der Brenndauer gilt die Bestimmung der §§. 16. und 26. Z. 6.

9) Die Brennerei muß im Laufe des Monates, für den die Anmeldung geschieht, wenigstens ein und zwanzig Tage hindurch im Betriebe stehen.

10) Die Anmeldung darf nur in dem Falle angenommen werden, wenn zwischen der Menge und den Zeitpuncten der Einmaischungen, der Beschaffenheit und dem Rauminhalte der Brennvorrichtungen, die zur Verwendung zu kommen haben, und den Zeiträumen durch welche die Brennvorrichtungen im Gebrauche stehen werden, mit Rücksicht auf die Eigenschaft des angemeldeten Verfahrens, das richtige den gesetzlichen Bestimmungen entsprechende Verhältniß Statt findet.

§. 28.

In Brennereien, in denen geistige Flüssigkeiten aus mehligen Stoffen erzeugt werden, darf weder die Einmaischung begonnen, noch die Brennvorrichtung untergezündet werden, ehe die im §. 15. Z. 1. und 2. des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 erwähnte Bedingung erfüllt worden ist.

3) Steuerbares Verfahren mit nichtmehligen Stoffen.

§. 29.

Erklärt ein Brennerei-Inhaber, der aus nichtmehligen Stoffen geistige Flüssigkeiten erzeugt, daß er durch einen Monat oder einen längern Zeitraum die Brennerei außer Betrieb lassen werde, so wird ihm jede Anmeldung über die Aufbewahrung, das Einstampfen oder eine andere Zubereitung von nicht mehligen Stoffen in so lange erlassen, als sich die Brennvorrichtungen desselben in ämtlicher Verwahrung befinden, oder auf eine andere Art von Seite der Gefällsbeamten oder Bestellten außer Gebrauch gesetzt wurden.

§. 30.

Befindet sich aber die Brennerei ganz oder zum Theile im Betriebe, oder sind nicht alle Brennvorrichtungen derselben ämtlich außer Gebrauch gesetzt worden, oder beschränkt sich der Stillstand der Brennerei-Unternehmung auf einen kürzern Zeitraum als einen Monat, so ist der Inhaber derselben verpflichtet:

1) den Vorrath, den er an nichtmehligen Stoffen in dem zur Branntwein-Erzeugung geeigneten Zustande, daher insbesondere Obst oder andere Stoffe, die als Vorbereitung der Branntwein-Erzeugung das Einstampfen oder Zerkleinern er-

nad siódmą godzinę w wieczór przedłużać nie można. Co do podania czasu, przez który wypalenie trwać ma, służy przepis §§. 16. i 26. liczba 6.

9) Gorzelnia w ciągu miesiąca, na który oznaymienie czyni się, przynaymniéy przez dwadzieścia ieden dni w robocie być musi.

10) Oznaymienie tylko w tym razie przyięte być może, gdy między ilością i terminami zaciérów. między iakością i obiętościami aparatów do wypalania, które użytémi być maią, i między przedziałami czasu, przez które aparaty wypalenią użytémi będą, maiąc wzgląd na własność procesu oznaymionego, dokładny, prawnym przepisom odpowiadaiący stosunek zachodzi.

§. 28.

W gorzelniach, w których płyny spirytusowe z płodów mącznych wyrabiane bywaią, ani zaciérania rozpoczynać, ni też pod aparatem gorzelnianym do wypalania, podpalać nie można, póki wspomniony w §. 15. pod liczbą 1. i 2. dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnik z dnia 1. Września) 1835 warunek dopełniony nie będzie.

3) Postępowanie podatkowi podlégaiące, z płodami niemącznémi.

§. 29.

Jeżeli właściciel gorzelni, który z materyiałów niemącznych płyny spirytusowe wypala, oświadczy, że przez miesiąc albo i dłuższy czas gorzelnię nieczynną zostawi, uwolniony zostanie od wszelkiego oznaymienia o chowaniu, tłuczeniu w stępie lub inném przygotowaniu materyiałów niemącznych tak długo, pokąd iego aparaty wypalenia w urzędowym schowku znayduią się, albo na inny sposób przez poborowego urzędnika lub zastępcę iego z użytku wyłączone są.

§. 30.

Gdy zaś gorzelnia cała lub w części pędzeniem zaięta iest, albo gdy nie wszystkie téyże aparaty wypalenia urzędownie z użytku wyłączone zostały, lub gdy przestanie przedsiębierstwa gorzelnianego na krótszy czas iak na miesiąc ogranicza się, natenczas właściciel téyże obowiązanym iest:

1) zasób niemącznych materyiałów, który posiada w stanie do pędzenia wódki zdatnym, a zatém w szczególności owoce (frukta) lub inne materyialy, które iako przygotowanie do pędzenia wódki, tłuczenia w stępach lub roz-

heischen, im eingestampften oder zerkleinerten Zustande besitzt, anzugeben;

2) jedesmal, ehe

a) Stoffe, die sich in dem zur Branntweinerzeugung geeigneten Zustande befinden, in die Erzeugungsstätte (das Betriebslocale) gebracht, oder

b) Stoffe, welche zum Behufe der Branntwein-Erzeugung eine besondere Zubereitung erheischen, dem für diese Zubereitung erforderlichen Verfahren unterzogen werden,

die Menge und Gattung dieser Stoffe und die Gefäße, in denen dieselben werden aufbehalten werden, dem Gefällsbeamten, an den er dießfalls gewiesen wird, anzuzeigen. Diese Anzeige kann von den Branntwein-Erzeugern, welche von der Führung der Erzeugungs- und Ausstoß-Register enthoben sind, mündlich geschehen. Auch ist es gestattet dieselbe mittelst der Anmeldung des steuerbaren Verfahrens, oder bei der Revision der Vorräthe anzubringen. Dieselben können für einen oder mehrere Tage bis zu einem Monate vorhinein geschehen.

§. 31.

Die Uebertretung dieser Anordnung (§. 30.) wird als der Versuch des unangemeldeten Verfahrens, rücksichtlich der Menge, die nicht gehörig angezeigt worden ist, nach den §§. 40. und 41. des Verzehrungssteuer-Gesetzes gestraft.

§. 32.

Den Gefällsämtern ist eingeräumt:

1) So oft sie es erforderlich finden, die bei den Inhabern von Branntweinbrennereien aus nicht mehligen Stoffen vorhandenen Vorräthe solcher zur Branntwein-Erzeugung geeigneten Stoffe zu untersuchen und deren Stand aufzunehmen, worüber eigene Revisionsbögen aufgenommen werden.

2) So fern sie es zur Sicherstellung des Staatsgefälles nothwendig erkennen, die Gefäße, in denen sich nicht mehlige zur Branntwein-Erzeugung geeignete Stoffe befinden, unter ämtlichen Verschluß zu legen; jedoch muß dieses auf eine für diese Stoffe und das Verfahren der Bereitung geistiger Flüssigkeiten aus denselben unschädliche Art geschehen.

§. 33.

Wird nichtmehligen zur Branntwein-Erzeugung geeigneten Stoffen, welche zufolge dieser Bestimmungen (§§. 30. bis 33.) angezeigt und in ämtliche Uebersicht gestellt worden sind, eine andere Bestimmung, als die Verwendung zur Branntwein-Erzeugung ertheilt, insbesondere wenn solche Stoffe veräußert werden, so ist dieses

drobnienia potrzebuią, w stanie tłuczonym albo rozdrobnionym podać,

2) Za każdą razą wprzód, nim

a) materyiały w stanie do pędzenia wódki zdatnym znayduiące się, do warsztatu (lokału gorzelni) dane, albo

b) materyiały osobnego przygotowania, w celu użycia onych na pędzenie wódki potrzebuiące, pod procedurę do tego przygotowania potrzebną, podciągnione

zostaną, o ilości gatunku tych materyiałów, tudzież naczynia, w których takowe chowane będą, poborowemu urzędnikowi, który właścicielowi w téy mierze wskazany zostanie, donieść. Doniesienie to przez producentów wódki, którzy od prowadzenia reiestrów przychodu i rozchodu uwolnieni są, ustnie nastąpić może. Równie też wolno takowe przy oznaymieniu procesu, podatkowi podlégaiącego, albo przy rewizyi zapasów uczynić. Takowe doniesienia mogą na ieden lub więcéy dni aż do miesiąca naprzód dziać się.

§. 31.

Przestąpienie tego przepisu (§. 30.) iako kuszenie się o nieoznaymioną procedurę, co do ilości należycie niedoniesionéy, podług §§. 40. i 41. ustanowy podatku konsumcyynego, karane będzie.

§. 32.

Urzędy poborowe są upoważnione:

1) Ile razy za potrzebne uznaią, znayduiące się u właścicieli gorzelń, pędzących wódkę z płodów niemącznych, zapasy takich do pędzenia wódki zdatnych materyiałów rewidować, i onych stan spisać, na co umyślnie arkusze rewizyyne ułożone będą.

2) Jeżeli dla zabezpieczenia Skarbu rządowego potrzebném uznaią, naczynia, w których niemączne do palenia wódki zdatne materyiały znaydnią się, pod urzędowe zamknięcie podciągnąć, wszelakoż dziać się to powinno na sposób dla tychże materyiałów i dla procedury w wypaleniu płynów spirctusowych nieszkodliwy.

§. 33.

Gdy niemączne do pędzenia wódki zdatne płody, które podług tych przepisów (§§. 30. do 33.) oznaymione i pod urzędowy dozór podciągnione zostały, inne przeznaczenie, iak obrócenie onych na palenie wódki otrzymaią, osobliwie gdy takowe płody sprzedane zostaną, natenczas trzeba o tém

a) wenn dieselben unter ämtlichen Verschluß gelegt sind, ehe solche aus der Erzeugungsstätte hinweggebracht werden, zur Abnahme des ämtlichen Verschlußes,

b) in anderen Fällen aber bei der nächsten Anmeldung des steuerbaren Verfahrens, oder wenn früher eine ämtliche Revision vorgenommen würde, bei derselben

dem Gefällsbeamten, dem die Brennerei-Unternehmung zugewiesen ist, anzuzeigen.

§. 34.

Unter Beobachtung dieser Anordnungen wird das steuerbare Verfahren mit der Uebertragung der zur Branntwein-Erzeugung bestimmten nichtmehligen Stoffe in die Brennvorrichtung begonnen.

§. 35.

Wenigstens vier und zwanzig Stunden vor dem Zeitpuncte, in welchem der Steuerpflichtige das steuerbare Verfahren zu beginnen beabsichtigt, hat derselbe die Anmeldung nach dem Muster 4) einzubringen. In derselben ist anzugeben:

1) der Vorrath an zur Branntwein-Erzeugung geeigneten nichtmehligen Stoffen, und zwar:

a) der Aufbewahrungsort derselben,

b) deren Gattung und Menge,

c) die Nummer und der Rauminhalt der Gefässe, in denen sich dieselben befinden,

d) mit diesen Bezeichnungen wird vor Allem der Vorrath, welcher bei der letzten Anmeldung vorhanden war, der Zuwachs und der Abfall, der sich seitdem ergab, dann der zur Zeit der Anmeldung vorhandene Vorrath, und endlich die Menge Stoffe, die der Anmeldende binnen des Zeitraumes, für welchen die Anmeldung geschieht, in Zuwachs zu bringen beabsichtigt, angegeben;

2) die Gattung und Menge der Stoffe, welche in dem Zeitraume, für den die Anmeldung geschieht, zur Branntwein-Erzeugung werden verwendet werden, wobei die Nummer und der Rauminhalt der Gefässe, in denen sich diese Stoffe befinden, aufgeführt werden muß;

3) der Zeitpunct, in welchem diese Stoffe in die Brennvorrichtung werden gebracht werden;

4) wird nicht gleich unmittelbar aus den abgebrannten Stoffen Branntwein, sondern vorläufig Lutter gezogen, so ist anzugeben:

a) der Zeitpunct, wann der Lutter auf die Brennvorrichtung gebracht werden wird;

b) die Nummer und der Rauminhalt der Brennvorrichtung, mit der dieses Verfahren Statt zu finden hat;

a) ieśli takowe pod urzędowém zamknięciem (opieczętowaniem) znayduią się, wprzód nim z warstatu wzięte zostaną, dla zdięcia urzędowego opieczętowania;
b) w innych zaś razach przy nayblizszém oznaymieniu postępowania (procesu) podatkowi podlégaiącego, albo ieżeliby wcześniey urzędowa rewizyia przedsięwzięta była, przy téyże,

urzędnikowi poborowemu, któremu dozór nad gorzelnią poruczony iest, donieść.

§. 34.

Przy zachowaniu tych rozporządzeń, rozpoczyna się postępowanie podatkowi podległe z przeniesieniem płodów niemącznych do palenia wódki przeznaczonych, do aparatu wypalenia.

§. 35.

Przynaymniéy na dwadzieścia cztéry godzin przed chwilą, w któréy kontrybuent zamyśla rozpocząć postępowanie podatkowi podległe, podać ma oznaymienie podług wzoru 4.) W tém wykazać należy:

1) Zapas płodów niemącznych do palenia wódki służących, a mianowicie
a) mieysce przechowania tychże;
b) ich gatunek i ilość;
c) liczbę i obiętość naczyń, w których takowe znayduią się;
d) z takiémi określeniami podany ma być przedewszystkiém zapas, iaki się przed ostatniém oznaymieniem znaydował, przyrost i ubytek, który odtąd wydarzył się, tudzież zapas podczas uczynionego oznaymienia były, nakoniec ilość płodów, o którą oznaymuiący w ciągu czasu, na który czyni oznaymienie, zapas opowiedziany powiększyć zamierza.

2) Gatunek i ilość płodów, które w czasie, na który oznaymienie podano, do wypalenia wódki użytémi będą; przyczém liczby (numera) i obiętość naczyń, w których te płody znayduią się, wyrażone być muszą.

3) Chwila, w któréy te płody do aparatu wypalenia dane będą.

4) Jeżeli z wypalonych płodów wódka nie zaraz bezpośrednio, ale wprzódy lutrynek odciągnięty będzie, wykazać należy:
a) chwilę, kiedy lutrynek do aparatu wypalenia dany;
b) liczbę (numer) i obiętość aparatu wypalenia, w którym lutrynek przepędzany będzie.

5) in Absicht auf die Angabe der Brenndauer ist sich nach den §§. 16. und 26. Z. 6. zu benehmen;

6) am Schluße der Anmeldung wird die Gesammtmenge der Stoffe, nach welcher die Steuergebühr zu berechnen ist, zusammengezogen, und der entfallende Steuerbetrag in dem Falle, wo die Anmeldung bei der Steuerbezirksobrigkeit geschieht, ausgeworfen.

§. 36.

Die Menge der zur Branntwein-Erzeugung bestimmten nichtmehligen Stoffe ist sowohl bei der Angabe des Vorrathes, des Zuwachses oder Abfalles, als auch bei der Anmeldung des steuerbaren Verfahrens

1) in so fern dieselben vor der Verwendung zur Branntwein-Erzeugung in Gährung gesetzt werden müssen, nach dem vollständigen Rauminhalte der Gährungsgefässe, in denen dieselben aufbehalten werden;

2) rücksichtlich anderer Stoffe, bei denen dieses nicht erforderlich ist, aber nach dem Maßgehalte derselben anzugeben. Die Gefässe mit den unter 1) bemerkten Stoffen werden stets als voll betrachtet.

§. 37.

In den Brennereien, in denen geistige Flüssigkeiten nicht nur aus mehligen, sondern auch aus nichtmehligen Stoffen erzeugt werden, ist nicht gestattet, an demselben Tage, an welchem mehlige Stoffe abgebrannt werden, auch nichtmehlige Stoffe dem Brennverfahren zu unterziehen. Beide Arten der Branntweinbereitung müssen vielmehr getrennt angemeldet und an verschiedenen Tagen ausgeübt werden. Dadurch ist nicht ausgeschlossen, nichtmehlige Stoffe vermischt mit mehligen einzumaischen. Jede solche Einmaischung unterliegt aber durchgehends den für mehlige Stoffe vorgezeichneten Bestimmungen, und es ist, in so fern die den mehligen beigemengten nichtmehligen Stoffe einem höhern Steuersatze als die erstern unterliegen, die Steuergebühr von dem ganzen Rauminhalte der Gährungsgefässe, in welchen die gemischte Einmaischung geschieht, zufolge §. 3. des hohen Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835, nach dem höhern Steuersatze zu bemessen.

4) Andere Arten des anzumeldenden Verfahrens.

§. 38.

Die Anmeldungen

1) über die Erzeugung von Branntwein oder Branntweingeist aus den im §. 4. des Hofdecretes vom 24. August (Kreis-

5) Co do podania czasu maiącego trwać pędzenia podług §§. 16. i 17. liczba 6 zachować się należy.

6) Na końcu oznaymienia ogólna ilość płodów, podług którey należytość podatku wyrachowana być ma, razem zebrana, i wypadaiąca ilość podatku, kiedy oznaymienie dzieie się, u Zwierzchności obwodu podatkowego wytkniętą być powinna.

§. 36.

Ilość płodów niemącznych do palenia wódki przeznaczonych, wykazana być ma tak przy podaniu ilości zapasu, przyrostu lub ubytku, iako też przy oznaymieniu postępowania podatkowi podległego w ten sposób:

1) ieżeli takowe przed użyciem ich na pędzenie wódki do fermentacyi doprowadzone być muszą, podług zupełnéy obiętości naczyń fermentacyynych, w których trzymane będą;

2) co do innych zaś płodów, które fermentacyi nie potrzebuią, podług miary onychże. Naczynia z płodami pod 1) wyrażonémi zawsze iako pełne uważane będą.

§. 37.

W gorzelniach, gdzie płyny spirytusowe nie tylko z mącznych ale i z niemącznych płodów ciągnione będą, nie wolno w tym samym dniu, w którym płody mączne wypalane będą, wypalać także płody niemączne. Owszém, oba rodzaie palenia wódki oddzielnie oznaymione i w oddzielnych dniach wykonywane być maią. Przezto iednak nie zabrania się płody niemączne mieszane z mącznémi zaciérać. Każdy atoli zaciér takowy podléga we wszystkiém przepisom dla płodów mącznych oznaczonym, a należytość podatku, ieżeli płody niemączne do mącznych przymieszane, wyższemu nakładowi podatku niż mączne podpadaią, od całéy obiętości naczyń fermentacyynych, w których płody mieszane zaciérać się maią, stosownie do §. 3. dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835, podług wyższego nakładu podatkowego wymierzona być ma.

4) Inne rodzaie postępowania, oznaymioném być maiącego.

§. 38.

Oznaymienia

1) na palenie wódki lub spirytusu wódczannego z płynów w §. 2. dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia

schreiben vom 1. September) 1835 genannten Flüssigkeiten von höherem Zuckergehalte, und

2) über die in dem erwähnten Hofkammerdecrete §. 6. Z. 2. genannten Beschäftigungen,

sind nach den angeschlossenen Mustern 5. und 6. einzurichten. Dabei muß die Gradhältigkeit des Erzeugnißes, das der Anmeldende hervorzubringen beabsichtigt, wenn nicht genau, doch wenigstens nach den im §. 4. des Hofdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 für die Steuer-Entrichtung vorgezeichneten Abstufungen angegeben werden.

§. 39.

Für die in dem vorhergehenden Absatze (§. 38.) unter 1) bemerkte Erzeugung von Branntwein oder Branntweingeist aus Flüssigkeiten von höherem Zuckergehalte bleibt die im Schlußsatze des Verzehrungssteuer-Gesetzes §. 14. vorgeschriebene Verbindlichkeit aufrecht, sobald die angemeldete Menge erzielt ist, das Verfahren, wenn auch der angemeldete Zeitpunct der Beendigung noch nicht eingetreten wäre, abzubrechen und einzustellen. Es ist ferner in diesem Falle untersagt, Branntwein oder Branntweingeist von einer Gradhältigkeit, von der eine höhere Steuergebühr, als nach der Anmeldung entfällt, zu erzeugen. Die Uebertretung dieser Anordnung wird rücksichtlich der nach diesem Zeitpuncte erzeugten Menge geistiger Flüssigkeiten als ein unangemeldetes Verfahren mit der in den §§. 39, 40 und 41 des Verzehrungssteuer-Gesetzes festgesetzten Strafe belegt.

§. 40.

Bei der Berechnung der Steuergebühr von der im §. 4. des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 aufgeführten Erzeugungsart werden Unterschiede, die einen vollen Grad nicht erreichen, außer Anschlag gelassen, daher in den Provinzen, in denen die Gebühr vom Branntwein 3 fl. ausmacht, die Steuer vom Branntwein, dessen Gradhältigkeit 20' zwar übersteigt, jedoch nicht volle 21 Grade oder darüber ausmacht, mit 3 fl., — von Branntweingeist von 21' bis einschließig 25', dann sofern der Unterschied über 25' nicht einen vollen Grad ausmacht, mit 3 fl. 45 kr. u. s. f. zu entrichten ist.

IV.

Von der steuerfreien Getränk-Erzeugung zum eigenen Gebrauche.

§. 41.

Die mit dem Hofkammerdecrete vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 §. 6. Z. 1. bewilligte Be-

(okolnika z dnia 1. Września) 1835 wymienionych, wyższéy treści cukrowéy i

2) na czynności w §. 6. pomienionego dekretu Kamery nadworney wymienione,

podawane być maią podług załączonych wzorów 5 i 6. Przy tém stopień (gradus) mocy płynu spirytusowego, który oznaymiaiący wyrobić zamyśla, a to, ieżeli nie z dokładnością, to przynaymniéy podług stopniowania w §. 4. dekretu Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835, dla opłaty podatku wskazanego, podane być ma.

§. 39.

Dla pomienionego w poprzedzaiącym ustępie (§. 38.) pod 1, pędzenia wódki i spirytusnwódczannego z płynów większéy treści cukrowéy, pozostaie w swoiéy mocy obowiązek w końcowym wniosku §. 14. ustanowy o podatku konsumcyynym przepisany, aby proces (czynność) palenia, skoro ilość oznaymiona uzyskaną została, chociażby chwila ukończenia iéy oznaymienia ieszcze nie nadeszła, przerwać i zastanowić. Tudzież w tym przypadku zakazano iest wódkę albo spirytus wódczanny w tęgości stopniowéy (gradusie), od któréy wyższy podatek, iak podług oznaymienia wypada, wyrabiać. Przestąpienie tego rozporządzenia względnie ilości płynów spirytnsowych po tym zakresie wypalonych, iako nieoznaymione postępowanie, karą §§. 39, 40 i 41, ustanowy o podatku konsumcyynym obłożone będzie.

§. 40.

Przy wyrachowaniu należytości podatkowéy od rodzaiu pędzenia płynów spirytusowych §. 4. dekretu Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835 przytoczonego, różnice niedosięgaiące iednego stopnia spełna, do rachuby nie wchodzą; dla tego w prowincyiach, w ktorych należytość wynosi 3 ZłR., podatek od wódki, któréy moc 20′ wprawdzie przenosi, ale przecież 21′ stopni spełna lub więcéy nie trzyma, 3ma ZłR.; od spirytusu wódczannego 21′ do 25′ włącznie, a iak dalece różnica nad 25. iednego stopnia spełna nie wynosi, 3ma ZłR. 45 kr. i t. d, opłacony być ma.

IV.

O wolném od podatku produkowaniu napoiów dla własnego użytku.

§. 41.

Uwolnienie od podatku konsumcyynego wódki, na własny użytek z płodów przez siebie produkowanych, w ilo-

freiung des zum eigenen Gebrauche aus selbst erzeugten Stoffen in einer unter einem Eimer stehenden Menge gewonnenen Branntweines von der Verzehrungssteuer erstreckt sich nicht auf diejenigen Personen, welche Handel mit geistigen Flüssigkeiten, Kleinverschleiß oder Ausschank derselben, oder für Rechnung Anderer eine der in dem gedachten Hofdecrete §. 6. Z. 2. aufgeführten Beschäftigungen treiben.

§. 42.

An dieser Befreiung von der Steuer-Entrichtung kann auch Niemand Theil nehmen, der nicht nach der Landes-Verfassung und den über die Getränk-Erzeugung bestehenden Vorschriften berechtigt ist, Branntwein oder Weingeist zum eigenen Gebrauche zu erzeugen.

§. 43.

Wer von der erwähnten Steuerbefreiung Gebrauch zu machen wünscht, hat dieses längstens bis 15. October eines jeden Jahres, für das Jahr 1836 hingegen längstens binnen 8 Tagen, nachdem die gegenwärtige Vorschrift für seinen Aufenthaltsort verlautbart worden ist, der Ortsobrigkeit, oder, wenn sich in demselben Orte, oder näher als die Obrigkeit, ein für die Geschäfte der Verzehrungssteuer bestellter Beamter befände, diesem Beamten schriftlich oder mündlich anzuzeigen. In dieser Anzeige hat er anzugeben:

1) Seinen Aufenthaltsort und das Gebäude, in welchem er Branntwein zu erzeugen beabsichtigt.

2) Die Gattung der Früchte oder andere Stoffe, aus denen er Branntwein zu erzeugen die Absicht hat.

3) In welchem Theile des Zeitraumes vom 1. November des Jahres, in dem die Anzeige geschieht, bis zum 31. October des nächsten Jahres, und durch wie viel Wochen oder Monate in diesem Zeitraume er die Branntwein-Erzeigung zu treiben beabsichtigt.

4) Welche Menge Getränkes beiläufig er in diesem Zeitraume zu erzeugen vorhat.

5) Den Grundbesitz, von welchem er die zur Branntwein-Erzeugung zu verarbeitenden Stoffe gewonnen hat, oder zu gewinnen hofft.

6) Die Beschaffenheit und den Rauminhalt des Brenngeräthes, dessen er sich zur Branntwein-Erzeugung bedient.

7) In so fern er Gährungsgefäße ausschließend für die Branntweinbereitung verwendet, die Beschaffenheit und den Rauminhalt dieser Gefäße.

8) Die Stärke seines Hausstandes, das ist die Zahl seiner Angehörigen und Dienstbothen, die bei ihm in Kost und Wohnung stehen, mit Einschluß seiner selbst.

ści niżéy wiadra iednego wypalonéy, dekretem Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnikiem z dnia 1. Września) 1835, §. 6. pod liczbą 1 dozwolone; nie rozciąga się na osoby, handel płynami spirytusowémi, drobną przedaż, lub wyszynk tychże, albo na rachunek kogo innego, iedną z czynności w pomienionym dekrecie nadwornym, §. 6. pod liczbą 2 przywiedzionych, prowadzące.

§. 42.

Nikt także w tém uwolnieniu od opłaty podatku udziału mieć nie może, kto podług ustanowy kraiowéy i przepisów o produkowaniu napoiów istnieiących, nie iest uprawnionym wódkę lub spirytus winny dla własnego użytku wypalać.

§. 43.

Kto z uwolnienia rzeczonego korzystać sobie życzy, donieść ma o tém naypóźniéy do 15. miesiąca Października w każdym roku, a na rok 1836 naypóźniéy w 8miu dniach od czasu ogłoszenia nininieyszego przepisu w mieyscu iego zamieszkania, Zwierzchności mieyscowéy, lub gdyby w tém mieyscu, albo bliżéy, iak Zwierzchność, znaydował się urzędnik dla czynności podatku konsumcyynego postanowiony, temuż urzędnikowi na pismie lub ustnie. W tém podaniu wytknąć ma:

1) mieysce swoiego zamieszkania i budynek, w którym palić wódkę zamyśla;

2) gatunek ziemiopłodów lub innych materyiałów, z których chce pędzić wódkę;

3) przez którą część czasu od 1. Listopada, roku, w którym doniesienie czyni, do 31. Października roku następuiącego i przez wiele tygodni lub miesięcy w tymże okresie czasu wódkę pędzić zamierza;

4) iaką ilość napoiu w tym czasie mniéy więcéy produkować zamierza;

5) posiadłość ziemi, z któréy płody na wypalenie wódki użyć się maiące, uzyskał lub uzyskać spodziéwa się;

6) iakich i iakiéy obiętości naczyń gorzelniczych do palenia wódki używać będzie;

7) ieżeli naczyń fermentacyynych używa wyłącznie do robienia wódki, skład i obiętość tychże naczyń;

8) ilość swoich domowników, t. i. liczbę swoich przynależących i sług, u niego na strawie i na mieszkaniu będących, z policzeniem siebie samego.

§. 44.

Wird die Anzeige bei der Obrigkeit angebracht, so hat sie die schriftliche Anzeige, oder wenn solche mündlich geschah, das über dieselbe aufzunehmende Protocoll binnen drei Tagen dem nächsten für die Geschäfte der Verzehrungssteuer bestellten Beamten zu übermitteln, und dabei über folgende Umstände die Aufklärung zu ertheilen:

a) Den Aufenthaltsort der Parthei.

b) Ob ihr keines der in den §§. 41 und 42 berührten Hindernisse entgegen steht.

c) Ob sie die Stoffe, aus denen sie Branntwein bereiten zu wollen angibt, selbst erzeugte oder zu erzeugen pflege.

d) Ob die Angabe der Menge Branntwein, welche sie zu erzeugen beabsichtigt, mit dem Bedarfe derselben und ihres Hausstandes im Ebenmaße stehe.

§. 45.

Wird die Anzeige unmittelbar bei einem Gefällsbeamten angebracht, so hat er im kürzesten Wege die Aufklärung über diese Umstände (§. 44.) von der Ortsobrigkeit einzuholen.

§. 46.

Geht aus der obrigkeitlichen Aufklärung nicht ein, die Bewilligung der Steuerbefreiung ausschließendes Hinderniß hervor, so hat der Gefällsbeamte die angegebene Betriebsstätte und die zur Branntwein-Erzeugung bestimmten Geräthe zu beschreiben, das Brenngeräthe, dessen sich bedient werden wird, und wenn die Parthei mit Gährungsgefäßen, die ausschließend der Branntwein-Erzeugung gewidmet sind, versehen ist, diese Gefäße zu bezeichnen, und so fern das Brenngeräthe nicht so eben in gehörig angemeldeter Verwendung steht, dasselbe außer Gebrauch zu setzen.

§. 47.

Diejenigen, welche diese Anzeige gehörig anbrachten, und gegen deren Zulassung zur Benützung der Steuerbefreiung unter den vorschriftmäßigen Bedingungen kein Anstand obwaltet, werden mit Anmeldungs- und Revisionsbögen betheilt.

§. 48.

In diesen Bögen wird ausgedrückt, durch welchen Zeitraum und aus welchen Stoffen die Branntwein-Erzeugung steuerfrei getrieben werden darf. Der Zeitraum, durch welchen der steuerfreie Betrieb dauern darf, ist mit Rücksicht auf die Menge und Beschaffenheit der Stoffe, aus denen die Erzeugung Statt finden wird, dann auf die Einrichtung des Brenngeräthes, dessen sich bedient werden wird, festzusetzen. In der Regel hat derselbe zwei Monate im Ganzen für ein Jahr nicht zu überschreiten. Hieraus folgt aber nicht, daß der zum steuerfreien Betriebe ge-

§. 44.

Jeżeli doniesienie u Zwierzchności uczyniono, taż doniesienie pisemne, lub ieżeli ustnie wniesione było, protokół na to przedsięwzięty, w przeciągu trzech dni naybliższemu dla czynności podatku konsumcyynego postanowionemu urzędnikowi przesłać, a przytém następuiące okoliczności wyiaśnić ma:

a) mieysce zamieszkania strony;
b) czyli która z przeszkód w §§. 41. i 42. namienionych, oney nie zagradza;
c) czyli płody, z których wódkę palić oświadcza, sama produkuie lub produkować zwykła;
d) czyli podana ilość wódki, którą wypalić zamyśla, stosuie się do potrzeby własnéy i iéy domowników.

§. 45.

Jeżeli doniesienie wprost urzędnikowi dochodowemu uczynione, tenże drogą naykrótszą wyiaśnień tych okoliczności (§. 44.) od Zwierzchności mieyscowéy zasiągnąć ma.

§. 46.

Jeżeli z wyiaśnienia danego od Zwierzchności nie pokazuie się przeszkoda uwolnienia od podatku wyłączaiąca, urzędnik dochodowy, budynek warstatu i naczynia do pędzenia wódki przeznaczone opisać, naczynia, które do wypalenia użyte będą, a ieżeli strona w naczynia fermentacyyne, wyłącznie do wyrobu wódki przeznaczone, opatrzona iest, też naczynia nacechować, a ieżeli naczynie do palenia wódki właśnie w należycie oznaymioném użyciu nie znayduie się, takowe od użycia wyłączyć ma.

§. 47.

Ci, co doniesienie należytym sposobem uczynili i którym nic nie zagradza, aby do korzystania z uwolnienia podatkowego, pod warunkami przepisanémi przypuszczeni byli, otrzymuią arkusze opowiednicze i rewizyyne.

§. 48.

W tych arkuszach wyrażono będzie, przez iaki czas i z iakich płodów wódka z uwolnieniem od podatku pędzona być może. Czas, przez który wolne od podatku pędzenie trwać może, oznaczony ma być z uwagą na ilość i gatunek płodów na wypalenie przeznaczonych, oraz na urządzenie naczyń gorzelnianych, które na to użytémi będą. Z porządku czas ten, nie ma być większy oznaczony iak ogółem na dwa miesiące w roku. Nie idzie za tém atoli, iż czas do wolnego od podatku pędzenia wódki dozwolony,

stattete Zeitraum in einer ununterbrochenen Dauer vorgezeichnet werden müsse. Vielmehr kann derselbe nach Beschaffenheit der obwaltenden Verhältnisse in zweien oder mehreren Abtheilungen benützt werden.

§. 49.

Derjenige, welcher die Bewilligung zum steuerfreien Betriebe erhielt, hat wenigstens 24 Stunden vor dem Beginnen jeder Woche, in welcher er Branntwein zu brennen wünscht, das beabsichtigte Verfahren bei der Ortsobrigkeit, oder wenn sich der Gefällsbeamte in demselben Orte, oder näher als die Obrigkeit befände, bei diesem schriftlich oder mündlich anzumelden. Diese Anmeldung muß wenigstens für die Dauer einer Woche vereint geschehen. Der Anmeldende ist jedoch nicht gehalten, alle Tage der Woche zur Branntwein-Erzeugung zu verwenden. Es hängt von ihm ab, einen oder mehrere Tage der Woche zu bestimmen, die er zur Branntwein-Erzeugung benützen wird. An andern als den angemeldeten Tagen ist ihm jedoch der Brennbetrieb untersagt.

§. 50.

In der Anmeldung ist anzugeben:

1) Der Tag und die Stunde,

a) bei mehligen Stoffen, wann dieselben eingemaischt, und wann solche auf die Brennvorrichtung gebracht werden;

b) bei nichtmehligen Stoffen, wann die Brennvorrichtung in Verwendung gesetzt werden wird.

2) Die Gattung und Menge der Stoffe, die in Verwendung kommen werden.

3) Der Zeitpunct, in welchem der Lutter gezogen, und jener, in welchem der Branntwein erzeugt seyn wird.

4) Die Menge der geistigen Flüssigkeit, die erzeugt werden wird.

5) Besitzt der Anmeldende Gährungsgefäße, die bezeichnet wurden, so ist die Nummer und der Rauminhalt der Gefäße, die in Verwendung kommen werden, anzugeben.

§. 51.

Es ist untersagt, eine größere Menge oder eine andere Gattung Stoffe zu verwenden, das Verfahren zu einer andern Zeit zu beginnen oder zu beendigen, oder eine größere Menge oder andere Gattung geistiger Flüßigkeit zu erzeugen, als angemeldet wurde.

§. 52.

Von der Anbringung der einzelnen Anmeldungen kann der Branntwein-Erzeuger enthoben werden, wenn folgende Bedingungen vereint vorhanden sind:

na ciąg nieprzerwany oznaczonym być powinien; raczéy ten czas w miarę zachodzących okoliczności, na dwa zawody i więcéy podzielony być może.

§. 49.

Ten co pozwolenie na wolne od opłaty pędzenie wódki otrzymał, przynaymniéy na 24 godzin przed początkiem każdego tygodnia, w którym wódkę palić chce, zamierzoną czynność u Zwierzchności mieyscowéy, lub ieżeli urzędnik dochodowy w tém samém mieyscu, lub bliżéy iak Zwierzchność znayduie się, temuż na piśmie lub ustnie oznaczyć ma. Oznaymienie przynaymniéy na czas iednego tygodnia bez przerwy, uczynione być powinno. Oznaymuiący iednak nie iest obowiązany wszystkie dnie w tygodniu na palenie wódki obrócić. Od niego zależy oznaczyć dzień lub więcéy dni w tygodniu, które na palenie wódki obróci. W innych iednak dniach iak w opowiedzianych, palenie mu iest zabronione.

§. 50.

W oznaymieniu wskazać należy:

1) dzień i godzinę

a) co do płodów mącznych, kiedy takowe zaciérane i kiedy na kocioł (urządzenie do wypalania) nabiiane będą;

b) co do płodów niemącznych, kiedy aparat wypalaiący, użytym zostanie;

2) gatunek i ilość płodów na to użytych;

3) chwilę, w któréy lutrynek odciągniony i wódka zprodukowaną będzie;

4) ilość płynu spirytusowego wypalić się maiącego;

5) ieżeli oznaymuiący posiada naczynia fermentacyyne, które były cechowane, wskazać ma także liczbę (numer) i obiętość każdego naczynia, którego używać będzie.

§. 51.

Zabroniono iest użyć większéy ilości, lub innego gatunku płodów, czynność gorzelniczą w innym czasie rozpoczynać, lub kończyć, albo płyn spirytusowy w większéy ilości lub też w innym gatunku produkować, iak oznaymiono było.

§. 52.

Od podawania poszczególnych oznaymień, gorzelnik uwolniony być może, ieżeli następuiące warunki wszystkie razem zachodzą:

1) Wenn derselbe das Brennverfahren auf einen solchen Zeitraum beschränkt, daß, mit Rücksicht auf die Beschaffenheit des Brenngeräthes und die vorschriftsmäßige Brennzeit, die Erzeugung einer größeren, als der von dem Erzeuger für diesen Zeitraum angegebenen Menge Branntweines nicht zu besorgen ist.

2) Wenn diese Erzeugung zu einer Jahreszeit zu geschehen hat, in welcher Grundbesitzer Stoffe der angemeldeten Gattung gewöhnlich für ihren Gebrauch zur Branntwein-Erzeugung zu verarbeiten pflegen.

3) Wenn das Brenngeräthe vor dem Eintritte und nach der Beendigung des Zeitraumes, für den der Erzeuger von den einzelnen Anmeldungen enthoben wird, in ämtliche Verwahrung übergeben, oder auf eine andere Art ämtlich außer Gebrauch gesetzt wird.

§. 53.

Die Bestimmungen der §§. 12 bis 19 und 21 über die Maischdauer und über die Brennzeit gelten auch für die Erzeuger, welche die Branntweinbereitung zum eigenen Gebrauche steuerfrei treiben.

§. 54.

Auch diejenigen, welche von der Anbringung der einzelnen Anmeldungen enthoben werden, sind der im §. 18. enthaltenen Anordnung über die Brennzeit unterworfen. Dieselben dürfen sich keines andern, als des in der ursprünglichen Anzeige angegebenen, und von dem Gefällsbeamten bezeichneten Brenngeräthes bedienen.

§. 55.

Wer

1) fälschlich angibt, die Stoffe, aus denen er Branntwein erzeugt, selbst erzeugt zu haben, oder wer, auch ohne diese ausdrückliche Angabe, zu dem für den steuerfreien Betrieb angemeldeten Verfahren, oder zu dem Verfahren, rücksichtlich dessen er von den einzelnen Anmeldungen enthoben wurde, Stoffe, die er nicht selbst erzeugt hat, verwendet, oder wer

2) das steuerfrei erzeugte Getränke nicht zu seinem eigenen, dann der bei ihm in Wohnung und Kost befindlichen Angehörigen oder Dienstbothen Gebrauche verwendet, sondern an einen Andern veräußert, oder

3) ohne vorschriftmäßige Anmeldung, oder ohne die Befreiung von der Anmeldung erlangt zu haben,

a) überhaupt geistige Flüssigkeiten erzeugt, oder

b) ohne vorläufige Steuerzahlung die freigelassene Menge eines niederösterreichischen Eimers in der Erzeugung überschreitet, oder

1) Jeżeli czynność palenia na taki czas ograniczy, iż z uwagą na skład naczyń gorzelnianych i przepisany czas wypalenia, o wypędzenie większéy ilości wódki iak producent na ów przeciąg czasu oznaymił, obawiać się nie wypada.

2) Jeżeli pędzenie wódki dziać się ma w takiéy porze roku, kiedy posiadacze ziemi płody gatunku oznaymionego dla własnego użytku na wódkę wypalać zwykli.

3) Jeżeli naczynia gorzelniane przed nastaniem i po skończeniu czasu, przez który producent od poszczególnych oznaymień uwolniony zostanie, w urzędowe przechowanie oddane, albo innym sposobem urzędownie z użytku wyłączone będą.

§. 53.

Przepisy §§. 12 do 19 i 21, względem czasu trwania i roboty i względem czasu wypalenia, stosuią się także do producentów, wódkę dla własnego użytku z wolnością od podatku pędzących.

§. 54.

Równie ci, co od podawania szczegółowych oznaymień uwolnieni będą, podlégaią przepisowi §. 18. o czasie trwać maiącego palenia. Nie wolno im innych, iak tylko wskazanych w pierwiastkowém doniesieniu, i przez urzędnika dochodowego cechowanych naczyń gorzelnianych używać.

§. 55.

Kto

1) fałszywie podaie, że płody, z których wódkę pędzi, sam produkował, lub, kto i bez wyraźnego podania takowego, do oznaymionego dla bezpłatnego postępowania palenia wódki, albo do postępowania, względem którego od podawania poszczególnych oznaymień uwolniony został, używa płodów, których sam nie produkował; lub kto

2) trunki bez opłaty produkowane nie dla własnego, ani u niego na mieszkaniu i na strawie będących przynależących i sług użytku, obraca, lecz innym przedaie, albo

3) bez oznaymienia przepisanego, lub nie uzyskawszy uwolnienia od tegoż

a) w ogólności płyny spirytusowe produkuie, lub
b) nie opłaciwszy wprzódy podatku

ilość nieopłatną iednego wiadra niższo-austryiackiego w paleniu przewyższy, albo

4) auf eine andere Art die im §. 51. enthaltene Vorschrift übertritt,

begeht eine Gefälls-Verkürzung, und unterliegt rücksichtlich der Menge, auf die sich die Uebertretung bezieht, der Entrichtung der Steuergebühr und den im Verzehrungssteuer-Gesetze §§. 39, 40 und 41 vorgezeichneten Strafen. Derselbe kann nebstdem für immer oder für einen bestimmten Zeitraum der Begünstigung der steuerfreien Behandlung verlustig erklärt werden.

§. 56.

Bei denjenigen, welchen die steuerfreie Behandlung zugestanden wurde, darf

1) kein nicht gehörig angezeigtes und nicht bezeichnetes Brenngeräthe, wie auch

2) keine Jemanden andern als ihnen gehörende geistige Flüßigkeit

in Verwahrung gefunden werden. Bei der Uebertretung dieser Vorschrift findet die im §. 20. des Hofdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 festgesetzte Strafe Anwendung.

§. 57.

Es ist zwar nicht untersagt, den durch steuerfreien Betrieb gewonnenen Branntwein zum eigenen Gebrauche des Erzeugers zu rectificiren, oder mit andern Stoffen zu versetzen, jedoch muß auch dieses Brennverfahren angemeldet werden, und insofern dadurch die Menge der geistigen Flüssigkeit verringert wird, findet eine Abschreibung an der erzeugten, auf das steuerfreie Maß eines Eimers anzurechnenden Menge nicht Statt.

V.

Von dem Verkehre mit geistigen Flüssigkeiten.

§. 58.

Werden geistige Flüssigkeiten in einer fünf niederösterreichische Eimer erreichenden oder überschreitenden Menge an einen andern Ort versendet, und befinden sich dieselben nicht auf einem Transporte, für den eine Zollbollete zur Deckung dient, so müssen dieselben mit einer Bezugsnote oder einem Frachtbriefe versehen seyn. Von der Einrichtung und der Verwendung dieser Bezugsnoten oder Frachtbriefe gelten die mit der Vorschrift vom 27. Mai (Kreisschreiben vom 9. Juli Zahl 38770) 1835 §§. 13. bis 17. für die Zucker-Erzeugnisse aus einheimischen Stoffen vorgezeichneten Bestimmungen.

§. 59.

Auch unterliegen die erwähnten Sendungen geistiger Flüssigkeiten, in Absicht auf die Stellung zu Gefällsämtern, den

4) innym sposobem obięty §. 51. przepis przekracza, popełnia pokrzywdzenie Skarbu, i w miarę ilości, do któréy się przestępstwo stosuie, podpada opłacie należytości podatkowéy i karom w ustawie podatku konsumcyynego, §§. 39, 40 i 41 wskazanym. Oprócz tego uznany być może na zawsze, lub na pewny okres czasu za utracaiącego prawo do korzystania z wolności bezopłatnego palenia.

§. 56.

U tych, którym bezopłatne pędzenie płynów spirytusowych dozwolone zostało, nie może

1) ani naczynie gorzelniane, nie należycie oznaymione lub niecechowane,

2) ani płyn spirytusowy do kogo innego, iak do nich należący

w schowaniu znaydować się. W razie przekroczenia tego przepisu, kara w dekrecie nadwornym z dnia 24. Sierpnia (okolniku z dnia 1. Września) 1835 §. 20. ustanowiona, wymierzona być ma.

§. 57.

Niezbronno wprawdzie wódkę z palenia bezopłatnego uzyskaną, na własny użytek producenta przez alembik przepędzać (rektyfikować), albo innémi płodami roztwarzać, wszakże i ta czynność gorzelna oznaymiona być musi, i iak dalece przez to ilość płynu spirytusowego umnieyszy się, odtrącenie ilości produkowanéy na niepłatną miarę iednego wiadra rachować się maiącéy, mieysca nie ma.

IV.

O obiegu płynów spirytusowych.

§. 58.

Gdy płyny spirytusowe w ilości pięciu wiader niższoaustr. dochodzącéy lub przewyższaiącéy, do innego mieysca przesélane są, ieżeli nie znayduią się w transporcie, któremu bilet cłowy za osłonę służy; opatrzone być muszą notą nabycia albo listem frochtowym. Co do urządzenie (kształtu) i użycia tych nót nabycia albo listów frochtowych, służą prawidła przepisem z dnia 27. Maia (okolnikiem z dnia 9. Lipca pod liczbą 38770) 1835, w §§. 13. do 17, dla fabrykantów cukru z płodów kraiowych wskazane.

§. 59.

Równie podlégaią rzeczone posélki płynów spirytusowych, co do stawienia w urzędach dochodowych, urządze-

mit derselben Vorschrift §§. 18. bis 29. erlassenen Anordnungen, jedoch mit der Abweichung, daß dieselben nur in dem Falle unter ämtlichen Verschluß (Zollsiegel) gelegt werden, wenn solche bestimmt sind, an einen Ort gebracht und daselbst abgelegt zu werden, in welchem sich ein Zoll- oder Steueramt, oder ein anderes zur Waarencontrolle ermächtigtes Gefällsamt befindet, oder wenn dieselben die Bestimmung zur Ausfuhr über die Zolllinie in das Ausland, oder nach Ungarn oder Siebenbürgen, oder über eine der zwischen den verschiedenen Gebiethstheilen des Kaiserstaates für die Einhebung der Verzehrungssteuer gezogenen Steuerlinien erhielten.

VI.

Von der Buchführung.

§. 60.

Die Empfangs- und Ausgabs- (Ausstoß-) Register sind nach den beiliegenden Formen Nro. 7. zu führen.

§. 61.

Die gebrannten geistigen Flüssigkeiten, welche von den zur Buchführung (Register-Führung) verpflichteten Partheien entweder selbst erzeugt werden, oder welche sie von einem Andern an sich bringen, sind in der Regel, ehe dieselben in dem Aufbewahrungsorte niedergelegt werden, und in jedem Falle wenigstens noch an demselben Tage, an welchem die Einkellerung geschah, in das Empfangs-Register einzutragen. Insbesondere muß in den Brennereien das Erzeugniß jedes Brandes, worunter jedoch Lutter nicht begriffen ist, unmittelbar nachdem der Brand beendigt wurde, eingetragen werden. Bei der Eintragung des Empfanges ist stets anzugeben, auf welche Art derselbe erfolgte, dann ob und mit welcher Ausweisung derselbe gedeckt sey. Insbesondere ist rücksichtlich der von demjenigen, dem die Buchführung obliegt, erzeugten, geläuterten oder in der Gradhältigkeit gesteigerten geistigen Flüssigkeiten die Bollete zu berufen, welche über die Anmeldung des Statt gefundenen Verfahrens erlangt wurde; auch ist der angemeldete Rauminhalt der Maischgefäße, bei nichtmehligen Stoffen aber deren angemeldete Menge aufzuführen.

§. 62.

In dem Ausgabs- oder Ausstoß-Register ist jede Menge Getränke, welche zum Ausschanke bestimmt und in die Schankstätte übertragen wird, vor der Uebertragung, oder doch wenigstens an dem nämlichen Tage einzutragen. Andere Veräußerungen sind unter Angabe des Erwerbers einzeln aufzuführen.

niom tymże samym przepisem w §§. 18. do 29. wydanym, z tém wszelako zboczeniem, że takowe w takim tylko razie idą pod zamknięcie (pieczęć) urzędowe, gdy przeznaczone są do przywiezienia i złożenia w mieyscu, gdzie się Urząd cłowy, lub podatkowy, lub inny Urząd dochodowy do kontrolowania towarów upoważniony znayduie, lub gdy otrzymały przeznaczenie wyyścia przez liniię cłową za granicę, albo do Węgier, lub Siedmiogrodu, albo też przez iednę z liniy podatkowych pomiędzy różnémi częściami terytorium Monarchii, dla poboru podatku konsumcyynego, pociągniętych.

VI.

O prowadzeniu książek.

§. 60.

Reiestra przychodu i wydatku podług załączonych formularzów Nr. 7.) prowadzone być maią.

§. 61.

Płyny spirytusowe wypalane albo przez same osoby do prowadzenia książek (reiestrów) obowiązane, lub przez nie od innych nabyte, z porządku nim ieszcze w mieyscu przechowu złożone zostaną, a w każdym razie przynaymniey ieszcze w dniu spuszczenia ich do magazynu, w reiestrze do rubryki przychodu zaciągnione być maią. W szczególności produkt każdego palenia w gorzelniach, z wyłączeniem wszelako lutrynku, zaraz bezpośrednio po ukończoném paleniu do reiestru zapisany być powinien. Zapisuiąc przychód wykazać zawsze należy, na iaki sposób takowy uzyskany został, niemniey czyli i iakim wywodem osłoniony iest. W szczególności co do, przez obowiązanego prowadzić reiestra, wypalonych, przepędzanych lub w stopniu (gradusie) wzmocnionych płynów spirytusowych, na bilet, w skutek oznaymienia zaszłéy czynności gorzelnéy otrzymany, powołać się należy, niemniey oznaymiona obiętość naczyń zaciérnych, a względnie płodów niemącznych, tychże oznaymiona ilość powołana być ma.

§. 62.

W reiestrze wydatku wszystka ilość trunku na wyszynk przeznaczonego i do szynkowni przeniesionego, ieszcze przed onéy przeniesieniem albo przynaymniey tego samego dnia zapisana być ma.

Inne przedaże zaciągnięte być maią poiedyńczo z podaniem nabywcy.

VII.

Von der Behandlung der vorhandenen Vorräthe.

§. 63.

Unter der mit dem §. 23. des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 ausgesprochenen Verbindlichkeit der Handeltreibenden, die einen halben Eimer überschreitenden, am 1. November 1835 vorhandenen Vorräthe an Branntwein und Branntweingeist anzugeben und zu versteuern, ist überhaupt Jedermann begriffen, welcher, er mag mit einer Handlungs-, Krämerei-, Getränkverschleiß- oder andern Gewerbsbefugniß versehen seyn oder nicht, einen seinen Bedarf für die Dauer eines Jahres auffallend überschreitenden Vorrath Branntwein oder Branntweingeist besitzt. Diejenigen, welche nicht selbst Getränk-Erzeuger sind, keine Handlungs- oder Krämerei-Befugniß ausüben, oder den Getränkverschleiß nicht gewerbsmäßig treiben, haben daher rücksichtlich der ihren einjährigen Bedarf überschreitenden Menge Branntwein oder Branntweingeist, so fern sie mehr als einen halben Eimer besitzen, die im §. 23. des erwähnten Hofdecrets vorgeschriebenen Anordnungen zu erfüllen.

Muster 1.

St. B. Obrigkeit	Land: Galizien.
Ort	Kreis

Beschreibung

der zu dem Gewerbsbetriebe des Branntweinbrenners N. N., in dem Orte N., Haus-Nro. gehörigen Localitäten und Werksvorrichtungen.

Nummer	Benennung der Brennhaus-Bestandtheile
I.	Kesselstube.
II.	Maischbottichkammer.
III.	Branntwein-Vorrathskammer
IV.	Vorrathskammer für die Erzeugungsstoffe.
V.	Einheitzkammer.
VI.	Wohnung des Werkführers, bestehend aus 2 Zimmern, 1 Küche
VII.	Geheime Communicationen, keine
VIII.	Das Verzeichniß der Werksvorrichtungen und Aufbewahrungsgefäße liegt bei.

Anmerkung. Die Aufsicht über das Dienstpersonale führt gegenwärtig N. N.

N. am 182

N. N.
Branntweinbrennerei-Inhaber.

Die vorstehende Beschreibung der Localitäten wird als richtig von dem Unterzeichneten bestätiget, und darüber wurde das vorgeschriebene Protocoll aufgenommen.

. . . . den . . ten . . . 183

N. N.
Unter-Inspector.

St. B. Obrigkeit
N. N.

N. N.
Branntweinbrenner.

Beilage zur Sig. 43. Pag. 688.

Wzór 1.

Zwierzchność obw. pod. | Kray: Galicya.

Mieysce | Cyrkuł

Opisanie

lokałów i urządzeń warstatowych, należących do fabryki gorzelnika N. N. w mieyscu N. pod Nrem. domu N.

Ner.	Nazwanie części gorzelni
I.	Kotlarnia (mieysce aparatów wypalenia).
II.	Kadkarnia
III.	Skład zapasow wódki.
IV.	Skład na zapasy materyałów.
V.	Palarnia (mieysce, gdzie się pod kotłami pali).
VI.	Pomieszkanie winiarza, składaiące się z 2ch izb, 1éy kuchni.
VII.	Sekretnych komunikacyy nie ma żadnych.
VIII. ·|·	Spis aparatów warstatowych i naczyń na chowanie iest tu ·|. załączony.

Uwaga. Nadzór nad ludźmi służebnymi ma teraz N. N.

N. dnia 183

N. N.
właściciel gorzelni.

Powyższe opisanie lokałów, iako prawdziwe, przez podpisanego potwierdzone zostaie i na to nakazany protokół spisany iest.

. . . . dnia . go . . . 183

N. N.
Podinspektor.

Zwierzchność obw. podatk.
N. N.

N. N.
gorzelnik.

Zwierzchność obwodu podatkowego

Mieysce

Do wzoru 1.

Kray: Galicya.

Cyrkuł

S p i s

wszystkich urządzeń warstatowych i naczyń na chowanie w gorzelni właściciela N. N. w mieyscu . . . pod Nr. domu . . .

Liczba porządkowa

I.			II.			III.			IV.			V.			VI.			VII.		
Kadki przed-zaciérne			Kadki zaciérne			Naczynia z zaciérem			Ogrzewacze zaciéru przygotowawcze			Wygrzewacze (Meszwermery)			Beczki parowe			Kotły robocze (alembiki)		
Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość	
	wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.
1	40	—	1	60	—	1	70	—	1	10	30	1	10	30	1	40	—	1	20	—
2	40	30	2	20	30	2	60	—	2	16	—	2	16	—	2	30	—	2	16	—
			3	30	—										3	60	—	3	20	—
			4	50	—															
			5	50	—															

VIII.		IX.			X.		XI.		XII.			XIII.			XIV.			XV.		XVI.			
Rury do chłodzenia		Wanny do chłodzenia			Naczynia na drożdże i brabę		Nakrywy albo dekle (hełmy) czapki		Naczynia na lutrynek			Naczynia na wódkę			Naczynia do chowania na płody niemączne			Kadzie na wodę		Sztuczne urządzenia z następującémi częściami swoiémi			
Nro.	sztuki	Nro.	Objętość		Nro.	sztuki	Nro.	sztuki	Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	Objętość		Nro.	sztuki	Nazwanie	Nro.	Objętość	
			wiadr.	miar.						wiadr.	miar.		wiadr.	miar.		wiadr.	miar.					wiadr.	miar.
1	1	1	20	—	1	1	1	1	1	30	—	1	10	—	1	30	—	1	1				
2	1				2	1	2	1										2	1				
3	1				3	1	3	1										3	1				
4	1	2	10	20	4	1	4	1	2	40	—	2	15	—	2	40	—						
5	1				5	1																	
		3	30	—					3	60	30	3	20	30									
		4	25	—								4	12	—									

N. dnia 183

N. N. właściciel gorzelni.

R e s u l t a t r e w i z y i.

Powyższe urządzenia warstatowe i naczynia na chowanie, przez podpisanego są iako rzetelne i w podanym rodzaiu znalezione, wymierzone, numerowane i urzędownie oznaczone (cechowane), na co także nakazany protokół spisany został.

. . . . dnia . . go 183

N. N. Podinspektor.
Zwierzchność obw. podatk. N. N.

N. N. właściciel gorzelni.

St. B. Obrigkeit ____________ Zum Muster I. Provinz: Galizien.

Ort ____________ Kreis ____________

Uebersicht

aller Werksvorrichtungen und Aufbewahrungsgefäße in der Branntweinbrennerei des N. N. in dem Orte . . . . . Haus-Nro.

Post Nro.

I.			II.			III.			IV.			V.		
Vormaisch-Bottiche			Maisch-Bottiche			Maisch-Behälter			Maisch-Vorwärmer			Maisch-Wärmer		
Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt	
	Eimer	Maß		Eimer	Maß		Eimer	Maß		Eimer	Maß		Eimer	Maß
1	40	—	1	60	—	1	70	—	1	10	30	1	10	30
2	40	30	2	20	30	2	60	—	2	16	—	2	16	—
			3	30	—									
			4	50	—									
			5	50	—									

VI.			VII.			VIII.		IX.			X.	
Dampf-Fässer			Brennkessel (Blasen)			Kühl-röhren		Kühlwannen			Hefen und Spüllich-Gefäße	
Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Stück	Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Stück
	Eimer	Maß		Eimer	Maß				Eimer	Maß		
1	40	—	1	20	—	1	1	1	20	—	1	1
						2	1				2	1
						3	1				3	1
2	30	—	2	16	—	4	1	2	10	20	4	1
						5	1				5	1
3	60	—	3	20	—			3	30	—		
								4	25	—		

XI.		XII.			XIII.			XIV.			XV.		XVI.			
Hüte oder Deckel (Helme), Aufsatz-kränze		Lutter-Behälter			Brannt-wein-Behälter			Aufbewahrungs-Gefäße für nichtmehlige Erzeugungs-Stoffe			Wasser-Bottiche		Künstliche Vorrichtungen mit folgenden Bestandtheilen			
Nro.	Stück	Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Stück	Benennung	Nro.	Raum-Inhalt	
			Eimer	Maß		Eimer	Maß		Eimer	Maß					Eimer	Maß
1	1	1	30	—	1	10	—	1	30	—	1	1				
2	1										2	1				
3	1										3	1				
4	1	2	40	—	2	15	—	2	40	—						
		3	60	30	3	20	30									
					4	12	—									

N. am 183

N. N. Brennerei-Inhaber.

Revisionsbefund.

Vorstehende Werksvorrichtungen und Aufbewahrungsgefäße sind von dem Unterzeichneten richtig und in der angegebenen Art vorgefunden, abgemessen, nummerirt und gefällsämtlich bezeichnet worden, worüber auch das vorschriftmäßige Protocoll aufgenommen wurde.

. . . . den . . ten 183

N. N. Unter-Inspector.
St. B. Obrigkeit N. N.

N. N. Brennerei-Inhaber.

Kray

Cyrkuł

Obwód podatkowy

W z ó r 2.

O z n a y m i e n i e

pędzenia z płodów mącznych na krótkie okresy czasu

w gorzelni . . . . w . . . . pod liczbą domu . . . .

Zaciér: rozpoczyna się — dzień i godzina	Zaciér: przedsięwzięty będzie w kadziach zaciérnych — Nro.	których obiętość poiedyń — wiadra	poiedyń — miary	razem — wiadra	razem — miary	płodami w gatunku	Robota przeniesiona będzie: dzień i godzina *)	z kadzi zaciérnych — Nro.	obiętość — wiadra	obiętość — miary	do urządzenia wypalnego (kotła) — Nro.	obiętość — wiadra	obiętość — miary	trwanie wypalania każdego nabicia na kocioł — godziny	lutrynek przepędzony będzie: palenie z którego pochodzi	dzień i godzina każdego nabicia na aparat *)	na aparacie — Nro.	obiętość — wiadra	obiętość — miary	trwanie pędzenia każdego nabicia na aparat — godziny	U w a g a.
16. Listopada o godzinie z rana	1	5	—			8 mac kartofli i $\frac{1}{3}$ mac słodu ięczmiennego	18 Listop. godz. 10. przed południem, 12. godzina w południe, 3. godzina i 5. godz. po południu, każdą razą połowa	1	5	—	1	5	15	stosowne do przepisów	z dnia 15go i 18go Listopada 1835	19go Listopada 1835 godzina 8. ranna i 12ta południowa	2	10	—	stosowna do przepisów trzy godziny	1) Do zaciérania roboty użyta będzie zaciérnica Nro. 2. 2) Przy drugiém nabiciu aparatu dnia 19go Listopada pędzenie trwać będzie tylko trzy godziny, ponieważ kocioł nie cały, tylko w dwóch trzecich częściach nabity być może. Od oznaymionéy obiętości ogólnéy dwudziestu wiader — miar, wypada podług wymiaru podatkowego, po krayc. od wiadra rachuiąc, należytości ZłR. kr., mówię: ZłReńsk. kr. N. dnia 14. Listopada 1835. N. N. gorzelnik.
	2	5	—					2	5	—	1	5	15				2	10	—		
	3	10	—					3	10	—	1	5	15								
		—	—	20	—																

*) Jeżeli z wypaleniem roboty lub przepędzeniem lutrynku tym sposobem bez przerwy postąpiono będzie, iż do ukończenia piérwszéy czynności kocioł w równych przedziałach czasu znowu nabity zostanie, pod rubryką: »dzień i godzina« tylko godzinę, o którey piérwsze palenie poczyna się, wskazać potrzeba. Razem iednak dokładnie przytoczyć należy, wiele razy ten sam aparat nabiiany będzie, i w których przedziałach czasu iedno nabicie po drugiém nastąpi; n. p. dnia 19. Listopada 1835. naprzód o godzinie 5. rano, a potém kocioł ieszcze cztéry razy nabiiany będzie. Każde nabicie nastąpi we dwie godziny i pół bezpośrednio po nabiciu poprzedzaiącém.

Land	
Kreis	
Steuerbezirk	

Muster 2.

Anmeldung

aus mehligen Stoffen auf kurze Zeiträume

für die Brennerei des . . . . . . zu . . . . . Haus-Nro.

Die Einmaischung							Die Maische wird übertragen								Der Lutter wird abgetrieben					
beginnt	wird vorgenommen					mit folgenden Stoffen		aus den Maisch-Bottichen			in die Brennvorrichtung			Dauer des Brandes für jede Füllung der Brennvorrichtung	Brand, von welchem derselbe herrührt	Tag und Stunde jeder Füllung der Brennvorrichtung *)	auf der Brennvorrichtung			Dauer des Brandes für jede Füllung der Brennvorrichtung
Tag und Stunde	in den Maisch-Bottichen deren					Gattung und Menge	Tag und Stunde *)		Raum-Inhalt			Raum-Inhalt						Raum-Inhalt		
		Raum-Inhalt																		
		einzeln		zusamm.																
	Nro.	Eimer	Maß	Eimer	Maß			Nro.	Eimer	Maß	Nro.	Eimer	Maß	Stunden			Nro.	Eimer	Maß	Stunden
16. Novemb. Uhr	1	5	—			8 Metzen Erdäpfel	18. Novemb. 10 Uhr							Die vorschriftmäßige	Von den Bränden	19. November 1835 8 Uhr				
Morgens	2	5	—			und $\frac{1}{3}$ Metzen	Vormittag,	1	5	—	1	5	15		vom 15.	Morgens	2	10	—	Die
	3	10	—			Gerstenmalz.	12 Uhr Mittag,	2	5	—	1	5	15		und 18. November 1835	und 12 Uhr Mittags	2	10	—	vorschriftmäßige. Drei Stunden
	—	—	—	20	—															
							3 Uhr und 5 Uhr Nachmittag, jedesmal die Hälfte	3	10	—	1	5	15							

*) Wird mit dem Abbrennen der Maische, oder dem Abtreiben des Lutters ohne Unterbrechung dergestalt fortgefahren, daß bis zur Beendigung des Betriebes die Brennvorrichtung in gleichen Zwischenräumen wieder gefüllt wird, so braucht in der Abtheilung »Tag und Stunde« bloß die Stunde, zu welcher der erste Brand beginnt, angegeben zu werden. Zugleich ist aber bestimmt anzuführen, wie viel Mahl dieselbe Brennvorrichtung werde gefüllt werden, und in welchen Zeiträumen jede Füllung der andern folgen werde; z. B.: Am 19ten November 1835 zuerst um 5 Uhr Morgens, und dann wird die Blase noch vier Mal gefüllt werden. Jede Füllung folgt binnen zwei ein halb Stunden auf die unmittelbar vorhergegangene.

Anmerkung.

1) Bei der Einmaischung steht der Vormaischbottich Nro. 2 in Verwendung.

2) Bei der zweiten Füllung der Brennvorrichtung am 19. November wird die Brennzeit nur mit drei Stunden entfallen, weil die Blase nicht ganz, sondern nur mit zwei Drittheilen gefüllt werden kann.

Von dem angemeldeten Gesammt-Raum-Inhalte von *zwanzig Eimern — Maß* entfällt nach dem Steuersatze von Kreutzern von Eimer, die Gebühr mit fl. kr., sage: Gulden Kreuzer.

N. am 14. November 1835.

N. N.
Branntweinbrenner.

1 *

Land

Kreis

Steuerbezirk

Muster 3.

Anmeldung

aus den mehligen Stoffen für den Monat 183

Von Seite der Brennerei des zu Haus-Nro.

Die Einmaischung								Das Abbrennen der Maische geschieht							Der Lutter wird abgetrieben						Anmerkung.
beginnt		wird vorgenommen							aus den Maischbottichen		Auf der Brennvorrichtung						auf der Brennvorrichtung				
		in den Maischbottichen, deren					mit folgenden Stoffen														
Tag	ob Vor- oder Nachmittag	Nro.	Raum-Inhalt Einzeln Eim.	Raum-Inhalt Einzeln Maß	Raum-Inhalt Zusammen Eim.	Raum-Inhalt Zusammen Maß	Gattung und Menge	Tag	Nro.	Raum-Inhalt	Nro.	Raum-Inhalt	Zahl der Füllungen derselben an jedem Tage	Dauer des Brandes für jede Füllung Stunden	Von welchem Brande derselbe herrührt	Tag	Nro.	Raum-Inhalt	Zahl der Füllungen derselben an jedem Tage	Dauer des Brandes für jede Füllung Stunden	
																					Von dem angemeldeten Gesammt-Raum-Inhalte von — Eimer — Maß — entfällt nach dem Steuersatze von — kr. von jedem Eimer für den ganzen Monat die Gebühr mit —— fl. —— kr. Sage —— fl. —— kr. N. am — am — 183 N. N. Branntweinbrenner.

Kray

Cyrkuł

Obwód podatkowy

W z ó r 5.

O z n a y m i e n i e

pędzenia z płodów mącznych na miesiąc 183
z gorzelni N. N. w pod liczbą domu

Zaciér – rozpoczyna się – dzień	Zaciér – rozpoczyna się – przed lub po połud.	Zaciér – przedsięwzięty będzie – w kadziach zaciérnych – Nr.	w kadziach zaciérnych – obiętość – poiedyńczo – wia.	obiętość – poiedyńczo – miar	obiętość – razem – wia.	obiętość – razem – miar	z płodów następuiących – gatunek i ilość	Wypalenie roboty nastąpi – dzień	z kadzi zaciérnych – Nr.	z kadzi zaciérnych – obiętość	na aparacie – Nr.	na aparacie – obiętość	na aparacie – ilość nabiciów roboty każdodzienna	na aparacie – trwanie palenia każdego nabicia – godziny	Lutrynek przepędzony będzie – z którego palenia pochodzi	dzień	na aparacie – Nr.	na aparacie – obiętość	na aparacie – ilość nalewów każdodzienna	na aparacie – trwanie przepędzenia każdego nalewu – godziny	Uwaga.
																					Od oznaymionéy obiętości — wiader —— miar wypada podług wymiaru podatkowego — kr. od każdego wiadra, należytość na miesiąc cały —— złr. — kr. mowię: — złr.—kr. N. dnia——183 N. N. gorzelnik.

Land

Kreis

Steuerbezirk

Muster 4.

Anmeldung

aus nicht mehligen Stoffen

für die Brennerei des zu Haus-Nro.

Vorrath an, zur Branntwein-Erzeugung geeigneten Stoffen						Zum Abbrennen werden übertragen werden												Der Lutter wird abgetrieben						Anmerkung.
Gattung	in den Gefäßen			Menge		am	Stunde	folgende Stoffe			aus den Gefäßen			in die Brennvorrichtung			Dauer des Brandes für jede Füllung der Brennvorrichtung	Brand, von dem derselbe herrührt	Tag und Stunde jeder Füllung der Brennvorrichtung	der Brennvorrichtung			Dauer des Brandes für jede Füllung der Brennvorrichtung	
	Nro.	Raum-Inhalt						Gattung	Menge		Nro.	Raum-Inhalt		Nro.	Raum-Inhalt					Nro.	Raum-Inhalt			
		Eim.	Maß	Eim.	Maß				Eim.	Maß		Eim.	Maß		Eim.	Maß	Stunden				Eim.	Maß	Stunden	
Bei der letzten Anmeldung am 3ten November 1835 waren vorhanden: Eingestampfte Zwetschken	1	2	5	2	5	8. Nov.	8 Uhr Morgen	Zwetschken	1	10	2	1	10	1	1	20	die vorschriftmäßige	vom 5. und 7. Novemb.	9. Novemb. 10 Uhr Morgens	2	1	5	die vorschriftmäßige	Von der angemeldeten Gesammtmenge von einem Eimer zehn Maß, entfällt nach dem Steuersatze von 13 $\frac{1}{2}$ kr. die Gebühr mit — fl. 17 kr. sage — Gulden siebzehn Kreuzer. N. N. am 8. Nov. 1835. N. N. Branntweinbrenner.
Hiezu kamen am 5ten November 1835 . .	2	2	10	1	10																			
Am 6ten November 1835	3	—	30	—	30																			
Zusammen .	—	—	—	4	5																			
Dagegen wurden veräußert an Johann Mark am 6. November 1835	1	2	5	2	5																			
Es bleiben also . .	—	—	—	2	—																			
Am 8ten November Vormittag werden eingestampft werden . . .	4	1	12	1	12																			

Kray

Cyrkuł

Obwód podatkowy

W z ó r 4.

O z n a y m i e n i e

pędzenia z płodów niemącznych

w gorzelni N. N. w pod liczbą domu

Zapas płodów do palenia gorzałki zdatnych						Na wypalenie przeniesione będą:												Lutrynek przepędzony będzie						U w a g a.
G a t u n e k	w naczyniach			ilość		dzień	godzina	następuiące płody			z naczyń			do aparatu			trwanie palenia każdego nabicia na kocioł	palenie z którego pochodzi	dzień i godzina każdego nalewu do kotła	kotła			trwanie przepędzenia każdego nalewu do kotła	
	Nr.	obiętość						gatunek	ilość		Nr.	obiętość		Nr.	obiętość					Nr.	obiętość			
		wia.	miar	wia.	miar				wia.	miar		wia.	miar		wia.	miar	godziny				wia.	miar	godziny	
Podczas ostatniego oznaymienia dnia 3go Listopada 1835 było: śliwek roztłuczonych	1	2	5	2	5	8. Listopada	8. godz. rano	śliwki	1	10	2	1	10	1	1	20	stosowne do przepisów	z dnia 5. i 8. Listopada	9. Listopada o godzinie 10 rano	2	1	5	stosowne do przepisów	
do tego przybyło dnia 5. Listopada 1835	2	1	10	1	10																			
- 6 -	3	—	30	—	30																			
Razem .	—	—	—	4	5																			Od oznaymionéy ogólnéy ilości iednego wiadra, miar dziesięciu, wypada podług wymiaru podatkowego 13½ kr. należytość — złr. 17 kr. mówię — złr. siedmnaście kr.
Zaś sprzedano na św. Jańskim targu dnia 6go Listopada 1835 . .	1	2	5	2	5																			N. d. 7. Listopada 1835.
A zatém zostaie . .	—	—	—	2	—																			
Dnia 8go Listopada przed południem będą w stępach tłuczone .	4	1	12	1	12																			N. N. gorzelnik.

Muster 5. a) Land

Anmeldung.

In der Branntweinbrennerei des Unterzeichneten zu Conscr.-Nro. wird mit künstlichen Apparaten ohne Lauterzug Branntwein (aus concentrirten Flüssigkeiten) erzeugt werden.

Die Branntweinerzeugung wird																				
beginnen							beendiget werden												Hiefür beträgt die Gebühr nach dem gewonnenen Producte	
Stunde	Tag	Monat und Jahr	in dem Kessel			aus nachbenannten Stoffen	Stunde	Tag	Monat und Jahr	wird erzeugt werden eine Menge			zur Füllung werden verwendet werden Gefässe							
			Nro.	Inhalt		Gattung und Menge							Anzahl	Nro.	Raum-Inhalt derselben					
				Eim.	Maß					Eim.	M.	Grad			Eim.	M.			fl.	kr
8	16	November 1835	2	12	20	240 Pfund Zucker-Syrup	1	10	November 1835	1	14	21 bis 25	1	18	2	—			5	37½

N. N. am

N. N.
Branntweinerzeuger.

W z ó r 5. a) | Kray

O z n a y m i e n i e.

W gorzelni podpisanego pod Nrem. konskr. pędzić się będzie wódkę sztucznémi aparatami, bez ciągnienia lutrynku, (skoncentrowanych płynów).

P r o d u k c y a w ó d k i																	od tego wynosi należytość podług zyskanego produktu	
z a c z n i e s i ę							s k o ń c z y s i ę											
o godzinie	dnia	miesiąca i roku	w kotle			z niżéy wymienionych materyał.	o godzinie	dnia	miesiąca i roku	ilość produktu zyskanego			do nabicia użyte będą naczynia					
			Nr.	obiętość		gatunek i ilość							Nr.	Liczba	obiętość tychże			
				wia.	miar					wia.	miar	stop			wia.	miar	Złr.	kr.
8	16	Listop. 1835	2	12	20	240 funtów syrupu cukrowego	1	16	Listop. 1835	1	14	21 do 25	1	18	2	—	5	$37\frac{1}{2}$

N. N. dnia

N. N.
Producent wódki.

Muster 5. b)

Anmeldung.

In der Branntweinbrennerei des Unterzeichneten zu Conscr.-Nro.
wird Branntwein (aus concentrirten Flüssigkeiten) erzeugt werden.

Der Lutter wird gezogen							Die Branntweinerzeugung wird beendiget werden													Hiefür beträgt die Gebühr nach dem gewonnenen Producte	
			in dem Kessel			Aus nachbenannten Stoffen				in dem Kessel			wird erzeugt werden eine Menge			zur Füllung werden verwendet werden Gefässe					
				Inhalt							Inhalt							Raum-Inhalt derselben			
Stunde	Tag	Monat und Jahr	Nro.	Eimer	Maß	Gattung und Menge	Stunde	Tag	Monat und Jahr	Nro.	Eimer	Maß	E.	M.	Grad	Anzahl	Nro.	Eim.	M.	fl.	kr.
8	16	November 1835	2	12	20	240 Pfund Zucker-Syrup	4	16	November 1835	5	7	—	1	18	unter 20	1	3	1	35	8	30

N. N. am

N. N.
Branntweinerzeuger.

Wzór 5. b)

Oznaymienie.

W gorzelni podpisanego w   pod Nrem. konskr. wyrabiać się będzie wódkę (ze skoncentrowanych płynów).

Lutrynek będzie ciągniony							Produkcya wódki będzie ukończona													Za to wynosi należytość podług zyskanego produktu	
			w kotle			z niżey wymienionych materyałów				w kotle			ilość produktu			do nalewania (nabicia) użyte będą naczynia					
				obiętość							obiętość							obiętość tychże			
o godzinie	dnia	miesiąca i roku	Nr.	wiadr	miar	gatunek i ilość	dnia	o godzinie	miesiąca i roku	Nr.	wiadr	miar	wiadr	miar	stopni	w liczbie	Nr.	wiadr	miar	Złr.	kr
8	16	Listop. 1835	2	12	20	240 funtów syrupu cukrowego	4	16	Listop. 1835	5	7	—	1	14	niżéy 20	1	3	1	35	4	30

N. N. dnia

N. N.
Producent wódki.

Muster 6. Provinz

Anmeldung.

In der Branntweinbrennerei des Unterzeichneten zu Conscr. = Nro.
wird Rosoglio (Liqueur, Rhum) erzeugt werden.

Die Destillation wird beginnen							Die Destillation wird endigen						Das hiedurch			
Stunde	Tag	Monat und Jahr	in dem Kessel			mit nachbenannten Stoffen	Stunde	Tag	Monat und Jahr	In dem Kessel			gewonnene Product	wird eingefüllt werden in das Faß		
			Nro.	Inhalt						Nro.	Inhalt					
				Eim.	M.						Eim.	M.		Eim.	M.	M
11	12	November 1835	3	2	20	2 Eimer Branntweingeist von 30° Zusatz von Kümmel	4	12	November 1835	3	2	20	Kümmel-Rosoglio	2	—	13

N. N. am

N. N.
Branntweinerzeuger.

Wzór 6. Prowincya

Oznaymienie.

W gorzelni podpisanego w pod Nrem. konskr. wyrabiać się będzie rozolis (likwor, rum).

Destylacya zacznie się							Destylacya skończy się						Produkt przez te			
o godzinie	dnia	miesiąca i roku	w kotle			z niżéy wymienionych materyałów	o godzinie	dnia	miesiąca i roku	w kotle			zyskany	wlany zostanie do beczki		
			Nr.	obiętość						Nr.	obiętość					
				wiadr	miar						wiadr	miar		wiadr	miar	Nr.
11	12	Listopada 1835	3	2	20	2 wiadra spirytusu wódczanego 30° z dodaniem kminu	4	12	Listopada 1835	3	2	20	rozolis kminkowy	2	—	13

N. N. dnia

N. N.
Producent rozolisów.

Provinz: Galizien.

Muster 7.

a) 1.

Empfangs-Register

der in . . . . sub Conscr.-Nro. . . . . befindlichen Branntweinbrennerei des N. N., für den Monat 183

Post-Nro.	Tag	Empfang und dessen Ausweisung durch Bolleten oder Bezugsurkunden	Angemeldeter Raum-Inhalt der Gährungs-Gefässe		Angemeldete Menge der nichtmehligen Stoffe		Branntwein				Branntweingeist										Anmerkung.
							Gefässe		Gehalt		Gefässe		Gradhältigkeit und Menge: über 20 bis 25°		über 25 bis 30°		über 30 bis 35°		über 35°		
			Eimer	Maß	Eimer	Maß	Stück	Nro.	Eimer	Maß	Stück	Nro.	Eimer	Maß	Eimer	Maß	Eimer	Maß	Eimer	Maß	
1	1	Laut Freibollete Nr. 17. Lagerbestand . . .	—	—	—	—	1	5	20	—	1	17	—	—	5	30	—	—	—	—	
2	9	Laut Zahlungs-Bollete vom 8ten November 1835 Nro. 156. wurder erzeugt . . .	—	—	—	—	1	3	4	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	12	Laut Zahlungs-Bollete vom 11ten November 1835 Nro. 200. wurden erzeugt . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	6	—	—	—	—	—	
4	18	Laut Zahlungs-Bollete vom 17ten November 1835 Nro. 301. wurden erzeugt . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	2	20	—	—	
5	24	Laut Zahlungs-Bollete vom 23ten November 1835 Nro. 456. wurden erzeugt . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	3	30	—	—	—	—	—	—	
6	29	Laut Zahlungs-Bollete vom 28ten November 1835 Nro. 480. wurden erzeugt . . .	—	—	—	—	1	7	15	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Summe des Empfanges	—	—	—	—	3	—	40	10	4	—	3	30	11	30	2	20	—	—	

Wzór 7.

a) 1.

Reiestr przychodu

znayduiącéy się w . . . . pod Nrem. konskr. . . . gorzelni, posiadacza N. N., na miesiąc . . . . 1835.

Liczba porządkowa	Dzień	Przychód i udowodnienie tegoż biletami albo dokumentami nabycia	Użyta objętość naczyń fermentacyynych		Oznaymiona ilość materyałów niemącznych		Wódka				Spirytus wódczany										Uwaga.
							Naczynia (beczki)		Objętość		Naczynia		stopień onego i ilość								
													nad 20 do 25°		nad 25 do 30°		nad 30 do 35°		nad 35°		
			wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	wiader	miar	
1	1	Podług biletu nieopłatnego (Freybolletu) Nr. 17. stan zapasu	—	—	—	—	1	5	20	—	1	17	—	—	5	30	—	—	—	—	
2	9	Podług biletu opłatnego z dnia 8go Listopada 1835 Nr. 156. wypalono . . .	—	—	—	—	1	3	4	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	12	Podług biletu opłatnego z dnia 11. Listopada 1835 Nr. 200. wypalono . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	6	—	—	—	—	—	
4	18	Podług biletu opłatnego z dnia 17. Listopada 1835 Nr. 301. wypalono . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	2	20	—	—	
5	24	Podług biletu opłatnego z dnia 23 Listopada 1835 Nr. 456. wyrobiono . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	3	30	—	—	—	—	—	—	
6	29	Podług biletu opłatnego z dnia 28. Listopada 1835 Nr. 480. wypalono . . .	—	—	—	—	1	7	15	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Summa przychodu	—	—	—	—	3	—	40	10	4	—	3	30	11	30	2	20	—	—	

Muster 7.

a) 2.

Ausstoß-Register

der in . . . . sub Conscr.-Nro. . . . befindlichen Branntweinbrennerei des N. N. für den Monat . . . . . . 18 . .

Post-Nro.	Tag	Ausgestoßen wurden	Branntwein				Branntweingeist										Anmerkung
			Gefäße		Inhalt		Gefäße		Gradhältigkeit und Menge								
									über 20 bis 25°		über 25 bis 30°		über 30 bis 35°		über 35°		
			Stück	Nro.	Eimer	Maß	Stück	Nro.	Eimer	Maß	Eimer	Maß	Eimer	Maß	Eimer	Maß	
1	14	An Löwel Pick, Rosogliobrenner hier . . .	—	—	—	—	1	17	—	—	5	30	—	—	—	—	
2	17	" den Apotheker in Nro.	—	—	—	—	1	11	—	—	6	—	—	—	—	—	
3	19	" denselben	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	2	20	—	—	
4	20	Dem Schänker Peter Berger in Mühlau	1	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	26	" Schänker Peter Fuchs in Grünberg . . .	1	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Summa der Ausgabe . .	2	—	7	—	3	—	—	—	11	30	2	20	—	—	

Beilage zur Sig. 43. Pag. 688.

Prowincya: Galicya.

W z ó r 7.

a) 2.

Reiestr wydatku gorzelni

w . . . . pod Nrem. konskr. . . . znayduiącéy się, do N. N. należącéy, na miesiąc . . . . . . 18 . .

Ner. porządkowy	Dzień	Wydano	Wódka				Spirytus wódczany										Uwaga.
			naczynia		obiętość		naczynia		stopnie mocy i ilość								
									nad 20° do 25°		nad 25° do 30°		nad 30° do 35°		nad 35°		
			sztuki	Nr.	wiadr	miar	sztuki	Nro.	wiadr	miar	wiadr	miar	wiadr	miar	wiadr	miar	
1	14	Löwlowi Pik, fabrykantowi rosolisów, tutay .	—	—	—	—	1	17	—	—	5	30	—	—	—	—	
2	17	Aptekarzowi pod Nrem. .	—	—	—	—	1	11	—	—	6	—	—	—	—	—	
3	19	temuż	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	2	20	—	—	
4	20	Szynkarzowi Piotrowi Berger w Mühlau . . .	1	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	26	Szynkarzowi Piotrowi Fuchs w Grünberg .	1	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Ogół wydatku .	2	—	7	—	3	—	—	—	11	30	2	20	—	—	

Muster 7.

b) 1.

Empfangs-Register

der in . . . . . unter Conscriptions-Nro. . . befindlichen Rosoglio-, Liqueur-, Rhum- ꝛc. Erzeugung des N. N. für den Monat . . . . . 18 . .

Post-Nro.	Tag	Empfang und dessen Ausweisung durch Bolleten oder Bezugsurkunden	Branntwein: Gefäße		Branntwein: Menge		Branntweingeist: Gefäße		Branntweingeist: Gradhältigkeit und Menge: über 20 bis 25°		über 25 bis 30°		über 30 bis 35°		über 35°		Aus dem Branntweine, oder Weingeiste von dem Gewerbetreibenden erzeugte geistige Flüssigkeiten: Gattung	Gefäß-Nro.	Menge		Anmerkung.
			Stück	Nro.	Eim.	Maß	Stück	Nro.	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß			Eim.	Maß	
1	14	Vom Anton Berger angekauft laut Rechnung ddo. 14. November 1835 . .	—	—	—	—	1	3	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	20	Selbst erzeugt laut Bollete ddo. 19. November 1835 .	1	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	28	Vom Anton Berger angekauft laut Rechnung ddo. 23. November 1835 . .	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	3	18	—	—	—	—	—	—	
		Summa des Empfangs .	1	—	8	—	2	—	—	—	5	20	3	18	—	—	—	—	—	—	

Wzór 7.

b) 1.

Reiestr Przychodu

Fabryki rosolisów, likworów, rumu i t. d. w . . . . pod Nr. konskr. . . znayduiącéy się, do N. N. należącéy, na miesiąc . . . . 18 . .

Ner. porządkowy	Dzień	Przychód i wywód tegoż biletami czyli dowodami nabycia	Wódka: naczynia		Wódka: ilość		Spirytus wódczany: naczynia		Spirytus wódczany: obiętość i ilość: nad 20 do 25°		nad 25 do 30°		nad 30 do 35°		nad 35°		płyn spirytusowy z wódki lub spirytusu, przez professyonistę (fabrykanta) urządzony: Gatunek	Ner. naczynia	ilość		Uwaga.
			sztu.	Nr.	wia.	miar	sztu.	Nr.	wia.	miar	wia.	miar	wia.	miar	wia.	miar			wia.	miar	
1	14	Antoni Berger zakupił, iako rachunek z d. 14. Listopada 1835	—	—	—	—	1	3	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	20	Sam zrobił, iako bilet z dnia 19. Listopada 1835	1	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	28	Antoni Berger zakupił, iako rachunek z d. 23. Listopada 1835	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	3	18	—	—	—	—	—	—	
		Ogół przychodu	1	—	8	—	2	—	—	—	5	20	3	18	—	—	—	—	—	—	

Muster 7.

b) 2.

Ausstoß-Register

der in . . . . sub Conscriptions-Nro. . . befindlichen Rhum-, Rosoglio-, Liqueur- ꝛc. Erzeugung des N. N. für den Monat . . . . . . 18 . .

Post-Nro.	Tag	Ausgabe	Branntwein		Branntweingeist		Rhum, Rosoglio, Liqueur, ꝛc. ꝛc.			
							Gefäß		Menge	
			Eim.	Maß	Eim.	Maß	Nro.	Stück	Eim.	Maß
1	16	Dem Caffehsieder Grünhut . . .	—	—	—	—	4	1	—	20
2	18	„ Zuckerbäcker Joseph Fluck . .	—	—	—	—	2	1	—	30
3	22	„ Branntweinschänker Peter zu N.	—	—	—	—	5	2	3	—
4	24	Zum Ausschank beim Hause verwendet	—	—	—	—	14	1	1	5
5	29	Dem Caffehsieder Nagel	—	—	—	—	3	1	—	20
		Summa der Ausgabe . .	—	—	—	—	—	6	5	35

Wzór 7.

b) 2.

Reiestr Wydatku

fabryki rumu, rosolisów, likworów i t. d. w . . . pod Nr. konskr. . . znayduiącéy się, do N. N. należącéy, na miesiąc . . . . . 18 . .

Ner. porządkowy	Dzień	Wydatek	Wódka		Spirytus wódczany		Rum, rosolis, likwory i t. d.			
							naczynia		ilość	
			wia.	miar	wia.	miar	Nro.	sztu.	wia.	miar
1	16	Kawiarnikowi Grünhut	—	—	—	—	4	1	—	20
2	18	Cukiernikowi Józefowi Fluck . .	—	—	—	—	2	1	—	30
3	22	Szynkarzowi wódki Piotrowi pod Nr.	—	—	—	—	5	2	3	—
4	24	na wyszynk domowy użyto . .	—	—	—	—	14	1	1	5
5	29	Kawiarnikowi Nagel	—	—	—	—	3	1	1	20
		Ogół wydatku . .	—	—	—	—	—	6	5	35

VII.

O postępowaniu z obecnémi zapasami.

§. 63.

Pod obowiązek §. 23. dekretu Kamery nadwornéy z d. 24. Sierpnia (okolnik z dnia 1. Września) 1835 dla handluiących względem wykazania i opłacenia zapasów wódki i spirytusu wódczannego pół wiadra przenoszących, na dniu 1. Listopada 1835 obecnych, wyrzeczony, podpada w ogólności każdy, czyliby miał lub nie, uprawnienie na handel, kramarstwo, przedaż trunków lub na inne zatrudnienie rzemiosłowe, lub gdy zapas wódki albo spirytusu wódczannego własną iego na przeciąg roku iednego, potrzebę widocznie przewyższaiący, posiada. Ci, co sami nie są producentami trunków, uprawnionym handlem lub kramarstwem nie trudnią się, albo też przedaży trunków z professyi nie utrzymuią, maią przeto, co do ilości wódki lub spirytusu wódczannego ich roczną potrzebę przewyższaiącéy, ieżeli więcéy, iak pół wiadra posiadaią, rozporządzenia w §. 23. obmówionego dekretu nadwornego przepisane, dopełnić.

213.

Behandlung der bei Dicasterien oder Aemtern als Kanzleidiener oder derlei Gehilfen aufzunehmenden Halbinvaliden, rücksichtlich ihrer einstigen Versorgung bei eintretender gänzlicher Dienstuntauglichkeit.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 29. Mai l. J. über einen allerunterthänigst erstatteten Vortrag des Hofkriegsrathes Allerhöchst Ihre Willensmeinung dahin zu eröffnen geruhet, daß zu Kanzleidienern und derlei Aushelferstellen bei Civilbehörden in der Regel Realinvaliden, welche in ärarischer Versorgung stehen, und nur ausnahmsweise, soweit es unvermeidlich ist, Halbinvaliden, die dafür vorschriftsmäßig erkannt sind, verwendet werden sollen, welche Individuen jedoch in Gemäßheit der von Sr. Majestät genehmigten Directiven erst nach zehn im Civildienste zugebrachten Jahren die Civil-Pension oder Provisionsfähigkeit erlangen.

Von dieser allerhöchsten Entschließung werden die Kreisämter in Folge Hofkanzleidecretes vom 15. August l. J. Zahl 21057|3458 zur Wissenschaft und Darnachtung bei Anstellung von Kanzleidienern und Kreisdragonern in die Kenntniß gesetzt, und denselben zugleich eine Abschrift .|· der von dem Hofkriegsrathe an sämmtliche Militärbehörden in dieser Beziehung erlassenen Verordnung wegen Behandlung solcher Halbinvaliden im Falle ihrer eintretenden Dienstuntauglichkeit zum Amtsgebrauche zugestellt.

Uebrigens sind hievon die Magistrate zur gleichmäßigen Bedachtnahme zu verständigen.

Gub. Verordnung vom 1. October 1835. Gub. Zahl 55486.

.|·

Verordnung des k. k. Hofkriegsrathes an sämmtliche dem k. k. Hofkriegsrathe unterstehende Behörden ddo. 13. Juni 1835 Nro. 1937.

Ueber einen Seiner Majestät erstatteten allerunterthänigsten Vortrag, die Behandlung der bei Dicasterien oder Aemtern in Dieners- oder Aushelfersstellen aufgenommen werdenden

213.

Postąpienie z półinwalidami, którzy w Dykasteryiach lub Urzędach iako woźni (słudzy kancelaryyni) albo iako pomocnicy tychże przyięci być maią, co do ich z czasem opatrzenia, przy zachodzącéy zupełnéy onych niezdolności do służby.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 29. Maia r. b. raczył naypokornieyszy wniosek nadwornéy Rady woiennéy Swoią naywyższą wolę w ten sposób oświadczyć, że mieysca woźnych albo ich pomocników przy Instancyiach cywilnych, w regule rzeczywistymi (realnymi) inwalidami, w opatrzeniu skarbowém zostaiącymi, a tylko wyiątkowo, iak dalece to koniecznie potrzebném iest, półinwalidami, za takowych podług przepisu uznanymi, obsadzone być powinny, którzy to ludzie iednak podług przepisów, przez Nayiaśnieyszego Pana potwierdzonych, dopiéro po dziesięciu w służbie cywilnéy przepędzonych latach, pensyię cywilną albo uzdolnienie do pobiérania prowizyi otrzymaią.

O téy naywyższéy uchwale uwiadomione zostaią Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Sierpnia r. b. za liczbą 21057|3458 dla wiedzy i stosowania się przy obsadzeniu mieysc woźnych i cyrkułowych dragonów z tym dodatkiem, że onym oraz w annexie .|. kopia rozporządzenia, od nadwornéy Rady woiennéy do wszystkich Władz woyskowych w tym względzie wydanego, względem postępowania z takowymi półinwalidami w przypadku zachodzącéy ich niezdolności do służby, dla użytku urzędowego udzielona zostaie.

O czém wreszcie zawiadomić należy Magistraty dla równomiernego w tym względzie postępowania.

Rozporządzenie gub. z d. 1. Października 1835 pod l. gub. 55486.

.|.

Rozporządzenie c. k. nadwornéy Rady woiennéy do wszystkich Instancyy, nadwornéy Radzie woiennéy podległych, z dnia 13. Czerwca 1835 pod l. 1937.

Na uczyniony Nayiaśnieyszemu Panu naypokornieyszy wniosek, dotyczący postępowania z półinwalidami od pułków, korpusów lub oddziałów, którzy przy Dykasteryiach albo

Halbinvaliden von Regimentern, Corps oder Branchen, rücksichtlich ihrer einstigen Versorgung bei eintretender gänzlicher Dienstuntauglichkeit betreffend, haben Se. Majestät mit allerhöchster Entschließung vom 29. Mai Ihre Willensmeinung dahin zu eröffnen geruhet, daß zu Kanzleidienern und derlei Aushelfersstellen in der Regel Realinvaliden, welche in ärarischer Versorgung stehen, und nur ausnahmsweise, so weit es unvermeidlich ist, Halbinvaliden, die dafür vorschriftmäßig erkannt sind, verwendet werden sollen.

Diese allerhöchste Entschließung gibt dem Hofkriegsrathe zuvörderst die Veranlassung zu der allgemeinen Erinnerung, daß die Superarbitrirungs- oder Rearbitrirungs-Commissionen bei der Untersuchung und Beurtheilung von Realinvaliden, welche sich um Anstellung als Kanzlei- oder Bureau-Diener, oder als derlei Aushelfer melden, mit der gehörigen Umsicht zu Werke gehen sollen, um hiezu nicht Individuen in Antrag zu bringen, welche mit Defecten behaftet sind, die sie zu einem solchen, eine gute Gesundheit und verhältnißmäßige körperliche Kraft erfordernden beständigen Dienste, nachmals als unbrauchbar könnten befinden lassen.

Halbinvaliden oder der Invalidität sich nähernde Leute können obiger allerhöchsten Entschließung zu Folge zwar auch fernerhin auf ihr Ansuchen, wenn sie nach ihren intellectuellen Eigenschaften und guter Conduite dafür geeignet sind, nach vorgängiger Superarbitrirung und dabei erkannter Halbinvalidität und relativen Brauchbarkeit für derlei Stellen in Vorschlag gebracht werden; da jedoch nach den neuerlich als Norm in Antrag gekommenen, von Sr. Majestät in dieser Beziehung genehmigten Directiven ihre Civil-Pensions- oder Provisions-Fähigkeit erst nach zehn im Civildienste zugebrachten Jahren eintreten soll, so sind dergleichen Leute, welche zu einem Civildienste in der Cathegorie der Dienerschaft angestellt werden, von nun an ohne Ausnahme und ohne weitere Rückfrage bei ihren Regimentern, Corps oder Branchen blos als beurlaubt bis zur Einberufung fortan im Stande zu führen, und zwar so lange, bis sie bei einer Civilbehörde eine solche Bedienstung erhalten, mit welcher die Ausfertigung eines Decretes und förmliche Beeidigung verbunden ist, oder bis sie im Civildienste ununterbrochen zehn Jahre zurückgelegt haben.

Diese zehn Jahre werden dem betreffenden Manne jedenfalls von dem Tage zu Guten gerechnet, an welchem er, es sey als wirklicher Diener, oder als aufgenommener Aushelfer den Civildienst angetreten hat, und bei seinem Corps außer Gebühr gebracht worden ist.

Urzędach iako woźni lub onych pomocnicy przyięci zostaną, względem ich późnieyszego opatrzenia, przy zachodzacéy tychże zupełnéy niezdolności do służby, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 29. Maia Swoią naywyższą wolę w ten sposób oświadczyć, że mieysca woźnych i onych pomocników w regule rzeczywistymi (realnymi) inwalidami, zostaiącymi w skarbowém opatrzeniu, i tylko wyiątkowo, iak dalece tego koniecznie potrzeba wymaga, półinwalidami, którzy za takowych podług przepisu uznani są, osadzone być powinny.

To naywyższe postanowienie daie powód nadwornéy Radzie woiennéy do powszechnego napomnienia, że Komissyie superarbitruiące i rearbitruiące przy rewizyi i rozpoznawaniu rzeczywistych inwalidów, którzy o umieszczenie za woźnych, sług biurowych lub za onych pomocników zgłaszaią się, z należytą rozwagą postępować powinny, by takich ludzi do téy służby nie proponować, co są defektowi, dla którychto defektów ciż do takiéy, dobrego zdrowia i proporcyionalnéy siły ciała, wymagaiącéy nieustannéy służby, znowu za niezdatnych uznani byćby mogli.

Półinwalidzi, albo do inwalidztwa zbliżaiący się ludzie mogą wprawdzie podług téy naywyższéy uchwały ieszcze i nadal na ich prośbę, ieżeli ciż podług swoich umysłowych przymiotów i dobréy konduity do tego usposobieni są, po uprzedniém superarbitrowaniu i przyznaném przytém półinwalidztwie i odnośnéy zdatności do tychże mieysc proponowani być; gdy iednak podług niedawno iako prawidło podanych, przez N. Pana w tym względzie potwierdzonych dyrektów ich uzdolnienie do pobierania cywilnéy pensyi lub prowizyi dopiéro po dziesięciu w służbie cywilnéy przepędzonych latach nastąpić ma, przeto należy takowych ludzi, którzy w służbie cywilnéy w kategoryi służebnych umieszczeni zostaną, odtąd bez wyiątku, i bez dalszego pytania się przy ich pułkach, korpusach albo oddziałach, iedynie tylko iako urlopowanych, aż do onych odwołania ciągle w stanie wykazywać, i to tak długo, póki ciż przy iakiéy Instancyi cywilnéy taką służbę nie otrzymaią, z którą wydanie dekretu i formalne złożenie przysięgi połączone iest, albo póki ciż w służbie cywilnéy bez przerwy dziesięć lat nie wysłużą.

Tych dziesięć lat porachowano będzie dotyczącemu człowiekowi zawsze od tego dnia, którego ón bądź iako rzeczywisty sługa (woźny), albo iako przyięty pomocnik służbę cywilną pełnić zaczął, i w swoim korpusie z pobiérania należytości wyłączony został.

Ob dergleichen auf einen Civildienst beurlaubte Leute über den jeweil vorgeschriebenen Stand geführt werden dürfen, wird von Zeit und Umständen abhängen, worüber der Hofkriegsrath die Entscheidung sich vorbehält. So ferne ein solcher als beurlaubt in einem Civildienste stehender Mann wegen überkommenen Gebrechen, oder aus sonstigen erheblichen Ursachen vor Verlauf von zehn Jahren vom Civildienste entfernt werden sollte, wird er zur Disposition der obersten Militärbehörde der Provinz, nämlich des General-Commando, gestellt werden, welches sofort dessen Rearbitrirung verfügen, und nach deren Resultat entweder zur activen Militär-Dienstleistung, oder als Realinvalid nach dem dießfalls bestehenden allgemeinen Systeme classificiren wird.

214.

Einhebung der Verzehrungssteuer von den aus dem lombardisch-venetianischen Königreiche und aus Tyrol und Vorarlberg, dann des Verzehrungssteuer-Nachtrages von den aus Galizien und der Bukowina einzuführenden gebrannten geistigen Flüssigkeiten.

Nachträglich zu der Gubernial-Kundmachung vom 1. September l. J. Zahl 53274, in Bezug auf die Besteuerung der gebrannten geistigen Flüssigkeiten bei der Erzeugung, wird in Gemäßheit hohen Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 23. September l. J. Zahl 41775 Folgendes zur öffentlichen Kenntniß gebracht:

§. 1.

Die Verzehrungssteuer, welche von Branntwein, Branntweingeist oder gebrannten geistigen Flüssigkeiten, die aus dem lombardisch-venetianischen Königreiche, oder aus Tyrol und Vorarlberg in die übrigen Provinzen, wo die Verzehrungssteuer besteht, eingebracht werden, mit drei Gulden für den niederösterreichischen Eimer Branntwein, nebst dem im §. 4. der Gubernial-Kundmachung vom 1. September l. J. Zahl 53274 bezeichneten Zuschlage von fünf und vierzig Kreuzern vom Eimer für den von fünf zu fünf Graden über 20° Beaumé bei mittlerer Temperatur höher entfallenden Alcohol-Gehalt zu entrichten ist, wird bei nachbenannten Steuerämtern eingehoben werden:

Von den aus den lombardisch-venetianischen Provinzen eingehenden gebrannten geistigen Flüssigkeiten: bei den Steuerämtern im Küstenlande zu Robig, Brazzano, Visco und Noga-

Czyli takowi do służby cywilnéy urlopowani ludzie nad chwilowo przepisany stan wykazywani być mogą, zależyć to będzie od czasu i okoliczności, względem czego nadworna Rada woienna sobie zastrzéga rozpoznawanie. Jeżeli takowy, iako urlopnik w iakiéy służbie cywilnéy zostaiący człowiek, dla popadania w defekta, lub z innych ważnych przyczyn przed upłynieniem dziesięciu lat ze służby cywilnéy oddalonym został, takowy stawiony będzie do dyspozycyi naczelnéy Instancyi woyskowéy w prowincyi, to iest jeneralnéy Komendy, która potém iego rearbitrowanie nakaże, i onego podług rezultatu albo do czynnéy służby woyskowéy, lub też iako rzeczywistego inwalida podług istnącego w téy mierze powszechnego systematu klassyfikować będzie.

214.

Pobiéranie podatku konsumcyynego od płynów spirytusowych wypalanych z królestwa Lombardzko-Weneckiego, tudzież Tyrolu i Forarlbergu; także dodatku do podatku konsumcyynego od tychże, z Galicyi i Bukowiny wprowadzanych.

Dodatkowo do okolnika gubernialnego z dnia 1. Września r. b. pod liczbą 53274, odnośnie do nakładu podatkowego na płyny spirytusowe wypalane, od wyrobu, stosownie do dekretu wysokiéy c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 23. Września r. b. pod liczbą 41775, podaném zostaie do publicznéy wiadomości co następuie:

§. 1.

Podatek konsumcyyny od wódki, wódczannego spirytusu, lub płynów spirytusowych przepalanych, z królestwa Lombardzko-Weneckiego, albo z Tyrolu i Forarlbergu do innych prowincyy, gdzie podatek konsumcyyny ustanowiony iest, wprowadzanych, po trzy ZłR. od wiadra niższ. austr. wódki, wraz z wymienioném w §. 4. okolnika gubernialnego z dnia 1. Września r. b. pod liczbą 53274 dodatkiem czterdziestu pięciu kraycarów od wiadra, w miarę alkoholu od pięciu do pięciu stopni nad 20' Bomego przy miernéy temperaturze więcéy zawartego, opłacać się powinny, przez niżéy wyrażone Urzędy podatkowe, pobiérany będzie:

Od płynów spirytusowych przepalanych z prowincyy Lombardzko Weneckich wprowadzanych: w Urzędach podatkowych w nadbrzeżu: w Robig, Brazzano, Visco i No-

redo; dann in Kärnthen bei den Aemtern zu Pontafel, Tarvis und Mauthen; bei der Einbringung aus Tyrol und Vorarlberg von den Steuerämtern in Kärnthen zu Obertrauburg, Luggau und Winklern, dann im Gebiethe von Salzburg an den Gränzpuncten der Strassen von Paß Struck, Paß Thurn und von Grießen.

§. 2.

Von den aus Galizien und der Bukowina in die übrigen Provinzen eingehenden gebrannten geistigen Flüssigkeiten ist bei deren Einbringung ein Verzehrungssteuer-Nachtrag von dreißig Kreuzern für den niederösterreichischen Eimer Branntwein, dessen Alcohol-Gehalt zwanzig Grade der Beauméschen Scala bei mittlerer Temperatur nicht übersteigt, einzuheben. Im Falle eines höheren Alcohol-Gehaltes ist die im vorausgehenden §phe bemerkte Vorschrift dergestalt in Anwendung zu bringen, daß von fünf zu fünf Grade Mehrgehalt sieben und ein halber Kreuzer für den niederösterreichischen Eimer der Nachtragsgebühr hinzugefügt werden. Die Einhebung des Verzehrungssteuer-Nachtrages ist dem mährisch-schlesischen Steueramte zu Bielitz übertragen.

§. 3.

Bei der Einbringung der erwähnten Artikel ist die Menge derselben, und wofern deren Alcohol-Gehalt den 20. Grad der Beauméschen Scala bei mittlerer Temperatur übersteigt, auch der Grad ihres Alcohol-Gehaltes anzumelden, und sich im Uebrigen hinsichtlich der Anmeldungen nach den Bestimmungen zu benehmen, welche für die Waaren-Erklärungen bei der Einfuhr über die Zoll-Linie in zollämtlicher Beziehung bestehen.

§. 4.

Als die Steuer-Linie ist die Gränze anzusehen, welche nach der politischen Landes-Eintheilung Tyrol und Vorarlberg, dann das lombardisch-venetianische Königreich von den übrigen Provinzen, ferners Galizien von Mähren und Schlesien scheidet.

§. 5.

Die Strassen, auf denen es gestattet ist, gebrannte geistige Flüssigkeiten über die Steuer-Linie einzubringen, werden an den Puncten, in welchen die Steuer-Linie dieselben durchschneidet, kennbar bezeichnet werden. Auf allen andern Strassen ist die Einbringung von Branntwein, Branntweingeist und gebrannten geistigen Flüssigkeiten (§. 1.) verbothen.

§. 6.

Es ist untersagt, zur Nachtszeit, das ist: nach Sonnen-Untergang und vor Sonnen-Aufgang das Einbringen der oben erwähnten Artikel über die Steuer-Linie zu bewerkstelligen. Aus-

garedo; w Karyntyi: w Urzędach podatkowych w Pontafel, Tarvis i Mauten; przy wprowadzaniu z Tyrolu i Forarlbergu: w Urzędach podatkowych w Karyntyi: w Obertrauburg, Luggau i Winklern, nakoniec w terytorium Salcburskiém, na granicznych punktach gościńców: Pass-Struck, Pass-Thurn i Griessen.

§. 2.

Od płynów spirytusowych przepalanych z Galicyi i Bukowiny do innych prowincyy wprowadzanych, przy wprowadzaniu dodatek podatku konsumcyynego trzydziestu kraycarów od wiadra niższo-austr. wódki, któ-éy treść alkoholu dwadzieścia stopni rozmiaru (skali) Bomego przy miernéy temperaturze nie przenosi, pobiérany być ma. Gdy treść alkoholu większa będzie, przepis w poprzedniczym §. powołany tym sposobem zastosowanym być ma, iż od pięciu do pięciu stopni przewyżki treści alkoholu, siedm i pół kraycara od wiadra niższo-aust. należytości dodatkowéy, doliczonych być ma. Pobiéranie dodatku do podatku konsumcyynego Urzędowi podatkowemu morawsko-szląskiemu w Bielsku poruczone iest.

§. 3.

Przy wprowadzaniu pomienionych artykułów, ilość tychże, a ieżeli treść alkoholu 20' rozmiaru Bomego, przy miernéy temperaturze, przenosi; także stopień treści alkoholu w onychże, oznaymić, a co do reszty w oznaymieniach podług przepisów, względem deklaracyy (oświadczeń) przy wprowadzaniu przez liniię cłową, pod względem urzędowania cłowego wydanych, postępować należy.

§. 4.

Jako liniia podatkowa, granica uważana być ma, która podług politycznego podziału kraiów, Tyrol i Forarlberg, tudzież królestwo Lombardzko-Weneckie od innych prowincyy, a Galicyię od Morawy i Szląska, dzieli.

§. 5.

Gościńce, na których pozwolono spirytusowe płyny przepalane przez liniię podatkową wprowadzać, na punktach, gdzie liniia podatkowa takowe przerzyna, do rozpoznania oznaczone będą. Na wszystkich innych gościńcach, przywóz wódki, spirytusu wódczannego i spirytusowych przepalanych płynów (§. 1.) zakazany iest.

§. 6.

Zakazano iest artykuły wyż pomienione nocą, to iest: po zachodzie i przed wschodem słońca, przez liniię podatkową wprowadzać. Wyięte od tego są płyny spirytusowe

genommen hiervon sind jene gebrannten geistigen Flüssigkeiten, welche auf den Haupt- und Poststrassen mit der Fahrpost vorkommen, oder welche Reisende mit sich führen.

§. 7.

Wer den in den §§. 4., 5. und 6. angeführten Bestimmungen entgegen handelt, wird als Gefälls-Uebertreter angesehen, und nach Maßgabe des §. 22. der Gubernial-Kundmachung vom 1. September 1835 Zahl 53274, und der §§. 39., 40 und 41 des Gubernial-Circulars vom 5. Juli 1829 Zahl 5039 in Anspruch genommen werden.

Gubernial-Kundmachung vom 3. October 1835. Gub. Zahl 59688.

215.

Bestimmungen wegen Ertheilung von Fristverlängerungen und Borgungen bei Entrichtung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten.

Zur Erleichterung der Steuerpflichtigen in der Entrichtung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten hat die k. k. allgemeine Hofkammer mit der Verordnung vom 23. September d. J. Zahl 41212 nachträglich zum §. 16. des allgemein kundgemachten Hofkammerdecretes vom 24. August d. J. Zahl 36678 (Kreisschreiben vom 1. September l. J. Zahl 53274) folgende Bestimmungen erlassen:

I.

Arten der Erleichterung in der Steuerzahlung.

§. 1.

Die Erzeuger gebrannter geistiger Flüssigkeiten können bei gehöriger Beobachtung der durch die gegenwärtige Vorschrift festgesetzten Bedingungen für die Steuergebühr von den Erzeugnissen ihres Gewerbsbetriebes eine Erweiterung der Zahlungsfrist oder eine Steuerborgung erhalten.

II.

Erweiterung der Zahlungsfrist.

1. Zahlung nach Ablauf eines Monats.

§. 2.

Den Steuerpflichtigen, welche wenigstens drei Tage vor dem Anfange eines Kalendermonats für denselben vorhinein das steuerbare Verfahren anmelden, kann, wenn die Anmeldung auf einen regelmäßigen Betrieb der Brennerei

wypalane, prowadzone głównym i pocztowym gościńcem na wozie pocztowym, lub przez podróżnych z sobą wiezione.

§. 7.

Przeciw przepisom §§. 4, 5 i 6 obiętym działaiący, iako przestępca przepisów dochodowych uważanym i podług §. 22. okolnika gubernialnego z dnia 1. Września 1835 pod l. 53274 i §§. 39, 40 i 41, okolnika gubernialnego z dnia 5. Lipca 1829 pod l. 5039, do kary pociągniony będzie.

Obwieszczenie gub. z d. 3. Października 1835 pod l. gub. 59668.

215.

Przepisy o pozwoleniu przedłużenia terminu i kredytu przy odpłacie podatku konsumcyynego od wypalanych płynów spirytusowych.

Dla ułatwienia podatkuiącym w opłaceniu podatku konsumcyynego od wypalanych płynów spirytusowych, c. k. powszechna Kamera nadworna, rozporządzeniem z dnia 23. Września r. b. pod liczbą 41212, dodatkowo do §. 16. powszechnie ogłoszonego dekretu Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia r. b. pod liczbą 36678 (okolnika pod dniem 1. Września r. b. pod liczbą 53274), wydała następuiące postanowienia:

I.

Rodzaie ułatwienia w opłacaniu podatku.

§. 1.

Producenci wypalanych spirytusowych płynów, mogą przy należytém zachowaniu ustanowionych ninieyszym przepisem warunków, otrzymać przedłużenie terminu lub kredyt do opłacenia należytości podatkowéy od wyrobów swoiego rzemiosła.

II.

Przedłużenie terminu wypłaty.

1. Wypłacenie po upłynieniu iednego miesiąca.

§. 2.

Podatkuiącym, którzy przynaymniey na trzy dni przed początkiem miesiąca kalendarzowego, na ten miesiąc naprzód oznaymią postępowanie poborowi podlégaiące, ieżeli oznaymienie obeymuie regularną robotę

von wenigstens ein und zwanzig Tagen in diesem Monate lautet, auf ihr Ansuchen eine Erweiterung der Zahlungsfrist in der Art zugestanden werden, daß sie die nach der Anmeldung für den ganzen Monat entfallende Steuergebühr nicht für denselben vorhinein, sondern am ersten Tage des nächsten Monates zu entrichten haben.

§. 3.

Ist der Steuerpflichtige ein obrigkeitlicher Grundbesitzer, oder eine propinationsberechtigte Stadtgemeinde, so wird von demselben rücksichtlich der Steuer von den in der Brennerei, die er auf seinem Grundbesitze ausübt, erzeugten Branntwein oder Branntweingeist, so lange er die gebührenden Zahlungen regelmäßig leistet, und über die eingeräumten Fristen nicht im Rückstande bleibt, zur Erlangung der Fristerweiterung eine besondere Sicherstellung nicht gefordert. Pächter obrigkeitlichen Grundbesitzes oder obrigkeitlicher Gefälle können die Fristerweiterung ohne Beibringung einer andern Sicherstellung für die Verzehrungssteuer von dem auf dem Pachtstücke gewonnenen Branntweine oder Branntweingeiste erlangen, wenn der Eigenthümer des Pachtstückes die Haftung für die Steuer durch eine ausdrückliche Erklärung entweder unmittelbar auf die Anmeldung, oder mit einer eigenen Urkunde zur ungetheilten Hand mit dem Pächter übernimmt.

§. 4.

In andern Fällen ist den Gefällsbehörden vorbehalten, wo sie es nothwendig finden, für den Steuerbetrag, rücksichtlich dessen die Fristerweiterung zugestanden wird, die vorschriftmäßige Sicherstellung zur Bedingung der Bewilligung zu machen.

§. 5.

Die Sicherstellung kann geleistet werden:

1) Durch österreichische Staatspapiere nach dem Curswerthe der in dem neuesten Blatte der Wiener Zeitung, oder wenn diese nicht vorhanden wäre, in dem neuesten Blatte derjenigen Zeitung der Provinz, mit der das Amtsblatt verbunden ist, angegeben erscheint.

2) Durch eine Hypothekar-Verschreibung, so weit die gesetzlichen Bedingungen der vollständigen Sicherstellung vorhanden sind. Wurde die Hypothekar-Verschreibung nicht von dem Steuerpflichtigen selbst ertheilt, so muß der Eigenthümer der Hypothek die Haftung zur ungetheilten Hand mit dem Steuerpflichtigen übernehmen.

3) Durch die Einräumung des Pfandrechtes auf eine angemessene Menge Branntwein oder Branntweingeist. Das Pfand muß in ämtliche Verwahrung übergeben

w gorzelni przynaymniéy dwudziestu i ieden dni w tym miesiącu, może być pozwolone na ich prosbę przedłużenie terminu wypłaty w ten sposób, że przypadaiącą podług oznaymienia za cały miesiąc należytość podatkową nie z góry za ten miesiąc, lecz na dniu piérwszym następuiącego miesiąca opłacić powinni.

§. 3.

Jeżeli podatkuiący iest posiadacz dóbr ze Zwierzchnością, lub gmina mieyska, maiąca prawo propinacyi, od takiego nie żąda się do pozwolenia mu przedłużenia terminu wypłaty podatku od wypędzonéy w gorzelni, na iego gruncie położonéy, wódki lub spirytusu wódczannego, osobnéy kaucyi, dopóki regularnie opłaca należytość i względem pozwolonych sobie rat nie iest w zaległościach. Dzierzawcy posiadłości lub dochodów dominikalnych mogą otrzymać przedłużenie terminu opłacenia podatku konsumcyynego od wyrobionéy na dzierzawie wódki lub spirytusu wódczannego, ieżeli właściciel rzeczy w dzierzawę wypuszczonéy zaręczy wraz z dzierzawcą in solidum, za podatek wyraźnem oświadczeniem albo bezpośrednio na oznaymieniu lub osobnym dokumentem.

§. 4.

W innych przypadkach zostawuie się Urzędom przychodowym, gdzie tego uznaią potrzebę, za podatek, względem którego przedłużenie terminu ma być pozwolone, przepisane zabezpieczenie położyć za warunek pozwolenia.

§. 5.

Zabezpieczenie może być dane:

1) W austryiackich papiérach (obligacyiach) Stanu, podług kursu, w naynowszéy Gazecie Wiedeńskiéy, lub gdyby téy nie było, w naynowszym numerze téy Gazety prowincyi, z którą połączony iest dziennik urzędowy, podanego.

2) Zapisem hypotecznym, iak dalece prawne warunki zupełnego zabezpieczenia mieysce maią. Jeżeli zapis hypoteczny nie przez samego podatkuiącego był wydany, właściciel hypoteki powinien wziąć na siebie rękoymią in solidum wraz z podatkuiącym.

3) Pozwoleniem prawa zastawu na dostateczną ilość wódki lub spirytusu wódczannego. Zastaw powinien być oddany w urzędowe schowanie. Ten rodzay za-

werden. Diese Art der Sicherstellung findet nur in so fern Statt, als ämtliche Niederlagen zur Verwahrung der geistigen Flüssigkeiten, die zum Pfande dienen sollen, in hinreichender Ausdehnung und von der erforderlichen Beschaffenheit vorhanden sind. Die Sicherstellung wird für denjenigen Betrag gehörig geleistet angesehen, welcher drei Viertheile des Werthes der zum Pfande übergebenen Flüssigkeiten erreichet.

§. 6.

Das Ansuchen um die Erweiterung der Zahlungsfrist kann von denjenigen, welche zu Folge des §. 3. zur Beibringung einer besondern Sicherstellung nicht gehalten sind, oder welche die Sicherstellung vorschriftsmäßig leisteten, auf der Anmeldung selbst ausgedrückt werden. Von Seite anderer Steuerpflichtigen ist ein besonderes Gesuch zu überreichen, über das die Cameral-Bezirks-Verwaltung entscheidet, ob die Erweiterung der Frist gegen vorläufige Sicherstellung, oder ohne dieselbe bewilligt wird.

2. Eintheilung der monatlichen Gebühr in Raten.

§. 7.

In so fern die Bedingungen zur Gewährung einer Fristerweiterung nicht vorhanden sind, soll die Steuergebühr in der Regel, wenn die Anmeldung für zwei oder mehrere Betriebstage vorhinein geschieht, auch vereint vorhinein entrichtet werden. Meldet jedoch ein Steuerpflichtiger den Betrieb für einen ganzen Kalendermonat wenigstens drei Tage vor dem Anfange des Letztern bei dem Beamten, dem die Brennerei zur Gefälls-Aufsicht zugewiesen ist, vorhinein an, so ist ihm gestattet, die für den Monat entfallende ganze Steuersumme in höchstens sechs gleichen Raten am 1., 6., 11., 16., 21. und 26. des Monates, für den die Anmeldung geschah, zu entrichten. Fällt einer dieser Tage auf einen Sonn- oder Feiertag, so hat die Zahlung an dem nächsten Werktage zu geschehen. Bleibt der Steuerpflichtige mit einer Rate im Rückstande, so wird die ganze Monatsgebühr, so weit dieselbe noch unberichtigt ist, sogleich eingefordert. Wünscht er diese Gestattung in einer geringeren als der hier zugestandenen Ausdehnung, daher mit einer geringeren Zahl Raten zu benützen, so ist ihm dieses frei gelassen, jedoch muß die Eintheilung in gleiche Raten geschehen.

III.

Steuerborgung.

1. Arten derselben.

§. 8.

Die Steuerborgung ist zweifacher Art, je nachdem dieselbe mit Rücksicht auf die von Seite der Propinations-

bezpieczenia wtenczas tylko ma mieysce, ieżeli urzędowe składy na schowanie płynów spirytusowych, które za zastaw służyć maią, w dostateczney obszerności i potrzebney własności znayduią się. Zabezpieczenie uważa się za dostateczne za tę kwotę, która trzy czwarte części wartości oddanych w zastaw płynów wynosi.

§. 6.

Prośba o przedłużenie terminu opłaty od tych, którzy stosownie do §. 3. do stawienia osobnego zabezpieczenia nie są obowiązani, lub którzy zabezpieczenie podług przepisów dali, na samém oznaymieniu wyrażona być może. Ze strony innych podatkuiących powinna być podana osobna prośba, na którą Urząd kameralny obwodu stanowi, czyli przedłużenie terminu za poprzedniém zabezpieczeniem, lub bez tego, ma być pozwolone.

2. Podział należytości miesięczney na raty.

§. 7.

Jeżeli nie ma warunków do zezwolenia na przedłużenie terminu, natenczas należytość podatkowa w regule, ieżeli oznaymienie na dwa lub więcey dni roboty naprzód było uczynione, powinna także razem naprzód być opłacona. Jeżeli iednak podatkuiący robotę w gorzelni na cały miesiąc kalendarzowy przynaymniey na trzy dni przed początkiem onego, urzędnikowi, któremu gorzelnia w dozór przychodowy iest oddana, naprzód oznaymi, wolno mu przypadaiącą za miesiąc całkowitą summę podatkową naydaley w sześciu równych ratach, dnia 1., 6, 11., 16., 21. i 26., tego miesiąca, na który oznaymienie było uczynione, opłacić. Jeżeli który z tych dni przypada na dzień niedzielny, lub świąteczny, opłata powinna być nayblizszego dnia powszedniego uiszczona. Jeżeli podatkuiący z iedną ratą zostanie w zaległości, natenczas należytość całomiesięczna, iak dalece nie była ieszcze opłacona, będzie natychmiast wymagana. Jeżeli z tego pozwolenia chce korzystać w mnieyszey, iak tu wyrażono, rozciągłości, a zatém w mnieyszey liczbie rat, to zostawuie mu się do woli, podział iednak powinien na równe raty być rozłożony.

III.

Kredytowanie opłacenia podatku.

1. Rodzaie kredytu.

§. 8.

Kredytowanie podatku iest dwoiakiego rodzaiu: albo ze względem na opłacenie przez maiącego prawo

berechtigten nach der bisherigen Besteuerungsart Statt gefundene Steuerentrichtung, oder ohne Rücksicht auf dieselbe Platz greift.

2. Nach Maß der bisherigen Besteuerung.

§. 9.

Ist der Steuerpflichtige ein Propinationsberechtigter, und läßt sich der Betrag, der bisher an der allgemeinen Verzehrungssteuer von dem in Folge des Propinationsrechtes geschehenen Ausschanke gebrannter geistiger Flüssigkeiten entrichtet wurde, ausmitteln, so kann dieser Steuerpflichtige verlangen, daß ihm für das Verwaltungsjahr 1836 eine dem erwähnten Betrage der bisher entrichteten Verzehrungssteuer mit einem Zuschlage des 5. Theiles (20 Percent) gleich kommende Summe an der Verzehrungssteuer, die von der Getränkerzeugung im Laufe dieses Verwaltungs-Jahres entfallen wird, geborgt werde. Diese Borgung findet unter der Bedingung Statt, daß der zwölfte Theil des für das ganze Jahr geborgten Betrages mit dem ersten Tage eines jeden Monates vorhinein zu entrichten ist. Der Ausmittlung des Betrages, der geborgt wird, ist der Durchschnitt aus dem Ergebniße der Jahre 1833, 1834 und 1835, oder wenn das Ergebniß des Jahres 1835 noch nicht vollständig bekannt wäre, die Jahre 1832, 1833 und 1834 zum Grunde zu legen. Uebt ein Pächter die Brennerei aus, so findet auch in dieser Beziehung die Bestimmung des §. 3. Anwendung.

§. 10.

So lange die Summe der Verzehrungssteuer von den gebrannten geistigen Flüssigkeiten, die in der dem Steuerpflichtigen gehörenden Brennerei erzeugt werden, im Laufe des Verwaltungsjahres 1835 den nach dieser Bestimmung ausgemittelten Jahresbetrag nicht überschreitet, hat der Steuerpflichtige keine andere Zahlung, als jene der nach dem §. 9. entfallenden monatlichen Raten zu leisten. Wird aber die Brennerei in der Ausdehnung betrieben, daß die in Folge der Anmeldungen fällige Steuergebühr den gedachten Jahresbetrag übersteigt, so ist die denselben überschreitende Summe baar zu entrichten, wenn nicht die Erweiterung der Zahlungsfrist oder die Borgung der Gebühr auf eine andere der durch die gegenwärtige Vorschrift gestatteten Arten erwirkt wird.

§. 11.

Beabsichtigt ein Propinationsberechtigter die Branntwein-Erzeugung in dem Maße zu beschränken, daß er die Borgung nicht mit der vollen nach dem §. 9. gestatteten Summe verspricht, so bleibt ihm dieses zwar freigestellt, wenn er aber die Getränk-Erzeugung in dem Umfange treibt, daß durch die nach seinen

propinacyi podatkowi według dotychczasowego sposobu nałożenia podatku, albo bez tego względu.

2) W miarę dotychczasowego nałożenia podatku.

§. 9.

Jeżeli podatkuiący iest stroną maiącą prawo propinacyi, i ieżeli można obliczyć kwotę, która dotychczas, iako podatek konsumcyyny od wyszynkowanych, w skutek prawa propinacyi wypalanych płynów spirytusowych była opłacana, takowy podatkuiący może żądać, aby mu na rok administracyyny 1836, na podatek konsumcyyny, od wyrobu trunku w ciągu tego roku administracyynego przypaść maiący, została pokredytowana summa wyrównywaiąca wspomnionéy kwocie opłacanego dotąd podatku konsumcyynego, z dodatkiem iednéy piątéy części (20 procentu). Kredyt ten pozwala się pod warunkiem, że dwunasta część pokredytowanéy na cały rok summy, dnia piérwszego każdego miesiąca z góry powinna być opłacona. Za zasadę obliczenia summy, która ma być pokredytowana, należy wziąć przecięcie z wypadków w latach 1833, 1834 i 1835, a gdyby wypadek roku 1835 nie był ieszcze dostatecznie wiadomy, lata 1832, 1833 i 1834. Jeżeli dzierzawca pędzi w gorzelni, natenczas postanowienie §. 3. i w tym względzie powinno być zastosowane.

§. 10.

Póki summa podatku konsumcyynego od wypalanych płynów spirytusowych, wyrabianych w grozelni do podatkuiącego należącéy, w ciągu roku administracyynego 1835, nie przewyższa obliczonéy podług tego postanowienia kwoty roczněy, podatkuiący do żadnéy innéy opłaty, oprócz przypadaiących podług §. 9. rat miesięcznych, nie iest obowiązany. Jeżeli zaś wyrób w gorzelni tak iest znaczny, że przypadaiąca w skutek oznaymienia należytość podatkowa, wspomnioną kwotę roczną przewyższa, natenczas przewyższaiąca tę kwotę summa powinna być w gotowiźnie zapłacona, ieżeli przedłużenie terminu wypłaty, albo kredytowanie należytości, innym, w ninieyszém postanowieniu pozwolonym sposobem nie będzie uzyskane.

§. 11.

Jeżeli maiący prawo propinacyi, wyrób wódki tak dalece ograniczyć zamyśla, że nie żąda kredytu całkowitéy w §. 9. zezwolonéy summy, to mu wprawdzie wolno; lecz ieżeli tyle trunku wyrabia, że przypadaiąca podług iego oznaymienia należytość podatkowa przewyższa kwotę, do

Anmeldungen entfallende Steuergebühr der Betrag, auf den die Borgung nach seinem Ansuchen verringert worden ist, überschritten wird, so hat er die Zahlung bis zu der Summe baar zu leisten, welche bis zu dem Zeitpuncte, um den es sich handelt, hätte entrichtet werden müssen, wenn der Steuerborgung die volle im §. 9. festgesetzte Summe zum Grunde gelegt worden wäre. Auf dieselbe Art ist zu verfahren, wenn der Steuerpflichtige die mit dem §. 9. eingeräumte Begünstigung nicht sogleich bei dem Beginnen des Verwaltungsjahres, sondern erst im Laufe desselben ansucht.

§. 12.

Stellt der Steuerpflichtige, welcher von der Begünstigung dieser Steuerborgung Gebrauch machte, im Laufe des Jahres den Betrieb der Brennerei ein, und ist bis zu dem Zeitpuncte der Einstellung des Betriebes der für das Jahr eingeräumte ganze Betrag der Borgung durch die im Grunde der Anmeldungen erwachsene Steuergebühr noch nicht erschöpft, so ist er berechtigt, mit dem Staatsgefälle Abrechnung zu pflegen, und den durch die Ratenzahlungen noch nicht getilgten Rückstand zu berichtigen, oder nach Maß desselben die Verringerung der einzelnen noch nicht fälligen Raten anzusuchen.

§. 13.

Treibt der Propinationsberechtigte die Bereitung gebrannter geistiger Flüssigkeiten in der Ausdehnung, daß die von derselben nach seinen Anmeldungen entfallende Steuergebühr den zu Folge des §. 9. bestimmten Betrag überschreitet, so kann er, wenn die erwähnte Gebühr für den Lauf des Jahres nicht unter 600 fl. steht, ansuchen, daß ihm die Steuergebühr, durch welche jene im §. 9. festgesetzte Summe überschritten wird, mit Beobachtung folgender Bestimmungen geborgt werde:

1) Der von den Steuerpflichtigen erzeugte Branntwein und Branntweingeist, rücksichtlich dessen die Borgung der Steuergebühr zugestanden wird, muß in wohl gefüllten, zur Anlegung des ämtlichen Verschlußes geeigneten Gefässen unter ämtliche Mitsperre der Gefällsbehörden übergeben werden.

2) Zur Ausübung dieser Mitsperre und zur Aufbewahrung der unter dieselbe gestellten Brennerei-Erzeugnisse ist ein zur Anlegung der Mitsperre wohl eingerichtetes, gegen Einbrüche und Entwendungen gesichertes Locale von Seite des Steuerpflichtigen im Orte der Erzeugung anzuweisen, und von ihm, so lange die Steuerborgung dauert, in gutem, gehörig verwahrtem Zustande zu erhalten.

3) In den Anmeldungen über das steuerbare Verfahren, welche der auf diese Art zu borgenden Steuergebühr zur Grundlage zu dienen haben, soll der Steuerpflichtige die Menge und

któréy kredyt na prośbę iego został zniżony, powinien w gotowiźnie wypłacić summę, którąby do tego czasu, o którym iest mowa, powinna była być opłacona, gdyby za zasadę kredytu na podatek położona była całkowita w §. 9. ustanowiona summa. Tym samym sposobem postępować należy, ieżeli podatkniący o pozwolone w §. 9. ułatwienie nie prosi zaraz na początku, lecz dopiéro w ciągu roku administracyynego.

§. 12.

Jeżeliby podatkuiący, który korzystał z pozwolenia tego kredytu na podatek, w ciągu roku przestał wyrabiać w gorzelni i ieżeliby do czasu zastanowienia gorzelni pozwolona na rok cały summa całkowita kredytu, przez narosłą w skutek oznaymień należytość podatkową nie była ieszcze wyczerpaną, natenczas ma prawo obrachować się z dochodami skarbowémi i kwotę resztuiącą, ratami wypłaty ieszcze nie zastąpioną uiścić, albo w miarę téy reszty o zmnieyszenie rat poiedyńczych, do zapłacenia ieszcze nie przypadłych, prosić.

§. 13.

Jeżeli prawo propinacyi maiący, wypalane płyny spirytusowe w takiéy ilości wyrabia, że przypadaiąca od tego wyrobu, podług iego oznaymienia, należytość podatkowa oznaczoną stosownie do §. 9. kwotę przewyższa, natenczas może, ieżeli wspomniona należytość za przeciąg roku nie mniéy iak 600 ZłR. wynosi, prosić o pokredytowanie należytości podatkowéy, przewyższaiącéy w §. 9. ustanowioną summę, z zachowaniem następuiących przepisów:

1) Wyrobiona przez podatkuiącego wódka lub spirytus wódczanny, za które kredyt na podatkową należytość ma być pozwolony, powinna w dobrze napełnionych, do urzędowego zamknięcia sposobnych naczyniach, być oddana pod urzędowy wspólny zamek Instancyy przychodowych.

2) Dla uskutecznienia tego wspólnego zamknięcia i na schowanie oddanych pod zamknięcie wyrobów gorzelnianych powinien podatkuiący wyznaczyć w mieyscu wyrobu, do wspólnego zamknięcia dobrze przysposobiony, przeciw włamaniu się i kradzieży zabezpieczony lokał i takowy dopóki trwa kredyt na podatek, w dobrym, należycie ochronionym stanie utrzymywać.

3) W oznaymieniach postępowania poborowi podlégaiącego, które pozwoleniu tym sposobem kredytu na podatkową należytość za zasadę służyć powinny, podatkuiący

Gattung der gebrannten geistigen Flüssigkeit, die er durch das angemeldete Verfahren zu erzeugen beabsichtigt, beiläufig angeben. Zwar wird die Angabe der Gradhältigkeit nicht unbedingt gefordert, jedoch ist stets anzugeben, ob das Erzeugniß Branntwein oder Branntweingeist seyn werde.

4) Es ist nicht gestattet, Erzeugnisse, welche zu Folge der im ersten Absatze dieses Paragraphs enthaltenen Anordnung der Verbindlichkeit zur Stellung unter ämtliche Mitsperre unterliegen, derselben ganz oder zum Theile zu entziehen, oder aus der Mitsperre ohne vorläufige ämtliche Gestattung hinwegzunehmen. Die Uebertretung dieser Anordnung wird nach §. 39 des Verzehrungssteuer-Gesetzes (Kreisschreiben vom 5. Juli 1829 Zahl 5039) gestraft.

5) Die Verringerung, welche die unter ämtliche Mitsperre gestellten geistigen Flüssigkeiten durch Eintrocknen, Ausrinnen oder zufällige Ereignisse in der Menge oder Beschaffenheit erleiden, hat dem Staatsschatze nicht zum Nachtheile zu gereichen. Dieselbe kann dem Steuerpflichtigen nicht zum Anlaße dienen, eine Mäßigung oder Nachsicht der Steuergebühr anzusprechen.

6) Auslagerungen von geringern Mengen, als dem Erzeugniße eines eintägigen Betriebes, oder wenn durch denselben mehr als zehn Eimer gewonnen wurden, Auslagerungen unter zehn Eimer, sind in der Regel nicht gestattet. Abweichungen können nur Platz greifen, wenn durch die Amtshandlung, welche solche geringere Auslagerungen verursachen, der Beamte oder das Amt, dem die Brennerei dießfalls zugewiesen ist, nicht an der regelmäßigen Vollziehung seiner andern Dienstverrichtungen gehindert, oder in derselben gestört wird.

7) Jede Auslagerung aus der ämtlichen Mitsperre muß bei dem Beamten oder Amte, dem die Brennerei dießfalls zugewiesen ist, schriftlich angemeldet werden.

8) Erreicht die Menge Branntwein oder Branntweingeist, welche der Steuerpflichtige auszulagern wünscht, nicht zehn Eimer, so hat er nach Maß derselben einen auf der Grundlage der im §. 4. des Hofdecrets vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 ausgedrückten Steuersätze zu berechnenden Betrag auf Abschlag der geborgten Steuersumme baar zu entrichten.

9) Beträgt die auszulagernde Menge hingegen zehn Eimer oder darüber, so kann der propinätionsberechtigte Steuerpflichtige entweder den nach dem eben bemerkten Maßstabe zu berechnenden Betrag baar entrichten, oder ansuchen, daß ihm derselbe auf drei Monate geborgt werde.

obowiązany iest, ilość i gatunek wypalanych płynów spirytusowych, które oznaymionem postępowaniem wyrobić zamyśla, na mniéy więcéy, wymienić. Nie żąda się wprawdzie bezwarunkowo wymienienia treści stopniowéy, zawsze iednak wymienić należy, czy wyrób będzie wódką, czy też spirytusem wódczannym.

4) Nie wolno wyrobów, które stosownie do przepisu, w piérwszym oddziale tego paragrafu zawartego, powinny być pod urzędowe współzamknięcie oddane, z pod tego zamknięcia całkiem lub w części uchylać, albo bez poprzedniego urzędowego pozwolenia zabiérać. Wykroczenie przeciw temu rzzporządzeniu karane będzie podług §. 39. ustawy o podatku konsumcyynym (okolnika z dnia 5. Lipca 1829 pod liczbą 5039).

5) Uszczuplenie oddanych pod urzędowe współzamknięcie płynów spirytusowych przez wyschnięcie, wycieczenie lub przypadkowe zdarzenia w ilości, lub gatunku, nie ma szkodzić Skarbowi. To uszczuplenie nie może służyć podatkuiącemu do żądania umiarkowania lub opuszczenia należytości podatkowéy.

6) Branie ze składu mnieyszéy ilości, iak wyrób iednodzienny wynosi, albo, ieżeli ten wynosi więcéy, iak dziesięć wiader, branie ze składu mnieyszéy ilości, iak dziesięć wiader, w regule nie iest pozwolone. Odstąpienie od tego prepisu wtenczas tylko mieysce mieć może, ieżeli przez czynność urzędową z powodu brania téy mnieyszéy ilości, urzędnik lub Urząd, któremu gorzelnia w tym celu została poruczona, w regularném wypełnieniu innych czynności służby swoiéy nie doznaie przeszkody lub przerwy.

7) Każde branie z pod urzędowego współzamknięcia powinno urzędnikowi, wyznaczonemu w téy mierze do gorzelni, być na piśmie oznaymione (zameldowane.)

8) Jeżeli ilość wódki lub spirytusu wódczannego, którą podatkuiący ze składu wziąć chce, nie dochodzi dziesięciu wiader, powinien w miarę téy ilości zapłacić w gotowiźnie na odtrącenie pokredytowanéy summy podatkowéy kwotę, wyrachowaną na zasadzie poboru, nałożonego w §. 4. dekretu Kamery nadworney z dnia 24. Sierpnia (okolnika pod dniem 1. Września) 1835.

9) Jeżeli zaś ilość, maiąca być wziętą, wynosi dziesięć wiader lub więcéy, natenczas produkuiący, prawo propinacyi maiący, może albo w gotowiźnie zapłacić kwotę podług dopiero wspomnionéy miary wyrachować się maiącą, albo prosić, aby mu takowa na trzy miesiące pokredytowana była.

10) In beiden Fällen (8. und 9.) erhält der Steuerpflichtige die ämtliche Bestätigung über die geschehene Anmeldung. Zugleich mit der Ausfertigung dieser Bestätigung wird der Beamte oder Angestellte bestimmt, welcher der Auslagerung beizuwohnen hat.

11) Dieser Beamte oder Angestellte eröffnet die ämtliche Mitsperre, nimmt, wenn die Gefäße, in denen das auszulagernde Getränke aufbewahrt wird, sich unter ämtlichem Verschluße befinden, denselben ab, sofern nicht das Getränke eine Bestimmung erhält, bei welcher die Anlegung des Verschlußes vorgeschrieben ist, wohnt dessen Hinwegbringung aus dem Aufbewahrungs-Locale bei, und bemerkt auf dem Rücken der Bollete, daß die Auslagerung in seiner Gegenwart geschehen sey. Erhielt das Getränke eine Bestimmung, bei der für die Versendung die Anlegung des ämtlichen Verschlußes an die Gefäße gestattet ist, und befinden sich die letztern nicht bereits unter diesem Verschluße, so wird solcher vor der Hinwegbringung des Getränkes aus dem Aufbewahrungs-Locale an die zur Versendung bestimmten Gefäße angelegt.

12) Durch die Auslagerungen, welche zu Folge des neunten Absatzes gegen Borgung der entfallenden Abschlagsgebühr geschehen, darf die Menge des unter die ämtliche Mitsperre gestellten Branntweines oder Branntweingeistes nicht unter die Hälfte derjenigen Eimerzahl vermindert werden, welche der noch unberichtigten und nicht unter der Borgung, von welcher die §§. 9. bis 12. handeln, begriffenen Summe der von dem steuerbaren Verfahren vorgeschriebenen Steuergebühr nach den im §. 4. des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 bestimmten Steuersätzen entspricht.

13) Sobald die von den Anmeldungen des steuerbaren Verfahrens vorgeschriebene, nicht unter der erwähnten Borgung (§§. 9. bis 12.) begriffene Steuergebühr berichtigt ist, wird die ämtliche Mitsperre aufgehoben, und das unter dieselbe gestellte Getränke freigegeben.

14) Sollte eine größere Menge Branntwein oder Branntweingeist unter der ämtlichen Mitsperre vorhanden sein, als die volle Eimerzahl, welche der unberichtigten Steuergebühr nach den im §. 4. des Hofkammerdecretes vom 24. August (Kreisschreiben vom 1. September) 1835 bestimmten Steuersätzen entspricht, so kann der Steuerpflichtige nicht vor dem Ende des Verwaltungsjahres, von welchem das Getränke herrührt, ansuchen, daß die unter ämtlicher Mitsperre zu belassende Menge auf die bemerkte Eimerzahl zurückgeführt werde.

10) W obudwu przypadkach (8. i 9.) otrzyma podatkuiący urzędowe poświadczenie uczynionego oznaymienia. Wraz z wydaniem poświadczenia wyznaczony będzie urzędnik lub zlecennik, który przy braniu ze składu ma być obecny.

11) Ten urzędnik lub zlecennik otworzy urzędowe współzamknięcie, i gdyby naczynia, w których schowany iest trunek wziąć się maiący, znaydowaly się pod zamkiem urzędowym, (pieczęcią urzędową), zamek odeymuie, ieżeli trunek nie takiego przeznaczenia, przy którém zamknięcie (opieczętowanie) naczynia iest przepisane, będzie przy wyprowadzeniu go z mieysca schowania obecny, i zanotuie na stronie odwrotnéy (grzbiecie) biletu, że trunek w iego obecności został ze składu wzięty. Jeżeli trunek otrzymał przeznaczenie, przy którém dla przesełania urzędowe zamknięcie naczyń iest pozwolone, i ieżeli te naczynia nie są ieszcze pod takowém zamknięciem (opieczętowaniem), natenczas przeznaczone do przesłania naczynia przed wyprowadzeniem trunku z mieysca schowania, zamknięciem obłożone zostaną.

12) Przez wzięcia ze składu, w skutek 9. oddziału za pokredytowaniem przypadaiącéy do otrącenia należytości uczynione, ilość oddanéy pod urzędowe współzamknięcie wódki lub spirytusu wódczannego nie może być o połowę téy liczby wiader zmnieyszona, która odpowiada nie wypłacenéy ieszcze i w kredycie, o którym w §§. 9. do 12. iest mowa, nie zawartéy summie zapisanéy, od postępowania, poborowi podlégaiącego należytości podatkowéy, podług nałożonego §. 4. dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835 poboru wyrachowanéy.

13) Jak tylko należytość podatkowa, podług oznaymień postępowania poborowi podlégaiącego zapisana i w pomienionym kredycie (§§. 9. do 12.) nie zawarta, zostanie zapłacona, urzędowe współzamknięcie będzie zdięte, i stawiony pod to zamknięcie trunek wolno oddany.

14) Jeżeliby się większa ilość wódki lub spirytusu wódczannego pod urzędowém współzamknięciem znaydowała, iak zupełna liczba wiader, która niezapłaconéy należytości podatkowéy podług nałożonego w §. 4. dekretu Kamery nadwornéy z dnia 24. Sierpnia (okolnika z dnia 1. Września) 1835 poboru odpowiada, natenczas może podatkuiący przed końcem roku administracyynego, z którego trunek pochodzi, prosić, aby ilość, maiąca być pod urzędowém zamknięciem zostawiona, na wspomnioną liczbę wiader została zredukowana.

3) Unabhängig von dem Ergebnisse der bisherigen Besteuerungsart.

§. 14.

Unabhängig von diesen Bestimmungen (§. 13.) kann die Steuerborgung

a) Brennerei-Inhabern, die nicht propinationsberechtigt sind, dann

b) Propinationsberechtigten, welche von der im §. 13. ertheilten Gestattung keinen Gebrauch machen,

in Absicht auf die Steuergebühr, durch welche die nach dem §. 9. auszumittelnde Summe überschritten wird, zugestanden werden, wenn sie die Brennerei in einem solchen Umfange betreiben, daß die für den Lauf eines Verwaltungsjahres entfallende Gebühr wenigstens den Betrag von 600 fl. erreicht.

§. 15.

Diese Borgung (§. 14.) hat die Dauer von sechs Monaten von dem Zeitpuncte, in welchem die Steuergebühr nach den allgemeinen Bestimmungen fällig ist, an gerechnet, nicht zu überschreiten.

§. 16.

Dieselbe findet nur in so fern Statt, als die vollständige Sicherheit für den geborgten Betrag auf die im §. 5. vorgeschriebene Art geleistet wird.

4) Steuerborgung für die älteren Vorräthe.

§. 17.

Die Inhaber jener Vorräthe an Branntwein oder Branntweingeist, welche mit dem 31. October 1835 vorhanden sind, und nach den erlassenen Vorschriften der Steuerentrichtung unterliegen, können an der Begünstigung der Steuerborgung nach den Bestimmungen der §§. 8. bis 16. Theil nehmen, wenn der von diesen Vorräthen gebührende Steuerbetrag wenigstens 50 fl. erreicht. Zur Erlangung dieser Begünstigung ist nicht erforderlich, daß der Inhaber derselben die Erzeugung geistiger Flüssigkeiten ausübe, oder, wenn er eine Brennerei besitzt, die Getränkerzeugung in der mit dem §. 14. bezeichneten Ausdehnung treibe. Die von Vorräthen, welche sich in Brennereien vorfinden, gebührende Steuergebühr wird in Absicht auf die Bewilligung der Borgung der Steuergebühr gleich behandelt, welche bei den Brennereien in Folge der Anmeldungen des steuerbaren Verfahrens in Vorschreibung kömmt.

3) Niezawiśle od wypadków dotychczasowego sposobu nałożenia podatku.

§. 14.

Niezawiśle od tych oznaczeń (§. 13.) może być pozwolony kredyt na podatek:

a) Właścicielom gorzelni, którzy nie maią prawa propinacyi, potém

b) maiącym prawo propinacyi, którzy z udzielonego w §. 13. pozwolenia nie korzystaią,

na należytość podatkową, przewyższaiącą summę, która podług §. 9. ma być obliczona, ieżeli w gorzelni taką ilość wypalaią, że przypadaiąca na przeciąg iednego roku administracyynego należytość przynaymniéy kwotę 600 ZłR. wynosi.

§. 15.

Kredyt ten (§. 14.) nie ma przeciągu sześciu miesięcy, rachuiąc od czasu, w którym należytość podatkowa podług ogólnych oznaczeń do zapłacenia przypada, przekraczać.

§. 16.

Tenże wtenczas tylko ma mieysce, ieżeli kwota pokredytowana przepisanym w §. 5. sposobem, zupełnie będzie zabezpieczona.

4) Kredyt na podatek za dawnieysze zapasy.

§. 17.

Posiadacze tych zapasów wódki i spirytusu wódczannego, które się z dniem 31. Października 1835 znayduią i podług wydanych przepisów opłacie podatku podlégaią, mogą być uczestnikami ulżenia przez kredyt na podatek, podług oznaczeń §§. 8. do 16., ieżeli należąca od tych zapasów kwota podatkowa przynaymniéy 50 ZłR. dochodzi. Do otrzymania tego ulżenia nie potrzeba, żeby posiadacz trunków trudnił się wyrobem płynów spirytusowych, lub ieżeli gorzelnią posiada, trunki w oznaczonéy §. 14. ilości wyrabiał. Z należytością podatkową od znayduiących się w gorzelniach zapasów przypadaiącą, co do pozwolenia kredytu tak się postępować ma, iak z należytością podatkową, która przy wypalaniu w gorzelniach, w skutek oznaymień podlégaiącego poborowi postępowania, zostanie zapisana.

IV.
Gemeinschaftliche Bestimmungen.

§. 18.

Die Gefällsbehörden entscheiden, ob die Bedingungen zur Bewilligung der Steuerborgung vorhanden sind, und in welchem Umfange dieselbe zugestanden werde.

§. 19.

Ueber die Frage, ob der Steuerbetrag, für den die Erweiterung der Zahlungsfrist oder Borgung bewilligt wurde, gebühre, und ob die zur Zahlung eingeräumte Frist verstrichen sey, dient die Bestätigung des Amtes, bei dem sich die Gebühr in Vorschreibung befindet, zum Beweise, und es hat darüber weder gegen den Steuerpflichtigen selbst, noch gegen Jemanden andern ein gerichtliches Verfahren Platz zu greifen.

§. 20.

Die Einbringung der zugefristeten oder geborgten Steuerbeträge geschieht auf die für die Einbringung rückständiger Verzehrungssteuergebühren vorgeschriebene Art.

Die in amtliche Verwahrung zur Sicherstellung übergebenen geistigen Flüssigkeiten werden von dem Amte, bei dem sich dieselben in Verwahrung befinden, in dem zur Einbringung des Rückstandes erforderlichen Maße, auf die für den Verkauf von Niederlagsgütern zur Tilgung des Lagerzinses vorgeschriebene Art, durch öffentliche Feilbiethung veräußert.

§. 21.

Wer einer Gefällsverkürzung bei der Bereitung gebrannter geistiger Flüssigkeiten schuldig erkannt wird, verwirkt die Begünstigung der Fristerweiterung und der Steuerborgung für den Zeitraum eines Jahres. Ihm kann diese Begünstigung auch für einen längeren Zeitraum, oder auf unbestimmte Zeit entzogen werden.

§. 22.

Wer

a) zweimal im Laufe eines Jahres mit der Entrichtung der fälligen Gebühr im Rückstande bleibt, oder wer
b) in dem Falle, wo die Sicherstellung durch eine Hypothekar-Verschreibung geleistet wurde, so lange im Rückstande bleibt, daß zum Behufe der Einbringung des Rückstandes die Feilbiethung der Hypothek angesucht werden mußte, ist für den Lauf eines Jahres der Begünstigung der Erweiterung der Zahlfrist oder der Steuerborgung verlustig.

Gubernial-Kundmachung vom 3. October 1835: Gub. Zahl 60081.

IV.

Powszechne przepisy.

§. 18.

Urzędy przychodowe stanowią, czyli warunki kredytu na podatek znayduią się, i w iakiey rozciągłości ma być kredyt pozwolony.

§. 19.

Na pytanie, czyli kwota podatkowa, na którą przedłużenie terminu wypłaty lub kredytowanie pozwolone zostało, należy się, i czyli pozwolony do wypłaty termin upłynął, służy za dowód poświadczenie Urzędu, u którego należytość zapisana została, i w tym względzie ani przeciw samemu podatkuiącemu, ani przeciw komu innemu, postępowanie sądowe mieysca mieć nie powinno.

§. 20.

Wybranie (exekucyia) kwot podatkowych, na które termin wypłaty przedłużony lub kredyt udzielony został, uskutecznia się sposobem, za wybranie zaległych należytości podatku konsumcyynego przepisanym.

Oddane w urzędowe schowanie na zabezpieczenie płyny spirytusowe będą przez Urząd, w którym się takowe w schowaniu znaydnią, w ilości potrzebney na uiszczenie zaległości sposobem, na przedaż towarów w składach na zapłacenie czynszu od składu przepisanym, przez publiczną licytacyią sprzedane.

§. 21.

Kto będzie uznany winnym uszczerbku przychodu skarbowego przy wyrobie wypalanych płynów spirytusowych, traci dobrodzieystwo przedłużenia terminu wypłaty i kredytu na podatek na przeciąg iednego roku. Dobrodzieystwo to może mu także na czas dłuższy lub nieoznaczony być odięte.

§. 22.

Kto

a) dwa razy w ciągu iednego roku z uiszczeniem przypadłéy do zapłacenia należytości pozostanie w zaległości, lub kto

b) w przypadku, kiedy zabezpieczenie dane było w zapasie hypotecznym, tak długo zostaie w zaległości, że dla wybrania téyże o sprzedanie hypoteki prosić potrzeba, traci na przeciąg iednego roku dobrodzieystwo przedłużenia terminu wypłaty lub kredytu na podatek.

Obwieszczenie gub. z dnia 3. Października 1835 do l. gub. 60081.

216.

Bestimmung hinsichtlich der Frage: ob der sequestratorische Pächter eines wegen Steuerrückständen verpachteten Gutes dem gerichtlichen Käufer desselben zu weichen gehalten sey?

Ueber die der allerhöchsten Entscheidung unterzogene Frage: ob der sequestratorische Pächter eines wegen Steuerrückständen verpachteten Gutes dem gerichtlichen Käufer desselben zu weichen gehalten sey? haben Se. Majestät laut hohen Hofkanzleidecretes vom 16. August l. J. Z. 2011 folgende allerhöchste Entschließung vom 3. Juni l. J. herabgelangen zu lassen geruhet:

»Die in Galizien bei der politischen Sequestration von Gütern zur Einbringung der Steuerrückstände eingeleiteten Verpachtungen unterliegen wie andere den Bestimmungen des allg. bürg. Gesetzbuches, und es findet sohin auf dieselben auch der 1121. §. desselben seine Anwendung. Sie erlöschen auch, in so ferne nicht der Gutseigenthümer selbst in die Verpachtung auf einen bestimmten Zeitraum gewilliget hat, durch die Tilgung des Steuerrückstandes, wegen dessen sie eingeleitet worden, von selbst. Diese Beschränkungen der Contractsdauer sind jedesmal den Pachtbedingnissen einzuschalten.«

Nach dieser allerhöchsten Entschließung sind von nun an bei den sequestratorischen Güterverpachtungen zwei Fälle zu unterscheiden, nämlich: entweder willigt der Gutseigenthümer in die Verpachtung auf eine bestimmte Zeit ein, oder nicht.

Im ersteren Falle ist von nun an den sequestratorischen Pachtverträgen folgende Klausel einzuschalten:

»Nachdem der Gutseigenthümer N. N. in die Verpachtung dieser Güter auf die Zeit vom — bis — einwilligt, so geht der Pachtvertrag auch mit dem Ablauf dieser Zeit zu Ende, es wäre denn, daß dieses Gut (diese Güter) bei einer nothwendigen gerichtlichen Veräußerung verkauft würde, wo sodann auf dasselbe (dieselben) der §. 1121. des allg. bürg. Gesetzbuches seine Anwendung findet.«

Im zweiten Falle hingegen hat die Clausel nachstehends zu lauten:

»Uebrigens unterliegt dieser Pachtvertrag wie andere Pachtverträge den Bestimmungen des allg. bürg. Gesetzbuches, und es findet sohin auf denselben auch der §. 1121. des allg. bürg. Gesetzbuches seine Anwendung; derselbe erlischt auch durch die Tilgung des Steuerrückstandes, wegen dessen die Verpachtung eingeleitet worden ist, von selbst.«

216.

Rozwiązanie pytania: czyli sekwestracyyny dzierzawca iakich, dla zaległości podatku wydzierzawionych dóbr, sądowemu nabywcy tychże ustąpić obowiązanym iest.

Na pytanie pod naywyższe rozstrzygnienie podciągnione, czyli sekwestracyyny dzierzawca iakich, dla zaległości podatku wydzierzawionych dóbr, sądowemu nabywcy tychże ustąpić powinien? raczył Nayiaśnieyszy Pan podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 16. Sierpnia r. b. za l. 2011, następniącą naywyższą uchwałą z dnia 3. Czerwca r. b. postanowić:

»Rozporządzone w Galicyi przy politycznéy sekwestracyi wydzierzawienia dóbr, w celu odebrania zaległości podatkowych, podlégaią równie, iak i inne przepisom kodexu ustaw cywilnych, a zatém też do takowych §. 1121, tegoż kodexu zastosowanym być ma. Takowe gasną też, ieżeli sam właściciel dóbr na wydzierzawienie tychże na pewny czas nie zezwolił, przez uiszczenie zaległości podatkowéy, z przyczyny któréy takowe rozporządzone zostały, same przez się. Te ograniczenia trwania kontraktu należy zawsze w rachunkach dzierzawy umieścić.«

Podług téy naywyższéy uchwały należy odtąd przy sekwestracyynych wydzierzawieniach dwa przypadki rozróżnić, to iest: albo zezwala właściciel dóbr na wydzierzawienie tychże na czas oznaczony, lub nie.

W piérwszym przypadku należy odtąd w kontraktach dzierzawy sekwestracyynéy następuiącą klauzułę umieścić:

»Ponieważ właściciel dóbr N. N. na wydzierzawienie tychże dóbr, na czas od — do — zezwolił, przeto kończy się także kontrakt dzierzawny z wyyściem tegoż czasu, wyiawszy, gdy te dobra przez sądową konieczną przedaż sprzedane zostały, gdzie potém do tychże §. 1121. kodexu cywilnego zastosowany być ma.«

W drugim zaś przypadku powinna klauzuła w sposób następuiacy opiewać:

»Wreszcie podléga ten kontrakt dzierzawny równie iak inne kontrakty arendowne przepisom powszechnych ustaw cywilnych, a zatém także i do onych zastosowany iest §. 1121. księgi powszechnych ustaw cywilnych, także gaśnie takowy przez się, przez zapłacenie zaległości podatkowéy, z przyczyny któréy wydzierzawienie rozrządzone zostało.«

Indem die Kreisämter hiemit angewiesen werden, bei den von nun an einzuleitenden sequestratorischen Verpachtungen sich hiernach genau zu benehmen, und sowohl das Licitations-Protocoll, als auch den Pachtvertrag in Absicht auf die Pachtdauer mit den Bestimmungen dieser allerhöchsten Entschließung in der angedeuteten Art stets in Einklang zu bringen, wird denselben noch Folgendes bemerkt:

a) Um für den Fall, als der Eigenthümer des Gutes in die Verpachtung auf eine bestimmte Zeit nicht willigt, die Pachtlustigen nicht abzuschrecken, und die Maßregel der Verpachtung nach Thunlichkeit auch fernerhin im Zwecke der Steuerbeitreibung mit Erfolg anzuwenden, sind die Sequestrations-Commissäre anzuweisen, stets auf eine entsprechende Art den Gutseigenthümer dafür zu stimmen, damit er in die Pachtung auf eine bestimmte Zeit willige, wozu er sich, wenn man ihm die nachtheiligen Folgen der Aufstellung eines Sequesters für den Fall der vereitelten Pachtung ob Mangel seiner Einwilligung auf eine bestimmte Pachtdauer umständlich und gehörig vorhält, in den meisten Fällen herbeilassen dürfte.

b) Für den Fall, als der Gutseigenthümer diese Einwilligung ertheilt, muß solche stets klar und bestimmt zu Protocoll genommen, oder mittelst einer besondern schriftlichen Erklärung dem Protocolle beigeschlossen werden. Endlich ist es wünschenswerth, damit derlei Pachtverträge, die hinsichtlich der Pachtdauer auf der Zustimmung des Gutseigenthümers beruhen, auch von demselben mitgefertigt werden.

Gubernial-Verordnung vom 6. October 1835. Gub. Zahl 58364.

217.

Seelsorger, welche hinreichendes eigenes Vermögen für ihre Subsistenz besitzen, dürfen keine Deficientengehalte beziehen.

Die höchste k. k. Hofkanzlei hat unterm 17. September l. J. Zahl 24029 bedeutet, daß ein Seelsorger, welcher hinreichendes eigenes Vermögen für seine Subsistenz besitzt, keinen Deficientengehalt, welchen der Religionsfond nur ganz untauglichen Priestern als Unterstützung zu ihrem nothwendigen Lebensunterhalte wegen Dürftigkeit, sobald sie gut gesittet und für die Seelsorge verdient sind, zuwendet, beziehen kann und darf.

Nakazuiąc ninieyszémi Urzędom cyrkułowym, by przy wydzierzawieniach sekwestracyynych, które odtąd rozrządzone będą, podług tego ściśle postępowały, i tak protokół licytacyi iako też kontrakt dzierzawny względem trwania dzierzawy do przepisów téy naywyższéy uchwały na sposób wskazany zawsze zastosowywały, zamieszcza się onym także co następuie:

a) Aby w tym przypadku, gdy właściciel dóbr na wydzierzawienie tychże na czas określony nie zezwala, chcących zadzierzawić nie odstraszać, i środku wydzierzawienia podług możności także nadal w celu odebrania podatków skutecznie użyć, należy komissarzom sekwestracyynym zalecić, by na sposób zamiarowi odpowiadaiący właściciela dóbr tego nakłaniali, aby tenże na dzierzawę z określonym czasem zezwolił, do czego takowy, gdy mu niekorzystne skutki ustanowienia sekwestratora, w przypadku udaremnionego wydzierzawienia dla braku iego zezwolenia na pewny czas trwania dzierzawy, okolicznie i należycie przedstawione będą, w nayczęstszych razach nakłonić się dać może.

b) W tym razie, gdy właściciel dóbr da to zezwolenie, powinno takowe zawsze iasno i wyraźnie do protokółu wciągnione, albo w osobném oświadczeniu na piśmie do protokółu załączone być. Nakoniec życzyćby sobie wypadało, by te kontrakty dzierzawne, które co do trwania dzierzawy na zezwoleniu właściciela dóbr wsparte są, także przez tegoż spólnie podpisane były.

Rozporządzenie gub. z d. 6. Października 1835 pod l. gub. 58364.

217.

Parochowie maiący własny dostateczny maiątek na utrzymanie swoie, nie powinni żadnéy płacy deficyientów pobiérać.

Naywyższa c. k. Kancelaryia nadworna zadeklarowała pod dniem 17. Września r. b. za liczbą 24029; że paroch posiadaiący własny na utrzymanie swoie wystarczaiący maiątek, płacy deficientów, któréy fundusz religyyny tylko księżom zupełnie niezdatnym iako wsparcie do potrzebnego utrzymania życia, dla ich ubóstwa użycza, ieżeli są dobrych obyczaiów i przy starunku duchownym zasługi położyli, pobiérać nie może i nie powinien.

Hievon werden die Kreisämter und Consistorien zur genauen Beachtung bei vorkommenden Anträgen auf Bewilligung von Deficientengehalten in die Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 6. October 1835. Gub. Zahl 59153.

218.

Verhältniß der Provincial-Maßen zu den nieder-österreichischen Hohlmaßen.

In Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 15. September l. J. Zahl 22945, und hohen Hofkammerdecrets vom 22. August l. J. Zahl 36526, wird das in dem Tariffe des hierortigen Kreisschreibens vom 5. Juli 1829 Zahl 5039 angegebene Verhältniß zwischen den Provincial-Maßen und dem gesetzlich als Grundlage der Versteuerung der Flüssigkeiten angenommenen Hohlmaße des Wiener Eimers, dahin berichtigt, daß:

ein nied. österr. Eimer von 40 Maß, 14 3/4 Lemberger Garnez oder 59 Quart,

eine nied. österr. Maß 1 1/2 Lemberger Quart,

eine Bukowinaer Branntwein-Wadra von 12 Oka 12 Wiener Maß,

und eine Oka einer Wiener Maß gleich zu halten sey.

Welches mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird, daß die Verzehrungssteuer fortan nach diesem berichtigten Maß-Verhältniße zu entrichten seyn werde.

Gubernial-Kundmachung vom 7. October 1835. Gub. Zahl 60458.

219.

Volljährig gewordenen und volljährig erklärten Mündeln steht frei, ihre Vormünder von der gerichtlichen Schlußrechnung zu befreien.

Seine k. k. Majestät haben zur Erläuterung des §. 262. des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches durch allerhöchste Entschließung vom 11. November 1826 und 19. Juni 1835 zu erklären geruhet, daß den valljährig gewordenen und volljährig erklärten Mündeln frei stehe, ihre Vormünder von der gerichtlichen Schlußrechnung zu befreien.

Welches in Folge des hohen Hofkanzleidecrets vom 11. September l. J. Zahl 22837 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 7. October 1835. Gub. Zahl 58862.

O tém Urzędy cyrkułowe i Konsystorze dla ścisłego zachowania przy wydarzaiących się propozycyiach na pozwolenie pobiérania płacy deficyientów, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z d. 6. Października 1835 pod l. gub. 59153.

218.

Stosunek miar prowincyionalnych do miar niższo-austryiackich wydrożonych.

Wskutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 15. Września r. b. pod liczbą 22945, i dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 22. Sierpnia r. b. pod licz. 36526, stosunek między miarami prowincyy, i miarą wiadra wiédeńskiego w nałożeniu podatku konsumcyynego na płyny, za posadę przyiętą, sprostowanym zostaie w ten sposób: że

wiadro niższo-austryiackie miar 40 trzymaiące, równa się 14 3/4 garncom lwowskim, czyli 59 kwartom;

miara (massa) niższo-austryiacka, 1 1/2 kwarcie lwowskiéy;

wiadro wódki Bukowińskie 12 ok trzymaiące, 12 miarom wiédeńskim; a

oko, iednéy miarze wiédenskiéy, za równe uważane być maią.

Co z tym dokładem do powszechnéy wiadomości podane zostaie, iż podatek konsumcyyny odtąd podług tego sprostowanego miar stosunku opłacany być ma.

Obwieszczenie gub. z dnia 7. Października 1835 do l. gub. 60458.

219.

Doszłym letności lub za letnich uznanym, pod opieką byłym, wolno opiekunów swoich od ostatecznych rachunków sądowych uwolnić.

Jego c. k. Mość raczył ku obiaśnieniu §. 262. powszechnéy ustawy cywilnéy, naywyższém postanowieniem z dnia 11. Listopada 1826 i 19. Czerwca 1835 zadeklarować, że doszłym letności i za letnych uznanym, pod opieką byłym, wolno iest opiekunów swoich od ostatecznych rachunków sądowych uwolnić.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 11. Września r. b. pod licz. 22837, do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 7. Października 1835 do l. gub. 58862.

220.

Zurückerstattung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten, die aus Galizien in das Ausland, oder nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführt werden.

Mit Beziehung auf den §. 24. des Kreisschreibens vom 1. September 1835 Zahl 53274, über die Besteuerung gebrannter geistiger Flüssigkeiten, wird in Gemäßheit des Hofkammerdecrets vom 23. September d. J. Zahl 41438, wegen Zurückerstattung der Verzehrungssteuer von den geistigen Flüssigkeiten, die aus Galizien in das Ausland, oder nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführt werden, Folgendes zur Nachachtung bekannt gemacht:

§. 1.

Der Vorbehalt der Steuervergütung bei der Ausfuhr nach Ungarn und Siebenbürgen, oder in das Ausland findet nicht Statt:

1) für Branntwein oder Branntweingeist, dessen Alcohol-Gehalt dreißig Grade nicht erreicht;

2) für alle gebrannten, mit andern Stoffen versetzten geistigen Flüssigkeiten,

3) für alle Sendungen von Branntweingeist, deren aus einer Brennerei herrührende Menge nicht wenigstens zehn nied. österr. Eimer ausmacht.

§. 2.

Die Zollämter, über welche die Ausfuhr von Branntweingeist in das Ausland, oder nach Ungarn und Siebenbürgen, mit dem Vorbehalte der Steuervergütung erfolgen kann, werden durch eine besondere Kundmachung bezeichnet werden. Ueber andere als diese Zollämter findet die Ausfuhr mit dem gedachten Vorbehalte nicht Statt.

§ 3.

Mit dem Vorbehalte der Steuervergütung können Branntweingeist in das Ausland oder nach Ungarn und Siebenbürgen versenden:

1) Die Besitzer von Branntweinbrennereien, wenn sie das eigene Erzeugniß ihrer Brennerei ausführen.

2) Handeltreibende, so fern sie die für dieselben vorgeschriebenen besonderen Bestimmungen gehörig beobachten.

§. 4.

Handeltreibende, welche an der Begünstigung, Branntweingeist mit dem Vorbehalte der Steuervergütung aus Galizien auszuführen, Theil nehmen wollen, müssen dieses, ehe sie solche

220.

Zwrócenie podatku konsumcyynego od spirytusowych płynów wypalanych, z Galicyi za granicę, albo do Węgier i Siedmiogrodu wywożonych (wyprowadzanych).

Z odniesieniem się do 24. §. okolnika z dnia 1. Września 1835 pod liczbą 53274, o nałożeniu podatku na płyny spirytusowe wypalane, stosownie do dekretu Kamery nadworney z dnia 23. Września r. b. pod liczbą 41438, podaie się o zwróceniu podatku konsumcyynego od płynów spirytusowych wypalanych z Galicyi za granicę, lub do Węgier i Siedmiogrodu wywożonych, dla zachowania co następuie:

§. 1.

Zastrzeżenie zwrócenia podatku przy wywozie do Węgier i Siedmiogrodu albo za granicę, mieysca nie ma:

1) dla wódki lub spirytusu wódczannego, którego treść alkoholu trzydziestu stopni nie dosięga;

2) dla wszystkich wypalanych z innémi płodami zmieszanych spirytusowych płynów;

3) dla wszystkich posełek spirytusu wódczannego, których ilość z iedney gorzelni wzięta przynaymniey dziesięciu wiader niższo-austryiackich nie wynosi.

§. 2.

Urzędy cłowe, przez które wywóz spirytusu wódczannego za granicę, albo do Węgier i Siedmiogrodu z zastrzeżeniem zwrócenia podatku, dziać się może, osobném obwieszczeniem wskazane zostaną. Przez inne, iak pomienione Urzędy cłowe, wywóz z rzeczoném zastrzeżeniem nie ma mieysca.

§. 3.

Z zastrzeżeniem zwrócenia podatku przesełać mogą spirytus wódczanny za granicę lub do Węgier i Siedmiogrodu:

1) Posiadacze gorzelni, gdy własny produkt swych gorzelni wywożą;

2) handel prowadzący, gdy osobne przepisy dla nich oznaczone, należycie zachowuią.

§. 4.

Prowadzący handel, chcący mieć udział w korzyści z dozwolenia wywozu spirytusu wódczannego z Galicyi z zastrzeżeniem zwrócenia podatku, donieść maią o tém pier-

Versendungen vornehmen, der Cameral-Bezirks-Verwaltung, in deren Bezirke ihr Wohnsitz gelegen ist, schriftlich anzeigen. In dieser Anzeige ist anzugeben, an welchen Orten sie Niederlagen gebrannter geistiger Flüssigkeiten besitzen. Ueber die vorgelegte Anzeige wird ihnen eine Bestätigung ertheilt, mit welcher sie sich auszuweisen haben, wenn sie Branntweingeist zur Ausfuhr mit dem Vorbehalte der Steuervergütung erklären.

§. 5.

Sobald Jemand Branntweingeist mit dem Vorbehalte der Steuervergütung aus Galizien auszuführen wünscht, muß er darüber die schriftliche Erklärung in zweifacher gleichlautender Ausfertigung überreichen, und zwar:

a) Wenn der Besitzer einer Brennerei das eigene Erzeugniß der Letzteren aus derselben versendet, bei dem Gefällsbeamten, dem die Brennerei zur Aufsicht zugewiesen ist;

b) in andern Fällen aber bei dem Gefällsbeamten, dem die in dem Orte, wo sich das Getränke befindet, oder in dessen Nähe bestehenden Brennereien zur Aufsicht zugewiesen sind, oder so ferne in demselben Orte ein Hauptzollamt oder ein Zoll-Legstättamt besteht, bei diesem Amte.

§. 6.

In dieser Erklärung soll deutlich angegeben werden:

1) Der Vor- und Zuname und Wohnsitz

a) des Versenders,

b) des Fuhrmanns oder überhaupt desjenigen, der die Waare an den Ort der Bestimmung zu befördern hat.

2) Der Ort, an den die Sendung gebracht zu werden bestimmt ist.

3) Das Zollamt, über welches dieselbe aus Galizien auszutreten hat.

4) Die Strasse, welche die Sendung bis zum Austrittsamte einschlagen wird.

5) Die Beschaffenheit des Transportsmittels, mit welchem die Versendung geschieht, daher insbesondere die Zahl und Beschaffenheit der Zugthiere, dann der Wägen oder Karren, oder, wenn der Transport zu Wasser geschähe, die Gattung des Fahrzeuges, dessen Name oder Nummer, wenn dasselbe mit einer solchen Bezeichnung versehen ist.

6) Die Zahl der Gefässe oder Behältnisse, in denen sich das Getränk befindet, dann die Zeichen und Nummern der einzelnen Behältnisse.

7) Die Menge des Branntweingeistes und dessen Alkoholgehalt (Gradhältigkeit), und zwar für jedes Behältniß abgesondert. Die Menge ist nicht blos nach nied. österr. Eimern, sondern auch nach dem Sporco-Gewichte anzugeben.

wéy ieszcze, nim takowe przesélki przedsięwezmą, na piśmie, Administracyi Skarbu powiatowéy, w powiacie któréy mieszkaią. W tém doniesieniu podać należy, w których mieyscach składy przepalanych płynów spirytusowych posiadaią. Na przedłożone doniesienie wydane im będzie poświadczenie, którém się wykazywać maią, gdy spirytus wódczanny z zastrzeżeniem zwrócenia podatku na wywóz oświadczać będą.

§. 5.

Kto chce spirytus wódczanny z zastrzeżeniem zwrócenia podatku z Galicyi wywozić, podać ma na to pisemne oświadczenie w dwóch równobrzmiących exemplarzach, a mianowicie:

a) Gdy posiadacz gorzelni własny produkt téyże, z niéy wyséla, podać ma urzędnikowi dochodowemu, któremu dozór nad gorzelnią przekazany;

b) w innych przypadkach atoli, urzędnikowi dochodowemu, któremu gorzelnie w mieyscu, gdzie się trunek znayduie, lub w pobliskości tegoż położone, pod dozór oddane są; albo ieżeli w tém mieyscu iest główny Urząd cłowy lub Urząd składowy, temuż Urzędowi.

§. 6.

W tém oświadczeniu wytknięte wyraźnie być maią:

1) Imię, przezwisko, i mieysce zamieszkania

a) przesełaiącego,

b) wekturanta, lub w ogólności tego, co towar na mieysce przeznaczenia dostawić ma.

2) Mieysce, dokąd przesélka przeznaczona iest.

3) Urząd cłowy, przez który takowa z Galicyi wyyść ma.

4) Gościniec, którém posélka iść będzie aż do Urzędu wychodowego.

5) Rodzay środka przewożenia, pomocą którego towar przesełany zostaie, w szczególności zatém liczba i rodzay bydląt pociężnych, tudzież wozów lub wózków, lub gdy transport dzieie się na wodzie, gatunek statku, tegoż nazwa i liczba, ieżeli iest liczbą znaczony.

6) Liczbę naczyń lub schowów, w których znayduie się trunek, tudzież znak i liczby poszczególnych schowów.

7) Ilość spirytusu wódczannego i treść w nim alkoholu (stopień tęgości) a zwłaszcza, co do każdego schowu osobno. Ilość nie tylko podług wiader niższo-austr., ale i podług wagi sporco (wraz z wagą naczynia i pakunku) wskazane być ma.

8) Die Angabe, aus welcher Brennerei das Geräth herrührt, und ob und wann die Verzehrungssteuer von derselben bereits entrichtet oder geborgt wurde, und in dem letztern Falle wann die Fälligkeit der Gebühr eintrete.

§. 7.

Der zur Ausfuhr bestimmte Branntweingeist muß zugleich mit der schriftlichen Erklärung zu dem oben (im §. 5.) bezeichneten Gefällsbeamten oder Amte, in wohlverwahrten, zur Anlegung des ämtlichen Verschlußes geeigneten Gefässen gestellt werden. Sind die Gefässe nicht so beschaffen, daß der ämtliche Verschluß mit Sicherheit an dieselben angelegt werden kann, so darf deren Ausfuhr mit dem Vorbehalte der Steuervergütung nicht zugestanden werden.

§. 8.

Um den Vorbehalt der Steuervergütung bei der Ausfuhr in das Ausland, oder nach Ungarn oder Siebenbürgen zu erlangen, muß nachgewiesen werden:

1) daß das Getränke, das zur Ausfuhr erklärt wird, entweder aus einer inländischen (galizischen) Brennerei, oder von den mit dem 31. October d. J. vorhandenen vorschriftsmäßig angezeigten Vorräthen herrührt;

2) daß die Steuergebühr von demselben entrichtet, oder auf die nach der Vorschrift gestellte Art geborgt worden ist;

3) daß kein längerer Zeitraum als ein Jahr verstrich, seit

a) das Getränke, ohne dessen Stellung unter ämtliche Mitsperre oder Uebergabe in die ämtliche Verwahrung, versteuert, oder die Steuergebühr von demselben geborgt, oder

b) das Getränk aus der ämtlichen Mitsperre oder der ämtlichen Verwahrung genommen worden ist.

§. 9.

Auf welche Art dieser Beweis hergestellt werde, ist nach der Beschaffenheit des Falles, um den es sich handelt, zu beurtheilen.

Im Allgemeinen hat jedoch hierbei zur Richtschnur zu dienen, daß außer dem Fall, wo das Getränke nach gehörig erfolgter Versteuerung, oder nach der zu Folge des Kreisschreibens vom 2. October 1835 Zahl 60081 §§. 14 — 17 über die Fristverlängerungen und Steuerborgungen, erlangten Steuerborgung unmittelbar aus der Brennerei, in der dasselbe erzeugt worden ist, oder so fern solches von den am 31. October d. J. vorhandenen Vorräthen herrührt, unmittelbar aus der Niederlage, in der sich dasselbe in diesem Zeitpuncte befand, zur Ausfuhr in das Ausland, oder nach Un-

8) Z którćy gorzelni trunek pochodzi i czyli i kiedy podatek konsumcyyny od takowego iuż opłacony, albo pokredytowany został; w razie ostatnim zaś, kiedy termin opłacenia należytości zapada.

§. 7.

Spirytus wódczanny na wywóz przeznaczony, wraz z pisemnem oświadczeniem stawiony być ma do urzednika lub Urzędu dochodowego wyżćy (§. 5.) wskazanego, w naczyniu dobrze opatrzoném do przyłożenia urzędowego zamknięcia (urzędowéy pieczęci) zdatném. Jeżeli naczynia nie są tak urządzone, aby pieczęć urzędową bezpiecznie przyłożyć można, wywóz tychże z zastrzeżeniem zwrócenia podatku przyznanym być nie może.

§. 8.

Aby uzyskać zastrzeżenie zwrócenia podatku przy wywozie za granicę lub do Węgier i Siedmiogrodu, wykazać się należy:

1) że trunek oświadczony na wywóz, albo z gorzelni kraiowéy (galicyyskiéy) albo z zapasów z dniem 31. Października r. b. znachodzących się i stosownie do przepisu oznaymionych, pochodzi;

2) że należytość podatkowa od trunku opłacona, albo sposobem z mocy przepisu dozwolonym, pokredytowana została;

3) że czas na rok dłuższy ieszcze nie upłynął, od chwili

a) iak od trunku nie będącego ieszcze pod urzędowém spółzamknięciem ani do urzędowego przechowania oddanym, podatek zapłacony, lub należytość podatku od niego pokredytowaną; albo

b) trunek z pod spółzamknięcia lub przechowania urzędowego wzięty został.

§. 9.

W iakim sposobie dowód stawionym zostaie, z właściwości przypadku, o który chodzi, sądzić należy.

W ogólności iednak służyć ma to za prawidło: że wyiąwszy przypadek, gdzie trunek po należytém opłaceniu podatku, albo po uzyskaném pokredytowaniu podatku, w skutek okolnika z dnia 2. Października 1835 pod l. 60081 §§. 14. do 17. o przedłużeniu terminu i pokredytowaniu podatku dozwoloném, wprost z gorzelni, w którćy produkowany był, lub, gdy z zapasów na dniu 31. Października r. b. znachodzących się, pochodzi, prosto ze składu, gdzie się takowy w téy chwili znaydował, na wywóz za granicę albo do Węgier i Siedmiogrodu przesé-

garn oder Siebenbürgen versendet wird, die Nachweisung zur Erlangung der Steuervergütung nicht als hergestellt zu betrachten ist, wenn nicht

1) eine nach dem §. 13. Zahl 10 des eben berufenen Kreisschreibens vom 2. October 1835 Zahl 60081 ausgestellte amtliche Bestätigung (Bollete), oder eine Versendungs- oder Bezugskarte vorliegt, und auf den Erzeuger des Getränkes, oder auf einen mit dem 31. October d. J. vorhandenen und gehörig angezeigten Vorrath zurückleitet, und nebstdem

2) die für den Verkehr mit Branntwein und Branntweingeist mittelst der Vorschrift vom 23. September d. J. (Kreisschreiben vom 1. October l. J. Zahl 59582) §§. 58. und 59. festgesetzten Bestimmungen gehörig beobachtet worden sind.

Um den Besitzern der Brennereien die Erfüllung dieser Bedingung zu erleichtern, wird die Verfügung getroffen, daß, wenn sie bei der Veräußerung oder Versendung von Branntwein oder Branntweingeist auch in andern als denjenigen Fällen, für welche dieses angeordnet ist, das Getränke zu dem Gefällsbeamten, dem die Brennerei zur Aufsicht zugewiesen ist, ehe der Transport des Getränkes an den Ort der Bestimmung erfolgt, stellen, und dem für die Ausfertigung der Versendungskarten vorgeschriebenen Verfahren unterziehen, ihnen Versendungskarten, und so weit es erforderlich ist, Bezugskarten zu ertheilen sind.

§. 10.

Zu der im §. 8. vorgeschriebenen Ausweisung werden keine Bolleten, Versendungskarten oder andere Urkunden angenommen, die auf eine geringere Menge als fünf Eimer aus einer Brennerei lauten.

§. 11.

Der Beamte oder das Amt, bei dem die zufolge des §. 5. vorgeschriebene Erklärung angebracht wird, hat

1) die Zahl und den Zustand der Gefässe, in denen sich das zur Ausfuhr bestimmte Getränke befindet, zu erheben;

2) die Menge, Beschaffenheit und den Alcoholgehalt desselben, und zwar für jedes einzelne Gefäß oder Behältniß besonders zu untersuchen;

3) die Erklärung und beigebrachten Nachweisungen zu prüfen, und sowohl gegenseitig, als auch mit dem Zustande des erklärten Getränkes zu vergleichen; und

4) wenn alle vorgeschriebenen Bedingungen erfüllt wurden, und sich in keiner Beziehung ein Anstand ergibt, die Anweisungs-Bollete an das zum Austritte bestimmte Amt auszustellen; endlich

5) den ämtlichen Verschluß an die Gefässe nnd Behältnisse mit Sorgfalt anzulegen..

łany zostaie, wywód uzyskania zwrotu podatkowego za dokonany uważany być nie ma, ieżeli

1) urzędowe poświadczenie (bilet) albo karta przesełki lub nabycia, podług §. 13. pod liczbą 10, dopiéroco powołanego okolnika z dnia 2. Października 1835 pod liczbą 60081 wydane, złożonémi nie są i do producenta trunku, albo do zapasu z dniem 31. Października r. b. znachodzącego się i należycie oznaymionego, nie odnosi się; oprócz tego

2) ieżeli przepisy dla obiegu wódki i spirytusu wódczannego, ustanową z dnia 23. Września r. b. (okolnikiem z dnia 1. Października r. b. pod liczbą 59582) w §§. 58. i 59. wskazane, należycie zachowane nie były.

Aby dopełnienie tego warunku posiadaczom gorzelni ułatwić, rozporządzono zostało: iż, gdy przy sprzedawaniu albo przesełan u wódki lub spirytusu wódczannego, w innych razach, iak w tych, w których to rozporządzono iest, trunek do urzędnika dochodowego, któremu dozór gorzelni poruczony, piérwéy, niż transport trunku na mieysce przeznaczenia nastąpi, stawią, i postępowaniu w celu wydania kart przesełkowych poddazą się, onym karty przesełkowe, a ieżeli potrzeba, także karty nabycia wydane być maią.

§. 10.

Do przepisanego §. 8. wywodu, żadne bilety, karty przesełkowe lub inne dokumenta, na mnieyszą ilość, iak pięciu wiader z gorzelni wziętych, opiewaiące, przyymowane nie będą.

§. 11.

Urzędnik, lub Urząd, u którego oświadczenie §. 5. przepisane wniesione zostanie, ma

1) liczbę naczyń, w których się trunek na wywóz przeznaczony znaydnie, rozpoznać;

2) ilość, gatunek i treść alkoholu (stopień tęgości), co do każdego poszczególnego naczynia lub schowu osobno dochodzić;

3) oświadczenie i złożone wywody rozpoznawać i iedne z drugiémi, iako i ze stanem oświadczonego trunku porównywać; tudzież

4) gdy wszystkie przepisane warunki dopełnione są, i w żadnym względzie nie ma przeszkody; bilet przekazuiący do Urzędu dla wychodu wyznaczonego, wydać; nakoniec

5) zamknięcie (pieczęć) urzędowe, na naczyniach i schowach uważnie przyłożyć.

§. 12.

Sowohl bei der Ausstellung der Anweisungs-Bollete, als auch auf dem Zuge der Waare zu dem Austrittsamte ist sich nach den für die Ausfuhr- (Transito-) Güter bestehenden Vorschriften zu benehmen.

In der Bollete ist der Alcoholgehalt des Getränkes für jedes einzelne Gefäß oder Behältniß auszudrücken.

§. 13.

Bei dem Amte, an das die Sendung zum Austritte über die Zoll-Linie angewiesen wurde, soll die Beschau auf die im §. 11. Zahl 1 und 2 der gegenwärtigen Anordnung vorgeschriebene Art von beiden Oberbeamten, vereint mit demjenigen Beamten der Gränz- oder Gefällenwache oder Gefällen-Aufsicht, welchen die Bezirks-Verwaltung zu diesen Amtshandlungen bestimmen wird, vollzogen werden.

§. 14.

Ist die Sendung binnen des auf der Anweisungs-Bollete vorgezeichneten Zeitraums bei dem Austrittsamte eingetroffen, wurden auf dem Zuge zum Austrittsamte die für den Transport der Durchfuhr-Waaren bestehenden Anordnungen beobachtet, befinden sich die Gefässe und der ämtliche Verschluß im unverletzten Zustande, und wird bei der Beschau die Ueberzeugung von der vollständigen Uebereinstimmung der Sendung mit der Anweisungs-Bollete erlangt, so stellt das Austrittsamt die Austritts-Bollete aus. Dieselbe soll von den Beamten, welche die Beschau vorgenommen haben, unterschrieben werden.

§. 15.

In Absicht auf die Ueberwachung des Austrittes selbst über die Zoll-Linie und die darüber auf der Austritts-Bollete zu ertheilende Bestätigung ist sich auf die für den Austritt der Durchzugs-Waaren vorgeschriebene Art zu benehmen. Nebstdem muß, wenn der Austritt über die Zoll-Linie gegen Ungarn und Siebenbürgen erfolgt, die Austritts-Bollete mit der Bestätigung des k. ungarischen Dreißigstamtes über den daselbst erfolgten Eintritt und die gehörige Vollziehung des Eingangs-Dreißigst-Verfahrens versehen seyn.

§. 16.

Die vollständige Erfüllung der durch die gegenwärtige Vorschrift vorgezeichneten Bedingungen gewährt den Anspruch, daß ein Betrag von zwei Gulden für jeden niederösterreichischen Eimer Branntweingeist, der über die Zoll-Linie in das Ausland, oder nach Ungarn oder Siebenbürgen mit dem Vorbehalte der Steuervergütung ausgeführt worden ist,

1) wenn der Besitzer der Brennerei, in welcher das Getränke erzeugt wurde, dasselbe unmittelbar zur Ausfuhr erklärte,

§. 12.

Tak przy wydawaniu biletów przekazuiących, iako też w ciągu drogi towaru do Urzędu wychodowego, podług przepisów dla towarów przechodowych (transito) istnących, postępować należy.

W bilecie treść alkoholu w trunku, co do każdego poszczególnego naczynia albo schowu, wyrażona być ma.

§. 13.

W Urzędzie, do którego posełka do wychodu przez liniią cłową przekazana została, uskuteczniony ma być przegląd przez obudwóch nadurzędników łącznie z urzędnikami straży graniczney lub dochodowey, albo z dozorcami dochodowymi, których Administracyia powiatowa do tych czynności wyznaczy, a to sposobem w §. 11. pod liczbą 1 i 2 ninieyszego rozporządzenia, przepisanym.

§. 14.

Gdy posełka w przedziale czasu na bilecie przekazuiącym, przepisanym, do Urzędu dochodowego nadeydzie; rozporządzenia dla przewozu towarów przechodowych istnące, na drodze do Urzędu wychodowego zachowane były, naczynie i opieczętowanie urzędowe nienaruszone zostały, i gdy podczas przeglądania o zupełney zgodności między posełką a biletem przekazuiącym, przekonano się; Urząd wychodowy wyda bilet na wychód, który przez urzędników, co przegląd przedsiębrali, podpisany być ma.

§. 15.

W celu nadzorowania samego wychodu przez liniią cłową i wydania na to na bilecie wychodowym poświadczenia, sposobem dla wychodu towarów przewozowych przepisanym postępować należy. Oprócz tego, ieżeli wychód nastąpi przez liniią cłowę ku Węgróm i Siedmiogrodowi, bilet wychodowy poświadczeniem król. węgierskiego Urzędu trzydziestowego na uskuteczniony tamże wychód i należyte dopełnienie postępowania wchodowego trzydziestowego, opatrzony być ma.

§. 16.

Ścisłe dopełnienie warunków ninieyszym przepisem zakreślonych, nadaie prawo żądania; aby dwa ZłR. od każdego wiadra niższo-austryiackiego od spirytusu wódczannego przez liniią cłowę za granicę, lub do Węgier albo do Siedmiogrodu z zastrzeżeniem zwrócenia podatku, wywiezionego,

1) ieżeli posiadacz gorzelni, w którey trunek produkowany był, takowy zaraz bezpośrednio na wywóz oświad-

oder wenn zur Zeit des Austrittes über die Zoll-Linie die zur Zahlung der Gebühr von dem ausgeführten Getränke bestimmte Frist noch nicht verstrichen war, an der laufenden Verzehrungssteuer-Schuldigkeit der Brennerei, aus der das Getränke herrührt, abgerechnet,

2) in anderen Fällen hingegen baar zurückerstattet werde.

§. 17.

In dem ersten dieser beiden Fälle wird die gehörig ausgestellte Austritts-Bollete für den nach der Menge des Getränkes entfallenden Betrag bei der Steuerzahlung statt baaren Geldes angenommen. In dem andern Falle hat der Versender des Getränkes, der die Zurückstellung zu erlangen wünscht, längstens binnen sechs Monaten, vom Tage des Austrittes an gerechnet, die Austritts-Bollete der Cameral-Bezirks-Verwaltung, in deren Bezirke die mit dem §. 5. vorgeschriebene Erklärung geschah, vorzulegen. Diese Behörde weiset, so fern Alles in vorschriftsmäßiger Ordnung gefunden wird, ohne Verzug die Zahlung des zurück zu erstattenden Betrages bei einer Gefällskasse oder einem andern Gefällsamte an.

Bei der Bestimmung dieser Kasse oder dieses Amtes ist, so weit es der Stand der vorhandenen Baarschaft und die Größe der zurück zu erstattenden Summe zuläßt, auf den Wunsch der Parthei und die Entfernung ihres Aufenthaltsortes Rücksicht zu nehmen.

Gubernial-Kundmachung vom 9. October 1835. Gub. Zahl 61218.

221.

Bestimmung jener Commercial-Zollämter, über welche gebrannte geistige Flüssigkeiten mit Vorbehalt der Steuerrückstellung in das Ausland, dann nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführt werden können.

Mit Beziehung auf den §. 2. des Kreisschreibens vom 9. October 1835 Z. 61218 über die Zurückerstattung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten, die aus Galizien in das Ausland, oder nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführt werden, wird im Grunde hohen Hofkammerdecretes vom 23. September l. J. Zahl 41438 zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß zum Austritte der erwähnten Flüssigkeiten mit dem Vorbehalte der Rückvergütung der Verzehrungssteuer folgende Aemter, und zwar: an der Zolllinie gegen das Ausland, die Zolllegstätten zu Podgórze und Brody, dann die Commercial-

czył, lub ieżeli podczas wychodu przez liniią cłowę, termin do płacenia należytości od wyprowadzonego trunku oznaczony, ieszcze nie upłynął, z należytości podatku konsumcyynego od gorzelni, z któréy trunek pochodzi, odrachowane,

2) w innych zaś przypadkach gotowizną zwrócone zostały.

§. 17.

W pierwszym z tych obu przypadków, bilet wychodowy należycie wydany na kwotę podług ilości trunku wypadaiącą, przyięty będzie przy opłacie podatku za pieniądz gotowy. W drugim przypadku, przeséiaiący trunek, zwrotu podatku żądaiący, naypóźniéy w sześć miesięcy od dnia wychodu rachuiąc, bilet wychodowy Administracyi Skarbu powiatowéy, w któréy powiacie oświadczenie §. 5 przepisane oddane było, przełożyć ma. Urząd ten, gdy wszystko w przepisanym porządku uskutecznioném znaydzie, zaassygnuie bezzwłocznie wypłatę zwrócić się maiącéy ilości do kassy dochodowéy lub innego dochodowego Urzędu.

Przy wyznaczeniu téy kassy, lub tego urzędu, iak dalece stan znayduiącéy się tam gotowizny i wielkość zwrócić się maiącéy summy dozwolą, na życzenie strony i odległość mieysca iéy zamieszkania wzgląd mieć należy.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Października 1835 do l. gub. 61218.

221.

Oznaczenie handlowych Urzędów cłowych, na które wypalane płyny spirytusowe, z zastrzeżeniem zwrócenia podatku, do obcych kraiów, tudzież do Węgier i Ziemi Siedmiogrodzkiéy wyprowadzane być mogą.

Z odniesieniem się do §. 2. okolnika z dnia 9. Października 1835 pod liczbą 61218, względem zwrotu podatku konsumcyynego za te wypalane płyny spirytusowe, które z Galicyi za granicę, albo do Węgier i Ziemi Siedmiogrodzkiéy wyprowadzone będą, podaie się w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadworneý z dnia 23. Września r. b. do l. 41438, do publiczneý wiadomości, że dla wychodu wspomnionych płynów z zastrzeżeniem zwrócenia podatku konsumcyynego następuiące Urzędy, a mianowicie na linii cłowéy ku zagraniczu, Składy cłowe w Podgórzu i Brodach, tudzież

Zollämter zu Babice, Niepołomice, Chwałowice, Bełzec, Husiatyn, Sinoutz und Suczawa; gegen Siebenbürgen und Ungarn hingegen, die Commercial-Zollämter zu Dorna, Körözmezö, Also-Vereczke, Uszok, Wirawa, Barwinek, Konieczna, Muszynka, Mniszek, Altendorf, Podhora und Podwilk bestimmt werden.

Gubernial-Kundmachung vom 9. October 1835. Gub. Zahl 63387.

222.

Verfahren bei Einhebung der Verzehrungssteuer von Branntwein und Branntweingeist, und Ausübung der Controlle.

Die Kreisämter erhalten hierneben .|. ein Exemplar der mit hohem Hofkammerdecrete vom 29. v. M. Zahl 41210 an die k. k. vereinte Cameral-Gefällen-Verwaltung für die zur Handhabung dieser Vorschriften bestellten Organe herabgelangten Belehrung über das bei der Einhebung der Verzehrungssteuer von Branntwein und Branntweingeist zu beobachtende Verfahren zur eigenen Wissenschaft.

Zugleich erhalten dieselben ein Exemplare :|: der weiteren hohen Anordnung zur schleunigsten Kundmachung an die Steuer-Bezirksobrigkeiten.

Gubernial-Verordnung vom 11. October 1835. Gub. Zahl 61194.

.|.

Belehrung

über das bei Einhebung der Verzehrungssteuer von Branntwein und Branntweingeist, und bei der Ausübung der Controlle zu beobachtende Verfahren.

I.

Von der Aufnahme der Erzeugungsstätten und Werksvorrichtungen.

1. Aufnahme der Erzeugungsstätten und der Werksvorrichtungen bei Gewerbetreibenden.

§. 1.

Sobald die mit §. 7. des Hofdecretes vom 24. August 1835 angeordnete Beschreibung der zum Betriebe gehörigen Localitä-

handlowe Urzędy cłowe w Babicach, Niepołomicach, Chwałowicach, Bełzcu, Husiatynie, Sinoucu i w Suczawie; zaś ku Siedmiogrodowi i Węgrom, handlowe Urzędy cłowe w Dornie, Körözmező, Also-Vereczke, Uszok, w Wirawie, Barwinku, Konieczney, Muszynco, w Mniszku, Altendorfie, Polhorze i w Podwilku ustanowione zostaią.

Obwieszczenie gub. z dnia 9. Października 1835 do l. gub. 63387.

222.

Postępowanie przy pobieraniu podatku konsumcyynego od wódki i spirytusu wódczannego, i przy dopełnianiu kontroli.

W annexie .|. otrzymuią Urzędy cyrkułowe ieden exemplarz instrukcyi nadesłaney dekretem wysokiey Kamery nadworney z dnia 29. z. m. za liczbą 41210, do c. k. połączoney Administracyi dochodów skarbowych dla Urzędów i urzędników, ustanowionych do przestrzegania tych przepisów, względem postępowania, przy pobieraniu podatku konsumcyynego od wódki i spirytusu wódczannego, zachować się maiącego, dla własney wiedzy.

Oraz otrzymuią ciż ieden exemplarz :|: dalszego wysokiego rozporządzenia dla nayrychleyszego obwieszczenia Zwierzchnościom obwodów podatkowych.

Rozporządzenie gub. z d. 11. Października 1835 pod l. gub. 61194.

.|.

Instrukcyia

względem postępowania, przy pobieraniu podatku konsumcyynego, od wódki i spirytusu wódczannego, i przy dopełnianiu kontroli zachować się maiącego.

I.

O wzięciu do protokołu warstatów i aparatów warstatowych.

1. Wzięcie do protokołu warstatów i aparatów warstatowych u professyionistów.

§. 1.

Jak tylko opisanie lokałów należących do prowadzenia Professyi i do urządzeń warstatowych, iako też naczyń

ten, Werksvorrichtungen und Aufbewahrungsgefässe eingereicht wird, so ist dieselbe dem Verzehrungssteuer-Commissäre und künftig demjenigen Beamten, welchem die bisher den Verzehrungssteuer-Commissären zugewiesenen Geschäfte anvertraut seyn werden, vorzulegen.

Dieser leitet die ämtliche Untersuchung der Betriebsstätte ein.

§. 2.

Diese Amtshandlung ist von vorzüglicher Wichtigkeit für die Handhabung der Vorschriften und für die Sicherstellung des Gefälls gegen Beeinträchtigungen, indem durch diese Untersuchung in mehreren wesentlichen Beziehungen die Grundlage für die Ueberwachung des Betriebes festgestellt wird. Dieselbe soll daher auch in größeren Brennereien stets von dem Verzehrungssteuer-Commissäre selbst, und nur in minderen von andern wohl unterrichteten und vertrauungswürdigen Angestellten vorgenommen werden.

§. 3.

Die zu pflegende Untersuchung hat einen zweifachen Zweck:

a) Die Ueberzeugung von der Richtigkeit der Beschreibung, welche der Steuerpflichtige beibrachte, zu erlangen.
b) Die zur Ausübung der Controlle erforderlichen Aufklärungen über die Art des Betriebes einzuholen, insbesondere aber zu Folge §. 14. der Vorschrift vom 23. September dieses Jahres die Brenndauer zu erheben.

§. 4.

Für den ersten dieser beiden Zwecke sollen nicht nur sämmtliche dem Betriebe gewidmete Localitäten, ihre Ein- und Ausgänge, die offenen und geheimen Verbindungen, wie auch ihr Zusammenhang unter einander, beschrieben, sondern auch alle Geräthe und Vorrichtungen überhaupt mit der Angabe des Steuerpflichtigen verglichen, und zum Beweise, daß dieses geschehen sey, bezeichnet werden.

Sind die Betriebs-Localitäten nicht vereint, sondern abgetheilt, so wird jede dieser Unterkünfte insbesondere aufgenommen, und nicht nur mit der fortlaufenden Zahl, sondern auch mit der besondern Benennung, die ihr eigen ist, bezeichnet. Zur Bezeichnung ist eine Oehlfarbe jener Art zu wählen, welche am deutlichsten nach Beschaffenheit der zu bezeichnenden Localitäten in die Augen fällt.

§. 5.

Sind die Geräthe, deren Rauminhalt für die Besteuerung der Branntwein-Erzeugung zu wissen nothwendig ist, cimen-

schowkowych, podaném zostanie, należy takowe komissarzowi konsumcyynemu i temu przyszłemu urzędnikowi, któremu przedmioty, dotąd komissarzom podatku konsumcyynego poruczone, powierzone zostaną, przedłożyć.

Ten zarządza urzędową komissyią śledztwa co do warstatów professyynych.

§. 2.

Ta czynność urzędowa iest co do przestrzegania przepisów i zabezpieczania dochodu przeciw pokrzywdzeniom, szczególnéy ważności, gdyż przez to śledzenie w wielu ważnych względach zasada, co do czuwania nad prowadzeniem professyi ustaloną wartość. Takowa czynność powinna zatém także w większych gorzelniach zawsze przez samego komissarza podatku konsumcyynego, i tylko w mnieyszych gorzelniach, przez innych dobrze uświadomionych i zaufania godnych postanowionych przedsięwziętą być.

§. 3.

Śledztwo przedsięwziąć się maiące iest dwoiakiego zamiaru:

a) by przekonania się o rzetelności opisania, które podatkuiący podał, dostąpić;
b) by o wykonaniu kontroli potrzebne wyiaśnienia względem sposobu prowadzenia professyi otrzymać, w szczególności zaś w skutek §. 14. przepisu z dnia 23. Września biegącego roku trwanie wypalenia wykryć.

§. 4.

Co do piérwszego z tych obudwóch zamiarów, nie tylko te wszystkie dla fabryki przeznaczone lokały, onych wniyścia i wyyścia, otwarte i skryte komunikacyie, tudzież ich związek iednych z drugiémi, opisane, ale także wszystkie sprzęty i aparaty w ogólności z podaniem podatkuiącego porównane, i w dowód, że to nastąpiło, poznaczone być powinny.

Jeżeli lokały fabryki z sobą komunikacyi nie maią, tylko oddzielnie położone są, natenczas każdy z tych lokałów osobno do protokołu wzięty, i nie tylko liczbą porządkową, ale także osobném nazwaniem, onemu właściwém, poznaczony zostanie. Do poznaczenia obiérać należy tę farbę oleyną, która naydobitniéy podług stanu lokalów, które poznaczone być maią, w oczy wpada.

§. 5.

Jeżeli naczynia, których obiętość w celu nałożenia podatku na palenie wódki wiedzieć potrzeba, pocechowane

tirt, so ergibt sich der Rauminhalt derselben aus der Bezeichnung, welche von der zur Vornahme der Cimentirung berufenen Behörde auf dem Gefäße ersichtlich gemacht wurde. Es ist sich jedoch damit nicht zu begnügen, vielmehr liegt den Gefällsbeamten ob, die Gefässe mögen cimentirt seyn oder nicht, mittelst cimentirter Maße den Rauminhalt zu erheben; diese Erhebung hat sich nebst den Maischbottichen und der Brennvorrichtung auf alle Gefässe und Vorrichtungen zu erstrecken, welche bestimmt sind, bei mehligen Stoffen zur Einmaischung, zur Aufbewahrung der reifen Maische, oder zu deren Bereitung für das Abbrennen, bei nichtmehligen Stoffen zur Aufbewahrung derselben während der Gährung, oder in dem zur Branntweinbereitung geeigneten Zustande zu dienen, daher insbesondere die Vormaischbottiche und Maischwärmer auszumessen sind.

§. 6.

Die Abmessung hat durch Eingießen von Wasser zu geschehen. Zum Behufe derselben müssen die Gefässe und Vorrichtungen leer und trocken seyn und senkrecht gestellt werden.

§. 7.

Würden Gefässe schief gestellt gefunden, und wünscht der Besitzer der Brennerei, daß dieselben in dieser schiefen Stellung belassen und gemessen werden, so kann dieses nur gegen dem Statt finden, daß der Rand, welcher über die äußerste Wasserfläche hervorragt, abgeschnitten werde.

§. 8.

Auf den Steigraum in den Maischbottichen ist schon bei dem Ausmaße der Gebühr in der Art Rücksicht genommen worden, daß derselbe bei der Ueberwachung der Branntwein-Erzeugung nicht mehr in die Frage kommt. Ein Maischbottich also, welcher auf 5 Eimer Rauminhalt abgeaicht werden soll, ist mit Wasser bis an den obersten Rand anzufüllen, und die darin befindliche Menge Wasser darf zusammen nicht mehr als 5 Eimer betragen. Es ist somit nicht gestattet, eine Gährtonne auf 5 Eimer Rauminhalt in der Art abzuaichen, daß der Wasserspiegel sich zum Beispiele 10 Zoll weiter unterhalb des obersten Randes der Tonne bilde, und daß der Rauminhalt von 10 Zoll, die darüber hervorragen, angeblich als Steigraum außer der Berechnung bleibe.

§. 9.

Dagegen können Maischbottiche und überhaupt Gefässe, welche von solchem Umfange sind, daß die zum einmaligen Aufsetzen auf den Brennkessel erforderliche Menge Maische zwei-, drei- überhaupt mehrmal darin enthalten ist, durch Anbringen

są, pokaże się onych obiętość z poznaczenia, które przez Instancyię do przedsięwzięcia cechowania powołaną na naczyniu widocznie zdziałaném zostało. Wszelakoż nie należy się tém zadowalniać, owszém pozostaie obowiązkiem urzędników dochodowych, bądź by naczynia pocechowane były lub nie, za pomocą miar cechowanych obiętości naczyń dochodzić; to dochodzenie rozciągać się ma oprócz kadek zaciérnych i aparatów gorzelnych, na wszystkie naczynia i aparaty, których przeznaczeniem iest, przy mącznych płodach (materyiałach) do zaciérania, do zachowania doyrzałych zaciérów, albo do onych przygotowania do wypalania, a przy niemącznych materyiałach, do zachowania tychże podczas kiszenia, albo w stanie do pędzenia wódki zdatnym, służyć, a zatém osobliwie kadki przedzaciérne i rozgrzywacze (meiszwermery) wymierzone być maią.

§. 6.

Odmierzenie dziać się ma przez napełnianie wodą. W którym to celu naczynia i aparaty próżne, suche i pionowo ustawione być powinny.

§. 7.

Gdyby naczynia ukośnie ustawionémi znalezione były, i posiadacz gorzelni sobie życzył, by takowe w tém ukośném położeniu zostawione i mierzone były, natenczas może to tylko pod tym warunkiem mieysce mieć, aby krawędź, która po nad naywyższą powierzchnię wody stérczy, urzniętą została.

§. 8.

Na mieysce rośnienia roboty w kadziach zaciérnych miano iuż wzgląd przy wymiarze należytości w ten sposób, że o takowe przy dozorowaniu nad pędzeniem wódki więcéy kwestyia nie zachodzi. A zatém kadź zaciérną, która na 5 wiader obiętości ocechowaną być ma, należy wodą aż do samego wierzchołku krawędzi napełnić, i znayduiąca się tamże ilość wody nie powinna razem więcéy iak 5 wiader wody wynosić. Przeto też niewolno kadkę do kiszenia na 5 wiader obiętości w ten sposób odcechować, by zwierciadło wody na przykład od 10 cali niżéy samego wierzchołku krawędzi kadkowéy formowało się, i aby obiętość 10 cali, które nad wodę wychodzą, snadź iako mieysce na rośnienie roboty porachowaną być nie miała.

§. 9.

Naprzeciw temu zaś mogą kadki zaciérne, a w ogólności naczynia, które takiéy są obiętości, że ilość zacieru, do iednokrotnego nabicia na kocioł gorzelny potrzebna, dwa, trzy a w ogólności więcéy razy w onych zawiera się, przez

so genannter Hammklammern in zwei, drei oder mehr vollkommen gleiche Theile getheilt werden.

Aus der Abtheilung eines Maischbottiches in zwei oder mehrere gleiche Theile darf aber nicht gefolgert werden, daß es gestattet sey, die Anmeldung nicht nach dem ganzen Rauminhalte, sondern nur nach einem Theile des Bottichs zu machen.

Die Hammklammern sind zum Behufe einer solchen Abtheilung im Innern der Bottiche auf eine haltbare Weise anzulegen, und gegen Verrückung durch die Einbrennung des k. k. Adlers zu sichern.

Das Einbrennen hat dergestalt zu geschehen, daß der Adler seitwärts der Hammklammer zu stehen kommt, und die Spitze des Schweifes mit der Hammklammer in gleicher Linie sich befindet. Wäre zum Beispiel ein Maischbottich, der 30 oder 40 Eimer hält, in drei oder vier gleiche Theile zu theilen, so würde auf folgende Art vorgegangen:

Man mißt mittelst des cimentirten Maßes eine Menge von zehn Eimern Wasser in den abzuaichenden Gährbottich, und wartet ab, bis das Wasser in den Zustand der Ruhe gekommen ist.

Hat der Wasserspiegel den Zustand der Ruhe erreicht, so werden unmittelbar daran an zwei, drei oder vier Orten die Hammklammern angebracht, unmittelbar ober denselben, sobald das Wasser wieder ruhig geworden, und somit erkennbar ist, daß in der Anbringung der Hammklammern ein Irrthum nicht obwalte, der k. k. Adler eingebrannt, sofort aber mit dem Maße weitere zehn Eimer so oft zugemessen, als es erforderlich ist, um den Rauminhalt der Tonne anzufüllen.

§. 10.

Sowohl die Gefässe und Brennvorrichtungen, welche durch die Abaichung in Absicht auf ihren Rauminhalt untersucht werden, als auch jene Geräthe, die nicht nachgemessen werden, sind mit einer haltbaren, in die Augen fallenden Oehlfarbe, oder durch Einbrennen mit fortlaufenden Zahlen zu bezeichnen. Auf den Geräthen von Metall kann diese Bezeichnung durch Eingraben oder Einschlagen in die äußere Oberfläche geschehen. Auf den Maischbottichen und den Brennvorrichtungen ist auch der Rauminhalt ersichtlich zu machen.

§. 11.

Die Zahlen, mit denen die Bezeichnung geschieht, haben für die Maisch- und Aufbewahrungsgefässe, dann für die Brennvorrichtungen getrennt von 1 fortzulaufen. Für jene sind arabische, für diese römische Ziffern zu gebrauchen.

Die zu einer Brennvorrichtung gehörenden Deckel, Helme, Kühler, Maischwärmer und dergl. werden mit derselben Zahl,

danie tak zwanych ham-klamer na dwie, trzy lub więcéy części zupełnie równych podziolone być.

Wszelakoż z podzielenia kadki zaciérnéy na dwie lub więcéy równych części nie można wnioskować, że iest wolno oznaymienie nie podług całéy obiętości, ale tylko podług iednéy części kadki uczynić.

Hamklamry należy w celu podzielenia takowego wewnątrz kadek trwale przymocować, i zapobiégaiąc naruszeniu onych, przez wypalenie na tychże c. k. orła zabezpieczyć.

Wypalenie (piętnowanie) ma w ten sposób nastąpić, by orzeł na boku hamklamry położonym był, a koniec ogona z hamklamrą w równéy linii znaydował się. Gdyby n. p. kadź zaciérną, zawiéraiącą w sobie 30 albo 40 wiader, na trzy lub cztéry części podzielić wypadało, natenczas postąpićby należało na sposób następuiący:

Mierzy się miarą cechowaną (cymentowaną) do kadki zaciérnéy ilość wody dziesięciu wiader, i czeka się, póki woda nie ustoi się.

Gdy wody zwierciadło inż do stanu spokoynego przyydzie, to iest, ustoi się, daie się bezpośrednio przy samém zwierciadle w dwóch, trzech, lub cztérych mieyscach hamklamry, i bezpośrednio nad témi, iak tylko woda znowu ustoi się, azatém oczywiście pokaże się, że w przyłożeniu hamklamer omyłka nie zachodzi, wypala się c. k. orzeł, i tak daléy domierza się znowu po dziesięć wiader tak długo, ile tego potrzeba wymaga, by obiętość kadki napełnić.

§. 10.

Tak naczynia i aparaty gorzelne, które przez ocechowanie względem onych obiętości dochodzone zostaią, iako też owe naczynia, które przemierzane nie bywaią, należy trwałą, w oczy wpadaiącą farbą oleyną, albo przez wypalenie, liczbami porządkowémi poznaczyć. Na naczyniach kruszcowych (metalowych) może to poznaczenie przez wrycie lub wybicie na zewnętrznéy powierzchni nastąpić. Na kadkach zaciérnych i aparatach gorzelnych należy także obiętość widoczną zrobić.

§. 11.

Liczby, którémi poznaczenie dzieie się, iść maią porządkiem od liczby 1.; wszelakoż dla naczyń zaciérnych i schowkowych oddzielnie, a dla aparatów gorzelnych oddzielnie. Dla piérwszych użyć należy cyfer arabskich, dla drugich zaś rzymskich.

Należące do aparatu gorzelnego dekle, helmy czyli czapki, refrygeratory, wygrzewacze (meiszwermery) i t. p.

welche die Brennvorrichtung selbst erhält, jedoch unter sich mit fortlaufenden Buchstaben bezeichnet. Der Brennkessel erhält z. B. die Zahl I., die zu demselben gehörenden drei Kühlröhren die Bezeichnung I. a., I. b., I. c.; die zu demselben gehörenden zwei Deckel I. d., I. e.

Wäre ein Bestandtheil zum Gebrauche mit zweien oder mehreren Brennkesseln bestimmt, so würde die Bezeichnung lauten: I. und II. a., I. und II. b. u. s. w.

§. 12.

Zum Behufe des zweiten, im §. 3. der gegenwärtigen Belehrung bemerkten Zweckes soll der Besitzer der Brennerei, oder derjenige, welcher von ihm die Vollmacht erhielt, der Amtshandlung beizuwohnen, befragt werden:

1) Welche Stoffe die Brennerei zu verarbeiten pflege;

2) Welcher Theil des ganzen Rauminhaltes des Kessels oder der Blase bei jeder Füllung für einen Brand leer gelassen werde;

3) Welche Zeit erforderlich sey, um die gehörig gefüllte Brennvorrichtung vollständig abzubrennen oder abzutreiben.

§. 13.

Die Angabe des Besitzers der Brennerei ist mit Rücksicht auf die Brennvorrichtung und auf das derselben entsprechende Verfahren genau zu prüfen. Findet der Beamte, daß die Angabe gegründeten Bedenken unterliege, so hat er dieselben der Parthei zergliedert bekannt zu machen, und die Aufklärungen, die sie ertheilt, oder die Aenderungen, die sie an ihrer frühern Angabe zugibt, deutlich aufzunehmen.

Sind die entstandenen Bedenken hiedurch nicht gehoben worden, so soll der Beamte fordern, daß in seiner, oder eines andern Angestellten, den er hiezu bezeichnen wird, Gegenwart ein Probebrand vorgenommen werde.

§. 14.

Durch den Probebrand dürfen dem Besitzer der Brennerei keine Kosten, die nicht ohnehin mit dem Brennverfahren verbunden sind, verursacht werden. Auch ist nicht zu verlangen, daß wegen der beabsichtigten Probe die Stoffe, rücksichtlich deren der Versuch nothwendig erkannt wird, dem Brennverfahren zu einer andern als derjenigen Zeit unterzogen werden, in welcher dieselben nach dem gewöhnlichen Betriebe der Brennerei verarbeitet zu werden pflegen.

§. 15.

Unterliegt es Hindernissen, eine solche Probe mit Verläßlichkeit vorzunehmen, so sind unbefangene beeidigte Sachverstän-

oznaczone będą tąż samą liczbą, którą sam aparat gorzelny otrzyma, wszelakoż między sobą potządkowym alfabetem. N. p. kocioł gorzelny otrzymuie liczbę I., należące zaś do niego trzy rury chłodzące otrzymuią znaki I. a, I. b, I. c; a należące do tegoż dwa dekle I. d, I. e.

Gdyby iaka część aparatu do użycia przez dwa lub więcéy kotłów przeznaczoną była, natenczas opiewałoby poznaczenie: I. i II. a; I. i II. b i t. d.

§. 12.

Dla otrzymania drugiego w §. 3. ninieyszéy instrukcyi wzmiankowanego zamiaru, powinien posiadacz gorzelni, albo ten, co przez niego umocowanym został, by przy czynności urzędowéy obecnym był, zapytany być:

1) Jakie płody gorzelnia przerabiać zwykła;

2) Jaka część całéy obiętości kotła gorzelnego albo alembika za każdém nabiciem dla iednego podpału próżna zostawioną bywa;

3) Jakiego czasu potrzeba, by należycie napełniony aparat gorzelny, przez zupełne wypalenie lub przepędzenie stosowny produkt wydał.

§. 13.

Podanie posiadacza gorzelni należy ze względem na aparat gorzelny, i na postępowanie temuż aparatowi odpowiadaiące, ściśle dochodzić. Jeżeli urzędnik spostrzeże, iż to podanie zasadnym wątpliwościom podléga, natenczas powinien takowe stronie dokładnie oznaymić, i obiaśnienia, które takowa na to udzieli, lub odmiany, które ona do swoiego piérwszego podania doda, wyraźnie w protokóle umieścić.

Gdyby powstałe wątpliwości tym sposobem usunięte nie zostały, naówczas powinien urzędnik domagać się, by w przytomności iego, lub postanowionego, którego ón do tego wyznaczy, próba wypalenia przedsięwziętą została.

§. 14.

Przez tę próbę nie można posiadaczowi gorzelni żadnych innych kosztów przyczyniać, którebу prócz tego do postępowania gorzelnianego przywiązane nie były. Tudzież nie można żądać, by w celu zamierzonéy próby, płody, względem których doświadczenie za potrzebne uznaném zostaie, pod postępowanie gorzelne w innym iak tym czasie podciągnione były, w którym takowe podług zwyczaynego trybu gorzelni przerabiane być zwykły.

§. 15.

Jeżeli zaś przedsiębranie takowéy próby z dokładnością, iakim przeszkodom podléga, natenczas przyzwać na-

dige beizuziehen, und um ihr Gutachten über die Puncte, rücksichtlich deren gegen die Annahme der Angaben des Brennerei-Besitzers Anstände obwalten, zu vernehmen.

§. 16.

Werden in einer Brennerei verschiedenartige Stoffe verwendet, deren Beschaffenheit auf den Umfang, in welchem die Füllung der Brennvorrichtung zulässig ist, oder auf die zur Vollziehung eines Brandes für jede einzelne Füllung erforderliche Dauer einen Einfluß ausübt, so ist die Bestimmung, welche Menge Stoffe, und bei nichtmehligen Stoffen, welcher Maischraum auf eine Füllung der Blase gerechnet werden soll, dann welche Brenndauer anzunehmen sey, stets getrennt für die einzelnen Stoffe, die in der Brennerei verarbeitet zu werden pflegen, und bei denen in den bemerkten Beziehungen eine Verschiedenheit eintritt, zu treffen. Für die Brennereien, in denen der Branntwein nicht gleich unmittelbar aus der Maische, oder überhaupt aus den verarbeiteten Stoffen gewonnen wird, ist abgesondert auszumitteln, mit welcher Menge Lutter eine gehörige Blasenfüllung erfolge, und welcher Zeitraum zum Abtreiben einer solchen Füllung erforderlich sey.

§. 17.

Ueber die Untersuchung der Betriebs-Localitäten und Werksvorrichtungen, dann die zugleich gepflogenen Erhebungen, ist ein umfassendes Protocoll nach dem Muster 1. aufzunehmen. Demselben ist die Beschreibung, die der Steuerpflichtige vorlegte, dann ein Grundriß über die unmittelbar der Branntweinerzeugung gewidmeten Räume beiläufig auf die aus der Beilage 2. ersichtliche Art beizuschließen.

§. 18.

Das Protocoll wird der Bezirksbehörde vorgelegt, welche dasselbe prüft, sofern Ergänzungen oder Berichtigungen nothwendig sind, dieselben einleitet, und übrigens rücksichtlich der Ertheilung des Erlaubnißscheines nach den allgemeinen Verzehrungssteuer-Vorschriften verfährt.

§. 19.

Dem Besitzer der Brennerei ist, so oft er es verlangt, zu gestatten, auf seine Kosten eine beglaubigte Abschrift dieses Protocolles zu erheben.

§. 20.

Wird eine Aenderung in der Einrichtung der Betriebsräume oder der Betriebsgeräthe, oder die Beischaffung neuer Gefässe oder Vorrichtungen angezeigt, so ist gleichfalls auf die eben angeordnete Weise zu verfahren. Die neu beigeschafften Gefässe oder Vorrichtungen erhalten in der Reihenfolge mit den vorhandenen Stücken weitere fortlaufende Zahlen. Sollten ältere Stücke

leży bezstronnych znawców przysięgłych, i onych zdanie na punkta, względem których przeciw przyięciu podań posiadacza gorzelni wątpliwości zachodzą, do protokółu wziąć.

§. 16.

Jeżeli w iakiéy gorzelni różnorodzayne płody (materyiały) użyte zostaią, których gatunek do obiętości, w iakiéy napełnienie aparatu gorzelnego dopuszczoném być może, albo do czasu trwania, potrzebnego do wykonania wypalenia każdego poiedyńczego nabicia wpływ ma, natenczas należy oznaczyć, iaka ilość płodów, a przy niemącznych płodach, iaka obiętość zaciéru do nabicia na kocioł porachowana być powinna, tudzież iaki czas trwania do wypalenia przyiąć należy, zawsze oddzielnie dla poiedyńczych płodów, które w gorzelni przerabiane być zwykły, i przy których w namienionych stosunkach różnica zachodzi. Dla gorzelni, w których wódka nie zaraz bezpośrednio z zaciéru, albo w ogólności z przerobionych płodów zyskaną bywa, należy oddzielnie wyśledzić, iaka ilość lutrynku dla należytego nabicia na alembik daie się, i iakiego czasu do przepędzenia tego nabicia potrzeba.

§. 17.

Na rewizyię lokałów fabrycznych i aparatów warstatowych, tudzież oraz na przedsięwzięte wykrycia należy dokładnie obeymuiący protokół podług wzoru 1. ułożyć. Do tegoż protokołu potrzebne dołączyć opisanie, przez podatkuiącego podane, tudzież abrys obeyścia z budynkami, na gorzelnią przeznaczonego, podobnie podług annexu 2. ułożonego.

§. 18.

Protokół przedłożonym zostanie Instancyi powiatowéy, która takowy przeyrzy, i iak dalece takowy uzupełnień albo poprawek potrzebować będzie, te poczynić nakaże, i względem udzielenia certyfikatu pozwolenia podług ogólnych przepisów, dotyczących podatku konsumcyynego postąpi.

§. 19.

Posiadaczowi gorzelni wolno, ile razy tenże zażąda, na iego koszt kopię poświadczoną (widymowaną) tegoż protokołu wziąć.

§. 20.

Jeżeli o iakiéy odmianie w urządzeniu lokałów fabrycznych lub naczyń, albo też o sprawieniu nowych naczyń lub aparatów doniesiono zostanie, natenczas należy również na sposób właśnie dopiéro przepisany postąpić. Nowo sprawione naczynia lub aparaty otrzymaią koleyno z obecnie znayduiącémi się sztukami daléy z porządku idące liczby.

außer Gebrauch gesetzt worden seyn, so sollen die dadurch eröffneten Zahlen den neu hinzukommenden Stücken gewidmet werden.

2. Aufnahme der Brenngeräthe für die steuerfreie Branntwein-Erzeugung zum eigenen Gebrauche der Erzeuger.

§. 21.

Ueber die Branntwein-Erzeuger, welche die Bewilligung der steuerfreien Erzeugung bis zu einem Eimer zum eigenen Gebrauche benutzen, ist bei jeder Bezirksverwaltung eine Uebersicht nach dem Muster 3 zu führen.

§. 22.

Die Obrigkeiten, in deren Bezirke, solche Branntwein-Erzeuger bestehen, rücksichtlich welcher es wahrscheinlich ist, daß sie die erwähnte Begünstigung ansprechen werden, sind mit einzelnen Bögen dieser Uebersicht in hinreichender Anzahl zu betheilen. Dasselbe hat auch rücksichtlich derjenigen Gefällsorgane zu geschehen, von denen es mit Wahrscheinlichkeit angenommen werden kann, daß bei ihnen Anzeigen über den steuerfreien Betrieb zum eigenen Gebrauche des Erzeugers einlangen werden.

In die betreffenden Abtheilungen dieser Bögen trägt die Obrigkeit oder der Gefällsbeamte, bei dem die gedachte Anzeige eingebracht worden ist, die Angaben ein, welche die Vorschrift vom 23. September d. J. anordnet.

§. 23.

Die Räume, in denen die steuerfreie Getränk-Erzeugung getrieben werden soll, und die Geräthschaften, welche der Erzeuger für diesen Zweck benützen wird, sind durch einen Gefällsbeamten oder andern Angestellten zu besichtigen, zu beschreiben, und, so weit es die Vorschrift anordnet, zu bezeichnen. Das Ergebniß des Befundes wird in der hierzu bestimmten Abtheilung der Uebersicht angesetzt, und von dem Gefällsbeamten oder Angestellten und der Parthei unterschrieben. Dabei soll auch die zur einmaligen Füllung der Brennvorrichtung erforderliche Menge Stoffe und die Dauer des Brandes für jede Füllung ausgemittelt werden.

§. 24.

Aus diesen einzelnen Uebersichten wird die Gesammtübersicht bei der Bezirks-Verwaltung gebildet.

§. 25.

Der Getränk-Erzeuger, rücksichtlich dessen die Bewilligung der steuerfreien Erzeugung zum eigenen Gebrauche keinem Anstande unterliegt, wird mit einem Revisionsbogen nach dem Muster 4. betheilt. Dieser Revisionsbogen wird mit folgendem

Gdyby zaś dawnieysze sztuki z użycia wykluczone zostały, naówczas liczby przez to opróżnione, na nowe sztuki położone być maią.

2) Spisanie do protokółu naczyń gorzelnych do bezpłatnego pędzenia wódki na własny użytek producentów.

§. 21.

Względem producentów wódki, którzy używaią pozwolenie do bezpłatnego pędzenia wódki aż do iednego wiadra na własny użytek, należy w każdéy Administracyi powiatowéy wykaz podług wzoru 3. prowadzić.

§. 22.

Zwierzchności, w których obwodzie takowi producenci wódki istnieią, względem których do prawdy podobna, że ciż o wspomnioną ulgę ubiegać się będą, obdzielone być maią poszczególnémi arkuszami tych wykazów w liczbie dostarczaiącéy. Toż samo nastąpić ma także względem tych urzędników dochodowych, o których prawdopodobnie przyiąć można, że do nich doniesienia o bezpłatném pędzeniu wódki na własny użytek producenta nadeydą.

W dotyczących oddziałach tych arkuszy zapisze Zwierzchność albo urzędnik dochodowy, do którego wspomnione doniesienie podane zostało, podania, które przepis z dnia 23. Września r. b. stanowi.

§. 23.

Obeyścia, w których bezopłatne wyrabianie trunku nastąpić powinno, i naczynia, których producent w tym celu użyie, powinny przez urzędnika dochodowego lub innego postanowionego oglądane, opisane, i iak dalece przepis nakazuie, poznaczone być. Wypadek rewizyi zostanie w przeznaczonym do tego oddziale wykazu umieszczonym, i przez urzędnika dochodowego albo postanowionego i przez stronę podpisanym. Przy tém należy także ilość płodów, do iednokrotnego nabicia na aparat gorzelny potrzebną, i czas, przez który wypalenie każdego nabicia trwać ma, wyśledzić.

§. 24.

Z tych poiedyńczych wykazów ułożony zostanie w Administracyi powiatowéy ogólny wykaz.

§. 25.

Producent trunku, względem którego pozwolenie bezpłatnéy produkcyi na własny użytek żadnéy wątpliwości nie podléga, obdzielony zostanie arkuszem rewizyynym podług wzoru 4. Ten arkusz rewizyyny opatrzony będzie następu-

Beisatze versehen: »Der gegenwärtige Revisionsbogen wird dem . . . mit dem Beisatze erfolgt, daß er befugt ist, gegen jedesmalige vorläufige Anmeldung in den . . . (hier werden die Wochen oder Monate, in denen die Getränk-Erzeugung steuerfrei getrieben werden darf, ausgedrückt) Branntwein aus selbst erzeugten . . . (hier wird die Art der Stoffe angesetzt) höchstens bis zu Einem Eimer zu erzeugen.« Diese Clausel wird von dem Verzehrungssteuer-Commissäre oder dem Beamten, der künftig dessen Geschäfte führen wird, unterschrieben. Wird der Getränk-Erzeuger von den einzelnen Anmeldungen enthoben, so bleiben die Worte: »gegen jedesmalige vorläufige Anmeldung« hinweg, und es wird dagegen nach »erzeugen« hinzugesetzt: »und derselbe wird gegen genaue Beobachtung der Vorschrift für den erwähnten Zeitraum von den einzelnen Anmeldungen enthoben.«

Der auf diese Art eingerichtete Revisionsbogen vertritt für diese Gattung Branntwein-Erzeuger die Stelle des Erlaubnißscheines.

3. Aufnahme einzelner Destillir-Apparate.

§. 26.

Nebst den Personen, welche

a) Branntwein und Branntweingeist erzeugen, oder

b) sich mit der Rectification des Branntweines beschäftigen, oder

c) Branntwein durch Versetzung mit andern Stoffen umstalten, daher zu Folge §. 7. des Hofdecrets vom 24. August d. J. die vollständige Beschreibung ihrer Betriebsräume und Werkvorrichtungen zu überreichen haben, kann es noch andere Besitzer von Destillir-Apparaten geben, welche keine der bemerkten Beschäftigungen wirklich treiben, die Bewilligung zur steuerfreien Branntwein-Erzeugung zum eigenen Gebrauche nicht ansprechen, und sich auch nicht mit der Verfertigung oder dem Verschleiße solcher Apparate beschäftigen, welche sich jedoch vorzubehalten wünschen, mit den Destillir-Apparaten künftig eine der unter a., b., c. bemerkten Verfahrungsarten vorzunehmen. Diese Besitzer von Destillir-Apparaten haben zu Folge §. 6. des gedachten Hofdecrets den Besitz derselben anzuzeigen.

§. 27.

Diese Anzeigen sind in zweifacher Ausfertigung, entweder bei der Ortsobrigkeit, oder wenn sich ein hierzu bestellter Ge-

iącym dodatkiem: Ninieyszy arkusz rewizyyny wydanym zostaie . . . . mu z tym dodatkiem, że ón uprawnionym iest, za każdokrotném uprzedniém oznaymieniem w . . . (tu wyrażone zostaną tygodnie lub miesiące, w których pędzenie trunków bezpłatnie dziać się może), wódkę z płodów, przez niego samego utworzonych . . . (tu umieszczony być ma rodzay płodów) naywięcéy do iednego wiadra wypalać«. Ta klauzuła podpisaną zostanie przez komissarza podatku konsumcyynego, lub przez tego urzędnika, który tegož czynności w przyszłości sprawować będzie. Jeżeli producent trunku od poiedyńczych oznaymień uwolnionym zostanie, naówczas wyrazy: »za każdokrotném uprzedniém oznaymieniem« wypuszczone zostaną, a miasto tego po wyrazie »wypalać« dodano będzie: »i takowy przy ścisłém zachowaniu przepisu za wspomniony przeciąg czasu od poszczególnych oznaymień uwolnionym zostaie.«

Tym sposobem napisany arkusz rewizyyny zastępuie mieysce karty pozwolenia dla tegož gatunku producentów wódki.

3) Spisanie do protokółu poiedyńczych aparatów dystylacyynych.

§. 26.

Oprócz osób, które

a) wódkę lub spirytus wódczanny wypalaią, albo

b) dystylacyią wódki trudnią się, albo

c) wódkę przez dodanie innych materyiałów przeistaczaią, a zatém w skutek §. 7. dekretu nadwornego z dnia 24. Sierpnia r. b. doskonałe opisanie swoich obeyść fabrycznych i aparatów warstatowych wydać powinny, mogą znaydować się ieszcze inni posiadacze aparatów dystylacyynych, którzy żadném z wzmiankowanych zatrudnień rzeczywiście nie zaymuią się, o pozwolenie do bezpłatnego wypalania wódki na własny użytek nie staraią się, ani też robieniem lub przedażą takich aparatów nie trudnią się, a którzy iednak sobie zastrzédz życzą, tymi aparatami dystylacyynymi na przyszłość ieden z wspomnionych pod a, b, c, rodzaiów postępowania przedsięwziąć. Takowi posiadacze aparatów dystylacyynych, maią w skutek §. 6. wspomnionego dekretu nadwornego o posiadaniu tychże donieść.

§. 27.

Te doniesienia podane być maią w dwóch exemplarzach, albo do Zwierzchności mieyscowéy, albo ieżeli usta-

fällsbeamter näher befindet, diesem zu überreichen. Die Obrigkeit theilt dieselbe dem Verzehrungssteuer-Commmissäre mit. Der Letztere setzt auf Einem Exemplare die Bestätigung, daß solches überreicht worden sey, an, und stellt dasselbe unmittelbar, oder durch die Obrigkeit dem Anzeigenden zurück.

§. 28.

Um die Ueberzeugung zu gewinnen, daß nur die angezeigten Destillir-Geräthe vorhanden sind, wird bei dem Besitzer eine Revision nach den für diese Art Amtshandlungen bestehenden Bestimmungen aufgenommen, und der Revisionsbefund auf dem zweiten Exemplare der Anzeige angesetzt.

§. 29.

Das mit dem Revisionsbefunde versehene Exemplar der Anzeige wird der Bezirksbehörde vorgelegt.

§. 30.

Sowohl bei dem Verzehrungssteuer-Commissäre, als auch bei der Bezirks-Verwaltung ist eine Uebersicht der Destillir-Apparate nach dem Muster 5. zu führen, und davon bei den Revisionen der angemessene Gebrauch zu machen.

II.

Von der Behandlung der Anmeldungen des steuerbaren Verfahrens, und von der Steuerentrichtung.

1) Uebernahme und Prüfung der Anmeldungen.

§. 31.

In der Regel haben alle Anmeldungen schriftlich zu geschehen. Getränk-Erzeugern, welche die Anmeldung wenigstens für eine Woche vorhinein anbringen, und die Branntwein-Erzeugung in so beschränkter Ausdehnung treiben, daß von dem für eine Woche angemeldeten Verfahren ein Steuerbetrag, der drei Gulden nicht übersteigt, entfällt, kann jedoch auf ihr Ansuchen bewilligt werden, die Anmeldung unmittelbar bei dem Beamten, dem die Ueberwachung der Brennerei zugewiesen ist, oder in so fern ein einhebendes Gefällsamt zur Uebernahme der Verzehrungssteuer bestimmt wurde, bei demselben mündlich einzubringen. Die mündliche Anmeldung wird von dem Beamten oder Amte, bei dem dieselbe erfolgt, auf einem für die Anmeldungen vorgedruckten Papiere aufgenommen, und von dem Anmeldenden mit der Unterschrift, oder sofern er nicht schreiben kann, mit dem Handzeichen bekräftigt. Auch derjenige, der die Anmeldung aufnahm, setzt seine Unterschrift bei.

nowiony do tego urzędnik dochodowy bliżéy znayduie się, do onegoż. Zwierzchność udzieli to doniesienie komissarzowi podatku konsumcyynego, który potém położy na iednym exemplarzu potwierdzenie, że takowy podany został, i zwróci tenże nazad donoszącému bezpośrednio, lub przez Zwierzchność.

§. 28.

Aby się przekonać, że tylko doniesione naczynia dystylacyyne obecnie znayduią się, rewizyia u posiadacza podług przepisów istnących dla tegoż rodzaiu czynności urzędowych przedsięwzięta, i rezultat rewizyi na drugim exemplarzu doniesienia zamieszczonym zostanie.

§. 29.

Exemplarz doniesienia rezultatem rewizyi opatrzony, przedłożonym będzie Administracyi powiatowéy.

§. 30.

Tak u komissarza podatku konsumcyynego, iako też w Administracyi powiatowéy, wykaz aparatów dystylacyynych podług wzoru 5. utrzymywać, i z takiego przy rewizyiach przyzwoity użytek robić należy.

II.

O postąpieniu z oznaymieniami procesu gorzelnego, podatkowi podległego, i o opłacie podatku.

1) Przyymowanie i rozpoznawanie oznaymień.

§. 31.

W regule wszystkie oznaymienia na pismie podawane być powinny. Wszelakoż może producentom trunków, którzy oznaymienie przynaymniéy na ieden tydzień naprzód wnoszą, i wódkę tylko w tak ograniczonéy obiętości pędzą, że od postępowania (procesu), na ieden tydzień oznaymionego, kwota podatkowa, trzy ZłR. nieprzewyższaiąca, wypada, na ich prośbę dozwolono być, oznaymienie bezpośrednio do urzędnika, któremu dozorowanie nad gorzelnią przydzielone iest, albo ieżeli poborczy Urząd dochodowy do odbiérania podatku konsumcyynego przeznaczony iest, do tegoż ustnie wnieść. Ustne oznaymienie wziętém będzie przez urzędnika, lub Urząd, gdzie takowe nastąpiło, na papiér drukowany, dla oznaymień przeznaczony, i przez oznaymuiącego podpisem, albo ieżeli tenże pisać nie umie, znakiem ręki potwierdzone zostanie. Tudzież i ten, co oznaymienie na papiér wziął, położy swóy podpis.

§. 32.

Die Anmeldungen gelangen auf drei Wegen an den Beamten oder Angestellten, dem die Ueberwachung der Brennerei zugewiesen ist:

a) unmittelbar von dem Steuerpflichtigen, der die Anmeldung bei ihm anbringt;
b) von einem Gefällsamte oder Beamten, von welchem die Bollete ausgestellt wurde, oder
c) von der Steuerbezirks-Obrigkeit, bei der die Anmeldung geschah und die Steuer entrichtet wurde.

§. 33.

Den Cameral-Bezirks-Verwaltungen liegt ob, mit Beobachtung der im §. 22. der Vorschrift vom 23. September d. J. enthaltenen Anordnungen für die Steuerpflichtigen eines jeden Ortes zu bestimmen, bei welchem Gefällsbeamten oder einhebenden Gefällsamte die Anmeldungen einzubringen seyen, oder ob dieselben bei der Steuerbezirks-Obrigkeit zu geschehen haben, dann auf welchem der bemerkten Wege solche an den Beamten oder Angestellten, dem die Ueberwachung der Brennerei zugewiesen ist, gelangen sollen.

§. 34.

Zur unmittelbaren Uebernahme der Anmeldungen sind in der Regel die Verzehrungssteuer-Commissäre, und künftig die Unter-Inspectoren der Gefällenwache zu bestimmen. Zur Erleichterung der Steuerpflichtigen können jedoch auch Respicienten der Gefällenwache, oder andere Beamte oder Angestellte, welche die erforderlichen Eigenschaften besitzen, um ihnen die Prüfung der Anmeldungen, die Berechnung der Gebühren und die Führung der Anmeldungs-Register mit Beruhigung anzuvertrauen, ausnahmsweise zur Uebernahme der Anmeldungen bestellt werden.

§. 35.

In den Fällen, in denen es angemessen erkannt wird, die Anmeldungen unmittelbar bei der Steuerbezirks-Obrigkeit geschehen zu lassen, sind zwar im Allgemeinen bei der Bestimmung des Beamten oder Angestellten, dem die die mit der Empfangsbestätigung der Steuerbezirks-Obrigkeit versehene Anmeldung vorgelegt werden muß, und ohne dessen Vidirung die Empfangsbestätigung der Obrigkeit nicht die Stelle der Bollete vertritt, dieselben Grundsätze zu beobachten, welche nach dem §. 34. bei der Bestimmung der Organe, bei denen die Anmeldungen eingebracht werden können, zur Richtschnur zu dienen haben. Da jedoch die Individuen, welchen in diesem Falle die Vidirung der Anmeldungen obliegen wird, nicht stets auch zur Berechnung der Gebühren und zur Ausstellung der Bolleten bestellt zu werden brau-

§. 32.

Oznaymienia dostaią się trzema drogami do urzędnika albo do postanowionego, któremu dozorowanie nad gorzelnią przydzielone iest:

a) bezpośrednio od kontrybuenta, który oznaymienie do niego podaie,

b) od Urzędu dochodowego lub urzędnika, od którego bilet wydanym został, albo

c) od Zwierzchności obowodu podatkowego, u któréy oznaymienie działo się, i podatek zapłaconym został.

§. 33.

Kameralnych Administracyy powiatowych iest obowiązkiem, z zachowaniem rozporządzeń, w §fie. 22. przepisu z dnia 23. Września r. b. zawartych, dla podatkuiących każdego mieysca przepisać, do którego urzędnika dochodowego, lub poborczego Urzędu dochodowego oznaymienia wniesione być, albo czy takowe u Zwierzchności obwodu podatkowego dziać się maią, tudzież którą z wzmiankowanych dróg takowe do urzędnika lub postanowionego, któremu dozorowanie nad gorzelnią porūczone iest, dostać się powinny.

§. 34.

Do bezpośredniego przyymowania oznaymień należy w regule komissarzów podatku konsumcyynego, a na przyszłość podinspektorów straży dochodowéy przeznaczyć. Dla ulgi podatkuiacych można wszelako także respicientów straży dochodowéy, albo innych urzędników lub postanowionych, którzy potrzebne zdolności posiadaią, by onym rozpoznawanie oznaymień, wyrachowanie należytości, i utrzymowawanie reiestrów oznaymień z ufnością powierzyć, wyiątkowo do odbiérania (przyymowania) oznaymień ustanowić.

§. 35.

W tych przypadkach, w których za stosowne uznaném zostanie, by oznaymienia bezpośrednio u Zwierzchności obwodu podatkowego działy się, należy wprawdzie w ogólności przy wyznaczeniu urzędnika lub postanowionego, któremu oznaymienie potwierdzeniem odebrania przez Zwierzchność obwodu podatkowego opatrzone, przedłożoném być musi, i bez którego widowania (poświadczenia) potwierdzenie odebrania Zwierzchności mieysce biletu nie zastępuie, też same zasady zachować, które podług §. 34. przy wyznaczeniu urzędników, do których oznaymienia podawane być mogą, za prawidło służyć maią. Gdy iednak osoby, do których w tym przypadku poświadczenie oznaymień należyć będzie, nie zawsze też do wyrachowania należytości, i do

chen, so kann, nach Maß des Erfordernißes, die Ermächtigung zur Vidirung der Anmeldungen nach geschehener Steuerentrichtung auf Individuen von erprobter Verläßlichkeit ausgedehnt werden, wenn gleich dieselben nicht alle zur Führung der Anmeldungs-Register erforderlichen Eigenschaften besitzen sollten.

§. 36.

Die Anmeldungen, in welchen

a) eine Abweichung von der vorschriftmäßigen Maischdauer oder Brennzeit angesprochen, oder
b) von der im §. 27. der Vorschrift vom 23. September d. J. bewilligten Gestattung Gebrauch gemacht

wird, dürfen nur von den Verzehrungssteuer-Commissären, oder künftig von den Unter-Inspectoren der Gefällenwache, nach Maß des ihnen eingeräumten Wirkungskreises, von andern Beamten oder Aemtern aber nur in so fern, als sie zur Behandlung solcher Anmeldungen die besondere Ermächtigung von der Bezirks-Verwaltung erhalten, erledigt werden. Bei der Ertheilung dieser Ermächtigung ist mit Vorsicht zu verfahren.

§. 37.

Die Prüfung der Anmeldungen ist zweifach: die Aeußere und die Innere.

§. 38.

Durch die äußere Prüfung der Anmeldungen wird untersucht:

1. ob dieselben nicht mit wesentlichen Mängeln, wegen welcher deren Annahme verweigert werden muß, behaftet seyen, und

2. ob durch dieselben eine besondere Bewilligung angesucht werde.

§. 39.

Als ein wesentlicher Mangel einer Anmeldung ist anzusehen:

1. Wenn aus derselben nicht zu entnehmen ist, für welche Brennerei dieselbe geschehe.

2. Wenn der Tag, an welchem

a) die Einmaischung mehliger Stoffe, oder
b) die Uebertragung der Maische oder des Lutters auf die Brennvorrichtung (ohne Unterschied, ob es sich um mehlige oder nichtmehlige Stoffe handelt)

vorgenommen werden wird, nicht angegeben ist.

3. Wenn aus der Anmeldung der Erzeugung aus mehligen Stoffen nicht zu ersehen ist, ob dieselbe Vor- oder Nachmittags beginne.

wydawania biletów ustanowione być potrzebuią, a zatém można w miarę potrzeby, upoważnienie do poświadczania oznaymień po nastąpionéy opłaciu podatku, na osoby doświadczonéy akuratności rozciągnąć, chociażby takowe nie wszystkie do utrzymowania reiestrów oznaymień potrzebne własności posiadały.

§. 36.

Oznaymienia, w których

a) o zboczenia od przepisanego trwania zaciéru, albo czasu wypalenia proszono, albo

b) z pozwolenia, w §. 27. przepisu z dnia 23. Września r. b. przyznanego, użytek zrobionym

będzie, załatwiane być mogą tylko przez komissarzy podatku konsumcyynego, albo w przyszłości przez podinspektorów straży dochodowéy, w miarę przyznanego im zakresu działania, przez innych zaś urzędników albo przez inne Urzędy tylko tak dalece, o ile takowi do załatwiania tych oznaymień osobne upoważnienia od Administracyi powiatowéy otrzymaią. Przy udzielaniu tego upoważnienia należy ostrożnie postępować.

§. 37.

Rozpoznawanie oznaymień iest dwoiakie: zewnętrzne i wewnętrzne.

§. 38.

Przez rozpoznawanie zewnętrzne oznaymień dochodzono będzie:

1) czy w takowych nie znayduią się istotne niedokładności, dla których onych przyięcie odmówioném być musi, i

2) czy w tychże osobne pozwolenie proszone iest.

§. 39.

Za istotną niedokładność oznaymienia należy uważać:

1) kiedy z takowego poiąć nie można, dla któréy gorzelni to oznaymienie podane zostaie;

2) kiedy dzień, w którym

a) zatarcie płodów mącznych, albo

b) przeniesienie zaciéru albo lutrynku na aparat gorzelny (bez różnicy, czy rzecz idzie o mączne lub niemączne płody)

przedsięwzięte zostanie, podany nie iest.

3) Kiedy z oznaymienia o produkcyi z płodów mącznych wyrozumieć nie można, czy takowa przed południem lub po południu zacznie się.

4. Wenn
a) in der Anmeldung der Erzeugung aus mehligen Stoffen die Nummer und der Rauminhalt der Maischbottiche, die verwendet werden;
b) in andern Anmeldungen die Gattung und Menge der Stoffe, die verarbeitet werden,

nicht angegeben erscheinen.

5. Wenn in einer Brennerei, die mit mehreren als einer Brennvorrichtung versehen ist, die Nummer der Brennvorrichtung, die in Verwendung kommen wird, nicht angegeben worden ist.

6. Wenn in Anmeldungen, in welchen nach der Vorschrift die Stunde, zu der die Maische oder der Lutter auf die Brennvorrichtung übertragen werden wird, anzugeben ist, die Angabe dieser Stunde für die erste Füllung der Brennvorrichtung nicht angegeben wurde.

7. Wenn in den Anmeldungen über die Erzeugung aus concentrirten Flüssigkeiten, oder über die Rectification oder Umstaltung des Branntweines
a) der Zeitpunct des Beginnens, oder das Ende des Verfahrens, oder
b) die Menge und Beschaffenheit der zu erzeugenden Stoffe

anzugeben unterlassen wurde.

8. Wenn in den Anmeldungen aus concentrirten Flüssigkeiten die Gradhältigkeit des Erzeugnißes, das hervor gebracht werden wird, nicht angegeben erscheint.

9. Wenn die Unterschrift des Anmeldenden fehlt.

§. 40.

Andere als die hier aufgeführten Mängel sind als unwesentlich zu betrachten.

§. 41.

Eine Anmeldung, die mit einem oder mehreren wesentlichen Mängeln behaftet ist, soll dem Anmeldenden zurück gestellt werden, und darf weder der Ausstellung einer Bollete zum Grunde gelegt, noch in dem Falle, wo die Anmeldung und Steuerzahlung unmittelbar bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit geschah, von dem Gefällsbeamten oder Angestellten mit der vorgeschriebenen Vidirung versehen werden.

§. 42.

Wegen unwesentlicher Mängel ist die Ausstellung der Bollete oder die Vidirung der mit der Zahlungsbestätigung versehenen Anmeldung nicht zu versagen, jedoch soll die Ergänzung der Anmeldung, wenn der Anmeldende solche selbst überbringt, sogleich, außer dem aber bei der Revision der Erzeugungsstätte vorgenommen, und in dem letztern Falle auf dem Rücken eines Exemplares derselben nachträglich angesetzt werden.

4) Kiedy

a) w oznaymieniu o produkcyi z mącznych płodów, numer i obiętość kadek zaciérnych, które do tego użyte będą, a

b) w innych oznaymieniach gatunek i ilość płodów, które wyrobione zostaną,

podane nie są.

5) Kiedy w iakiéy gorzelni, która we więcéy iak ieden aparat gorzelny opatrzona iest, numer aparatu gorzelnego, który użytym będzie, podany nie został.

6) Kiedy w oznaymieniach, w których podług przepisu godzina, w któréy robota lub lutrynek na aparat gorzelny nabite będą, podaną być powinna, taż godzina dla piérwszego nabicia na aparat gorzelny podaną nie została.

7) Kiedy w oznaymieniach o produkcyi z płynów skoncentrowanych, albo o dystylacyi lub przeistoczeniu wódki

a) czas rozpoczęcia, lub koniec postępowania, albo

b) ilość i iakość wyrobić się maiących płodów

podać omieszkano.

8) Kiedy w oznaymieniach o produkcyi z płynów skoncentrowanych treść stopniowa produktu, który utworzonym zostanie, podaną nie okazuie się.

9) Kiedy podpis oznaymuiącego brakuie.

§. 40.

Inne iak tu przytoczone braki, za mniéy ważne uważane być maią.

§. 41.

Oznaymienie, w którym iedna lub więcéy niedokładności znayduie się, oznaymuiącemu zwróconém być powinno, i nie może ani do wydania biletu za posadę wzięte, ani też w tym przypadku, gdzie oznaymienie i uiszczenie podatku bezpośrednio u Zwierzchności obwodu podatkowego nastąpiło, przez urzędnika dochodowego, albo postanowionego przepisaném poświadczeniem opatrzone być.

§. 42.

Dla mniéy ważnych niedokładności, wydania biletu, lub poświadczenia oznaymienia, potwierdzeniem, że podatek zapłacony, opatrzonego, odmawiać nie należy, wszelakoż uzupełnienie oznaymienia, ieżeli oznaymuiący takowe sam podaie, powinno natychmiast, w innym zaś razie przy rewizyi warstatu gorzelnego przedsięwzięte, i w tym ostatnim razie na tyle exemplarza oznaymienia następnie dodane być.

§. 43.

Wird in einer Anmeldung ausdrücklich um eine besondere Bewilligung angesucht, so hat das Amt, der Beamte oder der Angestellte, dem die Erledigung der Anmeldung zugewiesen ist,

1. wenn die Ertheilung der angesuchten Bewilligung in seiner Amtswirksamkeit gelegen ist, darüber zu entscheiden;

2. in andern Fällen aber die Anmeldung der Behörde, welcher die Entscheidung zugewiesen ist, vorzulegen, wenn hierzu ein hinreichender Zeitraum bis zu dem Beginn des angemeldeten Verfahrens vorhanden ist.

Wird die angesuchte Bewilligung versagt, oder kann die Anmeldung der zur Entscheidung berufenen Behörde nicht vorgelegt werden, so wird die Anmeldung als unbrauchbar zurück gestellt (§. 46.).

§. 44.

Durch die innere Prüfung der Anmeldungen wird untersucht, ob zwischen den einzelnen Angaben der Anmeldung jene gegenseitige Uebereinstimmung bestehe, welche bei einer vorschriftmäßigen Einrichtung des steuerbaren Verfahrens Statt finden muß, und ob die einzelnen Schritte des Verfahrens sich in den vorgeschriebenen Zeiträumen folgen, insbesondere

1. ob die angegebene Zahl der Füllungen der Brennvorrichtung mit der Größe derselben und der Menge der verarbeiteten Stoffe im Ebenmaße stehe, und den zu Folge der §§. 1. bis 18. gepflogenen Erhebungen entspreche.

2. Ob der Zeitpunct, in welchem die Uebertragung der Maische in die Brennvorrichtung nach der Anmeldung zu erfolgen hat, nicht vor der zulässigen kürzesten, oder nach der gestatteten längsten Maischdauer angegeben sey.

3. Ob die angegebene Brenndauer mit der Vorschrift übereinstimme.

4. Ob die Zeiträume, in denen die einzelnen Füllungen der Brennvorrichtungen auf einander folgen sollen, mit der Brenndauer und der zur Reinigung der Brennvorrichtung erforderlichen Zeit bei der Anmeldung eines ununterbrocheuen Betriebes das richtige Verhältniß halten.

5. Ob durch die angemeldete Zahl Brände die im §. 18. festgesetzte, oder durch besondere Bewilligungen zugestandene Brennzeit werde überschritten werden.

6. Ob in den Anmeldungen über die Erzeugung aus concentrirten Flüssigkeiten, oder über die Rectification oder Umstaltung des Branntweines,

§. 43.

Jeżeli w oznaymieniu wyraźnie o osobne pozwolenie proszono będzie, natenczas ma Urząd, urzędnik, albo postanowiony, któremu załatwienie oznaymienia przydzielone iest,

1) ieżeli danie proszonego pozwolenia do zakresu iego działania urzędowego należy, takowe rozstrzygnąć;

2) w innych zaś przypadkach oznaymienie téy Instancyi, któréy rozstrzygnienie poruczone iest, przedłożyć, ieżeli do tego dostateczny czas do rozpoczęcia oznaymionego postępowania zbywa.

Gdy proszone pozwolenie odmówione zostanie, albo gdy oznaymienie nie może być przedłożone Instancyi, do rozstrzygnienia powołanéy, naówczas oznaymienie iako nie do użycia zwróconém zostanie. (§. 46.)

§. 44.

Przez wewnętrzne rozpoznawanie oznaymień dochodzono będzie, czy między poiedyńczémi podaniami oznaymień owa wzaiemna zgodność istnieie, która przy przepisaném urządzeniu postępowania podatkowi podległego mieysce mieć powinna, i czyli poiedyńcze kroki postępowania w przepisanych przeciągach czasu po sobie następuią, a w szczególności:

1) czy podana liczba napełnień aparatu gorzelnego z wielkością tegoż i ilością przerobionych materyiałów, w równym stosunku zostaie, i przedsięwziętym w skutek §§. 1 do 18 dochodzeniom odpowiada.

2) Czyli czas, w którym przeniesienie zacieru na aparat gorzelny podług oznaymienia nastąpić ma, przed dozwoloném naykrótszém, albo po dozwoloném naydłuższém trwaniu zacieru oznaymiony został.

3) Czy podane trwanie wypalenia z przepisem zgadza się.

4) Czy przerwy czasu, w których poiedyńcze nabicia na gorzelne aparaty, po sobie nastąpić powinny, z trwaniem wypalenia i z czasem, do czyszczenia aparatu gorzelnego potrzebnym, przy oznaymieniu nieprzerwanego trybu gorzelni w ścisłym zostaią stosunku.

5) Czy przez oznaymioną liczbę podpałów, czas wypalenia w §. 18. przepisany, albo przez osobne pozwolenia przyznany, przekroczony zostanie.

6) Czy w oznaymieniach o produkcyi z płynów skoncentrowanych, albo o dystylacyi lub przeistoczeniu wódki,

a) zwischen dem zur Beendigung des Verfahrens, der Menge der Stoffe, dem Rauminhalte der Brennvorrichtung, der für dieselben bestimmten Brenndauer und der angemeldeten Menge und Beschaffenheit der erwarteten Erzeugnisse; dann

b) zwischen der angemeldeten Menge und Beschaffenheit der erwarteten Erzeugnisse und zwischen jener der zur Verarbeitung angemeldeten Stoffe, das richtige Verhältniß vorhanden sey.

7. Ob in den Brennereien, in denen vorläufig Lutter und erst aus diesem Branntwein gewonnen wird, die Menge des Lutters, die in der Anmeldung angegeben wurde, oder auf welche sich nach der angemeldeten Zahl der Füllungen der Brennvorrichtung schließen läßt, mit den Branden, von denen der Lutter herrühren soll, im Ebenmaße stehe u. dgl.

§. 45.

Wegen des Mangels an der gehörigen Uebereinstimmung in den einzelnen Theilen der Anmeldung soll dieselbe nur in dem Falle zurück gestellt, und die Ausstellung der Bollete oder die Vidirung der mit der Empfangsbestätigung der Steuerbezirks-Obrigkeit versehenen Anmeldung verweigert werden.

1. Wenn eine der in den §§. 16., 17., 18. der Vorschrift vom 23. September 1835 enthaltenen Bestimmungen durch das angemeldete Verfahren ohne erlangte Bewilligung übertreten wird, und wenn zugleich das Amt, der Beamte oder Angestellte, dem die Erledigung der Anmeldung zugewiesen ist,

a) entweder nicht ermächtigt ist, die Abweichung von der Vorschrift, welche die Anmeldung in sich schließt, zu bewilligen, und wegen der Kürze der Zeit die Entscheidung der Behörde, welcher die Bewilligung zusteht, nicht vor dem Beginnen des angemeldeten Verfahrens ansuchen kann,

b) oder zwar zur Bewilligung der Abweichung ermächtigt ist, jedoch dieselbe nicht gerechtfertigt findet.

2. Wenn die in den §§. 20. und 27. der Vorschrift vom 23. September d. J. vorher gesehenen Fälle eintreten, in denen die innere Uebereinstimmung der einzelnen Theile der Anmeldung eine Bedingung der durch diese Paragraphe für zulässig erklärten Gestattungen ausmacht.

§. 46.

Von dem Grundsatze, daß die Anmeldung wegen der abgängigen Bewilligung einer Abweichung von der Vorschrift als unbrauchbar zurück gestellt werden muß (§§. 43. und 45.), findet eine Ausnahme Statt, wenn der Anmeldende wünscht

1. die Uebertragung der Maische in die Brennvorrichtung später, als nach Ablauf der längsten Maischdauer vorzuneh-

a) między czasem, do ukończenia postępowania ilości materyiałów, obiętości aparatu gorzelnego, do trwania wypalenia, dla tegoż aparatu przeznaczonego, i oznaymionéy ilości i iakości spodziewanych produktów potrzebnym; tudzież

b) między oznaymioną ilością i iakością spodziewanych produktów, ścisły stosunek zachodzi.

7) Czy w gorzelniach, w których uprzednio lutrynek, i dopiéro z tego wódka uzyskaną zostaie, ilość lutrynku, która w oznaymieniu podaną została, albo na którą podług oznaymionéy liczby napełnień aparatu gorzelnego wnosić można, z wypaleniami, z których pochodzić ma, w równym stosunku zostaie i t. p.

§. 45.

Dla braku należnéy zgodności w poszczególnych częściach oznaymienia, powinno takowe tylko w tym przypadku zwrócone, i wydanie biletu, lub poświadczenie oznaymienia, opatrzonego potwierdzeniem odebrania od Zwierzchności obwodu podatkowego, odmówione być,

1) kiedy iakie z postanowień, w §§. 16, 17, 18 przepisu z dnia 23. Września 1835 zawartych, przez oznaymione postępowanie, bez otrzymanego pozwolenia przestąpione zostanie, i kiedy oraz Urząd, urzędnik lub postanowiony, któremu załatwienie oznaymienia przydzieloném iest,

a) albo upoważnionym nie iest na zboczenie od przepisu, w oznaymieniu zawarte, zezwolić, i dla krótkości czasu o rozstrzygnienie Instancyi, do któréy udzielenie pozwolenia należy, przed rozpoczęciem oznaymionego postępowania prosić nie może,

b) albo do pozwolenia na zboczenie upoważnionym iest, wszelakoż takowe usprawiedliwioném nie znayduie;

2) kiedy przypadki, w §§. 20. i 21. przepisu z dnia 23. Września r. b. przewidziane, zachodzą, w których wewnętrzna zgodność poiedyńczych części oznaymienia stanowi warunek dozwoleń, temiż paragrafami za dopuszczonémi być mogące oświadczonych.

§. 46.

Wyiątek od zasady, że oznaymienie dla brakuiącego pozwolenia do zboczenia od przepisu, iako niezdatne zwróconém być musi, (§§. 43. i 45.) ma wtenczas mieysce, kiedy oznaymuiącego życzeniem iest

1) przeniesienie zaciéru na aparat gorzelny późniéy, iak po wyyściu naydłuższego trwania zaciéru przedsięwziąć,

men, oder dem Abbrennen der Maische, oder dem Abtreiben des Lutters einen längeren als den vorschriftmäßigen Zeitraum zu widmen, oder

2. das Brennverfahren nach der im §. 18. der Vorschrift vom 23. September 1835 festgesetzten fünften Morgenstunde zu beginnen, und deßwegen über sieben Uhr Abends zu verlängern, jedoch im Ganzen nicht durch mehr als vierzehn Stunden zu treiben.

In diesen Fällen wird dem Steuerpflichtigen in der Bollete, oder in der Vidirung der Anmeldung bedeutet, in welchem Zeitpuncte die Uebertragung der Maische oder des Lutters auf die Brennvorrichtung geschehen müsse, oder welcher Zeitraum als Brenndauer zu gelten habe, oder um welche Stunde das Brennverfahren beginnen müsse, damit nicht die Vorschrift überschritten werde.

§. 47.

Werden andere als die im §. 45. aufgeführten Unregelmäßigkeiten oder Widersprüche in der Anmeldung durch die innere Prüfung derselben entdeckt, so ist deßwegen die Anmeldung nicht als unbrauchbar zu behandeln; es muß jedoch eine geschärfte Aufmerksamkeit auf das Verfahren, rücksichtlich dessen jene Wahrnehmung gemacht wird, gerichtet, daher derjenige, welcher die Anmeldung prüft, wenn er nicht auch selbst die Nachschau in der Erzeugungsstätte vornehmen wird, den Beamten oder Angestellten, dem die letztere Amtshandlung obliegt, auf die wahrgenommenen Widersprüche und Unregelmäßigkeiten, die daraus hervorgehenden Bedenken, und die zur Abwendung von Unterschleifen erforderlichen vorschriftmäßigen Vorkehrungen aufmerksam zu machen hat.

§. 48.

Wäre im Grunde einer Anmeldung, welche mit wesentlichen Mängeln behaftet ist, oder die, bei einer gehörigen innern Prüfung, hätte als unbrauchbar zurück gestellt werden sollen, aus Versehen eine Bollete ausgestellt, oder die Vidirung des mit der Empfangsbestätigung der Steuerbezirks-Obrigkeit versehenen Exemplares der Anmeldung ertheilt worden, und wird diese Irrung noch vor dem Anfange des angemeldeten Verfahrens entdeckt, so soll getrachtet werden, durch die unmittelbare Vernehmung des Steuerpflichtigen die Gebrechen zu beheben, und die Anmeldung in die gehörige Ordnung zu bringen; wenn dieses aber nicht mehr vor dem gedachten Zeitpuncte vollzogen werden kann, so ist das angemeldete Verfahren nicht zu hemmen, die Nachschau muß aber mit besonderer Aufmerksamkeit gepflogen, und dem Verfahren bis zu dessen Beendigung von Seite des hierzu bestimmten Beamten oder Angestellten beige-

albo na wypalenie zaciéru, lub na przepędzenie lutrynku dłuższy iak przepisany czas obrócić, albo

2) postępowanie gorzelne po ustanowionéy w §. 18. przepisu z dnia 23. Września 1835 piątéy godzinie ranny rozpocząć, i dla tego po siódméy godzinie wieczornéy przedłużyć, wszelakoż w ogóle nie przez więcéy iak przez czternaście godzin pędzić.

W tych razach podatkuiący w bilecie lub poświadczeniu oznaymienia uwiadomieni zostaną, w którym czasie przeniesienie roboty albo lutrynku na aparat gorzelny nastąpić musi, albo który przeciąg czasu iako trwanie wypalenia ważyć ma, albo o któréy godzinie postępowanie gorzelne rozpoczętém być musi, by przepis przestąpionym nie był.

§. 47.

Jeżeli inne iak przytoczone w §. 45. nieregularności albo sprzeczności w oznaymieniu przez zewnętrzne rozpoznawanie tegoż odkryte zostaną, natenczas nie należy z téy przyczyny oznaymienie za niezdatne do użytku uważać; wszelakoż potrzeba zwrócić zaostrzoną uwagę na postępowanie, względem którego to dostrzeżenie zachodzi, a zatém ten, co oznaymienie rozpoznaie, chociaż sam dozoru w gorzelni przedsiębrać nie będzie, urzędnika lub postanowionego, do którego ta czynność urzędowa należy, na dostrzeżone sprzeczności i nieregularności, na pochodzące z tąd wątpliwości, i na stosowne do przepisu zapobieżenia, dla odwrócenia defraudacyy potrzebne, uważnym uczynić ma.

§. 48.

Gdyby w skutek oznaymienia, w którém istotne braki czyli niedokładności znaydnią się, albo któreby przy należném wewnętrzném rozpoznawaniu, iako niezdatne zwróconém być było powinno, przez omyłkę bilet wydanym był, albo poświadczenie exemplarza oznaymienia, opatrzonego potwierdzeniem odebrania przez Zwierzchność obwodu podatkowego, udzieloném zostało, i gdy ta mylka ieszcze przed zaczęciem oznaymionego postępowania odkrytą zostanie, naówczas starać się potrzeba, przez bezpośrednie wysłuchanie podatkuiącego wady uchylić, i oznaymienie do przyzwoitego porządku przyprowadzić: ieżeli to zaś przed wspomnionym czasem więcéy uskutecznioném być nie może, oznaymionego postępowania tamować nie należy, lecz dozór z szczególną uwagą dawanym i przy postępowaniu aż do onego ukończenia przeznaczony do tego urzędnik albo

wohnt werden. In jedem Falle ist der Schuldtragende, dem die Annahme der fehlerhaften Anmeldung zur Last fällt, zur Verantwortung und angemessenen Ahndung zu ziehen.

§. 49.

Die ausübenden Gefällsämter, die ihrem unmittelbaren Berufe nach nicht zur Ueberwachung der Steuereinhebung von der Branntwein-Erzeugung bestimmt sind, denen aber die Uebernahme der Anmeldungen und die Ausstellung der Bolleten zur Erleichterung der Steuerpflichtigen oder zur Vereinfachung der Amtshandlungen übertragen wird, haben in der Regel nur die äußere Prüfung der Anmeldungen vorzunehmen. Es kann ihnen aber auch, so fern sie die erforderlichen Vorkenntnisse und Eigenschaften besitzen, die innere Prüfung der Anmeldungen aufgetragen werden. In jedem Falle liegt aber auch denjenigen Gefällsämtern, die zu dieser (inneren) Prüfung nicht den Auftrag erhielten, ob, so oft sie in einer Anmeldung eines der im §. 45. aufgeführten inneren Gebrechen wahrnehmen, den Oberbeamten oder Anführer der nächsten Abtheilung der Gefällenaufsicht (Gefällenwache) im kürzesten Wege, wo möglich vor der Ausstellung der Bollete, zu Rathe zu ziehen, und im Einvernehmen mit demselben vorzugehen; wenn aber die Kürze der Zeit oder die Abwesenheit desjenigen, mit dem dieses Einvernehmen erfolgen soll, dasselbe nicht gestatten würde, das Bedenken auf beiden Exemplaren der Anmeldung zu bemerken.

2. Verbuchung der Anmeldungen und Steuer-Einhebung.

§. 50.

Zur Verbuchung der Anmeldungen sind drei Register nach den beiliegenden Mustern 6., 7. und 8. bestimmt, und zwar:

1. für die Branntwein-Erzeugung aus mehligen Stoffen;

2. für die Branntwein-Erzeugung aus nichtmehligen Stoffen;

3. für die Branntwein-Erzeugung aus concentrirten Flüssigkeiten, und für die steuerfreie Umstaltung des Branntweines, die letztere mag durch Steigerung der Gradhältigkeit, oder durch Versetzung mit anderen Stoffen erfolgen.

Zur Unterscheidung und leichteren Berufung wird das unter 1. bemerkte Register mit dem Buchstaben A., jenes unter 2. mit B., und das dritte mit C. bezeichnet. So oft eines dieser Register, oder eine aus demselben ausgefertigte Bollete zu beru-

postanowiony obecnym być musi. W każdym iednak przypadku pociągnąć należy winnego, któremu przyięcie mylnego oznaymienia w winę przypisaném zostanie, do odpowiedzialności i przyzwoitego skarcenia.

§. 49.

Wykonawcze Urzędy dochodowe, które według swoiego bezpośredniego powołania do dozorowania nad poborem podatku od wypalenia wódki przeznaczone nie są, którym iednak przyymowanie oznaymień i wydawanie biletów dla ulgi podatkuiących, albo dla uiednostaynienia czynności urzędowych poruczone będzie, w regule tylko zewnętrzne rozpoznawanie oznaymień przedsiębrać maią. Wszelakoż można onym także, ieżeli potrzebne wiadomości przygotowawcze i własności posiadaią, wewnętrzne rozpoznawanie oznaymień nakazać. W każdym atoli razie obowiązkiem iest także tych Urzędów dochodowych, które do tego (wnętrznego) rozpoznawania rozkazu nie otrzymały, ile razy w iakiém oznaymieniu, iaką z wymienionych w §. 45. wewnętrznych wad dostrzegą, u urzędnika wyższego, albo u dowódzcy naybliższego oddziału straży dochodowéy w drodze naykrótszéy, ile możności przed wydaniem biletu, rady zasiągnąć, i w porozumieniu się z tymże postąpić, ieżeliby zaś krótkość czasu, albo niebytność tego, z którym wspomnione porozumienie się nastąpić powinno, tego nie dozwalała, wątpliwość na obudwóch exemplarzach oznaymienia zanotować.

2) Zapisanie oznaymień i pobór podatku.

§. 50.

Do zapisywania oznaymień przeznaczone są trzy reiestra podług załączonych wzorów 6, 7 i 8, a mianowicie:

1) dla wypalenia wódki z mącznych płodów;

2) dla wypalania wódki z niemącznych płodów;

3) dla pędzenia wódki z płynów skoncentrowanych, i dla bezopłatnego przeistaczania wódki, bądź by to przeistaczanie przez podniesienie treści stopniowéy albo przez zaprawę innémi materyiałami nastąpiło.

Dla rozróżnienia i łatwieyszego powołania, oznaczony będzie wzmiankowany reiestr pod 1. literą A., ów pod 2 literą B., a trzeci literą C. Ile razy na ieden z tych reiestrów, albo na iaki z tychże wydany bilet powołać się wy-

fen ist, soll stets dieser Buchstabe beigerückt werden; daher z. B. Bollete A. 230.

§. 51.

Die Anmeldungen über die steuerfreie Brennerei aus selbst erzeugten Stoffen zum eigenen Gebrauche werden in die Revisionsbögen, und nicht in die Anmeldungs-Register eingetragen.

§. 52.

Bei der Führung der Anmeldungs-Register ist sich nach den über die Führung juxtirter Register im Allgemeinen bestehenden Anordnungen, und nach den Vorschriften über die Verrechnung der Gefällsgelder zu benehmen.

§. 53.

In der Register-Juxta und übereinstimmend mit derselben in der Bollete, sind nach den vorgedruckten Rubriken die wesentlichsten Angaben der Anmeldung und die Steuergebühr, wie auch der Tag und die Stunde der Ausfertigung aufzuführen. Die Menge der mehligen Stoffe braucht in dem Register A. nicht angegeben zu werden. Dagegen darf die Art der zur Einmaischung bestimmten Stoffe nicht unbemerkt bleiben, indem, wenn Steinobst, Weinhefen u. dgl. den mehligen Stoffen zugesetzt werden, ein höherer Steuersatz entfällt.

§. 54.

Der Betrag der Steuergebühr ist stets mit Worten zu wiederholen. Handelt es sich um ein steuerfreies Verfahren, so werden die für den Steuerbetrag eröffneten Abtheilungen mit Querstrichen ausgefüllt.

§. 55.

Die Register und die Bolleten sind in der Art eingerichtet, daß dieselben für die verschiedenen Fälle, die sich rücksichtlich der Ueberreichung der Anmeldungen und der Entrichtung der Steuergebühr ergeben können, anwendbar sind.

§. 56.

Die Fälle, welche vorkommen können, sind:

1. Wird die Steuergebühr unmittelbar bei demjenigen Amte entrichtet, das die Bollete ausstellt, so lautet die Bollete: Die Steuergebühr, Sage: . . Gulden . kr., ist bei diesem Amte entrichtet worden.

2. Ist die Steuergebühr bei einem andern Amte oder bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit zu entrichten, so wird die Bollete ausgefüllt: Die Steuergebühr, Sage: . . Gulden . kr., ist bei dem Amte N. (oder bei der Steuerbezirks-Obrigkeit N.) zu entrichten.

padnie, należy zawsze tę literę dodać; a zatém n. p. bilet A. 230.

§. 51.

Oznaymienia względem bezopłatnego wypalania wódki, z płodów, przez palarza samego utworzonych, na własny użytek, zapisane zostaną do arkuszy rewizyynych, a nie do rejestrów oznaymień.

§. 52.

Przy utrzymowaniu rejestrów oznaymienia zachowaó się należy podług rozporządzeń, które względem utrzymowania rejestrów juxtowych w ogólności istnieią, i podług przepisów względem obrachunku pieniędzy dochodowych.

§. 53.

W juxcie rejestrowéy, i zgodnie z taką w bilecie umieszczone byó maią podług drukowanych rubryk nayistotnieysze podania oznaymienia i należytość podatkowa, tudzież dzień i godzina wydania. Ilości płodów mącznych w rejestrze A. wyrażać nie potrzeba. Przeciwnie zaś nie można rodzaiu płodów, do zatarcia przeznaczonych, niewzmiankowanych zostawić, gdyż, ieżeli owoc pestkowy, lager winny i t. p. do płodów mącznych przydane zostaną, wyższy podatek wypada.

§. 54.

Kwotę należytości podatkowéy należy zawsze słowami powtórzyć. Jeżeli rzecz idzie o bezopłatne postępowanie, natenczas otwarte dla kwoty podatkowéy rubryki kréskami poprzecznémi wypełnione zostaną.

§. 55.

Rejestra i bilety są w ten sposób urządzone, że takowe do różnych przypadków, które względem podania oznaymień, i zapłacenia należytości podatkowéy wydarzyć się mogą, zastosowane byó mogą.

§. 56.

Przypadki, które wydarzyć się mogą, są:

1) Jeżeli należytość podatku bezpośrednio w tym Urzędzie płaconą zostanie, opiewa bilet: Należytość podatku, mówię . . ZłR. . . kr. zapłaconą iest w tuteyszym Urzędzie.

2) Jeżeli należytość podatku w innym iakim Urzędzie, albo w iakiéy Zwierzchności obwodu podatkowego płaconą być ma, naówczas wypełnionym zostanie bilet tak: Należytość podatku, mówię . . ZłR. . kr. płaconą być ma w Urzędzie N. (albo w Zwierzchności obwodu podatkowego N.)

3. Wird dem Steuerpflichtigen die Erweiterung der Zahlungsfrist, die Eintheilung in Raten, oder die Steuerborgung zugestanden, so lautet die Bollete: Die Steuergebühr, Sage: . . Gulden . kr., ist bei (diesem Amte, oder wenn die Zahlung anderwärts zu leisten ist, dem Amte N. oder der Steuerbezirks-Obrigkeit N.)

a) bis zum . . . 18 zu entrichten;« wenn für den ganzen Betrag die Zahlungsfrist erweitert, oder die ganze Gebühr geborgt wird, oder

b) »mit . . . . fl. . kr. bis . . . . 18 .
»mit . . . . fl. . kr. bis . . . . 18 .
»mit . . . . fl. . kr. bis . . . . 18 .
»zu entrichten,« wenn die Zahlung in Raten eingetheilt wird.

4. Ist die Anmeldung unmittelbar bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit angebracht, und zugleich die Zahlung daselbst geleistet worden, so setzt der Beamte oder Angestellte, dem die Anmeldung zur Vidirung überbracht wird, auf beiden Exemplaren der Anmeldung das Wort »Gesehen« mit den allenfalls erforderlichen Zusätzen an. Ist er zur Führung der Anmeldungs-Register ermächtiget, so stellt er die Bollete aus, die folgendermaßen zu lauten hat: »Die Steuergebühr, Sage . . . Gulden . kr., ist bei der Steuerbezirks-Obrigkeit N. den . . . 18 entrichtet worden.« Ist derselbe zur Führung der Anmeldungs-Register nicht ermächtigt, so folgt er Ein Exemplar der Anmeldung dem Steuerpflichtigen aus, das Andere sendet er, nachdem die wesentlichsten Angaben in dem Revisionsbogen eingetragen wurden, an das Amt oder den Beamten ein, dem die Führung des Anmeldungs-Registers für die Brennerei, um die es sich handelt, zugewiesen ist. Dieses Amt oder dieser Beamte stellt die Bollete auf die eben bemerkte Weise aus, sendet dieselbe an denjenigen, durch den die Anmeldung einlangte, zu dem Zwecke, daß er dem Steuerpflichtigen das einstweilen in seinen Händen gelassene Exemplar der Anmeldung abnehme, und ihm dagegen die Bollete erfolge.

§. 57.

Ein Exemplar der Anmeldung ist dem Register anzuschließen. Das Andere ist demjenigen Beamten oder Angestellten zu erfolgen, welchem die ämtliche Nachschau in der Brennerei obliegt.

§. 58.

Wird die Anmeldung bei einem zur Ueberwachung der Brennerei bestimmten Beamten oder Angestellten angebracht,

3) Jeżeli podatkuiącemu przedłużenie terminu płacenia, albo podzielenie na raty, lub borgowanie podatku przyznaném zostanie, wtenczas opiewać będzie bilet: Należytość podatku . . . ZłR. . kr. uiszczoną być ma w (tym Urzędzie, albo kiedy płacenie gdzie indziey nastąpić powinno, w Urzędzie N. lub w Zwierzchności obwodu podatkowego N.)

a) »aż do dnia . . . 18 . . «, a ieżeli dla całey kwoty termin płacenia przedłużonym, albo cała należytość pokredytowaną zostanie, albo

b) »w kwocie . . . ZłR. . . kr. do . . 18
»w kwocie . . . ZłR. . . kr. do . . 18

c) »w kwocie . . . ZłR. . . kr. do . . 18
»zapłaconą być ma«, ieżeli płacenie na raty podzielone będzie.

4) Jeżeli oznaymienie bezpośrednio do Zwierzchności obwodu podatkowego podane, i zarazem płacenie tamże uiszczone zostało, natenczas napisze urzędnik, albo postanowiony, któremu oznaymienie poświadczenia podane zostaie, na obódwych exemplarzach oznaymienia wyraz: »widziałem« z potrzebnémi snadź dodatkami. Jeżeli zaś do utrzymowania rejestru oznaymienia upoważnionym iest, naówczas wyda bilet, który w następuiący sposób opiewać ma: »Należytość podatkowa, mówię: . . ZłR. . . kr. zapłaconą iest w Zwierzchności obwodu podatkowego N. dnia . . . 18 . « Gdyby zaś do utrzymowania rejestru oznaymień upoważnionym nie był, natenczas wyda ieden exemplarz oznaymienia podatkuiącemu, a drugi, zaciągnąwszy nayistotnieysze szczegóły podania do arkusza rewizyynego, prześle do tego Urzędu, albo do tego urzędnika, któremu utrzymowanie rejestru dla gorzelni, o którą rzecz idzie, przydzielone iest. Ten zatém Urząd lub urzędnik wyda bilet na sposób dopiéro wzmiankowany, odeszle takowy do tego, przez kogo oznaymienie przyszło, w tym celu, by od podatkuiącego exemplarz oznaymienia tymczasowie w iego ręku zostawiony, odebrał, a iemu za to bilet wydał.

§. 57.

Jeden exemplarz oznaymienia należy do rejestru załączyć; drugi zaś temu urzędnikowi albo postanowionemu wydać, do którego urzędowe dozorowanie nad gorzelnią należy.

§. 58.

Jeżeli oznaymienie do urzędnika lub postanowionego, do dozorowania nad gorzelnią przeznaczonego, podaném

und ist die Steuerzahlung nicht bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit, sondern bei einem Gefällsamte zu leisten, so nimmt der gedachte Beamte oder Angestellte die äußere und innere Prüfung der Anmeldung vor, und setzt auf Einem Exemplar der Anmeldung Folgendes an:

»Die gegenwärtige Anmeldung wurde geprüft, und es ist der Steuerbetrag mit . . . . Gulden . . kr. von dem Amte . . . sogleich einzuheben.«

Wird die Eintheilung in Raten, die Fristerweiterung oder Borgung zugestanden, so wird der Zeitpunct, bis zu welchem die Zahlung zu leisten ist, dann bei der Eintheilung in Raten der Betrag einer jeden und die Anzahl derselben ausgedrückt. Das mit diesem Beisatze versehene Exemplar der Anmeldung wird dem einhebenden Gefällsamte mitgetheilt, welches die Bollete vorschriftmäßig ausstellt und die Zahlung einhebt, übrigens aber in diesem Falle zur nochmaligen Prüfung der Anmeldung nicht verbunden ist.

§. 59.

Ist die Anmeldung des steuerbaren Verfahrens und zugleich mit derselben die Zahlung der Gebühr bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit geschehen, so hat der Beamte oder das Amt, dem die äußere Prüfung der Anmeldung oder die Ausstellung der Bollete obliegt, die Aufmerksamkeit besonders darauf zu richten, ob die Steuergebühr richtig berechnet worden sey. Es werden daher auch die Rechnungsmängel über die richtige Berechnung der Gebühr in einem solchen Falle nicht gegen die Steuerbezirks-Obrigkeit, sondern gegen denjenigen, dem die hier angeordnete Amtshandlung obliegt, von der Buchhaltung gestellt werden. Zeigt sich, daß ein größerer Betrag, als derjenige, der gezahlt worden ist, hätte eingehoben werden sollen, so wird die Bollete über den Betrag, der wirklich entrichtet wurde, in folgender Art ausgefertigt:

»Die Steuergebühr, Sage: . . . . Gulden . . kr., ist bei der Steuerbezirks-Obrigkeit N. mit dem Theilbetrage von . . . Gulden . . kr. entrichtet worden; der noch aushaftende Betrag von . . . fl. . . kr. ist bei der Steuerbezirks-Obrigkeit sogleich zu entrichten, worüber eine besondere Steuer-Quittung unter der Z. . . . ausgestellt wird.« Diese besondere Steuer-Quittung ist der Steuerbezirks-Obrigkeit mit dem Ersuchen mitzutheilen, den in derselben ausgedrückten Betrag

zostanie, a płacenie podatku nie u Zwierzchności obwodu podatkowego, ale w Urzędzie dochodowym uiszczone być ma, natenczas przedsięweźmie wspomniony urzędnik albo postanowiony zewnętrzne i wewnętrzne rozpoznawanie oznaymienia i napisze na iednym exemplarzu co następuie:

»Ninieysze oznaymienie było rozpoznawane, i podatek w kwocie . . ZłR. . . kr. przez Urząd . . . natychmiast odebrany być ma.«

Jeżeli przyzwolone zostanie podzielenie na raty, albo przedłużenie terminu, lub pokredytowanie, naówczas wyrażony zostanie czas, do którego płacenie uiszczone być ma, a przy podzieleniu na raty, wyrażona będzie kwota każdéy raty i liczba tychże. Exemplarz oznaymienia, opatrzony tym dodatkiem, udzielony zostanie poborczemu Urzędowi dochodowemu, któremu bilet stosowny do przepisu wyda, i płacenie przyymie, z resztą zaś do powtórnego rozpoznawania oznaymienia obowiązanym nie iest.

§. 59.

Jeżeli oznaymienie postępowania podatkowi podległego, i razem z takowém płacenie należytości u iakiéy Zwierzchności obwodu podatkowego nastąpiło, natenczas urzędnik, albo Urząd, do którego zewnętrzne rozpoznawanie oznaymienia, lub wydanie biletu należy, szczególną uwagę na to zwróci, czyli należytość podatkowa dokładnie wyrachowaną została. Dla tego zatém i omyłki rachunkowe, co do ścisłego wyrachowania należytości podatkowéy, nie Zwierzchności obwodu podatkowego, ale temu, do którego przepisana tu czynność urzędowa należy, przez Izbę rachunkową wytknięte zostaną. Gdy się pokaże, że większa kwota, iak ta, co zapłaconą iest, odebraną być była powinna, naówczas wydany zostanie bilet na kwotę rzeczywiście uiszczoną w sposób następuiący:

»Należytość podatkowa mówię . . . ZłR. . . kr. zapłacona została u Zwierzności obwodu podatkowego N. w kwocie częściowéy . ZłR. . . kr.; a resztuiącą ieszcze kwotę . . . ZłR. . . kr. należy natychmiast u Zwierzchności obwodu podatkowego uiścić, na co osobny kwit podatkowy pod liczbą . . . wydany zostaie«. Ten osobny kwit podatkowy przesłany być ma do Zwierzchności obwodu podatkowego z prośbą, by ta wyrażoną w kwicie kwotę odebrała, i uiszczone płacenie na kwicie po-

einzuheben, und die erfolgte Zahlung auf der Quittung zu bestätigen. Wäre irrig ein größerer Betrag, als gebührt, entrichtet worden, so lautet der Schluß der Bollete:

»Der irrig bezahlte Mehrbetrag von . . fl. . . kr. wird bei . . . . . zur Zurückerstattung angewiesen.«

§. 60.

Das Steuer-Quittungs-Register, Muster 9., ist bestimmt:

1. Zur Einhebung des gebührenden Mehrbetrages in dem Falle, von welchem der vorhergehende §. 59. handelt In diesem Falle wird der noch unberichtigte Steuerbetrag in der Juxta des Quittungs-Registers blos innerhalb der Colonne aufgeführt. Die Quittung selbst lautet hingegen dahin, daß der Betrag bei der Steuerbezirks-Obrigkeit N. zu entrichten ist.

2. Zur Quittirung der Steuer-Raten, oder der geborgten Steuergebühren, in so fern die Zahlung bei einem Gefällsamte geleistet wird. Erfolgt die Zahlung bei einer Steuerbezirks-Obrigkeit, so ertheilt dieselbe die Zahlungsbestätigung auf die Bollete.

3. Zur Empfangsbestätigung aller nachträglichen Steuerzahlungen, die an Gefällsämter geleistet werden, insbesondere der Steuergebühren, die wegen verübter Gefällsverkürzungen nachträglich zu entrichten sind.

3. Uebersicht über die gefristeten oder geborgten Steuerbeträge.

§. 61.

Ueber die Steuerbeträge,

a) welche nachträglich zu entrichten sind;

b) zu deren Entrichtung eine Fristerweiterung oder die Eintheilung in Raten bewilligt wurde, oder

c) die geborgt worden sind,

sollen zwei Vormerkungen nach den Mustern 10. und 11. regelmäßig von denjenigen geführt werden, denen die Ausstellung der Bolleten zugewiesen ist.

§. 62.

Die erste dieser beiden Vormerkungen wird nach einzelnen Steuerpflichtigen geführt. Aus derselben muß deutlich und umfassend zu ersehen seyn, welcher Betrag gefristet oder geborgt wurde, in welchen Zeitfristen und mit welchen Beträgen die Zahlung zu erfolgen hat, was darauf gezahlt worden ist, und welcher Betrag sich noch im Rückstande befindet. Bei der Führung dieser Vormerkung sind die Anordnungen der Verrechnungsvorschriften über die Führung des Hauptbuches zu beobachten. Auch ist dieselbe rücksichtlich der Einsendung an die Buch-

twierdziła. Gdyby przez omyłkę większa kwota, iak się należy, zapłacona była, natenczas koniec kwitu opiewać ma:

»Mylnie zapłacona większa kwota . . ZłR. . . kr. assygnowana iest do zwócenia w . . «

§. 60.

Podatkowy kwitowy rejestr, podług wzoru 9. iest przeznaczony:

1) do odebrania należącéy większéy kwoty w tym przypadku, o którym w poprzedzaiącym §. 59. wzmiankowano. W takim przypadku wykazaną zostanie niezapłacona ieszcze kwota podatkowa w juxcie rejestru kwitowego iedynie tylko w rubryce. Kwit zaś sam opiewa tak, że ta kwota u Zwierzchności obwodu podatkowego N. uiszczona być ma;

2) do kwitowania rat podatkowych albo poborgowanych należytości podatku, iak dalece płacenie w Urzędzie dochodowym uiszczone będzie. Jeżeli zaś płacenie u Zwierzchności obwodu podatkowego nastąpi, potwierdzenie płacenia przez takową na bilecie udzielone zostanie;

3) do potwierdzenia odebranych wszystkich dodatkowych płaceń podatku, uiszczanych w Urzędach dochodowych, a w szczególności należytości podatkowych, które dla popełnionych pokrzywdzeń dochodu podatkowego zapłacone być maią.

3) Krótki rys kwot podatkowych, do płacenia przedłużonych albo poborgowanych.

§. 61.

Na kwoty podatkowe,

a) które dodatkowo płacone być maią;

b) do których płacenie przedłużenie terminu albo podzielenie na raty pozwolone zostało, albo

c) które poborgowane są,

regularnie utrzymowane być maią dwie prenotacyie podług wzorów 10. i 11. przez tych, którym wydawanie biletów przydzielone iest.

§. 62.

Piérwsza z tych dwóch prenotacyy utrzymowana będzie podług poszczególnych podatkuiących. Z téyże musi wyraźnie i dokładnie pokazać się, iaka kwota do płacenia przedłużoną lub pokredytowaną została, w których terminach i w iakich kwotach płacenie nastąpić ma, co na to zapłacono, i która kwota ieszcze w zaległości zostaie. Przy utrzymowaniu téy prenotacyi zachowane być maią postanowienia przepisów obrachunkowych względem utrzymowania księgi główney. Równie też należy z takową, względem

haltung am Schluße des Jahres dem Hauptbuche gleich zu behandeln.

§. 63.

Die zweite Vormerkung Muster 11. ist bestimmt, dem Amte oder Beamten gegenwärtig zu halten, welche Beträge an jedem Tage fällig werden. In dieser Vormerkung muß daher für jeden Tag ein hinreichender Raum offen gelassen werden. In demselben sind in der Reihenfolge alle Beträge beisammen aufzuführen, welche an demselben Tage fällig werden.

§. 64.

Am Schluße eines jeden Monates ist längstens bis zum achten Tage des folgenden Monates ein Auszug aus der Vormerkung Nr. 10. über alle bei den Steuerbezirks-Obrigkeiten angewiesenen Beträge der Bezirksverwaltung vorzulegen. Bei derselben werden diese Ausweise benützt, um für jede Steuerbezirks-Obrigkeit in der Uebersicht der tariffmäßigen Verzehrungssteuer-Einhebung (Form. F. der Belehrung vom 23. Juli 1833) den Betrag, der hätte einfließen sollen, ersichtlich zu machen. Uebrigens ist auch wegen schleuniger Eintreibung der Beträge, die bis zu dem Ende des Monates fällig wurden, deren Zahlung jedoch nicht erfolgte, das Erforderliche einzuleiten.

III.

Von der Ueberwachung des steuerbaren Verfahrens und der Getränkvorräthe.

1. Allgemeine Bestimmungen.

§. 65.

Das Gesetz räumt den Gefällsbehörden und den Aufsichts-Organen zwei Mittel zur Ueberwachung des Verfahrens der Branntwein-Erzeugung ein:

1. Die Versetzung der Werkvorrichtungen außer Gebrauch, und

2. die Revisionen.

§. 66.

Zur gehörigen Vollziehung dieser Maßregeln müssen die Beamten oder Angestellten, denen die Ausübung der Aufsicht über die Brennereien obliegt, versehen werden:

1. Mit einem Verzeichniße der Parteien, deren Ueberwachung ihnen zugewiesen ist; es soll dafür gesorgt werden, daß sie von jedem Zuwachse oder Abfalle in dem Stande dieser Parteien zeitig in die Kenntniß gelangen.

2. Mit der Beschreibung der Betriebsräume und Werksvorrichtungen dieser Parteien, dann den Ergebnissen der darüber gepflogenen Untersuchung.

posełania do Izby rachunkowéy na końcu roku, za równo iak z księgą główną postępować.

§. 63.

Druga prenotacyia podług wzoru 11. iest przeznaczona, by Urząd lub urzędnik przed oczyma miał, które kwoty każdego dnia do płacenia przypadaią. W téy prenotacyi zostawione być musi zatém na każdy dzień dostateczne mieysce wolne. W takowém należy koleyno wszystkie kwoty razem wpisać, które w tymże samym dniu do płacenia przypadaią.

§. 64.

Na końcu każdego miesiąca, przedłożyć należy Administracyi powiatowéy, naydaléy do ósmego dnia miesiąca następuiącego, wyciąg z prenotacyi Nr. 10. wszystkich kwot u Zwierzchności obwodu podatkowego, assygnowanych. Administracyia powiatowa użyie tych spisów, by dla każdéy Zwierzchności obwodu podatkowego, w ewidencyi przepisanego, taryfą poboru podatku konsumcyynego (forma F. instrukcyi z dnia 23. Lipca 1833) kwota, która wpłynąć była powinna, wykazaną została. Wreszcie należy także względem rychłego odebrania kwot, które do końca miesiąca do płacenia przypadły, a wszelako zapłacone nie zostały, potrzebne poczynić rozporządzenie.

III.

O nadzorowaniu nad postępowaniem podatkowi podległém, i nad zasobami trunków.

1) Przepisy ogólne.

§. 65.

Ustawa przepisuie Instancyiom dochodowym i urzędnikom dozoruiącym dwa środki do nadzorowania nad postępowaniem produkcyi wódki:

1) Uchylenie z użycia aparatów warstatowych, i

2) rewizyie.

§. 66.

Dla należytego dopełnienia tych przepisów, opatrzeni być muszą urzędnicy albo postanowieni, do których doglądanie gorzelni należy:

1) spisem strón, nad którémi dozorowanie onym przydzielone iest; przeto postarać się o to należy, by ciż o każdym przyroście albo ubyciu w stanie tych strón zawczasu uwiadomieni byli;

2) opisaniem lokałów fabrycznych i aparatów warstatowych tychże strón, tudzież rezultatami śledztwa, w tym względzie przedsięwziętego;

3. Mit den Bestimmungen, welche über die Füllung der einzelnen Brennvorrichtungen und über die Brenndauer getroffen worden sind.

4. Mit den zur Ausübung der Ueberwachung nothwendigen Werkzeugen und andern Erfordernissen.

§. 67.

Die zweckmäßige Ausübung der Ueberwachung setzt voraus, daß diejenigen, denen dieselbe obliegt, in den Grundsätzen des Brennereiverfahrens unterrichtet seyen. Es ist daher ihre besondere Pflicht, ihren Fleiß darauf zu verwenden, gründliche Kenntnisse von dem Wesen des Brennereiverfahrens, der technischen Bedingungen desselben, und den durch dasselbe erreichbaren Ergebnissen zu erwerben.

§. 68.

Diese Pflicht liegt insbesondere den Obern der einzelnen Aemter oder Wache-Abtheilungen und den leitenden Beamten ob. Dieselben sind nebstdem verpflichtet, ihre Untergebenen zu belehren, und die Letzteren in der Erwerbung richtiger Kenntnisse zu unterstützen.

2. Versetzung der Werkvorrichtungen außer Gebrauch.

§. 69.

Das Recht, die Werkvorrichtungen außer Gebrauch zu setzen, muß stets ausgeübt werden:

1. Wenn der Betrieb durch mehr als sechs Tage still steht.

2. Wenn der Betrieb zwar durch einen kurzen Zeitraum still steht, wenn jedoch der Verdacht eines Unterschleifes rege wird.

§. 70.

Von diesem Rechte kann Gebrauch gemacht werden, wenn gleich die Dauer des Stillstandes in dem Betriebe der Unternehmung nur kurz ist, daher die Ausübung dieses Rechtes auch dann Statt findet, wenn der Stillstand des Betriebes sich blos auf die Nachtzeit oder auf einige Stunden beschränkt.

§. 71.

Die Vorkehrung, mittelst welcher die Werkvorrichtungen außer Gebrauch gesetzt werden, ist für den Schutz des Staatsgefälles gegen Bevortheilungen vorzüglich in Absicht auf die Branntwein-Erzeugung aus nichtmehligen Stoffen wichtig, indem rücksichtlich derselben die bei den mehligen Stoffen vorgeschriebene Controlle der Einmaischungen nicht anwendbar ist, daher jene Vorkehrung bei der Branntwein-Erzeugung aus nichtmehligen Stoffen auch bei kürzeren Unterbrechungen des Betriebes, als denjenigen, die §. 69. bezeichnet, in Anwendung zu bringen ist,

3) przepisami, które względem napełnienia poiedyńczych aparatów warstatowych i względem trwania wypalenia wydane zostały;

4) narzędziami, do wykonania dozoru potrzebnémi, i innémi przynależnościami.

§. 67.

Zamiarowi odpowiadaiące wykonywanie dozoru dorozumiewać się każe, że ci, do których dozorowanie należy, z zasadami postępowania gorzelnego obeznani być maią. Szczególnym zatém będzie ich obowiązkiem, pilnego dokładać starania, by gruntownych wiadomości w zawodzie postępowania gorzelnego, tegoż warunków technicznych, i o wypadkach, przez to postępowanie osiągnąć się daiących, nabyli.

§. 68.

W szczególny obowiązek wkłada się to przełożonym poiedyńczych Urzędów albo oddziałów straży, i zawiaduiącym urzędnikom. Ci obowiązani są oprócz tego, swoich podwładnych informować, i takowych w nabywaniu dokładnych wiadomości wspierać.

2) Uchylenie aparatów warstatowych z użycia.

§. 69.

Prawo uchylania aparatów warstatowych od użycia musi być zawsze wykonywane:

1) kiedy warstat gorzelni przez więcéy iak sześć dni nieczynnym iest;

2) kiedy warstat gorzelni wprawdzie przez krótki czas próżnuie, a wszelako podeyrzenie o defraudacyię zachodzi.

§. 70.

Z tego prawa można użytek zrobić, aczkolwiek trwanie nieczynności warstatu w przedsiębierstwie tylko krótkie iest, a zatém wykonanie tego prawa nawet wtenczas mieysce mieć ma, kiedy nieczynność warstatu iedynie tylko na porę nocną, albo na kilka godzin ograniczona iest.

§. 71.

Zapobieżenie, za pomocą którego aparaty warstatowe od użytku uchylonémi zostaią, iest ważnem dla ochrony dochodu skarbowego od pokrzywdzeń w szczególności co do produkcyi wódki z płodów niemącznych, gdyż do tychże, przepisana dla mącznych płodów kontrola zacierów, stosować się uie daie, a zatém przy wypalaniu wódki z płodów niemącznych, także przy krótszych przerwach fabryki, iak owych, które §. 69. wskazuie, zastosować należy, iak dalece to bez przykrego obciążenia strón, i bez nadzwyczaynego

soweit dieses ohne eine drückende Belästigung der Parteien und ohne eine übermäßige Vermehrung der Aufsichts-Organe ausführbar ist.

§. 72.

Das Brenngeräthe derjenigen, welche Branntwein steuerfrei zum eigenen Gebrauche erzeugen, ist stets für den Theil des Jahres, während welchem diese Getränk-Erzeugung nicht getrieben wird, außer Gebrauch zu setzen.

§. 73.

Welche Mittel anzuwenden seyen, um die Werkvorrichtungen außer Gebrauch zu setzen, ist nach der Beschaffenheit dieser Vorrichtungen zu beurtheilen. Die Maßregel ist nicht weiter auszudehnen, als ihr Zweck, nämlich die Verhinderung unbefugter Bereitung geistiger Flüssigkeiten es erheischt, daher es unter gewöhnlichen Verhältnissen zureicht, die Brennvorrichtungen außer Gebrauch zu setzen, und unter dieser Maßregel nicht auch andere Gefässe oder Vorrichtungen zu begreifen.

§. 74.

Steht der Betrieb nur über Nacht, oder überhaupt durch einen kurzen Zeitraum still, so kann sich darauf beschränkt werden, einen Theil der Brennvorrichtung, durch dessen Hinwegnahme die Verwendung der Vorrichtung zur Erzeugung geistiger Flüssigkeiten gehindert wird, bei einer in dem Orte selbst, oder in dessen unmittelbaren Nähe bestehenden Abtheilung der Gefällenaufsicht (Gefällenwache), der Ortsobrigkeit, oder einem andern öffentlichen Amte, oder endlich bei einem vertrauenswürdigen Ortsbewohner, der sich hierzu bereit erklärt, mit der Bestimmung aufbewahren zu lassen, daß dieser Theil der Brennvorrichtung nicht früher, als zu der mit Rücksicht auf den Anfang des Brennverfahrens zu bestimmenden Stunde an die Partei erfolgt werden dürfe.

Der Partei liegt ob, wenn im Orte kein Gefällsamt, dem die Aufbewahrung des in der Rede stehenden Stückes der Brennvorrichtung übertragen werden kann, besteht, für die Aufsuchung einer hiezu geeigneten Person zu sorgen. Die Beurtheilung, ob demjenigen, den die Partei hiezu vorschlägt, die Bewahrung anzuvertrauen sey oder nicht, bleibt dem die Amtshandlung leitenden Gefällsbeamten vorbehalten.

§. 75.

Erreicht aber die Dauer, während welcher der Betrieb unterbrochen ist, eine Woche, so muß für dessen Verhinderung durch die Anlegung ämtlicher Siegel, oder auf eine andere vollständig Beruhigung gewährende Art Sorge getragen werden. Die Verschließung der ganzen Erzeugungsstätte durch die Anlegung von Siegeln an den Thüren und Fenstern ist nicht gestat-

pomnożenia urzędników dozoruiących uskutecznionêm być może.

§. 72.

Naczynie gorzelne tych, którzy wódkę bez opłaty podatku na własny użytek wypalaią, należy zawsze na tę część roku, przez którą nie produkuią, od użycia uchylić.

§. 73.

Jakich środków użyć potrzeba, by aparaty warstatowe od użycia usunięte zostały, podług iakości tychże aparatów rozpoznać należy. To prawidło nie należy daléy rozciągać, iak tego zamiar, to iest przeszkodzenie nieprawego wypalania płynów spirytusowych wymaga, a zatém przy zwyczaynych okolicznościach iest dostateczném, uchylić od użycia aparaty gorzelne, a nie podciągać pod to prawidło także inne naczynia lub aparaty.

§. 74.

Jeżeli warstat gorzelny tylko przez noc, albo w ogólności przez krótki czas próżnuie, natenczas można na tém ograniczyć się, iaką część aparatu gorzelnego, przez którego usunięcie użycie aparatu do wypalania płynów spirytusowych przeszkodzoném zostaie, u iakiego oddziału straży dochodowéy, znayduiącego się w samém mieyscu, albo w bezpośredniéy bliskości tegoż mieysca, lub u Zwierzchności, albo w iakim innym Urzędzie publicznym, lub nakoniec u iakiego zaufania godnego mieszkańca mieyscowego, który się do tego gotowym oświadczy, z tym dodatkiem schować kazać, że ta część aparatu gorzelnego nie prędzéy, iak o godzinie, względnie rozpoczęcia postępowania gorzelnego wyznaczyć się maiącéy, stronie wydaną być może.

Do strony należy, ieżeli w mieyscu Urzędu dochodowego nie ma, któremu schowanie wspomnionéy części aparatu gorzelnego poruczone być może, o poszukanie osoby do tego uzdolnionéy postarać się. Rozpoznanie zaś, czy temu, kogo strona do tego proponuie, schowanie powierzone być ma, lub nie, zastrzeżoném zostaie urzędnikowi dochodowemu, czynnością urzędową kieruiącemu.

§. 75.

Jeżeli zaś trwanie czasu, przez który robota w gorzelni przerwaną iest, do tygodnia sięga, naówczas potrzeba dla onéy przeszkodzenia, przez położenie pieczęci urzędowych, lub na inny, zupełne uspokoienie zapewniaiacy sposób zaradzić. Zamknięcie całéy gorzelni przez opieczętowanie drzwi i okien dozwoloném nie iest. Jeżeli naczynia lub apa-

tet. Werden Gefässe oder Brennvorrichtungen durch Aufdrückung des amtlichen Siegels außer Gebrauch gesetzt, so ist das Siegel nicht von Außen, sondern im Innern aufzudrücken. Es ist dienlich, die Siegel nicht auf das Holz allein und ohne Zwischenlage aufzudrücken, weil sie da abspringen können. Zweckmäßig ist es, einen Papier- oder einen Leinwandstreif an dem Boden des Gefässes oder Kessels an beiden Seiten anzusiegeln.

Kessel können auch dadurch außer Gebrauch gesetzt werden, daß ein Bindfaden durch die Löcher des Randes, in den der Helm einpaßt, gezogen, und da, wo er sich vereinigt, zusammen gesiegelt wird. Hierzu müssen aber die vier Löcher, welche man nothwendig hat, vorhanden seyn, diese aber vorzubereiten ist allein der Partei vorbehalten. Durch diese Andeutungen werden aber andere Mittel der Versicherung nicht ausgeschlossen.

§. 76.

Ueber die Vorkehrung, mittelst welcher die Werkvorrichtungen für einen längern Zeitraum als einen Monat außer Gebrauch gesetzt wurden, ist mit Beiziehung eines obrigkeitlichen Beistandes ein deutliches Protocoll aufzunehmen, in welchem darzustellen ist, welche Gefässe oder Vorrichtungen außer Gebrauch gesetzt werden, und welches Mittel hiezu angewendet wird. Dieses Protocoll ist von den Anwesenden zu unterschreiben. In andern Fällen und überhaupt, wenn nicht die ganze Unternehmung, sondern nur einzelne Gefässe oder Vorrichtungen außer Gebrauch gesetzt werden, ist die ergriffene Maßregel in dem Revisionsbogen zu bemerken, und diese Anmerkung von der Partei durch die Unterschrift zu bekräftigen. Wird nach dem §. 74. die Verfügung getroffen, daß ein Theil der Brennvorrichtung der Obrigkeit oder einer anderen Person während der Dauer des Stillstandes der Erzeugung zu übergeben ist, so soll auch eine zur Uebernahme der Verbindlichkeit, um die es sich handelt, ermächtigte obrigkeitliche Person, oder der erwähnte Ortsbewohner beigezogen, und die Verbindlichkeit, die dießfalls eingegangen wird, ausdrücklich in dem Protocolle oder in dem Revisionsbogen aufgeführt, und mit der Unterschrift bekräftigt werden.

§. 77.

Uebrigens erstreckt sich diese Anordnung nicht auf die, zu Folge §. 32. Z. 2. der Vorschrift vom 24. August 1835 gestattete Anlegung des amtlichen Verschlußes an die Gefässe, in denen sich nichtmehlige Stoffe befinden. Von der Maßregel der Anlegung des amtlichen Verschlußes an solche Gefässe kann, wo es zur Sicherstellung des Staatsschatzes nothwendig erkannt wird, auch während der Ausübung des Betriebes Gebrauch gemacht werden.

raty gorzelne przez wyciśnienie urzędowéy pieczęci z użycia wyłączone zostaią, należy pieczęć nie zewnątrz, ale wewnątrz tychże wycisnąć. Dobrze by było, by pieczęci nie na samém drzewie i nie bez przekładki wyciskano, gdyż takowe odpaść mogą. Odpowiadałoby zamiarowi, gdyby pasek z papiéru lub płótna na dnie naczynia lub kotła do obudwóch boków przypieczętowany był.

Kotły mogą i przez to z użycia być wyłączone, gdy szpagat przez dziurki w brzegu kotła, do którego hełm stosuie się, przeciągnięty, i tam gdzie końce szpagatu schodzą się, przypieczętowany zostanie. Do tego te cztéry dziurki, których potrzeba, iuż znaydować się muszą, przygotowanie zaś tychże zastrzeżone iest saméy tylko stronie. Wszelakoż przez te wskazania, inne środki zabezpieczenia wyięte nie są.

§. 76.

Względem zapobieżenia, przez które aparaty warsztatowe na dłuższy czas iak na ieden miesiąc z użycia wyłączone zostaią, należy za przyzwaniem assystencyi od Zwierzchności dokładny protokół spisać, w którym przedstawiono być ma, które naczynia i aparaty z użycia wyłączone zostaią, i iakiego środku do tego użyto. Ten protokół podpisany być ma przez obecnych. W innych przypadkach, a w ogólności, kiedy nie cały warstat, ale tylko poiedyńcze naczynia lub aparaty z użycia wyłączone zostaią, użyty środek w arkuszu rewizyynym zapisać należy, które zapisanie (adnotacyię) strona swoim podpisem potwierdzić ma. Jeżeli podług §. 74. krok uczyniono, by część aparatu gorzelnego Zwierzchności, albo iakiéy innéy osobie przez czas próżnowania gorzelni oddaną była, natenczas należy także osobę od Zwierzchności, do przyięcia obowiązku, o który rzecz idzie, upoważnioną, albo wspomnionego mieszkańca mieyscowego przywołać, i obowiązek w tym względzie przyięty, wyraźnie w protokóle, lub w arkuszu rewizyynym zapisać i podpisem stwierdzić.

§. 77.

Wreszcie nie rozciąga się to rozporządzenie na dozwolone, w skutek §. 32. liczba 2. przepisu z dnia 24. Sierpnia 1835 przyłożenie pieczęci (urzędowego zamknięcia) na naczynia, w których płody niemączne znayduią się. Tego środku t. i. położenia urzędowego zamknięcia na takowe naczynia, gdzie to dla bezpieczeństwa Skarbu rządowego za potrzebne uznaném zostanie, użyć można także podczas wykonywania professyi w gorzelni.

3. Revisionen.

§. 78.

Die Amtshandlung der Revisionen kann zweifacher Art seyn:

1. Die ämtliche Nachschau über die Anmeldungen.

2. Durchsuchungen oder Revisionen im engern Sinne.

Die Nachschau wird vorgenommen, um sich zu überzeugen, daß der Anmeldung gemäß verfahren werde. Durchsuchungen finden unabhängig von den Anmeldungen Statt, und bezwecken zu erfahren, ob kein unangemeldetes Verfahren Platz greife, und ob der Zustand der Vorrichtungen und Gefässe, dann der Vorräthe mit den vorhandenen Nachweisungen im Einklange stehe.

§. 79.

Ueber jede Anmeldung soll von den hierzu bestimmten Beamten oder Angestellten in der Regel an jedem angemeldeten Betriebstage zu verschiedenen Zeiten Nachschau gepflogen, und in der Betriebsstätte durch einen für den Zweck der Nachschau erforderlichen Zeitraum verweilt werden. Dem leitenden Aufsichtsbeamten und den Obern der einzelnen Abtheilungen der Gefällenaufsicht (Gefällenwache) wird zur besondern Pflicht gemacht, in dem ihnen zugewiesenen Umkreise diesen wichtigen Dienst zweckmäßig zu ordnen. Anhaltspuncte für die entsprechende Ausübung dieser Dienstverrichtung gewähren die Anmeldungen, wenn dieselben gehörig geprüft werden, verbunden mit den Anordnungen über die Maisch- und Brenndauer, und mit der Beschränkung der Brennzeit auf die Tagesstunden.

§. 80.

Wurden die Werkvorrichtungen auf eine der im §. 75. bemerkten Arten außer Gebrauch gesetzt, so muß sich der Beamte oder Angestellte, dem die Nachschau obliegt, vor dem angemeldeten Zeitpuncte, in welchem das Verfahren zu beginnen hat, in die Erzeugungsstätte begeben, und dem Anfange des Verfahrens beiwohnen.

§. 81.

Bei der Vornahme der Durchsuchungen ist sich nach den dießfalls bestehenden Vorschriften zu benehmen.

§. 82.

Die Ergebnisse der Nachschau und der Durchsuchungen sind in Revisionsbögen nach den Mustern 4., 12., 13. und 14. darzustellen.

§. 83.

Jeder Revisionsbogen zerfällt in zwei Abtheilungen, deren eine den Inhalt der Anmeldungen, die andere das Ergebniß der Nachschau und der Durchsuchungen darstellt.

3. Rewizyie.

§. 78.

Czynność urzędowa rewizyy może być dwoiakiego rodzaiu:

1) urzędowe doglądanie co do oznaymień;

2) Przeglądy czyli rewizyie w ścisłém znaczeniu.

Doglądanie dzieie się, by sie przekonać, iż podług oznaymienia postępuie się. Rewizyie maią mieyace niezawiśle do oznaymień, i do tego zmierzaią, by dowiedzieć się, czy nie przedsięwzięto postępowania nieoznaymionego, i czy stan aparatów i naczyń, tudzież zasobów z będącymi wykazami zgadza się.

§. 79.

Na każde oznaymienie, powinni przeznaczeni do tego urzędnicy albo postanowieni w regule, każdego dnia oznaymionego trybu fabrycznego, różnémi czasy nadglądać, i w gorzelni przez czas do zamiaru doglądania potrzebny, zabawić. Zawiaduiącemu urzędnikowi dozorowemu, i starszym poiedyńczych oddziałów straży dochodowéy wkłada się w szczególny obowiązek, by w przydzielonych im obwodach tę ważną służbę stosownie do zamiaru uporządkowali. Punkta posady dla odpowiadaiącego wykonywania téy służby stanowią oznaymienia, ieżeli takowe należycie rozpoznawane będą, łącznie z rozporządzenia względem trwania zaciéru, i z ograniczeniem czasu wypalenia na godziny dniowe.

§. 80.

Gdy aparaty warstatowe, na ieden z wspomnionych w §. 75. sposobów, z użycia wyłaczone zostały, powinien urzędnik, albo postanowiony, do którego doglądanie należy, przed czasem oznaymionym, w którym postępowanie rozpocząć się ma, do gorzelni udać się, i przy rozpoczęciu postępowania obecnym być.

§. 81.

Przy przedsiębraniu rewizyi postępować należy podług istnących w téy mierze przepisów.

§. 82.

Wypadki doglądania i rewizyi wskazać należy w arkuszach rewizyynych podług wzorów 4, 12, 13 i 14.

§. 83.

Każdy arkusz rewizyyny dzieli się na dwa oddziały, z których ieden treść oznaymienia, drugi zaś wypadek doglądania i rewizyy przedstawia.

§. 84.

Bei den Steuerpflichtigen, die zur Buchführung gehalten sind, soll in angemessenen Zeiträumen Einsicht in die Empfangs- und Ausstoß-Register genommen, und deren Ergebniß wenigstens Einmal in jedem Monate im Revisionsbogen dargestellt werden.

§. 85.

Für Steuerpflichtige, die zur Buchführung nicht verpflichtet sind, insbesondere auch für diejenigen, welche Branntwein steuerfrei zum eigenen Gebrauche erzeugen, sollen die Revisionsbögen in zweifacher Ausfertigung geführt werden. Ein Exemplar bleibt in den Händen der Partei.

IV.

Von den Amtshandlungen zur Ueberwachung des Verkehrs mit gebrannten geistigen Flüssigkeiten.

§. 86.

Ueber die Sendungen, die den Controll-Vorschriften unterliegen, sind Verhandlungs- und Bezugskarten nach den Bestimmungen der Vorschrift vom 17. Juli 1835 §§. 30. und 31. auszustellen.

Wien am 29. September 1835.

§. 84.

U podatkuiących, do utrzymowania ksiąg obowiązanych, potrzeba w stosownych przedziałach rejestr przychodu i rozchodu przeglądać, i onych rezultat przynaymniéy raz każdego miesiąca w arkuszu rewizyynym wykazać.

§. 85.

Dla podatkuiących, którzy do utrzymowania ksiąg obowiązani nie są, w szczególności także dla tych, którzy wódkę bez opłaty na własny użytek palą, należy arkusze rewizyyne w podwóynych exemplarzach prowadzić. Jeden exemplarz pozostaie w ręku strony.

IV.

O czynnościach urzędowych dla dozorowania nad obrotem handlowym wypalanych płynów spirytusowych.

§. 86.

Na posełki, przepisom kontrolowym podlégaiące, wydawane być maią karty zbycia i nabycia, podług rozporządzeń przepisu z dnia 17. Lipca 1835 §§. 30 i 31.

W Wiédniu dnia 29. Września 1835.

Muster 1.

Befunds-Protocoll,

welches am 15. October 1835 zu Holzthal in der daselbst unter der Conscriptions-Zahl 150 befindlichen Gewerbs-Localität des bürgerlichen Branntweinbrenners Anton Schmid auf dem Grunde der von ihm eingereichten Beschreibung seiner Gewerbs-Localität und der Uebersicht seiner Werksvorrichtungen, Geräthschaften und Aufbewahrungsgefässe vom 12. October 1835, in Gegenwart der Unterzeichneten aufgenommen worden ist.

Gegenwärtige:

Von Seite der Gefällsbehörde:	Von Seite der Obrigkeit:
m.	m.
Joseph Müller —	Ignaz Bauer —
p.	p.
k. k. Gefälls-Commissär.	herrschaftl. Verwalter.

Von Seite des Besitzers der Brennerei:

m.
Franz Braun — laut beiliegender Vollmacht Nro. 1.
p.
Werkführer.

Die Unterzeichneten haben auf der Grundlage der unter Nro. 2. beigeschlossenen, von Schmid überreichten Beschreibung, die Besichtigung der sämmtlichen zu dem Gewerbsbetriebe desselben gehörigen Localitäten, Werksvorrichtungen, Geräthschaften und Aufbewahrungsgefässe gemeinschaftlich und auf folgende Art vorgenommen:

I. Allgemeine Beschreibung der Erzeugungsstätte.

Das der Brennerei unmittelbar gewidmete Locale ist im Hofe des Hauses Nro. 150 gelegen. Dasselbe zerfällt in zwei Abtheilungen, deren eine die Kesselstube, die andere die Maischbottichkammer ist. Beide stehen im Innern mittelst einer Thüre in Verbindung. Der Grundriß dieser Erzeugungsstätte liegt bei (Nro. 3.). Dieselbe ist mit einer Tafel, auf der das Wort: »Branntweinbrennerei« erscheint, bezeichnet.

II. Kesselstube.

Die Kesselstube befindet sich zu ebener Erde. Man gelangt in dieselbe durch die erste Thür linker Hand bei dem Eintritte in

Wzór 1.

Protokół,

który dnia 15. Października 1835 w Holzthal w lokale fabrycznym, tamże pod Nrem. konskrypcyynym 150 położonym, mieyskiego gorzelnika Antoniego Schmida na posadzie podanego przez niego opisania iego gorzelni, i spisu iego aparatów warstatowych, sprzętów i naczyń schowkowych z dnia 12. Października 1835, w przytomności podpisanych przedsięwzięty został.

O b e c n i:

Ze strony Instancyi dochodowéy:

m
Józef Müller —
p
c. k. komissarz dochodowy.

Ze strony Zwierzchności.

m
Ignacy Bauer —
p
dominikalny rządca dochodowy.

Ze strony posiadacza gorzelni.

m
Franciszek Braun — podług załączonéy plenipotencyi Nr. 1.
p
dozorca gorzelni.

Podpisani przedsięwzięli na posadzie podanego przez Schmida opisania, pod Nr. 2. załączonego, ogląd wszystkich do iego fabryki gorzelnianéy należących lokałów, aparatów warstatowych, sprzętów i naczyń schowkowych, spólnie i w sposób następuiący:

I. Ogólne opisanie lokału fabrycznego.

Lokał, bezpośrednio na gorzelnią przeznaczony, położony iest na podwórzu domu Nr. 150. Tenże dzieli się na dwa oddziały, z których ieden iest kotlarnią, a drugi kadkarnią. Obadwa maią wewnątrz komunikacyię przez drzwi. Abrys tego lokału fabrycznego iest tu załączony Nr. 3. Tenże oznaczony iest tablicą, na któréy wyraz: »gorzelnia« znayduie się.

II. Kotlarnia.

Kotlarnia znayduie się na samym dole. Do téy idzie się przez pierwsze drzwi po lewéy ręce wszedłszy do domu. Ta izba iest o dwóch oknach, na ulice wychodzących, które

das Haus. Diese Stube hat zwei Fenster auf die Gasse, welche mit eisernen Gittern verwahrt sind. Außer der bezeichneten Eintrittsthür befindet sich noch eine zweite Verbindungsthür daselbst, durch welche man in die Maischbottichkammer kömmt. Außerdem bestehen keine Verbindungen in dieser Stube.

In dieser Kesselstube wurden vorgefunden:

Ein Brennkessel. Derselbe wurde mit der Ziffer I. bezeichnet, und oben am Rande das Adlerzeichen eingeschlagen. Hierauf wurde zur Abmaß des Kessels geschritten, und zu diesem Ende das von dem obrigkeitlichen Beistande übergebene cimentirte niederösterreichische Eimergefäß mit Wasser gefüllt, und so oft in den Kessel entleert, bis derselbe bis zum Rande vollgefüllt war. Bei dieser Abmaß wurde der Rauminhalt des Kessels mit 22, Sage: Zwanzig zwei niederösterreichischen Eimern befunden, wie er in der im Eingange erwähnten Uebersicht unter Post 1 angegeben ist.

Ein zweiter Brennkessel, welcher auf gleiche Art mit der Ziffer II. versehen und gefällsämtlich bezeichnet wurde. Sein Inhalt ist mit 16, Sage: sechzehn niederösterreichischen Eimern erhoben worden, was mit der Uebersicht Post Nro. 2. zusammenstimmt. Der Eimergehalt wurde auf beiden Kesseln eingezeichnet.

Drei Stück metallene zum Brenkessel I. gehörige Kühlröhren, jede in einer gebogenen Länge von 4 Schuh 5 Zoll, was mit der Post Nr. 3. der Uebersicht, rücksichtlich der Zahl und Länge der Röhren, zusammen trifft. Selbe wurden mit I. a., I. b. und I. c. bezeichnet.

Zwei Stück metallene zum Brennkessel II. gehörige Kühlröhren, jede in einer gebogenen Länge von 5 Schuh, was gleichfalls mit der Uebersicht Post 4 zusammenstimmt. Selbe sind mit den Z ffern II. a. und II. b. bezeichnet worden.

Zwei Stück metallene Kühlröhren in einer gebogenen Länge von 5 Schuh und 3 Zoll, was mit der Uebersicht Post 5 zusammenstimmt. Selbe sind zur Verwendung bei den Brennkesseln I. und II. bestimmt, und wurden mit I. und II. a., dann I. und II. b. bezeichnet.

Zwei Kühlwannen von Metall, deren eine, die zum Kessel I. gehört, mit I. d., die andere, die zum Kessel II. gehört, mit II. c. bezeichnet, und auf beiden der Adler eingeschlagen wurde. Ihr Rauminhalt ist ganz wie auf die obige Art erhoben worden, wobei sich in Uebereinstimmung mit der Uebersicht Post 6. ergeben hat, daß die eine Kühlwanne zwanzig Eimer, und die andere zehn Eimer 5 Maß aufnehmen kann. Der Raumgehalt wurde auf beiden Wannen angesetzt.

żelaznémi kratami opatrzone są. Oprócz oznaczonych drzwi wchodowych znayduią się tamże ieszcze drugie drzwi komunikacyyne, którémi do kadkarni wchodzi się. Oprócz tych nie ma żadnéy innéy komunikacyi w téy izbie.

W téy kotlarni znaleziono:

Kocioł roboczy (do wypalania). Ten został liczbą I. naznaczony, i w górze na krawędzi znak orła wybity. Potém przystąpiono do odmierzenia kotła, i tym końcem dana przez assystuiącą Zwierzchność mieyscową cechowana niższo-austryiacka miara wiadrowa wodą tyle razy napełniana i do kotła wléwana była, póki tenże aż do samego wiérzchu napełnionym nie został. Przy tém odmierzeniu znaleziono, że obiętość kotła 22, mówię dwadzieścia i dwa wiadra niższo-austryiackie, iak to w spisie na wstępie pod liczbą 1 wspomnionym podano, zawiéra.

Drugi kocioł roboczy, który podobnym sposobem liczbą II opatrzony i urzędownie naznaczony został. Ten obeymuie 16, mówię: szesnaście wiader niższo-austryiackich. Co ze spisem pod liczbą porządkową 2 zgadza się. Liczba wiader, w tych kotłach zawiéraiących się, na obudwóch kotłach wyrytą została.

Trzy sztuki metalowych, do kotła roboczego I. należących rur do chłodzenia, każda wzdłuż wygięta, 4 stopy 5 cali trzymaiąca, co ze spisem pod licz. 3 względnie liczby i długości rur zgadza się. Takowe poznaczone zostały liczbami I. a, I. b i I. c.

Dwie sztuki metalowych, do kotła roboczego II. należących rur do chłodzenia, każda w wygiętéy długości po 5 stóp maiąca, co podobnie ze spisem pod liczbą 4 zgadza się. Te naznaczone zostały liczbami II. a i II. b.

Dwie sztuki metalowych rur do chłodzenia, w wygiętéy długości 5 stóp i 3 cale trzymaiące; co ze spisem pod liczbą 5 zgadza się. Takowe przeznaczone są do użycia przy kotłach I i II, i poznaczone zostały liczbami I. i II. a, tudzież I. i II. b.

Dwie wanny do chłodzenia z metału, z których iedna, która do kotła I. należy, liczbą I. d, druga zaś, do kotła II. należąca, liczba II. c. poznaczone są, i na każdéy orzeł wybity został. Obietość tychże dochodzoną została całkiem na sposób wyżéy opisany; przy czém zgodnie ze spisem pod liczbą 6 pokazało się, że iedna wanna do chłodzenia, dwadzieścia wiader, a druga dziesięć wiader 5 miar (mas) obiąć może. Obiętość wiader na obudwóch wannach położoną zostala.

Drei Stück metallene Helme von Eisenblech, nach der Angabe in der Uebersicht Post 7., welche zum Gebrauche bei dem Brennkessel I. bestimmt sind. Selbe wurden mit I. e., I. f. und I. g. unter gleichzeitiger Eindrückung des Adlers bezeichnet.

Zwei Stück metallene Helme von Eisenblech, nach der Angabe der Uebersicht Post 8., welche zum Gebrauche bei dem Brennkessel II. bestimmt sind, und mit II. d. und II. e. unter gleichzeitiger Eindrückung des Adlers bezeichnet wurden.

Drei Stück metallene Auffsatzkränze, nach Angabe der Uebersicht Post 9. Selbe dienen zum Gebrauche bei den Brennkesseln I. und II., und es ist bei selben der Adler eingedrückt, und die Bezeichnung mit I. und II. c., I. und II. d., dann I. und II. e. vorgenommen worden.

Zwei Spülichgefässe aus Holz, nach der Angabe der Uebersicht Post 10. Selben sind die Adler und die Bezeichnungen 9. und 10. eingebrannt worden.

III. Maischbottichkammer.

In der Maischbottichkammer, welche mit 2 unvergitterten Fenstern gegen den Hof versehen ist, und aus welcher eine Thüre in den Hof und eine zweite in die Branntweinkesselstube führt, befindet sich:

Ein Maischbehälter aus Holz, dessen Rauminhalt auf obige Art mit 70 Eimern erhoben worden ist, was mit der Angabe in der Uebersicht Post 11. zusammenstimmt. Selbem wurde der erhobene Rauminhalt, der Adler und die Bezeichnung 1. eingebrannt.

Ein Maischbehälter von gleicher Art, dessen Rauminhalt auf obige Weise mit 60 Eimern, in Uebereinstimmung mit der Uebersicht Post 12, erhoben wurde. Selber wurde mit dem vorigen gleich behandelt, und es ist die Bezeichnung 2. auf diesem Maischbehälter eingebrannt worden.

Ein Vormaischbottich aus Holz, dessen Rauminhalt mit acht und vierzig Eimern erhoben wurde, was mit der Uebersicht Post 13. zusammenstimmt. Es ist demselben der Raumgehalt, der Adler und die Bezeichnung 3. eingebrannt worden.

Vier Maischbottiche aus Holz, deren Rauminhalt mit vier und zwanzig Eimern jede erhoben wurde, was mit den Uebersichts-Posten 14., 15., 16. und 17. zusammenstimmt. Es ist denselben der Raumgehalt, der Adler und die Bezeichnung 4., 5., 6. und 7. eingebrannt worden.

Ein Dampffaß aus Holz, dessen Rauminhalt in Uebereinstimmung mit der Uebersicht Post 19. vierzig Eimer, ge-

Trzy sztuki metalowych czapek (hełmów) z blachy żelazném, podług podania w spisie pod liczbą 7, które do użycia przy kotle roboczym I. przeznaczone są. Te poznaczone zostały, przy równoczesném wyciśnieniu orła, liczbami I. e, I. f i I. g.

Dwie sztuki metalowych czapek z blachy żelazném podług podania w spisie pod liczbą 8, które do użycia przy kotle II przeznaczone, i liczbami II d i II e, przy równoczesném wyciśnieniu orła poznaczone są.

Trzy sztuki metalowych wieńców (krańców) podług podania w spisie pod liczbą 9. Te służą do użycia przy kotłach roboczych I. i II.; na których wyciśnienie orła i poznaczenie liczbami I. i II. c, I. i II. d, i I. i II. e przedsięwzięte zostało.

Dwoie naczynia na brahę z drzewa, podług podania w spisie pod liczbą 10. Na tych wypalone zostały orły i liczby 9 i 10.

III. Kadkarnia.

W kadkarni, która dwiema oknami bez krat na podwórze wychodzącémi, opatrzona iest, i z którey iedne drzwi na podwórze, a drugie do kotlarni prowadzą, znayduie się:

Jedno naczynie na zaciér z drzewa, którego obiętość na powyższy sposób wymierzona, 70 wiader wynosi, co z podaniem w spisie pod liczbą 11 zgadza się. Na tém wypalono miarę obiętości, orła i liczbę znaku 1.

Jedno naczynie tegoż rodzaiu, którego obiętość na powyższy sposób dochodzona, zgodnie z podaniem w spisie pod liczbą 12, 60 wiader wynosi. Z tém postąpiono, iak z poprzedzaiącém, i wypalono na takowém liczbę oznaczenia 2.

Jedna kadź przedzaciérna z drzewa, którey obiętość dochodzona, cztérdzieści osm wiader wynosi, co zgadza się z liczbą spisu 13. Na takowey wypalono obiętość, orła i znak 3.

Cztéry kadki zaciérne z drzewa, których każdey obiętość po dwadzieścia cztéry wiader wynosi, co z liczbami spisu 14, 15, 16 i 17 zgadza się. Na tychże wypalono obiętość, orła i liczby poznaczenia 4, 5, 6 i 7.

Jedna beczka parowa z drzewa, którey obiętość podług przedsięwziętego dochodzenia zgodnie z liczbą spisu

mäß der vorgenommenen Erhebung beträgt. Dieser Rauminhalt wurde nebst dem Adler und der Bezeichnung 8. auf selbem eingebrannt.

Drei Wasserschaffe, jedes zu drei Eimer, mit 15., 16. und 17. bezeichnet.

IV. Branntweinvorrathskammer.

Die Branntweinvorrathskammer ist mit drei Fenstern in den Hof versehen. Dieselbe stößt jedoch ohne unmittelbare Verbindung an die Kesselstube, von der anderen Seite führt eine Thüre in die Vorrathskammer für die Erzeugungsstoffe. Daselbst wurden vorgefunden:

Ein Branntweinbehälter aus Holz, dessen Rauminhalt mit dreißig Eimern erhoben wurde, was mit der Post 20. der Uebersicht zusammenstimmt. Selbem wurde der Rauminhalt, der Adler und die Bezeichnung 11. eingebrannt.

Ein Lutterbehälter aus Holz, dessen Rauminhalt mit 15 Eimern zehn Maß erhoben wurde, und welcher in der Uebersicht unter der Post 21. bezeichnet ist. Selbem wurde der Rauminhalt, der Adler und die Bezeichnung 12. eingebrannt.

V. Vorrathskammer für Erzeugungsstoffe.

Die Vorrathskammer für die Erzeugungsstoffe hat eine Thüre in die Branntweinvorrathskammer, dann eine Thüre und ein Fenster in den Hofraum. In selber befinden sich in Uebereinstimmung mit den Uebersichts-Posten 22. und 23. zwei Aufbewahrungsgefässe, von denen das eine zwanzig, das andere vierzig Eimer aufnehmen kann. Dieselben wurden mit Nro. 13. und 14. bezeichnet.

VI. Einheitzkammer.

Zur Einheitzkammer gelangt man durch eine Thüre vom Hofe aus. Es gränzt selbe an die Kesselstube. Sie ist mit 2 Fenstern in den Hof versehen, welche vergittert sind, und außer einem geringen Vorrathe von Holz, dann einer Feuerzange und zwei Ofenkrücken, leer.

VII. Wohnung des Werkführers.

Die Wohnung des Werkführers besteht aus zwei Zimmern und einer Küche. Selbe befindet sich im ersten Stocke des Hauses. Der Eingang zur Stiege ist rechts im Hofe.

VIII. Geheime Communicationen oder Behältnisse.

Geheime Communicationen oder geheime Behältnisse wurden nicht gefunden.

19, cztérdzieści wiader wynosi. Ta obiętość wraz z orłem i liczbą znaku 8 na takowéy wypaloną została.

Trzy szafle na wodę, każdy trzy wiadra obeymuiący, poznaczone liczbami 15, 16 i 17.

IV. Skład zapasów wódki.

Skład wódki iest o trzech oknach na podwórze wychodzących. Atoli takowy graniczy bez związku bezpośredniego z kotlarnią, z drugiéy strony prowadzą drzwi do składu zasobów na płody do wypalania wódki. Tam znaleziono:

Jedno naczynie na wódkę z drzewa, którego dochodzona obiętość trzydzieści wiader wynosi, co z liczbą spisu 20 zgadza się. Na témże wypiętnowano obiętość, orła i liczbę znaku 11.

Jedno naczynie na lutrynek z drzewa, którego dochodzona obiętość 15 wiader 10 miar (mas) wynosi, i który w spisie pod liczbą 21 wykazany iest. Na tym podobnie wypalono obiętość, orła i liczbę znaku 12.

V. Skład na zasoby płodów do palenia wódki.

U składu na zasoby płodów są drzwi do składu wódki, tudzież drzwi i iedno okno na podwórze. W tymże znayduią się zgodnie z liczbami spisu 22 i 23 dwa naczynia schowkowe, z których iedno dwadzieścia, a drugie cztérdzieści wiader obiąć może. Te poznaczone są liczbami 13 i 14.

VI. Palarnia.

Do palarni wchodzi się drzwiami z podwórza. Ta graniczy z kotlarnią. Takowa ma dwa okna, na podwórze wychodzące, i kratami opatrzone, i oprócz małego zapasu drew tudzież kleszczy do ognia i dwóch pogrzebaczek iest próżna.

VII. Pomieszkanie winiarza.

Pomieszkanie winiarza składa się z dwóch pokoiów i kuchni. To położenie iest na pierwszém piętrze domu. Wchód na wschody iest po prawéy ręce na podwórze.

VIII. Skryte komunikacyie albo kryiówki.

Skrytych komunikacyy albo kryiówek nie znaleziono żadnych.

IX. Art des Gewerbsbetriebes.

Ueber die Art des Gewerbsbetriebes gab der Bevollmächtigte des Besitzers der Brennerei an:

1. Gewöhnlich werden in dieser Brennerei Erdäpfel mit Gerstenmalz verarbeitet. Manchmal werden Bierabfälle zugesetzt.

2. Der Brennkessel Nro. I. ist zum Abbrennen der Maische, der Kessel Nro. II. zum Abtreiben des Lutters bestimmt.

3. In dem Kessel Nro. I. muß der Raum von 2 Eimern, in jenem Nro. II. der Raum von 1 Eimer 10 Maß bei jeder Füllung leer gelassen werden.

Die einmalige Füllung des Kessels Nro. I. beträgt daher 20 Eimer reife Maische, und mit Rücksicht auf den Steigraum in den Maischbottichen 24 Eimer des vollen Rauminhaltes der Maischbottiche; der Kessel Nro. II. hingegen wird jedesmal mit 14 Eimern 30 Maß Lutter gefüllt.

4. Das Abbrennen der Maische auf dem Kessel Nro. I. fordert fünf Stunden, und das Abtreiben des Lutters auf dem Kessel Nro. II. vier und eine halbe Stunde.

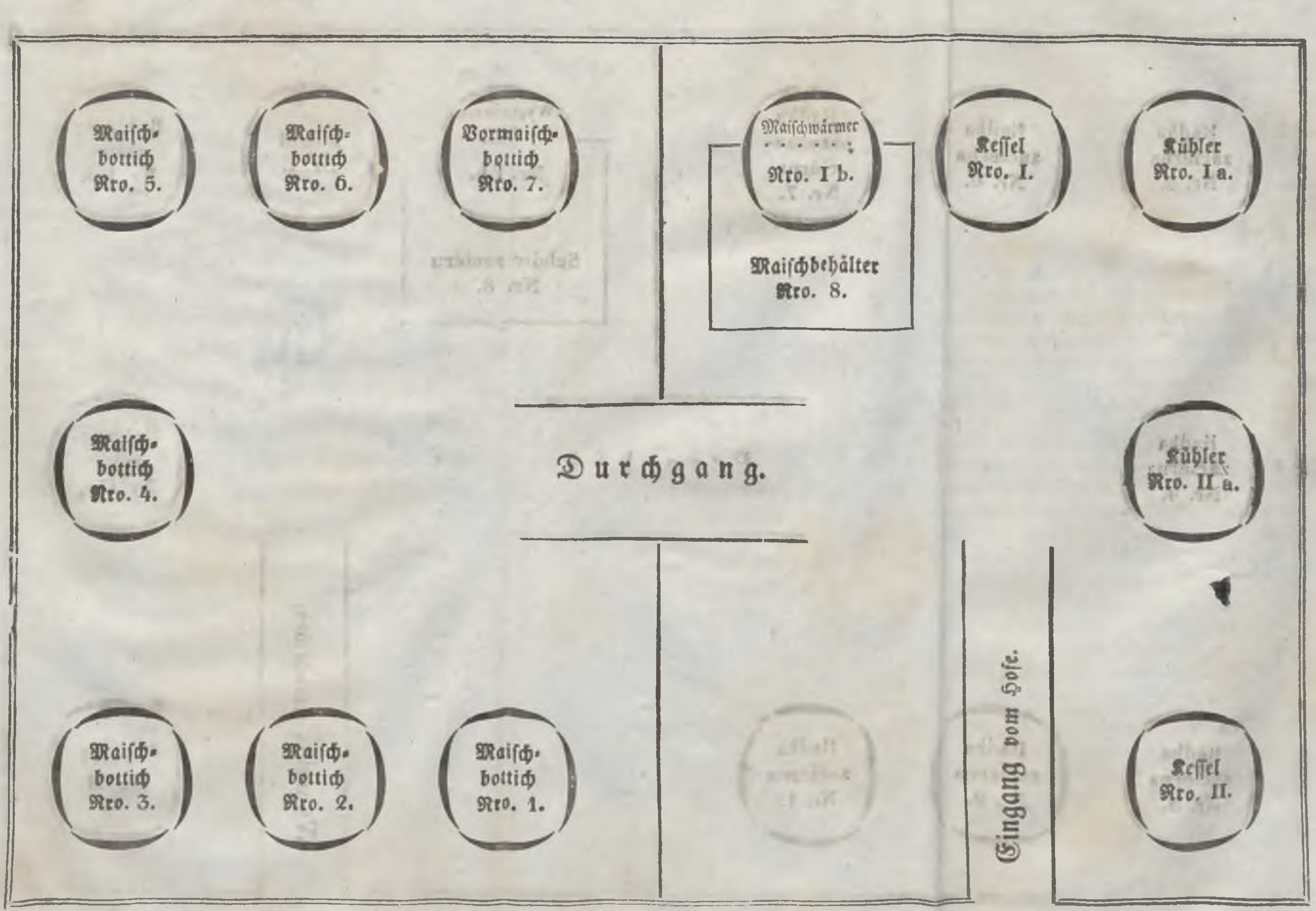
Nach genauer Prüfung der Einrichtung des Brenngeräthes wurde gegen die Angaben 1., 2. und 3. nichts zu erinnern gefunden. Dagegen bemerkte der unterzeichnete Gefälls-Commissär, daß die angegebene Brenndauer dem wirklichen Bedarfe nicht ganz angemessen erscheine, daher hierüber bei den auf den nächsten Mittwoch, Donnerstag und Freitag angemeldeten Bränden in seiner Gegenwart Versuche werden vorgenommen werden, worüber seiner Zeit ein besonderes Protocoll aufgenommen werden wird.

Holzthal den 15. October 1835.

Joseph Müller — m. p.	Ignaz Bauer — m. p.
k. k. Gefällen-Commissär.	herrschaftlicher Verwalter.

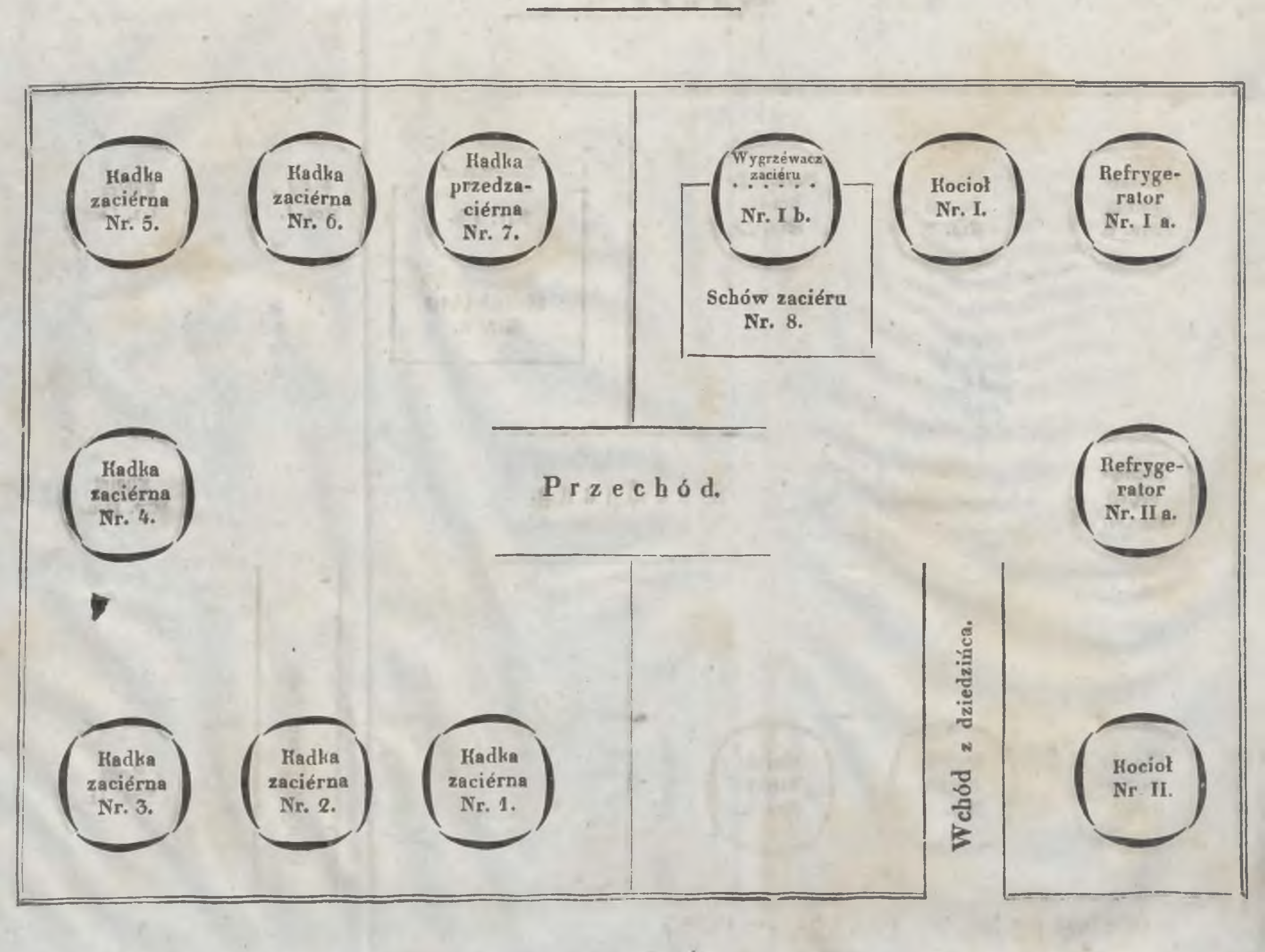
Franz Braun — m. p.
Werkführer.

Muster 2.

(Beilage zur Sig. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Wzór 2.

Kadka zaciérna Nr. 5.
Kadka zaciérna Nr. 6.
Kadka przedza-ciérna Nr. 7.
Wygrzéwacz zaciéru Nr. I b.
Kocioł Nr. I.
Refryge-rator Nr. I a.
Schów zaciéru Nr. 8.
Kadka zaciérna Nr. 4.
Przechód.
Refryge-rator Nr. II a.
Wchód z dziedzińca.
Kadka zaciérna Nr. 3.
Kadka zaciérna Nr. 2.
Kadka zaciérna Nr. 1.
Kocioł Nr. II.

Muster 3.

Uebersicht

der Partheien, welche die steuerfreie Behandlung für den eigenen Gebrauch ansprechen.

Fortlaufende Zahl	Name, Vorname und Beschäftigung der Partei	Wohnort	Haus-Nro.	Herrschaft	Stärke des Hausstandes	Maischgefäße	Brennvorrichtung	Tag und Nummer der vorläufigen Anzeige	Theil des Jahres, in welchem die Brennerei betrieben werden wird	Stoffe, aus denen Branntwein erzeugt werden wird	Grundbesitz, auf dem die Stoffe gewonnen werden		Der Brenngeräthe				Getränke, die steuerfrei werden erzeugt werden		Inhalt der obrigkeitlichen Bestätigung	Ergebniß der gefällsämtlichen Beschreibung	Die Steuerfreiheit wurde benützt				Anmerkung
						Beschaffenheit und Anzahl									Rauminhalt			beiläufige Menge			bis zum	mit			
																						Gattung der geistigen Flüssigkeit	Menge		
					Personen					Gattung	Gattung	Flächeninhalt	Beschaffenheit	Zahl	Eimer	Maß	Gattung	Maß					Eimer	Maß	

Wzór 3.

W y k a z

strón, które o bezpłatne postępowanie na własny użytek dopraszaią się.

Liczba porządkowa	Imię, Nazwisko i zatrudnienie strony	Mieysce pobytu	Nr. domu	Dominium	Ilość domowników	Naczynia zaciérne	Aparat gorzelny	Dzień i Nr. uprzedniego doniesienia	Część roku w któréy gorzelnia robi	Płody, z których wódka wypalaną bywa	Posiadłość gruntu, z któréy płody zyskane zostaią		Naczyń gorzelnych				Trunki, które bezpłatnie wyrabiane będą		Treść potwierdzenia od Zwierzchności	Wypadek czyli rezultat opisania poborczego Urzędu	Wolność od opłaty podatku użytą była				Uwaga.
																		ilość mniéy lub więcéy wynosząca			aż do	w			
															Obiętość								ilości		
					osoby	Jakość i liczba				Gatunek	Gatunek	Obiętość przestrzeni	Jakość	Liczba	wiadra	miarki	Gatunek	miarki (Mass)				gatunku płynu spirytusowego	wiadra	miarki	

Amt: **Muster 4.** Land:

Revisions-Bogen

für die steuerfreie Getränkerzeugung zum eigenen Gebrauche.

Anmeldung des Verfahrens																			
Fortlaufende Zahl	Tag	Stunde	Aus Stoffen		Die Einmaischung mehliger Stoffe			Verwendung der Brennvorrichtung							Erzeugnisse, die dadurch werden gewonnen werden			Unterschrift des Beamten oder der Obrigkeit, wo die Anmeldung geschah
	der Anmeldung		Gattung	Menge	wird beginnen		in Gefäßen	des Anfanges		der Beendigung		Zahl der Füllungen der Brennvorrichtungen derselben			Gattung	Menge		
					Tag	Stunde		Tag	Stunde	Tag	Stunde	zum Abbrennen der Stoffe	zum Abtreiben des Lutters	zur Umstaltung des Branntweins		Eim.	M	

Anmeldung des Verfahrens																			
Fortlaufende Zahl	Tag	Stunde	Aus Stoffen		Die Einmaischung mehliger Stoffe			Verwendung der Brennvorrichtung							Erzeugnisse, die dadurch werden gewonnen werden			Unterschrift des Beamten oder der Obrigkeit, wo die Anmeldung geschah	Anmerkung
	der Anmeldung		Gattung	Menge	wird beginnen		in Gefäßen	des Anfanges		der Beendigung		Zahl der Füllungen der Brennvorrichtungen derselben			Gattung	Menge			
					Tag	Stunde		Tag	Stunde	Tag	Stunde	zum Abbrennen der Stoffe	zum Abtreiben des Lutters	zur Umstaltung des Branntweins		Eim.	M		

Bei der Revision wurden gefunden:

in Gefäßen	Mehlige Stoffe						Die Brennvorrichtung, in welchem Betriebe und mit welcher Gattung und Menge von Stoffen gefüllt, oder ob außer Betrieb	Erzeugnisse														Unterschrift des Revidenten	Anmerkung
	frisch eingemaischt		in der Gährung		als reife Maische			Lutter		Branntwein		Branntweingeist		Andere gebrannte geistige Flüssigkeiten, als:									
	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß		Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß	Eim.	Maß		

Urząd: **Wzór 4.** Kray:

Rewizyyny arkusz

na bezpłatne wyrabianie trunków na własny użytek.

Oznaymienie postępowania.																		
Liczba porządkowa	Dzień oznaymienia	Godz. oznaymienia	Z materyiałów		Zatarcie mącznych płodów			Użycie aparatu gorzelnego							Produkta, które przeto uzyskane zostaną			Podpis urzędnika lub Zwierzchności, gdzie oznaymienie działo się
			Gatunek	Ilość	zacznie się		W naczyniach	początku		ukończenia		Liczba nabiiań na aparaty gorzelne			Gatunek	Ilość		
					Dzień	Godzina		Dzień	Godzina	Dzień	Godzina	Do wypalenia płodów	Do przepędzenia lutrynku	Do przeistoczenia wódki		wiad	m.	

Oznaymienie postępowania.																			Uwaga.
Liczba porządkowa	Dzień oznaymienia	Godz. oznaymienia	Z materyiałów		Zatarcie mącznych płodów			Użycie aparatu gorzelnego							Produkta, które przezto uzyskane zostaną			Podpis urzędnika lub Zwierzchności, gdzie oznaymienie działo się	
			Gatunek	Ilość	zacznie się		W naczyniach	początku		ukończenia		Liczba nabiiań na aparaty gorzelne			Gatunek	Ilość			
					Dzień	Godzina		Dzień	Godzina	Dzień	Godzina	Do wypalenia płodów	Do przepędzenia lutrynku	Do przeistoczenia wódki		wiad	m.		

Podczas rewizyi znaleziono.																					
Mączne płody							Aparat gorzelny, w iakiém użyciu, i w iakim gatunku i w iakiéy ilości materyiałów napełniony albo nabity, albo czyli bez użycia	Produkta												Podpis rewidenta.	Uwaga.
w naczyniach	świeżo zatarte		podczas fermentacyi		iako doyrzały zaciér			Lutrynek		Wódka		Spirytus wódczanny		Inne wypalone płyny spirytusowe, iako to:							
	wiad	miar	wiad	miar	wiad	miar		wiad	miar	wiad	miar	wiad	miar	wiad	miar	wiad	miar	wiad	miar		

Muster 5.

Uebersicht

der Anzeigen über den Besitz von Destillir-Apparaten.

Post.-Nro.	Tag, Monat und Jahr, an welchem die Anzeige wurde ausgestellt	Tag, Monat und Jahr, an welchem die Anzeige wurde eingereicht	Name des Besitzers	Der Destillir-Apparat ist aufgestellt zu	Der Destillir-Apparat ist aufgestellt in Conscr. Nro.	Der Destillir-Apparat ist aufgestellt in nachfolgenden Hausbestandtheilen	Der Destillir-Apparat besteht aus nachfolgenden einzelnen Geräthen, als:	Die Richtigkeit der Anzeige wurde geprüft am	Die Richtigkeit der Anzeige wurde geprüft von	Ergebniß der Untersuchung	Gebrauch, zu dem der Apparat in Verwendung steht	Anmerkung

(Beilage zur Sign. 50 Pag. 794. ex 1835.)

Wzór 5.

Wykaz

doniesień o posiadaniu aparatów dystylacyynych.

Liczba porządkowa	Dzień, miesiąc i rok, w którym doniesienie zostało		Imię posiadacza	Aparat dystylacyyny				Rzetelność doniesienia dochodzono				Uwaga.
				postawiony			składa się z następuiących poiedyńczych sprzętów, iako to:					
	wydane	podane		w	pod Nr. konskryp.	w następuiącém obeyściu domu		dnia	przez	Rezultat śledztwa	Użytek, do którego aparat w użyciu zostaie	

Muster 6.

Amt: Land:

A.

Anmeldungs-Register

für die

Branntweinerzeugung aus mehligen Stoffen.

Nro. mit Stück Bolleten

vom Monat 183

(Beilage zur Sign. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Fortlaufende Zahl	Tag, Monat und Jahr der Anmeldung: Aus-stellung	Ein-reichung	Name und Wohnort des Anmeldenden	Angemeldetes Verfahren: mit folgenden Stoffen	Einmaischung: Zeitpunct des Beginnens	Rauminhalt: Eim.	M	Abbrennen dieser Maische: Zeitpunct des Beginnens	Brennvorrichtungs-Nro.	Zahl d. Füllungen der Brennvorrichtung	Steuergebühr nach dem Satze zu: fl.	kr.	Betrag: fl.	kr.
1	30. October 1835	31. October 1835	Johann Lang, zu Berchtoldsburg	Erdäpfel und Gerstenmalz	1. Novem. 1835 6 Uhr Morgens	20	..	3. Novem. 1835 5 Uhr Morgens	I.	3				
					2. detto	26	..	4. detto		4				
					5. detto	20	..	7. detto		3				
					Zusammen	66	..	....	..	...	..	9	9	54
			Die Gebühr ist zu entrichten: Wann? Wo?											
			Die Gebühr ist zu entrichten: Wann? Wo?											
			Wie oben.											
					te Seite									

Register=Einband.

Bolleten über Branntweinerzeugung aus mehligen Stoffen.

Verzehrungssteuer-Commissär zu Spitzberg. Land: Mähren.

Bollete A. Nro. 1.

Am ersten November 1835 um neun Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom 30. October 183 . . wird Johann Lang zu Berchtoldsburg verarbeiten folgende Stoffe:

Erdäpfel und Gerstenmalz

Die Steuergebühr, Sage: Neun Gulden vier und fünfzig Kreuzer, ist bei der Steuerbezirks-Obrigkeit Spitzberg sogleich zu entrichten.

N. N.
Verzehrungssteuer-Commissär.

Angemeldetes Verfahren						Entfallende Steuergebühr			
Einmaischung			Abbrennen der nebenstehenden Maische			nach dem Steuersatze zu		Betrag	
Zeitpunct des Beginnens	Rauminhalt Eim.	Maß	Zeitpunct des Beginnens	Nro. der Brennvorrichtung	Zahl der Füllung	fl.	kr.	fl.	kr.
1. Novem. 1835 6 Uhr Morgens	20	. .	3. Novem. 1835 5 Uhr Morgens	I.	3				
2. detto	26	. .	4. detto		4				
5. detto	20	. .	7. detto		3				
Zusammen	66	. .			. .	. .	9	9	54

Amt: . . . . . . Land: . . . . .

Bollete A. Nro.

Am . . . . . 183 . um . . Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom 183 wird zu verarbeiten folgende Stoffe:

Die Steuergebühr, Sage: Gulden kr. ist bei

Angemeldetes Verfahren						Entfallende Steuergebühr			
Einmaischung			Abbrennen der nebenstehenden Maische			nach dem Steuersatze zu		Betrag	
Zeitpunct des Beginnens	Rauminhalt Eim.	Maß	Zeitpunct des Beginnens	Nro. der Brennvorrichtung	Zahl der Füllung	fl.	kr.	fl.	kr.

Wie oben.

*

A b s c h l u ß

der in diesem Register vorkommenden eingehobenen Gebühren.

S e i t e:	Von Expeditions-Nr. bis Expeditions-Nr.		Steuergebühr				Tagesschluß	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Zusammen . . .	. . . . .							
Uebertrag vom früheren Register .	. . . . .							
Im Ganzen . .	. . . .							

Wzór 6.

Urząd: Kray:

A.

Rejestr oznaymienia

dla

wypalania wódki z płodów mącznych.

Nr. z sztukami biletów

z miesiąca 183

(Beilage zur Sig. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Liczba porządkowa	Dzień, miesiąc i rok wydania oznaymienia	Dzień, miesiąc i rok podania oznaymienia	Nazwisko i mieysce pobytu oznaymuiącego	Oznaymienie pobytu: z następującémi płodami	Zatarcie: Czas rozpoczęcia	Zatarcie: obiętość wiad	Zatarcie: obiętość m.	Wypalanie tego zaciéru: Czas rozpoczęcia	Wypalanie tego zaciéru: Nr. aparatu gorzelnego	Wypalanie tego zaciéru: Czas nabicia na aparat gorzelny	Opłata podatku: podług ustanowy po Złr	Opłata podatku: podług ustanowy po kr	Opłata podatku: kwota Złr.	Opłata podatku: kwota kr
1	30. Października 1835	31. Października 1835	Jan Lang w Berchtolsburg	Kartofle i słód z ięczmienia	1. Listop. 1835 o 6. godz. z rana 2. dto. 5. dto.	20 26 20	.. .. ..	3. Listop. 1835 o 5. godz. z rana 4. dto. 7. dto.	I.	3 4 3				
					Razem	66	..	. . . .	. .	. . .	. .	9	9	54
			Należytość ma być zapłacona: Kiedy? Gdzie?											
			Należytość ma być zapłacona: Kiedy? Gdzie?											
			Jak wyżéy.											
					a stronica									

Oprawa rejestru.

Bilety na wypalania wódki z płodów mącznych.

Komissarz podatku konsumcyynego w Spitzberg. Kray: Morawa.

Bilet A. Nr. 1.

Dnia piérwszego Listopada o godzinie dziewiątéy (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia z dnia 30 Października 183 . . wyrabiać będzie Jan Lang w Berchtolsburg z następuiących płodów:

z kartofli i słodu ięczmiennego

Należytość podatku, mówię: Dziewięć Złotych Reńskich pięćdziesiąt cztéry kraycary, należy natychmiast u Zwierzchności obwodu podatkowego Spitzberg zapłacić.

N. N.
Komissarz podatku konsumcyynego.

Oznaymione postępowanie						Wypadaiąca należytość podatku			
Zatarcie			Wypalenie obok stoiących zaciérów			podług ustanowy po		kwota	
Czas rozpoczęcia	obiętość wiad	obiętość miar	Czas rozpoczęcia	Nr. aparatu gorzelnego	Licz. nabicia	Złr.	kr.	Złr.	kr.
1. Listop. 1835 o 6 godz. rano	20	. .	3. Listop. 1835 o 5 godz. rano	I.	3				
2. dto.	26	. .	4. dto.		4				
5. dto.	20	. .	7. dto.		3				
Razem	66	. .		. .	. .	. .	9	9	54

Urząd: . . . . . . Kray: . . . . .

Bilet A. Nr.

Dnia . . . . . . 183 . . o . . godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia 183 wyrabiać będzie w następuiące płody:

Należytość podatku, mówię: Złr. kr. należy

Oznaymione postępowanie						Wypadaiąca należytość podatku			
Zatarcie			Wypalenie obok stoiących zaciérów			podług ustanowy po		kwota	
Czas rozpoczęcia	obiętość wiad	obiętość miar	Czas rozpoczęcia	Nr. aparatu gorzelnego	Licz. nabicia	Złr.	kr.	Złr.	kr.

Jak wyżéy.

Na tyle obwolutu.

Zamknięcie

rachunku należytości wybranych, w tym rejestrze wykazanych.

Stronica:	Od Nru. expedycyi aż do Nru. expedycyi		Należytość podatku				Zamknięcie obrachunku dziennego	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Zlr.	kr.	Złr.	kr.
Razem								
Przeniesienie z dawnieyszego rejestru								
W ogóle								

Muster 7.

Amt: Land:

B.

Anmeldungs-Register

für die

Branntweinerzeugung aus nichtmehligen Stoffen.

Nro. mit Stück Bolleten

vom Monat 183

(Beilage zur Sign. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Fortlaufende Zahl	Tag, Monat und Jahr der Anmeldung: Aus-stellung	Ein-reichung	Name und Wohnort des Anmeldenden	Angemeldetes Verfahren: Zeitpunct des Beginnens	mit Stoffen: Gattung	Menge: Eim.	Maß	auf der Brenn-vorrichtung: Nro.	Zahl der Füllungen	Steuergebühr: nach dem Satze von kr.	Betrag: fl.	kr.
			Die Gebühr ist zu entrichten:									
			Die Gebühr ist zu entrichten:									
			Wie oben.									
			te Seite	....	....	..	..	..	...	...	..	.

Register-Einband.

Bolleten über Branntweinerzeugung aus nichtmehligen Stoffen.

Amt . . . . . . Land: Mähren.

Bollete B. Nro. 1.

Am . . ten November 1835 um — Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom 183

wird zu

nebenstehende Stoffe verarbeiten:

Die Steuergebühr, Sage: . . . fl. . . kr.

ist bei

Angemeldetes Verfahren						Entfallende Steuergebühr		
Zeitpunct des Beginnens	mit Stoffen			auf der Brennvorrichtung		nach dem Steuersatze von	Betrag	
	Gattung	Menge		Nro.	Zahl der Füllungen			
		Eim.	Maß			Kreuzer	fl.	kr.

Amt: . . . . Land: . . . . .

Bollete B. Nro. 2.

Am . . . . . 183 . um — Uhr (Vor-) (Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom 183

wird zu

nebenstehende Stoffe verarbeiten:

Die Steuergebühr, Sage: . . . fl. . . kr.

ist bei

Angemeldetes Verfahren						Entfallende Steuergebühr		
Zeitpunct des Beginnens	mit Stoffen			auf der Brennvorrichtung		nach dem Steuersatze von	Betrag	
	Gattung	Menge		Nro.	Zahl der Füllungen			
		Eim.	Maß			Kreuzer	fl.	kr.

Wie oben.

A b s c h l u ß

der in diesem Register vorkommenden eingehobenen Gebühren.

Seite:	Von Expeditions-Nr. bis Expeditions-Nr.	Steuergebühr				Tagesschluß	
		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Zusammen . . .	. . . .						
Uebertrag vom früheren Register .	. . . . . .						
Im Ganzen . .	. . . .						

Wzór 7.

Urząd: Kray:

B.

Rejestr oznaymienia

dla

wypalania wódki z płodów niemącznych.

Nr. z sztukami biletów

z miesiąca 183

(Beilage zur Sig. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Liczba porządkowa	Dzień, miesiąc i rok oznaymienia		Nazwisko i mieysce pobytu oznaymuiącego	Oznaymione postępowanie						Należytość podatku		
	wydania	podania		Czas rozpoczęcia	płodami			na aparacie gorzelnym		podług ustanowy po	kwota	
					Gatunek	Ilość		Nr.	Liczba napełnień			
						wiad	miar			kr.	Złr.	kr.
			Należytość ma być zapłacona:									
			Należytość ma być zapłacona:									
			Jak wyżéy.									
			sza stronica .	....	....	..	..	..	....	....	..	..

O p r a w a r e j e s t r u.

Bilety na wypalanie wódki z płodów niemącznych.

Urząd: . . . . .

Kray: Morawa.

Bilet B. Nr. 1.

Dnia . . . Listopada 183 o godzinie . . . (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia z dnia 183 wyrabiać będzie w z obokstoiących płodów:

Należytość podatku, mówię: Złr. kr.

należy w

Oznaymione postępowanie						Wypadaiąca należytość podatku		
Czas rozpoczęcia	płodami			na aparacie gorzelnym		podług ustanowy po	kwota	
	Gatunek	Ilość		Nr.	Liczba napełnień			
		wiad	miar			kr.	Złr.	kr.

Urząd: . . . . .

Kray: . . . . .

Bilet B. Nr. 2.

Dnia . . . . . . 183 o godzinie . . . (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia z dnia 183 wyrabiać będzie w z obokstoiących płodów:

Należytość podatku, mówię: Złr. kr.

należy w

Oznaymione postępowanie						Wypadaiąca należytość podatku		
Czas rozpoczęcia	płodami			na aparacie gorzelnym		podług ustanowy po	kwota	
	Gatunek	Ilość		Nr.	Liczba napełnień			
		wiad	miar			kr.	Złr.	kr.

Jak wyżéy.

Na tyle obwolutu.

Zamknięcie

rachunku należytości wybranych, w tym rejestrze wykazanych.

Stronica:	Od Nru. expedycyi aż do Nru. expedycyi	Należytość podatku				Zamknięcie obrachunku dziennego	
		Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
Razem	. . . .						
Przeniesienie z dawnieyszego rejestru	. . . .						
W ogóle	. . . .						

Muster 8.

Amt: Land:

C.

Anmeldungs-Register

für die

Branntweinbereitung aus concentrirten Flüssigkeiten, oder für die steuerfreie Umstaltung des Branntweines.

Nro. mit Stück Bolleten

vom Monat 183

(Beilage zur Sign. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Fortlaufende Zahl	Tag, Monat und Jahr der Anmeldung: Ausstellung	Tag, Monat und Jahr der Anmeldung: Einreichung	Name und Aufenthaltsort des Anmeldenden	Stoffe, welche verarbeitet werden: Gattung	Stoffe, welche verarbeitet werden: Menge Eim.	Stoffe, welche verarbeitet werden: Menge Maß	Die Destillation wird: auf der Brennvorrichtung Nro.	Die Destillation wird: beginnen Tag	Die Destillation wird: beginnen Std.	Die Destillation wird: beendigt werden Tag	Die Destillation wird: beendigt werden Std.	Es werden erzeugt werden: Gattung	Es werden erzeugt werden: Gradhältigkeit	Es werden erzeugt werden: Menge Eim.	Es werden erzeugt werden: Menge Maß	Betrag der Steuergebühr fl.	Betrag der Steuergebühr kr.
			Die Steuergebühr ist zu entrichten:														
			Die Steuergebühr ist zu entrichten:														
			Wie oben.														
			te Seite														

Register-Einband.

Bolleten für Branntweinbereitung aus concentrirten Flüssigkeiten.

Amt: Land:

Bollete C. Nro. . .

Am . . . . . . 183 um Uhr (Vor-)(Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom . . . . . 183 wird . . . . . . zu . . . . .
nachstehendes Verfahren ausüben:

Stoffe, welche verarbeitet werden		Die Destillation wird					Es werden erzeugt werden				Entfallende Steuergebühr		Die Steuergebühr von . . Sage: . . . . ist bei
Gattung	Menge	auf der Brennvorrichtung Nro.	beginnen		beendigt werden		Gattung	Gradhältigkeit	Menge		fl.	kr.	
			Tag	Std.	Tag	Std.			Eim.	Maß			
													N. N. Aussteller.

Amt: Land:

Bollete C. Nro. . .

Am . . . . . . 183 um Uhr (Vor-)(Nach-) Mittags.

Laut Anmeldung vom . . . . . 183 wird . . . . . . zu . . . . .
nachstehendes Verfahren ausüben:

Stoffe, welche verarbeitet werden		Die Destillation wird					Es werden erzeugt werden				Entfallende Steuergebühr		Die Steuergebühr von . . Sage: . . . . ist bei
Gattung	Menge	auf der Brennvorrichtung Nro.	beginnen		beendigt werden		Gattung	Gradhältigkeit	Menge		fl.	kr.	
			Tag	Std.	Tag	Std.			Eim.	Maß			
													N. N. Aussteller.

Wie oben.

Abschluß

der in diesem Register eingehobenen Gebühren.

Seite:	Von Expeditions-Nr. bis Expeditions-Nr.	Steuergebühr				Tagesschluß	
		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Zusammen . . .							
Uebertrag vom früheren Register .							
Gesammtbetrag . .							

W z ó r 8.

Urząd: **Kray:**

C.

Rejestr oznaymienia

d l a

przyrządzania wódki z płynów skoncentrowanych, albo dla bezopłatnego przeistoczania wódki.

Nr. z sztukami biletów

z miesiąca 183

(Beilage zur Sig. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Liczba porządkowa	Dzień, miesiąc i rok oznaymienia		Nazwisko i mieysce pobytu oznaymującego	Płody, które przerobione zostaną			Destylacyia					Produktem będzie:				Kwota należytości podatkowéy	
	wydania	podania		Gatunek	Ilość		na aparacie gorzelnym Nr.	zacznie się		skończy się		Gatunek	Stopień treści	Ilość			
					wiad	miar		dzień	godz.	dzień	godz.			wiad	miar	Złr.	kr.
			Należytość ma być zapłacona:														
			Należytość ma być zapłacona:														
			Jak wyżéy.														
			1sza stronica														

Oprawa rejestru.

Bilety dla przyrządzania wódki z płynów skoncentrowanych.

Urząd: Kray:

Bilet C. Nr. . . .

Dnia . . . . . 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia z dnia . . . 183 . rozpocznie . . . . . w . . . . .
następuiące postępowanie.

Płody, które przerobione będą		Destylacyia					Produktem będzie				Wypadaiąca należytość podatku		
Gatunek	Ilość	na aparacie gorzelnym Nr.	zacznie się		skończy się		Gatunek	Stopień treści	Ilość				Należytość Złr. kr. Mówię: . . . . należy w
			dzień	godz.	dzień	godz.			wiad	miar	Złr.	kr	
													N. N. Wydawca.

Urząd: Kray:

Bilet C. Nr. . . .

Dnia . . . . . 183 o godzinie (przed południem.) (po południu.)

Podług oznaymienia z dnia . . . 183 . rozpocznie . . . . . w . . . . . .
następuiące postępowanie.

Płody, które przerobione będą		Destylacyia					Produktem będzie				Wypadaiąca należytość podatku		
Gatunek	Ilość	na aparacie gorzelnym Nr.	zacznie się		skończy się		Gatunek	Stopień treści	Ilość				Należytość Złr. kr. Mówię: . . . . należy w
			dzień	godz.	dzień	godz.			wiad	miar	Złr.	kr	
													N. N. Wydawca.

Jak wyżéy.

*

Na tyle obwolutu.

Zamknięcie

rachunku należytości w tym rejestrze wybranych.

Stronica:	Od Nru. expedycyi do Nru. expedycyi	Należytość podatku				Zamknięcie obrachunku dziennego	
		Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
Razem							
Przeniesienie z dawnieyszego rejestru							
Summa . . .							

Muster 9.

Amt: Land:

Steuer-Quittungs-Buch.

(Beilage zur Sign. 50. Pag. 794. ex 1835.)

Fort-laufende Zahl	Tag und Veranlassung	Steuerbetrag									
		von mehligen Stoffen		nicht mehligen Stoffen				concentrirten Flüssigkeiten		Zusammen	
				Kernobst		Steinobst					
		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
	te Seite . .										

Steuer-Quittungen.

Nro.

Steuer-Quittung.

Amt: N. N. Am 183

. . . . zu . . . . . .

hat im Grunde . . . .

Sage: . Gulden . Kreuzer.

Geldbetrag	
fl.	kr.

Nro.

Steuer-Quittung.

Amt: N. N. Am 183

. . . . zu . . . . . .

hat im Grunde . . . .

Sage: . . . . Gulden . Kreuzer.

Geldbetrag	
fl.	kr.

Wie oben.

Wzór 9.

Urząd: Kray:

Kwitowa księga podatku.

Liczba porządkowa	Dzień i powód.	Kwota podatkowa									
		od płodów mącznych		od niemącznych płodów				od skoncentrowanych płynów		Razem	
				od owocu ziarnowego		od owocu pestkowego					
		Złr.	kr.	ZłR.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
	a stronica . .										

Kwity podatkowe.

Nr.

Kwit podatkowy.

Urząd: N. N. Dnia 183

. . . . w . . . .

zapłacił na mocy . . . .

Mówię: . . . . . ZłR. . kr.

Kwota	
Złr.	kr.

Nr.

Kwit podatkowy.

Urząd: N. N. Dnia 183

. . . . w . . . .

zapłacił na mocy . . . .

Mówię: . . . . . ZłR. . kr.

Kwota	
Złr.	kr.

Jak wyżéy.

Amt: . . . . **Muster 10.** Land: . . . .

Vormerkung

der Fristerweiterungen zur Steuerzahlung und der Steuerborgungen.

Name des Steuerpflichtigen	Standort der Brennerei	Haus-Nro.	Der Bollete			Gebühr						Die Fristerweiterung oder Borgung wurde bewilligt				Der geleisteten Sicherstellung			Abstattung				Es bleibt also Rückstand					Anmerkung
			aus dem Register	Nro.	Tag	Betrag		Dieselbe ist zu entrichten				mit dem Erlaße	für den Betrag		gegen vorläufige Sicherstellung, oder ohne dieselbe	Art	Betrag		laut	am	Betrag		am	Betrag		derselbe ist fällig		
								bei	am	mit																am	mit	
						fl.	kr.			fl.	kr.		fl.	kr.			fl.	kr.			fl.	kr.		fl.	kr.		fl.	kr.

Urząd: . . . .   **Wzór 10.**   Kray: . . . .

P r e n o t a c y i a

przedłużeń terminów do zapłacenia podatku i borgowań podatku.

Nazwisko podatkuiącego	Stanowisko gorzelni	Nr. domu	Biletu			Należytość						Przedłużenie terminu, albo poborgowanie pozwolone zostało				Danego zabezpieczenia			Płacenie				Zostaie zatém w zaległości						Uwaga.
			z rejestru	Nr.	Dzień	Kwota		takowa ma być zapłacona				rezolucyią	na kwotę		za uprzedniém zabezpieczeniem lub bez takowego	Rodzay	Kwota		podług	dnia	w kwocie		dnia	w kwocie		przypada płacić			
								w	dnia	w kwocie																dnia	w kwocie		
						Złr.	kr.			Złr.	kr.		Złr.	kr.			Złr.	kr.			Złr.	kr.		Złr.	kr.		Złr.	kr.	

Muster 11.

Vormerkung
der fälligen Steuergebühren.

Fällige Verzehrungssteuer-									
Gebühr							Abstattung		
am		vermöge Nr. der		von der steuerpflichtigen Parthei	Betrag		laut Register	Betrag	
Tag	Monat und Jahr	Bollete	Vormerkung		fl.	kr.		fl.	kr.
				te Seite					

Einband.

Fällige Verzehrungssteuer-									
Gebühr							Abstattung		
am		vermöge Nr. der		von der steuerpflichtigen Parthei	Betrag		laut Register	Betrag	
Tag	Monat und Jahr	Bollete	Vormerkung		fl.	kr.		fl.	kr.
				te Seite					

Wzór 11.

Prenotacya

przypadaiących do płacenia należytości podatkowych.

Przypadaiące do płacenia podatku konsumcyynego									
należytości							Płacenie		
w		podług Nr.		od strony podatkuiącéy	w kwocie		podług rejestru	w kwocie	
dniu	miesiącu i roku	biletu	prenotacyi		ZR.	kr		ZR.	kr
				a stronica					

Oprawa.

Przypadaiące do płacenia podatku konsumcyynego									
należytości							Płacenie		
w		podług Nr.		od strony podatkuiącéy	w kwocie		podług rejestru	w kwocie	
dniu	miesiącu i roku	biletu	prenotacyi		ZR.	kr		ZR.	kr
				a stronica					

Amt: . . . .

Muster 12.

Land: . . . .

Revisions-Bogen

für die Branntweinerzeugung aus concentrirten Flüssigkeiten und für die steuerfreie Umstaltung des Branntweines.

Angemeldetes Verfahren													Angemeldetes Verfahren													Anmerkung
Der Anmeld-Boliete			Stunde		Aus Stoffen			Auf der Brennvorrichtung Nr.	Hieraus werden erzeugt werden				Der Anmeld-Bollete			Stunde		Aus Stoffen			Auf der Brennvorrichtung Nr.	Hieraus werden erzeugt werden				
Nr.	Tag	Tag	des Anfanges	der Beendigung	Gattung	Menge Eim.	Menge Maß		Gattung	Gradhältigkeit	Menge Eim.	Menge Maß	Nr.	Tag	Tag	des Anfanges	der Beendigung	Gattung	Menge Eim.	Menge Maß		Gattung	Gradhältigkeit	Menge Eim.	Menge Maß	

Bei der Revision wurden gefunden:

der Revision		Im Betriebe zur				Erzeugnisse																												Name, Vorname und Dienst-Character des Revidirenden	Anmerkung
						Lutter				Brannt-wein		Branntweingeist bis										Andere gebrannte geistige Flüssigkeiten													
												25 Grad		30 Grad		35 Grad		40 Grad		über 40 Grad															
Tag	Stunde	Abbrennung der Stoffe	Abtreibung des Lutters	Rectificirung und Umstaltung des Branntweines	leer	herrührend von	in den Gefässen	Menge																											
		der Brennvorrichtung Nr.					Nr.	Eim	M.	Eim	M	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M.	Eim	M	Eim	M.		

(Beilage zur Sig. 50. Pag. 704. ex 1835.)

Urząd . . . . W z ó r 12. Kray . . . . .

A r k u s z r e w i z y y n y

dla produkcyi wódki z płynów skoncentrowanych i dla bezopłatnego przeistaczania wódki.

Postępowanie oznaymione. Biletu oznaymienia Nr.	Biletu oznaymienia Dzień	Dzień	Godzina rozpoczęcia	Godzina ukończenia	Z materyiałów Gatunek	Z materyiałów Ilość wiad	Z materyiałów Ilość miar	na aparacie gorzelnianym Nr.	Z tych będzie wyrobiono: Gatunek	Z tych będzie wyrobiono: Treść stopniowa	Z tych będzie wyrobiono: Ilość wiad	Z tych będzie wyrobiono: Ilość miar	Postępowanie oznaymione. Biletu oznaymienia Nr.	Biletu oznaymienia Dzień	Dzień	Godzina rozpoczęcia	Godzina ukończenia	Z materyiałów Gatunek	Z materyiałów Ilość wiad	Z materyiałów Ilość miar	na aparacie gorzelnianym Nr.	Z tych będzie wyrobiono: Gatunek	Z tych będzie wyrobiono: Treść stopniowa	Z tych będzie wyrobiono: Ilość wiad	Z tych będzie wyrobiono: Ilość miar	Uwaga.

P o d c z a s r e w i z y i z n a l e z i o n o:

Dzień rewizyi	Godzina rewizyi	W trybie: wypalenia materyiałów (Nr. aparatu gorzelnego)	W trybie: przepędzania lutrynku (Nr. aparatu gorzelnego)	W trybie: dystylowania przeistaczania wódki (Nr. aparatu gorzelnego)	W trybie: próżno (Nr. aparatu gorzelnego)	Produkta: Lutrynek pochodzący z	Lutrynek w beczkach Nr.	Lutrynek Ilość w.	Lutrynek Ilość m.	Wódka w.	Wódka m.	Spirytus wódczanny do 25 stopni w.	25 m.	30 w.	30 m.	35 w.	35 m.	40 w.	40 m.	nad 40 w.	nad 40 m.	Inne wypalone płyny spirytusowe w.	m.	w.	m.	w.	m.	w.	m.	w.	m.	w.	m.	Imię, nazwisko i ranga służbowa rewidującego	Uwaga.

Amt: . . . . Muster 13. Land: . . . .

Revisions-Bogen

für die Branntweinerzeugung aus mehligen Stoffen.

Der Bollete: Nro.	Der Bollete: Tag	Angemeldetes Verfahren – Einmaischung: Tag	Angemeldetes Verfahren – Einmaischung: Stunde des Anfanges	Angemeldetes Verfahren – Einmaischung – in den Maischbottichen: Nro.	Angemeldetes Verfahren – Einmaischung – in den Maischbottichen – Rauminhalt: Eimer	Angemeldetes Verfahren – Einmaischung – in den Maischbottichen – Rauminhalt: Maß	Angemeldetes Verfahren – Verwendung der Brennvorrichtung: Stunde des Anfanges	Angemeldetes Verfahren – Verwendung der Brennvorrichtung – zum Abbrennen der Maische: Nro.	Angemeldetes Verfahren – Verwendung der Brennvorrichtung – zum Abbrennen der Maische: Zahl der Füllungen	Angemeldetes Verfahren – Verwendung der Brennvorrichtung – zum Abtreiben des Lutters: Nro.	Angemeldetes Verfahren – Verwendung der Brennvorrichtung – zum Abtreiben des Lutters: Zahl der Füllungen	Name des Revidirenden	Tag der Revision	Stunde der Revision	Bei der Revision wurden gefunden – die Maischbottiche (Nro.): frisch eingemaischt	Bei der Revision wurden gefunden – die Maischbottiche (Nro.): in steigender Gährung	Bei der Revision wurden gefunden – die Maischbottiche (Nro.): in abnehmender Gährung	Bei der Revision wurden gefunden – die Maischbottiche (Nro.): zum Abbrennen reif	Bei der Revision wurden gefunden – die Maischbottiche (Nro.): leer	Bei der Revision wurden gefunden – die Nebengefäße: Gattung	Bei der Revision wurden gefunden – die Nebengefäße (Nro.): gefüllt	Bei der Revision wurden gefunden – die Nebengefäße (Nro.): leer	Bei der Revision wurden gefunden – die Brennvorrichtung (Nro.): im Abbrennen der Maische	Bei der Revision wurden gefunden – die Brennvorrichtung (Nro.): im Abtreiben des Lutters	Bei der Revision wurden gefunden – die Brennvorrichtung (Nro.): leer	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Lutter: herrührend von	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Lutter: in dem Gefäße Nro.	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Lutter – Menge: Eimer	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Lutter – Menge: Maß	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Branntwein und Branntweingeist: in dem Gefäße Nro.	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Branntwein und Branntweingeist – Menge: Eimer	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Branntwein und Branntweingeist – Menge: Maß	Bei der Revision wurden gefunden – Erzeugnisse – Branntwein und Branntweingeist: Gradhältigkeit	Anmerkung

Urząd: . . . . Kray: . . . . . .

Wzór 13.

Arkusz rewizyyny

dla wypalania wódki z płodów mącznych.

Oznaymione postępowanie – Biletu – Nr.	Oznaymione postępowanie – Biletu – Dzień	Zatarcie – Dzień	Zatarcie – Godzina rozpoczęcia	Zatarcie – w kadkach zaciérnych – Nr.	Zatarcie – w kadkach zaciérnych – Obiętość – wiadr	Zatarcie – w kadkach zaciérnych – Obiętość – miar	Użycie aparatu gorzelnego – Godzina rozpoczęcia	Użycie aparatu gorzelnego – do wypalenia zaciéru – Nr.	Użycie aparatu gorzelnego – do wypalenia zaciéru – Liczba nabicia	Użycie aparatu gorzelnego – do przepędzenia lutrynku – Nr.	Użycie aparatu gorzelnego – do przepędzenia lutrynku – Liczba nabicia	Nazwisko rewidującego	Dzień rewizyi	Godzina rewizyi	Podczas rewizyi znaleziono: Kadki zaciérne – świéży zaciér – Nr.	Kadki zaciérne – zaciér w podnoszeniu się fermentu – Nr.	Kadki zaciérne – w spadaniu fermentu – Nr.	Kadki zaciérne – do wypalenia doyrzały – Nr.	Kadki zaciérne – próżne – Nr.	Poboczne naczynia – Gatunek	Poboczne naczynia – napełnione – Nr.	Poboczne naczynia – próżne – Nr.	Aparat gorzelny – w wypalaniu zaciéru – Nr.	Aparat gorzelny – w przpędzaniu lutrynku – Nr.	Aparat gorzelny – próżny – Nr.	Produkta – Lutrynek – pochodzący z	Produkta – Lutrynek – w beczce – Nr.	Produkta – Lutrynek – Ilość – wiadr	Produkta – Lutrynek – Ilość – miar	Produkta – Wódka i spirytus wódczanny – w beczce – Nr.	Produkta – Wódka i spirytus wódczanny – Ilość – wiadr	Produkta – Wódka i spirytus wódczanny – Ilość – miar	Produkta – Wódka i spirytus wódczanny – treść stopniowa	Uwaga.

Amt . . . . Muster 14. Land . . . .

Revisions-Bogen

für die Branntweinerzeugung aus nichtmehligen Stoffen.

Fortlaufende Zahl	Anmeldung der Stoffe							Angemeldetes Verfahren								Name des Revidirenden	der Revision		Fortlaufende Zahl	Anmeldung der Stoffe							Angemeldetes Verfahren								Name des Revidirenden	der Revision		Anmerkung
	Tag	Gattung	in den Gefäßen	Menge				der Bollete		des Verfahrens		der Stoffe			in der Brennvorrichtung		Tag	Stunde		Tag	Gattung	in den Gefäßen	Menge				der Bollete		des Verfahrens		der Stoffe			in der Brennvorrichtung		Tag	Stunde	
				Kernobst		Steinobst, Wein, u. dgl.				Tag	Stunde	Gattung	Menge										Kernobst		Steinobst, Wein, u. dgl.				Tag	Stunde	Gattung	Menge						
			Nr.	Eim.	M.	Eim.	M.	Nr.	Tag				Eim.	M.	Nr.							Nr.	Eim.	M.	Eim.	M.	Nr.	Tag				Eim.	M.	Nr.				

Bei der Revision wurden gefunden:

Die Vorrathsgefäße													Die Brennvorrichtung			Erzeugnisse									Anmerkung
mit Kernobst						mit Steinobst und gleich gestellten Stoffen						leer	im Betriebe zum		leer	Lutter				Branntwein und Branntweingeist					
ganz gefüllt			nicht ganz voll			ganz gefüllt			nicht ganz voll				Abbrennen des Stoffes	Abtreiben des Lutters		herrührend von	in den Gefäßen	Menge		in den Gefäßen	Menge		Gradhältigkeit		
Nr.	Menge		Nr.	Menge		Nr.	Menge		Nr.	Menge			Nummer												
	Eim.	Maß		Eim.	Maß		Eim.	Maß		Eim.	Maß						Nro.	Eim.	Maß	Nro.	Eim.	Maß			

Urząd: . . . Wzór 14. Kray: . . . .

Arkusz rewizyyny

na produkcyę wódki z płodów niemącznych.

Liczba porządkowa	Oznaymienie płodów							Oznaymione postępowanie								Nazwisko rewiduiącego		
	Dzień	Gatunek	Ilość					Biletu		Dzień	Godzina	płodów			w aparacie gorzelnym		Dzień	Godzina
			w naczyniach	Owoc ziarnowy		Owoc pestkowy, wino i t. p.				postępowania		Gatunek	Ilość				rewizyi	
			Nr.	wiad	m.	wiad	m.	Nr.	dzień				wiad	m.	Nr.			

Liczba porządkowa	Oznaymienie płodów							Oznaymione postępowanie								Nazwisko rewiduiącego			Uwaga.
	Dzień	Gatunek	Ilość					Biletu		Dzień	Godzina	płodów			w aparacie gorzelnym		Dzień	Godzina	
			w naczyniach	Owoc ziarnowy		Owoc pestkowy, wino i t. p.				postępowania		Gatunek	Ilość				rewizyi		
			Nr.	wiad	m.	wiad	m.	Nr.	dzień				wiad	m.	Nr.				

Podczas rewizyi znaleziono:

Naczynia z zasobami													Aparat gorzelny			Produkta									Uwaga.
z owocem ziarnowym						z owocem pestkowym i z tym w równi stoiącymi płodami						próżne	w trybie do		próżne	Lutrynek				Wódka i spirytus wódczanny					
całkiem pełne			nie zewszystkiem pełne			całkiem pełne			nie zewszystkiem pełne				wypalenia materyiału	przepędzenia lutrynku		pochodzący z	w beczkach	Ilość		w beczkach	Ilość		Treść stopniowa		
Nr.	Ilość		Nr.	Ilość		Nr.	Ilość		Nr.	Ilość															
	wiad	miar		wiad	miar		wiad	miar		wiad	miar	Nr.	Numer				Nr.	wiad	miar	Nr.	wiad	miar			

IX. Sposób trybu fabrycznego.

O sposobie trybu fabrycznego podał pełnomocnik posiadacza gorzelni następuiące obiaśnienie:

1) Zwyczaynie wypalana bywa wódka w gorzelni z kartofli (ziemniaków) ze słodem ięczmiennym pomieszanych. Czasami dodaią się reszty z piwa.

2) Kocioł roboczy Nr. I. przeznaczonym iest do wypalenia zaciéru, a kocioł Nr. II. do przepędzenia lutrynku.

3) W kotle pod Nr. I. próżném zostawione być musi mieysce na 2 wiadra, w owym zaś pod Nr. II. mieysce na 1 wiadro 10 masów za każdém nabiciem na kocioł.

Jednokrotne nabicie na kocioł Nr. I. wynosi zatém 20 wiader doyrzałego zaciéru, a maiąc wzgląd na mieysce do podnoszenia się roboty (kisn) w kadkach zaciérnych, 24 wiader zupełnéy obiętości kadek zaciérnych; zaś na kocioł Nr. II. nabiia się zawsze 14 wiader 30 masów lutrynku.

4) Wypalenie zaciéru na kotle Nr. I. potrzebuie 5 godzin, a przepędzenie lutrynku na kotle Nr. II. półpiąta godziny.

Po dokładném rozpoznawaniu urządzenia naczynia gorzelnego, nie znaleziono nic do zarzucenia przeciw podaniom 1, 2 i 3. Atoli dostrzegł podpisany komissarz dochodowy, że podany czas trwania wypalenia, do rzeczywiście potrzebnego czasu, nie zupełnie stosownym być pokazuie się, dla tego zatém przy oznaymionych, na nayblizsze dnie t. i. Środę, Czwartek i Piątek wypaleniach w iego przytomności doświadczenia przedsięwzięte zostaną, względem czego w swoim czasie osobny protokół spisanym zostanie.

W Holzthalu dnia 15. Października 1835.

Józef Müller m/p
c. k. komissarz dochodowy.

Ignacy Bauer m/p
ekonomiczny rządca Państwa.

Franciszek Braun m/p
zawiaduiący gorzelnią winiarz.

:|:

Im Grunde hohen Hofkammerdecretes vom 29. v. M. Zahl 41210 wird, nach Weisung des k. k. Landesguberniums vom 11. October l. J. Zahl 61194, sämmtlichen Steuerbezirks-Obrigkeiten aufgetragen, in dem Falle, wo die Gefällsbehörden verfügen, daß zu Folge des §. 22. der Vorschrift des Kreisschreibens vom 1. October l. J. Zahl 59582, die Anmeldung und Steuerentrichtung bei denselben zu geschehen habe, die Steuergebühr im Grunde der Anmeldung zu übernehmen, die Empfangsbestätigung auf dem Rücken der Anmeldung anzusetzen, und den empfangenen Betrag gehörig zu verrechnen.

Auch sind die Obrigkeiten überhaupt in Uebereinstimmung mit der erwähnten Vorschrift §§. 43 — 50, und der beiliegenden Belehrung zur Mitwirkung rücksichtlich der für steuerfreie Getränk-Erzeugung zum eigenen Gebrauche der Erzeuger erlassenen Anordnungen verpflichtet.

223.

Bestimmungen wegen Zustellung der aus dem Königreiche beider Sicilien, oder aus andern Staaten, in welchen über die Zustellung an außer Landes befindliche oder auswärtige Unterthanen gleiche oder ähnliche Grundsätze gelten, den kaiserl. österreichischen Gerichtsstellen zukommenden gerichtlichen Vorladungen.

Im Anschluße wird das mit dem hohen Hofkanzleidecrete vom 14. August l. J. Zahl 19969 anher mitgetheilte Decret zur öffentlichen Kenntniß gebracht, welches die k. k. oberste Justizstelle in Betreff der Zustellung der aus dem Königreiche beider Sicilien, oder aus andern Staaten, in welchen über die Zustellung an außer Landes befindliche oder auswärtige Unterthanen gleiche oder ähnliche Grundsätze gelten, den kaiserl. österreichischen Gerichtsstellen zukommenden gerichtlichen Vorladungen unterm 25. Mai l. J. an die betreffenden Appellationsgerichte, in Folge allerhöchster Entschließung vom 20. Mai l. J., erlassen hat.

Gubernial-Kundmachung vom 11. October 1835. Gub. Zahl 54127.

:|:

Na mocy dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 29. z. m. za liczbą 41210, nakazuie się stosownie do rozrządzenia c. k. Gubernium kraiowego z dnia 11. Października r. b. za liczbą 61194 wszystkim Zwierzchnościom obwodu podatkowego, by w tym razie, gdzie Instancyie dochodowe rozporządzą, że w skutek §. 22. przepisu okolnika z dnia 1. Października r. b. za liczbą 59582, oznaymienie i płacenie podatku u onychże (Zwierzchności) dziać się ma, należytość podatkową na posadzie oznaymienia odbiérały, potwierdzenie odebrania na tylnéy stronie oznaymienia dodawały, i kwotę odebraną należycie porachowały.

Tudzież obowiązane są Zwierzchności w ogóle, zgodnie z wspomnionym przepisem §§. 49—50, i z załączoną instrukcyią, do współdziałania względnie rozporządzeń, co do wolnego od opłaty wyrabiania trunków na własny użytek producentów, wydanych.

223.

Przepisy o doręczaniu sądowych pozwów z królestwa obiech Sycyliy, albo z innych Państw, w których o wręczaniu pism za granicą znayduiącym się, albo zagranicznym poddanym, iednakowe lub podobne zasady służą, do c. k. austryiackich Instancyy sądowych przychodzących.

W annexie .|· podany zostaie do powszechnéy wiadomości udzielony tu wysokim dekretem Kancelaryi nadwornéy z dnia 14. Sierpnia r. b. za liczbą 19969, dekret, który naywyższy Trybunał sprawiedliwości względem wręczenia z królestw obiech Sycyliy, lub z innych Państw, w których względem wręczania pism za granicą znayduiącym się, albo zagranicznym poddanym, iednakowe lub podobne zasady służą, przychodzących do c. k. austryiackich Sądów pozwów sądowych, pod dniem 25. Maia r. b. do dotyczących Sądów appellacyynych w skutek naywyższéy uchwały z dnia 20. Maia r. b. wydał.

Obwieszczenie gub. z dnia 11. Października 1835 do l. gub. 54127.

·|·

Abschrift eines unterm 25. Mai 1835 Zahl 3337 von der obersten Justizstelle an sämmtliche Appellationsgerichte, mit Ausnahme Dalmatiens, erlassenen Hofdecretes.

In Hinsicht der Zustellung der im Ministerial- oder ämtlichen Wege aus dem Königreiche beider Sicilien, oder aus anderen Staaten, in welchen über die Zustellung an außer Landes befindliche oder auswärtige Unterthanen gleiche oder ähnliche Grundsätze gelten, und insbesondere ein Ausweis über die an die Parthei selbst geschehene Zustellung nicht erfordert, sondern sich mit der Zustellung an den Staatsanwalt, oder eine andere dazu bestimmte Person begnügt wird, den österreichischen Gerichtsstellen zukommenden gerichtlichen Vorladungen, wird zu Folge allerhöchster Entschließung vom 20. Mai 1835 festgesetzt:

1) Kommen solche Vorladungen den höhern Gerichtsstellen oder anderen Behörden zu, so sind dieselben unverzüglich an den gehörigen Richter erster Instanz zu übermachen.

2) Das Gericht erster Instanz, welchem die Vorladung zugekommen ist, hat vor Allem darauf zu sehen, ob der Vorgeladene ein österreichischer Unterthan sey, oder nicht.

Ist derselbe nicht ein österreichischer Unterthan, so ist die Vorladung sammt den für die auswärtige Unterthansschaft des Vorgeladenen streitenden Gründen der obersten Justizstelle vorzulegen, welche sohin das Geeignete vorzukehren haben wird.

3) Wenn der Vorgeladene ein österreichischer Unterthan ist, so hat das Gericht die Zustellung der Vorladung nach den bestehenden Vorschriften zu besorgen; wenn er sich aber außer dem österreichischen Kaiserstaate aufhält, oder dessen Aufenthaltsort unbekannt ist, und er keine zur Annahme erster Klagen befugten Bevollmächtigten namhaft gemacht hat, so ist ihm zu diesem Ende ein Curator zu bestellen, und diesem die Vorladung zu behändigen. Der Curator hat die Pflicht, den Vorgeladenen von der Vorladung durch eine in den Zeitungsblättern einzurückende Nachricht, oder sonst im geeigneten Wege zu verständigen.

Im Falle der Aufenthaltsort des Vorgeladenen im Auslande bekannt wäre, hat das Gericht, dem die Vorladung zugekommen ist, noch überdieß die auswärtige Gerichtsbehörde, in deren Bezirk der Vorgeladene sich aufhält, um dessen Verständigung zu ersuchen. Eine Einsendung des Zustellungsscheines an die auswärtige Gerichtsbehörde, vor welcher der Vorgeladene zu erscheinen hätte, findet nicht Statt.

·|·

Kopia dekretu nadwornego pod dniem 25. Maia 1835 za liczbą 3337, od naywyższego Trybunału sprawiedliwości do wszystkich Sądów appellacyynych, wyiąwszy Dalmacyię, wydanego.

Względem doręczania pozwów sądowych, przychodzących do c. k. austryiackich Instancyy sądowych w drodze ministeryialnéy lub urzędowéy z królestwa obiech Sycyliy lub z innych Państw, w których względem doręczenia poddanym, za granicą znayduiącym się, albo zagranicznym, iednakowe lub podobne zasady służą, a w szczególności, gdzie wykazania o nastąpioném doręczeniu stronie saméy nie wymaga się, ale tylko na doręczenin Fiskusowi, lub innéy do tego postanowionéy osobie poprzestaie się, w skutek naywyższéy uchwały z dnia 20. Marca 1835 ustanowiono zostaie:

1) Jeżeli takie pozwy do wyższych Instancyy sądowych lub innych Urzędów przychodzą, natenczas potrzeba nieodzownie takowe do przynależnego Sędziego piérwszéy Instancyi przesłać.

2) Sąd piérwszéy Instancyi, do którego pozew przesłany został, ma na samprzód na to uwagę zwrócić, czyli zapozwany austryiackim iest poddanym, lub nie?

Jeśli tenże austryiackim nie iest poddanym, przełożyć należy pozew wraz z powodami mówiącémi za poddaństwem zagraniczném pozwanego, naywyższemu Trybunałowi sprawiedliwości, który potém to co potrzeba rozporządzić ma.

3) Jeżeli pozwany austryiackim iest poddanym, Sąd doręczenie pozwu podług istnących przepisów załatwić ma; kiedy zaś tenże nie w austryiackim Państwie (za granicą) przebywa, albo mieysce pobytu iego niewiadome iest, i żadnego do odbiérania piérwszych pism uprawnionego pełnomocnika nie mianował, takiemu należy na ten koniec kuratora ustanowić, i temuż pozew wręczyć. Kurator iest obowiązany, pozwanego przez ogłoszenie, w gazetach umieścić się maiące, lub inną iaką przyzwoitą drogą o pozwie uwiadomić.

Gdyby zaś pobyt pozwanego za granicą wiadomy był, natenczas Sąd, do którego pozew przysłany został, ieszcze prócz tego zagraniczną Instancyię sądową, w któréy powiecie pozwany przebywa, o tegoż uwiadomienie wezwać ma. Posłanie rewersaliów na doręczenie do Sądu zagranicznego, przed którym pozwany stanąć by miał, mieysca nie ma.

4) Die in der gegenwärtigen Verordnung vorgeschriebenen Amtshandlungen haben von Amtswegen ohne Aufrechnung von Tax-, Stempel- oder anderen Gebühren zu geschehen.

5) Vorstehende Bestimmungen gelten auch für die Zustellung von anderen aus den erwähnten Ländern auf dieselbe Art einlangenden gerichtlichen Verordnungen in Civil-Angelegenheiten, vorbehältlich der in Beziehung auf die Execution der Erkenntnisse auswärtiger Gerichte bestehenden Vorschriften.

6) Hierdurch werden in dem lombardisch-venetianischen Königreiche das Hofdecret vom 27. Februar 1821, und in den übrigen Ländern das Hofdecret vom 19. Jäner 1821 Zahl 1731 J. G. S. außer Kraft gesetzt.

7) Die österreichischen Gesandtschaften und Consulate in den angeführten Ländern haben im gehörigen Wege den Auftrag erhalten, die ihnen für österreichische Unterthanen nach dem dortigen Verfahren übergeben werdenden Vorladungen, oder andere gerichtliche Verordnungen in Civil-Angelegenheiten unmittelbar und ungesäumt an die k. k. Appellationsgerichte, die es betrifft, oder wenn der Vorgeladene sich in den ungarischen Erbstaaten befindet, an die ungarische oder siebenbürgische Hofkanzlei zu übersenden.

Von diesen allerhöchsten Bestimmungen wird das k. k. Appellationsgericht mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, daß die Kundmachung durch den Druck von Seite der politischen Behörde erfolgen werde.

224.

Bestimmung in Betreff des, gegen Strafurtheile über Verbrechen und schwere Polizei-Uebertretungen, wodurch auf Schadenersatz eckannt wird, zu ergreifenden Recurses.

Seine Majestät haben über den im Einvernehmen mit der vereinigten Hofkanzlei und der Hofcommission in Justizgesetzsachen erstatteten allerunterthänigsten Vortrag der obersten Justizstelle, mit allerhöchster Entschließung vom 19. Juni l. J. zu erklären geruhet, daß gegen Strafurtheile über Verbrechen oder schwere Polizei-Uebertretungen, wodurch zugleich auf Schadenersatz erkannt wird, wegen dieses Schadenersatzes der Recurs den in dem §. 463. des I. und in dem §. 415. des II. Theils des Strafgesetzbuches genannten Partheien binnen der in dem besagten Strafgesetzbuche bestimmten Frist, und zwar auch dann vorbehalten sey, wenn wegen der verhängten Strafe keine Beschwerde ergriffen wird, oder solche zu führen nach dem Gesetze nicht zusteht.

4) Czynności urzędowe, w ninieyszém rozporządzeniu przepisane, dziać się maią z urzędu, bez porachowania taxy, stęplu lub innych należytości.

5) Powyższe przepisy służą także dla doręczenia innych, od wspomnionych Instancyy na ten sam sposób przychodzących sądowych rozporządzeń w sprawach cywilnych z zastrzeżeniem przepisów względem exekucyi wyroków Sądów zewnętrznych (zagranicznych) istnących.

6) Przez co uchylony zostaie w lombardzo-weneckiém Królestwie dekret nadworny z dnia 27. Lutego 1821, a w innych kraiach nadworny dekret z dnia 19. Stycznia 1821 pod liczbą 1731, Zbioru ustaw sądowych.

7) Austryiackie poselstwa i konzulaty we wzmiankowanych kraiach otrzymały rozkaz w drodze przyzwoitéy, by pozwy lub inne sądowe rozporządzenia w sprawach cywilnych, które onym podług tameczněy procedury dla poddanych austryiackich wręczone zostaną, wprost i niezwłocznie do c. k. Sądów appellacyynych, których się to dotycze, albo kiedy pozwany w węgierskich państwach dziedzicznych znayduie się, do węgierskiéy lub siedmiogrodzkiéy Kancelaryi nadworněy odsełały.

O tych naywyższych przepisach c. k. Sąd appellacyyny z tym dodatkiem uwiadomiony zostaie, że obwieszczenie drukiem ze strony Instancyy politycznych nastąpi.

224.

Przepisy względem rekursu od wyroków karnych na zbrodnie i ciężkie policyyne przestępstwa, mocą których wynagrodzenie szkody przyznane zostało.

Nayiaśnieyszy Pan na naypokornieysze przedstawienie, w skutek porozumienia się połączoněy Kancelaryi nadworněy z nadworną Komissyią w rzeczach prawodawstwa, uczynione, raczył naywyższemu Trybunałowi Sprawiedliwości naywyższém postanowieniem z dnia 19. Czerwca r. b. zadeklarować: iż przeciwko wyrokom karnym na zbrodnie i ciężkie przestępstwa policyyne, mocą których razem wynagrodzenie szkody przyznane zostało, także i o wynagrodzenia szkody rekurs stronom, w §. 463. części I. i w §. 415. części II. ustawy karněy wymienionym, w czasie, pomienioną ustawą określonym, a nawet i wtenczas zastrzeżonym zostaie, ieżeli z powodu wymierzoněy kary, żadna skarga założoną nie będzie, lub takowéy podług prawa zanosić nie wolno.

Gegen Urtheile der zweiten Instanz hat der Recurs nur in so ferne Statt, als dadurch eine Abänderung der Erkenntnisse erster Instanz, in Bezug auf Schadenersatz, zum Nachtheile des Verurtheilten ausgesprochen wird.

Welches in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 16. August l. J. Zahl 21508 zur öffentlichen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 12. October 1835. Gub. Zahl 53900.

225.

Vertheilungsart der Bau-, Reparaturs-, Miethzins- und Beheitzungskosten für Hauptschulen, wo zugleich eine Mädchenschule besteht.

Aus Anlaß vorgekommener Anstände hat man die Anfrage hohen Orts gestellt, wie es mit den Bau-Reparaturs-, Miethzins- und Beheitzungskosten für Hauptschulen dort gehalten werden soll, wo zugleich eine Mädchenschule besteht?

Hierüber ist mittelst hohen Studien-Hofcommissionsdecretes vom 5. September d. J. Zahl 5316 Folgendes anher bedeutet worden:

»Unter dem Begriff Pfarrschule wird in der Regel eine Lehranstalt für beide Geschlechter verstanden; auch besuchen dort, wo nebst einer Normal- oder Kreishauptschule nur eine Mädchenschule besteht, die Knaben diese Hauptschule, und dieselbe vertritt daher wirklich die Pfarrschule für Knaben, und da überdieß die Normal- und Kreishauptschulen in der Regel für Knaben bestimmt sind, und daher in der allerhöchsten Entschließung vom 28. October 1829 unter Pfarrschulen nur hauptsächlich Knabenschulen begriffen seyn können, so wird die oben gestellte Frage dahin entschieden, daß dort, wo nebst einer Normal- oder Kreishauptschule nur eine Mädchenschule besteht, zu dieser Hauptschule nebst dem Schulenfonde auch die Concurrenz für Trivialschulen nach den allerhöchst festgesetzten Bestimmungen beizutragen hat.«

Welches den k. Kreisämtern, mit Bezug auf den hierortigen Erlaß vom 19. November 1829 Zahl 69460, zur Wissenschaft und Nachachtung, dann zur weiteren Mittheilung an die unterstehenden Ortsobrigkeiten, hiemit bekannt gegeben wird.

Gubernial-Verordnung vom 13. October 1835. Gub. Zahl 56167.

Naprzeciw wyrokom drugiéy Instancyi, rekurs może tylko w tym razie nastąpić, ieżeli przez takowe zmiana wyroków piérwszéy Instancyi co do wynagrodzenia szkody z uszczerbkiem skazanego, wyrzeczoną była.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 16. Sierpnia r. b. pod liczbą 21508, do publicznéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 12. Października 1835 do l. gub. 53900.

225.

Sposób rozłożenia wydatków na budowy, naprawy, czynsze naiemne i opał dla szkół głównych, gdzie razem i szkoła dziewcząt znayduie się.

Z powodu wynikłych trudności uczyniono do wyższéy Instancyi zapytanie, iak się zachować względem wydatków na budowy, naprawy, czynsze naymu i opał dla szkół głównych tam, gdzie razem i szkoła dziewcząt znayduie się?

Na to dekretem wysokiéy Komissyi nadwornéy naukowéy z dnia 5. Września r. b. za liczbą 5316 odpowiedziano, co następuie:

»Pod wyrazem: szkoła parafialna, rozumie się z porządku Instytut naukowy dla płci oboiéy; także też i tam, gdzie oprócz głównéy szkoły normalnéy, albo cyrkułowéy, iedna tylko szkoła dla dziewcząt znayduie się a chłopcy do téy głównéy szkoły chodzą, która zatém istotnie szkołę parafialną dla chłopców zastępnie, a gdy nad to, główne szkoły normalne i cyrkułowe z porządku dla chłopców przeznaczone są, a z tąd w naywyższém postanowieniu z dnia 28. Października 1829 pod szkołami parafialnémi, nayglówniéy tylko szkoły dla chłopców rozumiane być mogą, przeto pytanie powyżéy namienione, rozstrzyga się tym sposobem; że tam, gdzie oprócz głównéy szkoły normalnéy albo cyrkułowéy, iedna tylko szkoła dla dziewcząt znayduie się, do téy głównéy szkoły oprócz funduszu szkolnego, także konkurencyia dla szkół trywialnych podług naywyższych postanowień przykładać się ma.

Co c. k. Urzędóm cyrkułowym z odniesieniem się do tuteyszego rozporządzenia z dnia 19. Listopada 1829 za l. 69460, dla wiadomości i zachowania, tudzież dalszego podwładnym Zwierzchnościom mieyscowym udzielenia, ninieyszém obwieszczone zostaie.

Rozporządzenie gub. z d. 13. Października 1835 pod l. gub. 56467.

226.

Hinausgabe neuer Interessen-Coupons zu den 5percentigen Staatsschuldverschreibungen vom 1. November 1823.

Die Coupons der 5percentigen Conventions-Münze-Staatsschuldverschreibungen vom 1. November 1823 gehen mit dem 1. November d. J. zu Ende, und es tritt daher die Nothwendigkeit ein, zu denselben neue Couponsbögen hinauszugeben.

Die neu herauszugebenden Couponsbögen umfassen einen Zeitraum von 13 Jahren, und der 1. Coupon ist mit dem Verfallstermine »1. Mai 1836,« der letzte Coupon mit dem Verfallstermine »1. November 1848« versehen.

Am Schluße ist jedem Couponsbogen eine Anweisung auf weitere Zinsen-Coupons (Talon) beigegeben. Die Hinausgabe der neuen Couponsbögen hat mit 1. November d. J. zu beginnen, und darf nur gegen Producirung der Original-Obligationen geschehen.

Da die Hinausgabe dieser Couponsbögen nicht auf die Universal-Staats- und Banco-Schuldenkasse allein beschränkt, sondern laut des hohen Hofkammerdecretes vom 5. v. M. Zahl 39446 beschlossen wurde, dieselbe auch durch die Credits-Abtheilungen in den Provinzen vornehmen zu lassen, so wird das k. k. Cameral-Zahlamt beauftragt, die neuen Couponsbögen zu jenen Obligationen, welche bei der Credits-Abtheilung desselben angemeldet werden, hinauszugeben, und sich dabei nach jener Instruction zu benehmen, welche demselben für die Credits-Abtheilung, zufolge des hohen Hofkammer-Erlaßes vom 30. Mai 1828 Zahl 20578, mit der Präsidial-Verordnung vom 19. Juni 1828 Zahl 4761 vorgezeichnet wurde.

Hievon werden die k. Kreiskassen mit dem Auftrage verständigt, die betheiligten Partheien, die mit solchen Obligationen zur Interessen-Behebung an die Kreiskasse gewiesen sind, bei vorkommender Gelegenheit hierüber gehörig zu belehren, und denselben zu bedeuten, daß sie sich um Ueberkommung der neuen Couponsbögen, unter Producirung der Original-Staatsschuldverschreibungen, an die Credits-Abtheilung des Cameral-Zahlamtes unmittelbar zu wenden haben.

Gubernial-Verordnung vom 13. October 1835. Gub. Zahl 56933.

226.

Wydawanie nowych kuponów na prowizyie do zapisów długu Stanu z dnia 1. Listopada 1823 na 5 od sta uprocentowanych.

Kupony 5procentowych zapisów długu Stanu w mon. kon. z dnia 1. Listopada 1823, kończą się z dniem 1. Listopada r. b., zachodzi więc potrzeba wydania do nich nowych kuponowych arkuszów.

Nowo wydać się maiące arknsze kuponowe rozciągaia się na przeciąg lat 10, i piérwszy kupon zawiéra termin zapadaiący dnia 1. Maia 1836, ostatni kupon ma termin dnia 1. Listopada 1848 zapadaiący.

Na końcu do każdego arkusza kuponowego dołączona iest assygnacyia na dalsze kupony prowizyyne (talony). Wydawanie nowych arkuszów kuponowych rospocznie się z dniem 1. Listopada r. b., i takowe tylko za okazaniem oryginałów obligacyy nastąpić może.

Gdy wydawanie tych arkuszów kuponowych nie na samą powszechną kassę długu Stanu i Banku ograniczone iest, ale podług dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z d. 5. z. m. za liczbą 39446, uchwalono zostało, aby takowe także przez oddziały kredytowe w prowincyiach przedsięwzięte było, przeto c. k. kameralnemu Urzędowi płatniczemu nakazuie się, nowe arkusze kuponowe do owych obligacyi, które w oddziale kredytowym tegoż zameldowane będą, wydawać, a przytém podług owéy instrukcyi postępować, która temuż dla oddziału kredytowego w skutek rozporządzenia wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 30. Maia 1828 za liczbą 20578 rozporządzeniem prezydyialném z dnia 19. Czerwca 1828 za liczbą 4761, przepisana iest.

O tém kassy cyrkułowe z tym nakazem zawiadomione zostaią, iż strony z takiémi obligacyiami dla podniesienia prowizyi do kassy cyrkułowéy przekazane, przy wydarzonéy sposobności w téy mierze oświecić i onym oświadczyć maią, że dla dostania nowych arkuszów kuponowych za okazaniem oryginalnych zapisów długu Stanu do kredytowego oddziału kameralnego Urzędu płatniczego wprost udawać się maią.

Rozporządzenie gub. z d. 13. Października 1835 pod l. gub. 56933.

227.

Zwangsverfahren gegen Zeugen, welche ihre Aussagen wegen Gefälls-Uebertretungen eidlich zu bekräftigen sich weigern.

Durch das Kreisschreiben vom 29. August v. J. Zahl 53546 ist gesetzlich bestimmt, daß und in welcher Art in dem Verfahren wegen Gefälls-Uebertretungen die Zeugen ihre Aussagen eidlich zu bekräftigen haben, und es ergibt sich daraus von selbst, daß Zeugen, welche diese eidliche Bekräftigung verweigern sollten, dazu durch angemessene Zwangsmittel verhalten werden können, welche nach Analogie der §§. 214. und 374. I. Theils, dann §§. 279., 280. und 307. II. Theils des Strafgesetzbuches, wie auch §. 232. der galizischen Gerichtsordnung, in Geld- oder Arreststrafen, welche letzteren nöthigen Falls auch durch Fasten verschärft werden können, bestehen und den Zweck haben, den renitenten Zeugen zu dem dem Gesetze schuldigen Gehorsame zu bringen.

Wornach sich die Kreisämter in vorkommenden Fällen der von denselben durch die Gefällsbehörden anzusuchenden Assistenz zu benehmen haben. Wobei sich übrigens von selbst versteht, daß dieses Zwangsverfahren nur dann angewendet werden könne, wenn im Untersuchungs-Protocoll der Zeuge auf die Verpflichtung zur allenfälligen Eidesablegung ausdrücklich aufmerksam gemacht, und unmittelbar vor der Eidesablegung ihm die Frage gestellt worden ist, ob er nicht an seinen Aussagen etwas zu ändern habe. Worauf die Kreisämter bei ihren Amtshandlungen in vorkommenden Fällen genau zu sehen haben.

Gubernial-Verordnung vom 14. October 1835. Gub. Zahl 61151.

228.

Lohnkutscher, die in einem fremden Orte mit Reisenden ankommen, dürfen nicht gehindert werden, neue Reisende nach jedem beliebigen Orte zu befördern.

Aus Anlaß einer speciellen Verhandlung ist die hohe Hofkanzlei, laut hohen Decretes vom 10. September l. J. Zahl 23438, in die Kenntniß gelangt, daß in manchen Städten und Orten die mit Reisenden dahin kommenden fremden Lohnkutscher neue Rei-

227.

Postąpienie przymuszaiące ze świadkami, którzy swoich zeznań względem przestępstw dochodowych przysięgą stwierdzić wzbraniaią się.

Okolnikiem z dnia 29. Sierpnia r. z. pod liczbą 53546, prawnie postanowiono zostało, że, i na iaki sposób w postępowaniu względem przestępstw dochodowych świadkowie swoie zeznania przysięgą stwierdzać maią, i z tąd wynika samo przez się, że świadkowie, którzyby tego stwierdzenia przysięgą dopełnić wzbraniali się, do tego stosownémi środkami zmuszaiącémi przynagleni być mogą, które środki podług analogii §§. 214. i 374. I. części, tudzież §§. 279, 280. i 307. II. części księgi ustaw karnych, niemniéy §. 232. galicyyskiéy ustawy sądowniczéy, na karach pieniężnych lub aresztu, którą to drugę w razie potrzeby także postem zaostrzyć można, zasadzaią się, i ten zamiar maią, opiéraiącego się świadka do winnego prawu posłuszeństwa przywieść.

Podług czego Urzędy cyrkułowe w wydarzonych przypadkach żądanéy przez Instancyie dochodowe assystencyi zachować się maią. Przyczém wreszcie samo przez się rozumi się, że to zmuszaiące postąpienie tylko wtenczas zastosowane być może, gdy w protokóle śledztwa uwaga świadka na obowiazek złożenia w przypadku przysięgi, wyraźnie zwróconą była i iemu bezpośrednio przed złożeniem przysięgi pytanie zadane było, czyli czego w swoich zeznaniach odmienić nie ma. Na co Urzędy cyrkułowe przy swoich czynnościach urzędowych w zachodzących razach ściśle uważać maią.

Rozporządzenie gub. z d. 14. Października 1835 pod l. gub. 61151.

228.

Furmani naymuiący się, gdy w obce mieysce z podróżnymi przybędą, żadnéy przeszkody doznawać nie maią w wiezieniu nowych podróżnych do iakiegobądźkolwiek mieysca.

Z powodu poszczególnéy rosprawy, wysoka Kancelaryia nadworna podług brzmienia dekretu z dnia 10. Września r. b. za liczbą 23438, odebrała wiadomość, że w niektórych miastach i posadach, obcym naiemnym woźnicom z podró-

sende zur Weiterbeförderung nicht aufnehmen dürfen, und blos auf die Rückfuhren beschränkt seyen; daß an andern Orten fremde Lohnkutscher nur eine bestimmte Zeit zum Behufe der Aufnahme der Reisenden geduldet werden, u. s. w.

Da derlei Beschränkungen vorschriftswidrig sind, und nur zum Nachtheile des Publicums gereichen, so wird den Kreisämtern aufgetragen, sich durch die Ortsobrigkeiten die Ueberzeugung von dem Bestande der Sache zu verschaffen, und dann die Verfügung zu treffen, daß dort, wo eine solche ordnungswidrige Beschränkung der fremden Lohnkutscher bestehen sollte, dieselbe abgestellt werde, und daß die Localbehörden sich die Hindanhaltung solcher Beschränkungen angelegen seyn lassen, weil ein mit dem ordnungsmäßigen Befugniße versehener Lohnkutscher, wenn er in einem fremden Orte mit Reisenden anlangt, nicht gehindert werden kann, die sich ihm ergebenden Parteien nach jedem beliebigen Orte zu befördern.

Gubernial-Verordnung vom 14. October 1835. Gub. Zahl 59151.

229.

Belehrung für die städtischen Kassen, wie sie sich bei Verfaßung der Steuerrechnungen zu benehmen haben.

Es haben sich Fälle ergeben, daß in den Aerarial-Steuerrechnungen der Stadtkassen irriger Weise blos die Abfuhren an die Kreiskassen zur Ausgabsgebühr vorgeschrieben wurden, da doch nicht diese, sondern die bei einer jeden Steuergattung bei der Einnahme vorkommende Abstattungssumme die Gebühr zur Abfuhr an die Kreiskasse bildet.

Es sind demnach sämmtliche Stadtkassen anzuweisen, bei Verfaßung der Steuerrechnungen in der Colonne: Rückstand vom vorigen Jahre, den mit Schluß des abgelaufenen Jahres an jeder Steuergattung verbliebenen baaren Kasserest in die Colonne: für dieses Jahr die in der Einnahme vorkommende Abstattungssumme, und diese beiden in der Colonne: Zusammen, dagegen die hievon geleistete Abfuhr an die Kreiskasse in die Colonne: Abstattung zu stellen, und den über Abschlag dieser Abstattung von der Gesammtschuldigkeit in der Kasse bleibenden baaren Kassereste in die Colonne: schlüßlicher Rückstand einzustellen, welche einzelne Reste zusammen den eigentlichen, mit Schluß des Jahres in der Kasse verbliebenen baaren Kasserest in Uebereinstimmung mit der Rechnung und dem Journal darstellen, und die Uebersicht gewähren müssen,

żnymi tamże przybywaiącym, nie wolno brać nowych podróżnych dla dalszego onych powiezienia i tylko na tém ograniczeni są, iż na powrót wozić mogą; że w innych znowu mieyscach obcy landkuczery tylko przez czas pewny do nabiérania podróżnych oznaczony cierpiani bywaią i t. d.

Gdy podobne ograniczenia przepisom sprzeciwiaią się, i tylko dla publiczności są szkodliwémi, przeto nakazuie się Urzędom cyrkułowym, aby się przez Zwierzchności mieyscowe o istocie rzeczy przekonały, i następnie rozporządziły: by tam, gdzie takowe porządkowi przeciwne ograniczenie furmanów naiemnych istniało, toż uchyloném było, i że Zwierzchności mieyscowe starać się maią nie dopuszczać podobnych ograniczeń, ponieważ woźnica naiemny przepisanym uprawnieniem opatrzony, gdy z podróżnymi w obce mieysce przybędzie, żadnéy przeszkody doznawać nie może, aby podróżnych iemu się powierzaiących wiózł daléy w każde mieysce podług upodobania.

Rozporządzenie gub. z d. 14. Października 1835 pod l. gub. 59151.

229.

Instrukcyia dla kass mieyskich, iak postępować maią przy układaniu rachunków podatkowych.

Wydarzyło się, że w rachunkach kass mieyskich z podatków skarbowych, mylnym sposobem tylko odstawa do kass cyrkułowych, iako należność wydatkowa zapisywana była, gdy przecież nie ta, ale summa z każdego gatunku podatku uiszczona w rubryce przychodu okazuiąca się, należytość odstawienia do kassy cyrkułowéy stanowi.

Wszystkim przeto kassom mieyskim zalecić należy, aby układaiąc rachunki podatkowe w kolumnie: »zaległość z roku przeszłego« resztę kasową z końcem roku upłynionego co do każdego gatunku podatków w gotowiźnie pozostałą, do kolumny: »za ten rok« summę uiszczenia w rubryce przychodu umieszczoną, a te obie w kolumnie: »razem«, przeciwnie zaś uczynioną z tego do kassy cyrkułowéy odstawę, do kolumny »uiszczenie« zapisywały, a reszty kasowe na potrącenie tego uiszczenia z należytości ogólnéy, w kassie gotowizną zostaiące, w kolumnie: »zaległość kończąca rachunek« umieszczały, któreto poszczególne reszty razem tworzą właściwą, z końcem roku w kassie pozostałą w gotowiźnie resztę kassową, z rachun-

wie viel an jeder Steuergattung mit Ende des Jahres zur Abfuhr an die Kreiskasse baar in der Stadtkasse verblieben sey.

Hiernach sind alle Stadtkassen mit dem Beisatze zu belehren, sich genau darnach zu benehmen, und wenn zwischen den Rückständen, welche mit Schluß des Jahres bei der Kreiskasse ausgewiesen werden, und jenen bei der Stadtkasse Differenzen entstehen sollten, selbe sogleich zu erörtern und in Uebereinstimmung zu bringen, die vorgekommenen dießfälligen Differenzen aber in der Rechnung selbst genau anzumerken, weil nur dadurch die so wesentlich nöthige Ordnung und gegenseitige Controlle in der Steuerverrechnung der Städte erzielt werden kann.

Gubernial-Verordnung vom 16. October 1835. Gub. Zahl 53696.

230.

Diurnen und Diäten, welche solchen Personen gereicht werden, die nicht wirkliche Staatsbeamte sind, können mit gerichtlichem Verbothe belegt werden.

Seine Majestät haben über die vorgekommene Frage: ob die Befreiung der Taggelder vom gerichtlichen Verbothe aufzuheben, und die Diurnisten, deren Taggeld durch ihr Verschulden mit Verboth belegt wurde, nicht zu entlassen wären? unterm 7. August d. J. folgende allerhöchste Entschließung zu erlassen geruhet:

»Diurnen und Diäten, welche solchen Personen, die nicht wirkliche Staatsbeamten sind, gereicht werden, können mit gerichtlichem Verbothe belegt werden, und ist diese Bestimmung öffentlich bekannt zu machen, wenn eine derselben entgegengesetzte kund gegeben worden wäre.«

»Es ist aber überhaupt und insbesondere in Fällen, wo solche Verbothe und Executionsführungen auf Diurnen und Diäten vorkommen, mit der Entlassung des Diurnisten oder gegen Diäten Verwendeten vorzugehen, wenn er sich als muthwilliger oder leichtsinniger Schuldenmacher darstellet.«

Wovon die k. k. Kreisämter in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 22. August d. J. Zahl 21354/3502 zur genauen Darnachachtung und weiteren Verfügung an die unterstehenden Magistrate in die Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 18. October 1835. Gub. Zahl 54855.

kiem i dyiaryuszem zgodne i wykazywać muszą, wiele z każdego gatunku podatku z końcem roku dla odstawienia do kassy cyrkułowéy w kassie mieyskiéy gotowizną pozostało.

Podług tego wszystkie kassy mieyskie z tym dokładem nauczone być maią, iż ściśle da tego stosować się, a gdyby między zaległościami z końcem roku w kassach cyrkułowych wykazywanémi, a wykazami zaległości w kassach mieykich iakowe różnice zachodziły, takowych natychmiast dochodzić i one do zgodności przyprowadzić należy; różnice zaś w téy mierze zaszłe, w samym rachuuku dokładnie zapisać, ponieważ tym tylko sposobem porządek istotnie tyle potrzebny i wzaiemna kontrola w obliczeniu podatków przez miasta, osiągnionémi być mogą.

Rozporządzenie gub. z d. 16. Października 1835 pod l. gub. 53696.

230.

Dyiurny i dyiety dawane osobom, niebędącym rzeczywistymi urzędnikami Stanu, sądowéy kondykcyi podpaść mogą.

Nayiaśnieyszy Pan na wzniecone zapytanie, czyli uwolnienie płat dziennych od sądowéy kondykcyi uchylone i dyiurniści, których ich dzienna płaca, z ich winy, sądowéy kondykcyi uległa, nie maią być oddaleni? raczył pod dniem 7. Sierpnia r. b. wydać następuiące naywyższe postanowienie:

»Dyiurny i dyiety takim osobom płacone, którzy nie są rzeczywistymi urzędnikami Stanu, mogą podpaść kondykcyi sądowéy i ten przepis publicznie ogłoszony być ma, ieżeli iaki temu przeciwny obwieszczony był.«

»W ogólności atoli i w szczególności przy takich zdarzeniach, gdzie na dyiurny i dyiety zachodzi kondykcyia lub exekucyia przedsięwzięta iest, oddalenie dyiurnisty lub za dyetami używanego nastąpić ma wtenczas, ieżeli taki swawolnie lub lekkomyślnie długi zaciągaiącym okaże się.»

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe w następności dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 22. Sierpnia r. b. za liczbą 21354|3502, dla ścisłego zachowania i dalszego rozporządzenia podwładnym Magistratom, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z d. 18. Października 1835 pod l. gub. 54855.

231.

Verwaltung der Gerichtsbarkeit über die sogenannten deutschen, von der Krone Böhmen abhängigen Lehen und deren Besitzer.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 3. Juni d. J., in Ansehung der künftigen Verwaltung der Gerichtsbarkeit über die sogenannten deutschen, von der Krone Böhmen abhängigen Lehen und deren Besitzer, folgende allerhöchste Bestimmungen zu erlassen geruhet:

1) Das böhmische Appellationsgericht wird von der demselben bisher ausnahmsweise zugewiesenen Gerichtsbarkeits-Verwaltung in erster Instanz über die erwähnten Lehen und deren Besitzer enthoben, und dafür

2) das böhmische Landrecht als Forum privilegiatum des gesammten böhmischen Adels auch für die deutschen Lehen Böhmens und deren Besitzer in allen Civil-Justiz-Angelegenheiten sowohl in Streitsachen, als in Geschäften des adelichen Richteramtes, zum Personal- und Realrichter in erster Instanz, mit Vorbehalt der Berufung an das böhmische Appellationsgericht in zweiter, und an den obersten Gerichtshof in dritter Instanz bestimmt, in dessen Folge auch die deutsche Lehentafel künftig bei dem böhmischen Landrechte aufbewahrt und fortgeführt werden wird; dagegen werden

3) alle übrigen die deutschen Lehen betreffenden Geschäfte in publico politicis dem böhmischen Landesgubernium, mit Vorbehalt der weitern Berufung an die k. k. vereinigte Hofkanzlei, zugewiesen.

4) In Criminal-Angelegenheiten aber haben die in Böhmen bestehenden Criminalgerichte die Gerichtsbarkeit auch über diese Lehenvasallen nach den in dem ersten Theile des mit dem 1. Jäner 1804 in Wirksamkeit getretenen Strafgesetzes enthaltenen Bestimmungen auszuüben.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 9. September d. J. Zahl 22421 mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird, daß die Bestimmungen derselben, vom 1. Jäner 1836 angefangen, in Wirksamkeit treten.

Gubernial-Kundmachung vom 18. October 1835. Gub. Zahl 58581.

231.

Sprawowanie sądownictwa (jurysdykcyi) nad tak zwanémi niemieckiémi, od Korony czeskiéy zawisłemi lennościami i onych posiadaczami.

Jego c. k. Mość raczył naywyższą uchwałą z dnia 3. Czerwca r. b. względem przyszłego sprawowania sądownictwa nad tak zwanémi niemieckiémi, od Korony czeskiéy zawisłémi dobrami lennémi i onych posiadaczami następuiące naywyższe wydać postanowienia:

1) Czeski Sąd appellacyyny uwolnionym zostaie od przydzielonego mu wyiątkowo dotąd sprawowania sądownictwa w piérwszéy Instancyi nad wzmiankouanémi lennościami i onych posiadaczami, a miasto tego

2) ustanowiony zostaie czeski Sąd szlachecki, iako Forum privilegiatum całéy szlachty czeskiéy, także dla niemieckich lenności w Czechach i onych posiadaczów we wszystkich cywilnych sprawach tak spornych, iako też i Urzędu szlachetnego sędziego, (Officium nobile judicis) sędzią osobistym i realnym w piérwszéy instancyi, z zastrzeżeniem odwołania się do czeskiego Sądu appellacyynego w drugiéy i do naywyższego Trybunału sprawiedliwości w trzeciéy Instancyi; w skutek czego i Tabula lenności niemieckich na przyszłość przy czeskim Sądzie szlacheckim utrzymowaną i prowadzoną będzie, zaś

3) wszystkie inne niemieckie lenności dotyczące sprawy (in publico politicis) czeskiemu Rządowi kraiowemu z zastrzeżeniem dalszego rekursu do c. k. połączonéy Kancelaryi nadwornéy przydzielone zostaią;

4) w sprawach zaś kryminalnych wykonywać maią sądownictwo istnące w Czechach Sądy kryminalne nad lennikami (wazalami) podług przepisów zawartych w Iszéy części ustawy karnéy, która z 1szym Stycznia 1804 prawną moc otrzymała.

Którato naywyższa uchwała w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 9. Września r. b. za liczbą 22421 z tym dodatkiem do powszechnéy wiadomości podaną zostaie, że postanowienia téyże od 1. Stycznia 1836 zacząwszy, działalnémi być zaczynaią.

Obwieszczenie gub. z dnia 18. Października 1835 do l. gub. 58581.

232.

Privatpfründen müssen schleunig besetzt werden.

Da es sich durch mehrjährige Erfahrung bewährt hat, daß die in den höchsten Vorschriften gegründete schleunige Besetzung der erledigten Privatpfründen zum Nachtheil der Seelsorge und des Fundus instructus verzögert wird, weil die Ausstellung der Präsentations-Urkunden für die vom Consistorium zur Besetzung der Privat-Beneficien vorgeschlagenen Competenten von Seite der Privat-Collatoren über die zur Präsentation festgesetzte gesetzliche Zeit hinausgeschoben, und nicht der bestehenden Vorschrift gemäß mittelst der Post dem Consistorium eingesendet, sondern dem gewählten Pfarrer eingehändigt, und von diesem oft durch längere Zeit zurückbehalten wird; so findet man zur Beseitigung solcher Unzukömmlichkeiten die erlassene Normal-Vorschrift vom 23. October 1812 Zahl 38031 den Dominien mittelst der Kreisämter mit dem Beisatze in Erinnerung zu bringen, daß die Consistorien gleichzeitig angewiesen werden, bei vorkommenden Unterlassungsfällen von dem, denselben durch die höchste Normal-Vorschrift vom 4. Juli 1786 Zahl 16868 eingeräumten Befugniß, nach verflossenem Termine die erledigte Pfründe jure devolutivo zu vergeben, Gebrauch zu machen.

Die Kreisämter haben hiernach das Weitere zu verfügen.

Gub. Verordnung vom 20. October 1835. Gub. Zahl 54200.

233.

Entrichtung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten in dem Zollausschluße von Brody bei dem Ausschanke.

In Gemäßheit des Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 7. October 1835 Zahl 44802, wird in Verfolg des Kreisschreibens vom 1. September 1835 Zahl 53274, zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß die allgemeine Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten, Tariff-Post-Nro. 1., 2. und 3., in dem Zoll-Commercial-Ausschluße der Stadt Brody vom 1. November 1835 nicht bei der Erzeugung, sondern wie bisher bei dem Verschleiße, nach den Bestimmungen des Kreisschreibens vom 5. Juli 1829 Z. 5039, eingehoben werden wird.

Gubernial-Kundmachung vom 21. October 1835. Präs. Zahl 8801.

232.

Plebanie prywatne prędko obsadzane być powinny.

Gdy z wieloletniego doświadczenia okazało się, że prędkie obsadzenie opróżnionych prebend prywatnych na przepisach naywyższych gruntuiące się, ze szkodą starunku duchownego i funduszu gruntowego, opóźniane bywa, ponieważ wygotowanie dokumentów prezentowania dla przedstawionych przez Konsystorz do obsadzenia prebend prywatnych kandydatów ze strony kollatorów prywatnych nad czas do prezentowania prawnie ustanowiony, przewlekane i dokumenta te nie podług trwaiących przepisów pocztą do Konsystorza posełane, ale wybranym parochom wręczone, a przez tych częstokroć długi czas przytrzymywane bywaią; przeto dla uchylenia podobnych nieprzyzwoitości przypomina się Dominiom przez Urzędy cyrkułowe przepis normalny z dnia 23. Października 1812 pod liczbą 38031 z tém dołożeniem, że Konsystorzóm równocześnie wskazane zostało, w wydarzaiących się razach omieszkania z uprawnienia nayważszém przepisem z dnia 4. Lipca 1786 za liczbą 16868 dozwolonego, aby po upłynionym terminie opróżniona prebenda jure devolutivo obsadzoną została, użytek zrobić.

C. k. Urzędy cyrkułowe maią stosownie do tego, co potrzeba daléy rozporządzić.

Rozporządzenie gub. z d. 20. Pazdziernika 1835 pod l. gub. 54200.

233.

Opłata podatku konsumcyynego od przepalanych płynów spirytusowych od wyszynku w obwodzie wyłączenia cłowego (territorium od cła wolnego) Brody.

Stosownie do dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 7. Października 1835 pod liczbą 44802, w uzupełnieniu okolnika z dnia 1. Września 1835 pod l. 53274, podaie się do publicznéy wiadomości, że powszechny podatek konsumcyyny od przepalanych płynów spirytusowych pod Nrem. porządkowym taryfy 1, 2 i 3, w obwodzie wyłączenia cłowego handlowego miasta Brody od dnia 1. Listopada 1835 nie przy wyrobieniu, ale iak dotąd, przy przedaży, podług przepisów okolnika z dnia 5. Lipca 1829 pod liczbą 5039, pobiérany będzie.

Obwieszczenie gub, z dnia 21. Października 1835 do l. prez. 8801.

234.

Errichtung einer Gefällenwache und deren Aufstelluug.

Se. Majestät haben anzuordnen geruhet, daß eine Gefällenwache errichtet werde, mit deren Aufstellung alle, gegenwärtig unter verschiedenen Benennungen bestehenden, oder nach einzelnen Gefällen gesonderten Aufsichts-Organe, in so weit sie nicht ohnehin durch die Errichtung der Gränzwache außer Wirksamkeit treten, oder noch treten werden, aufzuhören haben.

Da diese Gefällenwache in kurzer Zeit aufgestellt werden wird, so wird der beiliegende Auszug .|. aus der Verfassung der Gefällenwache, in Folge hohen Hofkammerdecretes vom 3. October 1835 Z. 44653, zur allgemeinen Kenntniß gebracht, damit sich von Jedermann hiernach benommen werde.

Gubernial-Kundmachung vom 21. October 1835. Gub. Zahl 63219.

.|.

Auszug
aus der Verfassung der Gefällenwache.

§. 1.

Die Gefällenwache ist bestimmt:

a) Den Schleichhandel und die Uebertretungen der Gefälls-Vorschriften zu hindern.

b) Verübte Uebertretungen dieser Vorschriften zu entdecken.

c) Den ausübenden Gefällsämtern in der Vollziehung ihrer Amtshandlungen Hilfe zu leisten.

§. 2.

Die Gefällenwache ist ferner verpflichtet, in den Fällen, welche durch besondere Vorschriften näher bezeichnet werden, bei der Vollstreckung der Vorkehrungen für die öffentliche Sicherheit mitzuwirken.

§. 3.

Die Gefällenwache wird bestehen: aus Gefällen-Aufsehern, Oberaufsehern und Respicienten, denen die erforderliche Zahl Unterinspectoren und Inspectoren vorgesetzt wird.

§. 5.

Die Gefällenwache ist ausschließend den Cameral-Behörden, und in der höchsten Instanz der k. k. allgemeinen Hofkammer untergeordnet.

234.

Utworzenie straży dochodowéy i iéy ustanowienie.

Nayiaśnieyszy Pan rozporządzić raczył, aby utworzoną została straż dochodowa, z ustanowieniem któréy wszystkie obecnie pod rożném nazwaniem istnieiące, lub podług szczególnych dochodów podzielone kategoryie dozorców, ieżeli oprócz tego przez utworzenie straży graniczném nieczynnémi nie zostały, lub nieczynnémi nie zostaną, ustać maią.

Gdy ta dochodowa straż wkrótce ustanowioną zostanie, przeto wyciąg z ustanowy straży dochodowéy tu załączony .|'., w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 3. Października 1835 pod liczbą 44653, do powszechnéy wiadomości tym końcem podany zostaie, aby się każdy podług tego stosował.

Obwieszczenie gub. z dnia 21. Października 1835 do 1. gub. 63219.

.|.

Wyciąg
z ustanowy straży dochodowéy.

§. 1.

Straż dochodowa przeznaczona iest:

a) Przemytnictwu i przestępstwom przepisów dochodowych przeszkadzać.

b) Popełnione przestępstwa tych przepisów odkrywać.

c) Urzędóm dochodowym wykonawczym, w pełnieniu urzędowych czynności, być ku pomocy.

§. 2.

Straż dochodowa również obowiązana iest w przypadkach, osobnémi przepisami dokładniéy oznaczonych, przy dopełnianiu rozporządzeń ku publicznemu bezpieczeństwu, wspólnie działać.

§. 3.

Straż dochodowa składać się będzie: z dozorców dochodowych, nadzorców i doglądaczów (respicientów), którym za przełożonych potrzebna liczba podinspektorów i inspektorów dodana będzie.

§. 5.

Straż dochodowa podlega wyłącznie Instancyióm kameralnym i w naywyższéy Instancyi: c. k. powszechnéy Kamerze nadwornéy.

§. 18.

Die ordentlichen Dienstverrichtungen der Gefällenwache sind:

a) Die vorschriftmäßige Beaufsichtigung der Handels- oder Gewerbsleute und Grundbesitzer, deren Geschäftsbetrieb durch die bestehenden Vorschriften zum Schutze eines Staatsgefälles einer besonderen Aufsicht unterworfen wird.

b) Die Vornahme von Hausdurchsuchungen bei Parteien, rücksichtlich deren die zur Anwendung dieser Maßregel gesetzlich vorgezeichneten Bedingungen vorhanden sind. Ein gemeiner Aufseher ist für sich nicht befugt, eine Hausdurchsuchung vorzunehmen, wenn er von seinem unmittelbaren Vorgesetzten im Allgemeinen, oder für specielle Fälle dazu die Ermächtigung nicht erhalten hat.

c) Die Vollziehung der Vorschriften über die Untersuchung und Ueberwachung der für den Absatz von Gegenständen der Staatsmonopole bestellten Geschäftsvermittler, Verleger und Verschleißer.

d) Die Bewachung von Brücken, Ueberfahrten und Landungsplätzen.

e) Die Ausübung einer Controlle über die Amtshandlungen der einhebenden Gefällsämter.

§. 19.

Zum Behufe dieser Ueberwachung der Amtshandlungen einhebender Gefällsämter sind die einem Gefällsamte nicht dauernd zur Dienstleistung zugewiesenen Angestellten der Gefällenwache befugt:

a) Waarenladungen, die der Zollentrichtung oder der zollämtlichen Beaufsichtigung unterliegen, oder verzehrungssteuerpflichtige Gegenstände, nachdem dieselben von einem hiezu bestellten Gefällsamte der Amtshandlung unterzogen wurden, wenn sich gleich die ämtliche Deckung und der Verschluß in Ordnung befindet, zu dem nächsten Gefällsamte stellen, und eine wiederholte Untersuchung (Nachrevision) derselben vornehmen zu lassen.

Von diesem Rechte darf jedoch nur bei vorhandenem dringenden Verdachte Gebrauch gemacht werden. Die Individuen, welche sich dieses Rechtes ohne einen solchen Verdacht bedienen, sind für die Folgen verantwortlich.

b) Unter die Verrichtungen der Gefällenwache gehört die Einziehung der Deckungen, mit denen Parteien

§. 18.

Służba porządkowa straży dochodowéy iest:

a) Stosowne do przepisów dozorowanie nad handlarzami, professyionistami i ziemi posiadaczami, których zarobkowanie mocą ninieyszych przepisów dla obrony dochodów skarbowych szczególnemu dozorowi podléga.

b) Przeglądanie domów u strón, względem których warunki do użycia tych środków prawnie określone zachodzą. Dozorca szeregowy nie iest mocen sam przeglądanie przedsiębrać, ieżeli od bezpośredniego przełożonego swoiego w ogólności, lub w poszczególnych przypadkach na to upoważnienia nie otrzymał.

c) Dopełnienie przepisów o przeglądaniu (rewizyi) i doglądanie postanowionych dla przedaży artykułów monopolium rządowego, pośredników, składników i trafikantów.

d) Doglądanie mostów, przewozów i mieysc lądowania.

e) Wykonywanie kontroli czynności urzędowych poborczych Urzędów dochodowych.

§. 19.

Do tego nadczuwania nad urzędowémi czynnościami Urzędów poborczych, uprawnieni są zlecennicy straży dochodowéy, Urzędowi dochodowemu do pełnienia służby nie stale przydzieleni:

a) Ładunki towarów, opłacie cła lub cłowemu dozorowi, albo też artykuły podatkowi konsumcyynemu podpadaiące, gdy te przez ustanowionego ku temu urzędnika dochodowego pod urzędowe postępowanie inż wzięte były, ieżeli wraz i osłona urzędowa i zamknięcie (opieczętowanie) w swoim porządku znayduią się, do nayblizszego Urzędu dochodowego stawić i powtórne przeglądanie (rewizyią) tychże przedsięwziąć kazać.

Wszakże z uprawnienia tego, tylko w nagłym razie zachodzącego podeyrzenia, użytek robić wolno. Ci, co tego uprawnienia bez danego podeyrzenia użyią, za skutki odpowiadać maią.

b) Do czynności straży dochodowéy należy także odbieranie kart osłonnych, którémi strony na artykuły

über zoll= und verzehrungssteuerpflichtige Gegenstände versehen sind.

§. 21.

Die Vollziehung von Streifungen und die Stellung von Hinterhalten (Vorpaßen) ist in der Regel nicht in dem Berufe der Gefällenwache gelegen. Zur Bewachung der Steuerlinien, mit denen einige Städte für die Einhebung der Verzehrungssteuer umschlossen sind, und zur Besetzung von einzelnen Puncten im Inneren des Landes, die, um dem Eindringen des Schleichhandels zu begegnen, durch ununterbrochene Streifungen starker Abtheilungen gedeckt werden müssen, werden Abtheilungen der Gränzwache bestimmt werden.

§. 22.

Der Gefällenwache liegt der Dienst der Streifungen ob:

a) Zur Bewachung der Steuerlinien um geschlossene Orte, oder zur Deckung einzelner Puncte, in so ferne die Aufstellung von Abtheilungen der Gränzwache unzulässig erkannt wird.

b) Wenn Streifungen zur Entdeckung von Gefällen=Uebertretungen, über welche eine geheime Anzeige einlangte, oder über die aus anderen Umständen ein gegründeter Verdacht entsteht, nothwendig sind, z. B. in der Nähe von Orten, die einem starken Verbrauche abgabenpflichtiger Gegenstände zum Sammelplatze, oder zum Uebergangspuncte der Verbreitung über das übrige Land dienen.

c) Wenn die Gefällenwache von einem Gefällsbeamten oder von der Gränzwache zur Mitwirkung bei einer Streifung aufgefordert wird.

§. 23.

Bei der Verrichtung dieses Dienstes hat sich die Gefällenwache nach den der Gränzwache für dieselben vorgezeichneten Bestimmungen zu benehmen.

§. 24.

Im Inneren des Landes, das ist: außer dem den Dienstverrichtungen der Gränzwache nächst der Zollinie zugewiesenen Bezirke, darf die Gefällenwache Frachtführer oder Packträger, von denen es wahrscheinlich ist, daß sie zollbare Waaren oder Gegenstände, die bei der Uebertragung von einem Orte an den andern, zu Folge der bestehenden Vorschriften, mit schriftlichen Deckungen versehen seyn müssen, mit sich führen oder tragen, über die Beschaffenheit der Ladung befragen, und zur Vorweisung der Deckungen auffordern.

cłu lub podatkowi konsumcyynemu podpadaiące, opatrzone są.

§. 21.

Patrolowanie i czaty, nie należą w porządku do powołania straży dochodowéy. Dla pilnowania liniy podatkowych, którémi niektóre miasta dla poboru podatku konsumcyynego obwiedzione są i dla osadzenia poszczególnych punktów wewnątrz kraiu, które dla zagrodzenia handlowi przemytniczemu nieprzerwaném patrolowaniem mocnych oddziałów straży, zabezpieczone być muszą, przeznaczone będą oddziały straży graniczney.

§. 22.

Patrolowanie będzie rzeczą służby straży dochodowéy:

a) Dla pilnowania liniy podatkowych około mieysc (ze względu podatku) zamkniętych, lub dla osłony poszczególnych punktów, ieżeli postawienie oddziału straży granicznéy uznane będzie niestosownem.

b) Kiedy patrole w celu odkrycia przestępstw dochodowych, względem których potaiemne doniesienia zaszły, lub o których z innych okoliczności gruntowne podeyrzenie powstało, potrzebnémi się staną, n. p. w pobliskości mieysc, które dla mocnego odbytu towarów (konsumpcyi artykułów), opłacie podległych, za punkt składowy lub przechodowy, dla rozesłania ich po drugich mieyscach kraiu służą: i

c) kiedy straż dochodowa przez urzędnika dochodowego, lub przez straż graniczną, do spółdziałania na patrolu wezwaną zostanie.

§. 23.

W pełnieniu téy służby, straż dochodowa, podług przepisów dla straży granicznéy oznaczonych, zachować się ma.

§. 24.

Wewnątrz kraiu, to iest: po za obwód straży granicznéy dla czynności służbowych przy linii cłowéy, wyznaczony, wolno straży dochodowéy frochtarzów lub paczkarzów, o których prawdopodobnie sądzić można, że prowadzą lub niosą towary, albo artykuły cłu podległo, które przy przeprowadzeniu ich z iednego mieysca na drugie, stosownie do przepisów trwaiących osłonami pisemnémi opatrzone być muszą, pytać o naturę ładunku i do okazania osłony wezwać.

§. 25.

Andere Parteien dürfen im Inneren des Landes auf den Strassen nur in dem Falle angehalten und um die Gegenstände, die sich bei ihnen befinden, befragt werden, wenn der dringende Verdacht einer Uebertretung der Gefällsvorschriften obwaltet, oder wenn die mit den Anordnungen über die Schließung einzelner Orte vorgezeichneten Bedingungen zur Anwendung dieser Maßregel vorhanden sind.

§. 26.

Auf der Straße ist sich von der Uebereinstimmung der Ladung mit der Angabe der Partei nur in so weit zu überzeugen, als dieses ohne Veränderung in der Lage der Ladung und ohne Oeffnung der Behältnisse oder der Verpackung geschehen kann. In so ferne dieses nicht der Fall ist, oder wenn, ungeachtet der Uebereinstimmung der äußeren Gestalt und des Verschlußes der Waarenladung mit der Angabe der Partei und den vorgewiesenen Deckungen, aus wichtigen Gründen der Verdacht entsteht, daß die Ladung in der Menge oder Beschaffenheit von der Angabe der Partei, oder der vorgewiesenen Deckungen abweiche, so soll sich die Partei mit der Ladung auf dem nächsten, auf dem Wege zum Orte der Bestimmung gelegenen einhebenden Gefällsamte, oder falls in dieser Richtung eine politische Obrigkeit näher gelegen wäre, zu derselben verfügen, wo die Untersuchung der Ladung vorschriftmäßig zu pflegen ist. Würde sich auf der Richtung der Waarensendung weder ein Gefällsamt, noch eine politische Obrigkeit befinden, so hat die Stellung zu dem nächsten Gefällsamte, oder der nächsten Obrigkeit in der Art zu geschehen, daß der Partei die möglichst geringe Abweichung von der eingeschlagenen Richtung verursacht werde.

§. 33.

Die Angestellten der Gefällenwache haben sich bei der Vollziehung der ihnen aufgetragenen Verrichtungen nach den für die Letzteren bestehenden Vorschriften genau zu achten. Es liegt ihnen ob, den Parteien im Dienste mit Anstand und Mäßigung zu begegnen.

§. 34.

Den in der Ausübung des Dienstes begriffenen Individuen der Gefällenwache kommen die in dem Gesetze gegründeten Rechte der Wache zu. Die gegen dieselben mit gefährlicher Drohung oder gewaltsamer Handanlegung verübte Widersetzlichkeit wird als Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit, und die Zusammenrottung mehrerer Personen, um denselben Widerstand zu leisten, als das Verbrechen des Aufstandes geahndet.

§. 25.

Inne osoby wtenczas tylko wewnątrz kraiu, lub na gościńcu, przytrzymywać i o artykuły przy nich znayduiące się pytać można, ieżeli o przekroczeniu przepisów dochodowych naglące zachodzi podeyrzenie, lub ieżeli zachodzą warunki, rozporządzeniami względem zamykania mieysc poszczególnych, dla użycia tych środków wskazane.

§. 26.

Na gościńcu, o zgodności ładunku z podaniem strony, tak dalece tylko przekonać się należy, iak się to, nie zmieniaiąc położenia ładunku i stosunków lub pakunków nie otwieraiąc, uczynić da. Jeżeli się tym sposobem przekonać nie można, lub ieżeli pomimo zgodności zewnętrznego kształtu i zamknięcia ładunku z podaniem strony i okazanémi osłonami z ważnych powodów powstało podeyrzenie, że ładunek co do ilości, lub iakości, z podaniem strony, lub okazanémi osłonami nie zgadza się; strona, na wezwanie straży dochodowéy wraz z ładunkiem, udać się ma do nayblizszego na drodze do mieysca przeznaczenia znayduiącego się Urzędu dochodowego poborczego, lub gdyby w tymże kierunku Zwierzchność polityczna bliżéy położoną była, do téyże, gdzie przegląd ładunku podług przepisów przedsięwzięty być ma. Gdyby w kierunku idącéy posełki, nie było ani Urzędu dochodowego, ani politycznéy Zwierzchności, towar do nayblizszego Urzędu dochodowego, lub nayblizszéy Zwierzchności stawiony być ma w ten sposób, aby strona od zamierzonego kierunku, ile możności iak naymniéy zboczyć przymuszoną była.

§. 33.

Zlecennicy straży dochodowéy, pełniąc czynność onym nakazane, ściśle podług przepisów dla siebie wydanych zachować się maią. Powinnością ich wreście że stronami w służbie obchodzić się przyzwoicie i z umiarkowaniem.

§. 34.

Osobom straży dochodowéy pełniącym służbę, przystoią prawa straży na ustawach oparte. Odpór im dany z niebezpiecznem zagrożeniem, lub gwałtownem użyciem ręki (przemocy), iako zbrodnia gwałtu publicznego, a zbiegowisko więcéy osób dla dania tegoż odporu, iako zbrodnia powstania, ukarane będą.

§. 35.

Die Partheien sind verpflichtet, die Auskünfte und Nachweisungen, welche die Angestellten der Gefällenwache im Grunde der ihnen durch die Gesetze übertragenen Amtshandlungen über abgabenpflichtige, oder einer gefällsämtlichen Aufsicht unterliegende Gegenstände fordern, zu ertheilen, und überhaupt den auf die bestehenden Vorschriften gegründeten, an sie ergehenden Aufforderungen unter den gesetzmäßigen Strafen Folge zu leisten. Es kömmt ihnen nicht zu, diese Folgeleistung aus dem Grunde zu verweigern, weil nach ihrer Ansicht der Verdacht einer Uebertretung der Gefällsvorschriften gegen sie nicht vorhanden sey.

§. 67.

Die Glieder der Gefällenwache unterstehen in Civil- und Strafangelegenheiten der Gerichtsbarkeit desjenigen Gerichtsstandes, der ihrer persönlichen Eigenschaft angemessen ist. Als der Wohnsitz derselben ist der ihnen angewiesene Standort anzusehen. Dieselben werden für die Ausübung der Gerichtsbarkeit bei schwerer Polizei-Uebertretung unter die in einem öffentlichen landesfürstlichen Amte stehenden Personen gereihet.

§. 69.

Die Vorschriften über die Verehelichung und über die Militärpflicht der Individuen der Gränzwache finden auch auf die Angestellten der Gefällenwache Anwendung.

§. 70.

Der Gefällenwache wird eine Amtskleidung bewilligt, über die eine besondere Vorschrift das Nähere bestimmt.

§. 72.

Die Waffen bestehen bei den einem Amte dauernd zur Dienstleistung zugewiesenen Individuen in einem Säbel. Andere Angestellte der Gefällenwache, vom Respicienten abwärts, werden mit einem Feuergewehre sammt Bajonet betheilt, das sie bei Streifungen, bei der Versehung stehender Wachen und bei der Begleitung von Aerarialgut, oder in Strafverhandlung gezogener Gegenstände (Contreband-Waaren) zu tragen haben.

§. 76.

Ueber den Gebrauch der Waffen gelten für die Gefällenwache die für die Gränzwache bestehenden Vorschriften.

§. 35.

Strony obowiązane są, na wezwanie zlecenników straży dochodowéy, na mocy urzędowania, w przedmiotach opłacie lub dozorowi dochodowemu podległych, onym prawami nadanego, uczynione, potrzebnych wiadomości i wywodów udzielić; w ogólności wezwaniom otrzymanym a na trwaiących przepisach zasadzaiącym się, pod karami prawem ustanowionémi zadosyćuczynić. Nie wolno im wyłamywać się od tego zadosyćuczynienia z tego powodu, że podług ich zdania, podeyrzenie o przestępstwo przepisów dochodowych przeciwko onym nie zachodzi.

§. 67.

Członkowie straży dochodowéy w sprawach cywilnych i kryminalnych, podlégaią jorysdykcyi Sądu ich osobistym właściwościom przyzwoitego. Za mieysce siedziby uważane być ma każde onym wyznaczone stanowisko. Dla wykonywania jurysdykcyi czyli władzy sądowniczéy w ciężkich przestępstwach policyynych, policzeni są oni w poczet osób, na publicznym Urzędzie monarchicznym zostaiących.

§. 69.

Przepisy względem zaślubienia się i powinności służenia w woysku dla osób straży graniczněy, służą także dla umieszczonych w straży dochodowéy.

§. 70.

Dla straży dochodowéy dozwolony iest ubiór urzędowy (mundur), względem którego osobny przepis dokładniéy stanowi.

§. 72.

Broń osób urzędowi dochodowemu do służby przydzielonych, iest szabla. Inni umieszczeni przy straży dochodowéy od respicienta wstecz, dodaną strzelbę z bagnetem, którą na patrolach, przy odbywaniu straży posterunkowéy (na pikiecie) i prowadząc własność skarbową, albo rzecz pod rozprawę karną wziętę (towar kontrabandy), nosić maią.

§. 76.

Co do używania broni przez straż dochodową, służą przepisy dla straży granicznéy istnieiące.

235.

Regulirung der Weg- und Brückenmäuthe auf der Kuttyer Verbindungsstraße.

In Gemäßheit des hohen Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 7. October l. J. Zahl 44524, wird vom 1. November 1835 an

a) die in Czerniawka, unter der Benennung Kuttyer Mauthschranken, bestehende Weg- und Brückenmauth-Einhebung aufhören, dagegen

b) ein neuer Schranken bei Kutty mit der Gebühr für 1 Meile, und die Brücke über den Rybnica-Bach von 37 1/2 Klafter Länge, mit der Gebühr nach der II. Classe, zusammen von 3 kr.;

c) eben so ein neuer Schranken bei Kossow, mit der Gebühr für 2 Meilen Weges, und die Brücke über den Pistynka-Bach von 43 1/2 Klafter, mit der Gebühr nach der III. Classe, zusammen von 5 kr., errichtet werden.

Die Weg- und Brückenmauth-Station Jabłonów (Stopczałów) bleibt mit den dermaligen Gebühren ungeändert.

Welches hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 22. October 1835. Gub. Zahl 63419.

236.

Erläuterung der galizischen Jurisdictions-Norm in Ansehung der gerichtlichen Vertretung unterthäniger Gemeinden.

Seine k. k. Majestät haben mit einer an die k. k. Hofcommission in Justiz-Gesetzsachen unterm 3. Juli l. J. erlassenen allerhöchsten Entschließung folgende Erläuterung der galizischen Jurisdictions-Norm zu genehmigen geruhet, nämlich:

1) »daß die in den Hofdecreten vom 26. Jäner und 26. März 1784 Nro. 231. und 269., enthaltene Erläuterung der Jurisdictions-Vorschriften, in Beziehung auf unterthänige Gemeinden, auch auf den §. 23. Lit. e. der durch das Patent vom 9. April 1784 kund gemachten galizischen Jurisdictions-Norm ihre volle Anwendung finde;«

2) »die durch das Hofdecret vom 9. Juli 1808 Nro. 852. angeordnete Vertretung der unterthänigen Gemeinden durch die

235.

Urządzenie myta drogowego i mostowego na związkowym gościńcu do Kutów.

Stosownie do dekretu wysokiéy c. k. Kamery nadwornéy z dnia 7. Października r. b. pod liczbą 44524, począwszy od 1. Listopada 1835:

a) pobór myta drogowego i mostowego w Czerniawce pod nazwą: rogatka myta drogowego Kutska, istnący, ustaie; za to

b) nowa rogatka pod Kutami z opłatą od iednéy mili drogi i most na potoku Rybnica 37 1/2 sążni długi z opłatą II. klassy po 3 kr. i

c) podobnież nowa rogatka pod Kossowem z opłatą od 2 mil drogi i most na potoku Pistynka 43 1/2 sążni długi, z opłatą podług III. klassy, razem po 5 kr., utworzone zostaną.

Myto drogowe i mostowe w stacyi Jabłonów (Stopczałów) z teraźnieyszą opłatą żadnéy odmianie nie podpadło.

Co ninieyszém do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z d. 22. Października 1835 pod l. gub. 63419.

236.

Obiaśnienie prawa o procedurze sądoniwczéy dla Galicyi. (Norma jurisdictionis), względem zastępowania przed sądem gmin poddańczych.

Jego c. k. Mość raczył naywyższém postanowieniem pod dniem 3. Lipca r. b. do c. k. nadwornéy Komissyi w rzeczach prawodawstwa wydaném, następuiące obiaśnienie prawa o procedurze sądowniczéy dla Galicyi uchwalić, a mianowicie:

1) »że obiaśnienie przepisów jurysdykcyynych w dekretach nadwornych z dnia 26. Stycznia i 26. Marca 1784 pod liczbami 231 i 269 zawarte, co do gmin poddańczych także do §. 23. lit. e. ogłoszonego patentem z dnia 9. Kwietnia 1784 prawa o procedurze sądowéy dla Galicyi zupełnie zastosowane być ma;«

2) »że zastępstwo gmin poddańczych przez Zwierzchności gruntowe, dekretem nadwornym z dnia 9. Lipca 1808,

Grundobrigkeiten (Kreisschreiben des galizischen Guberniums vom 23. Juli 1808), sey nur in den Fällen zu verstehen, in welchen die Streitsachen, worin die Gemeinde klagender oder beklagter Theil ist, nicht von dem eigenen grundobrigkeitlichen Gerichte selbst zu verhandeln ist;»

3) »wäre aber nach den Jurisdictions-Vorschriften die Streitsache vor dem eigenen grundobrigkeitlichen Gerichte der klagenden oder beklagten unterthänigen Gemeinde zu verhandeln, so habe die Vertretung derselben das Fiscalamt, und rücksichtlich der Unterthans-Advocat zu übernehmen, und daher sey die Streitsache aus diesem Grunde vor dem Gerichtsstande des Fiscus zu verhandeln.«

Diese allerhöchste Entschließung wird in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 12. August l. J. Zahl 20085, zur allgemeinen Wissenschaft und Darnachachtung bekannt gemacht.

Die oben bezogenen hohen Hofdecrete vom 26. Jäner und 26. März 1784 Nro. 231. und 269. .|. :|: werden diesem Kreisschreiben zugleich beigefügt.

Gubernial-Kundmachung vom 22. October 1835. Gub. Zahl 53114.

.|.

Hofdecret vom 26. Jäner 1784 Zahl 231, an das böhmische, dann inner- und ober-österreichische Appellationsgericht.

Das Klagerecht wider eine unterthänige Gemeinde, wenn sie auch insgesammt belangt wird, sey bei dem Ortsgerichte, und nicht bei den Landrechten anzubringen, da dem Landrechte ausdrücklich nur jene Gemeinden, die unter keiner Grundobrigkeit stehen, zugewiesen worden sind.

:|:

Hofdecret vom 26. März 1784 Zahl 269.

Unter den der Gerichtsbarkeit der Landrechte in der Jurisdictions-Norma zugewiesenen Gemeinden könnten die unter einem ordentlichen Gerichtsherrn stehenden Gemeinden keineswegs verstanden werden, sondern diese haben unter der Gerichtsbarkeit ihrer vorigen Gerichtsherren zu verbleiben.

pod liczbą 852 rozporządzone, (okolnik galicyyskiego Rządu kraiowego z dnia 23. Lipca 1808), w tych tylko przypadkach rozumiane być ma, kiedy spór, w którym gmina iest stroną powodową (skarzącą) lub obżałowaną (zapozwaną), nie przez Sąd własney Zwierzchności gruntowey sądzonym być powinien,«

3) »gdyby zaś podług przepisów jurysdykcyynych spór przed Sądem własney Zwierzchności gruntowey gminy pozywaiącey lub pozwaney toczyć się miał, zastępstwo takowey Urząd fiskalny, a odnośnie adwokat poddańczy przyiąć, sprawa zatém z tego powodu w Sądzie właściwym Fiskusa toczyć się ma.«

To naywyższe postanowienie, w skutek dekretu wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 12. Sierpnia r. b. pod l. 20085, dla powszechney wiadomości i zachowania ogłoszone zostaie.

Wysokie nadworne dekreta wyżey powołane z dnia 26. Stycznia i 26. Marca 1784 pod liczbami 231 i 269 do okolnika ninieyszego .|· :|: wraz dołączone są.

Obwieszczenie gub. z dnia 22. Października 1835 do l. gub. 53114.

.|·

Dekret nadworny z dnia 26. Stycznia 1784 do liczby 231 do Sądu appellacyynego czeskiego, tudzież Austryi środkowey i wyższey wydany.

Prawo skarzenia gminy poddańczey, chociażby w ogóle zapozwaną była, u Sądu mieyscowego, a nie u Sądów szlacheckich wniesione być ma, ponieważ Sądom szlacheckim te tylko gminy przydzielone zostały, które pod żadną Zwierzchnością gruntową nie zostaią.

:|:

Dekret nadworny z dnia 26. Marca 1784 do l. 269.

Pod gminami sądownictwu Sądów szlacheckich, w przepisie o jurysdykcyi, przydzielonémi, gminy zostaiące pod właściwym panem sądowniczym (posiadaiącym jurysdykcyią), bynaymniey rozumiane być nie mogą, i takowe pod sądownictwem swoich dawnieyszych panów sądowniczych pozostawać maią.

237.

Uebereinkunft der k. k. österreichischen Regierung mit den königl. Regierungen von Preußen uud Sachsen, wegen wechselseitiger unentgeltlicher Verpflegung erkrankter und verunglückter unbemittelter Unterthanen.

Die k. k. österreichische Regierung ist mit den königl. Regierungen von Preußen und Sachsen, hinsichtlich der wechselseitigen unentgeltlichen Verpflegung erkrankter und verunglückter unbemittelter Unterthanen übereingekommen, auf der Grundlage des schon mit der königl. baierischen Regierung zu Stande gekommenen, und dem k. Kreisamte mit hierortiger Verordnung vom 3. November 1833 Zahl 66255 bekannt gegebenen Uebereinkommens, Folgendes gegenseitig festzusetzen:

1. Die Cur- und Verpflegskosten von dergleichen erkrankten oder verunglückten Angehörigen des einen oder des andern Staates werden im Allgemeinen von den Stiftungs- oder Gemeindekassen derjenigen Orte, wo dieselben einen Unfall erleiden, bestritten, ohne daß deßhalb ein Ersatz in Anspruch genommen werden kann.

Auch wird jede Regierung die geeignete Vorkehrung treffen, daß bei solchen Fällen jedem Anspruche der Menschlichkeit Genüge geschehe und kein Versäumniß eintrete.

2. Da jedoch diese Verbindlichkeit immer nur subsidiorisch bleibt, so ist der verursachte Aufwand in dem Falle nach billiger Berechnung zu ersetzen, wenn entweder der betreffende Reisende diesen Ersatz aus eigenen Mitteln zu leisten vermag, oder wenn die nach privatrechtlichen Grundsätzen zu seiner Ernährung verpflichteten Personen, nämlich seine Ascendenten und Descendenten, oder ein Evegatte desselben dazu vermögend sind, was erforderlichen Falls durch ämtliche Nachfrage bei der heimathlichen Behörde zu erheben ist.

Betreffend die k. preußische Regierung, so ist mit der Ministerial-Verordnung an sämmtliche Provincial-Regierungen vom 20. April 1827 bereits der Grundsatz festgesetzt worden, daß für die Verpflegung erkrankter hilfsbedürftiger Individuen fremder Staaten, weder den Provincial- noch den Communal-Behörden der preußischen Monarchie ein Ersatz der aus ihren respectiven Fonds gemachten Verwendungeu bei den fremden Behörden in Antrag gebracht werden dürfe, wogegen aber auch im umgekehrten Falle jede dießfällige Erstattung aus Staats- oder Communalfonden abzulehnen ist.

237.

Umowa c. k. Austryiackiego Rządu z król. Rządami Pruss i Saxonii, o wzaiemne bezpłatne utrzymywanie ich ubogich poddanych zachorzałych, i nieszczęśliwym zdarzeniom podpadłych.

C. k. Rząd Austryiacki umówił się z król. Rządami Pruskim i Saskim, aby do wzaiemnego bezpłatnego utrzymywania zachorzałych lub nieszczęśliwym zdarzeniom podpadłych a ubogich poddanych, na zasadzie umowy z Rządem król. Bawarskim inż do skutku przyszłéy i c. k. Urzędom rosporządzeniem tuteyszém z dnia 3. Listopada 1833 pod l. 66255 oznaymionéy, obustronnie postanowić, co następuie:

1) wydatki na kuracyią i utrzymanie zachorzałych lub nieszczęśliwych poddanych tego rodzaiu do iednego lub drugiego Państwa należących, opędzane będą w ogólności z kass funduszowych lub gminnych tych posad, gdzie ciż w nieszczęście popadli, a to nie roszcząc sobie ztąd prawa do iakiego zwrotu.

Niemniéy każdy Rząd stosowne poczyni urządzenia, by w takich przypadkach wszelkiemu obowiązkowi ludzkości zadosyć się stało i żadne zaniedbanie nie zaszło.

2) Gdy iednak to zobowiązanie iest zawsze tylko wypomagaiącém, przeto wydatek zrządzony wtenczas przecie podług słusznego wyrachowania zwrócony być powinien, kiedy albo ratowany podróżny zwrot takowy z własnego maiątku uiścić może, lub ieżeli osoby podług zasad prawa prywatnego do żywienia go obowiązane, mianowicie krewni w linii wstępnéy i zestępnéy lub tego małżonek zamożnymi są, czego w razie potrzeby przez urzędowe dopytywanie się w Instancyi mieysca iego rodzinnego dochodzić należy.

Co do Rządu król. Pruskiego, rosporządzeniem ministerskiém do wszystkich Rządów prowincyynych pod dniem 20. Kwietnia 1827 wydane, za prawidło inż postanowiono zostało: że za utrzymywanie osób cudzoziemskich, zachorzałych a pomocy potrzebnych, ani prowincyynym, anite kameralnym Instancyiom Monarchii Pruskiéy nie wolno żądać od Instancyi obcego Państwa zwrotu wydatków z dotyczących funduszów w téy mierze poczynionych, lecz za to w razie przeciwnym, fundusze Państwa lub kameralne od wszelkich podobnych wydatków ochraniać należy.

Der Zweck dieser Uebereinkunft wird somit erreicht, wenn sich die k. k. österreichischen Behörden gegenüber den k. preußischen Unterthanen in solchen Fällen auf gleiche Art benehmen, was in Zukunft zu geschehen hat.

Uebrigens hat das k. preußische Ministerium beigefügt, daß in Fällen, wo eine österreichische Behörde die Sache von der Art finden sollte, die Erstattung der fräglichen Kosten entweder aus dem Vermögen des Individuums selbst, oder seiner Anverwandten im Wege Rechtens herbeizuführen, die k. preußischen Behörden, in Zuversicht auf eine gleiche Willfährigkeit von Seite der k. k. österreichischen Behörden im umgekehrten Falle, gerne bereit seyn werden, auf dießfällige Requisition diejenigen Erkundigungen einzuziehen und deren Ergebniß mitzutheilen, auf welche es der dießseitigen Behörde zu jenem Zwecke ankommen dürfte.

Wovon die k. Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 23. September 1835 Zahl 24790 zur Wissenschaft und genauen Darnachachtung, wie auch einer weiteren Kundmachung an Dominien und Ortsobrigkeiten, in Kenntniß gesetzt werden.

Gub. Verordnung vom 23. October 1835. Gub. Zahl 61064.

238.

Bestimmungen zur Handhabung einer Teich-Polizei.

Die bisher wahrgenommene Vernachlässigung der Teiche in Absicht auf die Ausrottung des Schilfes und anderer Gräser, dann Ausschlemmung derselben, welche Ueberschwemmungen, Versumpfungen und als nothwendige Folge der Letzteren häufige Krankheiten unter den Menschen und Vieh in den nächsten Umgebungen herbeiführen, und diese häufigen Beschwerden über Erhöhungen der Fachbäume, welche aus den Verschlemmungen der Teiche entstehen, haben die Aufmerksamkeit des Landesguberniums auf sich gezogen, um diesem Uebelstande durch zweckmäßige Maßregeln, die Einführung einer gehörig geregelten Teich-Polizei, abzuhelfen.

Diese von der hohen Hofkanzlei mit Decret vom 17. September 1835 Zahl 22767 genehmigte Teich-Polizei-Vorschrift umfaßt daher:

I. die Anordnungen für erst neu anzulegende Teiche,
II. die Anordnungen für schon bestehende Teiche,
III. die Strafbestimmungen bei Uebertretungen der Teich-Polizei-Vorschriften,

Cel umowy téy osiągniony będzie tym sposobem, gdy c. k. Rząd Austryiacki względem poddanych król. Pruskich w takich przypadkach podobnymże sposobem postąpi, co też następnie uskuteczniono być ma.

Wreście Ministerium król. Pruskie dołożyło i to, że w razie, gdzieby Instancyia Austryiacka uznała rzecz będącą tego rodzaiu, iż wynagrodzenie kosztów w obmowie będących, albo z maiątku samego ratowanego, lub tegoż krewnych w drodze prawa uzyskane być ma, Instancyie król. Pruskie w zaufaniu podobnéy uczynności ze strony c. k. Instancyy Austryiackich w razie odwrotnym, chętnie gotowémi będą, na żądanie takowe, owe wiadomości, o które Instancyiom c. k. Austryiackim ku temu celowi iśćby mogło, zasiągnąć i o skutku tychże donieść.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 23. Września 1835 za liczbą 24790, dla wiadomości i ścisłego zachowania, niemniéy dalszego Dominiom i Zwierzchnościom mieyscowym udzielania, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z d. 23. Października 1835 pod l. gub. 61064.

238.

Przepisy względem przestrzegania policyi stawowéy.

Spostrzegane dotąd zaniedbanie stawów, co do wykorzenienia trzciny i innych traw, tudzież wyszlamowania tychże, które staią się przyczyną wylewów (powodzi), zabagnień i iako nieuchybny skutek tych ostatnich, częstych chorób między ludźmi i bydłem w naybliższych okolicach, i często zachodzące skargi na podniesienia zaporów (upustów), które z zamulenia stawów pochodzą, zwróciły na siebie uwagę Rządu kraiowego, by téy nieprzyzwoitości przez stosowne środki, przez zaprowadzenie należycie uporządkowanéy policyi stawowéy, zaradzić.

Ten, przez wysoką Kancelaryią nadworną, dekretem z dnia 17. Września 1835 za liczbą 22767, potwierdzony przepis policyi stawowéy, obeymuie zatém:

I. rozporządzenia względem stawów, które nowo założone być maią;
II. rozporządzenia względem istnących iuż stawów;
III. ustanowienia kar na przestąpienia przepisów policyi stawowéy;

IV. die Anordnungen zur sicheren Handhabung und Aufrechthaltung der in den früheren Abschnitten erwähnten Bestimmungen.

I. Abschnitt.

Die zur Anlegung neuer Teiche festgesetzten Anordnungen.

Erstens. Kein Teich darf von nun an ohne ausdrücklicher Bewilligung dieser Landesstelle angelegt werden.

Zweitens. Jedermann also, der einen neuen Teich anzulegen beabsichtiget, soll dießfalls die Bewilligung mittelst des vorgesetzten Kreisamtes bei der Landesstelle ansuchen, welche hierüber die Vorerhebungen durch das Kreisamt, mit Beiziehung des Kreis-Ingenieurs, veranlaßt, dieselben sodann der Provincial-Bau-Direction zur Prüfung und Begutachtung in technischer Beziehung zufertigen, und mit Vorbehalt des Recurses entscheiden wird.

Drittens. Die Teichdämme müssen so stark hergestellt werden, daß sie dem Drucke des Wassers, auch wenn dasselbe bis zur Krone reichen sollte, vollkommen Widerstand zu leisten vermögen. Ueber den festgesetzten Wasserstand müssen dieselben wenigstens eine Klafter hoch erbaut werden, damit nicht nur der stärkste Wellenschlag nicht bis zur Krone reiche, sondern damit auch während einer Gefahr, wenn das Wasser in Folge oberhalb Statt gefundener Wolkenbrüche oder Teich-Ausrisse zu hoch steigt, Zeit gewonnen werden könne, die erforderlichen Vorkehrungen zu treffen.

Die Teichdämme müssen in der Krone nur solche Breite erhalten, wie es die Beschaffenheit des Erdreiches, aus welchem sie zu bestehen haben, bedingt.

Teichdämme, welche zugleich als Fahrwege zu dienen haben, müssen mit Sicherheits-Geländern versehen werden, und wenigstens fünf Klafter breit seyn, damit sich zwei Wägen mit der vorkommenden größten Ladung bequem ausweichen können.

In der Voraussetzung, daß zu jedem Damme nur gute klebrige Erde genommen wird, findet man zu verordnen, daß die Böschung an der Landseite wenigstens der einfachen, und an der Wasserseite wenigstens der doppelten Dammhöhe gleich werden muß.

Viertens. Jeder Teich soll nach Verhältniß seiner Lage, Größe und seines größtmöglichsten Wasserzuflußes mit einer, oder nach Umständen mit mehreren zureichend weiten, solid und immer in den tiefsten Puncten gebauten Grundschleussen versehen werden.

IV. rozporządzenia dla pewnego przestrzegania i zachowania wspomnionych w powyższych oddziałach przepisów.

Oddział I.

Ustanowione rozporządzenia, względem założenia nowych stawów.

Po piérwsze. Nie wolno odtąd bez wyraźnego pozwolenia Rządu kraiowego, żadnego nowego stawu zakładać.

Po wtóre. Każdy zatém, kto nowy staw zakładać zamyśla, powinien w tym względzie o pozwolenie, za pośrednictwem przełożonego Urzędu cyrkułowego, u Rządu kraiowego prosić, który w téyże mierze uprzednie dochodzenia przez Urząd cyrkułowy z przybraniem inżyniera cyrkułowego nakaże, takowe potém prowincyionalnéy Dyrekcyi budowniczéy dla rozpoznania i dania opinii we względzie technicznym udzieli i z zastrzeżeniem rekursu rozstrzygnie.

Po trzecie. Groble stawowe muszą tak mocno być budowane, by naciskowi wody, nawet, gdyby takowa aż do wierzchołka sięgała, odpór dać mogły. Nad stan wody wymierzony, muszą takowe przynaymniéy o ieden sążeń wysokości budowane (sypane) być, by nie tylko naymocnieysze fale do wierzchu nie dosięgały, ale także, by w razie niebezpieczeństwa, gdy woda z przyczyny nastąpionych w górze ulewnych deszczów, albo wyrwania stawów mocno wzbiera, czasu zyskać można do poczynienia potrzebnych zapobieżeń.

Wierzch grobli stawowych, powinien być takiéy szérokości, iakiéy gatunek ziemi, z któréy usypane być maią, dozwala.

Groble stawowe, które oraz za drogę służyć przeznaczone są, muszą poręczami dla bezpieczeństwa opatrzone i przynaymniéy pięć sążni szérokie być, aby dwa wozy z naywiększémi ładunkami wygodnie ominąć się mogły.

Supponuiąc, że na każdą groblę tylko dobra, lipka ziemia użytą będzie, uznano za potrzebne postanowić, że spadzistość grobli ze strony lądowéy przynaymniéy poiedyńczéy, a ze strony wodnéy przynaymniéy podwóynéy wysokości grobli wyrównywać powinna.

Po czwarte. Każdy staw powinien według stosunku swoiego położenia, swoiéy wielkości i swego, ile można naywiększego przypływu wody iednym upustem (ślnzą) albo podług okoliczności kilkoma dostatecznie szérokiémi, mocno i zawsze w nayglębszych punktach zbudowanemi upustami (śluzami) opatrzony być.

Der Schweller an einer Grundschleuße soll höchstens einen Fuß hoch über den gewöhnlichen kleinen Stand des Unterwassers gelagert, und den Schützen keine größere Höhe gegeben werden, als daß deren oberer Rand genau mit dem Spiegel der bewilligten Teichspannung zusammentreffe.

Fünftens. Die Fischrechen, welche sowohl an dem in den Teich fließenden Bache oder Fluße, als am Teichausfluße angelegt werden, sollen so ausgedehnt und so groß seyn, daß alle Zwischenweiten der Latten oder Sprossen zusammen wenigstens ausreichen, eine um 1/4 größere Wassermenge, als die beim hohen Wasserstande von oben herabkommende, ungehindert durchziehen zu lassen.

Hiebei wird jedem Teichbesitzer zur Pflicht gemacht, das an die Fischrechen sich anlegende Gesträuche, Heu, Stroh, Wurzeln u. dgl. jedesmal ungesäumt und sorgfältig zu beseitigen.

Sechstens. Bäume dürfen weder auf der Krone, noch auf den Böschungen des Dammes, und auf dem letztern durchaus auch kein Strauch gepflanzt werden, weil durch dieselben bei starken Winden und Stürmen der Boden aufgelockert wird, und durch das Verfaulen der Wurzeln Löcher und Höhlungen im Innern des Dammes entstehen.

Siebentens. Wenn der Teichbau vollendet ist, und es sich um Anlassung und Spannung des Wassers handelt, so soll über diesfällige Anzeige des Teichbesitzers von Seite des Kreisamtes eine Commission, bestehend aus einem Kreis-Commissär, dem Kreis-Ingenieur, mit Zuziehung des Teichbesitzers und sämmtlicher auf- und abwärtiger Anreiner, an Ort und Stelle abgesendet werden.

Nach geschöpfter Ueberzeugung von der planmäßigen und soliden Herstellung des Dammes und der Wasserwerke, soll von Seite der Commission sogleich die Veranlassung getroffen werden, damit in Gegenwart der Interessenten in einer etwa eine Klafter tief ausgehobenen Grube ein zehn bis zwölf Zoll starker hinlänglich langer eichener Pfahl nicht fern vom Damme, und an der Vorderseite desselben mit dem Zopfende nach aufwärts, senkrecht, tief, fest und dergestalt eingerammt werde, daß dessen oberes Ende horizontal abgeschnitten und mit einer kupfernen oder eisernen Kapsel beschlagen, genau einen Zoll über den bewilligten Wasserstand hervorrage.

Um diesen Sicherpfahl vor jedem Heben zu verwahren, sind an demselben in der Grube zwei fünf Fuß lange Hölzer kreuzförmig zu befestigen, und ist sodann die Grube mit trockenem Letten oder Lehm fest auszustampfen.

Ueberdieß soll mittelst des Nivelier-Instrumentes genau untersucht werden, um wie viel der Kopf des Sicherpfahles

Próg u ślu z (upustu) powinien naywięcéy o iedną stopę wysokości nad zwykły mały stan wody dolnéy ustawiony być, a zastawa (stawidło) nie powinna mieć większéy wysokości, iak tę, by wiérzchni kray téyże ze zwierciadłem wody dozwolonego napełnienia stawu, ściśle zgadzał się.

Po piąte. Kraty czyli drabiny na ryby (iazy), które tak na potoku, lub rzéce, do stawu wpadaiących, iako też na odpływie ze stawu, stawiane bywaią, powinny tak rozciągłe i tak wielkie być, by wszystkie przedziały łat albo szczebli razem, przynaymniéy wystarczały do nieutrudnionego przeyścia wody, o iedną czwartą część większéy, iak przy wysokim stanie wody, z góry nadchodzącéy.

Przytém wkłada się obowiązek na każdego posiadacza stawu, by zatrzymuiące się na drabinie krzaki, słomę, siano, korzenie i t. p. zawsze niezwłocznie i starannie usuwano.

Po szóste. Nie można sadzić drzew ani na wierzchołku, ni też na spadzistościach grobli, a na tych ostatnich nawet żadnego krzaku, gdyż przez takowe podczas wiatrów i nawalności ziemia pulchnieie, a przez zgnicie korzeni dziury i wydrożenia wewnątrz grobli powstaią.

Po siódme. Gdy budowa (obranie i obwarowanie) stawu ukończone zostanie, i rzecz o napuszczenie i napełnie go wodą idzie, natenczas na uczynione w tym względzie przez posiadacza stawu doniesienie, Urząd cyrkułowy zeszle na grunt i mieysce komissyię, składaiącą się z komissarza cyrkułowego, inżyniera cyrkułowego, z przyzwaniem posiadacza stawu i wszystkich powyżéy i poniżéy graniczących sąsiadów.

Po nastąpioném przekonaniu się o stosowném do planu i mocném postawieniu grobli i wodnych budowli, komissyia natychmiast rozporządzić powinna, by w przytomności interessantów w dole, blisko sażeń głeboko wybranym, pal dębowy, dziesięć do dwunastu cali gruby, i dostatecznie długi, nie opodal od grobli i na przedniéy stronie téyże, wierzchołkiem w górę, prostopadło, głęboko, mocno i tym sposobem wbity był, aby wiérzchni koniec tegoż horyzontalnie ucięty, i miedzianym lub żelaznym pokrowcem okuty, akuratnie o ieden cal nad pozwolony stan wody wyższy był.

Aby ten pal bezpieczeństwa od wszelkiego wyciągnienia zachować, potrzeba przymocować do niego na krzyż dwa kawałki drzewa, pięć stóp długie, a potém dół suchą madą albo gliną dobrze wysypać i ubić.

Prócz tego należy za pomocą wodowagi ściśle dochodzić, o wiele wiérzch palu bezpieczeństwa wyżéy lub niżéy

höher oder tiefer liege, als irgend ein Punct an einem in der Nähe befindlichen festen dauerhaften Gegenstande, etwa einem gemauerten Hause, oder einem eigenos auf trockenem Boden tief eingerammten, ebenfalls oben mit einer Metallplatte oder Kapsel beschlagenen, ganz in der Erde sitzenden Pfahle, und wie tief ferner der Schweller jeder Schleusse unter dem bewilligten Teichspiegel liegen werde.

Hierauf kann der Teich bis auf die bewilligte Höhe angelassen werden.

Achtens. Ueber diese ganze Verhandlung soll ein genaues Protocoll mit vollständiger Beschreibung der Gränzen des Teiches, des Dammes, der Schleussen und deren Oeffnungen rc. aufgenommen, dasselbe von allen Interessenten mitunterfertiget, und dem Kreisamte sammt dem hydrotechnischen Plane der ganzen Gegend, in welchem das Teichproject genau eingezeichnet ist, und dem Plane des Dammes und der Schleussen, zur sorgfältigen Aufbewahrung vorgelegt werden.

Neuntens. Der im §. 7. erwähnte Sicherpfahl soll auch in Zukunft immer einen Zoll über den Wasserspiegel hervorragen und sichtbar seyn, daher auch das Zeichen der Schleussenschützen darnach vorgenommen werden.

II. Abschnitt.

Betreffend die Anordnungen für schon bestehende Teiche.

Außer den bereits bestehenden Bestimmungen, welche das Kreisschreiben vom 3. Jäner 1788, dann das Patent vom 1. December 1814 in Absicht auf die Conservation der schon bestehenden Teiche vorschreibt, wird noch Folgendes festgesetzt:

Zehntens. Bei allen Teichen, welche geändert oder regulirt werden, sollen die Bestimmungen des I. Abschnittes dieser Verordnung eben so beobachtet und befolgt werden, als wenn es sich um Herstellung eines ganz neuen Teiches handeln möchte.

Eilftens. In keinem Teiche darf das Wasser höher gespannt werden, als bewilliget ist, oder bisher üblich war.

Jedem Teich-Eigenthümer oder Teichbesitzer wird vielmehr zur Pflicht gemacht dafür zu sorgen, daß die Schützen der Schleussen immer gleich, sobald das Wasser zu steigen anfängt, und nach Maß dieses Steigens gezogen werden, damit der bewilligte oder gewöhnliche Wasserstand auf keinen Fall überspannt werde.

Zwölftens. Zur Zeit einer Gefahr soll der Teichbesitzer oder Teicheigenthümer das Wasser zeitlich genug unter der bestimmten Höhe ablassen, damit das von oben kommende Wasser nicht den Damm übersteige und Verheerung anrichte.

od punktu, iakiego w bliskości znayduiącego się przedmiotu trwało-stałego, iak n. p. murowanego domu, albo umyślnie na suchym gruncie głęboko wbitego, i podobnie na wierzchu blachą metałową albo pokrowcem (kapzułą) okutego, i całkiem w ziemi stoiącego, leży, i iak nisko wreszcie próg każdego upustu (śluzy) pod dozwolonêm zwierciadłem stawu leżyć będzie.

Potém napuszczony być może staw aż do pozwolonéy wysokości.

Po ósme. Na to wszystko spisany być powinien dokładny protokół, z doskonałém opisaniem granic stawu, grobli, śluz (upustów) i onych otworów i t. d., i takowy protokół przez wszystkich interessantów podpisany i Urzędowi cyrkułowemu razem z hydrotechnicznym planem całéy okolicy, w którey proiekt stawu dokładnie umieszczony iest, i z planem grobli i śluz dla troskliwego chowania podanym być.

Po dziewiąte. Pal bezpieczeństwa, w §. 7. wspomniony, powinien zawsze i w przyszłości o ieden cal nad zwierciadłem (powierzchnią) wody wyższym i widocznym być, a zatém też podług tego, z otworzeniem upustów (wyciąganiem zastaw śluzowych) stosować się należy.

Oddział II.

Przepisy względem stawów iuż istnących.

Oprócz iuż istnieiących postanowień, które okolnikiem z dnia 3. Stycznia 1788 i patentem z dnia 1. Grudnia 1814, względem utrzymania iuż znayduiących się stawów przepisane są, stanowi się ieszcze, co następuie:

Po dziesiąte. Przy wszystkich stawach, które odmienione lub regulowane będą, przepisy oddziału Igo rozporządzenia niniejszego tak zachowane i dopełnione być powinny, iak gdyby szło o założenie całkiem nowego stawu.

Po iedenaste. Żaden staw nie może wyżéy napuszczonym być wodą, iak pozwolono iest, albo dotąd zwyczay był.

Owszém na każdego właściciela lub posiadacza stawu wkłada się obowiązek, na to mieć baczność, by zastawy śluzowe zawsze zaraz, iak tylko woda wzbiérać zaczyna, i w miarę tego wezbrania wyciągano były, aby dozwolony albo zwyczayny stan wody na żaden sposób przesadzony nie był.

Po dwunaste. Podczas niebezpieczeństwa powinien posiadacz albo właściciel stawu wodę zawczasu niżéy ustanowionéy wysokości spuścić, by woda z góry nadchodząca nad groblę nie wezbrała i spustoszenia nie zrządziła.

Dreizehntens. In dem zum Teiche fließenden Bache oder Fluße darf Behufs der Fischerei durchaus kein Zaun oder eine Wehre aus was immer für Materiale errichtet werden, und es müssen die schon bestehenden derlei Zäune oder Wehren ganz herausgeräumt, und erforderlichen Falls nur Fischer- oder Drahtnetze, oder Fischerrechen, entsprechend dem §. 5. dieser Vorschrift, angelegt werden.

Vierzehntens. Jedem Teicheigenthümer wird zur Pflicht gemacht, nicht nur den Teich in zureichender Breite für den Durchzug des zufließenden Wassers von der Schleusse zum Bache oder Fluße hin, sondern auch letzteren, so weit als sich die Wirkung des Teiches erstreckt, von allen Wasserpflanzen und neuen Grunderhöhungen jährlich vollständig zu reinigen.

Fünfzehntens. In die zwischen dem Teiche hinziehenden Bäche oder Flüsse sollen keine Steine, Sträuche oder Bäume u. dgl. geworfen, die Ufer nicht abgegraben, und die beim Flachsrösten gebrauchten Pflöcke, Waasen und Steine immer wieder vollständig ausgeräumt werden.

Sechszehntens. Die bei Teichen befindlichen Wehren oder Ueberfälle und Schleussen mit hochliegenden Schwellern sollen besonders bei Haupt-Reparaturen und Reconstructionen in Grundschleussen umgestaltet, oder diese entsprechend dem §. 8. dieser Vorschrift für neue Teiche, erbaut werden.

Siebenzehntens. An allen Teich-Schleussen sollen die Schützen nicht höher seyn, als daß deren oberer Rand gerade in der Ebene der bewilligten Teichspannung, oder des herkömmlichen Wasserstandes liege. Der höhere Theil soll überall abgeschnitten werden.

Achtzehntens. Kein Wehrüberfall- oder Schleussenschweller darf auf irgend eine Art erhöhet werden.

Neunzehntens. Jeder Teich soll nach Verhältniß seiner Lage, Größe und seines möglich größten Zuflusses mit einer, oder nach Umständen mit mehreren zureichend weiten, solid und immer in den tiefsten Puncten gebauten Grundschleussen versehen seyn. Teiche, deren Dämme bei anwachsendem Wasser lediglich durchstochen werden, dürfen nicht bestehen, weil hiedurch der abwärtigen Gegend unverkennbarer Schaden zugeht.

Zwanzigstens. Die auf den Teichdämmen befindlichen Bäume sollen zur gehörigen Zeit geköpft, und wenn dieselben abgestanden sind, weggeschafft, deren Wurzeln ausgegraben, und die Löcher mit guter Dammerde ausgestampft werden.

Po trzynaste. W potoku lub rzéce, do stawu płynących, nie wolno w celu rybołostwa wcale żadnego płotu albo iazu z iakiegokolwiekbądź materyiału stawiać, a istnące iuż takowe płoty lub iazy całkiem uprzątnione, i w razie potrzeby tylko sieci rybackie lub dróciane, albo drabiny rybackie podług §. 5. przepisu ninieyszego zastawiane być powinny.

Po czérnaste. Na każdego właściciela stawu wkłada się obowiązek, nie tylko staw w dostateczney szérokości dla przeyścia przypływaiącéy wody od śluz aż do potoku lub rzéki, ale także te ostatnie, iak dalece działanie stawu rozciąga się, ze wszystkich roślin wodnych i ze świéżych podniesień dna corocznie zupełnie oczyszczać.

Po pietnaste. Do potoków lub rzék, między stawem płynących, nie należy żadnych kamieni, krzaków, i t. p. wrzucać, ani brzegów skopywać, a użyte do moczenia lnu lub konopi koły, darń i kamienie zawsze znowu zupełnie uprzątnąć potrzeba.

Po szesnaste. Znayduiące się u stawów iazy, upusty i śluzy z wysoką leżącemi progami, należy osobliwie przy głównych reparacyiach i odbudowaniach, na śluzy główne (dnowe) przekształcić, albo takowe stosownie do §. 8. przepisu ninieyszego dla nowych stawów, pobudować.

Po siedmnaste. U wszystkich śluz stawowych nie powinny zastawy wyższe być, iak tylko, aby wiérzchni kray onych prosto w równi dozwolonego napuszczenia wodą, albo zwyczaynego stanu wody stał. Przewyższaiącą część należy wszędzie poucinać.

Po ośmnaste. Nie wolno na żaden sposób progu u iazu, upustu albo śluz podnosić.

Po dziewietnaste. Każdy staw powinien stosownie do swego położenia, swoiéy wielkości i swoiego ile można naywiększego przypływu iedną, albo podług okoliczności kilkoma dostatecznie szérokiémi, mocno i zawszé w nayniższych punktach postanowionémi śluzami dnowémi, opatrzony być. Stawy, których groble przy wezbraniu wody iedynie tylko przekopane bywaią, istnieć nie mogą, gdyż przez to okolicy, poniżéy stawu położonéy, oczywista szkoda wyrządza się.

Po dwudzieste. Drzewa na grobli stawowéy znayduiące się, powinny być w czasie przyzwoitym pościnane, a gdy wyschną, uprzątnione, onych korzenia wykopane, a dziury dobrą ziemią zasypane i ubite.

III. Abschnitt

Strafbestimmungen bei Uebertretungen der Teich-Polizei-Vorschriften.

Ein und Zwanzigstens. Alle Verletzungen der gegenwärtigen Vorschriften ziehen entweder eine gesetzliche Strafe oder die Pflicht zur Entschädigung, oder beides zugleich nach sich.

Ist die Handlung von der Art, daß dieselbe zu den im Strafgesetzbuche über Verbrechen oder schwere Polizei-Uebertretungen enthaltenen Bestimmungen gehört, so ist das im Strafgesetzbuche vorgeschriebene Verfahren ohne Verzug einzuleiten und durchzuführen; ist aber die Verletzung weder ein Verbrechen, noch eine schwere Polizei-Uebertretung, so hat das Kreisamt dieselbe als ein politisches Vergehen auf eine den Umständen angemessene Art, unter Freilassung des Recurses in erster Instanz, zu bestrafen.

Zwei und Zwanzigstens. Jede Beschädigung, sie mag aus einer strafbaren, oder nach den erhobenen Umständen ganz unstrafbaren Handlung entstanden seyn, muß, in so ferne hiedurch eine Privat-Partei an ihrer Person oder an ihrem Vermögen benachtheiliget wird, nach den Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches der Beurtheilung des Civilrichters überlassen bleiben.

Drei und Zwanzigstens. In so fern aber von den Eigenthümern oder ihren Leuten, für welche sie haften müssen, öffentliche Anstalten und Schutzwerke beschädiget werden, die vom Staatsschatze zu unterhalten sind, wird die Bestimmung des Entschädigungsbetrages, nach vorausgegangener Erwägung, unmittelbar von der Landesstelle erfolgen, und der Ersatz vom Kreisamte im gewöhnlichen Wege eingebracht werden.

IV. Abschnitt.

Die zur sicheren Handhabung und Aufrechthaltung dieser Bestimmungen erforderlichen Anordnungen.

Vier und Zwanzigstens. Die Aufsicht auf die genaue Erfüllung dieser Anordnungen wird dem Kreisamte übertragen, welche Aufsicht dasselbe durch die Kreis-Commissäre, Kreis- und Bezirksärzte, den Kreis-Ingenieur zu besorgen, und dem Gubernium jährlich die gemachten Wahrnehmungen und getroffenen Verfügungen anzuzeigen haben wird.

Gubernial-Kundmachung vom 23. October 1835. Gub. Zahl 59439.

O d d z i i a ł III.

Ustanowienia kar na przestąpienia przepisów policyi stawowéy.

Po dwndzieste piérwsze. Wszelkie przekroczenia przezisów ninieyszych ciągną za sobą albo karę prawem przepisaną, albo obowiązek wynagrodzenia szkody, lub też oboie razem.

Jeżeli czyn tego iest rodzaiu, że takowych do zawartych, w księdze Ustaw karnych na zbrodnie lnb ciężkie przestępstwa policyyne, przepisów należy, natenczas należy proces, w księdze Ustaw karnych przepisany, niezwłocznie rozpocząć i przeprowadzić, ieśli zaś przekroczenie nie iest ani zbrodnią, ani ciężkiém przestępstwem policyynem, Urząd cyrkułowy ma takowe, iako polityczne przewinienie, na sposób do okoliczności stosowny, z dozwoleniem rekursu, w piérwszéy Instancyi nkarać.

Po dwudzieste wtóre. Każde uszkodzenie, bądź by takowe z czynności karygodnéy, albo podług wykrytych okoliczności wcale nienaganney, pochodziło, ieżeli przez to strona prywatna na swoiéy osobie, lub na maiątku pokrzywdzoną iest, podług przepisów powszechnego kodexu rozsądkowi cywilnego Sędziego zostawione być ma.

Po dwudzieste trzecie. Jeżeli zaś przez właścicieli, albo iego ludzi, za których piérwsi odpowiadać muszą, publiczne zakłady i budowy ochronne, uszkodzone zostaną, które Skarb rządowy utrzymywać ma, oznaczenie wynagrodzenia szkody, za uprzedniém zważeniem, bezpośrednio od Rządu kraiowego nastąpi, a zwrócenie téyże przez Urząd cyrkulowy w drodze zwyczaynéy wyexekwowaném zostanie.

O d d z i a ł IV.

Rozporządzenia, dla pewnego przestrzegania i zachowania wspomnionych w powyższych odziałach przepisów.

Po dwudzieste czwarte. Dozór nad ścisłém dopełnieniem tych rozrządzeń poruczony zostaie Urzędowi cyrkułowemu, który to dozór Urząd cyrkułowy przez komissarzy cyrkułowych, przez lékarzy cyrkułowych i powiatowych, tudzież przez inżyniera cyrkułowego załatwiać, i Rządowi kraiowemu corocznie o uczynionych spostrzeżeniach, i wydanych rozporządzeniach donieść ma.

Obwieszczenie gub. z d. 23. Października 1835 do l. gub. 59439.

239.

Errichtung eines österreichischen Consulates in Stettin.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 4. September l. J. die Errichtung eines österreichischen Consulates in Stettin zu genehmigen, und diesen Posten dem dort befindlichen Handelsmann Carl Müller, mit dem Rechte, die tarifmäßigen Consulargebühren zu beziehen, allergnädigst zu verleihen geruhet.

Welche allerhöchste Entschließung in Folge hohen Hofkammer-Präsidial-Decretes vom 27. v. M. Zahl 5739 hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 24. October 1835. Gub. Zahl 64172.

240.

Verbothsbelegung der Militär-Heiraths-Cautions-Capitalien, und der von denselben entfallenden Einkünfte.

Der Inhalt des §. 23. des Militär-Heiraths-Normale vom 10. Juni 1812 wird in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 29. v. M. Zahl 24692 zur allgemeinen Wissenschaft nachstehend verlautbaret:

»Zu Gunsten der Rechts-Ansprüche des Aerariums, oder eines Dritten, können die von der Heiraths-Caution fallenden Einkünfte sowohl während der Ehe, als nach dem Tode des Mannes, bis zu jenem der Witwe, oder bis zur Auflösung des Cautionsverbandes, wenn die Einkünfte nur 400 fl. in Einlösscheinen oder weniger jährlich betragen, blos mit einem Viertheile, und wenn sie mehr als 400 fl. in Einlösscheinen jährlich ausmachen, nur mit einem Drittheile cedirt und mit Verboth belegt werden.«

»Auf das eingelegte Capital selbst haben Vormerkungen allerdings, aber nur unter der Beschränkung Statt, daß die Tilgung der Schuld aus dem Cautions-Capitale nicht eher, als nach erfolgter Auflösung des Cautions-Verbandes bewirkt werden könne.«

Gubernial-Kundmachung vom 24. October 1835. Gub. Zahl 62069.

239.

Utworzenie ces. austryiackiego konzulatu w Szczecinie.

Jego c. k. Mość raczył naywyższém postanowieniem z dnia 4. Września r. b. utworzenie ces. austryiackiego konzulatu w Szczecinie potwierdzić i ten urzad będącemu tam kupcowi Karolowi Müller z prawem pobiérania taryfą oznaczonych tax kozularnych nayłaskawiéy poruczyć.

Któreto naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 27. z. m. za l. 5739, ninieyszém do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Uwiadomienie gub. z d. 24. Października 1835 pod l. gub. 64172.

240.

Położenie zakazu (kondykcyi) na kapitały woyskowych kaucyy przedślubnych, i na wypadaiące z tychże dochody.

W skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 29. z. m. za liczbą 24692, podaie się do powszechnéy wiadomości treść §. 23. ustanowy o zaślubieniach woyskowych, iak następuie:

»We względzie na prawne pretensyie Skarbu, lub kogo trzeciego mogą dochody, z kaucyy przedślubnych pochodzące, tak przez czas trwania małżeństwa, iako też po śmierci meża, aż do śmierci wdowy, albo do rozwiązania klauzuły kaucyi, ieżeli roczne dochody tylko 400 ZłR. w rewersach wykupnych albo mniéy wynoszą, tylko w iednéy czwartéy części, a ieśli więcéy iak 400 ZłR. w rewersach wykupnych (Walucie Wiédeńskiéy) rocznie wynoszą, tylko w trzeciéy części ustąpione (cedowane) i kondykowane być.«

»Wszakże na złożony sam kapitał maią prenotacyie mieysce, ale z tém tylko ograniczeniem, że wypłacenie długu z kapitału kaucyi nie prędzéy iak po nastąpionêm rozwiązaniu klauzuły kaucyi uiszczonêm być może.«

Obwieszczenie gub. z d. 24. Października 1835 do l. gub. 62069.

241.

Bestimmung wegen Einstellung der Invalidengebühr, wenn Patental-Individuen ein anderweitiges Einkommen erlangen.

Laut der mit hohem Hofkammerdecrete vom 7. August l. J. Zahl 31305j1556 herabgelangten Eröffnung des k. k. Hofkriegsrathes, haben Se. Majestät durch eine allerhöchste Entschließung vom 10. August 1834 anzuordnen geruhet, daß den Patental-Invaliden die Invalidengebühr nur dann einzustellen sey, wenn das von denselben erlangte anderweitige Einkommen wenigstens den dreifachen Betrag der Invalidengebühr erreicht.

Die k. Kreisämter werden von dieser allerhöchsten Schlußfassung in Absicht auf die, eine Anstellung bei Civil-Behörden erlangenden Patental-Invaliden, zur genauen Nachachtung mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, daß es hierdurch von der, laut der hierortigen Verordnungen vom 17. April und 23. September 1819 Zahl 15173 und 45071, mittelst der hohen Hofkammerdecrete vom 5. März und 19. August 1819 Z. 8974 und 35717 bekannt gegebenen Bestimmung, zufolge deren die Invalidengebühr der in Civildienste übertretenden invaliden Militärs, vom Feldwebel und Wachtmeister abwärts, bisher in jenen Fällen, wo der mit der Civilbedienstung verbundene Bezug sich bei einem Gefreiten und Gemeinen auf täglich zwölf Kreuzer Conventions-Münze, und bei einem Feldwebel und Korporal auf tägliche zwanzig Kreuzer Conventions-Münze beläuft, zu sistiren war, abzukommen habe.

Bei diesem Anlaße wird übrigens denselben neuerlich zur Pflicht gemacht, von jeder stabilen, provisorischen oder auch nur substitutorischen Verwendung der Patental-Invaliden zu Civilbedienstungen jederzeit sogleich die competente Militär-Behörde in die Kenntniß und hierdurch in den Stand zu setzen, rücksichtlich der in die Frage kommenden Einziehung der Invaliden-Gebühr nach der im Eingange erwähnten allerhöchsten Bestimmung vorzugehen.

Gubernial-Verordnung vom 26. October 1835. Gub. Zahl 55141.

241.

Przepis względem cofnienia wypłaty należytości inwalidów patentowanych, ieżeli ci innego przychodu dostąpią.

Podług oznaymienia c. k. nadworney Rady woienney dekretem wysokiey Kamery nadworney z dnia 7. Sierpnia r. b. za liczbą 31305|1556 nadesłanego, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 10. Sierpnia 1834 rozporządzić: że inwalidóm patentowym, należytość inwalidzka wtenczas tylko cofnioną być ma, ieżeli przychód inny przez nich zyskany przynaymniey potróyney ilości należytości inwalidzkiey dosięga.

C. k. Urzędy cyrkułowe zawiadomione zostaią o tém naywyższém postanowieniu względnie onych patentowanych inwalidów, którzy przy Instancyiach cywilnych służbę dostać maią dla ścisłego zachowania z tą uwagą, że tém samém przepis podług brzmienia rozporządzeń tuteyszych z dnia 17. Kwietnia i 23. Września 1819 pod liczbami 15173 i 45071, dekretem wysokiey Kamery nadworney z dnia 5. Marca i 19. Sierpnia 1819 za liczbami 8954 i 35717 ogłoszony, ustaie, podług którego należytość inwalidów woyskowych od feldwebla i wachtmistrza wstecz, dotychczas w przypadkach, gdzie pobór z płacą służby cywilney połączony, u gefreytra i prostego żołnierza dziennie dwanaście kraycarów w mon. konw. a u feldwebla i kaprala, dziennie dwadzieścia kraycarów wynosił, cofnięty być miał.

Przy tey sposobności wkłada sie powtórnie na Urzędy cyrkułowe ten obowiązek, by o każdém stałém, tymczasowém, albo też tylko substytucyyném użycin inwalidów patentowych do służby cywilney, każdego czasu natychmiast dotyczącą Instancyią woyskową uwiadamiały, by tym sposobem były w stanie względem cofnienia należytości inwalidzkiey tu w obmowie będącey, podług naywyższego postanowienia, na wstępie pomienionego, postępować.

Rozporządzenie gub. z d. 26. Października 1835 pod l. gub. 55141.

242.

Aufhebung des Abschoßes und des Abfahrtsgeldes zwischen sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, einerseits, und sämmtlichen preußischen Staaten andererseits.

Seine k. k. Majestät, und Seine Majestät der König von Preußen sind laut hohen Hofkanzleidecretes vom 10. October d. J. Zahl 25395|1963 übereingekommen, die zwischen Ihren gegenseitigen, zum deutschen Bunde gehörigen Ländern sowohl als zwischen sämmtlichen preußischen Staaten und dem lombardisch-venetianischen Königreiche bestehende Vermögens-Freizügigkeit in der Art auszudehnen, daß zwischen sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, einerseits, und sämmtlichen preußischen Staaten andererseits, der Abschoß und das Abfahrtsgeld gegenseitig aufgehoben seyn solle.

Zur näheren Bestimmung dieses Uebereinkommens wurde mit dem bezogenen hohen Hofkanzleidecrete folgende Erklärung beigefügt:

Artikel I.

Bei keinem Vermögens-Ausgang aus den sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, in die zur königlich preußischen Monarchie gehörenden Staaten, so wie aus den königlich preußischen Staaten in die k. k. österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, es mag solcher Ausgang durch Auswanderung oder Erbschaft, Legat, Brautschatz, Schenkung oder auf andere Art erfolgen, soll irgend ein Abfahrtsgeld (census emigrationis) oder Abschoß (gabella haereditaria) erhoben werden.

Von dieser Bestimmung bleiben jedoch diejenigen allgemeinen Abgaben ausgenommen, welche bei einem Erbschaftsanfalle, Legat, Verkaufe 2c. 2c., ohne Unterschied, ob das Vermögen im Lande bleibt, oder herausgezogen wird, ob der neue Erwerber ein Inländer oder ein Fremder ist, bisher in den beiderseitigen Landen haben entrichtet werden müssen, wie z. B. Erbschaftssteuer, Stempelgebühren u. dgl.

Artikel II.

Die im Vorstehenden bestimmte Freizügigkeit soll sich sowohl auf diejenige Abgabe an Abschoß und Abfahrtsgeld, welche

242.

Zniesienie opłaty od zagranicznego spadku i wywozu maiątku między wszystkiémi Państwami austryiackiémi z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, z iednéy, a wszystkiémi Państwami pruskiémi, z drugiéy strony.

Jego c. k. Mość i Nayiaśnieyszy Król Jegomość Pruski, podług brzmienia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 10. Października r. b. pod liczbą 25395|1963, zgodzili się na to: aby wolność wywożenia maiątków tak między obustronnémi Ich kraiami do Związku Niemieckiego należącémi, iako i między wszystkiémi Państwami pruskiémi a królestwem lombardzo-weneckiém istnieiącą, w ten sposób rozciągnąć, by między wszystkiémi austryiackiémi Państwami, z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu, z iednéy, a wszystkiémi Państwami pruskiémi z drugiéy strony, opłata od wprowadzenia spadku i od wywożenia maiątku, nawzaiem uchylone były.

Dla dokładnieyszego oznaczenia téy umowy, do powołanego dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy dołączona została następuiąca deklaracyia:

Artykuł I.

Od żadnego maiątku wychodzącego ze wszystkich Państw austryiackich, z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu, do Państw, Królestwo pruskie składaiących, równie, iak z Państw królesko-pruskich do c. k. Państw austryiackich, z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, czyliby wychód maiątku w skutek emigracyi, spadku, zapisu, posagu, darowizny, lub innym sposobem nastapił, iakowabądź opłata od wywiezienia maiątku (census emigrationis) albo opłata od spadku (gabella haereditaria) pobiérane być nie maią.

Od tego przepisu iednak wyłączone są owe powszechne opłaty, które od spadku iakowéy spuścizny, od zapisu, przedaży i t. d. bez różnicy, czyli maiątek w kraiu pozostaie, lub wprowadzony będzie, czyli nowy nabywca kraiowcem iest, lub cudzoziemcem, dotychczas w obustronnych kraiach uiszczane być musiały, iak n. p. podatek spadkowy, należytości stęplowe i t. p.

Artykuł II.

Określona powyższym wolność wywożenia maiątku, rozciągać się ma tak na opłatę od spadku i wywiezienia

in die landesherrlichen Cassen fließt, als auf diejenige erstrecken, welche etwa Privatpersonen, Communen oder öffentlichen Stiftungen zufallen möchte.

Artikel III.

Die Bestimmungen der Artikel I. und II. erstrecken sich auf alle jetzt anhängigen und auf alle künftigen Fälle. Unter die anhängigen Fälle werden alle diejenigen begriffen, in welchen am Tage der Auswechslung gegenwärtiger Ministerial-Erklärung, nämlich am 16. August 1835, der Abschoß oder das Abfahrtsgeld noch nicht bezahlt war.

Artikel IV.

Die im Vorstehenden bestimmte Freizügigkeit soll sich nur auf das Vermögen beziehen. Es bleiben demnach, ungeachtet dieses Uebereinkommens, diejenigen k. k. österreichischen und königlich preußischen Gesetze in ihrer Kraft bestehend, welche die Person des Auswandernden, seine persönlichen Pflichten und namentlich seine Verpflichtung zum Kriegsdienst betreffen.

Es wird auch für die Zukunft, was die Gesetzgebung in Betreff der persönlichen Pflicht des Auswandernden, namentlich seiner Verbindlichkeit zum Kriegsdienste anbelangt, keine der beiderseitigen Regierungen in der Gesetzgebung beschränkt.

Artikel V.

Gegenwärtige, im Namen Seiner k. k. Majestät in hergebrachter Form ausgefertigte Erklärung soll nach Auswechslung einer entsprechenden Erklärung der k. preußischen Regierung Kraft und Wirksamkeit in sämmtlichen k. k. österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, haben.

Diese zwischen dem k. k. österreichischen und königlich preußischen Hofe abgeschlossene Uebereinkunft, wegen Ausdehnung des Vermögens-Freizügigkeits-Vertrages auf sämmtliche k. k. österreichische Staaten, mit Einschluß von Galizien, Dalmatien und des lombardisch-venetianischen Königreichs, mit Ausschluß jedoch von Ungarn und Siebenbürgen, wird mit Beziehung auf das allerhöchste Patent vom 2. März 1820 über die Vermögens-Freizügigkeit innerhalb des Gebiethes des deutschen Bundes, hiemit allgemein kund gemacht.

Gub. Kundmachung vom 26. October 1835. Gub. Zahl 64358.

maiątku do kass monarchicznych wpływaiącą, iako i na tę, któraby może osobóm prywatnym, gminóm lub publicznym fundacyiom przypaść mogła.

Artykuł III.

Postanowienia artykułów I. i II. rozciągaią się na wszystkie przypadki tak teraz zachodzące, iak i te, co na przyszłość wydarzać się będą. Pod przypadkami teraz zachodzącémi obięte są te wszystkie, w których na dniu wymiany ninieyszéy deklaracyi ministeryialnéy, mianowicie na dniu 16. Sierpnia 1835, opłata od zagranicznego spadku lub od wywiezionego maiątku ieszcze uiszczoną nie była.

Artykuł IV.

Określona powyżéy wolność wywożenia maiątku, tylko co do maiątku odnosić się ma, a zatém pomimo téy umowy, owe c. k. austryiackie i król. pruskie ustawy, które tyczą się osoby emigruiącego, iego osobistych obowiązków, a mianowicie powinności do służby woyskowéy, pozostaią w swoiéy mocy.

Jakoteż i na przyszłość żaden z obustronnych Rządów, co do prawodawstwa względem osobistych obowiązków emigruiącego, mianowicie powinności tego do służby woyskowéy w prawodawstwie ograniczonym nie iest.

Artykuł V.

Ninieysza w Imieniu Jego c. k. Mości w zwykłéy formie spisana deklaracyia, po wymianie stosownéy deklaracyi Rządu król. pruskiego, we wszystkich c. k. Państwach austryiackich, z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, moc obowiązuiącą i działalność otrzyma.

Ta zatém umowa między c. k. austryiackim a królewsko-pruskim Dworem względem rozciągnienia układu o wolném wywożeniu maiątków na wszystkie c. k. Państwa austryiackie łącznie z Galicyią, Dalmacyią i królestwem lombardzko-weneckiém, wszakże z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu, zawarta, z odniesieniem się do naywyższego Patentu z dnia 2. Marca 1820 o wolności wywożenia maiątków w granicach Związku Niemieckiego, ninieyszém powszechnie ogłoszona zostaie.

Obwieszczenie gub. z d. 26. Października 1835 do l. gub. 64358.

243.

Abstellung der Abgabe Spiridonia für das auf dem Bistritz- und Sereth-Fluße geflößte Holz, und Aufhebung der Mauthgebühr bei der Ueberfahrt am Sereth-Fluße bei Ibraila.

Die hohe Hofkammer hat mit Decret vom 24. September l. J. Zahl 5620 anher eröffnet: von Seite der moldauischen Regierung sey die Veranstaltung getroffen worden, daß mit der Einhebung der Abgabe Spiridonia für das auf dem Bistritz- und Sereth-Fluße geflößte Holz von den österreichischen Unterthanen eingehalten werde, und daß auch die wallachische Regierung die bisher bei der Ueberfahrt am Sereth-Fluße bei Ibraila bestandene Mauthgebühr aufgehoben habe.

Hievon werden die k. Kreisämter zur weiteren Verlautbarung in Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 30. October 1835. Gub. Z. 59775.

244.

Hinausgabe dreipercentiger in Conventions-Münze verzinslicher Staatsschuldverschreibungen.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 22. d. M. die Finanz-Verwaltung zur Aufnahme einer Anleihe, gegen Ausgabe von Staatsschuldverschreibungen, welche mit Drei vom Hundert in Conventions-Münze verzinset werden, ermächtiget.

Die Form dieser Staatsschuldverschreibungen, welche mit 1. December d. J. ausgegeben werden, ist aus der Beilage ./. zu ersehen. Denselben sind die Zinsen-Coupons für sechzehn Jahre, nebst der Anweisung auf neue Zinsen-Coupons, beigelegt. Die Zinsen dieser Capitale werden von der k. k. Universal-Staatsschulden-Casse in halbjährigen Terminen an den Ueberbringer der fälligen Coupons berichtiget.

Uebrigens kann die Zahlung der Zinsen auch auf die Filial-Credits-Cassen überwiesen werden.

Gubernial-Kundmachung vom 31. October 1835. Präs. Zahl 9057.

243.

Zniesienie opłaty Spirydonia od drzewa Bystrzycą i Seretem spławianego i myta na przewozie przez rzékę Seret pod Ibraiłowem płaconego.

Wysoka Kamera nadworna dekretem z dnia 24. Września r. b. pod liczbą 5620 oznaymiła, że ze strony Rządu multańskiego rozporządzono zostało: iż pobór opłaty Spirydonia od drzewa Bystrzycą i Seretem spławianego, od poddanych austryiackich ustać ma, i że także Rząd Wołoszczyzny, należytość myta na przewozie przez rzékę Sereth pod Ibraiłowem pobiéraną, zniósł.

O tém zawiadomione zostaią c. k. Urzędy cyrkułowe dla dalszego obwieszczenia.

Rozporządzenie gub. z d. 30. Października 1835 pod l. gub. 59775.

244.

Wydawanie trzyprocentowych w monecie konwencyionalnéy uprowizyionowanych zapisów długu Stanu.

Jego c. k. Mość upoważnił naywyższém postanowieniem z dnia 22. b. m. Administracyią Skarbu do zaciągnienia pożyczki na wydawać się maiące zapisy długu Stanu, które po trzy od sta w monecie konwencyynéy prowizyi przynosić będą.

Kształt tych zapisów długu Stanu, które z dniem 1. Grudnia r. b. wydawane będą, pokazuie się z załączonego formularza. .|. Do tych dołączone są kupony na prowizyie, na lat szesnaście, oprócz assygnacyi na nowe kupony. Prowizyie od tych kapitałów wypłacać będzie c. k. powszechna Kassa długu Stanu w terminach półrocznych ukazicielowi zapadłych kuponów.

Wrzeszcie wypłata prowizyy, także na filialne Kassy kredytowe przekazana być może.

Obwieszczenie gub. z duia 31. Października 1835 do l. prez. 9057.

·|·

Formulare.

(K. k. Adler.) Nummer.

1000 fl.

Staatsschuldverschreibung.

Ueber Ein Tausend Gulden in Conventions-Münze, welche die kaiserl. königl. Universal-Staatsschulden-Casse mit Drei vom Hundert in Conventions-Münze an den Ueberbringer der zu dieser Staatsschuldverschreibung gehörigen Zinsen-Coupons halbjährig verzinsen wird.

Wien am 1ten December 1835.

(Unterschrift.)

(Unterschrift.)

Vorstehende Staatsschuldverschreibung ist in dem Credits- und Liquidations-Buche der kaiserl. königl. Universal-Staatsschulden-Casse gehörig eingetragen.

Wien am 1ten December 1835.

(Amtssiegel.) Für die kaiserl. königl. Universal-Staatsschulden-Casse.

(Unterschrift.)

.|.

Formularz.

(C. K. Orzeł.) Numer.

1000 fl.

Zapis długu Stanu.

Na Tysiąc Złotych Reńskich w monecie konwencyynéy, od których ces. król. powszechna Kassa długu Stanu po trzy od sta prowizyi w monecie konwencyynéy ukazicielowi kuponów procentowych do tegoż zapisu długu Stanu należących, półrocznie wypłacać będzie.

We Wiédniu dnia 1. Grudnia 1835.

(Podpis.)

(Podpis.)

Powyższy zapis długu Stanu w księdze kredytu i likwidacyi ces. król. powszechnéy Kassy długów Stanu przyzwoicie zaciągnięty został.

We Wiédniu dnia 1. Grudnia 1835.

(pieczęć Urzędu.)

Imieniem c. k. powszechnéy Kassy długów Stanu.

(Podpis.)

245.

Verfahren bei der Herstellung und Erhaltung der die Ortschaften durchschneidenden Aerarial-Strassenstrecken.

Seine k. k. Majestät haben mit der, zu Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 26. September d. J. Zahl 24127, bekannt gemachten allerhöchsten Entschließung vom 2. Juli 1835, bezüglich der Herstellung und Erhaltung der die Ortschaften durchziehenden ärarischen Strassenstrecken und der darauf befindlichen Brücken, wobei sich bisher in den Provinzen verschieden benommen wurde, ein gleichförmiges Verfahren zu genehmigen geruhet, welches mit dem Verwaltungsjahre 1837, d. i. mit 1. November 1836, in Wirksamkeit zu treten hat, und in folgenden Bestimmungen bestehet:

1) Die Wegführung des von der Fahrbahn abgeräumten, oder in den Seitengräben ausgehobenen Kothes, dann die Schnee-Abräumung liegt den Gemeinden auch auf ärarischen Durchfahrtsstraßen schon aus Rücksicht der Ortspolizei ob.

2) Die Kosten der Herstellung oder Erhaltung der ärarischen Durchfahrtsstrassen hat der Strassenfond nur in dem Betrage zu bestreiten, welcher für die Herstellung oder Erhaltung der dicht an der Durchfahrtsstrecke anstoßenden, im Freien befindlichen ärarischen Strassen entfällt.

Die mehreren Kosten aber, welche bei der Herstellung oder Erhaltung der ärarischen Durchfahrtsstraße sich blos aus Rücksicht für die Ortsbewohner deßwegen ergeben, weil die Seitengräben oder die Fahrbahn selbst gepflastert, darunter Kanäle geführt, oder andere Vorrichtungen in einer kostspieligeren Constructionsart angebracht werden müssen, die bei freier Lage der Straße entbehrlich seyn würden, sind von den Gemeinden des Durchfahrtsortes zu tragen.

3) Ganz gepflasterte Durchfahrtsstrecken werden den Gemeinden zur eigenen Besorgung überlassen, und denselben aus dem Strassenfonde die Vergütung in jenem Betrage jährlich erfolgt werden, welchen die Durchfahrtsstraße in einem blos chausséemäßigen Zustande, nach dem Beispiele der anstoßenden offenen Staatsstraße, kosten würde.

Es versteht sich von selbst, daß, wenn die Gemeinden die gehörige Erhaltung der Pflasterung, ungeachtet der an sie erlassenen Ermahnungen, vernachlässigen, diese Pflastererhaltung von Seite der ärarischen Strassenverwaltung besorgt, und der dafür entfallende Kostenbetrag von der Gemeinde für den Strassenfond eingebracht werden soll, und daß solche von den Ge-

245.

Postępowanie przy budowie i utrzymowaniu dróg skarbowych, przecinaiących posady.

Jego c. k. Mość raczył naywyższą uchwałą z dnia 2. Lipca 1835, ogłoszoną dekretem wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 26. Września r. b. za liczbą 24127, względem budowy i utrzymowania dróg skarbowych, przez osady (wsie i miasta) idących, i znayduiących się na tychże mostów, w czém dotąd różnie w prowincyiach postępowano, na iednakowe postępowanie zezwolić, które z rokiem administracyynym 1837, t. i. z dniem 1. Listopada 1836 w działalność weyść ma, i na przepisach następniących zasadza się:

1) Uprzątnienie błota z kolei torowéy zgarnionego, albo z pobocznych rowów wybranego, tudzież uprzątnienie śniegu, należy do gmin także na skarbowych drogach przeiazdowych iuż z samych względów policyi mieyscowéy.

2) Koszta budowy i utrzymowania skarbowych dróg przeiazdowych fundusz drogowy tylko w téy kwocie opędzać ma, iaka na budowę lub utrzymanie znayduiących się w otwartém polu i ściśle stykaiących się z drogą przeiazdu skarbowych dróg wypada.

Resztę zaś większych kosztów, które przy budowie lub utrzymaniu skarbowéy drogi przeiazdowéy iedynie tylko ze względu na mieszkańców mieyscowych z téy przyczyny wypadaią, że rowy poboczne, albo też i sam gościniec (koley) brukowane, po pod tenże kanały prowadzone, lub inne urządzenia na sposób konstrukcyi kosztownieyszy poczynione być muszą, któreby przy wolném położeniu gościńca niepotrzebne były, gminy mieysca przeiazdowego ponosić maią.

3) Całkiem brukowane przestrzenie drogi przeiazdu poruczone będą gminom do własnego trudnienia się temiż, i onym wynagrodzenie z funduszu drogowego corocznie w téy kwocie uiszczane, w iakiéyby droga przeiazdowa w stanie gościńcowym podług przykładu stykaiących się z takową otwartych dróg skarbowych kosztowała.

Rozumi się samo przez się, że, gdy gminy należyte utrzymowanie bruku, mimo danych onym napomnień, zaniedbaią, to utrzymowanie bruku ze strony skarbowéy Administracyi skarbowéy załatwiane, a wypadaiące za to koszta od gminy dla funduszu drogowego odzyskane być maią, i że takowe przez gminy zaniedbane przeiazdy nawet całkiem

meinden vernachläßigte Durchfahrtsstrecken auch gänzlich in die Staatsregie, gegen einen angemessenen Beitrag der Gemeinden, eingezogen werden können.

4) Zum Behufe der Ausmittlung der bei den ärarischen nicht ganz gepflasterten Durchfahrtsstrassen von den Ortsgemeinden dem Strassenfonde, und bei den gepflasterten von dem Strassenfonde den Ortsgemeinden zu leistenden Vergütung sind von den Baubehörden doppelte Ueberschläge

a) nach der vollkommeneren Constructionsart durch den Ort, und

b) nach der gewöhnlichen im Freien

zu verfassen, und den Gemeinden zur Einsicht mitzutheilen; wegen des Wechsels der Preise ist diese Berechnung in Ansehung der Erhaltungskosten immer nur nach fünfjährigen Durchschnitten vorzunehmen und zu erneuern, die Beträge aber jährlich einzuzahlen.

Gubernial-Kundmachung vom 31. October 1835. Gub. Zahl 61719.

246.

Handels- und Schifffahrts-Tractat zwischen Seiner k. k. apostolischen Majestät, und Seiner Majestät dem Könige von Griechenland.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen &c. &c., und Seine Majestät der König von Griechenland, von gleichem Wunsche beseelt, die zwischen Ihnen so glücklich bestehenden Freundschafts-Verhältnisse zu unterhalten, und den Handels-Verbindungen zwischen Ihren Staaten eine größere Ausdehnung und Festigkeit zu verschaffen, wie nicht minder überzeugt, daß zur Erfüllung Ihrer dießfälligen gegenseitigen Wünsche nichts mehr beizutragen vermag, als die Festsetzung einer auf die Grundlage einer genauen Reciprocität gestützten Freiheit des Handels und der Schifffahrt, haben als Bevollmächtigte zum Abschluß eines Tractates für diesen Zweck ernannt, nämlich: Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen &c. &c. den Ritter Anton Prokesch von Osten, Oberstlieutenant der Armeen gedacht Sr. Majestät, Ritter des kaiserl. österr. Leopold-Ordens, Commandeur des rußischen St. Annen-Ordens, des Ordens Gregors des Großen und des constantinischen St. Georgs-Ordens von Parma, Ritter des schwedischen Schwert-Ordens, Ihren bevollmächtigten Minister bei Sr. hellenischen Majestät; und Se. Majestät der König von Griechenland den Herrn Jacob Rizo Neroulos, Staatssecretär

pod zarząd skarbowy, za opłatą przez gminy stosownego dodatku (kontyngentu). wzięte być mogą.

4) Dla wykrycia wynagrodzenia, które przy skarbowych nie całkiem brukowanych przeiazdach przez gminy mieyscowe funduszowi drogowemu, a przy brukowanych przez fundusz drogowy gminom mieyscowym uiszczone być ma, powinny Urzędy budownicze podwóyne kosztorysy

a) podług doskonalszego sposobu konstrukcyi przez mieysce, i

b) podług zwyczaynego na otwartém polu

układać, i takowe gminom do przeyrzenia udzielać; względem zmiany cen należy to wyrachowanie co do kosztów utrzymowania zawsze tylko podług pięćletnéy ceny średniéy przedsiębrać i odnawiać, dodatki (kontyngenta) zaś rocznie płacone być maią.

Obwieszczenie gub. z dnia 31. Października 1835 do l. gub. 61719.

246.

Traktat handlu i żeglugi między Jego c. k. apostolską Mością i Nayiaśnieyszym Królem Grecyi.

Nayiaśnieyszy Cesarz Austryi, Król węgierski i czeski i t. d. i t. d. i Nayiaśnieyszy Król grecki, iednémże życzeniem ożywieni, aby istnące tak szczęśliwie między Nimi stosunki przyiaźni utrzymać, i związkom handlowym między Swémi Państwy większą nadać rozciągłość i stałość, tudzież będąc przekonani, że do ziszczenia się Ich w tym względzie wzaiemnych życzeń, nic tak przyczynić się nie może, iak ustalenie wolności handlu i żeglugi, opartéy na zasadach ścisłéy wzaiemności, mianowali pełnomocnikami Swoimi do zawarcia w tym celu traktatu, a mianowicie: Nayiaśnieyszy Cesarz Austryi Król węgierski i czeski etc. etc. Kawalera Antoniego Prokesch de Osten, podpułkownika woysk Jego c. k. Mości, Kawalera cesarsko-austryiackiego orderu Leopolda, Komandera orderu rossyyskiego Ś. Anny, orderu Grzegorza Wielkiego, i parmeńskiego orderu Konstantyńskiego Ś. Jérzego, tudzież kawalera szwedzkiego orderu Miecza, Swoiego pełnomocnego ministra przy dworze Jegomości Króla greckiego; a Nayiaśnieyszy Król Grecyi: Jmci Pana Jakóba Rizo Neroulus, Sekretarza Stanu w wydziale Domu Jego król. Mości i spraw zewnętrznych, Kawalera król. orderu Zbawiciela, — którzy po

im Departement Ihres königl. Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten, Ritter Ihres Ordens des Erlösers — welche nach Auswechslung ihrer gegenwärtigen, in gehöriger und giltiger Form befundenen Vollmacht über folgende Artikel übereingekommen sind:

Artikel I.

Es wird zwischen den Unterthanen Sr. k. k. apostolischen Majestät, und jenen Sr. Majestät des Königs von Griechenland, eine gegenseitige Freiheit des Handels und der Schifffahrt bestehen.

Artikel II.

In Folge derselben werden die Unterthanen der hohen contrahirenden Theile in den Häfen und Meeren beider Reiche gleiche Handelsfreiheit genießen, so daß ihnen in den bemeldeten Orten von den beiderseitigen Regierungen eine vollkommene Gleichheit und Reciprocität der Rechte und Handels-Vortheile zugestanden, und sie, in so fern diese Rechte und Vortheile allda irgend welchen Abgaben unterliegen, ganz auf denselben Fuß wie die Nationalen hinsichtlich der öffentlichen Auflagen gesetzt werden sollen.

Artikel III.

Ausgenommen sind die Artikel der Kriegs-Contrebande und der Küstenhandel, er mag in einheimischen oder fremden Producten bestehen, welche von einem National-Hafen in den andern versendet werden, welcher Handel nur mittelst National-Fahrzeugen Statt finden kann, indeß wird es den Unterthanen der hohen contrahirenden Theile frei stehen, ihre Waaren und Effecten auf besagten Fahrzeugen zu verladen, indem sie, die Einen wie die Andern, die nähmlichen Gebühren zu entrichten haben *).

Artikel IV.

Die Schiffe der Unterthanen eines jeden der contrahirenden Theile werden in den Häfen und Landungsplätzen des andern nur jene Abgaben entrichten, welchen die Nationalschiffe unterliegen.

Artikel V.

Als österreichische und griechische Schiffe sollen jene angesehen werden, welche nach den in beiderseitigen Reichen bestehenden Vorschriften erworben sind, und die See befahren.

Artikel VI.

Alle rohen und bearbeiteten Producte, welche aus den der Herrschaft der hohen contrahirenden Theile unterworfenen Län-

*) In Gemäßheit eines nachträglichen Einverständnißes zwischen beiden hohen contrahirenden Theilen sind die Stipulationen dieses Artikels hinsichtlich der Kriegs-Contrebande nur im Falle eines wirklichen Krieges, und nicht in Friedenszeiten anwendbar.

wymianie swoich pełnomocnictw wzaiemnych, i przyznaniu onych należytéy prawości, zgodnie następuiące artykuły ułożyli:

Artykuł I.

Między poddanymi Jego c. k. apostolskiéy Mości, i Jegomości Króla Grecyi, istnieć będzie wzaiemna wolność handlu i żeglugi.

Artykuł II.

W skutek czego poddani wysokich umawiaiących się Strón, używać będą w portach i na morzach Państw obudwóch iednakowéy wolności handlu, a to tak, że onym w mieyscach wspomnionych od obustronnych Rządów zupełna równość i wzaiemność praw i korzyści handlu przyznane, i ciż, ieżeli te prawa korzyści tamże iakim opłatą podlégaią, zupełnie i za równo z narodowcami co do publicznych nakładów uważani być maią.

Artykuł III.

Wyiętémi są z tego artykuły kontrabandów woiennych i handel pobrzeżny, bądź by takowy na kraiowych lub zagranicznych produktach zasadzał się, które z iednego portu narodowego do drugiego przesełane bywaią; który to handel tylko statkami narodowémi prowadzony być może; wszelakoż wolno będzie poddanym wysokich umawiaiących się Strón, swoie towary i rzeczy na wspomnione statki przeładowywać, gdyż tak iedni, iak i drudzy też same należytości opłacać maią. *)

Artykuł IV.

Okręty poddanych każdéy z umawiaiących się Strón podlégać będą w portach i przystaniach (mieyscach sposobnych do lądowania) drugiéy strony, tylko tym opłatom, którym okręty narodowe podlégaią.

Artykuł V.

Za okręty austryiackie i greckie, uważane być maią te statki, które podług przepisów istnących w obódwóch Państwach, nabyte zostały, i żeglugę odbywaią.

Artykuł VI.

Wszystkie surowe i wyrobione produkta, które z kraiów, zostaiących pod panowaniem iednéy z wysokich uma-

---

*) W skutek późniéy nastąpionego porozumienia się obydwóch wysokich umawiaiących się Strón, zastosowane być maią warunki tego artykułu względem kontrabandów woiennych tylko w przypadku rzeczywistey woyny, a nie podczas pokoiu.

dern kommen, und deren Einführung in die beiderseitigen Häfen, und deren Ausfuhr aus eben denselben auf Nationalschiffen erlaubt ist, oder gesetzlich gestattet werden wird, sollen gleichmäßig auch auf Schiffen, welche den Unterthanen des andern der hohen contrahirenden Theile gehören, ein- und ausgeführt werden können, ohne höheren oder anderen Gebühren was immer für einer Art unterworfen zu seyn, als jenen, denen die nämlichen auf Nationalschiffen ein- und ausgeführten Producte unterliegen oder unterliegen werden.

Artikel VII.

Alle Artikel, welche nicht aus rohen oder verarbeiteten Producten des der Herrschaft Sr. Majestät des Königs von Griechenland unterworfenen Gebiethes bestehen, und gesetzlich in die österreichischen Häfen eingeführt werden dürfen, sollen auf griechischen Schiffen nur jenen Gebühren unterworfen werden, welche von den nämlichen Artikeln, wenn sie auf österreichischen Schiffen eingeführt werden, zu entrichten sind, und eine genaue Reciprocität wird in den griechischen Häfen gegen die österreichischen Schiffe hinsichtlich jener Artikel beobachtet werden, welche keine rohen oder verarbeiteten Erzeugnisse der Sr. k. k. apostol. Majestät unterworfenen Länder sind, und gesetzlich in die griechischen Häfen eingeführt werden können.

Artikel VIII.

Die rohen und verarbeiteten Producte der Staaten eines jeden der hohen contrahirenden Theile, deren Einfuhr in die Staaten des Andern gesetzlich gestattet ist, sollen keinen höheren oder andern was immer für einen Namen führenden Abgaben unterliegen, als von den Erzeugnissen der nämlichen Gattung, welche aus einem andern Lande kommen, gegenwärtig oder künftig gefordert werden, den Fall ausgenommen, wo in den Staaten der einen beiden Regierungen die Abgaben von den rohen und verarbeiteten Erzeugnissen eines andern Landes, in Folge eines formellen Tractates, und nach Zusicherung besonderer Handels-Vortheile, oder einer gegenseitigen Verminderung die Abgaben herabgesetzt würden; in diesem Falle wird die andere Regierung nur dann die gleiche Verminderung der Abgaben ansprechen können, wenn sie gleiche Vortheile anbiethet, und erst in dem Augenblicke in den Genuß derselben treten, als sie diese Gegenvortheile, oder ein angemessenes Aequivalent zugesichert hätte, so ferne sie keine vom nämlichen Umfange und von gleicher Art anbiethen könnte. In jedem Falle werden dann die beiden Regierungen ein besonderes Uebereinkommen in dieser Hinsicht treffen müssen.

wiaiących się Stron przychodzą, i których wprowadzenie do obustronnych portów, i onych wywozów z tychże portów na statkach narodowych dozwolone zostaną, mogą równie także na okrętach, które do poddanych drugiéy, z wysokich Stron umawiaiących się należą, wprowadzane i wyprowadzane być, niepodlégaiąc wyższym i niższym poborom iakiegobądź rodzaiu, iak tylko tym, którym też same na statkach narodowych wprowadzone i wyprowadzone produkta podlégaią lub podlégać będą.

Artykuł VII.

Wszystkie artykuły, które nie z surowych albo wyrobionych produktów kraiów, pod panowaniem Nayiaśnieyszego Króla greckiego zostaiących, składaią się, i według ustaw do austryiackich portów wprowadzane być mogą, powinny na okrętach greckich tylko tym poborom ulégać, iakie od takichże artykułów, gdy takowe na okrętach austryiackich wprowadzone zostaią, opłacane być maią, i ścisła wzaiemność zachowywaną będzie w portach greckich ku austryiackim okrętom względem takich artyków, które nie są surowémi lub wyrobionémi płodami kraiów, Jego c. k. apostolskiéy Mości podległych, i podług ustaw do portów greckich wprowadzane być mogą.

Artykuł VIII.

Surowe i wyrobione produkta Państw każdéy z wysokich umawiaiących się Stron, których wprowadzenie do Państw drugiéy strony podług ustaw dozwolone iest, nie powinny większym lub innym iakimkolwiekbądź poborom podlégać, iak tylko tym, które od produktów tegoż samego gatunku, z innego iakiego kraiu przychodzących, teraz lub w przyszłości wymagane będą, wyiąwszy przypadek, gdzieby w Państwach iednego z obudwóch Rządów pobory od surowych i wyrobionych produktów kraiu drugiego, w skutek formalnego traktatu, i zapewniwszy poszczególne korzyści handlu, albo wzaiemne zniżenie poborów, zmnieyszone zostały; w tym przypadku Rząd drugi tylko wtenczas o podobne zmnieyszenie poborów upomnieć się będzie mógł, gdy iednakowoż korzyści podaie (ofiaruie), i dopiéro w tym momencie w użycie wstąpić może, gdy takowy wzaiemne korzyści. lub stosowny ekwiwalent zabezpieczył, ieśliby żadnych korzyści takiéyże obiętości i takiegoż rodzaiu ofiarować nie mógł. W każdym atoli przypadku obadwa Rządy, w tym względzie osobno ułożyć się muszą.

Artikel IX.

In Allem, was auf die Hafen-Polizei, das Ein- oder Ausladen der Schiffe, die Sicherheit der Waaren, die Gegenstände des Handels, und was immer für Commercial-Güter und Effecten Bezug hat, werden die Unterthanen der beiden contrahirenden Theile gegenseitig den Gesetzen und Verordnungen der Local-Polizei unterstehen. Dagegen aber für ihre Personen und Güter im ganzen Umfange der betreffenden Länder dieselben Rechte, Privilegien, Vortheile und Freiheiten genießen, welche den Nationalen selbst gewährt sind, oder noch zugestanden werden könnten. Sie werden ohne Hinderniß noch Hemmung mit ihrem Eigenthum frei durch Verkauf, Tausch, Schenkung, letztwillige Anordnung oder auf jede andere Art verfügen können, indem sie sich jedoch nach den Gesetzen und Verordnungen des betreffenden Staates zu richten haben. Sie sollen nach eigenem Gutbefinden ihr Vermögen aus einem der beiden Reiche in das andere übertragen dürfen, ohne dieser Uebertragung wegen einer was immer für außergewöhnlichen Steuer oder andern Auflage unterworfen zu seyn.

Artikel X.

Weder mittelbar noch unmittelbar, weder von einer der beiden Regierungen, noch von in ihrem Namen oder mit ihrer Ermächtigung handelnden Agenten, Gesell- oder Körperschaften soll hinsichtlich des Kaufes oder Verkaufes der rohen oder verarbeiteten Producte, welche von den Besitzungen des einen oder des andern der hohen contrahirenden Theile herkommen, und in das Gebieth des andern eingeführt werden, einiger Vorzug in Anbetracht der Nationalität des Fahrzeuges obwalten, da die Willensmeinung der hohen contrahirenden Theile dahin geht, daß in dieser Hinsicht kein Unterschied und keine Auszeichnung Statt habe.

Artikel XI.

Wenn sich der Fall ereignet, daß ein österreichisches oder griechisches Kriegs- oder Kauffahrthei-Schiff in den Häfen oder an den Küsten der wechselseitigen Gebiethe Schiffbruch erlitte, so soll ihnen die bestmöglichste Hilfe, es sey für die Rettung der Personen und Effecten, oder für die Sicherung, Besorgung und Aufbewahrung der geretteten Sachen gebothen werden, auch sollen letztere keiner Steuer unterliegen, in so fern nicht etwa in der Folge zum Verbrauche darüber verfügt wurde.

Artikel XII.

Die hohen contrahirenden Theile kamen überein, keine Seeräuber in den Häfen, Buchten und Ankergründen ihrer Staaten aufzunehmen, und die volle Strenge der Gesetze gegen alle Personen, welche als Seeräuber bekannt sind, wie auch

Artykuł IX.

We wszystkiém, co się do policyi portowéy, do ładowania na statki, wyładowania z tychże, do bezpieczeństwa towarów, do przedmiotów handlu i do iakichkolwiekbądź handlowych towarów i rzeczy ściąga, poddani obydwóch umawiaiących się strón wzaiemnie ustawom i rozporządzeniom policyi mieyscowéy, ulégać, a za to względem swoich osób i towarów w całym obwodzie dotyczących kraiów, tychże samych praw, przywileiów, korzysci i wolności używać będą, które narodowcom iuż dozwolone są, albo ieszcze przyznane być mogą. Będą mogli bez wszelkiéy przeszkody, i tamy swoim maiątkiem, bądź to przez przedaż, zamian, darowanie, ostatniéy woli rozporządzenie, badź też na inny iaki sposób wolno zarządzić, przyczém iednak do praw i rozporządzeń swoiego dotyczącego kraiu stosować się maią. Wolno im będzie podług swego zdania swóy maiątek z iednego obudwóch Państw do drugiego przenosić, nie podlégaiąc z przyczyny tego przeniesienia iakiemukolwiekbądź nadzwyczaynemu podatkowi, lub innemu poborowi.

Artykuł X.

Ani pośredniczo, ni też bezpośrednie, ni przez ieden z obydwóch Rzadów, ani też przez działaiących w ich imieniu, albo za ich upoważnieniem ajentów, towarzystw lub korporacyy, nie powinno względem kupna lub przedaży surowych albo wyrobionych produktów, które z posiadłości iednéy lub drugiéy wysokich umawiaiących się Strón pochodzą, i do terrytoryium drugiéy Strony wprowadzone będą, żadne pierwszeństwo ze względu narodowości statku zachodzić; gdyż wola wysokich umawiaiących się Strón ku temu zmierza, by w tym względzie żadna różnica, ani żadna preferencyia mieysca nie miała.

Artykuł XI.

W tym przypadku, gdyby austryiacki albo grecki okręt woienny lub kupiecki w portach, albo przy brzegach obustronnych terrytoryiów rozbił się, dana mu być powinna naylepsza pomoc, bądź to dla uratowania osób i rzeczy, albo też dla zabezpieczenia, pilnowania i schowania uratowanych rzeczy, które żadnemu poborowi podlégać nie powinny, ieżeli snadź w następności takowe do spotrzebowania przeznaczone nie będą.

Artykuł XII.

Wysokie umawiaiące się Strony zawiéraią ugodę, by żadnemu korsarzowi (rozbóynikowi morskiemu) w portach, w brzeżach (buchtach) i mieyscach do zarzucania kotwicy zdatnych, w swoich Państwach przytułku nie dawać, i wszel-

gegen alle in Ihren Staaten sich aufhaltenden Individuen anzuwenden, welche eines Einverständnißes oder Einvernehmens mit ihnen überwiesen werden könnten. Alle den Unterthanen der hohen contrahirenden Theile gehörigen Schiffe und Ladungen, welche die Seeräuber nehmen, oder in die Häfen des Einen oder des Andern führen könnten, werden ihren Eigenthümern, oder denen mit gehöriger Vollmacht versehenen Bestellten zurückgegeben werden, wenn sie den Beweis, daß das geraubte Gut ihr Eigenthum sey, gehörig herstellen, und diese Rückstellung wird selbst dann Statt haben, wenn der zurückgeforderte Gegenstand sich in Handen eines Dritten befindet, sobald der Käufer erwiesener Maßen wußte oder wissen konnte, daß der erwähnte Gegenstand von Seeräuberei herrühre.

Artikel XIII.

Die von den Kriegsschiffen Sr. k. k. apostolischen Majestät wegen Seeräuberei aufgebrachten, und bis jetzt in den österreichischen Staaten zurückgehaltenen griechischen Unterthanen sollen zur Verfügung der griechischen Regierung gestellt werden, welche sich dagegen verpflichtet, die kaiserl. Regierung für die Kosten zu entschädigen, welche ihr der Unterhalt dieser Gefangenen bis zum Tage ihrer Zurückstellung verursacht hat.

Artikel XIV.

Wenn der Fall einträte, daß einer der hohen contrahirenden Theile mit einer Macht, Nation oder einem Staate sich im Kriege befände, so sollen die Unterthanen des andern Theiles ihren Handel und ihre Schifffahrt mit diesen nämlichen Staaten fortsetzen können, mit Ausnahme jener Städte und Häfen, welche zu Lande oder zu Meer blockirt oder belagert wären. In keinem Falle jedoch wird der Handel mit den als Kriegs-Contrebande angesehenen Artikeln gestattet werden.

Artikel XV.

Die hohen contrahirenden Theile sind übereingekommen, sich durch einen besondern Vertrag über das, was eigentlich die Kriegs-Contrebande bezeichnet, so wie über die Grundsätze zu verstehen, die sie hinsichtlich des Seerechtes der Neutralen beobachten werden.

Artikel XVI.

Jeder der hohen contrahirenden Theile wird das Recht haben, General-Consuls, Consuls, Vice-Consuls und Consular-Agenten in allen Häfen oder Städten der Besitzungen des andern Theils zu ernennen, wo sie zur Beförderung des Handels und für das Commercial-Interesse ihrer Unterthanen nöthig sind, oder nöthig befunden werden könnten; die Consuls jeder Classe, welche von ihren betreffenden Regierungen in gehöriger Form ernannt sind, werden jedoch ihre Amtspflichten nicht ohne

kiéy surowości praw przeciw wszystkim osobom, które iako korsarze znane są, równie iak i przeciw wszystkim w ich Państwach przebywaiącym osobom, któreby o porozumienie się lub znoszenie się z korsarzami przekonane być mogły, użyć. Wszystkie do poddanych, wysokich umawiaiących się Strón, należące okręty i ładunki, któreby przez korsarzy wzięte, albo do portów iednéy lub drugiéy Strony przywiezione były, zwrócone zostaną właścicielom onych, albo ich zlecennikom, przyzwoitém pełnomocnictwem opatrzonym, ieżeli należycie udowodnią, że łupież iest ich własnością, któreto zwrócenie nawet wtenczas mieysce mieć będzie, gdy poszukiwany przedmiot w ręku trzeciego znayduie się, iak tylko nabywca z przekonaniem wiedział, albo wiedzieć mógł, że wspomniony przedmiot z rozboiu morskiego pochodzi.

Artykuł XIII.

Poddani greccy, przez okręty woienne Jego c. k. Apost. Mości dla rozboiów morskich schwytani, i dotąd w Państwach austryiackich przytrzymani, stawieni być powinni do rozrządzenia Rządu greckiego, który za to Rządowi austryiackiemu koszta, na utrzymanie tych więźniów aż do dnia ich zwrócenia przez tenże łożone, wynagrodzić obowiązuie się.

Artykuł XIV.

W przypadku, gdyby iedna z wysokich umawiaiących się Strón z iakiém Mocarstwem, narodem lub Państwem woynę miała, wolno być ma poddanym drugiéy Strony swóy handel i żeglugę z témi samémi Państwami daléy prowadzić, z wyiątkiem tych miast i portów, któreby ze strony lądu lub morza obsadzone (blokowane) lub obleżone były. W żadnym iednak przypadku handel artykułami, za kontraband woienny uważanémi, dozwolony nie będzie.

Artykuł XV.

Wysokie umawiaiące się Strony zgodziły się na to, by się osobnym układem o tém, co właściwie kontraband woienny oznacza, tudzież o zasadach, których względem prawa morskiego neutralnych trzymać się będą, porozumiano.

Artykuł XVI.

Każda z wysokich umawiaiących się Strón będzie miała prawo mianowania ieneralnych Konzulów, Wice-Konzulów i Aientów konzularnych we wszystkich portach lub miastach posiadłości Strony drugiéy, gdzie takowi dla poparcia handlu i dla interesu handlowego poddanych swoich potrzebni są, lub za potrzebnych uznani być mogą; Konzulowie każdéy klasy, przez swe Rządy w należytéy formie mianowani, nie będą iednak swoich obowiązków urzędowych bez uprzednie-

vorläufiger Genehmigung der Regierung, in deren Gebieth sie eingesetzt werden, ausüben können. Sie werden in den beiderseitigen Staaten, sowohl hinsichtlich ihrer Personen, als der Ausübung ihres Amtes, gleiche Privilegien genießen.

Artikel XVII.

Was die Ein- und Ausfuhr der Erzeugnisse ihrer Staaten auf der Donau sowohl im Laufe, oder an der Mündung dieses Stromes betrifft, so geben die hohen contrahirenden Theile ihre Willensmeinung kund, diesen Handel zu begünstigen, und behalten sich vor, in einem eigenen Vertrage die gegenseitigen Erleichterungen, welche sie ihm werden gewähren können, festzusetzen.

Artikel XVIII.

Der gegenwärtige Handels- und Schifffahrts-Vertrag wird durch zehn Jahre, vom Tage der Auswechslung der Ratificationen gerechnet, in Wirksamkeit bleiben, und auch noch über diese Frist bis durch volle zwölf Monate gültig seyn, nachdem einer der hohen contrahirenden Theile dem andern seine Absicht kund gegeben haben wird, dessen Wirksamkeit einzustellen.

Artikel XIX.

Die Ratificationen des gegenwärtigen Tractates werden zu Wien in einem Zeitraume von drei Monaten, vom Tage der Unterschrift an gerechnet, oder wo möglich früher, ausgewechselt werden.

Urkund dessen haben die wechselseitigen Bevollmächtigten denselben unterfertigt und ihre Wappensiegel beigerückt.

Gegeben zu Athen den 4. März (20. Februar) 1835.

(L. S.) von Prokesch-Osten, m. p.
(L. S.) J. Rizo, m. p.

Gubernial-Erledigung vom 1. November 1835. Gub. Zahl 62640.

247.

Wie sich wegen Abschreibung der Gebäudesteuer von leerstehenden Bauernhäusern zu benehmen ist.

So lange ein Gebäude wirklich besteht und an und für sich bewohnbar ist, kann dasselbe, wenn es auch zeitlich unbewohnt geblieben ist, aus der Gebäude-Classensteuer im Wege der Evidenzhaltung nicht ausgeschieden werden.

Wenn aber eine Wirthschaft, zu welcher ein solches Haus gehört, verlassen ist, und ein solches Haus bei diesem Umstande zu keiner Benützung dienen kann, so hat die hohe Hofkanzlei mit Decret vom 20. v. M. Zahl 3720 in diesem Falle die Nach-

go przyzwolenia Rządu, w którego terrytoryium ustanowieni są, wykonywać mogli. Ciż używać będą w obustronnych Państwach tak co do swych osób, iakoteż wykonywania swego urzędu, równych przywileiów.

Artykuł XVII.

Co się zaś wprowadzenia i wyprowadzenia produktów, swoich Państw na Dunaiu, tak na nurcie, iakoteż w uyściu téy rzéki, tyczé, obiawiaią wysokie umawiaiące się Strony swoią myśl i wolę, że ten handel wspiérać chcą, i zastrzegaią sobie, że w osobnym traktacie wzaiemne ulgi, które temu handlowi dozwolić mogą, postanowią.

Artykuł XVIII.

Ninieyszy traktat względem handlu i żeglugi zostanie w działalności przez dziesięć lat, rachuiąc od dnia wymiany ratyfikacyy, a nawet i nad ten termin, przez dwanaście miesięcy ważnym będzie, pokąd iedna z wysokich umawiaiących się Strón, drugiéy Stronie swóy zamiar nie obiawi, by działalność tego traktatu zatamowana była.

Artykuł XIX.

Ratyfikacyie ninieyszego traktatu wymieniane będą w Wiédniu w przeciągu czasu trzech miesięcy, rachuiąc od dnia podpisania onegoż, albo ieżeli można będzie ieszcze wcześniéy.

W dowód czego takowy traktat obadwa pełnomocnicy podpisali, i na onym swe pieczęcie herbowe wycisnęli.

Działo się w Atenach dnia 4. Marca (20. Lutego) 1835.

(L. S.) de Prokesch-Osten m. p.

(L. S.) J. Rizo m. p.

Uwiadomienie gub. z dnia 1. Listopada 1835 pod l. gub. 62640.

247.

Jak postępować z odpisywaniem podatku z domów, od domów chłopskich próżno stoiących.

Dopóki budynek iaki rzeczywiście znayduie się i z uwagi na stan budowy zamieszkanym być może, chociażby przez czas nieiaki zamieszkanym nie był, z podatku klasycznego z domów w drodze utrzymywanéy ewidencyi wyłączonym być nie może.

Jeżeli zaś gospodarstwo, do którego takowe domostwo należy, opuszczone iest i dóm taki śród pomienionéy okoliczności, do żadnego użytku służyć nie może; wysoka c. k. Kancelaryia nadworna dokretem z dnia 20. z. m. pod l. 3720,

sicht der bei dem Hausbesitzer uneinbringlichen Gebäude-Classensteuerbeträge für die Zeit angedeihen lassen, für welche diese Umstände constatirt sind, weil in diesem Falle das Object der Besteuerung, nämlich die Benutzbarkeit, mangelt, und das Dominium nicht wohl wie bei Grundstücken, deren Besetzung und Benützung demselben zusteht, auch zur Vertretung jener Abgabe verhalten werden kann, die in der Voraussetzung eines unterthänigen Haus- oder Wirthschaftsbesitzers angelegt ist.

Die Kreisämter haben daher in ähnlichen Fällen zum Behufe der Nachsicht eines uneinbringlichen Gebäudesteuerbetrages, mit Rücksicht auf die Normalvorschrift vom 7. April 1830 Zahl 18721, jederzeit auch noch erheben zu lassen, ob das Haus, welches zu einer verlassenen Wirthschaft gehört, wirklich noch besteht, und an und für sich bewohnbar ist, oder aber und wann es eingegangen ist; und wenn es besteht, ob und wie selbes durch die Zeit, als die Wirthschaft verlassen ist, benützt wird.

Gubernial-Verordnung vom 6. November 1835. Gub. Zahl 65898.

248.

Anwendung des Patents vom 31. December 1800 auf die Pachtungen der Güter der Städte und Gemeinden.

Seine Majestät haben laut herabgelangten hohen Hofkanzleidecretes vom 29. August l. J. Zahl 20485 durch die allerhöchste Entschließung vom 23. Mai 1835 zu gestatten geruhet, daß das Patent vom 31. December 1800 auch für die Pachtungen der Güter der Städte und Gemeinden für die Zukunft, das heißt, für die nach der Kundmachung dieser allerhöchsten Bestimmung abgeschlossenen Pachtcontracte in den Provinzen, wo das bemerkte Patent in Wirksamkeit stehet, mit folgenden Modificationen gesetzliche Kraft habe: daß

1) die in den §§. 7. und 8. des berufenen Patents bezeichneten Klagen des Pächters, eben so wie alle übrigen gegen Gemeinden gerichtete Klagen, gegen die Gemeinde-Verwaltung gerichtet, und bei dem für die Gemeinde, welche es betrifft, nach den Juridictions-Vorschriften competenten Gerichte überreicht, und

2) die in dem §. 11. bezeichneten gerichtlichen Verhandlungen von den Vertretern der Gemeinden bei demjenigen Gerichte angesucht und veranlaßt werden müssen, welches nach Umständen zu Folge der allgemeinen Juridictions-Vorschriften für

dozwoliła w takim razie upuścić ilość podatku klasycznego z domów od posiadacza domu odebraną być nie mogącą, za czas, za który pomienione okoliczności wykazane zostały; ponieważ w takim razie przedmiot podatkowania, mianowicie użytkowanie z domu brakuie, a dominium do zastąpienia tego podatku, iak się to z gruntami dzieie, których osadzenie i używanie temuż przystoi, pociągnione być nie może; któryto podatek na domniemanym poddańczym posiadaczu domu i gospodarstwa, oparty iest.

Urzędy cyrkułowe zatém maią w podobnych razach dla darowania ilości podatku z domów odebraną być nie mogacéy, z uwagą na przepis normalny z dnia 7. Kwietnia 1830 pod liczbą 18721, także każdego razu dochodzić kazać, czyli dóm do opuszczonego gospodarstwa należący, rzeczywiście ieszcze stoi i ze względu na stan iego zamieszkanym być może, lub czyli i odkąd takim być przestał, a ieżeli ieszcze stoi, czyli i w iaki sposób takowy od czasu, iak gospodarstwo opuszczone zostało, używany iest.

Rozporządzenie gub. z dnia 6. Listopada 1835 pod l. gub. 65898.

248.

Zastosowanie Patentu z dnia 31. Grudnia 1800, do dzierzaw dóbr mieyskich i gminnych.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 29. Sierpnia r. b. za liczbą 20435, raczył Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 23. Maia 1835 zezwolić, by Patent z dnia 31. Grudnia 1800 także co do dzierzaw dóbr mieyskich i gminnych na przyszłość, to iest, co do kontraktów dzierzawnych po ogłoszeniu tego naywyższego postanowienia zawartych, w prowincyiach, gdzie wspomniony Patent w działalności pozostaie, z następuiącémi umiarkowaniami prawną moc otrzymał: że

1) żałoby (skargi) dzierzawcy, w §§ach 7 i 8 przytoczonego Patentu określone, równie iak wszystkie inne przeciw gminom ułożone żałoby, przeciw administracyi gminnéy wymierzone, i do Sądu dla dotyczącéy gminy podług jurysdykcyynych przepisów przynależnego, podane być maią, i że

2) sądowe rozprawy, w §fie 11. określone, przez zastępców gminnych u tego Sądu dopraszane i rozpoczęte być muszą, który podług okoliczności na mocy powszechnych przepisów jurysdykcyynych, do takich czynności urzędowych

solche Amtshandlungen gegen den Pächter der sie betreffende competente Gerichtsstand ist.

Gubernial=Kundmachung vom 7. November 1835. Gub. Zahl 58236.

249.

Aufhebung der Vorschriften wegen Verzinnung der kupfernen Branntwein=Destillir=Apparate, dann Vorsichtsmaßregeln, die an deren Stelle treten.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 5. Juni l. J. den alleruntertbänigsten Antrag der hohen Hofkanzlei, wornach die Vorschrift wegen Verzinnung der kupfernen Branntwein=Destillir=Apparate aufgehoben, und dafür die Untersuchung des Branntweines in Bezug auf die Reinheit von Kupfer und jedem andern Metallgehalte, so wie von jeder sonstigen Beimischung oder Fälschung angeordnet und gehörig eingeführt wird, zu genehmigen, und zugleich zu bestimmen geruhet, daß dagegen die Branntweinerzeuger in allen Provinzen auf ihre dießfalls schon bestehende gesetzliche Verpflichtung aufmerksam, und mit den Reagentien und Verfahrungsarten zur Prüfung und Befreiung des Branntweines von Kupfer und andern Metallgehalte, so wie zur Reinhaltung der Branntwein=Brenn=Apparate genau bekannt zu machen, sodann aber auch jede gesetzliche Strafbestimmung in vorkommenden Fällen unnachsichtlich in Anwendung zu bringen seyen.

Dieser allerhöchsten Bestimmung zu Folge hat die hohe Hofkanzlei mit Decret vom 21. September 1835 Zahl 24473 zur allgemeinen Richtschnur vorgeschrieben:

1) Um den Branntwein rein vom Kupfergehalte zu erhalten, müssen die Brenn= und Destillirblasen mit allen ihren Bestandtheilen mit der größten Sorgfalt rein gehalten werden, und ihre innere Oberfläche durch Scheuern und Reinigung mit Bürsten immer von allem sich bildenden Kupferocher genau befreit werden.

Zu diesem Zwecke sind (wenigstens bei Statt findender Ausbesserung und Erneuerung) die Kühlröhren und Kühlapparate, so wie die Ablaufröhren und Schnäbel, hinlänglich weit zu verfertigen, um solche leicht und hinlänglich reinigen zu können.

2) Die Untersuchung alles verkäuflichen Branntweines und Weingeistes hat durch Mischung desselben mit eisenblausauerer

przeciw dzierzawcy, dla dotyczących gmin iest przynależną Instancyią sądowa.

Obwieszczenie gub. z dnia 7. Listopada 1835 do liczby gub. 58236.

249.

Zniesienie przepisów względem pobielania miedzianych wódczannych aparatów destylacyynych, i zaprowadzenie miasto tego prawideł ostrożności.

Jego c. k. Mość naywyższą uchwałą z dnia 5. Czerwca r. b. raczył naypokornieysze przedstawienie wysokiéy Kancelaryi nadwornéy, podług którego przepis względem pobielania miedzianych aparatów destylacyynych do przepędzania wódki zniesionym, a miasto tego dochodzenie wódki, co do oczyszczenia onéy od treści miedzi i każdego innego metalu, iako też od każdego innego przymieszania lub sfałszowania, nakazanym i należycie zaprowadzonym zostaie, potwierdzić i oraz postanowić, że stosownie do tego przepisu producentów wódki we wszystkich prowincyiach na ich w téy mierze iuż istnący prawny obowiązek uważnymi uczynić, i onych z reagencyiami i sposobami postępowania w celu dochodzenia i oczyszczenia wódki z treści miedzi i innych metalów, iako też w celu utrzymowania w czystości aparatów gorzelnianych, dokładnie obeznać, a następnie także każde prawne kary ustanowienie w razach wydarzonych bezwzględnie zastosować należy.

Stosownie do tego naywyższego postanowienia rozporządziła wysoka Kancelaryia nadworna dekretem z dnia 21. Września 1835 za liczbą 24473, dla powszechnego stosowania się, co natsępuie:

1) Aby wódkę czystą od treści miedzi zachować, potrzeba gorzelniane i alembikowe (destylacyyne) aparaty ze wszystkiémi one składaiącémi częściami z naywiększą starannością czysto utrzymować, i takowe wewnątrz przez szórowanie i chędożenie szczotkami zawsze od wszystkich tamże formuiących się ugrów miedzianych dokładnie wyczyszczać.

W tym celu potrzeba (przynaymniéy przy zachodzącém naprawieniu), by rury i aparaty chłodzące (refrygeratory), tudzież rury spustne i otwory, kształt dzióba maiące, dostatecznie szérokie robić kazać, by takowe łatwo i dokładnie czyścić można.

2) Dochodzenie każdéy przedanéy wódki i spirytusu winnego dziać się ma za pomocą zmieszania tychże z sin-

Kali=Auflösung (sogenannte reine Blutlauge) zu geschehen, welches Präparat in jeder Apotheke zum Verkaufe vorräthig gehalten wird. Ein Paar Tröpfchen dieser gelben Flüssigkeit mit einem Gläschen des zu untersuchenden Branntweines oder Weingeistes gemischt, lassen denselben, falls er ganz rein ist, entweder ganz klar und unverändert, oder bringen nur eine ganz weiße Trübung hervor; die geringste Spur von Kupfergehalt zeigt sich aber sogleich durch eine dunkelroth braune Trübung.

3) Zur Vermeidung des Kupfergehaltes ist jeder Lutter vor der Läuterung, das ist des zweiten Abziehens, zu untersuchen, ob er sauer ist, welches sehr leicht durch Eintauchen eines Streifen blauen Probepapiers (Lacmuspapier), das auch in jeder Apotheke vorräthig ist, geschieht. Dieses Probepapier darf sich nämlich nicht roth färben und muß blau bleiben, widrigens der Lutter sauer ist. Eben so muß der Lutter auch mit obgenannter eisenblausauerer Kali=Auflösung auf Kupfergehalt untersucht werden. Findet er sich nun sauer, oder wohl gar schon kupferhältig, so ist demselben so lange nach und nach Kalkbrei, das ist frisch gelöschter Kalk, unter fleißigem Umrühren zuzusetzen, bis er das Lacmuspapier nicht mehr färbt, und dann erst zur Läuterung wieder abzuziehen. In diesem Falle wird zu diesem Zwecke höchstens ein Loth Kalk auf eine Maß Lutter erforderlich seyn.

4) Jeder erzeugte schon fertige Branntwein ist von dem Erzeuger noch vor dem Verkaufe desselben zu prüfen, ob irgend eine Spur eines Kupfergehaltes wahrzunehmen ist, in welchem Falle er einer abermaligen Destillation mit Zusetzung von Kalk, wie oben gemeldet, zu unterziehen ist, um die vorgeschriebene Reinheit zu erhalten. Eben diese Untersuchung auf Kupfergehalt wird auch den Verschleißern schon fertiger Branntweine, bevor sie ihn verkaufen, zur Pflicht gemacht.

5) Werden die Branntweinerzeuger und Verschleißer auf ihre dießfalls schon bestehende gesetzliche Verpflichtung §§. 156., 157., 158. und 160. Strafgesetzbuch II. Theil aufmerksam gemacht, und es haben diese gesetzlichen Bestimmungen auch gegen jene Branntweinerzeuger in Anwendung zu kommen, deren Erzeugniß nach dieser erfolgten Aufhebung des Geboths zur Verzinnung der Branntweinbrenn-Apparate nicht frei vom Kupfer= oder sonstigem Metallgehalte befunden wird.

6) Die Untersuchung über die Reinheit der Branntwein-Erzeugnisse sowohl bei den Branntweinerzeugern, als auch bei den Verschleißern und Schänkern, haben wie bisher über die

kiem żelaza i potażu, który to preparat w każdéy aptéce dla przedaży na doręczu bywa. Para kropelek tegoż żółtego alkalicznego płynu do kieliszka dochodzić się maiącéy wódki lub spirytusu winnego przymieszana, zostawia wódkę lub spirytus, ieżeli takowe zupełnie czyste są, albo całkiem klarownémi i niezmiennémi, albo zrządza tylko całkiem białe zmęcenie tychże, naymnieyszy zaś ślad treści miedzianéy poiawia się zaraz przez ciemno-czerwono brunatne zmęcenie.

3) Dla usunięcia treści miedzianéy, trzeba każdy lutrynek przed klarowaniem, t. i. drugiém przepędzeniem, dochodzić, czy iest kwaśnym, czego bardzo łatwo przez wmaczanie podłużnego kawałka papiéru próbierczego (papiéru lakmusowego), którego także w każdéy aptéce dostanie, dóyść można. Ten papiér próbiérczy nie powinien zmieniać koloru na czerwony, ale powinien niebieskim zostać, w przeciwnym razie lutrynek iest kwaśny. Równie też potrzeba lutrynek wyżéy wspomnionym sinkiem żelaza i potażu co do zawiérania się w onym treści miedzianéy dochodzić. Jeżeli zatém iest kwaśny, albo zawiéra nawet w sobie części miedziane, więc należy po trochę dodawać do onegoż gąszczu wapna, to iest wapna świeżo gaszonego, mieszaiąc to pilnie, pokąd papiéru lakmusowego więcéy farbować nie będzie, a dopiéro wtedy do lutrowania znowu przepędzić. W takim razie trzeba będzie na ten koniec naywięcéy 1 łót wapna na iedną miarę (mass) lutrynku dawać.

4) Każdą wypaloną iuż gotową wódkę powinien producent wprzód, nim takową przeda, próbować, czy w niéy iakiego śladu treści miedzianéy nie dostrzega się, w którym razie takową pod powtórną destylacyię z dodaniem wapna, iak wyżéy rzeczono, podciągnąć należy, aby przepisaną onéy czystość otrzymać. Toż samo dochodzenie względem zawartéy treści miedzi powinni także przedawcy gotowéy iuż wódki, nim takową przedadzą, przedsiębrać.

5) Producentów i przedawców wódki czyni się uważnymi na ich w tym względzie iuż istnący prawny obowiązek §§. 156., 157., 158. i 160 IIgiéy części księgi Ustaw karnych, i te prawne postanowienia zastosowane być maią także do tych producentów wódki, których produkt, po tém nastąpioném zniesieniu nakazu pobielania gorzelnianych aparatów, od miedzi lub innych części metalowych czystym znaleziony nie będzie.

6) Dochodzenie czystości produktów wódczannych tak u producentów wódki, iako też u przedawców i szynkarzów, nakazywać maią iak i dotąd względem pobielania aparatów

Verzinnung der Brennapparate die Obrigkeiten, denen ohnehin zunächst die Handhabung der Sanitäts-Polizei obliegt, zu veranlassen.

Es sind aber auch die Kreisämter, und insbesondere die Kreis- und Districtsärzte verpflichtet, bei ihren Bereisungen die Untersuchung über die Reinheit des Branntweines vorzunehmen.

7) Bei Beschwerden oder Recursen über die Beanständigung eines Branntweines hat der gewöhnliche Instanzenzug einzutreten. Endlich

8) hat sich die Aufhebung der bestehenden Vorschrift wegen Verzinnung der Branntwein-Brenn-Apparate lediglich auf diese zu erstrecken, und es haben alle rücksichtlich der Verzinnung bestehenden sonstigen Anordnungen und Vorschriften in voller Kraft zu verbleiben.

Gubernial-Kundmachung vom 10. November 1835. Gub. Zahl 62581.

250.

Behandlung der am 2. November 1835 in der Serie 301 verlosten Capitale der ältern Staatsschuld.

In Folge eines Decretes der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 2. d. M. wird, mit Beziehung auf die Circular-Verordnung vom 19. November 1829 Zahl 8345 bekannt gemacht, daß die am 2. November d. J. in der Serie 301 verlosten Obligationen von dem durch Vermittlung des Hauses Osy aufgenommenen Anlehen zu vier Percent, und zwar Lit. C. Nummer 347 bis einschließig Nummer 1773, und Lit. O. Nummer 201 bis einschließig Nummer 550, nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patentes vom 21. März 1818, gegen neue Schuldverschreibungen, mit Vier vom Hundert in Conventions-Münze verzinslich, umgewechselt werden.

Die Umwechslung dieser Obligationen wird sowohl bei der k. k. Universal-Staats- und Banco-Schuldencasse, als auch bei dem Wechselhause Hope zu Amsterdam vorgenommen werden.

Gubernial-Kundmachung vom 11. November 1835. Präs. Zahl 9369.

251.

Wie sich in Entlassungsfällen im Concertationswege auf, von Schwiegerältern abgetretenen Wirthschaften, zu benehmen ist.

Ueber die von hieraus gemachte Anfrage, ob in Entlassungsfällen auf abgetretene Wirthschaften Schwiegerältern den eige-

gorzelnianych Zwierzchności, do których prócz tego przestrzeganie policyi sanitalnéy należy.

Wszelakoż obowiązkiem iest także Urzędów cyrkułowych, a w szczególności lékarzy cyrkułowych i powiatowych, przy swoich obieżdżkach przedsiębrać dochodzenie czystości wódki.

7) Przy skargach albo rekursach na uczyniony zarzut co do czystości wódki, zwyczayny tok Instancyy mieysce mieć powinien. Nakoniec

8) zniesienie trwaiącego przepisu względem pobielania aparatów gorzelnianych iedynie tylko na też rozciągać się ma, wszystkie zaś inne względem pobielania istnące rozporządzenia i przepisy w zupełnéy mocy pozostać powinny.

Obwieszczenie gub. z dnia 10. Listopada 1835 do l. gub. 62581.

250.

Postępowanie z kapitałami dawnieyszego długu Stanu, na dniu 2. Listopada 1835, w rzędzie 301 wylosowanémi.

W skutek dekretu c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 2. b. m. z odniesieniem się do okolnika z dnia 19. Listopada 1829 pod liczbą 8345, czyni się wiadomo, że obligacyie na dniu 2. Listopada r. b. w rzędzie 301 wylosowane, a mianowicie z pożyczki za pośrednictwem domu Osy zaciągniętéy, pochodzące cztéryprocentowe, a to lit. C. Numer 347 włącznie do Numeru 1773 i lit. O. Numer 201 włącznie do Numeru 250, podług przepisu naywyższego Patentu z dnia 21. Marca 1818 za nowe zapisy długu Stanu po cztéry od sta w monecie konwencyynéy uprowizyionowane, wymienione będą.

Wymiana tych obligacyy tak w c. k. powszechnéy Kassie długu Stanu i banku, iako i w domu wexlowym Hope w Amsterdamie, przedsięwziętą będzie.

Obwieszczenie gub. z dnia 11. Listopada 1835 do l. prez. 9369.

251.

Jak postępować w razach dymissyionowania w drodze koncertacyi na gospodarstwa przez teszczów odstąpione.

Na zapytanie ztąd uczynione, czyli w razach dymissyionowania na odstąpione gospodarstwa, teszcze, z własnémi

nen Aeltern gleichgehalten werden dürfen, ist die vereinigte hohe Hofkanzlei, zu Folge Decretes vom 16. October d. J. Z. 25992, mit dem k. k. Hofkriegsrathe in dem Beschluße übereingekommen, daß vor der Hand, und bis mit der Wirksamkeit eines neuen Recrutirungsgesetzes auch in dieser Beziehung die definitiven Bestimmungen eintreten werden, auf die von Schwiegerältern abgetretenen Wirthschaften zwar die Entlassung im Concertationswege nicht Statt finde, bei besonders rücksichtswürdigen Verhältnissen aber auf die Entlassung im Gnadenwege angetragen werden könne.

Wovon die k. Kreisämter zur Darnachachtung mit dem Bedeuten in die Kenntniß gesetzt werden, daß hievon auch die Werbbezirks-Commanden von Seite des k. k. General-Militär-Commando verständigt werden.

Gubernial-Verordnung vom 12. November 1835. Gub. Zahl 65797.

252.

Aufhebung der Verbothe besonders bezeichneter Nebenbeschäftigungen der Beamten und Diener, dann Grundsätze, welche in dieser Beziehung zu beobachten sind.

Seine Majestät haben laut hohen Hofkanzleidecretes vom 23. September d. J. Zahl 25149|4078 unterm 16. Juli d. J. folgende allerhöchste Entschließung herabgelangen zu lassen geruhet:

»Von den Verbothen besonders bezeichneter Nebenbeschäftigungen Meiner Beamten und Diener hat es abzukommen.«

»Im Allgemeinen darf aber keinem Meiner Beamten und Diener gestattet werden, sich einem Nebengeschäfte oder einer Unternehmung was immer für einer Art zu widmen, oder sich in derselben zu interessiren, welche

1) »nach ihrer Beschaffenheit und ihrer Beziehung auf die Stellung des Beamten, die Voraussetzung einer Befangenheit in der Ausübung seines Amtes begründen kann, oder welche«

2) »dem Anstande und der äußern Ehre des Ranges, in welchem der Beamte steht, widerstreitet, oder welche«

3) »die Zeit des Beamten auf Kosten der genauen Erfüllung seines Berufes in Anspruch nimmt.«

»In den ersten beiden Fällen ist der Beamte, den es betrifft, von seinem Chef schriftlich aufzufordern, entweder der Be-

rodzicami zarówno uważani być maią? Wysoka połączona Kancelaryia nadworna stosownie do dekretu z dnia 16. Października r. b. za l. 25992, zgodziła się z c. k. nadworną Radą woienną na uchwalenie: iż tymczasowie i dopóki z działalnością nowéy ustawy rekrutacyynéy, w téy mierze tak stanowcze przepisy nie nastaną, z powodu gospodarstwa przez teszczów odstąpoinego, uwolnienie w drodze koncertacyynéy wprawdzie mieysca nie ma, atoli w stosunkach na szczególny wzgląd zasługuiących, o dymissyią w drodze łaski podano być może.

O czém Urzędy cyrkułowe dla zachowania z tym dokładem zawiadomione zostaią, że o tém także i Komendy werbownicze ze strony c. k. głównéy Komendy woyskowéy uwiadomione zostały.

Rozporządzenie gub. z dnia 12. Listopada 1835 pod l. gub. 65797.

252.

Zniesienie zakazów szczególniéy oznaczonych zatrudnień ubocznych dla urzędników i posługaczów kancelaryynych, tudzież zasady w tym względzie zachowanémi być maiące.

Podług brzmienia dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 23. Września r. b. pod liczbą 25149|4078, raczył Nayiaśnieyszy Pan pod dniem 16. Lipca r. b. następuiące naywyższe postanowienie Swoie wydać rozkazać:

»Zakaz szczególniéy oznaczonych postronnych zatrudnień, dla Moich urzędników i posługuiących ustać ma.«

»W ogólności zaś żadnemu z Moich urzędników i posługuiących dozwolono być nie może, poświęcać się zatrudnieniu postronnemu lub iakiegobądźkolwiek rodzaiu przedsiębierstwu, lub w takowych mieć udział, któreby

1) »z natury swoiéy, i z uwagi na posadę urzędnika, domniemywanie iakowego stronnictwa w pełnieniu urzędu swoiego, utwierdzać mogły; lub które

2) »powadze lub zewnętrznemu zaszczytowi rangi, w któréy urzędnik zostaie, uwłaczałyby (sprzeciwiały się); lub nakoniec

3) »któreby urzędnikowi czas, kosztem służby czyli ścisłego pełnienia obowiązków powołania iego, zabiérały.«

»W piérwszych dwóch przypadkach, urzędnik, którego rzecz dotyczy, przez przełożonego na piśmie wezwany być

schäftigung, dem Gewerbe, der Unternehmung, oder dem Dienste in einer zu bestimmenden Frist zu entsagen.«

»Gegen diese Aufforderung steht dem Betroffenen der Recurs an die höhere Behörde offen.«

»Nach definitiver Abweisung des Recurses hat dann die dem Beamten eingeräumte Wechselwahl in Wirksamkeit zu treten.«

»Im dritten Falle treten die bestehenden Vorschriften gegen Beamte ein, welche ihre Berufspflichten vernachläßigen.«

Die k. k. Kreisämter und übrigen unterstehenden Behörden werden von dieser allerhöchsten Entschließung in Folge des im Eingange erwähnten hohen Hofkanzleidecretes zur Wissenschaft, Darnachachtung und Bekanntmachung an das unterstehende Amtspersonale mit dem Beisatze in die Kenntniß gesetzt, daß Se. Majestät die Chefs aller Behörden für die genaue und gerechte Vollziehung derselben verantwortlich machen.

Gubernial-Verordnung vom 14. November 1835, Gub. Zahl 64449.

253.

Bestimmungen wegen Prüfung der Befreiungsgründe von der Militärstellung der mit der Fallsucht behafteten Individuen.

Es haben sich bisher mehrere Fälle ereignet, daß Militärpflichtige auf dem Assentplatze, ohne aller nähern Beweise, als mit der Fallsucht behaftet angegeben wurden.

Zur Hindanhaltung von Unfügen ist es jedoch nothwendig, und auch in den Recrutirungs-Vorschriften gegründet, die Umstände, wegen welcher ein Individuum von der Militärstellung befreit seyn soll, gehörig nachzuweisen.

Man ist daher mit dem k. k. General-Commando übereingekommen, daß die bloße Angabe eines auf den Assentplatz gestellten Militärpflichtigen, daß er mit der Fallsucht behaftet sey, selbst wenn dieselbe von der Stellungsbehörde bestätigt wird, nicht genüge, um ein solches Individuum von der Assentirung freizulassen, sondern daß die Stellungsbehörde verpflichtet sey, über diesen Umstand vorerst die gehörige Erhebung, insbesondere auch mit dem betreffenden Ortsseelsorger das Einvernehmen zu pflegen, und den Beweis sodann noch vor der Recrutirung dem Kreisamte vorzulegen.

Die Kreisämter haben einvernehmlich mit dem Werbbezirks-Commando auszusprechen, ob das betreffende Individuum im Grunde der über dessen Krankheit beigebrachten Beweise von

ma, aby w pewnym oznaczyć się maiącym czasie, albo się zatrudnienia, professyi, przedsiębierstwa, albo służby, odrzekł.«

»Przeciwko wezwaniu takowemu, wolny iest dotkniętemu rekurs do wyższéy Instancyi.«

»Po stanowczém odrzuceniu rekursu zostawiony urzędnikowi wybór powyższy do skutku doprowadzony być ma.«

»W trzecim przypadku, przepisy na urzędników zaniedbuiących obowiązki powołania swoiego, zastosowane być maią.«

C. k. Urzędy cyrkułowe, równie inne podwładne Instancyie obwięszcza się o tém naywyższém postanowieniu, w skutek rzeczonego na początku dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy dla wiadomości, zachowania i ogłoszenia urzędników i sługóm podwładnym z tym przypadkiem, że Nayiaśnieyszy Pan naczelników wszystkich Instancyy za ścisłe i sprawiedliwe dopełnienie tego przepisu odpowiedzialnymi czyni.

Rozporządzenie gub. z dnia 14. Listopada 1835 pod l. gub. 64449.

253.

Przepisy rozpoznawania powodów uwalniaiących od stawienia do woyska osób ciérpiących wielką chorobę.

Wydarzyło się dotąd wiele razy, że do służby woyskowéy obowiązani, na mieyscu assentowania bez żadnych bliższych dowodów, iako cierpiący wielką chorobę, podanymi byli.

Wszakże dla położenia tamy bezprawiom potrzebna iest, a nawet na przepisach rekrutacyynych oparta rzecz, aby okoliczności, dla których osoba od stawienia się do woyska uwolniona być ma, należycie udowodnione były.

Zgodzono się zatém z c. k. główną Komendą woyskową, iż same twierdzenie osoby do woyska obowiązanéy na mieyscu assentowania, że ciérpi wielką chorobę, chociażby nawet Urząd stawiaiący to poświadczał, nie iest dostateczném do uwolnienia takiéy osoby od assentowania, ale Urząd stawiaiący obowiązany iest okoliczność takową wprzódy należycie dochodzić, w szczególności także z parochem mieysca porozumić się, i dopiéro dowód na to ieszcze przed rekrutacyią Urzędowi cyrkułowemu przedłożyć.

Urzędy cyrkułowe maią łącznie z Komendami werbowniczémi wyrzec, czyli takowa osoba na mocy dowodów względem choroby téy złożonych, od assentowania uwol-

der Assentirung freizusprechen, und sonach aus der Classe der Militärpflichtigen zu löschen sey, oder nicht.

Die erprobte Fallsucht eines Individuums ist sofort auf den Conscriptions-Familienbögen vorzumerken. Bis zur erfolgten gedachten Entscheidung ist mit der Assentirung eines solchen Individuums inne zu halten, um Fälle, wie sie gegenwärtig nicht selten vorkommen, zu vermeiden, daß mit der Fallsucht behaftete Leute assentirt werden, dann aber wieder zum Nachtheil des Aerars entlassen werden müssen.

Hievon werden die Kreisämter zur weiteren Bekanntgebung an die Stellungsobrigkeiten, und zur eigenen genauen Darnachachtung mit dem Beisatze in Kenntniß gesetzt, daß die Werbbezirks-Commanden die gleichmäßige Weisung dießfalls vom k. k. General-Commando bereits erhalten haben.

Gubernial-Verordnung vom 15. November 1835. Gub. Zahl 63451.

254.

Verlust der Civil-Ehren- und der Militär-Tapferkeits-Medaille, so wie des Invaliden-Beneficiums in criminalgerichtlichen Straffällen.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 20. Juli d. J. anzuordnen geruhet, daß der Verlust der Civil-Ehren-Medaille und der Tapferkeits-Medaille, so wie des Invaliden-Beneficiums künftig für alle zur Zeit der Aburtheilung unter der Civilgerichtsbarkeit stehenden Individuen nur mit der Verurtheilung zur schweren Kerkerstrafe verbunden seyn soll, bei der Verurtheilung zu einfachem Kerker aber nur die Ablegung der Ehrenzeichen während der Strafdauer einzutreten habe.

Diese allerhöchste Entschließung wird in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 7. October 1835 Zahl 26638/1177, mit dem Beifügen zur allgemeinen Wissenschaft und Nachachtung bekannt gemacht, daß dadurch die in Folge hoher Hofkanzlei-Verordnung vom 9. December 1815 Zahl 21976, mit dem Gubernial-Kreisschreiben vom 19. Jäner 1816 Zahl 1977, bekannt gemachte allerhöchste Entschließung vom 3. December 1815 in der erwähnten Beziehung außer Wirksamkeit gesetzt werde.

Gubernial-Kundmachung vom 15. November 1835. Gub. Zahl 64381.

niona, i z klassy obowiązanych do służby woyskowéy wykréśloną być ma, albo nie.

Udowodniona padaczka (wielka choroba) takowéy osoby zapisana ma być także w arkuszach konskrypcyynych familiynych. Dopóki pomienione rozstrzygnienie nie nastąpi, z asentowaniem takiéy osoby wstrzymać się należy, by uniknąć przypadków, iak się to nieraz wydarza, że ludzie wielką chorobę ciérpiący, assentowani zostaią, a potém ze szkody Skarbu puszczeni na wolność być muszą.

O tém Urzędy cyrkułowe dla dalszego obwieszczenia Zwierzchnościom mieyscowym i dla własnego ścisłego zachowania z tym dokładem zawiadomia się, że Komendy werbownicze równocześnie w téy mierze od c. k. główney Komendy instrukcyią iuż otrzymały.

Rozporządzenie gub. z dnia 15. Listopada 1835 pod l. gub. 63451.

254.

Utrata medalu cywilnego honorowego i woyskowego medalu waleczności, równie, iak dobrodzieystwa dla inwalidów, w przypadkach karania kryminalnego.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 20. Lipca r. b. rozporządzić raczył: iż utrata medalu cywilnego honorowego i medalu woyskowego waleczności, równie iak i dobrodzieystwa stanu inwalidów na przyszłość dla wszystkich w czasie ich osądzenia pod sądownictwem cywilném zostaiących osób, tylko ze skazaniem ich na karę ciężkiego więzienia połączona być, w razie zaś skazania na więzienie piérwszego stopnia, zdięcie znaku honorowego tylko na czas trwania kary nastąpić ma.

To naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworněy z dnia 7. Października 1835 za liczbą 26638|1177, ogłoszone zostaie dla powszechnéy wiadomości i zachowania z tym dokładem, że przez nie, naywyższe postanowienie z dnia 3. Grudnia 1815, w skutek rozporządzenia wysokiéy Kancelaryi nadworněy z dnia 9. Grudnia 1815 za liczbą 21976, okolnikiem gubernialnym z dnia 19. Stycznia 1816 pod liczbą 1977, w tym względzie ogłoszone, w mocy swoiéy ustaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 15. Listopada 1835 do l. gub. 64381.

255.

Perceptionskassen dürfen von Hausirern weder Erwerbsteuergebühren einheben, noch vorschreiben.

Um alle Beirrungen in der Vorschreibung der Erwerbsteuer der Hausirer zu vermeiden, findet man sich auf Antrag der k. Provincial-Staatsbuchhaltung bestimmt, den k. Kreisämtern die Weisung zu ertheilen, die ersten Perceptionskassen zu belehren, die von den Hausirern zu berichtigenden Erwerbsteuergebühren weder bei sich vorzuschreiben, noch aber Zahlungen hierauf anzunehmen, weil diese Gebühren von den Hausirern gleich bei Erhebung der Hausirpässe bei den Kreiskassen abgestattet, und von denselben abgesondert von den Schuldigkeiten der andern Contribuenten in Evidenz geführt werden.

Gubernial-Verordnung vom 19. November 1835. Gub. Zahl 65820.

256.

Aeußere Förmlichkeiten der Quittungen über Vorschüsse aus dem Staatsschatze oder aus politischen Fonden.

Da die bei öffentlichen Kassen aus dem Staatsschatze oder aus politischen Fonden gegen Ersatz verabfolgten Vorschüsse, und insbesondere alle Besoldungs-Vorschüsse in vielen Fällen, wenn das Verhältniß, wofür der Vorschuß gegeben wird, aufhört, bevor noch der Vorschuß berichtiget wird, eine große Analogie mit Darleben haben; so ist es zweckmäßig, daß die hierüber von den den Vorschußempfängern auszustellenden Quittungen mit den durch die galizische Gerichtsordnung §. 182. für Schuldscheine vorgeschriebenen äußeren Förmlichkeiten versehen seyen.

Die k. k. Kreiskassen und das Cameral-Zahlamt werden daher angewiesen, derlei Vorschüsse bei vorkommenden Fällen blos gegen, vom Aussteller ganz (d. i. auch im Contexte) eigenhändig geschriebene, oder sonst von zwei Zeugen mitgefertigte Empfangsbestätigungen zu erfolgen.

Die k. Kreisämter haben diese Verfügung kund zu machen, und insbesondere auch den Stadtmagistraten und Stadtkassen vorzuzeichnen.

Gubernial-Verordnung vom 24. November 1835. Gub. Zahl 62044.

255.

Kassy poborowe od domokrążców, należytości podatku zarobkowego ani pobiérać ani wpisywać nie maią.

Dla uniknienia wszelkich pomyłek przy wpisywaniu podatku zarobkowego od domokrążców, spowodowany został Rząd kraiowy na przedstawienie c. k. prowincyionalnéy Izby rachunkowéy c. k. Urzędom zalecić, by piérwsze kassy poborowe (przy Dominiach i Magistratach) otrzymały instrukcyią, by należytości podatku zarobkowego przez domokrążców opłacanémi być maiące, ani u siebie wpisywały, ani na to żadnéy płaty nie przyymowały, ponieważ takowe należytości przez domokrążców zaraz przy odbiéraniu paszportów na domokrąztwo w kassach cyrkułowych uiszczane, i tamże osobno od powinności innych kontrybuentów w ewidencyi utrzymywane są.

Rozporządzenie gub. z dnia 19. Listopada 1835 pod l. gub. 65820.

256.

Zewnętrzny kształt kwitów na przedpłaty ze Skarbu rządowego, albo z politycznych funduszów.

Gdy przedpłaty w kassach publicznych ze Skarbu rządowego albo z funduszów politycznych za zwróceniem wydawane, a w szczególności wszystkie przedpłaty pensyi, w wielu przypadkach, ieżeli stosunek ze względu którego przedpłata dana była, ustaie, nim ieszcze przedpłata odpłatnie uiszczoną została, maią wielką podobność (analogią) z pożyczkami, a zatém zgodno będzie z celem, aby kwity przez odbiéraiących przedpłaty na to wydawane, opatrzone były formalnościami zewnętrznémi §. 182. galicyyskiéy ustawy sądowéy dla zapisów długowych przepisanémi.

Zaleca się przeto c. k. Kassom cyrkułowym i Urzędowi płatniczemu kameralnemu, przedpłaty takowe w zachodzących przypadkach tylko za poświadczeniem odebrania, przez wydawcę całkiem (t. i. także i w kontexcie) własnoręcznie pisanym, lub też przez dwóch świadków spólnie podpisaném, wyliczać maią.

C. k. Urzędy cyrkułowe rozporządzenie takowe obwieścić, a w szczególności to samo także Magistratom i Kassom mieyskim przepisać maią.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Listopada 1835 pod l. gub. 62041.

257.

Polizei-Mannschaft der Städte ist nach dem Muster der Lemberger Polizei zu montiren.

Bereits mit hierortiger Verordnung vom 4. Jäner 1810 Zahl 29469 ist den Kreisämtern bedeutet worden, daß man eine Gleichförmigkeit in der Montour der städtischen Polizei-Mannschaft zn erzielen wünschet, und daß hiernach die Einleitung dahin zu treffen sey, womit gedachte Mannschaft nach Art der Lemberger Polizei hechtgrau mit grünen Auf- und Umschlägen montirt, mit Säbeln und Kartuschen dann Feuergewehren versehen werde.

Da sich nicht von allen Magistraten hiernach benommen wird, und da seither auch bei der Lemberger Polizei-Mannschaft einige Aenderungen in ihrer Adjustirung erfolgt sind, so haben die Kreisämter die Verfügung zu treffen, daß mit Ausgang der gegenwärtigen Cathegoriezeit die Polizei-Mannschaft der Städte ganz nach dem Muster der Lemberger Polizei montirt werde.

Hiebei ist blos die Abweichung zu beobachten, daß sich die landstädtische Polizei keine gelb und schwarzen Port d'Epées und Csako-Rosen prävalire, sondern sich nur der Farben der betreffenden Stadt bediene.

Gubernial-Verordnung vom 24. November 1835. Gub. Zahl 69114.

258.

Die Vorschrift wegen Wahl der Kanzleidiener und Gehilfen aus dem Invalidenstande wird auch auf die städtische Polizei-Mannschaft ausgedehnt.

Den Kreisämtern wird bedeutet, daß die unterm 1. October l. J. Zahl 55486 erflossene Normalvorschrift, daß zu Kanzleidienern und derlei Aushilfsstellen bei Civil-Behörden in der Regel Real-Invaliden verwendet werden sollen, auch auf die städtische Polizei-Mannschaft anzuwenden sey.

Gubernial-Verordnung vom 24. November 1835. Gub. Zahl 69292.

259.

Bestimmungen ebenmässigerer Vertheilung der Grundsteuer in der Bucowina.

Um den Gebrechen, welche in dem dermaligen Vertheilungs-Maßstabe der Bucowinaer Grundsteuer liegen, bis zur Vollen-

257.

Policyiani mieyscy na wzór policyi Lwowskiéy mundorowani być maią.

Rozporządzeniem tuteyszém pod dniem 4. Stycznia 1810 pod liczbą 29469, Urzędóm cyrkułowym oznaymiono zostało, iż życzeniem iest Rządu, aby w mundurowaniu policyiantów mieyskich iednokształtność osiągnioną być mogła i by tak urządzono było, aby rzeczona straż policyi na sposób lwowskiéy, miała mundury siwomakowe z zielonémi wyłogami i obkładkami, a razem w pałasze, ładownice i karabiny opatrzona była.

Gdy nie wszystkie Magistraty do tego stosuią się, i gdy odtąd i u lwowskiéy straży policyyney niektóre odmiany w ich umundurowaniu pozachodziły; Urzędy cyrkułowe maią stosowne poczynić rozrządzenie, by z końcem teraźnieyszego czasu mundurowania, policyia po miastach całkiem na wzór policyi lwowskiéy umundurowaną była.

Przytém iednak w tém różnica zachowana być ma, by straż policyi mieyskiéy na prowincyi nieprzywłaszczała sobie kutasów u pałasza i róży u czaka żółtych z czarném, ale tylko kolorów właściwych miastu używała.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Listopada 1835 pod l. gub. 69114.

258.

Przepis obiérania sług kancelaryynych (woźnych) i pomocników ze stanu inwalidów, także na policyiantów rozciągniony zostaie.

Urzędóm cyrkułowym ninieyszém wskazuie się, że przepis normalny pod dniem 1. Października r. b. pod liczbą 55486 wydany: iż na woźnych i tychże pomocników przy Instancyiach cywilnych z porządku inwalidzi rzeczywiści użytymi być maią, także do mieyskich policyiantów zastosowany być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Listopada 1835 pod l. gub. 69292.

259.

Przepisy równieyszego stosunkowo rozkładu podatku gruntowego na Bukowinie.

Aby do ukończenia powszechnego stałego katastru zaradzić ile możności niedogodnościom z teraźnieyszego wymiaru

dung des allgemeinen stabilen Catasters möglichst abzuhelfen, haben Se. k. k. Majestät mit allerhöchstem Cabinetsschreiben vom 22. September d. J. allergnädigst befohlen, daß die Vertheilung dieser Steuer unter die einzelnen Dominical-Contribuenten nach Verhältniß des Einkommens aus den Urbarial- und Zehentbezügen und dem Grundertrage, und unter die Rustical-Steuergemeinden nach Verhältniß des Ertrags ihres Concretal-Besitzthums zu geschehen habe, und daß die für diesen Zweck nothwendigen Erhebungen unaufgehalten auf Kosten des Staatsschatzes vorgenommen werden.

Diese allerhöchste Entschließung, aus welcher die Insassen der Bucowina den sprechenden Beweis der väterlichen Huld und der Fürsorge Sr. Majestät mit Dank entnehmen werden, wird hiemit mit folgenden Bestimmungen zur allgemeinen Kenntniß gebracht:

§. 1.

Die Erhebung des reinen Ertrags von Grund und Boden wird im Wege der öconomischen Schätzung und Parificirung der in der Urproduction benützten oder der benützbaren Grund-Oberflächen durch abgeordnete, beeidete, mit eigenen Instructionen versehene Schätzungscommissäre bewerkstelligt werden.

§. 2.

Bei dieser Schätzung werden die Resultate der in der Bucowina zwischen den Jahren 1819 und 1823 bewirkten Catastral-Vermessung zur Grundlage genommen.

§. 3.

Die Urbarial- und Zehentbezüge werden im Wege der eigenen Bekenntnisse von den hiezu berechtigten Grund- und Zehentherren erhoben.

§. 4.

Die Bekenntnisse sind jedoch der Wahrheit treu und gewissenhaft abzulegen; sie werden einer genauen Controlle unterzogen, und ein in diesen Bekenntnissen nicht enthaltener Urbarial- und Zehentgenuß darf in der Folge nicht mehr gefordert werden.

§. 5.

In Absicht auf den Termin zur Einreichung der Fassionen, und in Absicht auf die Form derselben, werden den betreffenden Grundherren und Zehentbesitzern eigene Belehrungen zukommen.

§. 6.

Zur Vollziehung dieser Bestimmungen und zur unmittelbaren Leitung des Geschäfts wird in der Kreisstadt Czernowitz eine eigene Central-Commission in Wirksamkeit treten, deren Anordnungen sowohl die Bezirks- und Grundobrigkeiten, als auch sämmtliche Insassen zu befolgen haben.

Gubernial-Kundmachung vom 25. November 1835. Gub. Zahl 69540.

w rozkładzie podatku gruntowego na Bukowinie pochodzącym; raczył Jego c. k. Mość naywyższym listem gabinetowym z dnia 22. Września b. r. nayłaskawiéy rozkazać: iż rozkład podatku tego na poszczególnych kontrybuentów dominikalnych, w stosunku przychodu z poborów urbaryialnych i dziesięcinnych i z plonu gruntowego, a gminy na podatek rustykalny opłacaiące, w stosunku plonu ich razem wziętéy (in concreto) posiadłości, czyniony być ma, i że potrzebne ku temu celowi dochodzenia, bezzwłocznie kosztem Skarbu Państwa przedsięwzięte będą.

To naywyższe postanowienie, w którym mieszkańcy Bukowińscy żywy dowód oycowskiéy dobroci i pieczołowitości Nayiaśnieyszego Pana odbiéraią, niniéyszém z następuiącémi przepisami do powszechnéy wiadomości podane zostaie:

§. 1.

Dochodzenie czystego plonu z gruntu, uskuteczniane będzie drogą ekonomicznego oszacowania i paryfikacyi powiérzchni ziemi do wydania pierwiastkowych płodów użytéy lub użyć się maiącéy, przez wyznaczonych przysięgłych właściwą instrukcyią opatrzonych komissarzy szacunkowych.

§. 2.

Za posadę do takowego oszacowania, przyięte będą rezultaty pomiaru katastralnego na Bukowinie między 1819 a 1823 rokiem zdziałanego.

§. 3.

Pobory urbaryialne i dziesięcinne, dochodzone będą z własnego wyznania uprawnionych do tego właścicicieli gruntów i dziesięciny.

§. 4.

Zeznania takowe atoli maiące być zgodnie z prawdą i sumiennie podane, będą wzięte pod ścisłą kontrolę, a pobór urbaryialny lub dziesięcinny w tych zeznaniach (fassyiach) nie zawarty, następnie iuż więcéy wymaganym być nie może.

§. 5.

Co do terminu podawania fassyi i kształtu tychże, posiadacze ziemi i dziesięcin, odbierą właściwe instrukcyie.

§. 6.

Dla dopełnienia tych przepisów i do bezpośredniego kierowania tą czynnością, ustanowiona będzie w mieście cyrkułowém Czerniowcach, właściwa komissyia centralna, któréy rozporządzeniom, iak Zwierzchności obwodowe i gruntowe, takteż wszyscy mieszkańcy, powodować się maią.

Uwiadomienie gub. z dnia 25. Listopada 1835 pod l. gub. 69540.

260.

Beurlaubte Soldaten dürfen ohne Bewilligung der Militär-Behörden nicht zur Gränzwache übertreten.

Nach Eröffnung des k. k. General = Militär = Commando haben sich wiederholt Fälle ergeben, daß Leute aus dem Urlaubsstande ohne Wissen der Militär = Behörden zu der Gränzwache eingetreten sind.

Um diesem, aller militärischen Ordnung und Disciplin zuwiderlaufenden und auch weitwendige Reclamationen herbeiführenden Benehmen zu begegnen, hat sonach das k. k. General-Commando unterm 17. October 1835 Zahl 3921 Lit. Q. die hierländigen Werbbezirks = Commanden verantwortlich gemacht, damit durchaus keine Beurlaubten, wenn selbe auch zu dem Stande der 1. Landwehr = Bataillons gehören, zu der Gränzwache übertreten, ohne daß hiezu früher die Bewilligung derselben eingeholt wird.

Ueber Ansuchen des k. k. General = Commando werden daher auch die Kreisämter in gleicher Conformität angewiesen, darüber zu wachen und die Dominien entsprechend zu beauftragen, damit kein Beurlaubter, auch wenn derselbe in den Stand der Landwehr gehört, in die Gränzwache eintrete, ohne daß vorher hiezu von der betreffenden Ortsobrigkeit bei dem Werbbezirks = Commando eingeschritten wird.

Gubernial = Verordnung vom 26. November 1835. Gub. Zahl 64134.

261.

Einführung neuer Zeichen des Urkunden = Stempels.

In Gemäßheit des hohen Hofkammerdecretes vom 20. October l. J. Zahl 45335, wird Folgendes bekannt gemacht:

1.

Vom 1. Jäner 1836 angefangen werden neue Zeichen des Urkunden = Stempels eingeführt.

Von diesem Zeitpuncte an wird nämlich nur solches Stempelpapier verschließen werden, welches mit den in der Beilage ./. dargestellten Zeichen des Classen = Stempels versehen ist. Von diesen neuen Zeichen des Classen = Stempels sind jene, welche von demselben Zeitpuncte an in den Stempelämtern den zur Stemplung dahin gelangenden Urkunden, Schriften und

260.

Żołniérzom urlopowanym bez pozwolenia Instancyi woyskowéy do straży granicznéy przechodzić nie wolno.

Podług oznaymienia c. k. główney Komendy woyskowéy wydarzyło się wielokrotnie, że żołniérze będący na urlopie, bez wiedzy Instancyy woyskowych do straży granicznéy przechodzili.

Dla zapobieżenia takiemu postępowaniu wszelkiemu porządkowi i karności woyskowéy przeciwnemu, niemniéy do rozciągłych reklamacyy powód daiącemu, c. k. główna Komenda woyskowa pod dniem 17. Października za liczbą 3921 lit. Q. tukraiowe Komendy werbownicze odpowiedzialnémi uczyniła: aby żaden zupełnie z urlopników, chociażby do stanu piérwszych batalionów obrony kraiowéy należał, do straży granicznéy bez wyiednania wprzódy na to pozwolenia nie przechodził.

Na wezwanie c. k. główney Komendy woyskowéy, także i Urzędy cyrkułowe stosowne odbiéraią zlecenie, czuwać na to, i Dominiom podług tego nakazać, by żaden urlopnik, chociażby do stanu milicyi kraiowéy należał, do straży granicznéy nie przechodził, dopóki wprzódy ku temu właściwa Zwierzchność mieyscowa do Komendy werbowniczéy swoiego wstawienia się nie uczyni.

Rozporządzenie gub. z dnia 26. Listopada 1835 pod l. gub. 64134.

261.

Zaprowadzenie nowych znaków stęplu dla dokumentów.

Wskutek dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 20. Października r. b. pod liczbą 45335 ogłoszono zostaie, co następuie:

1.

Od 1. Stycznia 1836 poczynaiąc, zaprowadzone będą nowe znaki stęplu dla dokumentów.

Od tego czasu taki tylko papiér stęplowy przedawany będzie, który stęplem klassowym w annexie .|. wyobrażonym opatrzony iest, z tych nowych znaków stęplu klassowego, te, które od owego czasu poczynaiąc, w Urzędach stęplowych, na dokumentach, pismach i książkach, tamże do stęplowania wniesionych wyciśnione będą, różnią się

Büchern werden aufgedrückt werden, nur durch die Buchstaben verschieden, welche als Kennzeichen des Ortes der Stemplung darin angebracht sind.

Das neue Zeichen des Controll-Stempels, welcher den zur Stemplung gelangenden Urkunden, Schriften und Büchern nebst dem Classen-Stempel aufgedrückt wird, ist ebenfalls in der Beilage ersichtlich.

2.

Das mit dem nun bestehenden Stempel-Zeichen versehene noch ungebrauchte Papier darf nur noch in dem Zeitraume bis zum letzten Juni 1836 als solches verwendet werden; nach diesem Zeitraume ist dessen fernere Verwendung unter jenen Strafen untersagt, welche im allerhöchsten Stempelpatente vom 5. October 1802 für den unterlassenen Gebrauch des Stempels festgesetzt sind.

3.

In demselben Zeitraume bis letzten Juni 1836 kann dieses Papier bei der Gefalls-Verwaltung der Provinz gegen solches, welches mit dem neuen Zeichen derselben Stempel-Classe versehen ist, umgetauscht werden; nach diesem Zeitraume wird jedoch keine wie immer geartete Vergütung dafür geleistet.

4.

Die mit den bisherigen Stempel-Zeichen vorschriftsmäßig versehenen Urkunden, Schriften und Bücher bedürfen keiner nachträglichen Bezeichnung mit den neuen Stempeln.

Gubernial-Kundmachung vom 28. November 1835. Gub. Zahl 72398.

262.

Wie mit den verliehenen Civil-Ehrenmedaillen zu verfahren sey, wenn der damit Betheilte vor der Einhändigung stirbt.

Seine k. k. Majestät haben über die Frage: wie mit der allerhöchst verliehenen Civil-Ehrenmedaille in dem Falle zu verfahren sey, wo der damit Betheilte stirbt, bevor ihm die Ehrenmedaille zugekommen ist? mit allerhöchster Entschließung vom 25. September d. J. allergnädigst anzuordnen geruhet, daß die Ehrenmedaille im Falle, als die allerhöchste Entschließung, mit welcher dieselbe verliehen wird, noch vor dem Tode des Betheilten erflossen ist, den Erben des Betheilten zu erfolgen, im Falle aber der Bedachte vor der dießfälligen ihm die Ehrenmedaille verleihenden allerhöchsten Entschließung gestorben ist, zurückzulegen sey.

tylko głoskami, które w nich, iako znak mieysca stęplowania, umieszczone są:

Nowy znak stęplu kontroli, który na dokumentach, pismach i książkach do zastęplowania podanych, oprócz stęplu klassowego wyciśniony będzie, predstawiony iest również w annexie.

2.

Papiér stęplem dotychczasowym opatrzony i ieszcze nieużywany, tylko przez czas do ostatniego Czerwca 1836, iako taki używać wolno; po tym okresie czasu dalsze użycie iego zakazane zostanie pod karami, naywyższym Patentem stęplowym z dnia 5. Października 1802 za nieużycie stęplu ustanowionémi.

3.

W tym samym okresie czasu do ostatniego Czerwca 1836, papiér ten w Administracyi dochodów skarbowych prowincyionalnéy wymieniony być może za taki, który nowym znakiem téyże samey klassy stęplowéy opatrzony iest, po tym iednak czasie, żadne wynagrodzenie iakiegobądź rodzaiu dane nie będzie.

4.

Dokumenta, pisma i książki dotychczasowym znakiem stęplu podług przepisów opatrzone, nowym stęplem dodatkowo znaczonémi być nie potrzebuią.

Obwieszczenie gub. z dnia 28. Listopada 1835 do l. gub. 72398.

262.

Jak postąpić z nadanémi honorowémi medalami cywilnémi, gdy obdarzony tym, przed doręczeniem sobie, umarł.

Jego c. k. Mość na zapytanie: iak postąpić z nadanym naymiłościwiéy honorowym medalem cywilnym, gdy obdarzony, nim ten medal odbierze, umiera, raczył naywyższém postanowieniem z dnia 25. Września r. b. nayłaskawiéy rozporządzić; iż ieżeli naywyższa uchwała, mocą któréy medal honorowy nadanym zostaie, ieszcze przed śmiercią obdarzonego wyszła, potomkom obdarzonego wydanym, ieżeli zaś obdarzony przed naywyższą uchwałą ów medal honorwy temuż nadaiącą, umarł, zwrócony być ma.

Von dieser allerhöchsten Entschließung werden die Kreisämter in Folge hohen Hofkanzleidecretes vom 8. October l. J. Zahl 26166/1690 zur Nachachtung in die Kenntniß gesetzt.

Gub. Verordnung vom 29. November 1835. Gub. Zahl 69129.

263.

Herabsetzung der Ueberfuhrsgebühr für Fußgeher zu Zaleszczyk, im Czortkower Kreise, über den Dniester.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 27. October l. J. allergnädigst zu genehmigen geruhet, daß die Ueberfuhrsgebühr zu Zaleszczyk, im Czortkower Kreise, über den Dniester von 3 kr. auf 1 kr. Conv. Münze für einen Fußgänger, vom Verwaltungsjahre 1836 angefangen, herabgesetzt werde.

Welches in Folge des hohen Hofkammerdecretes vom 3. November l. J. Zahl 48831, zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 2. December 1835. Gub. Zahl 73104.

264.

Aufhebung der Redimirungstaxe für österreichische nach Baiern auswandernde militärpflichtige Unterthanen.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 24. October 1835 zu befehlen geruhet, daß die für österreichische nach Baiern auswandernde militärdienstpflichtige Unterthanen bisher vorgeschriebene Redimirungstaxe für die Zukunft nicht mehr abzunehmen sey.

Diese allerhöchste Anordnung, in Folge deren es von den Bestimmungen des unterm 2. März 1806 Zahl 6805 bekannt gemachten hohen Hofkanzleidecrets vom 31. Jäner 1806 Z. 602 gänzlich abzukommen hat, wird den k. Kreisämtern, in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 4. v. M. Zahl 29070/1941, zur genauesten Darnachachtung und Kundmachung hiemit bekannt gegeben.

Gubernial-Verordnung vom 2. December 1835. Gub. Zahl 69131.

O tém naywyższém postanowieniu Urzędy cyrkułowe w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 8. Października r. b. pod liczbą 26166|1690 dla zachowania, zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 29. Listopada 1835 pod l. gub. 69129.

263.

Zniżenie przewozowego dla pieszych w Zaleszczykach, cyrkułu Czortkowskiego, na Dniestrze.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 27. Października r. b. nayłaskawiéy zezwolić raczył: aby opłata od przewozu w Zaleszczykach, cyrkule Czortkowskim, na Dniestrze z 3 kr. na 1 kr. mon. konw. dla piechotą idących od osoby, od roku administracyynego 1836 poczynaiąc, zniżoną została.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kamery nadworney z dnia 3. Listopada r. b. pod liczbą 48831, do powszechnéy wiadomości podane zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 2. Grudnia 1835 do liczby gub. 73104.

264.

Uchylenie taxy okupna dla poddanych austryiackich do woyska obowiązanych, do Bawaryi wychodzących.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 24. Października 1835 rozkazać raczył, iż taxa okupna dla poddanych austryiackich do służby woyskowéy obowiązanych, do Bawaryi wychodzących, przepisana, na przyszłość więcéy pobiérana być nie ma.

To naywyższe rozporządzenie, w skutek którego przepisy dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 31. Stycznia 1806 za liczbą 602, pod dniem 2. Marca za liczbą 6805 obwieszczonego, zupełnie ustaią, c. k. Urzędom cyrkułowym w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 4. z. m. za liczbą 29070|1941, dla ścisłego zachowania i obwieszczenia niniéyszém do wiadomości podane zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 2. Grudnia 1835 pod l. gub. 69131.

265.

Wie sich die Obrigkeiten hinsichtlich der Nachweisung der Veränderungen in der Erwerbsteuer-Vorschreibung zu benehmen haben.

Die hohe Hofkanzlei hat mit hohem Decrete vom 27. October l. J. Zahl 3907|St. erinnert, daß vermöge allerhöchster Entschließung vom 4. Hornung 1832, (Gubernial=Verordnung vom 3. April 1832 Zahl 12102), die zur Verwaltung der Erwerbsteuer berufenen Organe verpflichtet sind, in Fällen, wo bei der bestehenden Bemessung der Erwerbsteuer einzelne zu dieser Abgabe Verpflichtete gesetzwidrig begünstiget sind, oder von dieser Abgabe ganz losgezählt blieben, obschon sie das Gesetz dazu beruft; so wie in denjenigen Fällen, wo Verpflichtungen zur Erwerbsteuer überhaupt, oder zur höheren Bemessung derselben nach dem dermaligen Gesetze neu begründet werden, die gesetzmäßige Bemessung von Amtswegen im gehörigen Wege zu veranlassen, und jene Organe, wenn sie dieser Verpflichtung nicht nachkommen, für den Nachtheil, der daraus dem öffentlichen Einkommen zugehet, in der Verantwortung und Ersatzverbindlichkeit gehalten werden sollen, und zugleich anbefohlen, das Resultat der Aenderungen in der Vorschreibung der Erwerbsteuer alljährlich darzustellen.

Sämmtlichen Obrigkeiten wird daher aufgetragen, die betreffende Vormerkung nach dem beiliegenden Formulare .|. sogleich zu verlegen, auf das genaueste fortzuführen, und längstens bis 10. December jeden Jahres, von 1836 an, gehörig abgeschlossen den k. k. Kreisämtern summarisch vorzulegen, widrigens die Obrigkeiten unnachsichtlich mittelst Straf- und Warbothen betrieben, und nach Umständen auch mit empfindlichen Geldstrafen angesehen werden würden.

Zugleich werden den Obrigkeiten die eingangserwähnten Verpflichtungen mit dem Beisatze zu Gemüthe geführt, daß dieselben die Folgen der Außerachtlassung nur sich selbst zuzuschreiben haben würden.

Gubernial-Verordnuug vom 5. December 1835. Gub. Zahl 68125.

Ausweis

über solche Veränderungen in der Erwerbsteuer-Vorschreibung, welche nach der allerhöchsten Entschließung vom 4. Februar 1832 zur Vervollständigung der Erwerbsteuer-Aufnahme und zur Herstellung eines richtigeren Verhältnisses in den individuellen Bemessungen vorgenommen wurden. Für das Verwaltungsjahr 183

Kreis	Name des Bezirkes, für welchen, oder der Obrigkeit, bei welcher eine eigene Erwerbsteuer-Vorschreibung besteht	Vorgeschriebene Erwerbsteuer-Schuldigkeit zu Ende des Verwaltungsjahres 1835			Im Laufe des Verwaltungsjahres 1836: sind durch ganz neue Bemessungen zugewachsen			Im Laufe des Verwaltungsjahres 1836: haben Rectificationen der früheren Bemessung von Amtswegen Statt gefunden						Mithin ergibt sich an		Mithin ergibt sich am Geldbetrage im Ganzen				Anmerkung
		für Partheien	im Gesammtbetrage von		Partheien	mit dem vorgeschriebenen Gesammtsteuerbetrage von		bei Partheien	mit dem Mehrbetrage an der vorgeschriebenen Schuldigkeit von		bei Partheien	mit dem Minderbetrage an der vorgeschriebenen Schuldigkeit		Partheien		Mehr		Weniger		
			fl.	kr.		fl.	kr.		fl.	kr.		fl.	kr.	Mehr	Weniger	fl.	kr.	fl.	kr.	
N. N.	N.	100	2000	—	5	25	—	20	210	—										
	N.	150	3800	—	10	280	—	40	700	—										
	u. s. w.																			

W Y K A Z

odmian w wymierzeniu podatku zarobkowego, które podług naywyższego postanowienia z dnia 4. Lutego 1832 dla uzupełnienia spisu podatku zarobkowego i zdziałania słusznieyszego stosunku w wymiarach indywidualnych, poczynione zostały. Za rok administracyyny 18

Cyrkuł	Nazwisko Obwodu, dla którego, lub Zwierzchności, u któréy właściwy wymiar podatku zarobkowego prowadzi się	Wymiar należytości podatku zarobkowego do końca roku administracyynego 1835			W ciągu roku administracyynego 1836											A zatem okazuie się w ilości pieniężnéy ogółem				Uwaga.
					przyrosło przez całkiem nowy wymiar			zaszły sprostowania dawnieyszego wymiaru z Urzędu						A zatem okazuie się						
		dla stron	w ogóle		stron	wymierzoną ogólną ilością podatku		u stron	o ilość powiększoną w wymierzonych należytościach		u stron	o ilość zmnieyszoną w wymierzonych należytościach		stron		więcéy		mniéy		
			ZłR.	kr.		ZłR.	kr.		ZłR.	kr.		ZłR.	kr.	więcéy	mniéy	ZłR.	kr.	ZłR.	kr.	
N. N.	N.	100	2000	—	5	25	—	20	120	—										
	N.	150	3800	—	10	280	—	40	700	—										
	i t. d.																			

265.

Jak Zwierzchności co do wykazania zmian w wymierzaniu podatku zarobkowego postępować maią.

Wysoka c. k. Kancelaryia nadworna upomniała dekretem z dnia 27. Paźdiernika r. b. za liczbą 3907, iż mocą naywyższego postanowienia z dnia 4. Lutego 1832 (rozporządzenie gubernialne z dnia 3. Kwietnia 1832 pod l. 12102), organy do zarządzenia podatkiem zarobkowym przeznaczone, obowiązane są w przypadkach, gdzie przy wymierzaniu podatku zarobkowego, poszczególne do tego podatku obowiązane osoby przeciwnych prawu doznaią względów, albo też od téy opłaty zupełnie uwolnione zostały, chociaż ich prawo do tego powołuie; równie iak w tych przypadkach, gdzie obowiazki podatkowania zarobkowego w ogólności, lub do wyższego wymiaru tegoż, podług prawa teraznieyszego na nowéy zasadzie stanowione będą, wymiar do prawa zastosowany z Urzędu drogą należytą rozporządzić i że owe organy, gdy téy powinności zadosyć nie uczynią, za szkodę dochodóm publicznym z tąd wynikaiącą, do odpowiedzialności i wynagrodzenia pociągnione być maią, a razem nakazano rezultat odmian w wymierzeniu podatku zarobkowego, corocznie przełożyć.

Wszystkim więc Zwierzchnościom nakazuie się, dotyczące wykazanie podług załączonego wzoru .|· natychmiast ułożyć, iak naydokładniey prowadzić, i naypóźniey do 10. Grudnia każdego roku od 1836 poczynaiąc, należycie zakończone, c. k. Urzędom cyrkułowym sumarycznie przedłożyć; w przeciwnym razie Zwierzchności bezwględnie karami posłańczemi za czekanie znaglonémi, a podług okoliczności i dotkliwszémi karami pieniężnémi, obłożone będą.

Któreto powyższe zobowiązanie Zwierzchnościom przekłada się żywo wraz z tém dołożeniem, że skutki zaniedbania same tylko sobie przypisać będą miały.

Rozporządzenie gub. z dnia 5. Grudnia 1835 pod l. gub. 68125.

266.

Bestimmung der Termine, in welchen Bewerberinnen sowohl für Haller Damen-, als auch für krainerische Fräulein-Stiftspräbenden sich in die Competenz zu setzen haben.

Seine k. k. Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 26. October l. J., zur verläßlicheren Evidenzhaltung der Bewerberinnen sowohl für Haller Damen-Stiftspräbenden, als auch für krainerische Fräulein-Stiftspräbenden anzuordnen geruhet, daß jede Bewerberinn für derlei Präbenden binnen 5 Jahren von Ueberreichung ihres ersten, und bei den schon wiederholt in die Bewerbung getretenen Competentinnen von Ueberreichung des letzten Gesuches, dann bei jenen Competentinnen, deren letzte Gesuche schon mehr als 5 Jahre alt sind, und seitdem nicht erneuert wurden, binnen einem Jahre von dieser Bekanntmachung an ihre Competenz um so mehr zu erneuern und ein neuerliches Gesuch einzureichen haben, als sonst auf eine solche Competentinn, die ihr Gesuch binnen des festgesetzten Zeitraums nicht erneuert hat, bei Erstattung von Vorschlägen für derlei Präbenden keine Rücksicht genommen werden könnte, und solche als durch Aenderung der Verhältnisse aus der Competenzfähigkeit getreten betrachtet, und aus der Vormerkung gelöscht werden müßte.

Diese allerhöchste Entschließung wird in Folge hohen Hofkanzleidecrets vom 6. November l. J. Zahl 29141 zur allgemeinen Kenntniß gebracht.

Gubernial-Kundmachung vom 6. December 1835. Gub. Zahl 71438.

267.

Bestimmungen hinsichtlich der Untersuchung und Bestrafung der Contumaz-Uebertretungen und die Gerichtsbarkeit für die bis zur Einberufung beurlaubte Militärmannschaft.

In Folge einer an den k. k. Hofkriegsrath gelangten allerhöchsten Entschließung vom 27. Juni l. J. haben Seine Majestät hinsichtlich der Competenz in Contumaz-Uebertretungsfällen anzuordnen geruhet:

»Es habe in allen k. k. Erblanden, außer der Militärgränze, Ungarn und Siebenbürgen, in Zukunft als Gesetz zu

266.

Oznaczenie terminu, w którym kandydatki o uzyskanie prebend funduszowych dla dam w Hallu, iako też dla panien w Karnioli podawać się maią.

Jego c. k. Mość, naywyższém postanowieniem z dnia 26. Października r. b. dla utrzymywania w niezawodnéy ewidencyi kandydatek na prebendy funduszowe tak dla dam w Hallu, iakoteż dla panien w Karnioli, rozporządzić raczył: iż każda kandydatka na rzeczone prebendy w ciągu 5 lat od podania swoiéy piérwszéy prośby, a kandydatki, które iuż więcéy razy podawały się, od podania ostatniéy prośby swoiéy, tudzież owe kandydatki, których ostatnie prośby są dawnieysze iak lat 5 i odtąd ponowionémi nie były, w ciągu roku iednego od czasu ninieyszego obwieszczenia rachuiąc, kompetencyię swoią ponowić i nowe prośby podawać maią tém pewniéy, ile że na kandydatkę, któraby prośby swoiéy w ustanowionym czasu okresie nie ponowiła, przy czynionych propozycyiach na takie prebendy, żadnego względu mieć nie będzie można i takowa, iako przez zmianę stosunków, za utracaiącą zdolność do kompetencyi uważaną i z prenotacyi wykreśloną być musiałaby.

To naywyższe postanowienie w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 6. Listopada r. b. pod liczbą 29141, do powszechnéy wiadomości podaném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 6. Grudnia 1835 do liczby gub. 71438.

267.

Przepisy dochodzenia i ukarania przestępstw postanowień ochrony od powietrza morowego (kontumacyi), tudzież o juryzdykcyi dla żołniérzy urlopowanych do czasu ich powołania.

W skutek naywyższego postanowienia z dnia 27. Czerwca r. b. do c. k. nadwornéy Rady woiennéy wydanego, raczył Nayiaśnieyszy Pan co do kompetencyi w przekroczeniach kontumacyi, rozporządzić:

»We wszystkich c. k. dziedzicznych kraiach, oprócz granicy woyskowéy, Węgier i Siedmiogrodu, służyć ma na

gelten, daß diese Uebertretungsfälle nur in so fern, als der engste Pestkordon gezogen und das Standrecht kund gemacht worden ist, rücksichtlich aller Contumaz-Uebertreter vor die Militärgerichte gehören, andere Contumaz-Uebertretungsfälle aber nur jenen Falls vor die Militärgerichte, wenn der Uebertreter dem Militärstande unterliegt, und sich nicht auf Urlaub bis zur Einberufung befindet. Uebrigens habe es aber rücksichtlich dieser Länder bei der Anordnung des 13. §. des Patentes vom 21. Mai 1805 zu verbleiben.«

»Belangend endlich die Competenz in Betreff der bis zur Einberufung beurlaubter Militär-Mannschaft, so habe solche für die Zeit und so lange der Urlaub dauert, unter der Civil-Gerichtsbarkeit zu stehen.«

Diese allerhöchste Entschließung wird in Folge des hohen Hofkanzleidecretes vom 31. Juli 1835 Zahl 19236 mit dem Bedeuten bekannt gemacht, daß zu Folge eines späteren hohen Hofkanzleidecretes vom 5. November 1835 Zahl 28925 durch die bezogene allerhöchste Entschließung die bis zur Einberufung beurlaubte Militär-Mannschaft im Allgemeinen der Civil-Gerichtsbarkeit zugewiesen ist, daß diese allerhöchste Entschließung jedoch auf alle auf kurze Zeit, bis zur Exercier-Zeit oder auf Arbeit beurlaubten Soldaten keinen Bezug habe, sondern daß diese so wie bisher unter der Militär-Gerichtsbarkeit zu verbleiben haben.

Wodurch demnach das Kreisschreiben vom 7. October 1803 Zahl 26904 die oben angedeutete Abänderung erleidet.

Gubernial-Kundmachung vom 7. December 1835. Gub. Zahl 70713.

268.

Die Vorschrift wegen Aufbewahrung von Abschriften der Trau- und Taufbücher ist auf die Sterbregister nicht auszudehnen.

Aus Anlaß einer speciellen Anfrage des gr. kath. Metropolitan-Consistoriums, ob die mit dem hohen Decrete vom 27. Juni Zahl 16406 bekannt gegebene Vorschrift wegen Aufbewahrung von Abschriften der Trau- und Taufbücher bei den Ordinariaten auch auf die Sterbregister auszudehnen sey, ist mit hohem Hofkanzleidecrete vom 12. November 1835 Zahl 30234 bedeutet worden, daß nachdem die mit dem bezogenen Hofdecrete kundgemachte allerhöchste Entschließung blos die ersteren berücksichtiget, so wird es in Betreff der Verfaßung der Sterb-

przyszłość za prawo: że owe przekroczenia, tylko wtenczas, gdy nayściśleyszy kordon powietrza pociągniony i Sąd doreżny ogłoszony został, co do wszystkich przekraczaiących kontumacyią przed Sąd woyskowy; inne zaś przestępstwa ustaw kontumacyynych, wtenczas tylko przed Sąd woyskowy należą, gdy przestępca Sądowi woyskowemu podlega, i na urlopie aż do czasu powołania, nie znayduie się. Wreszcie co do tych kraiów, przy rozporządzeniu §. 13. Patentu z d. 21. Maia 1805 pozostać ma.«

»Nakoniec, co do kompetencyi względem żołniérzy do czasu powołania urlopowanych, tacy do czasu, dopóki trwa urlop, zostawać maią pod juryzdykcyią cywilną.«

To naywyższe postanowienie, w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 31. Lipca 1835 pod liczbą 19236 z tym dokładem ogłoszone zostaie, że w skutek późnieyszego dekretu Kancelaryi nadworney z dnia 5. Listopada 1835 pod liczbą 28925, mocą rzeczonego naywyższego postanowienia, żołniérze do urlopowania ich powołani, w ogólności juryzdykcyi cywilnéy przydzieleni są, że iednak to naywyższe postanowienie na wszystkich żołniérzy, na krótki czas, aż do ćwiczenia woyskowego lub na robotę urlopowanych, bynaymniéy nie rozciąga się, ale że ci, iak dotąd, pod juryzdykcyią woyskową pozostać maią.

Przez co zatém okolnik z dnia 7. Października 1803 pod liczbą 26904, uległ powyżéy wskazanéy odmianie.

Obwieszczenie gub. z dnia 7. Grudnia 1835 do liczby gub. 70713.

268.

Przepis chowania odpisów (kopii) metryk ślubu i chrztu, na metryki umarłych rościągać się nie ma.

Z powodu poszczególnego zapytania przez grec. katol. Konsystorz metropolitalny uczynionego, czyli przepis wysokim dekretem z dnia 27. Czerwca pod liczbą 16406 ogłoszony, względem chowania odpisów metryk ślubu i chrztu w ordynaryiach, także i na metryki umarłych rościągać się ma; dekretem wysokiéy Kancelaryi nadworney z dnia 12. Listopada 1835 pod liczbą 30234 oznaymiono zostało: iż gdy naywyższe postanowienie powołanym dekretem nadwornym obwieszczone, tylko piérwsze ma na względzie, przeto co do

Register lediglich nach den dießfalls bereits bestehenden gesetzlichen Vorschriften auch fernerhin sein Bewenden haben.

Wovon die k. k. Kreisämter und Consistorien, mit Bezug auf den hierämtlichen Erlaß vom 1. August 1835 Zahl 43591 hiemit in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 9. December 1835. Gub. Zahl 71136.

269.

Ausdehnung der Steuerborgung von der Branntweinerzeugung.

In Verfolg der mit dem Kreisschreiben vom 3. October 1835 Zahl 60081 kundgemachten Bestimmungen, in Absicht auf die Ertheilung von Fristverlängerungen und Borgungen bei Entrichtung der Verzehrungssteuer von gebrannten geistigen Flüssigkeiten, hat die k. k. allgemeine Hofkammer mit Verordnung vom 18. November 1835 Zahl 50887 gestattet, daß

a) den Gutspächtern die Steuerborgung bis zur Auskellerung zu Theil werde, wenn sie ihr Erzeugniß in einer dem §. 13. ad 12. des oben erwähnten Kreisschreibens entsprechenden Menge und in gehörigen, der Vorschrift jenes §. ad 2. angemessen eingerichteten Localitäten unter ämtlicher Mitsperre hinterlegen; ferners daß

b) den Gutseigenthümern die Steuerborgung ohne Mitsperre auch dann zugestanden werden könne, wenn die Gebühr den im §. 9. des obgedachten Kreisschreibens bemerkten Betrag übersteigt, und das Doppelte dieses Betrages nicht überschreitet.

Welches hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Kundmachung vom 13. December 1835. Gub. Zahl 75331.

270.

Fortdauer der Wirksamkeit des Anhanges zum §. 14. der Verzehrungssteuer-Vorschriften vom Jahre 1829, dann Anwendung der Bestimmung wegen Ausdehnung der Steuerborgung von der Branntweinerzeugung, bezüglich der Gutspächter, auf die Lebtagsbesitzer.

Die hohe Hofkammer hat mit Decret vom 18. v. M. Z. 50887 ausgesprochen:

układania metryk umarłych, iedynie podług prawnych przepisów w téy mierze iuż istnących, także i na przyszłość postępować się będzie.

O czém c. k. Urzędy cyrkułowe i Konsystorze z odniesieniem się do tuteyszego rozporządzenia z dnia 1. Sierpnia 1835 pod liczbą 43591, niniejszém zawiadomione zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 9. Grudnia 1835. pod l. gub. 71136.

269.

Rościągnienie kredytu podatkowego od wyrobu wódki.

W dalszym ciągu przepisów względem przedłużenia terminów i dozwolenia kredytu przy płaceniu podatku konsumcyynego od wypalanych płynów spirytusowych, okolnikiem z dnia 3. Października 1835 za liczbą 60081, ogłoszonych, c. k. powszechna Kamera nadworna rozporządzeniem z dnia 18. Listopada 1835 za liczbą 50887 zezwoliła:

a) by dzierzawcom dóbr kredyt na podatek, aż do czasu wytoczenia z piwnicy dany był, ieżeli produkt swóy w ilości §. 13. ad 12. pomienionego okolnika odpowiadaiącéy i w należytych z przepisem tegoż §. ad 2. zgodnie urządzonych lokałach pod spólném zamknięciem urzędowém złożony mieć będą, tudzież że

b) właścicielom dóbr kredyt podatku bez spólnego zamykania wtenczas także dozwolonym być może, gdy należytość w §. 9. wyżrzeczonego okolnika wyrażoną ilość przewyższa, iednakże duplum (dwóynasób) téyże ilości nie przekracza.

Co niniejszém powszechnie ogłoszoném zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 13. Grudnia 1835 do liczby gub. 75331.

270.

Ciągłe trwanie działalności dodatku do §. 14. Ustawy podatku konsumcyynego z roku 1829, tudzież zastosowanie przepisu o rościągnieniu kredytu na podatek dla produkuiących gorzałkę, co do dzierzawców dóbr i dożywotnich posiadaczów.

Wysoka c. k. Kamera nadworna dekretem z dnia 18. z. m. za liczbą 50887, zawyrokowała:

»Es unterliege keinem Zweifel, daß die Bestimmung des Anhanges zum §. 14. der Verzehrungssteuer-Vorschriften vom Jahre 1829, in Bezug auf den Fall eines unterbrochenen oder mißlungenen Brandes, in voller Wirksamkeit verblieb,« was nach der ausdrücklichen hohen Andeutung an die Steuerbezirks-Obrigkeiten, und auf diese Art den Steuerpflichtigen zur Kenntniß zu bringen ist.

Auch ist bei der Kandmachung des unter Einem ergehenden Kreisschreibens über die fernere Ausdehnung der Steuerbordung von der Branntweinerzeugung zu verlautbaren, die k. k. Cameral-Gefällen-Verwaltung habe unterm 6. d. M. Zahl 35245 sämmtliche Bezirks-Verwaltungen beauftragt, die in dem erwähnten Kreisschreiben enthaltene Bestimmung, bezüglich der Gutspächter, auch auf die Lebtagsbesitzer in Anwendung zu bringen.

Gubernial-Verordnung vom 13. December 1835. Gub. Zahl 75331.

271.

Die Vorschrift, daß die von Aerarial-Pächtern, Lieferanten und Bauunternehmern beizubringenden Bürgschafts-Urkunden gerichtlich legalisirt seyn müssen, wird auch auf die städtischen Angelegenheiten ausgedehnt.

Man hat befunden, die mit der hierortigen Verordnung vom 11. August l. J. Zahl 40130 erlassene Vorschrift, daß alle von Aerarial-Pächtern, Lieferanten und Bauunternehmern beizubringenden Bürgschafts-Urkunden von der gerichtlichen Personal-Gerichtsbarkeit legalisirt seyn müssen, auch auf die von städtischen Pächtern, Lieferanten und Bauunternehmern beizubringenden Bürgschafts-Urkunden auszudehnen.

Wornach sämmtliche Magistrate und Kämmereien anzuweisen, und über die Befolgung zu wachen ist.

Gubernial-Verordnung vom 16. December 1835. Gub. Zahl 60639.

272.

In den Competenten-Tabellen für Lehrkanzeln der Religionslehre hat die Rubrik über die Religion, zu welcher sich die Bittwerber bekennen, wegzubleiben.

Seine k. k. Majestät haben mit der allerhöchsten Entschließung vom 20. October 1835 zu befehlen geruhet, daß in der Compe-

»Nie podpada żadnéy wątpliwości, że przepis na wstępie do §. 14 Ustawy podatku konsumcyynego z roku 1829, odnośnie do przypadku przerwanego, lub zepsutego pędzenia gorzałki, w zupełnéy mocy pozostaie;« co podług wyraźnego wysokiego wyrzeczenia Zwierzchności obwodów podatkowych i tymże sposobem kontrybuentom do wiadomości podano być ma.

Równieteż przy obwieszczeniu okolnika wraz wydanego o dalszém rościągnieniu kredytu na podatek od produkuiących gorzałkę, ogłoszono być ma, że c. k. Administracyia dochodów skarbowych pod dniem 6. b. m. za liczbą 35245 wszystkim Administracyiom powiatowym nakazała, przepis pomienionym okołnikiem obięty, do dzierzawców dóbr i posiadaczów dożywotnich zastosować.

Rozporządzenie gub. z dnia 13. Grudnia 1835 pod l. gub. 75331,

271.

Przepis, że dokumenta rękoiemne przez skarbowych dzierzawców, dostawców i przedsiębierców budowli złożonémi być maiące, sądownie legalizowane być powinny, także i na sprawy mieyskie rościągnięty zostaie.

Uznana została potrzeba, by przepis rozporządzeniem tuteyszém z dnia 11. Sierpnia r. b. pod liczbą 40130, wydany w tém: że wszystkie dokumenta przez skarbowych dzierzawców, dostawców (liwerantów) i przedsiębierców budowli składane, przez juryzdykcyią sądowniczą osoby, legalizowane być powinny; także na dokumenta rękoiemne przez mieyskich dzierzawców, dostawców i przedsiębierców budowli składane, rościągał się.

Do któregoto rozporządzenia wszystkie Magistraty i Kameraryie odkazane być maią i nad zachowaniem tegoż czuwać należy.

Rozporządzenie gub. z dnia 16. Grudnia 1835 pod l. gub. 60639.

272.

W tabelach kompetentów na katedry nauki religiynéy, rubryka, iakiego kandydat iest wyznania, opuszczoną być ma.

Jego c. k. Mość naywyższém postanowieniem z dnia 20. Października 1835 rozkazać raczył, iż w tabelach kandydatów

tenten=Tabelle für die Lehrkanzel der Religionslehre die Rubrik über die Religion, zu welcher sich die Bittwerber bekennen, hinwegzubleiben habe.

Welches sämmtlichen Ordinariaten zur Wissenschaft und Nachachtung in vorkommenden Fällen, zu Folge des herabgelangten hohen Studien-Hofcommissionsdecretes vom 23. October d. J. Zahl 6788, hiemit bekannt gegeben wird.

Gubernial=Verordnung vom 17. December 1835. Gub. Zahl 68117.

273.

Aufhebung des Abschoßes und des Abfahrtsgeldes zwischen sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, einerseits, und sämmtlichen sächsischen Staaten andererseits.

Seine k. k. Majestät, und Seine Majestät der König von Sachsen sind übereingekommen, die zwischen Ihren gegenseitigen zum deutschen Bunde gehörigen Ländern sowohl, als zwischen sämmtlichen sächsischen Staaten und dem lombardischen=venetianischen Königreiche bestehende Vermögens=Freizügigkeit in der Art auszudehnen, daß zwischen sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, einerseits, und sämmtlichen sächsischen Staaten andererseits, der Abschoß und das Abfahrtsgeld gegenseitig aufgehoben seyn soll.

Zur näheren Bestimmung dieser Uebereinkunft wird folgende Erklärung beigefügt:

Artikel I.

Bei keinem Vermögens-Ausgange aus den sämmtlichen österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, in die zur königlich sächsischen Monarchie gehörigen Staaten, so wie aus den sächsischen Staaten in die kaiserlich österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, es mag sich solcher Ausgang durch Auswanderung, oder Erbschaft, oder Legat, oder Brautschatz, oder Schenkung, oder auf andere Art ergeben, soll irgend ein Abschoß (Gabella haereditaria) oder Abfahrtsgeld (Census emigrationis) erhoben werden.

Von dieser Anordnung bleiben jedoch diejenigen allgemeinen Abgaben ausgenommen, welche bei einem Erbschaftsanfalle, Legat, Verkaufe u. dgl., ohne Unterschied, ob das Vermögen im Lande bleibe, oder hinausgezogen wird, ob der neue Besitzer

na katedrę nauki religiynéy rubryka, iaką religię proszący wyznaie, wypuszczona być ma.

Co wszystkim Ordynaryiatom dla wiadomości i zachowania w wydarzaiących się przypadkach, w skutek dekretu wysokiéy nadwornéy Komissyi naukowéy z dnia 23. Października r. b. za liczbą 6788, niniéyszém obwieszczono zostaie.

Rozporządzenie gub. z dnia 17. Grudnia 1835 pod l. gub. 68117.

273.

Zniesienie opłaty od zagranicznego spadku i wywozu maiątku między wszystkiémi kraiami Państwa austryiackiego z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, z iednéy, a wszystkiémi Państwami Saskiémi, z drugiéy strony.

Jego c. k. Mość i Nayiaśnieyszy Król Jmć Saski zgodzili się na to: aby wolność wywożenia maiątków tak między obustronnémi Ich kraiami do Związku Niemieckiego należącémi, iako między wszystkiémi Państwami Saskiémi a królestwem lombardzko-weneckiém, istnieiącą, w ten sposób rościągnąć, by między wszystkiémi Państwami austryiackiémi z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu z iednéy, a wszystkiémi Państwami Saskiémi z drugiéy strony, opłata od wyprowadzenia spadku i od wywożenia maiątku nawzaiem uchylone były.

Dla dokładnieyszego oznaczenia téy umowy, dołączone zostaie następuiące obiaśnienie:

Artykuł I.

Od żadnego maiątku wychodzącego zo wszystkich Państw austryiackich, z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu, do Państw królestwo Saskie składaiących, równie, iak z Państw królewsko-saskich, do c. k. Państw austryiackich, z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, czyliby wychód maiątku w skutek emigracyi, spadku, zapisu, posagu, darowizny lub innym sposobem nastąpił, iakowabądź opłata od wywiezienia spadku (gabella haereditaria) lub maiątku (census emigrationis) pobiérane być nie maią.

Od tego iednak przepisu wyłączone są owe powszechne opłaty, które od spadku iakowéy spuścizny, od zapisu, przedaży i t. d. bez różnicy, czyli maiątek w kraiu pozostaie, lub wyprowadzony będzie, czyli nowy nabywca kra-

ein Inländer oder ein Fremder ist, bisher in den beiderseitigen Staaten haben entrichtet werden müssen, wie z. B. Erbschaftssteuer, Stempelabgaben, Zollgebühren u. dgl.

Artikel II.

Die vorstehend bestimmte Freizügigkeit soll sich jedoch unbeschadet deßjenigen, was in Ansehung der Vermögens-Exportationen aus den zum deutschen Bunde gehörigen österreichischen Staaten in die sächsischen Provinzen, und umgekehrt durch die Bundesacte und die Bundesbeschlüsse deßhalb festgesetzt ist, nur auf denjenigen Abschoß und auf dasjenige Abfahrtsgeld, welche in die landesfürstlichen Kassen fließen würden, erstrecken, und werden den Individuen, Gemeinden und öffentlichen Stiftungen, in so ferne ihnen dergleichen Abzugsrechte zustehen, dieselben ausdrücklich reservirt.

Artikel III.

Die in beiden vorstehenden Artikeln bestimmte Freizügigkeit soll sich auch nur auf das Vermögen beziehen.

Es bleiben demnach, ungeachtet dieses Uebereinkommens, diejenigen k. k. österreichischen und königl. sächsischen Gesetze in ihrer Kraft bestehen, und es sollen diejenigen gesetzlichen Gebühren entrichtet werden, welche die Person des Auswandernden, seine persönlichen Pflichten und seine Verpflichtungen zum Kriegsdienste betreffen. Auch soll in Zukunft keine der contrahirenden Regierungen in Ansehung aller jenen Gegenstände, welche die Pflicht zu Kriegsdiensten und andere persönliche Verpflichtungen des Auswandernden betreffen, in der Gesetzgebung für Ihre Staaten durch gegenwärtige Uebereinkunft auf irgend welche Weise beschränkt seyn.

Artikel IV.

Gegenwärtige im Namen Seiner k. k. Majestät in hergebrachter Form ausgefertigte Erklärung soll, nach Auswechslung einer entsprechenden Erklärung der königl. sächsischen Regierung, Kraft und Wirksamkeit in sämmtlichen k. k. österreichischen Staaten, mit Ausnahme von Ungarn und Siebenbürgen, haben.

Diese zwischen dem k. k. österreichischen und dem königlich sächsischen Hofe abgeschlossene, und nach erfolgter gegenseitiger Auswechslung auch bereits seit 28. September d. J. in Wirksamkeit getretene Uebereinkunft, wegen Ausdehnung des Vermögens-Freizügigkeits-Vertrages auf sämmtliche k. k. Staaten, mit Einschluß von Galizien, Dalmatien und des lombardisch-venetianischen Königreichs, mit Ausschluß jedoch von Ungarn und Siebenbürgen, wird, mit Beziehung auf das allerhöchste Patent vom 2. März 1820, über die Vermögens-Frei-

iowcem iest, lub cudzoziemcem, dotychczas w obustronnych kraiach uiszczane być musiały, iak n. p. podatek spadkowy, należytości stęplowe, cłowe i t. p.

Artykuł II.

Jednakże określona powyższém wolność wywożenia maiątków, nie nadwerężaiąc tego, co względem wynoszenia maiątków z kraiów austryiackich, do Związku Niemieckiego należących, w prowincyie Saskie, i przeciwnie, przez akt i uchwały Związku Niemieckiego, w téy mierze postanowiono iest, rościągać się ma tylko na owe opłaty od spadku i od wywiezienia maiątku, któreby do kass monarchicznych wpływały, dla owych zaś osób, gmin i publicznych funduszów, którymby i iak dalece prawa odciągania takowych opłat przynależały, takowe wyraźnie zastrzeżone zostaią.

Artykuł III.

Oboma poprzedzaiącémi artykułami określona wolność wywożenia maiątków, także tylko co do maiątku odnosić się ma.

Podług tego więc, pomimo ninieyszéy umowy, owe c. k. austryiackie i królewsko-saskie ustawy zostaią w swoiéy mocy, i owe prawem ustanowione należytości opłacone być maią, które dotyczą się osoby emigruiącego, iego osobistych powinności i obowiązków do służby woyskowéy. Jakoż i na przyszłość żaden z obu umawiaiących się Rządów co do tych wszystkich przedmiotów, które dotyczą się powinności do służby woyskowéy i innych osobistych obowiązków emigruiącego, w prawodawstwie dla kraiów swoich, iakimkolwiek sposobem ograniczonym być nie ma.

Artykuł IV.

Ninieysza w Imieniu Jego c. k. Mości w zwykłéy formie spisana deklaracyia, po wymianie stosownéy deklaracyi Rządu królewsko-saskiego, we wszystkich c. k. austryiackich, z wyiątkiem Węgier i Siedmiogrodu, moc obowiązuiącą i działalność otrzyma.

Ta zatém, między Dworem c. k. austryiackim i królewsko-saskim zawarta i po wzaiemnéy wymianie inż od 28. Września r. b. w działalności zostaiąca umowa względem rościągnienia układu o wolne wywożenie maiątków, na wszystkie c. k. Państwa austryiackie łącznie z Galicyią, Dalmacyią i królestwem lombardzo-weneckiém, z wyłączeniem Węgier i Siedmiogrodu, z odniesieniem się do naywyższego Patentu z dnia 2. Marca 1820, o wolności wywożenia maiątków w granicach Związku Niemieckiego, na mocy dekretu

zügigkeit innerhalb des Gebiethes des deutschen Bundes, im Grunde des hohen Hofkanzleidecretes vom 11. November d. J. Zahl 27734/2144, hiemit allgemein kund gemacht.

Gubernial-Kundmachung vom 21. December 1835. Gub. Zahl 75439.

274.

Berichtigung eines in dem hohen Hofkammerdecrete vom 24. Februar 1821 (politische Gesetzsammlung Band 49. Seite 39.) eingeschlichenen Fehlers.

Bei der Aufnahme des, die Einbringung des Briefporto bei der Correspondenz zwischen portopflichtigen und portofreien Behörden oder Personen, betreffenden hohen Hofkammer-Erlaßes vom 24. Februar 1821 Zahl 4963, in die politische Gesetzsammlung (Jahrgang 1821 Band 49. Seite 39.), hat sich im Eingange des Absatzes a., wo es heißt: »wenn von portopflichtigen Behörden oder Partheien die Annahme der von portofreien Behörden oder Personen« u. s. w., dieser letztere fehlerhafte Beisatz »oder Personen« eingeschlichen, welcher in der Original-Verordnung nicht enthalten ist, und nach dem Zwecke des Gesetzes auch nicht in der Absicht der Staatsverwaltung lag.

Welches in Folge hohen Hofkammerdecretes vom 6. v. M. Zahl 47598 zur Kenntniß gebracht wird.

Gubernial-Erledigung vom 23. December 1835. Gub. Zahl 70697.

275.

Das Minimum der Area des Grundstückes, auf welchem die Tabakcultur gestattet werden darf, wird mit 200 Wiener-Quadrat-Klafter bestimmt.

Laut Eröffnung der k. k. vereinten Cameral-Gefällen-Verwaltung hat die hohe k. k. allgemeine Hofkammer, mit Decret vom 10. November l. J. Zahl 49871 befunden, das Minimum der Area des Grundstückes, auf welchem die Tabakcultur gestattet werden darf, mit 200 Wiener-Quadrat-Klaftern zu bestimmen.

Welches nicht nur an die Pflanzungs-, sondern an sämmtliche Dominien und Gemeinden zu verlautbaren ist.

Gubernial-Verordnung vom 24. December 1835. Gub. Zahl 75922.

wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 11. Listopada r. b. pod liczbą 27734|2144, ninieyszém powszechnie ogłoszona zostaie.

Obwieszczenie gub. z dnia 21. Grudnia 1835 pod liczbą gub. 75439.

274.

Sprostowanie myłki, która w dekrecie wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 24. Lutego 1821 (Zbiór Ustaw politycznych Tom 49. stron. 39.) zaszła.

Przy umieszczeniu dekretu wysokiéy Kamery nadwornéy z dnia 24. Lutego 1821 za liczbą 4963, względem odbiérania opłaty listowéy za korespondencyie między Instancyiami lub osobami od téy opłaty uwolnionémi, lub do téyże obowiązanémi, w Zbiorze Ustaw politycznych (z roku 1821 w Tom. 49. na stron. 39.), na początku wstępu a., gdzie wyrażono: »ieżeli od Instancyi lub strón do opłaty listowéy obowiązanych, przyięcie od Instancyi lub osób od opłaty listowéy uwolnionych« i t. d. wśliznął się ów mylny dodatek »lub osób« w oryginalném rozporządzeniu niezawieraiący się, który ze względu na cel Ustawy, nie był nawet w zamiarze Administracyi kraiowéy.

Co w skutek dekretu wysokiéy Kancelaryi nadwornéy z dnia 6. z. m. za licz. 47598, do wiadomości podane zostaie.

Uwiadomienie gub. z dnia 23. Grudnia 1835 pod liczbą gub. 70697.

275.

Minimum płaszczyzny gruntu na uprawę tytuniu dozwolone, stanowi się na 200 sążni kwadratowych wiedeńskich.

Podług oznaymienia c. k. połączonéy Administracyi dochodów skarbowych, c. k. powszechna Kamera nadworna dekretem z dnia 10. Listopada r. b. za liczbą 49871 postanowiła minimum płaszczyzny gruntu, na którym uprawa tytuniu dozwolona bydź może, na 200 sążni kwadratowych wiedeńskich.

Co nie tylko sadzącym tytuń, ale wszystkim w ogólności Dominiom i Gminom obwieszczone być ma.

Rozporządzenie gub. z dnia 24. Grudnia 1835 pod l. gub. 75922.

276.

Studienzeugnisse der philosophischen Lehranstalt des bischöflichen Seminariums in Spalato sind künftig zur Aufnahme in höhere Facultätsstudien als giltig anzuerkennen.

Mit dem hohen Studien-Hofcommissionsdecrete vom 14. November d. J. Zahl 6988 ist anher bedeutet worden: daß Zeugnisse der philosophischen Lehranstalt des bischöflichen Seminariums in Spalato, welche von der Periode nach Beendigung des laufenden Schuljahres 1835/1836 angefangen, ausgestellt sind, zur Aufnahme in die höheren Facultätsstudien als giltig anzuerkennen sind.

Wovon sämmtliche Consistorien und Studien-Directorate zur Wissenschaft und Nachachtung in etwa vorkommenden Fällen hiemit in Kenntniß gesetzt werden.

Gubernial-Verordnung vom 26. December 1835. Gub. Zahl 73563.

277.

Von den an die Tilgungsfonds-Hauptkasse gelangenden Depositen und Cautionen werden künftig nur drei Procent Zinsen berichtigt.

Mit einem Präsidial-Erlaße der k. k. allgemeinen Hofkammer vom 7. d. M. Zahl 7679 wurde festgesetzt, daß der Tilgungsfond für die, vom 1. Jäner 1836 angefangen, an die Tilgungsfonds-Hauptkasse zur fruchtbringenden Benützung gelangenden Depositen und Cautionen nicht mehr vier, sondern drei Procent Zinsen berichtigen werde. Die übrigen Bedingungen der Anlegung von Depositen und Cautionen beim Tilgungsfonde bleiben unverändert.

Hievon werden die Kreisämter zur Wissenschaft und Verständigung der unterstehenden Magistrate und Stadtkassen in Kenntniß gesetzt.

Gubernial-Verordnung vom 28. December 1835. Gub. Zahl 76526.

276.

Swiadectwa nauk z Instytutu filozoficznego seminarium biskupiego w Spalato, na przyszłość do przyięcia w wyższych wydziałach naukowych, za ważne uznane być maią.

Dekretem wysokiéy nadwornéy Komissyi naukowéy z dnia 14. Listopada r. b. za liczbą 6988, oznaymiono tu zostało; że świadectwa nauk z Instytutu filozoficznego w seminarium biskupiém w Spalato, które od czasu po ukończenym roku 1835/1336 poczynaiąc, wydane są, do przyięcia w wyższych nauk wydziałach (fakultetach), za ważne uznane być maią.

O czém wszystkie Konsystorze i Dyrektoraty szkół dla wiadomości i zachowania w wydarzaiących się może przypadkach, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 26. Grudnia 1835 pod l. gub. 73563.

277.

Od depozytów i kaucyy do głównéy kassy funduszu umarzaiącego składanych, na przyszłość tylko trzy procenta w prowizyi płacono będzie.

Rozporządzeniem prezydyialném c. k. powszechnéy Kamery nadwornéy z dnia 7. b. m. pod liczbą 7679, postanowiono zostało, iż fundusz umarzaiący od depozytów i kaucyy od 1. Stycznia 1836 poczynaiąc, do głównéy kassy funduszu umarzaiącego wpływaiących, już więcéy nie po cztéry, tylko po trzy od sta prowizyi płacić będzie. Inne warunki umieszczania depozytów i kaucyy na funduszu umarzaiącym, nieodmienione zostaią.

O tém c. k. Urzędy cyrkułowe dla wiadomości i zawiadomienia podwładnych Magistratów i kass mieyskich, obwieszczone zostaią.

Rozporządzenie gub. z dnia 28. Grudnia 1835 pod l. gub. 76526.

278.

Rückerstattung des bisherigen Ausfuhrszolles und Einfuhr-Dreißigst-, sammt den Nebengebühren bei der Einfuhr des Branntweines und Branntweingeistes aus Galizien nach Ungarn und Siebenbürgen, und Abkommen von der Vergütung der Verzehrungssteuer nach dem Kreisschreiben vom 9. October d. J. Zahl 61218.

Im Grunde hohen Hofkammer-Präsidial-Erlaßes vom 16. December d. J. Zahl 55295 wird hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß, um den Verkehr mit Branntwein und Branntweingeist nach Ungarn und Siebenbürgen so wenig als möglich zu hemmen, bis zu einer anderen Verfügung von allem Branntwein oder Branntweingeist, der nach Ungarn oder Siebenbürgen ausgeführt wird, ohne Rücksicht auf die Gradhältigkeit, jener volle Betrag zurückerstattet werde, welcher an Ausfuhrszoll und Einfuhr-Dreißigst-, sammt den Nebengebühren (Wag- und Zettelgeld) entrichtet wird.

Die Entrichtung des Zolles, der Dreißigst- und Nebengebühren wird nicht in Baarem gefordert, dagegen auch die Zurückerstattung nicht in Baarem geleistet werden, sondern die Ausgleichung unmittelbar bei dem Amte, über das die Ausfuhr aus Galizien nach Ungarn und Siebenbürgen erfolgt, geschehen, und alle vorläufigen mit Kreisschreiben vom 9. October d. J. Zahl 61218 vorgeschriebenen Anmeldungen, dann die Nachweisungen über den Umstand, daß die Verzehrungssteuer entrichtet worden sey, werden den Partheien gänzlich erlassen, und es bleiben die Bestimmungen dieses Kreisschreibens nur rücksichtlich derjenigen gebrannten geistigen Flüssigkeiten in Wirksamkeit, welche mit dem Anspruche auf Zurückerstattung der Verzehrungssteuer in das Ausland ausgeführt werden wollen.

Dagegen kömmt es von der mit erwähntem Kreisschreiben vom 9. October d. J. Zahl 61218 bewilligten Zurückerstattung der Verzehrungssteuer von dem nach Ungarn und Siebenbürgen ausgeführten Branntweingeiste ab.

Auch wird die oberwähnte Rückerstattung der Ausfuhrzoll-, Einfuhr-Dreißigst- und Nebengebühren nicht nur bei den im Kreisschreiben vom 9. October d. J. Zahl 63387 aufgezählten, Commercial-Zoll-, sondern bei allen Zollämtern geschehen

278.

Zwrócenie dotychczasowego cła wychodowego i wchodowego trzydziestowego z przynależytościami ubocznémi przy wprowadzaniu wódki i spirytusu wódczannego z Galicyi do Węgier i Siedmiogrodu, i ustanie wynagrodzenia podatku konsumcyynego podług okolnika z dnia 9. Października r. b. za liczbą 61218.

Na mocy rozporządzenia wysokiego Prezydyium Kamery nadworney z d. 16. Grudnia r. b. za liczbą 55295, podaie się ninieyszém do powszechnéy wiadomości: iż dla tego, aby handel wódką i spirytusem wódczannym do Węgier i Siedmiogrodu ile możności jak naymniéy tamować, aż do wydania innego rozporządzenia, od wszelkiéy wódki i spirytusu wódczannego do Węgier i Siedmiogrodu wywożonego, bez względu na stopnie tęgości (treść alkoholu), owa zupełna ilość zwracaną będzie, która w cle wychodowém i trzydziestowém wchodowém z ubocznémi należytościami (wagowego i cedułkowego) opłacaną zostanie.

Opłacenie cła, należytości trzydziestowéy i ubocznéy w gotowiźnie żądane nie będzie, za to też i zwrót takowych gotowizną nie nastąpi, ale wyrównywanie rachunkowe bezpośrednio w tém Urzędzie, przez który wywóz z Galicyi do Węgier i Siedmiogrodu nastąpi, zdziałane będzie, i strony od wszystkich poprzedniczych, okolnikiem z dnia 9. Października r. b. za liczbą 61218, przepisanych oznaymień, tudzież wywodów, że podatek konsumcyyny opłacony iest, zupełnie uwolnione zostaią; iakoż przepisy okolnika tego, tylko co do onych przepalanych płynów spirytusowych, w swoiéy obowiązuiącéy mocy pozostaią, które z żądaniem zwrócenia podatku konsumcyynego za granicę wywieśćby chciano.

Przeciwnie zatém zwrót podatku konsumcyynego od spirytusu wódczannego do Węgier i Siedmiogrodu wywożonego, pomienionym z dnia 9. Października r. b. za liczbą 61218 okolnikiem dozwolony, ustaie.

Również pomieniony wyżéy zwrót cła wychodowego, wchodowego trzydziestowego i należytości ubocznych, nie tylko w Urzędach cłowych handlowych, w okolniku z dnia 9. Października r. b. za l. 63387 wyliczonych, ale we wszyst-

welche zur Expedirung von Branntwein und Branntweingeist nach allgemeinen Vorschriften befugt sind.

Die Wirksamkeit dieser Anordnung beginnt überall mit dem Tage des Einlangens derselben bei den einzelnen Zollämtern.

Gubernial-Kundmachung vom 30. December 1835. Präsidial-Zahl 10618.

279.

Die Räthe des Bucowinaer Stadt- und Landrechtes werden in Ansehung des Ranges den übrigen galizischen Landräthen gleichgestellt.

Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschließung vom 26. October d. J. anzuordnen geruhet, daß die Räthe des Bucowinaer Stadt- und Landrechtes in Ansehung des Ranges den übrigen Landräthen gleichzuhalten seyen, daß jedoch dieses in dem bisherigen Besoldungsstande der Bucowinaer Landräthe keine Aenderung bewirken solle.

Hofkammerdecret vom 25. November 1835. Zahl 52213.

Gubernial-Erledigung vom 31. December 1835 Gub. Zahl 74965.

kich Urzędach cłowych, które do expedyiowania wódki i spirytusu wódczannego stosownie do powszechnych przepisów umocowane są, dziać się będzie.

Działalność tego rozporządzenia rospoczyna się wszędzie z dniem nadeyścia takowego do każdego poszczególnego Urzędu cłowego.

Obwieszczenie gub. z dnia 30. Grudnia 1835 do l. prez. 10618.

279.

Radcy Sądu mieyskiego i szlacheckiego w Bukowinie, co do stopnia, równi zostaią innym galicyyskim Radcom Sądów szlacheckich.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższém postanowieniem z dnia 26. Października r. b, rozporządzić raczył: iż Radcy Sądu mieyskiego i szlacheckiego w Bukowinie, co do stopnia, innym Radcom Sądów szlacheckich za równo uważani być maią; że iednak to w dotychczasowym stanie płacy Radców Bukowińskich, żadney odmiany za sobą nie pociąga.

Dekret Kamery nadworney z dnia 25. Listopada 1835 za l. 52213.
Uwiadomienie gub. z dnia 31. Grudnia 1835 pod l. gub. 74965.

Alphabethisches Verzeichniß
der
in der Provinzial = Gesetzsammlung des Königreichs Galizien für das Jahr 1835 enthaltenen Verordnungen:

A.

	Zahl der Verordnungen	Seite
Bethhäuser, akatholische; von welchem Zeitpuncte sie von der Gebäudesteuer zu befreien sind	112	268
Beurlaubte der ersten Landwehr-Bataillons; Jurisdictions-Bestimmung für selbe . .	114	270
— — dürfen ohne Bewilligung der Militärbehörden nicht zur Gränzwache übertreten, auch wenn sie in den Stand der Landwehr gehören	260	890
— — bis zur Einberufung; Gerichtsbarkeit derselben	267	898
Beurlaubung dienender Soldaten ist nicht bei der Militärbehörde, sondern bei dem betreffenden Kreisamte anzusuchen . . .	180	580
Bezüge städtischer Beamten in Substitutionsfällen außer ihrem Dienstorte werden bestimmt.	71	200
Bier; wie die Einhebung der Verzehrungssteuer von demselben und die Verrechnung des fünfpercentigen Einlasses zu geschehen hat .	58	172
Bilanzen der politischen Fonde und Anstalten sind künftig nur in der Währung der Conv. Münze zu führen	82	218
Billards dürfen nicht in abseitigen Nebenzimmern aufgestellt werden, damit sie der Polizeiaufsicht nicht entgehen	20	66
Bischöfe werden rücksichtlich der zu ihren Wohnungen überlassenen Gebäude, von der Gebäudesteuer befreit	127	484
— — ; Bestimmung über die Widmung des Vermögens derselben bei Intestat-Sterbfällen	187	594
Bittwerber um Baupracticantenstellen, welche Behelfe sie beibringen müssen . . .	111	262
Blaustärke, wie sie in Zollhinsicht zu behandeln ist	15	28
Bobbinet, ausländischer, glatter; Herabsetzung des Einfuhrszolles für selben . . .	193	616
— — **Fabrication**, wie sie zu überwachen ist	148	530
Böhmen; Verwaltung der Gerichtsbarkeit über die sogenannten deutschen, von der dortigen Krone abhängigen Lehen und deren Besitzer.	231	812
Bolleten und andere zollämtliche Ausfertigungen, wie sie künftig einzurichten sind . .	182	586

D.

E.

F.

J.

M.

	Zahl der Verordnungen	Seite
Militärentlassung bereits dienender Soldaten gegen Stellung eines andern Mannes, unter welchen Modalitäten sie Stattfinden könne .	21	68
— — , im Concertationswege auf von Schwiegerältern abgetretene Wirthschaften; wie sich dießfalls zu benehmen ist . . .	251	876
— — ; die dießfälligen Gesuche dienender Soldaten sind gleich zur Concertations-Verhandlung zu leiten	183	588
— — ; bei den dießfälligen Verhandlungen im Concertationswege, muß ersichtlich gemacht werden, wie lange der Entlaßwerber in der Dienstleistung zugebracht hat . . .	160	552
Militärgerichte; wann ihnen die Bestrafung der Contumaz-Uebertretungen obliegt .	267	898
Militär-Heiraths-Cautions-Capitale und die von denselben entfallenden Einkünfte, in wie fern sie mit Verboth belegt werden dürfen	240	844
— — -**Invaliden**, darf die Geistlichkeit ohne Bewilligung des k. k. General-Militär-Commando nicht trauen	62	186
— — , welche ein anderweites Einkommen haben, wann ihnen die Invalidengebühren einzustellen sind	241	846
— — -**Jurisdiction**, zu derselben gehören die Urlauber der ersten Landwehr-Bataillons so, lange letztere in der activen Dienstleistung stehen	114	270
— — -**Mannschaft**, großjährige, vom Feldwebel abwärts; wie sich wegen Ausfolgung des Vermögens an selbe zu benehmen sey . .	65	190
— — , bis zur Einberufung beurlaubte, Gerichtsbarkeit derselben	267	898
— — -**Montursstücke** dürfen weder gekauft, verkauft, noch eingetauscht werden . .	35	138
— — -**Pension**; wenn den damit betheilten, in Civildienste übertretenen, und wegen Disciplinarvergehen degradirten Individuen der Rücktritt in dieselbe zu gestatten ist .	154	544
Militärpersonen, ausgetretene, in welchen Fällen sie in Civildienste nicht angestellt werden dürfen	107	258

N.

O.

S.

V.

W.

63 *

Spis alfabetyczny
rozporządzeń, w Zbiorze ustaw prowincyonalnych Królestw Galicyi i Lodomeryi za rok 1835 zawartych.

A.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

K.

R.

S.

T.

U.

W.

Z.

